

# TÜRKİYE İSTATİSTİK YILLIĞI

## Turkey's Statistical Yearbook 2013 (Düzeltilmiştir / Corrected - 13.08.2014)



**TÜRKİYE  
İSTATİSTİK YILLIĞI  
Turkey's  
Statistical Yearbook  
2013**

**İstatistiki veri ve bilgi istekleri için** For statistical data and information requests**Bilgi Dağıtım Grubu** Data Dissemination Group**Tel:** + (312) 410 02 15 - 410 02 44**Faks-Fax:** + (312) 417 04 32**Yayın istekleri için** For publication order**Döner Sermaye İşletmesi** Revolving Fund Management**Tel:** + (312) 425 34 23 - 410 05 96 - 410 02 85**Faks-Fax:** + (312) 417 58 86**Yayın içeriğine yönelik sorularınız için** For questions about contents of the publication**Yayın Grubu** Publication Group**Tel:** + (312) 410 02 09 - 410 02 34**Faks-Fax:** + (312) 417 04 32**İnternet** Internet  
**http://www.tuik.gov.tr** <http://www.tuik.gov.tr>**E-posta** E-mail  
**bilgi@tuik.gov.tr** [info@tuik.gov.tr](mailto:info@tuik.gov.tr)**Yayın No** Publication Number  
**4175****ISSN**  
**0082-691X****Türkiye İstatistik Kurumu** Turkish Statistical Institute**Yücetepe Mah. Necatibey Cad. No: 114 06100 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE**

**Bu yayının 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre her hakkı Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına aittir. Gerçek veya tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.**

Turkish Statistical Institute reserves all the rights of this publication. Unauthorised duplication or distribution of this publication is prohibited under Law No: 5846.

**Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara** Turkish Statistical Institute, Printing Division, Ankara  
**Tel: 0312 410 01 62 \* Faks-Fax: 0312 418 50 82**  
**Haziran 2014** June 2014  
**MTB: 2014-367-250 Adet-Copies**

## ÖNSÖZ

Toplumun pek çok alanına yönelik resmi istatistiklerin genel çerçeve itibarıyla sunulduğu ve ülke profili hakkındaki bilgilere erişim imkanı sağlayan Türkiye İstatistik Yıllığı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmakta ve en çok tercih edilen yayınlar arasında yer almaktadır.

İstatistik Yıllığı'nın kökeni, 1897 yılında Osmanlı İmparatorluğu döneminde yayımlanan "Mahsus İstatistik-i Umumi"dir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan ilk yıllık ise 1928 yılında Osmanlıca olarak hazırlanmıştır.

Ülkemiz hakkında daha çok bilgiye erişim imkanı sağlamak amacıyla yayında yer alan tablolara ek olarak Kurum tarafından yürütülen yoksulluk, özürölüler, bilişim teknolojileri kullanımı, yaşam memnuniyeti, kazanç yapısı, işgücü maliyeti, sağlık araştırması gibi araştırmalara da yer verilmiş, bölümlerde yer alan bazı tabloların içerikleri geliştirilmiştir.

Yayında yer alan bilgiler, yayımlandığı zaman dilimindeki mevcut en son verileri içermekte ve beş yıllık bilgilerle karşılaştırma imkanı sağlamaktadır. Tablo sonlarında ve yayının son bölümünde yer alan veri kaynaklarının ise, daha detaylı istatistiklere erişmek isteyen kullanıcılar için iyi bir başlangıç noktası olacağı düşünülmektedir. Yayın CD ortamında da mevcuttur ve kağıt ortamındaki tüm bilgileri içermektedir. Diğer taraftan, <http://www.tuik.gov.tr> web adresinden güncel bilgilere erişmek de mümkündür.

Türkiye İstatistik Yıllığı'nın geniş kullanıcı kitlesine hizmet vereceği ve araştırmacıları her bir konunun kaynağına götüreceği inancıyla istatistiki bilgi üretilmesine kaynak sağlayan tüm bireylere, kurum ve kuruluşlara, yayının hazırlanmasında emeği geçenlere katkılarından dolayı teşekkür ederim.

## FOREWORD

Statistical Yearbook of Turkey, in which official statistics related to many aspects of the society are presented generally and which provides immediate access to information regarding country profile, is being published by Turkish Statistical Institute (TurkStat) and is one of the most demanded publications of the Institute.

The origin of the Statistical Yearbook is "Mahsus İstatistik-i Umumi" (Special General Statistics), which was published in 1897 at the Ottoman Empire time. On the other hand, the first yearbook which was published in 1928 by Turkish Statistical Institute was prepared in Ottoman language.

In order to provide access to more information about the country; in addition to the tables in the previous publication, information about other surveys of the Institute like disability, IT usage, life satisfaction, earnings structure, labour cost, health survey has been given while the content of some tables had been improved.

Information in the publication covers the most recent data available during the publication period, and provides comparison with the information of the previous five years. Data sources given at the end of tables and the last chapter of the publication are assumed to be a good starting point for the users who want to reach more detailed information. The publication is available in CD-ROM version and this version covers all the information in the paper press. On the other hand, it is also possible to reach most recent data on <http://www.turkstat.gov.tr>.

With the belief that Statistical Yearbook of Turkey would serve its wide range of users and take the researchers to the source of each subject, I thank all individuals and organizations which provided data to the statistical information production, and all people who have contributed to the preparation of the publication.



**Birol AYDEMİR**  
Başkan  
President

İÇİNDEKİLER		CONTENTS	
	Sayfa Page		
Önsöz	III	Foreword	
İçindekiler	V	Contents	
Simge ve Kısaltmalar	VI	Symbols and Abbreviations	
Açıklama	VII	Explanation	
Arazi ve İklim	1	Land and Climate	
Çevre	19	Environment	
Nüfus ve Göç	27	Population and Migration	
Demografi	75	Demography	
Sağlık	93	Health	
Eğitim ve Kültür	117	Education and Culture	
Turizm	137	Tourism	
Adalet	147	Justice	
Seçimler	153	Elections	
Sosyal Güvenlik	161	Social Security	
Çalışma	173	Labour	
Tarım	201	Agriculture	
İş İstatistikleri	217	Business Statistics	
Enerji	257	Energy	
Ulaştırma ve Haberleşme	263	Transportation and Communication	
Dış Ticaret	277	Foreign Trade	
Fiyat ve Endeksler	293	Prices and Indexes	
Satınalma Gücü Paritesi	303	Purchasing Power Parity	
Para, Banka ve Sigorta	309	Money, Banking and Insurance	
Maliye	339	Finance	
Ulusal Hesaplar	351	National Accounts	
Gelir ve Yaşam Koşulları	365	Income and Living Conditions	
Tüketim Harcamaları ve Mutlak Yoksulluk	383	Consumption Expenditures and Absolute Poverty	
Güven Endeksleri	397	Confidence Indices	
İşgücü Maliyeti	403	Labour Cost	
Bilim, Teknoloji ve Bilişim	415	Science, Technology and Information Communication	
Yaşam Memnuniyeti	439	Life Satisfaction	
Ek	452	Appendix	
Veri Kaynakları	452	Data Sources	

## SİMGE VE KISALTMALAR

Bilgi geçicidir
Bilgi elde edilememiştir
Bilgi yoktur
Kullanılan birimin yarısından azdır
Gözlem değeri öngörülenden az olduğu için bilgi verilememiştir
5429 sayılı Kanun gereği gizlilik ilkesine göre istatistiki birim sayısı üçten az olduğu için birimlere ilişkin bilgiler verilememiştir
5429 sayılı Kanun gereği gizlilik ilkesine göre istatistiki birim sayısı üç ve daha fazla olduğu halde bir veya iki birimin hakim olmasından dolayı birimlere ilişkin bilgiler verilememiştir
Revize edilmiştir
Başka yerde sınıflandırılmamış
2009'dan - 2013 (dahil) yılına kadar
2012'de başlayan ve 2013'de biten ürün yılı, mali yıl, öğrenim dönemi vb.
Küçük veya eşit
Büyük veya eşit
Türk Lirası
İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması
Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
Uluslararası Hastalık Sınıflaması
Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması
Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması
Uluslararası Standart İşteki Durum Sınıflaması
Avrupa Topluluğu'nda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
İnşaat Tipleri Sınıflaması
Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması
Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması
Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması
Amaca Göre Bireysel Tüketimin Sınıflaması
Gümrük İşbirliği Konseyinin Uyumlaştırılmış Mal Tanım Kod Sistemi
Ulusal Hesaplar Sistemi

## SYMBOLS AND ABBREVIATIONS

*	Data is provisional
...	Data not available
-	Denotes magnitude nul
0	Magnitude less than half of the unit employed
(0)	Data not available due to insufficient number of obversion
c	Data pertaining to units which has less than three statistical units are not given by law no: 5429 which is indicated
c	Data pertaining to units which has three and more units are not given because of to dominate one or two units by law no: 5429 which is indicated
(r)	Data revised
b.y.s.-n.e.c.	Not elsewhere classified
2009-2013	2009 to 2013 inclusive
2012/'13	Crop year, financial year, school year etc. beginning in 2012 ending in 2013
≤	Fewer/less/smaller than or equal to
≥	More/greater than or equal to
TL	Turkish Liras
İBBS-SR	Statistical Regions
ADNKS	Address Based Population Registration System
ABPRS	
ICD	International Classification of Diseases
ISCED	International Standard Classification of Education
ISCO	International Standard Classification of Occupations
ICSE	Standard International Classification of Status in Employment
NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
CC	Classification of Type of Construction
SITC	Standard International Trade Classification
ISIC	International Standard Industrial Classification of All Economic Activities
BEC	Classification by Broad Economic Categories
COICOP	Classification of Individual Consumption by Purpose
HS	Customs Co-operation Council, The Harmonized Commodity Description and Coding System
SNA	Systems of National Accounts

**AÇIKLAMA****EXPLANATION****Yayında Kapsanan Dönem**

İstatistik Yıllığı, tarihsel veriler ve bazı tablolar dışında kullanıcıya beş yıllık bir karşılaştırma olanağı sağlayacak biçimde düzenlenmiştir. Aksi belirtilmedikçe "yıl" takvim yılını göstermektedir. "Mali yıl" ise, 12 ay için söz konusu olup 1 Ocak tarihinde başlar.

**Veri Kaynakları**

Yayında sunulan veriler Türkiye İstatistik Kurumu'nun sayım ve anketlerinden, ayrıca diğer kuruluşların idari kayıtlarından derlenmektedir. Kaynak verilmeyen tablolardaki bilgiler Kurum tarafından hazırlanmıştır.

**Konu Açıklamaları**

Her bölümün başında yer alan konu açıklamalarında, bölümdeki bilgilerin hangi yöntem ve kaynaktan derlendiği, yapılan çalışmalar, kullanılan sınıflamalar ve konu ile ilgili bazı terim ve kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

**İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması**

Bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çevresinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistiki veri tabanı oluşturulması amacıyla ülke genelinde tanımlanan sınıflamadır.

**Period Covered by the Yearbook**

The data with the exception of certain tables and historical series, are presented in five year period. Unless otherwise stated, "year" refers to the calendar year. Fiscal year refers to the 12 months and begins with January 1<sup>st</sup> of each year.

**Data Sources**

Data presented in the publication are compiled from censuses and surveys conducted by the Turkish Statistical Institute and from administrative registers of the other organizations. Tables for which no source is indicated are based on information prepared by TurkStat.

**Explanations of the Subjects**

In the explanatory notes placed at the beginning of each section, the method used in compiling the data, the studies made, classifications, definitions and concepts are given.

**Statistical Regions**

It is a classification to collect and develop regional statistics, to make the socio economic analyses of regions, to determine the framework of regional politics and to develop a convenient comparable statistics data base with European Union Regional Statistical System.

## İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) - Statistical Regions (SR)

1. Düzey Level 1				2. Düzey Level 2				3. Düzey Level 3					
<b>TR Türkiye - Turkey</b>													
<b>TR1</b>	<b>İstanbul</b>	<b>TR10</b>	<b>İstanbul</b>	<b>TR100</b>	<b>İstanbul</b>								
<b>TR2</b>	<b>Batı</b> <b>Marmara</b>	<b>TR21</b>	(Tekirdağ,	<b>TR211</b>	Tekirdağ								
			Edirne,	<b>TR212</b>	Edirne								
	<b>West</b> <b>Marmara</b>	<b>TR22</b>	Kırklareli)	<b>TR213</b>	Kırklareli								
			(Balıkesir, Çanakkale)	<b>TR221</b>	Balıkesir								
				<b>TR222</b>	Çanakkale								
<b>TR3</b>	<b>Ege</b> <b>Aegean</b>	<b>TR31</b>	(İzmir)	<b>TR310</b>	İzmir								
			(Aydın,	<b>TR321</b>	Aydın								
			<b>TR32</b>	Denizli,	<b>TR322</b>	Denizli							
					Muğla)	<b>TR323</b>	Muğla						
		<b>TR33</b>	(Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak)		<b>TR331</b>	Manisa							
					<b>TR332</b>	Afyonkarahisar							
					<b>TR333</b>	Kütahya							
					<b>TR334</b>	Uşak							
		<b>TR4</b>	<b>Doğu</b> <b>Marmara</b> <b>East</b> <b>Marmara</b>	<b>TR41</b>	(Bursa,	<b>TR411</b>	Bursa						
					Eskişehir,	<b>TR412</b>	Eskişehir						
<b>TR42</b>	Bilecik) (Kocaeli, Sakarya, Düzce Bolu, Yalova)				<b>TR421</b>	Kocaeli							
					<b>TR422</b>	Sakarya							
					<b>TR423</b>	Düzce							
					<b>TR424</b>	Bolu							
					<b>TR425</b>	Yalova							
<b>TR5</b>	<b>Batı</b> <b>Anadolu</b> <b>West Anatolia</b>	<b>TR51</b>	(Ankara)	<b>TR510</b>	Ankara								
		<b>TR52</b>	(Konya, Karaman)	<b>TR521</b>	Konya								
				<b>TR522</b>	Karaman								
<b>TR6</b>	<b>Akdeniz</b> <b>Mediterranean</b>	<b>TR61</b>	(Antalya,	<b>TR611</b>	Antalya								
			Isparta,	<b>TR612</b>	Isparta								
			Burdur)	<b>TR613</b>	Burdur								
		<b>TR62</b>	(Adana, Mersin)		<b>TR621</b>	Adana							
					<b>TR622</b>	Mersin							
				<b>TR63</b>	(Hatay, Kahramanmaraş Osmaniye)		<b>TR631</b>	Hatay					
			<b>TR632</b>			Kahramanmaraş							
			<b>TR633</b>			Osmaniye							
		<b>TR7</b>	<b>Orta</b> <b>Anadolu</b> <b>Central</b> <b>Anatolia</b>	<b>TR71</b>	(Kırıkkale,	<b>TR711</b>	Kırıkkale						
Aksaray,	<b>TR712</b>				Aksaray								
Niğde,	<b>TR713</b>				Niğde								
Nevşehir,	<b>TR714</b>				Nevşehir								
Kırşehir)	<b>TR715</b>				Kırşehir								
<b>TR72</b>	(Kayseri, Sivas, Yozgat)				<b>TR721</b>	Kayseri							
					<b>TR722</b>	Sivas							
						<b>TR723</b>	Yozgat						
				<b>Toplam</b>									
				<b>Total</b>	12	26	81						
<b>TR8</b>	<b>Batı</b> <b>Karadeniz</b> <b>West Black</b> <b>Sea</b>			<b>TR81</b>	(Zonguldak, Karabük, Bartın)	<b>TR811</b>	Zonguldak						
			<b>TR812</b>		Karabük								
			<b>TR813</b>		Bartın								
		<b>TR82</b>	(Kastamonu, Çankırı, Sinop)			<b>TR821</b>	Kastamonu						
					<b>TR822</b>	Çankırı							
					<b>TR823</b>	Sinop							
		<b>TR83</b>	(Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)		<b>TR831</b>	Samsun							
					<b>TR832</b>	Tokat							
					<b>TR833</b>	Çorum							
					<b>TR834</b>	Amasya							
		<b>TR9</b>	<b>Doğu</b> <b>Karadeniz</b> <b>East Black</b> <b>Sea</b>	<b>TR90</b>	(Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	<b>TR901</b>	Trabzon						
						<b>TR902</b>	Ordu						
	<b>TR903</b>			Giresun									
	<b>TR904</b>			Rize									
	<b>TR905</b>			Artvin									
	<b>TR906</b>			Gümüşhane									
<b>TRA</b>	<b>Kuzeydoğu</b> <b>Anadolu</b> <b>Northeast</b> <b>Anatolia</b>	<b>TRA1</b>	(Erzurum, Erzincan, Bayburt)	<b>TRA11</b>	Erzurum								
				<b>TRA12</b>	Erzincan								
				<b>TRA13</b>	Bayburt								
		<b>TRA2</b>	(Ağrı, Kars, İğdır, Ardahan)		<b>TRA21</b>	Ağrı							
					<b>TRA22</b>	Kars							
				<b>TRA23</b>	İğdır								
				<b>TRA24</b>	Ardahan								
<b>TRB</b>	<b>Ortadoğu</b> <b>Anadolu</b> <b>Centraleast</b> <b>Anatolia</b>	<b>TRB1</b>	(Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	<b>TRB11</b>	Malatya								
				<b>TRB12</b>	Elazığ								
				<b>TRB13</b>	Bingöl								
				<b>TRB14</b>	Tunceli								
		<b>TRB2</b>	(Van, Muş, Bitlis, Hakkari)		<b>TRB21</b>	Van							
					<b>TRB22</b>	Muş							
					<b>TRB23</b>	Bitlis							
					<b>TRB24</b>	Hakkari							
<b>TRC</b>	<b>Güneydoğu</b> <b>Anadolu</b> <b>Southeast</b> <b>Anatolia</b>	<b>TRC1</b>	(Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	<b>TRC11</b>	Gaziantep								
				<b>TRC12</b>	Adıyaman								
				<b>TRC13</b>	Kilis								
		<b>TRC2</b>	(Şanlıurfa, Diyarbakır)		<b>TRC21</b>	Şanlıurfa							
					<b>TRC22</b>	Diyarbakır							
		<b>TRC3</b>	(Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)		<b>TRC31</b>	Mardin							
					<b>TRC32</b>	Batman							
					<b>TRC33</b>	Şırnak							
					<b>TRC34</b>	Siirt							



## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	2	<b>Explanation</b>
<b>Harita</b>		<b>Map</b>
1.1 Türkiye ve iller	4	1.1 Turkey and provinces
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
<b>Arazi</b>		<b>Land</b>
1.1 Türkiye anarakası'nın uç noktaları	5	1.1 Extreme points of Turkey
1.2 Türkiye ve illerin yüzölçümleri	5	1.2 Area of Turkey and provinces
1.3 Seçilmiş dağ ve tepelerin yüksekliği	6	1.3 Height of selected mountains and hills
1.4 Akarsuların uzunluğu	6	1.4 Length of rivers
1.5 Baraj göllerinin alanları (göletler)	6	1.5 Areas of dammed lakes (reservoirs)
1.6 Doğal göllerin yüzölçümü ve denizden yüksekliği	7	1.6 Areas and altitudes of natural lakes
1.7 Adaların yüzölçümü ve kıyı uzunluğu	7	1.7 Areas and coastlines of islands
1.8 Depremler, 2011-2013	7	1.8 Earthquakes, 2011-2013
<b>İklim</b>		<b>Climate</b>
1.9 Aylık maksimum sıcaklık, 2013	8	1.9 Monthly maximum temperature, 2013
1.10 Aylık minimum sıcaklık, 2013	10	1.10 Monthly minimum temperature, 2013
1.11 Aylık ortalama nem, 2013	12	1.11 Average monthly humidity, 2013
1.12 Aylık toplam yağış ortalaması, 2013	14	1.12 Average monthly precipitation, 2013
1.13 Aylık ortalama günlük toplam güneşlenme süresi, 2013	16	1.13 Average monthly daily total hours of sunshine, 2013
1.14 Aylık ortalama deniz suyu sıcaklığı, 2013	18	1.14 Average monthly sea temperature, 2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## ARAZİ

Türkiye anakarası'nın uç noktaları, Türkiye ve illerin yüzölçümleri, seçilmiş dağ ve tepelerin yüksekliği, akarsuların uzunluğu, doğal göllerin yüzölçümü ve denizden yüksekliği, adaların yüzölçümü ve kıyı uzunluğuna ait veriler Harita Genel Komutanlığı'ndan alınmıştır.

Baraj göllerinin alanlarına ait veriler ise Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınmıştır.

## DEPREM

Bu bölümdeki veriler Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü'nden alınmaktadır.

**Deprem şiddeti:** Deprem yer yüzeyindeki etkileri depremin şiddeti olarak tanımlanır. Modified Mercalli (MM) şiddet ölçeği, deprem etkilerinin şiddetini araştıran deprembilimciler tarafından yaygınlıkla kullanılır. Bu ölçek romen rakamları ile belirtilen en az I ve en fazla XII ile ifade edilir. Şiddetin ölçüsü, insanların deprem sırasında uykudan uyanmaları, mobilyaların hareket etmesi, bacaların yıkılması ve toplam hasar gibi çeşitli kıstaslar gözönüne alınarak yapılır. Deprem yapılar ve insanlar üzerindeki etkilerinin bir ölçüsüdür.

**Deprem büyüklüğü:** Depremde açığa çıkan enerjinin bir ölçüsüdür. Her depremin tek bir büyüklüğü vardır. Deprem büyüklüğü bir logaritmik ölçek olan Richter ölçeği ile ölçülür. Richter büyüklüğü kayıt edilen en yüksek deprem dalgasının genişliğinden ölçülmektedir.

## İKLİM

Bu bölümdeki veriler Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınmaktadır.

**Klimatolojik gözlemler:** Bir yerin iklimini, hava durumunu saptamak amacı ile bütün meteorolojik öğeleri kapsayan bir gözlem olup, yerel saatle 07.00, 14.00 ve 21.00' de olmak üzere günde üç kez yapılmaktadır.

**Fenolojik gözlemler:** Bitki yaşamının iklim koşulları altında göstermiş olduğu çeşitli yaşam evrelerinin hangi tarihlerde meydana geldiğini saptamak amacı ile yapılmaktadır.

**Sinoptik gözlemler:** Salt hava tahminlerini elde etmek amacı ile günde en az dört defa 00.00, 06.00, 12.00 ve 18.00'de uluslararası Greenwich ortalama saatine (GMT) göre yapılan bir gözlemdir.

**Aerolojik gözlemler:** Atmosfer derinliklerindeki kitle hareketlerini ve karakterlerini saptayan bir gözlemdir.

Bu yıllıkta en az beş yıl boyunca gözlem yapmış olan 40 istasyon hakkında bilgi verilmiştir. Bu istasyonlara ait ortalama ve uç değerler her on yılda bir yeniden hesaplanmaktadır.

## AREA

Data about extreme points of Turkey, area of Turkey and provinces, height of selected mountains and hills, length of rivers, areas and altitudes of natural lakes, areas and coastlines of islands are taken from General Command of Mapping.

Data about areas of dammed lakes (reservoirs) are taken from General Directorate of State Hydraulic Works.

## EARTHQUAKE

The earthquakes data presented in this section are collected from the Kandilli Observatory and Earthquake Research Institute.

**Earthquake intensity:** The effects of earthquake to the ground expressed as intensity of earthquake. The Modified Mercalli (MM) Intensity Scale is commonly used by seismologists seeking information on the severity of earthquake effects. Intensity ratings are expressed as Roman numerals between I at the low end and XII at the high end. Earthquake intensity identified according to awakened people during the earthquake, movement of the furnitures, falling down of the chimneys and some total damages. It measures the effects of earthquake on people and buildings.

**Earthquake magnitude:** It is a measure of the amount of energy released. Each earthquake has a unique magnitude assigned to it. The magnitude of earthquakes is measured on the Richter scale which is based on a logarithmic scale. The Richter magnitude is calculated from the amplitude of the largest seismic wave recorded for the earthquake.

## CLIMATE

The meteorological data presented in this section are collected from the Turkish State Meteorological Service.

**Climatological observations:** These observations cover all the meteorological elements that determine the weather conditions of an area. The observations are made three times a day at 07.00 a.m., 2.00 p.m. and 9.00 p.m according to local time.

**Phenological observations:** This type of observation is made in order to determine periodic biological phenomenon of plant life under climatic conditions.

**Synoptic observations:** The synoptic recording stations are responsible only for weather forecasts. The observations are made four times daily at 00.00, 06.00 a.m. 12.00 p.m and 6.00 p.m according to GMT.

**Aerological observations:** These stations observe and determine the movements of air masses and their characteristics in the upper layers of the atmosphere.

In this publication data are given for only 40 typical stations which have records for at least a period of five years or more. Average and extreme values belonging to these stations are recalculated every ten years.

**En yüksek ve en düşük sıcaklık:** Saptanmış olan günlük yüksek ve düşük sıcaklıkların uç (ekstrem) değeridir.

**Ortalama oransal nem (yüzde):** Havada bulunan su buharı miktarının, o hava sıcaklığında mümkün olabilen en yüksek doyurucu buhar basıncı miktarına oranı olup yüzde türünden alınmış; ortalaması da saat 07.00, 14.00 ve 21.00'de bulunan değerlerin toplanıp üçe bölünmesi ile hesaplanmıştır.

**Yağış miktarı:** mm olarak yüksekliği veya kg olarak metrekareye düşen yağış miktarını göstermektedir. Günlük yağış miktarı, bir gün öncesinde saat 14.00 ve 21.00 rasatlarında ölçülen miktarla, o günün saat 07.00'de ölçülen miktarın toplamıdır.

**Güneşlenme süresi:** Güneşlenme süresini ölçen özel aygıtlarla saptanmış değerlerin, gözlem yılları için aylık ve yıllık aritmetik ortalamaları bulunmuştur.

**Deniz suyu ortalama sıcaklığı:** Derinliği en az 2 m olan yerlerde, deniz düzeyinden 50 cm derinlikte, sabah saat 06.30 ve 09.00 arasında ölçülen deniz suyu sıcaklığı ortalamasıdır.

**Highest and lowest temperature on record:** Data refers to observed daily extremes.

**Relative humidity (percent):** The amount of moisture in the air as compared with the maximum amount that the air could contain at the same temperature is expressed as a percentage. The daily average is obtained by taking the sum of the values observed at 07.00 a.m., 2.00 p.m. and 9.00 p.m. divided by three.

**Precipitation:** The total rainfall is measured in mm and shown in kg. per square meter. Daily precipitation is obtained by taking the total of the values observed at 2.00 p.m. and 9.00 p.m. of the previous day and 07.00 a.m. of the present day.

**Average hours of sunshine:** The average hours of sunshine are obtained by taking the monthly and annual averages of daily values measured by special sunshine recording devices.

**Average sea temperature:** Average sea temperature are measured between 06.30 and 09.00 a.m. by special sea temperature recording devices dipped 50 cm below sea level places with a minimum depth of 2 m.

### 1.1 Türkiye ve iller Turkey and provinces



### 1.1 Türkiye Anakarası'nın uç noktaları

Extreme points of Turkey

Yönlere ve uç noktalar	Enlem (Kuzey)	Boylam (Doğu)
Location of points	Latitude (North)	Longitude (East)
<b>Doğu - East</b> Küçük Ağrı Dağı'nın 34 km doğusunda Türk-İran-Azerbaycan (Nahcivan) sınırlarının kavşak noktası Point of intersection of Turkish-Iranian-Azerbaijan boundaries 34 km east of Mt.Küçük Ağrı	39° 37'	44° 49'
<b>Batı - West</b> Gökçeada'da İnceburun - Cape İnceburun in Gökçeada Island	40° 08'	25° 40'
<b>Kuzey - North</b> Sinop ilinde İnceburun - Cape İnceburun in Sinop province	42° 06'	34° 57'
<b>Güney - South</b> Hatay ili Yayladağ ilçesinin Topraktutan (Beysun) Köyü'nün güneyi - The south of Topraktutan (Beysun) village where is in Yayladağ district in Hatay province	35° 48'	36° 09'

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı

Source: General Command of Mapping

Not. Harita Genel Komutanlığına ait topoğrafik haritalardan 1' doğrulukla elde edilmiştir.

Note. Data are calculated from the topographic maps of General Command of Mapping with 1' accuracy.

### 1.2 Türkiye ve illerin yüzölçümleri

Area of Turkey and provinces

Yüzölçümü		Yüzölçümü		Yüzölçümü		Yüzölçümü	
İl - Provinces	Area	İl - Provinces	Area	İl - Provinces	Area	İl - Provinces	Area
<b>Türkiye - Turkey</b>	785 347	Diyarbakır	15 272	Konya	41 001	Şanlıurfa	19 451
Adana	14 125	Edirne	6 119	Kütahya	12 043	Uşak	5 382
Adıyaman	7 644	Elazığ	9 313	Malatya	12 146	Van	21 334
Afyonkarahisar	14 772	Erzincan	11 746	Manisa	13 269	Yozgat	14 097
Ağrı	11 520	Erzurum	25 355	Kahramanmaraş	14 525	Zonguldak	3 306
Amasya	5 702	Eskişehir	13 925	Mardin	8 858	Aksaray	7 997
Ankara	25 437	Gaziantep	6 887	Muğla	12 974	Bayburt	3 741
Antalya	20 909	Giresun	6 831	Muş	8 090	Karaman	8 924
Artvin	7 359	Gümüşhane	6 440	Nevşehir	5 407	Kırıkkale	4 575
Aydın	7 943	Hakkâri	7 228	Niğde	7 400	Batman	4 680
Balıkesir	14 272	Hatay	5 867	Ordu	5 952	Şırnak	7 203
Bilecik	4 310	Isparta	8 913	Rize	3 919	Bartın	2 076
Bingöl	8 277	Mersin	15 620	Sakarya	4 878	Ardahan	5 156
Bitlis	8 855	İstanbul	5 313	Samsun	9 352	Iğdır	3 546
Bolu	8 341	İzmir	12 007	Siirt	5 499	Yalova	850
Burdur	7 174	Kars	9 939	Sinop	5 805	Karabük	4 103
Bursa	10 882	Kastamonu	13 136	Sivas	28 619	Kilis	1 444
Çanakkale	9 955	Kayseri	17 170	Tekirdağ	6 339	Osmaniye	3 215
Çankırı	7 490	Kırklareli	6 304	Tokat	10 073	Düzce	2 574
Çorum	12 797	Kırşehir	6 544	Trabzon	4 662		
Denizli	11 861	Kocaeli	3 623	Tunceli	7 705		

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı

Source: General Command of Mapping

Not. Harita Genel Komutanlığına ait 1/1 000 000 ölçekli Mülki İdari Bölümleri Haritası vektör verisinden hesaplanarak elde edilmiştir. İl yüzölçümü bilgileri itibaridir ve resmi nitelik taşımamaktadır.

Note. Data are calculated from the vector data of the Map of Administrative Division of General Command of Mapping with scaled to 1/1 000 000. Area of provinces are nominal and are not necessarily authoritative.

## 1.3 Seçilmiş dağ ve tepelerin yüksekliği - Height of selected mountains and hills

dğ. Dağ - Mountain tp. Tepe - Hill

[Yüksekliği 1000 m ve daha fazla olan - Height 1000 m and over]

(m)

Dağ veya tepe Mountain or hill	Yükseklik Height	Dağ veya tepe Mountain or hill	Yükseklik Height
<b>Marmara Bölgesi - Marmara Region</b>		<b>Akdeniz Bölgesi - Mediterranean Region</b>	
Uludağ tp.	2 542	Kızılkaya tp.	3 771
Kel tp.	1 601	Demirkazık tp.	3 758
Mahya dğ.	1 031	Gavur dğ. (Tekkeköprüsü tp.)	3 337
		Akdağ (Uluk tp.)	3 016
<b>Ege Bölgesi - Aegean Region</b>		<b>Doğu Anadolu Bölgesi - East Anatolia Region</b>	
Honaz dğ.	2 528	Büyük Ağrı dğ.	5 137
Bozdağ	2 159	Süphan dğ.	4 058
Cevizli dğ.	1 819	Küçük Ağrı dğ.	3 896
<b>Karadeniz Bölgesi - Black Sea Region</b>		<b>Güneydoğu Anadolu Bölgesi - Southeast Anatolia Region</b>	
Kaçkar dğ.	3 932	Karaca dğ. (Bay tp.) (Mirinmir tp.)	1 957
Mescit dğ.	3 239	Karakaş dğ. (Sof dğ.)	1 496
Küçük Hacettepe (Çatal ılgaz)	2 546	Raman dğ.	1 261
<b>İç Anadolu Bölgesi - Central Anatolia Region</b>			
Erciyes dğ.	3 917		
Büyük Hasan dğ.	3 268		
Aladağ	2 339		

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı

Source: General Command of Mapping

Not. Harita Genel Komutanlığı'na ait topoğrafik haritalardan alınmıştır.

Note. Data are taken from the topographic maps of General Command of Mapping.

## 1.4 Akarsuların uzunluğu - Length of rivers

[Uzunluğu 500 km ve daha fazla olan - Length 500 km and over]

(km)

Akarsu Rivers	Uzunluk Length	Akarsu Rivers	Uzunluk Length
Kızılırmak	1 355	Aras (Türkiye içinde - in Turkey)	548
Fırat (Türkiye içinde - in Turkey)	1 263	Dicle (Türkiye içinde - in Turkey)	523
Sakarya	824	Yeşilirmak	519
Murat	562	Ceyhan	509
Seyhan	560		

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı

Source: General Command of Mapping

Not. Harita Genel Komutanlığına ait 1/1 000 000 ölçekli Türkiye Fiziki Haritasından elde edilmiştir.

Note. Data are taken from the Physical Map of Turkey of General Command of Mapping with scaled to 1/1 000 000.

## 1.5 Baraj göllerinin alanları (göletler) - Areas of dammed lakes (reservoirs)

[Yüzölçümü 50 km<sup>2</sup> ve daha fazla olan - Reservoirs with a surface area of 50 km<sup>2</sup> and over](km<sup>2</sup>)

Baraj gölü Dammed lake	Yüzölçümü Area	Baraj gölü Dammed lake	Yüzölçümü Area
Atatürk	817,0	Sarıyar (H.P)	78,2
Keban	675,0	Boyabat	65,5
Karakaya	268,0	Kılıçkaya	64,4
Hirfanlı	263,0	Seyhan	63,0
Manyas	167,4	Ermenek	58,7
Altinkaya	118,3	Kralkızı	57,5
Alparslan-1	114,8	Birecik	56,3
Yamula	88,6	Obruk	50,2
Çatalan	81,9	Aslantaş	49,9

Kaynak: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Hydraulic Works

Not. Normal su seviyesindeki göl alanını gösterir.

Note. Shows usual reservoir surface area.

## 1.6 Doğal göllerin yüzölçümü ve denizden yüksekliği

Areas and altitudes of natural lakes

[Yüzölçümü 100 km<sup>2</sup> ve daha fazla olan - Reservoirs with a surface area of 100 km<sup>2</sup> and over]

Göl - Lake	Yüzölçümü	Denizden yüksekliği	Göl - Lake	Yüzölçümü	Denizden yüksekliği
	Area (km <sup>2</sup> )	Altitude (m)		Area (km <sup>2</sup> )	Altitude (m)
Van	3 713	1 646	Burdur	200	854
Tuz	1 500	925	Kuş (Manyas)	166	15
Beyşehir	656	1 121	Ulubat	134	5
Eğirdir	468	916	Eber	126	967
Akşehir	353	958	Çıldır	115	1 959
Iznik	298	85			

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı

Source: General Command of Mapping

Not. Harita Genel Komutanlığına ait 1/1 000 000 ölçekli

Note. Data are taken from the Physical Map of Turkey of

Türkiye fiziki haritasından elde edilmiştir.

General Command of Mapping with scaled to 1/1 000 000.

## 1.7 Adaların yüzölçümü ve kıyı uzunluğu - Areas and coastlines of islands

[Yüzölçümü 5 km<sup>2</sup> ve daha fazla olan - Reservoirs with a surface area of 5 km<sup>2</sup> and over]

Ada - Island	Yüzölçümü	Kıyı uzunluğu	Ada - Island	Yüzölçümü	Kıyı uzunluğu
	Area (km <sup>2</sup> )	Coastline (km)		Area (km <sup>2</sup> )	Coastline (km)
Gökçeada	286,84	91,1	Avşa	24,16	23,1
Marmara	126,12	49,6	İmralı	13,32	17,6
Bozcaada	39,90	27,8	Karaada	11,62	15,8
Uzunada	26,83	24,5	Kekova	10,07	16,2
Alibey	26,75	31,8	Büyükkada	8,88	13,4
Paşalimanı	26,22	29,8	Salih	6,71	12,3

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı

Source: General Command of Mapping

Not. Harita Genel Komutanlığına ait 1/1 000 000 ölçekli Mülki İdari

Note. Data are calculated from the vector data of the Map of Administrative

Bölümleri Haritası vektör verisinden hesaplanarak elde edilmiştir.

Division of General Command of Mapping with scaled to 1/1 000 000.

## 1.8 Depremler, 2011-2013

Earthquakes, 2011-2013

(Şiddet - Intensity ≥ 5)

Deprem tarihi	Oluş zamanı (T.S.)	Yerleşim birimi	Şiddet	Büyükklük
Date of earthquake	Occurrence time (T.H)	Settlement area	Intensity	Magnitude MAG M
19.05.2011	23:15	Simav (Kütahya)	VI	5,9
23.06.2011	10:34	İçme (Elazığ)	V	5,4
25.07.2011	20:57	Marmara Denizi	V	5,2
27.07.2011	12:58	İlgın (Konya)	VI	5,0
22.09.2011	06:22	Cengellerli-Refahiye (Erzincan)	VI	5,6
23.10.2011	13:41	Van	VIII+	7,2
23.10.2011	13:56	Yeşilsu (Van)	V	5,4
23.10.2011	14:32	Halkalı (Van)	V	5,5
23.10.2011	23:45	Van Gölü	VI	5,7
25.10.2011	17:55	Derebey (Van)	V	5,4
09.11.2011	00:05	Van Gölü	V	5,4
09.11.2011	21:23	Edremit (Van)	VI+	5,6
26.03.2012	12:35	Sultanlı-Bulanık-Muş	V	5,0
01.05.2012	17:48	İzmir Körfezi-Ege Denizi	V	5,0
03.05.2012	18:20	Tokat-Hisarçık-Kütahya	V	5,1
07.06.2012	23:54	Marmara Ereğlisi Açıkları-Marmara Denizi	V	5,1
10.06.2012	15:44	Ölüdeniz Açıkları (Muğla)-Akdeniz	VI	6,0
14.06.2012	08:52	Yeniköy-Silopi-Şırnak	VI	5,5
25.06.2012	16:05	Ölüdeniz Açıkları (Muğla) - Akdeniz	V	5,3
22.07.2012	12:26	Gökçeli-Andırın-Kahramanmaraş	V	5,0
05.08.2012	23:37	Ortabağ-Uludere-Şırnak	V	5,4
19.09.2012	12:17	Dedepaşa-Pazarçık-Kahramanmaraş	V	5,1
23.12.2012	08:38	Türkiye-İran Sınır Bölgesi	V	5,0
08.01.2013	16:16	Kuzey Ege Denizi	VI	6,2
09.01.2013	17:41	Kuzey Ege Denizi	V	5,0
13.01.2013	10:55	Kuzey Ege Denizi	V	5,0
30.07.2013	08:33	Gökçeda (Çanakkale)	V	5,3
17.09.2013	23:40	Sudurağı (Muş)	V	5,1
08.12.2013	19:31	Antalya Körfezi	V	5,0
28.12.2013	17:21	Akdeniz	VI	6,0

Kaynak: Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü

Source: Kandilli Observatory and Earthquake Research Institute

Ulusal Deprem İzleme Merkezi (UDİM)

National Earthquake Monitoring Center (NEMC)

## 1.9 Aylık maksimum sıcaklık, 2013

Monthly maximum temperature, 2013

(°C)

İstasyon	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Stations	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December
Adana	20,0	24,1	28,5	37,0	36,7	37,9	37,7	38,8	39,1	32,1	29,3	22,0
Adıyaman	16,0	17,9	22,8	32,8	33,9	40,7	42,7	41,0	37,2	32,3	25,8	16,8
Afyonkarahisar	13,9	17,6	20,9	26,1	29,0	34,3	33,9	33,6	31,8	25,0	22,2	16,5
Ağrı	5,3	6,9	14,0	23,6	24,1	30,8	33,7	32,0	30,3	23,9	16,3	3,7
Amasya	18,1	20,0	29,2	32,8	35,4	38,7	35,4	37,9	36,7	32,9	25,3	10,2
Ankara	15,6	16,8	24,9	28,4	30,8	36,1	34,3	34,3	33,0	28,2	21,9	13,8
Antalya	18,9	21,1	25,9	36,4	35,1	37,8	40,3	40,8	40,3	33,3	28,9	20,5
Artvin	13,4	18,5	24,3	31,0	34,1	33,6	27,4	31,9	35,6	27,1	21,0	9,4
Aydın	19,1	21,4	28,0	35,4	34,9	38,5	39,8	39,4	37,1	31,5	25,6	18,2
Balıkesir Meydan	18,2	20,7	26,7	30,5	36,0	36,4	35,6	37,4	35,7	29,3	23,7	13,9
Bilecik	18,2	20,0	25,9	28,5	31,7	35,1	32,7	34,2	32,5	26,3	22,3	12,0
Bingöl	9,8	11,1	20,2	28,2	28,8	35,2	37,0	36,0	33,6	27,3	22,1	10,8
Bitlis OMGİ	5,9	7,5	12,7	20,4	22,7	28,9	31,1	30,7	28,5	22,3	14,9	8,5
Bolu	15,7	18,2	24,2	28,6	30,8	33,3	32,3	34,5	31,8	26,6	23,8	14,8
Burdur	12,2	16,3	20,4	29,7	31,2	37,0	36,5	36,1	35,0	26,7	23,7	16,8
Bursa	21,1	22,0	27,1	28,3	35,4	33,5	34,8	35,8	33,6	27,6	25,1	15,8
Çanakkale	19,0	17,6	22,6	28,4	30,8	33,2	35,7	34,2	30,9	25,5	21,8	17,2
Çankırı	13,0	16,4	23,6	28,8	31,4	35,9	34,7	36,7	34,0	29,1	22,2	15,0
Çorum	15,4	16,3	25,4	28,3	30,6	36,8	33,4	35,7	33,0	30,0	22,0	12,8
Denizli	17,3	20,6	26,9	32,1	34,3	39,9	39,7	39,2	36,8	30,3	25,6	18,6
Diyarbakır	14,7	16,6	24,2	30,8	33,3	40,6	41,8	40,4	38,7	31,5	24,8	13,8
Edirne	18,2	18,8	23,6	32,4	33,6	37,0	38,6	36,9	33,2	26,7	23,0	14,7
Elazığ	10,7	14,9	21,6	29,3	30,2	37,9	37,9	38,0	36,0	28,7	21,5	9,4
Erzincan	9,2	14,5	19,8	28,0	29,0	34,2	35,3	35,7	33,4	27,7	20,7	7,6
Erzurum	4,6	5,8	15,3	22,0	25,4	29,8	31,7	31,1	28,8	23,7	16,6	1,2
Eskişehir Bölge	14,9	17,6	23,9	28,0	30,1	34,9	33,1	34,2	33,2	25,5	21,6	10,6
Gaziantep	13,3	17,4	20,9	30,4	32,7	38,0	38,0	38,0	35,0	29,9	24,4	16,7
Giresun	21,2	21,4	29,8	24,9	32,2	29,2	29,5	30,6	29,6	30,3	25,4	16,7
Gümüşhane	10,3	14,2	20,9	26,3	29,7	35,0	31,6	35,6	32,8	27,6	19,9	8,4
Hakkari	6,3	7,3	15,1	22,7	25,2	30,8	33,9	33,2	31,1	25,4	17,7	10,9
Hatay	17,9	21,7	25,9	35,7	36,2	33,6	36,9	37,1	39,7	30,7	27,3	17,4
Isparta	11,6	15,1	20,0	27,7	29,0	35,2	34,1	34,0	33,1	25,3	22,4	17,1
Mersin	19,0	21,9	28,5	31,2	31,5	34,3	35,4	35,7	35,5	29,4	28,8	21,1
İstanbul Florya	17,2	17,1	26,0	27,6	29,9	32,8	31,9	32,0	29,7	23,9	22,9	17,5
İzmir	18,3	20,7	26,6	29,7	34,6	35,6	36,4	37,8	33,3	27,4	23,0	19,3
Kars	5,3	5,5	14,7	21,9	24,4	28,5	30,0	28,6	29,2	22,8	15,2	2,9
Kastamonu	15,8	18,6	24,4	29,3	30,4	32,8	30,5	34,3	31,4	26,4	23,4	8,8
Kayseri	14,3	15,1	23,1	28,1	30,2	36,8	33,9	34,9	35,0	28,8	21,1	10,9
Kırklareli	17,2	17,9	22,5	30,5	31,2	34,8	36,0	34,9	31,7	25,0	20,8	15,8
Kırşehir	14,6	17,3	24,1	27,4	30,5	35,1	33,4	35,1	31,9	28,0	22,1	12,8
Kocaeli	21,1	23,9	30,8	30,7	34,4	34,1	35,0	35,7	33,5	26,8	25,7	19,5
Konya	15,8	17,1	23,8	27,1	30,6	35,0	33,5	34,1	33,9	29,0	21,2	13,7
Kütahya	14,0	17,0	22,7	27,2	28,4	34,9	31,9	33,1	31,5	25,1	21,9	13,7



## 1.9 Aylık maksimum sıcaklık, 2013 (devam)

Monthly maximum temperature, 2013 (continued)

(°C)

İstasyon Stations	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Malatya	12,1	16,2	20,7	28,8	30,7	37,9	37,5	37,0	34,4	28,3	20,8	10,7
Manisa	18,7	20,9	26,9	34,7	34,9	38,3	38,8	39,5	36,2	29,8	23,9	15,8
Kahramanmaraş	13,5	19,1	23,7	33,1	34,0	39,1	39,3	40,4	37,8	31,5	26,0	16,6
Mardin	11,6	14,0	20,9	29,0	30,4	36,9	39,0	36,7	34,7	28,3	22,7	12,9
Muğla	15,0	17,8	23,3	31,2	32,2	36,2	37,8	37,8	35,8	27,9	25,5	18,7
Muş	6,5	9,7	18,6	26,0	26,7	33,7	36,0	35,4	33,9	26,7	18,8	10,4
Neşehir	11,3	16,6	22,2	27,1	29,3	35,0	31,8	33,4	31,7	27,3	19,8	13,3
Niğde	14,3	17,5	21,7	26,5	29,3	34,4	33,7	33,7	33,0	26,3	21,4	16,6
Ordu	21,9	23,5	31,1	24,5	28,4	29,6	30,6	33,8	28,9	27,7	23,3	17,0
Rize	21,1	20,3	28,8	27,5	33,2	30,4	29,0	30,6	32,5	29,8	21,9	17,0
Sakarya	22,4	25,1	31,5	33,7	35,7	33,0	34,2	35,8	35,3	28,4	26,0	18,1
Samsun	23,0	23,4	33,6	28,6	30,9	28,6	28,7	30,1	29,3	26,6	24,8	21,0
Siirt	13,1	16,3	23,8	30,5	30,7	38,2	39,5	39,5	37,5	28,7	23,8	11,7
Sinop	21,0	20,9	26,1	25,5	30,5	29,5	29,3	29,9	27,0	24,0	25,2	17,3
Sivas	8,4	15,3	21,3	26,8	27,5	35,5	31,6	33,2	32,7	28,2	20,6	9,4
Tekirdağ	18,3	18,0	21,6	27,9	33,5	32,6	31,7	32,5	33,1	22,4	22,4	15,3
Tokat	16,9	19,3	26,4	31,3	30,7	39,8	33,0	35,1	35,3	30,7	21,6	14,7
Trabzon Meydan	21,8	24,2	30,5	25,9	34,2	27,8	28,5	29,1	29,7	30,0	27,3	19,1
Tunceli	8,8	13,1	22,1	30,1	30,0	36,5	37,6	37,8	35,3	28,9	23,0	11,8
Şanlıurfa	16,4	19,5	24,9	34,3	36,4	41,5	41,5	40,5	38,2	32,0	27,0	16,9
Uşak	13,1	16,9	22,0	27,8	29,1	34,9	34,6	34,4	30,6	24,4	23,0	17,6
Van	9,1	8,8	16,3	20,2	23,5	29,0	31,7	30,8	30,4	25,4	14,4	10,3
Yozgat	10,3	13,9	20,6	25,0	27,4	33,0	29,6	33,3	29,4	25,0	20,0	13,1
Zonguldak	21,2	21,7	27,7	25,5	33,2	27,4	28,4	28,5	30,2	23,7	23,2	18,0
Aksaray	17,2	18,5	26,2	28,5	31,4	35,3	34,4	35,0	32,8	29,2	23,1	16,2
Bayburt	6,5	10,0	18,5	23,5	25,7	31,8	33,6	33,1	29,9	24,5	17,1	3,1
Karaman	13,5	20,7	21,2	27,5	31,4	35,4	34,7	34,2	33,4	26,3	23,1	16,2
Kırıkkale	14,9	17,9	24,3	29,7	32,6	36,3	34,5	36,5	34,9	29,7	21,5	12,7
Batman	15,5	18,8	24,6	31,7	33,5	40,4	42,2	41,0	40,6	32,9	24,7	12,2
Şirnak Met. İst.	11,2	13,5	21,2	27,6	28,3	34,3	36,9	36,0	34,1	27,1	19,3	13,1
Bartın	22,2	23,0	31,6	29,8	34,9	32,1	32,5	32,7	33,4	26,2	24,6	19,2
Ardahan	6,5	5,9	13,4	21,2	24,3	27,2	29,2	27,5	26,8	23,2	15,2	4,3
İğdir	9,6	15,7	22,1	29,7	30,2	36,2	36,0	33,9	36,4	28,8	20,2	0,8
Yalova	20,1	23,3	26,5	25,2	37,0	31,9	31,8	34,5	29,3	25,3	24,4	17,1
Karabük	19,5	20,9	28,6	33,3	35,5	38,7	36,2	37,9	35,6	28,9	23,5	11,1
Kilis	13,8	17,9	22,7	32,0	35,2	38,5	39,9	39,5	37,1	31,4	26,6	17,2
Osmaniye	19,4	23,8	30,4	35,4	35,3	36,4	36,9	37,1	38,6	31,8	29,1	20,7
Düzce	21,2	22,5	29,6	30,2	35,8	34,4	33,4	35,3	34,7	26,2	25,0	14,2

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Source: Turkish State Meteorological Service

## 1.10 Aylık minimum sıcaklık, 2013

Monthly minimum temperature, 2013

(°C)

İstasyon Stations	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Adana	-1,4	2,6	1,8	9,0	13,1	17,2	20,5	20,0	16,5	10,9	6,8	2,2
Adıyaman	-4,1	0,8	-0,1	6,7	8,8	14,9	20,6	21,3	13,9	7,8	4,8	-3,3
Afyonkarahisar	-10,2	-3,5	-6,8	1,3	7,6	8,4	10,6	13,2	5,4	-1,4	-2,0	-11,8
Ağrı	-28,1	-24,6	-21,5	-3,6	1,8	1,7	7,5	7,7	2,2	-4,7	-8,4	-29,1
Amasya	-5,5	0,6	-3,4	4,0	10,1	11,2	11,9	14,2	8,6	0,9	-0,8	-12,6
Ankara	-6,8	-1,6	-6,7	3,2	7,5	8,3	11,8	13,3	5,8	-1,9	-1,7	-11,8
Antalya	-0,2	3,6	4,3	8,5	12,3	16,5	19,6	20,8	15,6	7,8	8,6	-0,2
Artvin	-3,8	0,2	-2,9	3,4	11,1	11,1	12,9	12,9	11,1	4,8	1,6	-5,6
Aydın	-3,6	2,8	2,3	5,8	12,1	15,1	18,5	20,0	13,5	5,2	3,1	-1,9
Balıkesir Meydan	-9,3	-3,1	-4,8	1,7	5,6	10,5	12,6	15,3	6,8	-0,2	-0,8	-6,2
Bilecik	-7,7	-1,9	-4,4	2,1	9,7	10,0	11,6	15,7	8,7	1,3	0,5	-5,7
Bingöl	-15,0	-5,9	-6,2	2,4	7,0	9,9	16,3	16,3	7,1	3,3	-0,3	-11,2
Bitlis OMGİ	-18,8	-14,7	-12,9	-1,3	3,7	6,5	12,2	11,9	5,5	-0,6	-1,6	-18,5
Bolu	-8,8	-2,2	-7,6	1,9	7,9	6,4	9,7	11,3	5,6	-1,4	-2,2	-14,0
Burdur	-8,7	-2,9	-3,0	3,8	9,7	10,7	14,4	14,0	7,6	0,0	-2,0	-9,9
Bursa	-9,3	-1,5	-2,7	1,8	9,1	11,9	12,2	17,3	9,2	2,7	-0,2	-3,5
Çanakkale	-3,8	1,3	0,0	5,6	11,5	13,4	17,4	19,1	13,0	4,0	2,5	-1,1
Çankırı	-9,1	-5,0	-9,3	-0,9	6,3	5,3	10,4	11,1	5,0	-2,4	-6,0	-15,3
Çorum	-8,5	-4,8	-8,8	-1,0	4,7	4,2	6,7	8,4	3,6	-4,1	-6,5	-15,4
Denizli	-5,6	0,9	0,7	7,1	11,5	14,3	17,6	19,7	12,0	4,2	1,4	-5,2
Diyarbakır	-12,0	-3,0	-5,1	2,6	6,9	12,3	17,9	18,2	11,3	3,3	1,1	-18,3
Edirne	-7,7	-0,7	-1,7	4,3	9,3	10,3	14,9	16,8	8,3	-0,7	-2,3	-5,1
Elazığ	-10,7	-4,1	-5,9	3,0	7,1	11,0	13,3	15,3	8,2	2,8	0,0	-7,4
Erzincan	-17,1	-5,7	-7,4	1,1	7,4	7,6	11,2	12,1	6,2	0,3	-2,3	-12,0
Erzurum	-31,5	-25,0	-27,1	-6,0	0,4	-0,2	2,6	3,5	-3,4	-9,0	-11,9	-27,1
Eskişehir Bölge	-6,9	-2,9	-7,4	2,3	8,2	9,1	11,5	14,4	6,4	-2,0	-0,6	-8,9
Gaziantep	-5,4	-0,7	-1,9	6,5	8,6	14,1	18,1	19,2	13,3	5,5	3,1	-5,5
Giresun	0,8	4,4	0,3	6,7	13,1	16,0	18,2	19,4	14,3	7,4	8,7	-1,3
Gümüşhane	-15,4	-5,0	-9,0	0,1	5,5	5,9	7,3	7,6	4,7	-0,8	-2,4	-14,4
Hakkari	-17,9	-10,7	-9,8	2,0	6,0	9,8	16,7	16,2	9,8	3,7	1,7	-14,4
Hatay	0,9	3,9	2,3	10,4	14,2	18,4	23,3	24,7	16,2	8,6	9,7	-1,2
Isparta	-11,0	-5,1	-3,9	2,8	7,6	8,4	12,2	12,8	4,8	-2,2	-3,3	-9,5
Mersin	0,8	6,1	5,8	11,9	16,4	19,6	23,5	25,3	18,6	12,7	9,6	1,0
İstanbul Florya	-4,3	1,5	0,1	6,3	11,9	14,4	16,2	20,2	12,9	5,9	2,1	-1,1
İzmir	-2,5	3,0	2,9	8,4	14,3	14,9	21,0	20,8	14,6	8,5	4,5	-0,6
Kars	-28,0	-22,3	-21,4	-5,3	1,3	1,6	3,7	5,8	0,5	-5,7	-7,3	-23,5
Kastamonu	-10,0	-3,2	-8,9	-1,6	5,7	6,2	8,9	9,0	4,8	-2,1	-4,3	-13,7
Kayseri	-17,5	-4,6	-7,6	-0,6	6,1	7,5	9,1	9,8	2,4	-3,6	-4,0	-16,5
Kırklareli	-6,8	-1,7	-2,8	4,0	10,0	10,4	14,3	16,5	10,8	0,2	-1,8	-5,0
Kırşehir	-12,7	-4,3	-7,7	0,8	6,3	7,4	11,1	13,6	3,2	-1,5	-3,3	-13,6
Kocaeli	-3,0	-0,6	-0,6	4,5	12,0	15,0	15,2	19,5	12,9	6,4	3,6	-3,2
Konya	-12,9	-6,0	-7,1	2,9	7,3	8,6	13,9	13,5	4,9	-1,6	-4,8	-13,5
Kütahya	-10,8	-5,4	-8,0	1,1	6,6	7,4	9,1	12,8	4,5	-1,3	-2,2	-11,8

## 1.10 Aylık minimum sıcaklık, 2013 (devam)

Monthly minimum temperature, 2013 (continued)

(°C)

İstasyon Stations	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Malatya	-9,6	-4,5	-3,9	5,7	9,5	12,6	16,1	18,4	11,2	4,0	1,7	-8,2
Manisa	-5,6	-0,2	-0,3	4,6	10,6	14,5	17,6	18,9	12,0	5,6	2,0	-2,4
Kahramanmaraş	-3,1	1,3	1,3	8,4	12,1	14,8	21,0	21,0	13,8	7,3	4,2	-3,8
Mardin	-4,9	1,0	-2,7	6,8	8,6	15,5	19,9	20,2	15,8	8,7	3,9	-5,0
Muğla	-6,5	-2,4	-0,9	4,2	7,7	9,3	16,1	17,3	9,6	3,0	1,2	-5,3
Muş	-21,1	-13,2	-9,2	1,2	5,5	8,5	14,2	13,9	7,3	1,2	-0,1	-23,9
Neşehir	-10,7	-4,1	-8,5	2,9	7,6	9,1	10,3	10,7	6,1	-1,2	-2,3	-14,0
Niğde	-16,2	-5,4	-6,6	1,7	7,1	8,3	12,4	12,5	5,3	-0,6	-3,1	-14,1
Ordu	0,9	3,4	0,1	5,7	12,0	14,8	17,8	18,8	12,9	8,7	7,3	-1,1
Rize	-0,4	1,6	-1,3	5,6	12,0	15,0	16,2	16,9	12,0	8,1	5,4	-2,2
Sakarya	-0,9	-0,4	-1,8	6,1	5,4	14,2	14,0	17,3	11,5	4,0	2,1	-3,5
Samsun	1,1	2,4	0,6	5,8	11,0	14,7	17,3	17,3	12,8	7,2	5,5	-1,4
Siirt	-6,7	-1,2	-0,4	5,6	9,6	15,1	22,1	21,6	13,0	6,6	4,5	-9,8
Sinop	-0,6	3,6	0,8	6,6	11,5	14,3	17,9	19,3	13,9	6,8	5,1	0,1
Sivas	-14,7	-4,6	-8,0	0,1	5,8	6,7	7,7	9,2	2,3	-2,6	-4,1	-15,5
Tekirdağ	-4,4	0,9	-0,8	5,1	11,0	14,3	17,2	18,7	13,6	4,2	1,0	-2,3
Tokat	-11,1	-1,1	-4,1	2,4	8,2	10,6	11,2	12,2	6,7	0,5	-0,8	-10,7
Trabzon Meydan	1,0	3,5	0,5	7,1	13,7	16,8	19,7	20,4	13,4	9,9	8,5	-0,8
Tunceli	-15,8	-5,0	-5,0	0,6	7,4	9,7	13,7	14,3	6,1	0,4	-0,6	-9,8
Şanlıurfa	-3,0	2,9	0,8	7,9	11,7	17,3	19,6	20,6	17,0	10,8	5,9	-2,5
Uşak	-10,2	-2,9	-4,7	1,6	5,6	8,3	10,7	13,1	6,4	-1,1	-1,8	-10,7
Van	-13,6	-11,2	-9,6	0,5	5,4	7,6	11,0	12,8	5,8	-0,1	-1,1	-12,3
Yozgat	-13,1	-5,9	-8,1	0,5	5,2	5,9	8,1	10,7	4,3	-1,9	-4,5	-14,5
Zonguldak	-2,1	1,4	-0,7	4,5	10,6	14,1	15,0	17,7	12,4	4,0	4,3	-2,5
Aksaray	-12,5	-4,4	-4,9	1,3	8,4	9,6	10,1	13,0	5,0	0,1	-3,3	-14,8
Bayburt	-21,2	-10,3	-13,6	-4,7	3,3	3,4	5,1	5,8	1,4	-4,0	-5,8	-18,3
Karaman	-13,1	-5,2	-6,6	2,2	7,7	9,7	12,0	11,2	4,8	-2,7	-3,1	-15,3
Kırıkkale	-8,3	-2,3	-7,1	2,9	8,3	9,1	13,3	14,3	6,2	-0,6	-3,7	-12,2
Batman	-10,2	-3,0	-5,9	-1,1	5,9	8,9	14,1	15,2	8,5	1,5	1,2	-15,8
Şirnak Met. İst.	-4,3	-1,7	-1,6	4,9	8,1	16,2	21,6	20,7	13,3	6,6	4,1	-4,8
Bartın	-5,0	-0,6	-4,0	1,2	8,5	8,2	12,1	13,4	8,8	1,3	-1,0	-8,1
Ardahan	-29,8	-24,9	-26,3	-3,5	1,9	1,0	3,1	4,2	-2,6	-6,8	-7,9	-22,5
İğdir	-15,8	-4,6	-6,0	3,7	9,6	11,6	15,8	14,6	7,6	0,5	-1,7	-20,0
Yalova	-1,2	-0,3	-1,5	4,5	11,5	14,1	14,8	18,5	12,4	5,1	2,0	-0,7
Karabük	-9,2	0,3	-4,6	2,7	9,7	8,5	13,6	14,1	8,4	1,5	-1,7	-9,2
Kilis	-3,8	2,1	-0,1	8,3	11,2	14,7	19,5	19,9	13,6	8,1	6,4	-2,6
Osmaniye	-2,0	2,3	0,2	10,0	14,3	14,0	17,3	19,6	14,6	5,6	5,1	-2,0
Düzce	-8,5	-0,6	-3,6	4,7	10,3	11,5	12,6	15,2	9,3	1,3	-0,2	-7,0

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Source: Turkish State Meteorological Service

## 1.11 Aylık ortalama nem, 2013

Average monthly humidity, 2013

(%)

İstasyon Stations	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Adana	64,9	71,8	57,8	65,5	64,4	59,6	64,0	67,3	61,5	50,0	61,9	48,3
Adıyaman	69,4	72,8	50,8	50,1	48,8	27,5	20,5	18,8	27,0	27,8	59,4	53,9
Afyonkarahisar	76,6	69,3	57,9	60,7	50,1	45,7	46,1	41,4	43,7	57,4	66,1	73,0
Ağrı	81,2	83,3	74,4	58,5	64,0	54,0	40,3	38,4	42,4	55,6	72,0	77,1
Amasya	68,8	66,5	55,4	55,7	49,0	47,1	43,4	43,2	51,0	53,8	64,0	66,3
Ankara	78,8	71,2	58,2	58,6	42,6	41,9	38,9	36,6	41,4	50,5	62,6	67,2
Antalya	72,4	72,8	67,0	65,9	64,7	61,9	53,2	50,6	52,3	46,4	68,1	58,2
Artvin	66,5	56,3	56,0	57,4	55,5	61,8	68,4	66,0	60,8	58,8	62,3	63,2
Aydın	75,4	74,5	63,1	58,0	52,6	46,2	40,9	42,2	44,9	55,1	71,6	61,9
Balıkesir Meydan	80,9	78,4	70,5	70,9	62,0	57,6	50,4	52,2	50,3	69,3	77,6	88,0
Bilecik	74,3	70,2	62,6	63,9	54,9	57,5	54,0	53,0	51,7	62,3	68,2	69,0
Bingöl	77,5	74,5	57,3	51,7	53,3	33,3	26,4	26,2	34,5	40,1	68,4	64,4
Bitlis OMGI	87,5	89,4	75,5	65,5	65,8	44,3	31,2	31,2	36,4	55,8	78,9	85,2
Bolu	77,2	71,0	66,7	67,8	63,4	66,5	64,8	61,7	66,8	68,1	68,3	78,1
Burdur	75,8	73,5	59,0	57,0	46,6	40,1	34,9	32,7	38,3	52,9	65,7	70,7
Bursa	73,8	72,8	67,9	69,6	61,8	61,5	52,7	51,2	54,0	74,9	73,7	66,0
Çanakkale	76,5	77,7	74,4	69,1	66,4	61,3	50,7	51,3	58,6	70,4	75,1	72,7
Çankırı	81,2	74,7	63,3	64,6	54,2	49,8	45,2	44,7	50,0	57,9	67,2	68,7
Çorum	79,9	75,6	64,9	64,9	56,6	51,3	46,5	48,2	54,4	53,7	62,4	63,5
Denizli	70,0	69,1	58,6	54,2	44,1	39,1	36,5	33,8	37,7	49,3	60,5	55,1
Diyarbakır	83,8	82,3	62,7	63,6	61,7	27,6	19,4	19,0	25,1	28,1	68,8	83,7
Edirne	89,2	87,0	76,4	66,9	55,8	62,0	50,4	46,4	53,5	72,9	84,9	78,8
Elazığ	80,0	77,3	53,7	52,8	53,1	30,2	23,8	23,5	33,6	41,1	70,4	73,2
Erzincan	75,2	66,9	55,9	47,7	45,6	38,9	35,9	33,2	39,4	50,4	61,7	67,0
Erzurum	83,0	89,5	75,9	64,4	63,5	57,2	50,4	45,7	49,8	59,6	74,1	78,6
Eskişehir Bölge	76,4	69,9	60,2	61,1	50,2	53,3	50,6	49,6	49,5	59,0	66,9	72,6
Gaziantep	75,0	78,9	55,4	54,2	47,9	33,6	29,8	29,0	36,7	35,9	62,5	58,0
Giresun	60,3	66,3	62,2	68,8	72,8	66,5	65,6	65,6	65,5	66,2	62,7	59,2
Gümüşhane	66,7	63,6	54,7	55,2	49,0	51,9	52,6	49,8	55,6	53,5	63,4	65,0
Hakkari	78,1	75,8	59,3	50,1	51,9	31,1	22,5	23,8	23,4	31,4	60,2	66,5
Hatay	70,8	74,0	58,6	65,1	61,2	59,9	59,8	60,9	58,1	47,7	58,9	62,5
Isparta	72,5	70,6	59,7	56,5	50,4	47,4	41,5	39,1	43,3	54,0	65,5	64,2
Mersin	57,2	61,9	51,3	63,1	64,9	63,4	59,5	59,0	52,6	42,2	53,5	39,3
İstanbul Florya	84,3	82,9	77,7	75,3	72,4	70,2	64,0	69,8	66,3	79,1	80,9	78,1
İzmir	70,3	70,4	58,7	53,3	52,7	48,9	41,5	44,7	47,3	60,3	70,3	59,1
Kars	76,0	80,2	68,0	61,6	62,9	61,3	61,1	56,5	51,5	55,7	74,4	71,9
Kastamonu	81,9	74,0	71,3	67,1	62,0	64,9	57,0	57,8	64,9	62,3	72,9	79,5
Kayseri	76,4	63,0	57,9	56,2	44,7	38,7	36,9	36,0	44,1	58,9	68,7	72,1
Kırklareli	83,5	83,4	75,5	62,8	54,2	62,2	51,2	49,8	54,5	69,6	81,1	73,9
Kırşehir	82,9	75,2	62,5	63,0	48,9	39,5	39,5	38,1	49,9	53,5	66,3	74,7
Kocaeli	71,7	71,3	65,7	65,2	62,1	61,8	61,9	63,3	57,7	72,7	70,2	67,8
Konya	80,6	70,6	55,4	58,1	45,9	36,3	34,0	32,3	37,8	45,0	63,4	79,8
Kütahya	76,7	71,1	62,4	61,5	51,4	55,0	51,4	48,7	50,4	60,4	67,7	74,1

## 1.11 Aylık ortalama nem, 2013 (devam)

Average monthly humidity, 2013 (continued)

(%)

İstasyon Stations	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Malatya	71,3	68,7	50,5	45,7	46,2	26,7	23,2	21,8	29,6	34,0	51,8	63,2
Manisa	70,1	70,5	56,8	50,6	43,3	38,4	30,3	32,2	42,7	62,9	78,0	72,7
Kahramanmaraş	71,1	73,2	52,5	51,9	51,0	41,5	35,4	36,9	40,0	37,4	58,4	54,3
Mardin	65,4	69,8	52,0	46,7	41,3	21,1	18,0	18,1	25,0	21,8	56,3	51,7
Muğla	80,9	81,4	73,2	63,6	55,2	48,1	39,4	35,4	42,9	58,0	78,2	71,4
Muş	82,9	83,6	65,4	50,1	54,8	37,6	24,9	23,1	26,5	42,5	66,7	76,7
Neşehir	68,9	62,3	52,7	53,5	41,8	34,5	37,5	34,9	40,2	51,5	62,7	70,2
Niğde	70,9	66,4	58,5	53,0	44,6	38,4	35,5	34,5	43,8	53,5	63,0	71,0
Ordu	62,7	71,3	67,5	72,4	73,1	65,8	66,9	64,7	66,9	67,9	68,9	61,1
Rize	70,7	72,6	70,0	73,9	71,8	68,1	69,4	67,2	72,0	75,9	77,6	74,2
Sakarya	69,8	72,7	64,8	67,6	63,5	67,4	67,1	69,2	64,2	77,5	72,5	64,7
Samsun	60,0	70,3	65,5	72,2	72,2	67,5	63,2	66,2	63,8	65,1	68,4	53,9
Siirt	73,5	69,3	56,5	52,2	48,9	24,8	20,0	19,9	25,3	32,4	65,9	76,0
Sinop	76,1	81,7	78,9	87,5	88,7	90,9	87,4	92,0	88,7	92,2	86,4	82,5
Sivas	72,8	67,3	55,9	53,3	52,6	46,7	45,5	43,1	49,4	56,5	65,6	68,6
Tekirdağ	91,8	96,6	98,9	79,6	68,0	67,5	59,7	61,4	60,3	76,2	78,8	73,7
Tokat	67,9	62,5	51,8	53,2	53,8	49,8	49,1	47,4	54,1	58,3	64,5	74,1
Trabzon Meydan	62,1	71,3	68,4	79,1	78,8	72,6	66,8	66,6	68,4	70,9	68,8	62,9
Tunceli	78,3	71,0	54,9	53,7	54,8	33,8	27,9	27,0	39,7	43,7	66,6	69,2
Şanlıurfa	67,9	73,7	49,4	45,2	41,7	23,0	20,0	21,8	29,3	26,7	57,8	53,4
Uşak	78,2	75,0	65,3	60,9	50,4	45,4	42,0	38,2	43,5	52,3	65,8	59,3
Van	70,2	75,4	66,0	52,2	56,8	44,6	34,9	36,7	36,4	52,6	70,2	69,2
Yozgat	77,6	72,4	63,8	61,3	47,8	46,1	46,6	45,4	53,1	55,4	67,2	71,0
Zonguldak	69,6	79,0	64,3	72,9	75,7	76,1	73,3	74,6	70,0	77,2	70,1	70,2
Aksaray	74,8	64,4	55,7	54,9	42,4	33,8	32,2	31,4	39,2	51,4	61,9	73,9
Bayburt	75,1	70,3	62,4	58,9	52,8	49,1	49,2	45,5	50,8	51,9	63,8	75,1
Karaman	74,6	66,0	52,5	57,9	41,4	34,9	34,2	33,8	39,1	49,0	63,7	75,2
Kırıkkale	80,2	71,7	57,3	58,5	45,1	39,6	37,3	36,5	41,7	49,8	65,5	68,8
Batman	80,5	75,3	61,3	65,6	59,4	25,7	18,6	18,3	23,5	28,0	69,4	83,6
Şirnak Met. İst.	63,3	64,6	56,1	43,9	43,3	21,7	17,0	16,6	23,5	27,7	61,3	53,6
Bartın	85,0	81,7	73,7	74,8	75,8	73,4	69,8	72,1	80,5	84,4	82,2	82,6
Ardahan	77,1	80,1	72,8	64,9	62,0	64,0	67,4	60,9	60,6	58,7	71,3	74,6
İğdır	71,9	64,3	44,3	46,1	52,6	43,7	39,7	41,7	43,2	53,8	72,5	82,3
Yalova	73,2	78,0	69,8	72,7	66,8	68,4	64,1	67,8	61,0	76,9	74,7	66,8
Karabük	77,2	67,7	65,9	61,1	55,2	56,8	49,9	47,5	59,2	63,4	70,4	74,7
Kilis	75,0	79,8	52,9	56,2	45,8	37,8	38,3	38,6	43,3	29,0	56,4	55,3
Osmaniye	65,5	67,9	59,5	64,2	61,5	58,5	57,6	60,5	55,7	45,9	54,2	51,0
Düzce	79,5	77,2	68,4	73,6	67,9	68,7	68,4	67,2	71,5	81,4	79,6	88,3

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Source: Turkish State Meteorological Service

## 1.12 Aylık toplam yağış ortalaması, 2013

Average monthly precipitation, 2013

(mm)

İstasyon Stations	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Adana	46,2	55,7	54,3	54,0	61,5	0,9	-	19,8	31,9	40,1	6,1	21,5
Adıyaman	120,9	97,0	12,7	53,6	146,3	3,6	-	0,1	0,4	8,3	51,8	57,4
Afyonkarahisar	32,1	30,5	29,2	62,7	48,7	17,4	40,5	3,6	0,2	47,4	17,4	6,6
Ağrı	64,9	26,2	52,7	60,7	76,9	25,6	11,3	13,5	18,1	30,8	48,6	30,3
Amasya	53,3	46,1	55,7	44,2	41,4	31,0	0,6	0,9	22,3	20,3	25,7	15,4
Ankara	45,3	35,0	60,7	44,5	21,7	22,3	17,0	1,6	2,0	23,8	19,9	3,9
Antalya	461,0	80,2	26,8	66,4	60,4	1,6	0,0	-	7,0	161,8	218,2	73,4
Artvin	60,6	44,9	89,9	60,6	20,2	54,3	29,9	4,5	58,7	49,3	22,2	164,9
Aydın	168,8	159,0	96,2	50,9	48,6	4,8	0,0	-	6,2	71,8	110,6	11,7
Balıkesir Meydan	201,0	119,9	120,6	95,1	8,0	33,4	0,6	-	24,0	99,4	154,8	37,3
Bilecik	27,3	31,1	67,3	38,0	16,9	25,0	6,3	2,2	3,8	104,6	18,8	22,2
Bingöl	179,8	101,2	86,1	58,0	63,2	9,4	-	-	24,4	15,4	63,2	51,0
Bitlis OMGI	272,6	139,1	199,7	89,4	101,9	11,7	-	-	19,0	37,8	117,4	216,9
Bolu	39,2	29,0	65,8	59,5	57,8	54,7	12,0	5,0	24,2	67,1	15,3	32,7
Burdur	23,6	45,2	23,8	52,9	38,2	13,4	12,6	3,4	0,2	55,4	60,8	17,0
Bursa	105,6	95,5	85,6	51,8	26,2	62,2	21,5	1,6	18,3	140,1	68,6	50,0
Çanakkale	167,4	141,6	59,0	90,3	5,6	21,7	0,2	-	10,2	92,7	50,8	10,7
Çankırı	40,4	22,5	39,8	61,6	29,8	29,7	7,9	3,9	8,5	23,5	8,8	3,6
Çorum	51,6	27,3	36,7	33,4	15,6	22,9	1,0	7,0	15,7	11,8	17,8	2,1
Denizli	124,6	112,7	33,8	59,2	22,3	8,9	7,6	2,8	0,2	57,0	78,6	21,0
Diyarbakır	82,2	85,2	19,8	39,4	98,0	2,8	-	-	0,0	0,0	53,8	53,2
Edirne	134,6	104,5	62,9	34,5	9,7	105,4	14,4	-	8,8	45,2	89,7	4,1
Elazığ	46,3	40,9	13,2	43,8	72,6	4,9	-	0,0	8,0	18,2	32,1	12,8
Erzincan	56,9	45,6	56,7	39,6	33,1	20,2	0,8	-	6,3	23,6	26,5	7,7
Erzurum	41,9	46,5	34,5	61,0	57,3	41,3	15,2	10,4	22,9	33,4	19,6	8,3
Eskişehir Ask	13,7	30,4	33,2	25,8	25,2	33,0	0,6	-	3,6	32,2	20,4	2,6
Gaziantep	87,3	92,3	23,0	90,0	77,6	0,2	-	-	-	4,6	18,4	56,8
Giresun	145,0	55,9	95,4	32,3	74,7	10,5	61,9	14,2	187,5	261,8	75,0	169,8
Gümüşhane	47,9	57,7	66,5	47,9	19,9	52,1	9,6	5,6	27,4	28,2	19,6	31,3
Hakkari	252,0	61,3	129,2	69,3	115,0	5,8	-	1,4	1,4	0,2	96,6	63,8
Hatay	131,3	146,7	87,5	383,4	95,1	-	-	-	158,9	47,8	7,4	104,6
Isparta	58,6	101,9	25,1	59,9	66,5	34,4	88,2	15,4	3,0	104,0	67,6	29,4
Mersin	50,9	58,8	17,1	36,1	42,7	13,6	-	-	31,8	34,7	8,2	27,9
İstanbul Florya	91,2	68,1	68,2	32,0	21,5	23,5	5,8	11,2	8,7	54,4	64,1	47,7
İzmir	252,5	187,0	56,8	30,2	43,7	27,1	-	20,2	5,1	94,1	128,9	9,1
Kars	47,7	23,9	34,4	54,0	102,1	107,1	91,5	39,9	34,3	31,1	30,5	19,1
Kastamonu	13,6	4,4	92,0	58,2	42,8	125,2	27,7	26,0	23,2	16,4	10,8	9,2
Kayseri	59,9	34,4	45,1	43,6	31,3	12,6	3,4	0,8	10,3	52,5	16,9	25,4
Kırklareli	96,8	98,6	57,0	23,4	33,0	98,0	7,3	1,0	18,6	57,0	80,6	2,9
Kırşehir	29,1	39,4	14,2	46,2	15,1	1,0	6,6	0,2	32,0	20,5	40,0	10,4
Kocaeli	101,8	52,3	77,6	22,8	56,4	16,5	28,9	42,8	18,7	86,8	43,4	53,1
Konya	42,0	42,9	29,8	67,1	95,4	14,2	1,3	0,1	6,8	23,7	33,4	25,9
Kütahya	67,1	57,8	63,2	30,5	28,2	47,8	22,0	4,8	1,7	51,2	22,8	7,2

## 1.12 Aylık toplam yağış ortalaması, 2013 (devam)

Average monthly precipitation, 2013 (continued)

(mm)

İstasyon Stations	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Malatya	62,4	52,2	20,1	39,6	77,3	10,8	-	0,2	17,1	12,9	25,1	11,3
Manisa	231,6	216,4	75,6	63,0	36,8	42,0	0,5	33,0	8,0	95,2	102,4	15,7
Kahramanmaraş	111,0	131,9	77,5	65,9	76,5	16,3	-	-	37,5	35,1	28,7	48,7
Mardin	149,4	105,4	53,7	62,5	154,4	4,0	-	-	-	12,8	114,6	105,7
Muğla	295,6	274,4	78,0	79,2	32,0	26,3	14,6	1,4	2,6	90,8	171,0	40,4
Muş	141,4	77,4	112,7	42,1	72,7	31,2	-	0,2	21,6	24,8	70,8	95,7
Neşehir	45,0	31,4	18,9	57,7	39,4	0,8	-	-	9,9	31,3	28,6	18,0
Niğde	29,4	34,5	42,3	53,7	21,3	41,6	0,3	0,1	15,0	20,4	36,4	15,4
Ordu	112,6	52,8	90,0	21,9	27,2	91,5	59,3	41,1	109,4	150,4	47,0	175,1
Rize	211,8	116,4	201,0	44,3	17,0	73,0	167,6	57,5	386,0	241,5	160,1	243,5
Sakarya	89,6	62,8	91,2	27,9	44,8	58,7	13,8	29,4	48,3	146,7	35,5	62,3
Samsun	61,3	30,8	92,8	57,8	29,6	33,9	10,6	269,8	26,3	51,3	37,8	56,8
Siirt	166,6	116,8	93,0	50,5	84,9	5,7	-	-	1,8	19,1	62,8	68,3
Sinop	65,1	20,8	91,6	40,4	5,6	19,0	53,3	15,3	144,8	122,0	24,7	79,3
Sivas	53,0	24,1	38,2	59,8	63,3	13,5	0,4	-	7,3	30,0	32,0	9,6
Tekirdağ	97,1	102,6	55,8	17,9	9,6	37,9	0,3	0,0	10,9	95,8	41,3	3,9
Tokat	52,6	33,6	29,7	40,3	32,3	36,1	1,6	0,4	12,3	45,0	13,8	40,3
Trabzon Meydan	64,2	30,2	72,8	27,4	16,5	14,8	20,6	13,6	155,2	96,4	21,4	66,6
Tunceli	160,0	91,9	73,6	69,2	69,7	0,4	-	-	17,7	18,8	79,7	23,9
Şanlıurfa	86,8	107,2	12,1	18,0	56,2	-	-	-	0,0	0,0	19,5	76,7
Uşak	99,7	92,1	50,5	48,7	38,6	10,1	55,7	9,5	2,1	65,7	42,4	13,8
Van	64,9	40,5	39,3	36,0	48,8	8,6	-	0,0	8,7	21,4	35,9	33,6
Yozgat	75,4	78,5	54,2	35,9	22,0	35,6	3,7	-	28,2	22,1	36,5	25,1
Zonguldak	141,3	75,7	101,7	53,5	0,0	16,6	52,5	19,5	109,2	324,2	47,1	116,4
Aksaray	41,6	47,6	31,1	33,5	35,2	0,9	9,4	-	0,9	34,2	15,8	23,3
Bayburt	48,7	38,3	56,0	68,3	39,8	20,7	11,7	-	13,3	28,5	31,5	24,0
Karaman	30,6	23,3	28,0	71,2	14,6	13,9	1,2	-	0,2	17,2	4,1	16,0
Kırıkkale	71,5	34,5	23,1	43,3	25,0	13,6	9,0	3,0	7,7	32,5	19,3	3,3
Batman	83,2	84,9	39,0	53,0	62,5	3,9	-	-	-	3,4	48,3	86,5
Şirnak Met. İst.	171,7	82,3	72,4	81,4	87,8	7,2	-	-	0,5	9,7	85,3	68,4
Bartın	176,6	50,9	124,1	39,2	5,8	66,6	39,6	14,4	137,6	265,3	56,1	130,2
Ardahan	32,3	27,3	69,8	72,9	69,4	104,0	78,0	39,0	29,0	26,7	24,3	13,5
İğdır	19,6	15,2	14,8	34,6	58,9	38,3	10,6	8,3	9,9	15,4	13,1	30,3
Yalova	63,2	78,0	98,7	33,2	18,8	37,9	1,6	3,2	9,6	86,9	48,1	46,4
Karabük	52,0	15,2	63,4	41,6	82,4	36,8	11,4	16,7	41,4	55,4	12,2	28,6
Kilis	63,6	85,0	35,5	43,3	41,2	-	-	1,7	1,6	8,4	16,3	41,2
Osmaniye	73,4	90,0	113,0	111,2	81,3	24,9	7,8	6,5	43,7	27,7	46,5	8,6
Düzce	106,2	56,5	77,3	64,1	16,4	43,0	12,2	5,6	28,0	158,2	39,1	61,2

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Source: Turkish State Meteorological Service

**1.13 Aylık ortalama günlük toplam güneşlenme süresi, 2013**  
Average monthly daily total hours of sunshine, 2013

(Saat / Hours)

İstasyon Stations	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Adana	4,2	5,4	6,9	7,1	9,3	10,7	10,9	11,2	9,1	8,6	6,3	4,9
Adıyaman	3,0	3,6	5,7	7,3	7,6	10,8	11,3	11,3	7,9	6,5	3,6	2,8
Afyonkarahisar	3,2	5,0	5,6	7,1	9,5	11,2	10,5	11,2	10,3	7,2	6,1	4,2
Ağrı	2,6	2,9	6,0	7,9	8,1	9,8	10,7	10,0	9,0	7,8	4,9	4,3
Amasya	1,9	3,6	4,0	5,7	8,8	9,5	9,5	10,0	6,9	6,3	4,6	2,9
Ankara	1,4	2,7	3,6	5,9	6,5	10,2	9,8	10,3	9,3	7,5	5,6	3,7
Antalya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Artvin	2,5	4,1	4,1	4,8	7,9	7,4	4,9	7,2	6,4	5,4	3,2	3,0
Aydın	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Balıkesir Meydan	2,4	4,0	4,7	6,8	8,7	9,8	11,3	10,7	7,6	6,7	4,5	-
Bilecik	3,5	4,2	4,5	6,2	8,9	10,1	9,8	10,7	8,9	6,7	5,0	4,7
Bingöl	3,0	3,4	4,5	6,2	6,6	8,8	9,4	9,2	7,9	6,9	4,1	4,6
Bitlis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bolu	2,1	2,9	3,8	5,6	8,0	8,4	7,5	8,6	7,0	4,7	3,8	2,9
Burdur	2,9	5,3	4,9	7,2	8,8	11,0	11,3	11,2	9,6	7,9	6,1	4,8
Bursa	2,5	0,4	3,0	3,4	3,0	4,1	2,4	7,4	9,1	5,8	5,0	4,5
Çanakkale	3,1	3,3	5,5	7,9	9,8	10,7	12,1	11,5	9,7	7,9	4,1	2,5
Çankırı	1,5	4,4	4,4	6,6	8,7	10,3	10,0	10,1	8,1	7,7	5,1	3,1
Çorum	1,6	3,6	4,1	5,5	8,1	9,6	9,9	10,1	7,4	6,3	4,2	2,5
Denizli	3,2	4,3	4,8	6,8	9,4	10,9	11,2	10,1	9,0	7,5	4,7	4,3
Diyarbakır	4,4	4,1	6,6	4,3	3,0	4,0	4,5	1,5	1,0	1,0	0,8	0,9
Edirne	0,0	4,6	4,7	5,9	8,9	9,9	11,9	11,4	9,5	4,4	4,9	2,9
Elazığ	4,1	4,5	6,4	5,7	8,0	12,1	12,0	7,5	9,7	8,2	0,0	3,5
Erzincan	3,1	4,4	4,2	6,0	7,9	9,9	10,9	10,1	7,9	7,2	5,4	4,4
Erzurum	2,9	2,7	4,1	7,2	8,6	11,1	11,7	10,9	9,6	6,7	-	-
Eskişehir Anadolu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gaziantep	3,2	3,9	5,8	7,0	7,3	9,6	10,1	10,8	9,3	8,0	4,4	3,8
Giresun	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gümüşhane	0,8	3,8	4,7	6,5	8,0	9,5	9,2	9,2	6,6	5,6	1,8	0,7
Hakkari	4,3	5,5	6,3	8,4	7,9	11,9	12,7	11,1	9,9	8,1	5,1	4,4
Hatay	3,0	3,3	5,7	6,6	8,9	10,6	10,8	9,7	8,4	7,6	4,8	3,9
Isparta	3,1	4,6	5,3	7,3	8,4	9,5	10,5	10,4	10,5	8,3	6,5	5,8
Mersin	4,0	5,7	6,4	7,3	8,6	10,5	10,8	10,6	9,5	8,9	5,5	4,8
İstanbul Florya	3,3	2,8	4,4	7,1	9,7	10,9	12,3	11,7	8,7	7,0	4,3	4,1
İzmir	4,3	4,5	6,0	8,8	9,1	11,6	12,3	12,1	10,7	8,9	5,9	5,40
Kars	4,7	5,9	6,8	7,2	8,2	10,5	10,5	10,3	9,1	7,2	4,7	5,2
Kastamonu	1,8	3,2	3,0	3,4	5,2	8,2	9,0	9,3	6,6	6,6	4,9	3,0
Kayseri	2,9	4,6	4,3	5,8	8,2	11,0	11,7	11,6	8,2	6,6	5,0	3,0
Kırklareli	2,0	1,4	2,9	5,9	7,9	7,4	7,2	6,3	1,5	4,3	2,5	2,6
Kırşehir	3,0	4,9	5,1	6,8	8,9	11,6	11,5	11,2	9,2	8,2	5,9	3,8
Kocaeli	2,5	2,7	3,8	5,6	7,8	9,0	9,5	9,4	7,7	4,8	3,4	4,0
Konya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kütahya	2,7	4,2	4,3	5,9	8,0	9,6	9,7	10,2	8,2	5,8	4,6	3,0



## 1.13 Aylık ortalama günlük toplam güneşlenme süresi, 2013 (devam)

Average monthly daily total hours of sunshine, 2013 (continued)

İstasyon Stations	(Saat / Hours)											
	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June	Temmuz July	Ağustos August	Eylül September	Ekim October	Kasım November	Aralık December
Malatya	3,5	4,3	6,8	8,2	8,1	10,9	11,8	10,7	10,3	8,6	5,1	3,0
Manisa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kahramanmaraş	2,5	2,9	5,1	6,7	7,2	10,6	10,6	9,6	8,3	6,9	4,1	3,9
Mardin	5,1	4,8	7,9	9,5	9,1	12,8	12,5	10,1	11,4	9,0	5,9	5,3
Muğla	1,7	2,5	4,5	7,5	8,5	10,6	10,9	10,4	9,2	5,6	2,2	1,4
Muş	0,8	1,0	5,6	7,9	8,6	11,2	12,3	11,9	9,8	6,9	3,1	0,6
Nevşehir	2,6	4,7	4,4	6,8	9,2	12,0	12,6	12,5	9,8	7,4	4,6	2,4
Niğde	3,2	5,0	5,4	7,2	7,8	8,0	9,6	11,6	10,1	8,0	6,1	4,2
Ordu	1,9	2,5	3,1	4,5	6,6	9,2	6,8	9,0	4,6	4,2	3,3	3,0
Rize	2,0	3,4	4,4	5,3	8,0	8,2	5,1	6,8	5,7	4,5	2,7	2,5
Sakarya	2,5	2,8	3,6	5,2	6,3	8,7	9,2	9,5	7,1	5,6	3,6	4,2
Samsun	2,9	2,4	3,5	5,7	7,6	9,0	8,5	9,8	6,4	5,7	4,0	4,0
Siirt	3,2	4,3	5,4	7,7	8,0	11,8	11,9	11,0	9,6	7,9	5,0	3,0
Sinop	2,2	1,9	3,8	5,2	7,6	8,9	8,7	9,1	5,6	4,4	3,4	3,1
Sivas	2,3	3,6	3,9	7,1	8,5	10,9	12,3	12,7	9,0	7,0	5,0	3,9
Tekirdağ	3,1	2,2	4,5	6,7	9,4	8,4	10,5	9,7	8,4	6,5	3,6	2,7
Tokat	2,2	4,0	4,8	7,2	7,7	4,9	8,1	10,7	7,7	5,7	4,9	2,9
Trabzon Meydan	2,9	1,8	3,1	2,4	3,5	5,6	6,7	5,3	5,2	3,8	3,1	3,4
Tunceli	2,8	3,0	5,0	7,4	8,0	11,7	12,3	10,9	8,9	7,3	4,7	3,6
Şanlıurfa	3,5	4,1	6,3	7,5	8,5	12,3	12,3	11,1	9,5	8,3	4,2	3,3
Uşak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Van	5,2	6,2	7,4	10,0	9,9	12,4	12,8	10,8	10,2	7,5	5,6	5,2
Yozgat	2,9	4,5	4,6	6,7	8,9	11,3	11,9	12,1	9,2	8,2	5,8	3,7
Zonguldak	1,7	2,1	3,4	6,0	5,9	9,9	11,0	11,2	7,0	5,3	3,3	3,0
Aksaray	3,0	5,7	6,0	7,7	9,5	12,0	12,0	11,6	9,4	7,4	5,9	3,6
Bayburt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Karaman	3,7	5,8	6,6	7,4	10,5	12,3	12,6	12,3	10,1	8,0	6,1	3,4
Kırıkkale	2,3	5,0	5,0	7,1	9,1	11,2	11,4	11,5	9,2	8,0	5,6	3,2
Batman	2,6	4,3	6,0	8,0	8,8	12,6	13,0	12,1	10,4	8,6	4,6	2,1
Şirnak Met. İst.	3,3	4,9	6,6	9,2	8,6	11,4	12,5	12,1	10,5	8,3	3,9	4,0
Bartın	2,0	3,1	3,5	5,5	7,4	9,6	10,2	10,7	6,4	5,8	4,1	3,0
Ardahan	2,7	3,3	3,9	5,8	7,3	9,3	8,0	9,3	7,4	6,2	3,8	2,2
İğdir	2,7	2,4	4,8	7,3	7,2	9,8	10,4	10,3	8,5	6,6	3,8	0,9
Yalova	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Karabük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kilis	3,8	4,7	7,1	8,7	9,2	12,4	12,5	11,9	10,2	8,9	5,4	4,5
Osmaniye	4,1	5,6	6,0	7,9	9,2	11,8	11,3	11,8	10,1	9,6	5,8	5,5
Düzce	1,3	3,2	3,5	5,6	7,8	9,8	9,6	10,5	6,2	5,4	3,1	1,4

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Source: Turkish State Meteorological Service

1.14 Aylık ortalama deniz suyu sıcaklığı, 2013  
Average monthly sea temperature, 2013

	(°C)											
İstasyon	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Stations	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December
Akcakoca Met. İst.	8,7	7,8	8,4	10,7	15,4	19,4	23,6	25,5	24,0	17,5	14,6	10,4
Alanya	17,5	17,4	16,5	18,3	22,1	25,0	28,5	29,0	28,4	25,9	22,1	19,5
Anamur	17,4	16,0	16,3	17,5	22,2	24,4	26,4	27,9	29,4	25,0	22,0	19,7
Antalya-Bölge	17,9	17,4	18,1	18,3	22,0	24,8	28,1	29,2	27,8	26,6	22,1	19,1
Ayvalık	9,0	7,8	9,6	14,0	16,9	20,5	24,4	25,2	25,3	21,3	16,4	13,0
Bodrum	16,5	16,0	16,1	17,4	20,8	22,5	24,7	25,6	25,3	23,3	21,9	19,7
Bozcaada	11,3	8,6	10,8	14,3	15,9	19,3	19,9	20,6	22,1	18,5	17,0	14,3
Çanakkale	11,3	8,9	9,9	12,5	17,8	21,6	24,8	24,6	23,5	18,7	15,3	11,9
Çeşme	14,7	14,4	16,7	16,6	19,2	21,3	22,2	22,1	22,8	20,9	18,2	15,9
Dağça	18,4	16,7	18,1	18,2	21,5	22,7	23,3	26,5	24,1	21,7	20,6	18,8
Dikili	14,9	14,3	14,8	17,0	20,0	23,3	23,6	23,6	23,2	19,9	18,1	15,3
Fethiye	16,3	17,0	18,3	20,0	22,0	25,1	29,1	29,7	28,7	25,1	22,5	19,2
Finike	17,7	16,4	17,4	18,8	22,8	24,4	27,3	28,8	28,5	25,2	22,5	19,7
Florya	8,1	6,6	8,1	12,3	15,3	-	21,6	23,8	23,0	17,9	15,1	12,5
Giresun	11,4	10,3	10,0	10,8	13,3	19,0	23,2	25,9	24,3	19,9	16,2	12,3
Gökçeada	10,5	9,9	11,9	15,2	18,7	21,5	28,8	26,9	25,0	19,8	16,6	12,8
Gölcük Kocaeli	9,5	9,3	10,0	11,9	15,4	19,3	22,6	23,9	22,0	17,5	-	-
Hopa	10,8	8,7	9,5	11,7	14,8	19,6	23,3	26,9	25,3	20,3	15,7	12,8
İnebolu	8,6	8,0	7,8	9,5	14,6	18,2	23,0	23,9	21,5	17,7	13,1	9,9
İskenderun	16,9	16,6	17,0	19,6	23,2	26,5	29,8	29,8	29,7	24,5	21,3	17,7
İzmir	12,4	13,0	14,0	16,2	21,1	23,5	26,1	26,1	24,7	20,6	18,2	13,5
Kaş	18,1	16,1	17,4	19,7	21,3	23,7	27,3	28,1	28,6	25,8	22,4	19,1
Kumköy	7,6	7,1	6,7	8,7	14,5	18,6	23,3	24,0	21,2	16,2	13,0	10,2
Kuşadası	15,2	15,1	15,7	17,8	20,8	23,1	23,8	25,5	23,3	21,6	19,5	17,5
Marmaris	16,6	16,6	16,5	17,9	20,6	22,9	25,0	28,1	25,3	23,2	20,7	17,6
Mersin	17,0	16,5	17,0	18,5	22,1	25,8	28,4	30,2	28,5	24,9	21,3	17,6
Ordu	11,1	10,8	9,1	11,2	14,6	18,2	25,4	25,7	23,6	19,7	15,5	11,8
Rize	10,4	9,4	9,4	10,4	14,4	19,6	23,7	25,4	25,0	22,0	17,5	14,0
Samsun	9,0	9,0	9,3	11,1	15,5	20,9	25,0	25,5	23,5	16,9	15,3	10,5
Sinop	9,9	8,0	8,7	11,3	15,4	19,7	24,2	25,5	22,8	18,9	15,7	11,4
Tekirdağ	8,8	6,9	9,0	12,8	16,9	20,8	24,8	27,8	22,3	17,4	14,8	12,3
Trabzon Meydan	10,0	9,4	9,4	10,3	15,6	20,8	24,8	26,1	24,5	19,1	-	-

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Source: Turkish State Meteorological Service

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>20</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
2.1 Kişi başına CO <sub>2</sub> emisyonu, 2008-2012	<b>22</b>	2.1 CO <sub>2</sub> emissions per capita, 2008-2012
2.2 Sektörlere göre yakıt yanmasından kaynaklanan CO <sub>2</sub> emisyonu, 2008-2012	<b>23</b>	2.2 CO <sub>2</sub> emission from fuel combustion by sectors, 2008-2012
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
2.1 Kükürtdioksit (SO <sub>2</sub> ) konsantrasyonlarının yıllık ortalamalarına göre en kirli hava kalitesi izleme istasyonları, 2011-2013	<b>22</b>	2.1 Most polluted air quality monitoring stations by the annual average concentrations of sulphur dioxide (SO <sub>2</sub> ), 2011-2013
2.2 Partiküler madde konsantrasyonlarının yıllık ortalamalarına göre en kirli hava kalitesi izleme istasyonları, 2011-2013	<b>22</b>	2.2 Most polluted air quality monitoring stations by the annual average concentrations of particulate matter, 2011-2013
2.3 Sektörlere göre CO <sub>2</sub> emisyonu, 2008-2012	<b>23</b>	2.3 CO <sub>2</sub> emissions by sectors, 2008-2012
2.4 Belediye su göstergeleri, 2006-2012	<b>24</b>	2.4 Municipal water indicators, 2006-2012
2.5 Belediye atıksu göstergeleri, 2006-2012	<b>24</b>	2.5 Municipal wastewater indicators, 2006-2012
2.6 Belediye atık göstergeleri, 2006-2012	<b>25</b>	2.6 Municipal waste indicators, 2006-2012
2.7 İmalat sanayi çevre göstergeleri, 2004-2012	<b>25</b>	2.7 Environmental indicators of manufacturing industry, 2004-2012
2.8 Kamu sektörünün çevresel konulara göre cari ve yatırım harcamaları, 2007-2012	<b>26</b>	2.8 Environmental current and investment expenditure of public sector by environmental domain, 2007-2012
2.9 Girişimlerin çevresel harcamaları, 2009-2012	<b>26</b>	2.9 Environmental expenditure of enterprises, 2009-2012

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## ÇEVRE

## ENVIRONMENT

## Hava Kalitesi İstatistikleri

## Air Quality Statistics

Kükürt dioksit (SO<sub>2</sub>) ve partiküler madde konsantrasyonlarının yıllık ortalamalarına göre en kirli hava kalitesi izleme istasyonlarına ait veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığ'ından alınmıştır.

According to annual average of concentrations of sulphur dioxide (SO<sub>2</sub>) and particulate matter (PM10), data from the most polluted air quality monitoring stations were taken by the Ministry of Environment and Urbanization.

2012-2016 Resmî İstatistik Programı kapsamında, 2012 yılı Ocak ayından itibaren Hava Kalitesi haber bültenleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığ'ı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanmaktadır.

In the scope of 2012-2016 Official Statistic Programme, (from January 2012) Air Quality Bulletins are published by General Directorate of Environmental Management in the Ministry of Environment and Urbanization.

Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı hava kalitesi izleme istasyonlarından alınarak valide edilmiş olan saatlik verilerden, 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği"nin Ek-2/D bölümünde SO<sub>2</sub> ve PM10 parametreleri için belirlenen, minimum %90 veri alım oranını sağlayan izleme istasyonları dikkate alınarak kirlilik sıralaması yapılmıştır.

(In O.G. Date: 06.06.2008 and No:26898) In the Annex-2/D section of the "Air Quality Assessment and Management Regulations", data acquisition rate were specified for SO<sub>2</sub> and PM10 parameters. With hourly validated data taken from air quality monitoring stations which belong to National Air Quality Monitoring Network, a pollution rank was formed by considering the monitoring stations with minimum 90% data acquisition rate.

## Seragazi Emisyonu İstatistikleri

## Greenhouse Gas Emission Statistics

Türkiye İstatistik Kurumu, İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu bünyesinde oluşturulan "Sera Gazı Emisyon Envanteri Çalışma Grubu"nun koordinatörü olarak ulusal sera gazı emisyon envanterinin hazırlanmasından sorumludur. Bu amaçla İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında geliştirilen Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Rehberleri kullanılarak enerji, endüstriyel prosesler, solvent ve diğer ürün kullanımı, tarımsal faaliyetler ve atıktan kaynaklanan seragazi emisyonları hesaplanmaktadır.

Turkish Statistical Institute, is the coordinator of "Greenhouse Gas Emission Inventory Working Group" established under the Climate Change Coordination Board, and is responsible from preparing the National Greenhouse Gas Emission Inventory. In this context, emissions from energy, industrial processes, solvent and other product use, agricultural activities and waste are calculated by using the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) guidelines.

## Su İstatistikleri

## Water Statistics

Türkiye İstatistik Kurumu, sanayi sektörü işyerleri ve belediyelere anket uygulayarak su çekimleri, su kullanımları, atıksu deşarjları ve arıtımı ile ilgili yıllık bazda veri derlemektedir. Bu çalışma kapsamında uygulanan anketler aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Turkish Statistical Institute has been collecting data on water abstraction, water use, wastewater discharges and treatments from industrial sector and municipalities via surveys. Surveys conducted within this context are briefly explained below.

## 1. Sanayi Sektörü Su ve Atıksu İstatistikleri

## 1. Industrial Sector Water and Wastewater Statistics

İmalat sanayi işyerleri, termik santraller ve organize sanayi bölgelerine anket uygulanarak; kaynaklarına göre çekilen su miktarı, tüketilen su miktarı, arıtılma durumuna göre ve alıcı ortamlarına göre atıksu deşarjı ve arıtma tesislerine ilişkin veriler derlenmektedir. Bu çalışma kapsamında 2004 yılında, devlet sektörü imalat sanayi işyerlerinin tamamı ile 10 ve daha fazla kişi çalışan özel sektör imalat sanayi işyerlerinin katma değerinin %80'den fazlasını oluşturan büyük ölçekli işyerleri anket kapsamına alınmıştır. 2008 yılından itibaren 50 ve daha fazla kişi çalışan imalat sanayi işyerlerinin yerel birimlerinin tamamına anket uygulanmıştır.

Data on water abstraction by resources, water consumed, wastewater discharges by treatment status and receiving bodies, and wastewater treatment plants are being compiled via surveys from manufacturing industry establishments, thermal power plants and organized industrial zones. Within this study, all the establishments in public sector and large scale establishments in private sector which represent approximately 80% value added data of the private sector establishments with 10 or more employees were covered in manufacturing industry survey in 2004. Since 2008, all local units of manufacturing industry establishments with 50 or more employees were covered.

## 2. Belediye Su İstatistikleri

## 2. Municipal Water Statistics

1994 yılından itibaren Türkiye genelinde belediye teşkilatı kurulmuş tüm yerleşim birimlerine iki yılda bir uygulanan bu anket ile; kaynaklarına göre çekilen su miktarı, içme ve kullanma suyu şebekesinin hizmet ettiği nüfus yüzdesi, arıtma tesislerinin tipi ve kapasitesi ile dağıtılan su hakkında ayrıntılı veri derlenmektedir.

Municipal water statistics survey is being conducted in all municipalities biennially since 1994. With this survey, detailed information is collected on amount of water abstraction by resource, rate of population served by water supply network, and type and capacity of treatment plants.

### 3. Belediye Atıksu İstatistikleri

1994 yılından itibaren Türkiye genelinde belediye teşkilatı kurulmuş tüm yerleşim birimlerine iki yılda bir uygulanan bu anket ile kanalizasyon şebekesinin hizmet ettiği nüfus yüzdesi, alıcı ortamlarına göre deşarj edilen atıksu miktarı, arıtma tesislerinin tipi ve kapasitesi, arıtma çamuru miktarı ve bertaraf yöntemlerine yönelik ayrıntılı bilgi derlenmektedir.

#### Atık İstatistikleri

Türkiye İstatistik Kurumu sanayi sektörü işyerleri ve belediyelere anket uygulayarak atıklar ile ilgili yıllık bazda veri derlemektedir. Bu çalışma kapsamında uygulanan anketler aşağıda kısaca açıklanmıştır.

#### 1. Sanayi Sektörü Atık İstatistikleri

İmalat sanayi işyerleri, termik santraller ve altyapısı tamamlanmış tüm organize sanayi bölgelerine yıllık anket uygulanarak tehlikeli ve tehlikesiz detayında, sektörlerine göre yaratılan, geri kazanılan ve bertaraf edilen endüstriyel atık miktarı ve bertaraf yöntemlerine ilişkin veriler derlenmektedir. Bu çalışma kapsamında; 2004 yılında devlet sektörü imalat sanayi işyerlerinin tamamı ile 10 ve daha fazla kişi çalışan özel sektör imalat sanayi işyerlerinin katma değerinin %80'den fazlasını oluşturan büyük ölçekli işyerleri anket kapsamına alınmıştır. 2008 yılından itibaren 50 ve daha fazla kişi çalışan imalat sanayi işyerlerinin yerel birimlerinin tamamına anket uygulanmıştır.

#### 2. Belediye Atık İstatistikleri

1994 yılından itibaren Türkiye genelinde belediye teşkilatı kurulmuş tüm yerleşim birimlerine iki yılda bir uygulanan bu anket ile; atık toplama hizmeti verilen nüfus yüzdesi, belediyelerin atık toplama ve bertaraf faaliyetleri ile atık geri kazanım ve bertaraf tesislerine yönelik ayrıntılı bilgi derlenmektedir.

#### Çevresel Harcama İstatistikleri

Çevresel harcamalar, çevre koruma amaçlı yapılan harcamaları içermektedir. Çevre koruma, hem kirliliği önleme ve azaltma faaliyetlerini hem de çevresel bozulmalarla ilgili faaliyetleri kapsar.

Kamu sektörü kapsamında, kamu kuruluşlarının çevresel harcamaları 1997 yılından, belediyelerin çevresel harcamaları 2001 yılından, il özel idarelerinin verileri ise 2005 yılından itibaren, iş sektörü kapsamında ise girişimlerin çevresel harcamaları 2007 yılından itibaren bu amaçla oluşturulmuş soru kağıtları ile yıllık olarak derlenmeye devam edilmektedir.

#### Tanım ve Kavramlar

**PM10:** EN 12341 ile tanımlanan, 10 µm aerodinamik çaplı geçişgen bir girişten %50 verimle geçen partiküler maddeyi ifade eder.

**Kükürtdioksit (SO<sub>2</sub>):** Yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirlenici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır.

### 3. Municipal Wastewater Statistics

The municipal wastewater statistics survey is being conducted in all municipalities biennially since 1994. With this survey, detailed information is collected on rate of population connected to sewerage system, amount of wastewater discharged by receiving bodies, type and capacity of treatment plants, and amount and disposal methods of treatment sludge.

#### Waste Statistics

Turkish Statistical Institute has been collecting data on waste from industrial sectors and municipalities via surveys. Brief explanation for those surveys are given below.

#### 1. Industrial Sector Waste Statistics

Data on waste generation, waste recovery and disposal in hazardous and non-hazardous detail was compiled via surveys from manufacturing industry establishments, thermal power plants and organized industrial zones. Within this study, all the establishments in public sector and large scale establishments in private sector which represent approximately 80% value added data of the private sector establishments with 10 or more employees were covered in manufacturing industry survey in 2004. Since 2008, local units of all manufacturing industry establishments with 50 or more employees were covered.

#### 2. Municipal Waste Statistics

Municipal waste statistics survey is being conducted in all municipalities biennially since 1994. With this survey, detailed information on rate of population served by municipal waste services, waste collection and disposal activities of municipalities and waste recovery and disposal facilities has been collected.

#### Environmental Expenditure Statistics

Environmental protection expenditure (EPE) is the money spent on all purposeful activities directly aimed at the prevention, reduction and elimination of pollution or nuisances resulting from production processes or from the consumption of goods and services.

For public sector, environmental expenditure data of governmental organisations, municipalities and private provincial administrations have been compiled since 1997, 2001 and 2005 respectively and for business sector environmental expenditure of enterprises have been compiled since 2007 via questionnaires designed for this purpose.

#### Definitions and Concepts

**PM10:** The particulate matter, defined by EN 12341, passing through an entrance which has an aerodynamic diameter of 10 µm, with 50% efficiency.

**Sulphur dioxide (SO<sub>2</sub>):** It is a polluting, suffocating, colorless and acidic gas which is formed naturally during the combustion of fuels containing sulphur compounds.

**2.1 Kükürtdioksit (SO<sub>2</sub>) konsantrasyonlarının yıllık ortalamalarına göre en kirli hava kalitesi izleme istasyonları, 2011-2013**Most polluted air quality monitoring stations by the annual average concentrations of sulphur dioxide (SO<sub>2</sub>), 2011-2013

		(µg/m <sup>3</sup> )			
		2011	2012	2013	
Edirne	57	Muğla 2 (Yatağan)	57	Afyon	68
Muğla 1	52	Afyon	35	İzmir (Şirinyer)	57
Aydın	41	Çanakkale	32	Muğla 1	46
Çorum	33	Aydın	27	İzmir (Çiğli)	41
Isparta	33	Isparta	27	Kahramanmaraş (Elbistan)	38
Malatya	30	Mardin	25	Karabük	34
Kars	29	Van	25	Edirne	34
Amasya	26	Muş	22	Batman	30
Konya (Selçuklu)	26	Siirt	21	Yozgat	26
Karaman	24	Çorum	18	Karaman	25

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Source: Ministry of Environment and Urbanization

**Not. Bu tablo 2011'den 2013 yılına kadar Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarından alınan valide edilmiş saatlik ortalama verilerinden %90 ve üzeri olanlar esas alınarak oluşturulmuştur.**

Note. From 2011 to 2013, this table is formed by considering validated hourly average data which are 90% and above from air quality monitoring stations.

**2.2 Partiküler madde konsantrasyonlarının yıllık ortalamalarına göre en kirli hava kalitesi izleme istasyonları, 2011-2013**

Most polluted air quality monitoring stations by the annual average concentrations of particulate matter, 2011-2013

		(µg/m <sup>3</sup> )			
		2011	2012	2013	
Afyon	115	Gaziantep	108	Ankara (Sihhiye)	103
Siirt	102	Kayseri 3 (Hürriyet)	104	Batman	97
Gaziantep	101	Siirt	100	Afyon	94
Aydın	96	Karaman	93	Siirt	93
Sakarya	94	Ankara (Cebeci)	87	Bolu	88
Düzce	93	Ankara (Sihhiye)	86	Kahramanmaraş (Elbistan)	84
Ankara (Sihhiye)	90	Ankara (Kayaş)	86	Manisa	83
Burdur	86	Isparta	86	Sakarya	83
Kayseri 3 (Hürriyet)	80	Düzce	85	Ankara (Demetevler)	82
Kütahya	79	Ankara (Dikmen)	84	Denizli 1	82

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (PM10 verileri)

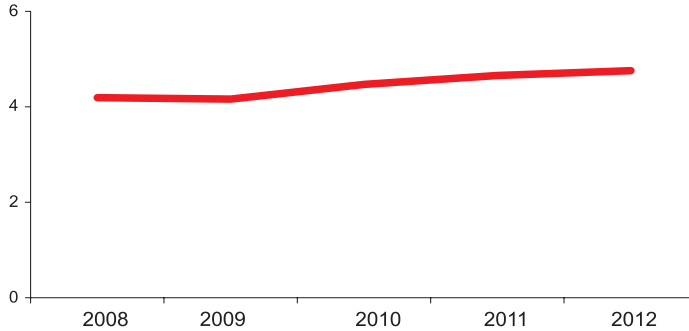
Source: Ministry of Environment and Urbanization (PM10 data)

**Not. Bu tablo 2011'den 2013 yılına kadar Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarından alınan valide edilmiş saatlik ortalama verilerinden %90 ve üzeri olanlar esas alınarak oluşturulmuştur.**

Note. From 2011 to 2013, this table is formed by considering validated hourly average data which are 90% and above from air quality monitoring stations.

**2.1 Kişi başına CO<sub>2</sub> emisyonu - CO<sub>2</sub> emissions per capita**

(Ton /kişi - Tonnes / capita)

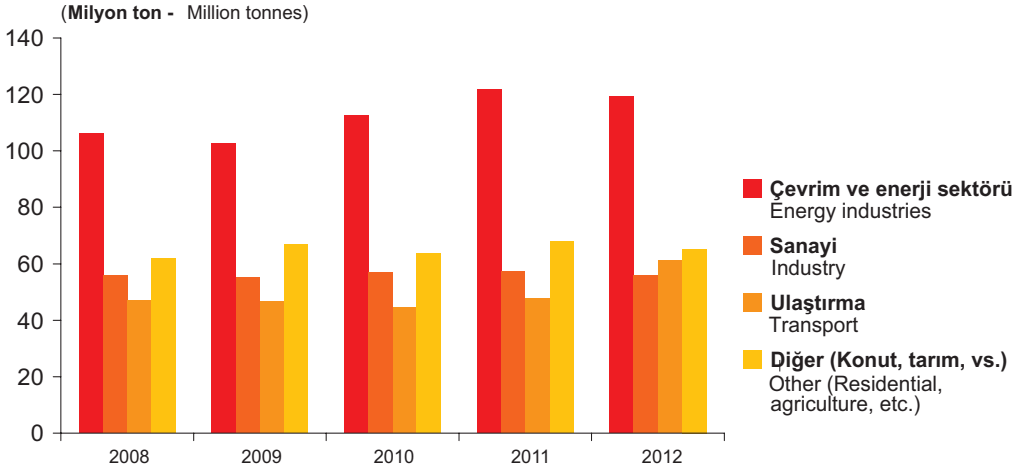


Veri için tablo 2.3'e bakınız

For data, see table 2.3

2.3 Sektörlere göre CO<sub>2</sub> emisyonu, 2008-2012CO<sub>2</sub> emissions by sectors, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam (Bin ton)</b>					
Total (Thousand tonnes)	297 850	299 671	326 849	345 734	357 498
<b>Yakıtların yanması (Bin ton)</b>					
Fuel combustion (Thousand tonnes)	270 917	271 164	277 379	294 729	301 673
<b>Çevrim ve enerji sektörü - Energy industries</b>	105 996	102 571	112 469	121 840	119 217
<b>Sanayi - Industry</b>	55 973	55 097	56 848	57 253	56 018
<b>Ulaştırma - Transport</b>	47 048	46 707	44 447	47 675	61 242
<b>Diğer (konut, tarım, vs.)</b>					
Other (residential, agriculture, etc.)	61 900	66 788	63 615	67 961	65 196
<b>Kaçak emisyonlar (Bin ton)</b>					
Fugitive emissions (Thousand tonnes)	118	121	137	132	125
<b>Endüstriyel prosesler (Bin ton)</b>					
Industrial processes (Thousand tonnes)	26 815	28 387	49 332	50 874	55 700
<b>Kişi başı CO<sub>2</sub> emisyonları (Ton/kişi)</b>					
CO <sub>2</sub> emissions per capita (Tonnes/capita)	4,2	4,2	4,5	4,7	4,8

2.2 Sektörlere göre yakıt yanmasından kaynaklanan CO<sub>2</sub> emisyonuCO<sub>2</sub> emission from fuel combustion by sectors

#### 2.4 Belediye su göstergeleri, 2006-2012

Municipal water indicators, 2006-2012

	2006	2008	2010	2012
<b>Toplam belediye sayısı - Number of municipalities</b>	3 225	3 225	2 950	2 950
<b>İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet edilen belediye sayısı</b> Number of municipalities served by drinking water network	3 167	3 190	2 925	2 928
<b>İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet edilen nüfusun toplam nüfusa oranı</b> Rate of population served by drinking water network in total population (%)	82	82	82	83
<b>İçme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen toplam su (Milyon m<sup>3</sup>/yıl)</b> Amount of water supplied (Million m <sup>3</sup> /year)	5 164	4 547	4 785	4 936
<b>Kişi başı çekilen günlük su miktarı (litre/kişi-gün)</b> Water abstraction per capita in municipalities (liters/capita-day)	245	215	216	216
<b>İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet edilen belediye sayısı</b> Number of municipalities served by drinking water treatment plants	413	434	346	411
<b>İçme suyu arıtma tesisi sayısı - Number of drinking water treatment plants</b>	139	170	206	258
<b>İçme suyu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam nüfusa oranı</b> Rate of population served by drinking water treatment plants in total population (%)	41	41	45	47
<b>İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi toplam kapasitesi (Milyon m<sup>3</sup>/yıl)</b> Total capacity of drinking water treatment plants (Million m <sup>3</sup> /year)	3 994	4 423	4 500	4 630
<b>Fiziksel arıtma - Physical treatment</b>	163	137	157	133
<b>Konvansiyonel arıtma - Conventional treatment</b>	3 830	4 167	4 173	4 291
<b>Gelişmiş arıtma - Advanced treatment</b>	1	119	170	206
<b>İçme suyu arıtma tesislerinde arıtılan içme suyu miktarı (Milyon m<sup>3</sup>/yıl)</b> Amount of drinking water treated by treatment plants (Million m <sup>3</sup> /year)	2 427	2 121	2 520	2 729
<b>Fiziksel arıtma - Physical treatment</b>	64	54	55	43
<b>Konvansiyonel arıtma - Conventional treatment</b>	2 362	2 020	2 401	2 602
<b>Gelişmiş arıtma - Advanced treatment</b>	0,7	47	64	84

#### 2.5 Belediye atıksu göstergeleri, 2006-2012

Municipal wastewater indicators, 2006-2012

	2006	2008	2010	2012
<b>Toplam belediye sayısı - Number of municipalities</b>	3 225	3 225	2 950	2 950
<b>Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı</b> Number of municipalities served by sewerage system	2 321	2 421	2 235	2 300
<b>Kanalizasyon şebekesi ile hizmet edilen nüfusun toplam nüfusa oranı</b> Rate of population served by sewerage system in total population (%)	72	73	73	78
<b>Deşarj edilen atıksu miktarı (Milyon m<sup>3</sup>/yıl)</b> Amount of wastewater discharged (Million m <sup>3</sup> /year)	3 367	3 261	3 582	4 073
<b>Atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen belediye sayısı</b> Number of municipalities served by wastewater treatment plants	362	442	438	536
<b>Atıksu arıtma tesisi sayısı - Number of wastewater treatment plants</b>	184	236	326	460
<b>Atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam nüfusa oranı</b> Rate of population served by wastewater treatment plants in total population (%)	42	46	52	58
<b>Atıksu arıtma tesisi toplam kapasitesi (Milyon m<sup>3</sup>/yıl)</b> Total capacity of wastewater treatment plants (Million m <sup>3</sup> /year)	3 648	4 143	5 293	5 562
<b>Fiziksel - Physical</b>	1 329	1 538	1 839	1 905
<b>Biyolojik - Biological</b>	1 511	1 595	1 733	1 704
<b>Gelişmiş - Advanced</b>	808	1 001	1 709	1 919
<b>Doğal - Natural</b>	...	10	12	35
<b>Atıksu arıtma tesislerinde arıtılan atıksu miktarı (Milyon m<sup>3</sup>/yıl)</b> Amount of wastewater treated by treatment plants (Million m <sup>3</sup> /year)	2 140	2 252	2 719	3 257
<b>Fiziksel - Physical</b>	714	736	751	929
<b>Biyolojik - Biological</b>	927	861	931	1 073
<b>Gelişmiş - Advanced</b>	500	649	1 032	1 246
<b>Doğal - Natural</b>	...	6	5	9
<b>Belediyelerde deşarj edilen kişi başı günlük atıksu miktarı (litre/kişi-gün)</b> Amount of wastewater discharged per capita in municipalities (liters/capita-day)	181	173	182	190
<b>Derin deniz deşarjı yapan belediye sayısı</b> Number of municipalities having marine outfalls	77	92	80	80



## 2.6 Belediye atık göstergeleri, 2006-2012

Municipal waste indicators, 2006-2012

	2006	2008	2010	2012
<b>Toplam belediye sayısı</b> - Number of municipalities	3 225	3 225	2 950	2 950
<b>Atık hizmeti verilen belediye sayısı</b> - Number of municipalities receiving municipal waste services	3 115	3 129	2 879	2 894
<b>Atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfusa oranı</b> Rate of population receiving waste services in total population (%)	81	82	83	83
<b>Toplanan belediye atık miktarı (Bin ton/yıl)</b> Amount of municipal waste collected (Thousand tonnes/year)	25 280	24 361	25 277	25 845
<b>Kişi başı ortalama atık miktarı (kg/kişi-gün)</b> Amount of municipal waste per capita (kg/capita-day)	1,21	1,15	1,14	1,12
<b>Kişi başı yaz mevsimi ortalama atık miktarı (kg/kişi-gün)</b> Amount of municipal waste per capita in summer season (kg/capita-day)	1,21	1,16	1,15	1,14
<b>Kişi başı kış mevsimi ortalama atık miktarı (kg/kişi-gün)</b> Amount of municipal waste per capita in winter season (kg/capita-day)	1,19	1,13	1,10	1,09

## 2.7 İmalat sanayi çevre göstergeleri, 2004-2012

Environmental indicators of manufacturing industry, 2004-2012

	2004	2008	2010	2012
<b>Anket uygulanan işyeri sayısı</b> - Number of establishments questioned	3 217	4 745	6 922	7 181
<b>Çekilen su miktarı (Bin m<sup>3</sup>/yıl)</b> - Amount of water abstracted (Thousand m <sup>3</sup> /year)	1 223 620	1 313 878	1 556 705	1 792 010
<b>Tüketilen su miktarı (Bin m<sup>3</sup>/yıl)</b> - Amount of water used (Thousand m <sup>3</sup> /year)	1 215 060	1 311 748	1 550 889	1 786 145
<b>Deşarj edilen atıksu miktarı (Bin m<sup>3</sup>/yıl)</b> Amount of wastewater discharged (Thousand m <sup>3</sup> /year)	637 756	1 027 838	1 256 195	1 539 818
<b>Aritılan (Bin m<sup>3</sup>/yıl)</b> - Treated (Thousand m <sup>3</sup> /year)	228 440	165 486	164 315	188 577
<b>Aritılmayan (Bin m<sup>3</sup>/yıl)</b> - Untreated (Thousand m <sup>3</sup> /year)	409 316	862 352	1 091 880	1 351 241
<b>Toplam atık miktarı (Bin ton/yıl)</b> - Total amount of waste (Thousand tonnes/year)	17 498	12 482	13 366	14 420
<b>Tesis bünyesinde geri kazanılan/yeniden kullanılan (Bin ton/yıl)</b> Reused/recovered internally (Thousand tonnes/year)	1 346	614	887	717
<b>Tesis dışında geri kazanılan/yeniden kullanılan (Bin ton/yıl)</b> Sold for external reuse/recovery (Thousand tonnes/year)	7 943	4 559	3 745	6 247
<b>Bertaraf edilen (Bin ton/yıl)</b> - Disposed of (Thousand tonnes/year)	8 209	7 309	8 734	7 457
<b>Tehlikeli atık miktarı (Bin ton/yıl)</b> - Amount of hazardous waste (Thousand tonnes/year)	1 196	1 136	964	806
<b>Tesis bünyesinde geri kazanılan/yeniden kullanılan (Bin ton/yıl)</b> Reused/recovered internally (Thousand tonnes/year)	71	7	11	5
<b>Tesis dışında geri kazanılan/yeniden kullanılan (Bin ton/yıl)</b> Sold for external reuse/recovery (Thousand tonnes/year)	248	229	183	309
<b>Bertaraf edilen (Bin ton/yıl)</b> - Disposed of (Thousand tonnes/year)	877	900	770	492

## 2.8 Kamu sektörünün çevresel konulara göre cari ve yatırım harcamaları, 2007-2012

Environmental current and investment expenditure of public sector by environmental domain, 2007-2012

(TL)

Çevresel konular - Environmental domains	2007	2008	2009	2010	2012
<b>Toplam çevresel harcamalar</b>					
Total environmental expenditure	9 154 682 829	9 042 514 654	9 712 399 676	9 856 818 881	12 426 780 866
<b>Cari harcamalar toplamı</b>					
Total current expenditure	4 741 328 128	5 546 210 654	6 480 742 573	6 374 720 008	7 771 418 714
<b>Yatırım harcamaları toplamı</b>					
Total investment expenditure	4 413 354 701	3 496 304 001	3 231 657 103	3 482 098 873	4 655 362 152
<b>Dış ortam havasını ve iklimi koruma</b>					
Protection of ambient air and climate	1 829 264	277 774	67 062	32 407	15 468 597
<b>Su hizmetleri - Water services</b>	2 118 142 202	1 979 207 048	1 569 632 077	1 710 949 320	2 333 194 717
<b>Atıksu yönetimi - Wastewater management</b>	1 436 272 030	814 251 481	986 652 371	1 238 993 178	1 464 895 944
<b>Atık yönetimi - Waste management</b>	181 393 971	235 417 347	222 225 563	91 161 570	171 404 849
<b>Toprak ve yeraltı suyunu koruma</b>					
Protection of soil and groundwater	7 142 388	8 827 331	4 987 542	8 106 366	84 491 826
<b>Gürültü ve vibrasyonun azaltılması</b>					
Noise and vibration abatement	9 037	13 800	3 815	0	0
<b>Biyolojik çeşitliliğin ve peyzajın korunması</b>					
Protection of biodiversity and landscape	302 616 833	203 092 169	175 596 011	99 753 915	35 047 655
<b>Radyasyona karşı koruma-Protection against radiation</b>	0	0	0	297 239	2 100
<b>Araştırma ve geliştirme - Research and development</b>	3 533 285	5 775 497	3 053 466	73 465	2 210 863
<b>Enerji - Energy</b>	8 656 762	7 381 490	325 000	631 005	45 430
<b>Harcamaları bölünemeyen faaliyetler<sup>(1)</sup></b>					
Activities leading to indivisible expenditure <sup>(1)</sup>	353 758 929	242 060 064	269 114 196	332 100 408	548 600 161

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Figures in the table may not add up to the total due to rounding to the closest integer.

(1) Harcamaları bölünemeyen faaliyetler başlığı altında, birden fazla çevresel konuyu içeren ve konulara göre harcamaların ayrılması mümkün olmayan faaliyetler yer almaktadır.

(1) Expenditure which is not possible to separate by environmental domains is included in the activities leading to indivisible expenditure.

## 2.9 Girişimlerin çevresel harcamaları, 2009-2012

Environmental expenditure of enterprises, 2009-2012

(TL)

		Toplam		Cari harcamalar <sup>(1)</sup>	Yatırım harcamaları <sup>(2)</sup>
		Total	Total	Current expenditure <sup>(1)</sup>	Investment expenditure <sup>(2)</sup>
<b>Toplam çevresel harcamalar</b>	2009	1 498 427 806		1 344 865 441	153 562 364
Total environmental expenditure	2010	1 833 790 497		1 661 528 896	172 261 601
	2012	4 528 379 442		3 767 658 391	760 721 051
<b>Dış ortam havasını ve iklimi koruma</b>	2009	192 176 891		137 751 859	54 425 033
Protection of ambient air and climate	2010	238 308 880		189 622 079	48 686 801
	2012	877 709 227		304 262 977	573 446 250
<b>Atıksu yönetimi</b>	2009	392 587 709		349 717 012	42 870 697
Wastewater management	2010	299 194 084		236 603 763	62 590 321
	2012	412 846 791		353 981 283	58 865 508
<b>Atık yönetimi</b>	2009	763 799 552		721 115 512	42 684 040
Waste management	2010	1 193 948 613		1 142 288 954	51 659 659
	2012	3 046 009 420		2 936 693 130	109 316 290
<b>Toprak ve yeraltı suyunu koruma</b>	2009	20 360 414		14 924 482	5 435 932
Protection of soil and groundwater	2010	14 782 444		13 900 925	881 519
	2012	27 168 589		23 841 518	3 327 071
<b>Gürültü ve vibrasyonun azaltılması</b>	2009	10 117 473		9 340 307	777 166
Noise and vibration abatement	2010	12 378 857		11 917 256	461 601
	2012	21 456 800		21 390 966	65 834
<b>Biyolojik çeşitliliğin ve peyzajın korunması</b>	2009	38 381 755		37 832 762	548 993
Protection of biodiversity and landscape	2010	21 882 940		21 403 864	479 076
	2012	24 747 173		24 303 763	443 410
<b>Araştırma ve geliştirme</b>	2009	11 675 205		11 675 205	-
Research and development	2010	12 662 631		12 662 631	-
	2012	17 184 096		17 184 096	-
<b>Diğer çevre koruma faaliyetleri</b>	2009	69 328 807		62 508 304	6 820 503
Other environmental protection activities	2010	40 632 049		33 129 425	7 502 624
	2012	101 257 344		86 000 656	15 256 688

(1) Cari harcamalar, üretilen veya satın alınan çevresel mal ve hizmetler için yapılan harcamalardır. Faydası ve kullanımı bir yıllık olan harcamalardır.

(1) Current expenditure are the outlays for own production of environmental services and specific goods bought in from the market.

(2) Yatırım harcamaları, çevre koruma amacıyla yeni kurulan ya da ilave edilen sabit sermaye stokları için yapılan üretim ve satın alış harcamalardır.

(2) Investment expenditure are the outlays (purchases and own-account production) on land and on additions of new durable goods to the stock of fixed assets for environmental protection.

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>29</b>	<b>Explanation</b>
<b>Harita</b>		<b>Maps</b>
3.1 Yıllık nüfus artış hızı, 2013	42	3.1 Annual growth rate of population, 2013
3.2 Nüfus yoğunluğu, 2013	46	3.2 Population density, 2013
3.3 Ortanca yaş, 2013	48	3.3 Median age, 2013
3.4 En az bir engeli olanların oranı, 2011	68	3.4 Proportion of persons with at least one disability, 2011
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
3.1 Nüfus piramidi, 2000, 2013	52	3.1 Population pyramid, 2000, 2013
3.2 Yerleşim yerlerine göre göç eden nüfus oranı, 1975-2000	61	3.2 Proportion of migrated population by places of residence, 1975-2000
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
3.1 Nüfus, yıllık nüfus artış hızı, il, ilçe, belde/köy sayısı ve nüfus yoğunluğu, 1927-2013	33	3.1 Population, annual growth rate of population, number of provinces, districts, towns/villages and population density, 1927-2013
3.2 Belediye sayısı ve nüfusu, 1927-2013	34	3.2 Number and population of municipalities, 1927-2013
3.3 Cinsiyete göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve cinsiyet oranı 1927-2013	35	3.3 Province/district centers, towns/villages population by sex and sex ratio, 1927-2013
3.4 IBBS'ye göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı, 1990-2000	36	3.4 Province/district centers, towns/villages population and annual growth rate of population by SR, 1990-2000
3.5 IBBS'ye göre yıllık nüfus artış hızı, 2009-2013	39	3.5 Annual growth rate of population by SR, 2009-2013
3.6 IBBS'ye ve cinsiyete göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve nüfus yoğunluğu, 2013	43	3.6 Province/district centers, towns/villages population by SR and sex and population density, 2013
3.7 Ortanca yaş ve yaş bağımlılık oranı, 1935-2013	47	3.7 Median age and age dependency ratio, 1935-2013
3.8 IBBS'ye göre ortanca yaş, yaş grubuna göre nüfus ve yaş bağımlılık oranı, 2013	49	3.8 Median age, population by age group and age dependency ratio by SR, 2013
3.9 Yaş grubu ve cinsiyete göre il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusu, 2013	52	3.9 Province/district centers and towns/villages population by age group and sex, 2013
3.10 Okuryazarlık ve cinsiyete göre nüfus, 1935-2013	53	3.10 Population by literacy and sex, 1935-2013
3.11 Yaş grubu, okuryazarlık, eğitim durumu ve cinsiyete göre nüfus, 2013	54	3.11 Population by age group, literacy, educational level and sex, 2013
3.12 Yasal medeni durum, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus, 2013	55	3.12 Population by legal marital status, age group and sex, 2013
3.13 İllere ve cinsiyete göre yasal medeni durum, 2013	56	3.13 Legal marital status by province and sex, 2013
3.14 İllere göre ortalama hanehalkı büyüklüğü, 2009-2013	60	3.14 Average size of households by province, 2009-2013
3.15 Yerleşim yerleri ve iller arası göç eden nüfus, 1975-2000	61	3.15 Migrated population across places of residence and provinces, 1975-2000

	Sayfa Page	
3.16 Yerleşim yerlerine göre göç eden nüfus, 1975-2000	61	3.16 Migrated population by places of residence, 1975-2000
3.17 İllerin aldığı, verdiği, net göç ve net göç hızı, 2012-2013	62	3.17 Provincial in-migration, out-migration, net migration and rate of net migration, 2012-2013
3.18 Hanehalklarının konuttaki mülkiyet durumlarına göre dağılımı, 2011	64	3.18 Proportion of households by ownership status of the dwelling, 2011
3.19 İllere ve cinsiyete göre en az bir engeli olan nüfus, 2011	66	3.19 Population who have at least one type of disability by provinces and sex, 2011
3.20 Yıllara göre nüfus, 2014-2075	69	3.20 Population by years, 2014-2075
3.21 Yıllara göre il nüfusları, 2014-2023	70	3.21 Population of provinces by years, 2014-2023
3.22 İllere ve cinsiyete göre ortanca yaş, 2013, 2023	72	3.22 Median age by provinces and sex, 2013, 2023
3.23 Seçilmiş ülkeler ve cinsiyete göre çocuk nüfusun toplam nüfus içindeki oranı, 2009-2013	74	3.23 The proportion of child population in total population by selected countries and sex, 2009-2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## GENEL NÜFUS SAYIMLARI, 1927-2000

Bu bölüm, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından uygulanan Genel Nüfus Sayımları sonuçlarına ilişkin verileri kapsamaktadır.

Ülkemizdeki ilk nüfus sayımı 1927 yılında gerçekleştirilmiştir. Daha sonraki nüfus sayımları 1935 ile 1990 yılları arasında düzenli olarak sonu 0 ve 5 ile biten yıllarda uygulanmıştır. 1990 yılından sonra ise nüfus sayımının sonu 0 ile biten yıllarda uygulanması kanunla belirlenmiş ve bu kapsamda 22 Ekim 2000 tarihinde ülkemizde onördüncü Genel Nüfus Sayımı gerçekleştirilmiştir.

2000 Genel Nüfus Sayımı'nda sayım günü sınırlarımız içinde bulunan nüfusun büyüklüğü, idari bölünüşe göre dağılımı ve başlıca demografik, sosyal ve ekonomik niteliklerinin tam ve doğru olarak tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Sayım günü ülkemizde bulunan hanehalklarındaki tüm kişiler, hanehalkı teşkil etmeyen yurtlar, askeri birlikler, cezaevleri, hastaneler, oteller vb. yerlerdeki kişiler ve göçer nüfus sayılmış ve böylece sınırlarımız içinde bulunan nüfus tam olarak kapsanmıştır. Bu doğrultuda ülkemizde ikamet eden fakat sayım günü yurt dışında bulunan kişiler sayım dışı kalmış, sayım günü sınırlarımız içinde bulunan ancak yurtdışında ikamet eden kişiler sayıma dahil edilmişlerdir.

2000 Genel Nüfus Sayımı'nda sayım günü ülkemiz sınırları içinde bulunan nüfusun (de facto nüfus) sayımı gerçekleştirilmiştir. Bundan önceki sayımlarda da kullanılan bu tanım gereği sayım günü kişiler nerede bulunuyor ise orada sayıma tabi tutulmuşlardır.

Daha önceki sayımlarda olduğu gibi 2000 Genel Nüfus Sayımı da bir gün içinde sokağa çıkma yasağı uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Nüfus sayım memurları, hanehalkı teşkil eden ve hanehalkı teşkil etmeyen yerleri tek tek ziyaret edip, ilgili kişi ile yüz yüze görüşerek soru kağıdını doldurmuşlardır.

Sayımın birimi kişidir. Sayımdan elde edilen bilgiler her bir kişiden ayrı ayrı alınmıştır. Kişilere ulaşmada iki çerçeveye kullanılmıştır; haneler (konutlar) ve hane olmayan yerler (hastane, yurt, cezaevi, askeri birlik, otel, vb.).

## ADRESE DAYALI NÜFUS KAYIT SİSTEMİ (ADNKS), 2007-2013

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS), Nisan 2006 tarih ve 5490 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Nüfus Hizmetleri Kanunu" çerçevesinde kurulmuştur. Bu kanun, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ni kurma görevini Türkiye İstatistik Kurumu'na, sistemin güncellenmesi ve sürekliliğinin sağlanması görevlerini de İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'ne vermiştir.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi çalışması kapsamında öncelikle ülke genelindeki tüm adres bilgilerinin kaydedildiği "Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT)" oluşturulmuştur. Daha sonra Türkiye'de ikamet eden T.C. vatandaşlarının ikamet adresleri Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) Veri Tabanındaki TC. kimlik numarası ile Türkiye'de ikamet eden yabancı uyruklu kişilerin ikamet adresleri ise pasaport numarası ile eşleştirilerek sistem kurulmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından kurulan ADNKS ve UAVT, 5490 sayılı Kanun gereği İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

## POPULATION CENSUSES, 1927-2000

This section covers data relating to the results of the General Population Censuses conducted by Turkish Statistical Institute.

The first population census in our country was carried out in 1927. The next population censuses were carried out between 1935 and 1990 regularly, in years ending with 0 and 5. After 1990, population censuses have been decided to be carried out in years ending with 0 by a law and in this regard, the fourteenth Population Census was carried out on 22<sup>nd</sup> October 2000.

The purpose of the 2000 Population Census is to determine completely and correctly the size, the distribution by the administrative division and the demographic, social and economic characteristics of the population within the boundaries of our country on the census day.

All the persons present at places that constitute a household, that do not constitute a household like dormitories, military quarters, prisons, hospitals, hotels, etc. and the nomadic population were counted, and thus all the population within the boundaries of our country on the census day were completely covered. In accordance with this, persons who reside in our country but who were abroad on the census day were excluded from the enumeration, persons who reside abroad but who were in our country on the census day were included in the enumeration.

In 2000 Population Census, the population (de facto population) present within the boundaries of our country on the census day was enumerated. This definition, which was also used in the previous censuses, requires persons being enumerated at localities where they are physically present on the census day.

The 2000 Population Census was carried out in one day by application of a curfew, as it was carried out in previous censuses. The enumerators have visited all the places that constitute a household, and that do not constitute a household and filled in the questionnaires by face to face interview.

The unit of the enumeration is the person. Information obtained from the enumeration is taken from each person separately. Two frames are used in reaching the persons; housing units (dwellings) and places that are not housing units (hospital, dormitory, prison, military quarter, hotel, etc.)

## ADDRESS BASED POPULATION REGISTRATION SYSTEM (ABPRS), 2007-2013

Population Services Law No. 5490 dated April 2006 is the legal base for the Address Based Population Registration System (ABPRS). This law charged Turkish Statistical Institute (TurkStat) for establishing the Address Based Population Registration System and Ministry of Interior, General Directorate of Civil Registration and Nationality for updating and maintaining the system.

First of all, National Address Database (NAD) was developed that covers all addresses within the boundaries of the country. After that the address information of Turkish citizens were matched with the Turkish Republic identification numbers in the MERNİS database and the address information of foreigners living in Turkey were matched with the passport numbers thereby the system was established.

ABPRS and NAD, which were established by TurkStat, were transferred to the Ministry of Interior, General Directorate of Civil Registration and Nationality in accordance with the Law No.5490.

ADNKS'de ülke sınırları içinde ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve yabancı uyruklu kişilerin tamamı kapsamaktadır. Kurumsal yerlerde (kışla, cezaevi, huzurevi, üniversite öğrenci yurtları vb.) kalanlar uluslararası tanım gereği ikamet adreslerinin bulunduğu yerleşim yeri nüfusuna değil, kurumsal yerlerin bulunduğu yerleşim yeri nüfusuna dahil edilmektedir.

İl, ilçe, belediye ve köylere göre sayı ve nüfuslar belirlenirken; Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, ilgili mevzuat ve idari kayıtlar uyarınca UAVT'de yerleşim yerlerine yönelik olarak yapılan idari bağlılık ve tüzel kişilik değişiklikleri dikkate alınmaktadır.

ADNKS'ye göre ilk nüfus bilgileri 31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla 21 Ocak 2008 tarihinde kamuoyuna açıklanmıştır. Resmî İstatistik Programı gereği bu sisteme dayalı olarak temel nüfus bilgileri her yıl açıklanmaktadır.

#### Tanım ve Kavramlar

**Yıllık nüfus artış hızı:** İki sayım tarihi arasındaki dönemde her 1 000 nüfus için yıllık artan nüfustur.

**Nüfus yoğunluğu:** Bir kilometrekareye düşen nüfustur.

**İl ve ilçe merkezi nüfusu:** İl ve ilçe merkezleri sınırları içindeki nüfustur.

**Belde ve köy nüfusu:** İl ve ilçe merkezleri dışındaki (belde ve köyler) nüfustur.

**Cinsiyet oranı:** Her 100 kadın için erkek sayısıdır.

**Yaş:** Kişinin bitirmiş (tamamlamış) olduğu yaştr.

Daha önceki yıllarda, "kişilerin bitirmiş olduğu yaş bilgisi" bir yıl 365 gün olarak dikkate alınarak hesaplanmıştır. 2013 ADNKS yaş hesabında ise, önceki yıllardan farklı olarak "artık yıllar" göz önünde bulundurulmuştur. Artık yıl, Miladi takvimde 366 gün olan, yani diğer yıllara göre bir gün uzun olan yıllara verilen addır. Bu fazladan gün 29 Şubat olarak dört yılda bir uygulanır.

**Ortanca yaş:** Bir nüfusu oluşturan kişilerin yaşları küçükten büyüğe sıralandığında ortada kalan kişinin yaşıdır. Buna göre, nüfusun yarısı bu yaştan küçük, diğer yarısı da bu yaştan büyüktür.

**Toplam yaş bağımlılık oranı:** "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "0-14" ve "65 ve daha yukarı" yaş gruplarındaki kişi sayısıdır.

**Genç bağımlılık oranı:** "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "0-14" yaş grubundaki kişi sayısıdır.

**Yaşlı bağımlılık oranı:** "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "65 ve daha yukarı" yaş grubundaki kişi sayısıdır.

**Ortalama hanehalkı büyüklüğü:** Bir hanehalkını oluşturan kişilerin ortalama sayısıdır.

**Okuryazar nüfus:** Okuma ve yazma bilen nüfustur.

**Okuma yazma bilen oranı:** 6 ve daha yukarı yaşta her 100 kişiyi karşılayan okuma yazma bilen kişi sayısıdır.

**Medeni durum (ADNKS):** Yasal medeni durum; hiç evlenmedi, evli, eşi öldü ve boşandı olarak sınıflandırılmıştır. Ülke sınırları içinde yaşayan 15 ve daha yukarı yaşta T.C. vatandaşları kapsamaktadır.

In Address Based Population Registration System, all Turkish citizens and foreigners living in Turkey are covered. Persons who live in institutional places (military barracks, prisons, nursing homes, university dormitories, etc.) are included in the population of localities where the institutional places are founded according to the international definitions.

Population and number of provinces, districts, municipalities and villages are determined according to the administrative attachment and legal entity changes in the NAD recorded by the General Directorate of Civil Registration and Nationality, in accordance with the related regulation and administrative registers.

First results referring December 31, 2007 based on the new system were announced to the public on January 21, 2008. The results of the system is announced annually in accordance with the Official Statistics Programme.

#### Definitions and Concepts

**Annual growth rate of population:** In the period between two census dates, population increase per 1 000 population per year.

**Population density:** Population per one square kilometer.

**Province and district centers population:** Population within the boundaries of province and district centers.

**Towns and villages population:** Population of the places (towns and villages) outside the province and district centers.

**Sex ratio:** The number of males per 100 females.

**Age:** Age completed by the person.

In previous years, the "completed age information" of the individuals were calculated considering a year as 365 days. But in 2013 ABPRS, while calculating ages, "leap years" are taken into account unlike the previous years. A leap year is a year which contains 366 days, containing one additional day compared to other years, by extending February to 29 days, according to Gregorian calendar. This additional day is applied in every four years.

**Median age:** The age of the person in the middle when all the persons in the population are arranged in ascending order. In this aspect, half of the population is younger than this age and half of it is older than this age.

**Total age dependency ratio:** The number of persons at "0-14" and "65 and over" age groups per 100 persons at "15-64" age group.

**Youth dependency ratio:** The number of persons at "0-14" age group per 100 persons at "15-64" age group.

**Elderly dependency ratio:** The number of persons at "65 and over" age group per 100 persons at "15-64" age group.

**Average size of households:** The average number of persons in a household.

**Literate population:** The persons who know how to read and write.

**Proportion of literate population:** Number of persons who can read and write per 100 persons 6 years of age and over.

**Marital status (ABPRS):** Legal marital status is categorized as never married, married, widowed and divorced. 15 years of age and over Turkish citizens residing within the borders of the country are covered.

**GÖÇ İSTATİSTİKLERİ****Genel Nüfus Sayımları, 1975-2000**

Sayım günündeki daimi ikametgah yeri ile sayımdan beş yıl önceki daimi ikametgah yeri farklı olan kişiler, göç eden nüfus olarak tanımlanmıştır. Bu tanım gereği göç eden nüfus, 5 ve daha yukarı yaştaki nüfusu kapsamaktadır.

**Daimi ikametgah:** Bir kişinin ikamet ettiği yer, yıl içerisinde en uzun süre yaşadığı yerleşim yeridir.

**Yerleşim yerleri arası göç:** İl merkezi, ilçe merkezi ve bucak-köyler arasında göç eden nüfus olarak tanımlanmıştır.

**İller arası göç:** İdari olarak tanımlanmış iller arasındaki göçü kapsamaktadır. Yerleşim yeri ve iller arası göç arasındaki fark, aynı il içinde yerleşim yerleri arasındaki hareketliliği vermektedir.

**İç göç:** Ülke sınırları içindeki belirli alanlar (il, bölge vb.) arasındaki nüfus hareketliliği iç göç olarak tanımlanmaktadır.

**Aldığı göç:** Ülke sınırları içindeki, belirli bir alana diğer alanlardan gelen göçtür.

**Verdiği göç:** Ülke sınırları içindeki belirli bir alandan, diğer alanlara giden göçtür.

**Net göç:** Belirli bir alanın aldığı göç ile verdiği göç arasındaki farktır. Belirli bir alanın aldığı göç verdiği göçten fazla ise net göç pozitif, verdiği göç aldığı göçten fazla ise net göç negatiftir.

**Net göç hızı:** Göç edebilecek her bin kişi için net göç sayısıdır. Net göç hızı aşağıdaki formüle göre hesaplanmıştır.

$$m_{(i,t)} = [(M_i - M_{i,t}) / (P_{i,t+n} - 0.5 * (M_i - M_{i,t}))] * k$$

Burada;

$m_{(i,t)}$  : Net göç hızı

$M_i$  : Aldığı göç

$M_{i,t}$  : Verdiği göç

$M_i - M_{i,t}$  : Net göç

$P_{i,t+n}$  : i'nin t+n zamandaki daimi ikametgah nüfusu

i : Göçün incelendiği alan

k : Sabit sayı (k=1000)

**ADRESE DAYALI NÜFUS KAYIT SİSTEMİ, 2012-2013**

**İç göç:** Son bir yıl içinde, ülke sınırları içinde belirli alanlardaki daimi ikametgah adres değişiklikleri iç göç olarak tanımlanmıştır.

**Kapsam:** Ülke sınırları içinde ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları kapsamıştır.

**2011 NÜFUS VE KONUT ARAŞTIRMASI (NKA)**

Nüfus ve konut sayımları, nüfusun ve ikamet edilen konutların temel nitelikleri hakkında coğrafi anlamda detaylı bilgi sağlayan kapsamlı çalışmalardır.

Birleşmiş Milletler, nüfus ve konut konusunda ülkelerarası karşılaştırılabilir istatistikler elde edilmesi amacıyla sonu "0" ile biten ve bu yıllara yakın yıllarda ülkelerin "nüfus ve konut sayımı" yapmalarını önermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu, idari kayıtlara dayalı geniş kapsamlı bir örneklem araştırması olarak planladığı nüfus ve konut araştırmasını, Avrupa Birliği'ne üye ülkelere uyumlu bir şekilde 2011 yılında gerçekleştirmiştir.

**MIGRATION STATISTICS****Population Censuses, 1975-2000**

The person whose place of permanent residence on the census day was different from the place of permanent residence five years ago is defined as migrant. Migrant population covers the population 5 years of age and over.

**Permanent residence:** The place of residence of a person is the place that a person lives most of the time within a year.

**Migration across places of residence:** It is defined as migrated population across province centers, district centers and subdistricts-villages.

**Migration across provinces:** It covers the migration across provinces which was defined administratively. Difference between migration across places of residence and provinces gives the movement across places of residence within the same province.

**Internal migration:** Internal migration is defined as population movement between the specific areas (province, region, etc.) inside the country.

**In-migration:** Migrants who arrive a specific area from other areas within the country.

**Out-migration:** Migrants who depart from a specific area to the other areas within the country.

**Net migration:** The difference between in-migration and out-migration for a specific area. If in-migration is more than out-migration, net migration is positive. If out-migration is more than in-migration, net migration is negative.

**Net migration rate:** It is the number of net migration per thousand persons who are able to migrate. Net migration rate is calculated by the following formula.

$$m_{(i,t)} = [(M_i - M_{i,t}) / (P_{i,t+n} - 0.5 * (M_i - M_{i,t}))] * k$$

Where;

$m_{(i,t)}$  : Net migration rate

$M_i$  : In-migration

$M_{i,t}$  : Out-migration

$M_i - M_{i,t}$  : Net migration

$P_{i,t+n}$  : Population residing in "i" at the time "t+n"

i : The place in which migration is defined

k : Constant (k=1000)

**ADDRESS BASED POPULATION REGISTRATION SYSTEM, 2012-2013**

**Internal migration:** Internal migration is defined as changes in usual residence addresses of population within the one year in the specific areas inside the country.

**Coverage:** The citizens of Republic of Turkey who are residing within the borders of the country are covered.

**2011 POPULATION AND HOUSING CENSUS (PHC)**

Population and housing censuses are large scaled studies which are designed to collect information on main characteristics of population and residential dwellings in detailed geographical level.

In order to obtain comparable statistics, United Nations recommends countries to carry out population and housing censuses during the 2010 census round. In line with EU member states, Turkstat conducted population and housing census in 2011. This study was designed as a comprehensive sample survey which was based on administrative registers.

2011 Nüfus ve Konut Araştırması, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden elde edilemeyen; hanehalkı özellikleri, işgücü, istihdam ve işsizlik, göç ve göç nedeni, engellilik ile bina ve konut nitelikleri gibi bilgileri sağlamak amacıyla "2 Ekim 2011" tarihini referans gün kabul ederek, 3 Ekim - 31 Aralık 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

**Yasal dayanak:** 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanunu uyarınca hazırlanan 2007-2011 dönemi Resmî İstatistik Programı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

**Kapsam:** Araştırma, ülkemizde ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile yabancı uyruklu kişiler kapsamıştır. Ancak, altı aydan kısa süreli ülkemizde bulunan (örneğin yurt dışında ikamet edip, tatilini Türkiye'de geçiren) T.C. vatandaşları kapsam dışında tutulmuştur.

**Yöntem:** Araştırma, ADNKS ve Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT) kayıtları temel alınarak dizüstü bilgisayarlar (netbook) ve suru kâğıtları aracılığıyla yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmıştır.

**Örnek hacmi:** Yaklaşık 100 dolu konuttan (ADNKS'de ikamet eden kişi kaydı bulunan adresler) oluşacak şekilde belirlenen toplam 195 192 sayım bölgesinden 22 861'si (%11.7) örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bunun sonucunda, yaklaşık 2.2 milyon hanede 8.1 milyon kişiye anket uygulanmıştır. Kurumsal yerlerde (üniversite öğrenci yurdu, huzurevi, bakımevi, ceza ve tutukevi, işlahevi, yetiştirme yurdu, askeri birlik ve kırsal vb.) ise tam sayım yapılmıştır. Kurumsal nüfus dahil edildiğinde, toplam nüfusun %12.6'sı ile görüşülmüştür.

#### Tanım ve Kavramlar

**Engellilik:** Engellilik soruları, bu alan ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler bünyesinde çalışan ve sayımlar ile araştırmalar için engellilik soruları geliştiren "Washington Group" önerileri baz alınarak hazırlanmıştır. Bu sorular aynı zamanda Dünya Sağlık Örgütü tarafından üretilen Uluslararası Sağlık, Engellilik ve Fonksiyon Sınıflaması (ICF) ile de uyumlu bir şekilde geliştirilmiştir. 2011 Nüfus ve Konut Araştırması'nda 6 engellilik durumu ile ilgili olarak sorulmuş, bu sorulara "Hiç zorlanmıyorum, Biraz zorlanıyorum, Çok zorlanıyorum, Hiç yapamıyorum" şeklinde cevap verilmesi beklenmiştir. Bu sorularda kişinin kendisini nasıl değerlendirdiği dikkate alınmıştır.

Görme ve duyma ile ilgili sorular dışındakiler için bireylerin yardımcı cihaz olmadan zorluk çekme durumu sorgulanmıştır. Görme ve duymaya ilişkin sorular tüm nüfusa yöneltilirken, diğer sorularda 3 ve üzeri yaşta kişiler kapsamıştır. Tüm engellilik türleri için 6 aydan kısa süreli zorlanmalar (el ve kol kırıkları, göz ve kulak ameliyatları gibi) dikkate alınmamıştır.

Engellilik durumu oransal olarak hesaplanırken ilgili fonksiyonda çok zorlandığını ve hiç yapmadığını beyan edenlerin oranı alınmıştır.

**En az bir engeli olan nüfus:** Engellilik ile ilgili en az bir fonksiyonda çok zorlandığını veya hiç yapmadığını belirten 3 ve üzeri yaşta nüfustur.

#### Nüfus Projeksiyonları

Güncel nüfus projeksiyonları kuşak bileşen yöntemiyle üretilmiş ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2012 Sonuçları ile idari kayıtlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Information which can not be derived from Address Based Population Registration System, such as; household characteristics, labour force, employment, unemployment, migration, reason for migration, disability and building and dwelling characteristics etc. was planned to be obtained from 2011 Population and Housing Census. In the census, the reference date was 2nd October 2011. The field application was carried out between 3 October and 31 December 2011.

**Legal basis:** 2011 Population and Housing Census was conducted according to the 2007-2011 Official Statistics Program of Turkstat.

**Coverage:** In the survey, Turkish citizens and foreigners were covered. Turkish citizens who are in Turkey for less than six months (for example those that live abroad, but come to Turkey for vacation) were not considered to be in the coverage.

**Method:** 2011 census was based on Address Based Population Registration System and National Address Database registers and applied by face-to-face interviewing method. Hand held devices (netbooks) and paper based questionnaires were used for data collection.

**Sampling size:** In total, 195 192 enumeration areas were defined including about 100 inhabited dwellings (dwellings in which persons registered in ABPRS). Then 22 861 enumeration areas were selected (11.7%) by sampling method. As a result, census questionnaire was applied to approximately 8.1 million people in 2.2 million households. On the other hand, complete enumeration was carried out at institutional (university dormitories, nursing homes, prisons, orphanages, military barracks etc.) places. Including the institutional population, 12.6% of total population were interviewed.

#### Definitions and Concepts

**Disability:** Disability questions were formed based on UN led 'Washington Group' recommendations who develop disability questions for censuses and surveys. These questions are in accordance with International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) which is developed by World Health Organization. In the Population and Housing Survey 6 functions were questioned and these questions were expected to be answered by one of the following options: 'No difficulty, Yes, some difficulty, Yes, a lot of difficulty or cannot do it at all'. In these questions self evaluation of the respondent was considered.

For questions except the ones regarding seeing and hearing, difficulty in function was questioned without taking into consideration any assisting equipment. Questions regarding seeing and hearing were directed to all ages where for others only those that are 3 years or older were covered. Difficulties that dure a period shorter than 6 months (such as fractures of the hand or arm, ear or eye surgery) were not taken into consideration for all types of disabilities.

When proportion of disabled were calculated, the proportions of persons who declared that they cannot do at all or have a lot of difficulty in the related function were considered.

**Population who have at least one type of disability:** 3 years of age and over population who declared to have a lot of difficulty or not being able to do at least one of the functions regarding disability.

#### Population Projections

Recent population projections were made by cohort component method and were calculated by using the results of 2012 Address Based Population Registration System and final administrative data.



## 3.1 Nüfus, yıllık nüfus artış hızı, il, ilçe, belde/köy sayısı ve nüfus yoğunluğu, 1927-2013

Population, annual growth rate of population, number of provinces, districts, towns/villages and population density, 1927-2013

Yıl Years	Nüfus Population	Yıllık nüfus artış hızı Annual growth rate of population (%)	İl sayısı Number of provinces	İlçe sayısı <sup>(1)</sup> Number of districts <sup>(1)</sup>	Belde ve köy sayısı <sup>(2) (3)</sup> Number of towns and villages <sup>(2) (3)</sup>	Nüfus yoğunluğu <sup>(4)</sup> Population density <sup>(4)</sup>
<b>Genel Nüfus Sayımları</b>						
Population Censuses						
1927	13 648 270	-	63	328	40 600	18
1935	16 158 018	21,1	57	356	34 876	21
1940	17 820 950	<sup>(5)</sup> 17,0	63	370	34 024	23
1945	18 790 174	10,6	63	396	34 063	24
1950	20 947 188	21,7	63	422	34 252	27
1955	24 064 763	27,8	66	493	34 787	31
1960	27 754 820	28,5	67	570	35 441	36
1965	31 391 421	24,6	67	571	35 638	41
1970	35 605 176	25,2	67	572	35 996	46
1975	40 347 719	25,0	67	572	36 115	52
1980	44 736 957	20,7	67	572	36 155	58
1985	50 664 458	24,9	67	580	36 022	65
1990	56 473 035	21,7	73	829	36 226	73
2000	67 803 927	18,3	81	850	37 398	88
<b>Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi</b>						
Address Based Population Registration System						
2007	70 586 256	-	81	850	36 732	92
2008 <sup>(6)</sup>	71 517 100	13,1	81	892	36 330	93
2009	72 561 312	14,5	81	892	36 345	94
2010	73 722 988	15,9	81	892	36 379	96
2011	74 724 269	13,5	81	892	36 402	97
2012	75 627 384	12,0	81	892	36 411	98
2013 <sup>(7)</sup>	76 667 864	13,7	81	919	18 608	100

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, 1927-2000 ve

Source: Results of Population Censuses, 1927-2000 and

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2007-2013

Results of Address Based Population Registration System, 2007-2013

(1) İl merkezleri (merkez ilçeler) dâhil değildir.

(1) Province centers (central districts) are not included.

(2) İlk kademe belediyeleri dâhildir.

(2) Submunicipalities are included.

(3) ADNKS'ye göre ikamet eden kişi kaydı olmayan köyler dâhildir.

(3) Villages, in which there is no residing population according to ABPRS, are included.

(4) Türkiye'nin yüzölçümü 769 604 km<sup>2</sup>'dir. Yüzölçümüne doğal göller ve baraj gölleri dahil değildir. Harita Genel Komutanlığı'ndan temin edilen 1/1 000 000 ölçekli harita baz alınarak hesaplanmıştır.

(4) Surface area of Turkey is 769 604 km<sup>2</sup>. Lakes and dams are excluded from the surface area. It was calculated according to 1/1 000 000 scaled map provided from General Command of Mapping.

(5) Hatay ilinin nüfusu toplam nüfusa eklenerek hesaplanmıştır.

(5) It was calculated by adding the population of Hatay province to the total population.

(6) Bir önceki yıla göre ilçe, belde ve köy sayısındaki önemli değişimin ana nedeni, 5747 sayılı Yasa uyarınca yapılan idari bölünüş değişiklikleridir.

(6) The main reason of the major differences in the number of districts, towns and villages compared to the previous year is the administrative division changes regulated by Law No. 5747.

(7) Bir önceki yıla göre ilçe, belde ve köy sayısındaki önemli değişimin ana nedeni, 6360 sayılı Yasa uyarınca yapılan idari bölünüş değişiklikleridir.

(7) The main reason of the major differences in the number of districts, towns and villages compared to the previous year is the administrative division changes regulated by Law No. 6360.

## 3.2 Belediye sayısı ve nüfusu, 1927-2013

Number and population of municipalities, 1927-2013

Yıl Years	Toplam - Total		Belediye sayısı - Number of municipalities			
	Sayı Number	Nüfus Population	Büyükşehir Metropolitan	İl Provinces	İlçe <sup>(1)</sup> District <sup>(1)</sup>	Belde <sup>(2)</sup> Town <sup>(2)</sup>
<b>Genel Nüfus Sayımları</b> Population Censuses						
1927	460	-	-	63	328	69
1935	505	4 174 542	-	57	356	92
1940	549	4 753 304	-	63	370	116
1945	583	5 145 020	-	63	396	124
1950	628	5 768 665	-	63	422	143
1955	809	7 804 354	-	66	493	250
1960	995	9 994 644	-	67	570	358
1965	1 062	12 787 663	-	67	571	424
1970	1 303	16 753 979	-	67	572	664
1975	1 654	20 500 442	-	67	572	1 015
1980	1 725	25 523 604	-	67	572	1 086
1985	1 715	30 994 747	3	65	580	1 067
1990	2 053	37 889 728	8	65	829	1 151
2000	3 228	53 403 840	16	65	850	2 297
<b>Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi</b> Address Based Population Registration System						
2007	3 225	58 538 501	16	65	850	2 294
2008 <sup>(3)</sup>	2 954	59 093 094	16	65	892	1 981
2009	2 951	60 264 546	16	65	892	1 978
2010	2 950	61 571 332	16	65	892	1 977
2011	2 950	62 678 751	16	65	892	1 977
2012	2 950	63 743 047	16	65	892	1 977
2013 <sup>(4)</sup>	1 394	71 251 022	30	51	919	394

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, 1927-2000 ve

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2007-2013

Source: Results of Population Censuses, 1927-2000 and

Results of Address Based Population Registration System, 2007-2013

(1) İl merkezleri (merkez ilçeler) dâhil değildir.

(2) İlk kademe belediyeleri dâhildir.

(3) 5747 sayılı Yasa ile kurulan ve belediye organlarının seçimi 29/03/2009 tarihli Mahalli İdareler Seçiminde yapılan 43 ilçe, belediye sayısına dâhil edilmiştir. Ayrıca, bir önceki yıla göre belediye nüfus ve sayısındaki önemli değişimin ana nedeni, söz konusu Yasa uyarınca yapılan tüzel kişilik değişiklikleridir.

(4) 6360 sayılı Yasa ile kurulan ve belediye organlarının seçimi 30/03/2014 tarihli Mahalli İdareler Seçiminde yapılan 27 ilçe, belediye sayısına dâhil edilmiştir. Ayrıca, bir önceki yıla göre belediye nüfus ve sayısındaki önemli değişimin ana nedeni, söz konusu Yasa uyarınca yapılan tüzel kişilik değişiklikleridir.

(1) Province centers (central districts) are not included.

(2) Submunicipalities are included.

(3) 43 new districts; which are established according to the Law No. 5747 (the election of municipal bodies of these districts was realized at Local Government Elections dated 29/03/2009), are included in the number of municipalities. Besides, the main reason of the major differences in the population and number of municipalities compared to the previous year is the legal entity changes regulated by this Law.

(4) 27 new districts; which are established according to the Law No. 6360 (the election of municipal bodies of these districts was realized at Local Government Elections dated 30/03/2014), are included in the number of municipalities. Besides the main reason of the major differences in the population and number of municipalities compared to the previous year is the legal entity changes regulated by this Law.

## 3.3 Cinsiyete göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve cinsiyet oranı 1927-2013

Province/district centers, towns/villages population by sex and sex ratio, 1927-2013

Yıl Years	Toplam - Total			İl ve ilçe merkezi nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı Proportion of province and district centers population in total (%)			Belde ve köy nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı Proportion of towns and villages population in total (%)			Cinsiyet oranı Sex ratio
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	
<b>Genel Nüfus Sayımları</b> Population Censuses										
1927	13 648 270	6 563 879	7 084 391	24,2	26,1	22,5	75,8	73,9	77,5	92,7
1935	16 158 018	7 936 770	8 221 248	23,5	24,8	22,3	76,5	75,2	77,7	96,5
1940	17 820 950	8 898 912	8 922 038	24,4	26,2	22,6	75,6	73,8	77,4	99,7
1945	18 790 174	9 446 580	9 344 594	24,9	26,5	23,4	75,1	73,5	76,6	101,1
1950 <sup>(1)</sup>	20 947 188	10 572 557	10 374 631	25,0	26,6	23,4	75,0	73,4	76,6	101,9
1955	24 064 763	12 233 421	11 831 342	28,8	30,6	26,9	71,2	69,4	73,1	103,4
1960	27 754 820	14 163 888	13 590 932	31,9	33,7	30,1	68,1	66,3	69,9	104,2
1965	31 391 421	15 996 964	15 394 457	34,4	36,2	32,6	65,6	63,8	67,4	103,9
1970	35 605 176	18 006 986	17 598 190	38,5	40,6	36,2	61,5	59,4	63,8	102,3
1975	40 347 719	20 744 730	19 602 989	41,8	43,4	40,1	58,2	56,6	59,9	105,8
1980	44 736 957	22 695 362	22 041 595	43,9	45,3	42,5	56,1	54,7	57,5	103,0
1985	50 664 458	25 671 975	24 992 483	53,0	54,6	51,4	47,0	45,4	48,6	102,7
1990	56 473 035	28 607 047	27 865 988	59,0	60,3	57,7	41,0	39,7	42,3	102,7
2000	67 803 927	34 346 735	33 457 192	64,9	65,3	64,5	35,1	34,7	35,5	102,7
<b>Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi</b> Address Based Population Registration System										
2007	70 586 256	35 376 533	35 209 723	70,5	70,5	70,5	29,5	29,5	29,5	100,5
2008 <sup>(2)</sup>	71 517 100	35 901 154	35 615 946	75,0	75,1	74,9	25,0	24,9	25,1	100,8
2009	72 561 312	36 462 470	36 098 842	75,5	75,7	75,4	24,5	24,3	24,6	101,0
2010	73 722 988	37 043 182	36 679 806	76,3	76,4	76,1	23,7	23,6	23,9	101,0
2011	74 724 269	37 532 954	37 191 315	76,8	76,9	76,7	23,2	23,1	23,3	100,9
2012	75 627 384	37 956 168	37 671 216	77,3	77,3	77,2	22,7	22,7	22,8	100,8
2013 <sup>(3)</sup>	76 667 864	38 473 360	38 194 504	91,3	91,3	91,4	8,7	8,7	8,6	100,7

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, 1927-2000 ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2007-2013

Source: Results of Population Censuses, 1927-2000 and Results of Address Based Population Registration System, 2007-2013

- (1) Cinsiyete göre nüfus 1945 ve 1955 yılı cinsiyet oranlarından tahmin edilmiştir.
- (2) Bir önceki yıla göre il ve ilçe merkezi ile belde ve köy nüfusu oranlarındaki önemli değişimin ana nedeni, 5747 sayılı Yasa uyarınca yapılan idari bölünüş değişiklikleridir.
- (3) Bir önceki yıla göre il ve ilçe merkezi ile belde ve köy nüfusu oranlarındaki önemli değişimin ana nedeni, 6360 sayılı Yasa uyarınca yapılan idari bölünüş değişiklikleridir.

- (1) Population by sex was estimated by the sex ratios of years 1945 and 1955.
- (2) The main reason of the major differences in the proportions of province and district centers and towns and villages population compared to the previous year is the administrative division changes regulated by Law No. 5747.
- (3) The main reason of the major differences in the proportions of province and district centers and towns and villages population compared to the previous year is the administrative division changes regulated by Law No. 6360.

## 3.4 İBBS'ye göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı, 1990-2000

Province/district centers, towns/villages population and annual growth rate of population by SR, 1990-2000

İBBS - SR	Nüfus - Population						Yıllık nüfus artış hızı Annual growth rate of population (%)		
	1990			2000			Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Town and villages
	Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Town and villages	Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Town and villages			
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	56 473 035	33 656 275	22 816 760	67 803 927	44 006 274	23 797 653	18,3	26,8	4,2
<b>TR1 İstanbul</b>	7 195 773	6 779 594	416 179	10 018 735	9 085 599	933 136	33,1	29,3	80,7
<b>TR10</b>	7 195 773	6 779 594	416 179	10 018 735	9 085 599	933 136	33,1	29,3	80,7
TR100 İstanbul	7 195 773	6 779 594	416 179	10 018 735	9 085 599	933 136	33,1	29,3	80,7
<b>TR2 Batı Marmara</b>									
West Marmara	2 589 490	1 255 780	1 333 710	2 895 980	1 608 653	1 287 327	11,2	24,8	-3,5
<b>TR21</b>	1 182 953	618 393	564 560	1 354 658	815 487	539 171	13,5	27,7	-4,6
TR211 Tekirdağ	468 842	258 440	210 402	623 591	395 377	228 214	28,5	42,5	8,1
TR212 Edirne	404 599	210 421	194 178	402 606	230 908	171 698	-0,5	9,3	-12,3
TR213 Kırklareli	309 512	149 532	159 980	328 461	189 202	139 259	5,9	23,5	-13,9
<b>TR22</b>	1 406 537	637 387	769 150	1 541 322	793 166	748 156	9,1	21,9	-2,8
TR221 Balıkesir	974 274	468 758	505 516	1 076 347	577 595	498 752	10,0	20,9	-1,3
TR222 Çanakkale	432 263	168 629	263 634	464 975	215 571	249 404	7,3	24,6	-5,5
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	7 594 977	4 344 471	3 250 506	8 938 781	5 495 575	3 443 206	16,3	23,5	5,8
<b>TR31</b>	2 694 770	2 137 721	557 049	3 370 866	2 732 669	638 197	22,4	24,5	13,6
TR310 İzmir	2 694 770	2 137 721	557 049	3 370 866	2 732 669	638 197	22,4	24,5	13,6
<b>TR32</b>	2 138 507	920 207	1 218 300	2 516 114	1 175 369	1 340 745	16,3	24,5	9,6
TR321 Aydın	824 816	384 711	440 105	950 757	493 114	457 643	14,2	24,8	3,9
TR322 Denizli	750 882	337 416	413 466	850 029	413 914	436 115	12,4	20,4	5,3
TR323 Muğla	562 809	198 080	364 729	715 328	268 341	446 987	24,0	30,4	20,3
<b>TR33</b>	2 761 700	1 286 543	1 475 157	3 051 801	1 587 537	1 464 264	10,0	21,0	-0,7
TR331 Manisa	1 154 418	590 374	564 044	1 260 169	714 760	545 409	8,8	19,1	-3,4
TR332 Afyonkarahisar	738 979	306 209	432 770	812 416	371 868	440 548	9,5	19,4	1,8
TR333 Kütahya	577 905	243 151	334 754	656 903	318 869	338 034	12,8	27,1	1,0
TR334 Uşak	290 398	146 809	143 589	322 313	182 040	140 273	10,4	21,5	-2,3
<b>TR4 Doğu Marmara</b>									
East Marmara	4 688 514	3 005 754	1 682 760	5 741 241	3 867 055	1 874 186	20,3	25,2	10,8
<b>TR41</b>	2 413 259	1 720 914	692 345	3 025 475	2 312 348	713 127	22,6	29,5	3,0
TR411 Bursa	1 596 161	1 153 007	443 154	2 125 140	1 630 940	494 200	28,6	34,7	10,9
TR412 Eskişehir	641 301	477 436	163 865	706 009	557 028	148 981	9,6	15,4	-9,5
TR413 Bilecik	175 797	90 471	85 326	194 326	124 380	69 946	10,0	31,8	-19,9
<b>TR42</b>	2 275 255	1 284 840	990 415	2 715 766	1 554 707	1 161 059	17,7	19,1	15,9
TR421 Kocaeli	920 255	579 681	340 574	1 206 085	722 905	483 180	27,0	22,1	35,0
TR422 Sakarya	683 281	404 742	278 539	756 168	459 824	296 344	10,1	12,8	6,2
TR423 Düzce	273 679	105 834	167 845	314 266	130 632	183 634	13,8	21,0	9,0
TR424 Bolu	262 919	107 551	155 368	270 654	142 685	127 969	2,9	28,3	-19,4
TR425 Yalova	135 121	87 032	48 089	168 593	98 661	69 932	22,1	12,5	37,4
<b>TR5 Batı Anadolu</b>									
West Anatolia	5 204 217	3 905 981	1 298 236	6 443 236	4 975 251	1 467 985	21,4	24,2	12,3
<b>TR51</b>	3 236 378	2 836 802	399 576	4 007 860	3 540 522	467 338	21,4	22,2	15,7
TR510 Ankara	3 236 378	2 836 802	399 576	4 007 860	3 540 522	467 338	21,4	22,2	15,7
<b>TR52</b>	1 967 839	1 069 179	898 660	2 435 376	1 434 729	1 000 647	21,3	29,4	10,7
TR521 Konya	1 752 658	963 128	789 530	2 192 166	1 294 817	897 349	22,4	29,6	12,8
TR522 Karaman	215 181	106 051	109 130	243 210	139 912	103 298	12,2	27,7	-5,5

## 3.4 İBBS'ye göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı, 1990-2000 (devam)

Province/district centers, towns/villages population and annual growth rate of population by SR, 1990-2000 (continued)

İBBS - SR	Nüfus - Population						Yıllık nüfus artış hızı Annual growth rate of population (‰)		
	1990			2000			Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Towns and villages
	Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Towns and villages	Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Towns and villages			
<b>TR6 Akdeniz</b>									
Mediterranean	7 026 489	4 051 596	2 974 893	8 706 005	5 204 203	3 501 802	21,4	25,0	16,3
<b>TR61</b>	1 821 881	961 102	860 779	2 490 235	1 377 788	1 112 447	31,2	36,0	25,6
TR611 Antalya	1 132 211	602 194	530 017	1 719 751	936 330	783 421	41,8	44,1	39,1
TR612 Isparta	434 771	229 796	204 975	513 681	301 561	212 120	16,7	27,2	3,4
TR613 Burdur	254 899	129 112	125 787	256 803	139 897	116 906	0,7	8,0	-7,3
<b>TR62</b>	2 816 486	1 913 725	902 761	3 500 878	2 397 073	1 103 805	21,7	22,5	20,1
TR621 Adana	1 549 233	1 125 149	424 084	1 849 478	1 397 853	451 625	17,7	21,7	6,3
TR622 Mersin	1 267 253	788 576	478 677	1 651 400	999 220	652 180	26,5	23,7	30,9
<b>TR63</b>	2 388 122	1 176 769	1 211 353	2 714 892	1 429 342	1 285 550	12,8	19,4	5,9
TR631 Hatay	1 109 754	531 707	578 047	1 253 726	581 341	672 385	12,2	8,9	15,1
TR632 Kahramanmara	894 264	407 215	487 049	1 002 384	536 007	466 377	11,4	27,5	-4,3
TR633 Osmaniye	384 104	237 847	146 257	458 782	311 994	146 788	17,8	27,1	0,4
<b>TR7 Orta Anadolu</b>									
Central Anatolia	3 818 444	1 925 361	1 893 083	4 189 268	2 365 571	1 823 697	9,3	20,6	-3,7
<b>TR71</b>	1 528 813	724 581	804 232	1 690 826	896 257	794 569	10,1	21,3	-1,2
TR711 Kırıkkale	350 360	243 378	106 982	383 508	285 294	98 214	9,0	15,9	-8,5
TR712 Aksaray	330 569	144 217	186 352	396 084	200 216	195 868	18,1	32,8	5,0
TR713 Niğde	301 691	97 286	204 405	348 081	126 812	221 269	14,3	26,5	7,9
TR714 Nevşehir	289 509	112 955	176 554	309 914	136 523	173 391	6,8	18,9	-1,8
TR715 Kırşehir	256 684	126 745	129 939	253 239	147 412	105 827	-1,4	15,1	-20,5
<b>TR72</b>	2 289 631	1 200 780	1 088 851	2 498 442	1 469 314	1 029 128	8,7	20,2	-5,6
TR721 Kayseri	944 091	606 001	338 090	1 060 432	732 354	328 078	11,6	18,9	-3,0
TR722 Sivas	766 821	384 832	381 989	755 091	421 804	333 287	-1,5	9,2	-13,6
TR723 Yozgat	578 719	209 947	368 772	682 919	315 156	367 763	16,6	40,6	-0,3
<b>TR8 Batı Karadeniz</b>									
West Black Sea	4 889 323	2 024 087	2 865 236	4 895 744	2 418 065	2 477 679	0,1	17,8	-14,5
<b>TR81</b>	1 103 750	431 677	672 073	1 024 879	456 040	568 839	-7,4	5,5	-16,7
TR811 Zonguldak	653 739	235 546	418 193	615 599	250 282	365 317	-6,0	6,1	-13,5
TR812 Karabük	244 177	152 469	91 708	225 102	157 756	67 346	-8,1	3,4	-30,9
TR813 Bartın	205 834	43 662	162 172	184 178	48 002	136 176	-11,1	9,5	-17,5
<b>TR82</b>	937 703	339 434	598 269	871 405	416 491	454 914	-7,3	20,5	-27,4
TR821 Kastamonu	423 206	148 861	274 345	375 476	174 020	201 456	-12,0	15,6	-30,9
TR822 Çankırı	249 344	104 132	145 212	270 355	141 186	129 169	8,1	30,4	-11,7
TR823 Sinop	265 153	86 441	178 712	225 574	101 285	124 289	-16,2	15,8	-36,3
<b>TR83</b>	2 847 870	1 252 976	1 594 894	2 999 460	1 545 534	1 453 926	5,2	21,0	-9,3
TR831 Samsun	1 161 207	527 362	633 845	1 209 137	635 254	573 883	4,0	18,6	-9,9
TR832 Tokat	718 738	308 999	409 739	828 027	401 762	426 265	14,2	26,2	4,0
TR833 Çorum	608 660	254 272	354 388	597 065	311 897	285 168	-1,9	20,4	-21,7
TR834 Amasya	359 265	162 343	196 922	365 231	196 621	168 610	1,6	19,2	-15,5

## 3.4 İBBS'ye göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı, 1990-2000 (devam)

Province/district centers, towns/villages population and annual growth rate of population by SR, 1990-2000 (continued)

İBBS - SR	Nüfus - Population						Yıllık nüfus artış hızı Annual growth rate of population (%o)		
	1990			2000			Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Towns and villages
	Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Towns and villages	Toplam Total	İl ve ilçe merkezi Province and district centers	Belde ve köy Towns and villages			
<b>TR9 Doğu Karadeniz</b>									
East Black Sea	2 852 806	1 162 757	1 690 049	3 131 546	1 545 914	1 585 632	9,3	28,5	-6,4
<b>TR90</b>	2 852 806	1 162 757	1 690 049	3 131 546	1 545 914	1 585 632	9,3	28,5	-6,4
TR901 Trabzon	795 849	331 321	464 528	975 137	478 954	496 183	20,3	36,8	6,6
TR902 Ordu	826 886	348 028	478 858	887 765	416 631	471 134	7,1	18,0	-1,6
TR903 Giresun	499 617	223 678	275 939	523 819	283 316	240 503	4,7	23,6	-13,7
TR904 Rize	348 776	134 082	214 694	365 938	205 245	160 693	4,8	42,6	-29,0
TR905 Artvin	212 833	66 097	146 736	191 934	84 198	107 736	-10,3	24,2	-30,9
TR906 Gümüşhane	168 845	59 551	109 294	186 953	77 570	109 383	10,2	26,4	0,1
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu</b>									
North East Anatolia	2 354 030	965 156	1 388 874	2 507 738	1 289 874	1 217 864	6,3	29,0	-13,1
<b>TRA1</b>	1 254 782	586 422	668 360	1 351 588	774 113	577 475	7,4	27,8	-14,6
TRA11 Erzurum	848 201	400 983	447 218	937 389	560 551	376 838	10,0	33,5	-17,1
TRA12 Erzincan	299 251	144 144	155 107	316 841	172 206	144 635	5,7	17,8	-7,0
TRA13 Bayburt	107 330	41 295	66 035	97 358	41 356	56 002	-9,8	0,1	-16,5
<b>TRA2</b>	1 099 248	378 734	720 514	1 156 150	515 761	640 389	5,0	30,9	-11,8
TRA21 Ağrı	437 093	158 758	278 335	528 744	252 309	276 435	19,0	46,3	-0,7
TRA22 Kars	355 823	130 391	225 432	325 016	142 145	182 871	-9,1	8,6	-20,9
TRA23 Iğdır	142 601	55 547	87 054	168 634	81 582	87 052	16,8	38,4	0,0
TRA24 Ardahan	163 731	34 038	129 693	133 756	39 725	94 031	-20,2	15,4	-32,1
<b>TRB Ortadoğu Anadolu</b>									
Central East Anatolia	3 101 812	1 361 937	1 739 875	3 727 034	2 007 378	1 719 656	18,4	38,8	-1,2
<b>TRB1</b>	1 585 242	780 735	804 507	1 770 597	1 041 933	728 664	11,1	28,9	-9,9
TRB11 Malatya	704 359	369 243	335 116	853 658	499 713	353 945	19,2	30,2	5,5
TRB12 Elazığ	498 225	274 045	224 180	569 616	364 274	205 342	13,4	28,5	-8,8
TRB13 Bingöl	249 074	86 648	162 426	253 739	123 470	130 269	1,9	35,4	-22,1
TRB14 Tunceli	133 584	50 799	82 785	93 584	54 476	39 108	-35,6	7,0	-75,0
<b>TRB2</b>	1 516 570	581 202	935 368	1 956 437	965 445	990 992	25,5	50,7	5,8
TRB21 Van	637 433	262 562	374 871	877 524	446 976	430 548	32,0	53,2	13,8
TRB22 Muş	376 543	103 089	273 454	453 654	159 503	294 151	18,6	43,6	7,3
TRB23 Bitlis	330 115	144 029	186 086	388 678	219 511	169 167	16,3	42,1	-9,5
TRB24 Hakkari	172 479	71 522	100 957	236 581	139 455	97 126	31,6	66,8	-3,9
<b>TRC Güneydoğu Anadolu</b>									
South East Anatolia	5 157 160	2 873 801	2 283 359	6 608 619	4 143 136	2 465 483	24,8	36,6	7,7
<b>TRC1</b>	1 651 421	1 047 566	603 855	2 023 784	1 423 050	600 734	20,3	30,6	-0,5
TRC11 Gaziantep	1 010 396	738 245	272 151	1 285 249	1 009 126	276 123	24,1	31,2	1,4
TRC12 Adıyaman	510 827	222 102	288 725	623 811	338 939	284 872	20,0	42,3	-1,3
TRC13 Kilis	130 198	87 219	42 979	114 724	74 985	39 739	-12,7	-15,1	-7,8
<b>TRC2</b>	2 097 902	1 147 054	950 848	2 806 130	1 659 821	1 146 309	29,1	36,9	18,7
TRC21 Şanlıurfa	1 001 455	551 614	449 841	1 443 422	842 129	601 293	36,6	42,3	29,0
TRC22 Diyarbakır	1 096 447	595 440	501 007	1 362 708	817 692	545 016	21,7	31,7	8,4
<b>TRC3</b>	1 407 837	679 181	728 656	1 778 705	1 060 265	718 440	23,4	44,5	-1,4
TRC31 Mardin	558 275	249 032	309 243	705 098	391 249	313 849	23,3	45,2	1,5
TRC32 Batman	344 121	194 664	149 457	456 734	304 166	152 568	28,3	44,6	2,1
TRC33 Şırnak	262 006	125 264	136 742	353 197	211 328	141 869	29,9	52,3	3,7
TRC34 Siirt	243 435	110 221	133 214	263 676	153 522	110 154	8,0	33,1	-19,0

Not. 1990 Genel Nüfus Sayımı sonuçları, 2000 Genel Nüfus Sayımı günündeki idari bölünüşe göre yeniden düzenlenmiştir.

Note. The results of 1990 Population Census were adjusted according to the administrative division on the day of 2000 Population Census

## 3.5 İBBS'ye göre yıllık nüfus artış hızı, 2009-2013

Annual growth rate of population by SR, 2009-2013

İBBS - SR	Toplam nüfus - Total population					Yıllık nüfus artış hızı Annual growth rate of population (%)			
	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	72 561 312	73 722 988	74 724 269	75 627 384	76 667 864	15,9	13,5	12,0	13,7
<b>TR1 İstanbul</b>	12 915 158	13 255 685	13 624 240	13 854 740	14 160 467	26,0	27,4	16,8	21,8
<b>TR10</b>	12 915 158	13 255 685	13 624 240	13 854 740	14 160 467	26,0	27,4	16,8	21,8
TR100 İstanbul	12 915 158	13 255 685	13 624 240	13 854 740	14 160 467	26,0	27,4	16,8	21,8
<b>TR2 Batı Marmara</b>									
West Marmara	3 129 772	3 164 048	3 210 147	3 247 669	3 278 705	10,9	14,5	11,6	9,5
<b>TR21</b>	1 511 952	1 521 328	1 569 388	1 593 247	1 613 616	6,2	31,1	15,1	12,7
TR211 Tekirdağ	783 310	798 109	829 873	852 321	874 475	18,7	39,0	26,7	25,7
TR212 Edirne	395 463	390 428	399 316	399 708	398 582	-12,8	22,5	1,0	-2,8
TR213 Kırklareli	333 179	332 791	340 199	341 218	340 559	-1,2	22,0	3,0	-1,9
<b>TR22</b>	1 617 820	1 642 720	1 640 759	1 654 422	1 665 089	15,3	-1,2	8,3	6,4
TR221 Balıkesir	1 140 085	1 152 323	1 154 314	1 160 731	1 162 761	10,7	1,7	5,5	1,7
TR222 Çanakkale	477 735	490 397	486 445	493 691	502 328	26,2	-8,1	14,8	17,3
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	9 517 153	9 693 594	9 687 692	9 779 502	9 897 313	18,4	-0,6	9,4	12,0
<b>TR31</b>	3 868 308	3 948 848	3 965 232	4 005 459	4 061 074	20,6	4,1	10,1	13,8
TR310 İzmir	3 868 308	3 948 848	3 965 232	4 005 459	4 061 074	20,6	4,1	10,1	13,8
<b>TR32</b>	2 707 898	2 739 188	2 779 765	2 808 243	2 851 086	11,5	14,7	10,2	15,1
TR321 Aydın	979 155	989 862	999 163	1 006 541	1 020 957	10,9	9,4	7,4	14,2
TR322 Denizli	926 362	931 823	942 278	950 557	963 464	5,9	11,2	8,7	13,5
TR323 Muğla	802 381	817 503	838 324	851 145	866 665	18,7	25,2	15,2	18,1
<b>TR33</b>	2 940 947	3 005 558	2 942 695	2 965 800	2 985 153	21,7	-21,1	7,8	6,5
TR331 Manisa	1 331 957	1 379 484	1 340 074	1 346 162	1 359 463	35,1	-29,0	4,5	9,8
TR332 Afyonkarahisar	701 326	697 559	698 626	703 948	707 123	-5,4	1,5	7,6	4,5
TR333 Kütahya	571 804	590 496	564 264	573 421	572 059	32,2	-45,4	16,1	-2,4
TR334 Uşak	335 860	338 019	339 731	342 269	346 508	6,4	5,1	7,4	12,3
<b>TR4 Doğu Marmara</b>									
East Marmara	6 701 343	6 841 607	6 952 685	7 058 367	7 198 284	20,7	16,1	15,1	19,6
<b>TR41</b>	3 508 133	3 595 460	3 637 222	3 682 037	3 749 582	24,6	11,5	12,2	18,2
TR411 Bursa	2 550 645	2 605 495	2 652 126	2 688 171	2 740 970	21,3	17,7	13,5	19,5
TR412 Eskişehir	755 427	764 584	781 247	789 750	799 724	12,0	21,6	10,8	12,6
TR413 Bilecik	202 061	225 381	203 849	204 116	208 888	109,2	-100,4	1,3	23,1
<b>TR42</b>	3 193 210	3 246 147	3 315 463	3 376 330	3 448 702	16,4	21,1	18,2	21,2
TR421 Kocaeli	1 522 408	1 560 138	1 601 720	1 634 691	1 676 202	24,5	26,3	20,4	25,1
TR422 Sakarya	861 570	872 872	888 556	902 267	917 373	13,0	17,8	15,3	16,6
TR423 Düzce	335 156	338 188	342 146	346 493	351 509	9,0	11,6	12,6	14,4
TR424 Bolu	271 545	271 208	276 506	281 080	283 496	-1,2	19,3	16,4	8,6
TR425 Yalova	202 531	203 741	206 535	211 799	220 122	6,0	13,6	25,2	38,5
<b>TR5 Batı Anadolu</b>									
West Anatolia	6 875 349	7 018 194	7 163 453	7 253 247	7 362 247	20,6	20,5	12,5	14,9
<b>TR51</b>	4 650 802	4 771 716	4 890 893	4 965 542	5 045 083	25,7	24,7	15,1	15,9
TR510 Ankara	4 650 802	4 771 716	4 890 893	4 965 542	5 045 083	25,7	24,7	15,1	15,9
<b>TR52</b>	2 224 547	2 246 478	2 272 560	2 287 705	2 317 164	9,8	11,5	6,6	12,8
TR521 Konya	1 992 675	2 013 845	2 038 555	2 052 281	2 079 225	10,6	12,2	6,7	13,0
TR522 Karaman	231 872	232 633	234 005	235 424	237 939	3,3	5,9	6,0	10,6

## 3.5 İBBS'ye göre yıllık nüfus artış hızı, 2009-2013 (devam)

Annual growth rate of population by SR, 2009-2013 (continued)

İBBS - SR	Toplam nüfus - Total population					Yıllık nüfus artış hızı Annual growth rate of population (%)			
	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
<b>TR6 Akdeniz-Mediterranean</b>	9 252 902	9 423 231	9 495 788	9 611 007	9 766 093	18,2	7,7	12,1	16,0
<b>TR61</b>	2 592 075	2 685 499	2 705 254	2 763 541	2 833 306	35,4	7,3	21,3	24,9
TR611 Antalya	1 919 729	1 978 333	2 043 482	2 092 537	2 158 265	30,1	32,4	23,7	30,9
TR612 Isparta	420 796	448 298	411 245	416 663	417 774	63,3	-86,3	13,1	2,7
TR613 Burdur	251 550	258 868	250 527	254 341	257 267	28,7	-32,8	15,1	11,4
<b>TR62</b>	3 703 114	3 733 124	3 776 744	3 808 483	3 855 034	8,1	11,6	8,4	12,1
TR621 Adana	2 062 226	2 085 225	2 108 805	2 125 635	2 149 260	11,1	11,2	7,9	11,1
TR622 Mersin	1 640 888	1 647 899	1 667 939	1 682 848	1 705 774	4,3	12,1	8,9	13,5
<b>TR63</b>	2 957 713	3 004 608	3 013 790	3 038 983	3 077 753	15,7	3,1	8,3	12,7
TR631 Hatay	1 448 418	1 480 571	1 474 223	1 483 674	1 503 066	22,0	-4,3	6,4	13,0
TR632 Kahramanmaraş	1 037 491	1 044 816	1 054 210	1 063 174	1 075 706	7,0	9,0	8,5	11,7
TR633 Osmaniye	471 804	479 221	485 357	492 135	498 981	15,6	12,7	13,9	13,8
<b>TR7 Orta Anadolu</b>									
Central Anatolia	3 831 373	3 849 267	3 843 731	3 853 025	3 873 470	4,7	-1,4	2,4	5,3
<b>TR71</b>	1 504 789	1 496 296	1 495 630	1 501 311	1 510 080	-5,7	-0,4	3,8	5,8
TR711 Kırıkkale	280 834	276 647	274 992	274 727	274 658	-15,0	-6,0	-1,0	-0,3
TR712 Aksaray	376 907	377 505	378 823	379 915	382 806	1,6	3,5	2,9	7,6
TR713 Niğde	339 921	337 931	337 553	340 270	343 658	-5,9	-1,1	8,0	9,9
TR714 Nevşehir	284 025	282 337	283 247	285 190	285 460	-6,0	3,2	6,8	0,9
TR715 Kırşehir	223 102	221 876	221 015	221 209	223 498	-5,5	-3,9	0,9	10,3
<b>TR72</b>	2 326 584	2 352 971	2 348 101	2 351 714	2 363 390	11,3	-2,1	1,5	5,0
TR721 Kayseri	1 205 872	1 234 651	1 255 349	1 274 968	1 295 355	23,6	16,6	15,5	15,9
TR722 Sivas	633 347	642 224	627 056	623 535	623 824	14,1	-23,9	-5,6	0,5
TR723 Yozgat	487 365	476 096	465 696	453 211	444 211	-23,4	-22,1	-27,2	-20,1
<b>TR8 Batı Karadeniz</b>									
West Black Sea	4 512 288	4 518 786	4 477 107	4 483 603	4 499 102	1,4	-9,3	1,4	3,5
<b>TR81</b>	1 026 825	1 035 071	1 019 425	1 020 108	1 020 957	8,0	-15,2	0,7	0,8
TR811 Zonguldak	619 812	619 703	612 406	606 527	601 567	-0,2	-11,8	-9,6	-8,2
TR812 Karabük	218 564	227 610	219 728	225 145	230 251	40,6	-35,2	24,4	22,4
TR813 Bartın	188 449	187 758	187 291	188 436	189 139	-3,7	-2,5	6,1	3,7
<b>TR82</b>	745 976	743 029	739 997	745 525	763 570	-4,0	-4,2	7,4	24,0
TR821 Kastamonu	359 823	361 222	359 759	359 808	368 093	3,9	-4,1	0,1	22,8
TR822 Çankırı	185 019	179 067	177 211	184 406	190 909	-32,7	-10,4	39,8	34,7
TR823 Sinop	201 134	202 740	203 027	201 311	204 568	8,0	1,2	-8,5	16,3
<b>TR83</b>	2 739 487	2 740 686	2 717 685	2 717 970	2 714 575	0,4	-8,4	0,1	-1,3
TR831 Samsun	1 250 076	1 252 693	1 251 729	1 251 722	1 261 810	2,1	-0,7	0,0	8,0
TR832 Tokat	624 439	617 802	608 299	613 990	598 708	-10,9	-15,5	9,3	-25,2
TR833 Çorum	540 704	535 405	534 578	529 975	532 080	-9,8	-1,5	-8,6	4,0
TR834 Amasya	324 268	334 786	323 079	322 283	321 977	31,9	-35,6	-2,5	-0,9
<b>TR9 Doğu Karadeniz</b>									
East Black Sea	2 526 619	2 516 167	2 513 021	2 545 274	2 553 647	-4,1	-1,3	12,8	3,3
<b>TR90</b>	2 526 619	2 516 167	2 513 021	2 545 274	2 553 647	-4,1	-1,3	12,8	3,3
TR901 Trabzon	765 127	763 714	757 353	757 898	758 237	-1,8	-8,4	0,7	0,4
TR902 Ordu	723 507	719 183	714 390	741 371	731 452	-6,0	-6,7	37,1	-13,5
TR903 Giresun	421 860	419 256	419 498	419 555	425 007	-6,2	0,6	0,1	12,9
TR904 Rize	319 569	319 637	323 012	324 152	328 205	0,2	10,5	3,5	12,4
TR905 Artvin	165 580	164 759	166 394	167 082	169 334	-5,0	9,9	4,1	13,4
TR906 Gümüşhane	130 976	129 618	132 374	135 216	141 412	-10,4	21,0	21,2	44,8



## 3.5 İBBS'ye göre yıllık nüfus artış hızı, 2009-2013 (devam)

Annual growth rate of population by SR, 2009-2013 (continued)

İBBS - SR	Toplam nüfus - Total population					Yıllık nüfus artış hızı Annual growth rate of population (%)			
	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu</b>									
North East Anatolia	2 198 061	2 202 106	2 230 394	2 226 155	2 207 602	1,8	12,8	-1,9	-8,4
<b>TRA1</b>	1 062 205	1 068 446	1 072 848	1 071 878	1 062 345	5,9	4,1	-0,9	-8,9
TRA11 Erzurum	774 207	769 085	780 847	778 195	766 729	-6,6	15,2	-3,4	-14,8
TRA12 Erzincan	213 288	224 949	215 277	217 886	219 996	53,2	-43,9	12,0	9,6
TRA13 Bayburt	74 710	74 412	76 724	75 797	75 620	-4,0	30,6	-12,2	-2,3
<b>TRA2</b>	1 135 856	1 133 660	1 157 546	1 154 277	1 145 257	-1,9	20,9	-2,8	-7,8
TRA21 Ağrı	537 665	542 022	555 479	552 404	551 177	8,1	24,5	-5,6	-2,2
TRA22 Kars	306 536	301 766	305 755	304 821	300 874	-15,7	13,1	-3,1	-13,0
TRA23 Iğdır	183 486	184 418	188 857	190 409	190 424	5,1	23,8	8,2	0,1
TRA24 Ardahan	108 169	105 454	107 455	106 643	102 782	-25,4	18,8	-7,6	-36,9
<b>TRB Ortadoğu Anadolu</b>									
Central East Anatolia	3 638 401	3 647 531	3 709 838	3 756 322	3 774 582	2,5	16,9	12,5	4,8
<b>TRB1</b>	1 626 357	1 625 158	1 663 811	1 673 852	1 681 719	-0,7	23,5	6,0	4,7
TRB11 Malatya	736 884	740 643	757 930	762 366	762 538	5,1	23,1	5,8	0,2
TRB12 Elazığ	550 667	552 646	558 556	562 703	568 239	3,6	10,6	7,4	9,8
TRB13 Bingöl	255 745	255 170	262 263	262 507	265 514	-2,3	27,4	0,9	11,4
TRB14 Tunceli	83 061	76 699	85 062	86 276	85 428	-79,7	103,5	14,2	-9,9
<b>TRB2</b>	2 012 044	2 022 373	2 046 027	2 082 470	2 092 863	5,1	11,6	17,7	5,0
TRB21 Van	1 022 310	1 035 418	1 022 532	1 051 975	1 070 113	12,7	-12,5	28,4	17,1
TRB22 Muş	404 484	406 886	414 706	413 260	412 553	5,9	19,0	-3,5	-1,7
TRB23 Bitlis	328 489	328 767	336 624	337 253	337 156	0,8	23,6	1,9	-0,3
TRB24 Hakkari	256 761	251 302	272 165	279 982	273 041	-21,5	79,8	28,3	-25,1
<b>TRC Güneydoğu Anadolu</b>									
South East Anatolia	7 462 893	7 592 772	7 816 173	7 958 473	8 096 352	17,3	29,0	18,0	17,2
<b>TRC1</b>	2 364 249	2 414 833	2 471 979	2 519 139	2 570 208	21,2	23,4	18,9	20,1
TRC11 Gaziantep	1 653 670	1 700 763	1 753 596	1 799 558	1 844 438	28,1	30,6	25,9	24,6
TRC12 Adıyaman	588 475	590 935	593 931	595 261	597 184	4,2	5,1	2,2	3,2
TRC13 Kilis	122 104	123 135	124 452	124 320	128 586	8,4	10,6	-1,1	33,7
<b>TRC2</b>	3 128 748	3 192 329	3 287 197	3 354 242	3 409 417	20,2	29,3	20,2	17,0
TRC21 Şanlıurfa	1 613 737	1 663 371	1 716 254	1 762 075	1 801 980	30,3	31,3	26,3	22,4
TRC22 Diyarbakır	1 515 011	1 528 958	1 570 943	1 592 167	1 607 437	9,2	27,1	13,4	10,9
<b>TRC3</b>	1 969 896	1 985 610	2 056 997	2 085 092	2 116 727	7,9	35,3	13,6	14,0
TRC31 Mardin	737 852	744 606	764 033	773 026	779 738	9,1	25,8	11,7	8,6
TRC32 Batman	497 998	510 200	524 499	534 205	547 581	24,0	27,5	18,4	20,7
TRC33 Şırnak	430 424	430 109	457 997	466 982	475 255	-0,7	62,8	19,4	17,6
TRC34 Siirt	303 622	300 695	310 468	310 879	314 153	-9,7	32,0	1,3	10,5

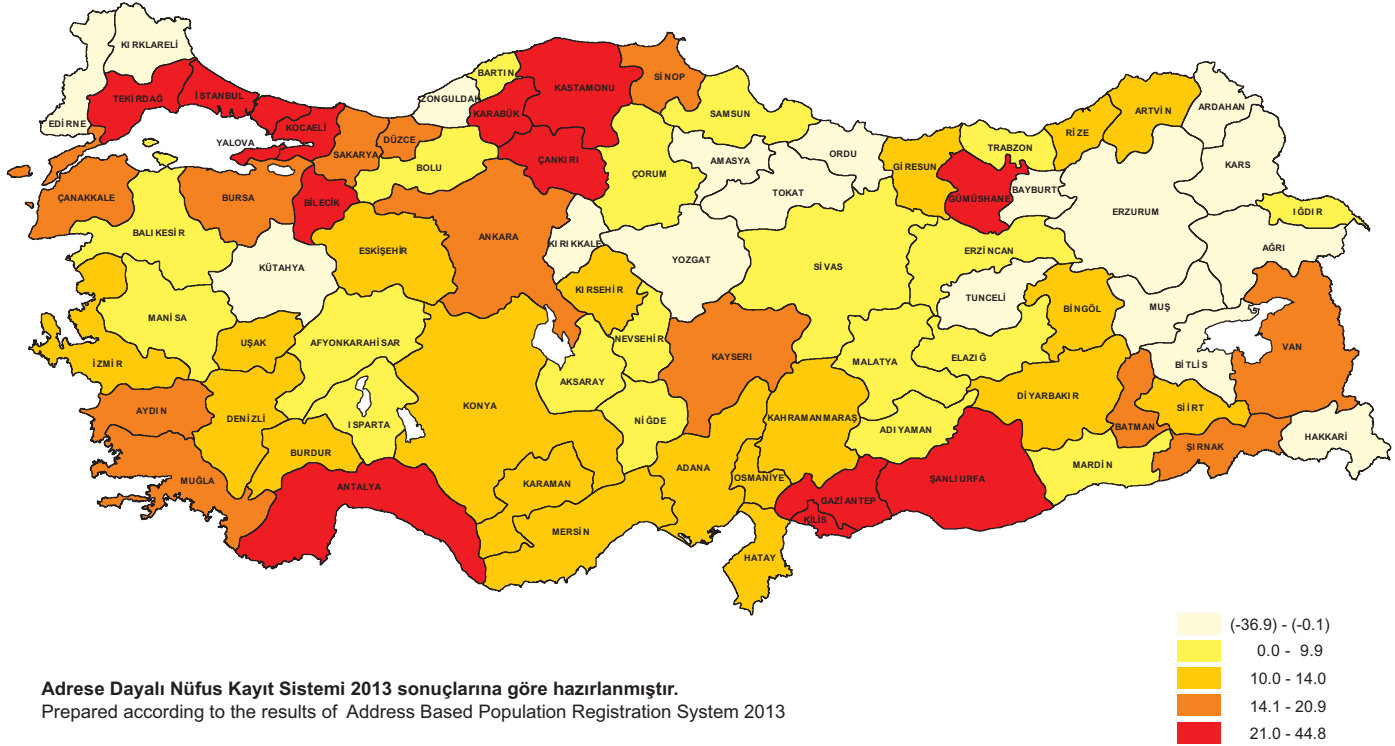
Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2009-2013

Source: Address Based Population Registration System, 2009-2013

Not. Yıllık nüfus artış hızları hesaplanırken son yıl idari bölünüş yapısı dikkate alınmıştır.

Note. In the calculation of annual growth rate of population, latest year's administrative division was taken into consideration.

### 3.1 Yıllık nüfus artış hızı (%) Annual growth rate of population (%)



## 3.6 İBBS'ye ve cinsiyete göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve nüfus yoğunluğu, 2013

Province/district centers, towns/villages population by SR and sex and population density, 2013

İBBS - SR	Toplam - Total			İl ve ilçe merkezleri Province and district centers		Belde ve köy Towns and villages		Nüfus yoğunluğu Population density
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	76 667 864	38 473 360	38 194 504	35 135 795	34 898 618	3 337 565	3 295 886	100
<b>TR1 İstanbul</b>	14 160 467	7 115 721	7 044 746	7 115 721	7 044 746	-	-	2 725
<b>TR10</b>	14 160 467	7 115 721	7 044 746	7 115 721	7 044 746	-	-	2 725
TR100 İstanbul	14 160 467	7 115 721	7 044 746	7 115 721	7 044 746	-	-	2 725
<b>TR2 Batı Marmara</b>								
West Marmara	3 278 705	1 661 835	1 616 870	1 438 169	1 399 654	223 666	217 216	76
<b>TR21</b>	1 613 616	825 632	787 984	709 682	676 610	115 950	111 374	86
TR211 Tekirdağ	874 475	450 149	424 326	450 149	424 326	-	-	139
TR212 Edirne	398 582	201 567	197 015	141 253	138 255	60 314	58 760	66
TR213 Kırklareli	340 559	173 916	166 643	118 280	114 029	55 636	52 614	54
<b>TR22</b>	1 665 089	836 203	828 886	728 487	723 044	107 716	105 842	69
TR221 Balıkesir	1 162 761	581 403	581 358	581 403	581 358	-	-	81
TR222 Çanakkale	502 328	254 800	247 528	147 084	141 686	107 716	105 842	51
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	9 897 313	4 948 852	4 948 461	4 648 020	4 640 913	300 832	307 548	111
<b>TR31</b>	4 061 074	2 027 334	2 033 740	2 027 334	2 033 740	-	-	338
TR310 İzmir	4 061 074	2 027 334	2 033 740	2 027 334	2 033 740	-	-	338
<b>TR32</b>	2 851 086	1 432 267	1 418 819	1 432 267	1 418 819	-	-	88
TR321 Aydın	1 020 957	510 512	510 445	510 512	510 445	-	-	130
TR322 Denizli	963 464	480 224	483 240	480 224	483 240	-	-	82
TR323 Muğla	866 665	441 531	425 134	441 531	425 134	-	-	67
<b>TR33</b>	2 985 153	1 489 251	1 495 902	1 188 419	1 188 354	300 832	307 548	67
TR331 Manisa	1 359 463	682 097	677 366	682 097	677 366	-	-	104
TR332 Afyonkarahisar	707 123	351 007	356 116	196 982	199 639	154 025	156 477	49
TR333 Kütahya	572 059	283 574	288 485	190 373	191 753	93 201	96 732	48
TR334 Uşak	346 508	172 573	173 935	118 967	119 596	53 606	54 339	65
<b>TR4 Doğu Marmara</b>								
East Marmara	7 198 284	3 615 133	3 583 151	3 440 581	3 409 905	174 552	173 246	148
<b>TR41</b>	3 749 582	1 879 896	1 869 686	1 856 103	1 845 389	23 793	24 297	131
TR411 Bursa	2 740 970	1 371 914	1 369 056	1 371 914	1 369 056	-	-	263
TR412 Eskişehir	799 724	399 189	400 535	399 189	400 535	-	-	58
TR413 Bilecik	208 888	108 793	100 095	85 000	75 798	23 793	24 297	49
<b>TR42</b>	3 448 702	1 735 237	1 713 465	1 584 478	1 564 516	150 759	148 949	171
TR421 Kocaeli	1 676 202	849 465	826 737	849 465	826 737	-	-	464
TR422 Sakarya	917 373	458 987	458 386	458 987	458 386	-	-	190
TR423 Düzce	351 509	176 071	175 438	104 469	105 658	71 602	69 780	137
TR424 Bolu	283 496	140 572	142 924	94 886	95 390	45 686	47 534	34
TR425 Yalova	220 122	110 142	109 980	76 671	78 345	33 471	31 635	260
<b>TR5 Batı Anadolu</b>								
West Anatolia	7 362 247	3 657 468	3 704 779	3 622 841	3 670 153	34 627	34 626	102
<b>TR51</b>	5 045 083	2 507 525	2 537 558	2 507 525	2 537 558	-	-	206
TR510 Ankara	5 045 083	2 507 525	2 537 558	2 507 525	2 537 558	-	-	206
<b>TR52</b>	2 317 164	1 149 943	1 167 221	1 115 316	1 132 595	34 627	34 626	49
TR521 Konya	2 079 225	1 031 563	1 047 662	1 031 563	1 047 662	-	-	53
TR522 Karaman	237 939	118 380	119 559	83 753	84 933	34 627	34 626	27

## 3.6 İBBS'ye ve cinsiyete göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve nüfus yoğunluğu, 2013 (devam)

Province/district centers, towns/villages population by SR and sex and population density, 2013 (continued)

İBBS - SR	Toplam - Total			İl ve ilçe merkezleri Province and district centers		Belde ve köy Towns and villages		Nüfus yoğunluğu Population density
	Toplam	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
	Total	Males	Females	Males	Females	Males	Females	
<b>TR6 Akdeniz - Mediterranean</b>	9 766 093	4 904 959	4 861 134	4 733 909	4 688 202	171 050	172 932	110
<b>TR61</b>	2 833 306	1 426 128	1 407 178	1 317 821	1 295 617	108 307	111 561	79
TR611 Antalya	2 158 265	1 090 843	1 067 422	1 090 843	1 067 422	-	-	104
TR612 Isparta	417 774	208 146	209 628	144 512	144 691	63 634	64 937	50
TR613 Burdur	257 267	127 139	130 128	82 466	83 504	44 673	46 624	38
<b>TR62</b>	3 855 034	1 924 326	1 930 708	1 924 326	1 930 708	-	-	131
TR621 Adana	2 149 260	1 074 778	1 074 482	1 074 778	1 074 482	-	-	154
TR622 Mersin	1 705 774	849 548	856 226	849 548	856 226	-	-	110
<b>TR63</b>	3 077 753	1 554 505	1 523 248	1 491 762	1 461 877	62 743	61 371	132
TR631 Hatay	1 503 066	756 248	746 818	756 248	746 818	-	-	258
TR632 Kahramanmaraş	1 075 706	546 943	528 763	546 943	528 763	-	-	75
TR633 Osmaniye	498 981	251 314	247 667	188 571	186 296	62 743	61 371	160
<b>TR7 Orta Anadolu</b>								
Central Anatolia	3 873 470	1 936 241	1 937 229	1 494 221	1 493 324	442 020	443 905	43
<b>TR71</b>	1 510 080	752 603	757 477	492 215	495 941	260 388	261 536	48
TR711 Kırıkkale	274 658	137 639	137 019	115 941	115 890	21 698	21 129	61
TR712 Aksaray	382 806	190 540	192 266	119 453	120 287	71 087	71 979	51
TR713 Niğde	343 658	171 750	171 908	91 034	91 063	80 716	80 845	47
TR714 Nevşehir	285 460	141 239	144 221	83 025	85 746	58 214	58 475	53
TR715 Kırşehir	223 498	111 435	112 063	82 762	82 955	28 673	29 108	35
<b>TR72</b>	2 363 390	1 183 638	1 179 752	1 002 006	997 383	181 632	182 369	40
TR721 Kayseri	1 295 355	649 851	645 504	649 851	645 504	-	-	76
TR722 Sivas	623 824	311 798	312 026	219 144	220 420	92 654	91 606	22
TR723 Yozgat	444 211	221 989	222 222	133 011	131 459	88 978	90 763	32
<b>TR8 Batı Karadeniz</b>								
West Black Sea	4 499 102	2 231 516	2 267 586	1 606 278	1 636 754	625 238	630 832	61
<b>TR81</b>	1 020 957	507 407	513 550	298 054	303 468	209 353	210 082	108
TR811 Zonguldak	601 567	296 910	304 657	175 554	180 217	121 356	124 440	182
TR812 Karabük	230 251	117 075	113 176	86 505	86 251	30 570	26 925	56
TR813 Bartın	189 139	93 422	95 717	35 995	37 000	57 427	58 717	91
<b>TR82</b>	763 570	380 006	383 564	216 674	219 711	163 332	163 853	29
TR821 Kastamonu	368 093	183 188	184 905	102 557	104 488	80 631	80 417	28
TR822 Çankırı	190 909	95 548	95 361	60 224	59 252	35 324	36 109	25
TR823 Sinop	204 568	101 270	103 298	53 893	55 971	47 377	47 327	35
<b>TR83</b>	2 714 575	1 344 103	1 370 472	1 091 550	1 113 575	252 553	256 897	72
TR831 Samsun	1 261 810	623 435	638 375	623 435	638 375	-	-	139
TR832 Tokat	598 708	297 166	301 542	177 935	180 220	119 231	121 322	60
TR833 Çorum	532 080	263 906	268 174	183 057	186 106	80 849	82 068	42
TR834 Amasya	321 977	159 596	162 381	107 123	108 874	52 473	53 507	57
<b>TR9 Doğu Karadeniz</b>								
East Black Sea	2 553 647	1 270 265	1 283 382	1 049 721	1 060 956	220 544	222 426	73
<b>TR90</b>	2 553 647	1 270 265	1 283 382	1 049 721	1 060 956	220 544	222 426	73
TR901 Trabzon	758 237	374 562	383 675	374 562	383 675	-	-	163
TR902 Ordu	731 452	366 011	365 441	366 011	365 441	-	-	123
TR903 Giresun	425 007	209 961	215 046	124 239	127 572	85 722	87 474	62
TR904 Rize	328 205	162 918	165 287	101 467	102 727	61 451	62 560	84
TR905 Artvin	169 334	85 160	84 174	47 640	46 676	37 520	37 498	23
TR906 Gümüşhane	141 412	71 653	69 759	35 802	34 865	35 851	34 894	22

## 3.6 İBBS'ye ve cinsiyete göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve nüfus yoğunluğu, 2013 (devam)

Province/district centers, towns/villages population by SR and sex and population density, 2013 (continued)

İBBS - SR	Toplam - Total			İl ve ilçe merkezleri Province and district centers		Belde ve köy Towns and villages		Nüfus Population density
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu</b>								
North East Anatolia	2 207 602	1 126 992	1 080 610	761 689	734 527	365 303	346 083	31
<b>TRA1</b>	1 062 345	534 261	528 084	468 746	464 939	65 515	63 145	26
TRA11 Erzurum	766 729	384 015	382 714	384 015	382 714	-	-	30
TRA12 Erzincan	219 996	111 568	108 428	63 383	62 737	48 185	45 691	19
TRA13 Bayburt	75 620	38 678	36 942	21 348	19 488	17 330	17 454	20
<b>TRA2</b>	1 145 257	592 731	552 526	292 943	269 588	299 788	282 938	38
TRA21 Ağrı	551 177	286 161	265 016	154 386	140 319	131 775	124 697	48
TRA22 Kars	300 874	155 625	145 249	67 039	62 419	88 586	82 830	30
TRA23 Iğdır	190 424	98 008	92 416	52 405	49 749	45 603	42 667	53
TRA24 Ardahan	102 782	52 937	49 845	19 113	17 101	33 824	32 744	21
<b>TRB Ortadoğu Anadolu</b>								
Central East Anatolia	3 774 582	1 922 531	1 852 051	1 492 852	1 439 956	429 679	412 095	49
<b>TRB1</b>	1 681 719	846 131	835 588	689 711	682 902	156 420	152 686	47
TRB11 Malatya	762 538	380 704	381 834	380 704	381 834	-	-	65
TRB12 Elazığ	568 239	282 049	286 190	201 782	204 349	80 267	81 841	67
TRB13 Bingöl	265 514	135 739	129 775	77 497	73 059	58 242	56 716	32
TRB14 Tunceli	85 428	47 639	37 789	29 728	23 660	17 911	14 129	11
<b>TRB2</b>	2 092 863	1 076 400	1 016 463	803 141	757 054	273 259	259 409	50
TRB21 Van	1 070 113	545 479	524 634	545 479	524 634	-	-	55
TRB22 Muş	412 553	210 513	202 040	80 206	76 205	130 307	125 835	51
TRB23 Bitlis	337 156	174 253	162 903	96 791	87 663	77 462	75 240	48
TRB24 Hakkari	273 041	146 155	126 886	80 665	68 552	65 490	58 334	38
<b>TRC Güneydoğu Anadolu</b>								
South East Anatolia	8 096 352	4 081 847	4 014 505	3 731 793	3 679 528	350 054	334 977	108
<b>TRC1</b>	2 570 208	1 295 281	1 274 927	1 165 254	1 146 007	130 027	128 920	168
TRC11 Gaziantep	1 844 438	930 972	913 466	930 972	913 466	-	-	270
TRC12 Adıyaman	597 184	299 963	297 221	187 699	185 484	112 264	111 737	85
TRC13 Kilis	128 586	64 346	64 240	46 583	47 057	17 763	17 183	90
<b>TRC2</b>	3 409 417	1 711 659	1 697 758	1 711 659	1 697 758	-	-	101
TRC21 Şanlıurfa	1 801 980	901 868	900 112	901 868	900 112	-	-	96
TRC22 Diyarbakır	1 607 437	809 791	797 646	809 791	797 646	-	-	107
<b>TRC3</b>	2 116 727	1 074 907	1 041 820	854 880	835 763	220 027	206 057	81
TRC31 Mardin	779 738	391 422	388 316	391 422	388 316	-	-	89
TRC32 Batman	547 581	275 136	272 445	211 568	209 265	63 568	63 180	118
TRC33 Şırnak	475 255	246 547	228 708	152 300	144 490	94 247	84 218	66
TRC34 Siirt	314 153	161 802	152 351	99 590	93 692	62 212	58 659	57

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2013

Source: Address Based Population Registration System, 2013

3.2 Nüfus yoğunluğu (kişi/km<sup>2</sup>)  
Population density (person per km<sup>2</sup>)



Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2013 sonuçlarına göre hazırlanmıştır.  
Prepared according to the results of Address Based Population Registration System 2013

## 3.7 Ortanca yaş ve yaş bağımlılık oranı, 1935-2013

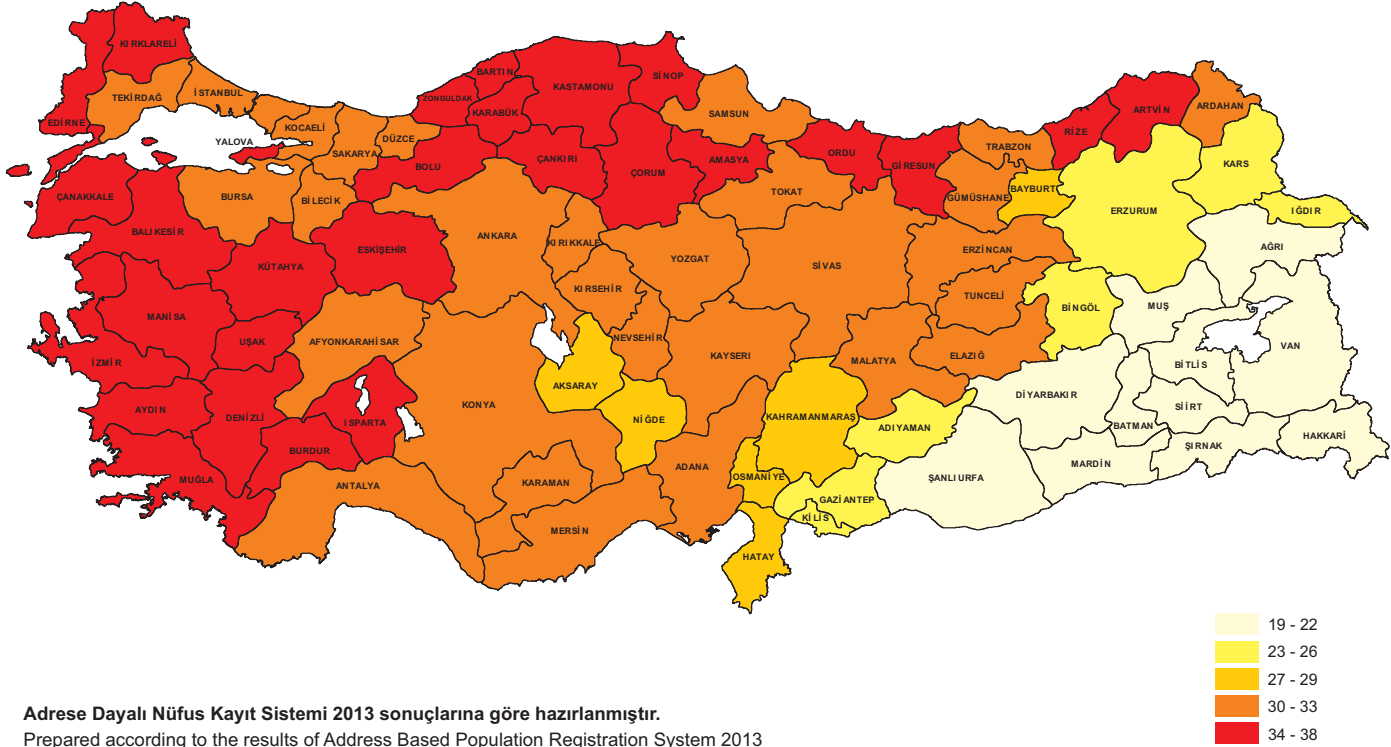
Median age and age dependency ratio, 1935-2013

Yıl Years	Ortanca yaş - Median age			Toplam yaş bağımlılık oranı Total age dependency ratio	Genç bağımlılık oranı (0-14 yaş) Youth dependency ratio (age 0-14)	Yaşlı bağımlılık oranı (65+yaş) Elderly dependency ratio (age 65 and over)
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	(%)	(%)	(%)
<b>Genel Nüfus Sayımları</b> Population Censuses						
1935	21,2	19,1	23,4	82,9	75,8	7,1
1940	19,6	17,7	22,4	84,1	77,6	6,5
1945	20,0	18,8	21,7	75,1	69,2	5,9
1950	20,1	19,2	21,3	71,3	65,7	5,7
1955	20,4	19,6	21,3	75,0	69,0	6,0
1960	20,3	19,5	21,1	81,1	74,7	6,4
1965	19,3	18,7	20,0	84,9	77,6	7,3
1970	19,0	18,6	19,4	85,9	77,7	8,2
1975	19,5	19,2	19,8	82,3	73,9	8,4
1980	19,9	19,5	20,3	78,1	69,7	8,5
1985	20,9	20,6	21,2	71,8	64,6	7,2
1990	22,2	21,9	22,6	64,7	57,6	7,1
2000	24,8	24,4	25,3	55,1	46,3	8,8
<b>Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi</b> Address Based Population Registration System						
2007	28,3	27,7	28,9	50,4	39,7	10,7
2008	28,5	28,0	29,0	49,5	39,3	10,2
2009	28,8	28,3	29,3	49,2	38,8	10,5
2010	29,2	28,7	29,8	48,9	38,1	10,8
2011	29,7	29,1	30,3	48,4	37,5	10,9
2012	30,1	29,5	30,7	48,0	36,9	11,1
2013	30,4	29,8	31,0	47,6	36,3	11,3

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, 1935-2000 ve  
Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2007-2013

Source: Results of Population Censuses, 1935-2000 and  
Results of Address Based Population Registration System, 2007-2013

## 3.3 Ortanca yaş - Median age



Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2013 sonuçlarına göre hazırlanmıştır.

Prepared according to the results of Address Based Population Registration System 2013



**3.8 İBBS'ye göre ortanca yaş, yaş grubuna göre nüfus ve yaş bağımlılık oranı, 2013**  
Median age, population by age group and age dependency ratio by SR, 2013

İBBS - SR	Toplam nüfus Total population	Ortanca yaş Median age	Yaş grubu - Age group			Toplam yaş bağımlılık oranı Total age dependency ratio (%)	Genç bağımlılık oranı - Youth dependency ratio (0-14) (%)	Yaşlı bağımlılık oranı - Elderly dependency ratio (65+) (%)
			0-14	15-64	65+			
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	76 667 864	30,4	18 849 814	51 926 356	5 891 694	47,6	36,3	11,3
<b>TR1 İstanbul</b>	14 160 467	30,9	3 255 024	10 076 632	828 811	40,5	32,3	8,2
<b>TR10</b>	14 160 467	30,9	3 255 024	10 076 632	828 811	40,5	32,3	8,2
TR100 İstanbul	14 160 467	30,9	3 255 024	10 076 632	828 811	40,5	32,3	8,2
<b>TR2 Batı Marmara</b>								
West Marmara	3 278 705	35,9	591 987	2 319 702	367 016	41,3	25,5	15,8
<b>TR21</b>	1 613 616	34,4	304 386	1 155 928	153 302	39,6	26,3	13,3
TR211 Tekirdağ	874 475	32,5	185 681	623 466	65 328	40,3	29,8	10,5
TR212 Edirne	398 582	37,6	63 271	287 554	47 757	38,6	22,0	16,6
TR213 Kırklareli	340 559	37,1	55 434	244 908	40 217	39,1	22,6	16,4
<b>TR22</b>	1 665 089	37,6	287 601	1 163 774	213 714	43,1	24,7	18,4
TR221 Balıkesir	1 162 761	37,7	206 290	807 730	148 741	44,0	25,5	18,4
TR222 Çanakkale	502 328	37,3	81 311	356 044	64 973	41,1	22,8	18,2
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	9 897 313	34,3	1 987 552	6 936 389	973 372	42,7	28,7	14,0
<b>TR31</b>	4 061 074	34,4	782 813	2 899 860	378 401	40,0	27,0	13,0
TR310 İzmir	4 061 074	34,4	782 813	2 899 860	378 401	40,0	27,0	13,0
<b>TR32</b>	2 851 086	34,8	575 681	1 980 481	294 924	44,0	29,1	14,9
TR321 Aydın	1 020 957	35,3	201 902	704 863	114 192	44,8	28,6	16,2
TR322 Denizli	963 464	33,5	205 187	667 633	90 644	44,3	30,7	13,6
TR323 Muğla	866 665	35,6	168 592	607 985	90 088	42,5	27,7	14,8
<b>TR33</b>	2 985 153	33,5	629 058	2 056 048	300 047	45,2	30,6	14,6
TR331 Manisa	1 359 463	33,9	286 277	940 794	132 392	44,5	30,4	14,1
TR332 Afyonkarahisar	707 123	31,5	165 379	473 539	68 205	49,3	34,9	14,4
TR333 Kütahya	572 059	34,6	107 180	402 142	62 737	42,3	26,7	15,6
TR334 Uşak	346 508	34,3	70 222	239 573	36 713	44,6	29,3	15,3
<b>TR4 Doğu Marmara</b>								
East Marmara	7 198 284	32,4	1 576 627	5 037 674	583 983	42,9	31,3	11,6
<b>TR41</b>	3 749 582	33,0	792 141	2 640 141	317 300	42,0	30,0	12,0
TR411 Bursa	2 740 970	32,6	607 666	1 917 746	215 558	42,9	31,7	11,2
TR412 Eskişehir	799 724	34,6	144 426	575 212	80 086	39,0	25,1	13,9
TR413 Bilecik	208 888	33,0	40 049	147 183	21 656	41,9	27,2	14,7
<b>TR42</b>	3 448 702	31,7	784 486	2 397 533	266 683	43,8	32,7	11,1
TR421 Kocaeli	1 676 202	30,7	400 709	1 172 614	102 879	42,9	34,2	8,8
TR422 Sakarya	917 373	31,9	207 570	633 779	76 024	44,7	32,8	12,0
TR423 Düzce	351 509	32,3	78 976	242 100	30 433	45,2	32,6	12,6
TR424 Bolu	283 496	34,8	53 449	195 443	34 604	45,1	27,3	17,7
TR425 Yalova	220 122	34,6	43 782	153 597	22 743	43,3	28,5	14,8
<b>TR5 Batı Anadolu</b>								
West Anatolia	7 362 247	31,5	1 683 662	5 128 008	550 577	43,6	32,8	10,7
<b>TR51</b>	5 045 083	32,2	1 093 323	3 587 845	363 915	40,6	30,5	10,1
TR510 Ankara	5 045 083	32,2	1 093 323	3 587 845	363 915	40,6	30,5	10,1
<b>TR52</b>	2 317 164	29,7	590 339	1 540 163	186 662	50,4	38,3	12,1
TR521 Konya	2 079 225	29,5	533 220	1 381 856	164 149	50,5	38,6	11,9
TR522 Karaman	237 939	31,0	57 119	158 307	22 513	50,3	36,1	14,2

3.8 İBBS'ye göre ortalanca yaş, yaş grubuna göre nüfus ve yaş bağımlılık oranı, 2013 (devam)  
Median age, population by age group and age dependency ratio by SR, 2013 (continued)

İBBS - SR	Toplam nüfus Total population	Ortalanca yaş Median age	Yaş grubu - Age group			Toplam yaş bağımlılık oranı Total age dependency ratio (%)	Genç bağımlılık oranı - Youth dependency ratio (0-14) (%)	Yaşlı bağımlılık oranı - Elderly dependency ratio (65+) (%)
			0-14	15-64	65+			
<b>TR6 Akdeniz - Mediterranean</b>	9 766 093	30,3	2 514 461	6 558 253	693 379	48,9	38,3	10,6
<b>TR61</b>	2 833 306	32,9	624 509	1 977 740	231 057	43,3	31,6	11,7
TR611 Antalya	2 158 265	32,4	493 390	1 513 659	151 216	42,6	32,6	10,0
TR612 Isparta	417 774	34,0	83 054	289 166	45 554	44,5	28,7	15,8
TR613 Burdur	257 267	36,5	48 065	174 915	34 287	47,1	27,5	19,6
<b>TR62</b>	3 855 034	30,3	984 716	2 606 033	264 285	47,9	37,8	10,1
TR621 Adana	2 149 260	29,6	564 293	1 448 283	136 684	48,4	39,0	9,4
TR622 Mersin	1 705 774	31,2	420 423	1 157 750	127 601	47,3	36,3	11,0
<b>TR63</b>	3 077 753	27,5	905 236	1 974 480	198 037	55,9	45,8	10,0
TR631 Hatay	1 503 066	27,7	437 594	973 926	91 546	54,3	44,9	9,4
TR632 Kahramanmaraş	1 075 706	26,7	325 856	676 583	73 267	59,0	48,2	10,8
TR633 Osmaniye	498 981	28,3	141 786	323 971	33 224	54,0	43,8	10,3
<b>TR7 Orta Anadolu</b>								
Central Anatolia	3 873 470	30,5	949 949	2 579 043	344 478	50,2	36,8	13,4
<b>TR71</b>	1 510 080	31,0	362 805	1 010 084	137 191	49,5	35,9	13,6
TR711 Kırıkkale	274 658	33,3	57 284	189 995	27 379	44,6	30,2	14,4
TR712 Aksaray	382 806	28,7	102 498	251 415	28 893	52,3	40,8	11,5
TR713 Niğde	343 658	29,2	90 523	223 373	29 762	53,8	40,5	13,3
TR714 Nevşehir	285 460	32,3	65 775	191 194	28 491	49,3	34,4	14,9
TR715 Kırşehir	223 498	33,3	46 725	154 107	22 666	45,0	30,3	14,7
<b>TR72</b>	2 363 390	30,3	587 144	1 568 959	207 287	50,6	37,4	13,2
TR721 Kayseri	1 295 355	29,7	336 828	864 113	94 414	49,9	39,0	10,9
TR722 Sivas	623 824	31,0	145 473	411 763	66 588	51,5	35,3	16,2
TR723 Yozgat	444 211	31,2	104 843	293 083	46 285	51,6	35,8	15,8
<b>TR8 Batı Karadeniz</b>								
West Black Sea	4 499 102	34,5	924 674	3 049 764	524 664	47,5	30,3	17,2
<b>TR81</b>	1 020 957	35,3	195 294	718 640	107 023	42,1	27,2	14,9
TR811 Zonguldak	601 567	35,1	119 606	424 606	57 355	41,7	28,2	13,5
TR812 Karabük	230 251	34,9	40 657	162 691	26 903	41,5	25,0	16,5
TR813 Bartın	189 139	36,3	35 031	131 343	22 765	44,0	26,7	17,3
<b>TR82</b>	763 570	37,4	139 976	504 302	119 292	51,4	27,8	23,7
TR821 Kastamonu	368 093	37,6	65 681	244 540	57 872	50,5	26,9	23,7
TR822 Çankırı	190 909	36,0	36 422	127 222	27 265	50,1	28,6	21,4
TR823 Sinop	204 568	38,2	37 873	132 540	34 155	54,3	28,6	25,8
<b>TR83</b>	2 714 575	33,5	589 404	1 826 822	298 349	48,6	32,3	16,3
TR831 Samsun	1 261 810	32,9	278 151	861 172	122 487	46,5	32,3	14,2
TR832 Tokat	598 708	33,1	133 129	397 895	67 684	50,5	33,5	17,0
TR833 Çorum	532 080	34,6	112 628	352 439	67 013	51,0	32,0	19,0
TR834 Amasya	321 977	35,3	65 496	215 316	41 165	49,5	30,4	19,1
<b>TR9 Doğu Karadeniz</b>								
East Black Sea	2 553 647	34,4	518 937	1 730 136	304 574	47,6	30,0	17,6
<b>TR90</b>	2 553 647	34,4	518 937	1 730 136	304 574	47,6	30,0	17,6
TR901 Trabzon	758 237	33,2	158 618	518 348	81 271	46,3	30,6	15,7
TR902 Ordu	731 452	34,7	154 511	489 284	87 657	49,5	31,6	17,9
TR903 Giresun	425 007	36,8	79 367	285 448	60 192	48,9	27,8	21,1
TR904 Rize	328 205	34,2	66 698	225 863	35 644	45,3	29,5	15,8
TR905 Artvin	169 334	36,6	30 989	114 656	23 689	47,7	27,0	20,7
TR906 Gümüşhane	141 412	30,6	28 754	96 537	16 121	46,5	29,8	16,7

**3.8 İBBS'ye göre ortalanca yaş, yaş grubuna göre nüfus ve yaş bağımlılık oranı, 2013 (devam)**  
Median age, population by age group and age dependency ratio by SR, 2013 (continued)

İBBS - SR	Toplam nüfus Total population	Ortanca yaş Median age	Yaş grubu - Age group			Toplam yaş bağımlılık oranı Total age dependency ratio (%)	Genç bağımlılık oranı - Youth dependency ratio (0-14) (%)	Yaşlı bağımlılık oranı - Elderly dependency ratio (65+) (%)
			0-14	15-64	65+			
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu</b>								
North East Anatolia	2 207 602	24,5	677 506	1 376 792	153 304	60,3	49,2	11,1
<b>TRA1</b>	1 062 345	27,1	283 784	689 545	89 016	54,1	41,2	12,9
TRA11 Erzurum	766 729	26,0	219 583	489 696	57 450	56,6	44,8	11,7
TRA12 Erzincan	219 996	31,0	46 430	149 651	23 915	47,0	31,0	16,0
TRA13 Bayburt	75 620	28,4	17 771	50 198	7 651	50,6	35,4	15,2
<b>TRA2</b>	1 145 257	22,5	393 722	687 247	64 288	66,6	57,3	9,4
TRA21 Ağrı	551 177	19,7	215 705	314 493	20 979	75,3	68,6	6,7
TRA22 Kars	300 874	24,9	90 965	188 467	21 442	59,6	48,3	11,4
TRA23 Iğdır	190 424	23,6	62 008	118 117	10 299	61,2	52,5	8,7
TRA24 Ardahan	102 782	30,0	25 044	66 170	11 568	55,3	37,8	17,5
<b>TRB Ortadoğu Anadolu</b>								
Central East Anatolia	3 774 582	23,8	1 200 837	2 361 643	212 102	59,8	50,8	9,0
<b>TRB1</b>	1 681 719	29,2	415 912	1 126 885	138 922	49,2	36,9	12,3
TRB11 Malatya	762 538	30,0	189 404	507 260	65 874	50,3	37,3	13,0
TRB12 Elazığ	568 239	30,0	137 166	383 719	47 354	48,1	35,7	12,3
TRB13 Bingöl	265 514	24,9	76 577	173 503	15 434	53,0	44,1	8,9
TRB14 Tunceli	85 428	31,9	12 765	62 403	10 260	36,9	20,5	16,4
<b>TRB2</b>	2 092 863	20,4	784 925	1 234 758	73 180	69,5	63,6	5,9
TRB21 Van	1 070 113	20,0	409 224	626 126	34 763	70,9	65,4	5,6
TRB22 Muş	412 553	19,9	158 350	237 772	16 431	73,5	66,6	6,9
TRB23 Bitlis	337 156	20,9	123 094	199 766	14 296	68,8	61,6	7,2
TRB24 Hakkari	273 041	21,4	94 257	171 094	7 690	59,6	55,1	4,5
<b>TRC Güneydoğu Anadolu</b>								
South East Anatolia	8 096 352	21,4	2 968 598	4 772 320	355 434	69,7	62,2	7,4
<b>TRC1</b>	2 570 208	24,3	847 140	1 586 352	136 716	62,0	53,4	8,6
TRC11 Gaziantep	1 844 438	23,9	627 770	1 128 878	87 790	63,4	55,6	7,8
TRC12 Adıyaman	597 184	25,1	181 229	376 947	39 008	58,4	48,1	10,3
TRC13 Kilis	128 586	25,3	38 141	80 527	9 918	59,7	47,4	12,3
<b>TRC2</b>	3 409 417	20,3	1 310 254	1 967 619	131 544	73,3	66,6	6,7
TRC21 Şanlıurfa	1 801 980	19,0	741 834	996 824	63 322	80,8	74,4	6,4
TRC22 Diyarbakır	1 607 437	21,9	568 420	970 795	68 222	65,6	58,6	7,0
<b>TRC3</b>	2 116 727	20,0	811 204	1 218 349	87 174	73,7	66,6	7,2
TRC31 Mardin	779 738	21,0	285 142	456 187	38 409	70,9	62,5	8,4
TRC32 Batman	547 581	20,1	208 053	318 151	21 377	72,1	65,4	6,7
TRC33 Şırnak	475 255	18,7	197 166	264 037	14 052	80,0	74,7	5,3
TRC34 Siirt	314 153	19,8	120 843	179 974	13 336	74,6	67,1	7,4

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2013

Source: Address Based Population Registration System, 2013

## 3.9 Yaş grubu ve cinsiyete göre il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusu, 2013

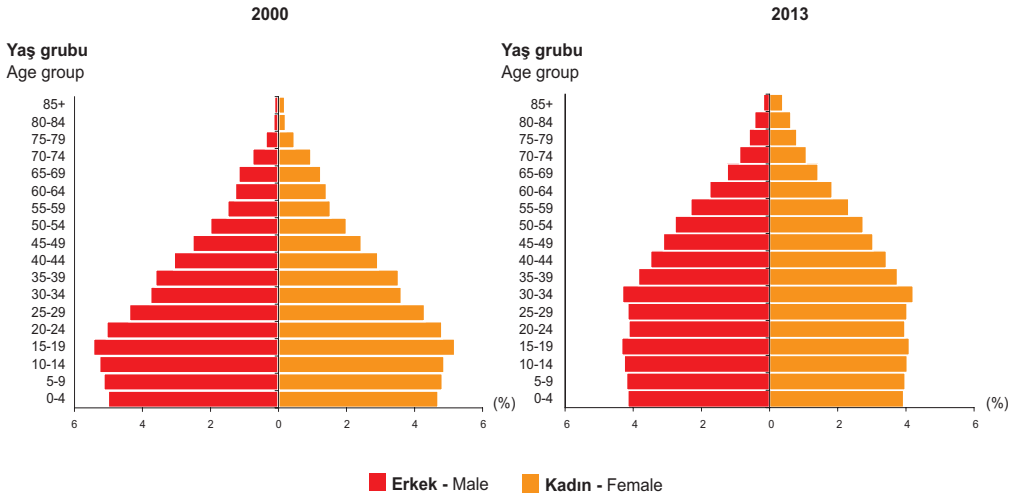
Province/district centers and towns/villages population by age group and sex, 2013

Yaş grubu Age group	Toplam - Total			İl ve ilçe merkezleri Province and district centers		Belde ve köy Towns and villages	
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>Toplam - Total</b>	<b>76 667 864</b>	<b>38 473 360</b>	<b>38 194 504</b>	<b>35 135 795</b>	<b>34 898 618</b>	<b>3 337 565</b>	<b>3 295 886</b>
0 - 4	6 206 415	3 187 259	3 019 156	2 934 603	2 778 969	252 656	240 187
5 - 9	6 271 234	3 218 411	3 052 823	2 949 994	2 797 783	268 417	255 040
10 - 14	6 372 165	3 269 578	3 102 587	2 966 824	2 813 895	302 754	288 692
15 - 19	6 477 722	3 327 238	3 150 484	3 023 384	2 865 395	303 854	285 089
20 - 24	6 214 024	3 166 104	3 047 920	2 899 418	2 824 845	266 686	223 075
25 - 29	6 286 332	3 189 167	3 097 165	2 961 541	2 908 728	227 626	188 437
30 - 34	6 543 669	3 305 734	3 237 935	3 094 180	3 043 984	211 554	193 951
35 - 39	5 826 149	2 946 289	2 879 860	2 757 277	2 696 586	189 012	183 274
40 - 44	5 308 260	2 673 800	2 634 460	2 481 753	2 446 305	192 047	188 155
45 - 49	4 721 763	2 389 852	2 331 911	2 199 804	2 145 797	190 048	186 114
50 - 54	4 232 792	2 123 029	2 109 763	1 931 803	1 916 241	191 226	193 522
55 - 59	3 555 185	1 769 399	1 785 786	1 585 815	1 592 354	183 584	193 432
60 - 64	2 760 460	1 346 426	1 414 034	1 184 905	1 236 864	161 521	177 170
65 - 69	2 045 398	950 337	1 095 061	821 144	941 290	129 193	153 771
70 - 74	1 507 728	674 943	832 785	570 350	704 604	104 593	128 181
75 - 79	1 077 295	461 225	616 070	384 471	521 406	76 754	94 664
80 - 84	820 606	335 943	484 663	273 217	405 916	62 726	78 747
85 - 89	341 662	112 700	228 962	93 369	194 558	19 331	34 404
90+	99 005	25 926	73 079	21 943	63 098	3 983	9 981

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2013

Source: Address Based Population Registration System, 2013

## 3.1 Nüfus piramidi - Population pyramid



## 3.10 Okuryazarlık ve cinsiyete göre nüfus, 1935-2013

Population by literacy and sex, 1935-2013

[6 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 6 years of age and over]

Yıl Years	Sayı - Number						Oran - Proportion			
	Okuma yazma bilen - Literate		Okuma yazma bilmeyen - Illiterate		Bilinmeyen Unknown		Okuma yazma bilen - Literate		Okuma yazma bilmeyen - Illiterate	
	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>Genel Nüfus Sayımları</b> Population Censuses										
1935	1 823 309	652 340	4 389 967	5 997 138	-	-	29,3	9,8	70,7	90,2
1940 <sup>(1)</sup>	2 693 432	963 935	4 746 963	6 495 796	-	-	36,2	12,9	63,8	87,1
1945 <sup>(2)</sup>	3 303 507	1 279 798	4 261 810	6 321 796	-	-	43,7	16,8	56,3	83,2
1950 <sup>(3)</sup>	4 055 225	1 724 690	4 853 038	7 144 008	35 809	44 095	45,5	19,4	54,5	80,6
1955	5 478 766	2 436 472	4 314 429	7 078 529	26 373	32 427	55,9	25,6	44,1	74,4
1960	6 157 842	2 743 164	5 324 368	8 300 718	8 974	6 950	53,6	24,8	46,4	75,2
1965	8 372 080	4 132 941	4 688 565	8 450 391	12 873	7 947	64,1	32,8	35,9	67,2
1970	10 404 541	6 050 984	4 393 495	8 424 341	-	-	70,3	41,8	29,7	58,2
1975	13 118 658	8 212 708	4 096 110	8 048 078	41 645	13 406	76,2	50,5	23,8	49,5
1980	15 188 078	10 123 133	3 802 455	8 394 868	8 568	6 521	80,0	54,7	20,0	45,3
1985	18 824 697	14 497 065	2 932 964	6 770 698	43 193	43 720	86,5	68,2	13,5	31,8
1990	22 066 860	17 488 623	2 779 172	6 808 809	10 496	9 150	88,8	72,0	11,2	28,0
2000	28 384 266	23 875 115	1 857 132	5 732 525	4 047	6 158	93,9	80,6	6,1	19,4
<b>Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi<sup>(4)</sup></b> Address Based Population Registration System <sup>(4)</sup>										
2008	28 873 257	26 188 528	986 790	3 943 222	2 310 702	1 938 727	96,7	86,9	3,3	13,1
2009	30 039 678	27 304 701	915 054	3 757 203	1 657 575	1 374 882	97,0	87,9	3,0	12,1
2010	30 983 102	28 542 644	700 400	3 125 244	1 471 078	1 310 993	97,8	90,1	2,2	9,9
2011	32 013 033	29 876 706	553 704	2 617 566	1 035 890	948 736	98,3	91,9	1,7	8,1
2012	32 628 320	30 719 323	475 068	2 313 689	895 144	845 835	98,6	93,0	1,4	7,0
2013	33 098 329	31 275 805	449 328	2 205 315	873 453	832 915	98,7	93,4	1,3	6,6

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, 1935-2000 ve

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2008-2013

Not. Oranlar hesaplanırken bilinmeyen kapsamamıştır.

(1) 1940 yılı verileri 1935 ve 1945 yılı verilerinden tahmin edilmiştir.

(2) 7 ve daha yukarı yaştaki nüfus.

(3) 5 ve daha yukarı yaştaki nüfus.

(4) Yabancılar kapsama alınmamıştır.

Source: Results of Population Censuses, 1935-2000 and

Results of Address Based Population Registration System, 2008-2013

Note. Proportions are calculated by excluding unknown.

(1) Data for 1940 has been estimated by using data for 1935 and 1945.

(2) Population 7 years of age and over.

(3) Population 5 years of age and over.

(4) Foreigners are not included.

## 3.11 Yaş grubu, okuryazarlık, eğitim durumu ve cinsiyete göre nüfus, 2013

Population by age group, literacy, educational level and sex, 2013

[6 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 6 years of age and over]

Yaş grubu Age group	Toplam Total	Okuma yazma bilen - Literate							
		Okuma yazma bilmeyen Illiterate	Bitirilen okul - Completed school						
			Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen No school completed	İlkokul Primary school	İlköğretim, ortaokul veya dengi okul mezunu Primary education, junior high school and vocational school at the same level	Lise veya dengi okul mezunu High school or vocational school at the same level	Yükseköğretim Higher education	Bilinmeyen Unknown	
<b>Toplam - Total</b>	68 735 145	2 654 643	14 053 831	14 994 232	15 847 019	12 085 335	7 393 717	1 706 368	
6-13	9 982 943	9 707	9 904 744	-	49 669	-	-	18 823	
14-17	5 229 912	7 383	578 603	-	4 583 740	42 660	-	17 526	
18-21	5 016 695	36 689	347 962	-	1 897 559	2 498 052	186 468	49 965	
22-24	3 681 065	53 161	269 122	-	1 123 577	1 370 141	761 623	103 441	
25-29	6 222 813	102 764	306 409	771 948	1 414 421	1 797 756	1 558 365	271 150	
30-34	6 490 713	107 125	206 624	1 594 331	1 380 270	1 640 443	1 342 237	219 683	
35-39	5 785 287	89 064	144 297	1 751 291	1 286 400	1 347 555	1 025 355	141 325	
40-44	5 273 978	100 233	152 497	1 785 205	1 369 658	997 101	759 585	109 699	
45-49	4 693 367	127 479	177 184	1 816 297	1 126 624	789 490	550 301	105 992	
50-54	4 209 756	171 989	222 279	1 905 937	712 387	690 666	386 014	120 484	
55-59	3 537 052	235 027	283 727	1 725 855	418 733	407 170	338 325	128 215	
60-64	2 745 929	283 717	318 042	1 350 551	226 924	229 128	222 548	115 019	
65+	5 865 635	1 330 305	1 142 341	2 292 817	257 057	275 173	262 896	305 046	
<b>Erkek - Male</b>	34 421 110	449 328	6 459 316	6 454 722	9 038 263	6 976 694	4 169 334	873 453	
6-13	5 124 057	5 413	5 087 323	-	22 372	-	-	8 949	
14-17	2 685 619	1 477	273 534	-	2 385 446	17 834	-	7 328	
18-21	2 560 439	7 507	127 559	-	1 069 157	1 265 920	71 099	19 197	
22-24	1 877 970	11 089	104 600	-	597 195	775 245	342 477	47 364	
25-29	3 163 306	22 214	116 532	229 314	774 737	1 044 013	797 730	178 766	
30-34	3 285 116	23 817	73 680	558 001	820 587	955 310	714 335	139 386	
35-39	2 928 738	18 477	40 576	651 733	746 282	808 209	581 715	81 746	
40-44	2 657 678	16 067	32 072	669 177	818 614	598 215	467 190	56 343	
45-49	2 376 130	17 638	34 338	709 612	724 660	487 615	354 123	48 144	
50-54	2 112 702	21 514	42 259	817 075	474 449	441 976	258 516	56 913	
55-59	1 761 362	29 643	57 986	828 399	285 985	266 173	232 225	60 951	
60-64	1 339 942	36 534	74 899	712 638	156 145	151 742	155 895	52 089	
65+	2 548 051	237 938	393 958	1 278 773	162 634	164 442	194 029	116 277	
<b>Kadın - Female</b>	34 314 035	2 205 315	7 594 515	8 539 510	6 808 756	5 108 641	3 224 383	832 915	
6-13	4 858 886	4 294	4 817 421	-	27 297	-	-	9 874	
14-17	2 544 293	5 906	305 069	-	2 198 294	24 826	-	10 198	
18-21	2 456 256	29 182	220 403	-	828 402	1 232 132	115 369	30 768	
22-24	1 803 095	42 072	164 522	-	526 382	594 896	419 146	56 077	
25-29	3 059 507	80 550	189 877	542 634	639 684	753 743	760 635	92 384	
30-34	3 205 597	83 308	132 944	1 036 330	559 683	685 133	627 902	80 297	
35-39	2 856 549	70 587	103 721	1 099 558	540 118	539 346	443 640	59 579	
40-44	2 616 300	84 166	120 425	1 116 028	551 044	398 886	292 395	53 356	
45-49	2 317 237	109 841	142 846	1 106 685	401 964	301 875	196 178	57 848	
50-54	2 097 054	150 475	180 020	1 088 862	237 938	248 690	127 498	63 571	
55-59	1 775 690	205 384	225 741	897 456	132 748	140 997	106 100	67 264	
60-64	1 405 987	247 183	243 143	637 913	70 779	77 386	66 653	62 930	
65+	3 317 584	1 092 367	748 383	1 014 044	94 423	110 731	68 867	188 769	

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2013

Not. Yabancılar kapsama alınmamıştır.

Source: Address Based Population Registration System, 2013

Note. Foreigners are not included.

## 3.12 Yasal medeni durum, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus, 2013

Population by legal marital status, age group and sex, 2013

[15 ve daha yukarı yaşta ki nüfus - Population 15 years of age and over]

Yaş grubu - Age group	Toplam Total	Hiç evlenmedi Never married	Evli Married	Boşandı Divorced	Eşi ölü Widowed
<b>Toplam - Total</b>	57 419 108	15 723 234	36 701 526	1 870 053	3 124 295
<b>Erkek - Males</b>	28 614 172	9 025 599	18 364 814	782 167	441 592
15-19	3 306 601	3 291 982	14 497	121	1
20-24	3 134 546	2 797 388	330 879	6 143	136
25-29	3 163 306	1 576 894	1 547 260	38 413	739
30-34	3 285 116	681 341	2 511 158	90 708	1 909
35-39	2 928 738	295 329	2 514 629	115 640	3 140
40-44	2 657 678	151 036	2 378 609	122 891	5 142
45-49	2 376 130	87 759	2 162 857	116 368	9 146
50-54	2 112 702	57 437	1 940 041	99 712	15 512
55-59	1 761 362	36 254	1 622 676	77 418	25 014
60-64	1 339 942	21 067	1 233 868	49 526	35 481
65+	2 548 051	29 112	2 108 340	65 227	345 372
<b>Kadın - Females</b>	28 804 936	6 697 635	18 336 712	1 087 886	2 682 703
15-19	3 136 003	2 937 348	196 766	1 765	124
20-24	3 017 428	1 805 423	1 180 337	29 717	1 951
25-29	3 059 507	747 077	2 223 160	82 051	7 219
30-34	3 205 597	379 555	2 668 464	139 823	17 755
35-39	2 856 549	242 820	2 419 816	159 743	34 170
40-44	2 616 300	177 169	2 216 548	159 259	63 324
45-49	2 317 237	127 842	1 940 319	141 555	107 521
50-54	2 097 054	90 303	1 714 207	121 778	170 766
55-59	1 775 690	63 144	1 373 658	93 146	245 742
60-64	1 405 987	42 310	993 459	61 789	308 429
65+	3 317 584	84 644	1 409 978	97 260	1 725 702
<b>Toplam - Total (%)</b>	100,0	27,4	63,9	3,3	5,4
<b>Erkek - Males</b>	100,0	31,5	64,2	2,7	1,5
15-19	100,0	99,6	0,4	0,0	0,0
20-24	100,0	89,2	10,6	0,2	0,0
25-29	100,0	49,8	48,9	1,2	0,0
30-34	100,0	20,7	76,4	2,8	0,1
35-39	100,0	10,1	85,9	3,9	0,1
40-44	100,0	5,7	89,5	4,6	0,2
45-49	100,0	3,7	91,0	4,9	0,4
50-54	100,0	2,7	91,8	4,7	0,7
55-59	100,0	2,1	92,1	4,4	1,4
60-64	100,0	1,6	92,1	3,7	2,6
65+	100,0	1,1	82,7	2,6	13,6
<b>Kadın - Females</b>	100,0	23,3	63,7	3,8	9,3
15-19	100,0	93,7	6,3	0,1	0,0
20-24	100,0	59,8	39,1	1,0	0,1
25-29	100,0	24,4	72,7	2,7	0,2
30-34	100,0	11,8	83,2	4,4	0,6
35-39	100,0	8,5	84,7	5,6	1,2
40-44	100,0	6,8	84,7	6,1	2,4
45-49	100,0	5,5	83,7	6,1	4,6
50-54	100,0	4,3	81,7	5,8	8,1
55-59	100,0	3,6	77,4	5,2	13,8
60-64	100,0	3,0	70,7	4,4	21,9
65+	100,0	2,6	42,5	2,9	52,0

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2013

Not. Yabancılar kapsama alınmamıştır.

Source: Address Based Population Registration System, 2013

Note. Foreigners are not included.

**3.13 İllere ve cinsiyete göre yasal medeni durum, 2013**  
 [15 ve daha yukarı yaştaki nüfus]

İl - Provinces	Toplam - Total			Hiç evlenmedi - Never married	
	Toplam - Total	Erkek - Males	Kadın - Females	Erkek - Males	Kadın - Females
<b>Toplam - Total</b>	57 419 108	28 614 172	28 804 936	9 025 599	6 697 635
Adana	1 576 993	781 207	795 786	256 556	199 298
Adıyaman	415 547	206 922	208 625	75 480	61 749
Afyonkarahisar	538 632	264 580	274 052	69 016	51 945
Ağrı	334 980	175 204	159 776	73 596	47 688
Amasya	255 515	125 493	130 022	33 050	24 098
Ankara	3 923 361	1 933 510	1 989 851	578 922	447 729
Antalya	1 625 918	822 950	802 968	233 056	159 393
Artvin	138 026	69 296	68 730	21 556	14 707
Aydın	811 276	403 300	407 976	114 800	76 522
Balıkesir	952 561	473 536	479 025	124 386	78 939
Bilecik	167 891	87 790	80 101	28 844	15 038
Bingöl	188 795	96 521	92 274	40 925	31 634
Bitlis	213 967	110 767	103 200	47 136	33 893
Bolu	228 965	112 668	116 297	30 397	23 713
Burdur	208 261	101 853	106 408	26 230	19 234
Bursa	2 114 116	1 049 633	1 064 483	295 325	210 996
Çanakkale	419 389	212 227	207 162	62 625	37 257
Çankırı	154 032	76 680	77 352	20 149	14 333
Çorum	417 216	205 164	212 052	51 927	37 117
Denizli	755 338	373 493	381 845	100 476	68 806
Diyarbakır	1 038 217	518 381	519 836	214 461	184 898
Edirne	333 416	168 157	165 259	50 102	30 818
Elazığ	430 538	211 379	219 159	73 501	61 394
Erzincan	172 841	87 456	85 385	30 917	21 664
Erzurum	544 929	270 459	274 470	98 068	78 983
Eskişehir	651 168	322 729	328 439	99 975	71 771
Gaziantep	1 209 627	605 942	603 685	191 402	144 553
Giresun	344 310	168 571	175 739	49 330	37 811
Gümüşhane	111 881	56 498	55 383	20 487	15 175
Hakkari	178 647	97 906	80 741	52 574	34 052
Hatay	1 061 397	530 030	531 367	178 562	128 484
Isparta	332 711	164 238	168 473	46 830	34 488
Mersin	1 276 729	629 479	647 250	194 532	153 292
İstanbul	10 784 805	5 387 237	5 397 568	1 780 505	1 338 803
İzmir	3 258 468	1 616 576	1 641 892	486 618	336 836
Kars	209 340	108 509	100 831	41 350	26 000
Kastamonu	300 921	148 583	152 338	38 419	27 951
Kayseri	953 249	473 895	479 354	134 847	95 905
Kırklareli	284 026	144 888	139 138	44 024	24 906
Kırşehir	175 143	86 737	88 406	25 584	18 137
Kocaeli	1 269 476	640 704	628 772	195 245	135 368
Konya	1 537 456	753 116	784 340	209 516	165 570
Kütahya	463 262	227 453	235 809	60 152	44 616
Malatya	571 013	282 403	288 610	93 304	76 202
Manisa	1 071 179	533 465	537 714	145 204	95 834
Kahramanmaraş	747 337	377 905	369 432	114 507	79 327



## 3.13 Legal marital status by provinces and sex, 2013

[Population 15 years of age and over]

Evli - Married		Boşandı - Divorced		Eşi öldü - Widowed	
Erkek - Males	Kadın - Females	Erkek - Males	Kadın - Females	Erkek - Males	Kadın - Females
18 364 814	18 336 712	782 167	1 087 886	441 592	2 682 703
491 233	493 423	23 368	34 198	10 050	68 867
126 755	128 194	2 179	3 310	2 508	15 372
183 632	183 663	5 724	7 011	6 208	31 433
98 964	100 175	651	914	1 993	10 999
86 311	86 052	2 493	2 868	3 639	17 004
1 266 432	1 268 737	65 228	105 039	22 928	168 346
545 353	534 045	35 225	48 219	9 316	61 311
44 416	43 460	1 308	1 149	2 016	9 414
265 167	262 978	15 816	18 759	7 517	49 717
320 161	317 542	17 082	19 143	11 907	63 401
54 651	52 904	2 248	2 125	2 047	10 034
53 602	53 166	587	818	1 407	6 656
61 928	62 088	363	467	1 340	6 752
76 524	75 487	2 895	3 262	2 852	13 835
70 443	69 790	2 868	3 323	2 312	14 061
707 155	707 719	28 888	39 864	18 265	105 904
137 523	135 427	6 715	6 687	5 364	27 791
52 505	51 486	1 676	1 720	2 350	9 813
142 771	142 584	4 709	5 527	5 757	26 824
254 179	254 518	12 721	16 917	6 117	41 604
295 236	297 974	3 733	5 685	4 951	31 279
108 394	106 949	5 257	5 069	4 404	22 423
131 114	132 018	3 143	4 947	3 621	20 800
53 025	51 927	1 675	1 938	1 839	9 856
164 968	165 855	2 341	3 260	5 082	26 372
204 883	204 055	11 379	14 568	6 492	38 045
398 795	399 733	10 011	16 831	5 734	42 568
110 415	108 389	4 416	4 332	4 410	25 207
33 943	33 069	803	816	1 265	6 323
44 344	42 112	333	258	655	4 319
335 446	344 577	10 056	15 636	5 966	42 670
110 178	109 996	3 868	5 070	3 362	18 919
405 322	407 044	20 637	30 228	8 988	56 686
3 366 702	3 359 034	182 917	282 414	57 113	417 317
1 027 771	1 026 412	77 715	107 609	24 472	171 035
64 358	64 527	937	985	1 864	9 319
100 446	98 616	3 663	3 671	6 055	22 100
322 903	324 370	9 682	14 353	6 463	44 726
92 443	91 072	4 736	4 537	3 685	18 623
57 226	56 652	2 427	2 845	1 500	10 772
420 766	419 709	16 024	21 608	8 669	52 087
516 631	520 269	15 327	24 976	11 642	73 525
156 210	156 161	5 187	6 089	5 904	28 943
179 522	178 698	4 837	6 589	4 740	27 121
362 106	361 947	15 180	17 731	10 975	62 202
252 348	253 223	6 101	8 931	4 949	27 951

## 3.13 İllere ve cinsiyete göre yasal medeni durum, 2013 (devam)

[15 ve daha yukarı yaştaki nüfus]

İl - Provinces	Toplam - Total			Hiç evlenmedi - Never married	
	Toplam - Total	Erkek - Males	Kadın - Females	Erkek - Males	Kadın - Females
Mardin	491 849	244 928	246 921	104 970	92 664
Muğla	682 116	348 456	333 660	96 830	58 255
Muş	253 892	129 375	124 517	54 651	41 673
Nevşehir	218 134	106 836	111 298	27 052	19 853
Niğde	252 329	124 915	127 414	36 359	26 641
Ordu	575 632	286 222	289 410	78 216	56 614
Rize	260 802	128 477	132 325	43 046	32 834
Sakarya	704 880	349 820	355 060	106 371	79 622
Samsun	979 467	478 695	500 772	137 013	112 287
Siirt	192 962	99 707	93 255	43 721	32 230
Sinop	166 348	81 753	84 595	21 153	15 761
Sivas	476 335	236 322	240 013	72 676	55 641
Tekirdağ	685 801	353 339	332 462	103 817	59 426
Tokat	463 489	227 696	235 793	63 471	48 036
Trabzon	597 459	292 608	304 851	96 635	78 978
Tunceli	72 569	40 994	31 575	19 430	8 567
Şanlıurfa	1 056 671	520 241	536 430	203 826	187 760
Uşak	274 329	135 103	139 226	33 065	23 948
Van	660 079	335 920	324 159	137 571	106 813
Yozgat	335 067	166 210	168 857	48 480	33 998
Zonguldak	480 965	234 851	246 114	63 294	50 521
Aksaray	276 226	135 971	140 255	39 569	29 494
Bayburt	57 669	29 451	28 218	10 836	7 273
Karaman	180 054	88 780	91 274	24 986	18 902
Kırıkkale	216 166	107 763	108 403	32 378	22 475
Batman	338 233	168 082	170 151	71 784	64 137
Şırnak	277 090	144 895	132 195	71 260	53 671
Bartın	153 667	75 201	78 466	19 096	14 911
Ardahan	77 550	39 957	37 593	13 872	8 670
Iğdır	127 991	65 897	62 094	26 347	17 838
Yalova	174 029	86 610	87 419	26 807	18 878
Karabük	189 125	95 951	93 174	31 859	20 804
Kilis	89 159	44 088	45 071	14 758	11 677
Osmaniye	356 715	178 353	178 362	55 723	41 631
Düzce	271 394	135 215	136 179	40 209	28 225

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2013

Not. Yabancılar kapsama alınmamıştır.

## 3.13 Legal marital status by provinces and sex, 2013 (continued)

[Population 15 years of age and over]

Evli - Married		Boşandı - Divorced		Eşi öldü - Widowed	
Erkek - Males	Kadın - Females	Erkek - Males	Kadın - Females	Erkek - Males	Kadın - Females
136 142	136 051	1 444	2 174	2 372	16 032
230 116	224 173	16 132	18 632	5 378	32 600
72 823	74 124	486	659	1 415	8 061
74 853	74 598	2 966	3 998	1 965	12 849
83 775	83 748	2 666	3 422	2 115	13 603
194 331	192 793	5 979	6 171	7 696	33 832
80 963	79 911	2 172	2 408	2 296	17 172
228 239	227 615	8 752	10 837	6 458	36 986
319 370	320 710	11 362	14 644	10 950	53 131
54 595	54 222	432	553	959	6 250
55 436	54 581	2 134	2 158	3 030	12 095
153 613	152 470	4 258	4 844	5 775	27 058
232 641	229 196	10 837	12 117	6 044	31 723
153 498	153 814	4 306	4 631	6 421	29 312
185 530	185 237	4 695	6 060	5 748	34 576
19 758	18 229	957	889	849	3 890
309 112	312 220	3 298	5 647	4 005	30 803
94 046	93 971	4 837	5 902	3 155	15 405
194 071	195 962	1 127	1 667	3 151	19 717
110 735	111 343	3 271	3 907	3 724	19 609
158 796	159 011	7 619	8 949	5 142	27 633
91 058	92 284	3 449	5 257	1 895	13 220
17 674	17 610	260	295	681	3 040
60 043	59 879	2 124	3 090	1 627	9 403
70 397	69 920	3 044	3 703	1 944	12 305
94 047	94 574	795	1 251	1 456	10 189
72 187	70 379	522	689	926	7 456
51 655	51 443	2 228	2 326	2 222	9 786
24 480	24 148	465	361	1 140	4 414
37 830	37 832	960	1 273	760	5 151
54 502	53 889	3 740	5 091	1 561	9 561
59 193	58 330	2 436	2 638	2 463	11 402
27 963	27 982	619	975	748	4 437
117 248	117 690	3 128	4 238	2 254	14 803
88 894	88 947	3 538	4 134	2 574	14 873

Source: Address Based Population Registration System, 2013

Note: Foreigners are not included.

## 3.14 İllere göre ortalama hanehalkı büyüklüğü, 2009-2013

Average size of households by province, 2009-2013

İl - Provinces	Yıl - Years					İl - Provinces	Yıl - Years				
	2009	2010	2011	2012	2013		2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	4,0	3,9	3,8	3,7	3,6	Kocaeli	3,9	3,9	3,7	3,7	3,6
Adana	4,2	4,2	4,1	4,0	3,9	Konya	4,0	3,9	3,7	3,7	3,6
Adıyaman	5,3	5,2	5,1	4,9	4,7	Kütahya	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2
Afyonkarahisar	3,9	3,8	3,8	3,7	3,6	Malatya	4,4	4,3	4,1	4,0	3,9
Ağrı	6,8	6,7	6,6	6,4	6,1	Manisa	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2
Amasya	3,7	3,6	3,5	3,4	3,3	Kahramanmaraş	4,7	4,6	4,4	4,3	4,2
Ankara	3,5	3,4	3,3	3,2	3,2	Mardin	6,8	6,7	6,5	6,3	6,1
Antalya	3,6	3,5	3,4	3,3	3,3	Muğla	3,2	3,1	3,0	3,0	3,0
Artvin	3,6	3,5	3,4	3,3	3,2	Muş	6,9	6,8	6,7	6,6	6,2
Aydın	3,3	3,2	3,2	3,1	3,1	Nevşehir	3,7	3,7	3,6	3,5	3,4
Balıkesir	3,1	3,0	2,9	2,9	2,9	Niğde	3,9	3,8	3,7	3,6	3,6
Bilecik	3,3	3,3	3,2	3,1	3,1	Ordu	3,8	3,7	3,6	3,4	3,3
Bingöl	5,3	5,2	5,0	4,8	4,5	Rize	3,9	3,8	3,6	3,5	3,5
Bitlis	6,4	6,4	6,3	6,1	5,8	Sakarya	4,1	4,0	3,9	3,8	3,7
Bolu	3,5	3,4	3,3	3,3	3,2	Samsun	4,0	3,9	3,8	3,7	3,7
Burdur	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	Siirt	7,1	7,0	6,8	6,5	6,2
Bursa	3,7	3,6	3,5	3,5	3,4	Sinop	3,4	3,3	3,2	3,1	3,0
Çanakkale	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7	Sivas	4,1	4,0	3,8	3,7	3,6
Çankırı	3,4	3,3	3,2	3,1	3,1	Tekirdağ	3,6	3,5	3,4	3,3	3,3
Çorum	3,7	3,6	3,4	3,3	3,3	Tokat	4,0	3,9	3,7	3,6	3,6
Denizli	3,4	3,3	3,2	3,2	3,1	Trabzon	3,9	3,7	3,6	3,5	3,4
Diyarbakır	6,3	6,2	6,1	5,9	5,7	Tunceli	3,6	3,4	3,3	3,1	3,1
Edirne	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	Şanlıurfa	6,6	6,5	6,4	6,3	6,2
Elazığ	4,3	4,2	4,1	4,0	3,9	Uşak	3,4	3,4	3,3	3,2	3,2
Erzincan	3,8	3,6	3,5	3,4	3,3	Van	7,1	7,0	6,7	6,4	6,0
Erzurum	4,9	4,8	4,7	4,6	4,4	Yozgat	4,1	4,0	3,8	3,7	3,6
Eskişehir	3,2	3,1	3,0	2,9	2,8	Zonguldak	3,7	3,6	3,5	3,4	3,3
Gaziantep	5,0	4,9	4,7	4,6	4,5	Aksaray	4,3	4,2	4,1	4,0	3,9
Giresun	3,5	3,4	3,3	3,2	3,1	Bayburt	4,3	4,2	4,1	3,9	3,8
Gümüşhane	3,9	3,7	3,6	3,4	3,4	Karaman	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3
Hakkari	7,9	7,8	7,6	7,4	6,8	Kırıkkale	3,7	3,5	3,4	3,3	3,2
Hatay	4,4	4,4	4,3	4,2	4,1	Batman	7,0	6,9	6,7	6,4	6,2
Isparta	3,4	3,3	3,2	3,1	3,1	Şırnak	8,4	8,4	8,2	7,9	7,7
Mersin	3,8	3,8	3,7	3,6	3,5	Bartın	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3
İstanbul	3,8	3,8	3,6	3,6	3,5	Ardahan	4,6	4,5	4,3	4,2	3,9
İzmir	3,4	3,3	3,2	3,2	3,1	Iğdır	5,4	5,3	5,2	5,1	4,8
Kars	5,3	5,2	5,0	4,9	4,6	Yalova	3,5	3,4	3,3	3,2	3,2
Kastamonu	3,5	3,4	3,3	3,3	3,2	Karabük	3,3	3,3	3,2	3,1	3,1
Kayseri	4,1	4,0	3,9	3,8	3,7	Kilis	4,6	4,5	4,3	4,2	4,0
Kırklareli	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	Osmaniye	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0
Kırşehir	3,7	3,6	3,4	3,3	3,3	Düzce	4,0	3,9	3,7	3,7	3,6

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2009-2013

Source: Address Based Population Registration System, 2009-2013

## 3.15 Yerleşim yerleri ve iller arası göç eden nüfus, 1975-2000

Migrated population across places of residence and provinces, 1975-2000

Sayım yılı Census year	Daimi ikametgah nüfusu <sup>(1)</sup> Population of place of residence <sup>(1)</sup>	Dönem Period	Yerleşim yerleri arası göç eden nüfus Migrated population across places of residence		İller arası göç eden nüfus Migrated population across provinces	
			Sayı <sup>(2)</sup> - Number <sup>(2)</sup>	(%)	Sayı - Number	(%)
1980	38 395 730	1975-1980	<sup>(3)</sup> 3 584 421	9,3	2 700 977	7,0
1985	44 078 033	1980-1985	<sup>(3)</sup> 3 819 910	8,7	2 885 873	6,5
1990	49 986 117	1985-1990	<sup>(3)</sup> 5 402 690	10,8	4 065 173	8,1
2000	60 752 995	1995-2000	6 692 263	11,0	4 788 193	7,9

(1) Daimi ikametgah nüfusu içinde yurt dışından gelen göç kapsamamıştır.

(2) Aynı ilçeye bağlı köyler arasındaki göç kapsamamıştır.

(3) Aynı ilçe merkezleri ve köyler arasındaki göç kapsamamıştır. 1995-2000 döneminde; aynı ilçe merkezleri arasında göç eden toplam nüfus 125 896, aynı ilçe köyleri arasında göç eden toplam nüfus 99 823'tür.

(1) Population by place of residence does not cover immigrant population.

(2) Migration across the villages belonging to the same district is not covered.

(3) Migration across the district centers and villages belonging to the same province is not covered. In the period of 1995-2000, total migrant population across the districts belonging to the same province is 125 896, and migrant population across the villages belonging to the same province is 99 823.

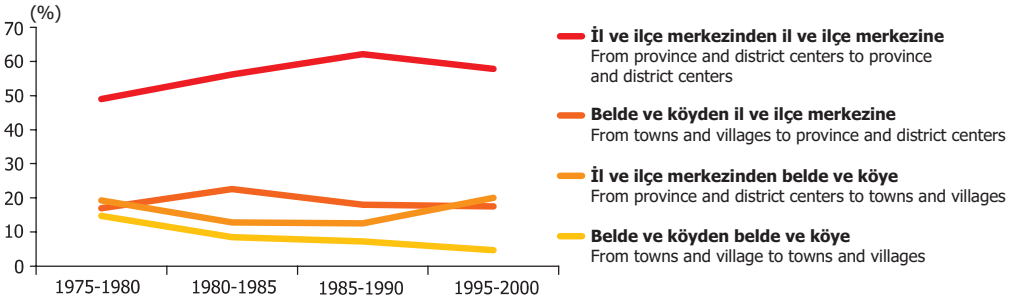
## 3.16 Yerleşim yerlerine göre göç eden nüfus, 1975-2000

Migrated population by places of residence, 1975-2000

Yerleşim yeri - Places of residence	1975-1980	1980-1985	1985-1990	1995-2000
<b>Toplam - Total</b>	3 584 421	3 819 910	5 402 690	6 692 263
<b>İl ve ilçe merkezinden il ve ilçe merkezine</b> From province and district centers to province and district centers (%)	1 752 817 48,9	2 146 110 56,2	3 359 357 62,2	3 867 979 57,8
<b>Belde ve köyden il ve ilçe merkezine</b> From towns and villages to province and district centers (%)	610 067 17,0	860 438 22,5	969 871 18,0	1 168 285 17,5
<b>İl ve ilçe merkezinden belde ve köye</b> From province and district centers to towns and villages (%)	692 828 19,3	490 653 12,8	680 527 12,6	1 342 518 20,1
<b>Belde ve köyden belde ve köye</b> From towns and villages to towns and villages (%)	528 709 14,8	322 709 8,4	392 935 7,3	313 481 4,7

## 3.2 Yerleşim yerlerine göre göç eden nüfus oranı, 1975 - 2000

Proportion of migrated population by places of residence, 1975 - 2000



## 3.17 İllerin aldığı, verdiği, net göç ve net göç hızı, 2012-2013

Provincial in-migration, out-migration, net migration and rate of net migration, 2012-2013

İl - Provinces	Toplam nüfus Total population	Aldığı göç In-migration	Verdiği göç Out-migration	Net göç Net migration	Net göç hızı Rate of net migration (%)
<b>Toplam - Total</b>	76 667 864	2 534 279	2 534 279	0	0,0
Adana	2 149 260	50 598	62 933	- 12 335	-5,7
Adıyaman	597 184	15 715	24 077	- 8 362	-13,9
Afyonkarahisar	707 123	22 200	26 799	- 4 599	-6,5
Ağrı	551 177	14 725	28 477	- 13 752	-24,6
Amasya	321 977	12 379	14 658	- 2 279	-7,1
Ankara	5 045 083	186 642	153 791	32 851	6,5
Antalya	2 158 265	88 605	64 075	24 530	11,4
Artvin	169 334	10 053	8 644	1409	8,4
Aydın	1 020 957	34 688	32 338	2 350	2,3
Balıkesir	1 162 761	38 710	39 688	- 978	-0,8
Bilecik	208 888	10 231	9 202	1 029	4,9
Bingöl	265 514	10 968	10 940	28	0,1
Bitlis	337 156	11 314	16 174	- 4 860	-14,3
Bolu	283 496	13 138	12 401	737	2,6
Burdur	257 267	11 156	10 001	1 155	4,5
Bursa	2 740 970	75 518	61 744	13 774	5,0
Çanakkale	502 328	24 766	18 238	6 528	13,1
Çankırı	190 909	22 290	16 991	5 299	28,1
Çorum	532 080	17 073	21 460	- 4 387	-8,2
Denizli	963 464	27 088	24 039	3 049	3,2
Diyarbakır	1 607 437	35 466	47 949	- 12 483	-7,7
Edirne	398 582	16 255	17 000	- 745	-1,9
Elazığ	568 239	21 433	21 303	130	0,2
Erzincan	219 996	12 662	12 884	- 222	-1,0
Erzurum	766 729	23 398	39 997	- 16 599	-21,4
Eskişehir	799 724	33 893	28 329	5 564	7,0
Gaziantep	1 844 438	41 978	42 291	- 313	-0,2
Giresun	425 007	23 453	20 170	3 283	7,8
Gümüşhane	141 412	16 677	11 162	5 515	39,8
Hakkari	273 041	8 007	10 293	- 2 286	-8,3
Hatay	1 503 066	29 067	39 315	- 10 248	-6,8
Isparta	417 774	18 730	19 807	- 1 077	-2,6
Mersin	1 705 774	51 468	55 482	- 4 014	-2,4
İstanbul	14 160 467	437 922	371 601	66 321	4,7
İzmir	4 061 074	113 673	99 681	13 992	3,5
Kars	300 874	11 046	18 072	- 7 026	-23,1
Kastamonu	368 093	19 911	15 658	4 253	11,6
Kayseri	1 295 355	36 580	33 789	2 791	2,2
Kırklareli	340 559	14 120	13 297	823	2,4
Kırşehir	223 498	11 259	11 346	- 87	-0,4
Kocaeli	1 676 202	71 159	54 742	16 417	9,8
Konya	2 079 225	51 080	55 006	- 3 926	-1,9
Kütahya	572 059	17 875	20 915	- 3 040	-5,3

## 3.17 İllerin aldığı, verdiği, net göç ve net göç hızı, 2012-2013 (devam)

Provincial in-migration, out-migration, net migration and rate of net migration, 2012-2013 (continued)

İl - Provinces	Toplam nüfus Total population	Aldığı göç In-migration	Verdiği göç Out-migration	Net göç Net migration	Net göç hızı Rate of net migration (‰)
Malatya	762 538	25 876	33 194	- 7 318	-9,6
Manisa	1 359 463	36 257	36 989	- 732	-0,5
Kahramanmaraş	1 075 706	24 560	29 322	- 4 762	-4,4
Mardin	779 738	22 596	29 525	- 6 929	-8,8
Muğla	866 665	35 246	30 687	4 559	5,3
Muş	412 553	11 070	20 193	- 9 123	-21,9
Nevşehir	285 460	10 322	12 147	- 1 825	-6,4
Niğde	343 658	14 731	15 493	- 762	-2,2
Ordu	731 452	30 792	46 332	- 15 540	-21,0
Rize	328 205	16 842	15 859	983	3,0
Sakarya	917 373	30 770	27 170	3 600	3,9
Samsun	1 261 810	38 644	42 504	- 3 860	-3,1
Siirt	314 153	10 866	13 339	- 2 473	-7,8
Sinop	204 568	12 085	9 869	2 216	10,9
Sivas	623 824	26 354	30 244	- 3 890	-6,2
Tekirdağ	874 475	45 313	31 681	13 632	15,7
Tokat	598 708	26 987	47 071	- 20 084	-33,0
Trabzon	758 237	25 115	29 988	- 4 873	-6,4
Tunceli	85 428	8 458	5 612	2 846	33,9
Şanlıurfa	1 801 980	33 383	47 429	- 14 046	-7,8
Uşak	346 508	10 655	10 493	162	0,5
Van	1 070 113	32 118	38 507	- 6 389	-6,0
Yozgat	444 211	16 688	26 572	- 9 884	-22,0
Zonguldak	601 567	17 006	25 571	- 8 565	-14,1
Aksaray	382 806	11 491	13 726	- 2 235	-5,8
Bayburt	75 620	4 787	4 677	110	1,5
Karaman	237 939	8 747	9 445	- 698	-2,9
Kırıkkale	274 658	15 089	17 818	- 2 729	-9,9
Batman	547 581	18 816	20 209	- 1 393	-2,5
Şirnak	475 255	13 031	13 753	- 722	-1,5
Bartın	189 139	7 886	8 133	- 247	-1,3
Ardahan	102 782	5 254	7 633	- 2 379	-22,9
İğdir	190 424	6 882	9 779	- 2 897	-15,1
Yalova	220 122	14 670	9 808	4 862	22,3
Karabük	230 251	13 652	11 676	1 976	8,6
Kilis	128 586	6 566	6 161	405	3,2
Osmaniye	498 981	17 338	17 605	- 267	-0,5
Düzce	351 509	12 367	11 306	1 061	3,0

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2013

Source: Address Based Population Registration System, 2013

## 3.18 Hanehalklarının konuttaki mülkiyet durumlarına göre dağılımı, 2011

Proportion of households by ownership status of the dwelling, 2011

İl - Provinces	Mülkiyet durumu - Ownership status (%)			
	Ev sahibi Owner-occupied	Kiracı Rented	Lojmanda oturan Owned by governmental or private organizations	Ev sahibi değil ama kira ödemiıyor Not owner-occupied but no rent is paid
<b>Toplam - Total</b>	67,3	23,8	1,5	7,3
Adana	68,9	18,7	1,1	11,3
Adıyaman	73,4	18,3	1,3	7,1
Afyonkarahisar	75,6	15,7	0,7	7,9
Ağrı	82,2	12,3	2,8	2,7
Amasya	71,9	20,5	1,4	6,3
Ankara	60,9	30,2	2,9	6,0
Antalya	63,2	29,9	1,5	5,4
Artvin	74,5	19,0	3,5	3,0
Aydın	71,7	19,7	1,4	7,3
Balıkesir	70,8	19,5	1,0	8,6
Bilecik	67,8	22,9	2,5	6,7
Bingöl	70,8	21,1	3,6	4,5
Bitlis	75,1	16,5	4,0	4,3
Bolu	64,7	22,9	3,5	9,0
Burdur	73,3	16,0	1,7	9,0
Bursa	62,7	24,9	0,7	11,7
Çanakkale	71,4	19,2	2,1	7,2
Çankırı	74,9	17,8	4,0	3,4
Çorum	73,0	19,7	1,4	6,0
Denizli	67,1	23,5	0,7	8,7
Diyarbakır	75,1	19,7	0,9	4,3
Edirne	70,2	16,6	3,0	10,2
Elazığ	71,2	22,2	1,8	4,8
Erzincan	72,4	19,2	4,4	4,0
Erzurum	74,6	17,4	3,7	4,3
Eskişehir	65,2	26,5	1,6	6,8
Gaziantep	59,5	27,3	0,9	12,3
Giresun	77,1	16,6	1,1	5,2
Gümüşhane	70,8	14,3	3,2	11,7
Hakkari	77,5	17,6	3,2	1,6
Hatay	72,0	16,3	1,7	10,0
Isparta	68,3	21,4	2,3	7,9
Mersin	69,2	21,5	1,3	8,0
İstanbul	60,6	31,5	0,9	7,0
İzmir	63,0	26,5	1,1	9,4
Kars	79,2	13,1	4,1	3,5
Kastamonu	74,8	18,5	3,5	3,1
Kayseri	69,2	23,3	1,0	6,5
Kırklareli	67,7	17,0	4,0	11,2
Kırşehir	68,3	21,9	2,4	7,4
Kocaeli	66,1	26,3	0,7	6,9
Konya	68,7	24,0	1,3	6,1
Kütahya	68,9	20,5	2,2	8,4



## 3.18 Hanehalklarının konuttaki mülkiyet durumlarına göre dağılımı, 2011 (devam)

Proportion of households by ownership status of the dwelling, 2011 (continued)

İl - Provinces	Mülkiyet durumu - Ownership status (%)			Ev sahibi değil ama
	Ev sahibi Owner-occupied	Kiracı Rented	Lojmanda oturan Owned by governmental or private organizations	kira ödemiyor Not owner-occupied but no rent is paid
Malatya	72,3	19,2	2,7	5,8
Manisa	72,2	18,8	0,8	8,2
Kahramanmaraş	72,4	18,4	1,7	7,5
Mardin	71,9	19,1	3,0	6,0
Muğla	67,0	23,4	2,3	7,3
Muş	82,1	11,8	1,9	4,3
Nevşehir	70,1	21,8	0,9	7,2
Niğde	73,6	17,2	1,5	7,7
Ordu	77,5	17,4	1,1	4,0
Rize	79,3	16,4	2,1	2,2
Sakarya	72,0	18,9	1,3	7,8
Samsun	73,6	18,6	1,4	6,4
Siirt	76,6	15,8	3,4	4,2
Sinop	73,7	18,9	2,2	5,2
Sivas	73,1	20,0	1,4	5,5
Tekirdağ	67,8	22,2	1,2	8,8
Tokat	76,0	16,4	2,2	5,5
Trabzon	73,5	20,8	1,2	4,6
Tunceli	62,7	22,9	8,5	5,9
Şanlıurfa	77,1	16,4	1,5	5,0
Uşak	66,6	21,6	1,4	10,5
Van	81,9	14,0	1,2	2,9
Yozgat	76,2	17,5	2,2	4,1
Zonguldak	68,9	19,6	2,6	8,9
Aksaray	72,6	19,6	1,0	6,8
Bayburt	71,3	18,3	2,6	7,8
Karaman	69,6	22,7	0,7	7,0
Kırıkkale	70,1	20,8	2,6	6,5
Batman	66,9	24,6	2,6	5,9
Şırnak	75,2	17,4	2,8	4,6
Bartın	74,7	15,2	3,7	6,3
Ardahan	84,3	8,4	4,0	3,3
İğdır	80,0	14,6	2,6	2,8
Yalova	63,5	23,8	3,4	9,3
Karabük	69,2	19,4	3,3	8,0
Kilis	78,0	14,6	1,2	6,3
Osmaniye	74,4	15,8	0,7	9,2
Düzce	75,6	17,6	0,8	6,1

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2011

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Source: TurkStat, Population and Housing Census, 2011

Note. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

## 3.19 İllere ve cinsiyete göre en az bir engeli olan nüfus, 2011

Population who have at least one type of disability by provinces and sex, 2011

[3 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 3 years of age and over]

(Bin - Thousand)

İl - Provinces	En az bir engeli olan nüfus Population who have at least one type of disability			Toplam Total (%)	Erkek Males (%)	Kadın Females (%)
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females			
<b>Toplam - Total</b>	4 876	2 085	2 792	6,9	5,9	7,9
Adana	134	59	75	6,7	5,9	7,5
Adıyaman	39	18	21	7,0	6,6	7,5
Afyonkarahisar	49	19	30	7,3	5,7	8,9
Ağrı	45	20	25	8,7	7,3	10,3
Amasya	32	13	19	10,2	8,3	12,1
Ankara	233	98	135	5,0	4,2	5,8
Antalya	114	51	63	5,9	5,2	6,5
Artvin	17	7	10	10,3	8,5	12,1
Aydın	92	39	53	9,6	8,1	11,0
Balıkesir	95	40	55	8,5	7,1	9,9
Bilecik	17	7	10	8,9	7,3	10,6
Bingöl	21	10	11	8,4	7,8	9,0
Bitlis	24	11	13	7,7	6,8	8,7
Bolu	22	9	13	8,2	6,6	9,8
Burdur	26	10	16	10,7	8,6	12,8
Bursa	143	60	82	5,7	4,8	6,5
Çanakkale	29	12	17	6,1	5,0	7,2
Çankırı	19	7	12	11,4	8,7	14,1
Çorum	64	26	38	12,4	10,2	14,6
Denizli	90	35	55	10,0	7,8	12,1
Diyarbakır	120	56	65	8,3	7,6	9,0
Edirne	35	15	20	8,9	7,3	10,5
Elazığ	42	18	24	8,0	6,9	9,0
Erzincan	25	10	15	12,4	9,8	15,0
Erzurum	54	23	32	7,4	6,1	8,6
Eskişehir	42	18	24	5,6	4,7	6,5
Gaziantep	115	53	62	7,1	6,5	7,8
Giresun	55	22	33	13,5	10,7	16,2
Gümüşhane	12	5	7	9,7	7,3	12,2
Hakkari	19	8	10	7,3	6,0	8,9
Hatay	94	44	50	6,8	6,3	7,3
Isparta	30	13	17	7,6	6,5	8,7
Mersin	111	51	61	7,0	6,4	7,6
İstanbul	670	290	379	5,2	4,5	5,9
İzmir	206	88	118	5,4	4,6	6,2
Kars	23	10	13	8,1	6,8	9,6
Kastamonu	34	14	20	9,8	8,2	11,5
Kayseri	69	29	40	5,8	4,9	6,7
Kırklareli	25	10	16	7,7	5,8	9,7
Kırşehir	24	9	15	11,4	8,9	13,9

## 3.19 İllere ve cinsiyete göre en az bir engeli olan nüfus, 2011 (devam)

Population who have at least one type of disability by provinces and sex, 2011 (continued)

[3 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 3 years of age and over]

(Bin - Thousand)

İl - Provinces	En az bir engeli olan nüfus Population who have at least one type of disability					
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total (%)	Erkek Males (%)	Kadın Females (%)
Kocaeli	70	32	38	4,6	4,1	5,1
Konya	123	51	72	6,4	5,3	7,4
Kütahya	41	17	24	7,5	6,2	8,7
Malatya	69	29	40	9,7	8,1	11,3
Manisa	88	36	52	6,9	5,6	8,1
Kahramanmaraş	86	39	47	8,7	7,7	9,7
Mardin	48	22	26	6,8	6,2	7,4
Muğla	63	26	38	7,9	6,2	9,5
Muş	16	8	8	4,3	4,1	4,6
Nevşehir	23	9	14	8,6	7,0	10,1
Niğde	34	14	20	10,5	8,5	12,5
Ordu	59	24	35	8,7	7,0	10,3
Rize	30	12	19	9,7	7,6	11,8
Sakarya	52	22	30	6,1	5,2	7,0
Samsun	111	46	65	9,2	7,7	10,7
Siirt	18	8	10	6,3	5,6	7,0
Sinop	22	9	13	11,0	9,0	12,9
Sivas	53	23	31	8,9	7,5	10,2
Tekirdağ	44	19	25	5,6	4,6	6,6
Tokat	63	26	38	11,2	9,1	13,3
Trabzon	66	25	41	9,1	7,0	11,1
Tunceli	9	4	5	11,4	9,0	14,7
Şanlıurfa	103	47	55	6,7	6,2	7,1
Uşak	26	11	16	8,0	6,6	9,5
Van	51	23	27	5,2	4,7	5,7
Yozgat	43	18	25	9,7	8,1	11,4
Zonguldak	58	23	35	9,9	8,0	11,7
Aksaray	36	15	21	9,9	8,3	11,5
Bayburt	5	2	3	7,4	6,3	8,6
Karaman	21	9	12	9,3	7,8	10,8
Kırıkkale	21	9	12	7,7	6,7	8,8
Batman	27	13	14	5,6	5,3	5,8
Şırnak	31	15	16	7,4	6,7	8,1
Bartın	20	8	12	11,1	9,2	12,9
Ardahan	8	3	5	7,8	6,3	9,4
Iğdır	13	6	7	7,2	6,0	8,4
Yalova	17	7	10	8,8	7,4	10,2
Karabük	19	8	11	9,1	7,7	10,5
Kilis	11	5	6	9,5	8,2	10,8
Osmaniye	36	16	20	7,9	7,1	8,8
Düzce	32	13	19	9,9	8,1	11,6

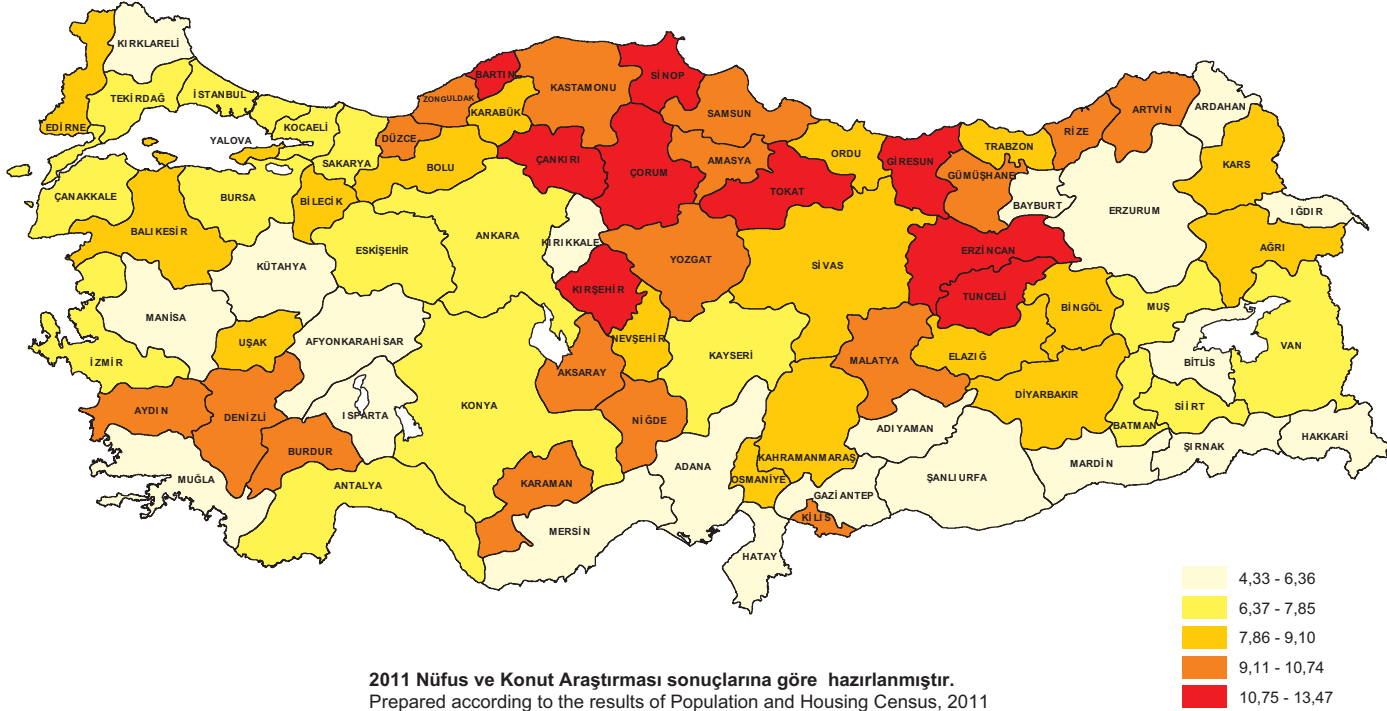
Not 1. "En az bir engeli olan nüfus" tanımı için  
"Açıklama" bölümüne bakınız.

2. Engelli nüfus oranı hesaplanırken; ilgili faaliyeti yaparken  
çok zorlandığını ve bu aktiviteleri hiç yapmadığını beyan edenlerin  
toplam nüfus içindeki payı esas alınmıştır.

Note 1. See "Explanation" part for "population who have at least one  
type of disability".

2. While calculating the proportion of the disabled population,  
the share at people in total population who declared that they  
are incapable of doing relevant actions or have much difficulty  
while doing these activities are taken into account.

### 3.4 En az bir engelli olanların oranı - Proportion of persons with at least one disability (3 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 3 years of age and over) (%)



## 3.20 Yıllara göre nüfus, 2014-2075

Population by years, 2014-2075

(Bin kişi - Thousand)

Yıl - Years	Nüfus - Population	Yıl - Years	Nüfus - Population
2014	77 324	2045	93 175
2015	78 152	2046	93 283
2016	78 966	2047	93 367
2017	79 766	2048	93 427
2018	80 551	2049	93 463
2019	81 322	2050	93 476
2020	82 077	2051	93 464
2021	82 816	2052	93 440
2022	83 540	2053	93 401
2023	84 247	2054	93 347
2024	84 936	2055	93 278
2025	85 569	2056	93 193
2026	86 183	2057	93 095
2027	86 777	2058	92 984
2028	87 349	2059	92 858
2029	87 900	2060	92 717
2030	88 428	2061	92 561
2031	88 930	2062	92 392
2032	89 407	2063	92 208
2033	89 858	2064	92 011
2034	90 282	2065	91 800
2035	90 680	2066	91 577
2036	91 050	2067	91 344
2037	91 393	2068	91 103
2038	91 708	2069	90 851
2039	91 997	2070	90 589
2040	92 258	2071	90 319
2041	92 492	2072	90 042
2042	92 700	2073	89 757
2043	92 883	2074	89 467
2044	93 042	2075	89 172

Kaynak: TÜİK, Nüfus Projeksiyonları, 2013-2075

Source: TurkStat, Population Projections, 2013-2075

## 3.21 Yıllara göre il nüfusları, 2014-2023

Population of provinces by years, 2014-2023

(Bin kişi - Thousand)

İl - Provinces	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<b>Toplam - Total</b>	77 324	78 152	78 966	79 766	80 551	81 322	82 077	82 816	83 540	84 247
Adana	2 162	2 179	2 196	2 211	2 226	2 240	2 253	2 265	2 276	2 287
Adıyaman	598	600	601	601	602	602	602	601	600	599
Afyonkarahisar	707	708	708	709	709	709	709	709	708	707
Ağrı	560	564	568	572	576	580	585	589	593	597
Amasya	321	320	319	318	317	316	314	312	310	308
Ankara	5 146	5 236	5 325	5 413	5 501	5 587	5 674	5 759	5 843	5 927
Antalya	2 191	2 241	2 290	2 338	2 387	2 435	2 483	2 531	2 579	2 626
Artvin	167	166	166	166	165	165	164	163	163	162
Aydın	1 019	1 025	1 031	1 036	1 041	1 046	1 051	1 055	1 059	1 062
Balıkesir	1 169	1 172	1 175	1 178	1 180	1 181	1 183	1 184	1 184	1 184
Bilecik	208	210	211	213	215	216	218	220	221	223
Bingöl	264	265	266	267	267	268	268	269	269	269
Bitlis	342	344	347	349	351	354	356	358	360	362
Bolu	288	291	295	298	301	305	308	311	315	318
Burdur	257	258	259	260	261	262	263	265	266	267
Bursa	2 765	2 802	2 839	2 874	2 909	2 944	2 977	3 010	3 042	3 073
Çanakkale	502	506	510	514	517	521	525	528	532	535
Çankırı	189	191	193	195	197	199	201	203	204	206
Çorum	520	515	509	503	496	490	482	475	467	459
Denizli	962	968	973	978	982	987	991	995	999	1 002
Diyarbakır	1 638	1 661	1 684	1 707	1 730	1 753	1 776	1 799	1 821	1 843
Edirne	403	405	407	408	410	411	412	414	415	416
Elazığ	568	570	572	574	576	578	579	580	581	582
Erzincan	222	224	226	227	229	231	233	235	237	239
Erzurum	783	785	787	789	790	792	794	795	796	797
Eskişehir	813	824	835	846	857	868	878	888	898	908
Gaziantep	1 881	1 922	1 963	2 005	2 046	2 088	2 130	2 172	2 215	2 257
Giresun	415	413	410	408	405	402	399	395	392	389
Gümüşhane	136	137	137	138	138	138	139	139	140	140
Hakkari	285	287	289	291	293	295	297	298	300	301
Hatay	1 507	1 518	1 528	1 538	1 548	1 557	1 566	1 574	1 583	1 591
Isparta	419	420	421	422	423	424	424	425	426	426
Mersin	1 711	1 725	1 737	1 749	1 761	1 772	1 782	1 792	1 801	1 810
İstanbul	14 361	14 613	14 864	15 113	15 361	15 607	15 851	16 092	16 332	16 569
İzmir	4 089	4 129	4 168	4 206	4 242	4 277	4 311	4 344	4 375	4 405
Kars	302	300	299	297	295	293	290	288	286	283
Kastamonu	360	359	359	358	357	356	355	354	352	351
Kayseri	1 316	1 336	1 356	1 375	1 395	1 414	1 433	1 452	1 470	1 489
Kırklareli	344	345	346	347	348	349	349	350	350	351
Kırşehir	219	218	217	216	214	213	212	210	208	207
Kocaeli	1 700	1 733	1 765	1 797	1 829	1 860	1 891	1 922	1 953	1 984
Konya	2 079	2 092	2 104	2 116	2 127	2 138	2 148	2 158	2 167	2 175
Kütahya	573	573	572	572	571	570	569	568	567	566

## 3.21 Yıllara göre il nüfusları, 2014-2023 (devam)

Population of provinces by years, 2014-2023 (continued)

(Bin kişi - Thousand)

İl - Provinces	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Malatya	773	778	783	788	792	796	801	804	808	811
Manisa	1 355	1 359	1 362	1 365	1 367	1 368	1 370	1 371	1 371	1 371
Kahramanmaraş	1 074	1 079	1 084	1 088	1 092	1 095	1 098	1 101	1 103	1 105
Mardin	783	787	792	797	801	805	810	814	817	821
Muğla	874	885	896	906	917	927	937	946	955	965
Muş	416	417	419	420	422	423	425	427	428	430
Nevşehir	285	285	285	284	284	283	283	282	281	280
Niğde	340	340	339	339	338	338	337	336	335	333
Ordu	747	749	751	753	754	754	755	755	754	753
Rize	325	325	326	326	326	326	326	326	325	325
Sakarya	926	937	949	960	971	982	994	1 004	1 015	1 026
Samsun	1 255	1 256	1 256	1 256	1 255	1 253	1 252	1 249	1 246	1 242
Siirt	317	319	322	325	328	331	334	337	340	343
Sinop	200	200	199	198	197	196	195	194	193	192
Sivas	618	615	612	609	605	601	597	592	587	582
Tekirdağ	893	914	934	954	974	994	1 014	1 034	1 054	1 073
Tokat	608	604	600	596	591	586	580	574	568	561
Trabzon	760	761	761	761	761	761	761	760	759	758
Tunceli	85	85	84	83	83	82	81	80	80	79
Şanlıurfa	1 854	1 902	1 951	2 002	2 055	2 109	2 164	2 221	2 280	2 339
Uşak	345	347	348	349	350	351	352	352	353	353
Van	1 076	1 088	1 100	1 112	1 124	1 136	1 148	1 160	1 172	1 183
Yozgat	430	417	405	392	378	365	350	336	321	306
Zonguldak	597	592	587	581	575	568	562	555	547	540
Aksaray	381	381	382	382	382	381	381	380	380	379
Bayburt	75	75	75	75	75	74	74	74	73	73
Karaman	237	238	239	239	240	241	241	242	242	242
Kırıkkale	273	272	270	269	267	266	264	262	260	258
Batman	557	569	581	593	605	618	630	643	655	668
Şirnak	487	497	507	518	528	539	550	561	573	584
Bartın	189	189	190	190	190	190	189	189	189	189
Ardahan	104	103	101	100	98	97	95	94	92	90
İğdir	193	195	196	197	199	200	201	202	203	204
Yalova	218	221	223	226	229	231	234	236	239	241
Karabük	228	230	231	233	234	236	237	238	240	241
Kilis	126	126	127	127	128	128	129	129	130	130
Osmaniye	501	506	510	514	518	521	525	528	531	534
Düzce	355	359	363	367	371	375	379	383	386	390

Kaynak: TÜİK, Nüfus Projeksiyonları, 2013-2075

Source: TurkStat, Population Projections, 2013-2075

Not. Kalibre edilmiş değerlerin yuvarlamasından dolayı rakamlar toplamı vermeyebilir.

Note. Figures may be not equal to total population due to calibration and rounding.

## 3.22 İllere ve cinsiyete göre ortanca yaş, 2013, 2023

Median age by provinces and sex, 2013, 2023

İl - Provinces	2013 <sup>(1)</sup>			2023 <sup>(2)</sup>		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
<b>Toplam - Total</b>	30,4	29,8	31,0	34,0	33,3	34,6
Adana	29,6	29,1	30,2	34,0	33,3	34,8
Adıyaman	25,1	24,7	25,6	28,8	28,6	29,1
Afyonkarahisar	31,5	30,8	32,2	35,0	34,4	35,7
Ağrı	19,7	19,9	19,5	22,5	22,7	22,2
Amasya	35,3	34,2	36,4	41,6	41,0	42,3
Ankara	32,2	31,5	32,8	35,7	35,0	36,3
Antalya	32,4	32,2	32,6	36,2	35,9	36,5
Artvin	36,6	35,5	37,7	42,0	41,0	43,2
Aydın	35,3	34,5	36,1	39,5	38,8	40,3
Balıkesir	37,7	36,6	38,8	42,1	40,8	43,5
Bilecik	33,0	31,4	34,7	35,9	34,8	37,4
Bingöl	24,9	24,5	25,5	29,0	28,0	30,0
Bitlis	20,9	20,8	20,9	24,1	24,1	24,1
Bolu	34,8	34,0	35,7	36,4	35,9	36,9
Burdur	36,5	35,4	37,6	37,7	37,0	38,5
Bursa	32,6	32,1	33,0	36,9	36,4	37,3
Çanakkale	37,3	36,0	38,7	40,4	39,3	41,4
Çankırı	36,0	34,7	37,4	38,9	38,0	40,0
Çorum	34,6	33,8	35,5	42,9	42,1	43,7
Denizli	33,5	33,0	34,1	38,0	37,7	38,3
Diyarbakır	21,9	21,5	22,4	25,1	24,6	25,7
Edirne	37,6	36,4	38,9	40,7	39,2	42,3
Elazığ	30,0	28,8	31,1	33,8	32,2	35,6
Erzincan	31,0	30,0	32,0	32,8	31,9	33,7
Erzurum	26,0	25,6	26,4	28,7	28,2	29,1
Eskişehir	34,6	33,6	35,7	38,0	36,9	39,2
Gaziantep	23,9	23,6	24,2	26,4	26,2	26,7
Giresun	36,8	35,8	37,8	42,8	42,4	43,3
Gümüşhane	30,6	29,8	31,5	33,2	33,0	33,5
Hakkari	21,4	21,7	20,7	24,3	23,7	25,9
Hatay	27,7	26,9	28,5	30,1	28,5	31,8
Isparta	34,0	32,9	35,1	36,5	35,1	37,9
Mersin	31,2	30,6	31,7	35,8	35,1	36,6
İstanbul	30,9	30,6	31,3	34,8	34,4	35,2
İzmir	34,4	33,7	35,2	38,9	38,1	39,8
Kars	24,9	24,7	25,3	27,5	26,9	28,1
Kastamonu	37,6	36,1	39,2	42,4	40,3	44,6
Kayseri	29,7	29,2	30,1	33,1	32,5	33,6
Kırklareli	37,1	35,9	38,5	41,9	40,4	43,5
Kırşehir	33,3	32,2	34,5	38,3	37,3	39,3
Kocaeli	30,7	30,5	30,9	34,4	34,2	34,7
Konya	29,5	28,8	30,2	32,4	31,8	33,1
Kütahya	34,6	33,7	35,5	37,3	36,6	38,1



## 3.22 İllere ve cinsiyete göre ortalama yaş, 2013, 2023 (devam)

Median age by provinces and sex, 2013, 2023 (continued)

İl - Provinces	2013 <sup>(1)</sup>			2023 <sup>(2)</sup>		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
Malatya	30,0	29,3	30,6	33,5	32,6	34,4
Manisa	33,9	33,1	34,7	38,6	37,6	39,6
Kahramanmaraş	26,7	26,5	26,9	29,4	29,1	29,8
Mardin	21,0	20,6	21,4	24,0	23,2	24,8
Muğla	35,6	35,3	36,0	40,3	39,9	40,7
Muş	19,9	19,8	20,1	22,9	22,9	22,8
Nevşehir	32,3	31,6	33,1	37,5	36,6	38,5
Niğde	29,2	28,6	29,9	33,2	32,6	33,9
Ordu	34,7	34,0	35,5	41,5	40,6	42,4
Rize	34,2	33,3	35,1	37,9	36,7	39,1
Sakarya	31,9	31,6	32,3	35,0	34,8	35,3
Samsun	32,9	32,2	33,6	38,7	37,8	39,5
Siirt	19,8	19,9	19,7	22,9	22,8	23,0
Sinop	38,2	37,0	39,4	44,4	43,0	45,9
Sivas	31,0	30,4	31,6	35,5	34,8	36,1
Tekirdağ	32,5	32,0	33,0	36,0	35,6	36,4
Tokat	33,1	32,3	33,9	40,1	39,0	41,1
Trabzon	33,2	32,3	34,2	37,4	36,1	38,6
Tunceli	31,9	29,2	35,4	34,6	31,0	40,9
Şanlıurfa	19,0	18,5	19,5	20,8	20,1	21,4
Uşak	34,3	33,6	35,1	39,1	38,5	39,8
Van	20,0	19,9	20,1	23,9	23,8	23,9
Yozgat	31,2	30,3	32,1	41,6	40,1	43,2
Zonguldak	35,1	34,3	36,0	42,2	41,2	43,2
Aksaray	28,7	28,0	29,5	31,8	30,9	32,8
Bayburt	28,4	27,6	29,4	31,7	30,7	33,2
Karaman	31,0	30,5	31,4	34,6	34,6	34,6
Kırıkkale	33,3	32,3	34,3	38,1	36,6	39,5
Batman	20,1	19,7	20,6	24,2	23,8	24,6
Şırnak	18,7	18,9	18,5	21,7	21,5	22,1
Bartın	36,3	35,4	37,3	41,8	40,8	42,9
Ardahan	30,0	29,4	30,7	35,4	33,9	37,0
İğdır	23,6	23,3	23,9	26,6	26,2	27,0
Yalova	34,6	33,8	35,5	39,4	38,4	40,3
Karabük	34,9	33,0	36,9	37,0	34,7	40,2
Kilis	25,3	24,7	26,0	28,3	27,7	28,9
Osmaniye	28,3	27,8	28,9	32,4	31,7	33,1
Düzce	32,3	31,8	32,8	35,9	35,1	36,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus Projeksiyonları, 2013-2075

Source: TurkStat, Population Projections, 2013-2075

(1) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2013

(1) Address Based Population Registration System Results, 2013

(2) Nüfus Projeksiyonları, 2013-2075

(2) Population Projections, 2013-2075

**3.23 Seçilmiş ülkeler ve cinsiyete göre çocuk nüfusun toplam nüfus içindeki oranı, 2009-2013**

The proportion of child population in total population by selected countries and sex, 2009-2013

**A. Toplam nüfus** - Total population**B. Çocuk nüfus (0-17 yaş)** - Child population (0-17 age)**C. Çocuk nüfusun toplam nüfus içindeki oranı** - Proportion of child population in total population

Ülke - Country		2009	2010	2011	2012	2013
<b>Avrupa Birliği</b> European Union (27 Ülke/Countries)	<b>A</b>	497 896 605	499 100 105	500 700 753	501 822 365	502 900 431
	<b>B</b>	95 295 656	94 962 078	94 777 495	94 563 599	94 603 768
	<b>C</b>	19,1	19,0	18,9	18,8	18,8
<b>Almanya</b> Germany	<b>A</b>	82 002 356	81 802 257	81 751 602	81 843 743	82 020 578
	<b>B</b>	13 683 557	13 481 693	13 340 889	13 219 271	13 159 575
	<b>C</b>	16,7	16,5	16,3	16,2	16,0
<b>Fransa</b> France	<b>A</b>	64 350 226	64 658 856	64 978 721	65 287 861	65 578 819
	<b>B</b>	14 323 535	14 369 142	14 416 946	14 496 902	14 574 166
	<b>C</b>	22,3	22,2	22,2	22,2	22,2
<b>İtalya</b> Italy	<b>A</b>	59 000 586	59 190 143	59 364 690	59 394 207	59 685 227
	<b>B</b>	10 051 938	10 064 461	10 043 480	9 997 772	10 022 928
	<b>C</b>	17,0	17,0	16,9	16,8	16,8
<b>İsveç</b> Sweden	<b>A</b>	9 256 347	9 340 682	9 415 570	9 482 855	9 555 893
	<b>B</b>	1 924 839	1 921 093	1 919 094	1 919 206	1 928 121
	<b>C</b>	20,8	20,6	20,4	20,2	20,2
<b>İngiltere</b> England	<b>A</b>	62 042 343	62 510 197	63 022 532	63 495 303	63 896 071
	<b>B</b>	13 337 628	13 369 524	13 417 264	13 485 263	13 549 651
	<b>C</b>	21,5	21,4	21,3	21,2	21,2
<b>Türkiye</b> Turkey	<b>A</b>	72 561 312	73 722 988	74 724 269	75 627 384	76 667 864
	<b>B</b>	22 638 411	22 699 503	22 709 283	22 692 174	22 761 702
	<b>C</b>	31,2	30,8	30,4	30,0	29,7
<b>İspanya</b> Spain	<b>A</b>	46 239 273	46 486 619	46 667 174	46 818 219	46 727 890
	<b>B</b>	8 187 565	8 263 239	8 310 554	8 357 488	8 371 353
	<b>C</b>	17,7	17,8	17,8	17,9	17,9
<b>Ukrayna</b> Ukraine	<b>A</b>	45 963 359	45 782 592	45 598 179	45 453 282	45 372 692
	<b>B</b>	8 186 277	8 081 126	8 003 281	7 971 638	7 990 391
	<b>C</b>	17,8	17,7	17,6	17,5	17,6
<b>Yunanistan</b> Greece	<b>A</b>	11 190 654	11 183 516	11 123 392	11 123 034	11 062 508
	<b>B</b>	1 979 494	1 977 814	1 957 635	1 957 683	1 945 733
	<b>C</b>	17,7	17,7	17,6	17,6	17,6

Kaynak-Source: Eurostat Statistics, OECD StatExtract (Organization for Economic Co-operation and Development)

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

Açıklama	Sayfa Page	Explanation
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
4.1 İBBS'ye göre doğumlar, 2009-2013	76	4.1 Births by SR, 2009-2013
4.2 Yaşa özel doğurganlık hızı, 2009-2013	78	4.2 Age specific fertility rate, 2009-2013
4.3 İBBS'ye göre evlenmeler, 2009-2013	80	4.3 Marriages by SR, 2009-2013
4.4 İBBS'ye göre boşanmalar, 2009 -2013	81	4.4 Divorces by SR, 2009-2013
4.5 Evlilik süresine göre boşanmalar, 2009-2013	84	4.5 Divorces by duration of marriage, 2009-2013
4.6 Nedenlerine göre boşanmalar, 2009-2013	87	4.6 Divorces by causes, 2009-2013
4.7 Eşlerin yaş farkına göre boşanmalar, 2009-2013	87	4.7 Divorces by age difference of spouses, 2009-2013
4.8 İBBS'ye göre ölümler, 2009-2013	87	4.8 Deaths by SR, 2009-2013
4.9 Yaş grubu ve cinsiyete göre ölümler, 2009-2013	88	4.9 Deaths by age group and sex, 2009-2013
4.10 Nedenlere göre intiharlar, 2008-2012	91	4.10 Suicides by causes, 2008-2012
4.11 Yaş grubuna göre intiharlar, 2008-2012	91	4.11 Suicides by age group, 2008-2012

## AÇIKLAMA

## HAYATİ İSTATİSTİKLER

Nüfus yapısının incelenmesinde yararlanılan hayati istatistiklere ilişkin veriler genellikle evlenme, boşanma, doğum, ölüm ve göçe ait kayıtlardan derlenmektedir. Nüfus sayımları belli aralarla nüfusun belli anlardaki görüntüsünü vermektedir. Hayati istatistiklerde ise amaç, sayımlar arasındaki yıllarda nüfus hareketlerinde meydana gelen değişimleri sürekli olarak izlemektir.

Hayati istatistiklerin kapsamında yer alan doğum, evlenme, boşanma ve ölüm olaylarına ilişkin veriler İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) veri tabanından elde edilmektedir. İntihar olaylarına ilişkin veriler ise Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı'ndan manyetik ortamda alınmaktadır.

## Doğum İstatistikleri

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), doğum olaylarına ilişkin bilgileri, 1964 yılında nüfusu en fazla olan 25 il için sağlık personeli aracılığı ile derlemeye başlamıştır. 1981 yılında il sayısı 49'a çıkarılmıştır. Daha sonra, ileriye dönük plan ve programların yapılabilmesi için doğum olaylarına ilişkin bilgilerin Türkiye genelinde derlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmış, bu nedenle ilgili kurum ve kuruluşlarla bir dizi toplantılar yapılarak doğum olaylarına ilişkin bilgilerin "Nüfus Teşkilatları" kanalı ile derlenmesine karar verilerek 1 Kasım 1983 tarihinde doğum istatistiklerinin ülke geneli için derlenmesine başlanmıştır. Ancak, TÜİK tarafından yapılan değerlendirmelerden sonra, bu yöntemle derlenen doğum istatistiklerine ilişkin verilerin idari kayıtlardan eksik ve sağlıklı derlendiği, bundan dolayı doğum istatistiklerinin derlenmesine, yeni bir sistem kuruluncaya kadar 1 Ocak 1986 tarihinde ara verilmiştir.

Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS)'nin 2001 yılında çevrim-içi (on-line) uygulamasına geçmesiyle doğum olaylarına ilişkin bilgilerin bu veri tabanından elde edilmesine karar verilmiştir. Bu amaca yönelik olarak, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile TÜİK arasında 7 Şubat 2006 tarihinde veri değişimine ilişkin bir protokol imzalanmıştır. Bu protokol çerçevesinde, 2001 yılı ve sonrasında ait doğum olaylarına ilişkin bilgiler, MERNİS veri tabanından elde edilerek TÜİK tarafından yayımlanmaya başlanmıştır.

## Evlenme İstatistikleri

Evlenme istatistikleri sadece yasal evlenmeleri içermektedir. Evlenme olaylarına ilişkin bilgiler, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 1927 yılından itibaren derlenmeye başlanmış ve 1967 yılı sonuna kadar il ve ilçe merkezlerinden, 1968-1981 yılları arasında il ve ilçe merkezleri ile belediyesi olan bucak ve köylerden, 1982 yılı başından itibaren ise ülke geneli için derlenmeye başlanmıştır.

2003 yılına kadar evlenme olaylarına ilişkin bilgiler, TÜİK tarafından belediye teşkilatı olan yerlerde "Belediye Evlendirme Memurlukları", belediye teşkilatı bulunmayan bucak ve köylerde ise "Nüfus Müdürlükleri" kanalıyla aylık ve üçer aylık dönemler halinde derlenmekteydi. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile Türkiye İstatistik Kurumu arasında 7 Şubat 2006 tarihinde yapılan bir protokol ile 2003 yılından itibaren evlenme olaylarına ilişkin bilgiler, Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) veri tabanından elde edilerek yayımlanmaya başlanmıştır.

## Boşanma İstatistikleri

Boşanma olaylarına ilişkin bilgiler, Medeni Kanun'un 4 Ekim 1926 tarihinde yürürlüğe girmesinden itibaren Türkiye geneli için derlenmektedir.

## EXPLANATION

## VITAL STATISTICS

Vital statistics used in the interpretation of the population structure are taken from the records of marriages, divorces, births, deaths and migrations. The population censuses provide, at certain intervals, an instantaneous picture of the population, whereas the aim pursued in vital statistics is to follow population movements which continuously during intercensal years.

Data on birth, marriage, divorce and death events involved in vital statistics are gotten from The Central Population Administrative System (MERNİS) data base of The Ministry of Interior, The General Directorate of Civil Registration and Nationality. Data related to suicide events have been gotten as electronically from The General Police Headquarters and The General Gendarme Commandership.

## Birth Statistics

Turkish Statistical Institute (TurkStat) collected data on birth events from 1964 to 1980 by health personnel for the most populous 25 provinces. The number of provinces increased to 49 provinces in 1981. Then, it was needed to collect data on birth events for the whole country to make plans and programmes for future. Therefore, TurkStat had meeting with related organizations and decided to collect data on birth events by population directorates and also they started to collect data on birth events for the whole country on 1 November 1983. But, after TurkStat evaluated birth data, it was seen that data on birth events collected from administrative registers were missing and unreliable. Therefore, it was decided to stop collecting data on birth events on 1 January 1986 until the new system will be able to establish.

The Central Population Administrative System (MERNİS) was converted to the on-line system in 2001. Because of this, it was decided to get data on birth events from MERNİS database. Then, it was signed a protocol related to data change between the Ministry of Interior, The General Directorate of Civil Registration and Nationality and TurkStat on 7 February 2006. In the framework of this protocol, for 2001 and later, the data related to birth events taken from MERNİS database are started to publish by TurkStat.

## Marriage Statistics

Marriage statistics include only legal marriages. Information related to marriage events has been gathered by Turkish Statistical Institute (TurkStat) from 1927 to 1967 for province and district centers, in addition to sub-districts and villages with a municipal organization between 1968-1981 and for the whole country since the beginning of 1982.

Up to 2003, information related to the marriage events were collected from marriage offices of a municipal organization and population offices in sub-districts and villages without a municipal organization in a period of monthly and trimester by TurkStat. A protocol was signed between The Ministry of Interior, The General Directorate of Civil Registration and Nationality and Turkish Statistical Institute on 7 February, 2006 to get data on marriage events. These data have been gotten from The Central Population Administrative System (MERNİS) data base since 2003 and published by TurkStat.

## Divorce Statistics

Information related to divorce events have been gathered for the whole Turkey, since the enforcement of the Civil Code on October 4, 1926.

2003 yılına kadar boşanma olaylarına ilişkin bilgiler, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından asiyi hukuk ve aile mahkemeleri kanalıyla üçer aylık dönemler halinde derlenmekteydi. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile Türkiye İstatistik Kurumu arasında 7 Şubat 2006 tarihinde yapılan bir protokol ile 2003 yılından itibaren boşanma olaylarına ilişkin bilgiler, Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) veri tabanından elde edilerek yayımlanmaya başlanmıştır.

#### Ölüm İstatistikleri

Ölüm olaylarına ilişkin bilgiler, 1931-1949 yılları arasında nüfusu en fazla olan 25 il merkezinde, 1950-1956 yılları arasında bütün il merkezlerinde, 1957-2008 yılları arasında bütün il ve ilçe merkezlerinde, 2009 yılından itibaren ise Türkiye geneli için derlenmeye başlanmıştır.

2008 yılına kadar ölüm olaylarına ilişkin bilgiler, "Ölü gömme izin kağıdı" vermekle yükümlü görevlilerce doldurulan illerde sağlık müdürlükleri, ilçelerde ise sağlık ocakları kanalı ile TÜİK Bölge Müdürlüklerine aylık olarak gönderilen "Ölüm istatistik formları" ile derlenmekteydi.

2009 yılından itibaren MERNİS veri tabanından elde edilen ölüm olaylarına ilişkin bilgiler MERNİS ölüm bildirim formuna dayanmaktadır. Sağlık kurumlarında meydana gelen ölüm olayları 10 gün içinde bağlı oldukları ilçe nüfus müdürlüğüne bildirilmektedir. Sağlık kurumu dışında meydana gelen ölüm olayları ise defin ruhsatı vermeye yetkili kişi (aile hekimi, belediye tabibi, köy muhtarı, vb) tarafından bağlı oldukları ilçe nüfus müdürlüğüne bildirilmektedir. İlçe nüfus müdürlüklerine bildirim yapılan bu ölüm olayları, aile nüfus kütükleri ile MERNİS veri tabanına işlenmektedir.

#### İntihar İstatistikleri

İntihar olaylarına ilişkin bilgiler, 1962 yılından bu yana derlenmekte olup ülke geneline kapsamaktadır. Yerleşim yerlerinde meydana gelen her bir intihar olayı için "İntihar istatistik formu" emniyet veya jandarma teşkilatı personeli tarafından doldurulur ve her ayın sonunda valilik ve kaymakamlıklar kanalı ile topluca TÜİK'e gönderilir.

Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ile Türkiye İstatistik Kurumu arasında yapılan bir protokol ile 2009 yılından itibaren intihar olaylarına ilişkin bilgiler manyetik ortamda alınmaya başlanmıştır.

#### Tanım ve Kavramlar

**Evlenme:** Türk Medeni Kanunu'na göre evlenmeye ehil erkek ve kadının, yetkili kanuni merci önünde yapmış oldukları çift taraflı bir akittir.

**Boşanma:** Evlenmenin yasal olarak sona erdirilmesidir. Erkek ile kadının yeni bir evlenme yapacak şekilde hukuki bir kararla evliliklerini tamamen sona erdirmeleridir.

**Ölüm:** Canlı doğum olayı gerçekleşikten sonraki herhangi bir zamanda yaşamsal fonksiyonların tamamen yitirilmesidir.

**İntihar:** İnsanın psikişik tabakalarında meydana gelen bir iç çatışma sonucunda kendi kendini bilerek ve isteyerek öldürme şeklidir.

**Yaşa özel doğurganlık hızı:** Belli bir yaş grubunda kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısıdır.

Up to 2003, information related to the divorce events were collected from civil courts of general jurisdiction and family courts in a period of trimester by TurkStat. A protocol was signed between The Ministry of Interior, The General Directorate of Civil Registration and Nationality and Turkish Statistical Institute on 7 February, 2006 to get data on divorce events. These data have been gotten from The Central Population Administrative System (MERNİS) data base since 2003 and published by TurkStat.

#### Death Statistics

The information related to death events were collected from 1931 to 1949 for the most populous 25 provincial centers. From 1950 to 1956 all the provincial centers were covered. From 1957 to 2008 all the province and district centers were covered. Since 2009, the information related to death events have been compiled for the whole Turkey.

Until 2008, Death events were collected by death statistics forms, filled out by the municipal officials responsible for issuing burial permits. Death statistics forms were then transmitted to TurkStat Regional Offices by health directorates in provinces and by health clinics in district monthly.

From 2009 onwards, Information related to death events placed in MERNİS database is based on MERNİS death form. Death events occurring in health institutions are compulsory to be notified in 10 days to the related district population directorates. Death events occurring outside the health institutions are compulsory to be notified in 10 days to the related district population directorates by the authorized personnel in charge of issuing the death certificate. These authorized personnel can be family physician, municipal physician, head of village (Muhtar), etc. These death events declared to the related district population directorates are registered to the family ledger and MERNİS database.

#### Suicide Statistics

The information related to suicide events have been compiled for the whole country since 1962. For every suicide event occurring in an inhabited place, a suicide statistics form is filled out by the police officer or gendarme and is sent to TurkStat through the governor's offices in provinces and districts at the end of every month.

The information related to suicide events have been started to get as electronically since 2009 in the framework of the protocol signed between The General Police Headquarters, The General Gendarme Commandership and Turkish Statistical Institute on suicide events.

#### Definitions and Concepts

**Marriage:** In accordance with the Turkish Civil Code, is a contract made between a man and woman to live together, sanctioned by a legal authority.

**Divorce:** A final legal dissolution of a marriage, that is, separation of husband and wife by a judicial decree which confers on the parties the right to civil re-marriage.

**Death:** Death is the permanent disappearance of all evidence of life at any time after live birth has taken place.

**Suicide:** Suicide is a method of killing of oneself knowingly and willingly as a result of psychological conflict.

**Age specific fertility rate:** The average number of live births per certain age group of a women.

## 4.1 İBBS'ye göre doğumlar, 2009-2013

Births by SR, 2009-2013

[28.02.2014 tarihi itibariyle - Date as of 28.02.2014]

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	1 265 071	1 258 252	1 244 673	1 286 828	1 283 062
<b>TR1 İstanbul</b>	210 170	213 378	212 241	225 393	227 162
<b>TR10</b>	210 170	213 378	212 241	225 393	227 162
TR100 İstanbul	210 170	213 378	212 241	225 393	227 162
<b>TR2 Batı Marmara - West Marmara</b>	36 369	36 246	36 917	38 407	38 557
<b>TR21</b>	18 627	18 569	19 035	20 101	20 291
TR211 Tekirdağ	11 144	11 215	11 699	12 375	12 693
TR212 Edirne	4 101	3 972	4 088	4 251	4 151
TR213 Kırklareli	3 382	3 382	3 248	3 475	3 447
<b>TR22</b>	17 742	17 677	17 882	18 306	18 266
TR221 Balıkesir	12 530	12 701	12 664	12 897	13 016
TR222 Çanakkale	5 212	4 976	5 218	5 409	5 250
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	129 796	127 899	127 268	132 806	131 164
<b>TR31</b>	50 772	50 226	50 752	53 738	52 929
TR310 İzmir	50 772	50 226	50 752	53 738	52 929
<b>TR32</b>	36 840	36 100	35 876	37 554	37 045
TR321 Aydın	12 953	12 784	12 586	13 470	13 108
TR322 Denizli	13 159	12 555	12 678	12 976	13 020
TR323 Muğla	10 728	10 761	10 612	11 108	10 917
<b>TR33</b>	42 184	41 573	40 640	41 514	41 190
TR331 Manisa	18 717	18 439	18 410	18 929	19 101
TR332 Afyonkarahisar	11 816	11 385	11 074	11 101	10 741
TR333 Kütahya	7 188	7 271	6 818	6 929	6 774
TR334 Uşak	4 463	4 478	4 338	4 555	4 574
<b>TR4 Doğu Marmara - East Marmara</b>	100 836	100 243	99 241	104 754	104 906
<b>TR41</b>	50 340	50 461	49 807	53 121	53 009
TR411 Bursa	38 915	39 171	38 585	41 205	40 968
TR412 Eskişehir	8 820	8 749	8 753	9 257	9 356
TR413 Bilecik	2 605	2 541	2 469	2 659	2 685
<b>TR42</b>	50 496	49 782	49 434	51 633	51 897
TR421 Kocaeli	25 854	25 833	25 693	27 243	27 340
TR422 Sakarya	13 324	13 011	12 712	13 346	13 267
TR423 Düzce	5 058	4 969	4 972	4 942	5 102
TR424 Bolu	3 451	3 376	3 513	3 396	3 495
TR425 Yalova	2 809	2 593	2 544	2 706	2 693
<b>TR5 Batı Anadolu - West Anatolia</b>	107 632	106 751	107 536	110 754	111 629
<b>TR51</b>	68 285	68 182	68 977	71 296	72 433
TR510 Ankara	68 285	68 182	68 977	71 296	72 433
<b>TR52</b>	39 347	38 569	38 559	39 458	39 196
TR521 Konya	35 344	34 954	34 952	35 799	35 412
TR522 Karaman	4 003	3 615	3 607	3 659	3 784
<b>TR6 Akdeniz - Mediterranean</b>	167 299	165 801	162 965	169 101	169 021
<b>TR61</b>	39 418	38 993	38 922	41 024	40 971
TR611 Antalya	30 595	30 592	30 789	32 820	32 796
TR612 Isparta	5 749	5 373	5 229	5 327	5 233
TR613 Burdur	3 074	3 028	2 904	2 877	2 942
<b>TR62</b>	64 758	64 402	63 337	65 987	66 101
TR621 Adana	37 670	37 157	36 747	38 009	38 426
TR622 Mersin	27 088	27 245	26 590	27 978	27 675

## 4.1 İBBS'ye göre doğumlar, 2009-2013 (devam)

Births by SR, 2009-2013 (continued)

[28.02.2014 tarihi itibarıyla - Date as of 28.02.2014]

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TR63</b>	63 123	62 406	60 706	62 090	61 949
TR631 Hatay	30 306	29 829	29 267	30 335	29 879
TR632 Kahramanmaraş	23 199	22 907	22 460	22 387	22 752
TR633 Osmaniye	9 618	9 670	8 979	9 368	9 318
<b>TR7 Orta Anadolu - Central Anatolia</b>	67 075	64 027	62 470	62 077	60 671
<b>TR71</b>	25 813	24 532	23 534	23 356	22 929
TR711 Kırıkkale	3 869	3 665	3 345	3 242	3 282
TR712 Aksaray	7 594	7 342	7 167	6 933	6 753
TR713 Niğde	6 657	6 245	5 973	6 069	5 875
TR714 Nevşehir	4 702	4 395	4 254	4 282	4 173
TR715 Kırşehir	2 991	2 885	2 795	2 830	2 846
<b>TR72</b>	41 262	39 495	38 936	38 721	37 742
TR721 Kayseri	22 159	21 653	22 003	22 263	22 280
TR722 Sivas	10 533	10 160	9 782	9 677	9 233
TR723 Yozgat	8 570	7 682	7 151	6 781	6 229
<b>TR8 Batı Karadeniz - West Black Sea</b>	63 940	61 316	58 317	58 164	56 957
<b>TR81</b>	13 982	13 274	12 575	12 183	11 929
TR811 Zonguldak	8 837	8 312	7 754	7 678	7 282
TR812 Karabük	2 713	2 556	2 550	2 423	2 502
TR813 Bartın	2 432	2 406	2 271	2 082	2 145
<b>TR82</b>	9 653	9 312	8 930	8 960	8 740
TR821 Kastamonu	4 470	4 346	4 153	4 208	4 158
TR822 Çankırı	2 531	2 458	2 348	2 284	2 262
TR823 Sinop	2 652	2 508	2 429	2 468	2 320
<b>TR83</b>	40 305	38 730	36 812	37 021	36 288
TR831 Samsun	18 595	17 874	17 190	17 522	17 293
TR832 Tokat	9 393	9 044	8 309	8 022	7 944
TR833 Çorum	7 967	7 620	7 283	7 446	7 045
TR834 Amasya	4 350	4 192	4 030	4 031	4 006
<b>TR9 Doğu Karadeniz - East Black Sea</b>	35 541	34 228	32 682	32 621	32 268
<b>TR90</b>	35 541	34 228	32 682	32 621	32 268
TR901 Trabzon	11 183	10 828	10 396	10 330	10 094
TR902 Ordu	10 457	10 049	9 473	9 487	9 376
TR903 Giresun	5 256	5 168	4 811	4 775	4 647
TR904 Rize	4 526	4 357	4 275	4 208	4 326
TR905 Artvin	2 057	2 005	1 927	2 059	2 010
TR906 Gümüşhane	2 062	1 821	1 800	1 762	1 815
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu - North East Anatolia</b>	50 646	51 373	50 306	50 324	48 690
<b>TRA1</b>	20 514	20 282	20 358	20 350	19 894
TRA11 Erzurum	16 134	15 939	15 983	15 947	15 522
TRA12 Erzincan	3 020	3 033	3 168	3 122	3 178
TRA13 Bayburt	1 360	1 310	1 207	1 281	1 194
<b>TRA2</b>	30 132	31 091	29 948	29 974	28 796
TRA21 Ağrı	16 698	17 467	16 859	16 929	16 258
TRA22 Kars	7 124	7 325	6 846	6 913	6 366
TRA23 Iğdır	4 403	4 534	4 498	4 445	4 592
TRA24 Ardahan	1 907	1 765	1 745	1 687	1 580

## 4.1 İBBS'ye göre doğumlar, 2009-2013 (devam)

Births by SR, 2009-2013 (continued)

[28.02.2014 tarihi itibarıyla - Date as of 28.02.2014]

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TRB Ortadoğu Anadolu - Central East Anatolia</b>	86 650	85 758	83 524	83 262	83 589
<b>TRB1</b>	28 714	28 157	27 675	27 668	27 113
TRB11 Malatya	12 721	12 461	12 158	12 184	11 861
TRB12 Elazığ	9 472	9 236	9 129	9 046	8 772
TRB13 Bingöl	5 573	5 587	5 497	5 525	5 535
TRB14 Tunceli	948	873	891	913	945
<b>TRB2</b>	57 936	57 601	55 849	55 594	56 476
TRB21 Van	30 288	30 194	29 262	28 972	30 215
TRB22 Muş	12 009	12 124	11 507	11 678	11 274
TRB23 Bitlis	9 387	9 240	8 947	8 966	8 856
TRB24 Hakkari	6 252	6 043	6 133	5 978	6 131
<b>TRC Güneydoğu Anadolu - South East Anatolia</b>	209 117	211 232	211 206	219 165	218 448
<b>TRC1</b>	59 078	58 892	58 855	61 453	61 832
TRC11 Gaziantep	42 868	42 483	42 811	45 278	46 077
TRC12 Adıyaman	13 399	13 510	13 325	13 355	12 967
TRC13 Kilis	2 811	2 899	2 719	2 820	2 788
<b>TRC2</b>	93 650	95 890	97 013	100 522	100 142
TRC21 Şanlıurfa	54 320	55 801	56 524	58 676	58 858
TRC22 Diyarbakır	39 330	40 089	40 489	41 846	41 284
<b>TRC3</b>	56 389	56 450	55 338	57 190	56 474
TRC31 Mardin	19 944	20 111	19 619	20 690	19 984
TRC32 Batman	13 666	13 866	13 634	13 997	14 039
TRC33 Şırnak	13 822	13 572	13 437	13 848	14 122
TRC34 Siirt	8 957	8 901	8 648	8 655	8 329

## 4.2 Yaşa özel doğurganlık hızı, 2009-2013

Age specific fertility rate, 2009-2013

[28.02.2014 tarihi itibarıyla - Date as of 28.02.2014]

(‰)

Annenin yaş grubu - Age group of mother	2009	2010	2011	2012	2013
15-19	37	33	31	30	28
20-24	117	112	108	108	105
25-29	125	125	123	128	128
30-34	84	87	89	94	95
35-39	42	43	41	44	46
40-44	11	11	10	11	11
45-49	2	2	2	1	1



## 4.3 İBBS'ye göre evlenmeler, 2009-2013

Marriages by SR, 2009-2013

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	591 742	582 715	592 775	603 751	600 138
<b>TR1 İstanbul</b>	100 406	104 055	105 860	110 478	111 050
<b>TR10</b>	100 406	104 055	105 860	110 478	111 050
TR100 İstanbul	100 406	104 055	105 860	110 478	111 050
<b>TR2 Batı Marmara - West Marmara</b>	21 513	21 597	22 217	22 252	22 376
<b>TR21</b>	10 139	10 284	10 826	10 940	11 159
TR211 Tekirdağ	5 417	5 612	5 915	6 153	6 369
TR212 Edirne	2 573	2 553	2 703	2 628	2 532
TR213 Kırklareli	2 149	2 119	2 208	2 159	2 258
<b>TR22</b>	11 374	11 313	11 391	11 312	11 217
TR221 Balıkesir	8 173	8 201	8 246	8 162	8 095
TR222 Çanakkale	3 201	3 112	3 145	3 150	3 122
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	72 993	73 922	76 132	76 462	76 005
<b>TR31</b>	29 582	30 369	31 756	32 403	32 219
TR310 İzmir	29 582	30 369	31 756	32 403	32 219
<b>TR32</b>	20 342	20 584	21 176	21 188	21 085
TR321 Aydın	7 439	7 526	7 748	7 666	7 791
TR322 Denizli	6 854	6 937	7 206	7 199	7 174
TR323 Muğla	6 049	6 121	6 222	6 323	6 120
<b>TR33</b>	23 069	22 969	23 200	22 871	22 701
TR331 Manisa	9 951	10 302	10 430	10 321	10 366
TR332 Afyonkarahisar	6 196	6 026	6 090	5 796	5 724
TR333 Kütahya	4 175	4 005	4 048	3 979	3 870
TR334 Uşak	2 747	2 636	2 632	2 775	2 741
<b>TR4 Doğu Marmara - East Marmara</b>	49 276	49 723	51 651	53 112	53 844
<b>TR41</b>	24 906	25 749	26 815	27 310	27 654
TR411 Bursa	18 260	19 017	19 776	20 276	20 364
TR412 Eskişehir	5 407	5 491	5 731	5 726	5 977
TR413 Bilecik	1 239	1 241	1 308	1 308	1 313
<b>TR42</b>	24 370	23 974	24 836	25 802	26 190
TR421 Kocaeli	11 779	11 745	12 156	12 563	12 840
TR422 Sakarya	6 608	6 429	6 751	6 975	6 992
TR423 Düzce	2 574	2 542	2 644	2 774	2 756
TR424 Bolu	1 908	1 734	1 773	1 906	2 016
TR425 Yalova	1 501	1 524	1 512	1 584	1 586
<b>TR5 Batı Anadolu - West Anatolia</b>	53 241	53 281	54 182	55 081	55 096
<b>TR51</b>	34 098	34 445	35 498	36 191	36 509
TR510 Ankara	34 098	34 445	35 498	36 191	36 509
<b>TR52</b>	19 143	18 836	18 684	18 890	18 587
TR521 Konya	17 079	16 937	16 857	16 976	16 751
TR522 Karaman	2 064	1 899	1 827	1 914	1 836

## 4.3 İBBS'ye göre evlenmeler, 2009-2013 (devam)

Marriages by SR, 2009-2013 (continued)

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TR6 Akdeniz - Mediterranean</b>	79 125	77 094	78 850	79 645	79 055
<b>TR61</b>	20 173	20 026	20 981	21 681	21 441
TR611 Antalya	15 517	15 518	16 366	17 116	17 012
TR612 Isparta	2 995	2 838	2 985	2 982	2 806
TR613 Burdur	1 661	1 670	1 630	1 583	1 623
<b>TR62</b>	31 477	30 209	31 089	31 531	31 619
TR621 Adana	17 921	16 669	17 242	17 597	17 940
TR622 Mersin	13 556	13 540	13 847	13 934	13 679
<b>TR63</b>	27 475	26 859	26 780	26 433	25 995
TR631 Hatay	13 203	12 973	13 212	13 165	12 784
TR632 Kahramanmaraş	9 966	9 658	9 286	9 152	9 018
TR633 Osmaniye	4 306	4 228	4 282	4 116	4 193
<b>TR7 Orta Anadolu - Central Anatolia</b>	35 981	34 003	33 531	33 425	32 433
<b>TR71</b>	15 036	14 083	13 931	13 545	13 197
TR711 Kırıkkale	2 688	2 533	2 411	2 341	2 421
TR712 Aksaray	4 338	4 043	3 914	3 822	3 646
TR713 Niğde	3 229	3 005	3 047	2 981	2 806
TR714 Nevşehir	2 599	2 494	2 527	2 440	2 483
TR715 Kırşehir	2 182	2 008	2 032	1 961	1 841
<b>TR72</b>	20 945	19 920	19 600	19 880	19 236
TR721 Kayseri	10 291	10 049	10 077	10 446	10 332
TR722 Sivas	5 384	5 040	5 016	4 995	4 785
TR723 Yozgat	5 270	4 831	4 507	4 439	4 119
<b>TR8 Batı Karadeniz - West Black Sea</b>	37 854	35 560	34 257	33 493	32 884
<b>TR81</b>	9 538	8 218	7 876	7 545	7 208
TR811 Zonguldak	6 192	5 033	4 950	4 601	4 369
TR812 Karabük	1 692	1 583	1 534	1 540	1 446
TR813 Bartın	1 654	1 602	1 392	1 404	1 393
<b>TR82</b>	5 570	5 344	5 246	5 043	4 957
TR821 Kastamonu	2 472	2 448	2 357	2 305	2 210
TR822 Çankırı	1 463	1 350	1 366	1 311	1 280
TR823 Sinop	1 635	1 546	1 523	1 427	1 467
<b>TR83</b>	22 746	21 998	21 135	20 905	20 719
TR831 Samsun	10 083	10 015	9 630	9 668	9 727
TR832 Tokat	5 221	4 775	4 763	4 489	4 525
TR833 Çorum	4 909	4 766	4 383	4 322	4 234
TR834 Amasya	2 533	2 442	2 359	2 426	2 233
<b>TR9 Doğu Karadeniz - East Black Sea</b>	18 859	17 617	17 497	17 566	17 257
<b>TR90</b>	18 859	17 617	17 497	17 566	17 257
TR901 Trabzon	5 784	5 449	5 335	5 291	5 371
TR902 Ordu	5 547	5 211	5 142	5 109	5 014
TR903 Giresun	3 095	2 802	2 832	2 849	2 729
TR904 Rize	2 236	2 088	2 170	2 151	2 121
TR905 Artvin	1 138	1 146	1 086	1 183	1 107
TR906 Gümüşhane	1 059	921	932	983	915

## 4.3 İBBS'ye göre evlenmeler, 2009-2013 (devam)

Marriages by SR, 2009-2013 (continued)

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu - North East Anatolia</b>	20 394	19 756	19 208	19 605	18 936
<b>TRA1</b>	8 865	8 821	8 566	8 647	8 349
TRA11 Erzurum	6 687	6 619	6 418	6 490	6 306
TRA12 Erzincan	1 579	1 597	1 540	1 610	1 496
TRA13 Bayburt	599	605	608	547	547
<b>TRA2</b>	11 529	10 935	10 642	10 958	10 587
TRA21 Ağrı	5 978	5 488	5 387	5 547	5 526
TRA22 Kars	2 831	2 754	2 612	2 742	2 569
TRA23 Iğdır	1 833	1 761	1 749	1 776	1 661
TRA24 Ardahan	887	932	894	893	831
<b>TRB Ortadoğu Anadolu - Central East Anatolia</b>	31 796	30 509	30 304	30 870	31 934
<b>TRB1</b>	13 991	13 099	13 288	13 048	13 330
TRB11 Malatya	6 169	5 680	5 958	5 810	5 823
TRB12 Elazığ	4 841	4 613	4 595	4 453	4 773
TRB13 Bingöl	2 343	2 202	2 161	2 189	2 206
TRB14 Tunceli	638	604	574	596	528
<b>TRB2</b>	17 805	17 410	17 016	17 822	18 604
TRB21 Van	9 467	9 172	9 014	9 414	10 123
TRB22 Muş	3 926	3 672	3 599	3 725	3 680
TRB23 Bitlis	2 790	2 855	2 674	2 842	2 828
TRB24 Hakkari	1 622	1 711	1 729	1 841	1 973
<b>TRC Güneydoğu Anadolu - South East Anatolia</b>	70 304	65 598	69 086	71 762	69 268
<b>TRC1</b>	22 975	22 767	23 669	24 336	24 098
TRC11 Gaziantep	15 741	15 540	16 520	17 059	16 807
TRC12 Adıyaman	6 042	5 951	5 867	5 997	6 032
TRC13 Kilis	1 192	1 276	1 282	1 280	1 259
<b>TRC2</b>	30 826	27 700	29 404	31 067	29 130
TRC21 Şanlıurfa	16 666	15 107	16 451	17 721	15 811
TRC22 Diyarbakır	14 160	12 593	12 953	13 346	13 319
<b>TRC3</b>	16 503	15 131	16 013	16 359	16 040
TRC31 Mardin	6 486	6 132	6 652	6 705	6 299
TRC32 Batman	4 501	3 825	3 799	4 020	4 098
TRC33 Şırnak	3 012	2 962	3 240	3 343	3 253
TRC34 Siirt	2 504	2 212	2 322	2 291	2 390

**4.4 İBBS'ye göre boşanmalar, 2009-2013**  
Divorces by SR, 2009-2013

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	114 162	118 568	120 117	123 325	125 305
<b>TR1 İstanbul</b>	24 492	24 952	25 884	26 825	27 024
<b>TR10</b>	24 492	24 952	25 884	26 825	27 024
TR100 İstanbul	24 492	24 952	25 884	26 825	27 024
<b>TR2 Batı Marmara - West Marmara</b>	5 467	5 740	5 911	5 704	5 816
<b>TR21</b>	2 680	2 744	2 770	2 585	2 815
TR211 Tekirdağ	1 477	1 486	1 524	1 461	1 648
TR212 Edirne	702	674	669	562	603
TR213 Kırklareli	501	584	577	562	564
<b>TR22</b>	2 787	2 996	3 141	3 119	3 001
TR221 Balıkesir	2 042	2 194	2 259	2 305	2 274
TR222 Çanakkale	745	802	882	814	727
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	21 320	22 381	22 171	22 367	22 136
<b>TR31</b>	10 475	10 986	11 149	10 868	10 789
TR310 İzmir	10 475	10 986	11 149	10 868	10 789
<b>TR32</b>	6 112	6 376	6 213	6 472	6 527
TR321 Aydın	2 087	2 129	2 104	2 064	2 128
TR322 Denizli	2 155	2 214	2 101	2 245	2 250
TR323 Muğla	1 870	2 033	2 008	2 163	2 149
<b>TR33</b>	4 733	5 019	4 809	5 027	4 820
TR331 Manisa	2 234	2 239	2 156	2 359	2 315
TR332 Afyonkarahisar	961	1 133	1 010	927	907
TR333 Kütahya	811	876	909	932	855
TR334 Uşak	727	771	734	809	743
<b>TR4 Doğu Marmara - East Marmara</b>	10 354	11 323	11 623	12 085	12 728
<b>TR41</b>	5 475	6 148	6 560	6 898	6 828
TR411 Bursa	3 679	4 236	4 660	4 993	4 835
TR412 Eskişehir	1 524	1 595	1 573	1 580	1 656
TR413 Bilecik	272	317	327	325	337
<b>TR42</b>	4 879	5 175	5 063	5 187	5 900
TR421 Kocaeli	2 450	2 608	2 495	2 532	2 934
TR422 Sakarya	1 274	1 282	1 254	1 315	1 487
TR423 Düzce	422	532	535	520	673
TR424 Bolu	347	371	365	435	450
TR425 Yalova	386	382	414	385	356
<b>TR5 Batı Anadolu - West Anatolia</b>	13 612	14 057	14 403	15 210	15 224
<b>TR51</b>	9 998	10 260	10 491	11 083	11 221
TR510 Ankara	9 998	10 260	10 491	11 083	11 221
<b>TR52</b>	3 614	3 797	3 912	4 127	4 003
TR521 Konya	3 186	3 318	3 476	3 707	3 587
TR522 Karaman	428	479	436	420	416

## 4.4 İBBS'ye göre boşanmalar, 2009-2013 (devam)

Divorces by SR, 2009-2013 (continued)

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TR6 Akdeniz - Mediterranean</b>	16 041	16 878	17 728	17 625	18 301
<b>TR61</b>	5 857	6 257	6 670	6 396	6 782
TR611 Antalya	4 870	5 290	5 621	5 347	5 712
TR612 Isparta	563	541	633	647	655
TR613 Burdur	424	426	416	402	415
<b>TR62</b>	6 507	6 524	7 087	7 065	7 457
TR621 Adana	3 546	3 445	3 841	3 878	4 057
TR622 Mersin	2 961	3 079	3 246	3 187	3 400
<b>TR63</b>	3 677	4 097	3 971	4 164	4 062
TR631 Hatay	1 745	2 002	1 917	2 035	2 094
TR632 Kahramanmaraş	1 412	1 492	1 465	1 426	1 313
TR633 Osmaniye	520	603	589	703	655
<b>TR7 Orta Anadolu - Central Anatolia</b>	6 342	6 506	6 117	6 440	6 266
<b>TR71</b>	3 061	3 079	2 884	2 822	2 686
TR711 Kırıkkale	605	627	582	514	557
TR712 Aksaray	996	897	777	765	731
TR713 Niğde	401	484	476	485	556
TR714 Nevşehir	669	627	629	572	501
TR715 Kırşehir	390	444	420	486	341
<b>TR72</b>	3 281	3 427	3 233	3 618	3 580
TR721 Kayseri	1 945	2 092	1 954	2 307	2 291
TR722 Sivas	649	654	656	626	622
TR723 Yozgat	687	681	623	685	667
<b>TR8 Batı Karadeniz - West Black Sea</b>	6 167	6 226	6 141	6 080	6 141
<b>TR81</b>	1 875	1 647	1 640	1 620	1 611
TR811 Zonguldak	1 173	1 023	946	995	987
TR812 Karabük	360	327	401	361	348
TR813 Bartın	342	297	293	264	276
<b>TR82</b>	917	929	941	917	869
TR821 Kastamonu	438	431	496	449	384
TR822 Çankırı	191	207	209	205	204
TR823 Sinop	288	291	236	263	281
<b>TR83</b>	3 375	3 650	3 560	3 543	3 661
TR831 Samsun	1 531	1 794	1 751	1 873	1 728
TR832 Tokat	670	643	654	628	614
TR833 Çorum	797	834	769	649	857
TR834 Amasya	377	379	386	393	462
<b>TR9 Doğu Karadeniz - East Black Sea</b>	2 393	2 321	2 363	2 469	2 505
<b>TR90</b>	2 393	2 321	2 363	2 469	2 505
TR901 Trabzon	681	596	624	640	613
TR902 Ordu	736	701	781	860	847
TR903 Giresun	469	532	492	493	482
TR904 Rize	267	238	257	254	287
TR905 Artvin	148	155	157	131	172
TR906 Gümüşhane	92	99	52	91	104

## 4.4 İBBS'ye göre boşanmalar, 2009-2013 (devam)

Divorces by SR, 2009-2013 (continued)

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu</b>					
North East Anatolia	1 267	1 283	1 249	1 318	1 402
<b>TRA1</b>	730	715	711	780	759
TRA11 Erzurum	407	434	448	463	450
TRA12 Erzincan	276	237	217	272	266
TRA13 Bayburt	47	44	46	45	43
<b>TRA2</b>	537	568	538	538	643
TRA21 Ağrı	116	114	151	160	191
TRA22 Kars	142	165	150	116	158
TRA23 Iğdır	220	242	180	191	219
TRA24 Ardahan	59	47	57	71	75
<b>TRB Ortadoğu Anadolu</b>					
Central East Anatolia	2 153	2 135	1 881	2 176	2 297
<b>TRB1</b>	1 732	1 696	1 485	1 755	1 781
TRB11 Malatya	800	807	776	831	856
TRB12 Elazığ	681	608	532	664	670
TRB13 Bingöl	156	156	83	132	135
TRB14 Tunceli	95	125	94	128	120
<b>TRB2</b>	421	439	396	421	516
TRB21 Van	239	267	244	210	287
TRB22 Muş	90	70	72	91	111
TRB23 Bitlis	55	66	50	85	79
TRB24 Hakkari	37	36	30	35	39
<b>TRC Güneydoğu Anadolu</b>					
South East Anatolia	4 554	4 766	4 646	5 026	5 465
<b>TRC1</b>	2 552	2 769	2 815	2 950	3 138
TRC11 Gaziantep	1 942	2 228	2 283	2 336	2 424
TRC12 Adıyaman	504	435	422	467	576
TRC13 Kilis	106	106	110	147	138
<b>TRC2</b>	1 509	1 463	1 297	1 412	1 652
TRC21 Şanlıurfa	877	784	660	638	879
TRC22 Diyarbakır	632	679	637	774	773
<b>TRC3</b>	493	534	534	664	675
TRC31 Mardin	227	289	271	336	287
TRC32 Batman	136	115	126	160	208
TRC33 Şırnak	68	70	73	83	91
TRC34 Siirt	62	60	64	85	89

## 4.5 Evlilik süresine göre boşanmalar, 2009-2013

Divorces by duration of marriage, 2009-2013

Evlilik süresi (yıl) Duration of marriage (years)	2009		2010		2011		2012		2013	
		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)
<b>Toplam - Total</b>	114 162	100,0	118 568	100,0	120 117	100,0	123 325	100,0	125 305	100,0
-1	4 020	3,5	3 967	3,4	4 274	3,6	4 080	3,3	4 385	3,5
1	10 439	9,1	10 559	8,9	10 881	9,1	11 075	9,0	12 455	9,9
2	9 174	8,0	9 295	7,8	9 287	7,7	9 245	7,5	9 815	7,8
3	8 095	7,1	8 634	7,3	8 742	7,3	8 866	7,2	8 421	6,7
4	7 379	6,5	7 821	6,6	8 044	6,7	8 185	6,6	7 907	6,3
5	6 696	5,9	7 001	5,9	7 089	5,9	7 426	6,0	7 496	6,0
6-10	23 879	20,9	24 940	21,0	24 756	20,6	26 144	21,2	26 938	21,5
11-15	16 628	14,6	17 528	14,8	17 772	14,8	18 225	14,8	17 696	14,1
16+	27 426	24,0	28 433	24,0	28 949	24,1	29 772	24,1	29 938	23,9
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	426	0,4	390	0,3	323	0,3	307	0,3	254	0,2

## 4.6 Nedenlerine göre boşanmalar, 2009-2013

Divorces by causes, 2009-2013

Boşanma nedeni Cause of divorce	2009		2010		2011		2012		2013	
		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)
<b>Toplam - Total</b>	114 162	100,00	118 568	100,00	120 117	100,00	123 325	100,00	125 305	100,00
<b>Zina - Adultery</b>	76	0,07	90	0,08	85	0,07	71	0,06	80	0,06
<b>Canaya kast ve pek fena muamele</b> Attempt against life, cruelty and serious insult	29	0,03	32	0,03	35	0,03	30	0,03	31	0,02
<b>Cürüm ve haysiyetsizlik - Infamous</b> crime and dishonorable conduct	42	0,04	37	0,03	35	0,03	26	0,02	37	0,03
<b>Terk - Willful desertion</b>	285	0,25	317	0,27	288	0,24	276	0,22	238	0,19
<b>Akil hastalığı - Insanity</b>	38	0,03	42	0,03	58	0,05	52	0,04	40	0,03
<b>Geçimsizlik - Incompatibility</b>	108 560	95,09	113 039	95,34	116 153	96,70	119 921	97,24	121 627	97,06
<b>Diğer - Other</b>	1 156	1,01	1 414	1,19	957	0,80	1 050	0,85	1 149	0,92
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	3 976	3,48	3 597	3,03	2 506	2,08	1 899	1,54	2 103	1,68

## 4.7 Eşlerin yaş farkına göre boşanmalar, 2009-2013

Divorces by age difference of spouses, 2009-2013

Yaş farkı Age difference	2009		2010		2011		2012		2013	
		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)
<b>Toplam - Total</b>	114 162	100,0	118 568	100,0	120 117	100,0	123 325	100,0	125 305	100,0
<b>Erkeğin yaşı büyük</b> Husband older	86 190	75,5	90 416	76,2	92 872	77,3	95 082	77,1	96 904	77,3
<b>Erkeğin yaşı küçük</b> Husband younger	15 966	14,0	16 328	13,8	16 545	13,8	16 793	13,6	16 880	13,5
<b>Yaşları eşit - Same age</b>	7 347	6,4	7 553	6,4	7 770	6,5	8 080	6,6	8 211	6,6
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	4 659	4,1	4 271	3,6	2 930	2,4	3 370	2,7	3 310	2,6

## 4.8 İBBS'ye göre ölümler, 2009-2013

Deaths by SR, 2009-2013

[31.03.2014 tarihi itibarıyla - Date as of 31.03.2014]

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	369 440	366 187	375 923	376 000	372 094
<b>TR1 İstanbul</b>	53 744	52 803	53 150	54 660	54 690
<b>TR10</b>	53 744	52 803	53 150	54 660	54 690
TR100 İstanbul	53 744	52 803	53 150	54 660	54 690
<b>TR2 Batı Marmara - West Marmara</b>	22 683	23 005	23 164	23 490	23 211
<b>TR21</b>	9 965	10 140	10 169	10 451	10 218
TR211 Tekirdağ	4 471	4 368	4 389	4 690	4 525
TR212 Edirne	2 960	3 138	3 109	3 204	2 988
TR213 Kırklareli	2 534	2 634	2 671	2 557	2 705
<b>TR22</b>	12 718	12 865	12 995	13 039	12 993
TR221 Balıkesir	8 761	8 932	8 997	9 033	9 067
TR222 Çanakkale	3 957	3 933	3 998	4 006	3 926
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	57 055	56 647	59 617	60 219	57 618
<b>TR31</b>	21 926	21 708	22 970	23 272	22 124
TR310 İzmir	21 926	21 708	22 970	23 272	22 124
<b>TR32</b>	15 621	15 856	16 622	16 774	16 147
TR321 Aydın	6 215	6 311	6 616	6 731	6 439
TR322 Denizli	5 233	5 220	5 497	5 560	5 318
TR323 Muğla	4 173	4 325	4 509	4 483	4 390
<b>TR33</b>	19 508	19 083	20 025	20 173	19 347
TR331 Manisa	8 501	8 497	8 839	8 871	8 498
TR332 Afyonkarahisar	4 659	4 418	4 653	4 691	4 427
TR333 Kütahya	4 069	4 079	4 297	4 214	4 164
TR334 Uşak	2 279	2 089	2 236	2 397	2 258
<b>TR4 Doğu Marmara - East Marmara</b>	37 369	37 517	38 086	38 206	38 260
<b>TR41</b>	20 561	20 629	20 958	20 869	21 061
TR411 Bursa	14 187	14 227	14 475	14 345	14 600
TR412 Eskişehir	4 888	4 934	5 082	5 052	5 042
TR413 Bilecik	1 486	1 468	1 401	1 472	1 419
<b>TR42</b>	16 808	16 888	17 128	17 337	17 199
TR421 Kocaeli	6 632	6 780	6 649	6 963	7 059
TR422 Sakarya	5 047	5 052	5 250	5 099	5 100
TR423 Düzce	1 922	1 883	1 998	2 102	1 911
TR424 Bolu	1 955	1 921	1 948	1 903	1 904
TR425 Yalova	1 252	1 252	1 283	1 270	1 225
<b>TR5 Batı Anadolu - West Anatolia</b>	32 969	32 262	33 091	33 355	33 196
<b>TR51</b>	21 313	20 645	21 151	21 703	21 829
TR510 Ankara	21 313	20 645	21 151	21 703	21 829
<b>TR52</b>	11 656	11 617	11 940	11 652	11 367
TR521 Konya	10 350	10 263	10 547	10 258	10 083
TR522 Karaman	1 306	1 354	1 393	1 394	1 284



## 4.8 İBBS'ye göre ölümler, 2009-2013 (devam)

Deaths by SR, 2009-2013 (continued)

[31.03.2014 tarihi itibarıyla - Date as of 31.03.2014]

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TR6 Akdeniz - Mediterranean</b>	41 242	41 814	42 886	43 365	43 869
<b>TR61</b>	11 961	12 518	12 869	13 291	13 323
TR611 Antalya	7 664	8 012	8 222	8 624	8 581
TR612 Isparta	2 496	2 678	2 794	2 713	2 769
TR613 Burdur	1 801	1 828	1 853	1 954	1 973
<b>TR62</b>	16 676	16 845	17 132	17 190	17 646
TR621 Adana	8 997	9 187	9 298	9 293	9 740
TR622 Mersin	7 679	7 658	7 834	7 897	7 906
<b>TR63</b>	12 605	12 451	12 885	12 884	12 900
TR631 Hatay	6 293	6 136	6 409	6 426	6 358
TR632 Kahramanmaraş	4 283	4 196	4 294	4 379	4 404
TR633 Osmaniye	2 029	2 119	2 182	2 079	2 138
<b>TR7 Orta Anadolu - Central Anatolia</b>	21 564	21 286	21 858	21 032	21 200
<b>TR71</b>	8 572	8 516	8 805	8 337	8 349
TR711 Kırıkkale	1 750	1 636	1 793	1 713	1 676
TR712 Aksaray	1 827	1 834	1 877	1 785	1 687
TR713 Niğde	1 833	1 797	1 911	1 760	1 806
TR714 Nevşehir	1 723	1 827	1 767	1 717	1 809
TR715 Kırşehir	1 439	1 422	1 457	1 362	1 371
<b>TR72</b>	12 992	12 770	13 053	12 695	12 851
TR721 Kayseri	5 812	5 813	6 110	5 885	5 969
TR722 Sivas	4 107	4 034	3 966	3 966	4 066
TR723 Yozgat	3 073	2 923	2 977	2 844	2 816
<b>TR8 Batı Karadeniz - West Black Sea</b>	31 274	30 528	31 637	31 463	30 975
<b>TR81</b>	6 832	6 621	6 840	6 935	6 692
TR811 Zonguldak	3 840	3 681	3 706	3 730	3 675
TR812 Karabük	1 605	1 605	1 684	1 662	1 561
TR813 Bartın	1 387	1 335	1 450	1 543	1 456
<b>TR82</b>	6 851	6 642	6 930	6 881	6 612
TR821 Kastamonu	3 525	3 267	3 550	3 510	3 320
TR822 Çankırı	1 492	1 549	1 467	1 478	1 477
TR823 Sinop	1 834	1 826	1 913	1 893	1 815
<b>TR83</b>	17 591	17 265	17 867	17 647	17 671
TR831 Samsun	7 109	7 095	7 203	7 349	7 350
TR832 Tokat	4 242	4 111	4 339	4 093	4 136
TR833 Çorum	3 950	3 788	3 877	3 832	3 799
TR834 Amasya	2 290	2 271	2 448	2 373	2 386
<b>TR9 Doğu Karadeniz - East Black Sea</b>	16 154	15 566	16 259	16 488	15 977
<b>TR90</b>	16 154	15 566	16 259	16 488	15 977
TR901 Trabzon	4 550	4 347	4 632	4 496	4 374
TR902 Ordu	4 471	4 213	4 488	4 612	4 535
TR903 Giresun	3 116	2 968	3 113	3 251	3 035
TR904 Rize	1 872	2 017	1 852	1 982	1 907
TR905 Artvin	1 289	1 214	1 356	1 295	1 290
TR906 Gümüşhane	856	807	818	852	836

## 4.8 İBBS'ye göre ölümler, 2009-2013 (devam)

Deaths by SR, 2009-2013 (continued)

[31.03.2014 tarihi itibarıyla - Date as of 31.03.2014]

İBBS - SR	2009	2010	2011	2012	2013
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu</b>					
North East Anatolia	11 126	10 935	11 846	11 009	10 582
<b>TRA1</b>	5 993	5 671	6 153	5 829	5 758
TRA11 Erzurum	4 154	3 995	4 354	4 010	3 893
TRA12 Erzincan	1 357	1 272	1 374	1 359	1 359
TRA13 Bayburt	482	404	425	460	506
<b>TRA2</b>	5 133	5 264	5 693	5 180	4 824
TRA21 Ağrı	2 099	2 221	2 563	2 290	1 971
TRA22 Kars	1 541	1 511	1 613	1 466	1 393
TRA23 Iğdır	763	785	769	753	729
TRA24 Ardahan	730	747	748	671	731
<b>TRB Ortadoğu Anadolu</b>					
Central East Anatolia	16 441	16 047	16 495	15 281	15 234
<b>TRB1</b>	8 432	8 422	8 542	8 389	8 408
TRB11 Malatya	3 864	3 817	3 919	3 927	3 882
TRB12 Elazığ	2 821	2 861	2 811	2 807	2 893
TRB13 Bingöl	1 230	1 191	1 311	1 177	1 110
TRB14 Tunceli	517	553	501	478	523
<b>TRB2</b>	8 009	7 625	7 953	6 892	6 826
TRB21 Van	3 705	3 603	4 145	3 407	3 568
TRB22 Muş	2 064	1 832	1 719	1 532	1 340
TRB23 Bitlis	1 347	1 305	1 164	1 108	1 151
TRB24 Hakkari	893	885	925	845	767
<b>TRC Güneydoğu Anadolu</b>					
South East Anatolia	27 819	27 777	27 834	27 432	27 282
<b>TRC1</b>	9 877	9 587	9 576	9 633	10 037
TRC11 Gaziantep	6 916	6 574	6 508	6 621	6 957
TRC12 Adıyaman	2 207	2 295	2 338	2 296	2 307
TRC13 Kilis	754	718	730	716	773
<b>TRC2</b>	11 118	11 371	11 541	11 346	10 957
TRC21 Şanlıurfa	5 819	6 006	6 165	6 047	5 754
TRC22 Diyarbakır	5 299	5 365	5 376	5 299	5 203
<b>TRC3</b>	6 824	6 819	6 717	6 453	6 288
TRC31 Mardin	2 596	2 650	2 510	2 439	2 374
TRC32 Batman	1 634	1 637	1 617	1 631	1 608
TRC33 Şırnak	1 501	1 365	1 407	1 329	1 288
TRC34 Siirt	1 093	1 167	1 183	1 054	1 018

Kaynak : TÜİK, Ölüm İstatistikleri

Source: TurkStat, Death Statistics

## 4.9 Yaş grubu ve cinsiyete göre ölümler, 2009-2013

Deaths by age group and sex, 2009-2013

Yaş grubu - Age group	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Erkek - Males</b>	203 568	200 361	206 427	207 451	205 028
0	9 518	8 227	7 835	7 999	7 532
1-4	2 482	2 279	2 120	1 863	1 755
5-14	3 296	2 845	2 548	2 403	2 044
15-24	4 686	4 535	4 627	4 664	4 366
25-34	5 559	5 325	5 217	5 252	4 747
35-44	8 597	7 744	7 639	7 557	7 422
45-54	19 577	18 864	17 894	17 848	17 654
55-64	32 105	32 024	33 909	34 321	34 154
65 +	117 019	118 427	124 631	125 540	125 351
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	729	91	7	4	3
<b>Kadın - Females</b>	165 872	165 826	169 496	168 549	167 066
0	8 034	6 910	6 713	6 932	6 368
1-4	2 249	2 016	1 901	1 703	1 530
5-14	2 777	2 410	2 129	1 827	1 520
15-24	2 366	2 122	2 186	1 944	1 703
25-34	2 915	2 696	2 781	2 506	2 255
35-44	4 771	4 414	4 320	4 109	4 018
45-54	9 111	8 674	8 574	8 269	8 269
55-64	15 763	15 808	16 581	15 980	15 662
65 +	117 652	120 753	124 303	125 273	125 741
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	234	23	8	6	-

## 4.10 Nedenlere göre intiharlar, 2008-2012

Suicides by causes, 2008-2012

İntihar nedeni Cause of suicide	2008		2009		2010		2011		2012	
		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)
<b>Toplam - Total</b>	2 816	100,0	2 898	100,0	2 933	100,0	2 677	100,0	3 225	100,0
<b>Hastalık - Illness</b>	648	23,0	559	19,3	595	20,3	519	19,4	558	17,3
<b>Aile geçimsizliği</b> Family incompatibility	382	13,6	266	9,2	296	10,1	252	9,4	252	7,8
<b>Geçim zorluğu</b> Economic problems	289	10,3	318	11,0	273	9,3	215	8,0	246	7,6
<b>Ticari başarısızlık</b> Business failure	119	4,2	90	3,1	62	2,1	60	2,2	67	2,0
<b>Hissi ilişki ve istediği ile evlenememe - Emotional relationship and not marrying the person wanted</b>	173	6,1	123	4,2	136	4,6	146	5,5	129	4,0
<b>Öğrenim başarısızlığı</b> Educational failure	34	1,2	15	0,5	22	0,8	15	0,6	19	0,6
<b>Diğer - Other</b>	139	4,9	176	6,1	195	6,7	222	8,3	240	7,4
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	1 032	36,7	1 351	46,6	1 354	46,2	1 248	46,6	1 714	53,1

## 4.11 Yaş grubuna göre intiharlar, 2008-2012

Suicides by age group, 2008-2012

Yaş grubu Age group	2008		2009		2010		2011		2012	
		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)
<b>Toplam - Total</b>	2 816	100,0	2 898	100,0	2 933	100,0	2 677	100,0	3 225	100,0
-15	76	2,7	95	3,3	107	3,7	103	3,9	106	3,3
15-24	721	25,6	603	20,8	692	23,6	620	23,2	741	23,0
25-34	544	19,3	589	20,3	619	21,1	556	20,8	642	19,9
35-44	444	15,8	480	16,6	478	16,3	433	16,2	518	16,1
45-54	354	12,6	475	16,4	417	14,2	392	14,6	469	14,5
55-64	219	7,8	303	10,5	270	9,2	246	9,2	329	10,2
65-74	178	6,3	180	6,2	158	5,4	152	5,7	192	6,0
75+	147	5,2	159	5,5	163	5,6	157	5,9	189	5,9
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	133	4,7	14	0,5	29	1,0	18	0,7	39	1,2

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>95</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graph</b>
5.1 Kayıtlı olan özürli bireylerin kamu kurum ve kuruluşlarından beklentileri, 2010	114	5.1 Registered disabled individuals' expectations from governmental institutions & organizations, 2010
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
5.1 Dallara göre hastane sayıları, 2008-2012	103	5.1 Number of hospitals by branches, 2008-2012
5.2 Dallara göre hastane yatak sayısı, 2008-2012	103	5.2 Number of hospital beds by branches, 2008-2012
5.3 Sağlık Bakanlığı birinci basamak kuruluşları ve acil sağlık hizmetleri, 2008-2012	104	5.3 Number of MoH primary health care facilities and emergency health services, 2008-2012
5.4 Sağlık personel sayısı, 2008-2012	104	5.4 Number of health professionals, 2008-2012
5.5 Sağlık personelinin sektörlere dağılımı, 2012	105	5.5 Distribution of health professionals by sectors, 2012
5.6 Bazı seçilmiş enfeksiyon hastalıklarının vaka sayıları, 2008-2012	105	5.6 Number of cases of some infectious diseases, 2008-2012
5.7 Aşılama oranları, 2008-2012	105	5.7 Immunization coverage, 2008-2012
5.8 Temel ölümlülük göstergeleri, 2009-2013	106	5.8 Basic mortality indicators, 2009-2013
5.9 Anne ölüm oranı, 2008-2012	106	5.9 Maternal mortality rate, 2008-2012
5.10 Organ nakli sayısı, 2008-2012	106	5.10 Number of organ transplantation, 2008-2012
5.11 Cinsiyete göre toplam kanser insidansı, 2005-2009	106	5.11 Total cancer incidence by sex, 2005-2009
5.12 Seçilmiş OECD ülkelerinde toplam sağlık harcamasının GSYH'ya oranı, 2008-2012	107	5.12 Proportion of total health expenditures to GDP in selected OECD countries, 2008-2012
5.13 Özürülük oranı, 2002	107	5.13 The proportion of disability, 2002
5.14 Özürlü türüne göre özürli nüfus oranı, 2002	108	5.14 The proportion of disabled population by type of disability, 2002
5.15 İşgücü durumuna göre özürli nüfus oranı, 2002	108	5.15 The proportion of disabled population by labour force status, 2002
5.16 Çocukların son 6 ay içinde geçirdiği hastalıkların cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012 [0-6 yaş grubundaki çocuklar]	109	5.16 Percentage of children who were exposed to diseases in the past 6 months by sex and residence, 2012 [Children in 0-6 age group]
5.17 Çocukların son 6 ay içinde geçirdiği hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012 [7-14 yaş grubundaki çocuklar]	109	5.17 Percentage of children who were exposed to diseases/health conditions in the past 6 months by sex and residence, 2012 [Children in 7-14 age group]
5.18 Bireyler tarafından belirtilen hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012	110	5.18 The percentage of diseases/health problems declared by individuals by sex and residence, 2012
5.19 Hekim tarafından teşhis edilen hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012	111	5.19 Percentage of diseases/health problems diagnosed by a medical doctor by sex and residence, 2012

	Sayfa		Page
5.20 Son 12 ay içerisinde tansiyon, kolesterol veya kan şekeri ölçümü yaptıran bireylerin cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012	112	5.20 Percentage of individuals made blood pressure, blood cholesterol or blood sugar measurement during the past 12 months by sex and residence, 2012	
5.21 Bireylerin vücut kitle indeksinin cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012	112	5.21 Body mass index distribution of individuals by sex and residence, 2012	
5.22 Bireylerin tütün ve tütün mamulü kullanma oranı, 2008, 2012	112	5.22 Percentage of individuals smoking, 2008, 2012	
5.23 Yaş gruplarına göre bireylerin hergün veya ara sıra tütün kullanma oranı, 2008, 2012	113	5.23 Percentage of individuals smoking daily or less than daily, 2008, 2012	
5.24 Fiziksel çevre düzenlemelerinin özürli bireyin kullanımına uygun olmadığını düşünenler, 2010	113	5.24 Registered disabled individuals who think that physical environmental arrangements are not appropriate for their disabilities, 2010	
5.25 Kayıtlı olan özürli bireylerin özür türlerine göre sağlık hizmetlerinden yararlanırken karşılaştıkları sorunlar, 2010	114	5.25 Registered disabled individuals' faced troubles as getting health care services by type of disability, 2010	
5.26 Nedenlerine ve cinsiyete göre ölümler, 2010-2013	115	5.26 Distribution of causes of death by gender, 2010-2013	

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## SAĞLIK

Bu bölümde yer alan bazı bilgiler Sağlık Bakanlığı'ndan (SB) alınmaktadır. İndikatörlere ait değerler hesaplanırken, uluslararası tanımlar ve standartlar kullanılmış olup, geçmişe yönelik veriler bu tanımlar ve standartlar doğrultusunda revize edilmiştir. Bakanlık, genellikle koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini yürütmek, sağlık personeli yetiştirmek, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim yapmak, sağlık kurumları kurmak ve işletmek, diğer kamu kuruluşları ile özel kesime sağlık kurumları kurma ve işletme izni vermek ve bunları denetlemekle yükümlüdür. Ayrıca ilaç fiyatlarını düzenlemek, ilaç üretimini ve eczaneleri denetlemek de Bakanlığın görevleri arasındadır.

## Halk Sağlığı Hizmetleri

Halk sağlığı hizmetleri, görülen hizmetin niteliğine göre ikiye ayrılır:

**Koruyucu sağlık hizmetleri:** Bu hizmetler çevre sağlık koşullarının düzeltilmesi, halkın sağlık konusunda eğitilmesi, bulaşıcı hastalıkların yok edilmesi, beslenme koşullarının geliştirilmesi, ana çocuk sağlığı ve aile planlaması gibi konuları kapsamaktadır.

**Tedavi edici sağlık hizmetleri:** Muayene, teşhis, tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları bu tür hizmetlerin kapsamındadır.

Ülkemizde devlet adına koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini yürütmek Sağlık Bakanlığı'nın görevleri içerisinde. Ayrıca, tedavi edici hizmetlere diğer bakanlıklar, iktisadi kamu kuruluşları, tıp fakülteleri ve diğer özel kuruluşlar da katılmaktadır. Koruyucu sağlık hizmetleri ise sadece Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

## Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu; Sağlık Bakanlığının yeniden yapılanması kapsamında Dr. Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, AÇS-AP Genel Müdürlüğü, Verem Savaş Daire Başkanlığı, Sıtma Savaş Daire Başkanlığı, Kanseri Savaş Daire Başkanlığı birimlerinin birleşmesi ile oluşturulmuştur.

## Verem Savaş Çalışmaları

Koruyucu sağlık hizmetleri içinde özellikle bulaşıcı hastalıklarla mücadele önemli yer tutmaktadır. Geçmişte verem kontrol faaliyetlerinin en önemli prensibini "koruma" oluşturmaktaydı, ancak, günümüzde "başarılı vaka bulma ve tedavi yöntemi" verem kontrol programında önemli hale gelmiştir. Bu nedenle, verem ilaçlarının yanı sıra teşhis de ücretsiz olarak sağlanmaktadır.

## Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı Çalışmaları

Ana-çocuk sağlığı ile ilgili sorunları çözmek için, öncelikler dikkate alınarak yapılan programlar doğrultusunda hizmetler yürütülmektedir. Anne ve çocuk ölümlerine neden olan önlenilebilir sağlık sorunlarının giderilmesi, mevcut hizmetlerin daha etkili hale getirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla ülke genelinde ve hizmet önceliği olan bölgelerde özel programlar uygulanmaktadır.

## HEALTH

Some of the data presented in this section is obtained from the Ministry of Health (MoH). While the values of the indicators were calculated, international definitions and standards has been used and they were revised in accordance with these definitions and standards. The Ministry is vested with the authority to provide medical care and preventive health services, train health personnel, provide pre-service and in-service training, establish and operate health institutions and authorize the establishment and oversee medical institutions by other public and private organizations. The Ministry also regulates prices of medical drugs and controls drug production and operations of pharmacies.

## Public Health Services

Public health services are grouped in two categories according to the type of services offered.

**Preventive health services:** These services include the improvement of sanitary conditions in the community, public instruction on health care, elimination of communicable diseases, improvement of nutrition conditions, maternal and child health and family planning.

**Curative health care services:** This type of service includes examination, diagnosis, treatment and rehabilitation service.

The responsibility for providing curative and preventive health care services in the country is undertaken by the Ministry of Health. In addition, other ministries, public economic enterprises, faculties of medicine, and private institutions also take part in providing curative services. Preventive health services are provided only by the Ministry of Health.

## Public Health Institution of Turkey

Public Health Institution of Turkey was established within the scope of the restructuring of the Ministry of Health with the merger of; Dr. Refik Saydam Hygiene Center Presidency, the General Directorate of Primary Health Care, MCH-FP General Directorate, Department of Tuberculosis, Malaria Control Department and Cancer Control Department.

## Activities for Tuberculosis Control

Information is given on the work carried out in Turkey for the control of communicable diseases which constitutes an important part of preventive health services. In the past, "prevention" used to be the main part of tuberculosis control activities in Turkey, but at the present, "successful case detection and treatment" have become major components of tuberculosis control program. Therefore, besides anti-tuberculosis drugs, diagnosis is also been provided free of charge to patients.

## Works on Child, Adolescent, Women and Reproductive Health

In order to solve the problems related to Maternal and Child Health, services are given in line with the programs developed by considering priorities. Special programs are being implemented in both national and in service-priority regions, in order to avert preventable health problems leading to maternal and child mortality and to promote and increase the effectiveness of existing services.

**Anne, çocuk ve kadınlara yönelik hizmetler;** Sağlık hizmetlerinin tüm hizmet basamaklarında bu gruba ihtiyaçlarına uygun hizmet sunmak amaçlanmaktadır.

#### Aktif Kanser Kayıt Sistemi

Kanser ile ilgili veriler Aktif Kanser Kayıt Sistemi ile veri toplayan illerin verilerinden alınmıştır. Aktif Kanser Kayıt Sistemi; Kanseri kayıtlı elemanları tarafından tek tek hasta dosyaları ve elektronik veri tabanlarından araştırılan bilgiler, kanser kayıt formlarına aktarılır. Bu formların İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Kanseri Kayıt Merkezlerinde Canreg-4 bilgisayar programına girilmesinin ardından dublikasyon kontrolü ve diğer kalite kontrol çalışmaları yapıldıktan sonra veriler Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığına elektronik ortamda gönderilir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de profesyonel kanser kayıtçılığı yapabilecek ve ülkenin en az % 20 nüfusunu yansıtacak bölgeler (iller) seçilmiştir. Bu hesaplamaların yapılmasında da Ankara, Antalya, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Samsun, Trabzon illerinin verileri kullanılmıştır.

#### Sağlık Kurumları ve Sağlık Personeli

Tedavi edici ve koruyucu sağlık hizmetlerini yürütmek için kurulan sağlık kurumları, yataklı ve yataksız olmak üzere ikiye ayrılır: Yataklı sağlık kurumlarının başlıcaları hastaneler, sağlık merkezleri ve revirlerdir. Ayrıca, ülkemizde çok az sayıda yataklı tedavi yapan dispensanserler de vardır. Yataksız sağlık kurumları içerisinde sağlık ocakları, sağlık evleri, ana ve çocuk sağlığı merkezleri ve dispensanserler yer almaktadır.

#### Tanım ve Kavramlar

**Hastane:** Yatırılarak veya ayakta hasta muayene ve tedavi eden, gerekli sıhhi ve fenni şartlara uygun kuruluşlardır.

**Hasta yatağı:** Hasta yatağı hastaların 24 saatten fazla bakım ve tedavilerinin sağlanması amacıyla yatırıldığı, hasta odalarında ya da hastalara devamlı tıbbi bakım hizmeti verilen birimlere yerleştirilen yataklara verilen addir. Hasta yatak sayısına; yoğun bakım, prematüre ve yenidoğan ünitesindeki yataklar (kuvöz, açık bebek yatağı) ile yanık merkezi ve yanık odalarındaki yataklar dahil edilmiştir. Yataklarla ilgili tüm hesaplamalarda kurumların fiili yatakları kullanılmıştır.

**Hekim:** En az orta öğretimden sonra 6 yıllık tıp öğrenimini bitirenler hekim denir. Özel alanlarda belirli bir süre ihtisas yapmış olanlara ise müteahhis (uzman hekim) denir.

**Aile hekimi:** Kişiyi yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile birinci basamak teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini yaş, cinsiyet ve hastalık ayırımı yapmaksızın her kişiyi kapsamlı ve devamlı olarak belli bir mekânda vermekle yükümlü, gerektiği ölçüde gezici sağlık hizmeti veren ve tam gün esasına göre çalışan aile hekimliği uzmanı veya Sağlık Bakanlığının öngördüğü eğitimleri alan uzman tabip veya tabiptir.

**Health care services offered for mothers, children and women population;** In all type of health care services, serving health care fitted to this group's needs is aimed.

#### Active Cancer Registration System

The data regarding cancer were obtained from the data of the provinces collecting data by the Active Cancer Registry System. Active Cancer Registry System; The data searched one by one by the cancer registry personnel in the patient files and electronic data bases are transferred to the cancer registry forms. After the duplication control and other quality control activities of these forms are carried out after they are entered to Canreg-4 computer program in the Provincial Directorate of Public Health Cancer Registry Centers, the data are sent to the Turkey Presidency of Public Health Institution in the electronic environment. As in the whole world, the regions (provinces) which can carry out professional cancer registry activities and will reflect at least 20% of the population of the country were selected in our country, too. The data from provinces Ankara, Antalya, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Samsun, Trabzon were used for these calculations.

#### Health Institutions and Health Personnel

Health institutions, which are established to give curative and preventive health care services, are divided into 2 groups as in-patient and out-patient institutions. In-patient institutions cover hospitals, health centers and clinics. Moreover, there are very few dispensaries that offer inpatient care in Turkey. Out-patients institutions include health units, health posts, mother-child health and family planning centers and dispensaries.

#### Definitions and Concepts

**Hospital:** Institutions, which provide in-patient or out-patient medical care, in compliance with the medical and sanitary conditions required.

**Patient bed:** A patient bed is a bed, in which a patient lies down for more than 24 hours for the purpose of care and treatment, and which is located in a patient room or patient wards/units, where patients are provided with continuous medical care services. Patient beds include the beds in intensive care units, premature units and newborn units (incubator, open infant bed), and in burn centers and burn rooms. Active beds in health care facilities were used in all calculations relevant to beds.

**Physician:** The person who has completed 6 years of higher education in medicine after graduation from high school. Those, who have had a further period of residency training in a special field/branch of medicine, are called specialists (specialized physicians).

**Family physician:** A specialist physician, who has had family medicine training after basic medical education, or a specialist physician or a physician, who has attended training programs envisaged by the Ministry of Health. A family physician is liable to provide all people (regardless of age, sex and disease) with individually tailored preventive health services and diagnostic, curative and rehabilitative services in primary care level regularly. A family physician works in a certain place on full-time basis and when necessary, also gives ambulatory/mobile health care services.



**Diğer Sağlık Personeli:**Ameliyat Teknisyeni, Anestezi Teknisyeni, Biyolog, Çevre Sağlığı Teknisyeni, Çocuk Gelişimcisi, Diş Protez Teknisyeni, Diş Teknisyeni, Diyetisyen, Fizik Tedavi Teknisyeni, Fizikoterapist, Fiziyoterapist, İlk ve Acil Yardım Teknisyeni, İlk ve Acil Yardım Teknikeri, Kalp Akciğer Pompa Çalışma Teknisyeni, Laboratuvar Teknikeri, Laboratuvar Teknisyeni, Odyolog, Odyometri Teknikeri, Odyometri Teknisyeni, Ortopedi Teknisyeni, Patolojik Anatomi Teknisyeni, Perfüzyonik Pompa Teknisyeni, Protez Teknisyeni, Psikolog, Röntgen Teknisyeni, Sağlık Fizikçisi, Sağlık Savaş Memuru, Sağlık Teknikeri, Sağlık Teknisyeni, Sitopatoloji, Sosyal Çalışmacı, Tıbbi Sekreter, Tıbbi Teknolog, Toplum Sağlığı Teknisyeni branşlarında çalışan personel kapsamıştır.

**Other Health Personnel:** Surgery Technician, Anesthesia Technician, Biologist, Environmental Health Technician, Child Development Specialist, Dental Technician, Dental Technician, Dietitian, Physical Therapy Technician, Physiotherapist, Emergency and First Aid Technician, First and Emergency Care Technician, Heart-Lung Pump Operation Technician, Laboratory Technician, Laboratory Technician, Audiologist, Audiometric Technician, Audiometric Technician, Orthopedic Technician, Pathological Anatomy Technician, Perfusion Pump Technician, prosthetic Technician, Psychologist, X-ray Technician, Health Physician, Health Officer of the War, Health Technician, Health Technician, Cytopathologist, Social Worker, Medical Secretary, Medical Technologist, Public Health Technician branches were included in the category.

**Not:** 2007 yılında yayımlanan 5634 sayılı Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri doğrultusunda; sağlık memurluğu hemşireliğe eşdeğer tutularak sağlık memurluğu programı hemşirelik programıyla birleştirilmiş olup, sağlık memurluğu eğitimi sonlandırılmıştır.

**Note:** Through the provisions of Law on Making Amendments of Nursing Law numbered 5634 published in 2007; making equal of health officer position to nursing position, health officer program has been connected to nursing program and health officer training has been finalized.

**Hemşire:** İlköğretim üzerine 4 yıllık lise ile ortaöğretim üzerine 2 yıllık ön lisans ve 4 yıllık lisans düzeyinde hemşirelik bölümünden mezun sağlık meslek mensubudur.

**Nurse:** After primary education at the level of 4 years high school or after secondary education 2 years of undergraduate or after secondary education 4 years of bachelor's degree is a member of health profession graduated from nursing department.

**Not:** 2007 yılında yayımlanan 5634 sayılı Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri doğrultusunda; hemşirelik eğitimi lisans düzeyinde tanımlanmakta olup geçici maddeyle 2012 yılı sonuna kadar lise düzeyinde eğitime devam edileceği belirtilmektedir.

**Note:** Through the provisions of Law on Making Amendments of Nursing Law numbered 5634 published in 2007; nursing training has been completed at undergraduate level and it has been declared that through a temporary subject until 2012 education will continue at high school level.

Ön lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi devam etmemektedir.

Nursing education has not been continued at the undergraduate level.

**Ebe:** İlköğretim üzerine 4 yıllık lise ile ortaöğretim üzerine 2 yıllık ön lisans ve 4 yıllık lisans düzeyinde ebeklik bölümünden mezun sağlık meslek mensubudur.

**Midwife:** After primary education at the level of 4 years high school or after secondary education 2 years of undergraduate or after secondary education 4 years of bachelor's degree is a member of health profession graduated from midwifery department.

**Not:** Lise ve ön lisans düzeyinde ebeklik eğitimi devam etmemektedir.

**Note:** Midwifery education at the level of high school and undergraduate level has not been continued.

**Toplum sağlığı merkezi:** Bölgesinde yaşayan toplumun sağlığını geliştirmeyi ve korumayı ön plana alarak sağlıkla ilgili risk ve sorunları belirleyen, bu sorunları gidermek için planlama yapan ve bu planları uygulayan, uygulatan; birinci basamak koruyucu, iyileştirici ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini müdürlüğün sevk ve idaresinde organize eden, bu hizmetlerin verimli şekilde sunulmasını izleyen, değerlendiren ve destekleyen, bölgesinde bulunan sağlık kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlayan sağlık kuruluşudur.

**Community health center:** Health care facilities that identify health-related risks and problems by prioritizing the protection and promotion of health status of individuals registered in their responsible area/region; develop and implement plans in order to solve these problems; organize preventive, curative and rehabilitative health services in primary care level under the governance of the provincial health directorate; monitor, supervise and support efficient delivery of these services; and ensure coordination between the health care facilities in their responsible fields and other organizations.

**Aile sağlığı merkezi:** Bir veya daha fazla aile hekimi ile aile sağlığı elemanlarınınca aile hekimliği hizmetinin verildiği sağlık kuruluşudur.

**Family health center:** Health facility in which family medicine care is provided with at least one family practitioner and at least one Family Medicine personnel.

**Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi (KETEM):** Halk Sağlığı Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren, meme, serviks (rahim ağzı) ve kolorektal kanserler ile ilgili tarama programlarını yürüten merkezlerdir. Ayrıca bu merkezlerde kanser konusunda farkındalık çalışmaları yapılmaktadır. Bu merkezlerde kanserden korunma ve tarama yöntemleri hakkında eğitim verilmiş olan doktor, hemşire, ebe, röntgen teknisyeni ve tıbbi teknologlar görevlendirilmiştir.

**Cancer Early Diagnosis, Screening and Training Center (KETEM):** The centers running in Public Health Directorate, implement screening programs for breast, cervical and colorectal cancers. Also awareness studies for cancer is implemented in these centers. Physicians, nurses, midwives, x-ray technicians and medical technicians trained for protection from cancer and screening methods are employed in these centers.

**Genel hastanelere dahil edilen diğer hastaneler:** Milli Savunma Bakanlığı hastaneleri, yerel idarelere ait belediye hastaneleri ve diğer kamu kuruluşlarına ait hastanelerdir.

### ÖZÜRLÜLER ARAŞTIRMASI

Özürlüler konusundaki bilgi ve veri eksikliğini gidermek amacıyla Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile "Türkiye Özürlüler Araştırması" 2002 yılında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, Türkiye'de özürlülerin sayısı, oranı, sosyo-ekonomik yapısı, sosyal yaşamda karşılaştıkları sorunlar, beklentileri, özürüllük türü, özürn oluş sebebi, bölgesel farklılıkların ölçülmesi ile süregelen hastalığa sahip olma oranlarının ölçülmesi hedeflenmiştir.

**Kapsam:** Türkiye genelinde, her bir yerleşim yerindeki haneler, örnek seçimi için kapsama dahil edilmiştir. Nüfusu 100'ün altında olan yerleşim yerleri yeterli hane sayısı içermediği varsayılarak kapsam dışı bırakılmıştır. Ancak, genişletme katsayıları hesaplanırken bu yerleşim yerleri toplama dahil edilmiştir. Kurumsal nüfus, bu araştırmanın kapsamında yer almamaktadır.

**Örnek hacmi:** Hedeflenen tahmini vermek için 1 206 blok örneğe seçilmiştir. Alan çalışması sonucunda 97 433 hane ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

**Örnekleme yöntemi:** Örnek tasarımı, Türkiye, 7 coğrafi bölge ve kent-kır tahminlerini verecek şekilde oluşturulmuştur. Örnekleme yöntemi tek aşamalı küme örneklemesidir.

### Tanım ve Kavramlar

**Özürlü:** Doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yetilerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, normal yaşamın gereklerine uyamayan kişilerdir.

**Özürlülük oranı:** Özürlü olan nüfusun toplam nüfusa oranıdır.

**Ortopedik özürlü:** Kas ve iskelet sisteminde yetersizlik, eksiklik ve fonksiyon kaybı olan kişidir. El, kol, ayak, bacak, parmak ve omurgalarında, kısıklık, eksiklik, fazlalık, yokluk, hareket kısıtlılığı, şekil bozukluğu, kas güçsüzlüğü, kemik hastalığı olanlar, felçliler, serebral palsi, spastikler ve spina bifida olanlar bu gruba girmektedir.

**Görme özürlü:** Tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı veya bozukluğu olan kişidir. Görme kaybıyla birlikte göz protezi kullananlar, renk körlüğü, gece körlüğü (tavuk karası) olanlar bu gruba girer.

**İşitme özürlü:** Tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olan kişidir. İşitme cihazı kullananlar da bu gruba girmektedir.

**Other hospitals included in general hospitals:** Hospitals affiliated with the Ministry of Defense, municipal hospitals managed by local administrations and other hospitals owned by other public agencies.

### DISABILITY SURVEY

For eliminating information and data deficiency in this field, "Turkey Disability Survey" was carried out in 2002 by the collaboration of State Institute Statistics and Presidency of Administration on Disabled People.

In this survey, it has been targeted to measure number of disabled people, disability proportion, their socio-economic characteristics, their problems in social life, expectations, type of disability, causes of disability and regional differences and also the proportion of population having chronic illnesses.

**Coverage:** Countrywide, houses in each residential area are included in the coverage for selecting samples. Place of residence with population less than 100 are excluded because it is assumed that they have inadequate number of households. Yet, these place of residences are included in total population while factor coefficients (weighting) are calculated. Institutional population is excluded in this survey.

**Sample size:** To targeted estimation, it is selected 1 206 blocks for the sampling. At the result of field study, it was interviewed with 97 433 households.

**Sampling method:** Sampling is constituted to be given estimations based on Turkey, 7 geographical regions and urban-rural. Sampling method is a single-stage stratified cluster sampling.

### Definitions and Concepts

**Disabled person:** Person unable to ensure by himself or herself, wholly or partly, the necessities of a normal individual and/or social life, as a result of deficiency, either congenital or not, in his or her physical capabilities.

**Disability proportion:** The proportion of disabled population to the total population.

**Orthopedically disabled person:** Person having a functional limitation as a result of a deficiency in his/her muscular and skeleton system. This orthopedical group includes lack of shortness and excess of hands, arms, feet, legs, fingers, backbones and also with restricted movement, disfigurement, weakness of muscle, bone disease, paralysis, cerebral palsy, spastic and/or spina bifida.

**Seeing disabled person:** Person who have partial or no vision in one or both eyes. This group includes the persons using eye prosthesis who have color blindness and/or night blindness.

**Hearing disabled person:** Person who is completely deaf or has partial hearing in one or both ears. The using hearing apparatus is also included in this hearing group.

**Dil ve konuşma özürü:** Herhangi bir nedenle konuşamayan veya konuşmanın hızında, akıcılığında, ifadesinde bozukluk olan ve ses bozukluğu olan kişidir. İştittiği halde konuşamayan, gırtlığı alınlar, konuşmak için alet kullananlar, kekemeler, afazi, dil-dudak-damak-gene yapısında bozukluk olanlar bu gruba girmektedir.

**Zihinsel özürü:** Çeşitli derecelerde zihinsel yetersizliği olan kişidir. Zeka geriliği olanlar (mental retardasyon), Down Sendromu, Fenilketonüri (zeka geriliğine yol açmışsa) bu gruba girer.

**Süreğen hastalık:** Kişinin çalışma kapasitesi ve fonksiyonlarının engellenmesine neden olan, sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalıklardır (Kan hastalıkları, kalp-damar hastalıkları, solunum sistemi hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları, idrar yolları ve üreme organı hastalıkları, cilt ve deri hastalıkları, kanserler, endokrin ve metabolik hastalıklar, ruhsal davranış bozuklukları, sinir sistemi hastalıkları, HIV vb.).

**Ruhsal ve duygusal özürü:** Duygu, düşünce ve davranışlardaki normalden farklı örüntüler nedeni ile günlük yaşam aktivitelerini tamamlamada, kişiler arası ilişkilerini devam ettirmede güçlük yaşayan kişilerdir. Depresyon, şizofreni gibi hastalıklar bu gruba girmektedir.

**Çoklu özürülük:** Birden fazla özür türüne sahip olan kişilerin oluşturduğu çoklu gruptur.

#### SAĞLIK ARAŞTIRMASI

Sağlık Araştırması ile bebek, çocuk ve yetişkinlerin sağlık durumunun yanı sıra 15 ve daha yukarı yaşta bireylerin sağlık hizmetinden faydalanma durumları ve memnuniyet düzeyleri, günlük aktivitelerini gerçekleştirirken yaşadıkları zorlukların derecesi ile sigara ve alkol kullanma alışkanlıkları başta olmak üzere sağlık alanındaki birçok göstere elde edilmektedir.

**Amaç:** 2012 Sağlık Araştırması ile bireylerin genel sağlık profilinin ortaya çıkarılması ve ülkelerin gelişmişlik düzeylerini gösteren kalkınma göstergeleri içerisinde önemli bir paya sahip olan sağlık göstergelerine yönelik bilgilerin elde edilmesi ile mevcut yapıdaki bilgi açığının kapatılması amaçlanmıştır. Araştırma, hem uluslararası karşılaştırmalara imkan veren, hem de ulusal ihtiyaçlara ışık tutan bir araştırma olma özelliğini taşımaktadır.

**Kapsam:** Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilinde bulunan tüm yerleşim yerleri örnek seçimi için kapsama dahil edilmiştir. Yerleşim yerlerindeki hanelerde yaşayan ve son bir yıl içinde sağlık hizmeti almış tüm fertler kapsanmıştır. Araştırmada toplam nüfusun yaklaşık %2'sini oluşturan kurumsal nüfus kapsam dışı bırakılmıştır (Kurumsal nüfus; okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane ve hapisanede bulunanlar ile kışla ve ordu evlerinde ikamet eden nüfusu içermektedir).

#### Yöntem

**Tahmin düzeyi ve örneklem hacmi:** Araştırmanın örneklem büyüklüğü Türkiye toplam, kent ve kırsal bazında tahminler üretecek şekilde hesaplanmıştır. Tasarım gereği toplam örneklem hacmi 14 400 hane olarak belirlenmiştir. Kent yerleşim yerleri için toplam 10 656 hane adresi, kırsal yerleşim yerleri için 3 744 hane adresi belirlenmiştir.

**Speaking disabled person:** Persons who can not speak or have a deficiency in speech flow. Person not speaking but hearing, who lack of throat, who use apparatus, who stammer, and who have deficiency in tongue-lip-palate-chin are all included in this group.

**Mentally disabled person:** Persons who have a mental impairment at different levels. Persons having mental retardation and down syndrome are also included in this group.

**Chronic illness:** It is illness which obstructs a person's capacity to work and functions and which makes necessary for the person's continuous care and treatment (Blood diseases, heart-vein diseases, respiratory system diseases, digestive system diseases, urethra and proctoductory organ disease, skin diseases, cancers, metabolic diseases, the deficiency of psychological behaviour, nervous system diseases and HIV).

**Persons with mental and emotional disabilities:** Those who have difficulties in completing daily activities and maintaining interpersonal relations due to abnormal patterns in their emotions, thinking and behaviours. Depression, schizophrenia, etc. are in this group.

**Multiple disability:** It is a multiple group consisting of more than one type of disability.

#### HEALTH SURVEY

Health Survey derives many indicators on health including health conditions of infants, children and adults and also the utilization of health services, satisfaction levels from these services, difficulties faced during daily activities and cigarette and alcohol using habits for individuals 15 years old and over.

**Purpose:** The aim of the 2012 Health Survey is to introduce the health profile of individuals and to get information about health indicators which constitutes a big part of the development indicators that shows the degree of development of the countries and also to close the lack of information in current system. This survey has the specialty that held out to reflect the country in general and being comparable internationally.

**Coverage:** All settlements in the territory of Republic of Turkey were covered in sample selection. All the individuals living in Turkey and who received health service in the previous year were covered. In the survey, institutional population which consists of 2% of the total population were not included in the coverage (institutional population includes the population living in; schools, residents of dormitories, hotels, kinder-gardens, rest homes for elderly persons, special hospitals, military barracks and recreation quarters for officers).

#### Methodology

**Estimation level and sample size:** The survey is designed in order to produce estimators for total of Turkey, urban and rural. Thus, the total sample size necessary was found to be 14 400 households. Total number of addresses was 10 656 households for urban area, 3 744 for rural area.

**Örnekleme yöntemi:** Tabakalı iki aşamalı küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Dışsal tabakalama kriteri olarak kır-kent ayrımı kullanılmıştır (nüfusu 20 000 ve altında olan yerleşim yerleri kır, nüfusu 20 001 ve üstünde olan yerleşim yerleri kent olarak ele alınmıştır). Birinci aşama örnekleme birimi ortalama 100 hanehalkından oluşmuş bloklar, ikinci aşama örnekleme birimi ise her bloktan sistematik olarak seçilen hanehalklarıdır.

**Adres çerçevesi:** Araştırmanın örnekleme çalışmasında kullanılan çerçeve 2007 yılında tamamlanan "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS)"ne aitlik oluşturulan "Ulusal Adres Veri Tabanı"dır (UAVT). Adres çerçevesi, UAVT'den 2010 yılı Mart ayında alınarak oluşturulmuştur. Nüfusu 133'ün altında olan yerleşim yerleri, yeterli örnek hane sayısına ulaşamayacağı düşünüldüğünden kapsam dışı bırakılmıştır.

**Tabakalama kriteri:** Nüfusu 20 000 ve daha az olan yerleşim yerleri "Kır", 20 001 ve daha fazla olanlar "Kent" olarak tanımlanmıştır.

**Örnekleme dağılımı:** Kent yerleşim yerlerinde; örnek olarak seçilen 888 bloktan toplam 10 656 hane adresi seçilmiştir (her bloktan 12 hane). Kent yerleşim yerleri için seçilen hanelerin 8 928'i ile anket tamamlanmıştır. Kır yerleşim yerlerinde ise; örnek seçilen 468 bloktan toplam 3 744 hane seçilmiştir (her bloktan 8 hane). Seçilen hanelerden 3 232'si ile anket tamamlanmıştır.

#### Tanım ve Kavramlar

**Hanehalkı:** Aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın aynı konutta veya konutlarda, aynı konutun bir bölümünde yaşayan, kazanç ve masraflarını ayırmayan, hanehalkı hizmet ve yönetimine katılan bir veya birden fazla kişiden oluşan topluluktur.

**Vücut Kitle İndeksi (VKİ):** Vücut kitle indeksi, vücut ağırlığının (kg), boy uzunluğunun metre cinsinden karesine bölünmesiyle hesaplanır.

Düşük Kilolu :  $VKİ < 18,50$

Normal Kilolu :  $18,50 \leq VKİ < 25,00$

Fazla Kilolu :  $25,00 \leq VKİ < 30,00$

Obes :  $VKİ \geq 30,00$

#### ÖZÜRLÜLERİN SORUN VE BEKLENTİLERİ ARAŞTIRMASI

Araştırma ülke genelinde ilk kez 2010 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma ile, Ulusal Özürlüler Veri Tabanında kayıtlı olan özürlü bireylerin eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal hizmetler vb. alanlarda genel yapısını özetleyen temel göstergeler ve bunun yanı sıra günlük yaşam içinde karşılaştıkları sorunlarını ve beklentilerini yansıtan çeşitli istatistikler elde edilerek, kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.

**Amaç:** "Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010" ile, özürlü bireylerin sayısı ya da nitelikleri değil, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan Ulusal Özürlüler Veri Tabanına kayıtlı bulunan özürlü bireylerin günlük yaşam içindeki sorun ve beklentilerinin tespit edilerek, bu alandaki politikaların etkin bir biçimde oluşturulması hedeflenmektedir.

**Sampling method:** Strata and two phase cluster sampling method was used. For external stratification rural – urban difference was used (settlements with population 20 000 and less were listed as rural and settlements with population 20 001 and over were listed as urban). First phase sampling unit were blocks consisting of an average of 100 households and second phase sampling unit were households selected systematically from each block.

**Address frame:** The frame used in the sampling of the survey was the "National Address Database" (NADB) which constitutes a base for "Address Based Registry System" (ABRS) which was completed in 2007. Address frame was composed from NADB in March, 2010. Settlements with population less than 133 were not included in the frame because it was considered that adequate number of sample households wouldn't be reached.

**Stratification criterion:** Settlements with population 20 000 and below defined as "rural", settlements with population 20 001 and over defined as "urban".

**Sampling distribution:** In urban settlements; 10 656 households were selected from 888 blocks which were previously selected (12 households in each block). In 8 928 of these households the questionnaire was completed. In rural settlements; 3 744 households were selected from 468 blocks which were previously selected (8 households from each block). 3 232 of these households the questionnaire was completed.

#### Definitions and Concepts

**Household:** The group consisting of one or more people, whether they are related or not, living in the same housing, sharing their earnings and expenditures and participating in household management and services.

**Body Mass Index (BMI):** Body mass index is calculated by dividing weight (kg) by the square of height in meters.

Underweight:  $BMI < 18,50$

Normal Weight:  $18,50 \leq BMI < 25,00$

Overweight:  $25,00 \leq BMI < 30,00$

Obese:  $BMI \geq 30,00$

#### SURVEY ON PROBLEMS AND EXPECTATIONS OF DISABLED PEOPLE

Survey has been implemented by national level for the first time in 2010. In this study, basic indicators summarized the general structure of registered disabled individuals in the National Disabled People Database by education, health, working status, social services etc., and also several statistics reflected problems and expectations of them in their daily lives have been obtained and they are presented to users.

**Purpose:** The general aim of the survey is to determine the problems and expectations of disabled people in their daily lives (except numbers and characteristics of disabled individuals), who are registered in the National Disabled People Database created by General Directorate of Services for Disabled Persons and Elderly, and to make effective policies in the related fields.

**Kapsam:** Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilindeki tüm yerleşim yerleridir. Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan Ulusal Özürlüler Veri Tabanında kayıtlı hanelerde yaşayan ve sağlık raporunda en az %20 özürlü oranına sahip olduğu bildirilen 280 014 özürlü fert kapsanmıştır. Araştırmada kurumsal alanda yaşayan özürlü fertler kapsam dışı tutulmuştur (Kurumsal alan olarak; yaşlılar evi, huzur evleri, yurt, toplu konut, askeri kışla, hastane, otel ve çocuk yuvaları alınmaktadır).

#### Yöntem

**Pre-test ve pilot çalışma:** Taslak anket formunun pre-test çalışması, Ankara ve Van Bölge Müdürlüklerinin desteğiyle Ankara ve Van illerinde gerçekleştirilmiştir. Pre-test sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, anket formu yeniden dizayn edilmiştir. Çalışmanın pilot uygulaması, 26 TÜİK Bölge Müdürlüğünde gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma sonrasında, anket formu yeniden revize edilmiştir. Araştırmanın alan uygulaması ise 2010 yılı Haziran ayında, toplam, kır-kent tahmini verilebilecek düzeyde gerçekleştirilmiştir.

**Tahmin düzeyi ve örneklem hacmi:** Araştırmanın örneklem büyüklüğü sağlanan çerçeve dikkate alınarak, özürlü türleri ve özürlü oranları (%20-%39, %40-%69, %70 ve üstü) "toplam, kent-kır" tahmini verilebilecek şekilde tasarlanmıştır. Örneklem hacmi hesaplanırken cevapsızlık durumu da göz önüne alındığından araştırmada hane ve fert için ikame kullanılmamıştır.

**Örneklem yöntemi:** Her bir tahmin tabakasından hesaplanan örneklem büyüklükleri, tahmin tabakaları dikkate alınarak, basit tesadüfî örneklem yöntemi ile belirlenmiştir.

**Örneklem birimi:** Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından özürlü olduğuna dair özürlü ve özürlü oranı en az %20 olduğuna dair sağlık raporu bulunan fertlerdir.

**Adres çerçevesi:** Araştırmanın örneklem çalışmasında kullanılan çerçeve, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Özürlülere ait idari kayıtlardan özürlü türü; görme, işitme, dil ve konuşma, ortopedik, zihinsel, ruhsal ve duygusal, süregelen hastalık ve birden fazla özürlü türüne sahip olan ve özürlü oranı en az %20 olan fertlerin adresleri çerçeveyi oluşturmuştur. Özürlü fertlerin adresleri, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden (ADNKS) güncellenmiştir.

**Ağırlıklandırma:** Tahminlere ulaşmak amacıyla örnekleme yöntemleri kullanıldığından, ağırlıklandırma işlemi yapılması gerekmektedir. Tespit edilecek nihai ağırlık birçok etmenin birleşiminden oluşmaktadır. Öncelikli olarak seçim olasılıklarının tersi alınarak, tasarım ağırlıkları hesaplanmıştır. İkinci aşamada, kapsam dışında kalan her bir özürlü fert ağırlıklarıyla birlikte çerçeve dışında bırakıldıktan sonra, cevapsızlık düzeltme katsayılarıyla cevapsızlık düzeltmesi ise; özürlü türü, özürlü oranı ve kır-kent bazında hesaplanmıştır. Nihai ağırlıklar ise tasarım tabakaları bazında tasarım ağırlıklarının cevapsızlık düzeltme katsayılarıyla çarpılmasıyla elde edilmiştir. Örnekteki cevaplı her bir özürlü fert için, ilgili özürlü grubu, özürlü derecesi ve kır-kent ayrımına göre ağırlıklandırılmıştır.

**Coverage:** It is all residential places inside borders of Republic of Turkey. 280 014 disabled individuals, recorded in the National Disabled People Database created by General Directorate of Services for Disabled Persons and Elderly, are covered that they have got a health report about type of disability and being disabled at least 20 percent and they have lived in households inside borders of Republic of Turkey. Disabled persons living in institutional areas are out of coverage in the research (almshouses, nursing homes, hostels, jails, military posts, hospitals, hotels and kindergartens are taken as institutional areas).

#### Methodology

**Pre-test and pilot study:** Pre-testing of draft questionnaire was implemented in Ankara and Van by supports of Regional Offices in Ankara and Van. According to the results of pre-testing, the draft questionnaire was redesigned. Pilot study was carried out in 26 TurkStat Regional Offices. After the pilot study, the questionnaire was revised. Field study of the survey was implemented in June, 2010 by given estimations of "total, urban-rural".

**Estimation level and sample size:** Sampling size of the research, regarding provided frame, was designed to give types of disability, and proportion of disability (20%-39%, 40%-69%, 70% and over) by estimations of "total, urban-rural". Since non-response is also taken into account when calculating the sample size, substitution for household or individual were not used in the survey.

**Sampling method:** Sample sizes calculated from each estimation strata was determined by simple random sampling method regarding estimation stratas.

**Sampling unit:** It is disabled persons having health report about the type of disability and being disabled at least 20% declared by General Directorate of Services for Disabled Persons and Elderly.

**Address frame:** The sampling frame about disabled persons is prepared by General Directorate of Services for Disabled Persons and Elderly. Addresses of disabled persons whose proportion of disability are at least 20% and who have visual, hearing, language and speech, orthopedic, intellectual, mental and emotional, chronic illness and more than one disability type form the frame from administrative records belonging to disabled persons. Addresses of disabled persons are updated from Address Based Population Registration System (ABPRS).

**Weighting:** Weighting procedures must be done owing to the fact that sampling method is used to obtain the estimates. The final weight to be applied is a combination of weighting procedures applied. Firstly, design weights which are inversely proportional to the overall selection probabilities were calculated. In the second stage, after excluding the out of scope for each disabled persons in the frame, non response adjustment was done. In this stage, non response adjustment was calculated for type of disability, proportion of disability and rural/urban base. The final weights were calculated by multiplied the design weights with non response adjustment factor on the basis of design domains. Each respondent disabled persons in the sample in the related got the same grossing up factor with the related by type of disability, proportion of disability and urban/rural.

**KÜRESEL YETİŞKİN TÜTÜN ARAŞTIRMASI**

**Amaç:** Küresel Yetişkin Tütün Araştırması ile ülke genelinde seçilen hanehalkları ve bu hanehalklarında bulunan 15 ve daha yukarı yaştaki bireylerin tütün ve tütün mamulü kullanımı konusundaki durumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

**Coğrafi kapsam:** Türkiye genelinde her yerleşim yeri örnek seçimi için kapsama dahil edilmiştir. Nüfusu 200'ün altında bulunan yerleşim yerleri (küçük köyler) yeterli örnek hane sayısına ulaşamayacağı düşünüldüğünden kapsam dışı bırakılmıştır.

**Kapsanan kişiler:** Ankette, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan hanelerde bulunan 15 ve daha yukarı yaştaki kurumsal olmayan sivil nüfus kapsamıştır. Ankette okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane ve hapishanede bulunanlar ile kışla ve orduvelelerinde ikamet edenler kapsammamaktadır.

**Tahmin boyutu:** Araştırmanın örneklem büyüklüğü Türkiye toplamı ve kıır-kent ayrımında tahminler üretecek şekilde hesaplanmıştır. Küresel Yetişkin Tütün Araştırması Örnek-leme El Kitabında istenilenler doğrultusunda toplam örneklem hacmi 11 536 hane olarak belirlenmiştir.

**Örnekleme yöntemi:** Araştırmanın örnekleme yöntemi 3 aşamalı tabakalı sistematiik küme örneklemesidir. Birinci aşamada ortalama 300 haneden oluşan toplam 412 blok (küme) seçilmiştir. Bu bloklardan 206'sı kent, 206'sı da kıır yerleşim yerlerinden seçilmiştir. İkinci aşamada, örneğe seçilen her blokta sistematiik seçim yöntemi kullanılarak 28 hane seçilmiştir. Üçüncü aşamada ise, seçilen her bir haneden 15 ve daha yukarı yaştaki uygun bir fert bilgisayar programı yardımıyla tesadüfi olarak seçilmiştir.

**Adres çerçevesi:** Araştırmanın örnekleme çalışmasında kullanılan çerçeve 2007 yılında tamamlanan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine (ADNKS) aitlik oluşturulan "Ulusal Adres Veri Tabanı'dır (Şubat 2012 tarihi).

**Tabakalama kriteri:** Nüfusu 20 000 ve daha az olanlar "Kıır", 20 001 ve daha fazla olan yerleşim yerleri "Kent" olarak alınmıştır.

**Örnekleme dağılımı:** Kent yerleşim yerlerinden 206 blokta toplam 5 768 hane seçilmiştir (her blokta 28 hane). Bu hanelerde yaşayan 4 922 uygun fert ile görüşme tamamlanmıştır. Benzer olarak kıır yerleşim yerlerinden de 206 blokta toplam 5 768 hane seçilmiştir (her blokta 28 hane). Bu hanelerde yaşayan 4 937 uygun fert ile görüşme tamamlanmıştır. Toplamda 9 859 fert ile görüşme yapılmıştır.

**GLOBAL ADULT TOBACCO SURVEY**

**Purpose:** The aim of Global Adult Tobacco Survey (GATS) applied to selected households throughout the country 15 years and older individuals in these households was to find out the status on the use of tobacco and tobacco products.

**Geographical area covered:** All settlements in Turkey have been covered in sample selection. The villages which have population less than 200 were not covered in the survey as these villages involve small number of households and hence they do not allow reaching the sufficient block size.

**Covered population:** All 15+ aged population in private households who are living in the territory of Republic of Turkey are covered. Residents of schools, dormitories, hotels, kinder-gartens, rest homes for elderly persons, special hospitals, military barracks and recreation quarters for officers are not covered.

**Estimation level:** Sample size of the survey is calculated to do estimations on the base of total of Turkey and urban-rural areas. According to the Global Adult Tobacco Survey Sampling Manual, the total sample size is determined as 11 536 households.

**Sampling method:** The sampling method of the survey is 3 staged stratified systematic cluster sampling method. In the first stage of the sampling, totally 412 clusters which consist of approximately 300 households were selected. 206 Blocks were chosen in rural areas and 206 blocks were chosen in urban areas. In the second stage, totally 28 households were chosen systematically in each cluster. In the third stage, each selected households 15 and suitable for the age of individuals were selected at random with the aid of computer software.

**Address frame:** The frame used in sampling studies of survey is the National Address Database (dated February 2012) which is the base of 2007 Address Based Population Registry System.

**Stratification criterion:** Settlements with population 20 000 and below classified as rural, and with population 20 001 and over classified as urban.

**Sampling distribution:** In the urban areas, 5 768 households were selected from 206 selected clusters (from each cluster 28 households). 4 922 eligible individuals who live in 5 768 selected households were interviewed. In a similar way, in the rural areas 5 768 households were selected from 206 selected clusters (from each cluster 28 households). Totally 9 859 eligible individuals were interviewed.

## 5.1 Dallara göre hastane sayıları, 2008-2012

Number of hospitals by branches, 2008-2012

Dallar - Branches	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam - Total</b>	1 350	1 389	1 439	1 453	1 483
<b>Genel hastane - General hospital</b>	1 171	1 219	1 266	1 304	1 341
<b>Ortopedi ve travmatoloji hast.</b> - Orthopedics and traumatology hospital	5	3	2	1	1
<b>Çocuk hastalıkları hastanesi</b> - Child diseases hospital	8	6	7	6	5
<b>Diş hastanesi</b> - Dental hospital	3	5	5	8	8
<b>Diyabet hastanesi</b> - Diabetes hospital	2	2	2	-	-
<b>Fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri</b>					
Physical treatment and rehabilitation centers	12	12	14	14	15
<b>Göğüs hastalıkları hastanesi</b> - Chest diseases hospital	22	19	18	17	15
<b>Kalp damar cerrahisi merkezleri</b> - Cardiovascular diseases centers	7	11	11	6	6
<b>Göz hastalıkları hastanesi</b> - Ophthalmology hospital	18	24	26	25	26
<b>Kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesi</b> - Obstetric and child hospital	74	63	63	50	43
<b>Kardioloji hastanesi</b> - Cardiology hospital	5	1	1	-	-
<b>Kemik hastalıkları hastanesi</b> - Bone diseases hospital	3	3	3	3	3
<b>Lepra hastanesi</b> - Lepra hospital	2	1	1	1	1
<b>Meslek hastalıkları hastanesi</b> - Occupational diseases hospital	2	2	2	2	2
<b>Onkoloji hastanesi</b> - Oncology hospital	4	5	5	4	2
<b>Psikiyatri hastanesi</b> - Psychiatry hospital	11	12	12	11	11
<b>Zührevi hastalıklar hastanesi</b> - Venereal diseases hospital	1	1	1	1	1
<b>Cerrahi hastanesi</b> - Surgery hospital	-	-	-	-	1
<b>Lösemili çocuklar hastanesi</b> - Hospital for children with leukemia	-	-	-	-	1
<b>Spastik çocuklar hastanesi ve rehabilite merkezi</b>					
Spastic children's hospital and rehabilitation center	-	-	-	-	1

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate for Health Services

## 5.2 Dallara göre hastane yatak sayısı, 2008-2012

Number of hospital beds by branches, 2008-2012

Dallar - Branches	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam - Total</b>	183 183	188 638	200 239	194 504	200 072
<b>Genel hastane - General hospital</b>	152 896	159 091	170 999	170 063	176 943
<b>Ortopedi ve travmatoloji hast.</b> - Orthopedics and traumatology hospital	320	186	115	29	29
<b>Çocuk hastalıkları hastanesi</b> - Child diseases hospital	2 333	2 056	2 260	2 083	1 729
<b>Diş hastanesi</b> - Dental hospital	55	77	75	96	96
<b>Diyabet hastanesi</b> - Diabetes hospital	64	66	61	-	-
<b>Fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri</b>					
Physical treatment and rehabilitation centers	1 660	1 660	1 736	1 773	2 009
<b>Göğüs hastalıkları hastanesi</b> - Chest diseases hospital	4 468	4 090	3 916	4 211	4 111
<b>Kalp damar cerrahisi merkezleri</b> - Cardiovascular diseases centers	2 403	2 983	2 950	906	836
<b>Göz hastalıkları hastanesi</b> - Ophthalmology hospital	475	559	598	553	604
<b>Kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesi</b> - Obstetric and child hospital	11 527	10 662	10 554	8 401	7 452
<b>Kardioloji hastanesi</b> - Cardiology hospital	605	200	116	-	-
<b>Kemik hastalıkları hastanesi</b> - Bone diseases hospital	635	686	636	636	585
<b>Lepra hastanesi</b> - Lepra hospital	175	50	50	50	50
<b>Meslek hastalıkları hastanesi</b> - Occupational diseases hospital	156	156	156	156	156
<b>Onkoloji hastanesi</b> - Oncology hospital	973	1 295	1 294	974	910
<b>Psikiyatri hastanesi</b> - Psychiatry hospital	4 359	4 742	4 692	4 542	4 393
<b>Zührevi hastalıklar hastanesi</b> - Venereal diseases hospital	79	79	31	31	31
<b>Cerrahi hastanesi</b> - Surgery hospital	-	-	-	-	70
<b>Lösemili çocuklar hastanesi</b> - Hospital for children with leukemia	-	-	-	-	14
<b>Spastik çocuklar hastanesi ve rehabilite merkezi</b>					
Spastic children's hospital and rehabilitation center	-	-	-	-	54

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate for Health Services

## 5.3 Sağlık Bakanlığı birinci basamak kuruluşları ve acil sağlık hizmetleri, 2008-2012

Number of MoH primary health care facilities and emergency health services, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Sağlık ocağı</b> - Health center	3 941	3 842	-	-	-
<b>Aile sağlığı merkezi</b> - Family health center	1 765	2 086	6 367	6 520	6 660
<b>AÇSAP merkez</b> - MCHFP center	226	220	192	183	189
<b>Toplum sağlığı merkezi</b> - Population health center	373	429	961	957	957
<b>Verem savaşı dispanseri</b> - Tuberculosis control dispensary	243	229	198	194	179
<b>Kanser erken teşhis, tarama ve eğitim merkezleri</b>					
Cancer early diagnosis, screening and training centers	84	122	122	124	124
<b>112 Acil yardım ambulansı</b> - 112 Emergency care ambulance	2 029	2 235	2 547	2 766	3 346
<b>112 Acil yardım istasyonu</b> - 112 Emergency care station	1 308	1 317	1 375	1 710	1 863
<b>Ambulans helikopter</b> - Ambulance helicopter	-	17	17	19	17
<b>Uçak ambulansı</b> - Air ambulance	-	-	2	4	4
<b>Kar paletli ambulans</b> - Snow track ambulance	64	114	114	224	291
<b>Deniz ambulansı</b> - Sea ambulance	4	4	4	4	4

Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: Public Health Institution of Turkey, General Directorate for Emergency Health Services

Not. 13 Aralık 2010 tarihi itibarı ile 81 ilde aile hekimliği uygulamasına geçildiğinden tüm sağlık ocakları kapatılmıştır.

Note. All health centers were closed down since family medicine was put into implementation in 81 provinces across the country on 13 December 2010.

## 5.4 Sağlık personel sayısı, 2008-2012

Number of health professionals, 2008-2012

[Tüm sektörler - All sectors]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam personel</b> - Total	564 774	609 900	634 496	670 092	698 518
<b>Toplam hekim</b> - Physicians total	113 151	118 641	123 447	126 029	129 772
<b>Uzman hekim</b> - Specialist physician	56 973	60 655	63 563	66 064	70 103
<b>Pratisyen hekim</b> - General practitioner	35 763	35 911	38 818	39 712	38 877
<b>Asistan hekim</b> - Medical resident	20 415	22 075	21 066	20 253	20 792
<b>Hemşire</b> - Nurse	99 910	105 176	114 772	124 982	134 906
<b>Ebe</b> - Midwife	47 673	49 357	50 343	51 905	53 466
<b>Diş hekimi</b> - Dentist	19 959	20 589	21 432	21 099	21 404
<b>Eczacı</b> - Pharmacist	24 778	25 201	26 506	26 089	26 571
<b>Diğer sağlık personeli</b> - Other health personnel	89 540	93 550	99 302	110 862	122 663
<b>Diğer personel ve hizmet alımı</b>					
Other personnel and procurement of services	169 763	197 386	198 694	209 126	209 736

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate for Health Services

Not. 2012'den önceki yıllarda MSB'ye bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışan sağlık personeli sayıları dahil değildir.

Note. The number of the health care personnel working in the MoD-affiliated institutions and organizations in the years before 2012 is not included.



## 5.5 Sağlık personelinin sektörlere dağılımı, 2012

Distribution of health professionals by sectors, 2012

	Toplam	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Diğer
	Total	Ministry of Health	University	Private	Other
<b>Toplam personel - Total</b>	698 518	488 767	68 730	135 701	5 320
<b>Toplam hekim - Physicians total</b>	129 772	73 663	26 997	27 436	1 676
<b>Uzman hekim - Specialist physician</b>	70 103	34 069	13 544	21 252	1 238
<b>Pratisyen hekim - General practitioner</b>	38 877	32 457	215	6 184	21
<b>Asistan hekim - Medical resident</b>	20 792	7 137	13 238	-	417
<b>Hemşire - Nurse</b>	134 906	92 118	20 287	19 792	2 709
<b>Ebe - Midwife</b>	53 466	48 409	764	4 224	69
<b>Diş hekimi - Dentist</b>	21 404	7 291	1 012	12 913	188
<b>Eczacı - Pharmacist</b>	26 571	1 920	271	24 298	82
<b>Diğer sağlık personeli - Other health personnel</b>	122 663	83 542	10 382	28 143	596
<b>Diğer personel ve hizmet alımı</b>					
Other personnel and procurement of services	209 736	181 824	9 017	18 895	-

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate for Health Services, General Directorate of Management Services

## 5.6 Bazı seçilmiş enfeksiyon hastalıklarının vaka sayıları, 2008-2012

Number of cases of some infectious diseases, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Kızamık - Measles</b>	4	4	7	111	349
<b>Yerli vaka - Local case</b>	-	-	-	-	318
<b>Yabancı vaka - Imported case</b>	4	4	7	111	31
<b>AİDS - AIDS</b>	49	75	70	80	89
<b>Yerli vaka - Local case</b>	48	68	64	66	79
<b>Yabancı vaka - Imported case</b>	1	7	6	14	10
<b>Tüberküloz - Tuberculosis</b>	17 600	16 757	15 879	15 054	14 691
<b>Yerli vaka - Local case</b>	17 425	16 594	15 700	14 852	14 430
<b>Yabancı vaka - Imported case</b>	175	163	179	202	261
<b>Sıtma - Malaria</b>	215	84	87	132	376
<b>Yerli vaka - Local case</b>	166	38	(1)g	(1)4	(1)1
<b>Yabancı vaka - Imported case</b>	49	46	78	128	375

Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Source: Public Health Institution of Turkey

(1) 2010, 2011 ve 2012 yılları yerli sıtma vakalarının tamamı Nüks vaka olup yerli yeni vaka sayısı "0" (sıfır) dir.

(1) All local malaria cases for 2010, 2011 and 2012 are "Relapsing malaria cases" and new local case number is "0" (zero).

## 5.7 Aşılama oranları, 2008-2012

Immunization coverage, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>DaBT 1 - DaPT 1</b>	97	97	98	98	97
<b>DaBT 2 - DaPT 2</b>	96	96	98	98	97
<b>DaBT 3<sup>(1)</sup> - DaPT 3<sup>(1)</sup></b>	96	96	97	97	97
<b>BCG - BCG</b>	96	96	97	95	96
<b>HBV 3 - HBV 3</b>	92	94	96	96	97
<b>KKK<sup>(2)</sup> - MMR<sup>(2)</sup></b>	97	97	97	98	96
<b>KPA 3<sup>(3)</sup> - CPV 3<sup>(3)</sup></b>	-	97	95	96	97

Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Source: Public Health Institution of Turkey

Not. Oranların hesaplanmasında kullanılan nüfus Sağlık Bakanlığı hedeflenen nüfustur.

Note. Population used in calculating the proportions refers to the population targeted by the MoH.

(1) Hib-3 aşılanmasına 2007 yılında başlanmıştır. 2008'den itibaren DaBT+İPA+Hib 5'li aşı olarak uygulanmaktadır.

(1) Hib-3 Immunization started in 2007. DbPT+İPV+Hib have been given in 5-item combined vaccines since 2008.

(2) 2006'dan önce sadece kızamık aşısı olarak uygulanmıştır.

(2) Given as the Measles Vaccine only before 2006.

(3) KPA 3 aşılanmasına Kasım 2008 yılında başlanmıştır.

(3) CPV 3 Immunization started in November 2008.

**5.8 Temel ölümlülük göstergeleri, 2009-2013**

Basic mortality indicators, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kaba ölüm hızı</b> Crude death rate	5,1	5,0	5,1	5,0	4,9
<b>Bebek ölüm hızı</b> Infant mortality rate	13,9	12,0	11,7	11,6	10,8
<b>Neonatal bebek ölüm hızı</b> Neonatal infant mortality rate	8,9	7,6	7,3	7,5	6,9
<b>Post neonatal bebek ölüm hızı</b> Post neonatal infant mortality rate	5,0	4,5	4,4	4,1	3,9

**Kaynak: TÜİK, Ölüm İstatistikleri****Kaba ölüm hızı: Belli bir yıl içinde her 1 000 nüfus başına düşen ölüm sayısıdır.****Bebek ölüm hızı: Belli bir yıl içinde her 1 000 canlı doğum başına düşen bebek ölüm sayısıdır.****Neonatal (yeni doğan) bebek ölüm hızı: Belli bir yıl içinde her 1 000 canlı doğumda 0-27 günlükken ölen bebek sayısıdır.****Post neonatal bebek ölüm hızı: Belli bir yıl içinde her 1 000 canlı doğumda 28-364 günlükken ölen bebek sayısıdır.**

Source: TurkStat, Death Statistics

Crude death rate: The number of deaths per 1 000 population in current year.

Infant mortality rate: The number of infant deaths per 1 000 live births in current year.

Neonatal infant mortality rate: The number of infant deaths during the first 27 completed days of life per 1 000 live births in a given year or period.

Post neonatal infant mortality rate: The number of infant deaths between the 28-364 days of life per 1 000 live births in a given year or period.

**5.9 Anne ölüm oranı, 2008-2012**

Maternal mortality rate, 2008-2012

[Yüz bin canlı doğumda - in 100 000 live births]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Anne ölüm oranı - Maternal mortality rate</b>	19,4	18,4	16,4	15,5	15,4

**Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu**

Source: Public Health Institution of Turkey

**5.10 Organ nakli sayısı, 2008-2012**

Number of organ transplantation, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam - Total</b>	2 362	3 072	3 336	3 953	4 008
<b>Böbrek - Kidney</b>	1 665	2 362	2 502	2 923	2 903
<b>Karaciğer - Liver</b>	602	592	695	904	1 001
<b>Kalp - Heart</b>	50	54	86	93	61
<b>Kalp kapakçığı - Heart valve</b>	29	38	18	1	5
<b>Akciğer - Lung</b>	-	7	3	5	25
<b>Kalp-Akciğer - Heart-Lung</b>	3	-	-	-	2
<b>Pankreas - Pancreas</b>	10	18	29	26	6
<b>İnce bağırsak - Small intestine</b>	3	1	3	1	5

**Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü**

Source: General Directorate for Health Services

**5.11 Cinsiyete göre toplam kanser insidansı, 2005-2009**

Total cancer incidence by sex, 2005-2009

[Yüzbinde, Dünya standart nüfusu - per 100 000, World standard population]

	2005	2006	2007	2008	2009
<b>Toplam - Total</b>	198,1	207,3	222,0	226,3	221,5
<b>Erkek - Males</b>	246,5	256,4	279,0	280,5	269,7
<b>Kadın - Females</b>	149,7	158,1	165,1	172,0	173,3

**Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu**

Source: Public Health Institution of Turkey

Not. Veriler "Aktif Kanser Kayıt Sistemi"nden alınmıştır.

Note. Data obtained from "Active Cancer Registration System".

## 5.12 Seçilmiş OECD ülkelerinde toplam sağlık harcamasının GSYH'ya oranı, 2008-2012

Proportion of total health expenditures to GDP in selected OECD countries, 2008-2012

(%)

Ülkeler - Countries	2008	2009	2010	2011	2012
ABD - USA	16,6	17,7	17,7	17,7	-
Hollanda - Netherlands	11,0	11,9	12,1	11,9	-
Fransa - France	11,0	11,7	11,7	11,6	-
Almanya - Germany	10,7	11,8	11,5	11,3	-
İsviçre - Switzerland	10,3	11,0	10,9	11,0	11,3
Kanada - Canada	10,3	11,4	11,4	11,2	11,2
İngiltere - United Kingdom	9,0	9,9	9,6	9,4	-
İspanya - Spain	8,9	9,6	9,6	9,3	-
Japonya - Japan	8,6	9,5	9,6	-	-
Norveç - Norway	8,6	9,7	9,4	9,3	9,4
İtalya - Italy	8,9	9,4	9,4	9,2	9,2
Yunanistan - Greece	10,1	10,2	9,5	9,1	-
Macaristan - Hungary	7,5	7,7	8,0	7,9	7,8
Meksika - Mexico	5,8	6,4	6,2	-	-
Türkiye - Turkey	6,1	6,1	5,6	5,3	5,4

Kaynak: OECD Sağlık verisi, 2013

Source: OECD Health Data, 2013

## 5.13 Özürlülük oranı, 2002

The proportion of disability, 2002

(%)

	Toplam özürlü nüfus Total disabled population			Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma, zihinsel özürlü nüfus - Orthopedically, seeing, hearing, speaking and mentally disabled population			Süreğen hastalığa sahip olan nüfus - Population having chronic illnesses		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
	Total	Males	Females	Total	Males	Females	Total	Males	Females
Türkiye - Turkey	12,3	11,1	13,5	2,6	3,1	2,1	9,7	8,1	11,3
Yaş grubu - Age group									
0-9	4,2	4,7	3,6	1,5	1,7	1,4	2,6	3,0	2,2
10-19	4,6	5,0	4,3	2,0	2,3	1,7	2,7	2,7	2,6
20-29	7,3	7,6	7,0	2,5	3,3	1,7	4,8	4,2	5,3
30-39	11,4	10,4	12,4	2,6	3,2	2,0	8,9	7,3	10,5
40-49	18,1	15,2	21,1	2,7	3,3	2,0	15,4	11,9	19,1
50-59	27,7	22,6	32,7	3,2	3,7	2,7	24,4	18,8	29,9
60-69	37,0	31,6	42,0	5,1	5,7	4,7	31,8	26,0	37,4
70+	44,0	39,8	47,8	7,9	8,5	7,4	36,1	31,3	40,4
Bilinmeyen - Unknown	11,7	6,3	14,2	0,3	0,5	0,3	11,3	5,8	14,1
Yerleşim yeri - Place of residence									
Kent - Urban	12,7	11,4	14,0	2,2	2,6	1,8	10,5	8,8	12,2
Kır - Rural	11,7	10,7	12,6	3,2	3,7	2,6	8,5	7,0	10,0
Bölge - Region									
Marmara - Marmara	13,1	11,7	14,6	2,2	2,6	1,9	10,9	9,1	12,7
Ege - Aegean	11,9	10,7	13,0	2,6	3,2	2,1	9,3	7,6	11,0
Akdeniz - Mediterranean	12,2	11,2	13,2	2,6	3,0	2,2	9,6	8,2	10,9
İç Anadolu - Central Anatolia	12,5	10,8	14,2	2,6	3,0	2,2	9,9	7,8	12,0
Karadeniz - Black Sea	13,0	11,6	14,3	3,2	3,7	2,8	9,8	8,0	11,5
Doğu Anadolu - East Anatolia	11,8	11,3	12,3	2,5	3,2	1,9	9,3	8,1	10,4
Güneydoğu Anadolu South East Anatolia	9,9	9,9	9,9	2,7	3,5	2,0	7,2	6,4	8,0

Kaynak: Türkiye Özürülüler Araştırması, 2002

Source: Turkey, Disability Survey, 2002

## 5.14 Özürlü türüne göre özürülü nüfus oranı, 2002

The proportion of disabled population by type of disability, 2002

	Ortopedik özürülü Orthopedical disability	Görme özürülü Seeing disability	İşitme özürülü Hearing disability	Dil ve konuşma özürülü		Zihinsel özürülü Mental disability
				Speaking disability		
Türkiye - Turkey	1,25	0,60	0,37	0,38		0,48
<b>Yaş grubu - Age group</b>						
0-9	0,64	0,33	0,20	0,46		0,42
10-19	0,77	0,36	0,29	0,43		0,58
20-29	1,21	0,45	0,32	0,42		0,65
30-39	1,26	0,46	0,35	0,31		0,54
40-49	1,39	0,62	0,35	0,26		0,39
50-59	1,79	0,91	0,41	0,30		0,26
60-69	2,80	1,56	0,77	0,41		0,27
70+	3,94	2,98	1,70	0,39		0,31
<b>Yerleşim yeri - Place of residence</b>						
Kent - Urban	1,09	0,52	0,32	0,33		0,38
Kır - Rural	1,49	0,73	0,45	0,46		0,64
<b>Cinsiyet - Sex</b>						
Erkek - Males	1,48	0,70	0,41	0,48		0,58
Kadın - Females	1,02	0,50	0,33	0,28		0,38
<b>Bölge - Region</b>						
Marmara - Marmara	1,11	0,53	0,37	0,33		0,37
Ege - Aegean	1,19	0,61	0,36	0,38		0,53
Akdeniz - Mediterranean	1,22	0,58	0,34	0,38		0,55
İç Anadolu - Central Anatolia	1,27	0,63	0,37	0,38		0,50
Karadeniz -Black Sea	1,60	0,66	0,45	0,46		0,63
Doğu Anadolu - East Anatolia	1,27	0,57	0,31	0,40		0,44
Güneydoğu Anadolu-South East Anatolia	1,25	0,70	0,36	0,45		0,45

Kaynak: Türkiye Özürülüler Araştırması, 2002

Source: Turkey, Disability Survey, 2002

## 5.15 İşgücü durumuna göre özürülü nüfus oranı, 2002

The proportion of disabled population by labour force status, 2002

[15 ≥ yaş - age]

	Ortopedik, görme, işitme, zihinsel, dil ve konuşma özürülü nüfus - Orthopedically, seeing, hearing, mentally and speaking disabled population			Süreğen hastalığa sahip olan nüfus - Population having chronic illnesses		
	İşgücüne katılma oranı		İşgücüne dahil olmayan nüfus Population rate not in labor force	İşgücüne katılma oranı		İşgücüne dahil olmayan nüfus Population rate not in labor force
	Labor force participation rate	İşsizlik oranı Unemployment rate		Labor force participation rate	İşsizlik oranı Unemployment rate	
Türkiye - Turkey	21,7	15,5	78,3	22,9	10,8	77,1
<b>Yerleşim yeri - Place of residence</b>						
Kent - Urban	25,6	17,4	74,4	23,1	12,7	76,9
Kır - Rural	17,8	12,6	82,2	22,5	7,1	77,5
<b>Cinsiyet - Sex</b>						
Erkek - Males	32,2	14,6	67,8	46,6	10,3	53,4
Kadın - Females	6,7	21,5	93,3	7,2	12,8	92,8
<b>Bölge - Region</b>						
Marmara - Marmara	24,8	10,5	75,3	24,0	10,4	76,0
Ege - Aegean	24,5	15,6	75,5	25,6	11,6	74,4
Akdeniz - Mediterranean	20,0	20,3	80,0	24,1	11,8	75,9
İç Anadolu - Central Anatolia	22,5	16,0	77,5	18,7	7,4	81,3
Karadeniz - Black Sea	17,4	14,4	82,6	19,8	9,2	80,2
Doğu Anadolu - East Anatolia	19,6	25,4	80,4	24,0	12,7	76,0
Güneydoğu Anadolu South East Anatolia	19,9	16,2	80,2	26,0	15,9	74,0

Kaynak: Türkiye Özürülüler Araştırması, 2002

Source: Turkey, Disability Survey, 2002

## 5.16 Çocukların son 6 ay içinde geçirdiği hastalıkların cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012

Percentage of children who were exposed to diseases in the past 6 months by sex and residence, 2012

[0-6 yaş grubundaki çocuklar - Children in 0-6 age group]

(%)

Hastalık - Diseases	Türkiye - Turkey			Kent - Urban			Kır - Rural		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
İshal - Diarrhea	27,9	29,7	26,1	27,5	28,8	26,3	28,8	31,8	25,5
<b>Üst solunum yolu enfeksiyonu</b> (Tonsilit, orta kulak iltihabı, farenjit vb.) Upper respiratory tract infection (Tonsillitis, middle ear infections, pharyngitis, etc.)	27,6	28,2	27,0	30,7	31,5	29,8	20,9	20,9	20,8
<b>Bulaşıcı hastalıklar (Suçiçeği, kabakulak vb.)</b> Communicable diseases (Varicella, mumps etc.)	11,7	11,9	11,5	12,6	12,4	12,8	9,6	10,8	8,3
<b>Kansızlık (Demir eksikliği anemisi vb.)</b> Anemia (Iron deficiency anemia, etc.)	9,2	9,4	9,0	9,4	9,3	9,5	8,7	9,7	7,7
<b>Ağız ve diş sağlığı sorunları</b> Oral and dental health problems	8,7	8,6	8,8	9,1	8,7	9,4	7,9	8,2	7,5
<b>Alt solunum yolu enfeksiyonu (Zatürre vb.)</b> Lower respiratory tract infection (Pneumonia, etc.)	6,1	6,3	5,9	5,9	5,6	6,2	6,6	7,9	5,2
<b>İdrar yolu enfeksiyonu - Urinary tract infection</b>	5,0	3,3	6,8	5,4	3,9	6,9	4,1	1,9	6,4
<b>Cilt hastalıkları - Skin diseases</b>	3,4	4,0	2,8	3,7	4,4	3,0	2,8	3,0	2,5
<b>Diğer - Other</b>	2,8	2,9	2,7	3,0	3,4	3,2	1,7	1,8	1,7
<b>D vitamini eksikliğine bağlı kemik bozuklukları (Raşitizm) - Bone deformities caused by vitamin D lack (Rickets)</b>	1,7	2,0	1,5	1,7	2,2	1,2	1,8	1,5	2,2

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2012

Source: TurkStat, Turkey Health Survey, 2012

Not. Kalp hastalığı (kalp romatizması, konjenital kalp hastalığı vb.), diyabet (şeker hastalığı) ve kanser diğer içerisinde kapsanmıştır.

Note. Heart disease (cardiac rheumatism, congenital heart disease etc.), diabetes and cancer have been included in other.

## 5.17 Çocukların son 6 ay içinde geçirdiği hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012

Percentage of children who were exposed to diseases/health conditions in the past 6 months by sex and residence, 2012

[7-14 yaş grubundaki çocuklar - Children in 7-14 age group]

(%)

Hastalık/Sağlık sorunu Diseases/Health problems	Türkiye - Turkey			Kent - Urban			Kır - Rural		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
<b>Ağız ve diş sağlığı sorunları</b> Oral and dental health problems	24,5	24,2	24,9	27,0	26,6	27,4	20,0	19,5	20,5
<b>Göz ile ilgili sorunlar - Visual problems</b>	11,5	11,7	11,3	12,9	12,8	13,0	8,8	9,4	8,1
<b>Enfeksiyöz hastalıklar - Infectious diseases</b>	11,5	10,6	12,4	12,3	11,5	13,2	9,9	8,8	11,0
<b>Cilt hastalıkları - Skin diseases</b>	4,7	4,4	5,1	5,5	5,0	5,9	3,4	3,1	3,6
<b>Beslenme ile ilişkili hastalıklar</b> Diseases related with nutrition	4,1	4,8	3,5	4,5	5,1	3,9	3,4	4,2	2,7
<b>İşitme ile ilgili sorunlar - Hearing problems</b>	2,6	2,5	2,7	2,7	2,6	2,8	2,5	2,3	2,7
<b>Diğer - Other</b>	2,5	2,8	2,2	2,6	2,9	2,4	2,4	2,8	1,9
<b>Ruh sağlığı sorunları - Mental health problems</b>	2,4	2,5	2,2	2,7	3,0	2,3	1,8	1,5	2,1
<b>Kas iskelet sistemi hastalıkları</b> Musculoskeletal system diseases	1,9	2,4	1,3	1,9	2,3	1,4	1,8	2,5	1,0

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2012

Source: TurkStat, Turkey Health Survey, 2012

Not. İstismar ve şiddet vakalarına bağlı sağlık sorunları ile sigara kullanımına bağlı sağlık sorunları diğer içerisinde kapsanmıştır.

Note. Health problems connected with abuse and violence events and cigarette smoking have been included in other.

## 5.18 Bireyler tarafından belirtilen hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012

The percentage of diseases/health problems declared by individuals by sex and residence, 2012

[15 ≥ yaş - age]

Hastalık/Sağlık sorunu Diseases/Health problems	(%)								
	Türkiye - Turkey			Kent - Urban			Kır - Rural		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
<b>Hipertansiyon - High blood pressure (hypertension)</b>	13,2	8,7	17,6	11,6	7,8	15,4	16,7	10,9	22,1
<b>Bel bölgesi kas iskelet sistem problemleri (bel ağrısı, bel fıtığı, diğer bel defektleri)</b> Back musculoskeletal system disorders (lumbago, back hernia, other back defections)	12,8	9,6	15,9	11,4	8,9	13,9	15,8	11,3	20,0
<b>Romatizmal eklem hastalığı (romatoid artrit)</b> Rheumatismal joint disease (romatoid artrit)	9,1	5,3	12,7	7,5	4,3	10,7	12,5	7,7	16,9
<b>Mide ülseri (gastrik ülser) - Gastric ulcer</b>	7,7	6,2	9,2	6,9	5,7	8,2	9,6	7,5	11,5
<b>Şeker hastalığı (diyabet) - Diabetes</b>	6,8	5,6	8,0	6,6	5,3	7,8	7,4	6,3	8,4
<b>Kireçlenme (osteoartrit, artroz, dejeneratif eklem hastalığı) - Osteoartrit (artrosis, joint degeneration)</b>	6,5	3,6	9,4	5,3	2,8	7,9	9,2	5,6	12,5
<b>Boyun bölgesi kas iskelet sistem problemleri (boyun ağrısı, boyun fıtığı, diğer boyun defektleri)</b> Neck musculoskeletal system disorders (neck pain, neck hernia, other neck defections)	6,0	3,1	8,8	5,8	3,1	8,5	6,4	3,1	9,4
<b>Kansızlık (demir eksikliği anemisi)</b> Anaemia (iron deficiency anaemia)	5,6	1,2	9,8	5,5	1,0	9,9	5,8	1,7	9,6
<b>Sinüzit (sinüs yollarının iltihabı)</b> Sinusitis (inflammation of sinus)	5,3	4,8	5,9	5,4	4,7	6,0	5,3	4,9	5,7
<b>Migren ve benzeri şiddetli baş ağrısı</b> Migraine and severe headache	5,1	2,4	7,8	5,0	2,3	7,8	5,4	2,8	7,8
<b>Astım (alerjik astım dahil)</b> Asthma (allergic asthma included)	5,1	3,6	6,5	4,4	3,0	5,7	6,7	5,0	8,3
<b>Koronar kalp hastalığı (anjina, göğüs ağrısı, spazm)</b> Coronary heart disease (angina pectoris, chest pain, spasm)	4,4	4,3	4,5	3,9	3,7	4,0	5,6	5,6	5,6
<b>Alerji (alerjik rinit, dermatit, yiyecek vb. alerjisi) (alerjik astım hariç)</b> Allergy, such as rhinitis, eye inflammation dermatitis, food allergy or other (allergic asthma excluded)	3,7	2,8	4,5	3,6	2,7	4,6	3,7	3,0	4,4
<b>Tiroid hastalığı - Thyroid disease</b>	3,5	0,9	5,9	3,5	1,0	6,1	3,4	0,9	5,6
<b>Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (Kronik bronşit, amfizem)</b> Chronic obstructive pulmonary disease (Chronic bronchitis, emphysema)	3,0	2,7	3,2	2,5	2,3	2,6	4,0	3,7	4,4
<b>İdrar kaçırma, idrarı tutamama</b> Urinary incontinence, problems in controlling the bladder	2,4	1,5	3,3	1,8	1,0	2,5	3,8	2,5	5,0
<b>Kronik depresyon - Chronic depression</b>	2,1	1,0	3,1	1,9	0,9	2,9	2,5	1,4	3,5
<b>Diğer ruhsal sağlık problemleri</b> Other psychosocial health problems	1,8	1,4	2,2	1,6	1,2	2,0	2,2	1,8	2,6
<b>Kronik kalp yetmezliği - Chronic heart failure</b>	1,3	0,9	1,6	1,1	0,8	1,4	1,6	1,2	2,0
<b>Enfarktüs (kalp krizi) - İnfarkt (heart attack)</b>	1,0	1,2	0,7	0,9	1,2	0,6	1,1	1,4	0,9
<b>İnme-felç (beyin kanaması, serebral tromboz)</b> Stroke (serebral heamorrhage, cerebral thrombosis)	0,9	0,9	1,0	0,8	0,7	0,9	1,3	1,4	1,2
<b>Hepatit-Hepatitis</b>	0,9	1,1	0,7	1,0	1,2	0,7	0,7	0,9	0,6
<b>Kaza sonucu sürekli yaralanma ya da sakatlık durumu</b> Permanent injury or defect caused by an accident	0,8	1,1	0,6	0,7	1,0	0,5	1,1	1,5	0,7
<b>Bağırsak ülseri (duodenal ülser) - Intestinal ulcer</b>	0,8	0,6	1,0	0,7	0,6	0,8	1,1	0,6	1,5
<b>Kanser (malign, kötü huylu, lösemi ve lenfoma dahil)</b> Cancer (malign, leukemia and lymphoma included)	0,6	0,6	0,7	0,7	0,5	0,8	0,6	0,7	0,6
<b>Kronik kaygı - Chronic anxiety</b>	0,6	0,3	0,9	0,6	0,2	0,9	0,7	0,4	0,9
<b>Karaciğer sirozu, karaciğer yetmezliği</b> Cirrhosis of the liver, liver dysfunction	0,4	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3	0,7	0,6	0,7

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2012

Source: TurkStat, Turkey Health Survey, 2012

## 5.19 Hekim tarafından teşhis edilen hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012

Percentage of diseases/health problems diagnosed by a medical doctor by sex and residence, 2012

[15 ≥ yaş - age]

Hastalık/Sağlık sorunu Diseases/Health problems	(%)								
	Türkiye - Turkey			Kent - Urban			Kır - Rural		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
<b>Hipertansiyon</b> -High blood pressure (hypertension)	12,8	8,5	17,1	11,3	7,5	15,1	16,2	10,6	21,3
<b>Bel bölgesi kas iskelet sistem problemleri (bel ağrısı, bel fıtığı, diğer bel defektleri)</b> Back musculoskeletal system disorders (lumbago, back hernia, other back deflections)	10,9	8,0	13,8	9,9	7,5	12,3	13,2	9,2	16,8
<b>Romatizmal eklem hastalığı (romatoid artrit)</b> Rheumatismal joint disease (romatoid artrit)	7,9	4,2	11,4	6,6	3,5	9,7	10,6	5,9	15,0
<b>Mide ülseri (gastrik ülser)</b> - Gastric ulcer	7,2	5,8	8,7	6,5	5,3	7,7	8,9	6,8	10,8
<b>Şeker hastalığı (diyabet)</b> - Diabetes	6,7	5,5	7,9	6,5	5,2	7,7	7,2	6,1	8,3
<b>Kireçlenme (osteoartrit, artroz, dejeneratif eklem hastalığı)</b> - Osteoartrit (artrosis, joint degeneration)	6,0	3,1	8,8	4,9	2,4	7,4	8,3	4,5	11,8
<b>Boyun bölgesi kas iskelet sistem problemleri (boyun ağrısı, boyun fıtığı, diğer boyun defektleri)</b> Neck musculoskeletal system disorders (neck pain, neck hernia, other neck deflections)	5,0	2,4	7,5	4,9	2,4	7,4	5,1	2,3	7,7
<b>Kansızlık (demir eksikliği anemisi)</b> Anaemia (iron deficiency anaemia)	5,3	1,1	9,5	5,3	0,9	9,6	5,5	1,4	9,2
<b>Sinüzit (sinüs yollarının iltihabı)</b> Sinusitis (inflammation of sinus)	4,8	4,2	5,4	4,9	4,3	5,6	4,5	4,1	4,9
<b>Migren ve benzeri şiddetli baş ağrısı</b> Migraine and severe headache	4,2	1,7	6,7	4,3	1,6	6,9	4,1	1,7	6,3
<b>Astım (alerjik astım dahil)</b> Asthma (allergic asthma included)	4,9	3,4	6,3	4,2	2,9	5,6	6,3	4,7	7,8
<b>Koroner kalp hastalığı (anjina, göğüs ağrısı, spazm)</b> Coronary heart disease (angina pectoris, chest pain, spasm)	4,1	4,0	4,2	3,7	3,5	3,8	5,1	5,2	5,1
<b>Alerji (alerjik rinit, dermatit, yiyecek vb. alerjisi) (alerjik astım hariç)</b> Allergy, such as rhinitis, eye inflammation dermatitis, food allergy or other (allergic asthma excluded)	3,1	2,4	3,9	3,2	2,3	4,0	3,0	2,4	3,4
<b>Tiroid hastalığı</b> - Thyroid disease	3,4	0,9	5,7	3,4	0,9	5,9	3,2	0,9	5,3
<b>Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (Kronik bronşit, amfizem)</b> Chronic obstructive pulmonary disease (Chronic bronchitis, emphysema)	2,9	2,7	3,0	2,4	2,3	2,5	3,9	3,6	4,1
<b>İdrar kaçırma, idrarı tutamama</b> Urinary incontinence, problems in controlling the bladder	1,8	1,2	2,4	1,4	0,9	1,8	2,7	1,8	3,5
<b>Kronik depresyon</b> - Chronic depression	1,9	0,9	2,9	1,8	0,8	2,7	2,2	1,2	3,3
<b>Diğer ruhsal sağlık problemleri</b> Other psychological health problems	1,6	1,2	1,9	1,4	1,0	1,8	1,9	1,5	2,2
<b>Kronik kalp yetmezliği</b> - Chronic heart failure	1,2	0,9	1,6	1,1	0,8	1,4	1,6	1,1	1,9
<b>Enfarktüs (kalp krizi)</b> - Infarct (heart attack)	0,9	1,2	0,6	0,9	1,2	0,6	1,1	1,4	0,8
<b>İnme-felç (beyin kanaması, serebral tromboz)</b> Stroke (serebral heamorrhage, cerebral thrombosis)	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,8	1,2	1,3	1,2
<b>Hepatit</b> - Hepatitis	0,8	1,0	0,7	0,9	1,1	0,7	0,7	0,9	0,6
<b>Kaza sonucu sürekli yaralanma ya da sakatlık durumu</b> Permanent injury or defect caused by an accident	0,8	1,1	0,5	0,7	0,9	0,5	1,0	1,4	0,6
<b>Bağırsak ülseri (duodenal ülser)</b> - Intestinal ulcer	0,7	0,5	0,9	0,6	0,5	0,7	1,0	0,6	1,3
<b>Kanser (malign, kötü huylu, lösemi ve lenfoma dahil)</b> Cancer (malign, leukemia and lymphoma included)	0,6	0,6	0,7	0,7	0,5	0,8	0,6	0,7	0,6
<b>Kronik kaygı</b> - Chronic anxiety	0,4	0,2	0,6	0,4	0,2	0,7	0,4	0,1	0,6
<b>Karaciğer sirozu, karaciğer yetmezliği</b> Cirrhosis of the liver, liver dysfunction	0,4	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3	0,6	0,6	0,7

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2012

Source: TurkStat, Turkey Health Survey, 2012

### 5.20 Son 12 ay içerisinde tansiyon, kolesterol veya kan şekeri ölçümü yaptıran bireylerin cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012

Percentage of individuals made blood pressure, blood cholesterol or blood sugar measurement during the past 12 months by sex and residence, 2012  
[15 ≥ yaş - age]

	Ölçümler - Measurements								
	Tansiyon - Blood pressure			Kolesterol - Blood cholesterol			Kan şekeri - Blood sugar		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
<b>Türkiye - Turkey</b>	48,4	39,8	56,8	30,4	24,0	36,7	33,0	25,9	39,9
<b>Kent - Urban</b>	48,1	39,4	56,8	31,7	24,8	38,4	34,7	27,2	42,2
<b>Kır - Rural</b>	49,0	40,8	56,6	27,7	22,1	32,9	29,3	22,9	35,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2012

Source: TurkStat, Turkey Health Survey, 2012

### 5.21 Bireylerin vücut kitle indeksinin cinsiyet ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012

Body mass index distribution of individuals by sex and residence, 2012  
[15 ≥ yaş - age]

Yerleşim yeri ve cinsiyet Permanent residence and sex	Toplam	Düşük kilolu	Normal kilolu	Fazla kilolu	Obese
	Total	Underweight	Normal weight	Overweight	Obese
<b>Türkiye - Turkey</b>					
<b>Toplam - Total</b>	100,0	3,9	44,2	34,8	17,2
<b>Erkek - Males</b>	100,0	2,7	44,7	39,0	13,7
<b>Kadın - Females</b>	100,0	5,1	43,6	30,4	20,9
<b>Kent - Urban</b>					
<b>Toplam - Total</b>	100,0	4,0	44,5	34,6	17,0
<b>Erkek - Males</b>	100,0	2,7	44,7	39,4	13,3
<b>Kadın - Females</b>	100,0	5,3	44,2	29,7	20,8
<b>Kır - Rural</b>					
<b>Toplam - Total</b>	100,0	3,5	43,4	35,2	17,9
<b>Erkek - Males</b>	100,0	2,4	44,7	38,1	14,8
<b>Kadın - Females</b>	100,0	4,7	42,2	32,1	21,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2012

Source: TurkStat, Turkey Health Survey, 2012

Not. Rakamlardaki yuvarlamadan dolayı satır toplamı 100'ü vermeyebilir.

Note. Percentages may not be equal to 100 due to rounding of the numbers.

### 5.22 Bireylerin tütün ve tütün mamulü kullanma oranı, 2008, 2012

Percentage of individuals smoking, 2008, 2012  
[15 ≥ yaş - age]

	Tütün kullanma durumu - Smoking					
	Hergün - Daily		Ara sıra - Less than daily		Şu anda kullanmıyor / Hiç kullanmamış	
	2008	2012	2008	2012	2008	2012
<b>Toplam - Total</b>	27,4	23,8	3,9	3,3	68,7	72,9
<b>Erkek - Males</b>	43,8	37,3	4,1	4,1	52,1	58,5
<b>Kadın - Females</b>	11,6	10,7	3,6	2,4	84,8	86,9
<b>Kent - Urban</b>	28,9	25,7	4,1	3,3	67,0	71,0
<b>Erkek - Males</b>	43,9	38,9	3,9	4,1	52,2	57,0
<b>Kadın - Females</b>	14,5	13,0	4,2	2,6	81,3	84,5
<b>Kır - Rural</b>	23,9	18,9	3,3	3,1	72,8	78,0
<b>Erkek - Males</b>	43,6	33,3	4,5	4,2	51,9	62,5
<b>Kadın - Females</b>	5,0	4,7	2,2	2,0	92,8	93,3

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması, 2008, 2012

Source: Global Adult Tobacco Survey, 2008, 2012

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Total numbers may not be correct due to do rounding of the numbers.



## 5.23 Yaş gruplarına göre bireylerin hergün veya ara sıra tütün kullanma oranı, 2008, 2012

Percentage of individuals smoking daily or less than daily, 2008, 2012

[15 ≥ yaş - age]

	Türkiye - Turkey		Kent - Urban		Kır - Rural	
	2008	2012	2008	2012	2008	2012
<b>Toplam - Total</b>	31,3	27,1	33,0	29,0	27,2	22,0
<b>Erkek - Males</b>	47,9	41,5	47,8	43,0	48,1	37,5
<b>Kadın - Females</b>	15,2	13,1	18,7	15,5	7,2	6,7
<b>15-24</b>	25,4	20,0	25,6	20,6	24,8	18,6
<b>Erkek - Males</b>	39,7	33,0	38,8	33,7	41,9	31,1
<b>Kadın - Females</b>	11,7	7,4	13,0	8,3	8,4	5,0
<b>25-34</b>	40,3	35,1	42,3	37,0	34,4	28,3
<b>Erkek - Males</b>	58,0	53,1	58,4	55,8	57,0	43,9
<b>Kadın - Females</b>	22,4	16,7	26,3	18,0	11,1	12,0
<b>35-44</b>	39,6	36,3	40,3	37,3	37,7	33,4
<b>Erkek - Males</b>	58,4	50,7	56,9	50,0	62,2	52,9
<b>Kadın - Females</b>	20,5	21,7	23,6	24,8	11,9	12,2
<b>45-54</b>	32,3	29,9	34,0	32,3	28,3	24,1
<b>Erkek - Males</b>	50,5	43,7	49,5	44,2	52,9	42,3
<b>Kadın - Females</b>	14,4	16,2	18,6	20,0	4,7	7,2
<b>55-64</b>	24,7	20,0	26,6	22,5	21,3	15,3
<b>Erkek - Males</b>	39,9	32,5	39,0	33,6	41,6	30,3
<b>Kadın - Females</b>	10,7	8,4	14,8	11,9	3,1	2,2
<b>65+</b>	10,3	8,8	9,8	8,1	10,9	9,8
<b>Erkek - Males</b>	20,5	16,8	17,7	14,2	23,7	20,0
<b>Kadın - Females</b>	2,4	2,6	3,8	3,6	0,6	1,1

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması, 2008, 2012

Source: Global Adult Tobacco Survey, 2008, 2012

Not. Tablolar arası rakamlarda yuvarlamadan dolayı farklılıklar olabilir.

Note. The figures may be different between the tables due to do rounding of the numbers.

## 5.24 Fiziksel çevre düzenlemelerinin özürli bireyin kullanımına uygun olmadığını düşünenler, 2010

Registered disabled individuals who think that physical environmental arrangements are not appropriate for their disabilities, 2010

Fiziksel çevre düzenlemeleri Physical environmental arrangements	Toplam Total	Dil ve konuşma özürli Language and speech disability			Ruhsal ve duygusal özürli Mental and emotional disability			Sürengen hastalık Chronic illness	Çoklu özürlilik Multiple disability
		Görme özürli Visual disability	İşitme özürli Hearing disability	Ortopedik özürli Orthopedic disability	Zihinsel özürli Intellectual disability	Özürli disability			
<b>Oturduğu bina (katlara ulaşma, bina içinde hareketlilik)</b> Inhabited building (accessing floors, mobility in the building)	66,3	69,2	59,5	51,7	70,8	62,6	59,1	69,5	68,3
<b>Kaldırım, yaya yolu ve yaya geçiti</b> Sidewalks, walk ways and crosswalks	66,9	71,3	59,8	54,1	71,9	62,5	59,1	69,8	69,7
<b>Kamu binaları - Public buildings</b>	58,4	62,8	54,1	48,1	63,8	53,5	56,2	60,9	60,0
<b>Postane ve banka, vb.</b> Post offices and banks, etc.	55,4	60,8	52,1	44,9	60,6	49,9	54,2	58,5	56,6
<b>Dükkan, market, mağaza ve lokantalar</b> Shops, markets, stores and restaurants	59,5	64,3	54,3	49,5	63,7	55,5	56,8	61,9	61,0
<b>Spor tesisleri - Sports facilities</b>	38,4	37,6	36,5	34,2	41,5	38,1	40,6	39,1	37,0
<b>Sinema, tiyatro vb.</b> Cinema, theater, etc.	33,4	33,6	33,4	31,4	36,4	32,3	32,6	34,8	31,7
<b>Park ve yeşil alanlar</b> Parks, green areas	43,3	46,2	40,0	38,5	48,2	40,7	43,4	45,2	42,4
<b>Tatil yerleri ve oteller</b> Holiday resort/hotels	28,1	28,4	25,5	27,0	30,6	26,9	29,8	29,6	26,9

Kaynak: Özürliülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010

Source: Survey on Problems and Expectations of Disabled People, 2010

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. The numbers may not be correct due to rounding of the numbers.

**5.25 Kayıtlı olan özürli bireylerin özür türlerine göre sağlık hizmetlerinden yararlanırken karşılaştıkları sorunlar, 2010**  
Registered disabled individuals' faced troubles as getting health care services by type of disability, 2010  
[15 ≥ yaş - age]

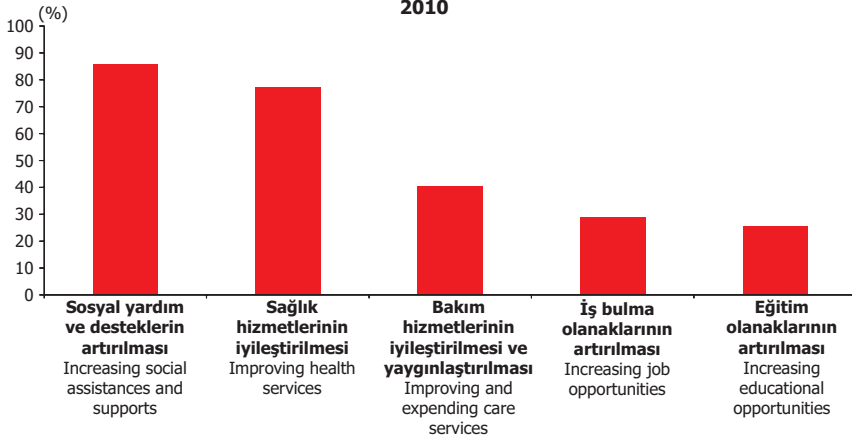
	Toplam	Görme özürli Visual disability	İşitme özürli Hearing disability	Dil ve konuşma özürli Language and speech disability	Ortopedik özürli Orthopedic disability	Zihinsel özürli Intellectual disability	Ruhsal ve duygusal özürli Mental and emotional disability	Süreğen hastalık Chronic illness	Çoklu özürlülük Multiple disability
<b>Hastane işlemlerini takip etmede başka birine ihtiyaç duyması</b> Needing for someone else to follow hospital procedures	69,8	61,4	65,9	64,8	56,4	84,2	66,0	64,0	76,2
<b>Sağlık çalışanları ile yeterli düzeyde iletişim kuramaması</b> Having insufficient communication with health personnels	53,3	36,3	71,5	69,8	30,6	78,9	58,2	40,4	59,6
<b>Sağlık personelinin özürünün sağlık sorunu ile ilgili yeterli bilgi vermemesi - Giving insufficient information by health personnels about health problems</b>	47,5	33,1	62,0	57,2	29,5	67,3	51,9	38,2	52,1
<b>Sağlık kuruluşu içinde özürünün hareket güçlüğünü yaşaması</b> Having movement difficulties in the health institution	47,4	47,9	26,6	36,6	53,1	45,4	29,6	48,7	54,5
<b>Sağlık kuruluşuna giderken ulaşımında engellerin olması</b> Encountering difficulty on transportation to the health institution	45,6	47,2	29,1	36,3	46,9	44,3	30,8	46,6	52,0

Kaynak: Özürlilerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010  
Not. Karşılaşılan her bir sorun ayrı bir soru biçiminde sorulduğundan, sütun toplamaları 100'ü vermemektedir.

Source: Survey on Problems and Expectations of Disabled People, 2010  
Note. Sum of column percentages may not be equal to 100 because every faced troubles were asked as a separate question.

**5.1 Kayıtlı olan özürli bireylerin kamu kurum ve kuruluşlarından beklentileri**

Registered disabled individuals' expectations from governmental institutions & organizations  
2010



### 5.26 Nedenlerine ve cinsiyete göre ölümler, 2010-2013

Distribution of causes of death by gender, 2010-2013

UHS-10 Kodu		Toplam	Erkek	Kadın	Bilinmeyen
ICD-10 Code	Ölüm nedeni - Cause of death	Total	Males	Females	Unknown
2010					
	<b>Tüm nedenler - All causes</b>	294 501	161 734	132 767	-
A00-B99	<b>Enfeksiyon ve parazit hastalıkları - Infectious and parasitic diseases</b>	4 878	2 715	2 163	-
C00-D48	<b>Uzurlar (iyi huylu ve habis uzurlar dahil) -Neoplasms</b>	63 928	41 677	22 251	-
D50-D89	<b>Kan ve kan yapıcı organların hastalıkları ve immün sistemin bazı bozuklukları</b> Diseases of the blood (-forming organs), immunodisorders	1 321	628	693	-
E00-E90	<b>Endokrin (iç salgı bezi), beslenme ve metabolizmaya ilgili hastalıklar</b> Endocrine, nutritional and metabolic diseases	18 992	8 022	10 970	-
F00-F99	<b>Mental (Zihinsel) ve davranışsal bozukluklar - Mental and behavioural disorders</b>	515	279	236	-
G00-H95	<b>Sinir sistemi ve duyu organları hastalıkları</b> Diseases of the nervous system and the sense organs	10 807	5 095	5 712	-
I00-I99	<b>Dolaşım sistemi hastalıkları - Diseases of the circulatory system</b>	116 710	57 840	58 870	-
J00-J99	<b>Solunum sistemi hastalıkları - Diseases of the respiratory system</b>	24 418	14 971	9 447	-
K00-K93	<b>Sindirim sistemi hastalıkları - Diseases of the digestive system</b>	7 484	4 011	3 473	-
L00-L99	<b>Deri ve deri altı dokunun hastalıkları</b> Diseases of the skin and subcutaneous tissue	190	87	103	-
M00-M99	<b>Kas-iskelet sistemi ve bağ dokusunun hastalıkları</b> Diseases of the musculoskeletal system/connective tissue	1 361	463	898	-
N00-N99	<b>Genitoüriner sistem hastalıkları - Diseases of the genitourinary system</b>	8 725	4 551	4 174	-
O00-O99	<b>Gebelik, doğurma ve lohusalık halinin komplikasyonları</b> Complications of pregnancy, childbirth and puerperium	46	-	46	-
P00-P96	<b>Perinatal dönemden kaynaklanan belirli durumlar</b> Certain conditions originating in the perinatal period	5 261	2 943	2 318	-
Q00-Q99	<b>Konjenital bozukluk ve kromozomla ilgili anomaliler</b> Congenital malformations and chromosomal abnormalities	3 889	2 001	1 888	-
R00-R99	<b>Semptomlar, belirtiler ve anormal bulgular, kötü tanımlanmış nedenler</b> Symptoms, signs, abnormal findings, ill-defined causes	12 991	7 360	5 631	-
V01-Y89	<b>Dışsal yaralanma nedenleri ve zehirlenmeler</b> External causes of injury and poisoning	12 985	9 091	3 894	-
2011					
	<b>Tüm nedenler - All causes</b>	312 249	171 734	140 515	-
A00-B99	<b>Enfeksiyon ve parazit hastalıkları - Infectious and parasitic diseases</b>	4 915	2 672	2 243	-
C00-D48	<b>Uzurlar (iyi huylu ve habis uzurlar dahil) -Neoplasms</b>	67 446	43 751	23 695	-
D50-D89	<b>Kan ve kan yapıcı organların hastalıkları ve immün sistemin bazı bozuklukları</b> Diseases of the blood(-forming organs), immunodisorders	1 379	638	741	-
E00-E90	<b>Endokrin (iç salgı bezi), beslenme ve metabolizmaya ilgili hastalıklar</b> Endocrine, nutritional and metabolic diseases	19 631	8 257	11 374	-
F00-F99	<b>Mental (Zihinsel) ve davranışsal bozukluklar - Mental and behavioural disorders</b>	513	260	253	-
G00-H95	<b>Sinir sistemi ve duyu organları hastalıkları</b> Diseases of the nervous system and the sense organs	11 620	5 522	6 098	-
I00-I99	<b>Dolaşım sistemi hastalıkları - Diseases of the circulatory system</b>	121 154	60 153	61 001	-
J00-J99	<b>Solunum sistemi hastalıkları - Diseases of the respiratory system</b>	31 383	19 229	12 154	-
K00-K93	<b>Sindirim sistemi hastalıkları - Diseases of the digestive system</b>	7 916	4 247	3 669	-
L00-L99	<b>Deri ve deri altı dokunun hastalıkları</b> Diseases of the skin and subcutaneous tissue	227	91	136	-
M00-M99	<b>Kas-iskelet sistemi ve bağ dokusunun hastalıkları</b> Diseases of the musculoskeletal system/connective tissue	1 287	458	829	-
N00-N99	<b>Genitoüriner sistem hastalıkları - Diseases of the genitourinary system</b>	10 091	5 260	4 831	-
O00-O99	<b>Gebelik, doğurma ve lohusalık halinin komplikasyonları</b> Complications of pregnancy, childbirth and puerperium	58	-	58	-
P00-P96	<b>Perinatal dönemden kaynaklanan belirli durumlar</b> Certain conditions originating in the perinatal period	5 098	2 859	2 239	-
Q00-Q99	<b>Konjenital bozukluk ve kromozomla ilgili anomaliler</b> Congenital malformations and chromosomal abnormalities	4 228	2 170	2 058	-
R00-R99	<b>Semptomlar, belirtiler ve anormal bulgular, kötü tanımlanmış nedenler</b> Symptoms, signs, abnormal findings, ill-defined causes	12 602	7 221	5 381	-
V01-Y89	<b>Dışsal yaralanma nedenleri ve zehirlenmeler</b> External causes of injury and poisoning	12 701	8 946	3 755	-

## 5.26 Nedenlerine ve cinsiyete göre ölümler, 2010-2013 (devam)

Distribution of causes of death by gender, 2010-2013 (continued)

UHS-10 Kodu		Toplam	Erkek	Kadın	Bilinmeyen
ICD-10 Code	Ölüm nedeni - Cause of death	Total	Males	Females	Unknown
2012					
	<b>Tüm nedenler - All causes</b>	320 967	175 980	144 987	-
A00-B99	<b>Enfeksiyon ve parazit hastalıkları - Infectious and parasitic diseases</b>	5 366	2 835	2 531	-
C00-D48	<b>Umlar (iyi huylu ve habis umrlar dahil) -Neoplasms</b>	69 269	44 924	24 345	-
D50-D89	<b>Kan ve kan yapıcı organların hastalıkları ve immün sistemin bazı bozuklukları</b> Diseases of the blood(-forming organs), immunodisorders	1 377	640	737	-
E00-E90	<b>Endokrin (iç salgı bezi), beslenme ve metabolizmaya ilgili hastalıklar</b> Endocrine, nutritional and metabolic diseases	19 261	8 175	11 086	-
F00-F99	<b>Mental (Zihinsel) ve davranışsal bozukluklar - Mental and behavioural disorders</b>	626	355	271	-
G00-H95	<b>Sinir sistemi ve duyu organları hastalıkları</b> Diseases of the nervous system and the sense organs	13 770	6 336	7 434	-
I00-I99	<b>Dolaşım sistemi hastalıkları - Diseases of the circulatory system</b>	121 754	60 550	61 204	-
J00-J99	<b>Solumun sistemi hastalıkları - Diseases of the respiratory system</b>	31 026	18 785	12 241	-
K00-K93	<b>Sindirim sistemi hastalıkları - Diseases of the digestive system</b>	8 361	4 440	3 921	-
L00-L99	<b>Deri ve deri altı dokunun hastalıkları</b> Diseases of the skin and subcutaneous tissue	219	94	125	-
M00-M99	<b>Kas-iskelet sistemi ve bağ dokusunun hastalıkları</b> Diseases of the musculoskeletal system/connective tissue	1 359	510	849	-
N00-N99	<b>Genitoüriner sistem hastalıkları - Diseases of the genitourinary system</b>	10 550	5 451	5 099	-
O00-O99	<b>Gebelik, doğurma ve lohusalık halinin komplikasyonları</b> Complications of pregnancy, childbirth and puerperium	55	-	55	-
P00-P96	<b>Perinatal dönemden kaynaklanan belirli durumlar</b> Certain conditions originating in the perinatal period	5 627	3 112	2 515	-
Q00-Q99	<b>Konjenital bozukluk ve kromozomla ilgili anomaliler</b> Congenital malformations and chromosomal abnormalities	3 912	2 030	1 882	-
R00-R99	<b>Semptomlar, belirtiler ve anormal bulgular, kötü tanımlanmış nedenler</b> Symptoms, signs, abnormal findings, ill-defined causes	15 262	8 380	6 882	-
V01-Y89	<b>Dışsal yaralanma nedenleri ve zehirlenmeler</b> External causes of injury and poisoning	13 173	9 363	3 810	-
2013					
	<b>Tüm nedenler - All causes</b>	357 581	196 709	160 824	48
A00-B99	<b>Enfeksiyon ve parazit hastalıkları - Infectious and parasitic diseases</b>	6 336	3 428	2 908	-
C00-D48	<b>Umlar (iyi huylu ve habis umrlar dahil) -Neoplasms</b>	76 223	49 700	26 523	-
D50-D89	<b>Kan ve kan yapıcı organların hastalıkları ve immün sistemin bazı bozuklukları</b> Diseases of the blood(-forming organs), immunodisorders	1 484	684	800	-
E00-E90	<b>Endokrin (iç salgı bezi), beslenme ve metabolizmaya ilgili hastalıklar</b> Endocrine, nutritional and metabolic diseases	20 030	8 529	11 501	-
F00-F99	<b>Mental (Zihinsel) ve davranışsal bozukluklar - Mental and behavioural disorders</b>	560	285	275	-
G00-H95	<b>Sinir sistemi ve duyu organları hastalıkları</b> Diseases of the nervous system and the sense organs	14 653	6 757	7 896	-
I00-I99	<b>Dolaşım sistemi hastalıkları - Diseases of the circulatory system</b>	142 228	70 477	71 750	1
J00-J99	<b>Solumun sistemi hastalıkları - Diseases of the respiratory system</b>	35 150	21 077	14 073	-
K00-K93	<b>Sindirim sistemi hastalıkları - Diseases of the digestive system</b>	9 453	5 038	4 415	-
L00-L99	<b>Deri ve deri altı dokunun hastalıkları</b> Diseases of the skin and subcutaneous tissue	269	109	160	-
M00-M99	<b>Kas-iskelet sistemi ve bağ dokusunun hastalıkları</b> Diseases of the musculoskeletal system/connective tissue	1 131	393	738	-
N00-N99	<b>Genitoüriner sistem hastalıkları - Diseases of the genitourinary system</b>	10 751	5 518	5 233	-
O00-O99	<b>Gebelik, doğurma ve lohusalık halinin komplikasyonları</b> Complications of pregnancy, childbirth and puerperium	302	-	302	-
P00-P96	<b>Perinatal dönemden kaynaklanan belirli durumlar</b> Certain conditions originating in the perinatal period	6 809	3 863	2 928	18
Q00-Q99	<b>Konjenital bozukluk ve kromozomla ilgili anomaliler</b> Congenital malformations and chromosomal abnormalities	4 827	2 505	2 299	23
R00-R99	<b>Semptomlar, belirtiler ve anormal bulgular, kötü tanımlanmış nedenler</b> Symptoms, signs, abnormal findings, ill-defined causes	7 766	4 054	3 707	5
V01-Y89	<b>Dışsal yaralanma nedenleri ve zehirlenmeler</b> External causes of injury and poisoning	19 609	14 292	5 316	1

Kaynak: TÜİK, Ölüm Nedeni İstatistikleri, 2013

Source: TurkStat, Causes of Death Statistics, 2013

İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>119</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
6.1 Sinema seyirci sayısı, 2008-2012	<b>135</b>	6.1 Cinemas number of attendances, 2008-2012
6.2 Tiyatro seyirci sayısı, 2007/08-2011/12	<b>135</b>	6.2 Theaters number of attendances,2007/08-2011/12
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
<b>Eğitim</b>		<b>Education</b>
6.1 Eğitim kurumlarına göre öğretmen, öğrenci ve mezun sayısı, 2009/10-2013/14	<b>122</b>	6.1 Teachers, enrollments and graduates by educational institutions, 2009/10-2013/14
6.2 Öğretim yılı ve okul grubuna göre okullaşma oranı, 2009/10-2013/14	<b>123</b>	6.2 Schooling ratio by group of schools and the education year, 2009/10-2013/14
6.3 Ortaöğretim son sınıfta okuyan öğrencilerin ÖSS sonucuna göre fakülte ve yüksekokula yerleşme oranı, 2009-2013	<b>123</b>	6.3 According to Student Selection Examination, the percentage of students entering faculty and vocational training school from last grade in the secondary education, 2009-2013
6.4 Orta öğretimde öğretmen, öğrenci ve mezun sayısı, 2009/10-2013/14	<b>124</b>	6.4 Teachers, enrollments and graduates in secondary education, 2009/10-2013/14
6.5 Yüksek öğretim kurumlarında (lisans) öğretim alanına göre öğrenci ve mezun sayısı, 2012/13-2011/12	<b>125</b>	6.5 Higher educational institutions enrollments and graduates by fields of study, 2012/13-2011/12
6.6 Öğretim elemanlarının akademik görevlerine göre sayıları, 2012/13	<b>126</b>	6.6 Number of teaching staff by academic title, 2012/13
6.7 İBBS 2. Düzeyde eğitim seviyesine göre öğretmen sayısı [2013/14 Öğretim yılı]	<b>127</b>	6.7 Number of teacher by SR 2 and education level [The educational year 2013/14]
6.8 İBBS 2. Düzey ve eğitim seviyesine göre okul ve öğrenci sayısı [2013/14 Öğretim yılı]	<b>128</b>	6.8 Number of student and school by level 2 and education level [The educational year 2013/14]
6.9 Yaygın eğitim kurumlarının türlerine göre kurum, kursiyer, öğretmen ve derslik sayısı [2011/12 Öğretim yılı sonu]	<b>130</b>	6.9 Number of institutions, participants, teachers and classrooms by kind of non-formal education institutions [End of the educational year 2011/12]
6.10 Yurt dışında öğrenim yapan özel öğrenci sayıları, 2009-2013	<b>132</b>	6.10 Number of private students educated abroad, 2009-2013
6.11 Yurt dışında öğrenim yapan resmi burslu öğrenci sayıları, 2012-2013	<b>132</b>	6.11 Number of Turkish Government sponsored students educated abroad, 2012-2013
6.12 Kütüphaneler, kitap sayısı ve kütüphanelerden yararlanılanlar, 2008-2012	<b>133</b>	6.12 Libraries, number of books and library users, 2008-2012
<b>Kültür</b>		<b>Culture</b>
6.13 Konularına göre kitap ve süreli yayınlar, 2009-2013	<b>133</b>	6.13 Books and periodicals by subject, 2009-2013
6.14 Gazetelerin ve dergilerin coğrafi kapsama (yayın bölgesi) göre sayısı, 2008-2012	<b>134</b>	6.14 Number of newspapers and magazines by geographical coverage (region of publishing), 2008-2012
6.15 Gazetelerin ve dergilerin yayın kapsamına göre yıllık tiraj sayısı, 2008-2012	<b>134</b>	6.15 Annual circulation of newspapers and magazines by region of publishing, 2008-2012

	Sayfa Page	
6.16 Sinema salonu, gösterilen film ve seyirci sayısı, 2008-2012	134	6.16 Movie houses, movies and attendances, 2008-2012
6.17 Tiyatro salonu, oynanan eser, gösterim ve seyirci sayısı, 2007/08-2011/12	135	6.17 Theaters, shows, performances and attendances, 2007/08-2011/12
6.18 Opera ve bale salonu, oynanan eser, gösterim ve seyirci sayısı 2007/08-2011/12	135	6.18 Operas and ballets halls, shows, performances and attendances, 2007/08-2011/12
6.19 Müzeler ve mevcut eserler, 2008-2012	136	6.19 Museums and artifacts, 2008-2012
6.20 Müze ve müzelere bağlı halka açık ren yeri ziyaretçileri ve gelirleri, 2008-2012	136	6.20 Museums and ruins under the responsibility of the museums open to the public, visitors and receipts, 2008-2012

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## EĞİTİM

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Türkiye İstatistik Kurumu ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile ortak çalışılarak, veri taleplerindeki değişiklikler doğrultusunda ilgili tablolar her yıl güncellenmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Yasası ile belirlenmiş olan Millî Eğitim Sistemi, "Örgün Eğitim" ve "Yaygın Eğitim" olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır.

## Örgün Eğitim

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir. Örgün eğitim, okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.

**Okul öncesi eğitim:** Okulöncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilkokul çağına gelmemiş 3-5 (66 aylıktan küçük) yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Okulöncesi eğitim kurumları bağımsız ana okulları olarak kurulabildikleri gibi, gerekli görülen yerlerde ilkokullara bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılmaktadır.

**Yaz okulu:** Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak ve geliştirmek, çalışan anne-babanın taleplerini karşılamak amacıyla Okul Öncesi Eğitim Programı doğrultusunda çocuklar için önem ve öncelik arz eden konuları kapsayan, okul öncesi eğitimden yararlanamayan 3-5 (66 aylıktan küçük) yaş grubundaki çocuklara öncelik tanınarak yaz aylarında uygulanan eğitimidir.

**Mobil anaokulu:** Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak ve geliştirmek amacıyla, maddi imkanları yetersiz ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarına devam edemeyen 36-72 aylık çocukları için kuruma dayalı okul öncesi eğitimine alternatif olarak uygulanan bir eğitim uygulamasıdır.

Mobil anaokulu projesi, Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, İl Millî Eğitim Müdürlükleri, belediyeler ve üniversiteler arasında imzalanan protokolle sürdürülmektedir.

**İlkokul:** İlkokul 5-9 (66 aylık veya daha büyük olanlar) yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlkokul kız ve erkek bütün yurttaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

**Ortaokul:** Ortaokul 10-13 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. Ortaokul kız ve erkek bütün yurttaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

**Açık ilkokul ve ortaokul:** Daha önce ilkokuldan mezun olan ancak herhangi bir nedenle ortaokula devam edememiş yurttaşlara yönelik olarak uzaktan öğretim yöntemi ile 12 yıllık zorunlu eğitimi tamamlama olanağı sağlayan kurumdur. Sistem gereği okul, şube, öğretmen bulunmamaktadır.

## EDUCATION

Ministry of National Education (MONE), TurkStat and by working in partnership with the State Planning Organization, in line with changes in demand for data related tables are updated every year.

The National Education System, determined by National Education Basic Act No. 1739, consists of two main parts, namely "Formal Education" and "Non-formal Education".

## Formal Education

Formal education is the regular education conducted within a school for individuals in a certain age group and at the same level, under programs developed in accordance with the purpose. Formal education includes pre-primary education, primary education, secondary education and higher education institutions.

**Pre-primary education:** Pre-primary education; involves the education of children in the age group of 3 to 5 (younger than 66 months) who have not reached the age of compulsory primary education, on an optional basis. Pre-primary school institutions may be established as independent infant schools or, where considered necessary, as nursery classes within a primary school or as practice classes affiliated to other related education institutions.

**Summer preschool:** Summer preschool program's targeted to spread and develop pre-primary education and to meet the needs of families that are on work about their child care and education. Summer school program is an education that covers the subjects which have importance and priority in pre-primary curriculum and implemented in summer especially for children in the age group of 3 to 5 (younger than 66 months) that can not continue pre-primary education.

**Mobile kindergarten:** Mobile kindergarten is an alternative implementation to pre-primary education for 36-72 monthly children that can not attend pre-primary institutions and whose families have inadequate conditions.

Mobile kindergarten project has been carried out by MONE, municipalities and universities to provide free and quality preschool services for the purpose on developing and spreading pre-primary education.

**Primary school:** Primary education involves the education and training of children in the age group of 5-9. Primary school is compulsory for all male and female citizens and is free at state schools.

**Junior high school:** Junior high school involves the education and training of children in the age group of 10-13. Junior high school is compulsory for all male and female citizens and is free at state schools.

**Open primary school and junior high school:** It serves for citizens who graduated from primary school before, but not finished junior high school with various reasons. It provides to complete compulsory 12 years education for those people by using open distance education method. School, class and teacher are not available due to system.

**Ortaöğretim:** Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az üç yıllık genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.

**Açıköğretim lisesi:** Çeşitli olanaksızlıklar nedeniyle, yüz yüze eğitim yapan örgün eğitim kurumlarına devam edemeyen, örgün eğitim çağını geçiren ve liseye devam ederken açıköğretim lisesine geçmek isteyen öğrencilere hizmet vermektedir. Açıköğretim lisesinde ders geçme ve kredi sistemi ile öğretim verilmektedir. Sistem gereği okul, şube, öğretmen bulunmamaktadır.

**Yükseköğretim:** Yükseköğretim; ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar.

Yükseköğretim kurumları; üniversiteler, fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, meslek yüksek okulları, uygulama ve araştırma merkezleridir.

#### Yaygın Eğitim

Yaygın eğitimin amacı, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş veya herhangi bir kademesinde bulunan ya da bu kademelerden çıkmış kişilere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeleri sağlıklı nitelikte çeşitli süre ve kademelerde yaşam boyu eğitim-öğretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümünün uygulanmasıdır.

#### Veri Derleme Şekli

Örgün eğitim istatistiklerinin derlenebilmesi ve yayımlanabilmesi için internet ortamında çalışan ve her eğitim seviyesi ile okul bazında bilgi girişi yapılabilen Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri (MEBİS), 2002/03 eğitim-öğretim yılında başlatılmıştır. Okul müdürlükleri aynı yılın öğretim yılı başı ve bir önceki yılın öğretim yılı sonu bilgilerini okul kayıtlarından almaktadır.

2008-2009 eğitim ve öğretim yılından itibaren Okulöncesi ve ilköğretim öğrenci ve bina bilgileri e-okul modülünden, internet ortamında alınmaktadır.

2009-2010 eğitim ve öğretim yılından itibaren ortaöğretim öğrenci ve bina bilgileri e-okul modülünden, internet ortamında alınmaktadır.

#### Kullanılan Sınıflama

ISCED 1997 (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması) kullanılmaktadır.

**Brüt okullaşma oranı:** İlgili öğrenim türündeki tüm öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilir.

A: Toplam öğrenci sayısı

B: Teorik yaş grubundaki toplam nüfus

Brüt okullaşma oranı=  $A / B$

**Net okullaşma oranı:** İlgili öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilir.

A: Teorik yaş grubundaki öğrenci sayısı

B: Teorik yaş grubundaki toplam nüfus

Net okullaşma oranı=  $A / B$

**Secondary education:** Secondary education includes all education institutions of a general or vocational and technical character of at least three years following primary education.

**Open education high school:** It is served to enrolment that could not be able to enter formal education because of various reasons or of those are not in the formal education age. Passing class and credit system are practiced in the open education high school. School, class and teacher are not available due to system.

**Higher education:** Higher education comprises of the education institutions at every stage based on secondary education with the term of at least two years.

Higher education institutions; universities, faculties, institutes, higher schools, vocational higher schools, conservatories, research and application centers.

#### Non-Formal Education

The purpose of the adult education is to give the required knowledge skills and abilities for those who have never had any formal education, or for those who are still attending school or have already completed it, beyond the formal education and through their interest, desire and abilities to increase their social, economic and cultural development by implementing practical training activities, and guiding life time education and vocational training.

#### Data Collection

In order to be collected and published formal education statistics, Minister of National Education launched the project namely "ILSIS" in the educational year 2002/03. School directors sent their recorded data covering level of education to computer centre of Minister by using internet. Data are taken according to the beginning of educational year and the end of educational year.

As of the educational year 2008-2009, data on students and buildings for pre-primary and primary education are taken via internet from the e-school module.

For the educational year 2009-2010, data on students and buildings for secondary education have been taken via internet from the e-school module.

#### Classification

ISCED 1997 (International Standard Classification of Education) is used for classification.

**Gross schooling ratio:** Is obtained by dividing the total number of students in a specific level of education by the population in the theoretical age group.

A: Total number of enrollment

B: Total population in the theoretical age group

Gross schooling ratio=  $A / B$

**Net schooling ratio:** It is obtained by dividing the number of students of a theoretical age group enrolled in a specific level of education by the population in that age group.

A: Number of enrollment in the theoretical age group

B: Total population in the theoretical age group

Net schooling ratio=  $A / B$



Bitirilen yaş baz alındığında; teorik yaş grupları ilkököl, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretimde sırasıyla 5-9 (66 ay ve daha büyük olanlar); 10-13; 14-17 ve 18-22 olarak kabul edilmiştir.

#### Tanım ve Kavramlar

**Şube:** Okulun aynı düzeydeki sınıflarından herhangi birisidir.

#### KÜLTÜR

Kültüre ilişkin bilgiler tablo altlarında belirtilen kaynaklardan derlenmektedir.

#### Tanım ve Kavramlar

**Kütüphane:** Bünyesinde kitap, süreli yayınlar ile diğer tüm basılı ve yazılı malzemelerin teknik yöntemler ile tasnif edilerek toplandığı, korunduğu, belirli kurallar içinde halkın kullanımına açık olan yerlerdir.

**Milli Kütüphane:** Milli kültür, eğitim, ilim, sanat çalışma ve araştırmalarına imkan sağlayacak her türlü eser ve belgeleri bir araya getiren ve bilgi birikim merkezi olarak yurt içi veya yurt dışı bilgi akımını temin etmekle görevli bir kuruluştur. Milli Kütüphane; yurt içinde ve yurt dışında araştırma ve çalışma yapan bilim adamlarının kaynak temini başvurularını cevaplandırmakta, yurt içi ve yurt dışındaki kütüphaneler arasında kitap, süreli yayın, mikrofilm, vb. kütüphane malzemelerinin ödünç verilmesi veya gerektiğinde bunların değişiminde yardımcı olmaktadır.

**Halk kütüphaneleri:** Kadın, erkek, her yaşta, her düzeyde ve her meslektan okuyucunun çeşitli konularda hazırlanmış eserlerden ücretsiz ve serbestçe yararlanmasını sağlayan, hizmet verdikleri bölgenin kültürel, sosyal ve teknik alanda kalkınmasına yardımcı kaynak oluşturan kurumlardır. Halk kütüphaneleri bulunduğu bölgenin özelliklerine göre kütüphane malzeme koleksiyonları hazırlanmakta, hizmetlerini okuyucuya daha iyi sunabilmek için kendisine bağlı şubeler ve ödünç kitap verme servisleri açmaktadır.

**Üniversite kütüphaneleri:** Üniversite içinde öğretim, üniversite içinde ve yakın çevresinde bilimsel araştırma ve geliştirme çalışmalarını desteklemek, her geçen gün gelişmekte olan bilimin son verilerini tam olarak izlemek ve yararlanmaya sunmakla görevli kütüphanelerdir.

**Kitap:** El yazması, taş veya matbaa baskısı veya teksirle çoğaltılmış bir veya birkaç konudan meydana getirilmiş yapıtlardan meydana gelen ciltli veya ciltsiz müstakil bir yayındır.

**Gazete:** Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayındır.

**Dergi:** Siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayındır.

**Müzeler:** Müzeler; tarih öncesi ve sonrasının kültür ve sanat değerine sahip her türlü taşınır ve taşınmaz eserlerinin korunup tanıtıldığı yerlerdir.

The theoretical age groups at primary school, junior high school, secondary and higher education are accepted respectively 5-9 (66 months and older) 10-13; 14-17 and 18-22 on the basis of the completed age of enrollments.

#### Definitions and Concepts

**Division:** It is one of the any grades of the same level in the school.

#### CULTURE

Information related to culture are collected from the sources indicated at the end of the tables.

#### Definitions and Concepts

**Libraries:** Places where collection of books, periodicals, pamphlets and other printed or written materials are technically classified, indexed and submitted to the use of public.

**The National Library:** The Central Library responsible for acquiring and keeping copies of all significant publications and documents in order to provide and facilitate the use of such materials by researchers; serves as a depository library and data center; provides for both domestic and international flow of information. The National Library supplies researchers in Turkey and abroad, with information they demand by lending or borrowing materials on their behalf from other sources.

**Public libraries:** Institutions that make it possible for people whether men or women of every age, every profession to benefit free of charge from works prepared in different subjects and help in the social, cultural and technical development of the region. The public libraries open services in providing collection of materials in different branches according to the features of the region.

**University libraries:** Libraries that are assigned to monitor and present updated data on science and support academic research and development and education at the university and the periphery.

**Books:** Independent bound or unbound publications, manuscripts, lithography or machine printed or duplicated, without limitation of the number of pages or subjects.

**Newspaper:** Publication that is published for supplying news and information on politics, economics, culture and other subjects commenting or not commenting, and that is published every day or periodically.

**Magazine:** A periodical publication that analyzes issues like politics, literature, technical subjects, economics, etc.

**Museums:** Places where works of art, history, nature and other curiosities are preserved and exhibited.

**6.1 Eğitim kurumlarına göre öğretmen, öğrenci ve mezun sayısı, 2009/10-2013/14**  
Teachers, enrollments and graduates by educational institutions, 2009/10-2013/14

Eğitim kurumu - Educational institutions	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13 <sup>(5)</sup>	2013/14
<b>Okul öncesi eğitim - Pre-school<sup>(1)</sup></b>					
Okul sayısı - Number of schools	26 681	27 606	28 625	27 197	26 698
Öğretmen - Teachers	42 716	48 330	55 883	62 933	63 327
Öğrenci - Enrollments	980 654	1 115 818	1 169 556	1 077 933	1 059 495
<b>İlköğretim - Primary education</b>					
Okul sayısı - Number of schools	33 310	32 797	32 108	-	-
Öğretmen - Teachers	485 677	503 328	515 852	-	-
Öğrenci - Enrollments	10 916 643	10 981 100	10 979 301	-	-
Mezun olan - Graduates <sup>(4)</sup>	1 185 938	1 226 473	1 252 147	-	-
<b>İlkokul - Primary school</b>					
Okul sayısı - Number of schools	-	-	-	29 169	28 532
Öğretmen - Teachers	-	-	-	282 043	288 444
Öğrenci - Enrollments	-	-	-	5 593 910	5 574 916
Mezun olan - Graduates <sup>(4)</sup>	-	-	-	-	-
<b>Ortaokul - Junior high school</b>					
Okul sayısı - Number of schools	-	-	-	16 987	17 019
Öğretmen - Teachers	-	-	-	269 759	280 804
Öğrenci - Enrollments	-	-	-	5 566 986	5 478 399
Mezun olan - Graduates <sup>(4)</sup>	-	-	-	1 205 507	-
<b>Genel lise - General high schools<sup>(1)</sup></b>					
Okul sayısı - Number of schools	4 067	4 102	4 171	4 214	3 743
Öğretmen - Teachers	111 896	118 378	122 716	119 393	117 353
Öğrenci - Enrollments	2 420 691	2 676 123	2 666 066	2 725 972	1 805 471
Mezun olan - Graduates <sup>(4)</sup>	399 478	392 064	380 548	388 522	-
<b>Mesleki ve teknik lise</b>					
Vocational and technical high schools <sup>(1) (2)</sup>					
Okul sayısı - Number of schools	4 846	5 179	5 501	6 204	7 211
Öğretmen - Teachers	94 966	104 327	113 098	135 502	161 288
Öğrenci - Enrollments	1 819 448	2 072 487	2 090 220	2 269 651	2 307 713
Mezun olan - Graduates <sup>(4)</sup>	263 416	314 448	332 154	339 270	-
<b>Fakülte ve yüksek okul</b>					
Higher educational institutions <sup>(3)</sup>					
Okul sayısı - Number of schools	1 617	1 756	1 914	2086	-
Öğretmen - Teachers	105 427	111 495	118 839	130 653	-
Öğrenci - Enrollments	3 322 559	3 626 642	4 112 687	4 676 566	-
Mezun olan - Graduates	520 614	496 794	573 434	-	-

Kaynak: MEB, Millî Eğitim İstatistikleri, 2013/14

(1) Resmî ve özel okulları kapsar.

(2) Kadrolu öğretmenleri kapsar.

(3) Bilgiler YÖK'ten alınmıştır.

(4) Açık ilköğretim ve açık lise mezunlarını da kapsar.

(5) 18.08.1997 tarihli ve 4306 Sayılı Kanun ile 1997/98 öğretim yılından itibaren 8 yıllık kesintisiz, 30.03.2012 tarihli ve 6287 Sayılı Kanun ile 2012/13 öğretim yılından itibaren de 12 yıllık kademeli zorunlu eğitime geçilmiştir.

Source: MONE, National Education Statistics, 2013/14

(1) It covers public and private schools.

(2) It covers only permanent teaching staff.

(3) Source: General Directorate of Higher Education.

(4) Enrollment in the open primary education and open high school are included.

(5) Compulsory education was expanded to 8 uninterrupted with Law No. 4306 dated 18.08.1997 as of 1997/98 educational year, but to 12 gradual years with Law No. 6287 dated 30.03.2012 as of 2012/13 educational year.

## 6.2 Öğretim yılı ve okul grubuna göre okullaşma oranı, 2009/10-2013/14

Schooling ratio by group of schools and the education year, 2009/10-2013/14

Eğitim seviyesi Level of educational	2009/10		2010/11		2011/12		2012/13		2013/14	
	Brüt Gross	Net	Brüt Gross	Net	Brüt Gross	Net	Brüt Gross	Net	Brüt Gross	Net
<b>İlköğretim</b>										
Primary education	106,5	98,2	107,6	98,4	108,4	98,7	-	-	-	-
Erkek - Males	107,1	98,5	107,4	98,6	108,2	98,8	-	-	-	-
Kadın - Females	105,9	97,8	107,8	98,2	108,7	98,6	-	-	-	-
<b>İlkokul - Primary school</b>										
Erkek - Males	-	-	-	-	-	-	107,5	98,9	111,9	99,6
Kadın - Females	-	-	-	-	-	-	107,2	98,8	111,5	99,5
<b>Ortaokul</b>										
Junior high school	-	-	-	-	-	-	107,6	93,1	108,8	94,5
Erkek - Males	-	-	-	-	-	-	106,1	93,2	106,9	94,6
Kadın - Females	-	-	-	-	-	-	109,2	93,0	110,8	94,5
<b>Orta öğretim</b>										
Secondary education	84,2	65,0	89,7	66,1	92,6	67,4	96,8	70,1	103,3	76,7
Erkek - Males	89,1	67,6	94,4	68,2	95,7	68,5	99,6	70,8	106,1	77,2
Kadın - Females	79,0	62,2	84,7	63,9	89,3	66,1	93,8	69,3	100,3	76,1
<b>Yükseköğretim</b>										
Higher education	53,4	30,4	58,5	33,1	66,2	35,5	74,9	38,5	-	-
Erkek - Males	58,1	31,2	62,7	33,4	70,6	35,6	79,5	38,4	-	-
Kadın - Females	48,5	29,6	54,0	32,7	61,7	35,4	70,0	38,6	-	-

Not.1. Yıl ortası nüfus projeksiyonları kullanılmıştır.

Note.1. The mid-year population projections were used.

2. Okullaşma oranları 2007/08 öğretim yılından itibaren Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre hesaplanmaktadır.

2. Schooling ratios from 2007-2008 educational year were calculated according to the results of the Address Based Population Registration System.

## 6.3 Ortaöğretim son sınıfta okuyan öğrencilerin ÖSS sonucuna göre fakülte ve yüksekokula yerleşme oranı, 2009-2013

According to Student Selection Examination, the percentage of students entering faculty and vocational training school from last grade in the secondary education, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>ÖSS'ye giren öğrenci sayısı</b> Number of student getting selection examination	540 635	652 955	729 122	744 298	761 597
<b>Fakülte ve yüksekokula yerleşen</b> Entering student to faculty and vocational training school	315 531	365 849	396 190	421 969	438 101
(%)	58,4	56,0	54,3	56,7	57,5
<b>Önlisans - Vocational training school</b>	118 157	158 283	179 734	198 077	190 713
(%)	37,5	43,3	45,4	46,9	43,5
<b>Lisans - Undergraduate</b>	152 921	166 132	169 661	176 526	199 482
(%)	48,5	45,4	42,8	41,8	45,5
<b>Açıköğretim - Open education</b>	44 453	41 434	46 795	47 366	47 906
(%)	14,1	11,3	11,8	11,2	10,9

Kaynak: ÖSYM, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi ortaöğretim kurumlarına göre 2009-2013 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Sonuçları

Source: Assessment Selection and Placement Centre, Student Selection and Placement Center Examination Results by secondary education institutions, 2009-2013

## 6.4 Orta öğretimde öğretmen, öğrenci ve mezun sayısı, 2009/10-2013/14

Teachers, enrollments and graduates in secondary education, 2009/10-2013/14

		Okul sayısı Number of schools	Öğretmen - Teachers		Şube Division	Öğrenci - Enrollments		Mezun olan - Graduates	
			Toplam Total	Kadın Females (%)		Toplam Total	Kadın Females (%)	Toplam Total	Kadın Females (%)
<b>Genel toplam</b>	2009/10	8 913	206 862	41,91	139 420	4 240 139	45,70	662 894	48,41
General total	2010/11	9 281	222 705	42,48	146 814	4 748 610	45,54	706 512	48,93
	2011/12	9 672	235 814	43,11	148 703	4 756 286	46,88	712 702	50,13
	2012/13	10 418	254 895	44,33	170 184	4 995 623	47,09	727 792	50,17
	2013/14	10 954	278 641	45,59	177 774	4 113 184	48,03	-	-
<b>Genel lise</b>	2009/10	4 067	111 896	42,88	75 180	2 420 691	47,61	399 478	51,49
General high schools	2010/11	4 102	118 378	43,37	77 966	2 676 123	47,37	392 064	51,98
	2011/12	4 171	122 716	44,14	77 608	2 666 066	48,42	380 548	52,71
	2012/13	4 214	119 393	44,97	85 533	2 725 972	48,57	388 522	53,28
	2013/14	3 743	117 353	45,70	84 803	1 805 471	51,75	-	-
<b>Resmi - Public</b>	2009/10	3 358	95 784	41,72	67 895	2 304 072	47,77	374 200	51,92
	2010/11	3 328	101 473	42,30	70 121	2 547 677	47,56	363 838	52,59
	2011/12	3 331	103 330	43,16	69 532	2 532 250	48,66	350 549	53,40
	2012/13	3 307	99 196	43,50	77 216	2 587 161	48,79	357 094	54,13
	2013/14	2 736	95 785	44,03	75 417	1 662 961	52,32	-	-
<b>Özel - Private</b>	2009/10	709	16 112	49,80	7 285	116 619	45,55	25 278	45,19
	2010/11	774	16 905	49,77	7 845	128 446	43,55	28 226	44,07
	2011/12	840	19 386	49,35	8 076	133 816	43,77	29 999	44,69
	2012/13	907	20 197	52,22	8 317	138 811	44,51	31 428	43,53
	2013/14	1 007	21 568	53,12	9 386	142 510	45,05	-	-
<b>Mesleki ve teknik liseler</b>	2009/10	4 846	94 966	40,76	64 240	1 819 448	43,15	263 416	43,73
Vocational and technical	2010/11	5 179	104 327	41,48	68 848	2 072 487	43,17	314 448	45,14
high schools	2011/12	5 501	113 098	42,00	71 095	2 090 220	44,92	332 154	47,16
	2012/13	6 204	135 502	43,76	84 651	2 269 651	45,30	339 270	46,61
	2013/14	7 211	161 288	45,50	92 971	2 307 713	45,12	-	-
<b>Resmi - Public</b>	2009/10	4 824	94 649	40,71	64 126	1 817 845	43,15	263 034	43,73
	2010/11	5 155	104 003	41,44	68 720	2 070 536	43,17	314 015	45,14
	2011/12	5 456	112 409	41,93	70 841	2 085 872	46,83	331 787	47,17
	2012/13	6 078	133 321	43,50	83 748	2 251 797	45,23	338 872	46,61
	2013/14	6 785	153 816	44,72	89 803	2 253 560	44,91	-	-
<b>Özel - Private</b>	2009/10	22	317	54,26	114	1 603	40,92	382	39,79
	2010/11	24	324	52,47	128	1 951	43,67	433	42,73
	2011/12	45	689	52,54	254	4 348	51,26	367	39,24
	2012/13	126	2 181	59,79	903	17 854	54,59	398	41,46
	2013/14	426	7 472	61,70	3 168	54 153	53,79	-	-

Kaynak: MEB, Millî Eğitim İstatistikleri, 2013/14

Source: MONE, National Education Statistics, 2013/14

6.5 Yüksek öğretim kurumlarında (lisans) öğretim alanına göre öğrenci ve mezun sayısı, 2012/'13-2011/'12  
Higher educational institutions enrollments and graduates by fields of study, 2012/'13-2011/'12

Öğretim alanı - Field of education	Öğrenci - Enrollments 2012/'13			Mezun olan - Graduates 2011/'12		
	Toplam Total	Kadın Females	Erkek Males	Toplam Total	Kadın Females	Erkek Males
<b>Toplam - Total</b>	3 148 860	1 441 205	1 707 655	340 396	165 079	175 317
<b>Eğitim - Education</b>	306 710	179 485	127 225	55 681	31 804	23 877
<b>Öğretmen yetiştirme - Teacher training</b>	290 887	168 863	122 024	53 638	30 539	23 099
<b>Eğitim bilimleri - Educational sciences</b>	15 823	10 622	5 201	2 043	1 265	778
<b>İnsani bilimler ve sanat - Human sciences and art</b>	290 382	173 362	117 020	23 713	14 569	9 144
<b>İnsani bilimler - Human sciences</b>	263 693	158 648	105 045	20 333	12 679	7 654
<b>Sanat - Art</b>	26 689	14 714	11 975	3 380	1 890	1 490
<b>Sosyal bilimler, iş yönetimi, hukuk</b>						
Social sciences, business, law	1856897	799107	1057790	173693	78653	95040
<b>Sosyal ve davranış bilimleri</b>						
Social and behavioral sciences	852 738	395 385	457 353	66 203	32 583	33 620
<b>Kitle iletişimi ve araçları</b>						
Mass communication and mass media	46 738	21 075	25 663	5 138	2 438	2 700
<b>İş ve yönetim - Business and management</b>	909 839	359 678	550 161	96 897	40 738	56 159
<b>Hukuk - Law</b>	47 582	22 969	24 613	5 455	2 894	2 561
<b>Müspet ve doğa bilimleri - Positive and natural sciences</b>	169 711	82 625	87 086	26 412	14 522	11 890
<b>Yaşam bilimleri - Life sciences</b>	26 844	18 255	8 589	5 488	4 011	1 477
<b>Fiziksel bilimler - Physical sciences</b>	59 528	26 769	32 759	10 680	5 486	5 194
<b>Matematik ve istatistik - Mathematics and statistics</b>	48 982	27 905	21 077	7 045	4 121	2 924
<b>Bilgisayar - Computer</b>	34 357	9 696	24 661	3 199	904	2 295
<b>Mühendislik, üretim ve yapı</b>						
Engineering, production and construction	267 315	79 460	187 855	29 692	9 408	20 284
<b>Mühendislik ve mühendislik bilimleri</b>						
Engineering and engineering sciences	131 135	21 129	110 006	13 635	2 119	11 516
<b>Üretim ve üretim süreci</b>						
Production and production processing	63 713	32 391	31 322	7 917	4 309	3 608
<b>Mimarlık ve yapı - Architecture and construction</b>	72 467	25 940	46 527	8 140	2 980	5 160
<b>Ziraat, ormancılık, su ürünleri ve veterinerlik</b>						
Agriculture, forestry, fishery and veterinary	52 505	19 170	33 335	8 118	3 206	4 912
<b>Ziraat, ormancılık ve su ürünleri</b>						
Agriculture, forestry and fishery	42 569	16 660	25 909	6 716	2 942	3 774
<b>Veterinerlik - Veterinary</b>	9 936	2 510	7 426	1 402	264	1 138
<b>Sağlık ve sosyal hizmetler - Health and social services</b>	141 222	86 253	54 969	16 839	10 721	6 118
<b>Sağlık - Health</b>	124 313	74 571	49 742	15 766	10 006	5 760
<b>Sosyal hizmetler - Social services</b>	16 909	11 682	5 227	1 073	715	358
<b>Hizmetler - Services</b>	64 118	21 743	42 375	6 248	2 196	4 052
<b>Personel hizmetleri - Personnel services</b>	39 577	14 196	25 381	2 762	1 192	1 570
<b>Ulaştırma hizmetleri - Transport services</b>	3 374	430	2 944	347	55	292
<b>Çevre koruma - Environmental protection</b>	14 245	6 921	7 324	1 800	890	910
<b>Güvenlik hizmetleri - Security services</b>	6 922	196	6 726	1 339	59	1 280

Kaynak: ÖSYM, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi  
2012/'13 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri

Source: Assessment Selection and Placement Centre  
2012/'13 Higher Education Statistics

6.6 Öğretim elemanlarının akademik görevlerine göre sayıları, 2012/13  
Number of teaching staff by academic title, 2012/13

	Profesör Professor	Doçent Associate professor	Yardımcı doçent Assistant professor	Öğretim görevlisi Instructor	Okutman Language instructor	Uzman Specialist	Araştırma görevlisi Research assistant	Çevirici Translator	Eğitim-öğretim planlamacısı Education-training planner
<b>Toplam - Total</b>	17 807	10 962	27 385	20 820	9 250	3 396	40 939	27	67
<b>Kadın - Females</b>	5 007	3 542	10 166	8 222	5 638	1 628	20 062	18	23
<b>Erkek - Males</b>	12 900	7 420	17 219	12 598	3 612	1 768	20 877	9	44
<b>Üniversiteler</b>									
Universities	17 585	10 646	26 948	18 868	9 097	3 378	40 873	25	21
<b>Kadın - Females</b>	4 998	3 521	10 131	8 082	5 587	1 620	20 029	17	11
<b>Erkek - Males</b>	12 587	7 125	16 817	10 786	3 510	1 758	20 844	8	10
<b>Önlisans programları</b>									
Vocational training school programs	184	213	1 590	10 000	631	293	285	1	-
<b>Kadın - Females</b>	44	66	560	3 811	274	104	129	-	-
<b>Erkek - Males</b>	140	147	1 030	6 189	357	189	156	1	-
<b>Lisans programları</b>									
Undergraduate programs	17 177	10 309	25 071	8 711	8 106	2 928	35 015	20	21
<b>Kadın - Females</b>	4 874	3 397	9 450	4 209	5 074	1 417	17 063	13	11
<b>Erkek - Males</b>	12 303	6 912	15 621	4 502	3 032	1 511	17 952	7	10
<b>Enstitüler</b>									
Graduate schools and institutes	223	121	269	142	12	76	5 556	3	-
<b>Kadın - Females</b>	80	58	116	55	6	52	2 831	3	-
<b>Erkek - Males</b>	143	63	153	87	6	24	2 725	-	-
<b>Araştırma merkezleri</b>									
Centers for application and research	1	3	18	15	348	81	17	1	-
<b>Kadın - Females</b>	-	-	5	7	233	47	6	1	-
<b>Erkek - Males</b>	1	3	13	8	115	34	11	-	-
<b>Diğer eğitim kurumları</b>									
The other institutions	222	316	437	1 952	153	18	66	2	46
<b>Kadın - Females</b>	9	21	35	140	51	8	33	1	12
<b>Erkek - Males</b>	213	295	402	1 812	102	10	33	1	34
<b>Önlisans programları</b>									
Vocational training school programs	-	88	96	1 463	108	3	6	-	24
<b>Kadın - Females</b>	-	-	1	96	36	3	-	-	4
<b>Erkek - Males</b>	-	88	95	1 367	72	-	6	-	20
<b>Lisans programları</b>									
Undergraduate programs	183	197	300	457	45	9	60	-	10
<b>Kadın - Females</b>	3	15	28	43	15	-	33	-	5
<b>Erkek - Males</b>	180	182	272	414	30	9	27	-	5
<b>Enstitüler</b>									
Graduate schools	39	31	41	32	-	6	-	2	12
<b>Kadın - Females</b>	6	6	6	1	-	5	-	1	3
<b>Erkek - Males</b>	33	25	35	31	-	1	-	1	9

Kaynak: ÖSYM, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi  
2012/13 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri

Source: Assessment Selection and Placement Centre  
2012/13 Higher Education Statistics

## 6.7 İBBS 2. Düzeyde eğitim seviyesine göre öğretmen sayısı

Number of teacher by SR 2 and education level

[2013/14 Öğretim yılı - The educational year 2013/14]

İBBS - 2. Düzey SR - Level 2	Okulöncesi Pre-primary education	İlkokul Primary school	Ortaokul Lower secondary school	Genel ortaöğretim General secondary education	Mesleki ve
					teknik ortaöğretim Vocational and technical secondary education
TR Türkiye - Turkey	63 327	288 444	280 804	117 353	161 288
TR10 İstanbul	9 568	40 173	37 966	18 051	24 389
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	1 151	4 843	4 559	2 460	3 105
TR22 Balıkesir, Çanakkale	1 240	5 625	5 736	2 806	3 824
TR31 İzmir	3 553	13 819	13 770	6 425	8 313
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	2 857	11 509	11 309	5 058	6 311
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	2 305	11 310	11 249	4 780	6 898
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	2 807	12 656	12 380	5 223	8 817
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	2 899	12 114	12 161	5 266	7 894
TR51 Ankara	5 257	18 986	17 832	9 616	12 423
TR52 Konya, Karaman	1 988	10 234	9 115	3 053	5 404
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	3 007	10 849	10 862	5 309	5 859
TR62 Adana, Mersin	3 264	16 260	14 499	6 993	7 865
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	2 503	13 999	12 854	4 474	6 414
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	1 370	6 824	6 846	2 659	3 895
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	1 822	9 563	10 229	3 819	6 311
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	724	3 572	3 669	1 726	2 433
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	577	2 408	2 597	1 045	2 150
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	2 394	11 103	11 470	4 918	6 780
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	2 006	9 095	10 957	4 710	7 403
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	865	4 886	5 488	1 906	2 472
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	930	5 143	5 384	1 533	1 662
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	1 504	7 458	7 507	3 276	4 175
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	1 791	9 451	9 484	2 456	3 267
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	2 107	11 023	10 261	3 409	4 581
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	3 000	15 587	12 803	3 635	5 068
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	1 838	9 954	9 817	2 747	3 575

Kaynak: MEB, Milli Eğitim İstatistikleri, 2013/14

Not. Kadrolu öğretmenleri kapsar.

Source: MONE, National Education Statistics, 2013/14

Note. It covers only permanent teaching staff.

**6.8 İBBS 2'ye göre eğitim seviyesine göre okul ve öğrenci sayısı**  
**[2013/'14 Öğretim yılı]**

İBBS-2. Düzey SR - Level 2	Okulöncesi Pre-primary education			İlkokul Primary school			Ortaokul Lower secondary school		
	Öğrenci - Student			Öğrenci - Student			Öğrenci - Student		
	Okul School	Erkek Males	Kadın Females	Okul School	Erkek Males	Kadın Females	Okul School	Erkek Males	Kadın Females
TR Türkiye - Turkey	26 698	555 194	504 301	28 532	2 850 072	2 724 844	17 019	2 762 595	2 715 804
TR10 İstanbul	2 774	75 983	67 561	1 625	488 813	464 973	1 632	477 969	470 899
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	505	10 398	9 469	398	45 212	43 024	314	44 971	43 161
TR22 Balıkesir, Çanakkale	563	9 306	8 651	588	42 353	40 236	369	43 106	42 195
TR31 İzmir	1 175	26 607	24 124	811	115 212	109 507	571	116 320	114 018
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	1 178	21 179	19 373	1 053	86 248	81 637	698	84 445	82 188
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	1 217	19 768	17 975	1 358	94 419	89 272	862	92 130	88 811
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	959	26 745	24 048	809	116 898	111 086	679	115 478	112 000
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	1 146	25 620	23 313	965	115 261	109 738	779	114 979	113 884
TR51 Ankara	1 340	34 275	31 365	821	161 509	153 086	655	157 730	155 727
TR52 Konya, Karaman	967	16 789	15 552	942	89 727	85 868	602	85 505	83 107
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	1 045	25 672	23 435	943	94 044	88 750	717	89 849	87 368
TR62 Adana, Mersin	1 189	33 154	30 289	1 079	149 740	142 192	732	143 861	140 406
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	1 293	31 601	28 728	1 429	139 019	131 956	882	127 725	124 188
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kirsehir	724	11 572	10 255	722	54 685	52 404	514	52 842	51 427
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	878	15 603	13 787	1 157	89 565	85 583	692	84 436	83 014
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	388	5 949	5 444	402	28 697	27 234	264	30 052	29 285
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	264	4 662	4 157	349	19 973	19 124	202	20 676	20 726
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	1 232	19 428	18 027	1 464	85 450	81 103	740	90 886	90 396
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	979	17 423	15 954	987	74 606	71 178	793	77 901	77 035
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	564	7 610	6 805	1 047	42 285	41 285	420	42 566	43 391
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	745	9 281	8 543	1 283	61 601	60 877	497	61 650	60 295
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	660	12 736	11 485	992	62 379	59 658	470	61 442	60 700
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	1 269	19 549	18 095	2 111	125 428	122 175	748	119 937	120 459
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	867	20 483	18 536	1 200	129 340	124 418	569	117 325	114 528
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	1 688	34 957	31 923	2 347	207 153	202 568	845	189 481	188 598
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	1 089	18 844	17 407	1 650	130 455	125 912	773	119 333	117 998

Kaynak: MEB, Millî Eğitim İstatistikleri, 2013/'14

Düzeltilme notu: Ortaokul, kadın ve erkek öğrenci sayısı ile ortaöğretim okul sayısı düzeltilmiştir.



6.8 Number of student and school by SR 2 and education level  
[The educational year 2013/'14]

Ortaöğretim Secondary education			Genel ortaöğretim General secondary education			Mesleki ve teknik ortaöğretim Vocational and technical secondary education		
Okul School	Öğrenci - Student		Okul School	Öğrenci - Student		Okul School	Öğrenci - Student	
	Erkek Males	Kadın Females		Erkek Males	Kadın Females		Erkek Males	Kadın Females
10 955	2 859 482	2 560 696	3 744	1 488 037	1 418 254	7 211	1 371 445	1 142 442
1 428	533 575	492 351	565	284 652	263 109	863	248 923	229 242
245	52 190	45 413	76	24 655	26 619	169	27 535	18 794
312	50 127	46 713	93	24 457	27 060	219	25 670	19 653
527	135 013	121 848	181	66 536	67 375	346	68 477	54 473
433	90 969	84 367	155	47 602	51 076	278	43 367	33 291
526	97 529	91 173	170	44 751	49 241	356	52 778	41 932
536	130 394	118 553	157	53 323	58 496	379	77 071	60 057
548	131 139	120 142	174	57 415	60 637	374	73 724	59 505
698	185 561	169 322	250	100 096	97 898	448	85 465	71 424
385	85 464	81 884	108	41 315	38 994	277	44 149	42 890
438	99 680	93 870	163	56 150	55 253	275	43 530	38 617
502	145 083	132 793	194	76 524	81 132	308	68 559	51 661
403	120 078	105 348	147	57 420	56 525	256	62 658	48 823
305	53 866	49 938	100	26 468	28 173	205	27 398	21 765
442	91 566	83 468	132	46 588	47 161	310	44 978	36 307
183	33 284	31 350	59	15 101	17 912	124	18 183	13 438
182	23 836	22 220	40	10 546	12 789	142	13 290	9 431
465	101 125	96 538	158	49 107	54 274	307	52 018	42 264
536	95 648	91 362	170	42 353	47 371	366	53 295	43 991
201	42 850	36 714	65	24 241	21 007	136	18 609	15 707
164	40 337	33 863	64	22 407	19 430	100	17 930	14 433
292	73 882	65 100	106	43 514	39 450	186	30 368	25 650
288	86 429	63 791	90	48 956	32 018	198	37 473	31 773
318	104 680	91 990	114	62 353	52 013	204	42 327	39 977
335	147 810	111 803	126	90 778	64 454	209	57 032	47 349
263	107 367	78 782	87	70 729	48 787	176	36 638	29 995

Source: MONE, National Education Statistics, 2013/'14

Correction note: Number of schools and number of male and female students columns of lower secondary schools and number of schools column of secondary education are corrected.

6.9 Yaygın eğitim kurumlarının türlerine göre kurum, kursiyer, öğretmen ve derslik sayısı  
[2011/12 Öğretim yılı sonu]

Kurum/Merkez türü	Kursiyer - Participant			
	Kurum Institution	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
<b>Yaygın eğitim toplamı</b>	13 732	8 071 508	3 889 575	4 181 933
<b>Resmi</b>	1 614	4 755 501	1 876 234	2 879 267
<b>Özel</b>	12 118	3 316 007	2 013 341	1 302 666
<b>Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü</b>	1 318	4 671 150	1 817 124	2 854 026
<b>Mesleki Eğitim Merkezi<sup>(3)</sup></b>	314	261 963	210 669	51 294
<b>Olgunlaşma Enstitüsü</b>	15	2 488	52	2 436
<b>Halk Eğitimi Merkezi<sup>(5)</sup></b>	980	4 405 603	1 605 511	2 800 092
<b>Turizm Eğitim Merkezi</b>	9	1 096	892	204
<b>Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü</b>	66	11 268	6 112	5 156
<b>Bilim ve Sanat Merkezi (Üstün veya özel yetenekliler)</b>	66	11 268	6 112	5 156
<b>Rehberlik Araştırma Merkezi<sup>(4)</sup></b>	218	333 190	200 800	132 390
<b>Meslek kursları (3308 Sayılı yasaya göre)<sup>(2)</sup> (1)</b>	-	73 083	52 998	20 085
<b>Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi<sup>(1)</sup></b>	12	-	-	-
<b>Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü</b>	12 118	3 316 007	2 013 341	1 302 666
<b>Muhtelif kurslar</b>	2 438	343 750	188 746	155 004
<b>Motorlu taşıt sürücülere kursları</b>	3 301	1 387 422	1 001 330	386 092
<b>Dershaneler</b>	3 858	1 280 297	644 059	636 238
<b>Özel Eğitim Okulu (Yaygın eğitim)</b>	152	20 108	12 116	7 992
<b>Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi</b>	1 692	262 818	155 503	107 315
<b>Etüt Eğitim Merkezi</b>	677	21 612	11 587	10 025

Not.1. Yaygın eğitim bilgileri biten 2011/12 eğitim ve öğretim yılı itibariyle alınmaktadır.

2. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Öğretilebilir Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri ve Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezleri örgün eğitime aktarılmıştır.

3. Kur'an kursları dahil edilmemiştir.

(1) Bağlı buldukları meslek lisesinde gösterilmiştir.

(2) Bu kurslar, mesleki ve teknik okullar ile yaygın eğitim kurumlarıncı açıldığından kurum ve öğretmen sayısı verilmemiştir.

(3) Mesleki eğitim merkezleri bağımsız olarak gösterilmiştir.

(4) Rehberlik araştırma merkezindeki öğrenci sayıları toplam sayıya dahil edilmemiştir.

Öğrenci sayıları rehberlik araştırma merkezine başvuranların sayısıdır.

(5) 22/08/2012 Tarih ve B.08.0.HBÖ.0.01.00.00-020/3808 sayılı Bakanlık makam onayıyla pratik kız sanat okulları halk eğitim merkezine dönüştürülmüştür.

6.9 Number of institutions, participants, teachers and classrooms by kind of non-formal education institutions  
[End of the Educational year 2011/12]

Öğretmen - Teacher				Derslik Classroom	Kind of institution/Center
Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females			
111 274	63 088	48 186	85 540		Non-formal education total
14 214	8 896	5 318	6 576		Public
97 060	54 192	42 868	78 964		Private
11 213	7 152	4 061	5 844		General Directorate of Lifelong Learning
4 426	3 587	839	2 186		Vocational Training Center <sup>(3)</sup>
511	32	479	133		Maturation Institutions
6 175	3 463	2 712	3 474		Public Training Centers <sup>(5)</sup>
101	70	31	51		Tourism Training Center
669	423	246	685		Directorate General of Special Education and Counseling Services
669	423	246	685		Science and Art Center (Superior or special talented)
2 332	1 321	1 011	47		Counseling and Research Center <sup>(4)</sup>
-	-	-	-		Vocational Courses (by law of 3308) <sup>(1) (2)</sup>
-	-	-	-		Adults Technical Education Center <sup>(1)</sup>
97 060	54 192	42 868	78 964		General Directorate of Private Education Institutions
6 452	3 060	3 392	9 724		Various courses
22 490	17 132	5 358	7 947		Motor vehicle driving courses
51 522	28 538	22 984	39 867		Private Education Centers
-	-	-	-		Private Education School (Non-formal education)
15 076	4 934	10 142	19 460		Private Education and Rehabilitation Center
1 520	528	992	1 966		Preliminary Study Education Center

Note.1. Non-formal education data are given by the end of educational year 2011/12.

2. The Special Education and Counseling Services Job Training Centers for the Mentally Handicapped of the General Directorate of Learning and Job Training Centers for Autistic Children transferred to formal education.

3. Couran Courses excluded.

(1) Shown in their vocational high schools.

(2) Since vocational courses opened in their institutions, number of institutions and teachers are not shown.

(3) Vocational training centers are shown independently.

(4) Number of students studying at the Guidance Research Center are not included in the total.

Number of students are the number of applicants to the Guidance Research Centers.

(5) 22.08.2012 date and number B.08.0.HBÖ.0.01.00.00-020/3808 authority with the approval of the Ministry, public education center was transformed into practical trade schools for girls.

## 6.10 Yurt dışında öğrenim yapan özel öğrenci sayıları, 2009-2013

Number of private students educated abroad, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Erkek - Males</b>	19 742	18 518	16 047	21 087	19 712
Önlisans - Vocational training school	-	-	-	-	1 178
Lisans - Undergraduate	15 562	14 576	12 775	17 157	15 300
Yüksek lisans - Master	2 959	2 729	2 285	2 674	2 301
Doktora - Doctorate	1 221	1 213	987	1 256	933
<b>Kadın - Females</b>	2 129	1 918	1 738	2 956	3 096
Önlisans - Vocational training school	-	-	-	-	159
Lisans - Undergraduate	1 854	1 665	1 487	2 449	2 545
Yüksek lisans - Master	213	205	197	325	266
Doktora - Doctorate	62	48	54	182	126

Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı; Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Source: The Ministry of National Education; General Directorate of Secondary Education

Not. 01.06.2009 tarihi itibarıyla yurtdışı eğitim ataşelikleri ve müşavirliklere devredilmiştir.

Note. This has been transferred to attaches and undersecretariats of abroad education as of 01.06.2009.

## 6.11 Yurt dışında öğrenim yapan resmi burslu öğrenci sayıları, 2012-2013

Number of Turkish Government sponsored students educated abroad, 2012-2013

	2012				2013				
	Yabancı dil Language	Y. lisans Master	Doktora Doctorate	Staj Internship	Hazırlanma öğrenimi Preparation of education	Y. lisans Master	Doktora Doctorate	Staj Internship	
<b>Toplam - Total</b>	450	1 027	985	-	394	4	955	1 196	11
<b>ABD - USA</b>	231	644	600	-	221	-	512	702	11
<b>Almanya - Germany</b>	23	47	37	-	9	-	65	48	-
<b>Avustralya - Australia</b>	3	4	18	-	-	-	9	14	-
<b>Fransa - France</b>	2	4	15	-	-	-	7	17	-
<b>İngiltere - UK</b>	161	278	294	-	150	4	291	367	-
<b>Hollanda - Netherlands</b>	-	6	4	-	-	-	7	4	-
<b>Japonya - Japan</b>	-	3	3	-	1	-	1	3	-
<b>Kanada - Canada</b>	21	20	9	-	9	-	29	22	-
<b>Çin - China</b>	2	2	-	-	-	-	6	-	-
<b>İsveç - Sweden</b>	1	-	1	-	-	-	1	1	-
<b>İsviçre - Switzerland</b>	-	4	1	-	-	-	1	4	-
<b>İtalya - Italy</b>	-	1	1	-	-	-	1	1	-
<b>İspanya - Spain</b>	-	3	1	-	-	-	3	2	-
<b>Rusya - Russia</b>	-	6	-	-	-	-	4	5	-
<b>Avusturya - Austria</b>	-	3	-	-	-	-	1	-	-
<b>Belçika - Belgium</b>	-	-	1	-	-	-	1	2	-
<b>Ürdün - Jordan</b>	4	1	-	-	3	-	10	1	-
<b>İrlanda - Ireland</b>	2	-	-	-	-	-	1	-	-
<b>Çek Cumhuriyeti - Czech Republic</b>	-	1	-	-	-	-	1	-	-
<b>Danimarka - Denmark</b>	-	-	-	-	-	-	1	2	-
<b>İran - Iran</b>	-	-	-	-	-	-	2	1	-
<b>Macaristan - Hungary</b>	-	-	-	-	-	-	1	-	-
<b>Mısır - Egypt</b>	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı; Yükseköğretim Genel Müdürlüğü.

Source: The Ministry of National Education; General Directorate of Higher Education

## 6.12 Kütüphaneler, kitap sayısı ve kütüphanelerden yararlanılanlar, 2008-2012

Libraries, number of books and library users, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Milli Kütüphane - National Library</b>					
<b>Kütüphane sayısı - Number of libraries</b>	1	1	1	1	1
<b>Kitap - Books</b>	1 226 676	1 253 232	1 284 639	1 328 895	1 383 181
<b>Kütüphanelerden yararlanılanlar - Library users</b>	468 301	695 782	771 331	664 178	693 403
<b>Halk kütüphanesi - Public libraries</b>					
<b>Kütüphane sayısı - Number of libraries</b>	1 156	1 149	1 136	1 118	1 112
<b>Kitap - Books</b>	13 662 483	14 093 896	14 528 550	15 621 478	15 785 280
<b>Kütüphanelerden yararlanılanlar - Library users</b>	19 034 750	19 929 836	19 280 441	18 826 715	19 545 940
<b>Üniversite kütüphanesi - University libraries</b>					
<b>Kütüphane sayısı - Number of libraries</b>	416	435	473	487	512
<b>Kitap - Books</b>	9 313 197	9 929 087	10 837 368	11 697 790	12 584 612

## 6.13 Konularına göre kitap ve süreli yayınlar, 2009-2013

Books and periodicals by subject, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kitaplar - Books</b>	18 700	21 742	44 635	52 051	47 266
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	5 385	5 550	6 095	6 485	6 955
<b>Genel konular - General subjects</b>					
<b>Kitap - Book</b>	586	215	2 313	3 399	2 786
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	201	60	1 041	1 259	1 316
<b>Felsefe ve ahlak - Philosophy and morals</b>					
<b>Kitap - Book</b>	678	784	2 878	3 359	2 846
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	112	214	433	458	470
<b>Din ve ilahiyat - Religion and theology</b>					
<b>Kitap - Book</b>	3 074	2 108	4 045	4 190	3 875
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	193	256	387	403	486
<b>Toplumsal bilimler - Social sciences</b>					
<b>Kitap - Book</b>	6 399	6 269	9 714	12 955	11 095
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	3 681	3 780	1 187	1 252	1 518
<b>Dil - Philology</b>					
<b>Kitap - Book</b>	444	495	2 341	2 445	2 238
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	115	42	372	390	384
<b>Kuramsal bilimler - Theoretical sciences</b>					
<b>Kitap - Book</b>	287	449	2 285	2 334	2 221
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	164	212	432	452	483
<b>Uygulamalı bilimler - Applied sciences</b>					
<b>Kitap - Book</b>	1 373	1 614	3 432	3 738	3 645
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	308	324	795	808	814
<b>Güzel sanatlar, spor ve turizm</b>					
<b>Kitap - Book</b>	769	944	2 908	2 971	2 565
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	162	205	641	650	663
<b>Edebiyat - Literature</b>					
<b>Kitap - Book</b>	3 846	6 597	10 560	13 502	13 211
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	395	365	456	456	460
<b>Tarih, coğrafya ve biyografi</b>					
<b>Kitap - Book</b>	1 244	2 267	4 159	3 158	2 784
<b>Süreli yayınlar - Periodical publications</b>	54	92	351	357	361

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı; Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü

Not.1. 2013 yılında kitap istatistiklerinde derlenen kitapların tekrar eden 2. 3. vb. baskıları yeni yasa gereği derlenmemiştir. Sadece ISBN alan 1. baskısı yapılan veya güncellenen yayınlar derlenmiştir. 2013 yılı öncesi kitap istatistikleri baskı sayısı gözletimsiz tüm kitap derlemelerini kapsamaktadır.

2. Kitap sayıları resmi kuruluş yayınlarını da kapsar.

Source: Ministry of Culture and Tourism; Directorate for Compilation of Printed Works and Pictures

Note.1. Second, third etc. repeated editions of the books collected in book statistics were not collected in 2013 due to new law. Only first edition books taking ISBN numbers or revised books were collected. Book statistics before 2013 include all book collections regardless of edition numbers.

2. Data on books also covers the publications of official organizations.

**6.14 Gazetelerin ve dergilerin coğrafi kapsama (yayın bölgesi) göre sayısı, 2008-2012**

Number of newspapers and magazines by geographical coverage (region of publishing), 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Gazete - Newspapers</b>					
<b>Toplam - Total</b>	2 479	2 604	2 780	2 905	3 004
<b>Yerel - Local</b>	2 304	2 368	2 501	2 618	2 717
<b>Bölgesel - Regional</b>	58	73	92	91	102
<b>Ulusal - National</b>	117	163	187	196	185
<b>Dergi- Magazines</b>					
<b>Toplam - Total</b>	3 186	3 469	3 679	3 873	4 105
<b>Yerel - Local</b>	1 239	1 284	1 316	1 377	1 443
<b>Bölgesel - Regional</b>	258	278	265	259	320
<b>Ulusal - National</b>	1 689	1 907	2 098	2 237	2 342

**6.15 Gazetelerin ve dergilerin yayın kapsamına göre yıllık tiraj sayısı, 2008-2012**

Annual circulation of newspapers and magazines by region of publishing, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Gazete - Newspapers</b>					
<b>Toplam - Total</b>	2 550 125 909	2 139 981 977	2 432 181 300	2 130 183 241	2 143 479 869
<b>Yerel - Local</b>	363 258 695	326 925 950	404 376 944	367 894 430	360 672 612
<b>Bölgesel - Regional</b>	39 782 116	51 737 336	81 191 505	40 698 665	33 588 246
<b>Ulusal - National</b>	2 147 085 098	1 761 318 691	1 946 612 851	1 721 590 146	1 749 219 011
<b>Dergi- Magazines</b>					
<b>Toplam - Total</b>	115 308 545	126 935 310	139 513 004	135 354 912	165 027 978
<b>Yerel - Local</b>	20 623 108	23 676 110	23 335 642	25 863 482	27 942 556
<b>Bölgesel - Regional</b>	3 507 871	3 694 693	4 808 879	4 547 645	7 645 878
<b>Ulusal - National</b>	91 177 566	99 564 507	111 368 483	104 943 785	129 439 544

**6.16 Sinema salonu, gösterilen film ve seyirci sayısı, 2008-2012**

Movie houses, movies and attendances, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Sinema salonu sayısı</b>					
Number of movie houses	1 514	1 647	1 834	1 917	1 998
<b>Gösterilen film sayısı</b>					
Number of movies	32 003	34 947	35 999	37 892	37 546
<b>Yerli film - National production</b>	9 455	13 275	12 885	13 027	12 072
<b>Yabancı film - Foreign production</b>	22 548	21 672	23 114	24 865	25 474
<b>Seyirci sayısı - Number of attendances</b>	31 132 231	31 334 447	35 787 380	37 439 786	39 002 190

Kaynak: Sinema müdürlükleri

Source: Directorates of cinemas

**6.17 Tiyatro salonu, oynanan eser, gösterim ve seyirci sayısı, 2007/08-2011/12**

Theaters, shows, performances and attendances, 2007/08-2011/12

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
<b>Tiyatro salonu sayısı</b> - Number of theater halls	204	201	430	511	606
<b>Oynanan eser sayısı</b> - Number of shows	2 122	2 217	3 694	4 252	5 539
<b>Telif</b> - Original	1 818	1 703	2 918	3 470	4 485
<b>Çeviri</b> - Translated	304	514	776	782	1 054
<b>Gösterim sayısı</b> - Number of performances	17 410	18 803	25 378	23 361	25 043
<b>Seyirci sayısı</b> - Number of attendances	3 380 214	4 320 729	5 248 226	5 385 588	5 621 066

Kaynak: Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü,  
belediye, resmi kurum ve özel tiyatro müdürlükleriSource: General Directorate of State Theaters,  
municipalities, directorates of official and private theaters**6.18 Opera ve bale salonu, oynanan eser, gösterim ve seyirci sayısı 2007/08-2011/12**

Operas and ballets halls, shows, performances and attendances, 2007/08-2011/12

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
<b>Opera ve bale salonu sayısı</b>					
Number of operas and ballets halls	10	7	12	9	14
<b>Oynanan eser sayısı</b> - Number of shows	203	143	251	208	228
<b>Gösterim sayısı</b> - Number of performances	650	441	757	749	697
<b>Seyirci sayısı</b> - Number of attendances	325 364	181 605	324 007	310 623	333 707

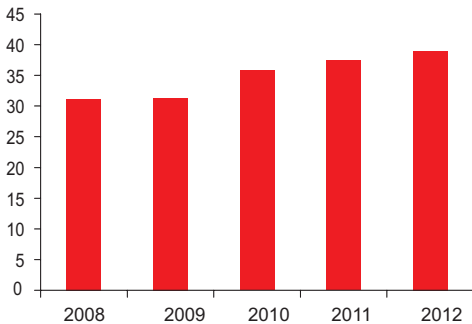
Kaynak: Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Operas and Ballets

**6.1 Sinema seyirci sayısı**

Number of cinemas number of attendances

(Milyon kişi - Million persons)



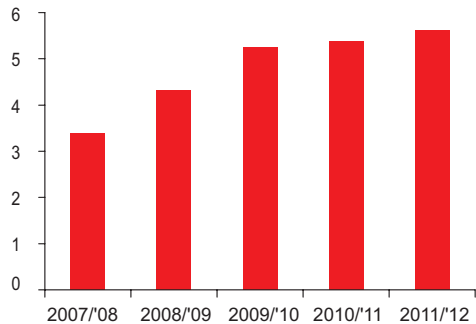
Veri için tablo 6.16'ya bakınız.

For data, see table 6.16.

**6.2 Tiyatro seyirci sayısı**

Number of theaters number of attendances

(Milyon kişi - Million persons)



**6.19 Müzeler ve mevcut eserler, 2008-2012**

Museums and artifacts, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Müze sayısı</b> - Museums	159	183	185	189	188
<b>Etnografya</b> - Ethnography	38	39	39	44	44
<b>Arkeoloji</b> - Archaeology	57	60	60	60	60
<b>Genel</b> - General	64	84	86	85	84
<b>Mevcut eser sayısı</b> - Available artifacts	2 989 749	3 044 197	3 096 599	3 149 982	3 177 446

Kaynak: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Cultural Heritage and Museums

**6.20 Müze ve müzelere bağlı halka açık ören yeri ziyaretçileri ve gelirleri, 2008-2012**

Museums and ruins under the responsibility of the museums open to the public, visitors and receipts, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Ziyaretçi sayısı</b> - Number of visitors	22 736 238	23 000 957	25 107 203	28 459 311	28 781 308
<b>Ücretli</b> - Paying entrance fee	15 823 171	16 504 935	17 209 442	21 984 444	19 211 461
<b>Ücretsiz</b> - Free	6 913 067	6 496 022	7 897 761	6 474 867	9 569 847
<b>Gelir (TL)</b> - Income (TL)	116 331 539	148 955 195	170 817 942	252 616 445	280 206 955

Kaynak: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Cultural Heritage and Museums



## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>138</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
7.1 Gelen ve giden yabancılar, 2009-2013	<b>140</b>	7.1 Arriving and departing foreigners, 2009-2013
7.2 Gelen ve giden vatandaşlar, 2009-2013	<b>141</b>	7.2 Arriving and departing citizens, 2009-2013
7.3 Seçilmiş milliyetlere göre gelen yabancılar, 2009-2013	<b>142</b>	7.3 Arrivals foreigners by selected nationalities, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
7.1 Aylara göre gelen ve giden yabancılar, 2009-2013	<b>140</b>	7.1 Arriving and departing foreigners by months, 2009-2013
7.2 Aylara göre gelen ve giden vatandaşlar, 2009-2013	<b>141</b>	7.2 Arriving and departing citizens by months, 2009-2013
7.3 Seçilmiş milliyetlere göre gelen ve giden yabancılar, 2009-2013	<b>142</b>	7.3 Arrivals and departures foreigners by selected nationalities, 2009-2013
7.4 Aylara göre çıkış yapan ziyaretçi sayısı, turizm geliri ve kişi başı ortalama harcama, 2009-2013	<b>143</b>	7.4 Number of departing visitors, tourism income and average expenditure per capita by months, 2009-2013
7.5 Harcama türlerine göre turizm geliri, 2009-2013	<b>144</b>	7.5 Tourism income by type of expenditure, 2009-2013
7.6 Giriş yapan vatandaşların seyahat amacına göre dağılımı, 2009-2013	<b>144</b>	7.6 Arriving citizens by purpose of visit, 2009-2013
7.7 Aylara göre ziyaretçi sayısı, turizm gideri ve kişi başı ortalama harcama, 2009-2013	<b>145</b>	7.7 Number of citizen visitors, tourism expenditures and average expenditure per capita by months, 2009-2013
7.8 Geliş nedenine göre çıkış yapan yabancı ve vatandaş ziyaretçiler, 2009-2013	<b>146</b>	7.8 Departing foreign and citizen visitors by purpose of visit, 2009-2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## TURİZM

Turizm İstatistiklerinde yer alan veriler üç ayrı çalışma ile derlenmektedir;

- Sınır İstatistikleri
- Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi Çalışması
- Vatandaş Giriş Anketi Çalışması

## Sınır İstatistikleri

Türkiye'ye gelen-giden yabancı ve vatandaşlarla ilgili, giriş-çıkış sınır kapılarında milliyet ayrımında elde edilen, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından Kültür ve Turizm Bakanlığı'na gönderilen bu bilgiler Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından aylık haber bülteni olarak yayımlanmaktadır.

## Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi

Çalışma 2001 yılından itibaren yapılmaktadır. Bu çalışma ile yurt dışında ikamet eden, ülkemizi ziyaret edip yurt dışına çıkış yapan yabancılar ve Türkiye Cumhuriyeti pasaportu taşıyan vatandaşlarımızın profilini (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, genel çalışma durumu), gezi karakteristiklerini (seyahat amacı, kalınan il, tesis türleri, geceleme sayıları, harcama durumu vb.) belirlemek ve ülkemiz turizm gelirlerini tespit etmek amaçlanmıştır. 15 yaşından küçükler kapsam dışı tutulmaktadır.

Çalışma yılda dört dönem olarak uygulanmakta ve yayımlanmaktadır. I. Dönem (Ocak-Şubat-Mart), II. Dönem (Nisan-Mayıs-Haziran), III. Dönem (Temmuz-Ağustos-Eylül), IV. Dönem (Ekim-Kasım-Aralık).

## Vatandaş Giriş Anketi

Çalışma 2003 yılından itibaren uygulanmaktadır. Bu çalışmada yurt dışını ziyaret edip ülkemize giriş yapan ve yurt içinde ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti pasaportu taşıyan vatandaşlarımızın profilini (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, genel çalışma durumu), gezi karakteristiklerini (seyahat amacı, kalınan ülke, tesis türleri, geceleme sayıları, harcama durumları vb.) belirlemek ve ülkemiz turizm giderlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. 15 yaşından küçükler kapsam dışı tutulmaktadır.

Çalışma yılda dört dönem olarak uygulanmakta ve yayımlanmaktadır. I. Dönem (Ocak-Şubat-Mart), II. Dönem (Nisan-Mayıs-Haziran), III. Dönem (Temmuz-Ağustos-Eylül), IV. Dönem (Ekim-Kasım-Aralık).

## Tanım ve Kavramlar

**Turizm geliri:** Yurt dışında ikamet eden vatandaş ve yabancıların ülkemizde turizm amaçlı yeme-içme, konaklama, sağlık, ulaşım, spor, eğitim, kültür, Türk firmaları ile yapılan uluslararası yolculuk ücretleri, cep telefonu dolaşım harcamaları, marina hizmet harcamaları, giyecek, hediyelik eşya, halı-kilim v.b. mal ve hizmetlere yapmış oldukları bireysel ve paket tur harcamalarıdır. (Gayrimenkul, konut için tamir-bakım harcamaları, dayanıklı tüketim malları, bağış hariç)

## TOURISM

Data on tourism can be classified in 3 main topics;

- Border Statistics
- Departing Visitors Survey
- Arriving Citizen Survey

## Border Statistics

Getting data on arriving-departing foreign and citizen from entry-exit border gates by nationality is sent by General Directorate of Public Security to Ministry of Culture and Tourism. The data is released monthly news bulletin by the Ministry of Culture and Tourism.

## Departing Visitors Survey

The departing visitors survey has been conducted since 2001. With this survey it is aimed to determine the profile of citizens and foreigners (age, sex, education and general occupational status) who are departing from the country, and characteristics of their voyage (purpose of visit, province they stayed, amount of expenditure, etc.) and also tourism receipts of the country. Visitors who are below 15 years of age are being excluded.

Surveys are being conducted and released quarterly. First quarter is (January-February-March), second quarter is (April-May-June) third quarter is (July-August-September), fourth quarter is (October-November-December).

## Arriving Citizen Survey

The Arriving Citizen Survey has been conducted since 2003. With this survey, citizens travelled abroad and entered to country are being compiled. With this survey it is aimed to determine profile of citizens (age, sex, education and general occupational status), characteristics of their voyage (purpose of visit, province they stayed, amount of expenditure, etc.) and tourism expenditures of the country. Citizens who are below 15 years of age are being excluded.

This survey are being conducted and released quarterly. First quarter is (January-February-March), second quarter is (April-May-June) third quarter is (July-August-September), fourth quarter is (October-November-December).

## Definitions and Concepts

**Tourism income:** Tourism income is defined as the total expenditure made in Turkey by foreigners and citizen visitors resident in abroad (excluding real estate expenditures, repair-maintenance expenses for residences, durables etc.). Tourism income includes the expenditure on food and beverages, accommodation, health, transportation in Turkey, sports, education, culture, international transportation with Turkish firms, mobile phone roaming expenditures, marina service expenditures, souvenirs etc. and package tour expenditure.

**Turizm gideri:** Türkiye’de ikamet edip yurt dışını ziyaret eden vatandaşlarımızın yurt dışında, turizm amaçlı; yeme-içme, konaklama, sağlık, ulaşım, spor, eğitim, kültür, yabancı firmalar ile yapılan uluslararası yolculuk ücretleri, cep telefonu dolaşım harcamaları, giyecek, hediyelik eşya, halı-kilim v.b. mal ve hizmetlere yapmış oldukları bireysel ve paket tur harcamalarıdır. (Gayrimenkul, konut için tamir-bakım harcamaları, dayanıklı tüketim malları, bağış hariç)

2012 yılından itibaren hacca giden, 2013 yılı 1. çeyrekte itibaren ise umreye giden vatandaş sayısı Diyanet İşleri Başkanlığından alınmaya başlanmıştır. Hac ve umreye gidenler ile yapılan anketlere ayrı ağırlık verilerek bu sayıya genişletilmiştir.

**Tourism expenditure:** Tourism expenditures are defined as the total expenditure (food and beverages, accommodation, health, transportation, sports, education, culture, international transportation by foreign firms, mobile phone roaming expenditures, souvenirs etc. and package tour expenditure) made in abroad by a citizen visitors resident in Turkey (excluding real estate expenditures, repair-maintenance expenses for residences, durables etc.)

Number of persons who went on the pilgrimage (hadj) and who went on the pilgrimage (umre) were started to be taken from Presidency of Religious Affairs since 2012 and first quarter of 2013, respectively. Separate weight is given to the those who went on the pilgrimage of the survey and expanded to this number

## 7.1 Aylara göre gelen ve giden yabancılar, 2009-2013

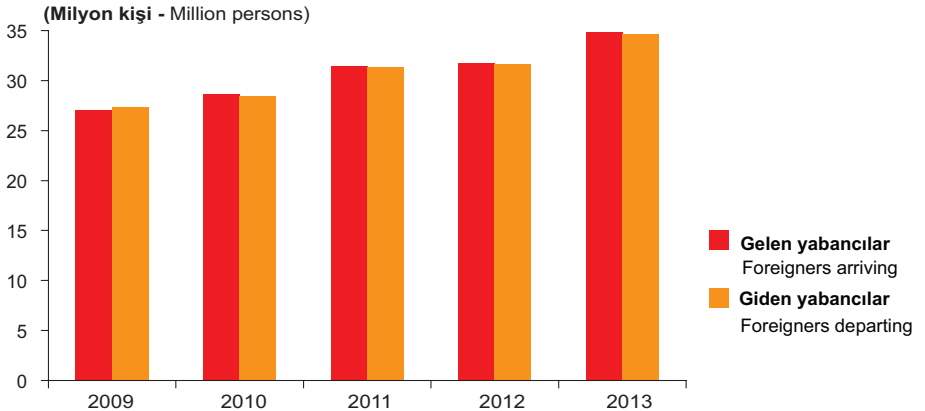
Arriving and departing foreigners by months, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gelen yabancılar - Arriving foreigners</b>	27 077 114	28 632 204	31 456 076	31 782 832	34 910 098
<b>Ocak - January</b>	751 817	809 974	975 723	981 611	1 104 754
<b>Şubat - February</b>	898 927	953 848	1 079 505	997 571	1 268 440
<b>Mart - March</b>	1 207 729	1 414 616	1 617 782	1 460 563	1 841 154
<b>Nisan - April</b>	1 750 281	1 744 628	2 290 722	2 168 715	2 451 031
<b>Mayıs - May</b>	2 718 788	3 148 337	3 283 125	3 232 926	3 810 236
<b>Haziran - June</b>	3 263 089	3 500 024	3 780 637	3 882 592	4 073 906
<b>Temmuz - July</b>	4 343 025	4 358 275	4 597 475	4 571 389	4 593 511
<b>Ağustos - August</b>	3 760 372	3 719 180	4 076 783	4 470 202	4 945 999
<b>Eylül - September</b>	3 136 010	3 486 319	3 923 546	3 991 415	4 266 133
<b>Ekim - October</b>	2 617 193	2 840 095	3 039 754	3 050 981	3 402 460
<b>Kasım - November</b>	1 403 740	1 491 005	1 596 295	1 631 647	1 709 479
<b>Aralık - December</b>	1 226 143	1 165 903	1 194 729	1 343 220	1 442 995
<b>Giden yabancılar - Departing foreigners</b>	27 347 977	28 510 852	31 324 528	31 655 188	34 686 402
<b>Ocak - January</b>	906 602	940 379	1 079 135	1 097 254	1 230 445
<b>Şubat - February</b>	857 114	897 345	1 004 108	932 503	1 187 777
<b>Mart - March</b>	1 179 459	1 269 770	1 515 953	1 344 975	1 658 296
<b>Nisan - April</b>	1 564 694	1 634 199	2 002 607	1 930 140	2 192 016
<b>Mayıs - May</b>	2 416 640	2 711 058	2 988 727	2 907 105	3 480 020
<b>Haziran - June</b>	2 999 541	3 292 445	3 512 503	3 575 063	3 847 766
<b>Temmuz - July</b>	3 615 548	3 809 378	4 250 199	4 269 176	4 210 954
<b>Ağustos - August</b>	4 605 083	4 320 205	4 427 495	4 668 960	5 151 220
<b>Eylül - September</b>	3 349 978	3 612 808	4 142 092	4 337 978	4 560 007
<b>Ekim - October</b>	3 115 112	3 264 167	3 464 540	3 457 392	3 878 816
<b>Kasım - November</b>	1 581 734	1 637 993	1 802 660	1 870 949	1 948 011
<b>Aralık - December</b>	1 156 472	1 121 105	1 134 509	1 263 693	1 341 074

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

## 7.1 Gelen ve giden yabancılar - Arriving and departing foreigners



## 7.2 Aylara göre gelen ve giden vatandaşlar, 2009-2013

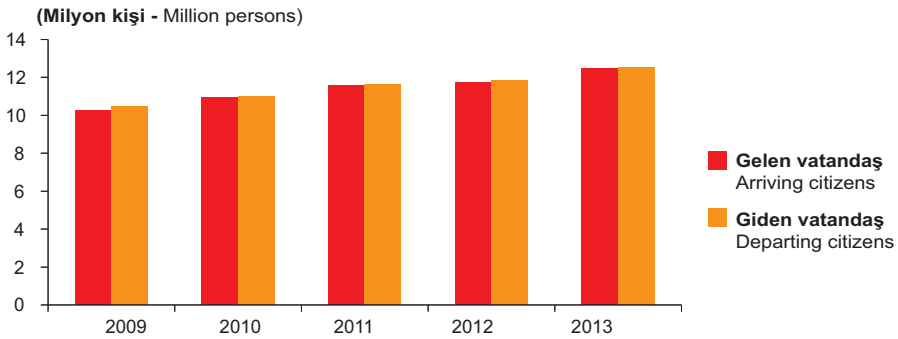
Arriving and departing citizens by months, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gelen vatandaş - Arriving citizens</b>	10 242 183	10 921 427	11 592 653	11 731 463	12 474 218
<b>Ocak - January</b>	594 996	562 832	842 144	762 474	770 563
<b>Şubat - February</b>	602 088	691 153	812 089	731 342	911 149
<b>Mart - March</b>	695 799	802 575	939 315	926 268	979 721
<b>Nisan - April</b>	738 422	826 613	987 846	952 039	1 011 406
<b>Mayıs - May</b>	840 635	925 865	1 016 975	1 009 369	1 053 890
<b>Haziran - June</b>	987 544	1 014 804	1 092 361	1 175 117	1 210 265
<b>Temmuz - July</b>	1 408 858	1 415 599	1 327 117	1 313 484	1 306 803
<b>Ağustos - August</b>	928 754	957 177	1 024 455	1 174 597	1 373 287
<b>Eylül - September</b>	834 527	949 018	971 920	930 475	1 000 192
<b>Ekim - October</b>	814 008	886 188	850 296	1 039 022	1 183 403
<b>Kasım - November</b>	852 608	990 183	913 310	883 025	842 106
<b>Aralık - December</b>	943 944	899 420	814 825	834 251	831 433
<b>Giden vatandaş - Departing citizens</b>	10 493 175	11 000 817	11 640 532	11 860 888	12 513 018
<b>Ocak - January</b>	691 488	622 352	899 394	843 954	911 993
<b>Şubat - February</b>	589 483	720 939	861 376	803 999	878 019
<b>Mart - March</b>	712 892	786 653	931 223	867 546	943 050
<b>Nisan - April</b>	767 620	796 558	915 700	924 118	962 744
<b>Mayıs - May</b>	731 748	818 357	910 916	898 984	963 196
<b>Haziran - June</b>	780 147	835 389	902 201	998 869	1 091 932
<b>Temmuz - July</b>	947 903	1 049 476	1 151 391	1 137 890	1 056 973
<b>Ağustos - August</b>	1 440 983	1 371 489	1 158 726	1 214 995	1 428 280
<b>Eylül - September</b>	995 356	1 057 926	1 188 254	1 279 882	1 304 368
<b>Ekim - October</b>	1 036 686	1 062 306	1 029 393	1 144 186	1 225 585
<b>Kasım - November</b>	952 826	1 020 109	919 268	925 067	919 110
<b>Aralık - December</b>	846 043	859 263	772 690	821 398	827 768

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

## 7.2 Gelen ve giden vatandaşlar - Arriving and departing citizens



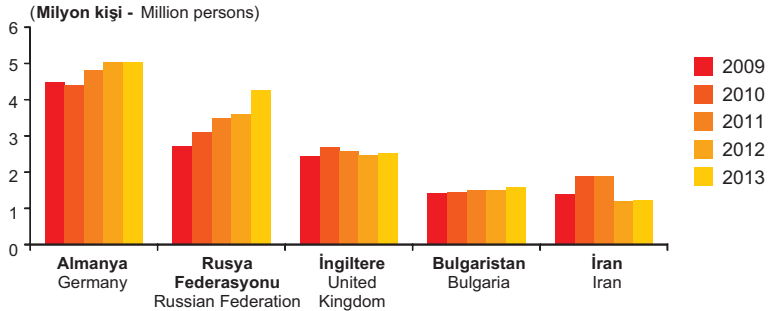
## 7.3 Seçilmiş milliyetlere göre gelen ve giden yabancılar, 2009-2013

Arrivals and departures foreigners by selected nationalities, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gelen yabancılar - Arriving foreigners</b>	27 077 114	28 632 204	31 456 076	31 782 832	34 910 098
<b>ABD - USA</b>	667 159	642 768	757 143	771 837	785 971
<b>Almanya - Germany</b>	4 488 350	4 385 263	4 826 315	5 028 745	5 041 323
<b>Avusturya - Austria</b>	548 117	500 321	528 966	505 560	518 273
<b>Azerbaycan - Azerbaijan</b>	424 155	486 381	578 685	593 238	630 754
<b>Belçika - Belgium</b>	592 078	543 003	585 860	608 071	651 596
<b>Bulgaristan - Bulgaria</b>	1 406 604	1 433 970	1 491 561	1 492 073	1 582 912
<b>Fransa - France</b>	932 809	928 376	1 140 459	1 032 565	1 046 010
<b>Gürcistan - Georgia</b>	995 381	1 112 193	1 152 661	1 404 882	1 769 447
<b>Hollanda - Netherlands</b>	1 127 150	1 073 064	1 222 823	1 273 593	1 312 466
<b>İngiltere - United Kingdom</b>	2 426 749	2 673 605	2 582 054	2 456 519	2 509 357
<b>İran - Iran</b>	1 383 261	1 885 097	1 879 304	1 186 343	1 196 801
<b>İsrail - Israel</b>	311 582	109 559	79 140	83 740	164 917
<b>İsveç - Sweden</b>	401 740	447 270	571 917	617 811	692 186
<b>İtalya - Italy</b>	634 886	671 060	752 238	714 041	731 784
<b>Romanya - Romania</b>	366 698	355 144	390 248	385 055	395 214
<b>Rusya Federasyonu - Russian Federation</b>	2 694 733	3 107 043	3 468 214	3 599 925	4 269 306
<b>Ukrayna - Ukraine</b>	574 700	568 227	602 404	634 663	756 187
<b>Yunanistan - Greece</b>	616 489	670 297	702 017	669 823	703 168
<b>Diğer ülkeler - Other countries</b>	6 484 473	7 039 563	8 144 067	8 724 348	10 152 426
<b>Giden yabancılar - Departing foreigners</b>	27 347 977	28 510 852	31 324 528	31 655 188	34 686 402
<b>ABD - USA</b>	675 566	646 859	761 549	777 921	791 477
<b>Almanya - Germany</b>	4 481 571	4 370 248	4 815 156	5 025 660	5 048 199
<b>Avusturya - Austria</b>	537 721	497 931	530 800	504 026	515 224
<b>Azerbaycan - Azerbaijan</b>	430 241	477 441	565 484	585 513	624 536
<b>Belçika - Belgium</b>	592 651	544 728	594 679	612 807	654 757
<b>Bulgaristan - Bulgaria</b>	1 623 640	1 448 923	1 488 228	1 498 461	1 582 896
<b>Fransa - France</b>	935 047	923 037	1 132 458	1 029 216	1 047 250
<b>Hollanda - Netherlands</b>	1 157 131	1 087 823	1 229 730	1 287 704	1 321 274
<b>İngiltere - United Kingdom</b>	2 445 015	2 680 588	2 592 850	2 469 711	2 518 016
<b>İran - Iran</b>	1 369 896	1 870 953	1 863 926	1 183 810	1 189 115
<b>İsrail - Israel</b>	316 466	110 322	79 420	83 837	164 641
<b>İsveç - Sweden</b>	407 984	447 065	573 963	619 567	693 980
<b>İsviçre - Switzerland</b>	288 529	272 528	329 469	355 137	381 248
<b>İtalya - Italy</b>	629 516	665 478	749 419	710 452	733 978
<b>Romanya - Romania</b>	369 887	356 616	390 395	387 136	396 767
<b>Rusya Federasyonu - Russian Federation</b>	2 696 784	3 087 737	3 446 915	3 585 728	4 269 220
<b>Ukrayna - Ukraine</b>	582 607	566 296	599 427	632 423	754 467
<b>Yunanistan - Greece</b>	607 779	661 260	697 453	666 825	699 039
<b>Diğer ülkeler - Other countries</b>	7 199 946	7 795 019	8 883 207	9 639 254	11 300 318

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

7.3 Seçilmiş milliyetlere göre gelen yabancılar  
Arrivals foreigners by selected nationalities

## 7.4 Aylara göre çıkış yapan ziyaretçi sayısı, turizm geliri ve kişi başı ortalama harcama, 2009-2013

Number of departing visitors, tourism income and average expenditure per capita by months, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Çıkış yapan ziyaretçi sayısı - Number of departing visitors</b>					
<b>Toplam - Total</b>	32 006 149	33 027 943	36 151 328	36 463 921	39 226 226
<b>Ocak - January</b>	1 151 951	1 133 655	1 331 253	1 374 401	1 466 128
<b>Şubat - February</b>	1 057 976	1 105 749	1 261 709	1 209 064	1 415 328
<b>Mart - March</b>	1 426 537	1 513 316	1 805 273	1 635 696	1 892 370
<b>Nisan - April</b>	1 824 721	1 875 486	2 279 409	2 231 943	2 418 962
<b>Mayıs - May</b>	2 656 507	2 952 864	3 265 347	3 194 547	3 717 734
<b>Haziran - June</b>	3 261 081	3 545 058	3 793 320	3 896 971	4 131 081
<b>Temmuz - July</b>	4 218 369	4 450 459	4 967 182	4 953 266	4 791 585
<b>Ağustos - August</b>	5 491 275	5 145 381	5 139 322	5 384 021	5 930 881
<b>Eylül - September</b>	3 989 011	4 265 936	4 884 766	5 099 835	5 335 184
<b>Ekim - October</b>	3 515 977	3 639 656	3 860 053	3 836 383	4 294 646
<b>Kasım - November</b>	1 945 675	2 002 607	2 151 034	2 154 009	2 234 267
<b>Aralık - December</b>	1 467 070	1 397 778	1 412 660	1 493 785	1 598 059
<b>Turizm geliri (Bin \$) - Tourism income (Thousand \$)</b>					
<b>Toplam - Total</b>	25 064 482	24 930 997	28 115 692	29 007 003	32 308 991
<b>Ocak - January</b>	924 440	874 758	1 119 289	1 128 718	1 450 971
<b>Şubat - February</b>	835 002	855 610	1 094 187	1 038 923	1 383 654
<b>Mart - March</b>	1 091 269	1 134 682	1 523 291	1 356 781	1 814 191
<b>Nisan - April</b>	1 202 009	1 230 998	1 591 149	1 718 082	1 951 501
<b>Mayıs - May</b>	1 729 036	1 937 670	2 309 364	2 402 636	2 992 734
<b>Haziran - June</b>	2 145 233	2 330 100	2 699 458	2 945 297	3 371 554
<b>Temmuz - July</b>	3 403 929	3 262 683	3 758 049	3 553 776	3 469 464
<b>Ağustos - August</b>	4 423 293	3 783 879	3 878 847	3 808 867	4 204 769
<b>Eylül - September</b>	3 276 160	3 127 424	3 677 177	3 692 444	3 904 773
<b>Ekim - October</b>	3 029 885	3 339 154	3 395 414	3 764 026	4 086 642
<b>Kasım - November</b>	1 707 820	1 806 646	1 842 347	2 107 761	2 131 506
<b>Aralık - December</b>	1 296 404	1 247 392	1 227 118	1 489 691	1 547 232
<b>Kişi başı ortalama harcama (\$) - Average expenses per capita (\$)</b>					
<b>Toplam - Total</b>	783	755	778	795	824
<b>Ocak - January</b>	802	772	841	821	990
<b>Şubat - February</b>	789	774	867	859	978
<b>Mart - March</b>	765	750	844	829	959
<b>Nisan - April</b>	659	656	698	770	807
<b>Mayıs - May</b>	651	656	707	752	805
<b>Haziran - June</b>	658	657	712	756	816
<b>Temmuz - July</b>	807	733	757	717	724
<b>Ağustos - August</b>	806	735	755	707	709
<b>Eylül - September</b>	821	733	753	724	732
<b>Ekim - October</b>	862	917	880	981	952
<b>Kasım - November</b>	878	902	856	979	954
<b>Aralık - December</b>	884	892	869	997	968

Not.1. Bilgiler "Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi" sonuçlarına aittir.

2. Değerler 2012 revize sonuçlarına göre dir.

Note.1. Data cover "The Departing Visitors Survey" results.

2. Figures are revised results in 2012.

## 7.5 Harcama türlerine göre turizm geliri, 2009-2013

Tourism income by type of expenditure, 2009-2013

Harcama türü - Type of expenditure	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Turizm geliri - Tourism income</b>	25 064 481	24 930 996	28 115 693	29 007 003	32 308 991
<b>Kişisel harcamalar - Individual expenditures</b>	19 472 432	19 207 471	21 803 615	22 220 202	24 835 356
<b>Paket tur harcamaları (Ülkemize kalan pay)</b>					
Package tour expenditures (Share of Turkey)	5 592 049	5 723 525	6 312 078	6 786 801	7 473 635
<b>Yeme içme - Food and beverage</b>	5 975 660	5 841 251	6 476 576	6 138 781	6 583 641
<b>Konaklama - Accommodation</b>	2 534 187	2 530 705	3 082 350	3 053 647	3 544 120
<b>Sağlık - Health</b>	447 296	433 398	488 443	627 862	772 901
<b>Ulaştırma (Türkiye içi) - Transport (Inside Turkey)</b>	2 013 984	1 907 329	2 076 185	1 706 185	1 779 404
<b>Spor, eğitim, kültür - Sports, education, culture</b>	152 236	178 904	169 456	188 648	176 695
<b>Tur hizmetleri - Tour services</b>	223 658	215 008	239 969	289 712	325 296
<b>Yerli uluslararası ulaşım</b>					
International transportation by Turkish company	1 818 496	2 127 529	2 852 576	3 466 105	4 150 479
<b>GSM dolaşım harcamaları</b>					
Mobile phone roaming expenditures	266 354	220 332	210 137	196 079	163 627
<b>Marina hizmet harcamaları</b>					
Marina service expenditures	43 796	42 295	44 617	46 182	62 892
<b>Diğer mal ve hizmetler - Other goods and services</b>	5 996 765	5 710 720	6 163 306	6 507 001	7 276 302
<b>Giyecek ve ayakkabı - Clothes and shoes</b>	2 541 434	2 327 867	2 737 973	2 991 698	3 428 138
<b>Hediyelik eşya - Souvenirs</b>	1 582 906	1 501 112	1 645 718	1 673 513	1 887 446
<b>Halı, kilim vb. - Carpet, rug etc.</b>	375 590	342 888	368 816	359 451	368 090
<b>Diğer harcamalar - Other expenditures</b>	1 496 835	1 538 852	1 410 799	1 482 339	1 592 627

Not. Değerler 2012 revize sonuçlarına göre dir.

Note. Figures are revised results in 2012.

## 7.6 Giriş yapan vatandaşların seyahat amacına göre dağılımı, 2009-2013

Arriving citizens by purpose of visit, 2009-2013

Seyahat amacı - Purpose of visit	Kişi sayısı - Number of persons				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	5 561 355	6 557 233	6 281 972	5 802 950	7 525 869
<b>Gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler</b>					
Travel, entertainment, sportive or cultural activities	993 818	1 447 627	1 381 061	1 605 698	2 647 862
<b>Akraba ve arkadaş ziyareti - Visiting relatives and friends</b>	1 494 840	1 760 992	1 458 443	1 202 376	1 376 450
<b>Eğitim, staj (1 yıldan az) - Education, training (less than a year)</b>	166 416	240 739	146 110	133 541	132 895
<b>Sağlık ve tıbbi nedenler (1 yıldan az) - Health or medical reasons (less than a year)</b>	30 852	20 643	12 699	22 531	14 816
<b>Dini / hac - Religion / Pilgrimage</b>	-	-	-	69 131	55 929
<b>Alışveriş - Shopping</b>	125 945	249 406	180 366	145 747	68 455
<b>İş amaçlı - Business (conferences, meetings, assignments etc.)</b>	1 750 807	1 822 662	1 850 979	1 779 559	1 573 856
<b>Diğer - Other</b>	764 146	730 937	896 630	573 294	1 155 561
<b>Berberinde gelen - Accompanying persons</b>	234 531	284 227	355 684	271 073	500 044

Not. Bilgiler "Vatandaş Giriş Anketi" sonuçlarına aittir.

Note. Data cover "The Arriving Citizen Survey" results.



## 7.7 Aylara göre ziyaretçi sayısı, turizm gideri ve kişi başı ortalama harcama, 2009-2013

Number of citizen visitors, tourism expenditures and average expenditure per capita by months, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Vatandaş ziyaretçi sayısı (Türkiye'de ikamet eden)</b> Number of citizen visitors (Resident in Turkey)					
<b>Toplam - Total</b>	5 561 355	6 557 233	6 281 972	5 802 950	7 525 869
<b>Ocak - January</b>	378 771	354 260	555 008	415 816	490 709
<b>Şubat - February</b>	384 447	444 881	516 563	381 114	560 648
<b>Mart - March</b>	439 320	494 956	575 006	466 236	608 274
<b>Nisan - April</b>	364 114	518 761	610 062	517 912	566 597
<b>Mayıs - May</b>	413 407	575 820	622 457	544 263	590 946
<b>Haziran - June</b>	488 989	617 491	653 460	625 636	677 972
<b>Temmuz - July</b>	651 212	770 870	569 553	512 102	717 114
<b>Ağustos - August</b>	460 934	547 433	467 089	477 758	790 702
<b>Eylül - September</b>	411 943	518 823	428 960	389 345	560 014
<b>Ekim - October</b>	490 962	551 749	428 263	547 879	806 876
<b>Kasım - November</b>	517 640	599 486	443 020	493 624	583 899
<b>Aralık - December</b>	559 614	562 702	412 532	431 264	572 119
<b>Turizm gideri (Bin \$) - Tourism expenditures (Thousand \$)</b>					
<b>Toplam - Total</b>	5 090 440	5 874 520	5 531 486	4 593 389	5 253 564
<b>Ocak - January</b>	322 382	311 822	424 781	271 215	341 854
<b>Şubat - February</b>	329 100	366 882	436 847	258 732	418 990
<b>Mart - March</b>	373 304	457 181	539 823	340 238	444 511
<b>Nisan - April</b>	303 976	403 658	487 466	391 911	403 071
<b>Mayıs - May</b>	347 120	451 715	509 023	416 321	413 596
<b>Haziran - June</b>	408 061	489 878	543 976	478 303	470 164
<b>Temmuz - July</b>	542 318	643 664	478 989	399 639	435 673
<b>Ağustos - August</b>	384 124	451 635	375 019	368 635	445 869
<b>Eylül - September</b>	361 638	468 046	371 834	292 560	342 899
<b>Ekim - October</b>	530 051	569 449	447 761	497 877	640 269
<b>Kasım - November</b>	557 705	686 259	481 553	495 418	449 408
<b>Aralık - December</b>	630 660	574 331	434 415	382 540	447 260
<b>Kişi başı ortalama harcama (\$) - Average expenses per capita (\$)</b>					
<b>Toplam - Total</b>	915	896	881	792	698
<b>Ocak - January</b>	851	880	765	652	697
<b>Şubat - February</b>	856	825	846	679	747
<b>Mart - March</b>	850	924	939	730	731
<b>Nisan - April</b>	835	778	799	757	711
<b>Mayıs - May</b>	840	784	818	765	700
<b>Haziran - June</b>	835	793	832	765	693
<b>Temmuz - July</b>	833	835	841	780	608
<b>Ağustos - August</b>	833	825	803	772	564
<b>Eylül - September</b>	878	902	867	751	612
<b>Ekim - October</b>	1 080	1 032	1 046	909	794
<b>Kasım - November</b>	1 077	1 145	1 087	1 004	770
<b>Aralık - December</b>	1 127	1 021	1 053	887	782

Not.1. Bilgiler "Vatandaş Giriş Anketi" sonuçlarına aittir.

2. Değerler 2012 revize sonuçlarına göre dir.

Note.1. Data cover "The Arriving Citizen Survey" results.

2. Figures are revised results in 2012.

**7.8 Geliş nedenine göre çıkış yapan yabancı ve vatandaş ziyaretçiler, 2009-2013**  
Departing foreign and citizen visitors by purpose of visit, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Giden yabancılar - Departing foreigners</b>	27 314 205	28 510 852	31 324 528	31 342 464	33 827 474
<b>Gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler</b>					
Travel, entertainment, sportive or cultural activities	15 680 337	16 726 847	17 850 584	19 453 393	20 637 476
<b>Akraba ve arkadaş ziyareti - Visiting relatives and friends</b>	2 825 952	2 761 520	3 332 706	2 624 016	2 947 172
<b>Eğitim, staj (1 yıldan az) - Education, training (less than a year)</b>	196 409	159 959	223 522	202 011	169 941
<b>Sağlık ve tıbbi nedenler (1 yıldan az) - Health or medical reasons (less than a year)</b>	132 677	115 223	142 464	153 520	188 295
<b>Dini / hac - Religion / pilgrimage</b>	124 408	106 690	102 314	61 116	54 395
<b>Alışveriş - Shopping</b>	1 142 515	1 039 331	1 073 367	852 934	915 788
<b>Transit - Transit</b>	636 604	769 815	795 915	38 548	36 429
<b>İş amaçlı - Business (conferences, meetings, assignments etc.)</b>	1 397 262	1 539 647	1 960 614	1 918 178	2 082 477
<b>Diğer - Other</b>	955 733	997 202	1 129 607	933 657	1 144 408
<b>Berberinde gelen - Accompanying persons</b>	4 222 309	4 294 618	4 713 435	5 105 089	5 651 093
<b>Giden vatandaşlar - Departing citizens</b>	4 658 172	4 517 091	4 826 799	5 121 457	5 398 752
<b>Gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler</b>					
Travel, entertainment, sportive or cultural activities	727 031	721 481	752 079	877 637	1 042 871
<b>Akraba ve arkadaş ziyareti - Visiting relatives and friends</b>	2 554 834	2 433 269	2 726 082	2 812 722	2 810 585
<b>Eğitim, staj (1 yıldan az) - Education, training (less than a year)</b>	21 255	17 016	17 061	20 431	20 330
<b>Sağlık ve tıbbi nedenler (1 yıldan az) - Health or medical reasons (less than a year)</b>	68 545	48 029	44 900	62 708	79 166
<b>Dini / hac - Religion / pilgrimage</b>	3 406	7 650	4 428	5 284	4 681
<b>Alışveriş - Shopping</b>	33 386	23 477	28 377	24 754	36 415
<b>Transit - Transit</b>	540	-	-	-	-
<b>İş amaçlı - Business (conferences, meetings, assignments etc.)</b>	180 246	184 294	174 011	240 026	250 667
<b>Diğer - Other</b>	132 107	133 445	36 666	22 593	9 677
<b>Berberinde gelen - Accompanying persons</b>	936 822	948 431	1 043 195	1 055 299	1 144 359

Not 1. Bilgiler "Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anket" sonuçlarına aittir.

2. "2009 I. Dönemde yabancıalarda 33 772 gününbirlikçi sayısı toplama dahil edilmemiştir.

Note 1. Data cover "The Departing Visitors Survey".

2. 33 772 same day foreign visitors are not included in total, first quarter in 2009.

İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>148</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graph</b>
8.1 Ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2008-2012	<b>150</b>	8.1 Convicts received into prison, 2008-2012
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
8.1 Savcı, hâkim ve Adalet Bakanlığı'nda çalışan diğer personel, 2008-2012	<b>149</b>	8.1 Prosecutor, judge and other personnel in the Ministry of Justice, 2008-2012
8.2 Mahkeme türüne göre mahkemeye gelen, karara bağlanan ve gelecek yıla devredilen davalar, 2008-2012	<b>149</b>	8.2 Cases brought, judged and postponed until next year by type of court, 2008-2012
8.3 Ceza infaz kurumu sayısı ve kapasitesi, 2008-2012	<b>150</b>	8.3 Number and capacity of prisons, 2008-2012
8.4 Yaş grubu, medeni durum ve cinsiyete göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2008-2012	<b>150</b>	8.4 Convicts received into prison by age group, marital status and sex, 2008-2012
8.5 Eğitim durumuna göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2008-2012	<b>151</b>	8.5 Convicts received into prison by educational status 2008-2012
8.6 Ceza infaz kurumu nüfusu, 2008-2012	<b>151</b>	8.6 Prison population, 2008-2012
8.7 Suç türüne göre çocuk ceza infaz kurumuna ve eğitimevine giren hükümlü çocuklar, 2008-2012	<b>151</b>	8.7 Juvenile convicts received into juvenile prison and reformatory by type of crime, 2008-2012
8.8 İBBS'ye göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2010-2012	<b>152</b>	8.8 Convicts received into prison by SR, 2010-2012

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## ADALET

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi'ne ilişkin bilgiler ilgili kurumlardan alınmakta, savcılık ve mahkemelere ilişkin bilgiler ise Adalet Bakanlığı tarafından derlenmektedir.

Hükümlülere ilişkin bilgiler, 2009 yılına kadar ceza infaz kurumu müdürlüklerince düzenlenip, Cumhuriyet Başsavcılıkları aracılığıyla aylık olarak TÜİK'e gönderilen hükümlü formları ile derlenmiş olup 2009 yılından itibaren ise Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulan Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi veri tabanından derlenmektedir.

**Anayasa Mahkemesi:** Kanunların, kanun hükmünde kararnamelemlerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya şekil ve esas bakımından uygunluğunu denetler.

**Yargıtay:** Adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.

**Danıştay:** İdari mahkemelerde verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.

**Uyuşmazlık Mahkemesi:** Adli, idari ve askeri yargı merciileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkilidir.

**Savcı:** Toplum adına mahkemelere dava açmak ve iddianame hazırlamakla görevlendirilmiş kamu görevlisidir.

**Hâkim:** Mahkemelere açılan davalarla ilgili olarak karar vermekle görevlendirilmiş kamu görevlisidir.

**Hükümlü:** İşlediği suç/suçlar nedeni ile mahkeme tarafından hakkında hürriyeti bağlayıcı ceza verilerek, ceza infaz kurumuna giren kişidir.

## JUSTICE

Data on the Constitutional Court, the Supreme Court, the Council of State and the Court of Jurisdictional Disputes are taken from the related institutions, data on prosecutors' offices and courts are compiled by the Ministry of Justice.

Data on convicts are compiled with the convicts' forms filled in by each prison directorate and sent to TurkStat via Chief Public Prosecutors monthly until the year 2009, but after the year 2009 the data are compiled from the database in the National Judicial Network Information System conducted by the Ministry of Justice.

**The Constitutional Court:** The Constitutional Court reviews the constitutionality of laws, government decrees with the power of law and the by- laws of the Turkish Grand National Assembly.

**The Supreme Court:** The Supreme Court is the court of last instance for reviewing the decisions and verdicts rendered by courts of law and in matters not referred by law to other courts of law. It has first and final jurisdiction in specific cases defined by law.

**The Council of State:** The Council of State is the court of last instance for reviewing the decisions and verdicts rendered by administrative courts and in matters not referred to other courts of administration by law. It has first and final jurisdiction in specific cases defined by law.

**The Court of Jurisdictional Disputes:** The Court of Jurisdictional Disputes is empowered to settle disputes among juridical administrative and military courts arising from disagreements on jurisdictional matters and verdicts.

**Public prosecutor:** A public officer appointed as authority to file suits and prepare accusation on behalf of public.

**Judge:** A public officer appointed as authority to determine litigated questions.

**Convict:** Since committed crime/crimes a person who has been received into prison because of the penal of the deprivation of liberty given by the court.

## 8.1 Savcı, hâkim ve Adalet Bakanlığı'nda çalışan diğer personel, 2008-2012

Prosecutor, judge and other personnel in the Ministry of Justice, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Savcı - Prosecutor</b>	4 003	4 281	4 430	4 563	4 669
<b>Hâkim - Judge</b>	6 444	7 727	7 649	8 168	9 372
<b>Adli Tıp Kurumu - The Council of Forensic Medicine</b>	1 046	1 010	1 092	1 154	1 240
<b>Diğer personel - Other personnel</b>	32 584	33 484	33 323	42 861	41 881

Kaynak: Adalet Bakanlığı

Source: Ministry of Justice

## 8.2 Mahkeme türüne göre mahkemeye gelen, karara bağlanan ve gelecek yıla devredilen davalar, 2008-2012

Cases brought, judged and postponed until next year by type of court, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Gelen dava<sup>(1)</sup> - Cases brought<sup>(1)</sup></b>					
<b>Anayasa Mahkemesi - Constitutional Court</b>	626	509	483	498	512
<b>Uyuşmazlık Mahkemesi - Court of Jurisdictional Disputes</b>	630	525	524	399	766
<b>Adli Yargı - Judicial Justice</b>					
<b>Yargıtay - Supreme Court</b>	886 188	1 007 023	1 098 485	1 340 694	1 430 557
<b>Ceza Mahkemeleri - Criminal Courts</b>	3 060 639	2 949 079	3 129 326	3 096 903	3 180 194
<b>Hukuk Mahkemeleri - Civil Courts</b>	2 521 418	2 746 968	2 904 853	2 964 061	2 797 566
<b>İdari Yargı - Administrative Justice</b>					
<b>Danıştay - Council of State</b>	248 678	275 598	297 841	345 187	350 142
<b>Bölge İdare Mahkemeleri - District Administrative Courts</b>	99 868	109 939	120 372	112 518	118 582
<b>İdare Mahkemeleri - Administrative Courts</b>	229 721	217 541	252 399	296 696	278 461
<b>Vergi Mahkemeleri - Tax Courts</b>	152 662	188 438	212 462	175 749	136 383
<b>Karara bağlanan dava - Cases judged</b>					
<b>Anayasa Mahkemesi - Constitutional Court</b>	271	213	194	218	220
<b>Uyuşmazlık Mahkemesi - Court of Jurisdictional Disputes</b>	433	398	421	332	542
<b>Adli Yargı - Judicial Justice</b>					
<b>Yargıtay - Supreme Court</b>	523 484	553 168	562 171	786 468	923 507
<b>Ceza Mahkemeleri - Criminal Courts</b>	1 848 906	1 722 284	1 696 635	1 760 476	2 042 675
<b>Hukuk Mahkemeleri - Civil Courts</b>	1 568 170	1 719 228	1 799 427	1 858 979	1 707 410
<b>İdari Yargı - Administrative Justice</b>					
<b>Danıştay - Council of State</b>	99 284	106 959	103 880	137 921	140 815
<b>Bölge İdare Mahkemeleri - District Administrative Courts</b>	85 356	98 233	108 459	105 752	111 518
<b>İdare Mahkemeleri - Administrative Courts</b>	153 880	145 336	154 634	185 617	193 354
<b>Vergi Mahkemeleri - Tax Courts</b>	98 292	111 904	123 791	124 303	100 919
<b>Gelecek yıla devir - Postponed until next year</b>					
<b>Anayasa Mahkemesi - Constitutional Court</b>	355	296	289	280	292
<b>Uyuşmazlık Mahkemesi - Court of Jurisdictional Disputes</b>	197	127	103	67	224
<b>Adli Yargı - Judicial Justice</b>					
<b>Yargıtay - Supreme Court</b>	362 704	453 855	536 314	554 226	507 050
<b>Ceza Mahkemeleri - Criminal Courts</b>	1 211 733	1 226 795	1 432 691	1 336 427	1 137 519
<b>Hukuk Mahkemeleri - Civil Courts</b>	953 248	1 027 740	1 105 426	1 105 082	1 090 156
<b>İdari Yargı - Administrative Justice</b>					
<b>Danıştay - Council of State</b>	149 394	168 639	193 961	207 266	209 327
<b>Bölge İdare Mahkemeleri - District Administrative Courts</b>	14 512	11 706	11 913	6 766	7 064
<b>İdare Mahkemeleri - Administrative Courts</b>	75 841	72 205	97 765	111 079	85 107
<b>Vergi Mahkemeleri - Tax Courts</b>	54 370	76 534	88 671	51 446	35 464

(1) Daha önceki yıllardan gelen davaları da kapsar.

(1) Also covers cases of previous years.

## 8.3 Ceza infaz kurumu sayısı ve kapasitesi, 2008-2012

Number and capacity of prisons, 2008-2012

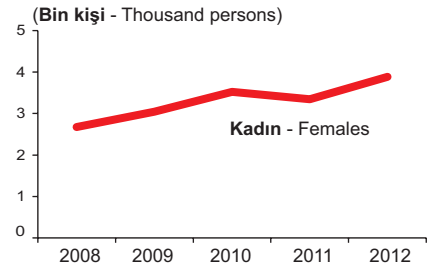
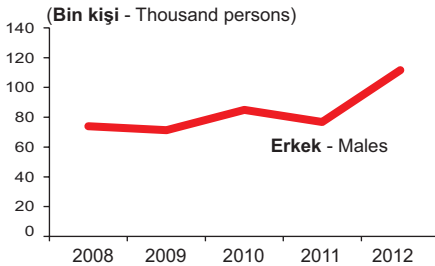
	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Yetişkin - Adult</b>					
<b>Ceza infaz kurumu sayısı - Number of prisons</b>	378	363	365	365	364
<b>Yatak sayısı - Number of beds</b>	95 307	105 085	112 654	115 060	141 170
<b>Çocuk - Juvenile</b>					
<b>Ceza infaz kurumu ve eğitimevi sayısı</b>					
Number of prisons and reformatories	6	7	6	6	5
<b>Yatak sayısı - Number of beds</b>	1 694	1 694	1 694	1 694	1 290

## 8.4 Yaş grubu, medeni durum ve cinsiyete göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2008-2012

Convicts received into prison by age group, marital status and sex, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam - Total</b>	76 607	74 404	88 480	80 096	115 505
<b>Yaş grubu - Age group</b>					
12 - 14	123	187	191	223	424
15 - 17	1 065	900	1 252	1 442	2 645
18 - 24	15 636	14 036	17 969	15 239	26 482
25 - 34	25 854	18 638	23 130	23 009	37 479
35 - 44	20 357	15 569	19 204	18 728	28 178
45 - 54	10 002	8 073	10 352	9 938	14 676
55 - 64	2 843	2 373	2 969	2 880	4 301
65 +	727	536	703	640	853
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	-	14 092	12 710	7 997	467
<b>Medeni durum - Marital status</b>					
<b>Hiç evlenmemiş - Never married</b>	24 210	20 813	25 684	22 270	32 794
<b>Evli - Married</b>	47 074	43 924	51 196	46 908	63 859
<b>Eşi ölmüş - Widowed</b>	216	680	808	731	1 164
<b>Boşanmış - Divorced</b>	5 107	8 945	10 734	10 127	17 628
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	-	42	58	60	60
<b>Cinsiyet - Sex</b>					
<b>Erkek - Males</b>	73 933	71 349	84 956	76 753	111 619
<b>Kadın - Females</b>	2 674	3 043	3 524	3 343	3 886
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	-	12	-	-	-

## 8.1 Ceza infaz kurumuna giren hükümlüler - Convicts received into prison



### 8.5 Eğitim durumuna göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2008-2012

Convicts received into prison by educational status, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam - Total</b>	76 607	74 404	88 480	80 096	115 505
<b>Okuryazar olmayan - Illiterate</b>	2 137	2 040	900	846	1 079
<b>Okuryazar olup da bir okul bitirmeyen</b>					
Literate but not graduated from a school	1 795	2 375	4 418	4 441	6 929
<b>Bitirilen okul - Completed school</b>	72 675	65 115	76 899	68 831	99 361
<b>İlkokul - Primary school</b>	42 683	31 715	23 950	21 971	30 509
<b>İlköğretim - Primary education</b>	8 303	10 377	23 313	20 363	33 196
<b>Ortaokul ve dengi meslek okulu - Junior high school and vocational school at junior high school level</b>	8 078	7 356	7 746	7 060	9 669
<b>Lise ve dengi meslek okulu - High school and vocational school at high school level</b>	11 049	12 675	17 940	15 878	21 548
<b>Yüksek öğretim - Higher education</b>	2 562	2 992	3 950	3 559	4 439
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	-	4 874	6 263	5 978	8 136

### 8.6 Ceza infaz kurumu nüfusu, 2008-2012

Prison population, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam - Total</b>	103 435	115 920	120 194	128 253	136 638
<b>Hükümlü - Convict</b>	45 546	78 162	87 249	92 636	105 396
<b>Tutuklu - Arrested</b>	57 889	37 758	32 945	35 617	31 242

Not 1. Bilgiler 31 Aralık tarihine göredir.

2. 2009 ve sonrası için, ilk derece mahkeme kararına göre hükümlü olup temyiz süreci devam edenler hükümlü içinde kapsamıştır.

Note 1. Data are given as at 31 December.

2. For 2009 and after, convicts according to the decision of courts of first instance and whose cassation stage is going on for the case are covered in convict figures.

### 8.7 Suç türüne göre çocuk ceza infaz kurumuna ve eğitime giren hükümlü çocuklar, 2008-2012

Juvenile convicts received into juvenile prison and reformatory by type of crime, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011 <sup>(1)</sup>	2012 <sup>(2)</sup>
<b>Toplam - Total</b>	429	652	476	434	182
<b>Öldürme - Homicide</b>	39	34	22	50	11
<b>Hırsızlık - Theft</b>	121	194	160	154	71
<b>Irza geçmek - Rape</b>	7	-	-	-	-
<b>Fiili livata - Sodomy</b>	28	-	-	-	-
<b>Cinsel suçlar - Sexual crimes</b>	-	42	20	9	5
<b>Yaralama - Assault</b>	9	13	17	10	4
<b>Yağma - Robbery</b>	171	271	162	127	70
<b>Diğer - Other</b>	54	98	95	76	21

(1) 2011 yılında suç türü bilinmeyen 8 çocuk toplama dahil edilmiş, oranlarda dahil edilmemiştir.

(2) 2012 verisi yıl içinde çocuk ceza infaz kurumuna ve eğitime giren çocukları kapsamaktadır.

(1) 8 juveniles whose crime type is not known are included in total, excluded in the ratios in 2011.

(2) 2012 data cover juvenile convicts received into juvenile prison and reformatory within reference year.

**8.8 İBBS'ye göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2010-2012**  
Convicts received into prison by SR, 2010-2012

İBBS - 2. Düzey SR - Level 2	2010		2011		2012	
	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	84 956	3 524	76 753	3 343	111 619	3 886
TR10 İstanbul	12 583	474	11 852	484	14 077	469
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	2 710	103	2 293	85	3 015	106
TR22 Balıkesir, Çanakkale	3 364	150	2 882	168	4 251	166
TR31 İzmir	7 540	473	6 801	388	8 590	385
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	5 792	291	5 229	295	6 551	263
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	4 924	214	4 240	181	6 309	209
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	4 421	202	3 942	188	6 358	253
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	3 723	134	3 276	152	4 650	173
TR51 Ankara	4 504	158	3 704	149	5 339	192
TR52 Konya, Karaman	2 165	80	2 147	74	3 558	96
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	5 129	287	5 100	284	7 555	322
TR62 Adana, Mersin	5 006	218	4 684	184	7 831	273
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	2 360	96	2 148	87	4 071	146
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	1 531	78	1 421	54	2 470	79
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	2 288	75	2 165	96	3 502	140
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	1 139	75	1 015	60	1 605	68
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	690	31	741	42	1 274	48
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	2 920	103	2 747	113	4 319	148
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	1 584	53	1 565	49	2 648	58
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	1 148	22	923	21	1 483	30
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	1 067	13	692	2	1 146	10
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	1 500	36	1 201	32	1 952	51
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	1 292	22	1 174	17	1 262	23
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	2 701	90	2 403	75	3 619	83
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	2 174	29	1 694	34	2 964	62
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	685	17	714	29	1 211	33
<b>Yabancı ülke - Foreign country</b>	-	-	-	-	9	-
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	16	-	-	-	-	-

Not. Bölgeler suçun işlendiği ile göre oluşturulmuştur.

Note. Regions have been formed by the province where the crime was committed.



## İÇİNDEKİLER

Sayfa  
Page

## CONTENTS

<b>Açıklama</b>	<b>154</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
9.1 Milletvekili Genel Seçimi sonuçları, 2011	<b>155</b>	9.1 Results of the General Election of Representatives, 2011
9.2 Seçim yılı ve cinsiyete göre milletvekili sayısı, 1995, 1999, 2002, 2007, 2011	<b>157</b>	9.2 Number of representatives by the election year and sex, 1995, 1999, 2002, 2007, 2011
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
9.1 Milletvekili Genel Seçimi sonuçları, 1995 - 2011	<b>155</b>	9.1 Results of the General Election of Representatives, 1995-2011
9.2 İBBS'ye göre 2011 Milletvekili Genel Seçimi	<b>156</b>	9.2 General Election of Representatives, 2011 by SR
9.3 Seçim yılı ve cinsiyete göre milletvekili sayısı ve Meclis'teki temsil oranı, 1935-2011	<b>157</b>	9.3 Number of representatives and the rate of representation in the Assembly by the election year and sex, 1935-2011
9.4 Mahalli İdareler Seçimi sonuçları, 2014	<b>158</b>	9.4 Results of the Local Administration Elections, 2014
9.5 2014 Mahalli İdareler Seçimine katılan siyasi partilerin ve bağımsızların kazandıkları üyelik ve başkanlık sayısı	<b>159</b>	9.5 Number of members and mayors won by political parties and independents participated in the 2014 Election of Local Administrations
9.6 Halk Oylaması sonuçları, 1982, 1987, 1988, 2007, 2010	<b>160</b>	9.6 Results of the Referendum, 1982, 1987, 1988, 2007, 2010

## AÇIKLAMA

## SEÇİMLER

Bu bölümde sunulan milletvekili ve mahalli idareler seçimi sonuçlarına ilişkin veriler, il ve ilçe seçim kurullarınca Kurumumuza gönderilen birleŐtirme tutanaklarına dayanılarak hazırlanmıştır.

İlk kez, 22 Temmuz 2007 tarihinde gerçekleştirilen Milletvekili Genel Seçimi sonuçları, YSK Başkanlığı tarafından yürütülmekte olan Bilgisayar Destekli Merkezi Semen Ktğ Projesi (SESİS) kapsamında, YSK Başkanlığı'ndan elektronik ortamda alınarak yayına hazırlanmıştır.

## EXPLANATION

## ELECTIONS

The data presented in this section related to the results of the representatives and local administration elections are prepared by the records sent to TurkStat by the provincial and district election committees.

For the first time, the results of the General Election of Representatives held on July 22, 2007 were taken from the High Council of Elections Presidency in electronic media within the content of the Computer Supported Central Register of Voters Project held by the High Council of Elections Presidency and prepared for publication.

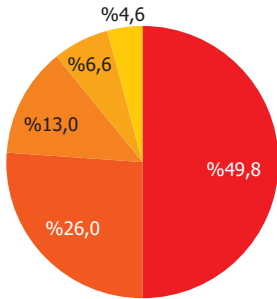
## 9.1 Milletvekili Genel Seçimi sonuçları, 1995 - 2011

Results of the General Election of Representatives, 1995 - 2011

A. Alınan oy - Votes polled B. Kazanılan milletvekilliği - Seats won

	1995	1999	2002	2007	2011
<b>Kayıtlı seçmen</b> - Registered voters	34 155 981	37 495 217	41 407 027	42 799 303	52 806 322
<b>Oy kullanan seçmen</b> - Actual voters	29 101 469	32 656 070	32 768 161	36 056 293	43 914 948
<b>Seçime katılma oranı</b> - Participation rate (%)	85,2	87,1	79,1	84,2	83,2
<b>Geçerli oy sayısı</b> - Number of valid votes	28 126 993	31 184 496	31 528 783	35 049 691	42 941 763
<b>Milletvekili sayısı</b> - Number of representatives	550	550	550	550	550
<b>Erkek</b> - Males	537	527	526	500	471
<b>Kadın</b> - Females	13	23	24	50	79
<b>Oyların siyasi parti ve bağımsızlara göre dağılımı</b>					
Votes polled by political parties and independents					
<b>Adalet ve Kalkınma Partisi (AK PARTİ)</b>	A	-	10 808 229	16 327 291	21 399 082
Justice and Development Party	B	-	363	341	327
<b>Anavatan Partisi (ANAP)</b>	A	5 527 288	4 122 929	1 618 465	-
Motherland Party	B	132	86	-	-
<b>Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)</b>	A	3 011 076	2 716 094	6 113 352	7 317 808
Republican People's Party	B	49	-	178	135
<b>Demokratik Sol Parti (DSP)</b>	A	4 118 025	6 919 670	384 009	-
Democratic Left Party	B	76	136	-	-
<b>Doğru Yol Partisi (DYP)</b>	A	5 396 009	3 745 417	3 008 942	-
True Path Party	B	135	85	-	-
<b>Fazilet Partisi (FP)</b>	A	-	4 805 381	-	-
Virtue Party	B	-	111	-	-
<b>Milliyetci Hareket Partisi (MHP)</b>	A	2 301 343	5 606 583	2 635 787	5 001 869
Nationalist Movement Party	B	-	129	-	71
<b>Refah Partisi (RP)</b>	A	6 012 450	-	-	-
Welfare Party	B	158	-	-	-
<b>Bağımsızlar</b>	A	133 895	270 265	314 251	1 835 486
Independents	B	-	3	9	26
<b>Diğer</b> - Other	A	1 626 907	2 998 157	6 645 748	4 567 237

## 9.1 Milletvekili Genel Seçimi sonuçları

Results of the General Election of Representatives  
2011

- **Adalet ve Kalkınma Partisi (AK PARTİ)**  
Justice and Development Party
- **Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)**  
Republican People's Party
- **Milliyetci Hareket Partisi (MHP)**  
Nationalist Movement Party
- **Bağımsızlar**  
Independents
- **Diğer** - Other

**9.2 İBBS'ye göre 2011 Milletvekili Genel Seçimi**  
General Election of Representatives, 2011 by SR

<b>İBBS - 2. Dzey</b> SR - Level 2	<b>Sandık sayısı</b> Number polling units	<b>Kayıtlı seçmen</b> sayısı - Registered voters	<b>Katılım oranı</b> Participation rate (%)	<b>Milletvekili sayısı</b> Number of representatives
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	199 657	50 237 343	87,2	550
TR10 İstanbul	32 213	9 397 323	86,5	85
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	4 388	1 137 631	89,7	12
TR22 Balıkesir, Çanakkale	5 200	1 233 006	90,4	12
TR31 İzmir	10 510	2 906 224	88,3	26
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	7 845	2 005 148	89,4	20
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	8 915	2 118 326	91,1	23
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	9 834	2 595 811	89,6	26
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	9 050	2 303 541	89,2	26
TR51 Ankara	12 355	3 409 758	88,9	31
TR52 Konya, Karaman	6 013	1 505 743	88,3	16
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	7 289	1 873 853	87,2	21
TR62 Adana, Mersin	9 489	2 539 546	86,1	25
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	7 352	1 903 807	86,8	22
TR71 Kırkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kirşehir	4 370	1 016 990	85,6	14
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	7 315	1 579 430	87,5	18
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	3 266	759 921	88,4	9
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	3 273	549 587	87,5	7
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	8 595	1 918 284	88,3	21
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	8 420	1 807 106	84,5	23
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	3 766	678 133	86,6	9
TRA2 Ağrı, Kars, İğdir, Ardahan	3 030	641 714	77,3	11
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	5 171	1 097 422	85,6	16
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	4 653	1 072 624	82,6	18
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	5 748	1 444 149	84,5	19
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	7 111	1 716 811	81,7	23
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	4 486	1 025 455	83,6	17

**Not.1. Türkiye toplamı Resmî Gazete'den alınmış olup, blge toplamları ve oranlar Kurumumuzda hesaplanmıştır.**

**2. Toplam seçmen sayısı iinde yurt dış seçmen sayısı dahil edilmemiştir.**

Note.1. The national total has been taken from the Official Gazette; total of the region and rates have been computed records at TurkStat.

2. The number of voters abroad is not covered the total number of voters.

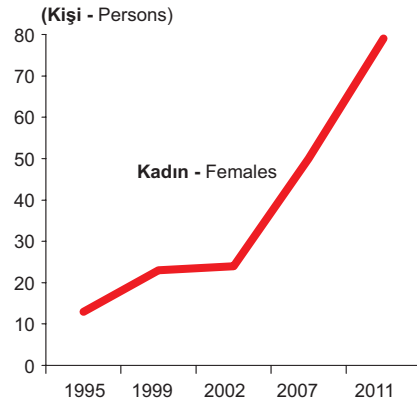
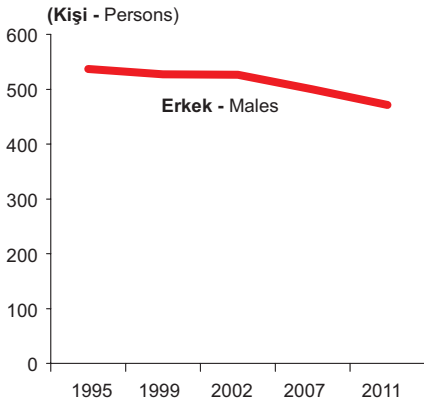
## 9.3 Seçim yılı ve cinsiyete göre milletvekili sayısı ve Meclis'teki temsil oranı, 1935-2011

Number of representatives and the rate of representation in the Assembly by the election year and sex, 1935-2011

Seçim yılı Election year	Toplam milletvekili sayısı - Total number of representatives	Erkek Males	Temsil oranı Rate of representation (%)	Kadın Females	Temsil oranı Rate of representation (%)
1935	399	381	95,5	18	4,5
1939	429	413	96,3	16	3,7
1943	455	439	96,5	16	3,5
1946	465	456	98,1	9	1,9
1950	487	484	99,4	3	0,6
1954	541	537	99,3	4	0,7
1957	610	602	98,7	8	1,3
1961	450	447	99,3	3	0,7
1965	450	442	98,2	8	1,8
1969	450	445	98,9	5	1,1
1973	450	444	98,7	6	1,3
1977	450	446	99,1	4	0,9
1983	399	387	97,0	12	3,0
1987	450	444	98,7	6	1,3
1991	450	442	98,2	8	1,8
1995	550	537	97,6	13	2,4
1999	550	527	95,8	23	4,2
2002	550	526	95,6	24	4,4
2007	550	500	90,9	50	9,1
2011	550	471	85,6	79	14,4

## 9.2 Seim yılı ve cinsiyete göre milletvekili sayısı

Number of representatives by the election year and sex



## 9.4 Mahalli İdareler Seçimi sonuçları, 2014

Results of the Local Administration Elections, 2014

		İl genel meclisi üyeleri Provincial general council members	Büyükşehir belediye başkanlığı Mayor of metropolitan municipality	Belediye başkanlığı Mayor	Belediye meclisi üyeleri Municipal council members
<b>Kayıtlı seçmen sayısı</b> - Number of registered voters		11 904 853	40 727 194	48 724 241	48 843 157
<b>Oy kullanan seçmen sayısı</b> - Number of actual voters		10 552 213	36 440 968	43 459 938	43 543 717
<b>Katılım oranı</b> - Participation rate (%)		88,6	89,5	89,2	89,2
<b>Geçerli oy sayısı</b> - Number of valid votes		10 175 026	34 913 716	41 619 798	41 527 387
<b>Siyasi parti ve bağımsızlar</b> Political parties and independents					
<b>Adalet ve Kalkınma Partisi</b> Justice and Development Party	AK PARTİ	4 622 484	15 898 025	17 952 504	17 802 976
<b>Bağımsız Türkiye Partisi</b> Independent Turkey Party	BTP	35 363	63 567	96 707	82 768
<b>Barış ve Demokrasi Partisi</b> Peace and Democracy Party	BDP	786 502	1 079 026	1 738 372	1 729 297
<b>Büyük Birlik Partisi</b> Great Union Party	BBP	231 726	248 169	592 296	628 729
<b>Cumhuriyet Halk Partisi</b> Republican People's Party	CHP	1 716 720	10 835 876	11 008 961	10 938 262
<b>Demokrat Parti</b> - Democrat Party	DP	104 733	73 530	311 947	287 209
<b>Demokratik Sol Parti</b> Democratic Left Party	DSP	35 127	50 506	162 943	144 337
<b>Doğru Yol Partisi</b> - True Path Party	DYP	3 731	29 727	11 383	11 029
<b>Emek Partisi</b> - Labour Party	EMEP	-	-	455	489
<b>Hak ve Eşitlik Partisi</b> Rights and Equality Party	HEPAR	2 718	40 448	17 605	34 125
<b>Hak ve Özgürlükler Partisi</b> Right and Liberties Party	HAK-PAR	11 435	32 081	9 570	35 256
<b>Halkın Kurtuluş Partisi</b> People's Liberation Party	HKP	-	26 381	103	-
<b>Halkların Demokratik Partisi</b> People's Democratic Party	HDP	38 538	817 494	836 741	881 830
<b>Hür Dava Partisi</b> - Free Cause Party	HÜDA PAR	37 918	50 923	83 430	87 726
<b>İşçi Partisi</b> - Worker's Party	İP	23 275	42 315	62 736	100 021
<b>Liberal Demokrat Parti</b> Liberal Democrat Party	LDP	10 162	7 272	14 660	9 122
<b>Millet Partisi</b> - Nation Party	MİLLET PARTİSİ	4 070	20 161	18 589	15 068
<b>Milliyetçi Hareket Partisi</b> Nationalist Movement Party	MHP	2 107 357	4 764 833	7 391 458	7 399 119
<b>Özgürlük ve Dayanışma Partisi</b> Freedom and Solidarity Party	ÖDP	17 335	-	4 516	45 204
<b>Saadet Partisi</b> - Felicity Party	SAADET PARTİSİ	336 872	579 231	1 181 226	1 180 322
<b>Toplumsal Uzlaşma, Reform ve Kalkınma Partisi</b> - Social Reconciliation, Reform and Development Party	TURK PARTİ	285	8 338	2 780	1 242
<b>Türkiye Komünist Partisi</b> Communist Party of Turkey	TKP	7 653	11 385	7 878	60 298
<b>Yurt Partisi</b> - Country Party	YURT-P	204	28 399	9 550	3 364
<b>Bağımsızlar</b> - Independents	BĞMZ	40 818	206 029	103 388	49 594

Not.1 6 Mayıs 2014 tarih ve 28992 (Mükerrer) Sayılı Resmî Gazete sonucudur.

2. 1 Haziran 2014 yenileme seimleri sonuçlarına dahil edilmemiştir.

Note.1 It is the result of the Official Gazette dated May 6, 2014 with No. 28992 (Repeated).

2. June 1, 2014 elections to renew are not included in the results of the elections.

**9.5 2014 Mahalli İdareler Seimine katılan siyasi partilerin ve bağımsızların kazandıkları üyelik ve başkanlık sayısı**  
**Number of members and mayors won by political parties and independents participated in the 2014 Election of Local Administrations**

	İl Genel Meclisi Üyeleri		Büyükşehir Belediye Başkanlığı	
	Provincial General Council Members		Mayor of Metropolitan Municipality	
	Üyelik sayısı	%	Başkanlık sayısı	%
	Number of members	%	Number of mayors	%
<b>Adalet ve Kalkınma Partisi</b> - Justice and Development Party	779	62,3	18	60,0
<b>Bağımsız Türkiye Partisi</b> - Independent Turkey Party	-	-	-	-
<b>Barış ve Demokrasi Partisi</b> - Peace and Democracy Party	128	10,2	2	6,7
<b>Büyük Birlik Partisi</b> - Great Union Party	4	0,3	-	-
<b>Cumhuriyet Halk Partisi</b> - Republican People's Party	159	12,7	6	20,0
<b>Demokrat Parti</b> - Democrat Party	-	-	-	-
<b>Demokratik Sol Parti</b> - Democratic Left Party	-	-	-	-
<b>Doğru Yol Partisi</b> - True Path Party	-	-	-	-
<b>Emek Partisi</b> - Labour Party	-	-	-	-
<b>Hak ve Eşitlik Partisi</b> - Rights and Equality Party	-	-	-	-
<b>Hak ve Özgürlükler Partisi</b> - Right and Liberties Party	-	-	-	-
<b>Halkın Kurtuluş Partisi</b> - People's Liberation Party	-	-	-	-
<b>Halkların Demokratik Partisi</b> - People's Democratic Party	1	0,1	-	-
<b>Hür Dava Partisi</b> - Free Cause Party	-	-	-	-
<b>İşçi Partisi</b> - Worker's Party	-	-	-	-
<b>Liberal Demokrat Parti</b> - Liberal Democrat Party	-	-	-	-
<b>Millet Partisi</b> - Nation Party	-	-	-	-
<b>Milliyetçi Hareket Partisi</b> - Nationalist Movement Party	174	13,9	3	10,0
<b>Özgürlük ve Dayanışma Partisi</b> - Freedom and Solidarity Party	-	-	-	-
<b>Saadet Partisi</b> - Felicity Party	5	0,4	-	-
<b>Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi</b>	-	-	-	-
Social Reconciliation, Reform and Development Party	-	-	-	-
<b>Türkiye Komünist Partisi</b> - Communist Party of Turkey	1	0,1	-	-
<b>Yurt Partisi</b> - Country Party	-	-	-	-
<b>Bağımsızlar</b> - Independents	-	-	1	3,3
	<b>Belediye Başkanlığı</b>		<b>Belediye Meclisi Üyeleri</b>	
	Mayor		Municipal Council Members	
	<b>Başkanlık sayısı</b>	<b>%</b>	<b>Üyelik sayısı</b>	<b>%</b>
	Number of mayors	%	Number of members	%
<b>Adalet ve Kalkınma Partisi</b> - Justice and Development Party	800	59,2	10 530	51,4
<b>Bağımsız Türkiye Partisi</b> - Independent Turkey Party	-	-	8	0,0
<b>Barış ve Demokrasi Partisi</b> - Peace and Democracy Party	97	7,2	1 432	7,0
<b>Büyük Birlik Partisi</b> - Great Union Party	6	0,4	165	0,8
<b>Cumhuriyet Halk Partisi</b> - Republican People's Party	226	16,7	4 161	20,3
<b>Demokrat Parti</b> - Democrat Party	14	1,0	164	0,8
<b>Demokratik Sol Parti</b> - Democratic Left Party	5	0,4	66	0,3
<b>Doğru Yol Partisi</b> - True Path Party	-	-	-	-
<b>Emek Partisi</b> - Labour Party	-	-	2	0,0
<b>Hak ve Eşitlik Partisi</b> - Rights and Equality Party	-	-	-	-
<b>Hak ve Özgürlükler Partisi</b> - Right and Liberties Party	1	0,1	6	0,0
<b>Halkın Kurtuluş Partisi</b> - People's Liberation Party	-	-	-	-
<b>Halkların Demokratik Partisi</b> - People's Democratic Party	-	-	9	0,0
<b>Hür Dava Partisi</b> - Free Cause Party	-	-	6	0,0
<b>İşçi Partisi</b> - Worker's Party	-	-	4	0,0
<b>Liberal Demokrat Parti</b> - Liberal Democrat Party	1	0,1	12	0,1
<b>Millet Partisi</b> - Nation Party	1	0,1	6	0,0
<b>Milliyetçi Hareket Partisi</b> - Nationalist Movement Party	166	12,3	3 501	17,1
<b>Özgürlük ve Dayanışma Partisi</b> - Freedom and Solidarity Party	1	0,1	4	0,0
<b>Saadet Partisi</b> - Felicity Party	27	2,0	411	2,0
<b>Toplumsal Uzlaşma, Reform ve Kalkınma Partisi</b>	-	-	-	-
Social Reconciliation, Reform and Development Party	-	-	-	-
<b>Türkiye Komünist Partisi</b> - Communist Party of Turkey	1	0,1	6	0,0
<b>Yurt Partisi</b> - Country Party	-	-	-	-
<b>Bağımsızlar</b> - Independents	5	0,4	5	0,0

Not.1. 6 Mayıs 2014 tarih ve 28992 (Mükerrer) Sayılı Resmî Gazete sonucudur.

2. YSK'nın 9 Mayıs 2014 tarih ve 2605 sayılı kararı.

3. 1 Haziran 2014 yenileme seçimleri sonuçlara dahil edilmemiştir.

Not.1. It is the result of the Official Gazette dated May 6, 2014 with No.28992 (Repeated).

2. YSK decision dated May 9, 2014 and 2605.

3. June 1, 2014 elections to renew are not included in the results of the elections.

## 9.6 Halk Oylaması sonuçları, 1982 - 2010

Results of the Referendum, 1982 - 2010

A. Alınan oy - Votes polled B. Oy oranı - Ratio of vote

		1982	1987	1988	2007	2010
<b>Kayıtlı seçmen</b> - Registered voters		20 690 914	26 095 630	26 739 227	42 690 252	52 051 828
<b>Oy kullanan seçmen</b> - Actual voters		18 885 488	24 436 821	23 750 873	28 819 319	38 369 099
<b>Katılım oranı</b> - Participation rate (%)		91,3	93,6	88,8	67,5	73,7
<b>Geçersiz oy sayısı</b> - Number of unvalid votes		43 498	1 088 965	793 995	651 658	725 062
<b>Oranı</b> - Ratio (%)		0,2	4,5	3,3	2,3	1,9
<b>Geçerli oy sayısı</b> - Number of valid votes		18 841 990	23 347 856	22 956 878	28 167 661	37 644 037
<b>Oranı</b> - Ratio (%)		99,8	95,5	96,7	97,7	98,1
<b>Evet</b> - Yes	A	17 215 559	11 711 461	8 034 933	19 422 714	21 787 244
<b>Oranı</b> - Ratio (%)	B	91,4	50,2	35,0	68,9	57,9
<b>Hayır</b> - No	A	1 626 431	11 636 395	14 921 945	8 744 947	15 856 793
<b>Oranı</b> - Ratio (%)	B	8,6	49,8	65,0	31,1	42,1

Not. (1) Resmi Gazete sonucudur.

(2) Gümrük kapılarındaki halk oylaması sonuçları, Türkiye toplamı iinde gsterilmiştir.

Note.(1) It is the result of the Official Gazette.

(2) The results of the referendum at customs gates are shown in Turkey total.



İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>162</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graph</b>
10.1 Türkiye İş Kurumu'na yapılan başvurular ve işe yerleştirilenler, 2009-2013	<b>169</b>	10.1 Applications to and placements by the Turkish Employment Organization, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
10.1 Emekli Sandığı'ndan aylık alanlar, 2008-2012	<b>167</b>	10.1 Persons receiving monthly benefits from the Government Employees Retirement Fund, 2008-2012
10.2 Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan aylık alanlar, 2008-2012	<b>167</b>	10.2 Persons receiving monthly benefits from the Social Insurance Institution, 2008-2012
10.3 Sosyal sigorta uygulamasına tabi işyerleri ve zorunlu sigortalı sayısı, 2008-2012	<b>167</b>	10.3 Establishments and number of employees covered by the Social Insurance Institution, 2008-2012
10.4 Bağ-Kur'dan aylık alanlar, 2008-2012	<b>168</b>	10.4 Persons receiving monthly benefits from Bağ-Kur, 2008-2012
10.5 SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'na yapılan bütçe transferleri, 2008-2012	<b>168</b>	10.5 Budget transfers to Social Insurance Institution, Bağ Kur and Government Employees Retirement Fund, 2008-2012
10.6 Sosyal Güvenlik Kurumu toplam sağlık harcamaları, 2008-2012	<b>168</b>	10.6 Total health expenditures of Social Security Institution, 2008-2012
10.7 Sosyal Güvenlik Kurumunun gelir ve gider dengesi, 2008-2012	<b>168</b>	10.7 Revenues and expenditures of Social Security Institution, 2008-2012
10.8 Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurular ve işe yerleştirilenler, 2009-2013	<b>169</b>	10.8 Applications to and placements by the Turkish Employment Organization, 2009-2013
10.9 Mesleklerine göre Türkiye İş Kurumu tarafından yurt dışında işe yerleştirilen işçiler, 2009-2013	<b>169</b>	10.9 Workers placed in a position abroad by the Turkish Employment Organization, 2009-2013
10.10 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü çalışmaları, 2009-2013	<b>170</b>	10.10 Studies of General Directorate of Child Services of Ministry of Family and Social Policies, 2009-2013
10.11 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü çalışmaları, 2009-2013	<b>171</b>	10.11 Studies of General Directorate of Services for Elderly Persons and Persons with Disabilities of Ministry of Family and Social Policies, 2009-2013
10.12 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü çalışmaları, 2009-2013	<b>171</b>	10.12 Studies of General Directorate on the Status of Women of Ministry of Family and Social Policies, 2009-2013
10.13 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sosyal Hizmet Merkezi çalışmaları, 2013	<b>172</b>	10.13 Family and Social Policy Ministry General Directorate of Family and Community Services Social Service Center studies, 2013
10.14 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sosyal Hizmet Merkezi eğitim faaliyetlerine katılanlar, 2013	<b>172</b>	10.14 Family and Social Policy Ministry General Directorate of Family and Community Services Participants in the Social Services Centre training activities, 2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## SOSYAL GÜVENLİK

Bu bölümdeki veriler TC. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Türkiye İş Kurumu, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden alınmıştır.

## SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 16.06.2006 tarihli 26200 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve yürürlük tarihi 01.01.2007 olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, Kanunun bazı maddeleri Anayasa Mahkemesince iptal edildiğinden, yürürlük tarihi 5724 sayılı Kanunla 01.06.2008 tarihine, 5754 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla ise Kanunun tahsis mevzuatına ilişkin maddeleri 2008/Ekim ayı başı itibariyle yürürlüğe girmiştir.

5510 sayılı kanunun 4'üncü maddesinde; Kanuna göre sigortalı sayılanlar belirtilmiş olup, Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının;

- (a) bendi kapsamında olanlar hizmet akdi ile çalışanları (mülga 506 ve 2925 sayılı kanunlara tabii olanlar),

- (b) bendi kapsamında olanlar köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışmaları (mülga 1479 ve 2926 sayılı kanunlara tabii olanlar),

- (c) bendi kapsamında olanlar ise kamu görevlilerini (5434 sayılı Kanuna tabii olanlar) ifade etmektedir.

Söz konusu sigortalılar 4(a), 4(b), 4(c) sigortalıları olarak nitelendirilmektedir. Kanunla sağlanan yardımlar;

**İş kazası ve meslek hastalığı sigortası:** 4/a ve 4/b kapsamındaki iş kazası veya meslek hastalığı sonucu bedeni veya ruhi arızaya uğrayan sigortalıya aşağıdaki hakları tanımaktadır:

- Sigortalıya, geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi,

- Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması,

- İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine gelir bağlanması,

- Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi,

- İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için ceza ödeneği verilmesidir.

İş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan yardımlar içerisinde tahsis mevzuatını içeren yardımlar, sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri verilmesi ve sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen sigortalının hak sahiplerine ölüm geliri bağlanması, evlenme ve ceza ödeneği verilmesidir.

## SOCIAL SECURITY

Data presented in this section are provided by the Social Security Institution (SSI), Turkish Employment Organization, General Directorate of Child Services, General Directorate of Services for Elderly Persons and Persons with Disabilities, General Directorate on the Status of Women, General Directorate of Family and Community Services.

## SOCIAL SECURITY INSTITUTION

Social Insurance and Universal Health Insurance Law No. 5510 published in Official Journal No. 26200 date 16.06.2006 and the effective date is determined as 01.01.2007. However, because of the some provisions of the Act has been canceled by the Constitutional Court, the date of entry into force postponed to 01.06.2008. Also with the Law of Making Amendments in Social Insurance and Universal Health Insurance Law and Certain Laws and Decree Laws, articles of the Law relating to the allotment regulation came into force as of early October 2008.

In Article 4 of the Law No 5510; individuals deemed to be insurance holders according to the Law has mentioned. 1th sub-paragraph of Article 4th of the Law, refers.

- under item (a) of paragraph one of Article 4, those employees working with service contracts (those subject to amended 506 and 2925 numbered Laws),

- under item (b) of paragraph one of Article 4, among the village and quarter headmen and individuals working on his/her own name and account without being bound by a service contract; (those subject to amended 1479 and 2926 numbered Laws),

- under item (c) of paragraph one of Article 4, the public officials (those subject to 5434 numbered Law).

Such insured persons are regarded as 4 (a), 4 (b), 4 (c) insurance holders. Benefits provided by the Law;

**Work accidents and occupational disease insurance:** Following are the rights provided by this insurance for within the scope of 4/a and 4/b insurance holder who have a physical or mental handicap due to work accident or occupational disease.

- Giving daily temporary incapacity allowance to the insurance holder during the period of temporary incapacity to work,

- Putting the insurance holder on permanent incapacity income,

- Putting on income the right holders of the insurance holder who died due to work accident or occupational disease,

- Giving marriage bonuses to female children who were put on income,

- Giving funeral benefit for the insurance holder died of work accident or occupational disease.

Benefits of allotment regulation in work accidents and occupational diseases insurance, are giving permanent incapacity income to the insurance holder and putting on income the right holders of the insurance holder who died while receiving permanent incapacity income, giving marriage bonuses and funeral benefit.

**Hastalık ve analık sigortası:** 4(a) ve 4(b) kapsamındaki sigortalının, iş kazası ve meslek hastalığı dışında kalan ve işgöremezliğe neden olan rahatsızlıklar hastalık halidir.

Hastalık ve analık sigortasından sigortalıya hastalık veya analık hallerine bağlı olarak ortaya çıkan işgöremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

Sigortalı kadına veya sigortalı olmayan eşine her çocuk için yaşaması şartıyla doğum tarihinde geçerli olan ve Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden emzirme ödeneği verilir.

**Malullük sigortası:** Sigortalının veya işverenin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az %60'ını, (c) bendi kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün en az %60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalılar malullük aylığından yararlanır.

**Yaşlılık sigortası:** Yaşlılık sigortasından yapılan yardımlar yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları taşıyan sigortalılara yaşlılık aylığı bağlanması ve yaş şartının doldurduğu halde diğer yaşlılık aylığı hak kazanma koşullarını taşımayan sigortalılara yaşlılık toptan ödemesi yapılmasıdır.

**Ölüm sigortası:** Ölüm sigortasından sağlanan yardımlar; ölüm aylığına hak kazanma koşullarını taşıyan sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanması, ölen sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanmaması durumunda ölüm toptan ödemesi yapılması, aylık almakta olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi, cenaze ödeneği verilmesidir.

**Genel sağlık sigortası:** Genel Sağlık Sigortası ile Sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan genel sağlık sigortalısı ile bakmakla yükümlü olduğu kişiler yararlandırılır. Genel sağlık sigortalısının ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlıklı kalmalarını, hastalanmaları halinde sağlıklarını kazanmalarını, iş kazası ile meslek hastalığı, hastalık ve analık sonucu tıbben gerekli görülen sağlık hizmetlerinin karşılanmasını, iş göremezlik hallerinin ortadan kaldırılmasını veya azaltılmasını temin etmek amacıyla sağlık hizmetleri finansmanı Kurumca sağlanır.

5510 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı kanuna tabi iştirakçi olanlar hakkında 5434 sayılı kanun hükümlerinin uygulanması devam etmektedir.

**Sickness and maternity insurance:** Sicknesses of the insurance holder under items (a) and (b) of paragraph one of Article 4, other than work accident or occupational disease and which causes the incapacity to work in the individual are sickness statuses.

Daily temporary incapacity allowance shall be given to the insurance holder, during the temporary incapacity period arising due to sickness or maternity statuses, from the sickness and maternity insurance.

Nursing benefit applicable by the date of delivery, over the tariff determined by the Board of Directors of the Institution and approved by the Minister, shall be payable to the female insurance holder or to the male insurance holder due to his not insured spouse for each newborn, provided that the newborn lives.

**Invalidity insurance:** The insurance holder, who is determined by the Institutions Health Committee to have lost working power or minimum 60% of the earning power in profession due to work accident or occupational disease for insurance holders under items (a) and (b) under paragraph one of Article 4 and to have lost minimum 60% of the earning power in profession or at a degree which does not allow him/her to carry out his/her duties for the insurance holders under item (c), as a result of examining the reports and the medical documents the report is based on, prepared duly by the providers of health-care services authorized by the Institution, upon request of the insurance holder or the employer, shall benefit from invalidity pension.

**Old-age insurance:** Rights granted from the old-age insurance to the insurance holder who have conditions to old-age pension benefit are putting on old-age pension and making single payment who do not have conditions to old-age pension benefit.

**Survivors insurance:** The rights granted from the survivors insurance are, putting on survivors' pension to survivors of insurance holder who have conditions to survivor pension benefit, making single payment to the survivors while not putting the survivor pension, granting marriage support to daughters receiving pension, granting funeral benefit.

**Universal health insurance:** Universal health insurance holder and their dependants of health insurance holder shall be benefited from universal health insurance. Health-care services to be financed by the Institution in order to ensure that the health of universal health insurance holder and his/her dependants are maintained, that they regain their health in case of sickness, that the health-care services found necessary in medical terms as a result of work accident and occupational disease, sickness and maternity, and that the incapacity status is eliminated or reduced.

Before the date of entry into force of Law no 5510, the Law no 5434 continue to be implemented for individuals who are participants in accord with the Law no 5434.

**Vazife malullüğü aylığı:** 4-1/c kapsamındaki sigortalıların vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken, bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan dolayı vazife malulü olanlara bağlanan aylıktır. Vazife malullerinden sayılan harp malullerine ayrıca harp malullüğü zammı ödenir ve bazı ek yardımlar yapılır.

### TÜRKİYE İŞ KURUMU

Türkiye İş Kurumu iş ve işçi bulma çalışmalarını yurt içinde ve yurt dışında bir kamu hizmeti olarak düzenlemek ve yürütmek, aktif ve pasif işgücü programı uygulamak, iş gücü piyasasını izlemek ve düzenlemekle görevlidir.

### ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Çocuk Hizmetleri; kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesini ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünüdür ifade eder.

ÇHGM Genel Müdürlüğü; korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç çocuk ve gençlerimize 24 saat süreklî koruma ve bakım hizmetini yatılı ve gündüzlü olarak vermektedir.

ÇHGM; ÇOGEM, evlat edindirme, koruyucu aile hizmetleri, sokakta yaşayan ve çalıştırılan çocuklara yönelik hizmetleri ile birlikte tüm alanlarda gönüllü katkı ve katılımların organizasyonu gibi koruyucu, önleyici ve eğitici çalışmaların yanında uluslararası sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmekle görevlidir.

Sosyal hizmet kuruluşları; Kanunun amacına ve belirtilen esaslara uygun faaliyette bulunan kuruluşlar olup; Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Çocuk Yuvaları; Yetiştirme Yurtları, Kreş ve Gündüz Bakımevleri, Huzurevleri, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri, Çocuk ve Gençlik Merkezleri, Kadın Konukevleri, Toplum Merkezi ve Aile Danışma Merkezleri, Aile Danışma ve Rehabilitasyon Merkezleri, Yaşlı Hizmet Merkezi, Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezlerinden oluşmaktadır.

### ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (EYHGM), engellilerin ve yaşlıların ayrımcılığa uğramadan insan haklarından yararlanarak toplumsal hayata katılmaları için ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi çalışmalarını koordine etmek, engellilere ve yaşlılara yönelik yürütülen sosyal hizmet faaliyetlerine ilişkin ilke, usul ve standartları belirlemek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir.

**Duty disability pension:** This is the pension putting on disabled of duty during the insurance holders, under items (c) of paragraph one of Article 4, carrying out their duties or carrying out other duties of any public administration to which they are charged with duty by their won administrations out of their duties, or while carrying out a work for defending the interests of their institutions, or by an accident occurred during going to or coming from work or occurred at the workplace. Disabled veteran increment and some additional benefit pay for disabled veterans whom to be considered within duty disabled.

### TURKISH EMPLOYMENT ORGANIZATION

Main aim of Turkish Employment Organization is to organize and execute the studies on finding job and worker both in Turkey and outside of Turkey as a public service and also to apply active and passive labour force programme to follow and arrange labour force market.

### GENERAL DIRECTORATE OF CHILD SERVICES

Child Services is described as the integrity of systematic and programmed services aiming at recovery of financial, emotional and social deprivations of; increasing the living standards of persons and families and prevention of and support towards the social issues arising from their inner and environmental conditions or from out of their control.

General Directorate of Child Services, on the residential and day-long services basis, ensures 24 hours of constant protection and care services towards children and youngsters who are in need of protection, care or assistance.

It is authorized on the execution of protective, preventive and training services on adoption, foster family, children living and working on streets and organization of voluntary contribution and participations, as well as the execution of the international social services (ISS).

Social services institutions that perform services pursuant to the objective of the Law and the specified principles are as follows; Family and Social Policies Provincial Management, District Social Services Management, Children's Home, Orphanages, Creche, Day-Care Center, Homes for the Elderly Persons, Care and Rehabilitation Centers, Child and Youth Centers, Women Shelters, Community Center and Family Counseling Centers, Family Counseling and Rehabilitation Centers, Elderly Care Center, Protection, Care and Rehabilitation Center and Care and Social Rehabilitation Center.

### GENERAL DIRECTORATE OF SERVICES FOR ELDERLY PERSONS AND PERSONS WITH DISABILITIES

The main tasks of General Directorate of Services for Elderly Persons and Persons with Disabilities (EYHGM) are; to coordinate the policy and strategy making activities regarding elderly and disabled people at national level with the purpose of ensuring full participation of them into social life by fully enjoying human rights and without facing any discriminatory actions; to establish principles, procedures and standards to be taken into consideration in the provision of social services to elderly persons and persons with disabilities; and to build coordination and cooperation between related public institutions and voluntary agencies.

EYHGM, Bakanlığın engellilere ve yaşlılara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmekte ve koordine etmektedir.

EYHGM; korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç engelli ve yaşlılarımıza 24 saat süreli koruma ve bakım hizmetini yatılı ve gündüzlü olarak vermektedir. Ayrıca bakıma muhtaç engellilere evde bakım ücreti vermektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı EYHGM'nin teşkilat yapısı içindeki, Bakanlığımıza bağlı hizmet veren; Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İlçe Müdürlükleri ve onlara bağlı olarak hizmet veren kuruluşlarımız; Huzurevleri, Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri, Yaşlı Hizmet Merkezleri, Yaşlı Yaşam Evi, Özel Huzurevleri, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri, Engelsiz Yaşam Merkezleri, Umutevleri, Aile Danışma ve Rehabilitasyon Merkezleri, Özel Bakım Merkezlerinden oluşmaktadır.

### KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

"633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak yeniden yapılandırılan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında kadınlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici ve geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek bulunmaktadır.

Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarında karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınacağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşları olan kadın konukevlerinde; 05 Ocak 2013 tarih ve 28519 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik" uyarınca hizmet verilmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne bağlı kadın konukevlerinde; kadınların durumlarının, aileleri ya da eşleri ile olan anlaşmazlıklarının incelenmesi ve sorunlarının giderilmesine yönelik mesleki çalışmalar ile birlikte kadın ve çocuklara doğrudan ya da ilgili kuruluşlara yönlendirmek suretiyle güvenlik, danışmanlık, tıbbi destek, hukuki rehberlik ve danışmanlık, geçici maddi yardım, kreş, grup çalışmaları, çocuklar için burs, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler vb. alanlarda destek sunulmaktadır. Mesleki çalışmalar kapsamında, şiddete uğrayan kadınlarda şiddet sonucu ortaya çıkan umutsuzluk, değersizlik, suçluluk, utanç ve korku gibi duyguların aşılması, özgüven ve özsaygının yeniden yapılması, yeni yaşam seçeneklerini sağlıklı biçimde belirleyebilmeleri yönünde kadınlara psikolojik destek sağlanmaktadır.

EYHGM coordinates and carries out protective, preventive, educational, formative and rehabilitative social services for persons with disabilities and the elderly.

EYHGM provides 24 hours of protection and care services, either in residential or day-long basis, to persons with disabilities and elderly people who are in need of special care or support. Furthermore, persons with disabilities in need of special care are provided with home care service.

The institutions included in the organisational structure of EYHGM (affiliated with Ministry of Family and Social Policy) that perform services pursuant to the objective of the Law and specified principles are as follows; Provincial Directorates of Social Services, District Directorates of Social Services Directorates, Homes for Elderly Persons, Care and Rehabilitation Centers for Elderly Persons, Hope Homes, Life Homes for Elderly Persons, Elderly Care Centers, Private Homes for Elderly Persons, Care and Rehabilitation Centers, Homes for Disabled Persons, Family Counseling and Rehabilitation Centers, Private Care Centers.

### GENERAL DIRECTORATE ON THE STATUS OF WOMEN

Among the tasks of the General Directorate on the Status of Women, restructured under the Ministry of Family and Social Policies in pursuant to the Decree Law No: 633 is included the provision and coordination of protective, preventive, educational, improving, guidance activities and social services for women.

Also opened or to be opened with the names of women shelters, women's house, compassion houses the shelters, which are boarding social service institutions where women who are subjected to abuse or physical, sexual, emotional, verbal and economic violence can stay temporarily with their children if any to provide protection, offer solutions to their psycho-social and economic problems operate in pursuant to the " Regulation on the Opening and Operation of Women Centers" which was came into force after being published in the Official Gazette No: 28519 on 05 January 2013.

A number of Professional studies are conducted in the women shelters affiliated to the General Directorate on the Status of Women, Ministry of Family and Social Policies to examine the situations, the conflicts arising between the families or spouses of the women and offer solutions to such problems and support services including safety, temporary financial assistance, crèches facilities, group Works, scholarship for the children, social, artistic and sportive activities to women and their children directly or through guiding them to the relevant institutions and agencies. Women are provided psychological support to recover the feelings of despair, insignificance, feloniousness, shame, insecurity, fear and build in them self-confidence, self-respect and healthy moods to make their own new life choices with a healthy decision.

20 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri hizmete açılmıştır. Bu merkezler ile şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Şiddeti önleme ve izleme merkezleri, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını tek kapı sistemi ile yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürüten, insan onuruna yaraşır, etkili ve süratli hizmet sunumu sağlayan, kadının ekonomik, psikolojik, hukuki ve sosyal olarak güçlendirilmesi odaklı merkezlerdir. Bu merkezlerde şiddet mağduruna yönelik hizmetlerin yanı sıra, şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişilere de yönelik hizmetler verilmektedir.

#### AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü aile merkezi gündüzlü hizmet vermektedir.

Sosyal politika üretimi Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün temel görevidir. Ayrıca araştırma yapmak, eğitim programları hazırlamak ve uygulamak, aile ve topluma yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmekle görevlidir.

Sosyal Hizmet Merkezleri, Toplum Merkezleri ve Aile Danışma Merkezleri Genel Müdürlüğümüzle ilişkili olan kuruluşlardır.

In scope of the Law No:6284 on Protection of Family and Prevention of Violence against Women effective as of March 20, 2012, Violence Prevention and Monitoring Centers (VPMCs) have been put into service. The Centers aim to protect women victims of violence, potential victims, their children, family members and victims of unilateral stalking, as well as prevent violence against them.

Violence Prevention and Monitoring Centers are places in which the necessary expert personnel preferably women are recruited, supportive and protective services are effectively and efficiently offered to prevent violence against women, work on the 7/24 basis with a one door system and focus on women's economic, legal and social empowerment and provide effective and urgent services that recognizes human dignity and rules and procedures of which are set forth by a regulation as it is established by the Law No: 6284 on the Protection of Family and Prevention of Violence. The Centers also offer services for the perpetrators or potential perpetrators of violence.

#### GENERAL DIRECTORATE OF FAMILY AND COMMUNITY SERVICES

General Directorate of Family and Community Services administers family-based daily services.

Social policy-making is the primary objective of General Directorate of Family and Community Services. Besides, it is authorized on the execution of social services including protective, preventive, guiding, and training.

Centers of Social Services, Community Centers and Family Counseling Centers, are related services of General Directorate of Family and Community Services.

**10.1 Emekli Sandığı'ndan aylık alanlar, 2008-2012**

Persons receiving monthly benefits from the Government Employees Retirement Fund, 2008-2012  
[4-1/c'ye göre - according to 4-1/c]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam - Total</b>	1 807 419	1 845 351	1 872 373	1 905 431	1 935 231
<b>Emekli - Retired persons</b>	1 198 666	1 221 544	1 239 660	1 259 454	1 276 655
<b>Malul - Disabled persons</b>	23 155	23 577	23 703	24 059	24 290
<b>Vazife malulü - Persons disabled on the job</b>	6 401	6 543	6 608	6 711	6 858
<b>Emeklilerin dul ve yetimleri - Widows, widowers and orphans of retired persons</b>	477 946	488 672	497 736	511 522	522 317
<b>Adi malul dul ve yetimleri - Widows, widowers and orphans of disabled persons</b>	21 435	21 642	21 741	21 882	22 513
<b>Vazife malulü dul ve yetimleri - Widows, widowers and orphans of persons disabled on the job</b>	29 157	33 356	33 282	32 645	34 048
<b>Vatani hizmet ve madalya aylığı</b>					
<b>Patriotic duty and medal holders benefits</b>	50 659	50 017	49 643	49 158	48 550

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

Not. Emekli sayısına, sandığa tabi hizmeti olup diğer sosyal güvenlik kurumlarından emekli olanlar kapsamamıştır.

Note. Data concerning the retired persons does not cover persons who are in other social security institutions even though they belong.

**10.2 Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan aylık alanlar, 2008-2012**

Persons receiving monthly benefits from the Social Insurance Institution, 2008-2012  
[4-1/a'ya göre - according to 4-1/a]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam - Total</b>	5 024 696	5 290 270	5 535 411	5 777 300	6 026 431
<b>İş kazası, meslek hastalıkları sigortası</b>					
<b>Work injury and occupational disease insurance</b>	129 916	131 976	134 893	137 302	139 941
<b>Sürekli iş göremezlik geliri alanlar - Those receiving permanent incapacity income</b>	56 668	57 422	58 496	58 966	60 612
<b>Eş - Widow and widowers</b>	33 545	34 620	35 897	37 157	38 038
<b>Çocuk - Children</b>	31 392	31 559	32 108	32 778	32 947
<b>Ana, baba - Parents</b>	8 311	8 375	8 392	8 401	8 344
<b>Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası</b>					
<b>Disability, old age and death insurance</b>	4 894 780	5 158 294	5 400 518	5 639 998	5 886 490
<b>Yaşlı - Retired workers</b>	3 467 017	3 665 784	3 850 199	4 041 409	4 235 496
<b>Malul - Disabled workers</b>	65 175	66 038	66 902	67 575	68 593
<b>Eş - Widow and widowers</b>	862 074	908 078	949 392	987 725	1 027 563
<b>Çocuk - Children</b>	488 844	506 398	521 874	530 946	542 588
<b>Ana, baba - Parents</b>	11 670	11 996	12 151	12 343	12 250

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

**10.3 Sosyal sigorta uygulamasına tabi işyerleri ve zorunlu sigortalı sayısı, 2008-2012**

Establishments and number of employees covered according to the Social Insurance Institution, 2008-2012  
[4-1/a'ya göre - according to 4-1/a]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>İşyeri - Establishments<sup>(1)</sup></b>	1 170 248	1 216 308	1 325 749	1 435 879	1 538 006
<b>Kamu - Public sector</b>	30 369	36 031	37 056	37 600	38 982
<b>Özel - Private sector</b>	1 139 879	1 180 277	1 288 693	1 398 279	1 499 024
<b>Sigortalı - Employees insured</b>	8 802 989	9 030 202	10 030 810	11 030 939	11 939 620
<b>Kamu - Public sector</b>	731 704	852 248	868 753	806 374	875 122
<b>Özel - Private sector</b>	8 071 285	8 177 954	9 162 057	10 224 565	11 064 498
<b>Erkek - Males</b>	6 774 527	6 870 750	7 599 143	8 351 256	8 957 841
<b>Kadın - Females</b>	2 028 462	2 159 452	2 431 667	2 679 683	2 981 779

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

(1) Bildirgesi alınan işyerleridir.

(1) Data relates to business establishments which submitted memoranda.

**10.4 Bağ-Kur'dan aylık alanlar, 2008-2012**

Persons receiving monthly benefits from Bağ-Kur, 2008-2012  
[4-1/b'ye göre- according to 4-1/b]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Aylık alan</b> - Beneficiary	1 965 247	2 088 146	2 160 507	2 381 409	2 469 307
<b>Yaşlılık aylığı</b> - Old age benefit	1 252 324	1 341 488	1 383 633	1 515 943	1 553 730
<b>Malullük aylığı</b> - Disability benefit	14 917	15 480	16 741	17 748	19 358
<b>Hak sahibi aylığı</b> - Widows and orphans benefit	698 006	731 178	760 130	847 705	896 174
<b>Sürekli iş göremezlik geliri alan</b> Receiver of permanent incapable income	-	-	3	13	45

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

**10.5 SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'na yapılan bütçe transferleri, 2008-2012**

Budget transfers to Social Insurance Institution, Bağ-Kur and Government Employees Retirement Fund, 2008-2012

(Bin TL - Thousand TL)

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>SSK</b> - Social Insurance Institution (4-1/a)	23 451 270	41 627 730	42 898 409	37 312 867	44 589 544
<b>Bağ-Kur</b> - Bağ-Kur (4-1/b)	2 154 482	1 534 110	1 851 724	3 477 453	2 668 373
<b>Emekli Sandığı</b> - Government Employees Retirement Fund (4-1/c)	9 410 651	9 437 851	10 494 125	11 981 898	11 470 376

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

**10.6 Sosyal Güvenlik Kurumu toplam sağlık harcamaları, 2008-2012**

Total health expenditures of Social Security Institution, 2008-2012

(Milyon TL - Million TL)

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam sağlık</b> - Total health	25 346	28 811	32 509	36 500	44 111
<b>Tedavi</b> - Treatment	13 953	15 129	18 469	21 848	29 206
<b>İlaç</b> - Medicine	10 717	13 161	13 547	14 144	14 300
<b>Diğer</b> - Other	676	521	493	508	605

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

**Not.1.** SGK sağlık harcamalarına 2008-2012 yıllarında yoluk giderleri dahil değildir. Yoluk giderleri 2008 yılında 58 milyon TL, 2009 yılında 53 milyon TL, 2010 yılında 47 milyon TL, 2011 yılında 42 milyon TL ve 2012 yılında 40 milyon TL'dir.  
2. 4/a, 4/b ve 4/c kapsamındaki sağlık ödemeleri 2008 yılı Ocak ayından itibaren SGK adına tek bir yerden yapılmaktadır.

**Note.1.** In the years of 2008-2012, SSI health expenditures do not include transportation allowance. Transportation allowance was 58 million TL in 2008, 53 million TL in 2009, 47 million TL in 2010, 42 million TL in 2011 and 40 million TL in 2012.  
2. Health payment of 4/a, 4/b and 4/c has made in a single location for SSI, since 2008 January.

**10.7 Sosyal Güvenlik Kurumunun gelir ve gider dengesi, 2008-2012**

Revenues and expenditures of Social Security Institution, 2008-2012

(Bin TL - Thousand TL)

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Gelirler</b> - Revenues	67 257 484	78 072 788	95 273 183	124 479 836	142 928 505
<b>Giderler</b> - Expenditures	93 159 462	106 775 443	121 997 301	140 714 602	160 223 453
<b>Açık</b> - Deficit	-25 901 978	-28 702 655	-26 724 118	-16 234 766	-17 294 948

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

**Not.** Nakit hareketler tablosu dikkate alınarak hazırlanan geçici gerçekleşme rakamlarıdır.

**Note.** These are provisional numbers prepared according to the table of cash flows.



## 10.8 Türkiye İş Kurumu'na yapılan başvurular ve işe yerleştirilenler, 2009-2013

Applications to and placements by the Turkish Employment Organization, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
İş isteyen - Applications	1 435 024	1 217 936	1 398 355	2 296 325	2 359 304
İşe yerleştirilen - Placements	118 278	205 231	363 672	556 587	671 578

Kaynak: Türkiye İş Kurumu

Source: Turkish Employment Organization

## 10.9 Mesleklerine göre Türkiye İş Kurumu tarafından yurt dışında işe yerleştirilen işçiler, 2009-2013

Workers placed in a position abroad by the Turkish Employment Organization, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	59 479	54 847	52 491	57 953	55 369
<b>Vasıfsız işçiler - Unskilled workers</b>	10 482	12 918	9 775	7 650	5 955
<b>Vasıflı işçiler - Skilled workers</b>	48 997	41 929	42 716	50 303	49 414
<b>Mimar ve inşaat mühendisi - Architects and civil engineers</b>	1 280	1 306	1 159	1 175	1 303
<b>Diğer mühendisler - Other engineers</b>	1 002	902	983	1 253	1 217
<b>Teknik ressam - Draftsmen</b>	108	101	117	135	133
<b>İnşaat teknisyeni - Technicians (construction)</b>	175	297	84	36	463
<b>Yönetici, muhasebe ve büro elemanı</b>					
Administrators, accountancy and office personnel	607	565	622	658	627
<b>Aşçı ve garson - Cooks and waiters</b>	370	559	357	280	309
<b>Usta ve ustabaşı (inşaat) - Foremen and general foremen (construction)</b>	630	215	34	52	2 379
<b>Soğuk demirci - Cold iron workers</b>	2 112	1 696	1 383	1 850	1 570
<b>Makinist ve tamirci (oto) - Mechanics and repairmen (auto)</b>	46	19	15	207	36
<b>Elektrikçi (genel) - Electricians (general)</b>	1 548	1 677	1 729	2 283	3 232
<b>Sihhi ve boru tesisatçısı - Sanitary facilities installers and plumbers</b>	1 675	1 165	1 293	1 169	1 597
<b>Kaynakçı - Welder</b>	1 590	1 448	1 710	2 493	1 367
<b>Metal inşaat hazırlayıcı ve montajcı</b>					
Structural metal preparers and erectors	126	162	495	224	3 882
<b>İnşaat boyacısı - Construction painters</b>	81	37	39	60	1 613
<b>Duvarcı (taş-tuğla) - Bricklayers (stone-brick)</b>	773	687	633	521	564
<b>Karofayans ve mermer döşeyici - Marble and falance laying workers</b>	1 135	703	568	548	130
<b>İnşaat beton demircisi - Iron concrete construction workers</b>	1 089	391	873	881	1 115
<b>Beton kalıpcı ve dökücü - Concrete molders</b>	235	359	1 387	1 281	2 515
<b>Marangoz, doğramacı ve dülgör - Carpenters and joiners</b>	1 882	974	1 279	854	669
<b>Sıvacı - Plasterers</b>	2 545	2 357	1 157	1 219	1 591
<b>Vinç ve inşaat makineleri operatörü - Crane and lift operators</b>	364	291	453	440	2 502
<b>Ağır taşıt şoförü - Heavy vehicle drivers</b>	588	540	751	654	406
<b>Diğer meslekler - Other qualified workers</b>	29 036	25 478	25 595	32 030	20 194

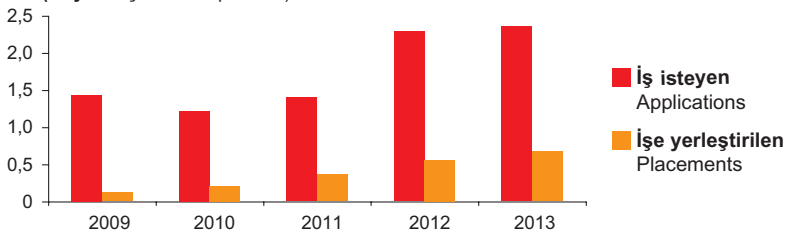
Kaynak: Türkiye İş Kurumu

Source: Turkish Employment Organization

## 10.1 Türkiye İş Kurumu'na yapılan başvurular ve işe yerleştirilenler

Applications to and placements by the Turkish Employment Organization

(Milyon kişi - Million persons)



**10.10 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü çalışmaları, 2009-2013**  
Studies of General Directorate of Child Services of Ministry of Family and Social Policies, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Teşkilat - Organization</b>					
<b>İl sosyal hizmetler müdürlüğü</b> - Provincial social services management	81	81	81	81	81
<b>İlçe sosyal hizmetler müdürlüğü</b> - District social services management	35	35	35	35	-
<b>Çocuk yuvası</b> - Children's home	96	74	68	46	21
<b>Çocuk evi</b> - Child home	160	323	448	649	906
<b>Çocuk evi</b> - Child home (0-12 yaş - age)	(1)122	238	329	329	-
<b>Çocuk evi</b> - Child home (13+ yaş - age)	38	85	119	119	-
<b>Sevgi evleri</b> - Affection home	18	37	53	53	61
<b>Sevgi evleri</b> - Affection home (0-12 yaş - age)	13	22	28	28	-
<b>Sevgi evleri</b> - Affection home (13-18 yaş - age)	5	15	25	25	-
<b>Yetiştirme yurdu</b> - Orphanages	105	97	89	89	42
<b>Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu</b> - Children's Home and Girls Orphanag	6	6	4	4	9
<b>Gözlem evi</b> - Observation home	-	-	(3)	-	-
<b>Özel Kreş ve Gündüz Bakımevi</b> - Private Kindergarten and Day Care Centers	1 616	1 604	1 639	1 699	1 673
<b>Çocuk ve Gençlik Merkezleri</b> - Child and Youth Center	38	38	37	39	8
<b>Yatılı hizmet veren</b> - In patient	8	7	7	7	8
<b>Gündüzlü hizmet veren</b> - Out-patient	27	27	27	29	-
<b>Yatılı-Gündüzlü hizmet veren</b> -In/Out patient	3	3	3	3	-
<b>Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri</b> Care and Rehabilitation Center	18	23	29	34	39
<b>Koruma, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri</b> Protection, Care and Rehabilitation Centers	6	7	9	10	14
<b>Hizmet götürülen kişi sayısı</b> - Number of people served					
<b>İl müdürlüğü (yardım verilen kişi sayısı)</b> Social services management (number of persons served)	35 756	35 298	41 778	41 778	62 256
<b>Çocuk yuvaları</b> - Children's homes	5 690	3 945	3 724	3 724	901
<b>Çocuk evi</b> - Child home	938	1 813	2 592	2 592	4 953
<b>Çocuk evi</b> - Child home (0-12 yaş - age)	(1)705	1 394	1 867	1 867	-
<b>Çocuk evi</b> - Child home (13+ yaş - age)	233	419	725	725	-
<b>Sevgi evleri</b> - Affection home	1 348	2 224	3 004	3 004	3 952
<b>Sevgi evleri</b> - Affection home (0-12 yaş - age)	1 139	1 678	2 073	2 073	-
<b>Sevgi evleri</b> - Affection home (13-18 yaş - age)	209	546	931	931	-
<b>Yetiştirme yurdu</b> - Orphanages	5 818	4 596	4 342	4 342	1 339
<b>Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu</b> - Children's Home and Girls Orphanag	-	-	-	-	460
<b>Gözlem evi</b> - Observation home					
<b>Özel Kreş ve Gündüz Bakımevi</b> - Private Kindergarten and Day Care Centers	43 399	50 300	52 366	52 070	54 323
<b>Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri</b> - Care and Rehabilitation Center	275	417	405	528	711
<b>Koruma, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri</b> Protection, Care and Rehabilitation Centers	133	117	118	150	187
<b>Evlât edinme</b> - Adoption (2)	570	538	570	613	765
<b>Koruyucu Aile</b> - Foster Family	1 155	1 227	1 282	1 492	3 351
<b>Çocuk ve Gençlik Merkezleri</b> - Child and Youth Centers	8 756	8 934	8 424	10 213	178
<b>Yatılı hizmet verilen</b> - In patient	723	993	682	918	178
<b>Gündüzlü hizmet verilen</b> - Out patient	7 223	6 829	6 640	8 226	-
<b>Yatılı-gündüzlü hizmet verilen</b> - In/out patient	810	1 112	1 102	1 069	-
<b>Bilgi edinme başvurusu</b> - Information application	4 223	3 762	3 178	323	369
<b>BİMER başvurusu</b> - Prime Ministry Communication Center Application	1 658	2 106	2 916	1 216	1 239

**Kaynak:** Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (Mülga)  
Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: Social Services and Child Protection Agency (Repealed)  
General Directorate of Child Services

- (1) Yeni hizmet modellerimizden olan Çocuk Evleri 2008 yılı sonuna kadar kuruluşlara bağlı ek ünite şeklinde hizmet vermekte iken, gerekli yasal düzenlemeler yapılarak 2009 yılı itibarıyla kuruluşlardan bağımsız hizmet vermeye başlamıştır. Bu nedenle söz konusu hizmet çocuk evi sayısı ve evlerde hizmetten yararlanan çocuk sayıları boyutuyla ayrıca eklenmiştir.
- (2) Bu rakamlar Kuruma ulaşan kapanmış davalara göre değişebilir.
- (3) Gözlem evleri yatılı içinde değerlendirilmiştir.

- (1) The new service models Children's Homes were depending on the companies until the end of 2008. On the other hand, necessary legal arrangements have been made and Children's Homes were began to serve as independent organizations in 2009. For this reason, the service children's home number and size of homes have added a number of children benefiting from the service.
- (2) These figures vary according to the organization can receive, the case closed.
- (3) Survey houses was evaluated in boarding houses.

**10.11 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü çalışmaları, 2009-2013**  
Studies of General Directorate of Services for Elderly Persons and Persons with Disabilities of Ministry of Family and Social Policies, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Teşkilat - Organization</b>					
<b>Huzurevi - Homes for the elderly persons</b>	81	97	106	106	115
<b>Yaşlı Hizmet Merkezi - Elderly Solidarity Center</b>	5	5	5	5	5
<b>Yaşlı Yaşam Evi - Life Homes for Elderly Persons</b>	-	-	-	3	28
<b>Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi - Care and Rehabilitation</b>					
Center number of rehabilitation centers that render treatment	72	80	91	104	143
<b>Yatılı hizmet veren kuruluş - In-patient</b>	62	72	77	80	81
<b>Umut Evi - Home</b>	-	-	7	17	56
<b>Gündüzlü hizmet veren - Out-patient</b>	10	8	7	7	6
<b>Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğünden ruhsat alan özel bakım merkezleri - Private care centers that received certificate from the provincial directorates of Ministry of Family and Social Policy</b>	44	77	104	148	147
<b>Hizmet götürülen kişi sayısı - Number of people served</b>					
<b>Yaşlılar - Elderly</b>	8 161	8 929	11 540	12 080	12 590
<b>Yatılı hizmet verilen - In-patient</b>	7 161	7 979	10 590	10 951	11 357
<b>Gündüzlü hizmet verilen - Out-patient</b>	1 000	950	950	1 139	1 233
<b>Engelliler - Number of disabled persons who receive treatment</b>	4 598	4 905	5 162	5 586	5 892
<b>Yatılı hizmet verilen - In-patient</b>	4 161	4 430	4 656	5 076	5 395
<b>Gündüzlü hizmet verilen - Out-patient</b>	388	415	454	460	441
<b>Devreler halinde hizmet verilen - Partial</b>	49	60	52	50	56
<b>Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğünden ruhsat alan özel bakım merkezlerinde hizmet verilen Beneficiaries of private care centers that received certificate from the provincial directorates of Ministry of Family and Social Policy</b>	2 144	4 331	6 872	9 565	10 169
<b>Engellilere Evde Bakım Hizmetleri Home Care Services for Persons with Disability</b>	210 320	284 595	352 859	400 347	427 434

**Kaynak: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (Mülga) Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü**

Source: Social Services and Child Protection Agency (Repealed) General Directorate of Services for Elderly Persons and Persons with Disabilities

**10.12 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü çalışmaları, 2009-2013**  
Studies of General Directorate on the Status of Women of Ministry of Family and Social Policies, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Bakanlığa ait Kadın Konukevi sayısı / Number of Women Shelters affiliated to the Ministry of Family and Social Policies</b>	29	43	53	80	90
<b>Toplam kapasite - Total capacity</b>	650	943	1 180	1 923	2 471
<b>Hizmet götürülen kişi sayısı - Number of people served</b>	4 196	4 262	5 773	9 301	12 648
<b>Kadınlar - Women</b>	2 696	2 824	4 195	6 547	8 844
<b>Çocuklar - Children</b>	1 500	1 438	1 578	2 754	3 804
<b>Yerel yönetimlere ait sığınma evi sayısı Number of shelters affiliated to the local administrations</b>	19	22	29	33	36
<b>Toplam kapasite - Total capacity</b>	-	-	-	-	779
<b>Hizmet verilen toplam kişi sayısı - The number of beneficiaries</b>	-	-	-	-	4 159
<b>Kadınlar - Women</b>	-	-	-	-	2 519
<b>Çocuklar - Children</b>	-	-	-	-	1 640
<b>STK'lara ait sığınma evi sayısı/Number of shelters affiliated to the NGOs</b>	-	-	-	-	3
<b>Toplam kapasite - Total capacity</b>	-	-	-	-	36
<b>Hizmet verilen toplam kişi sayısı - The number of beneficiaries</b>	-	-	-	-	46
<b>Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi - Violence Prevention and Monitoring Centers</b>	-	-	-	11	14

**Kaynak: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (Mülga) Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü**

Source: Social Services and Child Protection Agency (Repealed) General Directorate on the Status of Women

**10.13 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sosyal Hizmet Merkezi çalışmaları, 2013**

Family and Social Policy Ministry General Directorate of Family and Community Services Social Service Center studies, 2013

Sosyal Hizmet Merkezi - Social Service Center	Müracaat Appeal	Değerlendirilen Assessed
<b>Toplam - Total</b>	81 600	69 598
<b>Korumaya muhtaç çocuklar- Children in need of protection</b>	4 298	3 323
<b>Sosyal ekonomik destek - Social, economic support</b>	10 967	8 011
<b>Şehit yakınları ve gaziler - No martyrs and veterans</b>	74	64
<b>Aile içi şiddet - Domestic violence</b>	-	-
<b>Evlat edinme - Adoption</b>	351	207
<b>5395 uygulamaları - 5395 applications</b>	1 531	1 230
<b>Engelli evde bakım hizmeti - Disabled home care service</b>	51 417	45 248
<b>Koruyucu aile - Foster family</b>	685	543
<b>Engelli kimlik kartı - Disabled ID card</b>	8 112	7 296
<b>6284 sayılı ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi</b>		
Protection of the family and women against no. 6284. prevention of violence	3 136	2 895
<b>Huzurevi talepleri - Nursing home demands</b>	736	584
<b>Ücretsiz kreş talebi - Request free nursery</b>	135	89
<b>SSÇ kapsamında aileye teslim kararlarına ilişkin işlemler</b>		
Family context delivery decision SSC transactions	158	108

Kaynak: Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Family and Community Services

**10.14 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sosyal Hizmet Merkezi eğitim faaliyetlerine katılanlar, 2013**

Family and Social Policy Ministry General Directorate of Family and Community Services Participants in the Social Services Centre training activities, 2013

Sosyal Hizmet Merkezi - Social Service Center	Hizmetten yararlanan Beneficiaries of service
<b>Aile eğitim programına katılan kişi sayısı</b>	
Number of people attending to family education program	80 692
<b>Evlilik öncesi eğitim programına katılan kişi sayısı</b>	
Number of people attending pre-marriage education program	65 731
<b>Aile ve boşanma süreci danışmanlığından yararlanan aile sayısı</b>	
Family and divorce process consulting number of families benefited from	932
<b>Diğer eğitim, seminer ve hizmetlerden yararlanan kişi sayısı</b>	
Number of people benefiting from other training, seminars and services	29 792

Kaynak: Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Family and Community Services

İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>174</b>	<b>Explanation</b>
<b>Harita</b>		<b>Maps</b>
11.1 İBBS 2. Düzeye göre istihdam oranı, 2013	<b>188</b>	11.1 Employed rate by SR Level 2, 2013
11.2 İBBS 2. Düzeye göre işsizlik oranı, 2013	<b>190</b>	11.2 Unemployed rate by SR Level 2, 2013
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
11.1 Yaş grubuna göre istihdam edilenler, 2009-2013	<b>181</b>	11.1 Employed persons by age groups, 2009-2013
11.2 İşgücüne dahil olmayan nüfus, 2009-2013	<b>182</b>	11.2 Population not in labour force, 2009-2013
11.3 Ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2013	<b>185</b>	11.3 Employed persons by branch of economic activity, 2013
11.4 İşsizlik oranı, 2009-2013	<b>192</b>	11.4 Unemployed rate, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
11.1 Kurumsal olmayan nüfusun işgücü durumu, 2009-2013	<b>180</b>	11.1 Labour force status of non-institutional population, 2009-2013
11.2 Yaş grubuna göre istihdam edilenler, 2009-2013	<b>181</b>	11.2 Employed persons by age groups, 2009-2013
11.3 Nedenlerine göre işgücüne dahil olmayanlar, 2009-2013	<b>182</b>	11.3 Persons not in labour force by reason, 2009-2013
11.4 Ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2009-2013	<b>183</b>	11.4 Employed persons by branch of economic activities, 2009-2013
11.5 Meslek gruplarına göre istihdam edilenler, 2012-2013	<b>184</b>	11.5 Employed persons by major occupational groups, 2012-2013
11.6 İşteki durum ve ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2012-2013	<b>185</b>	11.6 Employed persons by status in employment and branch of economic activity, 2012-2013
11.7 Fıili çalışma süresi ve ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2012-2013	<b>186</b>	11.7 Employed persons by actual hours worked and branch of economic activity, 2012-2013
11.8 İBBS'ye göre işgücü durumu, 2013	<b>187</b>	11.8 Labour force status by SR, 2013
11.9 İBBS'ye göre istihdam edilenlerin sektörel dağılımı, 2013	<b>189</b>	11.9 Distribution of employment by sectors SR, 2013
11.10 Yaş grubuna göre işsizler, 2009-2013	<b>191</b>	11.10 Unemployed persons by age groups, 2009-2013
11.11 Eğitim durumuna göre işsizler, 2009-2013	<b>192</b>	11.11 Unemployed persons by educational status, 2009-2013
11.12 İllere göre temel işgücü göstergeleri, 2011	<b>193</b>	11.12 Basic labour force indicators by provinces, 2011
11.13 İllere ve ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2011	<b>195</b>	11.13 Employed population by economic activity, 2011
11.14 İllere ve işteki duruma göre istihdam edilenler, 2011	<b>197</b>	11.14 Employed population by employment status, 2011
11.15 Ekonomik faaliyete göre işçi ve işveren sendikaları, 2013	<b>199</b>	11.15 Labour and employers' unions by economic activity, 2013
11.16 Toplu sözleşme yapan işyeri ve işçiler, 2009-2013	<b>199</b>	11.16 Establishments and labourers covered by collective bargaining, 2009-2013
11.17 Grev ve lokavt uygulamaları, 2009-2013	<b>200</b>	11.17 Strikes and lockouts, 2009-2013
11.18 Yıl ortalaması asgari ücretin ABD Doları ile karşılaştırılması, 2009-2013	<b>200</b>	11.18 A comparison between average minimum wage and exchange rates (USA Dollars), 2009-2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## ÇALIŞMA

## LABOUR

İşçi - işveren ilişkileri, 1983 yılında çıkarılan 2 821 sayılı Sendikalar ve 2 822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunları ile daha rasyonel biçimde düzenlenmiştir. Bu konudaki veriler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan alınmıştır.

Laws Number 2 821 and 2 822, passed in 1983 concerning Labour Unions and Collective Bargaining Strikes and Lockouts (close downs) have effectively regulated labour-management relations. Tables related to this subject were prepared by using data obtained from the Ministry of Labour and Social Security.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA) 1988 yılında hem kentsel hem kırsal yerleşim yerlerini kapsayacak bir örnek hacmi ve geliştirilmiş bir soru kağıdı kullanılarak uygulanmaya başlanmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) koordinatörlüğünde yürütülen İşgücü Piyasası Enformasyon Sistemi (IPES) Projesi kapsamında, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) teknik katkıları ile başlatılan çalışmanın bu ilk aşamasında anket yılda iki kez, Nisan ve Ekim aylarının Pazartesi ile başlayıp Pazar ile biten son haftası referans dönemi alınarak gerçekleştirilmiştir.

Household Labour Force Survey (HLFS) launched by Turkish Statistical Institute (TurkStat) in 1988 by using a sampling method covering both urban and rural areas and an improved questionnaire. The survey conducted in the context of the project on Labour Market Information System (LMIS) coordinated by United Nations Development Programme (UNDP) was conducted semiannually with the technical assistance of International Labour Organization (ILO). The survey is implemented using the last weeks of April and October starting with Monday and ending with Sunday as reference periods.

Bu araştırmalarda iktisaden faal nüfus, istihdam, işsizlik ve eksik istihdamın ölçümünde son uluslararası standartlar kullanılmıştır. Yapılacak anketlerde elde edilecek verilerin hem zaman içinde kendisiyle karşılaştırılabilir hem de uluslararası verilerle kıyaslanabilir nitelikte olması dikkate alınmıştır.

The survey was redesigned using the latest international standards concerning statistics on the economically active population, employment, unemployment and underemployment historical and international comparability of the data were given priority in the survey design.

İstihdam ve Eğitim Projesi kapsamında yürütülen İşgücü Piyasası Bilgisi bölümünün temel amacı, işgücü piyasası verilerinin geliştirilmesini sağlamaktır. Bu amaçla, HİA'nin iyileştirilmesi ve uygulama sıklığının artırılması hedeflenmiş ve proje faaliyetleri çerçevesinde mevcut anket ulusal ve uluslararası uzmanlar tarafından çeşitli yönleri ile incelenmiştir. Uzmanlar tarafından hazırlanan raporlarda anketin örnek büyüklüğü, örnekleme ve ağırlıklandırma tekniği, soru kağıdı, alan uygulaması ve yayının içeriği gibi çeşitli konular yer almıştır. Bu konular, ulusal ve uluslararası uzmanların katılımı ile her yönüyle tartışılarak, anket 2000 yılından itibaren yeni bir yapıya kavuşturulmuştur.

The main objective of Labour Market information component in the context of Employment and Training Project was to improve the data on labour market. Hence to realize this objective, it was aimed at to improve the HLFS and increase frequency of application. In the context of project activity, existing survey was examined by national and international specialists from different aspects. Report topics prepared by the specialists covered sample size, sampling and weighting method, questionnaire, field application and contents of publication. Following the discussion over these subjects with the participation of national and international specialists, the survey has been redesigned since 2000.

Buna göre, HİA'nın; uygulama sıklığı, örnek büyüklüğü, tahmin boyutu ve soru kağıdında bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler mevcut seri ile karşılaştırma imkanını sağlayacak biçimde geliştirilmiştir.

In line with these developments, a number of changes on application frequency, sample size, estimation dimension and questionnaire of HLFS were undertaken. These changes were made taking into account the need of making comparisons with the existent series.

2000-2003 yılları arasında uygulanan araştırma sonuçları, dönemsel olarak Türkiye, kent ve kır ayrımında, yıllık olarak ise Türkiye, kent ve kır tahminlerinin yanı sıra 7 coğrafi bölge ve 9 seçilmiş il merkezi (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Samsun) için verilmiştir.

Quarterly estimates for Turkey, urban and rural and yearly estimates for Turkey, urban and rural as well as 7 geographical regions and 9 selected provinces (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Samsun) were given between 2000-2003.

2004 yılından itibaren Avrupa Birliği İstatistik Ofisi'nin (Eurostat) talep ettiği tüm değişkenlerin kapsandığı bir soru kağıdı geliştirilmiş ve Hanehalkı İşgücü Araştırması soru kağıdı AB norm ve standartlarına uyumlu hale getirilmiştir.

A new questionnaire covering all variables requested by Eurostat has been used since 2004 and the Household Labour Force Survey questionnaire meeting the standards of EU is attained.

Ayrıca, 2004 yılından itibaren örnek hacmi, yıllık düzeyde İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması 2. Düzeye (26 bölge) göre tahmin vermek üzere aylık yaklaşık 13 000 hanehalkına yükseltilmiştir. 2004 yılından itibaren, araştırmanın dönemsel sonuçları yine Türkiye, kent ve kır düzeyinde; yıllık sonuçlar ise İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması 1. Düzeye (12 bölge) göre kent ve kır ayrımında, 2. Düzeye göre ise toplam bazda verilmektedir.

The sample size was increased approximately to monthly 13 000 households to obtain regional yearly estimates on SR Level 2 (26 regions) in 2004. Since 2004 quarterly results of the survey have been given by Turkey, urban and rural and yearly results have been given by SR Level 1 (12 regions) in urban rural distinction and by SR Level 2 in total.

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları, 2005 yılı Ocak ayından itibaren hareketli üç aylık dönemler esas alınarak her ay açıklanmakta ve sonuçlar ifade kolaylığı açısından ilgili üç aylık dönemin ortasındaki ay adıyla anılmaktadır.

**Amaç:** HLA'nın temel amacı, ülkedeki işgücünün yapısı konusunda bilgi elde etmektir. Bu bilgiler, istihdam edilenlerin iktisadi faaliyet, meslek, işteki durum ve çalışma süresi; işsizlerin iş arama süresi ve aradıkları meslek konusundaki bilgileri kapsamaktadır.

#### Tanım ve Kavramlar

**Hanehalkı:** Aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın aynı konutta yaşayan, temel ihtiyaçlarını birlikte karşılayan, hanehalkı hizmet ve yönetimine iştirak eden bir ya da birden çok kişinin oluşturduğu topluluktur.

**Kurumsal olmayan nüfus:** Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapisane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

**İşgücü:** Aşağıda tanımlanan istihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

**İşgücüne katılma oranı:** İşgücünün, 15 ve daha yukarı yaş nüfus içindeki oranıdır.

**İstihdam edilenler:** Aşağıda yer alan iş başında olanlar ve iş başında olmayanlar grubuna dahil olan 15 ve daha yukarı yaşta ki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

**İşbaşında olanlar:** Ücretli, maaşlı, yevmiyeli, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir ekonomik faaliyette bulunan kişilerdir.

**İşbaşında olmayanlar:** İş ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına ve işverenler istihdamda kabul edilmektedir.

Ücretli ve maaşlı çalışan ve çeşitli nedenlerle referans döneminde işlerinin başında bulunmayan fertler; ancak 3 ay içinde işlerinin başına geri döneceklerse veya işten uzak kaldıkları süre zarfında maaş veya ücretlerinin en az %50 ve daha fazlasını almaya devam ediyorlarsa istihdamda kabul edilmektedir.

Referans haftası içinde "1 saat" bile çalışmamış olan ücretsiz aile işçileri ve yevmiyeliler istihdamda kabul edilmemektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, mesleki bilgi ve görgülerini artırmak amacıyla belirli bir menfaat (aynı ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığı çalışan çıkarlar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dahil edilmektedir.

**İşsiz:** Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olanlar işsiz nüfusa dahildirler.

Starting with January 2005, Household Labour Force Survey results are announced in every month based on the moving three months. The results are called with the name of the middle month in order to simplify expression.

**Objectives:** The main objective of the HLFS is to obtain information on the structure of the labour force in the country. This includes information on economic activity, occupation, status in employment and hours worked for employed persons; and information on the duration of unemployment and occupation sought by the unemployed.

#### Definitions and Concepts

**Household:** One person or group of persons with or without a family relationship who live in the same house, who meet basic requirements all together and who participate in the management of household.

**Non-institutional population:** Comprises all the population excluding the residents of dormitories of universities, orphanage, rest homes for elderly persons, special hospitals, prisons and military barracks etc.

**Labour force:** Comprises all employed persons and all unemployed defined in the below.

**Labour force participation rate:** Indicates the ratio of the labour force to the population 15 years of age and over.

**Persons employed:** Comprises all the persons 15 years of age and over who are included in the "persons at work" and "not at work" described below.

**Persons at work:** Persons economically active during the reference period for at least one hour as a regular employee, casual employee, self employed, employer or unpaid family worker.

**Persons not at work:** All self-employed and employers who have a job but not at work in the reference week for various reasons are considered as employed.

Regular employees with a job but did not work during the reference period for various reasons are considered as employed only if they have an assurance of return to work within a period of 3 months or if they receive at least 50% of their wage or salary from their employer during their absence.

Unpaid family workers and casual workers who did not work in the reference week even 1 hour, are not considered as employed.

The members of producer cooperatives and apprentices or stajyers who are working to gain any kind of benefit (income in cash or in kind, social security, travelling cost, pocket money etc.) are considered to be employed.

**Persons unemployed:** The unemployed comprises all persons 15 years of age and over who were not employed (neither worked for profit, payment in kind or family gain at any job even for one hour, who have no job attachment) during the reference period who have used at least one channels for seeking a job during the last three months and were available to start work within two weeks.

Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş, ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyen kişiler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

**İşsizlik oranı:** İşsiz nüfusun işgücü içindeki oranıdır.

**İşgücüne dahil olmayanlar:** İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. İşgücüne dahil olmayanlar alt gruplara şu şekilde ayrılabilir:

**İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar:** Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

**İş bulma ümidi olmayanlar:** Bölgede iş bulunmadığına veya bölgede kendisine uygun iş olmadığını inandığı ya da nereden iş arayacağını bilmediği için iş aramayıp, ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

**Diğer:** Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp, ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

**Mevsimlik çalışan:** Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

**Ev işleriyle meşgul:** Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

**Eğitim/Öğretime devam ediyor:** Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

**Emekli:** Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

**Çalışamaz halde:** Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

**Diğer:** Diğer nedenler ile iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

**Referans dönemi:** 2004 ve sonrası dönemler için her ayın Pazartesi ile başlayıp, Pazar ile biten ilk haftası referans dönemi olarak tanımlanmıştır.

**Ücretler:** Ortalama günlük ücretler, ödenen primler, fazla mesai ücretleri ve kıdem tazminatları da içine alır. Söz konusu ücretler, sigorta kesintilerine esas olan matrih üzerinden hesaplanmaktadır.

## 2011 NÜFUS VE KONUT ARAŞTIRMASI (NKA)

Nüfus ve konut sayımları, nüfusun ve ikamet edilen konutların temel nitelikleri hakkında coğrafi anlamda detaylı bilgi sağlayan kapsamlı çalışmalardır.

Birleşmiş Milletler, nüfus ve konut konusunda ülkelerarası karşılaştırılabilir istatistikler elde edilmesi amacıyla sonu "0" ile biten ve bu yıllara yakın yıllarda ülkelerin "nüfus ve konut sayımı" yapmalarını önermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu, idari kayıtlara dayalı geniş kapsamlı bir örnekleme araştırması olarak planladığı nüfus ve konut araştırmasını, Avrupa Birliğine üye ülkelere uyumlu bir şekilde 2011 yılında gerçekleştirmiştir.

Persons who have already found a job or established his/her own job but has been waiting to complete the process required to start work are also considered to be unemployed.

**Unemployed rate:** Is the ratio of unemployed persons to the labour force.

**Persons not in labour force:** Includes persons who are neither unemployed nor employed and 15 years of age and over. The persons not in labour force consist of the following sub-groups:

**Not seeking a job but available to start a job:** These are the persons who are not seeking a job for different reasons but are available for work within two weeks.

**Discouraged workers:** These are the persons who are available to start a job but are not seeking a job because of not knowing where to search, or who believe no job is available for him/her in the region.

**Other:** These are the persons who are not seeking a job for reasons such as being seasonal workers, housewives, students, property income earners, retired, or disabled.

**Seasonal workers:** Persons not seeking a job or who are not available for work because of being seasonal workers.

**Busy doing household chores:** Persons not seeking a job or who are not available for work because of doing household chores.

**In education or training:** Persons not seeking a job or who are not available for work because of attending regular school or training.

**Retired persons:** Persons not seeking a job or who are not available for work because of being retired.

**Disabled, old or ill:** Persons not seeking a job or who are not available for work because of being disabled, ill or elderly.

**Other:** Persons not seeking a job or who are not available for work because of other reasons.

**Reference period:** The first week of each month starting with Monday and ending with Sunday has been used as the reference period since 2004 application.

**Wages:** The average daily wages also include premiums, overtime and severance pay. The gross wages have been calculated from the amount subject to insurance deductions.

## 2011 POPULATION AND HOUSING CENSUS (PHC)

Population and housing censuses are large scaled studies which are designed to collect information on main characteristics of population and residential dwellings in detailed geographical level.

In order to obtain comparable statistics, United Nations recommends countries to carry out population and housing censuses during the 2010 census round. In line with EU member states, Turkstat conducted population and housing census in 2011. This study was designed as a comprehensive sample survey which was based on administrative registers.



2011 Nüfus ve Konut Araştırması, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden elde edilemeyen; hanehalkı özellikleri, işgücü, istihdam ve işsizlik, göç ve göç nedeni, engellilik ile bina ve konut nitelikleri gibi bilgileri sağlamak amacıyla "2 Ekim 2011" tarihini referans gün kabul ederek, 3 Ekim - 31 Aralık 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

**Yasal dayanak:** 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanunu uyarınca hazırlanan 2007-2011 dönemi Resmi İstatistik Programı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

**Kapsam:** Araştırmada, ülkemizde ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile yabancı uyruklu kişiler kapsamıştır. Ancak, altı aydan kısa süreli ülkemizde bulunan (örneğin yurt dışında ikamet edip, tatilini Türkiye'de geçiren) T.C. vatandaşları kapsam dışında tutulmuştur.

**Yöntem:** Araştırma, ADNKS ve Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT) kayıtları temel alınarak dizüstü bilgisayarlar (netbook) ve soru kâğıtları aracılığıyla yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmıştır.

**Örnek hacmi:** Yaklaşık 100 dolu konuttan (ADNKS'de ikamet eden kişi kaydı bulunan adresler) oluşacak şekilde belirlenen toplam 195 192 sayım bölgesinden 22 861'si (%11,7) örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bunun sonucunda, yaklaşık 2,2 milyon hanede 8,1 milyon kişiye anket uygulanmıştır. Kurumsal yerlerde (üniversite öğrenci yurdu, huzurevi, bakımevi, ceza ve tutukevi, işlahevi, yetiştirme yurdu, askeri birlik ve kıшла vb.) ise tam sayım yapılmıştır. Kurumsal nüfus dâhil edildiğinde, toplam nüfusun %12,6'sı ile görüşülmüştür.

#### Tanım ve Kavramlar

**İşgücü:** İstihdam edilenler ve işsizlerin oluşturduğu tüm çalışma çağıdaki nüfusu (15 yaş ve üzeri) kapsar.

**İstihdam:** Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dahil olan çalışma çağıdaki nüfustur.

**İşbaşında olanlar:** Ücretli, maaşlı, yevmiyeli, kendi hesabına, işveren veya ücretsiz aile işçisi olarak referans haftası (Eylül ayının son haftası) içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

**İşbaşında olmayanlar:** İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan ücretli, maaşlı, kendi hesabına ve işverenlerdir.

**İşgücü göstergeleri:** İşgücü göstergeleri hesaplanırken hanehalkı nüfusunun yanı sıra, kurumsal yerlerde kalan 15 yaş ve üzeri tüm nüfus dikkate alınmıştır.

**İşsiz:** Çalışabilir çağıdaki nüfusa dahil olup, referans döneminde istihdamda bulunmayan ve aşağıdaki 3 koşulu sağlayan kişiler işsiz olarak tanımlanmaktadır:

1- 2011 Eylül ayının son haftasında bir işi olmamak (ücretli, kendi hesabına veya işveren olarak "bir saat bile olsa" bir işte çalışmamak).

Information which can not be derived from Address Based Population Registration System, such as; household characteristics, labour force, employment, unemployment, migration, reason for migration, disability and building and dwelling characteristics etc. was planned to be obtained from 2011 Population and Housing Census. In the census, the reference date was 2<sup>nd</sup> October 2011. The field application was carried out between 3 October and 31 December 2011.

**Legal basis:** 2011 Population and Housing Census was conducted according to the 2007-2011 Official Statistics Program of TurkStat.

**Coverage:** In the survey, Turkish citizens and foreigners were covered. Turkish citizens who are in Turkey for less than six months (for example those that live abroad, but come to Turkey for vacation) were not considered to be in the coverage.

**Method:** 2011 census was based on Address Based Population Registration System and National Address Database registers and applied by face-to-face interviewing method. Hand held devices (netbooks) and paper based questionnaires were used for data collection.

**Sampling size:** In total, 195 192 enumeration areas were defined including about 100 inhabited dwellings (dwellings in which persons registered in ABPRS). Then 22 861 enumeration areas were selected (11,7%) by sampling method. As a result, census questionnaire was applied to approximately 8,1 million people in 2,2 million households. On the other hand, complete enumeration was carried out at institutional (university dormitories, nursing homes, prisons, orphanages, military barracks etc.) places. Including the institutional population, 12,6% of total population were interviewed.

#### Definitions and Concepts

**Labour force:** It comprises employed and unemployed working-age population (aged 15 and over).

**Employment:** Comprises all working age population who are included in the "persons at work" and "persons not at work" described below.

**Persons at work:** Persons economically active during the reference week for at least one hour as a regular employee, casual employee, employer, self employed or unpaid family worker.

**Persons not at work:** All regular employees, self-employed and unpaid family workers who have a job but not at work in the reference week for various reasons are considered as employed.

**Indicators on labour force:** While calculating the indicators on labour force, both household population and population residing in institutional places (aged 15 and above) were taken into account.

**Unemployed:** Persons who are in the working-age population but not employed during the reference period, and ensuring the following conditions are defined as unemployed.

1- Not having a job (not working as a regular or casual employee, employer or self employed even for one hour) in the last week of the September 2011.

2- 2011 Eylül ayı içinde ücretli, kendi hesabına veya işveren olarak çalışmak üzere iş arama kanallarından en az birini kullanarak iş aramak.

3- Bir iş bulunduğu takdirde referans dönemini takip eden iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olmak.

**İşgücünde olmayan nüfus:** Referans döneminde işsiz veya istihdamda olmayan 15 ve daha yukarı yaşta ki nüfustur.

İşgücünde olmayan nüfus; ev işleriyle meşgul, eğitim/öğretim, emekli, çalışamaz halde (hasta/özürlü/yaşlı) ve diğer olarak sınıflandırılmıştır.

**İşgücüne katılım oranı:** İşgücünün 15 ve daha yukarı yaşta ki nüfus içindeki oranıdır.

**İstihdam oranı:** İstihdamdaki nüfusun 15 ve daha yukarı yaşta ki nüfus içindeki oranıdır.

**İşsizlik oranı:** İşsiz nüfusun işgücündeki nüfus içindeki oranıdır.

**Ekonomik faaliyet:** İstihdamda olan kişinin aynı (mal) veya nakdi (para) gelir elde etmek amacıyla işini veya mesleğini yaptığı (yürüttüğü) kurum, kuruluş, ev, vb. yerlerin faaliyet türüdür. Ekonomik faaliyetler, Avrupa Topuluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması (NACE Rev.2)'ye göre kodlanmıştır.

**Tarım:** Tarım, ormancılık ve balıkçılık

**Sanayi:** Madencilik ve taş ocaklığı, imalat sanayi, elektrik, gaz, buhar, su ve kanalizasyon ile inşaat

**Hizmet:** Toptan ve perakende ticaret, ulaştırma ve depolama, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, bilgi ve iletişim, finans ve sigorta faaliyetleri, gayrimenkul faaliyetleri, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, idari ve destek hizmet faaliyetleri, kamu yönetimi ve savunma, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor ile diğer toplumsal hizmetler

**İşteki durum:** İstihdam edilen ve daha önce bir işte çalışmış olanlar, Uluslararası İşteki Durum Sınıflamasına (ICSE 1993) uygun olarak sınıflandırılmakta ve yayımlanmaktadır.

- 1- Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli
- 2- İşveren/kendi hesabına
- 3- Ücretsiz aile işçisi

**Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli:** Bir başkasının işinde aynı (mal) ya da nakdi (para) bir gelir elde etmek amacıyla çalışanlardır.

**İşveren:** Kendi işyerinde en az bir ücretli veya yevmiyeli personel çalıştıran kişidir.

**Kendi hesabına:** İşinde, tarlasında, bağında, bahçesinde, dükkanında, yazıhanesinde, imalathanesinde, tamirhanesinde vb. yerlerde tek başına veya ücretsiz aile fertleri ile birlikte (yanında ücretli veya yevmiyeli kişi çalıştırmaksızın) aynı (mal) ya da nakdi (para) olarak gelir elde etmek için çalışanlardır.

**Ücretsiz aile işçisi:** Aynı hanede yaşayan birisi tarafından işletilen (sahip olunan) ve piyasaya yönelik faaliyet gösteren işletmelerde ücretsiz olarak çalışan, fakat işletmenin ortağı konumunda olmayan kişilerdir.

2- By using at least one channel, seeking for a job to work as regular or casual employee, employer or self employed in September 2011.

3- To be able to start working within 2 weeks following the reference date if finds a job.

**Population not in labour force:** Persons who are 15 years of age and over and are not employed in reference period and who are not included in the unemployed population.

The population not in labor force during the census are classified as homemaker, education/training, retired, unable to work (illness/disability/senility) and other.

**Labour force participation rate:** Indicates the proportion of the population in labor force to the population 15 years of age and over.

**Employment rate:** Indicates the proportion of the population in employment to the population 15 years of age and over.

**Unemployment rate:** Indicates the proportion of the unemployed population to the population in labour force.

**Economic activity:** The kind of activity that the employed person does (administers) at an organization, institution, home, etc. for an income either in kind (good) or in cash (money). Economic activities are coded according to the International Standard of Economic Activities in the European Union (NACE Rev.2).

**Agriculture:** Agriculture, forestry, and fishery

**Industry:** Mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas steam, water supply, sewerage etc. and construction

**Services:** Whole and retail trade, transportation and storage, accommodation and food service activities, information and communication, financial and insurance activities, real estate activities, professional, scientific and technical activities, public administration and defence, education, human health and social work activities, arts, entertainment and recreation and other social, community and personal service activities

**Employment status:** All persons who are currently employed and persons employed in the past are classified according to International Classification on status in Employment (ICSE 1993) and results are published by this classification also.

- 1- Regular or casual employee
- 2- Employer/Self employed
- 3- Unpaid family worker

**Regular or casual employee:** The persons who work at somebody else's job in order to get an earning in kind (goods) or in cash (money) with wage or salary.

**Employer:** The person who employs at least one wage earner or casual employee at his own work place.

**Self employed:** Persons who are working for an income either in kind (good) or in cash (money) at his own business, field, vineyard, garden, grocery, office, workshop, repair-shop, etc. on his own or with unpaid family members (without employing anybody with wage or daily wage).

**Unpaid family worker:** Persons who are working at a business managed (owned) by a family member and performing activities for the market, without being paid, but not as a partner of the business.

**Sendika:** İşçilerin ve işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.

**Toplu iş sözleşmesi:** Hizmet akdinin yapılması, kapsamı ve sona ermesi ile ilgili hususları düzenlemek üzere işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında yapılan sözleşmedir. Toplu iş sözleşmeleri, tarafların karşılıklı hak ve borçlarını, sözleşmenin uygulanmasını ve denetimini, uyuşmazlıkların çözümü için başvurulacak yolları düzenleyen hükümleri de içerebilir.

**Grev:** İşçilerin, topluca çalışmamak suretiyle işyerinde faaliyeti durdurmak veya işin niteliğine göre önemli ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaşarak ya da bir kuruluşun aynı amaçla topluca çalışmamaları için verdiği karara uyarak işi bırakmalarına grev denir.

Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde işçilerin iktisadi ve sosyal durumlarıyla çalışma şartlarını korumak veya düzeltmek amacıyla Kanun hükümlerine uygun olarak yapılan greve kanuni grev denir. Kanuni grev için aranan şartlar gerçekleşmeden yapılan greve kanun dışı grev denir.

**Lokavt:** İşyerinde faaliyetin tamamen durmasına sebep olacak tarzda, işveren veya işveren vekili tarafından kendi teşebbüsü ile veya bir işveren kuruluşunun verdiği karara uyarak işçilerin topluca işten uzaklaştırılmasına lokavt denir. Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması ve işçi sendikası tarafından grev kararı alınması halinde Kanun hükümlerine uygun olarak yapılan lokavta kanuni lokavt denir. Kanuni lokavt için aranan şartlar gerçekleşmeden yapılan lokavta kanun dışı lokavt denir.

**Labour union:** The associations of workers and employers which are established to protect and improve joint economical and social rights and benefits of their members in labour affairs.

**Collective bargaining agreement:** A written contract between an employer (or an association of employers) union (s) usually for a definite period of time defining conditions of employment (wages, hours, holidays, etc.), rights of workers and unions, and procedures to be followed in settling disputes or handling issues that arise during the validity of the contract.

**Strike:** The expression 'strike' means any concerted cessation by workers of their work with the object of halting the activities of a given establishment or of paralysing such activities to a considerable extent, or any abandonment by workers of their work in accordance with a decision taken by an organisation.

The expression 'lawful strike' means any strike called by workers in accordance with this Act with the object of safeguarding or improving their economic and social position and working conditions in the event of a dispute during negotiations to conclude a collective agreement. The expression 'unlawful strike' means any strike called without fulfilling all the conditions for a lawful strike.

**Lockout:** The expression 'lockout' means any action taken by an employer or his representative, either on his own initiative or in accordance with a decision taken by an employers' association to refuse employment to the workers and so completely halt the activities of a given establishment. The expression 'lawful lockout' means any lockout ordered in accordance with this act where there is a dispute in the course of negotiations for a collective agreement and a decision to call a strike has been taken by the trades union. The expression 'unlawful lockout' means any lockout ordered without fulfilling all the conditions for a lawful lockout.

## 11.1 Kurumsal olmayan nüfusun işgücü durumu, 2009-2013

Labour force status of non-institutional population, 2009-2013

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Türkiye - Turkey</b>					
<b>Toplam nüfus - Total population</b>	70 542	71 343	72 376	73 604	74 457
<b>15 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 15 years and over</b>	51 686	52 541	53 593	54 724	55 608
<b>İşgücü - Labour force</b>	24 748	25 641	26 725	27 339	28 271
<b>İşgücüne katılma oranı - Labour force participation rate (%)</b>	47,9	48,8	49,9	50,0	50,8
<b>İstihdam edilenler - Employed</b>	21 277	22 594	24 110	24 821	25 524
<b>İşsiz - Unemployed</b>	3 471	3 046	2 615	2 518	2 747
<b>İşsizlik oranı - Unemployed rate (%)</b>	14,0	11,9	9,8	9,2	9,7
<b>İşgücüne dahil olmayanlar - Not in labour force</b>	26 938	26 901	26 867	27 385	27 337
<b>Kent - Urban</b>					
<b>Toplam nüfus - Total population</b>	48 747	49 170	49 535	50 397	50 885
<b>15 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 15 years and over</b>	36 197	36 576	36 973	37 656	38 129
<b>İşgücü - Labour force</b>	16 585	17 105	17 594	18 186	18 907
<b>İşgücüne katılma oranı - Labour force participation rate (%)</b>	45,8	46,8	47,6	48,3	49,6
<b>İstihdam edilenler - Employed</b>	13 839	14 679	15 508	16 167	16 736
<b>İşsiz - Unemployed</b>	2 746	2 425	2 087	2 018	2 171
<b>İşsizlik oranı - Unemployed rate (%)</b>	16,6	14,2	11,9	11,1	11,5
<b>İşgücüne dahil olmayanlar - Not in labour force</b>	19 611	19 472	19 378	19 470	19 222
<b>Kır - Rural</b>					
<b>Toplam nüfus - Total population</b>	21 795	22 172	22 841	23 207	23 572
<b>15 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 15 years and over</b>	15 489	15 965	16 620	17 068	17 479
<b>İşgücü - Labour force</b>	8 163	8 536	9 131	9 153	9 364
<b>İşgücüne katılma oranı - Labour force participation rate (%)</b>	52,7	53,5	54,9	53,6	53,6
<b>İstihdam edilenler - Employed</b>	7 438	7 915	8 603	8 653	8 788
<b>İşsiz - Unemployed</b>	724	621	528	500	576
<b>İşsizlik oranı - Unemployed rate (%)</b>	8,9	7,3	5,8	5,5	6,1
<b>İşgücüne dahil olmayanlar - Not in labour force</b>	7 326	7 429	7 489	7 915	8 115
<b>Erkek - Males</b>					
<b>Toplam nüfus - Total population</b>	35 000	35 401	35 909	36 587	37 026
<b>15 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 15 years and over</b>	25 369	25 801	26 320	26 951	27 411
<b>İşgücü - Labour force</b>	17 898	18 257	18 867	19 147	19 597
<b>İşgücüne katılma oranı - Labour force participation rate (%)</b>	70,5	70,8	71,7	71,0	71,5
<b>İstihdam edilenler - Employed</b>	15 406	16 170	17 137	17 512	17 883
<b>İşsiz - Unemployed</b>	2 491	2 088	1 730	1 635	1 714
<b>İşsizlik oranı - Unemployed rate (%)</b>	13,9	11,4	9,2	8,5	8,7
<b>İşgücüne dahil olmayanlar - Not in labour force</b>	7 471	7 544	7 453	7 804	7 814
<b>Kadın - Females</b>					
<b>Toplam nüfus - Total population</b>	35 541	35 941	36 467	37 017	37 430
<b>15 ve daha yukarı yaştaki nüfus - Population 15 years and over</b>	26 317	26 740	27 273	27 773	28 197
<b>İşgücü - Labour force</b>	6 851	7 383	7 859	8 192	8 674
<b>İşgücüne katılma oranı - Labour force participation rate (%)</b>	26,0	27,6	28,8	29,5	30,8
<b>İstihdam edilenler - Employed</b>	5 871	6 425	6 973	7 309	7 641
<b>İşsiz - Unemployed</b>	979	959	885	883	1 033
<b>İşsizlik oranı - Unemployed rate (%)</b>	14,3	13,0	11,3	10,8	11,9
<b>İşgücüne dahil olmayanlar - Not in labour force</b>	19 466	19 357	19 414	19 581	19 523

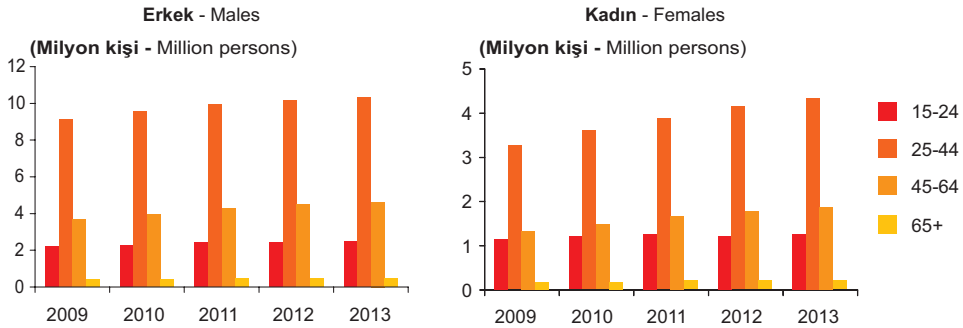
## 11.2 Yaş grubuna göre istihdam edilenler, 2009-2013

Employed persons by age groups, 2009-2013

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Türkiye - Turkey</b>					
<b>Erkek - Males</b>	15 406	16 170	17 137	17 512	17 883
15-24	2 190	2 269	2 446	2 435	2 476
25-44	9 123	9 533	9 950	10 145	10 307
45-64	3 682	3 944	4 282	4 475	4 625
65+	411	424	459	457	475
<b>Kadın - Females</b>	5 871	6 425	6 974	7 309	7 641
15-24	1 137	1 196	1 251	1 212	1 252
25-44	3 257	3 595	3 871	4 140	4 334
45-64	1 314	1 468	1 661	1 766	1 867
65+	163	166	191	191	188
<b>Kent - Urban</b>					
<b>Erkek - Males</b>	10 587	11 104	11 623	11 975	12 225
15-24	1 498	1 525	1 611	1 612	1 633
25-44	6 762	7 085	7 342	7 574	7 715
45-64	2 221	2 374	2 549	2 667	2 745
65+	106	120	121	122	132
<b>Kadın - Females</b>	3 251	3 575	3 886	4 193	4 511
15-24	702	728	755	745	785
25-44	2 075	2 307	2 496	2 734	2 930
45-64	456	516	610	689	769
65+	18	24	25	25	27
<b>Kır - Rural</b>					
<b>Erkek - Males</b>	4 819	5 065	5 514	5 537	5 658
15-24	692	744	835	823	843
25-44	2 361	2 448	2 608	2 571	2 592
45-64	1 461	1 569	1 733	1 808	1 880
65+	305	304	338	335	343
<b>Kadın - Females</b>	2 620	2 850	3 088	3 116	3 130
15-24	435	468	496	467	467
25-44	1 182	1 288	1 375	1 406	1 404
45-64	858	952	1 051	1 077	1 098
65+	145	142	166	166	161

11.1 Yaş grubuna göre istihdam edilenler - Employed persons by age groups  
[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

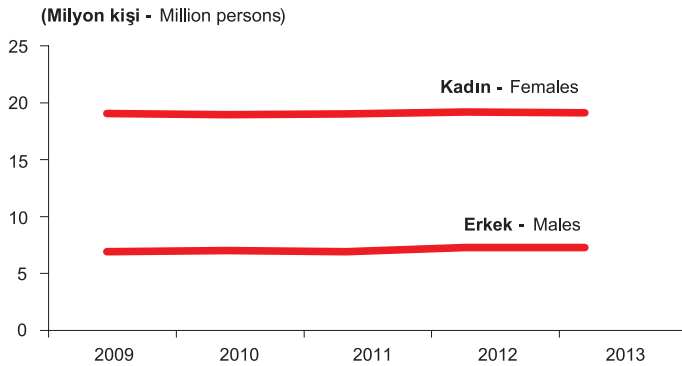
## 11.3 Nedenlerine göre işgücüne dahil olmayanlar, 2009-2013

Persons not in labour force by reason, 2009-2013

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Erkek - Males</b>					
<b>İşgücüne dahil olmayan nüfus</b>					
Population not in labour force	7 470	7 544	7 453	7 804	7 815
<b>İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar</b>					
Not seeking a job, but available to start	898	878	852	941	886
<b>Mevsimlik çalışan - Seasonal worker</b>	20	16	14	13	13
<b>Ev işleriyle meşgul - Housewife</b>	-	-	-	-	-
<b>Eğitim/Öğretim - Education/Training</b>	2 134	2 210	2 175	2 256	2 244
<b>Emekli - Retired</b>	2 858	2 847	2 844	2 959	3 006
<b>Çalışamaz halde - Disabled, old, ill etc.</b>	1 252	1 238	1 232	1 277	1 307
<b>Diğer - Other</b>	308	355	336	358	359
<b>Kadın - Females</b>					
<b>İşgücüne dahil olmayan nüfus</b>					
Population not in labour force	19 467	19 357	19 414	19 581	19 523
<b>İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar</b>					
Not seeking a job, but available to start	1 164	1 135	1 092	1 052	1 193
<b>Mevsimlik çalışan - Seasonal worker</b>	67	49	50	51	37
<b>Ev işleriyle meşgul - Housewife</b>	12 101	11 914	11 872	11 992	11 463
<b>Eğitim/Öğretim - Education/Training</b>	1 832	1 912	2 043	2 153	2 221
<b>Emekli - Retired</b>	763	730	772	836	831
<b>Çalışamaz halde - Disabled, old, ill etc.</b>	2 143	2 156	2 174	2 182	2 359
<b>Diğer - Other</b>	1 397	1 461	1 410	1 315	1 419

11.2 İşgücüne dahil olmayan nüfus - Population not in labour force  
[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

## 11.4 Ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2009-2013

Employed persons by branch of economic activities, 2009-2013  
[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Erkek - Males</b>	15 406	16 170	17 137	17 512	17 883
<b>Tarım, ormancılık ve balıkçılık - Agriculture, forestry and fishing</b>	2 795	2 959	3 199	3 225	3 189
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	95	110	123	111	102
<b>İmalat sanayi - Manufacturing</b>	3 024	3 265	3 380	3 408	3 546
<b>Elektrik, gaz, buhar, su ve kanalizasyon</b>					
Electricity, gas, steam, water supply, sewerage etc.	103	153	198	200	198
<b>İnşaat ve bayındırık işleri - Construction</b>	1 266	1 376	1 622	1 652	1 720
<b>Toptan ve perakende ticaret - Wholesale and retail trade</b>	2 779	2 697	2 787	2 751	2 733
<b>Ulaştırma ve depolama - Transportation and storage</b>	924	949	978	1 030	1 075
<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b>					
Accommodation and food service activities	889	917	936	965	1 024
<b>Bilgi ve iletişim - Information and communication</b>	114	153	159	176	187
<b>Finans ve sigorta faaliyetleri - Financial and insurance activities</b>	156	158	158	143	159
<b>Gayrimenkul faaliyetleri - Real estate activities</b>	53	47	126	151	153
<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b>					
Professional, scientific and technical activities	273	292	283	329	348
<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b>					
Administrative and support service activities	470	591	587	629	685
<b>Kamu yönetimi ve savunma - Public administration and defence</b>	1 031	1 100	1 135	1 237	1 226
<b>Eğitim hizmetleri - Education</b>	516	541	593	632	625
<b>İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri</b>					
Human health and social work activities	263	259	280	299	300
<b>Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor</b>					
Arts, entertainment and recreation	110	84	84	83	95
<b>Diğer hizmet faaliyetleri - Other social, community and personal service activities</b>					
	545	518	509	491	518
<b>Kadın - Females</b>	5 871	6 426	6 973	7 309	7 641
<b>Tarım, ormancılık ve balıkçılık - Agriculture, forestry and fishing</b>	2 445	2 724	2 944	2 872	2 826
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	2	4	2	2	3
<b>İmalat sanayi - Manufacturing</b>	846	950	987	1 012	1 086
<b>Elektrik, gaz, buhar, su ve kanalizasyon</b>					
Electricity, gas, steam, water supply, sewerage etc.	9	12	14	17	20
<b>İnşaat ve bayındırık işleri - Construction</b>	40	56	54	57	62
<b>Toptan ve perakende ticaret - Wholesale and retail trade</b>	602	629	689	751	785
<b>Ulaştırma ve depolama - Transportation and storage</b>	62	59	66	65	77
<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b>					
Accommodation and food service activities	161	167	204	241	284
<b>Bilgi ve iletişim - Information and communication</b>	42	51	52	61	68
<b>Finans ve sigorta faaliyetleri - Financial and insurance activities</b>	118	116	123	121	129
<b>Gayrimenkul faaliyetleri - Real estate activities</b>	10	14	28	33	33
<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b>					
Professional, scientific and technical activities	126	136	144	178	205
<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b>					
Administrative and support service activities	130	175	191	295	335
<b>Kamu yönetimi ve savunma - Public administration and defence</b>	176	192	202	221	235
<b>Eğitim hizmetleri - Education</b>	451	478	513	592	622
<b>İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri</b>					
Human health and social work activities	328	331	413	509	558
<b>Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor</b>					
Arts, entertainment and recreation	20	18	16	25	26
<b>Diğer hizmet faaliyetleri - Other social, community and personal service activities</b>					
	304	314	331	257	287

## 11.5 Meslek gruplarına göre istihdam edilenler, 2012-2013

Employed persons by major occupational groups, 2012-2013  
[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

Meslek grubu - Major occupational groups ISCO 08	2012	2013
<b>Erkek - Males</b>	17 512	17 883
<b>Yöneticiler - Managers</b>	1 322	1 100
<b>Profesyonel meslek mensupları - Professionals</b>	1 235	1 270
<b>Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları</b> Technicians and associate professionals	981	1 013
<b>Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar</b> Clerical support workers	848	946
<b>Hizmet ve satış elemanları - Service and sales workers</b>	3 026	3 321
<b>Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar</b> Skilled agricultural, forestry and fishery workers	2 799	2 790
<b>Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar - Craft and related trades workers</b>	3 010	3 087
<b>Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar</b> Plant and machine operators and assemblers	2 143	2 218
<b>Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar - Elementary occupations</b>	2 148	2 138
<b>Kadın - Females</b>	7 309	7 641
<b>Yöneticiler - Managers</b>	182	186
<b>Profesyonel meslek mensupları - Professionals</b>	938	991
<b>Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları</b> Technicians and associate professionals	357	332
<b>Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar</b> Clerical support workers	642	688
<b>Hizmet ve satış elemanları - Service and sales workers</b>	1 078	1 243
<b>Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar</b> Skilled agricultural, forestry and fishery workers	2 107	2 027
<b>Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar - Craft and related trades workers</b>	362	407
<b>Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar</b> Plant and machine operators and assemblers	248	267
<b>Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar - Elementary occupations</b>	1 395	1 500

Not. Meslek sınıflaması 2012 yılına kadar ISCO 88'e göre verilmektedir. 2012 yılından ise hem ISCO 88 hem de ISCO 08'e göre verilebilmektedir. 2013 yılından itibaren ise sadece ISCO 08 meslek kodlaması kullanılmaktadır.

Note. Until 2012, all occupations were coded according to the International Standard Classification of Occupations (ISCO 88). In 2012, all occupations were coded according to ISCO 88 and ISCO 08. After 2013, all occupations have been only coded according to ISCO 08.



## 11.6 İşteki durum ve ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2012-2013

Employed persons by status in employment and branch of economic activity, 2012-2013

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

İşteki durum - Status in employment ICSE 91	Toplam Total	Tarım Agriculture	Sanayi <sup>(1)</sup> Industry <sup>(1)</sup>	Hizmetler <sup>(2)</sup> Services <sup>(2)</sup>	2012				
<b>Erkek - Males</b>	17 512	3 225	5 372	8 915					
<b>Ücretli, maaşlı ve yevmiyeli - Regular and casual employee</b>	11 652	392	4 601	6 659					
<b>İşveren - Employer</b>	1 145	71	360	714					
<b>Kendi hesabına - Self employed</b>	3 906	2 177	363	1 366					
<b>Ücretsiz aile işçisi - Unpaid family worker</b>	809	585	48	176					
<b>Kadın - Females</b>	7 309	2 872	1 088	3 349					
<b>Ücretli, maaşlı ve yevmiyeli - Regular and casual employee</b>	3 967	213	906	2 848					
<b>İşveren - Employer</b>	94	8	12	74					
<b>Kendi hesabına - Self employed</b>	788	413	136	239					
<b>Ücretsiz aile işçisi - Unpaid family worker</b>	2 460	2 238	34	188					
2013									
<b>Erkek - Males</b>	17 883	3 189	5 567	9 127					
<b>Ücretli, maaşlı ve yevmiyeli - Regular and casual employee</b>	12 031	374	4 788	6 869					
<b>İşveren - Employer</b>	1 088	68	348	672					
<b>Kendi hesabına - Self employed</b>	3 951	2 146	383	1 422					
<b>Ücretsiz aile işçisi - Unpaid family worker</b>	813	601	48	164					
<b>Kadın - Females</b>	7 641	2 826	1 170	3 645					
<b>Ücretli, maaşlı ve yevmiyeli - Regular and casual employee</b>	4 322	218	955	3 149					
<b>İşveren - Employer</b>	94	5	11	78					
<b>Kendi hesabına - Self employed</b>	822	406	168	248					
<b>Ücretsiz aile işçisi - Unpaid family worker</b>	2 403	2 197	36	170					

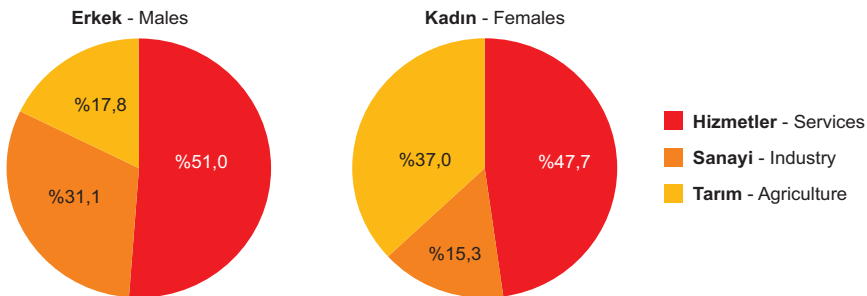
(1) Madencilik ve taşocakçılığı, imalat sanayii, elektrik, gaz, su ve inşaat

(2) Toptan ve perakende ticaret, lokanta ve oteller, ulaştırma, haberleşme ve depolama, mali kurumlar, sigorta, taşınmaz mallara ait işler, toplm hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetler

(1) Mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, water, construction

(2) Wholesale and retail trade, restaurants and hotels, transportation, communication and storage, financial institutions, insurance, business services related to real estates, community, social and personal services

## 11.3 Ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler

Employed persons by branch of economic activity  
2013

## 11.7 Fıllı çalışma süresi ve ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2012-2013

Employed persons by actual hours worked and branch of economic activity, 2012-2013

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

Fiili çalışma süresi (Saat) Actual hours worked (Hours)	Toplam Total	Tarım Agriculture	Sanayi <sup>(1)</sup> Industry <sup>(1)</sup>	Hizmetler <sup>(2)</sup> Services <sup>(2)</sup>
2012				
<b>Erkek - Males</b>	17 512	3 225	5 372	8 915
<b>İş başında olanlar - Persons at work</b>	16 983	2 935	5 294	8 754
1-16	499	304	56	139
17-35	1 514	843	190	481
36-39	291	110	59	122
40	2 356	103	406	1 847
41-49	3 716	392	1 618	1 706
50-59	2 950	466	1 234	1 250
60-71	3 921	558	1 317	2 046
72+	1 736	159	414	1 163
<b>İş başında olmayanlar - Persons not at work</b>	529	290	78	161
<b>Kadın - Females</b>	7 309	2 872	1 088	3 349
<b>İş başında olanlar - Persons at work</b>	7 110	2 829	1 066	3 215
1-16	792	547	72	173
17-35	1 700	1 150	114	436
36-39	123	79	8	36
40	1 154	80	102	972
41-49	1 281	311	338	632
50-59	933	315	255	363
60-71	854	291	145	418
72+	273	56	32	185
<b>İş başında olmayanlar - Persons not at work</b>	199	43	22	134
2013				
<b>Erkek - Males</b>	17 883	3 189	5 567	9 127
<b>İş başında olanlar - Persons at work</b>	17 264	2 927	5 442	8 895
1-16	613	303	118	192
17-35	2 018	907	399	712
36-39	245	93	41	111
40	2 238	92	387	1 759
41-49	3 956	397	1 698	1 861
50-59	2 874	454	1 200	1 220
60-71	3 650	499	1 213	1 938
72+	1 670	182	386	1 102
<b>İş başında olmayanlar - Persons not at work</b>	619	262	125	232
<b>Kadın - Females</b>	7 641	2 826	1 171	3 644
<b>İş başında olanlar - Persons at work</b>	7 374	2 791	1 127	3 456
1-16	889	580	101	208
17-35	1 933	1 192	174	567
36-39	127	75	11	41
40	1 126	78	102	946
41-49	1 360	298	356	706
50-59	881	258	235	388
60-71	779	252	120	407
72+	279	58	28	193
<b>İş başında olmayanlar - Persons not at work</b>	267	35	44	188

(1) Madencilik ve taşocakçılığı, imalat sanayii, elektrik, gaz, su ve inşaat

(2) Toptan ve perakende ticaret, lokanta ve oteller, ulaştırma, haberleşme ve depolama, mali kurumlar, sigorta, taşınmaz mallara ait işler, toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetler

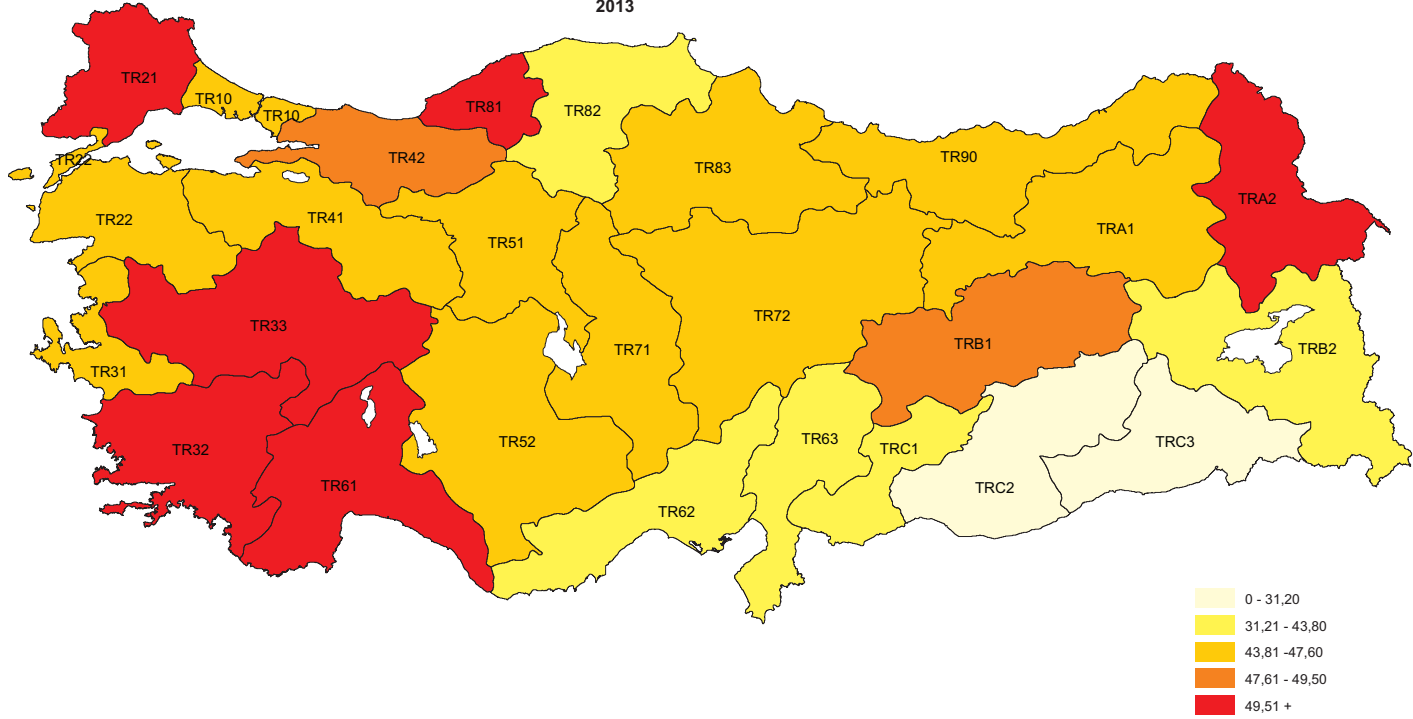
(1) Mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, water and construction

(2) Wholesale and retail trade, restaurants and hotels, transportation, communication and storage, financial institutions, insurance, business services related to real estates, community, social and personal services

11.8 İBBS'ye göre işgücü durumu, 2013  
Labour force status by SR, 2013

İBBS - 2. Düzey SR - Level 2	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus		İşgücüne dahil olmayan nüfus		İşgücüne katılma oranı Labour force participation rate	İstihdam oranı Employment rate	İşsizlik oranı Unemploy- ment rate	
	Population 15 years and over	İşgücü Labour force	İstihdam Employment	İşsiz Unemploy- ment				Population not in labour force
					(Bin kişi - Thousand person)			
					(%)			
<b>Toplam - Total</b>	55 608	28 271	25 524	2 747	27 337	50,8	45,9	9,7
TR10 İstanbul	10 046	5 248	4 658	589	4 799	52,2	46,4	11,2
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	1 347	748	692	56	600	55,5	51,3	7,5
TR22 Balıkesir, Çanakkale	1 319	625	587	38	694	47,4	44,5	6,0
TR31 İzmir	3 200	1 790	1 514	276	1 410	55,9	47,3	15,4
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	2 296	1 289	1 201	89	1 007	56,2	52,3	6,9
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	2 100	1 142	1 080	62	958	54,4	51,4	5,4
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	2 956	1 490	1 385	105	1 466	50,4	46,9	7,0
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	2 705	1 486	1 340	146	1 219	54,9	49,5	9,8
TR51 Ankara	3 748	1 856	1 667	190	1 892	49,5	44,5	10,2
TR52 Konya, Karaman	1 634	795	757	37	839	48,6	46,4	4,7
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	2 119	1 211	1 115	96	908	57,2	52,6	7,9
TR62 Adana, Mersin	2 747	1 381	1 203	177	1 366	50,3	43,8	12,8
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	2 218	1 018	893	125	1 200	45,9	40,3	12,2
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	1 128	545	510	36	583	48,3	45,2	6,5
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	1 663	844	762	81	819	50,7	45,8	9,6
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	804	449	416	33	355	55,8	51,7	7,4
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	604	281	263	18	323	46,5	43,5	6,4
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	1 983	1 006	941	65	978	50,7	47,4	6,5
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	2 011	1 027	958	69	984	51,1	47,6	6,8
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	667	335	313	22	332	50,3	46,9	6,6
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	708	413	385	28	295	58,3	54,4	6,7
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	1 249	670	618	52	579	53,6	49,5	7,7
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	1 263	581	519	62	682	46,0	41,1	10,6
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	1 686	763	707	56	923	45,3	42,0	7,3
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	2 127	805	664	141	1 322	37,9	31,2	17,5
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	1 279	473	373	99	807	36,9	29,2	21,1

11.1 İBBS 2. Düzeye göre istihdam oranı  
Employed rate by SR Level 2  
2013



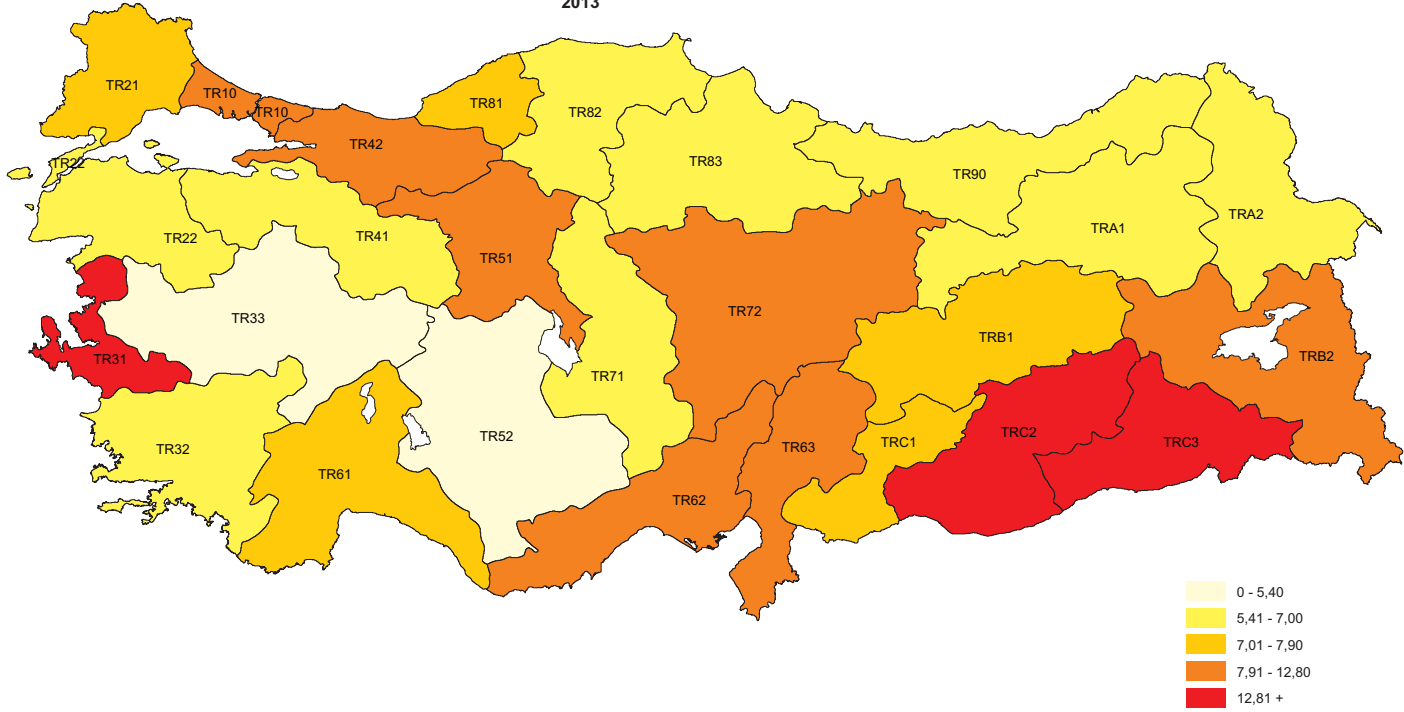
11.9 İBBS'ye göre istihdam edilenlerin sektörel dağılımı, 2013  
Distribution of employment by sectors SR, 2013

İBBS - 2. Düzey SR - Level 2	NACE Rev.2							
	Toplam	Tarım	Sanayi <sup>(1)</sup>	Hizmetler		Tarım	Sanayi	Hizmetler
	Total	Agriculture	Industry <sup>(1)</sup>	Services	Toplam - Total	Agriculture	Industry	Services
	(Bin kişi - Thousand person)				(Dikey - Vertical)	(Yatay - Horizontal)		
					(%)	(%)		
Toplam - Total	25 524	6 015	6 737	12 771	100,0	23,6	26,4	50,0
TR10 İstanbul	4 658	27	1 635	2 997	18,2	0,6	35,1	64,3
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	692	118	251	323	2,7	17,1	36,3	46,6
TR22 Balıkesir, Çanakkale	587	213	113	261	2,3	36,3	19,3	44,4
TR31 İzmir	1 514	187	481	846	5,9	12,3	31,8	55,9
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	1 201	478	230	493	4,7	39,8	19,1	41,1
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	1 080	482	249	349	4,2	44,6	23,1	32,3
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	1 385	202	561	623	5,4	14,6	40,5	45,0
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	1 340	296	446	598	5,2	22,1	33,3	44,7
TR51 Ankara	1 667	77	394	1 196	6,5	4,6	23,6	71,7
TR52 Konya, Karaman	757	248	187	323	3,0	32,7	24,7	42,6
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	1 115	358	151	606	4,4	32,1	13,6	54,4
TR62 Adana, Mersin	1 203	285	280	639	4,7	23,7	23,3	53,1
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	893	232	248	413	3,5	26,0	27,8	46,2
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	510	189	83	237	2,0	37,1	16,3	46,6
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	762	267	185	311	3,0	35,0	24,2	40,8
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	416	155	101	160	1,6	37,2	24,3	38,5
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	263	107	49	107	1,0	40,6	18,6	40,8
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	941	397	177	367	3,7	42,2	18,8	39,0
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	958	451	137	370	3,8	47,1	14,3	38,6
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	313	139	35	139	1,2	44,3	11,2	44,5
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	385	208	58	119	1,5	54,0	15,0	31,0
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	618	275	109	234	2,4	44,5	17,7	37,9
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	519	200	111	209	2,0	38,5	21,3	40,2
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	707	169	226	312	2,8	23,9	31,9	44,2
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	664	213	144	308	2,6	32,0	21,7	46,3
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	373	46	97	230	1,5	12,3	26,0	61,7

(1) İnşaat sektörü, sanayi sektörü içinde değerlendirilmiştir.

(1) Including construction sector.

11.2 İBBS 2. Düzeye göre işsizlik oranı  
Unemployed rate by SR Level 2  
2013



## 11.10 Yaş grubuna göre işsizler, 2009-2013

Unemployed persons by age groups, 2009-2013

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Türkiye - Turkey</b>					
<b>Erkek - Males</b>	2 491	2 088	1 730	1 635	1 714
15-24	746	604	505	475	506
25-44	1 334	1 094	888	828	867
45-64	404	381	329	326	334
65+	7	9	8	6	7
<b>Kadın - Females</b>	980	959	885	883	1 033
15-24	380	359	327	301	351
25-44	537	529	487	513	591
45-64	63	71	71	69	91
65+	0	0	0	0	0
<b>Kent - Urban</b>					
<b>Erkek - Males</b>	1 914	1 604	1 317	1 247	1 286
15-24	544	442	363	345	362
25-44	1 035	843	675	633	645
45-64	329	312	272	265	272
65+	6	7	7	4	7
<b>Kadın - Females</b>	833	821	770	771	885
15-24	320	300	275	256	287
25-44	459	459	431	453	517
45-64	54	62	64	62	81
65+	0	0	0	0	0
<b>Kır - Rural</b>					
<b>Erkek - Males</b>	577	483	413	388	429
15-24	202	161	142	130	144
25-44	299	251	213	195	222
45-64	75	69	57	61	62
65+	1	2	1	2	1
<b>Kadın - Females</b>	147	138	115	112	148
15-24	60	59	52	45	64
25-44	78	70	56	60	74
45-64	9	9	7	7	10
65+	0	0	0	0	0

Not. İki bin kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

Note. Sample size is too small for reliable estimates for figures less than two thousand persons.

## 11.11 Eğitim durumuna göre işsizler, 2009-2013

Unemployed persons by educational status, 2009-2013

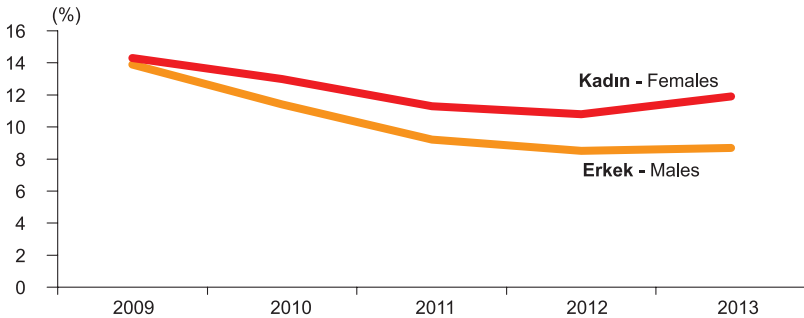
[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

(Bin - Thousand)

Eğitim durumu - Educational status ISCED 97	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Erkek - Males</b>	2 491	2 088	1 730	1 635	1 714
<b>Okuma yazma bilmeyen - Illiterate</b>	65	49	39	34	38
<b>Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen</b>					
Literate but no school completed	137	121	108	102	99
<b>İlkokul mezunu - Primary school graduate</b>	933	750	575	496	506
<b>İlköğretim mezunu - Primary education graduate</b>	309	303	262	278	317
<b>Ortaokul veya dengi meslek okul mezunu</b>					
Junior high school or equivalent vocational school graduate	262	200	165	151	155
<b>Genel lise - High school</b>	310	255	196	192	194
<b>Lise dengi meslek okul mezunu</b>					
Vocational school at high school level graduate	248	205	170	157	162
<b>Yüksek öğretim - Higher education graduate</b>	227	205	215	225	243
<b>Kadın - Females</b>	979	958	885	883	1 033
<b>Okuma yazma bilmeyen - Illiterate</b>	21	20	17	12	19
<b>Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen</b>					
Literate but no school completed	42	34	35	27	34
<b>İlkokul mezunu - Primary school graduate</b>	210	209	176	167	203
<b>İlköğretim mezunu - Primary education graduate</b>	86	96	90	92	117
<b>Ortaokul veya dengi meslek okul mezunu</b>					
Junior high school or equivalent vocational school graduate	55	54	45	49	51
<b>Genel lise - High school</b>	188	178	155	142	161
<b>Lise dengi meslek okul mezunu</b>					
Vocational school at high school level graduate	145	127	115	116	135
<b>Yüksek öğretim - Higher education graduate</b>	232	240	252	278	313

## 11.4 İşsizlik oranı - Unemployed rate

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]



Veri için tablo 11.1'e bakınız.

For data, see table 11.1.



**11.12 İllere göre temel işgücü göstergeleri, 2011**  
 Basic labour force indicators by provinces, 2011  
 [15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

İl - Province	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücünde olmayan nüfus			İşgücüne katılım oranı	İstihdam oranı	İşsizlik oranı	
	Population 15 years of age and over	İşgücü Labor force	İstihdam Employed	İşsiz Unemployed				Not in labor force
		(Bin - Thousands)				(%)		
<b>Toplam - Total</b>	55 639	26 420	24 320	2 100	29 219	47,5	43,7	7,9
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9

**11.12 İllere göre temel işgücü göstergeleri, 2011 (devam)**  
Basic labour force indicators by provinces, 2011 (continued)  
[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

İl - Province	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücünde olmayan nüfus			İşgücüne katılım oranı	İstihdam oranı	İşsizlik oranı	
	Population 15 years of age and over	İşgücü Labor force	İstihdam Employed	İşsiz Unemployed				Not in labor force
		(Bin - Thousands)				(%)		
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
İğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2011

Source: TurkStat, Population and Housing Census, 2011

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

## 11.13 İllere ve ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2011

Employed population by economic activity, 2011

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

İl - Province	İstihdam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Tarım	Sanayi	Hizmet
	Employed	Agriculture	Industry	Services	Agriculture	Industry	Services
	(Bin - Thousands)				(%)		
<b>Toplam - Total</b>	24 320	5 531	6 605	12 184	22,7	27,2	50,1
Adana	595	113	170	312	19,0	28,6	52,4
Adıyaman	187	95	34	58	50,8	18,4	30,8
Afyonkarahisar	237	96	53	88	40,4	22,5	37,1
Ağrı	151	54	42	55	35,8	28,0	36,1
Amasya	116	54	17	45	46,3	14,9	38,8
Ankara	1 570	75	349	1 146	4,8	22,2	73,0
Antalya	790	214	108	468	27,1	13,6	59,3
Artvin	73	29	11	33	40,1	14,7	45,2
Aydın	359	118	77	164	32,8	21,4	45,8
Balıkesir	426	169	81	176	39,7	19,0	41,3
Bilecik	72	15	27	30	21,3	37,1	41,7
Bingöl	78	27	16	35	35,0	20,7	44,3
Bitlis	91	40	13	39	43,6	13,7	42,7
Bolu	99	30	22	47	29,8	22,7	47,5
Burdur	97	45	17	35	46,3	17,8	35,8
Bursa	916	132	390	394	14,4	42,6	43,0
Çanakkale	195	76	34	85	38,8	17,5	43,8
Çankırı	65	29	11	25	45,1	16,3	38,5
Çorum	183	69	49	65	37,4	27,0	35,6
Denizli	360	106	116	138	29,3	32,3	38,4
Diyarbakır	347	82	87	178	23,6	25,2	51,3
Edirne	177	63	28	86	35,6	16,0	48,4
Elazığ	159	45	32	82	28,5	20,1	51,4
Erzincan	74	29	9	36	38,6	12,5	48,8
Erzurum	242	110	32	100	45,3	13,3	41,4
Eskişehir	247	38	80	129	15,5	32,4	52,1
Gaziantep	460	75	172	213	16,3	37,5	46,2
Giresun	153	70	26	56	46,1	17,0	37,0
Gümüşhane	41	16	7	18	38,2	17,5	44,3
Hakkari	62	12	6	44	19,5	9,7	70,8
Hatay	423	107	103	213	25,3	24,3	50,3
Isparta	152	62	22	68	40,8	14,7	44,5
Mersin	517	166	101	250	32,0	19,6	48,4
İstanbul	4 565	31	1 677	2 857	0,7	36,7	62,6
İzmir	1 330	156	404	770	11,8	30,3	57,9
Kars	102	49	16	37	48,3	15,4	36,3
Kastamonu	156	82	20	54	52,8	12,7	34,5
Kayseri	368	54	135	179	14,6	36,7	48,7
Kırklareli	140	35	43	62	25,0	31,0	44,0
Kırşehir	75	29	15	31	38,6	19,9	41,5
Kocaeli	502	22	221	258	4,4	44,1	51,5
Konya	649	205	155	289	31,6	23,8	44,5
Kütahya	195	76	50	69	39,0	25,7	35,3

## 11.13 İllere ve ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2011 (devam)

Employed population by economic activity, 2011 (continued)

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

İl - Province	İstihdam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Tarım	Sanayi	Hizmet
	Employed	Agriculture	Industry	Services	Agriculture	Industry	Services
	(Bin - Thousands)				(% )		
Malatya	230	78	47	105	34,0	20,2	45,7
Manisa	520	212	131	178	40,7	25,1	34,2
Kahramanmaraş	307	97	97	112	31,8	31,7	36,5
Mardin	177	58	31	88	32,8	17,4	49,8
Muğla	343	107	50	186	31,1	14,7	54,2
Muş	115	65	17	34	56,2	14,4	29,4
Nevşehir	110	47	16	47	42,6	14,2	43,2
Niğde	122	58	22	42	47,5	18,4	34,1
Ordu	282	138	57	88	48,8	20,1	31,1
Rize	108	39	26	43	36,3	23,8	39,9
Sakarya	281	71	89	121	25,2	31,7	43,2
Samsun	434	169	90	175	38,9	20,8	40,3
Siirt	73	23	12	38	31,7	16,3	52,0
Sinop	77	27	20	30	35,2	26,0	38,8
Sivas	194	73	42	78	37,8	21,8	40,3
Tekirdağ	317	49	148	121	15,4	46,6	38,1
Tokat	207	102	34	71	49,1	16,3	34,6
Trabzon	281	103	55	123	36,7	19,5	43,8
Tunceli	35	8	3	25	21,6	7,8	70,6
Şanlıurfa	400	191	58	151	47,6	14,5	37,8
Uşak	132	52	35	45	39,5	26,4	34,1
Van	249	65	83	101	26,1	33,4	40,5
Yozgat	159	78	29	52	48,8	18,4	32,9
Zonguldak	220	58	67	96	26,2	30,4	43,5
Aksaray	139	59	31	50	42,2	22,0	35,8
Bayburt	32	16	5	11	50,0	14,4	35,6
Karaman	81	32	20	29	39,7	25,1	35,2
Kırıkkale	75	16	16	43	21,2	21,5	57,3
Batman	112	30	26	56	26,5	23,5	50,0
Şırnak	93	15	13	65	15,7	14,5	69,8
Bartın	69	25	18	26	36,3	26,5	37,2
Ardahan	47	31	2	14	66,2	3,8	30,0
İğdir	66	32	8	25	49,0	12,3	38,7
Yalova	69	8	20	41	11,7	29,0	59,2
Karabük	67	10	18	39	15,0	26,8	58,2
Kilis	41	18	7	17	42,9	16,5	40,6
Osmaniye	132	34	39	59	25,8	29,6	44,5
Düzce	130	42	43	45	32,1	33,3	34,6

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2011

Source: TurkStat, Population and Housing Census, 2011

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

## 11.14 İllere ve işteki duruma göre istihdam edilenler, 2011

Employed population by employment status, 2011

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

İl - Province	İstihdam	Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli	İşveren veya kendi hesabına	Ücretsiz aile işçisi	Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli	İşveren veya kendi hesabına	Ücretsiz aile işçisi
	Employed	Regular or casual employee	Employer or self employed	Unpaid family worker	Regular or casual employee	Employer or self employed	Unpaid family worker
	(Bin - Thousands)				(% )		
<b>Toplam - Total</b>	24 320	16 664	4 925	2 731	68,5	20,2	11,2
Adana	595	456	104	34	76,7	17,5	5,8
Adıyaman	187	95	45	47	50,5	24,2	25,3
Afyonkarahisar	237	125	63	49	52,9	26,4	20,7
Ağrı	151	87	30	34	57,6	19,8	22,6
Amasya	116	54	33	30	46,3	28,2	25,5
Ankara	1 570	1 343	192	36	85,5	12,2	2,3
Antalya	790	498	186	105	63,1	23,5	13,4
Artvin	73	31	22	21	41,7	30,4	28,0
Aydın	359	226	89	43	63,1	24,9	12,0
Balıkesir	426	224	123	79	52,6	28,9	18,5
Bilecik	72	53	12	7	73,9	16,6	9,5
Bingöl	78	48	13	17	61,1	17,0	21,9
Bitlis	91	46	19	25	50,9	21,2	27,8
Bolu	99	65	22	13	65,1	21,8	13,0
Burdur	97	43	33	21	44,3	34,3	21,4
Bursa	916	694	152	70	75,8	16,6	7,6
Çanakkale	195	108	55	32	55,5	28,1	16,4
Çankırı	65	32	18	15	49,5	26,9	23,7
Çorum	183	99	48	36	54,2	26,1	19,7
Denizli	360	216	93	51	60,1	25,9	14,1
Diyarbakır	347	249	57	41	71,8	16,5	11,7
Edirne	177	97	48	32	54,9	27,2	17,9
Elazığ	159	99	34	26	62,6	21,2	16,1
Erzincan	74	40	21	14	53,3	28,0	18,7
Erzurum	242	116	60	66	47,7	24,9	27,4
Eskişehir	247	194	38	15	78,6	15,3	6,1
Gaziantep	460	330	89	41	71,8	19,3	9,0
Giresun	153	72	53	28	47,0	34,6	18,3
Gümüşhane	41	22	11	8	53,2	26,2	20,6
Hakkari	62	48	8	6	77,9	12,7	9,5
Hatay	423	289	87	47	68,4	20,6	11,0
Isparta	152	80	42	30	52,5	27,5	20,0
Mersin	517	337	114	65	65,3	22,2	12,5
İstanbul	4 565	3 919	610	36	85,8	13,4	0,8
İzmir	1 330	1 033	234	63	77,7	17,6	4,7
Kars	102	46	33	22	45,4	32,6	22,0
Kastamonu	156	63	44	48	40,6	28,5	30,9
Kayseri	368	278	64	26	75,7	17,3	7,0
Kırklareli	140	89	34	17	63,5	24,1	12,3
Kırşehir	75	40	21	14	53,3	28,0	18,7
Kocaeli	502	434	56	11	86,5	11,2	2,3
Konya	649	370	181	98	57,0	27,9	15,1
Kütahya	195	102	52	41	52,4	26,5	21,1

## 11.14 İllere ve işteki duruma göre istihdam edilenler, 2011 (devam)

Employed population by employment status, 2011 (continued)

[15 ve daha yukarı yaş - 15 years old and over]

İl - Province	İstihdam	Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli	İşveren veya kendi hesabına	Ücretsiz aile işçisi	Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli	İşveren veya kendi hesabına	Ücretsiz aile işçisi
	Employed	Regular or casual employee	Employer or self employed	Unpaid family worker	Regular or casual employee	Employer or self employed	Unpaid family worker
	(Bin - Thousands)				(% )		
Malatya	230	135	53	42	58,9	23,0	18,1
Manisa	520	286	141	94	54,9	27,1	18,0
Kahramanmaraş	307	192	68	47	62,6	22,1	15,3
Mardin	177	112	35	31	63,0	19,6	17,4
Muğla	343	199	96	48	58,1	28,0	14,0
Muş	115	45	34	36	39,2	29,2	31,6
Nevşehir	110	56	32	22	50,7	29,3	19,9
Niğde	122	63	35	24	51,4	29,2	19,5
Ordu	282	124	83	75	44,0	29,4	26,6
Rize	108	61	28	19	56,5	25,9	17,5
Sakarya	281	183	66	33	65,0	23,3	11,6
Samsun	434	224	111	100	51,5	25,5	23,0
Siirt	73	45	13	14	62,6	18,2	19,2
Sinop	77	43	21	13	56,1	27,2	16,7
Sivas	194	109	45	40	56,2	23,2	20,5
Tekirdağ	317	239	53	26	75,3	16,7	8,0
Tokat	207	91	57	59	43,9	27,5	28,7
Trabzon	281	153	75	53	54,4	26,6	18,9
Tunceli	35	25	6	3	72,7	18,5	8,9
Şanlıurfa	400	252	81	67	62,8	20,3	16,8
Uşak	132	68	36	29	51,2	27,0	21,8
Van	249	167	43	38	67,1	17,4	15,4
Yozgat	159	69	54	37	43,0	33,9	23,1
Zonguldak	220	134	51	35	60,8	23,2	16,0
Aksaray	139	69	40	31	49,2	28,7	22,1
Bayburt	32	14	8	9	44,2	26,8	29,1
Karaman	81	44	23	14	54,5	28,4	17,1
Kırıkkale	75	53	16	7	70,1	20,8	9,1
Batman	112	74	20	17	66,4	17,9	15,6
Şırnak	93	73	11	8	79,0	12,4	8,6
Bartın	69	36	18	14	52,9	26,1	21,0
Ardahan	47	14	17	16	29,5	35,4	35,1
İğdir	66	29	19	18	43,9	28,7	27,4
Yalova	69	52	13	3	76,1	18,9	5,1
Karabük	67	47	13	7	70,0	19,7	10,3
Kilis	41	21	11	9	52,0	26,7	21,3
Osmaniye	132	90	28	13	68,3	21,5	10,1
Düzce	130	81	28	20	62,9	21,9	15,2

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2011

Source: TurkStat, Population and Housing Census, 2011

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

### 11.15 Ekonomik faaliyete göre işçi ve işveren sendikaları, 2013

Labour and employers' unions by economic activity, 2013

	İşçi sendikası Labour unions	İşveren sendikası Employers' unions
<b>Toplam - Total</b>	121	50
<b>Avcılık, balıkçılık, tarım ve ormancılık - Hunting and fisheries, agriculture and forestry</b>	5	-
<b>Madencilik ve taş ocakları - Mining and stone quarries</b>	4	-
<b>İmalat sanayii - Manufacturing industry</b>	47	27
<b>Petrol, kimya, lastik, plastik ve ilaç - Petroleum, chemicals, rubber, plastics and medicine</b>	5	4
<b>Gıda sanayii - Food industry</b>	6	9
<b>Dokuma, hazır giyim ve deri - Textile, ready-made clothing and leather</b>	11	4
<b>Ağaç ve kağıt - Wood and paper</b>	8	2
<b>Basın, yayın ve gazetecilik - Printed and published materials and journalism</b>	3	1
<b>Çimento, toprak ve cam - Cement, clay and glass</b>	5	4
<b>Metal - Metallic</b>	9	3
<b>Banka, finans ve sigorta - Banking, finance and insurance</b>	6	-
<b>İnşaat - Construction</b>	3	5
<b>Enerji - Energy</b>	6	1
<b>Ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar - Commerce, office, education and fine arts</b>	12	2
<b>Ulaştırma, haberleşme ve depolama - Transportation, communication and storage</b>	14	4
<b>Taşımacılık - Transport</b>	6	3
<b>Gemi yapımı ve deniz taşımacılığı, ardiye ve antrepoculuk</b>	6	1
<b>İletişim - Communication</b>	2	-
<b>Sağlık ve sosyal hizmetler - Health and social services</b>	4	3
<b>Konaklama ve eğlence işleri - Accommodation and entertainment</b>	8	2
<b>Savunma ve güvenlik - Defence and security</b>	5	-
<b>Genel işler - General issues</b>	7	4

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Source: Ministry of Labour and Social Security

Not. 2821 Sayılı Kanununun 3. Maddesine göre; birden fazla işkolunda faaliyet gösterebilen iki kamu işveren sendikası (Kamu-İş ve TÜHİS) sadece toplama ilave edilmiştir.

Note. Two public employers' associations (Kamu-İş and TÜHİS) which may operate in more than one economic activity under article '3 of Act, No. 2821 respecting trades unions are shown only in total.

### 11.16 Toplu sözleşme yapan işyeri ve işçiler, 2009-2013

Establishments and labourers covered by collective bargaining, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplu sözleşme sayısı - Number of collective bargainings</b>	1 995	1 652	1 939	1 539	2 647
<b>Kamu - Public</b>	1 417	1 219	1 203	1 187	1 792
<b>Özel - Private</b>	578	433	736	352	855
<b>İşyeri sayısı - Number of establishments</b>	11 544	9 033	14 057	6 743	17 295
<b>Kamu - Public</b>	8 912	4 528	7 039	5 194	12 199
<b>Özel - Private</b>	2 632	4 505	7 018	1 549	5 096
<b>İşçi sayısı - Number of workers</b>	504 796	338 671	422 802	231 863	658 945
<b>Kamu - Public</b>	288 531	166 294	141 979	103 095	226 244
<b>Özel - Private</b>	216 265	172 377	280 823	128 768	432 701

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Source: Ministry of Labour and Social Security

**11.17 Grev ve lokavt uygulamaları, 2009-2013**  
Strikes and lockouts, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Grev - Strikes</b>					
<b>Sayı - Number</b>	13	11	9	8	19
<b>İşyeri sayısı - Number of establishments</b>	34	37	26	19	198
<b>Katılan işçi - Number of workers involved</b>	3 101	808	557	768	16 632
<b>Kaybolan iş günü - Workdays lost</b>	209 913	37 762	13 273	36 073	307 894
<b>Lokavt - Lockouts</b>	-	-	-	-	-

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Source: Ministry of Labour and Social Security

**11.18 Yıl ortalaması asgari ücretin ABD Doları ile karşılaştırılması, 2009-2013**  
A comparison between average minimum wage and exchange rates (USA Dollars), 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
					(TL)
<b>Yıl ortalaması asgari ücret (TL / Ay)<sup>(1)</sup></b>					
Yearly average minimum wage (TL / Month) <sup>(1)</sup>	679,50	744,75	816,75	913,50	1 000,05
<b>Yıl ortalaması asgari ücretin artış oranı</b>					
Increase rate of yearly average minimum wage (%)	8,97	9,60	9,67	11,85	9,47
<b>Bir ABD Dolarının TL değeri<sup>(2)</sup> - (\$ / TL)<sup>(2)</sup></b>	1,55453	1,50760	1,67806	1,80114	1,90543
<b>ABD Doları cinsinden ortalama asgari ücret (ABD \$ / Ay)</b>					
Yearly average minimum wage as USD (USA \$ / Month)	437,10	493,90	486,70	507,20	524,84

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Source: Ministry of Labour and Social Security

(1) Yıl içinde uygulanan asgari ücretin yürürlükte kaldığı ay sayısı ile ağırlıklanılarak bulunmuştur.

(1) Weighted by the number of month during which the average minimum wage is valid.

(2) TC. Merkez Bankası yıl ortalaması döviz satış kuru kullanılmıştır.

(2) Yearly average exchange rates of the Central Bank of the Republic of Turkey are used.



## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>202</b>	<b>Explanation</b>
<b>Harita</b>		<b>Maps</b>
12.1 İllere göre siğir sayısı, 2013	<b>210</b>	12.1 Number of cattle according to provinces, 2013
12.2 İllere göre süt üretimi, 2013	<b>212</b>	12.2 Milk production according to provinces, 2013
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
12.1 Et üretimi, 2009-2013	<b>213</b>	12.1 Meat production, 2009-2013
12.2 Süt üretimi, 2009-2013	<b>213</b>	12.2 Milk production, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
12.1 Tarım ve orman alanları, 2009-2013	<b>204</b>	12.1 Agricultural land and forest area, 2009-2013
12.2 Seçilmiş tarla ürünleri üretimi, 2009-2013	<b>204</b>	12.2 Selected field crop production, 2009-2013
12.3 Seçilmiş sebzelerin üretimi, 2009-2013	<b>205</b>	12.3 Selected vegetable production, 2009-2013
12.4 Seçilmiş meyvelerin üretimi, 2009-2013	<b>205</b>	12.4 Selected fruit production, 2009-2013
12.5 Çay üretimi, 2009-2013	<b>205</b>	12.5 Tea production, 2009-2013
12.6 Süs bitkileri üretimi, 2011-2013	<b>206</b>	12.6 Ornamental plants production, 2011-2013
12.7 Niteliklerine göre örtüaltı tarım alanları, 2009-2013	<b>206</b>	12.7 Areas for land under protective cover by type, 2009-2013
12.8 Örtüaltı üretimi, 2009-2013	<b>206</b>	12.8 Production for land under protective cover, 2009-2013
12.9 Seçilmiş tarımsal alet ve makine sayıları, 2009-2013	<b>206</b>	12.9 Selected number of agricultural equipment and machinery, 2009-2013
12.10 Seçilmiş bitkisel ürünlerin yeterlilik derecesi ve kişi başına tüketimi, 2008/2009 - 2012/2013	<b>207</b>	12.10 Degree of self-sufficiency and human consumption per capita of selected crop production, 2008/2009 - 2012/2013
12.11 Orman alanları, 1999, 2005, 2009, 2010, 2012	<b>208</b>	12.11 Forest land, 1999, 2005, 2009, 2010, 2012
12.12 Seçilmiş orman ürünleri üretimi, 2008-2012	<b>208</b>	12.12 Production of selected forest products, 2008-2012
12.13 Orman yangınları, 2008-2012	<b>208</b>	12.13 Forest fires, 2008-2012
12.14 Kimyasal gübre kullanımı, 2009-2013	<b>209</b>	12.14 Chemical fertilizer use, 2009-2013
12.15 Organik bitkisel üretim, 2008-2012	<b>209</b>	12.15 Organic crop production, 2008-2012
12.16 Organik hayvansal üretim, 2008-2012	<b>209</b>	12.16 Organic animal production, 2008-2012
12.17 Organik arıcılık, 2008-2012	<b>209</b>	12.17 Organic apiculture, 2008-2012
12.18 Türlerine göre hayvanlar, 2009-2013	<b>211</b>	12.18 Livestocks by type, 2009-2013
12.19 Kesilen hayvan sayısı ve et üretimi, 2009-2013	<b>211</b>	12.19 Number of slaughtered animals and meat production, 2009-2013
12.20 Sağılan hayvan sayısı ve süt üretimi, 2009-2013	<b>211</b>	12.20 Number of animals milked and milk production, 2009-2013
12.21 Deri üretimi, 2009-2013	<b>213</b>	12.21 Hide production, 2009-2013
12.22 Kümes hayvancılığı, 2009-2013	<b>213</b>	12.22 Poultry and egg production, 2009-2013
12.23 Arıcılık, 2009-2013	<b>213</b>	12.23 Apiculture, 2009-2013
12.24 İpek böcekçiliği, 2009-2013	<b>214</b>	12.24 Sericulture, 2009-2013
12.25 Seçilmiş su ürünlerinde üretim miktarı, 2008-2012	<b>214</b>	12.25 Quantity of selected fishery products, 2008-2012
12.26 Çiftçinin eline geçen fiyatlar, 2009-2013	<b>215</b>	12.26 Prices received by farmers, 2009-2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## TARIM

## AGRICULTURE

**Cari Tarım İstatistikleri**

Yayındaki veriler Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı aracılığı ile derlenmiştir.

**Current Agricultural Statistics**

The data given in this publication has been collected with the collaboration of the Ministry of Food, Agriculture and Livestock.

**Tarla ürünleri:** Tarla ürünlerine ilişkin ekilen ve hasat edilen alan ile üretim ve verim verileri Nisan-Mayıs, Eylül-Ekim, Kasım-Aralık aylarında olmak üzere üç tahmin yapılarak derlenmektedir.

**Field crops:** Data related to cultivated and harvested area of field products and yield are compiled three times a year in April-May, September-October and November-December .

**Sebze üretimi:** Açıkta sebze yetiştiriciliğine ilişkin veriler Nisan-Mayıs, Eylül-Ekim, Kasım-Aralık aylarında olmak üzere üç tahmin yapılarak derlenmektedir.

**Vegetable production:** Data related to open air growing are compiled three times a year in April-May, September-October and November-December.

**Meyve üretimi:** Meyve üretimine ilişkin veriler Nisan-Mayıs, Eylül-Ekim, Kasım-Aralık aylarında olmak üzere üç tahmin yapılarak derlenmektedir.

**Fruit production:** Data related to fruit production are compiled three times a year in April-May, September-October and November-December.

**Çay üretimi:** Karadeniz Bölgesinin beş ilinde ekimi yapılan çay hakkındaki bilgiler 2012 yılına kadar Rize Ticaret Borsası ve Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nden alınmakta iken, 2012 yılından itibaren Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan derlenmeye başlanmıştır.

**Tea production:** Data related to tea production compiled from Rize Trade Market and General Directorate of Tea Establishments until 2012. Since 2012, these data have been compiled from Ministry of Food, Agriculture and Livestock.

**Süs bitkileri üretimi:** Süs bitkileri üretimine ilişkin veriler Eylül-Ekim aylarında olmak üzere yılda bir defa derlenmektedir.

**Ornamental plants production:** These data are compiled once a year in September-October.

**Örtüaltı üretimi (sebze ve meyve):** Örtüaltı sebze ve meyve üretimine ilişkin veriler Nisan-Mayıs aylarında olmak üzere yılda bir defa derlenmektedir.

**Crop under productive cover (vegetable and fruit):** These data are compiled once a year in April-May.

**Tarımsal alet ve makineler:** Tarımsal alet ve makine sayıları yıl sonu itibarıyla ve yılda bir defa toplanmaktadır.

**Agricultural equipment and machinery:** Data of agricultural equipment and machinery are collected only once at the end of the year.

**Yeterlilik derecesi:** Ürün denge tabloları gözönüne alındığında yeterlilik derecesi, kullanılabilir üretimin yurt içi kullanımı karşılama derecesini yüzdesel ifade ile gösterir.

**Degree of self-sufficiency:** Considering the balance sheets, degree of self-sufficiency indicates the degree of usable production that meets the domestic use in percentage.

Değerin, 100'den küçük olması, üretimin yurt içi talebi tam olarak karşılayamadığı durumu temsil eder. 100'den büyük olan bir değer, normal iç ihtiyaçları geçen, ihraç edilebilir ve/veya stoklanabilir miktarların varlığını gösterir.

The case that the percentage is less than 100 reflects a shortfall in supplies. A percentage higher than 100 indicates the existence of quantities, which exceed the normal domestic needs and can be exported and/or stored.

**Kişi başına tüketim:** Belirli bir dönem için ürün tüketiminin nüfusa oranıdır.

**Human consumption per capita:** It is obtained by dividing the consumption by the number of inhabitants.

**Orman alanı:** Üzerinde orman ağacı bulunan alanın büyüklüğüdür. Bilgiler Orman ve Su İşleri Bakanlığı'ndan temin edilmektedir.

**Forest land:** The area of the land with forest trees. Data are taken from the Ministry of Forestry and Water Affairs.

**Gübre kullanımı:** Kullanılan gübre miktarı yıl sonu itibarıyla ve yılda bir defa Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan alınmaktadır.

**Fertilizer use:** Data for fertilizer quantity used is taken once a year and compiled at the end of the year from the Ministry of Food, Agriculture and Livestock.

**Organik tarım:** Üretimde kimyasal girdi kullanmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimidir.

**Organic farming:** It is defined as method of certificated agricultural production that controlled at every step from production to consumption without using of chemical input.

**Geçiş süreci:** Organik tarım faaliyetine başlanmasından, ürünün organik olarak sertifikalandırılmasına kadar geçen dönemdir.

**Transition period:** A period from initiation of activities to certification.

**Canlı hayvan sayıları:** Canlı hayvan sayılarına ilişkin bilgiler yıl sonu itibarıyla hayvan yaş ve türlerine göre elde edilir.

**Sağılan hayvan sayıları:** Büyükbaş hayvanlarda 2+ yaş, küçük baş hayvanlarda 1+ yaşta ki dişi hayvanlar üzerinden hesaplanır.

**Süt üretimi:** Sağılan hayvan sayısının süt verimleri ile değerlendirilmesinden elde edilir. 2003 yılına kadar hesaplamalarda 1984 yılı süt verimleri kullanılırken, 2003 yılından itibaren 2001 yılı Genel Tarım Sayımı sonuçlarından elde edilen süt verimleri kullanılmaktadır.

**Kesilen hayvan sayıları:** 2010 yılına kadar mezbahanesi olan ve kesim yapılan ilçelerden derlenen mezbahane kesimlerini ve derisi Türk Hava Kurumu'na verilen Kurban Bayramı kesimlerini kapsamaktadır.

**Et üretimi:** Kesilen hayvan sayısının karkas ağırlıkları ile değerlendirilmesinden elde edilir. Hesaplamalarda ilgili yıla ait karkas ağırlıkları kullanılmaktadır. 2010 yılından itibaren mezbahane ve mezbahane dışı üretimi kapsamaktadır.

**Deri üretimi:** Deri üretimi 2010 yılına kadar kesilen hayvan sayısına, mezbaha ve kombinalarda kesilen hayvan sayılarının %10'u kadar ölü hayvanlardan elde edilen deriler ilave edilerek hesaplanır. 2010 yılından itibaren mezbahane ve mezbahane dışı kesilen hayvanların derilerini kapsamaktadır.

**Tavuk eti üretimi:** Kesimhanelerde yıl boyunca kesilen tavukların etlerinin toplamından oluşur.

**İpekböcekçiliği:** İpekböcekçiliğine ait bilgiler Bursa Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'nden alınmaktadır.

**Su Ürünleri İstatistikleri:** Su Ürünleri İstatistikleri deniz ürünleri ile tatlısu (içsu) ve yetiştiricilik bilgilerinden oluşmaktadır. Kurumumuz, deniz ürünlerine ait bilgileri her yıl Ocak-Mayıs aylarında balıkçılara uyguladığı anketler yoluyla, tatlısu ürünleri ve yetiştiricilik üretimine ait bilgileri ise Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan doğrudan temin etmektedir.

#### Çiftçinin Eline Geçen Fiyatlar

Yayındaki yer alan fiyatlar çiftçi tarafından üretilen ve doğrudan satışı yapılan ürünlerin ilk el toptan ve perakende fiyatlarıdır.

Fiyatlar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın il ve ilçe teşkilatlarında görev alan personeli tarafından farklı fiyat kanallarından aylık olarak derlenmektedir. Ayrıca Ticaret Borsaları, TMO ve Üretici Birliklerinden fiyat derlenmektedir.

Bu kanallar;

Tarla ürünleri için; Toptan fiyatlar

Sebze ve meyve için; Toptan ve Perakende fiyatlar

Hayvansal ürünler için; Toptan ve Perakende fiyatlar

Canlı hayvanlar için; Toptan ve Perakende fiyatlar

Ürün fiyatları çeşitli sebeplerle ilden ilde farklılık gösterebilmektedir. İhracat sözleşmeleri nedeniyle yapılan yöresel alımlar, ürünler arası kalite farkı, taban fiyat uygulaması, yıllık rekolte ve stok durumları bu sebeplerden bazılarıdır. Ayrıca ürünlerin pazara çıkışının iklim şartlarına göre değişiklik göstermesi sebebiyle de fiyat farklılıkları oluşabilmektedir.

**The number of livestock:** Data on the number of livestock is collected at the end of the year according to age and type.

**The number of milked animals:** The number of milked animals is calculated at female animals of age 2+ for bovine animals, and of 1+ for sheep and goat.

**Milk production:** Milk production is obtained by multiplying the number of animals milked by milk yields. In the computations, milk yields for 1984 have been used until 2003. After 2003 milk yields obtained from the 2001 Census of Agriculture have been used.

**The number of slaughtered animals:** It covers slaughterings compiled from districts which have slaughterhouses and Kurban Festival slaughterings of which hides of animals given to Turkish Air Association until 2010.

**Meat production:** Meat production is obtained by multiplying the number of slaughtered animals by carcass weights. In the computations, carcass weights of the related year have been used. It covers slaughterings in and out of slaughterhouses from 2010.

**Hide production:** Total Hide Production is calculated by adding the hides obtained from dead animals to 10 % of the number of animals slaughtered in the slaughterhouses until 2010. It covers hides of animals slaughtered in and out of slaughterhouses from 2010.

**Chicken meat production:** It is obtained by total amount of meat of slaughtered chicken in slaughterhouses during the year.

**Sericulture:** Data for sericulture is obtained from the Bursa Silk Cocoon Association of Agriculture Sales Cooperatives.

**Fishery Statistics:** Fishery statistics cover data on sea products, freshwater and aquaculture products. Turkish Statistical Institute compiles data on sea products by annual surveys applied during January and May. Data on freshwater products and aquaculture production are taken directly from Ministry of Food, Agriculture and Livestock.

#### Prices Received by Farmers

The prices in the publication are the first-hand wholesale or retail prices of agricultural products produced and directly sold by farmers.

Prices are collected monthly from different price channels by the staff assigned to province and district offices of Ministry of Food, Agriculture and Livestocks. Furthermore, the prices are compiled from Commodity Exchanges, Turkish Grain Board (TMO) and Producer Unions.

These price channels are;

For field crops; Wholesale prices

For vegetables and fruits; Wholesale prices and retail prices

For animal products; Wholesale prices and retail prices

For livestock; Wholesale prices and retail prices

Product prices may differentiate among provinces due to several reasons. Local purchases originating from export contracts, quality differences between agricultural products, price-floor enforcements, annual yield and stock positions are some of these reasons. Additionally, price fluctuations may appear due to different marketing periods of agricultural products arising from climate conditions.

## 12.1 Tarım ve orman alanları, 2009-2013

Agricultural land and forest area, 2009-2013

(Bin hektar - Thousand hectare)

	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı<sup>(1)</sup></b>					
Area of cereals and other crop products <sup>(1)</sup>	20 540	20 582	19 709	19 749	19 766
<b>Ekilen alan<sup>(1) (2)</sup> - Sown area<sup>(1) (2)</sup></b>	16 217	16 333	15 692	15 463	15 618
<b>Nadas<sup>(1)</sup> - Fallow land<sup>(1)</sup></b>	4 323	4 249	4 017	4 286	4 148
<b>Sebze bahçeleri alanı<sup>(1)</sup> - Area of vegetable gardens<sup>(1)</sup></b>	811	802	810	827	808
<b>Süs bitkileri alanı<sup>(1) (3)</sup> - Area of ornamental plants<sup>(1) (3)</sup></b>	-	-	4	5	5
<b>Bağ alanı<sup>(1)</sup> - Area of vineyard<sup>(1)</sup></b>	479	478	473	462	469
<b>Meyveler, içecek ve baharat bitkileri alanı<sup>(1)</sup></b>					
Area of fruits, beverage and spices crops <sup>(1)</sup>	1 686	1 749	1 820	1 925	1 937
<b>Zeytin ağaçlarının kapladığı alan<sup>(1)</sup></b>					
Area of olive trees <sup>(1)</sup>	778	784	798	814	826
<b>Daimi çayır ve mera arazisi<sup>(4)</sup></b>					
Permanent meadow and pasture <sup>(4)</sup>	14 617	14 617	14 617	14 617	14 617
<b>Orman alanı<sup>(5)</sup> - Forest area<sup>(5)</sup></b>	21 390	21 537	21 537	21 678	21 678

Not. 2006 yılından itibaren Avrupa Birliğinin faaliyetlere göre Ürünlerin İstatistik Sınıflaması (CPA 2002) kullanılmaya başlanmıştır.

Note. Statistical Classification of Products by Activity in European Economic Community (CPA 2002) has been using for crop products since 2006.

- (1) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verisidir.  
 (2) 2011 yılından itibaren birden fazla ekimler dahil edilmemiştir.  
 (3) Veriler 2011 yılından itibaren derlenmeye başlanmıştır.  
 (4) 2001 Genel Tarım Sayımı, Köy Genel Bilgi Anketi sonucudur.  
 (5) Orman ve Su İşleri Bakanlığı verisidir.

- (1) Data source is Ministry of Food Agriculture and Livestock.  
 (2) Data are not included secondary area since 2011.  
 (3) Data have been compiled since 2011.  
 (4) 2001 Census of Agriculture, results of Village Information Survey.  
 (5) Data source is Ministry of Forestry and Water Affairs.

## 12.2 Seçilmiş tarla ürünleri üretimi, 2009-2013

Selected field crop production, 2009-2013

(Ton - Tons)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Buğday - Wheat</b>	20 600 000	19 674 000	21 800 000	20 100 000	22 050 000
<b>Mısır (Dane) - Maize (Seed)</b>	4 250 000	4 310 000	4 200 000	4 600 000	5 900 000
<b>Çeltik - Rice in the husk</b>	750 000	860 000	900 000	880 000	900 000
<b>Arpa - Barley</b>	7 300 000	7 250 000	7 600 000	7 100 000	7 900 000
<b>Patates (Diğer) - Potatoes (Other)</b>	4 397 711	4 513 453	4 613 071	4 795 122	3 948 000
<b>Nohut - Chick pea</b>	562 564	530 634	487 477	518 000	506 000
<b>Mercimek (Kırmızı-yeşil) - Lentils (Red-green)</b>	302 181	447 400	405 952	438 000	417 000
<b>Ayçiçeği - Sunflower</b>	1 057 125	1 320 000	1 335 000	1 370 000	1 523 000
<b>Tütün - Tobacco</b>	81 053	53 018	45 435	73 285	(1)90 000
<b>Şeker pancarı - Sugar beet</b>	17 274 674	17 942 112	16 126 489	14 919 940	(1)16 483 306
<b>Pamuk (Kütülü) - Cotton (Raw)</b>	1 725 000	2 150 000	2 580 000	2 320 000	2 250 000

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Source: Ministry of Food Agriculture and Livestock

(1) Bilgiler geçicidir.

(1) Data are provisional.

### 12.3 Seçilmiş sebzelerin üretimi, 2009-2013

Selected vegetable production, 2009-2013

	(Ton - Tons)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Soğan (Kuru)</b> - Onion (Dry)	1 849 582	1 900 000	2 141 373	1 735 857	1 904 846
<b>Domates</b> - Tomatoes	10 745 572	10 052 000	11 003 433	11 350 000	11 820 000
<b>Hıyar</b> - Cucumber	1 735 010	1 739 191	1 749 174	1 741 878	1 754 613
<b>Biber</b> - Pepper	1 837 003	1 986 700	1 975 269	2 042 360	2 159 348
<b>Patlıcan</b> - Eggplant	816 134	846 998	821 770	799 285	826 941
<b>Fasulye (Taze)</b> - Bean (Green)	603 653	587 967	614 948	621 036	632 301
<b>Kavun</b> - Melon	1 679 191	1 611 695	1 647 988	1 688 687	1 699 550
<b>Karpuz</b> - Watermelon	3 810 205	3 683 103	3 864 489	4 022 296	3 887 324
<b>Lahana</b> - Cabbages	706 855	693 002	710 056	701 465	720 257
<b>Marul</b> - Lettuce	438 038	419 298	424 252	419 066	436 785

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Source: Ministry of Food Agriculture and Livestock

### 12.4 Seçilmiş meyvelerin üretimi, 2009-2013

Selected fruit production, 2009-2013

	(Ton - Tons)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Üzüm</b> - Grapes	4 264 720	4 255 000	4 296 351	4 234 305	4 011 409
<b>Portakal</b> - Oranges	1 689 921	1 710 500	1 730 146	1 661 111	1 781 258
<b>Mandalina</b> - Mandarin	846 390	858 699	872 251	874 832	942 226
<b>Limon</b> - Lemons	783 587	787 063	790 211	710 211	726 283
<b>Elma</b> - Apples	2 782 365	2 600 000	2 680 075	2 888 985	3 128 450
<b>Armut</b> - Pears	384 244	380 003	386 382	442 646	461 826
<b>Şeftali</b> - Peaches	547 219	539 403	545 902	611 165	637 543
<b>Kayısı</b> - Apricots	660 894	450 000	650 000	760 000	780 000
<b>Fındık</b> - Hazelnuts	500 000	600 000	430 000	660 000	549 000
<b>Zeytin üretimi</b> - Olive production	1 290 654	1 415 000	1 750 000	1 820 000	1 676 000
<b>Sofralık</b> - Olive (For table)	460 013	375 000	550 000	480 000	390 000
<b>Yağlık</b> - Olive (For oil)	830 641	1 040 000	1 200 000	1 340 000	1 286 000

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Source: Ministry of Food Agriculture and Livestock

### 12.5 Çay üretimi, 2009-2013

Tea production, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Çay yetiştiren çiftçi sayısı</b> Number of tea growers	200 798	202 494	205 312	-	-
<b>Çay yetiştirilen alan (Hektar)</b> Area under tea plantation (Hectares)	75 851	75 864	75 890	75 857	76 426
<b>Elde edilen yaş çay yaprağı (Ton)</b> Production of green tea leaves (Tons)	1 103 340	1 305 566	1 231 141	1 250 000	1 180 000

Kaynak: 2012 yılına kadar Rize Ticaret Borsası ve Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, 2012 yılından itibaren Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.

Source: Until 2012, Rize Trade Market and General Directorate of Tea Establishments. Since 2012, Ministry of Food, Agriculture and Livestock.

## 12.6 Süs bitkileri üretimi, 2011-2013

Ornamental plants production, 2011-2013

(Bin adet - Thousand number)

	2011	2012	2013
<b>Kesme çiçekler</b> - Cut flowers	1 044 196	1 077 200	1 025 983
<b>Dış mekan süs bitkileri</b> <sup>(1)</sup> - Outdoor ornamental plants <sup>(1)</sup>	-	-	348 426
<b>Çiçek soğanları</b> <sup>(1)</sup> - Natural flowers bulbs <sup>(1)</sup>	-	-	33 012
<b>İç mekan süs bitkileri</b> <sup>(1)</sup> - Indoor ornamental plants <sup>(1)</sup>	-	-	36 094

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock

(1) Veriler 2013 yılından itibaren derlenmeye başlanmıştır.

(1) Data have been compiled since 2013.

## 12.7 Niteliklerine göre örtüaltı tarım alanları, 2009-2013

Areas for land under protective cover by type, 2009-2013

(Dekar - Decare)

	2009	2010	2011 <sup>(1)</sup>	2012	2013
<b>Toplam</b> - Total	567 180	563 805	611 451	617 760	615 124
<b>Cam sera</b> - Glass greenhouses	82 932	80 772	78 878	80 728	80 739
<b>Plastik sera</b> - Plastic greenhouses	220 186	230 543	247 962	278 730	278 661
<b>Yüksek tünel</b> - High tunnel	77 046	81 521	108 910	95 095	97 986
<b>Açık tünel</b> - Low tunnel	187 016	170 969	175 701	163 207	157 737

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock

(1) 2011 yılından itibaren örtüaltı alanlarına süs bitkileri alanları da dahil edilmiştir.

(1) Ornamental plant areas have also been included in land under protective cover since 2011.

## 12.8 Örtüaltı üretimi, 2009-2013

Production for land under protective cover, 2009-2013

(Ton - Tons)

Ürünler - Crops	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam</b> - Total	5 524 777	5 750 466	6 138 937	6 170 827	6 273 927
<b>Sebzeler</b> - Vegetables	5 257 257	5 478 566	5 851 706	5 856 199	5 940 751
<b>Meyveler</b> - Fruits	267 520	271 900	287 231	314 628	333 176

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock

## 12.9 Seçilmiş tarımsal alet ve makine sayıları, 2009-2013

Selected number of agricultural equipment and machinery, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kulaklı traktör pulluğu</b> - Mouldboard type tractor plough	1 002 734	1 014 188	1 025 892	1 041 903	1 045 122
<b>Kültivatör</b> - Cultivator	466 727	479 972	488 802	500 126	503 786
<b>Diskli tırmık (Diskaro, gobledisk vb.)</b> - Disc harrows	205 804	213 909	221 884	229 761	232 278
<b>Dişli tırmık</b> - Toothed harrow	348 587	351 866	350 406	350 968	343 906
<b>Kombine hububat ekim makinesi</b> - Combined seed drill	179 048	187 459	196 147	199 640	202 915
<b>Üniversal ekim makinesi</b> - Universal drill	61 634	61 487	62 015	61 702	61 922
<b>Kimyevi gübre dağıtma makinesi</b> - Fertilizer broadcaster	354 973	366 781	371 771	385 149	389 918
<b>Sapdöver harman makinesi (Batöz)</b> - Thresher	190 856	187 978	188 153	185 327	181 320
<b>Kuyruk milinden hareketli pulverizatör</b>					
PTO driven sprayer	264 421	278 761	291 505	305 295	312 651
<b>Tarım arabası (Römork)</b> - Trailer	1 041 239	1 061 656	1 074 764	1 098 995	1 109 917
<b>Traktör</b> - Tractor	1 073 538	1 096 683	1 125 001	1 178 253	1 213 560
<b>Biçerdöver</b> - Combine harvester	13 360	13 799	14 313	14 813	15 486
<b>Sırt pulverizatörü</b> - Knapsack sprayer	588 556	591 373	597 460	606 366	612 626
<b>Hayvan pulluğu</b> - Animal drawn plough	155 196	137 526	129 153	121 320	110 903

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Source: Ministry of Food Agriculture and Livestock

## 12.10 Seçilmiş bitkisel ürünlerin yeterlilik derecesi ve kişi başına tüketimi, 2008/2009 - 2012/2013

Degree of self-sufficiency and human consumption per capita of selected crop production, 2008/2009 - 2012/2013

Ürün <sup>(1)</sup> - Products <sup>(1)</sup>	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
<b>Buğday - Wheat</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	94,5	114,8	102,2	105,1	98,0
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	216,1	199,8	213,9	228,7	225,3
<b>Mısır - Maize</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	79,9	80,0	79,6	79,7	77,5
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	14,6	16,6	17,1	16,3	19,0
<b>Pirinç - Rice</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	75,7	60,5	90,7	72,8	86,9
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	7,8	9,7	7,2	9,3	7,5
<b>Patates - Potatoes</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	100,6	100,2	102,3	100,2	105,6
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	50,8	53,0	52,7	54,4	51,9
<b>Kuru fasulye - Dry bean</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	83,7	78,8	81,9	83,4	83,2
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	2,4	2,9	3,3	3,0	2,9
<b>Mercimek (Kırmızı) - Lentils (Red)</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	45,2	82,9	91,3	102,0	122,4
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	2,8	4,1	5,7	4,5	4,0
<b>Nohut - Chick pea</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	127,7	118,2	110,5	101,7	99,5
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	4,6	5,6	5,5	5,5	6,0
<b>Ayçiçeği - Sunflower</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	46,6	49,4	52,4	42,2	52,5
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	28,8	28,5	33,1	41,0	33,4
<b>Şeker pancarı - Sugar beet</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	-	-	-	-	-
<b>Domates - Tomato</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	112,0	113,8	111,9	111,6	111,2
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	119,1	113,0	105,9	114,6	117,2
<b>Hıyar - Cucumber</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	109,5	110,5	109,1	107,6	108,6
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	18,9	19,0	19,0	19,1	18,6
<b>Kuru soğan - Dry onion</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	110,0	103,5	105,4	107,5	107,2
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	22,9	22,1	21,9	23,9	19,1
<b>Elma - Apple</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	110,5	114,7	124,0	123,5	111,0
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	27,6	29,2	24,8	25,3	30,0
<b>Üzüm - Grape</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	148,4	136,0	135,2	134,3	142,8
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	29,3	35,1	34,4	34,8	31,6
<b>Kayısı - Apricot</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	318,2	495,4	1873,9	524,8	415,6
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	2,9	1,6	0,3	1,5	2,2
<b>Portakal - Orange</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	117,4	111,0	120,0	122,9	111,4
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	15,1	18,6	17,2	16,7	17,5
<b>Fındık - Hazelnut</b>					
Yeterlilik derecesi - Degree of self-sufficiency (%)	1474,9	904,9	622,0	468,4	699,2
Kişi başına tüketim - Human consumption per capita (kg)	0,7	0,7	1,3	1,2	1,2

(1) Bitkisel ürün denge tabloları sonuçlarıdır.

(1) Results of crop products balance sheets.

### 12.11 Orman alanları, 1999, 2005, 2009, 2010, 2012

Forest land, 1999, 2005, 2009, 2010, 2012

(Hektar - Hectare)

	1999	2005	2009	2010	2012
<b>Toplam - Total</b>	20 763 248	21 188 747	21 389 783	21 537 091	21 678 134
<b>Koru ormanı - High forest</b>	14 418 340	15 439 595	16 305 210	16 662 379	17 260 592
<b>Baltalık ormanı - Coppice forest</b>	6 344 908	5 749 152	5 084 573	4 874 712	4 417 542

Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Source: Ministry of Forestry and Water Affairs

### 12.12 Seçilmiş orman ürünleri üretimi, 2008-2012

Production of selected forest products, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Ana ürün - Principal product</b>					
<b>Tomruk - Log (m<sup>3</sup>)</b>	3 945 851	3 757 859	4 374 840	4 889 139	5 027 738
<b>Tel direği - Telephone pole (m<sup>3</sup>)</b>	75 129	66 923	55 618	70 920	59 613
<b>Maden direği - Mining pole (m<sup>3</sup>)</b>	522 372	502 406	576 790	685 744	692 944
<b>Sanayi odunu - Other industrial wood (m<sup>3</sup>)</b>	754 687	657 531	787 562	874 108	874 793
<b>Kağıtlık odun - Pulpwood (m<sup>3</sup>)</b>	2 407 156	2 432 602	2 145 606	2 383 329	2 333 651
<b>Lif-yonga odunu - Fibre-chip wood (m<sup>3</sup>)</b>	3 816 522	4 033 257	4 608 171	4 662 578	5 424 794
<b>Sırk - Thin pole (m<sup>3</sup>)</b>	19 367	12 503	19 932	16 644	10 832
<b>Yakacak odun (Ster) - Fuel wood (Ster)</b>	7 303 889	7 427 596	7 194 372	6 778 101	6 432 674

#### Orman tali ürünleri üretimi (Ton)

The production of non wood forest products (Tons)

<b>Defne yaprağı - Laurus nobilis</b>	7 025	19 781	15 418	12 329	12 351
<b>Fıstıkçami kozalağı - Cone of semen pine</b>	3 052	6 266	6 091	6 266	2 560
<b>Kekik - Thymus</b>	2 050	1 176	1 412	972	1 786
<b>Adaçayı - Salvia sp.</b>	1 489	708	702	410	341
<b>Laden - Cistus</b>	518	75	332	204	130
<b>Kestane - Chestnut</b>	116	87	56	41	27
<b>Keçiboynuzu - Carobs</b>	115	181	322	23	24

Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Source: Ministry of Forestry and Water Affairs

### 12.13 Orman yangınları, 2008-2012

Forest fires, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam yangın çıkış nedeni (Adet)</b>					
<b>Causes of forest fire in total (Number)</b>	2 135	1 793	1 861	1 954	2 450
<b>Kasıt - Intentional</b>	377	231	146	153	197
<b>İhmal - Negligence</b>	1 018	884	861	1 067	936
<b>Doğal - Natural</b>	330	333	281	130	373
<b>Failli meçhul - Unknown</b>	410	345	573	604	944
<b>Yanan alan (Hektar) - Area burned (Hectare)</b>	29 749	4 679	3 317	3 612	10 454

Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Source: Ministry of Forestry and Water Affairs



### 12.14 Kimyasal gübre kullanımı, 2009-2013

Chemical fertilizer use, 2009-2013

	(Ton - Tons)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kullanılan gübre - Fertilizer used</b>	10 278 731	9 592 752	9 074 308	10 148 982	11 415 756
<b>Azotlu (%21 N) - Nitrogen (21% N)</b>	6 730 852	6 397 089	5 995 500	6 817 217	7 542 247
<b>Fosforlu (%17 P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>) - Phosphorous (17% P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>)</b>	3 416 978	3 028 666	2 882 296	3 129 299	3 662 099
<b>Potashlı (%50 K<sub>2</sub>O) - Potash (50% K<sub>2</sub>O)</b>	130 901	166 997	196 512	202 466	211 410

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı  
Not. Satış miktarı esas alınmıştır.

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock  
Note. Figures are predicated on sales amounts.

### 12.15 Organik bitkisel üretim, 2008-2012

Organic crop production, 2008-2012  
[Geçiş süreci dahil - Transition period included]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Ürün sayısı (Adet) - Number of crops (Number)</b>	247	212	216	225	204
<b>Çiftçi sayısı (Adet) - Number of holding (Number)</b>	14 926	35 565	42 097	42 460	54 635
<b>Değişim - Change (%)</b>	-8,3	138,3	18,4	0,9	28,7
<b>Alan (Hektar)<sup>(1)</sup> - Area (Hectares)<sup>(1)</sup></b>	166 883	501 641	510 033	614 618	702 909
<b>Değişim - Change (%)</b>	-4,2	200,6	1,7	20,5	14,4
<b>Üretim (Ton) - Production (Tons)</b>	530 224	983 715	1 343 737	1 659 543	1 750 127
<b>Değişim - Change (%)</b>	-6,7	85,5	36,6	23,5	5,5

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı  
(1) Doğal toplama alanları dahildir.

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock  
(1) Natural harvest areas are included.

### 12.16 Organik hayvansal üretim, 2008-2012

Organic animal production, 2008-2012  
[Geçiş süreci dahil - Transition period included]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Çiftçi sayısı (Adet) - Number of holding (Number)</b>	37	150	174	225	1 587
<b>Büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısı (Adet)</b> Number of bovine, sheep and goats (Number)	16 758	23 581	58 886	45 980	90 189
<b>Kümes hayvanları sayısı (Adet) - Number of poultry (Number)</b>	22 428	111 760	342 329	431 754	281 132
<b>Kırmızı et üretimi (Ton)<sup>(1)</sup> - Meat production (Tons)<sup>(1)</sup></b>	553,9	342,1	6253,0	645,7	270,4
<b>Beyaz et üretimi (Ton)<sup>(1)</sup> - Poultry meat production (Tons)<sup>(1)</sup></b>	1,0	34,5	550,0	713,1	210,3
<b>Süt üretimi (Ton)<sup>(1)</sup> - Milk production (Tons)<sup>(1)</sup></b>	9 971	17 111	11 605	14 794	17 627
<b>Yumurta üretimi (Adet)<sup>(1)</sup> - Eggs production (Number)<sup>(1)</sup></b>	4 424 000	11 767 400	17 889 808	26 236 920	36 105 556

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı  
(1) 2010 yılından itibaren geçiş süreci dahil edilmemektedir.

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock  
(1) Transition period has not been included since 2010.

### 12.17 Organik arıcılık, 2008-2012

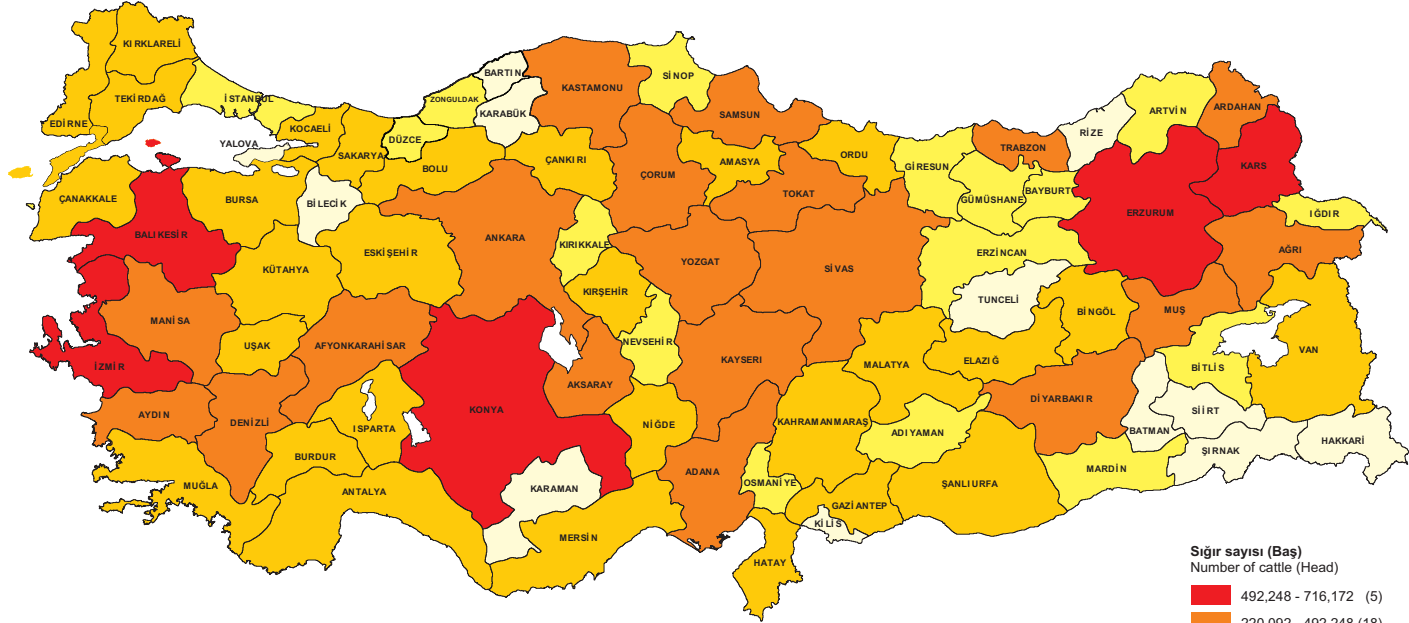
Organic apiculture, 2008-2012  
[Geçiş süreci dahil - Transition period included]

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Çiftçi sayısı (Adet) - Number of holding (Number)</b>	281	465	416	754	750
<b>Kovan sayısı (Adet) - Number of hives (Number)</b>	27 380	25 531	27 957	72 659	92 142
<b>Bal üretimi (Ton)<sup>(1)</sup> - Honey production (Tons)<sup>(1)</sup></b>	380,46	314,05	204,62	213,22	513,25
<b>Balmumu üretimi (Ton)<sup>(1)</sup> - Wax production (Tons)<sup>(1)</sup></b>	0,37	3,71	0,78	2,06	1,22
<b>Polen üretimi (Ton)<sup>(1)</sup> - Pollen production (Tons)<sup>(1)</sup></b>	0,75	2,20	2,69	5,65	2,18
<b>Propolis üretimi (Ton)<sup>(1)</sup> - Propolis production (Tons)<sup>(1)</sup></b>	0,08	0,15	0,04	0,35	0,16
<b>Arı sütü üretimi (Ton)<sup>(1)</sup> - Royal jelly production (Tons)<sup>(1)</sup></b>	0,01	0,00	0,02	0,02	0,03

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı  
(1) 2010 yılından itibaren geçiş süreci dahil edilmemektedir.

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock  
(1) Transition period has not been included since 2010.

12.1 İllere göre sığır sayısı (Baş)  
Number of cattle according to provinces (Head)  
2013



### 12.18 Türlerine göre hayvanlar, 2009-2013

Livestocks by type, 2009-2013

	(Baş - Head)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Siğir</b> - Cattle	10 723 958	11 369 800	12 386 337	13 914 912	14 415 257
<b>Manda</b> - Buffalo	87 207	84 726	97 632	107 435	117 591
<b>Koyun</b> - Sheep	21 749 508	23 089 691	25 031 565	27 425 233	29 284 247
<b>Kıl keçi</b> - Ordinary goat	4 981 299	6 140 627	7 126 862	8 199 184	9 059 259
<b>Tiftik keçi</b> - Angora goat	146 986	152 606	151 091	158 102	166 289
<b>At</b> - Horse	166 753	154 702	151 230	141 422	136 209
<b>Eşek</b> - Donkey	234 182	211 529	199 496	188 789	181 422
<b>Katır</b> - Mule	51 548	48 076	48 249	47 205	45 762
<b>Deve</b> - Camel	1 041	1 254	1 290	1 315	1 374
<b>Domuz</b> - Pig	1 896	1 558	1 848	2 986	3 145

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı  
Not. Veriler yıl sonu hayvan sayıdır.

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock  
Note. Data is end of year livestock numbers.

### 12.19 Kesilen hayvan sayısı ve et üretimi, 2009-2013

Number of slaughtered animals and meat production, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kesilen hayvan (Baş) - Animals slaughtered (Head)</b>					
<b>Siğir</b> - Cattle	1 502 073	2 602 246	2 571 765	2 791 034	3 430 723
<b>Manda</b> - Buffalo	4 857	15 720	7 255	7 426	2 403
<b>Koyun</b> - Sheep	3 997 348	6 873 626	5 479 546	4 541 122	4 958 226
<b>Keçi</b> - Goats	606 042	1 219 504	1 254 092	926 799	1 340 909
<b>Deve</b> - Camel	55	-	-	-	-
<b>Domuz</b> - Pig	47	-	-	-	-
<b>Et üretimi (Ton) - Meat production (Tons)</b>					
<b>Siğir</b> - Cattle	412 621	780 718	776 915	915 844	996 125
<b>Manda</b> - Buffalo	325 286	618 584	644 906	799 344	869 292
<b>Koyun</b> - Sheep	1 005	3 387	1 615	1 736	336
<b>Koçu</b> - Goats	74 633	135 687	107 076	97 334	102 943
<b>Deve</b> - Camel	11 675	23 060	23 318	17 430	23 554
<b>Domuz</b> - Pig	18	-	-	-	-
<b>Domuz</b> - Pig	3	-	-	-	-

Not.1. Tablolardaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.  
2. 2010 yılından itibaren kırmızı et üretimi mezbahane ve mezbahane dışı kesimleri kapsamaktadır.  
3. 2010 yılına kadar genel toplama deve ve domuz eti dahildir.

Note.1. Figures in tables may not be equal to total due to rounding.  
2. Data on red meat production covers slaughterings in slaughterhouses and outside slaughterhouses starting from 2010.  
3. Data on meat of camel and pig are included until 2010.

### 12.20 Sağılan hayvan sayısı ve süt üretimi, 2009-2013

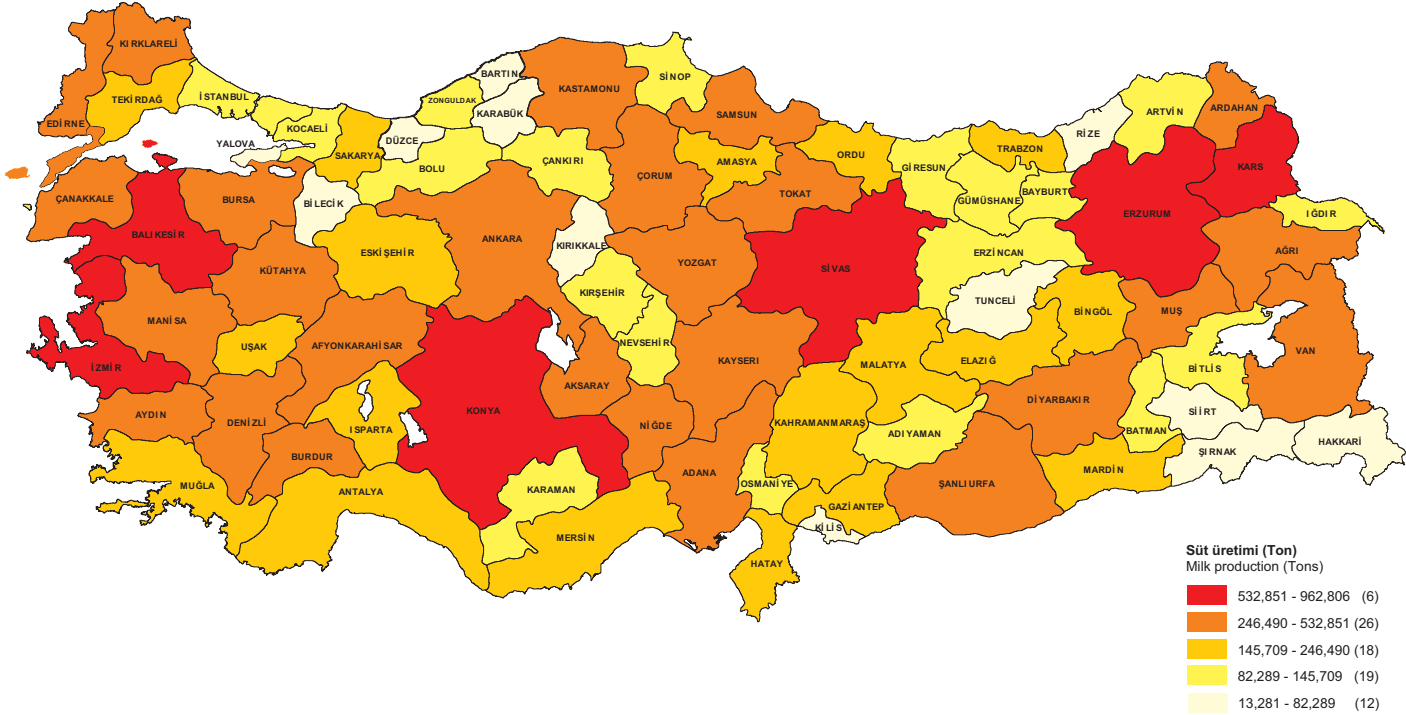
Number of animals milked and milk production, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Sağılan hayvan (Baş) - Animals milked (Head)</b>					
<b>İnek</b> - Cow	4 133 148	4 361 840	4 761 142	5 431 400	5 607 272
<b>Manda</b> - Buffalo	32 361	35 362	40 218	46 959	51 940
<b>Koyun</b> - Sheep	9 407 866	10 583 608	11 561 144	13 068 428	14 287 237
<b>Keçi</b> - Goats	1 830 814	2 582 539	3 033 111	3 502 272	3 943 318
<b>Süt üretimi (Bin ton)</b>					
Milk production (Thousand tons)	12 542	13 544	15 056	17 401	18 224
<b>İnek</b> - Cow	11 583	12 419	13 802	15 978	16 655
<b>Manda ineği</b> - Buffalo cow	32	35	40	47	52
<b>Koyun</b> - Sheep	734	817	893	1 007	1 101
<b>Keçi</b> - Goats	192	273	321	369	416

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı  
Not. Tablolardaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock  
Note. Figures in tables may not be equal to total due to rounding.

12.2 İllere göre süt üretimi (Ton)  
Milk production according to provinces (Tons)  
2013



## 12.21 Deri üretimi, 2009-2013

Hide production, 2009-2013

	(Adet - Number)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Sığır ve dana</b> - Cattle and calf	1 639 905	2 602 246	2 571 765	2 791 034	3 430 723
<b>Manda ve manda yavrusu</b>					
Buffalo and buffalo calves	5 343	15 720	7 255	7 426	2 403
<b>Koyun ve kuzu</b> - Sheep and lamb	4 319 367	6 873 626	5 479 546	4 541 122	4 958 226
<b>Keçi ve oğlağı</b> - Goat and kid	633 456	1 219 504	1 254 092	926 799	1 340 909
<b>Deve</b> - Camel	61	-	-	-	-

Not. Deri üretimi, 2010 yılına kadar kesilen hayvan sayısına, mezbaha ve kombinalarda kesilen hayvan sayılarının %10'u kadar ölü hayvanlardan elde edilen deriler ilave edilerek hesaplanır. 2010 yılından itibaren mezbahane ve mezbahane dışı kesilen hayvanların derilerini kapsamaktadır.

Note. Total hide production is calculated by adding the hides obtained from dead animals to 10% of the number of animals slaughtered in the slaughterhouses until 2010. It covers hides of animals slaughtered in and out of slaughterhouses from 2010.

## 12.22 Kümes hayvancılığı, 2009-2013

Poultry and egg production, 2009-2013

	(Bin adet - Thousand number)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Tavuk</b> - Hen	229 969	234 918	237 873	253 712	266 153
<b>Et tavuğu</b> - Broiler	163 469	163 985	158 917	169 034	177 433
<b>Yumurta tavuğu</b> - Laying hen	66 500	70 934	78 957	84 677	88 721
<b>Hindi</b> - Turkey	2 755	2 942	2 563	2 761	2 925
<b>Ördek</b> - Duck	413	397	382	357	368
<b>Kaz</b> - Goose	945	716	680	676	755
<b>Tavuk eti (Bin ton)</b> - Chicken meat (Thousand tons)	1 293	1 444	1 613	1 724	1 758
<b>Tavuk yumurtası</b> - Number of hen eggs	13 832 726	11 840 396	12 954 686	14 910 774	16 496 751

Not. 2010 yılından itibaren yumurta miktarına köy tavukçuluğu dahil değildir.

Note. Egg production in villages are excluded starting from 2010.

## 12.23 Arıcılık, 2009-2013

Apiculture, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kovan sayısı (Bin)</b> - Number of hive (Thousand)	5 339	5 603	6 011	6 348	6 641
<b>Yeni tip</b> - Modern type	5 210	5 466	5 862	6 191	6 458
<b>Eski tip</b> - Old type	129	137	149	157	183
<b>Bal üretimi (Ton)</b> - Honey production (Tons)	82 003	81 115	94 245	89 162	94 694
<b>Balmumu üretimi (Ton)</b> - Wax production (Tons)	4 385	4 148	4 235	4 222	4 241

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

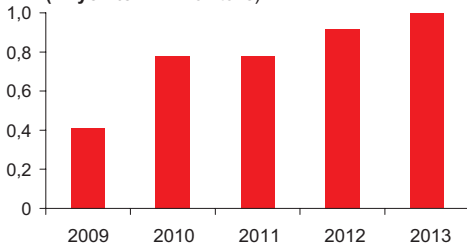
Source: Ministry of Food, Agriculture and Livestock

Not. Tablolardaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Figures in tables may not be equal to total due to rounding.

## 12.1 Et üretimi - Meat production

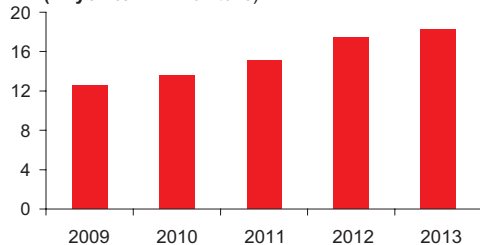
(Milyon ton - Million tons)



Veri için tablo 12.19'a bakınız.  
For data, see table 12.19.

## 12.2 Süt üretimi - Milk production

(Milyon ton - Million tons)



Veri için tablo 12.20'ye bakınız.  
For data, see table 12.20.

**12.24 İpekböcekçiliği, 2009-2013**  
 Sericulture, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Açılan ipekböceği kutusu (Adet)</b>					
Silkworm box opened (Number)	5 683	5 477	5 808	5 576	5 261
<b>İpek kozası (Ton) - Silk cocoon (Tons)</b>					
	136	126	151	134	121

Kaynak: Bursa Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliği

Source: Bursa Silk Cocoon Association of Agriculture Sales Cooperatives.

**12.25 Seçilmiş su ürünlerinde üretim miktarı, 2008-2012**  
 Quantity of selected fishery products, 2008-2012

	(Ton - Tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Avlanan deniz balıkları miktarı - Catch of sea fish</b>	395 660	380 636	399 656	432 246	315 637
<b>Hamsi - Anchovy</b>	251 675	204 699	229 023	228 491	163 982
<b>Palamut - Torik - Atlantic bonito</b>	6 448	7 036	9 401	10 019	35 764
<b>Sardalya - Pilchard</b>	17 531	30 091	27 639	34 709	28 248
<b>İstavrit (Kraça) - Horse mackerel</b>	22 134	20 373	14 392	18 073	24 625
<b>İstavrit (Karagöz) - Scad</b>	10 043	7 895	6 055	6 937	6 321
<b>Çaça - Sprat</b>	39 303	53 385	57 023	87 141	12 092
<b>Mezgit - Whiting</b>	12 231	11 146	13 558	9 455	7 367
<b>Kefal - Grey mullet</b>	3 345	2 987	3 119	2 514	4 010
<b>Lüfer - Blue fish</b>	4 048	5 999	4 744	3 122	7 390
<b>Bakalorya-Berlam - Hake-European hake</b>	1 252	1 557	1 256	921	893
<b>Diğer deniz balıkları - Other sea fish</b>	27 650	35 468	33 446	30 864	24 945
<b>Avlanan diğer deniz ürünleri miktarı (Kabuklu, yumuşakça)</b>					
Catch of other sea products (Crustaceas, molluscs)	57 453	44 410	46 024	45 412	80 686
<b>Akivades (Kum midyesi) - Carpet shell</b>	1 255	68	56	27	15
<b>Beyaz kum midyesi - Striped venus</b>	36 896	24 574	26 931	30 176	61 225
<b>Kara midye - Mediterranean mussel</b>	342	1 660	735	1 459	2 093
<b>Kıllı midye - Bearded horse mussel</b>	-	4 601	246	347	-
<b>Kalamerya - Squid</b>	537	576	528	394	531
<b>Deniz salyangozu - Sea snail</b>	11 442	6 085	8 437	6 534	9 596
<b>Karides - Prawn</b>	4 668	4 614	4 705	4 770	5 038
<b>Diğer deniz ürünleri - Other sea products</b>	2 313	2 232	4 386	1 705	2 188
<b>Yetiştiricilik üretimi - Aquaculture production</b>	152 186	158 729	167 141	188 790	212 410
<b>İçsu - Inland water</b>	66 557	76 248	78 568	100 446	111 557
<b>Alabalık - Trout</b>	65 928	75 657	78 165	100 239	111 335
<b>Aynalı sazan - Carp</b>	629	591	403	207	222
<b>Deniz - Marine water</b>	85 629	82 481	88 573	88 344	100 853
<b>Alabalık - Trout</b>	2 721	5 229	7 079	7 697	3 234
<b>Çipura - Sea bream</b>	31 670	28 362	28 157	32 187	30 743
<b>Levrek - Sea bass</b>	49 270	46 554	50 796	47 013	65 512
<b>Midye - Mussel</b>	196	89	340	5	-
<b>Diğer - Other</b>	1 772	2 247	2 201	1 442	1 364
<b>Avlanan tatlısu ürünleri miktarı</b>					
Catch of freshwater products	41 011	39 187	40 259	37 097	36 120
<b>İnci kefalı - Tarek</b>	11 758	10 685	11 382	9 168	9 621
<b>Sazan - Common carp</b>	11 625	10 964	12 058	9 998	9 973
<b>Siraz - Transcaucasian barb</b>	993	891	962	924	813
<b>Levrek (Sudak) - Pike perch</b>	1 346	1 234	1 476	737	593
<b>Gümüş - Sand smelt</b>	6 630	6 184	4 438	6 705	3 609
<b>Salyangoz - Snail</b>	1 007	2 227	1 991	1 410	1 193
<b>Kerevit - Cray fish</b>	783	734	1 030	610	492
<b>Diğer tatlısu ürünleri - Other freshwater products</b>	6 869	6 268	6 922	7 545	9 826

## 12.26 Çiftçinin eline geçen fiyatlar, 2009-2013

Prices received by farmers, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Tarla ürünleri - Field crops (TL/kg)</b>					
<b>Anason</b> - Anise	3,52	6,72	4,34	5,12	5,00
<b>Ayçiçeği</b> - Sunflower	1,41	1,53	1,68	1,80	2,38
<b>Arpa</b> - Barley	0,41	0,40	0,48	0,55	0,60
<b>Bakla (kuru)</b> - Broad beans (dry)	1,23	1,22	1,32	1,58	1,68
<b>Bezelye</b> - Peas	1,58	1,44	1,25	1,94	1,11
<b>Börülce</b> - Kidney beans	2,42	2,65	2,63	2,98	3,24
<b>Burçak</b> - Wild vetches	0,74	0,84	0,89	0,93	1,10
<b>Buğday</b> - Wheat	0,51	0,53	0,59	0,60	0,67
<b>Çavdar</b> - Rye	0,37	0,38	0,45	0,50	0,57
<b>Darı</b> - Millet	0,81	0,74	0,91	1,15	1,35
<b>Fasulye</b> - Dry beans	2,49	2,40	2,51	2,91	3,28
<b>Fiğ</b> - Cow vetches	0,84	0,82	0,99	1,01	1,12
<b>Mahlut</b> - Mixed grain	-	0,60	-	-	-
<b>Mercimek (kırmızı)</b> - Lentils (red)	1,99	1,49	1,38	1,28	1,27
<b>Mercimek (yeşil)</b> - Lentils (green)	2,00	2,11	2,07	2,14	2,11
<b>Mısır</b> - Corn	0,44	0,47	0,63	0,58	0,61
<b>Nohut</b> - Chickpeas	1,44	1,60	2,11	2,68	2,46
<b>Pamuk (kütü)</b> - Cotton (raw)	0,79	1,23	1,88	1,23	1,35
<b>Patates</b> - Potatoes	0,55	0,62	0,70	0,47	0,56
<b>Çeltik</b> - Rice in the husk	1,25	1,17	0,97	0,96	1,08
<b>Saman<sup>(1)</sup></b> - Straw <sup>(1)</sup>	0,24	0,21	0,24	0,40	0,50
<b>Sarmısak (kuru)</b> - Garlic (dry)	2,57	3,96	5,54	4,31	3,90
<b>Soğan (kuru)</b> - Onions (dry)	0,54	0,89	0,76	0,49	0,53
<b>Soya fasulyesi</b> - Soybeans	0,71	0,86	0,92	1,07	0,99
<b>Susam</b> - Sesame	3,30	3,19	3,19	3,95	4,48
<b>Yerfıstığı</b> - Groundnuts	1,67	1,80	2,65	3,16	2,82
<b>Yulaf</b> - Oats	0,45	0,48	0,62	0,67	0,71
<b>Meyveler - Fruits (TL/kg)</b>					
<b>Altıntop</b> - Grapefruit	0,39	0,51	0,39	0,47	0,47
<b>Antepfıstığı (kabuklu)</b> - Pistachios (shelled)	7,85	11,07	11,19	10,08	11,23
<b>Armut</b> - Pears	1,68	1,55	1,67	1,58	1,57
<b>Ayva</b> - Quinces	1,20	1,16	1,36	1,10	1,05
<b>Badem (kabuklu)</b> - Almonds (shelled)	4,14	5,35	5,67	5,45	5,37
<b>Ceviz (kabuklu)</b> - Walnuts (shelled)	5,45	7,04	7,64	8,62	8,94
<b>Elma</b> - Apples	1,04	1,11	1,27	1,15	1,04
<b>Erik</b> - Plums	1,27	1,35	1,76	1,31	1,63
<b>Fındık</b> - Hazelnuts	3,87	4,23	5,38	5,47	5,06
<b>İncir</b> - Figs	1,71	2,03	2,12	2,35	2,28
<b>Kayısı</b> - Apricots	1,33	1,68	1,70	1,21	1,18
<b>Kestane</b> - Chestnuts	3,18	4,06	5,14	4,80	5,91
<b>Kiraz</b> - Cherries	2,24	2,23	3,26	3,06	3,21
<b>Limon</b> - Lemon	1,02	0,89	0,63	0,73	0,80
<b>Mandalina</b> - Mandarins	0,73	0,78	0,75	0,85	0,69
<b>Portakal</b> - Oranges	0,59	0,67	0,83	0,68	0,58
<b>Şeftali</b> - Peaches	1,31	1,45	1,54	1,33	1,29
<b>Üzüm (yaş)</b> - Grapes (fresh)	1,31	1,30	1,37	1,39	1,40
<b>Vişne</b> - Sour cherries	1,59	1,16	2,15	1,97	2,02
<b>Zeytin</b> - Olive	2,41	2,57	2,62	2,62	2,39

**12.26 Çiftçinin eline geçen fiyatlar, 2009-2013 (devam)**  
Prices received by farmers, 2009-2013 (continued)

	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Sebzeler - Vegetables (TL/kg)</b>					
<b>Bakla (taze) - Greenbroad beans</b>	1,32	1,69	1,21	1,54	1,62
<b>Balkabağı - Pumpkins</b>	0,86	0,92	0,96	1,11	0,98
<b>Bamya - Okra</b>	2,79	3,15	4,12	4,40	4,20
<b>Biber (dolmalık) - Peppers (stufing)</b>	0,93	1,12	1,21	1,13	1,32
<b>Biber (sivri) - Peppers (green)</b>	0,99	1,16	1,39	1,46	1,37
<b>Domates - Tomatoes</b>	0,63	1,00	0,77	0,80	0,77
<b>Fasulye (taze) - Green beans</b>	1,47	1,83	2,13	2,01	2,01
<b>Havuç - Carrots</b>	0,52	0,55	0,63	0,78	0,60
<b>Ispanak - Spinach</b>	1,05	1,28	1,22	1,32	1,26
<b>Karpuz - Watermelons</b>	0,43	0,63	0,45	0,39	0,43
<b>Kavun - Melons</b>	0,61	0,72	0,70	0,66	0,70
<b>Lahana - Cabbages</b>	0,54	0,65	0,73	0,76	0,63
<b>Patlıcan - Eggplant</b>	0,84	0,87	1,05	1,08	1,04
<b>Pırasa - Leeks</b>	0,78	1,04	1,01	1,02	0,86
<b>Sakız kabağı - Squash</b>	0,78	0,97	0,98	0,95	0,92
<b>Salatalık - Cucumbers</b>	0,93	1,05	1,09	1,26	1,18
<b>Turp - Horseradish</b>	0,80	0,88	0,74	0,80	0,65
<b>Hayvansal ürünler - Livestock products (TL/kg)</b>					
<b>Bal - Honey</b>	16,86	17,60	17,77	19,23	19,94
<b>Balmumu - Wax</b>	10,73	11,86	12,94	13,75	14,47
<b>İpek kozası - Silk cocoon</b>	15,57	17,74	22,02	18,97	24,46
<b>Kıl - Hair</b>	1,66	1,87	1,99	1,86	1,90
<b>Süt (inek) - Cow's milk</b>	0,79	0,91	0,80	0,89	0,93
<b>Süt (koyun) - Sheep's milk</b>	1,17	1,29	1,40	1,48	1,69
<b>Tereyağı<sup>(1)</sup> - Butter<sup>(1)</sup></b>	10,03	11,35	12,29	13,69	15,68
<b>Tiftik - Mohair</b>	6,17	6,29	7,39	7,98	8,35
<b>Yapağı - Wool</b>	2,65	2,44	2,55	2,51	2,23
<b>Yumurta<sup>(2)</sup> - Eggs<sup>(2)</sup></b>	0,21	0,20	0,27	0,28	0,23
<b>Canlı hayvanlar (TL/baş) - Livestock (TL/per head)</b>					
<b>Hindi - Turkeys</b>	39	45	50	52	54
<b>Koyun (yerli) - Sheep (domestic)</b>	278	458	555	531	495
<b>Kuzu (yerli) - Lambs (domestic)</b>	152	252	309	301	268
<b>Kıl keçisi - Ordinary goats</b>					
<b>Dişi keçi - Ordinary goats female</b>	237	395	481	483	474
<b>Kıl keçisi oğlağı - Kid of ordinary goats</b>	115	192	245	248	214
<b>Manda - Water buffaloes</b>					
<b>Manda ineği - Water buffalo cows</b>	1 855	2 661	3 163	3 330	2 682
<b>Dişi malak - Water buffaloes female</b>	868	1 200	1 486	1 527	1 432
<b>Erkek malak - Water buffaloes male</b>	868	1 200	1 486	1 527	1 432
<b>Sığır (yerli) - Cattle (domestic)</b>					
<b>İnek - Cows</b>	1 444	2 397	2 714	2 451	1 946
<b>Dana - Calves</b>	725	1 146	1 680	1 219	1 057
<b>Sığır (kültür) - Cattle (culture)</b>					
<b>İnek - Cows</b>	2 739	4 213	5 008	4 599	3 714
<b>Dana - Calves</b>	1 280	1 937	2 260	2 092	1 929
<b>Sığır (melez) - Cattle (cross-breed)</b>					
<b>İnek - Cows</b>	2 162	3 290	3 896	3 519	2 756
<b>Dana - Calves</b>	1 045	1 601	1 856	1 682	1 353
<b>Tavuk - Hens</b>	8	11	13	13	12
<b>Tiftik keçisi - Angora goats</b>					
<b>Dişi keçi - Angora goats female</b>	222	310	411	405	387
<b>Tiftik keçisi oğlağı - Kid of angora goats</b>	110	155	224	252	228

Not. Ağırlıklı ortalama fiyatlardır.

(1) Basit ortalama fiyatlardır.

(2) Adet fiyatıdır.

Note. Weighted average prices.

(1) Simple average prices.

(2) Price per item.



## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
Açıklama Tablo	219	Explanation Tables
13.1 Sanayi ve hizmet sektörlerinde kısımlara göre istihdam ve temel göstergeler, 2011	228	13.1 Employment and basic indicators by section in industry and service sectors, 2011
13.2 Mali sektörlerde istihdam ve temel göstergeler, 2008-2012	230	13.2 Employment and basic indicators in financial sectors, 2008-2012
13.3 Yayın türlerine göre seçilmiş temel göstergeler, 2011-2012	232	13.3 Selected basic indicators by type of broadcasting, 2011-2012
13.4 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen, seçilmiş bazı sanayi ürünlerinin üretimleri, 2008-2012	234	13.4 Production figures of some selected industrial products, derived from enterprises active in industrial sectors with 20 or more employees, 2008-2012
13.5 Sanayi üretim endeksi, 2009-2013	241	13.5 Industrial production index, 2009-2013
13.6 Sanayi ciro endeksi, toplam, 2009-2013	242	13.6 Industrial turnover index, total, 2009-2013
13.7 Sanayi istihdam endeksi, 2009-2013	243	13.7 Industrial employment index, 2009-2013
13.8 Sanayide çalışılan saat endeksi, 2009-2013	244	13.8 Hours worked index in industry, 2009-2013
13.9 Sanayide brüt ücret-maaş endeksi, 2009-2013	245	13.9 Gross wages-salaries index in industry, 2009-2013
13.10 Ticaret-hizmet ciro endeksi, 2009-2013	246	13.10 Trade and services turnover index, 2009-2013
13.11 Ticaret-hizmet istihdam endeksi, 2009-2013	247	13.11 Trade and services number of persons employed index, 2009-2013
13.12 Ticaret-hizmet çalışılan saat endeksi, 2009-2013	248	13.12 Trade and services hours worked index, 2009-2013
13.13 Ticaret-hizmet brüt ücret-maaş endeksi, 2009-2013	249	13.13 Trade and services gross wages and salaries index, 2009-2013
13.14 Yapı sahipliği ve kullanma amacına göre yapılacak yeni ve ilave yapılar [İnşaat ruhsatlarına göre], 2009-2013	250	13.14 New buildings and additions by use of building and type of investor, [According to construction permits], 2009-2013
13.15 Yapı sahipliği ve kullanma amacına göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave yapılar [Yapı kullanma izin belgelerine göre], 2009-2013	251	13.15 Completed or partially completed new buildings and additions by use of building and type of investor [According to occupancy permits], 2009-2013
13.16 Kullanma amacı ve kat sayısına göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave yapılar [Yapı kullanma izin belgelerine göre], 2009-2013	252	13.16 Completed or partially completed new buildings and additions by use and number of storeys [According to occupancy permits], 2009-2013
13.17 Oda sayısına göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave konutlar [Yapı kullanma izin belgelerine göre], 2009-2013	252	13.17 Completed or partially completed new residential buildings and additions by number of rooms [According to occupancy permits], 2009-2013
13.18 Ortalama alan ve maliyetine göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave yapılar [Yapı kullanma izin belgelerine göre], 2009-2013	252	13.18 Completed or partially completed new buildings and additions by average floor area and cost [According to occupancy permits], 2009-2013
13.19 Üç aylık inşaat sektörü istihdam endeksi, 2009-2013	253	13.19 Quarterly employment index in construction, 2009-2013
13.20 Üç aylık inşaat sektörü brüt ücret-maaş endeksi, 2009-2013	253	13.20 Quarterly gross wages and salaries index in construction, 2009-2013

13.21 Üç aylık inşaat sektörü çalışılan saat endeksi, 2009-2013	254	13.21 Quarterly hours worked index in construction, 2009-2013
13.22 Üç aylık inşaat sektörü ciro endeksi, 2009-2013	254	13.22 Quarterly turnover index in construction, 2009-2013
13.23 Üç aylık inşaat sektörü üretim endeksi, 2009-2013	255	13.23 Quarterly production index in construction, 2009-2013
13.24 Bina inşaatı maliyet endeksi, 2009-2013	255	13.24 Building construction cost index, 2009-2013

## AÇIKLAMA

## YILLIK İŞ İSTATİSTİKLERİ

Yıllık iş istatistikleri genellikle belirli bir referans yılına ilişkin bilgileri sağlar. Bu istatistikler bir yıldan gelecek yıla olan değişimleri gösterir. Yıllık iş istatistikleri faaliyete dayalı istatistiklerdir ve girişimlerin faaliyetleri vasıtasıyla ekonomiyi tanımlar.

2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayım çalışmasının ardından yıllık iş istatistiklerinin derlenmesi çalışmalarına başlanmıştır.

İşyeri bazlı sektörler itibarıyla yayınlar en son 2001 referans yılı itibarıyla yayımlanmıştır.

**Yıllık iş istatistikleri:** Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması NACE Rev 2 (kısımlı düzeyinde) esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler yıllık iş istatistikleri kapsamını oluşturmaktadır.

Madencilik ve taşocakçılığı

İmalat

Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı

Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri

İnşaat

Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı

Ulaştırma ve depolama

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri

Bilgi ve iletişim

Finans ve sigorta faaliyetleri

Gayrimenkul faaliyetleri

Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler

İdari ve destek hizmet faaliyetleri

Eğitim

İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri

Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor

Diğer hizmet faaliyetleri

Bu yayında finans ve sigorta faaliyetleri ile bilgi ve iletişim kısmında yer alan Radyo-Televizyon faaliyetlerine ilişkin tablolar ayrı ayrı verilmektedir.

**Girişim:** Kaynakların tahsisine ilişkin karar alma özerkliği kullanılarak mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürüterek piyasaya mal ve hizmet üreten gerçek veya tüzel kişiliklerdir. Girişim ve yasal birim arasındaki ilişki şu tanımla doğrudan ifade edilir: "Bir girişim ya yasal birime ya da yasal birimlerin birleşimine karşı gelmektedir."

## EXPLANATION

## ANNUAL BUSINESS STATISTICS

Annual business statistics generally provide information referring to a whole reference year. These statistics show change in a year to following year. Annual business statistics are activity based statistics and they describe the economy through the activity of the enterprises.

Studies of compiling annual business statistics have begun following up 2002 General Census of Industry and Business Establishments.

The latest publications of the sectors based on the establishments are published considering 2001 as base year.

**Annual business statistics:** The following sectors given below based on (section level) Classification of Economic Activities in the European Community, NACE Rev 2 constitute the coverage of annual business statistics.

Mining and quarrying

Manufacturing

Electricity, gas, steam and air conditioning supply

Water supply; sewerage, waste management and remediation activities

Construction

Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Transportation and storage

Accommodation and food service activities

Information and communication

Financial and insurance activities

Real estate activities

Professional, scientific and technical activities

Administrative and support service activities

Education

Human health and social work activities

Arts, entertainment and recreation

Other service activities

In this publication, statistical tables on activities of financial intermediaries and Radio and Television institution statistics in information and communication section are given separately.

**Enterprise:** An enterprise is an organizational unit that produces goods and services using decision autonomy concerning allocation of resources. An enterprise is real or legal personality that produces goods and services on the market by carrying out one or more activities at one or more locations. The relation between enterprise and legal unit is directly stated by this definition: "An enterprise corresponds to a legal unit or combination of legal units."

**Ulusal yayın kurumu:** Ülke nüfusunun asgari yüzde yetmişine ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca belirlenen yerleşim yerlerine karasal ortamdan ulaştırılan yayın hizmetini veren yayın kurumudur.

**Bölgesel yayın kurumu:** Bir coğrafi bölge içindeki illerin toplam nüfusunun asgari yüzde yetmişine ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca coğrafi bölge içinde belirlenen illere ulaştırılan yayın hizmetini veren yayın kurumudur.

**Yerel yayın kurumu:** En fazla bir ilin sınırları içine karasal ortamdan ulaştırılan yayın hizmetini veren yayın kurumudur.

**Kablolu yayın yapan yayın kurumu:** Radyo ve televizyon yayınına veya abonelere ücreti karşılığı ve/veya talebe bağlı olarak verilen radyo ve/veya televizyon yayınlarından herhangi birisini, kablo platformu üzerinden kamuya yönelik olarak yayınlanmak üzere program tertip eden ve içeriğinden sorumlu olan yayın kuruluşudur.

**Uydu üzerinden yayın yapan yayın kurumu:** Radyo ve televizyon yayınına veya abonelere ücreti karşılığı verilen radyo ve/veya televizyon yayınlarından herhangi birisini uydu platformu ve uydu üzerinden doğrudan kamuya yönelik olarak iletilmek üzere program tertip eden ve içeriğinden sorumlu olan yayın kuruluşudur.

#### Tanım ve Kavramlar

**Girişim sayısı:** Yıllık İş İstatistikleri kapsamında olan sektörlerde faaliyet gösteren ve referans dönemde aktif olan tüm birimlerin sayısıdır.

**Çalışanlar sayısı:** Ücretle çalışanların yıllık ortalama sayısına iş sahibi ve ortaklarla, ücretsiz çalışan aile fertlerinin ve çırakların yıllık ortalama sayısının eklenmesi ile bulunmaktadır.

**Ücretli çalışanların sayısı:** Ücretli çalışanların sayısı, maaş, ücret, komisyon, ikramiye, parça başı ödeme veya aynı karşılıklar şeklinde yapılan ödemeleri alan, iş akdine sahip ve işveren için çalışan kişilerin sayısıdır.

Özellikle aşağıdakiler de ücretli çalışanlar sayısına dahil edilmektedir:

- Bir ücret karşılığında çalışan iş sahipleri,
- Ücret ve/veya eğitim hizmetlerine karşılık olarak birimin üretim sürecinde katkıda bulunan öğrenciler,
- Kamu otoriteleri veya başka organizasyonlar tarafından işsizlerin işe alınmasını teşvik için özellikle düzenlenmiş bir anlaşma altında çalışanlar,
- Bordroda gösterilen ve yapılan iş karşılığında ücret aldığına dair açık bir anlaşması olan evde çalışanlar,

**National broadcasting institution:** It provides the media services transmitted via terrestrial networks accessible to at least seventy percent of the national population and to the residential areas determined by the Radio and Television Supreme Council.

**Regional broadcasting institution:** It provides the broadcasting services transmitted to the minimum seventy percent of the total population of the provinces in a geographical region and to the provinces in a geographical region determined by the Radio and Television Supreme Council.

**Local broadcasting institution:** It provides the broadcasting service that is transmitted via terrestrial network into the territories of one province at most.

**Broadcasting institution broadcasting via cable:** A broadcasting institution which is responsible for the contents and arranges radio and television broadcast or to subscribers against fee and/or any of radio and/or television broadcasts given depending on demand to be broadcasted to public via cable.

**Broadcasting institution broadcasting via satellite:** A broadcasting institution which is responsible for the contents and arranges radio and television broadcast or any of radio and/or television broadcast given to subscribers against fee to be transmitted to directly public via satellite platform and satellite.

#### Definitions and Concepts

**Number of enterprise:** The number of enterprises is count of all units that active at the sectors in coverage of Annual Business Statistics during the reference period.

**Number of persons employed:** This value is obtained by adding the annual average number of owners, partners and unpaid family workers and apprentices active in the enterprise to the annual average number of employees.

**Number of employees:** The number of employees is count of persons who work for an employer and who have a contract of employment and receive compensation in the form of wages, salaries, fees, gratuities, piecework pay or remuneration in kind.

In particular the following are considered as employees:

- Paid working proprietors,
- Students who have a formal commitment whereby they contribute to the unit's process of production in return for remuneration and/or education services,
- Employees engaged under a contract specifically designed to encourage the recruitment of unemployed persons by public authorities or another organizations,
- Homeworkers if there is an explicit agreement that the homemaker is remunerated on the basis of the work done and they are included on the pay-roll,

**Personel maliyeti:** Personele yapılan brüt ödemeler ve sosyal güvenlik masraflarının toplamıdır.

**Maas ve ücretler:** Hesap dönemi boyunca yapılan iş karşılığında, bordroda sayılan (evde çalışanlar dahil) bütün kişilere ödenebilir aynı veya nakdi toplam karşılıklar olarak tanımlanmıştır.

**Mal ve hizmetlerin toplam satın alışı:** Mal ve hizmetlerin satın alışı, sabit sermaye tüketimi olarak kaydedilen sermaye mallarının tüketimi hariç, üretim sürecindeki tüketim veya yeniden satış için hesap dönemi boyunca satın alınan tüm mal ve hizmetlerin değerini içermektedir.

**Ciro:** Ciro referans döneminde gözlem birimi tarafından fatura edilmiş mal ve hizmet satışlarının toplamıdır.

**Üretim değeri:** Üretim değeri satışa dayalı, stok değişmelerini ve mal ve hizmetlerin yeniden satışını içeren, birim tarafından fiilen üretilen miktardan parasal değeridir.

**Faktör maliyetiyle katma değer:** Faktör maliyeti ile katma değer işletme sübvansiyonları ve dolaylı vergilerdeki düzeltmelerden sonra işletme faaliyetlerinden elde edilen gayri safi gelirdir.

**Maddi mallara ilişkin brüt yatırım:** Referans dönemi süresince tüm maddi mallara yapılan yatırımdır.

#### Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri

Yıllık Sanayi Ürün (PRODCOM) İstatistikleri; sanayi kesimince (imalat sanayi ve madencilik&taşocakçılığı) üretilen ürünlerin ve az sayıda birtakım sını hizmetlerin yıllık periyotta ve Türkiye düzeyinde miktar ve değer olarak üretimini ortaya koymaktadır.

Sanayi Ürün İstatistikleri, Avrupa Birliği'nin 19 Aralık 1991 tarihli 3924/91 sayılı (EEC) Konsey Yönetmeliğine dayanılarak 2005 yılından itibaren üretilmeye başlanmıştır.

**Coğrafi kapsam:** Türkiye

**Sektörel kapsam:** Yıllık Sanayi Ürün İstatistiklerinde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflamasına (NACE Rev 2) göre İmalat Sanayi (C), Madencilik ve Taşocakçılığı (B) sektörlerinde faaliyet gösteren ve 20+ kişi çalışan girişimler kapsamaktadır.

**İstatistik birim:** Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri Anketinde kullanılan istatistiksel birim girişimdir.

**Girişim:** Kaynakların tahsisine ilişkin karar alma özerkliğini kullanarak mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişimler bir veya birden fazla faaliyet yürüterek piyasaya mal ve hizmet üreten gerçek veya tüzel kişiliklerdir.

**Personnel costs:** This value is obtained by adding the gross payments made to personnel and social security costs.

**Wages and salaries:** Wages and salaries are defined as "the total remuneration, in cash or in kind, payable to all persons counted on the payroll (including homeworkers), in return for work done during the accounting period".

**Total purchases of goods and services:** Purchases of goods and services include the value of all goods and services purchased during the accounting period for resale or consumption in the production process, excluding capital goods the consumption of which is registered as consumption of fixed capital.

**Turnover:** Turnover is the total of the sales of goods and services invoiced by the observation unit during the reference period.

**Production value:** The production value is monetary value of the amount actually produced by the unit, based on sales, including changes in stocks and the resale of goods and services.

**Value-added at factor cost:** Value-added at factor cost is the gross income from operating activities after adjusting for operating subsidies and indirect taxes.

**Gross investment in tangible goods:** Investment during the reference period in all tangible goods

#### Annual Industry Product Statistics

Annual Industrial Production (PRODCOM) Statistics exhibit the value and volume of goods and a small number of industrial services produced by industrial sectors (manufacturing industry and mining&quarrying) in Turkey on an annual basis.

Industrial Products Statistics has been produced since 2005 with regard to EU Council Regulation 3924/91 dated 19 December 1991.

**Geographical coverage:** Turkey

**Sectoral coverage:** Annual Industrial Products Statistics covers enterprises with 20 or more persons employed and primary or secondary activity of which is in Manufacturing Industry (C) and/or Mining and Quarrying (B) section of Industrial Classification of Economic Activities (NACE Rev 2).

**Statistical unit:** Statistical Unit of the Annual Industrial Products Statistic is enterprise.

**Enterprise:** An enterprise is an organizational unit producing goods or services, which benefits from autonomy in decision making for the allocation of its current resources. Enterprises are real or legal personalities which display one or more activities to produce goods and services for markets.

**Yerel birim:** Coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır.

Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

**Gözlem birimi:** Girişim

**Analiz birimi:** Girişim

**Adres kaynağı:** Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri Anketi için İş Kayıtları adres çerçevesi kullanılmıştır.

**Yöntem:** Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri Anketi; sanayi sektöründe faaliyeti bulunan ve 20+ çalışanı olan tüm girişimlere uygulanmıştır. Birden fazla yerel birimi olan girişimler için anket aynı vergi kimlik numarası ile imalat sanayi, madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinde faaliyet gösteren tüm yerel birimlerin bilgilerini kapsayacak şekilde girişim merkezinde doldurulmuştur.

Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri adıyla kullanıcılara sunulan bilgiler 2005 yılı için girişimlerden TÜİK'in "Yıllık Sanayi Ürün Anketi" sonraki yıllar için ise "Yıllık Sanayi Ürün" ve "Aylık Sanayi Üretim" anketleri aracılığı ile derlenmiştir.

#### Tanım ve Kavramlar

**Üretim miktarı:** Satılmasına, stoklara konulmasına veya kendi üretiminde hammadde veya malzeme olarak kullanılmasına bakılmaksızın referans yılı içerisinde üretilen ürünlerin miktarıdır.

2005-2009 dönemi için kullanılmış olan NACE Rev 1.1 sınıflaması ve buna bağlı Prodr 2006 Listesi yerine; tüm yıllar için NACE Rev 2 sınıflaması ve Prodr 2010 Listesi kullanılmıştır. Sınıflama değişikliğine bağlı olarak bütün seri revize edilmiştir.

#### KISA DÖNEMLİ İŞ İSTATİSTİKLERİ

##### Sanayi Üretim Endeksi

Sanayi sektöründe meydana gelen gelişmelerin kısa aralıklarla izlenebilmesi amacıyla, 1981 yılından 2005 yılına kadar üçer aylık dönemlere göre Sanayi Üretim Endeksi hesaplanmaktaydı. 2005 yılından itibaren ise Aylık Sanayi Üretim anketlerine göre sanayi üretim endeksi hesaplanmaya başlanmıştır. 2008 Aralık ayından itibaren, 2005=100 temel yıllık Sanayi Üretim Endeksi NACE Rev.1.1 Ekonomik Faaliyet Sınıflamasına göre hesaplanmış olup, 2010 yılı Eylül ayından itibaren NACE Rev 2 faaliyet sınıflamasına geçilmiştir. 2013 Mart ayından itibaren de, Kısa Dönemli İş İstatistikleri kapsamında yer alan Sanayi Üretim Endeksi yeni ve güncel ağırlıklarla, NACE Rev 2 faaliyet sınıflamasında, 2010 temel yılı olarak yeniden kurulmuştur. Sanayi Üretim Endeksinde NACE Rev 2'nin Madencilik ve Taşocakçılığı (B), İmalat (C) ile Enerji (D) sektörleri kapsamaktadır. MIGs düzeyinde de toplanmıştır. 07.21, 35.12, 35.13, 35.14, 35.2, 35.3 ve 38 sektörleri kapsamamaktadır.

**Local unit:** Local unit is an enterprise or part thereof carrying out activities corresponding to goods and services situated in a geographically identified place.

Local unit is a part of enterprise that has a geographically defined address like center of the enterprise, office, store, canteen, factory, workshop, mine, construction site, hotel, restaurant, cafe, school, hospital, and depot. At or from this place economic activity is carried out for which one or more persons work full time or part time for one enterprise. The center of the enterprise is also a local unit.

**Observation unit:** Enterprise

**Analysis unit:** Enterprise

**Source of address:** Business Registers' address framework has been used for Annual Industrial Products Statistics.

**Method:** Annual Industrial Production Survey was applied to every enterprise in the industrial sectors with 20 or more persons employed. For enterprises having multiple local units, the questionnaire was filled in the headquarters, so as to include data of all local units operating in the manufacturing industry and/or mining and quarrying sectors with the same tax number.

Data used in the Annual Industrial Products Statistics were collected through TurkStat's "Annual Industrial Products Survey" and "Monthly Industrial Production Survey". Exceptionally the latter is not used for 2005.

#### Definitions and Concepts

**Volume of production:** Volume of production carried out within the reference year; regardless of sold, kept as stocks or further processed.

NACE Rev.1.1 based Prodr 2006 List which had been used in previous publications for 2005-2009 period has been replaced by NACE Rev 2 based Prodr 2010 List for the whole series. Due to this classification change, the previous years' data have been revised.

#### SHORT-TERM BUSINESS STATISTICS

##### Industrial Production Index

In order to monitor developments in industry in short periods, Industrial Production Index was calculated quarterly from 1981 to 2005. Industrial Production Index has been calculated by using Monthly Industrial Production Questionnaire since 2005. Industrial Production Index with base year 2005=100 with NACE Rev.1.1 was calculated in December 2008. In September 2010 the classification was changed to NACE Rev 2. In March 2013 Monthly Industrial Production Index in the scope of short term Business Statistics is recalculated with the base year 2010 according to the NACE Rev 2 activity classification. The coverage of Industrial Production Index is Mining and Quarrying (B), Manufacture (C) and Energy (D). Moreover aggregation in MIGs level is prepared. Except 07.21, 35.12, 35.13, 35.14, 35.2, 35.3 and 38 classifications.

**Sanayi Ciro Endeksi**

Ülkemiz ekonomisi içerisinde önemli bir paya sahip olan sanayi sektöründe faaliyet gösteren orta ve büyük ölçekli girişimlerin ciro değerlerinde meydana gelen gelişmelerin belirlenebilmesi için ciro endeksleri hesaplanmaktadır. 2008 yılından beri 2005=100 temel yıllık olarak hesaplanıp yayınlanan sanayi ciro endeksi, 2013 mart ayından itibaren NACE Rev 2 faaliyet sınıflamasına göre 2010=100 temel yıllık olarak yeniden hesaplanmıştır. NACE Rev 2 Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflamasına göre Madencilik ve Taşocakçılığı (B) ve İmalat Sanayi (C) sektörlerini kapsamaktadır. NACE Rev 2'de yer alan 09 faaliyeti kapsamamaktadır. Veri kaynağı "Aylık Sanayi Üretim Soru Kağıdı"dır.

**Sanayi İşgücü Girdi Endeksleri (İstihdam, Çalışılan Saat ve Brüt Ücret-Maaş Endeksleri)**

Ülkemiz ekonomisi içerisinde önemli bir paya sahip olan sanayi sektöründe faaliyet gösteren orta ve büyük ölçekli girişimlerin çalışanlar sayısı, çalışılan saat sayısında ve brüt ücret-maaş yapısında meydana gelen gelişmelerin belirlenebilmesi, dönemler ve yıllar arasındaki değişimlerin izlenebilmesi için Sanayi İşgücü Girdi Endeksleri (Üç Aylık Sanayi İstihdam, Çalışılan Saat ve Brüt Ücret-Maaş Endeksleri) derlenmektedir. Sanayi İşgücü Girdi Endeksleri 2010=100 temel yıllık olarak hesaplanmakta ve NACE Rev 2 faaliyet sınıflamasına göre Madencilik ve Taşocakçılığı (B), İmalat Sanayi (C), Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı (D) ve Suyun Toplanması, Arıtılması ve Dağıtılması (E-yalnızca bölüm 36) sektörlerini kapsamaktadır.

**Ticaret ve Hizmet Endeksleri (Ciro, İstihdam, Çalışılan Saat ve Brüt Ücret - Maaş Endeksleri)**

Ülkemizin ekonomik yapısı içinde önemli paya sahip olan ticaret ve hizmet sektörlerindeki girişimlerin ciro, istihdam, çalışılan saat ve brüt ücret - maaş göstergelerinin zaman içindeki gelişiminin takibi, dönemler ve yıllar itibarıyla değişimlerinin izlenebilmesi, Avrupa Birliği mevzuatına uyumlu ve uluslararası karşılaştırmalara olanak sağlanması, çeşitli araştırmalara kaynak teşkil etmesi amacıyla üç aylık ticaret-hizmet verileri derlenmektedir. Ticaret-hizmet endeksleri 2010=100 temel yıllık olarak ve NACE Rev 2 iktisadi faaliyet sınıflamasına göre hesaplanmaktadır.

**İnşaat İstatistikleri**

Yapı İzin İstatistikleri ile ilgili bilgiler 1580 Sayılı Belediyeler Kanunu gereğince kurulan il, ilçe, bucak ve köy belediyelerinin, belediye sınırları dışında İl Özel İdaresinin, organize sanayi bölge müdürlükleri sınırları içinde Organize Sanayi Bölge Müdürlüklerinin, UAVT üzerinden düzenledikleri; "Yapı Ruhsatı", "Yapı Kullanma İzin Belgesi" "Yanan ve Yıkılan Yapılar" formlarından derlenmektedir.

TÜİK tarafından standart hale getirilen "İnşaat Ruhsatnameleri Formu" 1954 yılından, "Yapı Kullanma İzin Kağıtları Formu" ise 1964 yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır.

**Industrial Turnover Index**

In order to measure the developments of turnover values of medium and large scale enterprises in industry, industrial turnover indices have been calculated with base year 2005=100 since 2008. In March 2013 according to the classification NACE Rev 2 activities were re-calculated with the base year 2010=100. The coverage is Mining and Quarrying (B) and Manufacture (C) in NACE Rev 2 except 09. The source of data is "Monthly Industrial Production Questionnaire".

**Industrial Labour Input Indices (Indices of Quarterly Industrial Employment, Hours Worked and Gross Wages and Salaries)**

Industrial Labour Input Indices (Quarterly Indices of Industrial Employment, Hours Worked and Gross Wages-Salaries) are calculated to measure the development of the number of persons employed and the number of hours worked and gross wages-salaries structure and also to observe the changes between the years and quarters of this development in the medium-scale and large-scale enterprises of industry which has a major share in the economy of Turkey. Industrial Labour Input Indices have been calculated with the base year 2010=100 and Mining and Quarrying (B), Manufacturing (C), Electricity, Gas, Steam and Air Conditioning Supply (D) and Water Collection, Treatment and Supply (E-only division 36) sectors have been covered according to NACE Rev 2 activity classification.

**Trade and Services Indices (Turnover, Number of Persons Employed, Hours Worked, Gross Wages and Salaries Indices)**

The quarterly trade and services indicators are compiled as to follow the development in quarterly and yearly basis, have data consistent with the European Union regulations, ensure the possibility of international comparisons and form a resource for various researches for the turnover, number of persons employed, hours worked, gross wages and salaries data of the enterprises in the trade and services sectors which constitute an important part in economic structure of our country. The indices are calculated with the base year 2010 and according to the NACE Rev 2 economic activity classification.

**Construction Statistics**

Data pertaining to building permit statistics are obtained from "Construction Permit", "Occupancy Permit" and "Burned or Demolished Buildings" forms compiled over NDAB by municipalities of provinces, districts, sub-districts and villages, Special Provincial Administrations out of municipalities, Industrial Zone District Offices in the boundaries of industrial zones.

The Construction Permits designed as standard forms by TurkStat had been used since 1954 and the Occupancy Permits designed by TurkStat had been utilized since 1964.

Daha sonra formlar günümüze kadar aşağıdaki tarihsel sırada tadil edilmiştir;

1. "İnşaat Ruhsatnameleri Formu" 1992 yılı TS 8737 numara ile Yapı Ruhsatı olarak, "Yapı Kullanma İzin Kağıtları Formu" 1993 yılında TS 10970 numara ile "Yapı Kullanma İzin Belgesi" olarak,

2. "Yapı Ruhsatı Formu" 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren "Yapı Kullanma İzin Belgesi Formu" da 6 Ekim 2001 tarihinden itibaren,

3. Yapı izinlerinin 25/04/2006 tarih ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 50. maddesi ile Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT) ile ilişkilendirilerek düzenlenmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Bu kapsamda 7/12/2006 tarihinde Yapı Ruhsatı formu ve Yapı Kullanma İzin Belgesi formu Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından tadil edilerek 30/01/2007 tarih ve 26419 sayılı tebliğ ile yürürlüğe girmiştir. Aynı tebliğ tüm yetkili idarelerin formların UAVT üzerinden düzenlemelerini mecburi hale getirmiştir.

Yapı İzin İstatistiklerinde yalnız binalar kapsamıştır. Yol, baraj, köprü gibi diğer inşaat türleri ile belediye örgütü olmayan bucak ve köy sınırları içindeki ruhsatsız yapılar ve kentlerde yapılan gecekondulara ilişkin bilgiler kapsamamıştır.

#### Kullanılan sınıflamalar

**İnşaat Tipleri Sınıflaması (CC):** Söz konusu sınıflama Birleşmiş Milletler tarafından 1991 yılında yayınlanan geçici Merkezi Ürün Sınıflaması (CPC) temel alınarak geliştirilen bir sınıflama tipidir. CPC'de inşaatlar binalar ve bina dışı inşaat işleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

**İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması:** Bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistikî veri tabanı oluşturulması amacıyla ülke genelinde tanımlanan sınıflamaya denir.

#### Tanım ve Kavramlar

**İnşaat:** Şantiyede yapılan veya hazır bölümlerinin montajı ile meydana getirilen yapı bölümüdür.

**Yapı:** Karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve sabit olmayan tesislerdir (3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 5. Maddesi).

**Bina:** Kendi başına kullanılabilen, bir veya daha fazla odayı iç ve dış duvarların çevirdiği, diğer alanları da kapsayan çatı ile örtülmüş, temelden çatıya kadar uzanan konut, tarımsal, endüstriyel, sinai, kültürel, dini, idari ve ulaştırma amacı için tasarlanmış taşınmayacak yapılardır.

Forms are redesigned respectively as shown below;

1. Construction Permit forms went into effect with No. TS 8737 in 1992 and Occupancy Permit forms went into effect with No. TS 10970 in 1993.

2. Construction Permit Forms have been compulsory to be filled since 1 January 2002 and Occupancy Permit Forms have been compulsory to be filled since 6 October 2001.

3. Construction Permits have been compulsory to be filled associated with National Data Address Base of Population Services (NDAB) Regulation 25/04/2006 dated and 5490 numbered.

In this context, Construction Permit forms and Occupancy Permit forms are redesigned in 07.12.2006 by Turkish Standards Institution (TSE) and went into effect in 30.01.2007 with No. 26419. With the same declaration all authorized administrations are obliged to set their forms over NDAB.

Building construction statistics cover buildings only. Other types of construction such as roads, dams and bridges are excluded. Furthermore, buildings without permits in subdistricts and villages which do not have municipal organization and squatter houses in large cities are excluded.

#### Classifications used

**Classification of Types of Constructions (CC):** The Classification of Types of Constructions (CC) has been developed on the basis of the provisional Central Product Classification (CPC) published in 1991 by the United Nations. CPC distinguishes between two main categories buildings and civil engineering works.

**Statistical Regions:** It is a classification to collect and develop regional statistics, to make the socio economic analyses of regions, to determine the framework of regional politics and to develop a convenient comparable statistics data base with European Union Regional Statistical System.

#### Definitions and Concepts

**Construction:** It is a part of construction which is done at construction site or formed by mounting the available parts.

**Construction:** As defined in Article 5 of Construction Law No. 3194 it covers construction on land and in water, permanent and temporary, public and private, above ground and underground, including additions, alterations and repairs as well as immovable and movable establishments.

**Building:** A building is any independent structure comprising one or more rooms or other spaces, covered by a roof, enclosed with external walls or dividing walls which extend from the foundations to the roof, and intended for residential, agricultural, industrial, commercial, or cultural purposes.



**Yapı ruhsatı:** Yapı ruhsatı, 3194 Sayılı İmar Kanununun 21. maddesi gereğince, yapımına başlanacak yapılar için belediye sınırları içinde belediyelerce, belediye sınırları dışında ise Valiliklerce (İl Özel İdaresi), organize sanayi bölge sınırları içinde Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri, serbest bölge sınırları içinde Serbest Bölge Müdürlükleri tarafından verilmesi zorunlu bir belgedir.

**Yapı kullanma izin belgesi:** Yapı kullanma izin belgesi, 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 30. maddesi gereğince tamamen veya kısmen biten yapılar için belediye sınırları içinde belediyelerce, belediye sınırları dışında ise valiliklerce (İl Özel İdaresi), organize sanayi bölge sınırları içinde Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri, serbest bölge sınırları içinde Serbest Bölge Müdürlükleri tarafından verilmesi zorunlu bir belgedir.

**Yapı sahibi:** Yapının hangi kişi veya kuruluş hesabına yapıldığını gösterir. Yapının fiilen kimin tarafından yapıldığı önemli değildir. Yapı sahipleri;

1. Özel kişi ve kuruluşlar,
2. Yapı kooperatifleri,
3. Genel bütçeli kurumlar,
4. Katma bütçeli kurumlar,
5. Özel idareler,
6. Belediyeler ve bağlı işletmeler,
7. İktisadi devlet teşekkülleri,
8. Sermayesinin %50'den fazlası devlet veya iktisadi devlet teşekküllerine ait kuruluşlar,
9. Sermayesinin %50'den azı devlet veya iktisadi devlet teşekküllerine ait kuruluşlardır.

**Yapı sayısı:** Belediyelerce ve valiliklerce (İl Bayındırlık ve İskan Müdürlüklerince) verilen Yapı Ruhsatı ile Yapı Kullanma İzin Belgesi'nde yazılı olan sayı yapı sayısıdır.

**Yapının yüzölçümü:** Yapının dış duvarları içinde kalan, balkonlar hariç bodrum ve çatı katları dahil iskan (kullanımı) mümkün olan bütün katların kullanım alanlarının toplamıdır.

**m<sup>2</sup> birim fiyatının değeri:** Taşıyıcı sistemi betonarme ve yığma, kullanma amacı apartman, ev, diğer (ticari, sınai, sıhhi ve sosyal, kültürel, dini, idari ve diğer) olan yapıların il düzeyinde m<sup>2</sup> birim fiyatları yılda dört kez olmak üzere hesaplanmaktadır.

**m<sup>2</sup> birim fiyatı:** 2005 temel yıllık "Bina İnşaatı Maliyet İndeksi" nde yer alan 121 madde (işçilik ve malzeme) üzerinden 26 bölge müdürlüğü için maliyet endeksi hesaplanmaktadır. Hesaplama yapılmayan diğer iller için İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey 3'e göre buldukları bölgenin endeksi esas alınmaktadır. Endeksleri hesaplanan bir dönem önceye göre değişim hızları 2005 yılı son döneminde bulunan m<sup>2</sup> birim fiyatına uygulanarak m<sup>2</sup> birim maliyetler hesaplanmaktadır.

**Construction permit:** Construction permit is a certificate which must be given by municipalities to be constructed in boundaries of municipalities, by industrial zone district offices in boundaries of industrial zones, free trade zone offices in boundaries of free trade zones and it must be given by governorships (Directorates of Public Works and Settlement) if the construction is out of boundaries of municipalities before beginning to a construction according to Article 21 of Construction Law No.3194.

**Occupancy permit:** Occupancy permit is a certificate which must be given by municipalities to be constructed in boundaries of municipalities, by industrial zone district offices in boundaries of industrial zones, free trade zone offices in boundaries of free trade zones and it must be given by governorships (Directorates of Public Works and Settlement) if the construction is out of boundaries of municipalities before beginning to a construction according to Article 30 of Construction Law No.3194.

**Investor:** The term investor denotes for whom the building was constructed. It does not indicate by who the building was constructed.

1. Private enterprises,
2. Construction cooperatives,
3. Government under organizations,
4. Government and private funded organizations,
5. Special administrations,
6. Municipalities,
7. State economic enterprises,
8. Establishments more than 50% of whose capital belongs to the state or state economic enterprises,
9. Establishments less than 50% of whose capital belongs to the state or state economic enterprises.

**Number of buildings:** The number of buildings is determined on Construction Permits and Occupancy Permits issued by municipalities and governorships.

**Floor area:** It is sum of floor area of all floors within the outer walls of buildings which can be occupied, including basements and penthouse floors, but excluding balconies, light spaces, and inner courtyards.

**Value of unit prices of m<sup>2</sup>:** Unit prices of m<sup>2</sup> are calculated four times a year for reinforced concrete and bearing wall construction, for building that their use of buildings include apartment houses, houses, other buildings (commercial, industrial, medical and social, cultural, religious, administrative and other) by province.

**Unit prices of m<sup>2</sup>:** Construction cost index is calculated for 26 regional offices over 121 item (labour and material) which takes place in "Building Construction Cost Index" with base year 2005. For the provinces which the index is not calculated the index of the related region which the province takes place according to NUTS 3 level is taken into account. Rate of changes indices of which of them are calculated according to previous quarter are applied to the m<sup>2</sup> unit prices which are found in the last quarter of 2005 and m<sup>2</sup> unit costs are calculated.

**Daire (konut birimi):** Etrafı kapalı, tavanı örtülmüş bir aile veya bir grup insanın diğer fertlerden ayrı yaşamasına olanak tanıyan, direkt olarak sokağa, koridora veya genel bir yere açılan, kendisine ait kapısı bulunan yerdir.

#### Kat sayısı

**Binanın toplam kat sayısı:** Bina toprak zemin üzerindeki katları, varsa inşaat kot farkından meydana gelen zemin (giriş kat) altındaki katlar, bodrum katları ve çatı katları dahil toplam kat sayısını ifade etmektedir.

**Kat sayısı:** Bodrum, zemin, normal ve çatı katlarının toplam sayısıdır.

**Oda:** Döşemeden tavana kadar dört tarafı duvarla çevrili ve büyüklüğü en az 4 m<sup>2</sup> olan ve tavan yüksekliği 2 metreden az olmayan bir yerdir. Genişliği ne olursa olsun banyo, hela, yalnız gelip geçilen antre, koridor, balkon ve kömürlük oda sayılmaz.

**Kullanma amacı:** Yapının projesinde gösterilmiş olan ve hangi amaç için kullanılacağını ifade eden bir deyim olup, kullanma amacı İnşaat Tipleri Sınıflamasına (CC) göre yapılmaktadır.

**İkamet amaçlı binalar:** İkamet amaçlı binalar en az yarısı ikamet amaçlı kullanılan inşaatlardır. Eğer kullanılabilir taban alanının yarısından daha azı ikamet amacı için kullanılıyor ise, bina düzenleme amacına göre ikamet amaçlı bina dışındaki bina olarak tanımlanır.

**İkamet amaçlı olmayan binalar:** İkamet amaçlı olmayan binalar, temel olarak ikamet dışı amaçlar için tasarlanan veya bu amaçlar için kullanılan inşaatlardır. Eğer kullanılabilir taban alanının en az yarısı ikamet amaçlı kullanılıyor ise, bina ikamet amaçlı bina olarak tanımlanır.

**İnşaat Sektörü Endeksleri (İstihdam, Çalışılan Saat, Brüt Ücret-Maaş, Ciro ve Üretim Endeksleri):** Ülkemizin ekonomik yapısı içinde önemli paya sahip olan inşaat sektöründeki girişimlerin istihdam, çalışılan saat, brüt ücret-maaş, ciro ve üretim göstergelerinin zaman içindeki gelişiminin takibi, dönemler ve yıllar itibarıyla değişimlerinin izlenebilmesi amacıyla Üç Aylık İnşaat verileri derlenmektedir. İnşaat Sektörü Endeksleri, 2010=100 temel yılı olarak ve NACE Rev 2 iktisadi faaliyet sınıflamasına ve inşaat tipleri sınıflamasına göre hesaplanmaktadır.

#### Bina İnşaatı Maliyet Endeksi (2005=100)

Bina inşaatlarında kullanılan girdi maddelerinin dönemlere göre maliyet değişimlerini belirlemek amacıyla bir Bina İnşaatı Maliyet Endeksi (BIME) oluşturulması hedeflenmiş ve bu doğrultuda 1987 yılında İnşaat Maliyet Endeksi Hazırlık Çalışmaları adı altında, 1984-1985 yıllarını içeren bir inceleme çalışması yapılmıştır. Benzer bir çalışma 1989-1990 yıllarında da tekrar ele alınarak, 1986-1989 yıllarını kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu iki çalışma 1992 yılında birlikte ele alınarak, 1987-1991 yıllarına ait bilgiler değerlendirilmiştir.

**Dwelling unit:** A separate and independent enclosure used for residence by a single person, a family, or a group of persons having a covered roof and separate access to a street, corridor, or common place.

#### Number of story

**Total number of stories of building:** Total number of stories including stories above ground level, stories below ground level (entrance story) formed because of difference of construction spot height (if there is), basement and garret story.

**Number of stories:** Sum of basement, ground, normal and garret story.

**Room:** A room is a space of at least four square meters in size enclosed by walls reaching from the floor to the ceiling and two meters high. Bathrooms, toilets, passageways, corridors, balconies, cellars, and woodsheds, regardless of their size, are not considered rooms.

**Use of building:** This shows the use to which the building will be put. Use of building is done according to the Classification of Construction (CC).

**Residential building:** Residential buildings are constructions at least half of which is used for residential purposes. If less than half of the overall useful floor area is used for residential purposes, it is called non residential building.

**Non-residential buildings:** Non-residential buildings are constructions which are mainly used or intended for non residential purposes. If at least half of the overall useful floor area is used for residential purposes, it is called residential building.

**Construction Indices (Employment, Hours Worked, Gross Wages and Salaries, Turnover and Production Indices):** The Quarterly Construction Indicators are compiled as to follow the development in quarterly and yearly basis, for the employment, hours worked, gross wages and salaries, turnover and production data of the enterprises in the Construction sector which constitute an important part in economic structure of our country. Construction indices have been calculated according to the NACE Rev 2 economic activity classification and Classification of Types of Constructions with the base year 2010.

#### Building Construction Cost Index (2005=100)

The aim of forming a building construction cost index was to determine the quantities of inputs used in building construction and show the yearly cost changes of these quantities of inputs. This study began in 1987 which include the year of 1984 and 1985 then it was revised in 1990 by using the data between 1986 and 1989. Then these two study were combined in 1992.

Oluşturulan BİME 1991 temel yıllı olarak 1992 yılı Kasım ayından, 2006 yılı dördüncü dönemine (üçer aylık) kadar yayımlanmıştır. Revize çalışmaları sonucunda oluşturulan 2005 temel yıllı yeni endeks, 2007 yılı birinci döneminden itibaren yayımlanmaya başlanmıştır. 1991 temel yıllı BİME'de, Türkiye'nin inşaat yapım işlemlerine göre ayrılan dört iklim bölgesine bağlı kalınarak, bu bölgelerden seçilen iller için; ev, apartman, ticari, sıhhi, okul ve idari kullanım amaçlı bina tipleri ve bu bina tiplerinin belirlenen özellikte olanları için hesaplanmıştır. 2005 temel yıllı BİME'de ise dört iklim bölgesi için değil, Türkiye için endeksler hesaplanmaktadır.

BİME hesaplamalarında kullanılan 121 maddeden 12'si işçilik, 59'u genel inşaat malzemeleri ve 50'si tesisat malzemeleridir. Fiyatlar TÜİK Bölge Müdürlükleri'nin bulunduğu iller ve bu illere bağlı diğer illerden derlenmektedir. Bu fiyatlar, her dönemin 3. ayının 15'i itibari ile üretici, toptancı ya da perakendecilerden toplanmaktadır. BİME üçer aylık dönemler halinde hesaplanıp yayımlanmaktadır.

The construction cost index with base 1991 was started publishing from November 1992 to the fourth quarter of 2006 by quarterly. The new index with base 2005, was started publishing the first quarter of 2007. 1991 based index was compiled for Turkey and four different climatic regions regarding building process for different type of building (house, apartment, commercial, administrative, school and medical use), 2005 based index is compiled for whole Turkey.

Out of a total of 121 items in the building construction cost index, 12 encompass workmanship, 59 are construction materials and 50 are installation materials. Prices of these items are gathered from 26 provinces of Turkey. These prices are collected on the 15<sup>th</sup> of the last month of every quarter from which are producers, wholesalers or retailers. The building construction cost index is calculated and published quarterly.

## 13.1 Sanayi ve hizmet sektörlerinde kısımlara göre istihdam ve temel göstergeler, 2011

NACE Rev.2	Genel toplam	Madencilik ve taşocakçılığı	İmalat
	General total	Mining and quarrying	Manufacturing
Girişim sayısı	2 591 082	3 195	333 288
Çalışanlar sayısı	11 519 036	124 416	3 151 019
Ücretli çalışanlar sayısı	8 975 633	121 252	2 842 446
Maaş ve ücretler (TL)	149 842 394 297	2 933 747 675	51 188 763 115
Ciro (TL)	2 402 184 734 230	24 224 026 330	732 943 360 329
Toplam mal ve hizmet satın alışı (TL)	2 122 755 722 450	16 106 925 400	633 965 156 248
Üretim değeri (TL)	1 466 606 202 078	25 315 386 867	696 363 747 424
Faktör maliyetiyle katma değer (TL)	358 152 831 685	10 112 975 519	128 950 258 765
Maddi mallara ilişkin brüt yatırım (TL)	143 302 346 653	3 351 002 498	49 443 404 044
<b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı</b>			
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles			
		<b>Ulaştırma ve depolama</b>	<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b>
		Transportation and storage	Accommodation and food service activities
Girişim sayısı	1 056 195	424 321	228 256
Çalışanlar sayısı	3 018 730	994 826	821 813
Ücretli çalışanlar sayısı	1 931 913	579 258	601 133
Maaş ve ücretler (TL)	27 871 595 217	13 342 013 943	7 427 843 594
Ciro (TL)	1 034 949 774 474	141 006 697 674	45 216 744 501
Toplam mal ve hizmet satın alışı (TL)	997 440 821 511	117 955 920 763	31 307 617 074
Üretim değeri (TL)	157 928 491 818	112 516 664 311	44 536 545 070
Faktör maliyetiyle katma değer (TL)	69 768 686 032	23 409 691 465	14 419 124 914
Maddi mallara ilişkin brüt yatırım (TL)	23 043 646 601	19 785 895 983	7 105 906 254
		<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b>	<b>İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri</b>
		Administrative and support service activities	Human health and social work activities
		<b>Eğitim</b>	
		Education	
Girişim sayısı	22 552	10 328	30 403
Çalışanlar sayısı	800 066	206 784	252 987
Ücretli çalışanlar sayısı	779 491	197 050	224 754
Maaş ve ücretler (TL)	9 893 009 781	3 790 926 655	4 257 738 014
Ciro (TL)	38 868 500 566	8 590 534 680	15 990 281 802
Toplam mal ve hizmet satın alışı (TL)	24 924 069 149	3 624 117 889	8 239 591 754
Üretim değeri (TL)	38 616 158 515	8 599 530 020	16 002 299 127
Faktör maliyetiyle katma değer (TL)	14 157 745 426	5 057 911 171	7 878 837 465
Maddi mallara ilişkin brüt yatırım (TL)	2 730 090 693	1 366 359 094	2 200 253 357

## 13.1 Employment and basic indicators by section in industry and service sectors, 2011

<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı</b> Electricity, gas, steam and air conditioning supply	<b>Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri</b> Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	<b>İnşaat</b> Construction	<b>NACE Rev.2</b>
520	3 331	126 841	Number of enterprises
65 635	89 053	1 094 459	Number of persons employed
65 397	88 416	983 263	Number of employees
2 734 595 613	2 077 708 351	10 955 190 446	Wages and salaries (TL)
95 617 925 332	13 003 948 675	149 601 190 030	Turnover (TL)
82 969 504 561	7 376 338 237	133 825 147 527	Total purchases of goods and services (TL)
95 389 054 318	13 000 224 838	156 368 558 393	Production value (TL)
12 959 048 168	5 762 435 598	28 391 018 868	Value-added at factor cost (TL)
12 227 311 256	2 940 968 539	10 777 535 669	Gross investment in tangible goods (TL)
<b>Bilgi ve iletişim</b> Information and communication	<b>Gayrimenkul faaliyetleri</b> Real estate activities	<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri</b> Professional, scientific and technical activities	<b>NACE Rev.2</b>
28 924	22 972	140 032	Number of enterprises
161 188	51 966	430 783	Number of persons employed
133 655	28 791	300 009	Number of employees
5 741 243 648	572 180 743	5 611 554 280	Wages and salaries (TL)
44 755 800 421	7 377 794 498	40 736 741 560	Turnover (TL)
27 072 186 812	5 942 980 137	25 002 319 116	Total purchases of goods and services (TL)
45 237 252 812	7 381 913 373	40 233 901 130	Production value (TL)
17 596 660 984	1 472 101 844	16 057 303 580	Value-added at factor cost (TL)
4 371 633 733	1 177 968 693	2 299 471 925	Gross investment in tangible goods (TL)
<b>Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor</b> Arts, entertainment and recreation	<b>Diğer hizmet faaliyetleri</b> Other service activities		<b>NACE Rev.2</b>
13 548	146 376		Number of enterprises
37 371	217 940		Number of persons employed
23 987	74 818		Number of employees
718 116 939	726 166 283		Wages and salaries (TL)
5 300 058 480	4 001 354 878		Turnover (TL)
4 004 465 059	2 998 561 213		Total purchases of goods and services (TL)
5 264 880 483	3 851 593 579		Production value (TL)
1 033 618 069	1 125 413 817		Value-added at factor cost (TL)
236 000 751	244 897 563		Gross investment in tangible goods (TL)

## 13.2 Mali sektörlerde istihdam ve temel göstergeler, 2008-2012

Yıl	NACE Rev.2	Girişim sayısı Number of enterprises	İstihdam - Employment	
			Çalışanların yıllık ortalama sayısı Annual average number of persons engaged	Ücretli çalışan- ların yıllık ortalama sayısı Annual average number of employees
2008	Finans ve sigorta faaliyetleri	8 234	258 282	251 491
	Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)	169	192 473	192 407
	Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç)	54	15 520	15 520
	Finansal hizmetler ve sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler <sup>(1)</sup>	8 011	50 289	43 564
2009	Finans ve sigorta faaliyetleri	17 666	285 806	270 636
	Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç) <sup>(2)</sup>	269	198 529	198 469
	Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç)	57	15 815	15 815
	Finansal hizmetler ve sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler <sup>(3)</sup>	17 340	71 462	56 352
2010	Finans ve sigorta faaliyetleri	17 945	294 603	279 897
	Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)	274	205 440	205 371
	Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç)	58	15 875	15 875
	Finansal hizmetler ve sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler <sup>(4)</sup>	17 613	73 288	58 651
2011	Finans ve sigorta faaliyetleri	17 755	298 834	282 975
	Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)	269	212 016	211 945
	Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç)	60	16 611	16 611
	Finansal hizmetler ve sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler	17 426	70 207	54 419
2012	Finans ve sigorta faaliyetleri	17 671	309 459	294 211
	Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)	253	215 464	215 386
	Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç)	60	17 473	17 473
	Finansal hizmetler ve sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler	17 358	76 522	61 352

Kaynak: TÜİK, Mali Aracı Kuruluş İstatistikleri

(1) 2008 yılında sigorta brokerleri dahil edilmiştir.

(2) 2009 yılında tüketici finansman şirketleri, ikrazatçılar, varlık yönetim şirketleri, menkul kıymet, gayrimenkul ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları kapsama dahil edilmiştir.

(3) 2009 yılında sigorta acenteleri (gerçek kişi) ve sigorta eksperleri, borsalar (İMKB, VOB VE İAB), vadeli işlemler aracılık şirketleri, portföy yönetim şirketleri, kredi garanti fonu A.Ş. ve merkezi kayıt kuruluşu A.Ş. kapsama dahil edilmiştir.

(4) 2010 yılında bankalararası kart merkezi ve KDV geri ödeme şirketleri kapsama dahil edilmiştir.

## 13.2 Employment and basic indicators in financial sectors, 2008-2012

Personel maliyeti Personnel cost	Mal ve hizmet satın alışı Purchase of goods and services	Üretim değeri Production value	Faktör maliyetiyle katma değer Value added at factor cost		NACE Rev.2	Years
(TL)						
12 120 315 902	18 874 940 952	51 137 841 573	32 262 900 621	Financial and insurance activities		2008
				Financial service activities		
10 269 296 528	14 824 013 177	43 478 839 408	28 654 826 231	(except insurance and pension funding)		
841 462 663	2 904 879 104	5 098 099 705	2 193 220 601	Insurance, reinsurance and pension funding		
				(Except compulsory social security)		
1 009 556 711	1 146 048 671	2 560 902 460	1 414 853 789	Activities auxiliary to financial services and insurance activities <sup>(1)</sup>		
13 530 527 611	17 020 745 872	76 897 541 033	59 876 795 161	Financial and insurance activities		2009
				Financial service activities		
11 249 313 373	12 635 961 856	68 178 697 301	55 542 735 445	(except insurance and pension funding) <sup>(2)</sup>		
				Insurance, reinsurance and pension funding		
913 900 414	2 622 079 854	4 890 702 651	2 268 622 797	(Except compulsory social security)		
				Activities auxiliary to financial services and insurance activities <sup>(3)</sup>		
1 367 313 824	1 762 704 162	3 828 141 081	2 065 436 919			
14 749 749 261	21 063 264 700	74 900 763 691	53 837 498 991	Financial and insurance activities		2010
				Financial service activities		
12 136 711 881	14 103 833 324	63 010 513 003	48 906 679 679	(Except insurance and pension funding)		
				Insurance, reinsurance and pension funding		
1 013 079 519	4 342 340 933	6 775 881 657	2 433 540 724	(Except compulsory social security)		
				Activities auxiliary to financial services and insurance activities <sup>(4)</sup>		
1 599 957 861	2 617 090 443	5 114 369 031	2 497 278 588			
17 206 192 162	25 200 024 580	87 918 020 733	62 717 996 153	Financial and insurance activities		2011
				Financial service activities		
14 318 196 819	16 968 177 178	74 950 515 018	57 982 337 840	(Except insurance and pension funding)		
				Insurance, reinsurance and pension funding		
1 121 567 654	5 945 468 608	8 011 185 283	2 065 716 675	(Except compulsory social security)		
				Activities auxiliary to financial services and insurance activities		
1 766 427 689	2 286 378 794	4 956 320 432	2 669 941 638			
19 188 143 531	27 059 965 598	101 153 198 231	74 093 232 633	Financial and insurance activities		2012
				Financial service activities		
15 693 023 384	18 887 136 065	87 087 781 574	68 200 645 509	(Except insurance and pension funding)		
				Insurance, reinsurance and pension funding		
1 289 119 448	6 214 066 683	8 981 459 706	2 767 393 023	(Except compulsory social security)		
				Activities auxiliary to financial services and insurance activities		
2 206 000 699	1 958 762 850	5 083 956 951	3 125 194 101			

Source: TurkStat, Financial Intermediary Institution Statistics

(1) Activities of Insurance Brokers are included in 2008.

(2) In 2009, consumer financing companies, lenders, asset management companies, securities investment associations, real estate investment associations and venture capital trusts are included.

(3) In 2009, insurance experts and insurance agents (real entity), stock markets (Istanbul Stock Exchange, Derivatives Exchange and Istanbul Gold Exchange), futures brokerage firms, portfolio management companies, credit guarantee fund, central institution of record are included.

(4) Interbank card center and VAT repayment companies were included in 2010.

## 13.3 Yayın türlerine göre seçilmiş temel göstergeler, 2011-2012

A. Tüm yayın türleri B. Ulusal yayın C. Bölgesel yayın D. Yerel yayın  
E. Uydu, kablolu ve internet üzerinden yayın

Yıl	Ekonomik faaliyet NACE Rev.2	Yayın türü	Yayın kurumu sayısı Number of broadcasting institutions	Ücretli çalışanlar sayısı Number of employees	Çalışanlar sayısı Number of persons employed	Personel maliyeti Personnel cost (TL)		
2011	Programcılık ve yayıncılık faaliyetleri (Karasal, uydu, kablolu ve internet üzerinden yayın yapan kurumlar)	Toplam	A	1 125	16 634	18 733	832 465 520	
			B	47	11 598	11 620	695 023 985	
			C	73	817	886	29 977 238	
			D	880	2 143	3 941	30 640 757	
			E	125	2 076	2 286	76 823 540	
			Karasal yayın yapan kurumlar	A	1 000	14 558	16 447	755 641 980
				B	47	11 598	11 620	695 023 985
				C	73	817	886	29 977 238
				D	880	2 143	3 941	30 640 757
			Radyo	A	794	1 809	3 400	48 114 339
				B	26	412	424	16 550 564
				C	56	401	454	16 498 768
				D	712	996	2 522	15 065 007
			Radyo - Televizyon	A	95	10 730	10 860	611 637 396
				B	12	10 068	10 068	600 434 262
				C	8	150	161	3 463 850
				D	75	512	631	7 739 284
			Televizyon	A	111	2 019	2 187	95 890 245
				B	9	1 118	1 128	78 039 159
				C	9	266	271	10 014 620
				D	93	635	788	7 836 466
			Uydu, kablolu veya internet üzerinden yayın yapan kurumlar	A	125	2 076	2 286	76 823 540
				E	125	2 076	2 286	76 823 540
		2012	Programcılık ve yayıncılık faaliyetleri (Karasal, uydu, kablolu ve internet üzerinden yayın yapan kurumlar)	Toplam	A	1 166	16 628	18 604
	B			46	11 040	11 059	698 131 650	
	C			83	961	1 034	31 219 524	
	D			880	2 299	3 926	40 008 077	
	E			157	2 328	2 585	94 526 296	
	Karasal yayın yapan kurumlar			A	1 009	14 300	16 019	769 359 251
				B	46	11 040	11 059	698 131 650
				C	83	961	1 034	31 219 524
				D	880	2 299	3 926	40 008 077
	Radyo			A	803	2 271	3 708	67 594 352
				B	25	519	533	21 840 937
				C	64	608	660	23 716 089
				D	714	1 144	2 515	22 037 326
	Radyo - Televizyon			A	97	10 281	10 404	618 212 047
				B	12	9 447	9 447	602 427 961
				C	11	254	272	6 070 677
				D	74	580	685	9 713 409
	Televizyon			A	109	1 748	1 907	83 552 852
				B	9	1 074	1 079	73 862 752
				C	8	99	102	1 432 758
				D	92	575	726	8 257 342
	Uydu, kablolu veya internet üzerinden yayın yapan kurumlar			A	157	2 328	2 585	94 526 296
				E	157	2 328	2 585	94 526 296

Kaynak: TÜİK, Radyo ve Televizyon Kurum İstatistikleri

Not. Uydu ve kablolu yayın yapan kurumlar 2009 referans yılından itibaren kapsama dahil edilmiştir.



## 13.3 Selected basic indicators by type of broadcasting, 2011-2012

A. All type of broadcasting B. National broadcasting C. Regional broadcasting D. Local broadcasting  
E. Satellite, cable and internet broadcasting

Mal ve hizmet satın alışları Purchases of goods and services	Ciro Turnover (TL)	Faktör maliyetiyle Üretim değeri katma değer Production Value added value at factor costs		Type of broadcasting	Economic activity NACE Rev.2	Years
2 912 574 329	3 081 183 115	4 148 838 467	1 242 987 680	Total	A	Programming and broadcasting activities (Institutions broadcasting via terrestrial, satellite, cable and over the internet)
2 456 505 821	2 564 209 255	3 630 076 588	1 175 890 476	B		
75 347 380	87 047 440	86 889 599	11 169 869	C		
66 180 051	75 513 796	75 858 277	10 156 627	D		
314 541 077	354 412 624	356 014 003	45 770 708	E		
2 598 033 252	2 726 770 491	3 792 824 464	1 197 216 972	Terrestrial broadcasting	A	Programming and broadcasting activities (Institutions broadcasting via terrestrial, satellite, cable and over the internet)
2 456 505 821	2 564 209 255	3 630 076 588	1 175 890 476	B		
75 347 380	87 047 440	86 889 599	11 169 869	C		
66 180 051	75 513 796	75 858 277	10 156 627	D		
150 608 838	183 760 187	184 120 876	33 689 940	Radio	A	
54 173 010	79 963 380	80 203 179	26 064 790	B		
52 618 895	59 408 396	59 230 655	6 294 803	C		
43 816 933	44 388 411	44 687 042	1 330 347	D		
1 598 061 584	1 633 917 338	2 700 506 859	1 111 496 455	Radio - Television	A	Programming and broadcasting activities (Institutions broadcasting via terrestrial, satellite, cable and over the internet)
1 582 041 526	1 610 361 998	2 676 948 519	1 103 985 461	B		
4 849 620	7 421 132	7 421 132	2 577 753	C		
11 170 438	16 134 208	16 137 208	4 933 241	D		
849 362 830	909 092 966	908 196 729	52 030 577	Television	A	
820 291 285	873 883 877	872 924 890	45 840 225	B		
17 878 865	20 217 912	20 237 812	2 297 313	C		
11 192 680	14 991 177	15 034 027	3 893 039	D		
314 541 077	354 412 624	356 014 003	45 770 708	Institutions broadcasting	A	Programming and broadcasting activities (Institutions broadcasting via terrestrial, satellite, cable and over the internet)
314 541 077	354 412 624	356 014 003	45 770 708	satellite, cable or over the internet	E	
3 536 183 615	3 327 106 782	4 583 293 862	1 061 820 459	Total	A	
2 978 498 741	2 709 677 509	3 962 450 183	991 709 259	B		
76 317 382	94 596 442	94 938 253	18 508 212	C		
74 370 668	96 902 479	97 131 667	23 267 269	D		
406 996 824	425 930 352	428 773 759	28 335 719	E		
3 129 186 791	2 901 176 430	4 154 520 103	1 033 484 740	Terrestrial broadcasting	A	Programming and broadcasting activities (Institutions broadcasting via terrestrial, satellite, cable and over the internet)
2 978 498 741	2 709 677 509	3 962 450 183	991 709 259	B		
76 317 382	94 596 442	94 938 253	18 508 212	C		
74 370 668	96 902 479	97 131 667	23 267 269	D		
179 228 252	228 013 107	228 623 192	50 147 985	Radio	A	
70 649 985	94 883 094	95 071 866	24 475 185	B		
62 052 740	72 965 622	73 337 704	11 191 571	C		
46 525 527	60 164 391	60 213 622	14 481 229	D		
2 322 980 161	1 997 550 711	3 251 680 436	940 128 604	Radio - Television	A	Programming and broadcasting activities (Institutions broadcasting via terrestrial, satellite, cable and over the internet)
2 298 828 535	1 963 414 205	3 217 538 923	930 311 623	B		
11 315 391	16 686 799	16 670 574	5 367 995	C		
12 836 235	17 449 707	17 470 939	4 448 986	D		
626 978 378	675 612 612	674 216 475	43 208 151	Television	A	
609 020 221	651 380 210	649 839 394	36 922 451	B		
2 949 251	4 944 021	4 929 975	1 948 646	C		
15 008 906	19 288 381	19 447 106	4 337 054	D		
406 996 824	425 930 352	428 773 759	28 335 719	Institutions broadcasting	A	Programming and broadcasting activities (Institutions broadcasting via terrestrial, satellite, cable and over the internet)
406 996 824	425 930 352	428 773 759	28 335 719	satellite, cable or over the internet	E	

Source: TurkStat, Radio and Television Institution Statistics

Note. Institutions broadcasting via satellite and cable have been included since the reference year 2009.

**13.4 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen seçilmiş bazı sanayi ürünlerinin üretimleri, 2008-2012**

Production figures of some selected industrial products, derived from enterprises active in industrial sectors with 20 or more employees, 2008-2012

Ürün tanımı - Description	Ölçü birimi Volume unit	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Taşkömürü (Tuvenan)</b>						
Hard coal (Run of mine)	Kg	c	c	4 272 186 718	c	3 358 843 776
<b>Linyit (Tuvenan)</b>						
Lignite (Run of mine)	Kg	75 586 993 154	71 693 076 045	75 024 253 474	79 968 510 634	75 036 558 632
<b>Doğalgaz - Natural gas</b>	<b>Terajul</b>	44 715	23 490	19 455	20 632	21 070
<b>Demir (Tuvenan)</b>						
Iron (Run of mine)	Kg	5 104 239 024	3 765 769 130	5 378 455 159	6 308 448 980	7 599 511 444
<b>Krom (Tuvenan)</b>						
Chromium (Run of mine)	Kg	2 206 249 919	1 564 809 817	2 461 314 021	2 901 026 807	3 295 398 808
<b>Büyükbaş hayvan eti, taze veya soğutulmuş - Fresh or chilled cuts, of beef and veal</b>	<b>Kg</b>	101 598 586	71 020 858	107 567 464	121 444 173	177 121 613
<b>Tavuk etleri, taze veya soğutulmuş, parça halde</b>	<b>Kg</b>	1 055 222 918	1 112 125 144	1 291 336 150	1 494 010 541	1 548 577 252
<b>Kümes hayvanları etleri, dondurulmuş</b>	<b>Kg</b>	39 311 681	56 248 445	87 307 379	114 779 788	149 100 505
<b>Meyve ve sebze suları</b>	<b>Litre</b>	937 640 426	852 877 546	918 542 560	1 186 454 350	1 228 868 433
<b>Sebzeler</b>	<b>Kg</b>	579 883 041	496 149 454	(1)541 318 816	(1)651 013 098	723 269 982
<b>Sert kabuklu yemişler ve yerdiği - Nuts, groundnuts</b>	<b>Kg</b>	524 986 795	548 292 268	582 789 480	691 927 251	753 486 532
<b>Kuru üzüm - Dried grapes</b>	<b>Kg</b>	261 460 348	268 783 571	263 309 820	266 010 989	284 714 550
<b>Ayçiçeği yağı, ham</b>	<b>Kg</b>	333 392 792	330 849 963	528 603 198	668 089 688	547 179 717
<b>Rafine ayçiçeği yağı</b>	<b>Kg</b>	844 202 280	891 866 088	816 380 153	1 165 487 583	1 330 412 267
<b>İşlenmiş sıvı süt</b>	<b>Kg</b>	1 061 749 788	982 700 229	1 149 499 405	1 261 204 910	1 357 921 515
<b>Yoğurt ve ayran</b>	<b>Kg</b>	904 435 751	900 631 905	1 040 171 520	1 233 154 278	1 363 957 414
<b>Buğday veya meslin unu</b>	<b>Kg</b>	5 719 710 977	5 692 919 378	7 106 045 221	7 815 426 767	7 696 748 848
<b>Kepek, kavuz ve diğer artıklar</b>	<b>Kg</b>	1 951 521 437	1 925 366 506	2 480 993 206	2 732 730 006	2 897 084 729
<b>Mısır yağı - Maize oil</b>	<b>Kg</b>	130 417 082	147 338 548	115 797 553	132 766 481	101 128 395
<b>Bisküviler - Biscuits</b>	<b>Kg</b>	628 541 380	583 547 481	570 274 392	605 028 209	619 173 950
<b>Makarna, şehriye, erişte vb. unlu mamuller - Macaroni, noodles and similar farinaceous products</b>	<b>Kg</b>	640 985 186	595 160 137	732 410 683	863 967 527	976 643 896
<b>Şeker-kristal ve küp (rafine edilmiş)</b>	<b>Kg</b>	2 165 592 221	2 489 065 745	2 436 748 303	2 358 901 000	2 273 721 000
<b>Çikolatalar - Chocolates</b>	<b>Kg</b>	363 398 565	363 030 446	409 771 246	453 923 255	495 423 580
<b>Çay; siyah, yeşil</b>	<b>Kg</b>	288 041 860	186 838 923	218 283 078	236 770 098	233 166 727
<b>Mayalar (aktif veya inaktif)</b>	<b>Kg</b>	212 329 542	193 502 013	337 504 755	409 949 298	366 223 262
<b>Küçük baş hayvan yemleri</b>						
Premixtures for farm animal feeds	Kg	1 344 701 376	1 212 443 419	1 477 502 342	1 834 830 190	2 187 846 526

**13.4 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen seçilmiş bazı sanayi ürünlerinin üretimleri, 2008-2012 (devam)**

Production figures of some selected industrial products, derived from enterprises active in industrial sectors with 20 or more employees, 2008-2012 (continued)

Ürün tanımı - Description	Ölçü birimi Volume unit	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Büyük baş hayvan yemleri</b> Preparations used for farm animal feeding: cattle	<b>Kg</b>	3 651 105 018	3 277 716 521	4 278 100 537	4 845 221 322	5 575 349 856
<b>Kümes hayvanları için yemler</b> Preparations used for farm animal feeding: poultry	<b>Kg</b>	1 769 071 372	1 756 119 630	2 567 117 685	2 778 352 471	2 962 753 559
<b>Damıtılmış alkollü içecekler</b> Distilled alcoholic beverages	<b>Litre</b>	72 685 948	77 979 431	95 586 752	92 470 553	106 864 694
<b>Kaliteli şarap ve üzüm sırası</b> Quality wine and grape must	<b>Litre</b>	39 640 322	34 379 292	45 298 657	55 098 937	39 490 793
<b>Maden suları ve içme sular</b> Mineral waters and drinking waters	<b>Litre</b>	5 419 161 675	5 711 887 998	6 809 139 045	7 570 846 826	8 986 693 263
<b>Diğer alkolsüz içecekler</b> Other non alcoholic beverages	<b>Litre</b>	3 149 285 836	3 134 326 663	3 436 795 711	3 592 647 695	3 660 527 048
<b>Yün iplikler - Yarn of wool</b>	<b>Kg</b>	70 167 349	53 077 917	75 776 314	70 945 691	75 870 821
<b>Pamuktan iplikler - Cotton yarn</b>	<b>Kg</b>	966 920 100	931 584 032	1 077 642 656	1 068 897 537	1 201 786 708
<b>Dikiş iplikleri - Sewing thread</b>	<b>Kg</b>	29 373 847	29 202 005	45 498 414	54 007 614	63 626 232
<b>Suni ve sentetik filament iplikler</b> Man made filaments yarn	<b>Kg</b>	549 773 599	469 167 214	<sup>(1)</sup> 578 925 830	<sup>(1)</sup> 617 732 833	703 102 822
<b>İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği ≥ %85 olanlar</b> Yarn other than sewing thread synthetic staple fibres ≥ 85% by weight	<b>Kg</b>	66 779 746	75 671 404	90 434 834	81 622 720	101 463 027
<b>İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği &lt; %85 olanlar</b> Yarn other than sewing thread synthetic staple fibres < 85% by weight	<b>Kg</b>	335 557 103	285 718 884	<sup>(1)</sup> 388 003 577	<sup>(1)</sup> 396 368 385	355 417 771
<b>Dokuma kumaşlar, pamuktan</b> Woven fabrics of cotton	<b>m<sup>2</sup></b>	967 724 281	874 227 460	986 412 369	<sup>(1)</sup> 1 116 299 151	1 244 922 008
<b>Dokuma kumaşlar, suni ve sentetik filament ipliklerden-</b> Woven fabrics of artificial and synthetic filament yarn	<b>m<sup>2</sup></b>	1 096 445 193	924 555 165	<sup>(1)</sup> 1 600 254 494	<sup>(1)</sup> 1 541 233 766	1 593 074 489
<b>Dokuma kumaşlar, suni ve sentetik devamsız elyaftan -</b> Woven fabrics of artificial and synthetic staple fibres	<b>m<sup>2</sup></b>	591 209 461	773 840 639	<sup>(1)</sup> 775 231 620	<sup>(1)</sup> 968 203 591	1 152 082 356
<b>Örme kumaşlar - Knitted fabrics</b>	<b>Kg</b>	252 234 242	249 264 619	<sup>(1)</sup> 327 351 019	<sup>(1)</sup> 350 452 685	401 625 977
<b>Battaniyeler</b> Blankets	<b>Adet</b> Piece	12 228 761	8 225 382	27 769 246	15 361 793	19 067 160
<b>Yatak örtüleri - Bed linens</b>	<b>Kg</b>	90 803 821	80 666 621	86 843 501	103 428 851	89 902 663
<b>Perdeler ve iç storlar</b> Curtains and interior blinds	<b>m<sup>2</sup></b>	167 446 934	120 819 231	139 980 871	198 162 867	247 966 273
<b>Çuval, torba, çanta ve benzerleri (polipropilenden) -</b> Sacks and bags etc., of polypropylene	<b>Kg</b>	333 862 355	310 197 044	359 980 966	395 982 121	397 715 374
<b>Makine halıları</b> Machine carpets	<b>m<sup>2</sup></b>	52 074 219	35 401 149	71 781 859	71 702 162	73 359 102
<b>Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri -</b> Carpets and other textile floor coverings	<b>m<sup>2</sup></b>	76 371 057	93 838 376	92 272 365	143 345 636	175 718 928
<b>Erkekler veya erkek çocuklar için pantolonlar</b> Men's or boys' trousers	<b>Adet</b> Piece	125 468 009	110 398 927	122 132 663	127 055 662	154 695 789

**13.4 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen seçilmiş bazı sanayi ürünlerinin üretimleri, 2008-2012 (devam)**

Production figures of some selected industrial products, derived from enterprises active in industrial sectors with 20 or more employees, 2008-2012 (continued)

Ürün tanımı - Description	Ölçü birimi Volume unit	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Tişört</b>	<b>Adet</b>					
T-shirts	Piece	664 765 606	645 852 103	<sup>(f)</sup> 661 657 280	<sup>(f)</sup> 680 053 457	737 089 247
<b>Ayakkabılar sayısı deri olan</b>	<b>Çift</b>					
Footwear with uppers of leather	Pair	23 721 297	25 478 111	37 921 900	46 576 986	52 398 776
<b>Kontrplak - Plywood</b>	<b>m<sup>3</sup></b>	102 277	65 101	<sup>(f)</sup> 232 718	<sup>(f)</sup> 229 541	797 746
<b>Yonga levhalar vb.levhalar</b>						
Particle boards and similar boards	m <sup>3</sup>	5 459 501	4 312 391	6 806 914	8 822 906	8 158 365
<b>Lif levhalar - Fibreboards</b>	<b>m<sup>2</sup></b>	151 966 199	229 950 593	<sup>(f)</sup> 262 143 017	<sup>(f)</sup> 312 773 005	382 208 768
<b>Diğer kağıt ve mukavvalar</b>						
Other paper and paperboard	Kg	265 252 325	258 749 075	202 242 907	239 582 113	217 005 556
<b>Yarı kimyasal fluting kağıtlar</b>						
Semi-chemical fluting	Kg	562 764 757	577 510 342	634 256 566	745 270 047	697 342 979
<b>Süfittli ambalaj ve diğer kaplanmamış kağıtlar - Sulphite wrapping and other uncoated papers</b>	<b>Kg</b>	334 834 670	313 630 056	409 822 202	516 676 295	565 682 215
<b>Kompozit kağıt ve mukavvalar</b>						
Composite paper and paperboard	Kg	c	23 727 628	33 946 638	48 414 154	43 655 476
<b>Oluklu kağıt ve mukavvalar</b>						
Corrugated paper and paperboard	Kg	145 370 846	124 275 326	105 373 134	157 573 527	191 352 083
<b>Torbalar ve çantalar, kağıttan</b>						
Sacks and bags of paper	Kg	361 339 647	321 649 434	392 996 077	406 867 188	312 148 381
<b>Koli, kutu ve benzeri muhafazalar, mukavvalardan - Cartons, boxes and cases, of corrugated paper</b>	<b>Kg</b>	1 394 777 554	1 476 527 167	1 813 912 931	1 866 411 990	1 956 111 888
<b>Katlanır koli, kutu vb. muhafazalar</b>						
Folding cartons, boxes and cases	Kg	205 155 529	198 455 125	<sup>(f)</sup> 366 194 666	<sup>(f)</sup> 366 385 759	400 612 178
<b>Temizlik kağıtları-Hygienic papers</b>	<b>Kg</b>	349 613 522	502 928 893	426 562 446	479 338 747	605 633 993
<b>Hijyenik havlu ve tamponlar ve bebek bezleri - Sanitary towels and tampons, napkins and napkin liners for babies</b>	<b>Kg</b>	419 010 800	427 975 237	<sup>(f)</sup> 416 010 124	<sup>(f)</sup> 488 450 024	541 470 346
<b>Makine ve motor yağları</b>						
Lubricating petroleum oils	Kg	843 521 407	746 392 712	820 811 188	1 174 887 564	940 929 354
<b>Sudkostik (%100 Na OH)</b>						
Caustic soda (Na OH 100%)	Kg	181 312 495	192 362 186	<sup>(f)</sup> 835 802 069	<sup>(f)</sup> 1 255 043 115	1 366 269 824
<b>Azotlu gübreler (%100 N)</b>						
Nitrogenous fertilizers (N 100%)	Kg	1 451 592 478	1 482 585 211	1 696 947 286	2 267 521 961	2 215 235 611
<b>B.y.s. diğer gübreler</b>						
Other potassic fertilizers n.e.c.	Kg	2 667 995 096	1 452 126 185	1 782 150 625	1 701 686 034	1 717 896 631
<b>Akrilik polimerler</b>						
Acrylic polymers	Kg	217 603 855	190 490 040	<sup>(f)</sup> 240 882 896	277 505 691	299 677 725
<b>Boya ve vernikler, akrilik ve vinil polimer esaslı - Paints and varnishes based on acrylic or vinyl polymers</b>	<b>Kg</b>	416 945 716	378 518 241	<sup>(f)</sup> 505 154 572	<sup>(f)</sup> 572 204 271	752 298 850
<b>Boya ve vernikler, polyester, akrilik ve vinil polimer esaslı - Paints and varnishes based on polyesters, acrylic or vinyl polymers</b>	<b>Kg</b>	280 484 867	249 935 915	<sup>(f)</sup> 339 283 461	<sup>(f)</sup> 409 689 336	402 015 219
<b>Diğer boya ve vernikler; hazır kurutucu maddeler - Other paints and varnishes; prepared driers</b>	<b>Kg</b>	565 388 749	662 677 083	<sup>(f)</sup> 633 823 801	<sup>(f)</sup> 924 148 591	897 235 064
<b>Sabunlar - Soaps</b>	<b>Kg</b>	337 410 464	342 385 651	<sup>(f)</sup> 398 064 577	<sup>(f)</sup> 384 285 961	432 271 003

**13.4 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen seçilmiş bazı sanayi ürünlerinin üretimleri, 2008-2012 (devam)**

Production figures of some selected industrial products, derived from enterprises active in industrial sectors with 20 or more employees, 2008-2012 (continued)

Ürün tanımı - Description	Ölçü birimi Volume unit	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Deterjanlar ve yıkama müstahzarları - Detergents and washing preparations</b>	<b>Kg</b>	1 152 900 626	1 279 140 456	1 343 411 012	1 423 470 252	1 467 295 837
<b>Binek oto dış lastikleri</b>	<b>Adet</b>					
Tyres of rubber	Piece	18 753 205	15 373 854	18 390 763	20 119 039	18 001 058
<b>Kamyon, otobüs veya hava taşıtlarında kullanılan dış lastikler - Rubber tyres for buses, lorries or aircraft</b>	<b>Adet</b>					
Piece	Piece	6 312 818	4 940 276	6 084 771	7 014 614	5 484 173
<b>Traktör dış lastikleri</b>	<b>Adet</b>					
Rubber tyres for tractor	Piece	1 345 427	1 154 540	1 889 449	2 056 051	1 814 272
<b>Plastikten profil ve çubuklar, enine kesiti &gt; 1 mm - Rods, sticks and profile shapes &gt; 1 mm, of plastics</b>	<b>Kg</b>	415 832 780	378 490 157	<sup>(1)</sup> 498 776 673	<sup>(1)</sup> 547 186 453	593 816 138
<b>Sert boru ve hortumlar, plastikten</b>	<b>Kg</b>					
Tubes, pipes and hoses, rigid of plastics	Piece	589 429 948	585 594 406	<sup>(1)</sup> 569 171 041	<sup>(1)</sup> 764 925 149	814 226 028
<b>Diğer boru ve hortumlar, plastikten</b>	<b>Kg</b>	212 205 014	171 287 160	<sup>(1)</sup> 259 695 559	<sup>(1)</sup> 329 214 646	397 584 648
<b>Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten- Plates, sheets, film, foil and strip, of plastics</b>	<b>Kg</b>	385 173 491	376 313 555	<sup>(1)</sup> 485 099 022	<sup>(1)</sup> 538 898 269	585 852 248
<b>Torba ve çantalar, etilen polimerlerinden - Sacks and bags of polymers of ethylene</b>	<b>Kg</b>	239 051 798	257 807 756	367 119 910	416 320 999	396 580 728
<b>Torba ve çantalar, diğer plastiklerden</b>	<b>Kg</b>	107 567 791	96 727 554	122 083 137	169 822 511	173 464 981
<b>Damacana, şişe, matara vb., plastikten</b>	<b>Adet</b>					
Carboys, bottles, flasks and similar articles of plastics	Piece	4 134 291 049	4 897 798 290	<sup>(1)</sup> 9 210 103 000	<sup>(1)</sup> 11 553 582 841	13 527 810 806
<b>Sofra, mutfak, diğer ev eşyası ile tuvalet eşyası, plastikten - Tableware and kitchenware of plastic</b>	<b>Kg</b>	166 027 443	137 075 925	<sup>(1)</sup> 168 695 430	<sup>(1)</sup> 264 947 393	307 622 599
<b>Emniyet camları (temperlenmiş)</b>	<b>m<sup>2</sup></b>	9 231 444	7 082 156	11 153 018	13 339 112	14 815 975
<b>Bardaklar, camdan</b>	<b>Adet</b>					
Drinking, glasses	Piece	934 507 615	769 877 759	978 460 412	1 128 331 691	1 248 065 585
<b>Cam eşyalar, laboratuvar, hijyen veya eczacılık ile ilgili olanlar</b>	<b>Adet</b>					
Laboratory, hygienic or pharmaceutical glassware	Piece	<sup>(1)</sup> 740 317 127	c	<sup>(1)</sup> 709 624 958	<sup>(1)</sup> 915 092 056	896 230 772
<b>Ateşe dayanıklı inşaat amaçlı tuğlalar-karolar - Refractory bricks, constructional blocks, tiles</b>	<b>Kg</b>	1 024 596 388	888 811 602	<sup>(1)</sup> 756 204 325	<sup>(1)</sup> 521 897 738	369 419 171
<b>Seramik karo ve kaldırım taşları</b>	<b>m<sup>2</sup></b>	262 792 006	239 444 447	301 124 551	320 439 457	294 002 413
<b>İnşaat tuğlaları, zemin döşeme blokları, destek veya dolgu karoları - Non-refractory ceramic building bricks</b>	<b>Kg</b>	5 588 851 111	6 538 645 113	<sup>(1)</sup> 5 964 378 180	<sup>(1)</sup> 9 474 280 429	9 484 616 083

**13.4 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen seçilmiş bazı sanayi ürünlerinin üretimleri, 2008-2012 (devam)**

Production figures of some selected industrial products, derived from enterprises active in industrial sectors with 20 or more employees, 2008-2012 (continued)

Ürün tanımı - Description	Ölçü birimi Volume unit	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Seramik sıhhi ürünler</b>	<b>Adet</b>					
Sanitary ceramic fixtures	Piece	14 113 321	12 056 367	12 715 048	15 482 377	16 485 951
<b>Klinker - Clinker</b>	<b>Kg</b>	41 190 831 311	43 419 242 000	54 222 939 000	53 228 248 594	52 196 768 912
<b>Portland, alüminli (şaplı), cüruf çimentosu vb. hidrolik çimentolar</b>						
Portland, aluminous, slag cement and similar hydraulic cements	<b>Kg</b>	56 307 141 004	58 893 680 067	70 800 656 688	68 208 027 990	67 019 400 669
<b>Kireç - Quicklime</b>	<b>Kg</b>	2 364 456 222	2 940 675 804	3 657 894 283	4 019 867 475	3 864 019 778
<b>Alçı - Plaster</b>	<b>Kg</b>	2 797 697 640	2 826 146 526	<sup>(1)</sup> 3 630 942 323	<sup>(1)</sup> 4 459 707 122	4 762 675 265
<b>Karolar, döşeme taşları, tuğlalar ve benzeri ürünler - Tiles, flagstones, bricks and similar articles</b>	<b>Kg</b>	3 044 915 031	2 521 059 281	<sup>(1)</sup> 5 319 515 022	<sup>(1)</sup> 7 507 758 788	9 054 437 711
<b>Hazır beton</b>						
Ready-mixed concrete	<b>Kg</b>	75 771 489 178	81 418 145 548	107 850 883 438	128 639 539 101	141 415 078 142
<b>İşlenmiş mermer, traverten, su mermeri - Marble, travertine, alabaster, worked</b>	<b>Kg</b>	1 912 610 908	1 745 167 908	<sup>(2)</sup> 2 342 989 635	<sup>(2)</sup> 2 757 751 643	3 350 311 400
<b>Alaşsız çelik kütük (ingot)</b>						
Non alloy steel in ingots	<b>Kg</b>	16 844 428 529	16 618 156 819	14 503 261 799	18 693 698 724	19 260 882 914
<b>Diğer alaşımli çelikten yarı mamul ürünler</b>						
Other alloy steel in ingot	<b>Kg</b>	16 484 124 415	13 510 591 930	11 214 536 283	11 780 706 149	12 520 275 137
<b>Paslanmaz çelik dışındaki sıcak haddelenmiş yassı ürünler</b>						
Hot rolled flat products, of other than stainless steel	<b>Kg</b>	3 551 751 372	2 691 563 838	<sup>(1)</sup> 5 032 238 767	<sup>(1)</sup> 7 689 009 262	9 107 287 617
<b>Alaşsız çelikten haddelenmiş yassı ürünler, genişliği ≥ 600 mm - Non alloy steel, of a width of a ≥ 600 mm,</b>	<b>Kg</b>	1 654 143 016	1 457 549 875	1 782 016 927	2 704 505 276	3 293 444 299
<b>Bar ve çubuklar, sıcak haddelenmiş</b>	<b>Kg</b>	870 253 740	514 536 580	1 283 307 297	493 031 839	c
<b>Paslanmaz çelik dışındaki sıcak haddeden geçirilmiş barlar - Hot rolled bars, of other than stainless steel</b>	<b>Kg</b>	22 466 861 043	19 585 555 835	<sup>(1)</sup> 17 672 889 381	<sup>(1)</sup> 20 575 098 954	22 488 859 345
<b>Profiller, alaşımli ve alaşısız çelikten - Sections, not further worked than hot rolled</b>	<b>Kg</b>	2 125 505 395	2 093 009 397	<sup>(1)</sup> 2 332 329 003	<sup>(1)</sup> 2 501 289 403	3 085 785 106
<b>Demir ya da çelikten borular, dirsekler ve çukur profiller</b>						
Tubes, pipes and hollow profiles, of iron or steel	<b>Kg</b>	3 494 200 544	2 911 730 124	3 787 588 357	<sup>(1)</sup> 4 089 729 192	4 602 938 309
<b>Alaşsız çelikten barlar ve profiller, soğuk çekilmiş</b>						
Cold drawn bars and solid profiles of non alloy steel	<b>Kg</b>	679 091 052	548 397 874	682 462 970	776 766 579	895 428 625
<b>Levhalar, alaşısız çelikten</b>	<b>Kg</b>	628 177 836	430 521 211	550 714 942	660 642 382	593 969 014
<b>Çelik teller, soğuk çekilmiş</b>	<b>Kg</b>	285 036 204	240 663 729	369 687 309	430 396 712	445 377 752

**13.4 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen seçilmiş bazı sanayi ürünlerinin üretimleri, 2008-2012 (devam)**

Production figures of some selected industrial products, derived from enterprises active in industrial sectors with 20 or more employees, 2008-2012 (continued)

Ürün tanımı - Description	Ölçü birimi Volume unit	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Alüminyum, işlenmemiş</b> Aluminium, unwrought	<b>Kg</b>	123 093 546	93 345 886	153 170 426	168 266 917	186 888 100
<b>Bar, çubuk ve profiller, alüminyumdan</b> - Aluminium bars, rods and profiles	<b>Kg</b>	305 424 526	289 558 824	<sup>(1)</sup> 376 191 827	<sup>(1)</sup> 462 829 459	510 088 381
<b>Alüminyumdan tabakalar, levhalar ve şeritler, kalınlığı &gt; 0,2 mm</b> Aluminium plates, sheets and sheets and strips >0.2 mm thick	<b>Kg</b>	194 330 742	223 915 222	<sup>(1)</sup> 299 897 309	<sup>(1)</sup> 353 513 079	347 712 081
<b>Bakır barlar, çubuklar ve profiller</b> Copper bars, rods and profiles	<b>Kg</b>	252 394 333	210 544 569	251 669 253	<sup>(1)</sup> 279 297 461	309 555 483
<b>Bakır teller</b> - Copper wire	<b>Kg</b>	184 790 341	158 527 795	184 158 440	254 441 170	247 803 270
<b>Demir veya çelikten radyatörler</b> Radiators for central heating, of iron or steel	<b>Kg</b>	453 070 710	348 261 101	388 228 408	495 856 153	589 877 557
<b>Sofra çatal bıçak takımları</b> Silverware (forks, spoons etc)	<b>Adet</b>	29 479 986	24 482 984	41 921 285	62 734 443	50 351 448
<b>Kutular (demirden veya çelikten, kapasitesi &lt; 50 litre)</b> Cans, of iron or steel, of a capacity < 50 l	<b>Adet</b>	1 239 224 643	1 397 424 776	1 329 522 037	1 511 027 135	1 481 012 125
<b>Alüminyum muhafazalar, (kapasitesi ≤ 300 litre)</b> Aluminium casks, of a capacity ≤ 300 l	<b>Adet</b>	2 823 472 979	2 833 214 284	2 784 469 812	<sup>(1)</sup> 2 840 628 089	3 146 911 986
<b>Demir veya çelikten yaylar</b> Springs, of iron or steel	<b>Kg</b>	143 231 899	113 642 014	<sup>(1)</sup> 134 132 294	<sup>(1)</sup> 165 067 886	189 428 126
<b>Bilgi işlem makineleri</b> Automatic data processing machines	<b>Adet</b>	471 950	799 985	761 708	769 508	820 564
<b>Jeneratörler (gücü ≤ 37,5 W)</b> Generators of an output ≤37.5 W	<b>Adet</b>	1 178 746	738 170	1 091 117	1 841 817	1 801 692
<b>Kurşun asitli akümülatörler</b> Lead-acid accumulators	<b>Adet</b>	6 088 696	5 622 543	7 141 112	8 518 213	8 495 851
<b>Yalıtılmış bobin telleri</b> Insulated winding wire	<b>Kg</b>	30 481 978	33 985 206	33 360 041	38 212 428	37 900 556
<b>Koaksiyel kablo ve diğer koaksiyel elektrik iletkenleri</b> Coaxial cable and other coaxial electric conductors	<b>Kg</b>	168 168 428	134 291 523	<sup>(1)</sup> 63 508 227	<sup>(1)</sup> 89 696 290	69 470 622
<b>Diğer elektrik iletkenleri</b> Other electric conductors	<b>Kg</b>	552 882 876	528 802 984	<sup>(1)</sup> 645 858 200	<sup>(1)</sup> 737 203 816	718 640 662
<b>Buzdolapları</b> Refrigerators	<b>Adet</b>	5 914 434	5 351 047	7 164 718	7 965 834	8 747 599
<b>Çamaşır makineleri ve kurutma makineleri, ev tipi</b> Cloth washing and drying machines, of the household type	<b>Adet</b>	4 800 417	5 052 253	5 560 194	6 071 986	6 357 089
<b>Vantilatör ve aspiratörlü davlumbazlar, ev tipi</b> Fans and ventilating or recycling hoods of the domestic type	<b>Adet</b>	2 219 318	1 808 201	3 533 433	3 959 667	4 157 835

**13.4 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen seçilmiş bazı sanayi ürünlerinin üretimleri, 2008-2012 (devam)**

Production figures of some selected industrial products, derived from enterprises active in industrial sectors with 20 or more employees, 2008-2012 (continued)

Ürün tanımı - Description	Ölçü birimi Volume unit	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Elektrikli süpürgeler</b>	<b>Adet</b>					
Vacuum cleaners	Piece	2 406 621	2 343 170	3 289 326	3 335 613	3 368 587
<b>Fırınlr</b>	<b>Adet</b>					
Ovens	Piece	6 842 746	6 377 057	6 778 377	7 823 134	9 532 182
<b>Traktörler</b>	<b>Adet</b>					
Tractors	Piece	31 110	21 212	45 200	72 565	63 907
<b>Otomobiller</b>	<b>Adet</b>					
Automobiles	Piece	900 389	753 276	886 201	935 988	858 188
<b>Minibüs-midibüs ve otobüs</b>	<b>Adet</b>					
Minibus-midibus and bus	Piece	44 023	25 169	28 909	37 803	53 353
<b>Kamyon</b>	<b>Adet</b>					
Truck	Piece	36 216	8 376	16 573	27 303	20 486
<b>Jantlar</b>	<b>Kg</b>					
Tire rim	Kg	100 661 507	69 677 208	110 460 015	167 327 620	156 576 328
<b>Bisikletler</b>	<b>Adet</b>					
Bicycles	Piece	772 102	587 570	1 038 107	<sup>(0)</sup> 1 634 082	1 439 480



13.5 Sanayi üretim endeksi, 2009-2013  
Industrial production index, 2009-2013

		(2010=100)				
NACE Rev.2		2009	2010	2011	2012	2013
	<b>Toplam sanayi - Total industry</b>	88,63	100,00	110,06	112,86	116,30
ARM	ARM aramalı imalatı - IG intermediate goods	86,69	100,00	109,52	112,83	117,40
DLT	DLT dayanıklı tüketim malı imalatı - DCG durable consumer goods	87,37	100,00	113,81	113,63	116,65
DZT	DZT dayanıksız tüketim malı imalatı - UCG undurable consumer goods	93,04	100,00	105,01	110,38	113,61
E	E Enerji - ENG Energy	94,32	100,00	107,34	110,61	108,89
SEM	SEM sermaye malı imalatı - CG capital goods	80,27	100,00	120,29	118,57	125,06
B	<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	100,40	100,00	106,59	108,84	104,90
05	Kömür ve linyit çıkartılması - Mining of coal and lignite	110,73	100,00	105,24	99,58	84,28
06	<b>Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı</b>					
	Extraction of crude petroleum and natural gas	96,23	100,00	94,19	92,16	94,10
07	<b>Metalik cevherleri madenciliği - Mining of metal ores</b>	103,97	100,00	114,09	126,70	124,45
08	<b>Diğer madencilik ve taş ocakçılığı - Other mining and quarrying</b>	83,73	100,00	108,37	111,05	113,75
C	<b>İmalat sanayii - Manufacturing industry</b>	87,34	100,00	110,54	113,03	117,53
10	Gıda ürünlerinin imalatı - Manufacture of food products	90,25	100,00	106,95	110,66	116,63
11	İçeceklerin imalatı - Manufacture of beverages	89,82	100,00	101,89	110,03	107,53
12	Tütün ürünleri imalatı - Manufacture of tobacco products	115,33	100,00	97,25	116,67	113,32
13	Tekstil ürünleri imalatı - Manufacture of textiles	90,43	100,00	102,13	106,55	110,21
14	Giyim eşyası imalatı - Manufacture of wearing apparel	89,30	100,00	98,84	104,94	106,73
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı - Manufacture of leather and related products	83,36	100,00	103,33	99,45	102,23
16	<b>Ağaç, ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)</b>					
	Manufacture of wood and of products of wood and cork (except furniture)	84,23	100,00	113,01	113,11	113,44
17	<b>Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı</b>					
	Manufacture of paper and paper products	88,26	100,00	109,47	114,70	119,59
18	<b>Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b>					
	Printing and reproduction of recorded media	94,21	100,00	120,13	123,59	130,46
19	<b>Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı</b>					
	Manufacture of coke and refined petroleum products	94,23	100,00	108,36	110,66	106,80
20	<b>Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b>					
	Manufacture of chemicals and chemical products	83,00	100,00	107,01	108,84	112,41
21	<b>Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı</b>					
	Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	101,40	100,00	109,53	123,16	116,95
22	<b>Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b>					
	Manufacture of rubber and plastic products	82,97	100,00	112,13	111,94	115,49
23	<b>Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b>					
	Manufacture of other non-metallic mineral products	87,31	100,00	106,25	106,46	110,09
24	<b>Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	89,69	100,00	111,19	117,01	122,68
25	<b>Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b>					
	Manufacture of fabricated metal products, (except machinery and equipment)	83,36	100,00	119,67	126,68	131,31
26	<b>Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b>					
	Manufacture of computer, electronic and optical products	95,62	100,00	107,40	123,25	128,74
27	<b>Elektrikli teçhizat imalatı</b>					
	Manufacture of electrical equipment	85,51	100,00	113,48	116,30	126,95
28	<b>Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</b>					
	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	76,60	100,00	128,44	129,69	139,24
29	<b>Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı</b>					
	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	73,85	100,00	117,78	111,87	119,49
30	<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b>					
	Manufacture of other transport equipment	140,79	100,00	127,14	107,90	100,96
31	<b>Mobilya imalatı</b>					
	Manufacture of furniture	90,18	100,00	116,89	106,23	117,71
32	<b>Diğer imalatlar - Other manufacturing</b>	92,27	100,00	108,27	113,69	113,67
33	<b>Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı</b>					
	Repair and installation of machinery and equipment	96,82	100,00	104,87	98,59	106,71
D	<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı</b>					
	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	92,32	100,00	108,64	113,70	113,80

**13.6 Sanayi ciro endeksi, toplam, 2009-2013**  
Industrial turnover index, total, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam sanayi - Total industry</b>	85,06	100,00	129,87	140,11	153,10
<b>ARM ARM aramalı imalatı - IG intermediate goods</b>	82,54	100,00	132,22	141,57	156,26
<b>DLT DLT dayanıklı tüketim malı imalatı - DCG durable consumer goods</b>	92,92	100,00	124,75	150,86	145,49
<b>DZT DZT dayanıksız tüketim malı imalatı - UCG undurable consumer goods</b>	87,20	100,00	120,08	129,92	142,85
<b>E ENJ Enerji - ENG Energy</b>	84,41	100,00	153,88	173,98	167,29
<b>SEM SEM sermaye malı imalatı - CG capital goods</b>	87,01	100,00	133,81	138,00	160,00
<b>B Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	82,87	100,00	135,38	150,96	155,29
<b>05 Kömür ve linyit çıkartılması - Mining of coal and lignite</b>	109,61	100,00	133,57	139,61	117,75
<b>06 Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı</b>					
Extraction of crude petroleum and natural gas	73,77	100,00	146,15	159,78	172,01
<b>07 Metalik cevherleri madenciliği - Mining of metal ores</b>	61,04	100,00	141,96	174,43	179,80
<b>08 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı - Other mining and quarrying</b>	74,57	100,00	128,15	142,77	165,69
<b>C İmalat sanayii - Manufacturing industry</b>	85,11	100,00	129,68	139,74	153,03
<b>10 Gıda ürünlerinin imalatı - Manufacture of food products</b>	87,15	100,00	121,49	130,34	146,96
<b>11 İçeceklerin imalatı - Manufacture of beverages</b>	95,75	100,00	112,75	127,08	134,16
<b>12 Tütün ürünleri imalatı - Manufacture of tobacco products</b>	109,91	100,00	108,57	132,37	125,58
<b>13 Tekstil ürünleri imalatı - Manufacture of textiles</b>	81,28	100,00	127,30	133,67	148,34
<b>14 Giyim eşyası imalatı - Manufacture of wearing apparel</b>	90,86	100,00	124,16	134,77	149,45
<b>15 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of leather and related products	82,89	100,00	128,20	142,23	155,31
<b>16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)</b>					
Manufacture of wood and of products of wood and cork (except furniture)	81,82	100,00	124,31	141,97	153,90
<b>17 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı</b>					
Manufacture of paper and paper products	88,45	100,00	125,66	136,37	154,38
<b>18 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b>					
Printing and reproduction of recorded media	91,15	100,00	121,76	126,99	141,30
<b>19 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı</b>					
Manufacture of coke and refined petroleum products	80,11	100,00	159,58	183,78	178,34
<b>20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of chemicals and chemical products	80,83	100,00	129,38	141,44	150,23
<b>21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı</b>					
Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	93,53	100,00	98,84	109,03	105,38
<b>22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of rubber and plastic products	81,62	100,00	132,57	143,07	161,80
<b>23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of other non-metallic mineral products	86,55	100,00	121,25	131,36	149,46
<b>24 Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	77,79	100,00	142,31	149,64	156,10
<b>25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b>					
Manufacture of fabricated metal products, (except machinery and equipment)	88,13	100,00	133,91	145,88	162,55
<b>26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of computer, electronic and optical products	100,76	100,00	125,91	135,94	132,37
<b>27 Elektrikli teçhizat imalatı</b>					
Manufacture of electrical equipment	93,44	100,00	127,88	139,22	162,42
<b>28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</b>					
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	82,26	100,00	140,80	155,84	178,35
<b>29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı</b>					
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	80,59	100,00	133,70	128,95	152,90
<b>30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b>					
Manufacture of other transport equipment	97,53	100,00	121,96	127,26	150,60
<b>31 Mobilya imalatı</b>					
Manufacture of furniture	90,06	100,00	125,65	133,84	148,33
<b>32 Diğer imalatlar - Other manufacturing</b>	91,40	100,00	118,89	185,78	134,22
<b>33 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı</b>					
Repair and installation of machinery and equipment	282,91	100,00	134,96	136,14	144,22

**13.7 Sanayi İstihdam Endeksi, 2009-2013**  
Industrial employment index, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	95,73	100,00	106,53	111,58	115,63
<b>ARM aramalı imalatı - IG intermediate goods</b>	93,05	100,00	106,85	113,16	117,51
<b>DLT dayanıklı tüketim malı imalatı - DCG durable consumer goods</b>	94,63	100,00	107,67	112,23	114,68
<b>DZT dayanıksız tüketim malı imalatı - UCG undurable consumer goods</b>	97,01	100,00	105,18	109,39	113,78
<b>E Enerji - E Energy</b>	102,21	100,00	98,00	99,68	98,46
<b>SEM sermaye malı imalatı - CG capital goods</b>	97,12	100,00	110,77	116,17	121,15
<b>Madencilik ve taş ocakçılığı - Mining and quarrying</b>	94,85	100,00	104,47	105,74	106,33
<b>Kömür ve linyit çıkartılması - Mining of coal and lignite</b>	97,65	100,00	98,62	98,24	98,61
<b>Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı - Extraction of crude petroleum and natural gas</b>	96,77	100,00	106,06	106,14	109,60
<b>Metalik cevheri madenciliği - Mining of metal ores</b>	79,33	100,00	119,28	118,80	118,23
<b>Diğer madencilik ve taş ocakçılığı - Other mining and quarrying</b>	96,69	100,00	105,49	109,87	110,84
<b>İmalat sanayii - Manufacturing industry</b>	95,41	100,00	106,93	112,21	116,62
<b>Gıda ürünlerinin imalatı - Manufacture of food products</b>	95,40	100,00	104,99	110,42	115,31
<b>İçeceklerin imalatı - Manufacture of beverages</b>	82,29	100,00	107,75	108,44	117,99
<b>Tütün ürünleri imalatı - Manufacture of tobacco products</b>	122,98	100,00	105,51	107,69	113,41
<b>Tekstil ürünlerinin imalatı - Manufacture of textiles</b>	94,05	100,00	105,98	115,03	122,29
<b>Giyim eşyalarının imalatı - Manufacture of wearing apparel</b>	98,14	100,00	104,52	107,85	111,07
<b>Deri ile ilgili ürünlerin imalatı - Manufacture of leather and related products</b>	92,95	100,00	110,26	116,81	123,45
<b>Ağaç ve ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)</b>					
Manufacture of wood and of products of wood and cork	89,48	100,00	106,05	112,41	115,87
<b>Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı - Manufacture of paper and paper products</b>	93,63	100,00	105,54	109,97	115,53
<b>Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b>					
Printing and reproduction of printed media	99,30	100,00	106,35	108,92	111,07
<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı</b>					
Manufacture of coke and refined petroleum products	98,52	100,00	102,66	105,41	109,33
<b>Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of chemicals and chemicals products	93,82	100,00	105,01	108,77	113,93
<b>Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı</b>					
Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	99,99	100,00	105,98	102,74	104,43
<b>Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of rubber and plastics products	91,22	100,00	107,35	113,90	118,12
<b>Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of non-metallic mineral products	95,13	100,00	105,51	109,26	112,64
<b>Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	95,70	100,00	109,13	114,54	116,35
<b>Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b>					
Manufacture of fabricated metal products	94,31	100,00	108,75	115,19	121,61
<b>Bilgisayarın, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of computer, electronic and optical products	97,73	100,00	106,93	115,50	123,78
<b>Elektrikli teçhizat imalatı</b>					
Manufacture of electrical equipment	91,53	100,00	110,11	118,75	122,04
<b>Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</b>					
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	95,02	100,00	113,76	123,00	127,68
<b>Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı</b>					
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	94,54	100,00	113,13	116,74	118,84
<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı - Manufacture of other transport equipments</b>	110,03	100,00	102,66	102,51	109,65
<b>Mobilya imalatı - Manufacture of furniture</b>	94,83	100,00	107,84	111,25	113,72
<b>Diğer imalat - Other manufacturing</b>	102,81	100,00	100,43	102,38	104,00
<b>Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı</b>					
Repair and installation of machinery and equipment	105,97	100,00	101,34	95,67	99,72
<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı</b>					
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	106,38	100,00	95,52	99,69	95,72
<b>Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması</b>					
Water collection, treatment and supply	103,61	100,00	99,44	99,65	99,33

**13.8 Sanayide çalışılan saat endeksi, 2009-2013**  
Hours worked index in industry, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	95,69	100,00	106,18	110,37	112,84
<b>ARM aramalı imalatı - IG intermediate goods</b>	93,21	100,00	106,28	111,62	114,60
<b>DLT dayanıklı tüketim malı imalatı - DCG durable consumer goods</b>	94,74	100,00	108,81	112,64	113,19
<b>DZT dayanıksız tüketim malı imalatı - UCG undurable consumer goods</b>	97,34	100,00	104,21	107,65	110,37
<b>E Enerji - E Energy</b>	102,03	100,00	98,93	100,16	97,74
<b>SEM sermaye malı imalatı - CG capital goods</b>	95,17	100,00	111,43	115,79	119,05
<b>Madencilik ve taş ocakçılığı - Mining and quarrying</b>	95,46	100,00	105,10	106,68	106,49
<b>Kömür ve linyit çıkartılması - Mining of coal and lignite</b>	97,74	100,00	100,06	100,33	99,22
<b>Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı - Extraction of crude petroleum and natural gas</b>	100,48	100,00	106,64	106,61	111,09
<b>Metalik cevheri madenciliği - Mining of metal ores</b>	79,24	100,00	119,64	119,12	118,03
<b>Diğer madencilik ve taş ocakçılığı - Other mining and quarrying</b>	97,78	100,00	105,27	109,89	110,69
<b>İmalat sanayii - Manufacturing industry</b>	95,33	100,00	106,54	110,90	113,70
<b>Gıda ürünlerinin imalatı - Manufacture of food products</b>	97,31	100,00	103,92	108,12	111,97
<b>İçeceklerin imalatı - Manufacture of beverages</b>	82,49	100,00	109,09	106,72	112,20
<b>Tütün ürünleri imalatı - Manufacture of tobacco products</b>	123,69	100,00	107,64	111,80	112,12
<b>Tekstil ürünlerinin imalatı - Manufacture of textiles</b>	93,82	100,00	105,46	113,73	119,81
<b>Giyim eşyalarının imalatı - Manufacture of wearing apparel</b>	97,09	100,00	103,60	106,73	107,99
<b>Deri ile ilgili ürünlerin imalatı - Manufacture of leather and related products</b>	93,41	100,00	110,12	115,95	119,82
<b>Ağaç ve ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)</b> Manufacture of wood and of products of wood and cork	88,04	100,00	105,31	110,50	110,18
<b>Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı - Manufacture of paper and paper products</b>	94,92	100,00	103,65	106,27	108,67
<b>Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b> Printing and reproduction of printed media	98,85	100,00	104,72	108,16	107,04
<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı</b> Manufacture of coke and refined petroleum products	101,14	100,00	102,31	97,90	94,97
<b>Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b> Manufacture of chemicals and chemicals products	94,83	100,00	105,53	108,18	110,91
<b>Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı</b> Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	101,49	100,00	101,84	96,94	95,62
<b>Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of rubber and plastics products	91,34	100,00	106,40	111,20	115,19
<b>Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b> Manufacture of non-metallic mineral products	95,43	100,00	105,49	108,75	110,96
<b>Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	95,85	100,00	107,76	111,97	112,66
<b>Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b> Manufacture of fabricated metal products	92,78	100,00	108,67	113,83	118,06
<b>Bilgisayarın, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of computer, electronic and optical products	98,43	100,00	110,75	118,77	125,84
<b>Elektrikli teçhizat imalatı</b> Manufacture of electrical equipment	91,73	100,00	111,01	119,43	120,73
<b>Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</b> Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	92,55	100,00	114,64	123,31	125,17
<b>Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı</b> Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	90,55	100,00	114,61	116,76	119,06
<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı - Manufacture of other transport equipments</b>	113,44	100,00	103,42	103,36	110,45
<b>Mobilya imalatı - Manufacture of furniture</b>	95,44	100,00	107,03	108,86	109,42
<b>Diğer imalat - Other manufacturing</b>	101,77	100,00	97,40	99,49	99,96
<b>Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı</b> Repair and installation of machinery and equipment	107,00	100,00	101,99	92,18	93,87
<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı</b> Electricity, gas, steam and air conditioning supply	106,33	100,00	96,25	100,16	95,61
<b>Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması</b> Water collection, treatment and supply	101,81	100,00	100,06	99,21	97,54

## 13.9 Sanayide brüt ücret-maaş endeksi, 2009-2013

Gross wages-salaries index in industry, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	86,34	100,00	115,73	133,75	153,07
<b>ARM aramalı imalatı - IG intermediate goods</b>	82,78	100,00	117,76	137,24	159,05
<b>DLT dayanıklı tüketim malı imalatı - DCG durable consumer goods</b>	84,90	100,00	118,06	136,02	157,64
<b>DZT dayanıksız tüketim malı imalatı - UCG undurable consumer goods</b>	87,54	100,00	114,26	131,83	150,82
<b>E Enerji - E Energy</b>	96,24	100,00	105,06	117,21	124,14
<b>SEM sermaye malı imalatı - CG capital goods</b>	84,68	100,00	119,82	139,34	161,17
<b>Madencilik ve taş ocakçılığı - Mining and quarrying</b>	89,38	100,00	113,71	130,02	146,20
<b>Kömür ve linyit çıkartılması - Mining of coal and lignite</b>	95,03	100,00	106,90	120,65	130,13
<b>Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı - Extraction of crude petroleum and natural gas</b>	92,65	100,00	114,90	128,12	145,60
<b>Metalik cevheri madenciliği - Mining of metal ores</b>	74,17	100,00	125,07	146,85	178,71
<b>Diğer madencilik ve taş ocakçılığı - Other mining and quarrying</b>	87,61	100,00	120,85	141,24	161,67
<b>İmalat sanayii - Manufacturing industry</b>	85,21	100,00	116,86	135,56	156,26
<b>Gıda ürünlerinin imalatı - Manufacture of food products</b>	87,32	100,00	113,35	130,37	148,18
<b>İçeceklerin imalatı - Manufacture of beverages</b>	65,44	100,00	111,45	133,39	149,49
<b>Tütün ürünleri imalatı - Manufacture of tobacco products</b>	109,55	100,00	116,62	140,82	152,08
<b>Tekstil ürünlerinin imalatı - Manufacture of textiles</b>	82,44	100,00	116,19	143,06	174,49
<b>Giyim eşyalarının imalatı - Manufacture of wearing apparel</b>	85,45	100,00	116,43	136,38	157,45
<b>Deri ile ilgili ürünlerin imalatı - Manufacturing of leather and related products</b>	85,35	100,00	122,79	151,43	182,93
<b>Ağaç ve ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)</b>					
Manufacture of wood and of products of wood and cork	79,37	100,00	121,14	145,81	171,05
<b>Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı - Manufacture of paper and paper products</b>	83,34	100,00	117,67	134,44	157,02
<b>Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b>					
Printing and reproduction of printed media	90,28	100,00	118,46	131,60	147,44
<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı</b>					
Manufacture of coke and refined petroleum products	97,16	100,00	107,62	124,67	134,64
<b>Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of chemicals and chemicals products	84,23	100,00	113,42	128,97	148,38
<b>Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı</b>					
Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	90,70	100,00	107,98	112,96	116,41
<b>Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of rubber and plastics products	80,49	100,00	117,77	136,58	158,79
<b>Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of non-metallic mineral products	84,17	100,00	112,76	130,44	147,68
<b>Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	85,92	100,00	124,01	141,40	159,72
<b>Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b>					
Manufacture of fabricated metal products	85,29	100,00	118,86	140,58	165,78
<b>Bilgisayarın, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b>					
Manufacture of computer, electronic and optical products	82,57	100,00	117,32	144,19	169,73
<b>Elektrikli teçhizat imalatı</b>					
Manufacture of electrical equipment	83,87	100,00	118,84	135,73	156,52
<b>Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</b>					
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	83,04	100,00	126,88	154,92	179,62
<b>Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı</b>					
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	82,97	100,00	118,96	132,36	149,90
<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı - Manufacture of other transport equipments</b>	92,90	100,00	111,98	130,73	151,78
<b>Mobilya imalatı - Manufacture of furniture</b>	84,63	100,00	119,82	138,47	161,92
<b>Diğer imalat - Other manufacturing</b>	86,50	100,00	109,43	125,08	146,03
<b>Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı</b>					
Repair and installation of machinery and equipment	87,81	100,00	113,39	119,83	143,19
<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı</b>					
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	99,51	100,00	100,00	109,68	111,91
<b>Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması</b>					
Water collection, treatment and supply	92,10	100,00	110,97	125,09	135,83

**13.10 Ticaret-hizmet ciro endeksi, 2009-2013**  
Trade and services turnover index, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
Ticaret-hizmet - Trade and services	83,90	100,00	119,34	131,29	143,61
<b>G</b> <b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı</b> - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	82,74	100,00	119,05	132,22	144,07
<b>45</b> <b>Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı</b> - Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	74,96	100,00	128,22	131,89	145,75
<b>46</b> <b>Toptan ticaret (motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> - Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	81,78	100,00	118,33	131,36	142,48
<b>47</b> <b>Perakende ticaret (motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> - Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	86,54	100,00	118,13	133,88	146,60
<b>H</b> <b>Ulaştırma ve depolama</b> - Transportation and storage	87,99	100,00	126,63	137,44	152,28
<b>49</b> <b>Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı</b> - Land transport and transport via pipelines	86,40	100,00	126,16	135,30	143,89
<b>50</b> <b>Su yolu taşımacılığı</b> - Water transport	91,77	100,00	120,38	113,33	127,97
<b>51</b> <b>Hava yolu taşımacılığı</b> - Air transport	86,01	100,00	137,07	161,43	195,76
<b>52</b> <b>Taşımacılık için depolama ve destekleyici faaliyetler</b> - Warehousing and support activities for transportation	90,03	100,00	123,15	134,03	153,23
<b>53</b> <b>Posta ve kurye faaliyetleri</b> - Postal and courier activities	96,07	100,00	119,42	133,37	151,72
<b>I</b> <b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b> - Accommodation and food service activities	94,04	100,00	115,56	124,52	143,61
<b>55</b> <b>Konaklama</b> - Accommodation	88,32	100,00	121,97	127,52	142,87
<b>56</b> <b>Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri</b> - Food and beverage service activities	97,04	100,00	111,10	122,44	144,12
<b>J</b> <b>Bilgi ve iletişim</b> - Information and communication	92,70	100,00	111,48	115,60	125,44
<b>58</b> <b>Yayıncılık faaliyetleri</b> - Publishing activities	95,36	100,00	103,54	107,69	112,86
<b>59</b> <b>Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımçılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetleri</b> - Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities	74,18	100,00	108,59	121,60	130,19
<b>60</b> <b>Programcılık ve yayıncılık faaliyetleri</b> - Programming and broadcasting activities	81,10	100,00	121,87	119,62	124,22
<b>61</b> <b>Telekomünikasyon</b> - Telecommunications	96,51	100,00	108,01	112,09	121,27
<b>62</b> <b>Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler</b> - Computer programming, consultancy and related activities	97,87	100,00	133,03	130,77	154,70
<b>63</b> <b>Bilgi hizmet faaliyetleri</b> - Information service activities	98,89	100,00	104,40	138,12	126,02
<b>M</b> <b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> - Professional, scientific and technical activities	83,97	100,00	119,92	121,27	133,05
<b>69+702</b> <b>Hukuk, muhasebe ve idari danışmanlık faaliyetleri</b> - Legal, accounting and management consultancy activities	97,63	100,00	111,01	122,41	123,35
<b>71</b> <b>Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri</b> - Architectural and engineering activities; technical testing and analysis	93,10	100,00	136,52	119,89	140,51
<b>73</b> <b>Reklamcılık ve piyasa araştırması</b> - Advertising and market research	75,54	100,00	114,41	122,43	136,41
<b>74</b> <b>Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> - Other professional, scientific and technical activities	92,52	100,00	117,08	107,52	107,37
<b>N</b> <b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b> - Administrative and support service activities	95,45	100,00	120,35	125,48	139,68
<b>78</b> <b>İstihdam faaliyetleri</b> - Employment activities	93,51	100,00	111,66	122,19	130,59
<b>79</b> <b>Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler</b> - Travel agency, tour operator reservation service and related activities	99,74	100,00	123,02	114,53	125,79
<b>80</b> <b>Güvenlik ve soruşturma faaliyetleri</b> - Security and investigation activities	102,95	100,00	112,98	122,09	142,12
<b>812</b> <b>Temizlik faaliyetleri</b> - Cleaning activities	80,60	100,00	119,31	140,00	156,47
<b>82</b> <b>Büro yönetimi, büro destek ve iş destek faaliyetleri</b> - Office administrative, office support and other business support activities	89,48	100,00	120,40	137,05	153,18

## 13.11 Ticaret-hizmet istihdam endeksi, 2009-2013

Trade and services number of persons employed index, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
Ticaret-hizmet - Trade and services	98,28	100,00	106,91	109,96	110,50
<b>G</b> <b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı</b> - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	98,60	100,00	106,15	109,99	111,85
<b>45</b> <b>Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı</b> - Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	100,39	100,00	106,18	112,85	111,08
<b>46</b> <b>Toptan ticaret (motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> - Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	94,23	100,00	103,75	103,86	103,34
<b>47</b> <b>Perakende ticaret (motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> - Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	100,62	100,00	107,36	112,57	116,30
<b>H</b> <b>Ulaştırma ve depolama</b> - Transportation and storage	98,27	100,00	105,13	104,85	103,78
<b>49</b> <b>Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı</b> - Land transport and transport via pipelines	96,83	100,00	105,55	104,27	102,69
<b>50</b> <b>Su yolu taşımacılığı</b> - Water transport	102,81	100,00	96,38	101,34	104,01
<b>51</b> <b>Hava yolu taşımacılığı</b> - Air transport	91,10	100,00	111,51	112,39	120,68
<b>52</b> <b>Taşımacılık için depolama ve destekleyici faaliyetler</b> - Warehousing and support activities for transportation	100,34	100,00	105,13	108,29	109,42
<b>53</b> <b>Posta ve kurye faaliyetleri</b> - Postal and courier activities	105,49	100,00	101,93	103,23	98,60
<b>I</b> <b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b> - Accommodation and food service activities	99,98	100,00	109,00	116,55	116,34
<b>55</b> <b>Konaklama</b> - Accommodation	94,24	100,00	109,99	118,85	121,79
<b>56</b> <b>Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri</b> - Food and beverage service activities	101,76	100,00	108,62	115,67	114,25
<b>J</b> <b>Bilgi ve iletişim</b> - Information and communication	97,69	100,00	101,36	99,97	94,19
<b>58</b> <b>Yayıncılık faaliyetleri</b> - Publishing activities	101,19	100,00	103,04	110,84	110,87
<b>59</b> <b>Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetleri</b> - Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities	97,44	100,00	107,87	112,97	109,92
<b>60</b> <b>Programcılık ve yayıncılık faaliyetleri</b> - Programming and broadcasting activities	93,44	100,00	104,37	102,05	99,57
<b>61</b> <b>Telekomünikasyon</b> - Telecommunications	103,50	100,00	100,26	99,23	90,23
<b>62</b> <b>Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler</b> - Computer programming, consultancy and related activities	94,23	100,00	101,13	92,84	87,43
<b>63</b> <b>Bilgi hizmet faaliyetleri</b> - Information service activities	79,48	100,00	96,09	106,21	105,60
<b>M</b> <b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> - Professional, scientific and technical activities	102,25	100,00	110,85	114,53	114,98
<b>69+702</b> <b>Hukuk, muhasebe ve idari danışmanlık faaliyetleri</b> - Legal, accounting and management consultancy activities	98,74	100,00	110,31	116,18	108,44
<b>71</b> <b>Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri</b> - Architectural and engineering activities; technical testing and analysis	112,72	100,00	115,07	118,05	132,16
<b>73</b> <b>Reklamcılık ve piyasa araştırması</b> - Advertising and market research	100,89	100,00	105,44	108,11	106,78
<b>74</b> <b>Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> - Other professional, scientific and technical activities	104,28	100,00	110,19	101,49	113,17
<b>N</b> <b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b> - Administrative and support service activities	91,64	100,00	109,44	110,09	109,99
<b>78</b> <b>İstihdam faaliyetleri</b> - Employment activities	100,51	100,00	85,50	97,14	99,25
<b>79</b> <b>Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler</b> - Travel agency, tour operator reservation service and related activities	105,45	100,00	108,44	115,27	120,34
<b>80</b> <b>Güvenlik ve soruşturma faaliyetleri</b> - Security and investigation activities	101,77	100,00	105,86	98,14	106,20
<b>812</b> <b>Temizlik faaliyetleri</b> - Cleaning activities	85,08	100,00	112,04	114,89	110,81
<b>82</b> <b>Büro yönetimi, büro destek ve iş destek faaliyetleri</b> - Office administrative, office support and other business support activities	107,35	100,00	113,46	112,82	113,75

**13.12 Ticaret-hizmet çalışılan saat endeksi, 2009-2013**  
Trade and services hours worked index, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
Ticaret-hizmet - Trade and services	100,08	100,00	106,24	108,72	108,22
<b>G</b> <b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı</b> - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	101,05	100,00	105,34	108,29	108,92
<b>45</b> <b>Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı</b> - Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	102,78	100,00	105,76	113,03	110,41
<b>46</b> <b>Toptan ticaret (motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> - Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	100,43	100,00	103,38	102,32	100,28
<b>47</b> <b>Perakende ticaret (motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> - Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	101,22	100,00	106,26	110,46	113,02
<b>H</b> <b>Ulaştırma ve depolama</b> - Transportation and storage	102,75	100,00	105,21	104,61	103,26
<b>49</b> <b>Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı</b> - Land transport and transport via pipelines	97,03	100,00	105,52	104,11	102,36
<b>50</b> <b>Su yolu taşımacılığı</b> - Water transport	106,38	100,00	93,53	97,71	100,18
<b>51</b> <b>Hava yolu taşımacılığı</b> - Air transport	95,55	100,00	111,30	111,92	118,93
<b>52</b> <b>Taşımacılık için depolama ve destekleyici faaliyetler</b> - Warehousing and support activities for transportation	106,02	100,00	106,08	108,41	109,26
<b>53</b> <b>Posta ve kurye faaliyetleri</b> - Postal and courier activities	116,69	100,00	102,77	102,93	96,85
<b>I</b> <b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b> - Accommodation and food service activities	101,96	100,00	108,47	115,03	114,35
<b>55</b> <b>Konaklama</b> - Accommodation	97,68	100,00	108,49	116,15	117,25
<b>56</b> <b>Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri</b> - Food and beverage service activities	104,36	100,00	108,46	114,60	113,23
<b>J</b> <b>Bilgi ve iletişim</b> - Information and communication	97,98	100,00	101,56	98,75	91,96
<b>58</b> <b>Yayıncılık faaliyetleri</b> - Publishing activities	104,20	100,00	101,17	108,45	108,39
<b>59</b> <b>Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetleri</b> - Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities	105,12	100,00	107,47	109,97	107,85
<b>60</b> <b>Programcılık ve yayıncılık faaliyetleri</b> - Programming and broadcasting activities	95,35	100,00	104,36	101,30	97,70
<b>61</b> <b>Telekomünikasyon</b> - Telecommunications	94,05	100,00	101,47	97,55	88,36
<b>62</b> <b>Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler</b> - Computer programming, consultancy and related activities	112,18	100,00	101,25	93,11	84,38
<b>63</b> <b>Bilgi hizmet faaliyetleri</b> - Information service activities	81,72	100,00	92,98	103,83	104,07
<b>M</b> <b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> - Professional, scientific and technical activities	107,94	100,00	109,31	115,51	112,54
<b>69+702</b> <b>Hukuk, muhasebe ve idari danışmanlık faaliyetleri</b> - Legal, accounting and management consultancy activities	105,04	100,00	108,46	116,20	105,29
<b>71</b> <b>Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri</b> - Architectural and engineering activities; technical testing and analysis	115,01	100,00	113,74	120,87	129,46
<b>73</b> <b>Reklamcılık ve piyasa araştırması</b> - Advertising and market research	109,41	100,00	104,44	110,45	108,15
<b>74</b> <b>Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> - Other professional, scientific and technical activities	107,23	100,00	108,50	98,54	108,16
<b>N</b> <b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b> - Administrative and support service activities	89,12	100,00	108,45	108,37	107,50
<b>78</b> <b>İstihdam faaliyetleri</b> - Employment activities	102,05	100,00	86,69	96,30	100,12
<b>79</b> <b>Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler</b> - Travel agency, tour operator reservation service and related activities	111,51	100,00	109,82	114,80	118,59
<b>80</b> <b>Güvenlik ve soruşturma faaliyetleri</b> - Security and investigation activities	103,24	100,00	104,41	94,68	102,92
<b>812</b> <b>Temizlik faaliyetleri</b> - Cleaning activities	80,47	100,00	111,10	113,42	108,31
<b>82</b> <b>Büro yönetimi, büro destek ve iş destek faaliyetleri</b> - Office administrative, office support and other business support activities	101,15	100,00	111,14	112,58	111,24



## 13.13 Ticaret-hizmet brüt ücret-maaş endeksi, 2009-2013

Trade and services gross wages and salaries index, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	2009	2010	2011	2012	2013
Ticaret-hizmet - Trade and services	88,26	100,00	117,51	135,02	151,18
<b>G</b> <b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı</b> - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	86,84	100,00	117,35	135,55	153,60
<b>45</b> <b>Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı</b> - Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	88,57	100,00	117,47	139,37	155,38
<b>46</b> <b>Toptan ticaret (motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> - Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	85,84	100,00	114,26	126,43	139,80
<b>47</b> <b>Perakende ticaret (motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> - Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	87,59	100,00	120,80	145,05	168,93
<b>H</b> <b>Ulaştırma ve depolama</b> - Transportation and storage	89,87	100,00	118,59	134,35	149,35
<b>49</b> <b>Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı</b> - Land transport and transport via pipelines	89,51	100,00	119,47	132,72	142,69
<b>50</b> <b>Su yolu taşımacılığı</b> - Water transport	100,33	100,00	105,21	120,12	129,50
<b>51</b> <b>Hava yolu taşımacılığı</b> - Air transport	78,90	100,00	121,48	138,85	169,03
<b>52</b> <b>Taşımacılık için depolama ve destekleyici faaliyetler</b> - Warehousing and support activities for transportation	85,79	100,00	119,27	141,73	159,32
<b>53</b> <b>Posta ve kurye faaliyetleri</b> - Postal and courier activities	100,14	100,00	116,54	127,81	135,84
<b>I</b> <b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b> - Accommodation and food service activities	88,91	100,00	120,17	144,95	164,42
<b>55</b> <b>Konaklama</b> - Accommodation	85,42	100,00	118,77	146,47	164,87
<b>56</b> <b>Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri</b> - Food and beverage service activities	91,32	100,00	121,27	143,76	164,12
<b>J</b> <b>Bilgi ve iletişim</b> - Information and communication	92,49	100,00	108,28	120,39	128,74
<b>58</b> <b>Yayıncılık faaliyetleri</b> - Publishing activities	90,50	100,00	125,38	145,15	159,87
<b>59</b> <b>Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetleri</b> - Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities	90,31	100,00	127,03	145,20	142,09
<b>60</b> <b>Programcılık ve yayıncılık faaliyetleri</b> - Programming and broadcasting activities	90,47	100,00	114,63	124,29	127,42
<b>61</b> <b>Telekomünikasyon</b> - Telecommunications	95,56	100,00	101,39	112,46	120,41
<b>62</b> <b>Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler</b> - Computer programming, consultancy and related activities	88,87	100,00	111,64	123,38	133,79
<b>63</b> <b>Bilgi hizmet faaliyetleri</b> - Information service activities	85,45	100,00	108,12	121,87	130,56
<b>M</b> <b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> - Professional, scientific and technical activities	90,55	100,00	121,13	137,74	156,99
<b>69+702</b> <b>Hukuk, muhasebe ve idari danışmanlık faaliyetleri</b> - Legal, accounting and management consultancy activities	87,02	100,00	130,53	142,01	153,13
<b>71</b> <b>Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri</b> - Architectural and engineering activities; technical testing and analysis	97,48	100,00	124,19	151,01	184,06
<b>73</b> <b>Reklamcılık ve piyasa araştırması</b> - Advertising and market research	91,00	100,00	102,32	114,95	133,51
<b>74</b> <b>Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> - Other professional, scientific and technical activities	97,79	100,00	117,03	132,18	133,61
<b>N</b> <b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b> - Administrative and support service activities	85,90	100,00	119,34	136,34	150,29
<b>78</b> <b>İstihdam faaliyetleri</b> - Employment activities	92,74	100,00	118,56	119,81	129,79
<b>79</b> <b>Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler</b> - Travel agency, tour operator reservation service and related activities	88,95	100,00	115,71	152,28	182,18
<b>80</b> <b>Güvenlik ve soruşturma faaliyetleri</b> - Security and investigation activities	90,71	100,00	111,32	125,96	149,92
<b>812</b> <b>Temizlik faaliyetleri</b> - Cleaning activities	80,43	100,00	124,73	142,07	149,67
<b>82</b> <b>Büro yönetimi, büro destek ve iş destek faaliyetleri</b> - Office administrative, office support and other business support activities	114,28	100,00	112,07	131,20	150,13

## 13.14 Yapı sahipliği ve kullanma amacına göre yapılacak yeni ve ilave yapılar, 2009-2013

New buildings and additions by use of building and type of investor, 2009-2013

[İnşaat ruhsatlarına göre - According to construction permits]

		A. Yapı sayısı - Number of buildings		B. Yüzölçüm - Floor area (m <sup>2</sup> ) units		C. Değer - Value (TL)		D. Daire sayısı - Number of dwelling units			
		2009	2010	2011	2012*	2013*	2009	2010	2011	2012*	2013*
<b>Genel toplam</b> - General total	A	92 342	139 616	101 900	104 776	117 663					
	B	100 726 544	176 429 366	123 621 864	153 699 641	168 885 535					
	C	54 367 862 313	101 918 036 853	80 755 662 747	105 470 728 523	121 773 884 317					
	D	518 475	907 451	650 127	752 715	816 090					
<b>Kamu sektörü</b> - Public sector	A	4 977	7 425	6 161	6 708	6 734					
	B	13 826 570	20 517 659	16 778 254	26 857 472	24 254 093					
	C	7 489 150 777	11 812 913 879	10 995 300 797	18 818 802 565	17 610 071 427					
	D	53 597	80 912	52 088	72 864	64 035					
<b>Konut</b> - Residential buildings	A	2 718	4 047	3 170	3 116	2 518					
	B	7 360 592	10 410 075	7 721 809	10 399 751	9 590 572					
	C	4 102 503 797	6 133 440 359	5 208 258 626	7 586 313 072	7 229 770 598					
	D	53 520	80 477	51 994	72 434	63 853					
<b>Konut dışı yapı</b> Non residential buildings	A	2 259	3 378	2 991	3 592	4 216					
	B	6 465 978	10 107 584	9 056 445	16 457 721	14 663 521					
	C	3 386 646 980	5 679 473 520	5 787 042 171	11 232 489 493	10 380 300 829					
	D	77	435	94	430	182					
<b>Özel sektör</b> - Private sector	A	81 839	126 102	94 148	96 655	107 676					
	B	79 963 328	145 564 214	103 901 551	124 239 679	140 823 057					
	C	43 186 496 663	84 113 959 507	67 892 867 626	84 869 791 727	101 467 550 614					
	D	432 950	774 516	584 441	668 838	735 370					
<b>Konut</b> - Residential buildings	A	73 281	111 706	83 141	85 404	94 967					
	B	65 915 851	119 863 908	84 601 445	100 866 202	113 364 001					
	C	35 724 959 611	69 709 095 049	55 616 243 719	69 591 508 550	82 386 736 438					
	D	430 797	770 154	582 123	664 813	732 320					
<b>Konut dışı yapı</b> Non residential buildings	A	8 558	14 396	11 007	11 251	12 709					
	B	14 047 477	25 700 306	19 300 106	23 373 477	27 459 056					
	C	7 461 537 052	14 404 864 458	12 276 623 907	15 278 283 177	19 080 814 176					
	D	2 153	4 362	2 318	4 025	3 050					
<b>Yapı kooperatifi</b> Construction cooperatives	A	5 526	6 089	1 591	1 413	3 253					
	B	6 936 646	10 347 493	2 942 059	2 602 490	3 808 385					
	C	3 692 214 873	5 991 163 467	1 867 494 324	1 782 134 231	2 696 262 276					
	D	31 928	52 023	13 598	11 013	16 685					
<b>Konut</b> - Residential buildings	A	3 368	4 023	1 338	1 010	2 569					
	B	5 616 506	8 886 598	2 500 823	1 949 435	2 877 324					
	C	3 000 031 195	5 154 147 690	1 598 157 524	1 351 511 042	2 048 529 202					
	D	31 917	52 003	13 593	11 011	16 683					
<b>Konut dışı yapı</b> Non residential buildings	A	2 158	2 066	253	403	684					
	B	1 320 140	1 460 895	441 236	653 055	931 061					
	C	692 183 678	837 015 777	269 336 800	430 623 189	647 733 074					
	D	11	20	5	2	2					

## 13.15 Yapı sahipliği ve kullanma amacına göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave yapılar, 2009-2013

Completed or partially completed new buildings and additions by use of building and type of investor, 2009-2013

[Yapı kullanma izin belgelerine göre - According to occupancy permits]

A. Yapı sayısı - Number of buildings

B. Yüzölçüm - Floor area (m²) units

C. Değer - Value (TL)

D. Daire sayısı - Number of dwelling units

		2009	2010	2011	2012*	2013*
<b>Genel toplam</b> - General total	A	79 577	82 131	98 339	95 234	118 036
	B	80 763 646	85 281 468	105 650 512	104 492 668	134 059 394
	C	42 160 011 308	47 368 597 975	66 953 825 400	69 477 524 111	94 852 145 191
	D	404 058	429 755	556 769	549 094	700 619
<b>Kamu sektörü</b> - Public sector	A	5 612	4 896	4 268	4 199	4 619
	B	12 242 556	12 112 457	10 587 087	11 948 541	14 080 416
	C	6 598 466 090	6 961 723 235	6 874 343 325	8 208 425 736	10 168 301 547
	D	63 598	55 751	45 846	54 496	59 023
<b>Konut</b> - Residential buildings	A	4 251	3 330	2 858	2 734	2 414
	B	8 413 770	7 186 435	6 061 739	6 474 442	6 975 707
	C	4 608 458 856	4 251 170 740	4 037 107 932	4 627 597 339	5 210 293 680
	D	63 538	55 571	45 759	54 356	58 561
<b>Konut dışı yapı</b> Non residential buildings	A	1 361	1 566	1 410	1 465	2 205
	B	3 828 786	4 926 022	4 525 348	5 474 099	7 104 709
	C	1 990 007 234	2 710 552 495	2 837 235 393	3 580 828 397	4 958 007 867
	D	60	180	87	140	462
<b>Özel sektör</b> - Private sector	A	68 161	70 950	89 732	88 275	110 613
	B	61 482 695	65 689 394	89 720 392	89 581 451	115 822 799
	C	31 873 919 093	36 306 784 893	56 745 243 126	59 334 903 357	81 750 737 943
	D	304 571	337 392	479 386	479 750	623 104
<b>Konut</b> - Residential buildings	A	58 930	62 301	79 366	77 757	95 343
	B	46 232 163	49 881 779	70 721 443	69 752 947	90 408 123
	C	24 045 544 338	27 815 745 066	45 224 079 138	46 779 900 167	64 445 561 114
	D	303 184	335 869	477 206	477 913	620 680
<b>Konut dışı yapı</b> Non residential buildings	A	9 231	8 649	10 366	10 518	15 270
	B	15 250 532	15 807 615	18 998 949	19 828 504	25 414 676
	C	7 828 374 755	8 491 039 827	11 521 163 988	12 555 003 190	17 305 176 829
	D	1 387	1 523	2 180	1 837	2 424
<b>Yapı kooperatifi</b> Construction cooperatives	A	5 804	6 285	4 339	2 760	2 804
	B	7 038 395	7 479 617	5 343 033	2 962 676	4 156 179
	C	3 687 626 125	4 100 089 847	3 334 238 949	1 934 195 018	2 933 105 701
	D	35 889	36 612	31 537	14 848	18 492
<b>Konut</b> - Residential buildings	A	4 310	4 862	3 612	2 151	2 387
	B	5 454 302	5 890 167	4 696 743	2 355 928	3 290 484
	C	2 851 682 460	3 271 714 146	2 948 617 467	1 555 960 563	2 318 683 829
	D	35 869	36 605	31 520	14 751	18 481
<b>Konut dışı yapı</b> Non residential buildings	A	1 494	1 423	727	609	417
	B	1 584 093	1 589 450	646 290	606 748	865 695
	C	835 943 665	828 375 701	385 621 482	378 234 455	614 421 872
	D	20	7	17	97	11

**13.16 Kullanma amacı ve kat sayısına göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave yapılar, 2009-2013**

Completed or partially completed new buildings and additions by use and number of storeys, 2009-2013  
[Yapı kullanma izin belgelerine göre - According to occupancy permits]

Kullanma amacı - Use of building	Kat sayısı	2009	2010	2011	2012*	2013*
	Number of storeys					
<b>Toplam - Total</b>	-2	29 000	31 016	35 745	34 373	38 304
	3-5	32 660	36 157	43 521	42 876	55 324
	6+	17 917	14 958	19 073	17 985	24 408
<b>Konut - Residential buildings</b>	-2	21 618	23 685	27 619	26 590	29 460
	3-5	29 502	33 003	40 331	39 546	49 479
	6+	16 371	13 805	17 886	16 506	21 205
<b>Konut dışı yapı - Non residential buildings</b>	-2	7 382	7 331	8 126	7 783	8 844
	3-5	3 158	3 154	3 190	3 330	5 845
	6+	1 546	1 153	1 187	1 479	3 203

**13.17 Oda sayısına göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave konutlar, 2009-2013**

Completed or partially completed new residential buildings and additions by number of rooms, 2009-2013  
[Yapı kullanma izin belgelerine göre - According to occupancy permits]

Daire sayısı - Number of dwelling units	2009	2010	2011	2012*	2013*
<b>Toplam - Total</b>	402 591	429 755	556 769	549 097	700 619
<b>1 Odalı - With 1 room</b>	30 819	25 962	44 108	43 222	68 225
<b>2 Odalı - With 2 rooms</b>	22 861	23 861	38 620	30 530	39 178
<b>3 Odalı - With 3 rooms</b>	110 392	115 038	163 857	123 585	156 935
<b>4 Odalı - With 4 rooms</b>	196 097	220 184	258 851	254 855	307 382
<b>5 ve daha fazla odalı - With 5 rooms and over</b>	42 422	44 710	51 333	96 905	128 899

**13.18 Ortalama alan ve maliyetine göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave yapılar, 2009-2013**

Completed or partially completed new buildings and additions by average floor area and cost, 2009-2013  
[Yapı kullanma izin belgelerine göre - According to occupancy permits]

	2009	2010	2011	2012*	2013*
<b>Ortalama konut birimi alanı</b>					
Average floor area of dwelling unit (m <sup>2</sup> )	149	147	147	144	144
<b>Ortalama maliyet (cari fiyatlarla)</b>					
Average cost per unit (at current prices) (TL)	78 257	82 558	94 159	96 822	103 156
<b>Metrekare maliyeti - Cost per square meter (TL)</b>	524	561	641	674	715
<b>1 000 nüfusa düşen yılda üretilen konut birimi</b>					
Production of dwelling units per thousand population	5,5	6,0	7,5	7,2	9,1

**13.19 Üç aylık inşaat sektörü istihdam endeksi, 2009-2013**  
Quarterly employment index in construction, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	İnşaat Tipleri Sınıflaması Classification of Types of Constructions (CC)					
		2009	2010	2011	2012	2013
<b>F</b>	<b>İnşaat - Construction</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	97,46	100,00	102,75	103,95	98,48
	<b>Bina - Building</b>	98,91	100,00	104,56	106,18	99,91
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	95,73	100,00	98,61	98,87	95,22
<b>41</b>	<b>Bina inşaatı - Construction of buildings</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	98,43	100,00	102,56	103,33	94,37
	<b>Bina - Building</b>	98,43	100,00	102,56	103,33	94,37
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	-	-	-	-	-
<b>42</b>	<b>Bina dışı yapıların inşaatı - Civil engineering</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	93,53	100,00	100,20	96,66	93,25
	<b>Bina - Building</b>	-	-	-	-	-
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	93,53	100,00	100,20	96,66	93,25
<b>43</b>	<b>Özel inşaat faaliyetleri - Specialised construction activities</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	99,81	100,00	104,83	110,10	109,80
	<b>Bina - Building</b>	100,17	100,00	110,90	115,22	117,48
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	99,48	100,00	95,94	102,60	98,53

**13.20 Üç aylık inşaat sektörü brüt ücret - maaş endeksi, 2009-2013**  
Quarterly gross wages and salaries index in construction, 2009-2013

(2010=100)

NACE Rev.2	İnşaat Tipleri Sınıflaması Classification of Types of Constructions (CC)					
		2009	2010	2011	2012	2013
<b>F</b>	<b>İnşaat - Construction</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	87,92	100,00	114,20	131,71	144,36
	<b>Bina - Building</b>	89,87	100,00	115,94	136,36	149,76
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	85,84	100,00	111,36	124,15	135,58
<b>41</b>	<b>Bina inşaatı - Construction of buildings</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	89,73	100,00	114,90	135,15	144,50
	<b>Bina - Building</b>	89,73	100,00	114,90	135,15	144,50
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	-	-	-	-	-
<b>42</b>	<b>Bina dışı yapıların inşaatı - Civil engineering</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	85,28	100,00	112,11	121,16	129,82
	<b>Bina - Building</b>	-	-	-	-	-
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	85,28	100,00	112,11	121,16	129,82
<b>43</b>	<b>Özel inşaat faaliyetleri - Specialised construction activities</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	88,64	100,00	115,34	137,75	162,93
	<b>Bina - Building</b>	90,51	100,00	119,98	141,06	170,11
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	87,33	100,00	109,06	133,28	153,19

**13.21 Üç aylık inşaat sektörü çalışılan saat endeksi, 2009-2013**  
Quarterly hours worked index in construction, 2009-2013

(2010=100)

İnşaat Tipleri Sınıflaması		2009	2010	2011	2012	2013
NACE Rev.2	Classification of Types of Constructions (CC)					
<b>F</b>	<b>İnşaat - Construction</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	98,42	100,00	101,59	102,11	95,75
	<b>Bina - Building</b>	100,04	100,00	102,82	103,61	96,42
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	96,61	100,00	98,82	98,75	94,27
<b>41</b>	<b>Bina inşaatı - Construction of buildings</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	99,69	100,00	101,10	101,24	91,61
	<b>Bina - Building</b>	99,69	100,00	101,10	101,24	91,61
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	-	-	-	-	-
<b>42</b>	<b>Bina dışı yapıların inşaatı - Civil engineering</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	94,31	100,00	100,01	97,22	92,80
	<b>Bina - Building</b>	-	-	-	-	-
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	94,31	100,00	100,01	97,22	92,80
<b>43</b>	<b>Özel inşaat faaliyetleri - Specialised construction activities</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	101,47	100,00	103,94	108,01	107,19
	<b>Bina - Building</b>	101,31	100,00	109,19	112,38	114,18
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	101,59	100,00	96,44	101,79	97,21

**13.22 Üç aylık inşaat sektörü ciro endeksi, 2009-2013**  
Quarterly turnover index in construction, 2009-2013

(2010=100)

İnşaat Tipleri Sınıflaması		2009	2010	2011	2012	2013
NACE Rev.2	Classification of Types of Constructions (CC)					
<b>F</b>	<b>İnşaat - Construction</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	104,93	100,00	107,57	114,46	126,91
	<b>Bina - Building</b>	114,80	100,00	112,29	122,35	132,33
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	92,63	100,00	100,33	102,35	118,58
<b>41</b>	<b>Bina inşaatı - Construction of buildings</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	115,02	100,00	110,83	122,17	129,84
	<b>Bina - Building</b>	115,02	100,00	110,83	122,17	129,84
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	-	-	-	-	-
<b>42</b>	<b>Bina dışı yapıların inşaatı - Civil engineering</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	90,39	100,00	96,51	93,55	105,07
	<b>Bina - Building</b>	-	-	-	-	-
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	90,39	100,00	96,51	93,55	105,07
<b>43</b>	<b>Özel inşaat faaliyetleri - Specialised construction activities</b>					
	<b>Toplam - Total</b>	107,61	100,00	117,31	128,40	156,21
	<b>Bina - Building</b>	113,35	100,00	120,45	123,36	146,24
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	102,57	100,00	113,96	133,78	166,81

**13.23 Üç aylık inşaat sektörü üretim endeksi, 2009-2013**  
Quarterly production index in construction, 2009-2013

(2010=100)

İnşaat Tipleri Sınıflaması		2009	2010	2011	2012	2013
NACE Rev.2	Classification of Types of Constructions (CC)					
<b>F İnşaat - Construction</b>						
	<b>Toplam - Total</b>	84,31	100,00	111,42	112,26	120,60
	<b>Bina - Building</b>	84,51	100,00	115,77	116,48	120,36
	<b>Bina dışı - Civil engineering</b>	83,62	100,00	97,10	98,35	121,40

**13.24 Bina inşaatı maliyet endeksi, 2009-2013**  
Building construction cost index, 2009-2013

(2005=100)

		Bina (Konut+Diğer) Building (Residential buildings+ Other usage)	İki ve daha fazla daireli ikamet amaçlı binalar Two and more dwelling residential buildings (A)	Bir daireli ikamet amaçlı binalar One dwelling residential buildings (E)	Konut Residential buildings (A+E)	Diğer <sup>(1)</sup> Other <sup>(1)</sup>
<b>Ortalama endeks - Average index</b>						
<b>Genel toplam - General total</b>						
	2009	136,73	137,06	137,63	137,12	135,62
	2010	144,59	144,85	144,79	144,84	143,89
	2011	162,53	162,91	161,34	162,74	161,94
	2012	171,27	171,82	170,89	171,72	170,02
	2013	180,07	180,46	180,56	180,47	178,97
<b>İşçilikler toplamı - Labour total</b>						
	2009	158,54	158,57	158,26	158,53	158,56
	2010	167,40	167,34	167,28	167,34	167,58
	2011	178,37	178,32	178,24	178,31	178,54
	2012	188,49	188,42	188,40	188,42	188,69
	2013	201,00	200,84	201,16	200,88	201,34
<b>Malzemeler toplamı - Materials total</b>						
	2009	131,06	131,44	131,85	131,48	129,89
	2010	138,67	138,97	138,48	138,92	137,97
	2011	158,41	158,88	156,60	158,64	157,79
	2012	166,80	167,48	165,98	167,32	165,35
	2013	174,64	175,13	174,79	175,10	173,37
<b>Bir önceki yılın aynı dönemine göre değişim oranları - Rates of change according to the same period of the previous year (%)</b>						
<b>Genel toplam - General total</b>						
	2009	-4,28	-4,29	-2,17	-4,07	-4,86
	2010	5,75	5,68	5,20	5,63	6,10
	2011	12,41	12,47	11,43	12,36	12,54
	2012	5,38	5,47	5,92	5,52	4,99
	2013	5,14	5,03	5,66	5,10	5,26
<b>İşçilikler toplamı - Labour total</b>						
	2009	3,06	3,04	3,04	3,04	3,09
	2010	5,59	5,54	5,70	5,55	5,69
	2011	6,55	6,56	6,55	6,56	6,54
	2012	5,67	5,67	5,70	5,67	5,68
	2013	6,64	6,59	6,78	6,61	6,71
<b>Malzemeler toplamı - Materials total</b>						
	2009	-6,37	-6,40	-3,81	-6,12	-7,05
	2010	5,80	5,73	5,03	5,65	6,22
	2011	14,24	14,33	13,08	14,20	14,36
	2012	5,29	5,41	5,99	5,47	4,80
	2013	4,70	4,57	5,31	4,65	4,85

(1) Ticari, idari, okul ve sıhhi binaları kapsar.

(1) Covers commercial, administrative, school and medical buildings.

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>258</b>	<b>Explanation</b>
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
14.1 Elektrik santrallerinin kurulu gücü ve enerji kaynaklarına göre elektrik enerjisi üretimi, 2008-2012	<b>259</b>	14.1 Installed capacity of electricity power plants and electricity generation by energy resources, 2008-2012
14.2 Türkiye net elektrik tüketiminin tüketici gruplara dağılımı, 2008-2012	<b>259</b>	14.2 Net electricity consumption of Turkey by consumer group, 2008-2012
14.3 İBBS'ye göre elektrik tüketimi, 2012	<b>260</b>	14.3 Electricity consumption by SR, 2012



## AÇIKLAMA

## ENERJİ

Bu bölümde yer alan Elektrik üretim ve tüketim bilgileri Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) Genel Müdürlüklerinden alınmaktadır.

## Tanım ve Kavramlar

**Kurulu güç:** Santrallerde bulunan bütün gruplara ilişkin jeneratörlerin etiket güçlerinin toplamıdır.

**Brüt üretim:** Jeneratör çıkışlarında ölçülen enerji üretimidir.

## EXPLANATION

## ENERGY

Information presented in this section production and consumption of electricity is provided by the General Management of Turkish Electricity Transmission Corporation (TETC) and Turkish Electricity Distribution Corporation (TEDC).

## Definitions and Concepts

**Installed capacity:** The sum of nominal ratings of generators existing in the plants.

**Gross production:** The amount of energy production measured at the generator terminals.

**14.1 Elektrik santrallerinin kurulu gücü ve enerji kaynaklarına göre elektrik enerjisi üretimi, 2008-2012**

Installed capacity of electricity power plants and electricity generation by energy resources, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Kurulu güç</b> - Installed capacity (MW)	41 817,2	44 761,2	49 524,1	52 911,1	57 059,4
<b>Brüt üretim</b> - Gross production (GWh)	198 418,0	194 812,9	211 207,7	229 395,1	239 496,8
<b>Taşkömürü+ithal kömür+asfaltit</b> - Hard coal+imported coal+asphaltite	15 857,5	16 595,6	19 104,3	27 347,5	33 324,2
<b>Linyit</b> - Lignite	41 858,1	39 089,5	35 942,1	38 870,4	34 688,9
<b>Fuel oil</b> - Fuel oil	7 208,6	4 439,8	2 143,8	900,5	981,3
<b>Motorin</b> - Diesel oil	266,3	345,8	4,3	3,1	657,4
<b>Doğal gaz</b> - Natural gas	98 685,3	96 094,7	98 143,7	104 047,6	104 499,2
<b>Hidrolik+jeotermal+rüzgar</b> - Hydraulic+geothermal+wind	34 278,7	37 889,5	55 380,1	57 756,8	64 625,1
<b>Diğer<sup>(1)</sup></b> - Other <sup>(1)</sup>	263,5	358,1	489,4	469,2	720,7

Kaynak: TEİAŞ, Türkiye Elektrik Üretim - İletim İstatistikleri

Source: TETC Electricity Generation - Transmission Statistics of Turkey

(1) Nafta, LPG, biogaz, endüstriyel atık vb.

(1) Naptha, LPG, biogas, industrial waste etc.

**14.2 Türkiye net elektrik tüketiminin tüketici gruplara dağılımı, 2008-2012**

Net electricity consumption of Turkey by consumer group, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Toplam</b> - Total	161 947,5	156 894,1	172 050,6	186 099,6	194 923,3
<b>Tarım, ormancılık, avcılık ve balıkçılık</b> Agriculture, forestry, hunting and fishing	5 806,5	4 878,7	5 585,5	5 146,9	5 849,9
<b>Maden kömürü ve linyit üretimi</b> Coal and lignite mining	547,5	723,1	739,7	782,3	731,7
<b>Maden kömürü ve linyit dışı diğer madenler üretimi</b> Mining industries other than coal and lignite mining	709,5	645,6	972,9	1 176,3	1 272,0
<b>Gıda, meşrubat, içki ve tütün sanayi</b> Food, beverage and tobacco industries	4 828,5	4 916,1	5 129,5	6 271,5	6 336,7
<b>Tekstil, deri ve giyim sanayi</b> Manufacture of textiles, leather and clothing	11 552,2	12 008,4	13 890,5	13 642,6	14 514,4
<b>Ağaç işleri, kağıt ve bağumlu benzer sanayi</b> Manufacture of wood, paper and allied industries	3 584,1	3 471,9	4 063,1	4 442,1	4 502,4
<b>Kauçuk, lastik ve plastik sanayi</b> Manufacture of rubber and plastic products	2 540,1	2 462,1	3 134,3	4 247,7	4 557,5
<b>Kimya sanayi</b> - Manufacture of chemicals	5 621,8	4 480,3	5 621,5	5 507,3	5 698,0
<b>Toprak ve çimento sanayi</b> Manufacture of earthenware and cement	9 752,8	9 672,7	11 009,8	11 002,8	11 393,8
<b>Demir, çelik üretimi ve demir işleme sanayi</b> Iron and steel basic industries	16 014,9	16 000,3	16 574,8	20 050,6	20 481,4
<b>Demir dışı metal üretimi ve işleme sanayi</b> Non-ferrous metal basic industries	2 471,8	1 924,4	2 307,1	2 478,7	2 406,1
<b>Makine, elektrikli aletler ve ulaşım araçları yapımı</b> Manufacture of electrical machinery and transport equipment	3 647,4	3 997,5	4 808,0	5 456,1	5 591,4
<b>Organize ve diğer fabrikasyon sanayi</b> Manufacturing industries not elsewhere classified	11 409,8	8 247,7	8 818,6	10 087,2	11 918,5
<b>İnşaat ve bayındırlık</b> - Building and public works	2 169,8	1 920,0	2 260,8	2 834,9	2 897,7
<b>İdari ve kamu hizmet sektörü</b> Public administration and public utilities	12 835,5	12 431,3	13 717,3	13 906,4	14 947,2
<b>Ticaret, el sanatları, turizm ve diğer hizmetler</b> Commerce, services and handicrafts	23 058,1	24 494,9	26 280,9	28 204,4	29 696,6
<b>Ulaştırma ve haberleşme</b> Transportation and communication	1 843,3	1 626,8	1 957,3	2 604,5	2 868,1
<b>Aydınlatma</b> - Illumination	3 970,2	3 844,8	3 768,3	3 986,1	3 884,7
<b>Mesken</b> - Household	39 583,6	39 147,5	41 410,7	44 271,1	45 375,1

Kaynak: TEDAŞ, Türkiye Elektrik Dağıtım ve Tüketim İstatistikleri

Source: TEDC, Electricity Distribution and Consumption Statistics of Turkey

**14.3 İBBS'ye göre elektrik tüketimi, 2012**  
Electricity consumption by SR, 2012

Miktar - Quantity (MWh)

İBBS - SR	Toplam Total	Mesken Household	Ticaret Commercial	Resmi daire	Sanayi Industrial	Tarimsal	Aydınlatma Illumination	Diğer <sup>(1)</sup>
				Government offices		sulama Irrigate		Other <sup>(1)</sup>
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	194 923 349	45 375 137	31 825 922	8 793 496	92 301 731	4 545 989	3 884 688	8 196 386
<b>TR1 İstanbul</b>	33 084 858	10 519 250	10 190 384	1 107 776	9 560 861	1 976	491 347	1 213 264
<b>TR10</b>	33 084 858	10 519 250	10 190 384	1 107 776	9 560 861	1 976	491 347	1 213 264
TR100 İstanbul	33 084 858	10 519 250	10 190 384	1 107 776	9 560 861	1 976	491 347	1 213 264
<b>TR2 Batı Marmara</b>								
West Marmara	15 690 147	2 075 011	1 110 337	626 726	11 005 961	186 021	212 118	473 973
<b>TR21</b>	8 791 946	1 029 669	616 176	197 074	6 335 312	118 710	99 513	395 492
TR211 Tekirdağ	5 838 473	543 715	338 774	88 578	4 577 105	9 034	43 302	237 965
TR212 Edirne	1 081 594	267 027	160 477	68 817	394 937	104 133	30 297	55 905
TR213 Kırklareli	1 871 880	218 926	116 924	39 680	1 363 270	5 543	25 915	101 622
<b>TR22</b>	6 898 200	1 045 342	494 161	429 652	4 670 649	67 311	112 605	78 480
TR221 Balıkesir	2 669 963	737 986	348 543	296 026	1 112 128	34 114	75 507	65 659
TR222 Çanakkale	4 228 237	307 356	145 618	133 626	3 558 521	33 196	37 098	12 822
<b>TR3 Ege - Aegean</b>	31 441 526	7 270 796	4 792 255	905 017	15 563 241	842 425	594 156	1 473 637
<b>TR31</b>	16 992 650	3 708 305	2 193 177	572 881	9 346 091	335 744	182 017	654 435
TR310 İzmir	16 992 650	3 708 305	2 193 177	572 881	9 346 091	335 744	182 017	654 435
<b>TR32</b>	7 308 569	2 068 373	1 845 591	116 492	2 479 495	150 266	164 245	484 105
TR321 Aydın	2 033 093	737 461	477 318	13 669	524 108	64 270	56 959	159 308
TR322 Denizli	2 870 577	551 208	372 442	35 356	1 689 899	56 569	50 360	114 742
TR323 Muğla	2 404 899	779 703	995 832	67 467	265 488	29 427	56 927	210 056
<b>TR33</b>	7 140 307	1 494 118	753 487	215 644	3 737 654	356 415	247 893	335 096
TR331 Manisa	3 445 768	775 511	336 404	114 540	1 741 892	224 893	58 822	193 707
TR332 Afyonkarahisar	1 283 734	305 943	157 461	35 707	509 820	112 496	122 150	40 156
TR333 Kütahya	1 365 949	246 004	130 445	42 630	815 812	4 122	42 430	84 505
TR334 Uşak	1 044 856	166 660	129 177	22 767	670 130	14 904	24 490	16 729
<b>TR4 Doğu Marmara</b>								
East Marmara	29 486 126	4 220 423	2 809 531	938 723	20 602 677	195 740	363 301	355 731
<b>TR41</b>	12 647 394	2 178 708	1 393 579	543 068	8 079 106	179 344	162 715	110 874
TR411 Bursa	9 149 525	1 636 807	999 317	423 850	5 843 361	67 896	100 103	78 191
TR412 Eskişehir	2 301 403	444 409	305 863	98 602	1 276 365	105 955	41 706	28 503
TR413 Bilecik	1 196 465	97 492	88 399	20 616	959 380	5 493	20 906	4 179
<b>TR42</b>	16 838 732	2 041 715	1 415 952	395 655	12 523 571	16 396	200 586	244 857
TR421 Kocaeli	11 881 577	1 014 753	759 831	197 652	9 745 943	6 399	85 896	71 102
TR422 Sakarya	2 343 210	528 019	333 280	80 041	1 245 266	6 236	52 389	97 978
TR423 Düzce	837 616	187 882	122 401	27 872	455 073	401	24 579	19 407
TR424 Bolu	901 556	152 621	124 585	37 602	507 953	1 369	24 817	52 609
TR425 Yalova	874 774	158 440	75 854	52 487	569 335	1 990	12 905	3 761
<b>TR5 Batı Anadolu</b>								
West Anatolia	16 500 704	4 458 885	3 265 157	1 552 139	5 215 443	844 592	343 564	820 923
<b>TR51</b>	10 628 635	3 379 872	2 478 572	1 358 083	2 905 889	112 982	225 929	167 308
TR510 Ankara	10 628 635	3 379 872	2 478 572	1 358 083	2 905 889	112 982	225 929	167 308
<b>TR52</b>	5 872 069	1 079 012	786 585	194 057	2 309 555	731 609	117 635	653 616
TR521 Konya	5 307 048	971 387	732 285	178 935	2 096 930	628 771	105 290	593 450
TR522 Karaman	565 021	107 625	54 300	15 122	212 625	102 838	12 345	60 166

14.3 İBBS'ye göre elektrik tüketimi, 2012 (devam)  
Electricity consumption by SR, 2012 (continued)

Miktar - Quantity (MWh)

İBBS - SR	Toplam Total	Mesken Household	Ticaret Commercial	Resmi daire Government		Tarımsal sulama		Aydınlatma Illumination	Diğer <sup>(1)</sup> Other <sup>(1)</sup>
				Government offices	Sanayi Industrial	Irrigate			
<b>TR6 Akdeniz</b>									
Mediterranean	28 160 727	6 336 543	4 614 975	1 062 849	13 914 526	621 616	489 174	1 121 045	
<b>TR61</b>	7 991 025	2 247 252	2 668 034	300 883	1 887 123	205 805	175 531	506 396	
TR611 Antalya	6 232 090	1 894 871	2 489 374	220 924	972 287	125 547	123 469	405 619	
TR612 Isparta	1 012 056	226 795	121 037	57 700	464 072	51 479	32 647	58 326	
TR613 Burdur	746 879	125 587	57 623	22 258	450 765	28 780	19 415	42 451	
<b>TR62</b>	8 711 481	2 585 311	1 324 798	506 376	3 601 872	227 985	193 242	271 897	
TR621 Adana	5 152 654	1 464 781	789 269	294 860	2 223 263	119 218	101 420	159 842	
TR622 Mersin	3 558 827	1 120 531	535 529	211 516	1 378 609	108 767	91 822	112 055	
<b>TR63</b>	11 458 221	1 503 979	622 142	255 591	8 425 531	187 826	120 401	342 752	
TR631 Hatay	5 616 553	830 727	302 856	115 880	4 025 388	128 634	60 765	152 302	
TR632 Kahramanmaraş	3 159 039	437 716	222 432	75 334	2 170 558	47 430	39 947	165 622	
TR633 Osmaniye	2 682 629	235 536	96 854	64 377	2 229 585	11 762	19 689	24 827	
<b>TR7 Orta Anadolu</b>									
Central Anatolia	7 754 102	1 781 575	1 049 177	268 593	3 223 568	657 540	263 427	510 222	
<b>TR71</b>	3 093 745	690 684	559 304	179 604	953 686	490 709	106 297	113 462	
TR711 Kırıkkale	578 005	138 489	70 855	80 110	243 947	2 796	18 831	22 976	
TR712 Aksaray	641 665	159 592	144 990	16 386	110 206	170 746	19 074	20 671	
TR713 Niğde	872 746	140 712	165 637	41 218	322 914	160 491	22 419	19 354	
TR714 Nevşehir	605 393	145 620	132 326	20 667	104 433	139 586	26 873	35 888	
TR715 Kırşehir	395 937	106 270	45 496	21 223	172 186	17 090	19 099	14 573	
<b>TR72</b>	4 660 357	1 090 892	489 873	88 989	2 269 882	166 831	157 130	396 760	
TR721 Kayseri	2 899 079	642 861	295 306	31 336	1 478 843	92 257	85 925	272 552	
TR722 Sivas	1 158 280	273 034	120 848	38 067	601 360	20 914	40 738	63 317	
TR723 Yozgat	602 997	174 996	73 719	19 586	189 679	53 660	30 467	60 891	
<b>TR8 Batı Karadeniz</b>									
West Black Sea	9 921 224	2 389 392	1 149 697	425 732	5 329 999	71 229	336 028	219 145	
<b>TR81</b>	3 986 707	579 870	261 509	114 633	2 892 255	2 165	100 531	35 745	
TR811 Zonguldak	2 641 657	356 495	152 014	69 199	1 974 958	756	63 503	24 732	
TR812 Karabük	994 753	119 580	66 616	25 956	759 227	733	18 946	3 695	
TR813 Bartın	350 297	103 795	42 880	19 477	158 070	675	18 082	7 318	
<b>TR82</b>	1 370 623	394 709	164 940	74 306	627 815	7 634	67 615	33 603	
TR821 Kastamonu	648 790	186 004	82 307	35 398	294 775	4 329	32 886	13 090	
TR822 Çankırı	414 750	81 214	39 386	20 142	249 319	2 036	15 335	7 320	
TR823 Sinop	307 083	127 491	43 248	18 766	83 722	1 269	19 395	13 193	
<b>TR83</b>	4 563 894	1 414 813	723 248	236 794	1 809 929	61 430	167 882	149 797	
TR831 Samsun	2 514 302	736 197	451 006	114 576	1 041 873	30 194	73 802	66 654	
TR832 Tokat	727 466	262 283	96 540	48 952	248 736	4 487	34 222	32 245	
TR833 Çorum	802 298	243 376	109 299	44 499	337 983	12 362	33 251	21 528	
TR834 Amasya	519 828	172 957	66 403	28 768	181 336	14 387	26 607	29 370	
<b>TR9 Doğu Karadeniz</b>									
East Black Sea	3 953 802	1 559 702	682 233	175 742	1 032 946	1 490	280 628	221 061	
<b>TR90</b>	3 953 802	1 559 702	682 233	175 742	1 032 946	1 490	280 628	221 061	
TR901 Trabzon	1 229 390	532 289	242 169	81 290	222 426	726	68 209	82 281	
TR902 Ordu	1 041 926	404 234	155 202	39 210	332 579	78	94 260	16 363	
TR903 Giresun	531 306	249 090	101 371	10 942	75 720	196	53 312	40 676	
TR904 Rize	609 774	212 868	84 980	21 898	216 291	-	33 737	40 001	
TR905 Artvin	324 424	100 831	44 813	9 419	123 078	164	16 141	29 978	
TR906 Gümüşhane	216 981	60 391	53 698	12 983	62 854	325	14 968	11 763	

**14.3 İBBS'ye göre elektrik tüketimi, 2012 (devam)**  
Electricity consumption by SR, 2012 (continued)

Miktar - Quantity (MWh)

İBBS - SR	Toplam Total	Mesken Household	Ticaret Commercial	Resmi daire	Sanayi Industrial	Tarimsal	Aydınlatma Illumination	Diğer <sup>(1)</sup> Other <sup>(1)</sup>
				Government offices		sulama Irrigate		
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu</b>								
North East Anatolia	2 202 088	838 991	362 764	313 563	378 366	17 782	136 755	153 866
<b>TRA1</b>	1 400 075	490 765	224 391	199 096	294 407	17 382	83 040	90 994
TRA11 Erzurum	1 011 718	362 482	171 275	157 313	206 534	4 588	58 823	50 703
TRA12 Erzincan	317 542	95 450	40 925	33 909	81 756	12 725	16 750	36 029
TRA13 Bayburt	70 815	32 833	12 191	7 875	6 117	69	7 468	4 263
<b>TRA2</b>	802 012	348 226	138 374	114 467	83 958	399	53 715	62 872
TRA21 Ağrı	293 873	127 544	72 448	36 436	7 502	50	20 242	29 651
TRA22 Kars	281 248	109 188	30 219	36 073	62 678	331	18 595	24 164
TRA23 Iğdır	128 785	66 689	23 801	22 396	5 562	17	7 731	2 589
TRA24 Ardahan	98 105	44 805	11 907	19 562	8 217	-	7 147	6 468
<b>TRB Ortadoğu Anadolu</b>								
Central East Anatolia	4 545 488	1 266 379	513 077	757 090	1 436 648	136 007	200 994	235 292
<b>TRB1</b>	2 707 932	694 973	338 853	223 508	1 173 083	110 794	75 389	91 331
TRB11 Malatya	1 274 258	332 486	175 901	97 066	531 297	80 439	35 108	21 962
TRB12 Elazığ	1 167 181	245 843	126 197	65 316	611 621	29 936	26 435	61 835
TRB13 Bingöl	169 810	84 391	25 160	31 422	17 176	160	7 035	4 466
TRB14 Tunceli	96 682	32 254	11 594	29 704	12 990	260	6 812	3 069
<b>TRB2</b>	1 837 556	571 406	174 225	533 582	263 564	25 213	125 605	143 961
TRB21 Van	1 051 776	289 558	99 600	428 541	127 493	2 434	34 246	69 905
TRB22 Muş	346 798	126 518	28 825	27 392	107 906	753	23 004	32 400
TRB23 Bitlis	264 320	100 998	31 451	28 827	25 167	22 012	20 600	35 264
TRB24 Hakkari	174 661	54 332	14 349	48 822	2 998	14	47 755	6 391
<b>TRC Güneydoğu Anadolu</b>								
South East Anatolia	12 182 558	2 658 190	1 286 335	659 544	5 037 495	969 573	173 195	1 398 227
<b>TRC1</b>	6 101 441	1 124 091	596 150	179 070	3 694 904	138 367	84 609	284 250
TRC11 Gaziantep	4 975 247	854 758	504 367	122 489	3 160 396	82 056	57 739	193 441
TRC12 Adıyaman	961 502	212 146	74 760	29 249	502 724	45 624	21 493	75 505
TRC13 Kilis	164 691	57 187	17 023	27 332	31 783	10 687	5 376	15 304
<b>TRC2</b>	3 836 234	1 009 594	432 233	298 512	674 875	634 018	40 118	746 885
TRC21 Şanlıurfa	2 516 061	587 200	200 811	116 093	450 255	572 359	25 796	563 548
TRC22 Diyarbakır	1 320 174	422 394	231 423	182 419	224 620	61 659	14 322	183 337
<b>TRC3</b>	2 244 883	524 505	257 951	181 963	667 717	197 188	48 467	367 092
TRC31 Mardin	1 080 268	185 283	111 016	57 595	293 531	187 626	21 681	223 535
TRC32 Batman	499 771	152 919	80 450	19 224	172 639	3 350	11 775	59 414
TRC33 Şırnak	301 568	88 120	36 457	62 317	24 397	6 109	5 176	78 992
TRC34 Siirt	363 276	98 184	30 028	42 827	177 149	104	9 835	5 150

Kaynak: TEDAŞ, Türkiye Elektrik Dağıtım ve Tüketim İstatistikleri  
(1) Hayvancılık, balıkçılık, içme ve kullanma suyu pompa tesisleri, kamuya ait hizmetler vb. tüketimleri içerir.

Source: TEDC, Electricity Distribution and Consumption Statistics of Turkey  
(1) It includes consumption in agriculture, livestock, fishery sector and municipal water abstraction pumping facilities, and other public services etc.

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>264</b>	<b>Explanation</b>
<b>Ulaştırma</b>		<b>Transportation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graph</b>
15.1 Seyir ve taşıma, 2009-2013	<b>265</b>	15.1 Circulation and transportation, 2009-2013
15.2 Yıl içinde kaydı yapılan ve kaydı silinen motorlu kara taşıt sayısı, 2009-2013	<b>267</b>	15.2 Number of road motor vehicles registered and withdrawn in the year, 2009-2013
15.3 Karayolu trafik kazaları, 2009-2013	<b>269</b>	15.3 Road traffic accidents, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Table</b>
15.1 Otoyol, devlet, il ve köy yolları uzunluğu, 2009-2013	<b>265</b>	15.1 Length of motorways, state highways, provincial roads and village roads, 2009-2013
15.2 Otoyol, devlet ve il yolları üzerinde seyir ve taşımalar, 2009-2013	<b>265</b>	15.2 Circulation and transportation on motorways, state highways and provincial roads, 2009-2013
15.3 Kullanım amacına göre motorlu kara taşıtları, 2009-2013	<b>266</b>	15.3 Motor vehicles by use, 2009-2013
15.4 Kullanılan yakıt türüne göre motorlu kara taşıt sayısı, 2009-2013	<b>267</b>	15.4 Number of road motor vehicles by kind of fuel used, 2009-2013
15.5 Yıl içinde kaydı yapılan ve kaydı silinen motorlu kara taşıt sayısı, 2009-2013	<b>267</b>	15.5 Number of road motor vehicles registered and withdrawn in the year, 2009-2013
15.6 Markalara göre otomobil sayısı, 2009-2013	<b>268</b>	15.6 Number of cars by trademark, 2009-2013
15.7 Oluş şekline göre karayolu trafik kaza sayısı, 2009-2013	<b>268</b>	15.7 Number of road traffic accidents by formation of the accident, 2009-2013
15.8 Yaş gruplarına göre karayolu trafik kazalarında ölü sayısı, 2009-2013	<b>269</b>	15.8 Number of persons killed in road traffic accidents by age groups, 2009-2013
15.9 Yaş gruplarına göre karayolu trafik kazalarında yaralı sayısı, 2009-2013	<b>269</b>	15.9 Number of persons injured in road traffic accidents by age groups, 2009-2013
15.10 İllere göre motorlu kara taşıtları sayısı, 2013	<b>270</b>	15.10 The number of road motor vehicles by province, 2013
15.11 İBBS'ye göre motorlu kara taşıtları ve trafik kazaları, 2013	<b>272</b>	15.11 Motor vehicles and traffic accidents in road by SR, 2013
15.12 Yıl içinde devri yapılan motorlu kara taşıt sayısı, 2010-2013	<b>273</b>	15.12 Number of road motor vehicles handed over during the years, 2010-2013
15.13 Demiryolu uzunluğu ve tren-kilometreler, 2009-2013	<b>273</b>	15.13 Length of railways and train-kilometers, 2009-2013
15.14 Demiryollarında ton-kilometre ve yük taşıma, 2009-2013	<b>273</b>	15.14 Tonne-kilometers and freight transport on railways, 2009-2013
15.15 Demiryollarında koltuk-kilometre, yolcu sayısı ve yolcu-kilometre, 2009-2013	<b>274</b>	15.15 Seat-kilometers, number of passengers carried and passenger-kilometers in railways, 2009-2013
15.16 Demiryollarındaki kazalar, 2009-2013	<b>274</b>	15.16 Railway accidents, 2009-2013
15.17 Havayolu istatistikleri, 2009-2013	<b>274</b>	15.17 Air transport statistics, 2009-2013
15.18 Kazaya karışan uçak sayısı ve kaza sonuçları, 2009-2013	<b>274</b>	15.18 Aircraft involved in accidents and results of accidents, 2009-2013
15.19 Denizyollarında meydana gelen kazalar ve sonuçları, 2009-2013	<b>275</b>	15.19 Maritime accidents and results of them, 2009-2013
15.20 Doğalgaz boru hattı uzunluğu ve taşınan doğalgaz miktarı, 2009-2013	<b>275</b>	15.20 Length of natural gas pipeline and volume of transported natural gas, 2009-2013
15.21 Petrol boru hattı uzunluğu ve taşınan petrol miktarı, 2009-2013	<b>275</b>	15.21 Length of petroleum pipeline and volume of transported petroleum, 2009-2013
<b>Haberleşme</b>		<b>Communication</b>
<b>Tablo</b>		<b>Table</b>
15.22 Haberleşme araçları abone sayıları, 2009-2013	<b>275</b>	15.22 Number of subscribers of communication devices, 2009-2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## ULAŞTIRMA

Bu bölümdeki veriler karayolları, motorlu kara taşıtları, trafik kazaları, demiryolları, havayolları ve haberleşme araçları verilerini kapsamaktadır. Verilerin bir bölümü Kurumumuz tarafından düzenlenmiş, bir bölümü de ilgili kuruluşlardan alınmıştır.

## Kara Ulaşımı

**Karayolları:** Bu kısımdaki bilgilerden; otoyol, devlet ve il yolları uzunlukları ile bu yollar üzerindeki seyir ve taşımalar Karayolları Genel Müdürlüğünden, köy yolları uzunluklarına ilişkin bilgiler ise Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünden alınmaktadır.

**Motorlu kara taşıtları:** Veriler Emniyet Genel Müdürlüğünden alınmaktadır. İl trafik tescil ve denetleme şube müdürlükleri ve ilçe trafik tescil ve denetleme büro amirlikleri tarafından kaydı yapılan ve kaydı silinen motorlu kara taşıtlarına ait bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğüne uygulamaya konulan ve taşıt sahibi tarafından doldurulan "Araç Trafik Tescil Müracaat ve İşlem Formu"ndan yararlanılarak elde edilmektedir. Ayrıca bu bölümde yıl içinde noterler aracılığı ile devri yapılan taşıtlara ilişkin bilgilerde yer almaktadır.

**Trafik kazaları:** Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu gereğince hem adli hem de istatistik amaçlı olarak hazırlanan ve her kaza için doldurulan Trafik Kazası Tespit Tutanağı ile derlenmektedir. Veriler Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı idari kayıtlarından derlenmektedir.

**Demiryolları:** Veriler Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünden alınmaktadır. Bu bölümdeki verilerden; tren-kilometre bilgileri, her tren için düzenlenen hareket formlarından elde edilmektedir. Yolcu sayısı ve yolcu-kilometreler satılan biletler esas alınarak hazırlanmaktadır. Ton, ton-kilometre ve taşınan eşyaya ait bilgiler eşya taşınması için kullanılan yük senetlerinden elde edilmektedir.

**Hava ulaşımı:** Bilgiler Sivil Havaçılık Genel Müdürlüğü ve Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünden alınmaktadır.

**Denizyolu kazaları:** Denizyolu kazalarına ait veriler Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığından alınmaktadır.

**Boru hattı taşınması:** Petrol ve doğalgaz taşınmasına ilişkin veriler Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. ile Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığından alınmaktadır. Bilgiler bu kurumlar tarafından taşınan doğalgaz ve petrol taşımalarını kapsamaktadır.

## HABERLEŞME

**Haberleşme araçları:** Haberleşme araçlarına ait istatistikler Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu idari kayıtlarından alınmaktadır.

## TRANSPORTATION

This section covers data on highways, motor vehicles, traffic accidents, railways, airways and communication devices. Some of the data are arranged by TurkStat and some are taken from the concerned organizations.

## Land Transportation

**Highways:** Data on the length of motorways, state and provincial roads, and transport activities are taken from General Directorate of Highways and data on the length of rural roads is taken from General Directorate For Local Authorities.

**Motor vehicles:** Data is compiled from General Directorate of Public Security. Information obtained on motor vehicles entered in or deleted from the registers at Traffic Registration and Control Division or Offices in provinces and district are taken from "The Application and Action Form of Vehicles for Traffic Registration". This form, brought into force, is to be filled and submitted to traffic registration agencies by vehicle owners. Also, there is data on vehicles handed over through notaries during the year.

**Traffic accidents:** Road Traffic Accident Statistics are compiled with the "Traffic Accidents Report" which is filled out after all accidents for judicial and statistical purposes according to the Law 2918 of Highways. Data are taken from the administrative records of General Directorate of Security and the General Command of Gendarmerie.

**Railways:** Data is taken from General Directorate of State Railways. Data on train-kilometers are compiled from operating forms which are arranged for each train. Data on the number of passenger and passenger-kilometers are based on the number of tickets sold. Data on tonnes, tonne-kilometers, and freight carried are based on freight bills used in goods transport.

**Air transportation:** Data are taken from the General Directorate of State Airports Authority and Directorate General of Civil Aviation Authority.

**Maritime accidents:** Data on maritime accidents are compiled from Ministry of Transport, Maritime Affairs and Communications.

**Pipeline transport:** Data on pipeline and natural gas transport are taken from Petroleum Pipelines Corporation and Turkish Petroleum Corporation. The data cover transportation of natural gas and petroleum transported by the institutions mentioned.

## COMMUNICATION

**Communication devices:** Statistics of communication tools are taken from the administrative records of Information and Communication Technologies Authority.

## 15.1 Otoyol, devlet, il ve köy yolları uzunluğu, 2009-2013

Length of motorways, state highways, provincial roads and village roads, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
	(km)				
Otoyol - Motorways	2 036	2 080	2 119	2 127	2 127
Devlet yolu - State highways	31 271	31 395	31 372	31 375	31 341
İl yolu - Provincial roads	30 948	31 390	31 558	31 880	32 155
Köy yolu - Village roads	298 405	302 398	305 227	320 366	323 043

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü  
Mahalli İdareler Genel MüdürlüğüSource: General Directorate of Highways  
General Directorate for Local Authorities

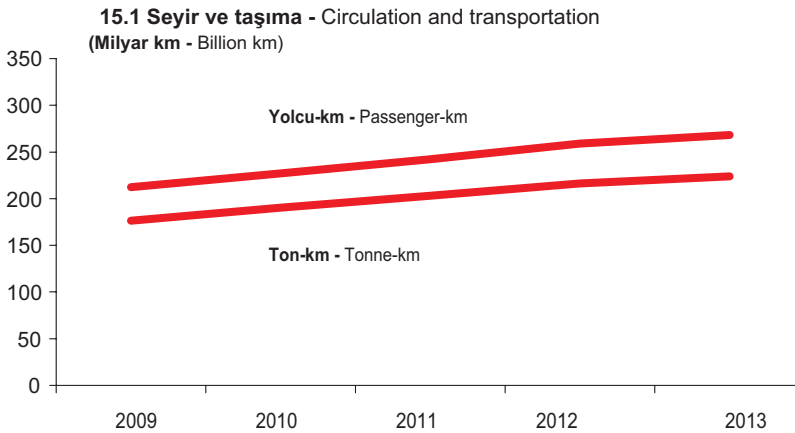
## 15.2 Otoyol, devlet ve il yolları üzerinde seyir ve taşımalar, 2009-2013

Circulation and transportation on motorways, state highways and provincial roads, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
	(Milyon - Million)				
Taşıt-km - Vehicle-km	72 432	80 124	85 495	93 989	99 431
Otoyol - Motorways	13 908	14 949	15 707	16 379	17 965
Devlet yolu - State highways	51 932	58 159	62 276	64 661	67 915
İl yolu - Provincial roads	6 592	7 016	7 512	12 949	13 551
Ton-km - Tonne-km	176 455	190 365	203 072	216 123	224 048
Otoyol - Motorways	40 515	42 941	46 893	48 751	51 081
Devlet yolu - State highways	127 211	138 921	147 631	151 722	156 609
İl yolu - Provincial roads	8 729	8 503	8 548	15 650	16 358
Yolcu-km - Passenger-km	212 464	226 913	242 265	258 874	268 178
Otoyol - Motorways	47 481	50 378	54 635	56 923	58 994
Devlet yolu - State highways	147 253	158 072	167 851	172 226	178 045
İl yolu - Provincial roads	17 730	18 463	19 779	29 725	31 139

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Highways





## 15.3 Kullanım amacına göre motorlu kara taşıtları, 2009-2013

Motor vehicles by use, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Yolcu taşıtları - Passenger vehicles</b>					
<b>Otomobil - Car</b>	7 093 964	7 544 871	8 113 111	8 648 875	9 283 923
<b>Özel - Private</b>	6 926 546	7 382 192	7 952 533	8 491 165	9 126 639
<b>Ticari - Commercial</b>	119 314	115 170	113 246	110 871	111 257
<b>Resmi - Official</b>	48 104	47 509	47 332	46 839	46 027
<b>Minibüs - Minibus</b>	384 053	386 973	389 435	396 119	421 848
<b>Özel - Private</b>	219 078	220 886	218 985	219 861	212 526
<b>Ticari - Commercial</b>	153 291	154 748	159 355	165 000	198 077
<b>Resmi - Official</b>	11 684	11 339	11 095	11 258	11 245
<b>Otobüs - Bus</b>	201 033	208 510	219 906	235 949	219 885
<b>Özel - Private</b>	28 265	27 318	25 812	25 290	23 339
<b>Ticari - Commercial</b>	155 193	163 347	175 945	191 491	175 587
<b>Resmi - Official</b>	17 575	17 845	18 149	19 168	20 959
<b>Yük taşıtları - Cargo vehicles</b>					
<b>Kamyonet - Small truck</b>	2 204 951	2 399 038	2 611 104	2 794 606	2 933 050
<b>Özel - Private</b>	2 041 017	2 198 601	2 367 451	2 505 694	2 604 727
<b>Ticari - Commercial</b>	131 992	165 546	205 271	248 018	285 159
<b>Resmi - Official</b>	31 942	34 891	38 382	40 894	43 164
<b>Kamyon - Truck</b>	727 302	726 359	728 458	751 650	755 950
<b>Özel - Private</b>	191 453	176 191	155 754	145 226	133 000
<b>Ticari - Commercial</b>	493 815	508 386	530 970	564 344	580 759
<b>Resmi - Official</b>	42 034	41 782	41 734	42 080	42 191
<b>Diğer yolcu ve yük taşıtları</b>					
Other passenger and cargo vehicles					
<b>Motosiklet - Motorcycle</b>	2 303 261	2 389 488	2 527 190	2 657 722	2 722 826
<b>Özel - Private</b>	2 273 697	2 360 015	2 497 919	2 628 739	2 694 430
<b>Ticari - Commercial</b>	14 077	13 695	13 122	12 500	11 604
<b>Resmi - Official</b>	15 487	15 778	16 149	16 483	16 792
<b>Özel amaçlı taşıtlar</b>					
Special purpose vehicles	34 104	35 492	34 116	33 071	36 148
<b>Özel - Private</b>	14 927	15 077	11 873	9 192	8 206
<b>Ticari - Commercial</b>	4 954	5 668	5 992	6 886	9 915
<b>Resmi - Official</b>	14 223	14 747	16 251	16 993	18 027

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

## 15.4 Kullanılan yakıt türüne göre motorlu kara taşıt sayısı, 2009-2013

Number of road motor vehicles by kind of fuel used, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel toplam</b> - General total	14 316 700	15 095 603	16 089 528	17 033 413	17 939 447
<b>Benzin</b> - Gasoline	5 887 559	5 762 156	5 709 606	5 722 940	5 733 725
<b>Dizel</b> - Diesel	5 654 350	6 195 898	6 899 420	7 549 806	8 169 410
<b>LPG</b> - LPG	2 592 695	2 973 832	3 335 566	3 649 739	3 934 753
<b>Bilinmiyor</b> - Unknown	182 096	163 717	144 936	110 928	101 559

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

## 15.5 Yıl içinde kaydı yapılan ve kaydı silinen motorlu kara taşıt sayısı, 2009-2013

Number of road motor vehicles registered and withdrawn in the year, 2009-2013

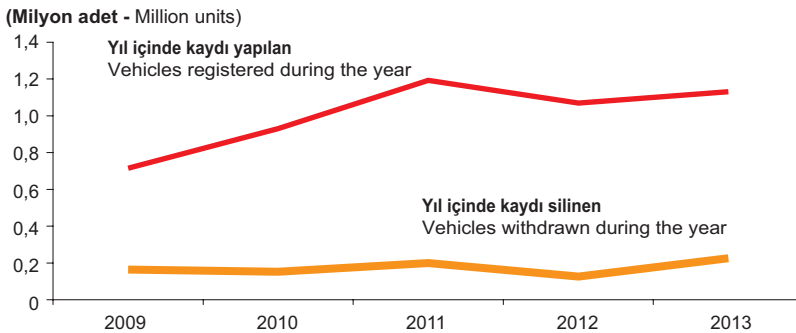
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Yıl içinde kaydı yapılan</b> - Vehicles registered during the year	715 090	930 603	1 192 726	1 069 292	1 131 390
<b>Otomobil</b> - Car	357 986	485 619	602 248	565 791	654 905
<b>Minibüs</b> - Minibus	9 526	10 628	13 542	13 915	16 049
<b>Otobüs</b> - Bus	9 322	12 708	19 302	20 673	18 407
<b>Kamyonet</b> - Small truck	163 355	219 167	250 962	197 643	164 102
<b>Kamyon</b> - Truck	14 787	26 347	43 272	38 616	35 118
<b>Motosiklet</b> - Motorcycle	141 663	135 608	199 083	179 226	185 507
<b>Özel amaçlı taşıtlar</b> - Special purpose vehicles	1 449	2 277	1 682	1 305	3 499
<b>Traktör</b> - Tractor	17 002	38 249	62 635	52 123	53 803
<b>Yıl içinde kaydı silinen</b> - Vehicles withdrawn during the year	163 785	151 700	198 801	125 407	225 356
<b>Otomobil</b> - Car	60 651	34 712	34 008	30 027	29 713
<b>Minibüs</b> - Minibus	9 021	7 708	11 080	7 231	8 344
<b>Otobüs</b> - Bus	8 223	5 231	7 906	4 630	7 262
<b>Kamyonet</b> - Small truck	24 411	25 080	38 896	14 141	25 637
<b>Kamyon</b> - Truck	31 702	27 290	41 173	15 424	29 911
<b>Motosiklet</b> - Motorcycle	19 785	49 381	61 381	48 694	120 482
<b>Özel amaçlı taşıtlar</b> - Special purpose vehicles	2 445	889	3 058	2 350	525
<b>Traktör</b> - Tractor	7 547	1 409	1 299	2 910	3 482

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

## 15.2 Yıl içinde kaydı yapılan ve kaydı silinen motorlu kara taşıt sayısı

Number of road motor vehicles registered and withdrawn in the year



**15.6 Markalara göre otomobil sayısı, 2009-2013**  
Number of cars by trademark, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	7 093 964	7 544 871	8 113 111	8 648 875	9 283 923
Alfa Romeo	11 322	11 886	12 815	13 802	14 798
Anadol	9 650	9 344	8 827	8 560	8 342
Audi	54 757	64 780	77 051	91 620	106 172
BMW	98 069	108 656	124 920	141 087	161 424
Chevrolet	54 443	70 505	93 294	113 391	126 254
Citroen	68 519	79 385	93 725	108 752	127 458
Dacia	36 393	48 281	65 989	92 416	121 141
Daihatsu	12 843	13 192	13 360	13 341	13 304
Dodge	2 604	2 653	2 600	2 547	2 522
Fiat	555 312	594 437	651 837	698 299	747 352
Ford	439 694	486 724	545 222	591 092	643 782
Honda	187 579	202 708	217 701	232 585	247 319
Hyundai	330 581	382 696	427 632	469 459	516 920
Isuzu	1 300	1 076	931	801	752
Kia	57 893	66 574	76 032	87 613	100 943
Lada	95 466	95 203	94 829	94 559	94 114
Landrover	26 097	28 265	30 291	32 620	35 061
Mazda	45 657	47 744	49 342	49 835	50 879
Mercedes	159 685	170 085	182 303	194 676	215 936
Mitsubishi	28 070	29 781	32 700	33 943	36 065
Murat (Tofaş)	1 222 985	1 213 976	1 205 804	1 198 066	1 190 513
Nissan	64 606	74 545	92 291	110 601	126 235
Opel	485 159	520 249	570 545	619 573	673 021
Peugeot	194 166	211 443	227 433	240 566	261 706
Renault	1 831 504	1 896 922	1 984 801	2 052 457	2 141 221
Rover	8 080	7 960	7 882	7 787	7 718
Seat	48 154	52 972	58 954	64 657	75 588
Skoda	96 244	101 825	109 056	118 545	131 158
Suzuki	33 931	35 476	36 705	38 326	39 922
Toyota	348 607	383 016	420 720	452 291	487 217
Volkswagen	348 729	387 439	441 221	507 921	600 835
Volvo	26 735	29 755	34 488	39 548	44 753
<b>Diğer - Other</b>	109 130	115 318	121 810	127 539	133 498

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

**15.7 Oluş şekline göre karayolu trafik kaza sayısı, 2009-2013**

Number of road traffic accidents by formation of the accident, 2009-2013  
[Ölümlü, yaralanmalı kaza - Accident involving death and personal injury]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	91 729	97 412	110 803	130 360	161 306
<b>Çarpışma, trene çarpma, duran araca veya sabit cisme çarpma</b>					
Hitting, with train, a standing vehicle or an immovable object	55 821	60 015	69 782	80 386	87 621
<b>Yayaya çarpma - Hitting pedestrian</b>	16 678	16 972	17 917	24 192	29 735
<b>Devrilme - Overturn</b>	7 015	7 361	7 858	9 421	18 309
<b>Hayvana çarpma - Hitting animal</b>	317	328	399	495	867
<b>Araçtan düşme - Falling from vehicle</b>	381	474	496	788	1 137
<b>Yoldan çıkma - Running off road</b>	11 517	12 262	14 351	15 078	23 637

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

Jandarma Genel Komutanlığı

General Command of Gendarmerie

Not. 2013 yılına kadar sadece trafik polisi sorumluluk bölgesindeki kaza sayıları kapsamakta iken, bu yıldan itibaren jandarma sorumluluk bölgesindeki kaza sayıları da dahil edilmiştir.

Note. Until year 2013 accident figures include only accidents in traffic police responsibility area, since year 2013 accidents in the gendarmerie responsibility area are also included.

## 15.8 Yaş gruplarına göre karayolu trafik kazalarında ölü sayısı, 2009-2013

Number of persons killed in road traffic accidents by age groups, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	2 993	2 738	2 582	2 555	3 685
0-9	167	131	114	120	202
10-14	84	77	69	59	95
15-17	78	59	85	64	116
18-20	169	142	129	125	187
21-24	181	165	170	162	224
25-64	1 939	1 848	1 674	1 669	2 354
65+	318	256	274	292	488
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	57	60	67	64	19

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü  
Jandarma Genel Komutanlığı

Not. 2013 yılına kadar sadece trafik polisi sorumluluk bölgesindeki ölü sayıları kapsamakta iken, bu yıldan itibaren jandarma sorumluluk bölgesindeki ölü sayıları da dahil edilmiştir.

Source: General Directorate of Public Security  
General Command of Gendarmerie

Note. Until year 2013 death figures include only deaths in traffic police responsibility area, since year 2013 deaths in the gendarmerie responsibility area are also included.

## 15.9 Yaş gruplarına göre karayolu trafik kazalarında yaralı sayısı, 2009-2013

Number of persons injured in road traffic accidents by age groups, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	161 719	171 475	194 149	221 108	274 829
0-9	11 160	11 371	12 537	15 465	19 303
10-14	7 173	7 873	8 797	10 647	13 405
15-17	7 965	8 846	10 511	12 328	15 599
18-20	12 535	13 468	15 769	18 124	23 540
21-24	17 068	18 017	21 443	23 880	29 031
25-64	96 273	101 214	113 732	126 517	157 301
65+	8 047	8 775	9 273	10 982	15 060
<b>Bilinmeyen - Unknown</b>	1 498	1 911	2 087	3 165	1 590

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü  
Jandarma Genel Komutanlığı

Not. 2013 yılına kadar sadece trafik polisi sorumluluk bölgesindeki yaralı sayıları kapsamakta iken, bu yıldan itibaren jandarma sorumluluk bölgesindeki yaralı sayıları da dahil edilmiştir.

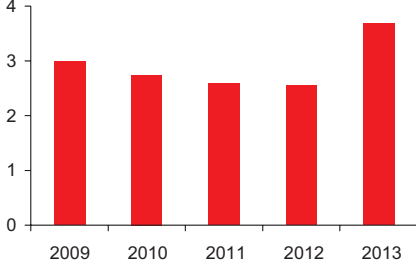
Source: General Directorate of Public Security  
General Command of Gendarmerie

Note. Until year 2013 injury figures include only injuries in traffic police responsibility area, since year 2013 injuries in the gendarmerie responsibility area are also included.

## 15.3 Karayolu trafik kazaları - Road traffic accidents

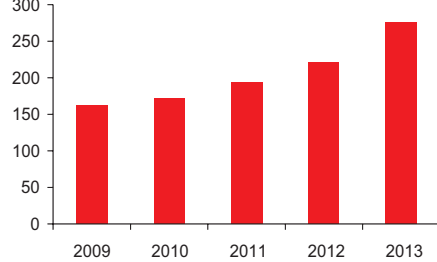
Ölü sayısı - Number of persons killed

(Bin kişi - Thousand persons)



Yaralı sayısı - Number of persons injured

(Bin kişi - Thousand persons)



## 15.10 İllere göre motorlu kara taşıtları sayısı, 2013

The number of road motor vehicles by province, 2013

İl Provinces	Toplam Total	Otomobil Car	Minibüs Minibus	Otobüs Bus	Kamyonet Small truck	Kamyon Truck	Motosiklet Motorcycle	Özel amaçlı Special purpose	Traktör Tractor
<b>Toplam-Total</b>	17 939 447	9 283 923	421 848	219 885	2 933 050	755 950	2 722 826	36 148	1 565 817
Adana	535 149	250 670	9 457	4 844	83 238	18 107	122 568	683	45 582
Adıyaman	81 729	37 465	4 166	381	11 094	3 248	12 377	165	12 833
Afyonkarahisar	178 251	67 387	4 292	1 616	24 455	8 546	35 508	336	36 111
Ağrı	30 606	9 746	2 614	323	7 076	2 472	866	177	7 332
Amasya	90 383	43 182	2 798	623	12 708	3 070	10 450	183	17 369
Ankara	1 509 632	1 093 843	24 188	17 426	217 854	68 438	37 499	3 640	46 744
Antalya	833 281	367 455	13 064	9 815	139 003	19 650	241 817	1 407	41 070
Artvin	29 199	11 443	2 068	224	10 114	2 898	1 298	129	1 025
Aydın	343 552	136 179	9 132	2 824	49 892	7 408	99 899	467	37 751
Balıkesir	377 012	155 863	5 052	3 845	52 396	10 720	93 117	612	55 407
Bilecik	52 669	23 509	909	816	8 808	2 968	6 101	149	9 409
Bingöl	13 437	5 640	1 043	236	3 877	992	560	140	949
Bitlis	18 641	7 101	1 336	150	5 049	1 716	316	184	2 789
Bolu	91 298	42 087	1 362	998	12 725	5 300	9 946	294	18 586
Burdur	111 026	43 634	1 173	816	11 187	5 144	30 031	195	18 846
Bursa	642 836	339 469	10 550	9 980	129 209	23 809	74 259	1 065	54 495
Çanakkale	174 991	64 656	2 060	1 886	24 411	4 936	48 159	327	28 556
Çankırı	40 210	16 760	751	416	5 617	1 640	3 417	123	11 486
Çorum	143 580	65 768	2 718	1 205	16 627	5 184	16 364	246	35 468
Denizli	318 461	146 291	6 641	3 703	47 597	10 095	61 783	504	41 847
Diyarbakır	114 720	49 187	6 377	1 304	21 973	6 795	8 158	510	20 416
Edirne	128 568	51 207	1 654	1 893	16 341	3 902	24 524	211	28 836
Elazığ	92 456	50 590	3 506	687	18 154	4 328	6 635	290	8 266
Erzincan	47 107	21 693	1 662	449	7 976	1 645	7 589	164	5 929
Erzurum	98 295	48 869	3 050	984	22 020	5 636	2 399	373	14 964
Eskişehir	221 240	125 778	3 111	2 670	34 851	9 497	25 073	349	19 911
Gaziantep	405 168	171 055	12 207	4 053	65 030	16 497	110 458	638	25 230
Giresun	66 907	29 849	7 112	367	20 023	3 847	2 740	222	2 747
Gümüşhane	18 378	7 301	1 181	169	4 064	1 328	1 111	100	3 124
Hakkari	9 467	2 178	1 215	84	3 080	1 766	196	216	732
Hatay	393 217	153 386	11 202	3 252	48 812	17 791	139 312	431	19 031
Isparta	143 157	63 206	2 210	1 328	18 804	4 246	34 284	292	18 787
Mersin	484 893	197 998	7 149	5 348	80 005	27 324	136 435	827	29 807
İstanbul	3 230 908	2 146 257	68 692	52 667	585 783	126 046	223 307	6 441	21 715
İzmir	1 103 176	586 571	14 068	15 895	187 264	36 097	207 177	1 735	54 369
Kars	37 858	10 003	1 688	385	6 358	1 830	1 211	124	16 259
Kastamonu	104 872	49 578	2 797	1 151	12 563	4 827	8 418	271	25 267
Kayseri	293 922	182 188	5 344	3 928	48 151	15 149	14 607	483	24 072
Kırklareli	101 016	43 173	1 493	1 486	12 949	3 652	19 598	196	18 469
Kırşehir	52 449	29 683	1 141	541	6 027	1 898	3 587	118	9 454
Kocaeli	294 640	166 362	6 947	7 635	57 890	19 507	21 366	631	14 302
Konya	581 064	271 311	9 664	5 114	88 064	32 257	99 969	1 107	73 578
Kütahya	174 431	85 094	3 870	1 948	21 436	6 676	25 534	374	29 499
Malatya	128 950	65 108	4 170	1 355	24 785	4 487	9 090	264	19 691
Manisa	479 962	166 439	6 536	6 262	54 837	13 632	155 791	575	75 890
Kahramanmaraş	176 022	94 112	6 636	1 763	28 801	6 377	21 082	424	16 827
Mardin	66 292	20 088	3 712	498	15 476	11 387	5 919	222	8 990
Muğla	384 148	153 767	10 455	3 064	54 672	7 815	127 310	737	26 328

## 15.10 İllere göre motorlu kara taşıtları sayısı, 2013 (devam)

The number of road motor vehicles by province, 2013 (continued)

İl	Toplam	Otomobil	Minibüs	Otobüs	Kamyonet	Kamyon	Motosiklet	Özel amaçlı	Traktör
Provinces	Total	Car	Minibus	Bus	Small truck	Truck	Motorcycle	Special purpose	Tractor
Muş	27 221	7 786	1 228	205	6 129	1 731	746	149	9 247
Neşehir	92 505	38 506	3 190	783	13 739	5 546	12 104	179	18 458
Niğde	80 069	31 668	1 600	873	12 361	5 178	14 010	157	14 222
Ordu	102 915	53 441	10 537	637	26 289	5 059	4 637	269	2 046
Rize	58 854	24 364	3 375	622	23 414	4 983	1 921	135	40
Sakarya	211 628	103 034	4 585	3 257	34 497	9 549	24 815	406	31 485
Samsun	271 041	121 195	12 026	1 393	50 835	8 953	30 031	401	46 207
Siirt	17 009	6 129	1 503	96	4 678	1 014	1 334	135	2 120
Sinop	48 072	24 784	2 058	316	6 867	1 816	4 330	134	7 767
Sivas	124 213	62 937	3 310	1 236	18 580	5 276	5 752	288	26 834
Tekirdağ	202 487	101 995	4 481	4 437	33 589	8 129	22 314	393	27 149
Tokat	141 929	59 232	3 849	1 393	19 597	4 066	16 560	280	36 952
Trabzon	137 560	69 927	8 072	1 978	42 560	10 173	4 311	366	173
Tunceli	6 914	2 470	623	94	1 492	411	440	144	1 240
Ş. Urfa	237 559	88 831	7 709	1 256	25 599	15 116	66 985	411	31 652
Uşak	108 680	50 502	2 099	1 336	14 115	3 374	21 000	205	16 049
Van	73 425	25 761	7 710	518	21 768	7 431	2 431	298	7 508
Yozgat	87 845	39 814	2 633	594	9 219	4 614	2 822	225	27 924
Zonguldak	126 330	74 796	4 631	2 031	21 977	5 904	7 909	327	8 755
Aksaray	92 336	45 442	1 308	1 216	11 736	5 313	11 276	223	15 822
Bayburt	11 449	4 624	543	129	1 948	547	978	54	2 626
Karaman	76 294	28 906	1 596	580	8 556	2 250	24 701	144	9 561
Kırıkkale	58 117	35 568	1 568	654	6 457	2 177	3 403	152	8 138
Batman	41 548	14 191	2 534	251	10 448	2 954	6 035	200	4 935
Şirnak	28 991	3 342	1 481	124	6 183	13 993	1 712	219	1 937
Bartın	40 909	22 732	1 542	619	6 158	1 374	3 841	103	4 540
Ardahan	14 498	2 983	788	47	2 048	452	315	63	7 802
Iğdır	23 608	5 701	1 253	405	4 634	3 642	4 357	91	3 525
Yalova	44 793	24 003	1 447	1 067	9 460	1 706	4 796	98	2 216
Karabük	53 833	33 180	1 855	560	7 556	2 867	2 644	139	5 032
Kilis	36 439	8 462	902	159	2 453	818	19 076	45	4 524
Osmaniye	128 188	57 376	3 529	836	16 103	3 054	32 945	186	14 159
Düzce	82 962	40 062	2 060	1 776	12 879	3 900	13 080	178	9 027

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

**15.11 İBBS'ye göre motorlu kara taşıtları ve trafik kazaları, 2013**  
Motor vehicles and traffic accidents in road by SR, 2013

İBBS - 2. Düzey SR-Level 2	Motorlu kara taşıtları sayısı		Ölümlü, yaralanmalı kaza Accident involving death and personal injury	Ölü sayısı Number of persons killed	Yaralı sayısı Number of persons injured
	Motor vehicles	Toplam kaza Total accident			
TR - Türkiye - Turkey	17 939 447	1 207 354	161 306	3 685	274 829
TR10 İstanbul	3 230 908	342 395	15 224	260	22 460
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	432 071	18 059	3 239	105	5 711
TR22 Balıkesir, Çanakkale	552 003	19 735	4 899	131	8 391
TR31 İzmir	1 103 176	94 227	9 687	134	13 967
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	1 046 161	43 846	9 582	179	15 204
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	941 324	33 043	8 110	288	14 765
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	916 745	70 177	8 020	164	13 147
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	725 321	59 381	8 298	185	14 551
TR51 Ankara	1 509 632	139 025	11 883	160	19 327
TR52 Konya, Karaman	657 358	32 779	7 240	143	12 295
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	1 087 464	51 765	9 455	180	15 040
TR62 Adana, Mersin	1 020 042	54 750	10 253	186	16 000
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	697 427	25 838	7 138	138	11 863
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	375 476	16 597	4 515	131	8 537
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	505 980	33 055	6 510	141	12 232
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	221 072	10 692	1 925	44	3 588
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	193 154	7 296	1 921	102	4 038
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	646 933	33 264	6 761	191	12 745
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	413 813	27 325	5 098	154	9 581
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	156 851	11 854	2 164	56	4 503
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	106 570	5 427	1 531	48	3 146
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	241 757	15 256	3 285	99	6 202
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	128 754	9 029	2 397	100	4 987
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	523 336	24 360	5 074	115	8 914
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	352 279	18 224	4 271	127	8 543
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	153 840	9 955	2 826	124	5 092

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü  
Jandarma Genel Komutanlığı

Source: General Directorate of Public Security  
General Command of Gendarmerie

Not. Jandarma ve trafik polisi sorumluluk bölgesindeki kazaları kapsar.

Note. Road traffic accidents in responsibility area of traffic police and gendarmerie are included.

## 15.12 Yıl içinde devri yapılan motorlu kara taşıt sayısı, 2010-2013

Number of road motor vehicles handed over during the years, 2010-2013

	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	3 925 620	4 859 348	4 719 295	5 073 592
<b>Otomobil - Car</b>	2 631 721	3 281 721	3 152 010	3 393 436
<b>Minibüs - Minibus</b>	108 509	132 191	124 469	131 298
<b>Otobüs - Bus</b>	46 640	59 845	60 785	62 194
<b>Kamyonet - Small truck</b>	658 108	802 754	794 881	852 283
<b>Kamyon - Truck</b>	140 080	167 432	163 000	169 590
<b>Motosiklet - Motorcycle</b>	173 301	227 311	246 878	269 674
<b>Özel amaçlı taşıtlar - Special purpose vehicles</b>	2 903	1 950	1 935	2 701
<b>Traktör - Tractor</b>	164 358	186 144	175 337	192 416

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

Not. Devir, noterler aracılığı ile bir veya daha fazla el değiştiren taşıtları ifade etmektedir.

Note. Road motor vehicles handed over are that the owners of them had changed through the notaries for one time or more.

## 15.13 Demiryolu uzunluğu ve tren-kilometreler, 2009-2013

Length of railways and train-kilometers, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Ana Hat uzunluğu<sup>(1)</sup> - Length of railway (km)<sup>(1)</sup></b>	9 080	9 594	9 642	9 642	9 718
<b>Elektrikli - Electrified lines</b>	2 313	2 791	2 789	2 840	2 922
<b>Elektriksiz - Lines not electrified</b>	6 767	6 803	6 853	6 802	6 796
<b>Yüksek Hızlı Tren<sup>(2)</sup> - High Speed Train<sup>(2)</sup></b>	394	872	872	872	872
<b>Tren-kilometreler (Bin) - Train-kilometers (Thousand)</b>	41 579	38 759	40 036	35 089	28 795
<b>Yolcu tren-kilometre - Passenger train-kilometers</b>	23 698	21 274	22 209	17 319	14 585
<b>Karma tren-kilometre - Mixed train-kilometers</b>	584	583	574	526	292
<b>Yük tren-kilometre - Freight train-kilometers</b>	17 297	16 902	17 253	17 244	13 918

Kaynak: Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Railways

(1) Manevra ve istasyon hatlarını kapsamaz.

(1) Lines of shunting and stations are not covered.

(2) Yüksek Hızlı Tren verileri ana hat verilerine dahildir.

(2) High Speed Train figures are included in main line data.

## 15.14 Demiryollarında ton-kilometre ve yük taşıma, 2009-2013

Tonne-kilometers and freight transport on railways, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Ton-kilometre (Bin) - Tonne-kilometers (Thousand)</b>	10 326 000	11 462 000	11 677 000	11 670 000	11 177 000
<b>Yurtiçi - Domestic</b>	9 308 000	10 282 000	10 311 000	10 473 000	10 241 000
<b>Uluslararası - International</b>	855 000	1 018 000	992 000	750 000	509 000
<b>Bagaj - Baggage freight</b>	-	-	-	-	-
<b>İdari<sup>(1)</sup> - Administrative freight<sup>(1)</sup></b>	163 000	162 000	374 000	447 000	427 000
<b>Ton (Bin) - Tonne (Thousand)</b>	21 813	24 355	25 421	25 666	26 597
<b>Yurtiçi - Domestic</b>	18 911	21 124	22 198	22 764	23 341
<b>Uluslararası - International</b>	2 359	2 692	2 555	2 123	1 712
<b>Bagaj - Baggage freight</b>	-	-	-	-	-
<b>İdari<sup>(1)</sup> - Administrative freight<sup>(1)</sup></b>	543	539	668	779	1544
<b>Liman ve iskelede taşıma, ton (Bin)</b>					
<b>Traffic at ports and piers, tonne (Thousand)</b>	25 631	20 090	15 321	12 934	16 074
<b>Yükleme - Loading</b>	13 518	10 842	7 924	7 182	8 978
<b>Boşaltma - Unloading</b>	12 113	9 248	7 397	5 752	7 096

Kaynak: Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Railways

(1) Devlet Demiryolları kendi hizmet içi taşıması.

(1) Service transportation of State Railways.



## 15.15 Demiryollarında koltuk-kilometre, yolcu sayısı ve yolcu-kilometre, 2009-2013

Seat-kilometers, number of passengers carried and passenger-kilometers in railways, 2009-2013

(Bin - Thousand)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Koltuk-kilometre</b> - Seat-kilometers	8 537 000	7 515 000	8 317 000	6 551 000	4 246 000
<b>Yolcu sayısı</b> - Number of passenger	80 092	84 173	85 752	70 284	46 441
<b>Yolcu-kilometre</b> - Passenger-kilometers	5 374 000	5 491 000	5 882 000	4 598 000	3 775 000

Kaynak: Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Railways

## 15.16 Demiryollarındaki kazalar, 2009-2013

Railway accidents, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kaza</b> - Accident	299	194	177	147	89
<b>Ölü</b> - Persons killed	89	69	71	55	45
<b>Yaralı</b> - Persons injured	303	142	112	101	52

Kaynak: Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Railways

## 15.17 Havayolu istatistikleri, 2009-2013

Air transport statistics, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Uçak sayısı</b> - Number of airplanes	297	332	349	370	385
<b>Koltuk kapasitesi</b> - Seat capacity	47 972	57 899	61 695	65 208	66 639
<b>İç hat yük trafiği (Ton)<sup>(1)</sup></b> Domestic freight traffic (Tonne) <sup>(1)</sup>	484 833	554 710	617 835	633 074	744 027
<b>Dış hat yük trafiği (Ton)<sup>(1)</sup></b> International freight traffic (Tonne) <sup>(1)</sup>	1 241 512	1 466 366	1 631 639	1 616 059	1 851 289
<b>İç hat uçak trafiği (Adet)</b> Domestic aircraft traffic (Unit)	419 422	497 862	579 488	600 818	682 685
<b>Dış hat uçak trafiği (Adet)</b> International aircraft traffic (Unit)	369 047	421 549	462 881	492 229	541 110
<b>İç hat yolcu trafiği</b> Domestic passenger traffic	41 226 959	50 575 426	58 258 324	64 721 316	76 148 526
<b>Dış hat yolcu trafiği</b> International passenger traffic	44 281 549	52 224 966	59 362 145	65 630 304	73 281 995

Kaynak: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Source: Directorate General of Civil Aviation

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

General Directorate of State Airports Authority

(1) Bagaj, kargo ve postayı kapsar.

(1) Includes baggage, cargo and post.

## 15.18 Kazaya karışan uçak sayısı ve kaza sonuçları, 2009-2013

Aircraft involved in accidents and results of accidents, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kaza sayısı</b> - Number of accidents	6	5	10	9	5
<b>Ölü sayısı</b> - Number of persons killed	7	3	5	12	5
<b>Yaralı sayısı</b> - Number of persons injured	17	-	6	3	24
<b>Hasara uğrayan uçak</b> - Damaged aircraft	6	3	8	7	5

Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı

Source: Ministry of Transport, Maritime Affairs and Communications

Not. Tarımsal mücadele uçaklarını da kapsar.

Note. Also covers the aircraft which are used for agricultural purposes.

## 15.19 Denizyollarında meydana gelen kazalar ve sonuçları, 2009-2013

Maritime accidents and results of them, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Kaza sayısı<sup>(1)</sup> - Number of accidents<sup>(1)</sup></b>	147	194	132	135	118
<b>Ölü sayısı - Number of persons killed</b>	18	22	11	92	27
<b>Türk -Turkish</b>	11	22	9	25	20
<b>Yabancı - Foreign</b>	7	-	2	67	7
<b>Yaralı sayısı - Number of persons injured</b>	4	49	28	10	47
<b>Türk -Turkish</b>	1	48	27	8	36
<b>Yabancı - Foreign</b>	3	1	1	2	11

Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı

(1) Deniz kaza ve olayı sayısıdır.

Source: Ministry of Transport, Maritime Affairs and Communications

(1) Number of maritime accidents and incidents.

## 15.20 Doğalgaz boru hattı uzunluğu ve taşınan doğalgaz miktarı, 2009-2013

Length of natural gas pipeline and volume of transported natural gas, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Doğalgaz boru hattı uzunluğu</b>					
Length of natural gas pipelines (km)	11 685	11 906	12 528	12 603	12 605
<b>Taşınan doğalgaz miktarı (Milyon Sm<sup>3</sup>)</b>					
Transport volume of natural gas (Million Scm)	36 976	39 091	45 365	47 419	46 830

Kaynak: Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı

Source: General Directorate of Petroleum Pipelines and Turkish Petroleum Corporation.

## 15.21 Petrol boru hattı uzunluğu ve taşınan petrol miktarı, 2009-2013

Length of petroleum pipeline and volume of transported petroleum, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Ham petrol - Crude oil</b>					
<b>Vari (Bin adet) - Cask (Thousand unit)</b>	217 548	195 864	215 543	187 789	147 572
<b>Ton (Bin) - Tonne (Thousand)</b>	29 740	27 155	29 778	26 007	20 599
<b>Petrol boru hattı uzunluğu - Length of pipelines (km)</b>	3 065	3 038	3 038	3 038	3 045
<b>Taşınan petrol miktarı (Ton-km) (Bin)</b>					
Transport volume of petroleum (Tonne-km) (Thousand)	45 111 153	39 636 438	44 689 852	37 362 014	26 714 307

Kaynak: Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı

Source: General Directorate of Petroleum Pipelines and Turkish Petroleum Corporation.

## 15.22 Haberleşme araçları abone sayıları, 2009-2013

Number of subscribers of communication devices, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Sabit telefon</b>					
Fixed Telephone	16 534 356	16 201 466	15 210 846	13 859 672	13 551 705
<b>Cep telefonu</b>					
Mobile phone	62 779 554	61 769 635	65 321 745	67 680 547	69 661 108
<b>İnternet<sup>(1)</sup></b>					
Internet <sup>(1)</sup>	8 849 779	14 443 644	22 371 441	27 649 055	32 613 930

Kaynak: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

(1) Dial-up ve bir ay altı mobil genişbant abonelikleri dahil olmak

Source: Information and Communication Technologies Authority

(1) Includes "Dial-up" and all other subscription packages including

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>278</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
16.1 Dış ticaret göstergeleri, 2009-2013	<b>281</b>	16.1 Main indicators of foreign trade, 2009-2013
16.2 AB ülkeleri ile ihracat ve ithalat, 2009-2013	<b>290</b>	16.2 Exports and imports with EU countries, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
16.1 Dış ticaret göstergeleri, 2009-2013	<b>281</b>	16.1 Main indicators of foreign trade, 2009-2013
16.2 Ekonomik faaliyete göre dış ticaret, 2009-2013	<b>281</b>	16.2 Foreign trade by economic activity, 2009-2013
16.3 Uluslararası standart ticaret sınıflamasına göre dış ticaret, 2009-2013	<b>282</b>	16.3 Foreign trade by standard international trade classification, 2009-2013
16.4 Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre dış ticaret, 2009-2013	<b>282</b>	16.4 Foreign trade by classification of broad economic categories, 2009-2013
16.5 Bölümlere (harmonize sisteme) göre ihracat, 2009-2013	<b>283</b>	16.5 Exports by sections (harmonized system), 2009-2013
16.6 Bölümlere (harmonize sisteme) göre ithalat, 2009-2013	<b>284</b>	16.6 Imports by sections (harmonized system), 2009-2013
16.7 Dış ticaret endeksleri, 2010-2013	<b>285</b>	16.7 Foreign trade indices, 2010-2013
16.8 İBBS'ye göre ihracat ve ithalat, 2010-2013	<b>287</b>	16.8 Exports and imports by SR, 2010-2013
16.9 Ülke gruplarına göre ihracat, 2009-2013	<b>290</b>	16.9 Exports by country groups, 2009-2013
16.10 Ülke gruplarına göre ithalat, 2009-2013	<b>291</b>	16.10 Imports by country groups, 2009-2013
16.11 En çok ithalat ve ihracat yapılan 10 ülke, 2013	<b>291</b>	16.11 First 10 countries by exports and imports, 2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## DIŞ TİCARET

## Amaç ve Kapsam

Dış ticaret istatistikleri başta ödemeler dengesi olmak üzere çok yaygın kullanımı olan istatistiklerden birisidir. Ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yoğun şekilde kullanılmaktadır.

Dış ticaret istatistikleri mal ithalat ve ihracatını kapsamaktadır.

Türkiye dış ticaret istatistiklerini özel ticaret sistemine göre oluşturmaktadır. Dış ticaret istatistikleri diğer ülkelerden Türkiye gümrük bölgesine giren ve çıkan malları kapsamaktadır.

Bu mallar;

- Normal ihracat ve ithalat gümrük rejimleri,
- Dahilde ve hariçte işleme rejimleri ile yapılan işlemlerdir.

Dış ticaret istatistikleri açısından Türkiye'deki serbest bölgeler ve gümrüksüz satış mağazaları gümrük sınırı dışı kabul edilmekte, bu bölgelerden 3. ülkelerle yapılan ticaret, istatistiklere dahil edilmemektedir.

Ayrıca; aşağıdaki işlemler de dış ticaret bilgileri içerisinde yer almamaktadır:

- Bavul ticareti (Yolcu beraberliği eşya),
- Transit ticaret,
- Mal sayılmayan, ancak beyanname düzenlenen işlemler (Nakit para, kıymetli evrak, pullar vb.),
- Geçici ihracat ve ithalat,
- Para tabanlı altın,

## Bilgilerin Kaynağı

Dış ticaret verilerinin kaynağını, Gümrük Kanununa göre ihracatçı ve ithalatçı tarafından düzenlenen gümrük beyannameleri oluşturmaktadır.

Ham petrol, elektrik ve doğal gaz gibi bazı maddelerin ithal ve ihracat bilgileri doğrudan ithalatçı ve ihracatçı kuruluşlardan derlenmektedir.

## Dış Ticaret İstatistiklerinde Kullanılan Sınıflamalar

## 1. Ülke sınıflamaları

İthal edilen mallar malın ürettiği ülkelere (menşei ülke), ihracat edilen mallar ise malın tüketildiği veya bilinmiyorsa gönderildiği bilinen son ülkeye (mahrec ülke) göre sınıflandırılmaktadır.

## 2.1 Gümrük İşbirliği Konseyinin Uyumlaştırılmış Mal Tanım Kod Sistemi (HS)

Ülkemizin de taraf olduğu Gümrük İşbirliği Konseyi tarafından hazırlanan ve akit ülkelerin ithalat ve ihracat işlemlerinde kullandıkları bir ürün sınıflamasıdır.

## 2.2 Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması (SITC, Rev.3)

Dış ticaret istatistiklerinde kullanılmak üzere Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan bir ürün sınıflamasıdır. Genellikle uluslararası kuruluşlar dış ticaret istatistiklerini bu sınıflamaya göre yayımlamaktadır. 1, 2, 3, 4 ve 5 dijitten oluşan bir sistemdir. Türkiye'nin dış ticaret istatistiklerinde de kullanılmaktadır.

## FOREIGN TRADE

## Purpose and Coverage

Foreign trade statistics are used widely in the balance of payments. They are also used broadly by national and international organizations.

Foreign trade statistics include imports and exports of merchandise.

Turkey applies the Special System rules for foreign trade statistics. Foreign trade statistics include goods which enterleave the statistical territory from/to other countries and are placed.

These goods are;

- Under the customs normal export and import procedures,
- Under customs inward and outward processing procedures.

In terms of foreign trade statistics, duty-free zones and duty-free shops in Turkey are considered as beyond the customs frontier. Foreign trade with 3<sup>rd</sup> countries from these areas are excluded from statistics.

Furthermore, the transactions below are excluded from the foreign trade statistics:

- Shuttle trade,
- Transit trade,
- Some transactions with declaration but not goods (Cash, valuable paper, stamps etc.),
- Temporary imports and exports,
- Monetary gold,

## Data Sources

Foreign trade data sources are the customs declarations presented to the customs administrations by the importers and exporters in accordance with the custom law.

Import data on some goods such as crude petroleum, electricity, natural gas are obtained directly from importer enterprises.

## Classification Used in Foreign Trade Statistics

## 1. Classification by countries

Imports are classified according to the country of origin, the country in which the goods are produced. Exports are classified according to destination, that is, the country where the goods are consumed. If that is unknown, the last known country of destination is used.

## 2.1 Customs Co-operation Council, The Harmonized Commodity Description and Coding System (HS)

The harmonized system is a commodity classification prepared by the Customs Cooperation Council.

## 2.2 Standart International Trade Classification (SITC, Rev.3)

SITC is a commodity classification system prepared by the United Nations to be used in foreign trade statistics. Usually, international institutions publish foreign trade statistics according to this classification. This system has been made up 1, 2, 3, 4 and 5 digits. It is also used in Turkey's foreign trade statistics.

### 2.3 Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC, Rev.3)

Birleşmiş Milletler İstatistik Ofisi'nin gerçekleştirdiği ISIC faaliyet sınıflaması, istatistiğin geniş çaplı analizinde ve uluslararası karşılaştırmalarda merkezi bir konuma gelmiştir. ISIC'in son revizyonu ISIC Rev.3 daha önceki uyarlamalardan farklı ise de, yapısı önemli bir değişikliğe uğramamıştır. Ayrıntı düzeyi ISIC Rev.2'den çok farklıdır. Bu ayrıntı sınıflama içerisinde hemen hemen her yerde özellikle de hizmet faaliyetleri ile ilgili bölümlerde bulunmaktadır.

### 2.4 Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (BEC)

Birleşmiş Milletler İstatistik Ofisinde hazırlanan bir sınıflamadır. Mallar, yatırım, tüketim, ara malları ve diğerleri olarak dört ana grupta toplanmaktadır. SITC aracılığı ile Harmonize Sisteme geçiş imkanı vermektedir.

Türkiye'nin dış ticaret istatistiklerinde 1989 yılından sonra kullanılmaya başlanmıştır.

#### Tanım ve Kavramlar

**İhracat:** Bir ülkede yerleşik kişi ve kurumların diğer ülkelere mal satmasıdır.

**İthalat:** Bir ülkede yerleşik kişi ve kurumların diğer ülkelerden mal satın almasıdır.

**Dış ticaret hacmi:** Bir ülkenin belli bir dönemde (genellikle bir yılda) gerçekleştirdiği ihracat ve ithalatın toplamıdır.

**Dış ticaret dengesi:** Belli bir dönemde gerçekleştirilen ihracat ile ithalat arasındaki farktır (ihracat-ithalat). İhracatın ithalattan fazla olması dış ticaret fazlası, ithalatın ihracattan fazla olması ise dış ticaret açığını ifade eder.

**Ülke:** Dış ticaret istatistikleri açısından ülke; ihracat için malın tüketileceği, bilinmiyorsa gideceği bilinen son ülke, ithalat için ise malın menşei ülkesidir.

**Miktar:** İhraç ve ithal edilen malın ambalajı hariç net miktarıdır. Genellikle istatistiklerde malların net ağırlığı, malın cinsine göre bazı malların ikinci bir ölçü birimi ile miktarı (adet, litre, metre küp vb.) kullanılır.

**Değer:** Dış ticaret istatistiklerinde değer Türk Lirası, ABD Doları ve Avro cinsinden mevcuttur. İthalatta mal bedeli CIF (mal bedeli+navlun+sigorta), ihracatta ise FOB (mal bedeli+ihracatçı ülke sınırına kadar olan masraflar) olarak alınmaktadır.

**Dış ticaret hadleri:** İhracat fiyat endeksinin ithalat fiyat endeksinin bölümünün 100 ile çarpımından elde edilir. Elde edilen değer 100'den büyük çıkması, ihracatçı ülke açısından, ihracat fiyatlarındaki değişimin ithalat fiyatlarındaki değişime göre daha yüksek (avantaj), diğer durumda daha küçük olduğunu (dezavantaj) ifade eder.

**Taşıma sistemleri:** Dış ticarete konu olan malların ülke sınırını geçişte hangi taşıma sistemi ile taşındığını göstermektedir. Ana taşıma sistemleri denizyolu, karayolu, havayolu ve demiryolu olarak sayılabilir.

### 2.3 International Standart Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC, Rev.3)

ISIC activity classification prepared by United Nations Statistical Office has been centralised in extensive statistical analysis and international comparisons. Although ISIC, Rev.3, the last revision of ISIC, is different from former revisions, its structure did not change significantly. Level of detail is very different from ISIC, Rev.2. The increase in level of detail has been observed in almost everywhere, especially in the parts related with service activities.

### 2.4 Classification by Broad Economic Categories (BEC)

The classification has been prepared by United Nations Statistical Office. Goods are classified in 4 major groups as investment, consumption, intermediate goods and others. By means of SITC, transition to the Harmonized System is possible.

The classification has been used in Turkey's foreign trade statistics since 1989.

#### Definitions and Concepts

**Export:** Selling goods by the settled persons and organisations in a country, to the other countries.

**Import:** Buying goods by the settled persons and organisations in a country, from other countries.

**Volume of foreign trade:** Total of export and import of a country in a specific period of time (usually one year).

**Balance of foreign trade:** The difference between export and import in a specific period of time (export-import). If the export is more than import there is a surplus, in contrast, if the import is more than export there is a deficit.

**Country:** For export, if known, the goods to be consumed in, otherwise, the last destination. For import, the country of origin.

**Quantity:** Net mass of the good. Beside net mass, according to the type of the good supplementary unit is used (number, liter, cubic meter, etc).

**Value:** Foreign trade statistics show imports at CIF (Cost+Insurance+Freight) and exports at FOB (Free on Board), both expressed in Turkish Lira, US Dollar and Euro.

**Terms of foreign trade:** The ratio of export price index to import price index multiplied by 100. For the exporter country, if the result is bigger than 100, means that the change in export prices bigger than that of import prices (advantage), otherwise, is less (disadvantage).

**Transport systems:** It shows that how the commodities are transported by. The main transport systems are maritime line, highway, air line and railway.

**Döviz:** Dış ticaret işlemlerinde mal bedelinin ödenmesinde kullanılan ülke paraları cinsini göstermektedir. Türkiye'nin dış ticaretinde en fazla kullanılan döviz cinsleri Avro ve ABD Dolarıdır.

**İllere (İBBS) göre dış ticaret:** Firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu illere göre oluşturulmuştur.

#### Dış Ticaret Endeksleri

2010 temel yıllık dış ticaret endeksleri, SITC Revize 3 sınıflamasına göre hesaplanarak aylık olarak yayımlanmaktadır. Endeksler, SITC Revize 3 sınıflamasının yanı sıra, ISIC Revize 4, BEC ve ISIC Revize 3'e göre de hesaplanmaktadır. 2010 temel yıllık dış ticaret birim değer endeksleri Fisher, miktar endeksleri değer endekslerinin Fisher birim değer endeksine oranından elde edilmiştir.

**Foreign exchange:** It shows that the kind of money used for payments in the foreign trade transactions. The most used foreign exchanges are Euro and US Dollar.

**Foreign trade by provinces (SR):** According to the tax numbers of the firms located in province.

#### Foreign Trade Indices

Foreign trade indices based on 2010 are published monthly by SITC Revised 3. Apart from SITC Revised 3, indices are calculated by BEC, ISIC Revised 3 and ISIC Revised 4. Foreign trade unit value indices based on 2010 are calculated by Fisher formula, quantity indices are the ratio of value indices to Fisher unit value indices.

## 16.1 Dış ticaret göstergeleri, 2009-2013

Main indicators of foreign trade, 2009-2013

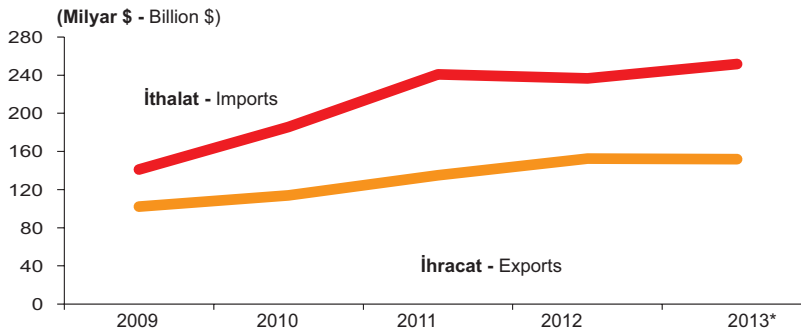
	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>İhracat (Milyon \$) - Exports (Million \$)</b>	102 143	113 883	134 907	152 462	151 787
<b>Değişim - Change (%)</b>	-22,6	11,5	18,5	13,0	-0,4
<b>İthalat (Milyon \$) - Imports (Million \$)</b>	140 928	185 544	240 842	236 545	251 650
<b>Değişim - Change (%)</b>	-30,2	31,7	29,8	-1,8	6,4
<b>Dış ticaret dengesi (Milyon \$)</b>					
Foreign trade balance (Million \$)	-38 786	-71 661	-105 935	-84 083	- 99 863
<b>Dış ticaret hacmi (Milyon \$)</b>					
Foreign trade volume (Million \$)	243 071	299 428	375 749	389 007	403 437
<b>İhracat / İthalat karşılama oranı</b>					
Proportion imports covered by exports (%)	72,5	61,4	56,0	64,5	60,3

## 16.2 Ekonomik faaliyete göre dış ticaret, 2009-2013

Foreign trade by economic activity, 2009-2013

	(Milyon \$ - Million \$)				
ISIC, Rev.3	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>İhracat - Exports</b>	102 143	113 883	134 907	152 462	151 787
<b>Tarım ve ormancılık - Agriculture and forestry</b>	4 347	4 935	5 167	5 189	5 654
<b>Balıkçılık - Fishing</b>	189	156	186	190	258
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	1 683	2 687	2 805	3 161	3 879
<b>İmalat - Manufacturing</b>	95 449	105 467	125 963	143 194	141 362
<b>Diğerleri - Others</b>	474	639	786	728	634
<b>İthalat - Imports</b>	140 928	185 544	240 842	236 545	251 650
<b>Tarım ve ormancılık - Agriculture and forestry</b>	4 594	6 457	8 895	7 447	7 718
<b>Balıkçılık - Fishing</b>	31	33	49	56	58
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	20 625	25 933	37 331	42 247	38 205
<b>İmalat - Manufacturing</b>	111 031	145 367	183 930	176 235	196 811
<b>Diğerleri - Others</b>	4 648	7 755	10 636	10 560	8 857

## 16.1 Dış ticaret göstergeleri - Main indicators of foreign trade



## 16.3 Uluslararası standart ticaret sınıflamasına göre dış ticaret, 2009-2013

Foreign trade by standard international trade classification, 2009 -2013

(Milyon \$ - Million \$)

Maddeler - Commodities SITC, Rev.3	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>İhracat - Exports</b>	102 143	113 883	134 907	152 462	151 787
<b>Canlı hayvanlar ve gıda maddeleri</b> - Food and live animals	9 126	10 499	12 286	12 686	14 112
<b>İçkiler ve tütün</b> - Beverages and tobacco	933	898	901	1 098	1 192
<b>Akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddeler</b>					
Inedible crude materials, except fuels	2 557	3 870	4 358	4 492	5 297
<b>Madeni yakıtlar, yağlar vb. ilgili maddeler</b>					
Mineral fuels, lubricants and related materials	3 921	4 469	6 539	7 708	6 724
<b>Hayvansal ve bitkisel sıvı yağlar, katı yağlar ve mumlar</b>					
Animal and vegetable oils, fats and waxes	427	346	862	1 061	1 230
<b>Başka yerde belirtilmeyen kimya sanayi ürünleri</b>					
Chemicals and related products, n.e.s.	5 293	6 806	8 047	8 913	9 456
<b>Başlıca sınıflara ayrılarak işlenmiş mallar</b>					
Manufactured goods classified chiefly by material	28 600	33 181	40 328	41 262	41 812
<b>Makine ve ulaştırma araçları</b> - Machinery and transport equipment	28 789	31 811	37 442	37 432	41 023
<b>Çeşitli mamul eşya</b> - Miscellaneous manufactured articles	17 581	19 763	22 464	24 318	27 291
<b>SITC'de hiç bir yerde sınıflandırılmamış eşya ve mamül</b>					
Commodities and transactions not classified elsewhere in the SITC	4 915	2 239	1 681	13 493	3 649
<b>İthalat - Imports</b>	140 928	185 544	240 842	236 545	251 650
<b>Canlı hayvanlar ve gıda maddeleri</b> - Food and live animals	3 591	4 505	6 888	6 340	6 784
<b>İçkiler ve tütün</b> - Beverages and tobacco	479	450	551	639	703
<b>Akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddeler</b>					
Inedible crude materials, except fuels	9 936	15 395	20 052	18 630	16 798
<b>Madeni yakıtlar, yağlar vb. ilgili maddeler</b>					
Mineral fuels, lubricants and related materials	29 905	38 497	54 117	60 116	55 916
<b>Hayvansal ve bitkisel sıvı yağlar, katı yağlar ve mumlar</b>					
Animal and vegetable oils, fats and waxes	1 122	1 047	1 672	1 943	1 871
<b>Başka yerde belirtilmeyen kimya sanayi ürünleri</b>					
Chemicals and related products, n.e.s.	20 266	25 446	31 191	29 686	31 873
<b>Başlıca sınıflara ayrılarak işlenmiş mallar</b>					
Manufactured goods classified chiefly by material	23 187	31 802	38 429	36 040	38 713
<b>Makine ve ulaştırma araçları</b> - Machinery and transport equipment	41 055	53 876	67 077	61 606	68 407
<b>Çeşitli mamul eşya</b> - Miscellaneous manufactured articles	9 325	11 638	14 138	13 153	15 114
<b>SITC'de hiç bir yerde sınıflandırılmamış eşya ve mamül</b>					
Commodities and transactions not classified elsewhere in the SITC	2 062	2 888	6 726	8 392	15 472

## 16.4 Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre dış ticaret, 2009-2013

Foreign trade by classification of broad economic categories, 2009-2013

(Milyon \$ - Million \$)

Ana mal grupları - Major commodity groups BEC	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>İhracat - Exports</b>	102 143	113 883	134 907	152 462	151 787
<b>Sermaye malları</b> - Capital goods	11 117	11 771	14 192	13 734	15 593
<b>Ara malları</b> - Intermediate goods	49 734	56 381	67 942	82 656	74 799
<b>Tüketim malları</b> - Consumption goods	40 733	45 321	52 219	55 556	60 733
<b>Diğerleri</b> - Others	559	411	555	516	661
<b>İthalat - Imports</b>	140 928	185 544	240 842	236 545	251 650
<b>Sermaye malları</b> - Capital goods	21 463	28 818	37 271	33 925	36 761
<b>Ara malları</b> - Intermediate goods	99 510	131 445	173 140	174 930	183 810
<b>Tüketim malları</b> - Consumption goods	19 290	24 735	29 692	26 699	30 416
<b>Diğerleri</b> - Others	666	546	739	990	663



16.5 Bölümlere (harmonize sisteme) göre ihracat, 2009-2013  
Exports by sections (harmonized system), 2009-2013

Bölümler - Sections	(Milyon \$ - Million \$)				
	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Toplam - Total</b>	102 143	113 883	134 907	152 462	151 787
<b>Canlı hayvanlar ve hayvansal ürünler - Live animals, animal products</b>	779	865	1 322	1 557	1 876
<b>Bitkisel ürünler - Vegetable products</b>	5 206	6 038	6 643	6 430	6 844
<b>Hayvansal, bitkisel katı ve sıvı yağlar; hayvansal, bitkisel mumlar</b> Animal or vegetable fats and oils, animal or vegetable waxes	511	458	1 026	1 201	1 403
<b>Gıda sanayii müstahzarları; meşrubat, alkollü içki, sirke; tütün ve sigara - Prepared foodstuffs; beverages, spirits and vinegar; tobacco and manufactured tobacco substitutes</b>	4 206	4 679	5 436	6 063	6 855
<b>Mineral maddeler - Mineral products</b>	6 788	8 276	10 259	11 580	11 245
<b>Kimya sanayii ve buna bağlı sanayii ürünleri</b> Chemical industry and affiliated industrial products	3 386	4 441	5 090	5 629	5 838
<b>Plastikler ve mamulleri; kauçuk ve mamulleri</b> Plastics and articles thereof; rubber and articles thereof	4 562	5 613	7 173	7 438	8 091
<b>Deri, kösele, post, kürk vb. maddelerden ve bağırsaktan mamul eşya - Raw hides and skins, leather, furskins and articles thereof; articles of animal gut</b>	548	661	820	846	903
<b>Ağaç ve ahşap eşya; mantar ve örülmeye elverişli maddelerden eşya - Wood and articles of wood; cork and articles of cork; manufactures of straw, other plaiting materials; basketware and wickerwork</b>	511	574	654	659	726
<b>Odun, lifli selülozik maddelerin hamurları ve geri kazanılmış kağıt, karton vs. - Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered paper paperboard and articles thereof</b>	1 095	1 316	1 545	1 130	1 264
<b>Dokumaya elverişli maddeler vb. mamul eşya</b> Textiles and textile articles	19 317	21 826	24 958	25 500	27 707
<b>Ayakkabı, başlık, şemsiye, baston, kemer, yapma çiçek; saç mamul eşya vs. - Footwear, headgear, umbrellas, riding-crops; articles of human hair</b>	312	422	472	576	758
<b>Taş, alçı, çimento, amyant, mika vb. maddelerden eşya; seramik ve cam</b> Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials; ceramic products; glass and glassware	2 433	2 719	2 980	3 134	3 373
<b>Kıymetli taşlar ve metaller; kıymetli metallerle kaplama metaller, inciler vb. eşya; metal para - Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal and articles thereof; coin</b>	5 929	3 747	3 739	16 325	6 979
<b>Adi metaller ve adi metallerden eşya</b> Base metals and articles of base metal	14 829	17 349	21 575	22 045	20 993
<b>Makina ve cihazlar; elektrik malzemesi; ses ve görüntü kaydedici, kaydedilen ses ve görüntüyü tekrar veren cihazlar vb. aksam, parça ve teferruatı - Machinery and mechanical appliances; electrical equipment; parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers and parts and accessories of such articles</b>	14 763	16 944	20 435	21 372	22 534
<b>Nakil vasıtaları - Vehicles, aircraft, vessels</b>	14 450	15 232	17 533	16 589	19 012
<b>Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar alet ve cihazları; tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar; saatçi eşyası; müzik aletleri; bunların aksam, parça ve aksesuarı - Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus; clocks and watches; musical instruments; parts and accessories thereof</b>	354	396	476	585	698
<b>Silahlar ve mühimmat; bunların aksam, parça ve aksesuarı</b> Arms and ammunition; parts and accessories thereof	136	188	238	336	433
<b>Muhtelif mamul eşya - Miscellaneous manufactured articles</b>	1 750	1 971	2 320	3 316	3 940
<b>Sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalar</b> Works of art, collectors' pieces and antiques	276	169	211	150	315

**16.6 Bölümlere (harmonize sisteme) göre ithalat, 2009-2013**  
Imports by sections (harmonized system), 2009-2013

Bölümler - Sections	(Milyon \$ - Million \$)				
	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Toplam - Total</b>	140 928	185 544	240 842	236 545	251 650
<b>Canlı hayvanlar ve hayvansal ürünler - Live animals; animal products</b>	287	884	1 877	1 293	766
<b>Bitkisel ürünler - Vegetable products</b>	2 991	3 491	4 689	4 252	4 802
<b>Hayvansal, bitkisel katı ve sıvı yağlar; hayvansal, bitkisel mumlar</b> Animal or vegetable fats and oils animal or vegetable waxes	1 094	990	1 602	1 865	1 810
<b>Gıda sanayii müstahzarları; meşrubat, alkollü içki, sirke; tütün ve sigara - Prepared foodstuffs; beverages, spirits and vinegar; tobacco and manufactured tobacco substitutes</b>	1 982	2 318	2 793	3 324	3 822
<b>Mineral maddeler - Mineral products</b>	31 127	39 810	55 825	61 804	57 572
<b>Kimya sanayii ve buna bağlı sanayii ürünleri</b> Chemical industry and affiliated industrial products	14 295	16 890	20 058	18 508	19 450
<b>Plastikler ve mamulleri; kauçuk ve mamulleri</b> Plastics and articles thereof; rubber and articles thereof	8 500	12 052	15 940	15 541	16 943
<b>Deri, kösele, post, kürk vb. maddelerden ve bağırsaktan mamul eşya - Raw hides and skins, leather, furskins and articles thereof; articles of animal gut</b>	714	964	1 307	1 278	1 345
<b>Ağaç ve ahşap eşya; mantar ve örülmeye elverişli maddelerden eşya - Wood and articles of wood; cork and articles of cork; manufactures of straw, other plaiting materials; basketware and wickerwork</b>	746	1 117	1 450	1 638	1 583
<b>Odun, lifli selülozik maddelerin hamurları ve geri kazanılmış kağıt, karton vs. - Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered paper paperboard and articles thereof</b>	2 685	3 503	3 884	3 609	3 914
<b>Dokumaya elverişli maddeler vb. mamul eşya</b> Textiles and textile articles	8 464	11 965	13 747	11 354	12 458
<b>Ayakkabı, başlık, şemsiye, baston, kemer, yapma çiçek; saç mamul eşya vs. - Footwear, headgear, umbrellas, riding-crops; articles of human hair</b>	623	775	1 011	981	1 121
<b>Taş, alçı, çimento, amyant, mika vb. maddelerden eşya; seramik ve cam</b> Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials; ceramic products; glass and glassware	1 076	1 435	1 698	1 589	1 876
<b>Kıymetli taşlar ve metaller; kıymetli metallerle kaplama metaller, inciler vb. eşya; metal para - Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal and articles thereof; coin</b>	2 004	3 037	7 022	8 529	16 224
<b>Adi metaller ve adi metallerden eşya</b> Base metals and articles of base metal	17 976	26 055	33 025	31 471	31 152
<b>Makina ve cihazlar; elektrik malzemesi; ses ve görüntü kaydedici, kaydedilen ses ve görüntüyü tekrar veren cihazlar vb. aksam, parça ve teferruatı - Machinery and mechanical appliances; electrical equipment; parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers and parts and accessories of such articles</b>	29 375	35 909	43 946	42 596	47 915
<b>Nakil vasıtaları - Vehicles, aircraft, vessels</b>	11 971	18 143	23 371	19 227	20 662
<b>Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar alet ve cihazları; tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar; saatçi eşyası; müzik aletleri; bunların aksam, parça ve aksesuarı - Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus; clocks and watches; musical instruments; parts and accessories thereof</b>	3 041	3 728	4 473	4 379	4 938
<b>Silahlar ve mühimmat; bunların aksam, parça ve aksesuarı</b> Arms and ammunition; parts and accessories thereof	109	152	123	209	190
<b>Muhtelif mamul eşya - Miscellaneous manufactured articles</b>	1 425	1 940	2 488	2 307	2 712
<b>Sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalar</b> Works of art, collectors' pieces and antiques	443	387	514	792	394

## 16.7 Dış ticaret endeksleri, 2010-2013

Foreign trade indices, 2010-2013

(2010=100)

SITC Rev.3	2010	2011	2012	2013
<b>İhracat - Exports</b>				
<b>Miktar endeksi - Quantity index</b>				
<b>Genel endeks - General index</b>	100,00	106,15	123,86	122,63
<b>Gıda, içecek ve tütün-Food, beverages and tobacco</b>	100,00	104,50	112,51	122,79
<b>Ham maddeler (yakıt hariç)-Crude materials (except fuels)</b>	100,00	109,82	124,79	144,87
<b>Yakıtlar-Fuels</b>	100,00	109,32	123,72	113,13
<b>İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)</b>				
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	100,00	107,25	115,44	121,37
<b>SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar</b>				
Commodities not classified elsewhere in SITC	100,00	56,76	419,97	129,01
<b>Miktar endeksi değişim oranları</b>				
Percentage rate of change of quantity index				
<b>Genel endeks - General index</b>	-	6,15	16,68	-0,99
<b>Gıda, içecek ve tütün-Food, beverages and tobacco</b>	-	4,50	7,66	9,14
<b>Ham maddeler (yakıt hariç)-Crude materials (except fuels)</b>	-	9,82	13,63	16,10
<b>Yakıtlar-Fuels</b>	-	9,32	13,17	-8,55
<b>İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)</b>				
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	-	7,25	7,63	5,14
<b>SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar</b>				
Commodities not classified elsewhere in SITC	-	-43,24	639,92	-69,28
<b>Birim değer endeksi - Unit value index</b>				
<b>Genel endeks - General index</b>	100,00	111,65	108,14	108,70
<b>Gıda, içecek ve tütün-Food, beverages and tobacco</b>	100,00	110,76	107,55	109,30
<b>Ham maddeler (yakıt hariç)-Crude materials (except fuels)</b>	100,00	112,77	105,60	106,94
<b>Yakıtlar-Fuels</b>	100,00	133,83	139,40	132,79
<b>İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)</b>				
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	100,00	110,32	105,95	107,64
<b>SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar</b>				
Commodities not classified elsewhere in SITC	100,00	132,63	143,47	126,31
<b>Birim değer endeksi değişim oranları</b>				
Percentage rate of change of unit value index				
<b>Genel endeks - General index</b>	-	11,65	-3,14	0,51
<b>Gıda, içecek ve tütün-Food, beverages and tobacco</b>	-	10,76	-2,90	1,63
<b>Ham maddeler (yakıt hariç)-Crude materials (except fuels)</b>	-	12,77	-6,36	1,27
<b>Yakıtlar-Fuels</b>	-	33,83	4,16	-4,74
<b>İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)</b>				
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	-	10,32	-3,96	1,59
<b>SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar</b>				
Commodities not classified elsewhere in SITC	-	32,63	8,18	-11,96

**16.7 Dış ticaret endeksleri, 2010-2013 (devam)**  
Foreign trade indices, 2010-2013 (continued)

(2010=100)

SITC Rev.3	2010	2011	2012	2013
<b>İthalat - Import</b>				
<b>Miktar endeksi - Quantity index</b>				
<b>Genel endeks - General index</b>	100,00	112,91	114,07	122,61
<b>Gıda, içecek ve tütün-Food, beverages and tobacco</b>	100,00	132,30	131,37	135,59
<b>Ham maddeler (yakıt hariç)-Crude materials (except fuels)</b>	100,00	103,56	109,15	105,87
<b>Yakıtlar-Fuels</b>	100,00	108,24	115,63	113,75
<b>İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)</b>				
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	100,00	113,05	109,89	117,88
<b>SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar</b>				
Commodities not classified elsewhere in SITC	100,00	189,05	238,46	493,52
<b>Miktar endeksi değişim oranları</b>				
Percentage rate of change of quantity index				
<b>Genel endeks - General index</b>	-	12,91	1,03	7,48
<b>Gıda, içecek ve tütün-Food, beverages and tobacco</b>	-	32,30	-0,70	3,21
<b>Ham maddeler (yakıt hariç)-Crude materials (except fuels)</b>	-	3,56	5,39	-3,01
<b>Yakıtlar-Fuels</b>	-	8,24	6,83	-1,63
<b>İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)</b>				
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	-	13,05	-2,79	7,27
<b>SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar</b>				
Commodities not classified elsewhere in SITC	-	89,05	26,13	106,97
<b>Birim değer endeksi - Unit value index</b>				
<b>Genel endeks - General index</b>	100,00	114,96	111,76	110,62
<b>Gıda, içecek ve tütün-Food, beverages and tobacco</b>	100,00	113,48	107,21	111,44
<b>Ham maddeler (yakıt hariç)-Crude materials (except fuels)</b>	100,00	127,58	114,64	107,25
<b>Yakıtlar-Fuels</b>	100,00	129,86	135,04	127,69
<b>İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)</b>				
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	100,00	108,69	104,14	106,49
<b>SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar</b>				
Commodities not classified elsewhere in SITC	100,00	123,18	121,85	108,55
<b>Birim değer endeksi değişim oranları</b>				
Percentage rate of change of unit value index				
<b>Genel endeks - General index</b>	-	14,96	-2,79	-1,02
<b>Gıda, içecek ve tütün-Food, beverages and tobacco</b>	-	13,48	-5,53	3,94
<b>Ham maddeler (yakıt hariç)-Crude materials (except fuels)</b>	-	27,58	-10,14	-6,44
<b>Yakıtlar-Fuels</b>	-	29,86	3,99	-5,44
<b>İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)</b>				
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	-	8,69	-4,18	2,26
<b>SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar</b>				
Commodities not classified elsewhere in SITC	-	23,18	-1,08	-10,91

16.8 İBBS'ye göre ihracat ve ithalat, 2010-2013  
Exports and imports by SR, 2010-2013

(Milyon \$ - Million \$)

İBBS - SR	İhracat - Exports				İthalat - Imports			
	2010	2011	2012	2013*	2010	2011	2012	2013*
<b>TR Türkiye - Turkey</b>	113 883	134 907	152 462	151 787	185 544	240 842	236 545	251 650
<b>TR1 İstanbul</b>								
TR100 İstanbul	53 149	61 434	76 624	70 899	98 454	123 925	119 605	136 600
<b>TR2 Batı Marmara - West Marmara</b>								
<b>TR21</b>								
TR211 Tekirdağ	546	656	597	662	603	780	641	779
TR212 Edirne	79	60	47	46	198	213	121	113
TR213 Kırklareli	94	106	141	138	96	140	138	178
<b>TR22</b>								
TR221 Balıkesir	378	409	476	599	343	441	485	564
TR222 Çanakkale	137	144	170	199	64	160	72	95
<b>TR3 Ege - Aegean</b>								
<b>TR31</b>								
TR310 İzmir	6 682	8 072	8 659	9 312	8 419	10 621	10 577	10 653
<b>TR32</b>								
TR321 Aydın	552	706	711	689	216	313	293	300
TR322 Denizli	2 128	2 640	2 623	2 895	1 731	2 263	2 262	2 350
TR323 Muğla	211	237	243	270	99	110	121	134
<b>TR33</b>								
TR331 Manisa	3 446	4 165	4 198	3 849	2 963	3 632	3 618	3 242
TR332 Afyonkarahisar	217	292	314	362	73	91	63	89
TR333 Kütahya	120	154	145	107	139	152	120	130
TR334 Uşak	115	145	171	253	130	184	194	203
<b>TR4 Doğu Marmara - East Marmara</b>								
<b>TR41</b>								
TR411 Bursa	10 676	11 692	11 123	12 267	9 851	11 914	10 316	10 677
TR412 Eskişehir	634	767	925	828	615	628	645	701
TR413 Bilecik	47	55	92	111	132	166	149	189
<b>TR42</b>								
TR421 Kocaeli	9 487	12 341	12 598	12 171	10 423	12 703	11 734	12 418
TR422 Sakarya	1 678	2 012	1 820	2 415	1 005	1 368	1 150	1 397
TR423 Düzce	66	77	86	105	80	103	86	91
TR424 Bolu	54	91	100	154	115	144	179	204
TR425 Yalova	46	47	51	43	47	51	63	47
<b>TR5 Batı Anadolu - West Anatolia</b>								
<b>TR51</b>								
TR510 Ankara	5 622	6 597	7 138	7 980	9 054	11 917	10 489	10 691
<b>TR52</b>								
TR521 Konya	980	1 169	1 276	1 346	803	1 171	1 154	1 226
TR522 Karaman	177	232	279	332	92	121	123	136

## 16.8 İBBS'ye göre ihracat ve ithalat, 2010-2013 (devam)

Exports and imports by SR, 2010-2013 (continued)

(Milyon \$ - Million \$)

İBBS - SR	İhracat - Exports				İthalat - Imports			
	2010	2011	2012	2013*	2010	2011	2012	2013*
<b>TR6 Akdeniz - Mediterranean</b>								
<b>TR61</b>								
TR611 Antalya	864	961	978	1 066	817	689	667	738
TR612 Isparta	129	142	155	159	67	120	48	59
TR613 Burdur	195	167	150	138	26	23	23	27
<b>TR62</b>								
TR621 Adana	1 352	1 756	1 915	2 157	2 229	2 975	3 046	2 747
TR622 Mersin	1 182	1 339	1 311	1 566	1 080	1 237	1 129	1 228
<b>TR63</b>								
TR631 Hatay	1 698	2 051	2 040	2 008	3 132	4 595	4 420	3 937
TR632 Kahramanmaraş	532	712	754	796	806	1 188	1 037	1 157
TR633 Osmaniye	75	132	118	133	327	837	840	707
<b>TR7 Orta Anadolu - Central Anatolia</b>								
<b>TR71</b>								
TR711 Kırıkkale	47	6	6	8	14	15	5	4
TR712 Aksaray	57	84	63	66	48	67	50	44
TR713 Niğde	46	59	63	70	43	30	21	45
TR714 Nevşehir	53	80	47	47	19	30	38	33
TR715 Kırşehir	143	203	203	220	156	267	212	202
<b>TR72</b>								
TR721 Kayseri	1 164	1 469	1 582	1 672	1 450	1 724	1 589	1 755
TR722 Sivas	56	73	93	89	84	85	90	123
TR723 Yozgat	6	6	10	14	18	24	18	17
<b>TR8 Batı Karadeniz - West Black Sea</b>								
<b>TR81</b>								
TR811 Zonguldak	288	436	321	323	1 541	1 538	1 256	1 348
TR812 Karabük	140	224	167	200	319	418	483	468
TR813 Bartın	16	21	14	23	9	15	15	10
<b>TR82</b>								
TR821 Kastamonu	7	29	30	110	34	32	30	30
TR822 Çankırı	23	39	51	72	14	32	28	25
TR823 Sinop	29	25	27	35	7	4	9	8
<b>TR83</b>								
TR831 Samsun	275	441	423	439	612	946	1 007	854
TR832 Tokat	24	40	37	31	18	21	20	22
TR833 Çorum	114	142	166	191	66	115	98	112
TR834 Amasya	53	63	65	74	42	104	85	41
<b>TR9 Doğu Karadeniz - East Black Sea</b>								
<b>TR90</b>								
TR901 Trabzon	1 011	1 089	1 100	1 137	89	122	158	224
TR902 Ordu	351	366	334	290	76	79	104	81
TR903 Giresun	143	154	175	149	8	7	10	11
TR904 Rize	348	390	389	361	14	22	26	34
TR905 Artvin	61	62	78	55	62	52	73	37
TR906 Gümüşhane	0	0	0	0	1	0	4	2

## 16.8 İBBS'ye göre ihracat ve ithalat, 2010-2013 (devam)

Exports and imports by SR, 2010-2013 (continued)

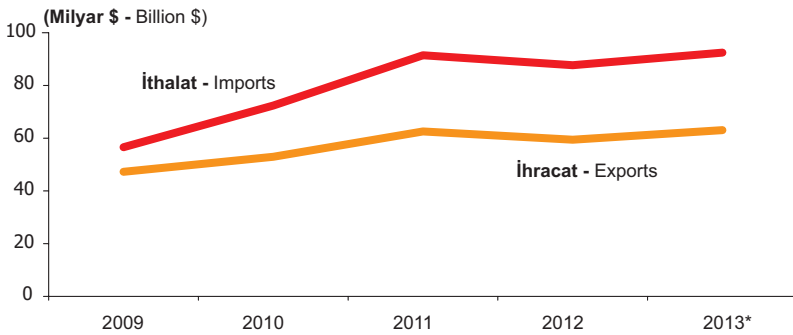
(Milyon \$ - Million \$)

İBBS - SR	İhracat - Exports				İthalat - Imports			
	2010	2011	2012	2013*	2010	2011	2012	2013*
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu</b> North East Anatolia								
<b>TRA1</b>								
TRA11 Erzurum	38	23	46	80	26	50	78	35
TRA12 Erzincan	1	2	3	3	9	25	8	3
TRA13 Bayburt	3	3	0	0	2	4	5	4
<b>TRA2</b>								
TRA21 Ağrı	77	78	42	53	59	71	76	75
TRA22 Kars	0	1	3	1	3	2	4	5
TRA23 Iğdır	102	98	85	131	6	8	8	10
TRA24 Ardahan	3	2	2	1	0	0	0	0
<b>TRB Ortadoğu Anadolu</b> Central East Anatolia								
<b>TRB1</b>								
TRB11 Malatya	276	281	283	318	92	106	97	81
TRB12 Elazığ	40	43	55	261	71	58	47	21
TRB13 Bingöl	6	5	7	11	1	1	1	1
TRB14 Tunceli	0	-	-	0	0	-	0	1
<b>TRB2</b>								
TRB21 Van	19	20	22	30	22	39	33	57
TRB22 Muş	15	8	14	33	1	3	3	2
TRB23 Bitlis	3	2	3	7	1	9	6	2
TRB24 Hakkari	309	339	363	251	20	33	39	36
<b>TRC Güneydoğu Anadolu</b> South East Anatolia								
<b>TRC1</b>								
TRC11 Gaziantep	3 518	4 760	5 580	6 161	3 431	4 723	5 054	6 658
TRC12 Adıyaman	72	61	105	86	85	89	36	36
TRC13 Kilis	23	31	12	21	50	42	17	25
<b>TRC2</b>								
TRC21 Şanlıurfa	173	148	110	154	248	289	203	319
TRC22 Diyarbakır	165	170	199	237	40	63	69	66
<b>TRC3</b>								
TRC31 Mardin	564	804	948	1 021	93	134	152	152
TRC32 Batman	27	52	84	92	27	52	27	33
TRC33 Şırnak	625	910	1 018	1 091	9	10	41	133
TRC34 Siirt	11	8	6	10	36	20	21	8
<b>Belirsiz - Non specified</b>	1	0	1	2	8	2	3	4
<b>Gizli veri - Confidential data</b>	-	-	-	-	22 232	34 284	39 478	34 540

**16.9 Ülke gruplarına göre ihracat, 2009-2013**  
Exports by country groups, 2009-2013

	(Milyon \$ - Million \$)				
	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Toplam - Total</b>	102 143	113 883	134 907	152 462	151 787
<b>Avrupa Birliği Ülkeleri (AB 28) - EU Countries (EU 28)</b>	47 228	52 934	62 589	59 398	63 026
<b>Türkiye Serbest Bölgeleri - Free Zones in Turkey</b>	1 957	2 084	2 545	2 295	2 413
<b>Sınır Ticaret Merkezleri - Border Trade Centers</b>	-	-	-	-	-
<b>Diğer ülkeler - Other countries</b>	52 957	58 865	69 773	90 768	86 348
<b>Diğer Avrupa (AB hariç) - Other European Countries</b>	11 103	11 124	12 735	14 167	14 214
<b>Kuzey Afrika - North African Countries</b>	7 416	7 025	6 701	9 444	10 042
<b>Diğer Afrika - Other African Countries</b>	2 739	2 258	3 633	3 913	4 104
<b>Kuzey Amerika - North American Countries</b>	3 579	4 242	5 459	6 663	6 576
<b>Orta Amerika ve Karayipler - Central America and Caraipts</b>	622	598	626	770	1 004
<b>Güney Amerika - South American Countries</b>	678	1 237	1 840	2 191	2 127
<b>Yakın ve Orta Doğu - Near and Middle Eastern</b>	19 193	23 295	27 935	42 451	35 575
<b>Diğer Asya - Other Asian Countries</b>	6 706	8 581	10 199	10 575	12 017
<b>Avustralya ve Yeni Zelanda - Australia and New Zealand</b>	362	403	481	490	538
<b>Diğer ülke ve bölgeler - Other countries</b>	561	102	164	105	149
<b>Seçilmiş ülke grupları - Selected country groups</b>					
<b>OECD Ülkeleri - OECD Countries</b>	52 244	57 394	67 114	66 290	68 666
<b>Avrupa Serbest Ticaret İşbirliği (EFTA) - EFTA Countries</b>	4 336	2 416	1 887	2 601	1 662
<b>Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)</b> Organization of the Blacksea Economic Cooperation	12 273	14 456	17 768	18 791	20 369
<b>Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)</b> Organization for Economic Cooperation	5 948	7 617	9 292	16 563	11 899
<b>Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)</b> Commonwealth of Independent States	7 957	10 288	13 377	15 075	16 925
<b>Türk Cumhuriyetleri - Turkish Republics</b>	3 399	3 921	5 040	5 841	6 909
<b>İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)</b> Organization of Islamic Cooperation	28 627	32 470	37 325	55 218	49 372

**16.2 AB Ülkeleri ile ihracat ve ithalat - Exports and imports with EU Countries**



Veri için tablo 16.9 - 16.10'a bakınız.  
For data, see table 16.9-16.10



**16.10 Ülke gruplarına göre ithalat, 2009-2013**  
Imports by country groups, 2009-2013

	(Milyon \$ - Million \$)				
	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Toplam - Total</b>	140 928	185 544	240 842	236 545	251 650
<b>Avrupa Birliği Ülkeleri (AB 28) - EU Countries (EU 28)</b>	56 616	72 391	91 439	87 657	92 447
<b>Türkiye Serbest Bölgeleri - Free Zones in Turkey</b>	965	878	1 038	1 046	1 268
<b>Diğer ülkeler - Other countries</b>	83 347	112 275	148 364	147 842	157 935
<b>Diğer Avrupa (AB hariç) - Other European Countries</b>	25 779	30 101	35 668	37 206	41 319
<b>Kuzey Afrika - North African Countries</b>	2 238	3 098	3 342	3 308	3 508
<b>Diğer Afrika - Other African Countries</b>	1 700	1 726	3 425	2 613	2 523
<b>Kuzey Amerika - North American Countries</b>	9 513	13 234	17 346	15 084	13 953
<b>Orta Amerika ve Karayipler - Central America and Caraips</b>	476	623	903	1 069	1 362
<b>Güney Amerika - South American Countries</b>	2 286	2 942	4 500	4 080	3 666
<b>Yakın ve Orta Doğu - Near and Middle Eastern</b>	7 134	13 011	20 439	21 410	22 214
<b>Diğer Asya - Other Asian Countries</b>	28 749	40 343	53 144	49 602	54 648
<b>Avustralya ve Yeni Zelanda - Australia and New Zealand</b>	648	493	807	861	1 318
<b>Diğer ülke ve bölgeler - Other countries</b>	4 824	6 703	8 789	12 608	13 424
<b>Seçilmiş ülke grupları - Selected country groups</b>					
<b>OECD Ülkeleri - OECD Countries</b>	72 965	94 163	121 328	113 724	124 195
<b>Avrupa Serbest Ticaret İşbirliği (EFTA) - EFTA Countries</b>	2 781	4 002	5 846	5 238	10 652
<b>Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)</b> Organization of the Blacksea Economic Cooperation	27 687	32 980	38 770	41 510	41 271
<b>Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)</b> Organization for Economic Cooperation	6 009	11 607	17 306	16 429	14 802
<b>Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)</b> Commonwealth of Independent States	24 757	28 909	33 159	35 248	34 000
<b>Türk Cumhuriyetleri - Turkish Republics</b>	1 872	2 924	3 642	3 558	3 600
<b>İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)</b> Organization of Islamic Cooperation	13 357	22 201	31 418	31 690	32 074

**16.11 En çok ithalat ve ihracat yapılan 10 ülke, 2013\***  
First 10 countries by imports and exports, 2013\*

	İthalat - Imports		İhracat - Exports		
	(Milyon \$ - Million \$)	(%)	(Milyon \$ - Million \$)	(%)	
<b>Toplam - Total</b>	251 650	100,0	<b>Toplam - Total</b>	151 787	100,0
<b>Rusya Fed. - Russia</b>	25 064	10,0	<b>Almanya - Germany</b>	13 703	9,0
<b>Çin - China</b>	24 686	9,8	<b>Irak - Iraq</b>	11 949	7,9
<b>Almanya - Germany</b>	24 182	9,6	<b>İngiltere - United Kingdom</b>	8 772	5,8
<b>İtalya - Italy</b>	12 885	5,1	<b>Rusya Fed. - Russia</b>	6 965	4,6
<b>ABD - USA</b>	12 596	5,0	<b>İtalya - Italy</b>	6 717	4,4
<b>İran - Iran</b>	10 383	4,1	<b>Fransa - France</b>	6 377	4,2
<b>İsviçre - Switzerland</b>	9 645	3,8	<b>ABD - USA</b>	5 636	3,7
<b>Fransa - France</b>	8 080	3,2	<b>BAE - UAE</b>	4 966	3,3
<b>İspanya - Spain</b>	6 418	2,6	<b>İspanya - Spain</b>	4 334	2,9
<b>Hindistan - India</b>	6 368	2,5	<b>İran - Iran</b>	4 192	2,8
<b>Diğer - Others</b>	111 343	44,2	<b>Diğer - Others</b>	78 176	51,5

İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>294</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
17.1 Tüketici fiyatları endeksi, 2009-2013	<b>300</b>	17.1 Consumer price index, 2009-2013
17.2 Üretici fiyatları endeksi, 2009-2013	<b>301</b>	17.2 Producer price index, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
17.1 Toptan eşya fiyat endeksi, 2009-2013 [1994=100]	<b>296</b>	17.1 Wholesale price index, 2009-2013 [1994=100]
17.2 Üretici fiyat endeksi, 2009-2013 [2003=100]	<b>297</b>	17.2 Producer price index, 2009-2013 [2003=100]
17.3 Toptan eşya fiyat endeksi [12 aylık ortalamalara göre değişim oranı], 2009-2013 [1994=100]	<b>298</b>	17.3 Wholesale price index [Rate of change on averages of the twelve months base], 2009-2013 [1994=100]
17.4 Üretici fiyat endeksi [12 aylık ortalamalara göre değişim oranı], 2009-2013 [2003=100]	<b>299</b>	17.4 Producer price index [Rate of change on averages of the twelve months base], 2009-2013 [2003=100]
17.5 Kentsel yerler tüketici fiyat endeksi, 2009-2013 [1994=100]	<b>300</b>	17.5 Urban areas consumer price index, 2009-2013 [1994=100]
17.6 Tüketici fiyatları endeksi, 2009-2013 [2003=100]	<b>300</b>	17.6 Consumer price index, 2009-2013 [2003=100]
17.7 Kentsel yerler tüketici fiyat endeksi [12 aylık ortalamalara göre değişim oranı], 2009-2013 [1994=100]	<b>301</b>	17.7 Urban areas consumer price index [Rate of change on averages of the twelve months base], 2009-2013 [1994=100]
17.8 Tüketici fiyatları endeksi [12 aylık ortalamalara göre değişim oranı], 2009-2013 [2003=100]	<b>301</b>	17.8 Consumer price index [Rate of change on averages of the twelve months base], 2009-2013 [2003=100]
17.9 İBBS'ye göre tüketici fiyatları endeksi ve değişim oranı, 2009-2013 [2003=100]	<b>302</b>	17.9 Consumer price index and rate of changes according to SR, 2009-2013 [2003=100]

## AÇIKLAMA

## FİYAT VE ENDEKSLER

**Toptan Eşya Fiyat Endeksi (1994=100 temel yılı)**

Toptan Eşya Fiyat Endeksi Laspeyres formülüne göre dört ana sektör (tarım, avcılık ve ormancılık, madencilik ve taşocakçılığı, imalat sanayi, elektrik, doğal gaz, su) ve tüm grup için derlenmektedir. Endeks ulusaldir ve 678 madde ve ulusal üretim paylaşımında önemli paylara sahip yaklaşık 1300 firmayı kapsamaktadır.

Maddeler ISIC, Rev.3'e uygun olarak sınıflandırılmıştır. Tüm üreticiler (üretim payında belirli bir paya sahip toptan eşya birimleri) kapsam dahiline alınmıştır. İhracatların değeri malların toplam değerinden çıkartılmıştır. İthalatlar kapsam dışı bırakılmıştır.

Malların fiyatları (sebze, meyveler ve balıklar hariç) her ayın 5'inci, 15'inci ve 25'inci günlerinde daha önceden örnekleme yoluyla belirlenen kuruluşlardan derlenmektedir. Sebze, meyve ve balıklar için fiyatlar ayın en fazla 27'sine kadar toplanır ve bu fiyatlar her maddenin ortalama fiyatının elde edilebilmesi için miktarları ile ağırlıklandırılır. Fiyatlar peşin değerlerdir ve fiyatlara Katma Değer Vergisi dahil edilmiştir.

2005 yılı Ocak ayından itibaren 4 ana sektör ve alt sektörler için endeks hesaplanmaktadır.

**Üretici Fiyat Endeksleri (ÜFE)****Üretici Fiyat Endeksi (2003=100 temel yılı)**

Üretici Fiyat Endeksi zincirleme Laspeyres formülüne göre dört ana sektör (tarım, avcılık ve ormancılık, madencilik ve taşocakçılığı, imalat sanayi, elektrik, doğal gaz, su) ve tüm grup için derlenmektedir. Endeks ulusaldir ve ürün kapsamı ve ağırlıkları her yıl güncellenmektedir.

Maddeler NACE, Rev.1'e uygun olarak sınıflandırılmıştır. Tüm üreticiler kapsam dahiline alınmıştır. İhracatların değeri malların toplam değerinden çıkartılmıştır. İthalatlar kapsam dışı bırakılmıştır.

Malların fiyatları (sebze, meyveler ve balıklar hariç) her ayın 5'inci, 15'inci ve 25'inci günlerinde daha önceden örnekleme yoluyla belirlenen firmalardan derlenmektedir. Sebze, meyve ve balıklar için fiyatlar ayın en fazla 25'ine kadar toplanır ve bu fiyatlar her maddenin ortalama fiyatının elde edilebilmesi için miktarları ile ağırlıklandırılır. Fiyatlar peşin değerlerdir ve fiyatlara vergiler dahil edilmemiştir.

Kamuoyu her ayın 3. gününde veya 3. gününü takip eden ilk işgününde yayımlanan bir haber bülteni ile ÜFE'deki değişim oranları hakkında bilgilendirilmektedir.

**Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE)****Kentsel Yerler Tüketici Fiyat Endeksi (1994=100 temel yılı)**

TÜFE'nin temel başlığı 1994=100 bazlı Kentsel Yerler Tüketici Fiyat Endeksi'dir. 1994=100 bazlı endeksin coğrafi kapsamı 20 001 ve üzeri nüfusa sahip kentsel yerleşim yerleridir.

Tüketici fiyatlarında kullanılan ağırlıklar Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcaması Anketi'nin sonuçlarından elde edilmektedir.

## EXPLANATION

## PRICES AND INDEXES

**Wholesale Price Index (1994=100 based)**

Wholesale Price Index is compiled for all items and for four main sectors (agriculture, hunting and forestry, mining and stone quarrying, manufacturing industry, electricity, natural gas, water) according to the Laspeyres formula. The index is nationwide and covers 678 items and approximately 1300 firms that have an important nationwide share in production.

Items are classified as in line with ISIC, Revision 3. All producer/wholesale units that have a certain share in production are covered. The value of exports is subtracted from the total value of commodities. Importers are excluded.

Prices of commodities (except vegetables, fruits and fishes) are collected from the sampled establishments on the 5<sup>th</sup>, 15<sup>th</sup> and 25<sup>th</sup> days of each month. For vegetables, fruits and fishes, prices up to 27<sup>th</sup> day of the month are collected and these prices are weighted by quantities to obtain average price for each item. Prices include VAT and in cash.

Indices have been calculated for four main sectors and sub-sectors since January 2005.

**Producer Price Indexes (PPI)****Producer Price Index (2003=100 based)**

Producer Price Index compiled for all items and for four main sectors (agriculture, hunting and forestry, mining and stone quarrying, manufacturing industry, electricity, natural gas, water) according to the Laspeyres formula. The index is nationwide and product coverage and weights are annually updated.

Items are classified as in line with NACE, Revision 1. All producer units have a certain share in production are covered. The value of exports is subtracted from the total value of commodities. Importers are excluded.

Prices of commodities (except vegetables, fruits and fishes) are collected from the sampled establishments on the 5<sup>th</sup>, 15<sup>th</sup> and 25<sup>th</sup> days of each month. For vegetables, fruits and fishes, prices up to 25<sup>th</sup> day of the month are collected and these prices are weighted by quantities to obtain average price for each item. Prices are in cash and excluding any deductible taxes.

The public is informed about the rate of change in the PPI through a News Bulletin published on the 3<sup>rd</sup> or the following working day of each month.

**Consumer Price Index (CPI)****Urban Areas Consumer Price Index (1994=100 based)**

The title of principal CPI is 1994=100 Based Urban Places Consumer Price Index. Geographical coverage of the 1994=100 based index is the urban settlements with a population of 20 001 and above.

The weights employed in consumer prices are obtained from the results of the Household Income and Consumption Expenditures Survey.

1994=100 temel yıllık endeks COICOP'un (Amaca Göre Bireysel Tüketim Sınıflaması) 10 ana harcama grubu sınıflamasına göre oluşturulmuştur.

Taze sebze ve meyveler dışında malların mevcut fiyatları, ay boyunca olası fiyat değişimlerinin gözlemlenmesi için ayın 10'uncu ve 20'inci günlerini içine alan periyotlarda ayda iki kez derlenmektedir. Taze meyve ve sebzelerin fiyatları nispeten daha büyük değişim gösterdiği için, bu maddelerin fiyatları haftada bir derlenmektedir. Kiralara ait bilgiler ayda bir toplanmaktadır.

Endekste kapsanan malların fiyatları tüm vergilerin dahil, depozitonun hariç olduğu peşin perakende satış fiyatlarıdır. Malların ortalama fiyatları farklı kuruluşlardan derlenmektedir ve mal çeşidi ağırlığı ve kuruluş ağırlığı kullanılarak hesaplanmaktadır.

Kamuoyu her ayın 3'ünde yayımlanan bir haber bülteni ile TÜFE'deki değişim oranları hakkında bilgilendirilmektedir.

Kurumumuz 1994 yılında, nüfusu 20001 ve üzerinde olan 62 yerleşim yerinde uygulanan "Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi" sonuçlarına dayalı olarak Türkiye, 7 bölge ve 19 il kapsamında 1994=100 temel yıllık Kentsel Yerler Tüketici Fiyat Endeksinin yayımlamaya başlamıştır. 2005 yılı Ocak ayından itibaren 10 ana harcama grubu için endeks hesaplanmaktadır.

#### Tüketici Fiyat Endeksi (2003=100 temel yılı)

2003=100 temel yıllık TÜFE, Türkiye'nin ekonomik sınırları içindeki tüm parasal tüketim harcamalarını kapsamaktadır. Yaşadıkları yer ve gelir dağılımına bakılmaksızın tüm özel ve kurumsal hanehalklarının ve yabancı turistlerin harcamaları dahil edilmiştir.

TÜFE'de kullanılan ağırlıklar Hanehalkı Bütçe Anketi, Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi, Kurumsal Nüfus Bireysel Tüketim Harcama Anketi ve idari kayıt sonuçlarından elde edilmektedir. TÜFE zincirleme Laspeyres formülüne göre hesaplanmakta ve her yıl mal ve hizmetlerin ağırlıkları güncellenmektedir.

2003=100 temel yıllık endeks COICOP'un (Amaca Göre Bireysel Tüketim Sınıflaması) 12 ana harcama grubu sınıflamasına göre oluşturulmuştur. TÜFE tüm Türkiye ve 26 İstatistik Bölge için hesaplanmaktadır.

"Akaryakıt, taze sebze ve meyveler, 15 gıda ürünü, altın, futbol maçına giriş ücreti dışında malların mevcut fiyatları, ay boyunca olası fiyat değişimlerinin gözlemlenmesi için ayın 10'uncu ve 20'inci günlerini içine alan periyotlarda ayda iki kez derlenmektedir. Ay içi fiyat değişimi az olan 83 ürün için ayda bir kez, Lpg, tüp gaz, taze meyve ve sebze, 15 gıda ürünü, altın, futbol maçına giriş ücreti fiyatları nispeten daha büyük değişimler gösterdiği için, bu maddelerin fiyatları haftada bir derlenmektedir. Benzin ve mazot fiyatları ise hergün alınmaktadır. Kiralara ait bilgiler ayda bir toplanmaktadır.

Endekste kapsanan malların fiyatları tüm vergiler dahil peşin perakende satış fiyatlarıdır.

Kamuoyu her ayın 3.'de (eğer ayın 3'ü resmi tatil ise daha sonraki ilk işgününde) yayımlanan bir haber bülteni ile TÜFE'deki değişim oranları hakkında bilgilendirilmektedir.

The 1994=100 base year index was constructed according to the 10-digit major expenditure group classification of COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose).

The monthly current prices of commodities, except for fresh fruits and vegetables, are collected twice a month on the 10<sup>th</sup> and 20<sup>th</sup> days to observe the possible price variations throughout the month. Since the prices of fresh fruits and vegetables tend to change more frequently, their prices are compiled once a week. The information on rent is gathered once a month.

The prices of commodities included within the index are cash retail prices including tax but excluding any deposits. Average prices of commodities collected from different establishments are computed using establishment weights and commodity type weights.

The public is informed about the rate of change in the CPI through a News Bulletin published on the 3<sup>rd</sup> day of each month.

New consumer price indexes in this bulletin based on the results of the "Household Income and Consumption Expenditures Survey" carried out in 1994 in 62 urban settlement's with a population of more than 20001 and above, have been prepared for Turkey, 7 regions and 19 cities. Indices have been calculated for 10 main expenditure groups since January 2005.

#### Consumer Price Index (2003=100 based)

2003=100 based CPI covers all household monetary consumption expenditure within Turkish economic territory. Expenditures of all private and institutional households, and foreign visitors (domestic concept) are included irrespective of the area of residence (urban/rural) or their position in the income distribution.

The weights employed in CPI are obtained from the results of the Household Budget Survey, Tourism Survey, Individual Consumption of Institutional Population Survey and administrative data. CPI is annually chained according to the Laspeyres formula with annually updated weights.

The 2003=100 base year index was constructed according to the 12-digit major expenditure group classification of COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose). CPI is compiled for the whole country and for 26 Statistical Regions.

The monthly current prices of commodities, except for fuel, fresh fruits and vegetables, 15 food products, gold, fee paid for watching sport games (football) are collected twice a month on the 10<sup>th</sup> and 20<sup>th</sup> days to observe the possible price variations throughout the month. For 83 products that have less price volatility, prices are collected once in a month. Since the prices of Lpg, tube gas, fresh fruits and vegetables, 15 food products, gold, fee paid for watching sport games (football) tend to change more frequently, their prices are collected once a week. Petrol and diesel are collected every day. The information on rent is gathered once a month.

The prices of commodities included within the index are cash retail prices including tax.

The public is informed about the rate of change in the CPI through a News Bulletin published on the 3<sup>rd</sup> day of each month (if the 3<sup>rd</sup> of the day is formal holiday, in the first following working day).

## 17.1 Toptan eşya fiyat endeksi, 2009-2013

Wholesale price index, 2009-2013  
[1994=100]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	11 558,76	12 543,08	13 933,51	14 782,38	15 444,83
<b>Tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık</b>					
Agriculture, hunting, forestry and fishing	11 888,07	14 270,81	15 012,04	15 874,94	15 627,22
<b>Tarım, avcılık - Agriculture and hunting</b>	12 069,96	14 492,58	15 137,36	15 938,47	15 711,27
<b>Ormancılık, tomrukçuluk - Forestry and logging</b>	10 244,25	11 640,93	15 861,21	19 292,91	17 864,26
<b>Balıkçılık, balık üretme çiftlikleri - Fishing, fish production farms</b>	8 131,95	9 685,18	10 719,02	12 919,69	14 217,24
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	16 471,20	17 997,42	20 974,65	23 026,39	25 217,74
<b>Maden kömürü, linyit ve turba çıkarımı - Coal, lignite and peat</b>	15 348,63	15 703,21	17 288,03	19 572,05	21 230,36
<b>Ham petrol ve doğalgaz çıkarımı</b>					
Crude petroleum and natural gas	22 199,06	29 496,94	43 937,94	50 821,43	52 196,14
<b>Metal cevheri madenciliği - Metal ore mining</b>	20 634,90	25 052,17	34 398,87	37 492,40	35 074,39
<b>Taşocakçılığı ve diğer madenler - Quarrying and other mining</b>	9 680,13	9 879,22	10 768,39	11 197,79	13 481,58
<b>İmalat sanayii - Manufacturing</b>	11 063,76	11 729,79	13 292,44	14 018,38	14 642,91
<b>Gıda ürünleri ve içecek imalatı - Food, beverages products</b>	11 124,45	12 019,64	13 096,24	14 245,65	15 090,74
<b>Tütün ürünleri imalatı - Tobacco products</b>	15 809,26	15 101,20	15 173,37	17 266,61	18 483,07
<b>Tekstil ürünleri imalatı - Textile products</b>	6 718,39	7 358,62	9 043,85	8 908,71	9 339,54
<b>Giyim eşyası imalatı - Clothing products</b>	10 342,22	10 313,58	11 014,58	11 323,62	12 646,35
<b>Deri mamul imalatı ve hizmetleri - Leather processing</b>	9 684,37	10 000,51	11 331,63	12 157,64	12 524,49
<b>Ağaç ve mantar ürünleri imalatı</b>					
Manufacture of wood and cork products	6 219,93	6 186,70	6 746,18	7 590,57	7 763,58
<b>Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı - Paper and paper products</b>	5 866,49	6 370,53	7 045,63	7 295,92	7 527,17
<b>Basım ve yayım - Printing, publishing</b>	8 254,55	8 530,88	8 682,93	8 998,25	9 517,06
<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri</b>					
Coke, refined petroleum	26 032,41	31 886,23	45 097,75	50 261,42	50 767,37
<b>Kimyasal madde ve ürünleri imalatı</b>					
Chemicals and chemical products	6 789,18	6 879,28	7 691,87	7 951,47	8 153,24
<b>Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı - Rubber and plastic products</b>	7 812,55	7 915,21	9 004,87	9 516,37	10 074,37
<b>Metalik olmayan diğer mineral ürün imalatı</b>					
Other non-metallic mineral products	9 547,58	9 877,16	10 553,88	11 026,07	11 802,16
<b>Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	10 978,92	12 956,60	16 772,69	16 692,00	16 531,29
<b>Metal eşya sanayii (makine ve teçhizat hariç)</b>					
Manufacture of fabricated metal products (except machinery)	8 194,37	8 166,21	8 880,38	9 127,42	9 259,86
<b>Makine ve teçhizat imalatı</b>					
Manufacture of machinery and equipment	9 013,04	8 888,42	9 483,20	9 755,75	10 312,84
<b>Büro makineleri imalatı - Official machinery production</b>	3 764,86	3 480,47	3 416,31	3 827,04	4 255,66
<b>Elektrikli makine ve cihazları imalatı</b>					
Electrical machinery and apparatus	7 738,95	7 652,75	8 490,69	9 092,28	9 621,04
<b>İletişim teçhizatı imalatı - Communication equipment products</b>	3 563,09	3 471,13	3 754,66	3 849,73	3 904,16
<b>Tıbbi, hassas ve optik aletler imalatı</b>					
Medical, precision and optical instruments	6 555,29	6 763,82	6 892,91	7 269,56	7 394,22
<b>Motorlu kara taşıtı, römork, yarı römork imalatı</b>					
Motor vehicles and trailers	7 956,92	8 174,85	8 931,86	9 482,49	10 259,27
<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b>					
Other transport vehicles products	5 135,41	4 866,93	4 648,38	5 055,40	5 477,64
<b>Mobilya imalatı - Furniture products</b>	10 336,05	10 033,23	11 116,77	12 021,18	11 837,48
<b>Elektrik, gaz ve su - Electricity, gas and water</b>	13 542,80	14 029,22	14 424,43	15 936,94	17 629,63
<b>Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı</b>					
Electricity, production and distribution of gas	13 137,76	13 430,52	13 843,07	15 352,28	16 919,83
<b>Suyun toplanması, arıtımı ve dağılımı</b>					
Water collecting treatment and distribution	13 602,91	14 880,46	14 974,89	15 980,72	17 696,81

## 17.2 Üretici fiyat endeksi, 2009-2013

Producer price index, 2009-2013  
[2003=100]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	160,91	174,61	193,96	205,78	215,00
<b>Tarım - Agriculture</b>	166,02	199,09	209,77	222,45	219,47
<b>Tarım, avcılık ve ormancılık - Agriculture, hunting and forestry</b>	165,05	198,13	208,42	220,40	216,96
<b>Tarım, avcılık - Agriculture and hunting</b>	166,10	199,44	208,32	219,34	216,21
<b>Ormancılık, tomrukçuluk - Forestry and logging</b>	126,84	144,13	196,38	238,87	221,18
<b>Balıkçılık, balık üretme çiftlikleri - Fishing, fish production farms</b>	196,70	234,26	259,27	312,50	343,88
<b>Sanayi - Industry</b>	159,49	169,31	190,19	201,80	213,25
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	206,55	225,69	263,03	288,76	316,24
<b>Maden kömürü, linyit ve turba çıkarımı - Coal, lignite and peat</b>	228,27	233,55	257,12	291,08	315,75
<b>Ham petrol ve doğalgaz çıkarımı - Crude petroleum and natural gas</b>	223,60	297,11	442,56	511,90	525,74
<b>Metal cevheri madenciliği - Metal ore mining</b>	290,75	352,99	484,69	528,28	494,21
<b>Taşocakçılığı ve diğer madenler - Quarrying and other mining</b>	150,08	153,17	166,96	173,61	209,02
<b>İmalat sanayii - Manufacturing</b>	156,10	165,50	187,55	197,79	206,60
<b>Gıda ürünleri ve içecek imalatı - Food, beverages products</b>	162,31	175,37	191,08	207,85	220,18
<b>Tütün ürünleri imalatı - Tobacco products</b>	137,44	131,29	131,92	150,11	160,69
<b>Tekstil ürünleri imalatı - Textile products</b>	140,23	153,59	188,77	185,95	194,94
<b>Giyim eşyası imalatı - Clothing products</b>	124,04	123,70	132,10	135,81	151,67
<b>Deri mamul imalatı ve hizmetleri - Leather processing</b>	138,28	142,79	161,80	173,60	178,83
<b>Ağaç ve mantar ürünleri imalatı</b>					
Manufacture of wood and cork products	141,31	140,55	153,26	172,45	176,38
<b>Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı - Paper and paper products</b>	124,50	135,19	149,52	154,83	159,74
<b>Basım ve yayım - Printing, publishing</b>	172,49	178,26	181,44	188,03	198,87
<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri</b>					
Coke and refined petroleum	227,55	278,71	394,19	439,33	443,75
<b>Kimyasal madde ve ürünleri imalatı</b>					
Chemicals and chemical products	127,80	129,50	144,80	149,68	153,48
<b>Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı - Rubber and plastic products</b>	152,18	154,18	175,40	185,37	196,24
<b>Metallik olmayan diğer mineral ürün imalatı</b>					
Other non-metallic mineral products	174,37	180,39	192,75	201,38	215,55
<b>Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	183,24	216,25	279,94	278,59	275,91
<b>Metal eşya sanayii (makine ve teçhizat hariç)</b>					
Manufacture of fabricated metal products (except machinery)	181,71	181,09	196,92	202,40	205,34
<b>Makine ve teçhizat imalatı</b>					
Manufacture of machinery and equipment	147,53	145,49	155,23	159,69	168,81
<b>Büro makineleri imalatı - Official machinery production</b>	104,75	96,84	95,05	106,48	118,40
<b>Elektrikli makine ve cihazları imalatı</b>					
Electrical machinery and apparatus	171,33	169,42	187,97	201,29	212,99
<b>İletişim teçhizatı imalatı - Communication equipment products</b>	95,54	93,07	100,68	103,23	104,69
<b>Tıbbi, hassas ve optik aletler imalatı</b>					
Medical, precision and optical instruments	106,40	109,78	111,88	117,99	120,01
<b>Motorlu kara taşıtı, römork, yarı römork imalatı</b>					
Motor vehicles and trailers	119,36	122,63	133,99	142,25	153,90
<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b>					
Other transport vehicles products	70,01	66,35	63,37	68,91	74,67
<b>Mobilya imalatı - Furniture products</b>	146,57	142,28	157,64	170,47	167,86
<b>Elektrik, gaz ve su - Electricity, gas and water</b>	182,85	189,41	194,75	215,17	238,02
<b>Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı</b>					
Electricity, production and distribution of gas	189,19	193,41	199,35	221,08	243,65
<b>Suyun toplanması, arıtımı ve dağılımı</b>					
Water collecting treatment and distribution	141,06	154,30	155,28	165,71	183,51

## 17.3 Toptan eşya fiyat endeksi (12 aylık ortalamalara göre değişim oranı), 2009-2013

Wholesale price index (Rate of change on averages of the twelve months base), 2009-2013  
[1994=100]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	1,2	8,5	11,1	6,1	4,5
<b>Tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık</b>					
Agriculture, hunting, forestry and fishing	1,8	20,0	5,2	5,8	-1,6
<b>Tarım, avcılık - Agriculture and hunting</b>	2,0	20,1	4,5	5,3	-1,4
<b>Ormancılık, tomrukçuluk - Forestry and logging</b>	-7,4	13,6	36,3	21,6	-7,4
<b>Balıkçılık, balık üretme çiftlikleri - Fishing, fish production farms</b>	21,0	19,1	10,7	20,5	10,0
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	8,2	9,3	16,5	9,8	9,5
<b>Maden kömürü, linyit ve turba çıkarımı - Coal, lignite and peat</b>	15,3	2,3	10,1	13,2	8,5
<b>Ham petrol ve doğalgaz çıkarımı</b>					
Crude petroleum and natural gas	-19,9	32,9	49,0	15,7	2,7
<b>Metal cevheri madenciliği - Metal ore mining</b>	2,4	21,4	37,3	9,0	-6,5
<b>Taşocakçılığı ve diğer madenler - Quarrying and other mining</b>	21,4	2,1	9,0	4,0	20,4
<b>İmalat sanayii - Manufacturing</b>	-0,6	6,0	13,3	5,5	4,5
<b>Gıda ürünleri ve içecek imalatı - Food, beverages products</b>	5,5	8,1	9,0	8,8	5,9
<b>Tütün ürünleri imalatı - Tobacco products</b>	9,6	-4,5	0,5	13,8	7,1
<b>Tekstil ürünleri imalatı - Textile products</b>	7,3	9,5	22,9	-1,5	4,8
<b>Giyim eşyası imalatı - Clothing products</b>	3,6	-0,3	6,8	2,8	11,7
<b>Deri mamul imalatı ve hizmetleri - Leather processing</b>	3,8	3,3	13,3	7,3	3,0
<b>Ağaç ve mantar ürünleri imalatı</b>					
Manufacture of wood and cork products	2,0	-0,5	9,0	12,5	2,3
<b>Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı - Paper and paper products</b>	3,9	8,6	10,6	3,6	3,2
<b>Basım ve yayım - Printing, publishing</b>	11,0	3,4	1,8	3,6	5,8
<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri</b>					
Coke and refined petroleum	-17,5	22,5	41,4	11,5	1,0
<b>Kimyasal madde ve ürünleri imalatı</b>					
Chemicals and chemical products	-2,8	1,3	11,8	3,4	2,5
<b>Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı</b>					
Rubber and plastic products	4,5	1,3	13,8	5,7	5,9
<b>Metalik olmayan diğer mineral ürün imalatı</b>					
Other non-metallic mineral products	3,5	3,5	6,9	4,5	7,0
<b>Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	-20,3	18,0	29,5	-0,5	-1,0
<b>Metal eşya sanayii (makine ve teçhizat hariç)</b>					
Manufacture of fabricated metal products (except machinery)	3,8	-0,3	8,8	2,8	1,5
<b>Makine ve teçhizat imalatı</b>					
Manufacture of machinery and equipment	3,6	-1,4	6,7	2,9	5,7
<b>Büro makineleri imalatı - Official machinery production</b>	16,0	-7,6	-1,8	12,0	11,2
<b>Elektrikli makine ve cihazları imalatı</b>					
Electrical machinery and apparatus	2,2	-1,1	11,0	7,1	5,8
<b>İletişim teçhizatı imalatı - Communication equipment products</b>	13,8	-2,6	8,2	2,5	1,4
<b>Tıbbi, hassas ve optik aletler imalatı</b>					
Medical, precision and optical instruments	18,3	3,2	1,9	5,5	1,7
<b>Motorlu kara taşıtı, römork, yarı römork imalatı</b>					
Motor vehicles and trailers	4,6	2,7	9,3	6,2	8,2
<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b>					
Other transport vehicles products	7,4	-5,2	-4,5	8,8	8,4
<b>Mobilya imalatı - Furniture products</b>	0,3	-2,9	10,8	8,1	-1,5
<b>Elektrik, gaz ve su - Electricity, gas and water</b>	16,1	3,6	2,8	10,5	10,6
<b>Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı</b>					
Electricity, production and distribution of gas	16,7	2,2	3,1	10,9	10,2
<b>Suyun toplanması, arıtımı ve dağılımı</b>					
Water collecting treatment and distribution	9,6	9,4	0,6	6,7	10,7

## 17.4 Üretici fiyat endeksi (12 aylık ortalamalara göre değişim oranı), 2009-2013

Producer price index (Rate of change on averages of the twelve months base), 2009-2013  
[2003=100]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	1,2	8,5	11,1	6,1	4,5
<b>Tarım - Agriculture</b>	2,3	19,9	5,4	6,0	-1,3
<b>Tarım, avcılık ve ormancılık - Agriculture, hunting and forestry</b>	1,8	20,0	5,2	5,8	-1,6
<b>Tarım, avcılık - Agriculture and hunting</b>	2,0	20,1	4,5	5,3	-1,4
<b>Ormancılık, tomrukçuluk - Forestry and logging</b>	-7,4	13,6	36,3	21,6	-7,4
<b>Balıkçılık, balık üretme çiftlikleri - Fishing, fish production farms</b>	21,0	19,1	10,7	20,5	10,0
<b>Sanayi - Industry</b>	1,0	6,2	12,3	6,1	5,7
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	8,2	9,3	16,5	9,8	9,5
<b>Maden kömürü, linyit ve turba çıkarımı - Coal, lignite and peat</b>	15,3	2,3	10,1	13,2	8,5
<b>Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı - Crude petroleum and natural gas</b>	-19,9	32,9	49,0	15,7	2,7
<b>Metal cevheri madenciliği - Metal ore mining</b>	2,4	21,4	37,3	9,0	-6,4
<b>Taşocakçılığı ve diğer madenler - Quarrying and other mining</b>	21,4	2,1	9,0	4,0	20,4
<b>İmalat sanayii - Manufacturing</b>	-0,6	6,0	13,3	5,5	4,5
<b>Gıda ürünleri ve içecek imalatı - Food, beverages products</b>	5,5	8,1	9,0	8,8	5,9
<b>Tütün ürünleri imalatı - Tobacco products</b>	9,6	-4,5	0,5	13,8	7,1
<b>Tekstil ürünleri imalatı - Textile products</b>	7,3	9,5	22,9	-1,5	4,8
<b>Giyim eşyası imalatı - Clothing products</b>	3,6	-0,3	6,8	2,8	11,7
<b>Deri mamul imalatı ve hizmetleri - Leather processing</b>	3,8	3,3	13,3	7,3	3,0
<b>Ağaç ve mantar ürünleri imalatı</b>					
<b>Manufacture of wood and cork products</b>	2,0	-0,5	9,0	12,5	2,3
<b>Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı - Paper and paper products</b>	3,9	8,6	10,6	3,6	3,2
<b>Basım ve yayım - Printing, publishing</b>	11,0	3,4	1,8	3,6	5,8
<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri</b>					
<b>Coke and refined petroleum</b>	-17,5	22,5	41,4	11,5	1,0
<b>Kimyasal madde ve ürünleri imalatı</b>					
<b>Chemicals and chemical products</b>	-2,8	1,3	11,8	3,4	2,5
<b>Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı</b>					
<b>Rubber and plastic products</b>	4,5	1,3	13,8	5,7	5,9
<b>Metalik olmayan diğer mineral ürün imalatı</b>					
<b>Other non-metallic mineral products</b>	3,5	3,5	6,9	4,5	7,0
<b>Ana metal sanayii - Manufacture of basic metals</b>	-20,3	18,0	29,5	-0,5	-1,0
<b>Metal eşya sanayii (makine ve teçhizat hariç)</b>					
<b>Manufacture of fabricated metal products (except machinery)</b>	3,8	-0,3	8,8	2,8	1,5
<b>Makine ve teçhizat imalatı</b>					
<b>Manufacture of machinery and equipment</b>	3,6	-1,4	6,7	2,9	5,7
<b>Büro makineleri imalatı - Official machinery production</b>	16,0	-7,6	-1,8	12,0	11,2
<b>Elektrikli makine ve cihazları imalatı</b>					
<b>Electrical machinery and apparatus</b>	2,2	-1,1	11,0	7,1	5,8
<b>İletişim teçhizatı imalatı - Communication equipment products</b>	13,8	-2,6	8,2	2,5	1,4
<b>Tıbbi, hassas ve optik aletler imalatı</b>					
<b>Medical, precision and optical instruments</b>	18,3	3,2	1,9	5,5	1,7
<b>Motorlu kara taşıtı, römork, yarı römork imalatı</b>					
<b>Motor vehicles and trailers</b>	4,6	2,7	9,3	6,2	8,2
<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b>					
<b>Other transport vehicles products</b>	7,4	-5,2	-4,5	8,8	8,4
<b>Mobilya imalatı - Furniture products</b>	0,3	-2,9	10,8	8,1	-1,5
<b>Elektrik, gaz ve su - Electricity, gas and water</b>	16,1	3,6	2,8	10,5	10,6
<b>Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı</b>					
<b>Electricity, production and distribution of gas</b>	16,7	2,2	3,1	10,9	10,2
<b>Suyun toplanması, arıtımı ve dağılımı</b>					
<b>Water collecting treatment and distribution</b>	9,6	9,4	0,6	6,7	10,7



## 17.5 Kentsel yerler tüketici fiyat endeksi, 2009-2013

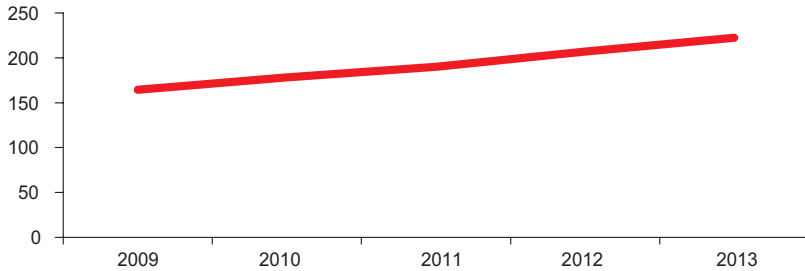
Urban areas consumer price index, 2009-2013  
[1994=100]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks</b> - All items	14 309,76	15 535,60	16 541,04	18 011,80	19 361,44
<b>Gıda, içki ve tütün</b> - Food, beverages and tobacco	13 150,12	15 073,00	15 935,73	17 427,51	19 197,72
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	8 226,09	8 600,10	9 164,70	9 913,36	10 547,13
<b>Konut</b> - Housing	22 004,46	23 385,60	24 739,29	27 572,30	29 549,51
<b>Ev eşyası</b> - House furniture	8 139,59	8 318,30	8 965,96	9 786,34	10 263,98
<b>Sağlık</b> - Health	12 952,22	13 045,90	13 124,96	13 305,03	13 660,48
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	15 800,12	17 321,00	19 048,92	20 503,65	21 903,24
<b>Eğlence ve kültür</b> - Recreation and culture	8 814,45	9 017,70	9 156,96	9 666,55	9 912,41
<b>Eğitim harcamaları</b> - Education expenses	19 840,08	20 909,10	22 044,40	23 372,95	25 036,36
<b>Lokanta, pastane ve otel</b> - Restaurant, pastry shop and hotel	18 436,44	20 182,10	21 806,33	23 802,16	26 006,07
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Miscellaneous goods and services	11 584,70	11 992,60	12 808,45	13 874,68	14 570,40

## 17.6 Tüketici fiyat endeksi, 2009-2013

Consumer price index, 2009-2013  
[2003=100]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks</b> - All items	164,32	178,40	189,90	206,84	222,33
<b>Gıda ve alkolüzsüz içecekler</b> - Food and non-alcoholic beverages	168,39	186,20	197,82	214,46	233,97
<b>Alkolü içecekler ve tütün</b> - Alcoholic beverages and tobacco	216,94	292,38	302,81	345,25	397,73
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	119,16	124,58	132,76	143,61	152,79
<b>Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar</b> Housing, water, electricity, gas and other fuels	195,73	208,02	220,06	245,26	262,85
<b>Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri</b> - Furnishings, household equipment, routine maintenance of the house	139,23	142,28	153,36	167,39	175,56
<b>Sağlık</b> - Health	126,66	127,57	128,30	130,11	133,58
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	155,94	170,95	188,00	202,36	216,18
<b>Haberleşme</b> - Communications	112,38	112,10	112,61	116,18	122,13
<b>Eğlence ve kültür</b> - Recreation and culture	142,66	145,90	148,20	156,45	160,43
<b>Eğitim</b> - Education	176,37	185,87	195,96	207,77	222,56
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurant and hotels	209,26	229,07	247,51	270,16	295,18
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Miscellaneous goods and services	179,16	191,69	216,16	244,24	256,27

17.1 Tüketici fiyat endeksi - Consumer price index  
(Genel endeks - All items)  
[2003=100]

**17.7 Kentsel yerler tüketici fiyat endeksi [12 aylık ortalamalara göre değişim oranı], 2009-2013**Urban areas consumer price index [Rate of change on averages of the twelve months base], 2009-2013  
[1994=100]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	6,3	8,6	6,5	8,9	7,5
<b>Gıda, içki ve tütün - Food, beverages and tobacco</b>	8,9	14,6	5,7	9,4	10,2
<b>Giyim ve ayakkabı - Clothing and footwear</b>	0,8	4,6	6,6	8,2	6,4
<b>Konut - Housing</b>	8,8	6,3	5,8	11,5	7,2
<b>Ev eşyası - House furniture</b>	0,9	2,2	7,8	9,2	4,9
<b>Sağlık - Health</b>	2,9	0,7	0,6	1,4	2,7
<b>Ulaştırma - Transportation</b>	0,2	9,6	10,0	7,6	6,8
<b>Eğlence ve kültür - Recreation and culture</b>	9,9	2,3	1,5	5,6	2,5
<b>Eğitim harcamaları - Education expenses</b>	5,8	5,4	5,4	6,0	7,1
<b>Lokanta, pastane ve otel - Restaurant, pastry shop and hotel</b>	9,2	9,5	8,1	9,2	9,3
<b>Çeşitli mal ve hizmetler - Miscellaneous goods and services</b>	8,4	3,5	6,8	8,3	5,0

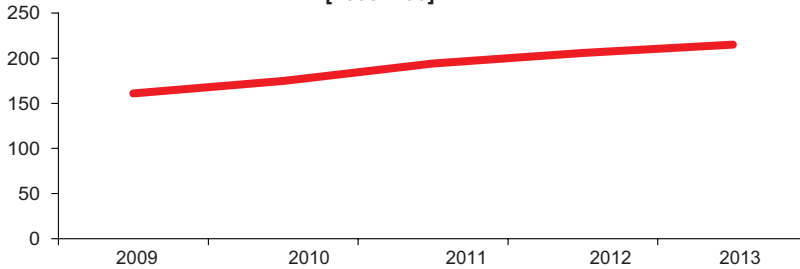
**17.8 Tüketici fiyat endeksi [12 aylık ortalamalara göre değişim oranı], 2009-2013**Consumer price index [Rate of change on averages of the twelve months base], 2009-2013  
[2003=100]

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Genel endeks - All items</b>	6,3	8,6	6,5	8,9	7,5
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler - Food and non-alcoholic beverages</b>	8,0	10,6	6,2	8,4	9,1
<b>Alkollü içecekler ve tütün - Alcoholic beverages and tobacco</b>	12,7	34,8	3,6	14,0	15,2
<b>Giyim ve ayakkabı - Clothing and footwear</b>	0,8	4,6	6,6	8,2	6,4
<b>Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar</b> Housing, water, electricity, gas and other fuels	8,8	6,3	5,8	11,5	7,2
<b>Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri - Furnishings, household equipment, routine maintenance of the house</b>	0,9	2,2	7,8	9,2	4,9
<b>Sağlık - Health</b>	2,9	0,7	0,6	1,4	2,7
<b>Ulaştırma - Transportation</b>	0,2	9,6	10,0	7,6	6,8
<b>Haberleşme - Communications</b>	3,4	-0,2	0,5	3,2	5,1
<b>Eğlence ve kültür - Recreation and culture</b>	9,9	2,3	1,5	5,6	2,5
<b>Eğitim - Education</b>	5,8	5,4	5,4	6,0	7,1
<b>Lokanta ve oteller - Restaurant and hotels</b>	9,2	9,5	8,1	9,2	9,3
<b>Çeşitli mal ve hizmetler - Miscellaneous goods and services</b>	13,0	7,0	12,8	13,0	4,9

**17.2 Üretici fiyatları endeksi - Producer price index**

(Genel endeks - All items)

[2003=100]



Veri için tablo 17.2'ye bakınız.

For data, see table 17.2.

**17.9 İBBS'ye göre tüketici fiyat endeksi ve değişim oranı, 2009-2013**  
Consumer price index and rate of changes according to SR, 2009-2013  
[2003=100]

(%)

İBBS - 2. Düzey SR - Level 2	Genel endeks General index					Oniki aylık ortalamalara göre değişim oranları Rate of change on averages of the twelve months base				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
TR - Türkiye - Turkey	164,30	178,40	189,90	206,84	222,33	6,3	8,6	6,5	8,9	7,5
TR10 İstanbul	169,42	182,50	192,64	210,28	226,86	5,8	7,7	5,6	9,2	7,9
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	163,24	177,80	190,00	207,55	224,66	5,5	8,9	6,9	9,2	8,2
TR22 Balıkesir, Çanakkale	167,78	184,30	196,41	213,48	230,27	6,1	9,8	6,6	8,7	7,9
TR31 İzmir	164,57	179,30	191,30	208,24	223,37	6,6	9,0	6,7	8,8	7,3
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	165,62	180,30	193,20	208,96	223,41	5,8	8,9	7,2	8,1	6,9
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	160,68	175,30	188,04	204,86	219,79	6,2	9,1	7,3	9,0	7,3
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	165,95	179,50	190,97	207,35	222,89	5,3	8,2	6,4	8,6	7,5
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	170,28	183,20	194,47	211,37	228,15	5,7	7,6	6,2	8,7	7,9
TR51 Ankara	169,89	184,30	196,34	213,14	229,65	7,2	8,5	6,5	8,6	7,7
TR52 Konya, Karaman	163,95	179,60	192,30	209,61	225,18	5,6	9,5	7,1	9,0	7,4
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	161,18	174,30	186,01	201,46	216,06	5,8	8,1	6,7	8,3	7,2
TR62 Adana, Mersin	165,41	180,90	193,26	211,24	227,55	7,1	9,4	6,9	9,3	7,7
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	162,46	176,60	189,79	207,52	221,89	6,8	8,7	7,5	9,3	6,9
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	163,30	179,10	192,32	211,78	228,30	7,1	9,7	7,4	10,1	7,8
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	165,94	183,00	195,24	212,87	228,74	6,8	10,3	6,7	9,0	7,5
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	162,59	174,50	186,64	202,88	218,44	4,2	7,3	7,0	8,7	7,7
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	160,07	174,60	187,40	204,43	218,67	5,7	9,1	7,4	9,1	7,0
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	163,61	177,90	189,67	206,97	222,26	5,9	8,7	6,6	9,1	7,4
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	163,40	177,70	190,68	207,89	223,50	6,6	8,7	7,3	9,0	7,5
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	164,73	179,20	194,19	212,02	228,28	5,5	8,8	8,4	9,2	7,7
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	165,50	183,00	197,10	215,73	231,15	6,2	10,6	7,7	9,4	7,1
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	161,09	175,90	188,84	206,51	222,51	7,8	9,2	7,4	9,4	7,7
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	167,21	181,10	194,71	212,02	227,31	8,0	8,3	7,5	8,9	7,2
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	161,11	176,60	189,91	206,84	225,61	7,6	9,6	7,6	8,9	9,1
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	162,90	178,90	192,15	209,71	226,67	8,0	9,8	7,4	9,1	8,1
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	155,82	166,90	179,00	193,81	207,76	8,4	7,1	7,3	8,3	7,2

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page		
<b>Açıklama</b>	<b>304</b>	<b>Explanation</b>	
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>	
18.1 OECD ülkelerinde satınalma gücü paritesi değerleri, 2009-2013	<b>306</b>	18.1 Purchasing power parity values in OECD countries, 2009-2013	
18.2 OECD ülkelerinde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla temelinde karşılaştırmalı fiyat düzeyi endeksleri, 2009-2013	<b>307</b>	18.2 Comparative price level indices in OECD countries on the basis of Gross Domestic Product, 2009-2013	
18.3 İBBS'ye göre tüketim harcamaları fiyat düzeyi endeksleri, 2009-2013	<b>308</b>	18.3 Price level indices for consumption expenditures by SR, 2009-2013	

## AÇIKLAMA

## SATINALMA GÜCÜ PARİTESİ

Ülkelerin gelişmişlik düzeyinin karşılaştırılmasında ülkelerin yarattıkları Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)'ları ortak bir döviz kuruna, genelde ABD Dolarına dönüştürülerek bulunan rakamlar kullanılmaktadır. Resmi ve serbest piyasa kurları arasındaki farklılıklar ve ülkelerdeki fiyat düzeylerinin farklı oluşu, bu tür karşılaştırmalarda döviz kurunun güvenilirliğini yitirmesine neden olmuştur. Bu durum, döviz kurunun sakıncalarını ortadan kaldıran Satınalma Gücü Paritesi (SGP) yönteminin geliştirilmesini sağlamıştır. 1950'li yıllarda başlayan çalışmalar, 1960'ların sonunda Uluslararası Karşılaştırma Projesi'ne dönüştürülmüş, Eurostat (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) ile OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı)'nın projesi desteklemesi ve katılımcı ülke sayısının artması ile proje, 1989 yılından sonra programa dönüştürülmüştür.

Uluslararası Karşılaştırma Programı (UKP) çerçevesinde SGP'nin hesaplanabilmesi için, katılımcı ülkelerin oluşturduğu mal ve hizmet sepetinde yer alan maddelerin yıllık ortalama fiyatları ve ilgili madde gruplarının GSYH içindeki harcama ağırlıkları gerekmektedir. Program kapsamında fiyatlandırılan ve ağırlıklandırılan mal ve hizmet grupları aşağıda verilmektedir.

## 1. Hanehalkı kişisel tüketim harcamaları

- 1.1 Gıda ve alkolsüz içecekler
- 1.2 Alkollü içecekler ve tütün
- 1.3 Giyim ve ayakkabı
- 1.4 Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar
- 1.5 Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri
- 1.6 Sağlık
- 1.7 Ulaştırma
- 1.8 Haberleşme
- 1.9 Eğlence ve kültür
- 1.10 Eğitim
- 1.11 Lokanta ve oteller
- 1.12 Çeşitli mal ve hizmetler

## 2. Kar amacı gütmeyen kuruluşların kişisel tüketim harcamaları

## 3. Devletin kişisel tüketim harcamaları

- 3.1 Konut
- 3.2 Sağlık
- 3.3 Eğlence ve kültür
- 3.4 Eğitim
- 3.5 Sosyal güvenlik

## 4. Devletin ortak tüketim harcamaları

- 4.1 Devletin ortak hizmetleri

## 5. Gayri safi sabit sermaye oluşumu

- 5.1 Makine ve teçhizat
- 5.2 İnşaat projeleri

## 6. Stok değişimleri

- 6.1 Envanter değişimi
- 6.2 Değerlerin elde edilişleri ile çıkarılışları arasındaki fark

## 7. İthalat ve ihracat dengesi

- 7.1 İthalat ve ihracat dengesi

## EXPLANATION

## PURCHASING POWER PARITY

For comparison of economic aggregates among countries Gross National Products (GNP) and Gross Domestic Products (GDP) values are converted to common currency unit generally to US dollars. Due to the differences between official and free market exchange rates and differences of the countries' price levels, the exchange rates are generally considered to be less reliable in such international comparisons. This situation caused to improve the Purchasing Power Parity (PPP) method which eliminates the weakness of the exchange rates. The works started in the 1950s were transformed to International Comparison Project at the end of 1960s. Since the number of participating countries increased and the Eurostat (Statistical Office of the European Union) and OECD (Organization of Economic Cooperation and Development) supported the project, the project became an International Comparison Program (ICP) after 1989.

To calculate PPP within the framework of the ICP, the annual average prices of the items included in the representative basket of commodities (this basket is established by participating countries) and the expenditure weights of item groups in GDP are required. The groups of items which are priced and weighted within the context of the program are given below.

## 1. Individual consumption expenditures by households

- 1.1 Food and non-alcoholic beverages
- 1.2 Alcoholic beverages and tobacco
- 1.3 Clothing and footwear
- 1.4 Housing, water, electricity, gas and other fuels
- 1.5 Furnishings, household equipment and maintenance
- 1.6 Health
- 1.7 Transport
- 1.8 Communication
- 1.9 Recreation and culture
- 1.10 Education
- 1.11 Restaurants and hotels
- 1.12 Miscellaneous goods and services

## 2. Individual consumption expenditures by non-profit institutions serving households

## 3. Individual consumption expenditures by government

- 3.1 Housing
- 3.2 Health
- 3.3 Recreation and culture
- 3.4 Education
- 3.5 Social protection

## 4. Collective consumption expenditures by government

- 4.1 Collective services of government

## 5. Gross fixed capital formation

- 5.1 Machinery and equipment
- 5.2 Construction

## 6. Changes in stocks

- 6.1 Change in inventories
- 6.2 Acquisitions less disposals of valuables

## 7. Balance of exports and imports

- 7.1 Balance of exports and imports

**Tanım ve Kavramlar**

**Satınalma Gücü Paritesi (SGP):** Farklı para birimlerinin satın alma gücünü eşitleyen ve ülkeler arasındaki fiyat farklılıklarını yok ederek, ulusal para birimlerini ortak para birimine dönüştüren bir programdır.

**Uluslararası Karşılaştırma Programı (UKP):** GSYH ve bileşenlerini, SGP'ye dayalı olarak veren ve uluslararası fiyat ve hacim karşılaştırmalarına olanak sağlayan, Birleşmiş Milletler, OECD ve Eurostat gibi kuruluşlar tarafından organize edilen bir programdır.

**Avrupa Karşılaştırma Programı (AKP):** UKP'ye katılan ülke sayısının sürekli artması ve coğrafi yakınlığının getirdiği kolaylıklar dikkate alınarak program 1980 yılında bölgelere ayrılmıştır. Türkiye UKP'nin Avrupa bölgesinde yani "Avrupa Karşılaştırma Programı-AKP" organizasyonunda yer almaktadır. Avrupa Karşılaştırma Programı, Eurostat ve OECD tarafından organize edilmektedir. Bu programda yer alan ülkeler, beş gruba ayrılmıştır. Birinci grupta Kuzey Avrupa Ülkeleri, ikinci grupta Batı Avrupa ülkeleri, üçüncü grupta Doğu Avrupa ülkeleri, dördüncü grupta Güney Avrupa ülkeleri ve beşinci grupta ise diğer OECD ülkeleri kapsamaktadır. Türkiye, Güney Avrupa Ülkeleri grubunda yer almaktadır.

**Mal ve hizmet sepeti:** Program kapsamında öncelikle katılımcı ülkeleri ve ilgili madde grubunu temsil eden, ülkeler arasında karşılaştırılabilir niteliğe sahip mal ve hizmet sepeti, tüm ülkelerin katılımı ile belirlenmektedir. Mal ve hizmet sepeti belirlenirken dikkate alınan ölçüler:

- Seçilen maddelerin mümkün olduğunca fazla katılımcı ülkede bulunuyor olması,
- Seçilen maddelerin ana gruplar düzeyinde tür ve satın alış yönünden ülkeleri temsil etmesi,
- Ülkelerin aynı maddeyi fiyatlandırmalarını ve karşılaştırmalarını sağlamak için seçilen maddelerin ayrıntılı tanımlarının olması,
- Her bir grup için ülkelerin tüketim yapılarını ve madde ağırlıklarını göz önüne alarak en azından bir maddeyi kendi ülkelerinin tüketimi için temsil edici olarak belirlemesi gerekmektedir.

**Karşılaştırmalı fiyat düzeyi endeksi:** Satınalma Gücü Paritesinin döviz kuruna oranıdır. Ülkeler arasındaki fiyat düzeyi farklılıklarının ölçülmesine imkan verir.

**BÖLGESEL SATINALMA GÜCÜ PARİTESİ ÇALIŞMASI**

Çalışmada, tüketim harcamaları temelinde Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde TL'nin satın alma gücündeki farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma 2008 yılında, 81 il merkezinde gerçekleştirilmiş olup sonuçlar 2. düzey İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS), 26 bölge için elde edilmiştir.

Sonuçlar, TL'nin 26 bölgedeki satın alma gücünün göstergesi olan "Bölgesel Fiyat Düzeyi Endeksleri" temelinde yayınlanmıştır.

2009, 2010 ve 2011 yıllarına ilişkin Bölgesel SGP değerleri, madde bazında TÜFE endeksi kullanılarak tahmin edilmiştir.

2012 yılında tekrar alan çalışması yapılarak, 81 ilden derlenen fiyatlar doğrultusunda "Bölgesel Fiyat Düzeyi Endeksleri" 2. düzey İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS), 26 bölge için hesaplanmıştır. 2013 yılına ilişkin Bölgesel değerleri de, madde bazında TÜFE endeksi kullanılarak tahmin edilmiştir.

**Definitions and Concepts**

**Purchasing Power Parities (PPP):** PPP is the rate of currency conversion that equalizes the purchasing power of different currencies and eliminates the differences in price levels between countries.

**International Comparison Program (ICP):** ICP is a program organized by international organizations such as United Nations, Eurostat and the OECD. It provides international price and volume comparisons of GDP and gives GDP expenditure components based on PPPs.

**European Comparison Program (ECP):** Taking advantage of geographical proximity and the growing number of participating countries, the ICP was divided into the regions in 1980. Turkey is in the European region of the ICP that is called "European Comparison Program-ECP". ECP is organized by Eurostat and OECD. The countries in the ECP program are divided into five groups. First group consists of the Northern European Countries, second group consists of the Western European Countries, third group consists of the Eastern European Countries, fourth group consists of Southern European Countries and fifth group consists of other OECD countries. Turkey is included in the group of Southern European Countries.

**Basket of goods and services:** The basket of goods and services including representative and comparable items within the participating countries and the related item groups are determined collectively by the participating countries. The criteria in determining the basket of goods and services are as follows:

- The products selected for the basket have to be commonly found in as many participating countries as possible,
- The products selected for the basket have to be representative for all countries,
- All the items in the basket have to be precisely defined to ensure those countries price and compare equivalent items,
- For each basic heading, each participating country must nominate and define at least one representative product of its own consumption.

**Comparative price level indices:** It is the ratio of Purchasing Power Parity to exchange rate. It provides a measure of the differences in price levels between countries.

**REGIONAL PURCHASING POWER PARITY STUDY**

The object of the study is to determine the purchasing power of Turkish Liras (TL) in different regions of Turkey based on consumption expenditures.

The study was carried out in the central of 81 provinces in 2008. The results of the study was obtained for 26 Regions by Level 2 of The Nomenclature of Territorial Units for Statistics (SR) of Turkey.

The results are presented as "Regional Price Level Indices" referring the purchasing power of Turkish Liras (TL) in 26 Regions by Level 2 of SR.

Regional PPPs for 2009, 2010 and 2011 were estimated using the CPI data on item base.

The field study was carried out in 81 provinces in 2012 again. The results of the field study, "Regional Price Level Indices", was calculated for 26 Regions by Level 2 of The Nomenclature of Territorial Units for Statistics (SR) of Turkey. Regional PPPs 2013 were estimated using the CPI data on item base.

## 18.1 OECD ülkelerinde satınalma gücü paritesi değerleri, 2009-2013

Purchasing power parity values in OECD countries, 2009-2013

[Bir Amerikan doları karşılığı ulusal para birimi - National currency per USA Dollar]

(ABD=1 USA=1)

	Satınalma Gücü Paritesi değerleri				
	Purchasing Power Parity values				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Türkiye</b> - Turkey	0,91	0,94	0,99	1,03	1,08
<b>ABD</b> - USA	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<b>Almanya</b> - Germany	0,81	0,80	0,78	0,78	0,78
<b>Avustralya</b> - Australia	1,44	1,51	1,51	1,48	1,47
<b>Avusturya</b> - Austria	0,84	0,84	0,83	0,83	0,83
<b>Belçika</b> - Belgium	0,86	0,85	0,84	0,83	0,83
<b>Çek Cumhuriyeti</b> - Czech Republic	13,85	13,95	13,47	13,29	13,30
<b>Danimarka</b> - Denmark	7,80	7,75	7,69	7,63	7,64
<b>Estonya</b> - Estonia	0,52	0,52	0,52	0,54	0,55
<b>Finlandiya</b> - Finland	0,90	0,91	0,91	0,91	0,91
<b>Fransa</b> - France	0,86	0,86	0,84	0,84	0,84
<b>Hollanda</b> - Netherlands	0,84	0,85	0,83	0,83	0,83
<b>İngiltere</b> - United Kingdom	0,65	0,69	0,70	0,69	0,69
<b>İrlanda</b> - Ireland	0,89	0,84	0,83	0,82	0,81
<b>İspanya</b> - Spain	0,71	0,72	0,71	0,68	0,68
<b>İsrail</b> - Israel	3,97	3,97	3,94	4,01	4,04
<b>İsveç</b> - Sweden	8,88	8,99	8,82	8,70	8,64
<b>İsviçre</b> - Switzerland	1,51	1,51	1,44	1,39	1,37
<b>İtalya</b> - Italy	0,78	0,78	0,77	0,75	0,75
<b>İzlanda</b> - Iceland	124,52	131,83	133,56	135,46	137,94
<b>Japonya</b> - Japan	115,44	111,59	107,45	104,68	102,61
<b>Kanada</b> - Canada	1,20	1,22	1,24	1,24	1,23
<b>Kore</b> - Korea	822,21	841,74	854,59	847,93	846,08
<b>Lüksemburg</b> - Luxembourg	0,90	0,92	0,91	0,90	0,92
<b>Macaristan</b> - Hungary	125,08	125,45	123,65	124,91	127,10
<b>Meksika</b> - Mexico	7,44	7,65	7,67	7,81	7,83
<b>Norveç</b> - Norway	8,92	9,01	8,97	8,76	8,80
<b>Polonya</b> - Poland	1,86	1,82	1,82	1,82	1,80
<b>Portekiz</b> - Portugal	0,63	0,63	0,63	0,60	0,60
<b>Slovak Cumhuriyeti</b> - Slovak Republic	0,51	0,51	0,51	0,51	0,51
<b>Slovenya</b> - Slovenia	0,64	0,64	0,63	0,60	0,60
<b>Şili</b> - Chile	357,74	354,95	348,02	348,13	347,97
<b>Yeni Zelanda</b> - New Zealand	1,46	1,50	1,49	1,45	1,46
<b>Yunanistan</b> - Greece	0,69	0,70	0,69	0,67	0,65

Kaynak - Source: OECD, Statistics Database, 2014

## 18.2 OECD ülkelerinde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla temelinde karşılaştırmalı fiyat düzeyi endeksleri, 2009-2013

Comparative price level indices in OECD countries on the basis of Gross Domestic Product, 2009-2013

(OECD Toplam=100 - OECD Total=100)

	Karşılaştırmalı fiyat düzeyi endeksleri				
	Comparative price level indices				
	2009	2010	2011	2012	2013
Türkiye - Turkey	58	61	56	57	57
ABD - USA	99	98	95	99	101
Almanya - Germany	110	103	103	99	104
Avustralya - Australia	111	135	148	151	143
Avusturya - Austria	115	109	110	105	111
Belçika - Belgium	117	111	111	106	111
Çek Cumhuriyeti - Czech Republic	72	71	72	67	68
Danimarka - Denmark	144	135	136	130	137
Estonya - Estonia	72	68	69	68	73
Finlandiya - Finland	123	118	120	115	121
Fransa - France	118	111	112	107	112
Hollanda - Netherlands	115	110	110	105	110
İngiltere - United Kingdom	100	104	106	108	109
İrlanda - Ireland	122	109	109	103	108
İspanya - Spain	97	93	93	87	91
İsrail - Israel	100	104	105	103	113
İsveç - Sweden	115	122	129	127	133
İsviçre - Switzerland	137	142	154	147	149
İtalya - Italy	106	101	102	96	101
İzlanda - Iceland	99	105	110	107	114
Japonya - Japan	122	124	128	130	106
Kanada - Canada	104	116	119	122	121
Kore - Korea	64	71	73	74	78
Lüksemburg - Luxembourg	124	119	120	115	123
Macaristan - Hungary	61	59	59	55	57
Meksika - Mexico	54	59	59	59	62
Norveç - Norway	140	146	152	149	151
Polonya - Poland	59	59	59	55	57
Portekiz - Portugal	86	82	83	77	81
Slovak Cumhuriyeti - Slovak Republic	70	66	67	65	68
Slovenya - Slovenia	88	83	83	77	80
Şili - Chile	63	68	68	71	71
Yeni Zelanda - New Zealand	90	106	112	116	121
Yunanistan - Greece	95	91	92	85	86

Kaynak - Source: OECD, Statistics Database, 2014



## 18.3 İBBS'ye göre tüketim harcamaları fiyat düzeyi endeksleri, 2009-2013

Price level indices for consumption expenditures by SR, 2009, 2013

(Türkiye - Turkey =100)

İBBS-2. Düzey		Fiyat düzeyi endeksi - Price level indices				
		2009	2010	2011	2012	2013
SR - Level 2						
TR	Türkiye - Turkey	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
TR10	İstanbul	114,33	114,25	113,71	113,09	113,27
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	102,20	102,09	102,45	103,20	103,39
TR22	Balıkesir, Çanakkale	102,15	103,07	102,97	101,79	102,25
TR31	İzmir	105,68	105,62	106,72	105,71	105,63
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	101,25	101,00	101,52	101,16	100,78
TR33	Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	99,10	99,05	99,19	97,88	97,72
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	103,03	103,10	102,97	100,84	101,00
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	104,57	104,21	103,84	103,71	103,83
TR51	Ankara	105,82	106,49	105,99	105,78	105,78
TR52	Konya, Karaman	96,33	96,27	96,06	96,81	96,72
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	104,00	103,43	103,11	102,08	101,99
TR62	Adana, Mersin	99,94	99,42	99,17	100,50	100,84
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	95,56	95,45	95,76	96,33	95,90
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	95,62	95,61	95,76	96,47	96,55
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	97,41	97,68	97,66	97,31	97,39
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	99,65	98,96	99,49	99,00	99,24
TR82	Kastamonu, Çankırı, Sinop	97,46	97,54	98,21	98,07	97,33
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	97,67	97,61	97,42	97,66	97,72
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	103,24	103,66	103,61	103,08	103,03
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	97,72	97,90	98,54	99,33	99,13
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	95,93	96,64	96,95	96,40	96,08
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	96,60	96,92	97,23	98,55	98,70
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	98,21	98,71	97,78	97,80	97,87
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	96,94	96,32	96,43	96,65	97,54
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	95,92	96,02	95,55	96,40	96,45
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	93,65	92,98	91,88	94,38	93,89

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>310</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
19.1 Cumhuriyet altını, 2009-2013	<b>335</b>	19.1 Cumhuriyet gold, 2009-2013
19.2 Avrupa Para Birimi ve ABD Doları, 2009-2013	<b>335</b>	19.2 Euro and US Dollar, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
19.1 Merkez Bankası bilançosu, 2013	<b>312</b>	19.1 Central Bank balance sheet, 2013
19.2 Merkez Bankası krediler, 2009-2013 [Kurumsal sektörler göre]	<b>315</b>	19.2 Central Bank credits, 2009-2013 [Sectoral breakdown]
19.3 Merkez Bankası mevduat, 2009-2013 [Kurumsal sektörler göre]	<b>316</b>	19.3 Central Bank deposits, 2009-2013 [Sectoral breakdown]
19.4 Merkez Bankası mevduat, 2009-2013 [Türlerine göre]	<b>317</b>	19.4 Central Bank deposits, 2009-2013 [Deposit types]
19.5 Mevduat bankaları bilançosu, 2009-2013 [Tek düzen hesap planına göre]	<b>318</b>	19.5 Deposit money banks' balance sheet, 2009-2013 [According to the uniform chart of accounts]
19.6 Mevduat bankaları krediler, 2009-2013 [Kurumsal sektörler göre]	<b>320</b>	19.6 Deposit money banks credits, 2009-2013 [Sectoral breakdown]
19.7 Mevduat bankaları mevduat, 2009-2013 [Kurumsal sektörler göre]	<b>321</b>	19.7 Deposit money banks, deposits, 2009-2013 [Sectoral breakdown]
19.8 Mevduat bankaları mevduat, 2009-2013 [Türlerine göre]	<b>323</b>	19.8 Deposit money banks, 2009-2013 [Deposit types]
19.9 Kalkınma ve yatırım bankaları bilançosu, 2009-2013 [Tek düzen hesap planına göre]	<b>324</b>	19.9 Investment and development banks' balance sheet, 2009-2013 [According to the uniform chart of accounts]
19.10 Kalkınma ve yatırım bankaları krediler, 2009-2013 [Kurumsal sektörler göre]	<b>326</b>	19.10 Investment and development banks credits, 2009-2013 [Sectoral breakdown]
19.11 Katılım bankaları bilançosu, 2009-2013 [Tek düzen hesap planına göre]	<b>327</b>	19.11 Participation banks' balance sheet, 2009-2013 [According to the uniform chart of accounts]
19.12 Katılım bankaları krediler, 2009-2013 [Kurumsal sektörler göre]	<b>329</b>	19.12 Participation banks loans, 2009-2013 [Sectoral breakdown]
19.13 Katılım bankaları toplanan fonlar, 2009-2013 [Kurumsal sektörler göre]	<b>330</b>	19.13 Participation banks funds raised, 2009-2013 [Sectoral breakdown]
19.14 Katılım bankaları toplanan fonlar, 2009-2013 [Türlerine göre]	<b>332</b>	19.14 Participation banks funds raised, 2009-2013 [Deposit types]
19.15 Parasal sektör analitik bilançosu, 2009-2013 [M3 Para arzı ve karşılık kalemleri]	<b>333</b>	19.15 Monetary sector analytical balance sheet, 2009-2013 [M3 money supply and counterpart items]
19.16 Uluslararası rezervler, 2009-2013	<b>335</b>	19.16 International reserves, 2009-2013
19.17 Altın fiyatları, 2009-2013	<b>335</b>	19.17 Gold prices, 2009-2013
19.18 Döviz kurları, 2009-2013	<b>336</b>	19.18 Exchange rates, 2009-2013
19.19 Sigorta dallarına göre sigorta ve emeklilik şirketlerinin aldığı direkt primler, 2009-2013	<b>337</b>	19.19 Direct premiums received by insurance companies and type of insurance, 2009-2013
19.20 Sigorta dallarına göre sigorta ve emeklilik şirketlerinin direkt işlerden ödedikleri tazminatlar, 2009-2013	<b>338</b>	19.20 Direct payments made by insurance companies by type of insurance, 2009-2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## PARA VE BANKA

Bu bölümdeki para ve banka ile ilgili veriler, T.C. Merkez Bankası A.Ş.'den, sigorta şirketlerine ilişkin veriler ise Başbakanlık Hazine Müsteşarlığından alınmaktadır.

## T.C. Merkez Bankası

3 Ekim 1931 tarihinde faaliyete geçen banka, karma sermayeli ve özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliği olan bir anonim şirkettir. Bankanın temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Banka, fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisi belirler. Banka fiyat istikrarını sağlama amacı ile çalışmamak kaydıyla Hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını destekler.

## Bankanın temel görevleri;

Açık piyasa işlemleri yapmak,

Hükümetle birlikte Türk Lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirleri almak ve yabancı paralar ve altın karşısındaki muadeletini tespit etmeye yönelik kur rejimini belirlemek,

Türk Lirasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesi için döviz ve efektiflerin vadesiz ve vadeli alım ve satımı ile dövizlerin Türk Lirası ile değişimi ve diğer türev işlemlerini yapmak,

Bankaların ve bankaca uygun görülecek diğer mali kurumların yükümlülüklerini esas alarak zorunlu karşılıklar ve umumi disonbilite ile ilgili usul ve esasları belirlemek,

Reeskont ve avans işlemleri yapmak, ülke altın ve döviz rezervlerini yönetmek,

Türk Lirasının hacim ve tedavülünü düzenlemek,

Ödeme ve menkul kıymet transferi ve mutabakat sistemleri kurmak,

Kurulmuş ve kurulacak sistemlerin kesintisiz işlenmesini ve denetimini sağlayacak düzenlemeleri yapmak,

Ödemeler için elektronik ortam da dahil olmak üzere kullanılacak yöntemleri ve araçları belirlemek,

Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak,

Mali piyasaları izlemek ve bankalardaki mevduatın vade ve türleri ile katılım bankalarındaki (eski adıyla özel finans kurumları) katılıma hesaplarının vadelerini belirlemektir.

Banka, Hükümetin mali ve ekonomik müşavirlik, mali ajanlık ve haznedarlığını yapar.

## MONEY AND BANKING

The data presented in this section relating to money and banking is provided by the Central Bank of Turkey and data on insurance companies is provided by the Prime Ministry's Undersecretariat of Treasury.

## Central Bank of Turkey

It began operations on October 3, 1931 as a joint stock company with private and government owned capital, subject to special laws. The primary objective of the bank shall be to achieve and maintain price stability. The bank shall determine on its own discretion the monetary policy that it shall implement and the monetary policy instruments that it is going to use in order to achieve and maintain price stability. The Bank shall, provided that it shall not be in conflict with the objective of achieving and maintaining price stability, support the growth and employment policies of the Government.

## Its fundamental duties are;

to carry out open market operations,

to take necessary measures in order to protect the domestic and international value of Turkish Liras and to establish the exchange rate policy in determining the parity of Turkish Liras against gold and foreign currencies jointly with the Government,

to execute transactions such as spot and forward purchase and sale of foreign exchange and banknotes, foreign swaps and other derivatives transactions in order to determine the value of Turkish Liras against other currencies,

to determine the procedures and conditions of reserve requirements and liquidity requirement by taking into consideration the liabilities of banks and other financial institutions to be deemed appropriate by the Bank,

to conduct rediscount and advance transactions, to manage the gold and foreign exchange reserves of the country,

to regulate the volume and circulation of Turkish Liras,

to establish payment, securities transfer and settlement systems

to set forth regulations to ensure the uninterrupted operation and supervision of the existing or future systems,

to determine the methods and instrument including electronic environment for payments,

to take precautions for enhancing the stability in the financial system and to take regulatory measures with respect to money and foreign exchange markets,

to monitor the financial markets and to determine the terms and types of deposits in banks and the terms of participation funds in participation banks (formerly special finance houses).

The bank shall be the financial and economic advisor, the fiscal agent and the treasurer of the Government.

**Tanım ve Kavramlar**

**Altın:** Bu hesap Merkez Bankasındaki uluslararası standartta olan ve olmayan altınların değerini göstermektedir.

**Döviz alacakları:** Konvertibl ve konvertibl olmayan döviz cinsleri üzerinden hariçteki muhabirler nezdinde açılan hesaplar, Uluslararası Para Fonu (IMF) nezdindeki Rezerv Dilimi Pozisyonu ile Merkez Bankası şubeleri kasalarında bulunan efektifleri içermektedir.

**Madeni para:** Merkez Bankası kasalarında bulunan madeni paralardır.

**Menkul kıymetler:** İkincil piyasadan kesin alış yapılan DİBS'ler ve repo yoluyla alınmış menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

**İç krediler:** Merkez Bankasının bankacılık sektörüne açtığı krediler bu hesapta gösterilmektedir.

**Açık piyasa işlemleri:** TCMB'nin açık piyasa ve bankalararası para piyasası işlemlerinden doğan alacaklarını göstermektedir.

**Dış krediler:** TCMB ile Sudan Merkez Bankası ve Arnavutluk Merkez Bankası arasında imzalanan bankacılık sözleşmesi kapsamındaki TCMB'nin alacaklarıyla ilgili olarak TCMB'nin kullandığı kredileri içermektedir.

**Hazinenin alacakları:** TCMB kasalarında Hazine adına muhafaza edilen uluslararası standartta olmayan altın, ülkemizin IMF nezdindeki Özel Çekme Hakkı (SDR) kotasının altın ve yabancı para olarak ödenen kısmı dolayısıyla oluşan Hazinenin Rezerv Dilim İmkânı ve Hazine'nin çeşitli işlemlerinden doğan diğer alacaklarını kapsar.

**Takipteki alacaklar:** TCMB'nin Irak Merkez Bankasından kredi alacağı karşılığı ve Irak Bekhme Barajı Projesi kapsamında satın alınan senetler karşılığı doğan alacaklarını göstermektedir.

**Mevduat:** Bankaya yatırılan kamu ve bankacılık sektörüne, uluslararası kuruluşlar, fonlar ve muhtelif sektörlerle ait Türk Lirası ve yabancı para mevduatlarını gösterir.

**Para ve banka istatistikleri:** Para ve banka istatistiklerinde kullanılan parasal sektör tanımı; Merkez Bankası, mevduat bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları, katılım bankaları ve para piyasası fonlarını (B-tipi likit yatırım fonlarını) kapsamaktadır.

**Para arzı tanımları :**

**M1:** Dolaşımdaki Para + Vadesiz Mevduat (TL, YP)

**M2:** M1 + Vadeli Mevduat (TL, YP)

**M3:** M2 + Repo + Para Piyasası Fonları+ İhraç Edilen Menkul Kıymetler

**Ödemeler dengesi:** Bir ülke ile diğer ülkeler arasındaki ödeme akışını ölçmektedir. Belirli bir dönemde, genellikle bir yılda, o ülkenin tüm uluslararası iktisadi işlemlerini özet halinde sunmak için kullanılır.

**Definitions and Concepts**

**Gold:** Total gold reserves in the Central Bank (Gold conforming to international standards and gold not conforming to international standards).

**Foreign exchange:** Consists of accounts opened by the Central Bank with foreign correspondents against convertible and non-convertible foreign exchange, the Reserve Tranche Position held by the International Monetary Fund (IMF) and foreign currencies available in the Bank's vaults.

**Coin:** Coins in the vaults of the Central Bank.

**Securities portfolio:** Consists of government debt securities bought from secondary market and securities held under repo operations.

**Domestic credits:** Central Bank credits extended to the banks.

**Open market operations:** Shows claims of the Central Bank due to the open market operations and interbank money market transactions.

**Foreign credits extended by The Central Bank:** Consists of credits extended in accordance with the Banking Agreement between the Central Bank of Turkey and the Central Banks of the Sudan and Albania.

**Claims of the treasury:** Non-international standard gold held for Treasury at Central Bank, Reserve Tranche Mean of Treasury due to the position of Turkey's Special Drawing Right (SDR) quote at IMF which was paid as gold and foreign exchange and other receivables of Treasury arising from various transactions.

**Claims under legal proceedings:** Shows the claims of Central Bank of Turkey on the Central Bank of Iraq as well as the claims arising from the credit that was extended against the bills bought by the Central Bank regarding the Iraq Bekhme Dam project.

**Deposits:** Deposits of the public sector, banks, international institutions, funds and others held in the Central Bank in Turkish Liras and foreign exchange.

**Money and banking statistics :** Monetary sector definition used in money and banking statistics cover Central Bank, deposit money banks, investment and development banks and money market funds (type-B liquid funds)

**Money supply definitions:**

**M1:** Currency in Circulation + Demand Deposits (TRY, FX)

**M2:** M1 + Time Deposits (TRY, FX)

**M3:** M2 + Repo's + Money Market Funds+Debt Securities Issued

**Balance of payments:** The balance of payments, (or BOP) measures the payments that flow between any individual country and all other countries. It is used to summarize all international economic transactions for that country during a specific time period, usually a year.

## 19.1 Merkez Bankası bilançosu, 2013

Central Bank balance sheet, 2013

(Bin TL - Thousand TRY)

		2013*
<b>Varlıklar-Assets</b>		
<b>Toplam aktif-Total assets</b>		346 840 618
1	<b>Altın YP-Gold</b>	42 850 276
1.1	<b>Uluslararası standartta olan (Safi gram)</b>	
	YP-International standard FX (Net gram)	42 850 276
1.1	<b>Uluslararası standartta olan (Safi gram)</b>	
	International standard (Net gram)	519 737 015
2	<b>Yabancı para banknotlar YP-Foreign banknotes FX</b>	3 754 572
3	<b>Yurt dışı bankalar YP-Foreign correspondents FX</b>	232 625 908
3.1	<b>Menkul kıymetler YP-FX securities</b>	211 125 077
3.2	<b>Mevduat YP-Deposit FX</b>	6 271 825
3.3	<b>Diğer YP-Other FX</b>	15 229 005
4	<b>Rezerv dilimi pozisyonu YP-Reserve tranche position FX</b>	370 973
5	<b>Menkul kıymetler TL-Securities portfolio TL</b>	8 931 101
5.1	<b>Devlet iç borçlanma senetleri TL-Government securities TL</b>	8 931 101
5.2	<b>Diğer TL-Other TL</b>	0
5	<b>Menkul kıymetler YP-Securities portfolio FX</b>	0
5.1	<b>Devlet iç borçlanma senetleri YP-Government securities FX</b>	0
5.2	<b>Diğer YP-Other FX</b>	0
6	<b>Para politikası işlemlerinden alacaklar TL-Lending related to monetary policy</b>	39 081 966
6.1	<b>Açık piyasa işlemleri TL-Open market operations TL</b>	39 007 450
6.2	<b>Bankalararası para piyasası işlemleri TL-Interbank operations TL</b>	74 516
6.3	<b>Diğer TL-Other TL</b>	0
6	<b>Para politikası işlemlerinden alacaklar YP-Lending related to monetary policy</b>	0
6.3	<b>Diğer YP-Other FX</b>	0
7	<b>Yurt içi bankalar TL-Domestic banks TL</b>	0
7	<b>Yurt içi bankalar YP-Domestic banks FX</b>	0
8	<b>Krediler TL-Credits TL</b>	0
8.1	<b>İç krediler TL-Domestic credits TL</b>	0
8.1.1	<b>Reeskont kredileri TL-Rediscount credits</b>	0
8.1.2	<b>Diğer krediler TL-Other credits TL</b>	0
8.2	<b>Dış krediler TL-Foreign credits TL</b>	0
8	<b>Krediler YP-Credits FX</b>	13 329 216
8.1	<b>İç krediler YP-Domestic credits FX</b>	13 307 134
8.1.1	<b>Reeskont kredileri YP-Rediscount credits FX</b>	13 307 134
8.1.2	<b>Diğer krediler YP-Other credits FX</b>	0
8.2	<b>Dış krediler YP-Foreign credits FX</b>	22 082
9	<b>İştirakler TL-Share Participation TL</b>	0
9	<b>İştirakler YP-Share Participation FX</b>	575 905
10	<b>SDR tahsisatı nedeniyle hazine yükümlülüğü YP-Treasury Liabilities Due to SDR allocation</b>	3 524 139
11	<b>Duran varlıklar (net) TL-Fixed assets (Net)</b>	701 656
12	<b>Takipteki alacaklar (Net) TL-Claims under legal proceedings (Net)</b>	0
12.1	<b>Takipteki alacaklar TL-Claims under legal proceedings TL</b>	0
12.2	<b>Takipteki alacaklar YP-Claims under legal proceedings FX</b>	3 262 705
12.3	<b>Takipteki alacaklar karşılığı (-) TL-Provisions for claims under legal proceedings (-) TL</b>	- 3 262 705
13	<b>Ertelenmiş vergi varlığı TL-Deferred tax assets</b>	0
14	<b>Değerleme hesabı TL-Revaluation account</b>	0
15	<b>Dönem zararı TL-Loss of the period</b>	0

## 19.1 Merkez Bankası bilançosu, 2013 (devam)

Central Bank balance sheet, 2013 (continued)

(Bin TL - Thousand TRY)

	2013*
16 Diğer aktifler-Other assets TL	1 092 101
16.1 Uluslararası standartta olmayan altın (Safi gram) TL-Gold non-international standard (Net gram) TL	261 997
16.1 Uluslararası standartta olmayan altın (Safi gram)-Gold non-international standard (Net gram)	3 177 798
16.2 Madeni para TL-Coins	68 021
16.3 Gelir tahakkukları TL-Income accruals TL	28 489
16.4 Diğer TL-Other TL	733 594
16 Diğer aktifler YP-Other assets FX	2 804
16.3 Gelir tahakkukları YP-Income accruals FX	0
16.4 Diğer YP-Other FX	2 804
17 Geçmiş yıllar zararı TL-Previous years losses TL	0
Yükümlülükler-Liabilities	
Toplam aktif-Total assets	346 840 618
1 Tedavüldeki banknotlar TL-Currency issued	74 814 590
2 Para politikası işlemlerinden borçlar TL	
Liabilities related to monetary policy TL	208 520
2.1 Açık piyasa işlemleri TL-Open market operations TL	0
2.2 Bankalararası para piyasası işlemleri TL-Interbank operations TL	208 520
2.3 Likidite senetleri TL-Liquidity bills TL	0
2.4 Diğer TL-Other TL	0
2 Para politikası işlemlerinden borçlar YP	
Liabilities related to monetary policy FX	0
2.4 Diğer YP-Other FX	0
3 Mevduat TL-Deposits TL	30 156 380
3.1 Kamu sektörü mevduatı TL-Public sector TL	13 763 696
3.1.1 Hazine, genel ve özel bütçeli idareler TL	
Treasury, general and specific budgeted administration TL	13 653 972
3.1.2 Diğer TL-Other TL	109 724
3.2 Bankacılık sektörü mevduatı TL-Banking sector TL	16 086 107
3.2.1 Yurt içi bankalar TL-Domestic banks TL	16 079 934
3.2.2 Yurt dışı bankalar TL-Foreign banks TL	5 734
3.2.3 Zorunlu karşılıklar TL-Required reserves in blocked accounts TL	0
3.2.3 Nakit TL-Cash TL	0
3.2.3 Altın (Safi gram) TL- Gold (Net gram) TL	0
3.2.4 Diğer TL-Other TL	439
3.3 Diğer mevduat TL-Other deposits TL	306 577
3.3.1 İşçi dövizleri TL-FX Deposits by citizens abroad TL	0
3.3.2 Uluslararası kuruluşlar TL-International institutions TL	9 939
3.3.3 Fonlar TL-Extrabudgetary Funds TL	242 055
3.3.4 Diğer TL-Other TL	54 583
3 Mevduat YP-Deposits FX	198 169 099
3.1 Kamu sektörü mevduatı YP-Public sector FX	13 725 018
3.1.1 Hazine, genel ve özel bütçeli idareler YP	
Treasury, general and special budgeted administrations FX	13 711 204
3.1.2 Diğer YP-Other FX	13 814
3.2 Bankacılık sektörü mevduatı YP-Banking sector FX	172 499 830
3.2.1 Yurt içi bankalar YP-Domestic banks FX	16 124 779
3.2.2 Yurt dışı bankalar YP-Foreign banks FX	0
3.2.3 Zorunlu karşılıklar YP-Required reserves in blocked accounts FX	156 375 051

## 19.1 Merkez Bankası bilançosu, 2013 (devam)

Central Bank balance sheet, 2013 (continued)

(Bin TL - Thousand TRY)

		2013*
3.232	<b>Nakit YP-Cash FX</b>	123 097 075
3.23	<b>Altın (Safi gram) YP-Gold (Net gram) FX</b>	33 277 977
3.23	<b>Altın (Safi gram)-Gold (Net gram)</b>	403 633 250
3.24	<b>Diğer YP-Other FX</b>	0
3.3	<b>Diğer mevduat YP-Other deposits FX</b>	11 944 251
3.31	<b>İşçi dövizleri YP-FX Deposits by citizens abroad FX</b>	11 320 996
3.32	<b>Uluslararası kuruluşlar YP-International institutions FX</b>	0
3.33	<b>Fonlar YP-Extrabudgetary funds FX</b>	534 238
3.34	<b>Diğer YP-Other FX</b>	89 017
4	<b>Yurt dışı bankalar TL-Foreign banks TL</b>	0
4	<b>Yurt dışı bankalar YP-Foreign banks FX</b>	799
5	<b>Rezerv dilimi imkanı YP-Reserve tranche means FX</b>	370 973
6	<b>SDR tahsisatı YP-SDR allocation FX</b>	3 524 139
7	<b>Vergi yükümlülüğü TL-Taxes obligation TL</b>	52 301
7.1	<b>Ödenecek vergiler TL-Taxes payable TL</b>	49 529
7.2	<b>Ertelenmiş vergi yükümlülüğü TL-Deferred tax liability TL</b>	2 772
8	<b>Karşılıklar TL-Provisions TL</b>	205 526
9	<b>Sermaye ve ihtiyat akçesi TL-Capital and reserves TL</b>	9 291 339
9.1	<b>Ödenmiş sermaye TL-Paid in capital TL</b>	25
9.2	<b>Sermaye enflasyon düzeltme farkı TL-Inflation adjustments for capital TL</b>	46 209
9.3	<b>İhtiyat akçesi TL-Reserves TL</b>	9 245 105
	<b>Yükümlülükler-Liabilities</b>	
10	<b>Değerleme hesabı TL-Revaluation accounts TL</b>	22 164 474
11	<b>Dönem kârı TL-Profit of the period TL</b>	0
12	<b>Diğer pasifler TL-Other liabilities TL</b>	6 663 205
12.1	<b>Hazine altınları (Safi gram) TL-Treasury gold TL</b>	28 491
12.1	<b>Hazine altınları (Safi gram)-Treasury gold (Net gram)</b>	345 575
12.2	<b>Akreditifler TL-Letters of credit TL</b>	0
12.3	<b>Alınan krediler TL-Credits received TL</b>	0
12.4	<b>Gider tahakkukları TL-Expense accruals</b>	1 347
12.5	<b>Diğer TL-Other TL</b>	6 633 367
12	<b>Diğer pasifler YP-Other liabilities FX</b>	1 219 274
12.2	<b>Akreditifler YP-Letters of credit FX</b>	931 013
12.3	<b>Alınan krediler YP-Credits received FX</b>	0
12.4	<b>Gider tahakkukları YP-Expense accruals FX</b>	0
12.5	<b>Diğer YP-Other FX</b>	288 261

Not.1. Enflasyon muhasebesine göre düzenlenmiştir.

Note.1. Data are inflation adjusted.

2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bilançosu ve analitik bilanço gösteriminde 31 Aralık 2012 tarih ve 2012 - 95 sayılı basın duyurusu ile değişikliğe gidilmiştir.

2. Balance sheet and the analytical balance sheet of the Central Bank of the Republic of Turkey have been changed according to the press release No 2012 - 64 dated 31 December 2012.

## 19.2 Merkez Bankası krediler, 2009-2013

Central Bank credits, 2009-2013

[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Toplam - Total</b>	<b>2 801 104</b>	<b>3 067 381</b>	<b>5 929 035</b>	<b>9 543 086</b>	<b>16 591 921</b>
1 <b>Merkezi yönetim - Central government</b>	0	0	0	0	0
1.1 <b>Hazineye kısa vadeli avans - Short term advances to treasury</b>	0	0	0	0	0
1.2 <b>Hazinedeki diğer alacaklar - Other claims on treasury (net)</b>	0	0	0	0	0
2 <b>Mali olmayan kamu girişimleri - Non-financial public enterprises</b>	0	0	0	0	0
2.1 <b>Hazine kefaletini haiz bonolar - Treasury guaranteed bills</b>	0	0	0	0	0
2.2 <b>Kısa vadeli senet reeskontu, Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO)</b>					
Short term discount of bills, Soil Products Office (SPO)	0	0	0	0	0
2.3 <b>İktisadi devlet teşekkülleri, diğer</b>					
<b>(İDT'nin vadesinde ödenmeyen borç)</b>					
SEE, other (debts of SEEs not paid on due date)	0	0	0	0	0
2.4 <b>İktisadi devlet teşekkülleri, ticari senetler</b>					
SEEs, commercial bills	0	0	0	0	0
3 <b>Mali kuruluşlar - Financial institutions</b>	485 836	689 345	3 023 163	6 800 717	13 307 134
3.1 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	485 836	689 345	3 023 163	6 800 717	13 307 134
3.11 <b>Reeskont kredileri - Rediscount</b>	485 836	689 345	3 023 163	6 800 717	13 307 134
3.12 <b>1211 S.K. 40/1-c kap. kul. krediler</b>					
As per art 40/1-c of law no:1211	0	0	0	0	0
3.13 <b>Diğer - Other</b>	0	0	0	0	0
3.2 <b>Kalkınma ve yatırım bank.- Investment and development banks</b>	0	0	0	0	0
3.21 <b>Reeskont kredileri - Rediscount</b>	0	0	0	0	0
3.22 <b>1211 S.K. 40/1-c kap. kul. krediler</b>					
As per art 40/1-c of law no:1211	0	0	0	0	0
3.23 <b>Diğer - Other</b>	0	0	0	0	0
3.3 <b>Banka dışı mali kuruluşlar - Non-bank financial institutions</b>	0	0	0	0	0
3.31 <b>Tasarruf mevduatı sigorta fonu</b>					
Saving deposit insurance fund	0	0	0	0	0
4 <b>Yurt dışı<sup>(1)</sup> - Abroad<sup>(1)</sup></b>	<b>2 315 268</b>	<b>2 378 036</b>	<b>2 905 872</b>	<b>2 742 369</b>	<b>3 284 787</b>

(1) Dış krediler içerisinde yer alan Irak'a verilen krediler 1999/12'den itibaren Merkez Bankası bilançosunda "Takipteki alacaklar" hesabına aktarılmış olup, "Yurt dışı" rakamı özgün bilanço ile farklılık göstermektedir.

(1) Loans extended to Iraq classified in "Foreign credit" were transferred to "Claims under legal proceedings" in the Central bank balance sheet as of December 1999. Thus, the figure in "Abroad" is different than that of in the Central bank balance sheet.



## 19.3 Merkez Bankası mevduat, 2009-2013

Central Bank deposits, 2009-2013

[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]		(Bin TL - Thousand TRY)				
		2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Toplam -Total</b>		89 359 635	89 269 410	128 093 769	159 473 129	228 188 718
1.	<b>Genel yönetim-General government</b>	23 157 050	15 446 228	19 337 893	18 219 906	28 159 708
1.1	<b>Merkezi yönetim-Central government</b>	23 153 178	15 396 919	19 332 977	18 219 791	28 141 356
1.11	<b>Hazine, genel ve özel bütçeli idareler-Treasury, general and spe. budget administration</b>	20 414 624	14 755 384	18 302 273	16 422 953	27 365 177
1.111	<b>TL-TRY</b>	4 925 754	5 543 343	8 228 175	6 224 736	13 653 972
1.112	<b>YP-FX</b>	15 488 870	9 212 041	10 074 098	10 198 217	13 711 204
1.12	<b>Bütçe dışı fonlar-Extrabudgetary funds</b>	2 738 554	641 535	1 030 704	1 796 837	776 179
1.121	<b>TL-TRY</b>	135 635	104 671	107 988	333 643	241 934
1.122	<b>YP-FX</b>	2 602 919	536 864	922 716	1 463 195	534 245
1.2	<b>Yerel yönetimler-Local government</b>	3 872	49 247	4 854	53	18 290
1.21	<b>TL (Vadesiz)-TRY (Demand)</b>	3 872	49 247	4 854	53	18 290
1.22	<b>YP-FX</b>	0	0	0	0	0
1.3	<b>Sosyal güvenlik kurumları-Social security organizations</b>	0	62	62	62	62
2.	<b>Mali olmayan kamu girişimleri-Non-financial public enterprises</b>	60 778	44 933	46 343	25 468	19 995
2.1	<b>TL-TRY</b>	772	811	7 775	1 528	6 181
2.2	<b>YP-FX</b>	60 006	44 122	38 568	23 940	13 814
3.	<b>Özel sektör(TL)-Private sector (TRY)</b>	2 370	2 998	3 112	4 784	5 956
4.	<b>Mali kurumlar-Financial institutions</b>	46 716 107	56 221 136	91 323 137	128 665 168	188 665 585
4.1	<b>Bankalar mevduatı-Banks deposits</b>	46 642 796	56 142 532	91 287 133	128 622 901	188 580 203
4.11	<b>Zorunlu karşılıklar-Required reserves</b>	13 072 370	21 505 485	50 623 765	100 189 811	156 375 051
4.111	<b>TL-TRY</b>	0	0	0	0	0
4.112	<b>YP-FX</b>	13 072 370	21 505 485	50 623 765	100 189 811	156 375 051
4.12	<b>Serbest rezervler-Free reserves</b>	33 570 426	34 637 047	40 663 368	28 433 090	32 205 152
4.121	<b>TL-TRY</b>	26 169 332	26 797 984	28 774 415	16 649 738	16 080 373
4.122	<b>YP-FX</b>	7 401 094	7 839 064	11 888 954	11 783 352	16 124 779
4.2	<b>Diğer mali kuruluşlar-Other financial institutions</b>	73 311	78 604	36 004	42 267	85 382
4.21	<b>TL-TRY</b>	54 557	78 604	36 001	42 258	85 375
4.22	<b>YP-FX</b>	18 754	0	3	9	7
5.	<b>Bloke mevduatlar-Restricted deposits</b>	131	0	0	0	0
6.	<b>Yurt dışı yerleşikler mevduatı-Non residents' deposits</b>	19 423 132	17 553 698	17 383 116	12 557 695	11 336 674
6.1	<b>Kredi mektuplu döviz mevduatı-Foreign exchange deposits by citizens abroad</b>	19 406 645	17 539 030	17 366 530	12 542 011	11 320 996
6.2	<b>Diğer mevduat (TL+YP)-Other deposits (TRY+FX)</b>	16 487	14 668	16 586	15 685	15 678
7.	<b>Diğer mevduat-Other deposits</b>	68	419	168	108	801

Not. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bilançosu ve analitik bilanço gösteriminde 31 Aralık 2012 tarihli ve 2012 - 95 sayılı basın duyurusu ile değişikliğe gidilmiştir.

Note. Balance sheet and the analytical balance sheet of the Central Bank of the Republic of Turkey have been changed according to the press release No 2012 - 64 dated 31 December 2012.

## 19.4 Merkez Bankası mevduat, 2009-2013

Central Bank deposits, 2009-2013

[Türlerine göre - Deposit types]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Toplam - Total</b>	89 359 637	89 269 412	128 093 770	159 473 130	228 188 718
<b>TL mevduat -TRY deposits</b>	31 308 978	32 592 806	37 179 136	23 272 595	30 108 622
1. <b>Bankalar mevduatı-Banks deposits</b>	26 169 332	26 797 984	28 774 415	16 649 738	16 080 373
1.1 <b>Zorunlu karşılıklar-Required reserves</b>	0	0	0	0	0
1.2 <b>Serbest rezervler-Free reserves</b>	26 169 332	26 797 984	28 774 415	16 649 738	16 080 373
2. <b>Vadesiz mevduat-Demand deposits</b>	61 571	131 721	51 804	48 685	115 863
3. <b>Bloke mevduatlar-Restricted deposits</b>	131	0	0	0	0
4. <b>Yurtdışı yerleşikler mevduatı-Non residents' deposits</b>	16 487	14 668	16 586	15 685	15 678
5. <b>Merkezi yönetim mevduatları-Central government deposits</b>	5 061 391	5 648 015	8 336 164	6 558 380	13 895 907
5.1 <b>Hazine, genel ve özel bütçeli idareler</b>					
Treasury, general and special budget administration dep.	4 925 754	5 543 343	8 228 175	6 224 736	13 653 972
5.2 <b>Bütçe dışı fonlar-Extrabudgetary funds</b>	135 635	104 671	107 988	333 643	241 934
<b>Diğer-Other</b>	1	1	1	1	0
6. <b>Diğer mevduat-Other deposits</b>	68	419	168	108	801
<b>TP mevduatı -FXdeposits</b>	58 050 659	56 676 605	90 914 634	136 200 535	198 080 096
1. <b>Bankalar mevduatı-Banks deposits</b>	20 473 464	29 344 548	62 512 718	111 973 163	172 499 830
1.1 <b>Zorunlu karşılıklar-Required reserves</b>	13 072 370	21 505 485	50 623 765	100 189 811	156 375 051
1.2 <b>Serbest rezervler-Free reserves</b>	7 401 094	7 839 064	11 888 954	11 783 352	16 124 779
2. <b>Diğer mali kuruluşlar mevduatı-Other financial institutions</b>	18 754	0	3	9	7
3. <b>Mali olmayan kamu girişimleri-Non-financial public enterprises</b>	60 006	44 122	38 568	23 940	13 814
4. <b>Yurt dışı yerleşikler mevduatı-Non-residents deposits</b>	19 406 645	17 539 030	17 366 530	12 542 011	11 320 996
4.1 <b>Kredi mektuplu döviz mevduatı</b>					
Foreign exchange deposits by citizens abroad	19 406 645	17 539 030	17 366 530	12 542 011	11 320 996
4.2 <b>Diğer yerleşik olmayanların mevduatı</b>					
Other non-residents' deposits	0	0	0	0	0
5. <b>Merkezi yönetim mevduatları-Central government deposits</b>	18 091 789	9 748 905	10 996 814	11 661 412	14 245 449
5.1 <b>Genel ve katma bütçeli idareler mev.</b>					
General and annexed budget administration dep.	15 488 870	9 212 041	10 074 098	10 198 217	13 711 204
5.2 <b>Bütçe dışı fonlar-Extrabudgetary funds</b>	2 602 919	536 864	922 716	1 463 195	534 245

**Not. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bilançosu ve analitik bilanço gösteriminde 31 Aralık 2012 tarihli ve 2012 - 95 sayılı basın duyurusu ile değişikliğe gidilmiştir.**

Note. Balance sheet and the analytical balance sheet of the Central Bank of the Republic of Turkey have been changed according to the press release No 2012 - 64 dated 31 December 2012.

## 19.5 Mevduat bankaları bilançosu, 2009-2013

Deposit money banks' balance sheet, 2009-2013

[Tek düzen hesap planına göre - According to the uniform chart of accounts]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Varlıklar - Assets</b>	714 599 653	869 034 049	1 048 223 151	1 184 093 056	1 492 014 859
1 <b>Kasa</b> - Vault cash	4 277 527	5 065 307	6 158 427	8 009 578	9 157 980
2 <b>Efektif deposu</b> - Foreign banknotes	1 943 408	2 396 159	2 851 915	3 895 288	5 680 075
3 <b>Yoldaki paralar</b> - Cash in transit	59 225	17 793	35 209	31 974	47 622
4 <b>Satın alınan banka çekleri</b> - Checks purchased	3 043	2 699	4 042	5 604	5 928
5 <b>Vadesi gelmiş menkul değerler</b> - Securities due	1 470	2 078	3	0	0
6 <b>Kıymetli madenler (YP)</b> - Precious stones (FX)	572 376	681 357	1 361 836	539 520	364 600
7 <b>T.C. Merkez Bankası</b> - Claims on Central Bank	29 738 915	30 955 847	36 908 010	26 302 919	29 688 467
7.1 <b>Vadesiz serbest hesap</b> - Sight free account	28 870 087	30 245 035	34 372 007	23 535 273	27 680 204
7.2 <b>Vadeli serbest ve serbest olmayan hesap</b> Time free and restricted account	868 828	710 812	2 536 003	2 767 646	2 008 263
8 <b>Bankalar</b> - Claims on banks	60 584 624	44 878 488	57 588 917	48 368 051	55 240 677
8.1 <b>Yurt içi</b> - Domestic	3 939 455	7 779 582	5 699 784	6 129 327	10 253 260
8.2 <b>Yurt dışı</b> - Abroad	56 645 169	37 098 906	51 889 133	42 238 724	44 987 417
9 <b>Para piyasalarından alacaklar</b> - Claims on money markets	9 678 826	264 000	1 464 495	3 050 838	2 211 051
10 <b>Gerçeğe uygun değ. farkı K/Z yansıtılan ve sat. hazır md.</b> Sec. at. fair value thr. prof. or loss and sec. av. for sale	127 218 960	164 037 717	155 665 536	158 226 303	156 013 033
10.1 <b>Bilgi için: Repo'ya tabi menkul değerler</b> Of which : Securities under repurchase agreement	22 295 268	26 634 574	47 370 677	33 668 014	61 662 627
11 <b>Ters repo işlemlerinden alacaklar</b> Claims on reversers repo transactions	822 152	11 314 500	12 289 288	10 856 702	13 996 205
12 <b>Türev finansal varlıklar<sup>(4)</sup></b> - Financial derivative assets <sup>(4)</sup>	-	2 450 933	4 834 847	2 595 017	11 351 246
13 <b>Krediler</b> - Credits	299 405 686	433 249 361	573 492 989	678 232 946	904 469 812
14 <b>Tasfiye olunacak alacaklar</b> - Past-due loans (net)	3 115 607	2 767 944	3 236 051	5 265 254	5 949 487
14.1 <b>Tasfiye olunacak alacaklar</b> - Past-due loans	20 164 247	18 264 813	17 038 653	21 304 363	26 523 871
14.2 <b>(-) Krediler özel karşılıkları (-) Special reserve for loans</b>	- 17 048 640	- 15 496 869	- 13 802 602	- 16 039 109	- 20 574 384
15 <b>Kiralama işlemlerinden alacaklar (net)</b> Receivable from leasing transactions (net)	0	0	0	0	0
16 <b>Zorunlu karşılıklar</b> - Required reserves	12 627 589	20 180 873	46 971 454	91 464 045	142 777 945
17 <b>Kredi ve diğer faiz gelir tahakkuk ve reeskontları<sup>(4)</sup></b> Credit and other interest income accruals and rediscount <sup>(4)</sup>	21 750 551	22 722 257	21 850 136	29 268 157	22 703 079
18 <b>Kanuni yedek akçeler karşılığı devlet tahvili</b> Bonds held against legal reserve	-	-	-	-	-
19 <b>İştirakler, bağlı ve birlikte kontrol edilen ortaklıklar</b> Participations and subsidiaries	12 002 314	14 564 744	15 850 248	21 507 221	22 773 739
20 <b>Vadeye kadar elde tutulacak menkul değerler</b> Securities to be held till maturity	108 523 127	89 313 629	82 014 085	64 643 221	74 494 802
20.1 <b>Bilgi için: Repo'ya tabi menkul değerler</b> Of which: Securities under repurchase agreement	26 524 948	17 204 592	26 772 913	17 004 198	24 961 027
21 <b>Sabit değerler<sup>(1)</sup></b> - Fixed assets (net) <sup>(1)</sup>	10 715 932	10 788 896	11 389 695	11 781 590	13 336 453
22 <b>Özel maliyet bedelleri<sup>(1)</sup></b> - Special costs (net) <sup>(1)</sup>	2 087 279	1 659 002	991 721	2 793 150	1 167 445
23 <b>Peşin ödenmiş vergiler</b> - Prepaid taxes	2 087 279	1 659 002	991 721	2 793 150	1 167 445
24 <b>Ertelenmiş vergi aktif hesabı</b> Asset account of deferred taxes	1 877 165	2 096 343	1 571 931	1 801 463	1 485 981
25 <b>Ayniyat mevcudu</b> - Office supply inventory	49 199	53 588	60 247	73 140	79 835
26 <b>Tahsili şüpheli ücret, komisyon ve diğer alacaklar</b> Doubtful fees, commission and other receivables	-	-	-	-	-
27 <b>Aktiflerimizin vadeli satışından doğan alacaklar</b> Receivables from future sale of assets	219 941	193 434	239 435	164 052	270 093
28 <b>Muhtelif alacaklar</b> - Miscellaneous receivables	2 366 247	3 362 013	4 276 440	4 600 423	6 738 879
29 <b>Borçlu geçici hesaplar</b> - Transitory asset accounts	3 590 143	4 461 744	5 317 302	8 497 755	9 598 496
30 <b>Kamu kurum ve kuruluşlarından alacaklar</b> Receivables from public sector	10 512	20 165	41 225	47 567	55 730
31 <b>Elden çıkarılacak kıymetler</b> - Assets to be sold	1 339 373	1 501 896	1 741 522	2 071 285	2 356 207
32 <b>Diğer varlıklar</b> - Other assets	18 462	31 281	16 141	-10	-8

## 19.5 Mevduat bankaları bilançosu, 2009-2013 (devam)

Deposit money banks balance sheet, 2009-2013 (continued)

[Tek düzen hesap planına göre - According to the uniform chart of accounts]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Yükümlülükler - Liabilities</b>	714 599 653	869 034 049	1 048 223 151	1 184 093 056	1 492 014 859
1 <b>Toplam mevduat - Total deposit</b>	463 868 930	555 903 036	646 255 639	718 952 640	879 445 638
1.1 <b>Vadesiz - Demand</b>	76 816 602	95 748 032	117 131 102	133 431 634	169 342 715
1.2 <b>Vadeli - Time</b>	387 052 328	460 155 004	529 124 537	585 521 006	710 102 923
2 <b>Repo işlemlerinden sağlanan fonlar</b>					
Funds received from repo transactions	51 221 168	47 173 079	74 437 408	54 271 457	80 878 317
3 <b>Para piyasalarına borçlar - Due to money markets</b>	220 854	46 397	1 765 660	0	102 952
4 <b>Menkul kıymet ödünç piyasasına borçlar</b>					
Due to securities lending markets	14 218	6 813	15 043	21 157	12 901
5 <b>Alınan krediler - Loans received</b>	47 970 587	67 525 148	96 927 632	101 625 089	162 661 337
5.1 <b>T.C. Merkez Bankası - Central Bank</b>					
5.2 <b>Yurt içi bankalar - Domestic banks</b>	2 518 512	2 410 116	3 891 498	4 301 741	5 553 541
5.3 <b>Yurt içi diğer kuruluşlar - Other domestic institutions</b>	197 436	145 786	118 958	161 654	156 564
5.4 <b>Yurt dışı bankalar - Banks abroad</b>	37 961 821	59 364 002	86 700 906	91 648 098	143 385 309
5.5 <b>Yurt dışı fonlar, diğer kur. - Other inst., funds abroad</b>	7 292 818	5 605 244	6 216 270	5 513 596	13 565 923
6 <b>Sermaye benzeri borçlar<sup>(2)</sup> - Subordinated debt<sup>(2)</sup></b>	148 730	153 760	607 238	4 355 464	6 576 466
7 <b>Karşılıklar - Provisions</b>	15 991 804	16 645 234	18 655 330	27 869 188	28 878 658
8 <b>Türev finansal yükümlülük<sup>(5)</sup> - Financial derivative liabilities<sup>(5)</sup></b>	-	3 158 476	4 088 334	4 217 062	7 270 478
9 <b>Kiralama işlemlerinden borçlar (net)</b>					
Due to leasing transactions (net)	95 796	123 975	151 558	115 998	139 743
10 <b>Faktoring işleml. borç. - Due to factoring transactions</b>	0	6	29	208	0
11 <b>Faiz ve gider reesk<sup>(5)</sup> - Interest and expense rediscounts<sup>(5)</sup></b>	5 905 189	3 404 345	4 667 813	4 695 331	5 708 949
12 <b>Kredi ve diğer alacaklar değerlendirme fonu</b>					
Credits and other receivables revaluation fund					
13 <b>İthalat transfer emirleri - Import transfer orders</b>	326 865	772 643	875 069	636 726	958 121
14 <b>Ödenecek vergi, resim, harç ve primler</b>					
Taxes, duties, charges and premium payable	1 119 790	1 118 616	1 527 254	1 654 158	1 842 388
15 <b>İhraç edilen menkul kıymetler - Securities issued (net)</b>					
Issued securities (net)		2 488 139	16 633 460	34 152 032	55 378 516
16 <b>Bankamıza tahsis edilen fonlar - Funds allocated</b>	4 663 179	4 887 778	5 259 971	5 894 931	5 874 204
17 <b>Ertelemiş vergiler - Deferred taxes</b>	126 600	106 276	56 163	178 937	170 490
18 <b>Muhtelif borçlar - Miscellaneous payables</b>	12 882 129	17 907 320	21 013 941	24 875 558	30 758 481
19 <b>Alacaklı geçici hesaplar - Transitory liability accounts</b>	4 407 646	5 597 528	7 349 846	14 169 607	14 170 981
20 <b>Ödeme emirleri - Payment orders</b>	267 969	280 257	563 253	461 676	413 990
21 <b>Kamu kurum ve kur. borç. - Payables to public sector</b>	151	133	1 744	1 405	2 528
22 <b>Diğer yükümlülükler<sup>(3)</sup> - Other liabilities<sup>(3)</sup></b>	12 308 290	26 919 368	24 326 903	29 954 767	44 502 196
23 <b>Öz kaynaklar - Shareholders EQUITY</b>	93 059 758	114 815 721	123 043 863	155 989 667	166 267 523
23.1 <b>Ödenmiş sermaye - Paid-up capital</b>	31 480 236	35 200 092	36 441 887	38 131 682	40 033 833
23.2 <b>Sermaye yedekleri - Capital reserves</b>	16 521 986	19 127 718	13 127 497	25 667 487	15 585 319
23.3 <b>Kar yedekleri - Profit reserves</b>	44 407 043	57 374 455	73 427 779	87 801 143	106 271 601
23.4 <b>Kar (zarar) - Profit (loss)</b>	18 029 900	20 298 360	17 129 854	21 371 990	21 166 082
23.5 <b>Geçmiş yıllar kârı (zararı) - Profit (loss) for the previous year</b>	- 17 379 407	- 17 184 904	- 17 083 154	- 16 982 635	- 16 789 312

(1) 2008 Ocak ayında tek düzen hesap planında yapılan değişikliklerle "Özel maliyet bedelleri (net)" kalemi, "Sabit değerler (net)" içinde izlenmeye başlanmıştır.

(2) 2008 Ocak ayından itibaren ilave edilmiştir.

(3) Yurt dışı merkez ve şubeler hesabı "Diğer yükümlülükler" de izlenmektedir.

(4) 2010 yılı Ocak ayından itibaren "Türev finansal varlıklar" kalemi Kredi ve diğer faiz gelir tahakkuk ve reeskontları içerisinde ayrıştılarak ayrı bir kalem olarak sınıflandırılmaya başlanmıştır.

(5) 2010 Ocak ayından itibaren "Türev finansal yükümlülükler" kalemi Faiz ve gider reeskontları içerisinde ayrıştılarak ayrı bir kalem olarak sınıflandırılmaya başlanmıştır.

(1) Due to the revision made in Uniform Chart of Accounts in January 2008, "Special costs (net)" item is shown under "Fixed assets (net)

(2) It is added beginning from January 2008.

(3) Head office, branches abroad account is followed under "Other liabilities".

(4) "Financial derivative assets" have been separated from "Loans and other interest income accruals and rediscounts" and started to be classified as a separate item beginning from January 2010.

(5) "Financial derivative liabilities" have been separated from "Interest and expense rediscounts" and started to be classified as a separate item beginning from January 2010.

## 19.6 Mevduat bankaları kredileri, 2009-2013

Deposit money banks credits, 2009-2013

[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	299 405 686	433 249 361	573 492 989	678 232 946	904 469 812
1 <b>Genel yönetim - General government</b>	2 759 736	2 146 988	1 769 872	1 792 391	2 495 938
1.1 <b>Merkezi yönetim - Central government</b>	16	4 656	4 605	25 049	0
1.2 <b>Yerel yönetimler - Local governments</b>	2 759 720	2 142 332	1 765 267	1 767 342	2 495 938
1.3 <b>Sosyal güvenlik kurumları - Social security institutions</b>	0	0	0	0	0
2 <b>Mali olmayan kamu girişimleri</b> Non-financial public enterprises	2 069 042	1 339 458	507 943	660 499	859 713
3 <b>Özel sektör - Private sector</b>	285 453 287	413 146 888	556 704 706	659 597 401	879 458 965
3.1 <b>Mali olmayan şirketler - Non financial companies</b>	130 631 897	207 466 295	289 339 257	343 680 856	482 670 414
3.2 <b>Bireysel işletmeler - Individual corporations</b>	26 137 757	35 074 276	47 281 301	56 027 500	75 465 009
3.3 <b>Hanehalkı - Households</b>	126 318 028	167 876 337	216 562 598	256 285 277	318 096 923
3.31 <b>Tüketici kredileri - Consumer credit</b>	90 430 727	125 057 443	162 188 845	186 409 890	236 505 959
3.311 <b>Konut kredileri - Housing loans</b>	42 518 865	57 406 287	69 554 965	79 412 307	101 094 923
3.312 <b>Taahhüt kredileri - Automobile loans</b>	4 178 765	5 338 391	6 924 619	7 539 505	7 935 336
3.313 <b>İhtiyaç ve diğer krediler - Consumer and other loans</b>	43 733 097	62 312 765	85 709 261	99 458 078	127 475 700
3.32 <b>Bireysel kredi kartları - Individual credit cards</b>	35 887 301	42 818 894	54 373 753	69 875 387	81 590 964
3.33 <b>Personele verilen krediler - Credits to personnel</b>	-	-	-	-	-
3.4 <b>Tarım satış kooperatifleri</b> Agricultural sales cooperatives	1 049 217	1 166 500	1 288 000	1 334 398	1 483 663
3.5 <b>Tarım kredi kooperatifleri</b> Agricultural credit cooperatives	342 057	366 110	955 326	917 190	172 158
3.6 <b>Hanehalkına hizmet veren kâr amacı olmayan kuruluşlar - Non-profit institutions serving households</b>	50 747	110 939	151 569	186 399	268 820
3.7 <b>Diğer - Other</b>	923 584	1 086 431	1 126 655	1 165 781	1 301 978
4 <b>Mali kuruluşlar - Financial institutions</b>	7 979 543	13 640 668	11 168 189	12 455 047	17 041 084
4.1 <b>Bankalar - Banks</b>	944 323	1 107 686	1 435 767	1 391 724	1 746 912
4.11 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları</b> Investment and development banks	-	-	-	-	-
4.12 <b>Yurt içi bankalararası krediler</b> Domestic interbank credit	-	-	-	-	-
4.2 <b>Banka dışı mali kuruluşlar</b> Non-bank financial institutions	7 035 220	12 532 982	9 732 422	11 063 323	15 294 172
4.21 <b>Sigorta şirketleri ve özel emeklilik fonları</b> Insurance com. and private pension funds	1 162 028	2 208 449	9 061	11 166	187 504
4.22 <b>Mali aracılar - Financial intermediaries</b>	5 655 138	10 191 328	9 587 605	10 735 038	14 520 621
4.221 <b>Finansal kiralama şirketleri</b> Financial leasing companies	1 153 141	3 001 798	2 601 255	2 240 673	4 170 561
4.222 <b>Faktöring şirketleri - Factoring companies</b>	3 810 354	5 835 773	5 628 969	6 619 899	7 129 245
4.223 <b>Tüketici finansman şirketleri</b> Consumer finance companies	553 190	939 642	958 122	1 227 884	2 121 001
4.224 <b>Diğer mali aracılar - Other financial intermediaries</b>	138 453	414 115	399 259	646 582	1 099 814
4.23 <b>Mali yardımcıları - Financial auxiliaries</b>	218 054	133 205	135 756	317 119	586 047
5 <b>Yurt dışı - Abroad</b>	1 144 078	2 975 359	3 342 279	3 727 608	4 614 112

## 19.7 Mevduat bankaları mevduatı, 2009-2013

Deposit money banks, deposits 2009-2013

[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	463 868 930	555 903 036	646 255 639	718 952 640	879 445 638
1 <b>Genel yönetim - General government</b>	22 963 756	30 393 584	36 790 043	46 544 153	52 389 973
1.1 <b>Merkezi yönetim - Central government</b>	11 470 953	15 978 454	19 344 512	25 187 354	24 902 212
1.1.1 <b>Bütçeye ait hesaplar (TL) - Budgetary accounts (TRY)</b>	9 943 595	12 055 979	15 743 730	18 905 359	20 497 324
1.1.1.1 <b>Resmî kuruluşlar - Official corporations</b>	9 943 595	12 055 979	15 743 730	18 905 359	20 497 324
1.1.1.2 <b>Bütçe dışı hesaplar (TL)</b>					
Deposits of extrabudgetary funds	574 542	833 818	445 845	5 148 561	728 222
1.1.21 <b>Fonlar - Funds</b>	572 668	832 699	445 019	5 147 870	727 285
1.1.22 <b>Diğer kuruluşlar mevduatı, devlet memurları, işçiler, emekliler, konut edindirme yardımı hesabı - Other institutions deposits, government housing fund account</b>	1 874	1 119	826	691	937
1.1.3 <b>Merkezi yönetim döviz tevdiat hesabı (YP)</b>					
Deposits of central government (FX)	952 816	3 088 657	3 154 937	1 133 434	3 676 666
1.1.31 <b>Merkezi yönetim döviz tevdiat hesabı</b>					
Deposits of central government	360 803	1 744 337	2 134 102	542 648	1 452 181
1.1.32 <b>Fonlar (TMSF hariç) döviz tevdiat hesabı</b>					
Foreign exchange deposits of funds except SDIF	592 013	1 344 320	1 020 835	590 786	2 224 485
1.2 <b>Yerel yönetimler - Local governments</b>	4 888 456	7 773 283	11 448 725	12 624 353	13 151 591
1.2.1 <b>Yerel yönetimler mevduatı (TL)</b>					
Official, local administrations (TRY)	4 769 685	7 602 241	11 108 951	12 336 591	12 740 932
1.2.2 <b>Yerel yönetimlerin döviz tevdiat hesabı (YP)</b>					
Deposits of local governments (FX)	118 771	171 042	339 774	287 762	410 659
1.3 <b>Sosyal güvenlik kurumları - Social security institutions</b>	6 604 347	6 641 847	5 996 806	8 732 446	14 336 170
1.3.1 <b>Sosyal güvenlik kurumları mevduatı (TL)</b>					
Deposits of social security institutions (TRY)	6 351 289	6 177 617	5 072 360	8 477 742	14 332 947
1.3.2 <b>Sosyal güvenlik kurumları mevduatı (YP)</b>					
Deposits of social security institutions (FX)	253 058	464 230	924 446	254 704	3 223
2 <b>Mali olmayan kamu gir. - Non-financial public enterprises</b>	11 564 764	13 463 778	12 486 474	12 626 814	16 164 531
2.1 <b>Ticari kuruluşlar, KİT ile bağlı müessese ve ortaklıklar (TL)</b>					
Commercial corporations, affiliates, partnerships of SEEs (TRY)	4 940 371	6 087 920	6 801 809	7 552 933	9 853 816
2.2 <b>Döner sermayeli kurumlar (TL)</b>					
Revolving fund organizations (TRY)	3 970 995	3 552 660	2 979 268	2 174 627	2 359 073
2.3 <b>Yerel yönetimlerin ticari işletmeleri (TL)</b>					
Commercial corporations of local administrations (TRY)	463 899	433 250	892 703	1 078 096	1 474 892
2.4 <b>Mali olmayan kamu girişimleri döviz tevdiat hesabı (YP)</b>					
Deposits of non-financial public enterprises (FX)	2 189 499	3 389 948	1 812 694	1 821 158	2 476 750
3 <b>Özel sektör - Private sector</b>	398 222 562	464 520 542	539 819 037	587 843 554	710 075 657
3.1 <b>Mali olmayan şirketler (TL) - Non-financial corporations (TRY)</b>					
45 888 644	63 580 089	67 253 540	80 036 497	101 115 494	
3.1.1 <b>Her türlü ortaklıklar (sermaye şirketleri) (tic. mev.)</b>					
Partnerships (commercial deposits)	41 644 972	59 634 201	62 996 159	76 256 216	96 224 506
3.1.1.2 <b>Vakıf, dernek, sendika ve birliklerin ticari işlet. (tic. mev.)</b>					
Foundations, unions and associations (commercial deposits)	2 623 041	2 374 978	2 536 691	2 205 386	3 053 750
3.1.1.3 <b>Kooperatifler (tic.mev.) - Cooperatives (commercial deposits)</b>					
1 620 631	1 570 910	1 720 690	1 574 895	1 837 238	
3.1.2 <b>Bireysel işletmeler (TL) - Individual corporations (TRY)</b>					
5 783 321	7 751 527	6 379 977	6 632 261	9 662 280	
3.2.1 <b>Gerçek kişi ticaret işletmeleri (tic. mev.)</b>					
Real persons (commercial deposits)	5 783 321	7 751 527	6 379 977	6 632 261	9 662 280
3.3 <b>Hanehalkı (TL) - Households (TRY)</b>	196 628 616	237 423 139	264 661 854	285 971 143	322 081 075
3.3.1 <b>Tasarruf mevduatı, gerçek kişiler</b>					
Saving deposits, real persons	196 628 616	237 423 139	264 661 854	285 971 143	322 081 075
3.4 <b>Hanehalkına hizmet veren kar amacı olmayan kur. (TL)</b>					
Non-profit institutions serving households (TRY)	12 521 285	15 725 338	18 770 228	16 290 285	14 095 395
3.4.1 <b>Vakıf, dernek, sendika ve birlikler (diğ. kur. mev.)</b>					
Foundations, unions and associations (other corporations deposit)	12 241 040	15 324 327	18 310 732	15 739 519	13 458 791
3.4.2 <b>Apartman yönetimi ile ilgili açılan hesaplar (diğ. kur. mev.)</b>					
Accounts of building managements (other corporations deposit)	280 245	401 011	459 496	550 766	636 604
3.5 <b>Mahk.,sav.,icra ifl.daire.,tereke hakim.nezd.P.V.noter hes. (TL)</b>					
Courts,attorney,exec.and bank.off.,legacy courts notary acc.(TRY)	1 630 352	1 937 079	2 601 932	3 367 870	4 032 494

## 19.7 Mevduat bankaları mevduat, 2009-2013 (devam)

Deposit money banks, 2009-2013 (continued)

[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
3.6 Mahke. tevdi yer gösterilmek üzere yatırılan para. (TL) Cash deposited by court decision (TRY)	219 939	162 125	126 622	205 348	237 572
3.7 Diğer (diğer kur. mevduat) (TL) Other (other corporations deposit) (TRY)	2 197 392	2 907 086	2 830 966	2 541 508	4 262 779
3.8 Yurtiçi yerleşik özel sektörün döviz tevdiat hesabı (YP) Residents' deposits, private sector (FX)	132 383 273	133 265 993	166 702 254	178 731 544	238 525 085
3.81 Hanehalkı, yurtiçinde yerleşik gerçek kişiler Households, resident real persons	90 325 372	88 804 439	102 958 008	112 207 967	146 225 822
3.82 Yurtiçinde yerleşik tüzel kişilerin döviz tevdiat hesapları Resident legal persons, foreign exchange deposits	42 057 901	44 461 554	63 744 246	66 523 577	92 299 263
3.821 Mali olmayan şirketler - Non-financial corporations	41 585 969	44 261 985	63 373 339	66 140 616	91 826 496
3.822 Bireysel işletmeler - Individual corporations	0	0	77 676	44 804	98 117
3.823 Hanehalkına hizmet veren kar amacı olmayan kur. Non-profit institutions serving households	471 932	199 569	293 231	338 157	374 650
3.9 Kıymetli maden depo hesabı (YP) Precious stones deposit accounts (FX)	969 740	1 768 166	10 491 664	14 067 098	16 063 483
3.91 Hanehalkı, yurtiçinde yerleşik gerçek kişiler Household resident real persons	904 242	1 667 145	9 888 779	13 373 663	15 352 070
3.92 Mali olmayan şirketler ve bireysel işletmeler Non-financial companies and individual corporations	65 498	101 021	602 885	693 435	711 413
4 Yurtdışı yerleşikler mevduatı - Non-residents' deposits	10 385 171	10 748 568	17 928 074	21 491 333	30 703 047
4.1 Elçilikler, konsolosluklar, uluslararası kuruluşlar (TL) Embassies, consulates, international institutions (TRY)	41 609	20 291	23 419	35 118	44 039
4.2 Yurtdışında yerleşikler (TL) - Deposits of non-residents (TRY)	2 384 374	3 609 006	4 742 068	6 335 415	7 678 842
4.3 Döviz tevdiat hesabı, yurtdışında yerleşik gerçek kişiler (YP) Foreign exchange deposit accounts, non-resident real persons (FX)	4 377 489	5 004 317	8 049 989	12 140 617	17 085 236
4.4 Döviz tevdiat hesabı, yurtdışında yerleşik tüzel kişiler (YP) Foreign exchange deposit accounts, non-resident legal persons (FX)	3 565 465	2 095 869	5 027 330	2 732 804	5 592 831
4.5 Kıymetli maden depo hesabı, yurtdışında yerleşik gerçek kişiler (YP) - Precious stones deposit accounts, non-resident real persons (FX)	16 228	19 080	84 485	221 919	278 808
4.6 Kıymetli maden depo hesabı, yurtdışında yerleşik tüzel kişiler (YP) - Precious stones deposit accounts, non-resident legal persons (FX)	6	5	783	25 460	23 291
5 Mali kuruluşlar mevduatı - Financial institutions' deposits	20 732 680	36 776 565	39 232 011	50 446 787	70 112 430
5.1 TL mevduatları - TRY deposits	15 059 558	26 542 564	23 071 247	33 504 591	41 428 885
5.11 Bankalararası mevduat - Interbank deposits	5 771 908	12 130 589	11 238 854	13 719 908	17 155 623
5.111 Merkez Bankası - Central Bank	15	74	2	7	11
5.112 Yurtdışı bankalar - Banks abroad	1 668 047	3 792 624	3 392 496	4 364 863	5 311 019
5.113 Yurtiçi bankalar - Domestic banks	4 103 846	8 337 891	7 846 356	9 355 038	11 844 593
5.12 Diğer mali kuruluşlar mevduatı - Other financial institutions	9 287 650	14 411 975	11 832 393	19 784 683	24 273 262
5.121 Kalkınma ve yatırım bank. - Investment and development banks	-	-	-	-	-
5.122 Banka dışı mali kuruluşlar - Non-bank financial institutions	9 287 650	14 411 975	11 832 393	19 784 683	24 273 262
5.2 Döviz tevdiat hesapları - Foreign exchange deposits	5 487 338	9 865 391	15 791 704	16 671 944	27 633 585
5.21 Bankalararası mevduat - Interbank deposits	3 627 220	6 638 269	11 054 357	15 036 450	22 669 191
5.211 Merkez Bankası - Central Bank					
5.212 Yurtdışı bankalar - Banks abroad	1 037 216	2 240 518	6 120 649	10 495 951	15 504 852
5.213 Yurtiçi bankalar - Domestic banks	2 590 004	4 397 751	4 933 708	4 540 499	7 164 339
5.22 Diğer mali kuruluşlar mevduatı - Other financial institutions	1 860 118	3 227 122	4 737 347	1 635 494	4 964 394
5.221 Banka dışı mali kuruluşlar - Non-bank financial institutions	1 860 118	3 227 122	4 737 347	1 635 494	4 964 394
5.3 Kıymetli maden depo hesapları (YP) Precious stones deposit accounts (FX)	185 784	368 610	369 060	270 252	1 049 960
5.31 Yurtiçinde yerleşik mali kuruluşlar Resident financial institutions	4 353	2	119 615	18 845	14 547
5.32 Yurtdışında yerleşik mali kuruluşlar Non-resident financial institutions	181 431	368 608	249 445	251 407	1 035 413

## 19.8 Mevduat bankaları mevduatı, 2009-2013

Deposit money banks, 2009-2013

[Türlerine göre - Deposit types]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	463 868 930	555 903 036	646 255 639	718 952 640	879 445 638
1 <b>Tasarruf mevduatı - Saving deposits</b>	198 749 729	239 869 190	268 122 081	290 915 080	328 036 476
1.1 <b>Vadesiz - Sight</b>	16 827 184	23 330 452	25 458 819	29 009 587	39 728 327
1.2 <b>Vadeli - Time</b>	181 922 545	216 538 738	242 663 262	261 905 493	288 308 149
2 <b>Ticari kurumlar mevduatı</b>					
Commercial corporations' deposits	67 390 082	92 722 541	94 640 521	115 701 994	147 561 698
2.1 <b>Vadesiz - Sight</b>	16 825 064	22 446 641	25 498 488	27 230 760	36 457 485
2.2 <b>Vadeli - Time</b>	50 565 018	70 275 900	69 142 033	88 471 234	111 104 213
3 <b>Diğer kurumlar mevduatı</b>					
Other corporations' deposits	20 393 178	25 843 572	27 580 022	30 537 271	26 301 061
3.1 <b>Vadesiz - Sight</b>	3 036 683	3 385 284	4 703 513	4 845 464	5 214 954
3.2 <b>Vadeli - Time</b>	17 356 495	22 458 288	22 876 509	25 691 807	21 086 107
<b>Bilgi için: fonlar - of which: funds</b>					
<b>Vadesiz - Sight</b>	329 683	299 986	243 894	269 434	20 573
<b>Vadeli - Time</b>	1 996 999	2 365 748	894 911	5 675 969	1 379 526
4 <b>Resmi kurumlar mevduatı - Official deposits</b>	21 064 569	25 835 837	31 925 041	39 719 692	47 571 203
4.1 <b>Vadesiz - Sight</b>	9 846 516	11 645 397	11 341 273	14 869 691	16 895 452
4.2 <b>Vadeli - Time</b>	11 218 053	14 190 440	20 583 768	24 850 001	30 675 751
5 <b>Mevduat sertifikaları - Certificates of deposits</b>	0	0	0	0	0
5.1 <b>Vadesiz - Sight</b>	0	0	0	0	0
5.2 <b>Vadeli - Time</b>	0	0	0	0	0
6 <b>Döviz tevdiat hesapları</b>					
Foreign exchange deposit accounts	145 700 489	150 707 177	190 748 771	198 737 516	272 734 844
6.1 <b>Vadesiz - Sight</b>	27 126 655	28 783 795	33 490 711	37 884 888	47 767 810
6.2 <b>Vadeli - Time</b>	118 573 834	121 923 382	157 258 060	160 852 628	224 967 034
7 <b>Kıymetli maden depo hesapları (YP)</b>					
Precious stones deposit accounts (FX)	1 171 758	2 155 861	10 945 992	14 584 729	17 415 542
7.1 <b>Vadesiz - Sight</b>	903 847	1 770 304	10 103 314	13 109 941	14 699 543
7.2 <b>Vadeli - Time</b>	267 911	385 557	842 678	1 474 788	2 715 999
8 <b>Bankalararası mevduat - Interbank deposits</b>	9 399 125	18 768 858	22 293 211	28 756 358	39 824 814
8.1 <b>TC. Merkez Bankası - Central Bank</b>	15	74	2	7	11
8.2 <b>Kamu mevduat bankaları</b>					
Public deposit money banks	847 750	2 667 442	1 277 476	1 311 677	1 365 346
8.3 <b>Özel mevduat bankaları</b>					
Private deposit money banks	2 083 180	2 236 235	1 336 535	1 826 968	2 385 033
8.4 <b>Yabancı mevduat bankaları</b>					
Foreign deposit money banks	889 166	2 693 178	2 384 827	1 919 996	4 587 273
8.5 <b>Kamu ve özel kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Public and private investment and development banks	2 138 932	4 125 078	6 108 186	7 520 152	8 257 750
8.6 <b>Yabancı kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Foreign investment and development banks	16 167	120 678	260 692	10 878	660
8.7 <b>Yurtdışındaki bankalar - Banks abroad</b>	2 705 263	6 033 142	9 513 145	14 860 814	20 815 871
8.8 <b>Özel kanunla mevduat kabulüne yetkili kuruluşlar</b>					
Institutions authorized to accept deposit by law					
8.9 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	718 652	893 031	1 412 348	1 305 866	2 412 870



## 19.9 Kalkınma ve yatırım bankaları bilançosu, 2009-2013

Investment and development banks' balance sheet, 2009-2013

[Tek düzen hesap planına göre - According to the uniform chart of accounts]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Varlıklar - Assets</b>	26 838 890	30 932 074	41 657 833	52 910 467	70 281 294
1 <b>Kasa - Vault cash</b>	901	1 777	2 110	2 203	1 936
2 <b>Efektif deposu - Foreign banknotes</b>	918	1 170	1 980	13 827	2 187
3 <b>Yoldaki paralar - Cash in transit</b>	11	28 687	4	34	13
4 <b>Satın alınan banka çekleri - Checks purchased</b>	0	0	0	0	0
5 <b>Vadesi gelmiş menkul değerler - Securities due</b>	0	0	0	0	0
6 <b>Kıymetli madenler (YP) - Precious stones (FX)</b>	0	0	0	0	0
7 <b>T.C. Merkez Bankası - Claims on Central Bank</b>	137 903	151 790	392 404	635 006	320 457
7.1 <b>Vadesiz serbest hesap - Sight free account</b>	19 204	131 279	247 285	608 658	301 734
7.2 <b>Vadeli serbest ve serbest olmayan hesap</b>					
Time free and restricted account	118 699	20 511	145 119	26 348	18 723
8 <b>Bankalar - Claims on banks</b>	3 080 252	5 076 146	6 694 806	8 039 574	9 233 420
8.1 <b>Yurt içi - Domestic</b>	2 238 659	4 515 456	6 489 008	7 427 877	8 942 065
8.2 <b>Yurt dışı - Abroad</b>	841 593	560 690	205 798	611 697	291 355
9 <b>Para piyasalarından alacaklar</b>					
Claims on money market transactions	2 526 100	823 770	125 368	412 771	2 162
10 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	-	-	-	-	-
11 <b>Gerçeğe uyg.değ. farkı K/Z yansıtılan ve sat.hazır md.</b>					
Sec. at fair value thr. prof. or loss and sec.av. for sale	2 517 876	3 110 417	4 325 551	5 453 151	4 308 710
11.1 <b>Bilgi için: Repo'ya tabi menkul değerler</b>					
Of which : Securities under repurchase agreement	1 149 227	999 105	2 119 354	2 475 447	2 652 319
12 <b>Ters repo işlemlerinden alacaklar</b>					
Claims on revers repo transactions	7 934	33 635	8 127	149 875	177 442
13. <b>Türev finansal varlıklar<sup>(4)</sup> - Financial derivative assets<sup>(4)</sup></b>	-	37 596	97 306	81 620	121 400
14 <b>Krediler - Credits</b>	15 828 173	18 520 768	26 854 072	34 932 278	51 301 299
15 <b>Tasfiye olunacak alacaklar - Past-due loans (net)</b>	81 886	65 827	83 147	78 828	138 107
15.1 <b>Tasfiye olunacak alacaklar - Past-due loans</b>	328 779	339 424	347 544	298 680	419 973
15.2 <b>(-)Krediler özel karşılıkları - (-)Special reserve for loans</b>	- 246 893	- 273 597	- 264 397	- 219 852	- 281 866
16 <b>Kiralama işlemlerinden alacaklar (net)</b>					
Receivables from leasing transactions (net)	153 768	83 261	32 747	34 173	54 554
17 <b>Zorunlu karşılıklar - Required reserves</b>	129 169	228 308	398 921	631 974	987 528
18 <b>Kredi ve diğer faiz gelir tahakkuk ve reeskontları<sup>(4)</sup></b>					
Credit and other interest income accruals and rediscount <sup>(4)</sup>	627 844	520 915	774 746	764 993	972 150
19 <b>Kanuni yedek akçeler karşılığı devlet tahvili</b>					
Bonds held against legal reserves	-	-	-	-	-
20 <b>İştirakler, bağlı ve birlikte kontrol edilen ortaklıklar</b>					
Participations and subsidiaries	448 011	446 810	503 975	519 253	613 177
21 <b>Vadeye kadar elde tutulacak menkul değerler</b>					
Securities to be held till maturity	740 972	1 217 680	666 485	319 275	497 904
21.1 <b>Bilgi için: Repo'ya tabi menkul değerler</b>					
Of which: securities under repurchase agreement	269 094	181 543	192 099	25 870	142 765
22 <b>Sabit değerler<sup>(1)</sup>. Fixed assets (net)<sup>(1)</sup></b>	218 808	231 357	228 818	277 556	594 554
23 <b>Özel maliyet bedelleri<sup>(1)</sup> - Special costs (net)<sup>(1)</sup></b>	0	0	0	0	0
24 <b>Peşin ödenmiş vergiler - Prepaid taxes</b>	142 762	98 921	131 102	185 235	171 683
25 <b>Ertelenmiş vergi aktif hesabı</b>					
Asset account of deferred taxes	43 821	34 506	39 111	48 719	83 351
26 <b>Ayniyat mevcudu - Office supply inventory</b>	7 162	6 945	5 017	5 102	3 728
27 <b>Tahsili şüpheli ücret, komisyon ve diğer alacaklar</b>					
Doubtful fees, commission and other receivables	-	-	-	-	-
28 <b>Aktiflerimizin vadeli satışından doğan alacaklar</b>					
Receivables from future sale of assets	5 253	34 489	13 356	10 369	35 273
29 <b>Muhtelif alacaklar - Miscellaneous receivables</b>	67 098	101 055	160 936	172 473	408 189
30 <b>Borçlu geçici hesaplar - Transitory asset accounts</b>	41 663	43 315	72 328	83 884	125 026
31 <b>Kamu kurum ve kuruluşlarından alacaklar</b>					
Receivables from public sector	1	1	1	0	0
32 <b>Elden çıkarılacak kıymetler - Assets to be sold</b>	30 604	32 928	45 416	58 304	127 042
33 <b>Diğer varlıklar - Other assets</b>	0	0	0	0	0

## 19.9 Kalkınma ve yatırım bankaları bilançosu, 2009-2013 (devam)

Investment and development banks' balance sheet, 2009-2013 (continued)

[Tek düzen hesap planına göre - According to the uniform chart of accounts]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Yükümlülükler - Liabilities</b>	26 838 890	30 932 074	41 657 833	52 910 467	70 281 294
1 <b>Mevduat - Deposit</b>	0	0	0	0	0
2 <b>Repo işlemlerinden sağlanan fonlar</b> Funds received from repo transactions	1 411 904	1 211 408	2 359 795	2 533 205	2 961 567
3 <b>Para piyasalarına borçlar - Due to money markets</b>	20 702	17 481	0	68 448	62 267
4 <b>Menkul kıymet ödünç piyasasına borçlar</b> Due to securities lending markets	0	0	0	0	0
5 <b>Alınan krediler - Loans received</b>	8 381 941	9 802 280	16 191 114	22 098 993	33 892 146
5.1 <b>T.C. Merkez Bankası - Central Bank</b>	481 209	688 732	3 062 815	6 802 848	13 158 583
5.2 <b>Yurt içi bankalar - Domestic banks</b>	430 444	589 255	1 077 930	1 558 596	3 022 594
5.3 <b>Yurt içi diğer kuruluşlar - Other institutions</b>	468 205	449 379	389 796	323 790	317 979
5.4 <b>Yurt dışı bankalar - Banks abroad</b>	2 494 480	2 712 904	4 065 468	4 953 286	6 345 983
5.5 <b>Yurt dışı fonlar ve diğer kur.</b> Other institutions and funds abroad	4 507 603	5 362 010	7 595 105	8 460 473	11 047 007
6 <b>Sermaye benzeri borçlar</b> <sup>(2)</sup> - Subordinated debt <sup>(2)</sup>					
7 <b>Karşılıklar - Provisions</b>	489 345	456 301	654 381	928 523	1 113 294
8. <b>Türev finansal yükümlülük</b> <sup>(5)</sup> - Financial derivative liabilities <sup>(5)</sup>	-	52 153	100 657	108 120	153 289
9 <b>Kiralama işlemlerinden borçlar (net)</b> Due to leasing transactions (net)	5	0	0	6	10 609
10 <b>Faktoring işlemlerinden borçlar</b> Due to factoring transactions	0	0	0	0	0
11 <b>Faiz ve gid. reeskontları</b> <sup>(5)</sup> - Interest and expense rediscounts <sup>(5)</sup>	80 945	55 267	84 577	107 253	113 281
12 <b>Kredi ve diğer alacaklar değerlendirme fonu</b> Credits and other receivables revaluation fund	0	0	0	0	0
13 <b>İthalat transfer emirleri - Import transfer orders</b>	943	24 020	1 569	23 220	1 713
14 <b>Ödenecek vergi, resim, harç ve primler</b> Tax, duties, charges and premium payable	15 796	16 956	24 378	28 551	42 747
15 <b>İhraç edilen menkul kıymetler - Securities issued (net)</b>	101 395	624 217	1 889 779	3 961 400	5 250 103
16 <b>Bankamıza tahsis edilen fonlar - Funds allocated</b>	1 351 710	1 869 818	2 434 862	2 726 243	3 391 650
17 <b>Ertelenmiş vergiler - Deferred taxes</b>	3 312	4 979	4 435	5 736	10 202
18 <b>Muhtelif borçlar - Miscellaneous payables</b>	1 406 862	1 728 199	2 166 875	2 804 308	3 753 669
19 <b>Alacaklı geçici hesaplar - Transitory liability accounts</b>	320 862	322 468	266 713	499 386	434 744
20 <b>Ödeme emirleri - Payment orders</b>	95	66	95	233	1 037
21 <b>Kamu kurum ve kuruluş. borçlar - Payables to public sector</b>	621 027	639 328	25 458	6 238	151 217
22 <b>Diğer yükümlülükler</b> <sup>(3)</sup> - Other liabilities <sup>(3)</sup>	1 141	1 599	671	0	0
23 <b>Özkaynaklar - Shareholders' equity</b>	12 630 905	14 105 534	15 452 474	17 010 602	18 937 758
23.1 <b>Ödenmiş sermaye - Paid-up capital</b>	8 273 186	9 597 512	10 812 024	11 904 608	13 967 818
23.2 <b>Sermaye yedekleri - Capital reserves</b>	2 020 985	1 989 886	1 892 008	2 105 934	1 780 709
23.3 <b>Kâr yedekleri - Profit reserves</b>	1 471 268	1 701 501	1 903 080	1 957 429	2 066 307
23.4 <b>Kâr (zarar) - Profit (loss)</b>	985 887	839 527	872 187	1 067 458	1 140 650
23.5 <b>Geçmiş yıllar kârı (zararı)-Profit (loss) for the previous year</b>	- 120 421	- 22 892	- 26 825	- 24 827	- 17 726

(1) 2008 Ocak'da Tek Düzen Hesap Planı'nda yapılan değişiklik paralelinde "Özel Maliyet Bed. (Net)", "Sabit Değ. (Net)" içinde izlenmeye başlanmıştır.

(2) 2008 Ocak ayından itibaren ilave edilmiştir.

(3) Yurtdışı Merkez ve Şubeler hesabı "Diğer yükümlülükler" de izlenmektedir.

(4) 2010 yılı Ocak ayından itibaren "Türev Finansal Varlıklar" kalemi Kredi ve Diğer Faiz Gelir Tahakkuk ve Reeskontları içerisinde ayrı bir kaleme olarak sınıflandırılmaya başlanmıştır.

(5) 2010 Ocak ayından itibaren "Türev Finansal Yükümlülükler" kalemi Faiz ve Gider Reeskontları içerisinde ayrı bir kaleme olarak sınıflandırılmaya başlanmıştır.

(1) Due to the revision made in Uniform Chart of Accounts in January 2008, "Special costs (net)" item is shown under "Fixed assets (net)".

(2) It is added beginning from January 2008.

(3) Head Office and Branches Abroad account is followed under "Other liabilities

(4) "Financial Derivative Assets" have been separated from "Loans and Other Interest Income Accruals and Rediscounts" and started to be classified as a separate item beginning from January 2010.

(5) "Financial Derivative Liabilities" have been separated from Interest and Expense Rediscounts and started to be classified as a separate item beginning from January 2010.

**19.10 Kalkınma ve yatırım bankaları kredileri, 2009-2013**  
Investment and development banks credits, 2009-2013  
[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	15 828 173	18 520 768	26 854 072	34 932 278	51 301 299
1 <b>Genel yönetim - General government</b>	6 195 630	6 673 150	7 767 528	8 931 617	11 338 582
1.1 <b>Merkezi yönetim - Central government</b>	0	0	0	0	0
1.2 <b>Sosyal güvenlik kurumları - Social security institutions</b>	0	0	0	0	0
1.3 <b>Yerel yönetimler - Local governments</b>	6 195 630	6 673 150	7 767 528	8 931 617	11 338 582
2 <b>Mali olmayan kamu girişimleri - Non-financial public enterprises</b>	0	0	0	0	0
3 <b>Özel sektör - Private sector</b>	6 629 709	8 526 652	14 317 452	20 435 875	32 572 171
3.1 <b>Mali olmayan şirketler - Non-financial companies</b>	6 378 511	8 176 131	13 544 265	19 635 650	30 834 997
3.2 <b>Bireysel işletmeler - Individual corporations</b>	0	0	0	0	0
3.3 <b>Hanehalkı - Households</b>	251 198	350 521	773 187	800 225	1 715 884
3.31 <b>Tüketici kredileri - Consumer credit</b>	251 198	350 521	773 187	800 225	1 715 884
3.311 <b>Konut kredileri - Housing loans</b>	85 544	43 128	23 586	17 208	9 783
3.312 <b>Taahhüt kredileri - Automobile loans</b>	8 850	2 458	1 215	771	99
3.313 <b>İhtiyaç ve diğer krediler - Consumer and other loans</b>	156 804	304 935	748 386	782 246	1 706 002
3.314 <b>Bireysel kredi kartları - Individual credit cards</b>	0	0	0	0	0
3.32 <b>Personele verilen krediler - Credits to personnel</b>	-	-	-	-	-
3.4 <b>Hanehalkına hizmet veren kar amacı olmayan kuruluşlar - Non-profit institutions serving households</b>	0	0	0	0	0
3.5 <b>Diğer - Other</b>	0	0	0	0	21 290
4 <b>Mali kuruluşlar - Financial institutions</b>	2 792 627	3 177 554	4 538 758	5 085 356	6 918 675
4.1 <b>Bankalar - Banks</b>	2 281 317	2 595 773	3 935 348	4 444 104	5 687 618
4.11 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	-	-	-	-	-
4.12 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	-	-	-	-	-
4.13 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları - Investment and development banks</b>	-	-	-	-	-
4.2 <b>Banka dışı mali kuruluşlar - Non-bank financial institutions</b>	511 310	581 781	603 410	641 252	1 231 057
4.21 <b>Sigorta şirketleri ve özel emeklilik fonları - Insurance companies and private pension funds</b>	0	0	0	0	0
4.22 <b>Mali araçlar - Financial intermediaries</b>	476 174	500 933	522 058	533 964	888 842
4.221 <b>Finansal kiralama şirketleri - Financial leasing companies</b>	416 133	383 854	380 998	396 500	429 262
4.222 <b>Faktöring şirketleri - Factoring companies</b>	60 041	117 079	141 060	137 464	382 586
4.223 <b>Tüketici finansman şirketleri - Consumer finance companies</b>	0	0	0	0	35 000
4.224 <b>Diğer mali araçlar - Other financial intermediaries</b>	0	0	0	0	41 994
4.23 <b>Mali yardımcıları - Financial auxiliaries</b>	35 136	80 848	81 352	107 288	342 215
5 <b>Yurt dışı - Abroad</b>	210 207	143 412	230 334	479 430	471 871

## 19.11 Katılım bankaları bilançosu, 2009-2013

Participation banks' balance sheet, 2009-2013

[Tek düzen hesap planına göre - According to the uniform chart of accounts]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Varlıklar - Assets</b>	33 691 636	43 232 128	56 050 001	69 980 673	95 887 863
1 <b>Kasa - Vault cash</b>	171 869	225 099	319 796	474 085	611 703
2 <b>Efektif deposu - Foreign banknotes</b>	123 183	152 602	192 816	282 305	677 924
3 <b>Yoldaki paralar - Cash in transit</b>	1 059	8 501	2 413	2 274	1 034
4 <b>Satın alınan banka çekleri - Checks purchased</b>	0	0	0	0	0
5 <b>Vadesi gelmiş menkul değerler - Securities due</b>	0	0	0	0	0
6 <b>Kıymetli madenler (YP) - Precious stones (FX)</b>	459 604	678 268	2 057 964	1 976 468	516 524
7 <b>T.C. Merkez Bankası - Claims on Central Bank</b>	2 834 911	3 275 555	2 070 705	1 797 784	2 402 602
7.1 <b>Vadesiz serbest hesap - Sight free account</b>	2 834 911	3 275 555	2 070 705	1 797 784	2 401 064
7.2 <b>Vadeli serbest ve serbest olmayan hesap</b>					
Time free and restricted account	0	0	0	0	1 538
8 <b>Bankalar - Claims on banks</b>	1 496 836	1 744 508	2 472 850	2 917 788	5 273 815
8.1 <b>Yurt içi - Domestic</b>	1 010 854	1 331 647	1 951 631	1 700 188	3 190 270
8.2 <b>Yurt dışı - Abroad</b>	485 982	412 861	521 219	1 217 600	2 083 545
9 <b>Para piyasalarından alacaklar</b>					
Claims on money market transactions	0	0	0	0	0
10 <b>Gerçeğe uygun değ.farkı K/Z yansıtılan ve sat. hazır md. - Sec. at fair value thr.prof. or loss and sec. av.for sale (net)</b>	656 280	989 314	1 485 735	2 099 977	4 098 498
11 <b>Türev finansal varlıklar<sup>(3)</sup> - Financial derivative assets<sup>(3)</sup></b>	-	36 875	97 719	59 496	188 445
12 <b>Krediler - Credits</b>	23 616 324	31 079 189	38 658 537	48 270 117	61 823 939
13 <b>Tasfiye olunacak alacaklar - Past-due loans (net)</b>	379 434	327 350	429 553	376 994	832 016
13.1 <b>Tasfiye olunacak alacaklar - Past-due loans</b>	1 182 202	1 116 188	1 242 591	1 515 068	2 260 550
13.2 <b>(-) Krediler özel karşılıkları</b>					
(-) Special reserve for loans	- 802 768	- 788 838	- 813 038	- 1 138 074	- 1 428 534
14 <b>Kiralama işlemlerinden alacaklar</b>					
Receivables from leasing transactions (net)	323 730	239 458	509 103	811 639	1 874 555
15 <b>Zorunlu karşılıklar - Required reserves</b>	680 272	1 131 382	2 839 392	6 198 910	10 198 552
16 <b>Kredi ve diğer faiz gelir tahakkuk ve reeskontları<sup>(3)</sup></b>					
Credit and other int. income accruals and rediscount <sup>(3)</sup>	1 027 406	1 108 805	2 089 177	1 256 565	3 309 889
17 <b>İştirakler, bağlı ve birlikte kontrol edilen ort.</b>					
Participations and subsidiaries (net)	242 237	292 738	341 304	362 742	411 996
18 <b>Vadeye kadar elde tutulacak menkul değerler</b>					
Securities to be held till maturity	364 910	440 300	493 800	358 900	729 378
19 <b>Sabit değerler<sup>(1)</sup> - Fixed assets (net)<sup>(1)</sup></b>	531 491	650 247	876 166	1 228 020	1 375 927
20 <b>Özel maliyet bedelleri<sup>(1)</sup> - Special costs (net)<sup>(1)</sup></b>	0	0	0	0	0
21 <b>Peşin ödenmiş vergiler - Prepaid taxes</b>	130 896	130 546	181 834	164 399	210 839
22 <b>Ertelenmiş vergi aktif hesabı</b>					
Asset account of deferred taxes	19 415	31 735	82 353	56 184	94 273
23 <b>Ayniyat mevcudu - Office supply inventory</b>	2 748	3 643	4 242	6 261	12 821
24 <b>Aktiflerimizin vadeli satışından doğan alacaklar</b>					
Receivables from future sale of assets	9 406	8 245	27 381	26 716	35 470
25 <b>Muhtelif alacaklar - Miscellaneous receivables</b>	128 602	70 159	70 538	46 924	107 701
26 <b>Borçlu geçici hesaplar - Transitory asset accounts</b>	239 628	307 191	325 502	755 520	679 356
27 <b>Elden çıkarılacak kıymetler - Assets to be sold</b>	251 395	300 416	421 118	450 602	420 604
28 <b>Diğer varlıklar - Other assets</b>	0	0	0	0	0

## 19.11 Katılım bankaları bilançosu, 2009-2013 (devam)

Participation banks' balance sheet, 2009-2013 (continued)

[Tek düzen hesap planına göre - According to the uniform chart of accounts]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Yükümlülükler - Liabilities</b>	33 691 636	43 232 128	56 050 001	69 980 673	95 887 863
1 <b>Toplanan fonlar - Funds raised</b>	26 595 558	33 444 408	39 672 102	48 949 304	62 947 164
1.1 <b>Özel cari hesaplar - Private current accounts</b>	5 041 106	6 487 765	10 174 662	10 728 321	15 221 000
1.2 <b>Katılma hesapları - Participation accounts</b>	21 554 452	26 956 643	29 497 440	38 220 983	47 726 164
2 <b>Para piyasalarına borçlar - Due to money markets</b>	0	0	0	0	0
3 <b>Kullanılan krediler - Loans received</b>	207 760	1 271 180	4 987 110	6 756 280	14 273 105
3.1 <b>T.C. Merkez Bankası - Central Bank</b>	0	0	278 989	0	0
3.2 <b>Yurt içi bankalar - Domestic banks</b>	0	45 096	24 626	48 365	140 883
3.3 <b>Yurt içi diğer kuruluşlar - Other institutions</b>	0	0	0	379 925	2 029 775
3.4 <b>Yurt dışı bankalar - Banks abroad</b>	207 760	1 226 084	4 683 494	6 327 989	12 102 446
3.5 <b>Yurt dışı diğer kuruluşlar - Other institutions abroad</b>	0	0	1	1	1
4 <b>Karşılıklar - Provisions</b>	575 497	703 832	950 109	1 068 880	1 368 054
5 <b>Türev finansal yükümlülükler<sup>(4)</sup></b> Financial derivative liabilities <sup>(4)</sup>	-	30 006	67 039	21 838	122 390
6 <b>Kiralama işlemlerinden borçlar</b> Due to leasing transactions (net)	4	1	673 782	246 481	309 644
7 <b>Kar payı ve gider reeskontları<sup>(4)</sup></b> Dividend and expense rediscunts <sup>(4)</sup>	141 634	146 134	207 489	215 234	288 133
8 <b>Kredi ve diğer alacaklar değerlendirme fonu</b> Credits and other receivables revaluation fund	0	0	0	0	0
9 <b>İthalat transfer emirleri - Import transfer orders</b>	14 661	17 956	66 242	27 282	24 399
10 <b>Ödenecek vergi, resim, harç ve primler</b> Taxes, duties, charges and premium payable	74 808	79 056	105 377	113 539	128 564
11 <b>İhraç edilen menkul kıymetler - Securities issued (net)</b>	0	0	0	0	0
12 <b>Ertelenmiş vergi pasifi hesabı - Deferred taxes</b>	0	0	0	0	0
13 <b>Muhtelif borçlar - Miscellaneous payables</b>	583 900	662 316	906 550	1 405 382	1 627 519
14 <b>Alacaklı geçici hesaplar - Transitory liability accounts</b>	594 383	868 274	983 904	1 948 847	1 570 087
15 <b>Ödeme emirleri - Payment orders</b>	7 489	13 776	16 115	25 347	34 645
16 <b>Diğer yükümlülükler<sup>(2)</sup> - Other liabilities<sup>(2)</sup></b>	473 945	538 554	1 218 586	1 821 453	2 507 630
17 <b>Özkaynaklar - Shareholders' equity</b>	4 421 997	5 456 635	6 195 597	7 380 808	8 832 379
17.1 <b>Ödenmiş sermaye - Paid-up capital</b>	2 739 000	3 089 000	3 189 000	4 550 000	5 275 000
17.2 <b>Sermaye yedekleri - Capital reserves</b>	82 226	111 283	71 531	208 927	168 590
17.3 <b>Kar yedekleri - Profit reserves</b>	892 907	1 497 275	2 129 575	1 701 054	2 334 901
17.4 <b>Kar (zarar) - Profit (loss)</b>	707 517	758 742	804 125	916 533	1 046 746
17.5 <b>Geçmiş yıllar karı (zararı)</b> Profit (loss) for the previous year	347	335	1 366	4 294	7 142

(1) 2008 Ocak ayında Tek Düzen Hesap Planı'nda yapılan değişiklik paralelinde 'Özel Maliyet Bedelleri (Net) kalemi, "Sabit Değerler (Net)" içinde izlenmeye başlanmıştır.

(2) Yurtdışı Merkez ve Şubeler hesabı "Diğer yükümlülükler" içerisinde izlenmektedir.

(3) 2010 yılı Ocak ayından itibaren "Türev Finansal Varlıklar" kalemi Kredi ve Diğer Faiz Gelir Tahakkuk ve Reeskontları içerisinde ayrı ayrı bir kalem olarak sınıflandırılmaya başlanmıştır.

(4) 2010 yılı Ocak ayından itibaren "Türev Finansal Yükümlülükler" kalemi 'Kar Payı ve Gider Reeskontları içerisinde ayrı ayrı bir kalem olarak sınıflandırılmaya başlanmıştır.

(1) Due to the revision made in Uniform Chart of Accounts in January 2008, 'Special Costs (Net) item is shown under "Fixed Assets (Net)".

(2) Head Office and Branches Abroad account is followed under "Other liabilities".

(3) "Financial Derivative Assets" have been separated from 'Loans and Other Interest Income Accruals and Rediscunts and started to be classified as a separate item beginning from January 2010.

(4) "Financial Derivative Liabilities" have been separated from Dividend and Expense Rediscunts and started to be classified as a separate item beginning from January 2010.

## 19.12 Katılım bankaları krediler, 2009-2013

Participation banks loans, 2009-2013

[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Krediler - Loans</b>	23 616 324	31 079 189	38 658 537	48 270 117	61 823 939
1. <b>Yerel yönetimler - Local governments</b>	42 811	1 550	1 194	629	96 837
2. <b>Mali olmayan kamu girişimleri</b>					
Non-financial public enterprises	0	0	0	0	0
3. <b>Özel sektör - Private sector</b>	21 630 268	30 086 941	37 427 810	46 870 003	60 312 864
3.1. <b>Mali olmayan şirketler - Non-financial companies</b>	18 437 027	25 540 871	30 535 580	37 588 789	47 554 344
3.2. <b>Bireysel işletmeler - Individual corporations</b>	0	22 887	300 796	403 154	576 618
3.3. <b>Hanehalkı - Households</b>	3 193 241	4 523 183	6 591 434	8 878 060	12 181 902
3.31. <b>Tüketici kredileri - Consumer loans</b>	2 504 521	3 713 429	5 478 849	7 171 320	9 972 254
3.311. <b>Konut kredileri - Housing loans</b>	2 252 431	3 320 351	4 965 160	6 557 969	9 079 872
3.312. <b>Taşıt kredileri - Automobile loans</b>	206 149	298 071	414 949	471 632	569 579
3.313. <b>İhtiyaç ve diğer krediler</b>					
Consumer and other loans	45 941	95 007	98 740	141 719	322 803
3.32. <b>Bireysel kredi kartları - Individual credit cards</b>	688 720	809 754	1 112 585	1 706 740	2 209 648
3.4. <b>Hanehalkına hizmet veren kar amacı olmayan kur.</b>					
Non-profit institutions serving households	0	0	0	0	0
3.5. <b>Diğer - Other</b>	0	0	0	0	0
4. <b>Mali kuruluşlar - Financial institutions</b>	72 336	72 732	231	25 070	31 341
4.1. <b>Bankalar - Banks</b>	0	0	0	17 663	23 593
4.2. <b>Banka dışı mali kuruluşlar</b>					
Non-bank financial institutions	72 336	72 732	231	7 407	7 748
4.21. <b>Sigorta şirketleri ve özel emeklilik fonları</b>	161	15	120	167	137
Insurance com. and private pension funds					
4.22. <b>Mali araçlar - Financial intermediaries</b>	72 175	72 717	111	7 240	7 611
4.221. <b>Finansal kiralama şirketleri</b>					
Financial leasing companies	72 175	72 717	111	7 240	7 611
4.222. <b>Faktöring şirketleri - Factoring companies</b>	0	0	0	0	0
4.223. <b>Tüketici finansman şirketler</b>					
Consumer finance companies	0	0	0	0	0
4.224. <b>Diğer mali araçlar - Other financial intermediaries</b>	0	0	0	0	0
4.23. <b>Mali yardımcıları - Financial auxiliaries</b>	0	0	0	0	0
5. <b>Yurtdışı - Abroad</b>	1 870 909	917 966	1 229 302	1 374 415	1 382 897

## 19.13 Katılım bankaları toplanan fonlar, 2009-2013

Participation banks funds raised, 2009-2013

[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	26 595 558	33 444 408	39 672 102	48 949 304	62 947 164
1. <b>Genel yönetim - General government</b>	42 792	123 072	59 571	230 582	205 099
1.1 <b>Merkezi yönetim - Central government</b>	2 263	5 980	10 202	33 165	24 844
1.1.1 <b>Bütçeye ait hesaplar (TL) - Budgetary accounts (TRY)</b>	1 969	5 845	9 764	18 104	15 818
1.1.1.1 <b>Resmî kurumlar - Official corporations</b>	1 969	5 845	9 764	18 104	15 818
1.1.2 <b>Bütçe dışı hesaplar (TL) - Deposits of extrabudgetary funds (TRY)</b>	0	0	2	280	0
1.1.2.1 <b>Fonlar (TMSF hariç) - Funds (except SDIF)</b>	0	0	0	280	0
1.1.2.2 <b>Diğer kur. fonu, devl.me. iş. emek. konut ed. yard. hes.</b> Other inst. fund, government housing fund account	0	0	2	0	0
1.1.3 <b>Merkezi yönetim yabancı para fonu (YP)</b> Foreign exchange funds of central government (FX)	294	135	436	14 781	9 026
1.1.3.1 <b>Merkezi yönetim yabancı para fonu - Central government</b>	286	131	430	14 727	9 020
1.1.3.2 <b>Fonlar (TMSF hariç) - Funds (except SDIF)</b>	8	4	6	54	6
1.2 <b>Yerel yönetimler - Local government</b>	255	3 283	2 986	28 658	4 055
1.2.1 <b>Yerel yönetimler (TL) - Local governments (TRY)</b>	251	3 283	2 985	28 656	4 055
1.2.2 <b>Yerel yönetimler (YP) - Local governments (FX)</b>	4	0	1	2	0
1.3 <b>Sosyal güvenlik kurumları - Social security institutions</b>	40 274	113 809	46 383	168 759	176 200
1.3.1 <b>Sosyal güvenlik kurumları fonu (TL)</b> Funds of social security institutions (TRY)	40 274	113 809	46 383	168 759	175 638
1.3.2 <b>Sosyal güvenlik kurumları fonu (YP)</b> Funds of social security institutions (FX)	0	0	0	0	562
2. <b>Mali olmayan kamu girişimleri - Non-financial public enterprises</b>	9 275	5 288	21 728	16 283	64 258
2.1 <b>Ticari kuruluşlar, KİT ile bağlı müessese ve ortaklıklar (TL)</b> Commercial corporations,affi.and partnerships of SEEs (TRY)	4 167	2 263	4 790	5 295	40 170
2.2 <b>Döner sermayeli kurumlar (TL)</b> Revolving fund organizations (TRY)	41	121	230	212	740
2.3 <b>Yerel yönetimlerin ticari işletmeleri (TL)</b> Commercial corporations of local administrations (TRY)	4 212	2 867	16 708	10 776	23 028
2.4 <b>Mali olmayan kamu girişimleri yabancı para fonu (YP)</b> Foreign exchange funds of non-financial public enterprises (FX)	855	37	0	0	320
3. <b>Özel sektör - Private sector</b>	26 006 368	32 151 317	38 026 115	46 149 174	57 862 594
3.1 <b>Mali olmayan şirketler (TL) - Non-financial corporations (TRY)</b>	3 214 838	4 248 571	4 698 395	5 178 022	7 497 670
3.1.1 <b>Her türlü ortaklıklar (sigorta şir. hariç) (ticari fon)</b> Partnerships (except Insurance companies)(commercial funds)	3 110 910	4 140 243	4 618 407	5 082 494	7 272 304
3.1.2 <b>Vakıf, dernek, sendika ve birliklerin ticari işlet. (ticari fon)</b> Foundations, unions and associations (commercial funds)	14 690	23 940	14 827	25 721	52 180
3.1.3 <b>Kooperatifler (ticari fon) - Cooperatives (commercial funds)</b>	89 238	84 388	65 161	69 807	173 186
3.2 <b>Bireysel işletmeler (TL) - Individual corporations (TRY)</b>	637 417	1 116 288	1 295 875	1 537 866	2 552 165
3.2.1 <b>Gerçek kişi ticaret işletmeleri (ticari fon)</b> Real persons (commercial funds)	637 417	1 116 288	1 295 875	1 537 866	2 552 165
3.3 <b>Hanehalkı (TL) - Households (TRY)</b>	12 681 350	16 193 707	17 163 706	20 512 368	25 012 145
3.3.1 <b>Gerçek kişiler - Real persons</b>	12 681 350	16 193 707	17 163 706	20 512 368	25 012 145
3.4 <b>Hanehalkına hizmet veren kar amacı olmayan kur. (TL)</b> Non-profit institutions serving households (TRY)	84 221	143 678	284 545	261 822	529 370
3.4.1 <b>Vakıf, dernek, sendika ve birlikler (diğ. kur.fonu)</b> Foundations, unions and associations (other corporations funds)	76 035	132 207	269 078	244 354	503 993
3.4.2 <b>Apartman yönetimi ile ilgili açılan hes. (diğer kur.fonu)</b> Accounts of building managements (other corporations funds)	8 186	11 471	15 467	17 468	25 377
3.5 <b>Mahk.,sav.,icra ifl.da.,ter.hakim.nezd. P.V. noter hes. (TL)</b> Courts,att.,ex.and bank.off.,leg.courts notary acc. (TRY)	126	47	40	12	0
3.6 <b>Diğer (diğer kur. fonu) (TL)</b> Other (other corporations funds) (TRY)	25 000	40 491	64 593	250 187	97 673

## 19.13 Katılım bankaları toplanan fonlar, 2009-2013 (devam)

Participation banks funds raised, 2009-2013 (continued)

[Kurumsal sektörlere göre - Sectoral breakdown]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
3.7 <b>Yurt içi yerleşik özel sektörün yabancı para fonu (YP)</b> Residents' foreign exchange fund, private sector (FX)	9 137 698	9 800 553	10 818 924	14 184 849	17 700 528
3.71 <b>Hanehalkı, yurt içinde yerleşik gerçek kişiler</b> Households, resident real persons	6 320 988	6 947 598	6 918 076	8 692 699	10 496 122
3.72 <b>Yurt içinde yerleşik tüzel kişilerin yabancı para fonları</b> Resident legal persons, foreign exchange funds	2 785 061	2 785 648	3 849 919	5 327 996	7 125 014
3.721 <b>Mali olmayan şirketler - Non-financial corporations</b>	2 183 347	2 192 008	2 901 726	4 003 511	5 139 741
3.722 <b>Bireysel işletmeler - Individual corporations</b>	575 962	559 242	918 303	1 283 598	1 845 900
3.723 <b>Hanehalkına hizmet veren kar amacı olmayan kur.</b> Non-profit institutions serving households	25 752	34 398	29 890	40 887	139 373
3.73 <b>Diğer (diğer kur. fonu) - Other (other corporations funds)</b>	31 649	67 307	50 929	164 154	79 392
3.8 <b>Kıymetli maden depo hesabı (YP)</b> Precious stones deposit accounts (FX)	225 718	607 982	3 700 037	4 224 048	4 473 027
3.81 <b>Hanehalkı, yurtdışında yerleşik gerçek kişiler</b> Household resident real persons	214 630	589 046	3 520 894	3 994 246	4 228 163
3.82 <b>Mali olmayan şirketler, bireysel işletmeler</b> Non-financial companies and individual corporations	11 088	18 936	179 143	229 802	244 864
4. <b>Yurt dışı yerleşikler fonu - Non-resident's funds</b>	233 615	379 706	793 994	1 302 965	2 629 209
4.1 <b>Elçilikler, konsolosluklar, uluslararası kuruluşlar (TL)</b> Embassies, consulates, international institutions (TRY)	8 989	6 279	17 602	17 140	22 049
4.2 <b>Yurt dışında yerleşik gerçek kişiler (TL)</b> Non-resident real persons (TRY)	31 917	125 105	166 759	221 402	350 652
4.3 <b>Yurt dışında yerleşik gerçek kişiler (YP)</b> Non-resident real persons (FX)	86 177	128 020	253 510	561 639	1 521 896
4.4 <b>Ticari ve diğer kur. fonu, Y.D.Y. (YP)</b> Non-resident commercial and other institutions fund (FX)	106 132	105 412	252 500	382 875	589 439
4.5 <b>Kıymetli maden depo hesabı, yurt dışında yerleşik gerçek kişiler (YP) - Precious stones deposit accounts, non-resident real persons(FX)</b>	400	2 171	16 289	29 564	45 290
4.6 <b>Kıymetli maden depo hesabı, yurt dışında yerleşik tüzel kişiler (YP) - Precious stones deposit accounts, non-resident legal persons (FX)</b>	0	12 719	87 334	90 345	99 883
5. <b>Mali kuruluşlar fonu - Financial institutions' fund</b>	303 508	785 025	770 694	1 250 300	2 186 004
5.1 <b>TL fonları - TRY funds</b>	91 577	134 437	183 799	668 763	542 869
5.11 <b>Bankalararası fonlar - Interbank funds</b>	10 182	15 132	47 720	461 589	288 178
5.111 <b>Merkez Bankası - Central Bank</b>	0	0	0	0	0
5.112 <b>Yurt dışı bankalar - Banks abroad</b>	5 340	7 550	16 365	4 326	6 001
5.113 <b>Yurt içi bankalar - Domestic banks</b>	4 842	7 582	31 355	457 263	282 177
5.12 <b>Diğer mali kuruluşlar fonu - Other financial institutions funds</b>	81 395	119 305	136 079	207 174	254 691
5.121 <b>Banka dışı mali kuruluşlar - Non-bank financial institutions</b>	81 395	119 305	136 079	207 174	254 691
5.2 <b>Yabancı para fonlar - Interbank funds</b>	211 931	629 622	583 425	577 563	1 643 135
5.21 <b>Bankalararası fon - Interbank funds</b>	94 385	322 739	351 309	516 205	1 329 307
5.211 <b>Merkez Bankası - Central Bank</b>	0	0	0	0	0
5.212 <b>Yurt dışı bankalar - Banks abroad</b>	78 800	257 690	266 434	420 630	420 628
5.213 <b>Yurt içi bankalar - Domestic banks</b>	15 585	65 049	84 875	95 575	908 679
5.22 <b>Diğer mali kuruluşlar fonu - Other financial institutions funds</b>	117 546	306 883	232 116	61 358	313 828
5.221 <b>Banka dışı mali kuruluşlar - Non-bank financial institutions</b>	117 546	306 883	232 116	61 358	313 828
5.3 <b>Kıymetli maden depo hesapları (YP)</b> Precious stones deposit accounts (FX)	0	20 966	3 470	3 974	0
5.31 <b>Yurt içinde yerleşik mali kuruluşlar</b> Resident financial institutions	0	20 966	3 470	3 974	0
5.32 <b>Yurt dışında yerleşik mali kuruluşlar</b> Non-resident financial institutions	0	0	0	0	0



## 19.14 Katılım bankaları toplanan fonlar, 2009-2013

Participation banks funds raised, 2009-2013

[Türlerine göre - Deposit types]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	26 595 558	33 444 408	39 672 102	48 949 304	62 947 164
1. <b>Tasarruf fonu - Savings funds</b>	12 713 267	16 318 812	17 330 465	20 733 770	25 362 797
1.1 <b>Özel cari hesaplar - Private current accounts</b>	1 181 314	1 660 158	1 879 342	2 157 419	3 442 377
1.2 <b>Katılma hesapları - Participation accounts</b>	11 531 953	14 658 654	15 451 123	18 576 351	21 920 420
2. <b>Ticari kurumlar mevduatı</b>					
Commercial corporation's funds	3 905 077	5 443 175	6 126 231	6 862 907	10 364 631
2.1 <b>Özel cari hesaplar - Private current accounts</b>	1 827 725	2 342 785	2 897 492	2 760 056	4 827 218
2.2 <b>Katılma hesapları - Participation accounts</b>	2 077 352	3 100 390	3 228 739	4 102 851	5 537 413
3. <b>Diğer kurumlar fonu - Other corporations' funds</b>	149 674	234 474	380 313	596 156	643 686
3.1 <b>Özel cari hesaplar - Private current accounts</b>	26 397	40 167	60 190	82 812	137 096
3.2 <b>Katılma hesapları - Participation accounts</b>	123 277	194 307	320 123	513 344	506 590
4. <b>Resmi kurumlar fonu - Official funds (TRY)</b>	42 494	122 937	59 132	215 519	195 511
4.1 <b>Özel cari hesaplar - Private current accounts</b>	41 915	121 105	49 870	200 901	185 784
4.2 <b>Katılma hesapları - Participation accounts</b>	579	1 832	9 262	14 618	9 727
5. <b>Yabancı para fonlar (YP)</b>					
Foreign exchange funds (FX)	9 454 361	10 343 301	11 569 802	15 215 227	20 144 854
5.1 <b>Özel cari hesaplar - Private current accounts</b>	1 827 602	1 942 958	2 539 329	3 019 965	4 238 063
5.2 <b>Katılma hesapları - Participation accounts</b>	7 626 759	8 400 343	9 030 473	12 195 262	15 906 791
6. <b>Kıymetli maden depo hesabı (YP)</b>					
Precious stones deposit accounts (FX)	226 118	643 838	3 807 130	4 347 931	4 618 200
6.1 <b>Vadesiz - Demand</b>	108 311	295 438	2 612 102	2 365 601	2 270 689
6.2 <b>Vadeli - Time</b>	117 807	348 400	1 195 028	1 982 330	2 347 511
7. <b>Bankalararası fonlar (TL+YP)</b>					
Interbank funds (TRY+FX)	104 567	337 871	399 029	977 794	1 617 485
7.1 <b>Merkez bankası - Central bank</b>	0	0	0	0	0
7.2 <b>Kamu mevduat bankaları</b>					
Public deposits money banks	0	0	0	0	2
7.3 <b>Özel mevduat bankaları</b>					
Private deposit money banks	91	0	0	360 162	322 700
7.4 <b>Yabancı mevduat bankaları</b>					
Foreign deposit money banks	0	0	0	0	126 264
7.5 <b>Kamu ve özel kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Public and private investment and development banks	0	0	0	98 478	579 551
7.6 <b>Yabancı yatırım bankaları - Foreign investment banks</b>					
7.7 <b>Yurtdışındaki bankalar - Banks abroad</b>	84 140	265 240	282 799	424 956	426 629
7.8 <b>Özel kanunla mevduat kabulüne yetkili kuruluşlar</b>					
Institutions authorized to accept deposit by law	0	0	0	0	0
7.9 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	20 336	72 631	116 230	94 198	162 339

## 19.15 Parasal sektör analitik bilançosu, 2009-2013

Monetary sector analytical balance sheet, 2009-2013

[M3 Para arzı ve karşılık kalemleri - M3 money supply and counterpart items]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013*
<b>Karşılık kalemleri - Counterpart items</b>					
<b>Toplam - Total</b>	519 002 577	615 442 858	708 766 693	783 455 098	948 677 215
1 <b>Dış varlıklar - Foreign assets (net)</b>	68 191 002	29 271 602	32 706 447	42 715 887	- 3 857 404
1.1 <b>Dış varlıklar - Foreign assets</b>	184 256 050	189 832 398	243 839 472	281 523 378	364 564 509
1.11 <b>Parasal yetkililer - Monetary authorities</b>	115 020 999	135 350 163	169 831 269	215 207 560	283 462 422
1.12 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	65 542 758	51 908 672	70 930 603	61 704 307	75 246 657
1.13 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	2 499 156	1 558 427	2 076 337	3 030 592	4 422 241
1.14 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Investment and development banks	1 193 137	1 015 136	1 001 263	1 580 919	1 433 189
1.2 <b>Dış yükümlülükler - Foreign liabilities</b>	- 116 065 048	- 160 560 797	- 211 133 025	- 238 807 491	- 368 421 913
1.21 <b>Parasal yetkililer<sup>(1)</sup> - Monetary authorities<sup>(1)</sup></b>	- 34 701 051	- 29 670 375	- 26 979 604	- 17 863 743	- 16 164 923
1.22 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	- 73 325 332	- 119 675 965	- 163 777 100	- 194 512 609	- 313 204 202
1.23 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	- 1 014 121	- 2 442 068	- 7 092 709	- 9 918 167	- 17 770 217
1.24 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Investment and development banks	- 7 024 544	- 8 772 389	- 13 283 612	- 16 512 973	- 21 282 571
2 <b>Yurt içi krediler - Domestic credits</b>	589 925 978	746 906 164	864 116 422	983 558 890	1 233 105 349
2.1 <b>Merkezi yönetimden alacaklar (net)</b>					
Claims on central government (net)	221 404 537	233 912 608	196 258 716	182 280 028	166 515 659
2.11 <b>Merkezi yönetimden alacaklar</b>					
Claims on central government	263 027 405	273 220 768	243 164 439	234 816 705	230 046 435
2.111 <b>Parasal yetkililer - Monetary authorities</b>	18 440 345	12 638 755	- 2 412 195	120 982	- 8 799 238
2.112 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	235 629 887	251 256 330	234 676 594	221 533 321	227 125 687
2.113 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	1 138 351	1 538 196	1 761 342	2 590 123	4 473 953
2.114 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Investment and development banks	3 304 447	4 130 267	4 639 127	5 324 802	4 240 767
2.115 <b>Para piyasası fonları (B tipi likit fonlar)</b>					
Money market funds (B type liquid funds)	4 514 375	3 657 220	4 499 571	5 247 477	3 005 266
2.12 <b>Eksi: Merkezi yönetim mevduatları</b>					
Less: Central government deposits	- 41 622 869	- 39 308 161	- 46 905 723	- 52 536 677	- 63 530 776
2.121 <b>Parasal yetkililer - Monetary authorities</b>	- 23 217 350	- 15 495 208	- 19 408 572	- 18 308 099	- 28 265 709
2.122 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	- 16 427 793	- 21 294 922	- 25 020 618	- 31 461 846	- 31 689 794
2.123 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	- 2 263	- 5 980	- 10 202	- 33 165	- 24 844
2.124 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Investment and development banks	- 1 975 463	- 2 512 051	- 2 466 331	- 2 733 567	- 3 550 429
2.2 <b>Yerel yönetimlerden alacaklar</b>					
Claims on local governments	9 010 230	8 833 357	9 547 561	10 706 464	13 935 625
2.21 <b>Parasal yetkililer - Monetary authorities</b>	-	-	-	-	-
2.22 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	2 759 749	2 142 366	1 765 272	1 767 352	2 495 958
2.23 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	42 811	1 550	1 194	633	96 890
2.24 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Investment and development banks	6 207 670	6 689 441	7 781 095	8 938 479	11 342 777
2.3 <b>Sosyal güvenlik kurumlarından alacaklar</b>					
Claims on social security institutions	0	0	19	18	0
2.31 <b>Parasal yetkililer - Monetary authorities</b>	-	-	-	-	-
2.32 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	0	0	19	18	0
2.33 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	-	-	-	-	-
2.34 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Investment and development banks	0	0	0	0	0
2.4 <b>Mali olmayan kamu girişimlerinden alacaklar</b>					
Claims on non-financial public enterprises	2 085 836	1 351 763	516 237	664 841	863 684
2.41 <b>Parasal yetkililer - Monetary authorities</b>	0	0	0	0	0
2.42 <b>Mevduat bankaları - Deposit money banks</b>	2 085 836	1 351 763	516 237	664 841	863 684
2.43 <b>Katılım bankaları - Participation banks</b>	0	0	0	0	0
2.44 <b>Kalkınma ve yatırım bankaları</b>					
Investment and development banks	0	0	0	0	0

## 19.15 Parasal sektör analitik bilançosu, 2009-2013 (devam)

Monetary sector analytical balance sheet, 2009-2013 (continued)

[M3 Para arzı ve karşılık kalemleri - M3 money supply and counterpart items]

(Bin TL - Thousand TRY)

	2009	2010	2011	2012	2013
2.5 Özel sektörden alacaklar Claims on private sector	343 341 178	481 947 215	639 849 810	766 301 409	1 023 153 087
2.51 Parasal yetkililer - Monetary authorities	-	-	-	-	-
2.52 Mevduat bankaları - Deposit money banks	312 481 175	440 872 271	585 222 931	695 142 128	924 246 381
2.53 Katılım bankaları - Participation banks	23 655 077	31 992 379	39 803 341	50 247 090	65 482 587
2.54 Kalkınma ve yatırım bankaları Investment and development banks	7 204 926	9 082 565	14 823 538	20 912 191	33 424 119
2.6 Banka dışı mali kuruluşlardan alacaklar Claims on non-bank financial institutions	14 084 197	20 861 221	17 944 079	23 606 130	28 637 294
2.61 Parasal yetkililer - Monetary authorities	0	0	0	0	0
2.62 Mevduat bankaları - Deposit money banks	13 010 124	19 617 783	16 747 775	22 310 229	26 504 159
2.63 Katılım bankaları - Participation banks	166 963	187 619	140 274	97 720	228 723
2.64 Kalkınma ve yatırım bankaları Investment and development banks	907 110	1 055 819	1 056 030	1 198 181	1 904 412
3 Diğer kalemler <sup>(1)</sup> - Other items (net) <sup>(1)</sup>	- 139 114 402	- 160 734 907	- 188 056 176	- 242 819 679	- 280 570 730
<b>Para arzları - Money supply</b>					
1 M1	107 346 558	135 190 567	161 212 850	179 934 552	229 376 297
1.1 Bankalar dışındaki para - Currency outside banks	34 233 281	44 346 900	49 505 735	53 069 688	66 225 433
1.2 Vadesiz mevduat (TL) - Demand deposits (TRY)	44 691 869	59 558 427	65 369 352	73 827 984	99 664 892
1.21 TCMB - CBRT	61 571	131 721	51 804	48 685	115 863
1.22 Mevduat bankaları - Deposit money banks	41 556 852	55 272 281	60 444 906	68 597 410	91 021 055
1.23 Katılım bankaları - Participation banks	3 073 446	4 154 425	4 872 642	5 181 889	8 527 974
1.3 Vadesiz mevduat (YP) - Demand deposits (FX)	28 421 408	31 285 240	46 337 763	53 036 879	63 485 971
1.31 TCMB - CBRT	78 760	44 122	38 571	23 949	13 821
1.32 Mevduat bankaları - Deposit money banks	26 481 832	29 087 294	41 480 994	47 961 009	57 626 535
1.33 Katılım bankaları - Participation banks	1 860 816	2 153 824	4 818 198	5 051 921	5 845 615
2 M2	493 060 975	587 261 177	674 409 579	743 043 393	908 010 896
2.1 Vadeli mevduat (TL) - Time deposits (TRY)	266 796 432	330 309 770	359 709 384	400 831 434	457 160 343
2.11 Mevduat bankaları - Deposit money banks	253 096 586	312 479 765	340 867 697	377 852 174	429 500 956
2.12 Katılım bankaları - Participation banks	13 699 846	17 830 005	18 841 687	22 979 260	27 659 387
2.2 Vadeli mevduat (YP) - Time deposits (FX)	118 917 985	121 760 840	153 487 345	162 277 407	221 474 256
2.21 Mevduat bankaları - Deposit money banks	111 296 980	113 199 209	143 550 995	148 855 596	204 831 606
2.22 Katılım bankaları - Participation banks	7 621 005	8 561 631	9 936 350	13 421 811	16 642 650
3 M3	519 002 577	615 442 858	708 766 693	783 455 098	948 677 215
3.1 Repo işlemlerinden sağlanan fonlar Funds received from repo transactions	3 551 623	3 881 864	3 558 622	4 765 647	5 877 765
3.11 TCMB - CBRT	632 500	0	0	892 000	0
3.12 Mevduat bankaları - Deposit money banks	2 736 019	3 740 953	3 309 191	3 348 965	5 769 604
3.13 Kalkınma ve yatırım bankaları Investment and development banks	183 104	140 911	249 431	524 682	108 161
3.2 Para piyasası fonları (B tipi likit fonlar) Money market funds (B type liquid funds)	22 389 979	23 187 206	20 460 590	17 153 718	10 256 661
3.3 İhraç edilen menkul kıymetler <sup>(2)</sup> Debt securities issued <sup>(2)</sup>	-	1 112 614	10 337 902	18 492 329	24 531 889

Not. Bu tablodaki Para arzı karşılık kalemleri parasal durumdaki karşılık kalemlerinden farklılık göstermektedir. Bunun nedeni resmi para arzı tanımlarına giren pek çok kalemin Parasal durumda farklı bölümlerde kaydedilmesidir. Bu değerlendirme farklılığı nedeni ile Parasal durumdaki parasal büyüklükler ile resmi para arzları ve karşılık kalemleri farklı olmaktadır.

(1) 2009 Eylül ayına kadar "Diğer kalemler (net)" içerisinde izlenmekte olan "SDR tahsisatı", bu tarihten itibaren "Dış yükümlülükler" altında sınıflandırılmaya başlanmıştır.

(2) 2010 yılı Aralık ayından itibaren yayımlanmaya başlanmıştır.

Note. The money supply counterpart items in this table are different from those in Monetary survey. The reason is that the items included in the official money supply definitions are categorised in different sections of the Monetary survey. Consequently, Monetary survey aggregates are slightly different from the official money supply and counterpart items.

(1) "SDR allocation" followed under "Other items (net)" until September 2009, is started to be classified as "Foreign liabilities" since then.

(2) It is started to be disseminated beginning from December 2010.

**19.16 Uluslararası rezervler, 2009-2013**  
 International reserves, 2009-2013

(Milyon \$ - Million \$)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Altın - Gold</b>	4 121	5 264	9 888	19 240	20 077
<b>Brüt döviz rezervleri - Gross foreign exchange reserves</b>	108 111	104 768	100 626	118 249	127 755
<b>Merkez Bankası - Central Bank</b>	70 716	80 721	78 458	99 923	110 928
<b>Ticari bankalar - Commercial banks</b>	37 395	24 047	22 168	18 326	16 827
<b>Brüt uluslararası rezervler - Gross international reserves</b>	112 231	110 032	110 515	137 488	147 831
<b>Muhabir açıkları - Overdrafts</b>	1	1	1	0	0
<b>Net rezervler - Net reserves</b>	112 230	110 031	110 514	137 488	147 831

**19.17 Altın fiyatları, 2009-2013**  
 Gold prices, 2009-2013

(TL)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Reşat altını - Reşat gold</b>					
<b>En az - Minimum</b>	319,50	363,00	473,75	631,25	561,75
<b>En çok - Maximum</b>	382,00	477,80	707,00	678,75	652,25
<b>Ortalama - Average</b>	338,64	411,71	583,36	656,55	595,86
<b>Cumhuriyet altını <sup>(1)</sup> - Cumhuriyet gold <sup>(1)</sup></b>					
<b>En az - Minimum</b>	295,60	354,50	465,75	622,50	551,75
<b>En çok - Maximum</b>	367,75	461,00	693,40	672,25	641,25
<b>Ortalama - Average</b>	327,48	400,74	574,11	646,92	585,83
<b>Külçe altın <sup>(2)</sup> - Ingot gold <sup>(2)</sup></b>					
<b>En az - Minimum</b>	44,00	52,78	68,33	92,92	80,32
<b>En çok - Maximum</b>	54,94	68,04	102,70	101,72	95,33
<b>Ortalama - Average</b>	48,58	59,49	85,31	96,77	86,41

Not. Borsa dışı serbest fiyatlardır.

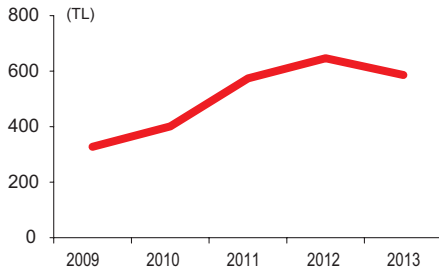
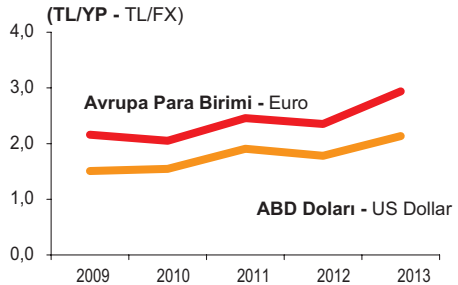
(1) 916 2/3 ayanında ve 7,21657 gram veznindedir.

(2) Bir gramın fiyatıdır.

Note. Data represents free market prices.

(1) Weight is 7,21657 grams and standard of fineness is 916 2/3.

(2) Price of 1 gram.

**19.1 Cumhuriyet altını - Cumhuriyet gold**  
 (Ortalama - Average)

**19.2 Avrupa Para Birimi ve ABD Doları**  
 Euro and US Dollar  
 (Alış - Buying)


Veri için tablo 19.18'e bakınız.

For data, see table 19.18.

**19.18 Döviz kurları, 2009-2013**  
Exchange rates, 2009-2013

(TL/YP - TL/FX)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Avrupa Para Birimi - Euro</b>					
Alış - Buying	2,16030	2,04910	2,45920	2,35170	2,9365
Satış - Selling	2,17070	2,05900	2,47110	2,36300	2,9418
<b>ABD Doları - US Dollar</b>					
Alış - Buying	1,50570	1,54600	1,90650	1,78260	2,1343
Satış - Selling	1,51300	1,55350	1,90650	1,79120	2,1381
<b>Avustralya Doları - Australian Dollar</b>					
Alış - Buying	1,34290	1,56850	1,91700	1,84770	1,8886
Satış - Selling	1,35170	1,57880	1,92950	1,85980	1,9009
<b>Danimarka Kronu - Danish Krone</b>					
Alış - Buying	0,29024	0,27489	0,33073	0,31518	0,39303
Satış - Selling	0,29167	0,27624	0,33236	0,31673	0,39496
<b>İngiliz Sterlini - Pound Sterling</b>					
Alış - Buying	2,38920	2,38860	2,93660	2,87080	3,5114
Satış - Selling	2,40170	2,40110	2,95190	2,88580	3,5297
<b>İsveç Kronu - Swedish Krona</b>					
Alış - Buying	0,20822	0,22619	0,27364	0,27219	0,32779
Satış - Selling	0,21039	0,22854	0,27649	0,27502	0,33118
<b>İsviçre Frangı - Swiss Franc</b>					
Alış - Buying	1,44920	1,64380	2,01480	1,94300	2,3899
Satış - Selling	1,45850	1,65440	2,02780	1,95550	2,4052
<b>Japon Yeni <sup>(1)</sup> - Japanese Yen<sup>(1)</sup></b>					
Alış - Buying	1,63020	1,89330	2,44650	2,06560	2,0231
Satış - Selling	1,64100	1,90590	2,46280	2,07930	2,0365
<b>Kanada Doları - Canadian Dollar</b>					
Alış - Buying	1,43680	1,54670	1,86280	1,79190	1,9898
Satış - Selling	1,44330	1,55370	1,87120	1,80000	1,9988
<b>Kuveyt Dinarı - Kuwaiti Dinar</b>					
Alış - Buying	5,20140	5,44300	6,78190	6,27810	7,5182
Satış - Selling	5,26990	5,51470	6,87120	6,36080	7,6166
<b>Norveç Kronu - Norwegian Krone</b>					
Alış - Buying	0,25891	0,26166	0,31580	0,31839	0,34759
Satış - Selling	0,26066	0,26342	0,31793	0,32054	0,34993
<b>S. Arabistan Riyali - S. Arabian Riyal</b>					
Alış - Buying	0,40262	0,41349	0,50991	0,47672	0,56906
Satış - Selling	0,40335	0,41424	0,51083	0,47758	0,57009

Not. Dönem sonu.

(1) 100 Japon Yeni olarak verilmiştir.

Note. End of period.

(1) Values are given as 100 Japanese Yen.

## 19.19 Sigorta dallarına göre sigorta ve emeklilik şirketlerinin aldığı direkt primler, 2009-2013

Direct premiums received by insurance companies and type of insurance, 2009-2013

	(Bin TL - Thousand TL)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Sigorta dali</b> - Type of insurance					
<b>Yangın ve doğal afetler</b> - Fire and disaster	1 911 150	1 980 079	2 309 587	2 645 853	3 324 957
<b>Nakliyat</b> - Marine	258 431	298 603	358 510	377 881	415 936
<b>Kaza</b> - Accident	529 296	589 822	659 214	675 898	879 733
<b>Hastalık/Sağlık</b> - Sickness/Health	1 415 166	1 705 425	1 998 735	2 227 161	2 472 373
<b>Hukuksal koruma</b> - Legal protection	36 693	43 162	52 351	57 662	66 718
<b>Kredi</b> - Credit	27 712	31 848	51 266	74 072	106 601
<b>Kara araçları</b> - Land vehicles	2 632 418	3 116 700	3 787 526	4 533 998	5 026 028
<b>Hava araçları</b> - Air vehicles	57 327	47 498	69 392	50 337	41 756
<b>Su araçları</b> - Water vehicles	112 531	107 864	122 273	133 166	139 916
<b>Raylı araçlar</b> - Railway vehicles	5	681	817	257	5
<b>Genel zararlar</b> - General damage	904 346	993 253	1 473 838	1 743 774	2 186 746
<b>Kara araçları sorumluluk</b> - Land vehicles liability	2 203 111	2 545 894	2 975 237	3 937 606	5 384 898
<b>Hava araçları sorumluluk</b> - Air vehicles liability	47 104	50 256	74 822	78 767	69 721
<b>Su araçları sorumluluk</b> - Water vehicles liability	372	544	261	438	1 675
<b>Genel sorumluluk</b> - General liability	251 165	327 470	386 298	420 118	508 128
<b>Finansal kayıplar</b> - Financial losses	65 353	84 708	140 372	135 649	171 417
<b>Emniyeti suistimal</b> - Suretyship	16 644	16 441	12 335	18 030	23 969
<b>Destek</b> - Assistance	0	141	2 476	3 739	7 482
<b>Hayat dışı toplam</b> -Non life total	10 468 825	11 940 389	14 475 310	17 114 406	20 828 060
<b>Türk şirketleri</b> - Domestic companies	4 552 694	4 908 797	6 164 954	7 155 743	6 837 035
<b>Yabancı şirketler</b> - Foreign companies	5 916 131	7 031 592	8 310 357	9 958 663	13 991 025
<b>Hayat</b> - Life	1 812 293	2 189 507	2 688 081	2 714 283	3 398 860
<b>Türk şirketleri</b> - Domestic companies	1 047 846	1 668 844	2 009 955	1 769 721	1 151 662
<b>Yabancı şirketler</b> - Foreign companies	764 447	520 663	678 126	944 562	2 247 198
<b>Toplam</b> - Total	12 281 118	14 129 896	17 163 391	19 828 689	24 226 919
<b>Türk şirketleri</b> - Domestic companies	5 600 540	6 577 641	8 174 909	8 925 465	7 988 696
<b>Yabancı şirketler</b> - Foreign companies	6 680 578	7 552 255	8 988 483	10 903 225	16 238 223

Not. 2009 yılında doğrudan ve dolaylı yabancı sermaye payı %50'den fazla olan sigorta şirketleri yabancı şirket olarak sayılmıştır.

Not. Insurance companies whose direct and indirect foreign capital share are more than 50% in 2009 are considered as foreign companies.

**19.20 Sigorta dallarına göre sigorta ve emeklilik şirketlerinin direkt işlerden ödedikleri tazminatlar, 2009-2013**  
Direct payments made by insurance companies by type of insurance, 2009-2013

(Bin TL - Thousand TL)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Sigorta dali - Type of insurance</b>					
<b>Yangın ve doğal afetler - Fire and disaster</b>	866 539	830 920	786 211	1 066 628	889 942
<b>Nakliyat - Marine</b>	103 493	92 113	103 387	120 122	164 118
<b>Kaza - Accident</b>	94 509	106 476	113 087	148 640	162 093
<b>Hastalık/Sağlık - Sickness/Health</b>	1 228 174	1 337 579	1 505 840	1 575 485	1 750 167
<b>Hukuksal koruma - Legal protection</b>	255	438	505	625	748
<b>Kredi - Credit</b>	61 860	4 981	4 387	28 444	56 804
<b>Kara araçları - Land vehicles</b>	2 446 232	2 347 535	2 788 822	3 155 725	2 963 521
<b>Hava araçları - Air vehicles</b>	24 971	6 509	30 275	20 673	78 779
<b>Su araçları - Water vehicles</b>	59 169	53 963	50 430	62 436	71 261
<b>Raylı araçlar - Railway vehicles</b>	0	0	322	1 782	165
<b>Genel zararlar - General damage</b>	383 616	434 335	498 143	575 407	675 844
<b>Kara araçları sorumluluk - Land vehicles liability</b>	1 647 397	1 879 205	2 269 131	2 510 743	2 712 223
<b>Hava araçları sorumluluk - Air vehicles liability</b>	4 179	4 428	30 304	10 064	15 740
<b>Su araçları sorumluluk - Water vehicles liability</b>	21	103	53	403	65
<b>Genel sorumluluk - General liability</b>	52 890	59 474	93 900	117 277	146 532
<b>Finansal kayıplar - Financial losses</b>	6 014	8 394	23 019	24 229	59 066
<b>Emniyeti Suistimal - Suretyship</b>	2 915	1 450	6 771	3 723	9 273
<b>Destek- Assistance</b>	0	0	0	0	0
<b>Hayat dışı toplam - Non life total</b>	6 982 231	7 167 903	8 304 586	9 422 406	9 756 341
<b>Türk şirketleri - Domestic companies</b>	3 031 342	2 967 264	3 416 153	3 882 270	3 001 265
<b>Yabancı şirketler - Foreign companies</b>	3 950 890	4 200 639	4 888 433	5 540 137	6 755 076
<b>Hayat - Life</b>	1 489 222	1 485 031	1 600 357	1 780 480	2 049 314
<b>Türk şirketleri - Domestic companies</b>	839 309	898 958	1 174 181	1 201 706	1 269 502
<b>Yabancı şirketler - Foreign companies</b>	649 913	586 073	426 176	578 774	779 812
<b>Toplam - Total</b>	8 471 453	8 652 934	9 904 943	11 202 886	11 805 655
<b>Türk şirketleri - Domestic companies</b>	3 870 651	3 866 221	4 590 335	5 083 976	4 270 767
<b>Yabancı şirketler - Foreign companies</b>	4 600 803	4 786 713	5 314 608	6 118 910	7 534 887

Not. 2009 yılında doğrudan ve dolaylı yabancı sermaye payı %50'den fazla olan sigorta şirketleri yabancı şirket olarak sayılmıştır.

Not. Insurance companies whose direct and indirect foreign capital share are more than 50% in 2009 are considered as foreign companies.

İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>340</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
20.1 Brüt dış borç stoku, 2009-2013	<b>344</b>	20.1 Gross external debt, 2009-2013
20.2 Merkezi Yönetim iç borç stoku, 2009-2013	<b>344</b>	20.2 Central Government domestic debt stock, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
20.1 İl özel idareleri bütçe gerçekleştirmeleri, 2009-2013	<b>342</b>	20.1 Special provincial administrations budget realizations, 2009-2013
20.2 Belediyeler bütçe gerçekleştirmeleri, 2009-2013	<b>342</b>	20.2 Municipalities budget realizations, 2009-2013
20.3 İBBS'ye göre belediye ve il özel idareleri bütçe gerçekleştirmeleri, 2013	<b>343</b>	20.3 Municipalities budget realizations and special provincial administrations by SR, 2013
20.4 Merkezi Yönetim bütçe gerçekleştirmeleri, 2009-2013	<b>343</b>	20.4 Realization of Central Government budget, 2009-2013
20.5 Türkiye brüt dış borç stoku (Borçlu dağılımı), 2009-2013	<b>344</b>	20.5 Gross external debt of Turkey (By borrower), 2009-2013
20.6 Türkiye brüt dış borç stoku (Alacaklı dağılımı), 2009-2013	<b>345</b>	20.6 Gross external debt of Turkey (By lender), 2009-2013
20.7 Merkezi Yönetim iç borç stoku, 2009-2013	<b>345</b>	20.7 Central Government domestic debt stock, 2009-2013
20.8 Ödemeler dengesi, 2009-2013	<b>346</b>	20.8 Balance of payments, 2009-2013
20.9 Kurulan, statü ve sermayesi değişen ve kapanan şirket/kooperatiflerin sayısı ve sermayeleri, 2009-2013	<b>347</b>	20.9 Numbers and capitals of established and liquidated companies/cooperatives and those changing their legal status and capitals, 2009-2013
20.10 Türlerine göre kurulan, statü ve sermayesi değişen ve kapanan şirket/kooperatiflerin sayısı ve sermayeleri, 2013	<b>347</b>	20.10 Numbers and capitals of established, liquidated companies/cooperatives and those changing their legal status and capitals by type, 2013
20.11 Ekonomik faaliyete göre kurulan ve kapanan şirket ve kooperatiflerin sayısı, 2012-2013	<b>348</b>	20.11 Number of established and liquidated companies and cooperatives by economic activity, 2012-2013
20.12 Ekonomik faaliyete göre kurulan ve kapanan ticaret ünvanlı işyerleri sayısı, 2012-2013	<b>349</b>	20.12 Number of established and liquidated trade name by economic activity, 2012-2013



## AÇIKLAMA

## MALİYE

Yerel yönetimlerin bütçe ve kesin hesaplarına ilişkin bilgiler tüm belediye ve İl Özel İdare Müdürlüklerinden posta yoluyla 2006 yılına kadar toplanmıştır. Şirket, kooperatif ve firma istatistiklerine ilişkin bilgiler ise Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinden derlenmektedir.

Kurulan ve Kapanan Şirket istatistikleri, 2009 yılının Aralık ayına kadar Türkiye Ticaret Sicili Gazetesindeki kayıtlardan yararlanılarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanmıştır. Bu istatistikler, 2010 yılının Ocak ayından itibaren Resmî İstatistik Programı kapsamında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından yayımlanmaktadır.

2006 yılından itibaren yerel yönetimler, program bütçeden analitik bütçeye geçişlerdir. 2006 yılından itibaren kesin hesaplar resmî istatistik programı gereği Maliye Bakanlığı tarafından derlenip yayımlanmaktadır.

İl Özel İdareleri ve belediyelerin analitik bütçe dengeleri, Merkezi Yönetim bütçe gerçekleştirmeleri Maliye Bakanlığında, dış ve iç borç stokları Hazine Müsteşarlığından, ödemeler dengesi ise T.C. Merkez Bankası'ndan alınmaktadır.

## Tanım ve Kavramlar

**Konsolide bütçe:** Konsolide bütçe, genel bütçe ve katma bütçelerin toplamına eşittir; ancak katma bütçeler, genel bütçeden katma bütçelere hazine yardımlarını da içerdiğinden bu toplamdan hazine yardımları düşülür.

**Merkezi Yönetim Bütçesi:** Merkezi Yönetim Bütçesi, 5018 Sayılı Kanun'a ekli I, II ve III sayılı cetvellerde yer alan Genel Bütçe Kapsamındaki İdareler, Özel Bütçeli İdareler ile Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların bütçelerinden oluşur. Merkezi Yönetim Bütçesi hazırlanırken hazine yardımları ve gelir fazlalıkları toplamdan düşülür.

**Ödemeler dengesi:** Bir ülke ile diğer ülkeler arasındaki ödeme akışını ölçmektedir. Belirli bir dönemde, genellikle bir yılda, o ülkenin tüm uluslararası iktisadi işlemlerini özet halinde sunmak için kullanılır.

**Fon:** Belirli bir amacın veya birbirine yakın amaçlar grubunun gerçekleştirilmesi için belirli kaynakların toplandığı ve harcandığı, bütçe bağlantılı veya bütçeye dışı kamusal nitelikli özel bir hesaptır.

**Türkiye dış borç stoku:** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), tüm kamu sektörü kurum ve kuruluşları ile özel sektör kapsamındaki tüm şirket ve şahısların yurt dışı yerleşiklerden sağlamış oldukları kredilerden doğan yükümlülükler ile yurt dışı piyasalarda ihraç ettikleri tahvillerden doğan yükümlülüklerin toplamından oluşmaktadır.

**Şirket türü:** : Türk Ticaret Kanunu'nun 124'üncü maddesi çerçevesinde ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir.

## EXPLANATION

## FINANCE

The data concerning budgets and final accounts of local administrations have been collected from all municipalities and special province administrations by mail until 2006. The information for statistics of companies, cooperatives and firms are compiled from the Turkish Trade Register Gazette.

Established and liquidated companies statistics have been published by Turkish Statistical Institute by the help of Turkish Trade Register Gazette registers until December 2009. These statistics have been published by The Union Of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey in the content of Official Statistics Programme by January 2010.

Local government administrations have started to use analytical budget codes, instead of program budget codes since 2006. According to the Official Statistical Programme, The Ministry of Finance is responsible for the compilation and dissemination of final accounts of local administrations.

The data on Analytic budgets balance of Special Provincial Administrations and municipalities, realizations of Central Government budget are from the Ministry of Finance. The data on the external and domestic debt stock are provided by The Undersecretariat of Treasury. The Balance of Payments Statistics are provided by the Central Bank.

## Definitions and Concepts

**Consolidated budget:** The consolidated budget is equal to the sum of the general budget and annexed budgets, however, since the annexed budgets include the Treasury aids transferred from the general budget to annexed budgets, the amount of Treasury aids is subtracted from the total.

**Central Government Budget:** Central Government Budget is composed of the budgets of Public Administrations within the scope of General Budget, Special Budget Administrations and Regulatory and Supervisory Agencies, which are included in the Charts No I, II and III attached to Law No 5018. In the preparation of the Central Government Budget, treasury aids and revenue surpluses are subtracted from the total.

**Balance of payments:** The balance of payments, (or BOP) measures the payments that flow between any individual country and all other countries. It is used to summarize all international economic transactions for that country during a specific time period, usually a year.

**Funds:** Fund is a budgetary or extrabudgetary special public account, used for realization of special purpose or familiar purposes, in which special resources are accumulated or spent.

**Outstanding external debt of Turkey:** Gross external debt of Turkey, at a given time, consists of the outstanding amount of those actual current, and not contingent liabilities owed to nonresidents of the Central Bank (CBRT), public and private sector institutions and households of Turkey.

**Types of companies:** General partnership, limited partnership, joint stock company, and limited liability company are defined in Article 124 of the Turkish Commercial Code.

**Kollektif şirket::** Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla gerçek kişiler arasında kurulan, ortaklarından hiç birisinin sorumluluğu şirket alacaklarına karşı sınırlanmamış olan şirkettir.

**Komandit şirket:** Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklarına karşı ortaklardan bir veya bir kaçının sorumluluğu sınırlanmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlanmış olan şirkettir.

**Anonim şirket:** Sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir. Anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır. Anonim şirketin esas sermayesi en az elibin Türk Lirasıdır.

**Limited şirket:** Bir veya daha çok gerçek ve tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur. Limited şirketin esas sermayesi en az onbin Türk Lirasıdır.

**Kooperatifler:** Tüzel kişiliğe haiz olmak üzere ortaklarını belirli ekonomik menfaatleri ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp, korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklardır.

**Yeni kurulan şirket ve kooperatifler:** : Takvim yılı içinde ticaret siciline kuruluş tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan olunan ticaret şirketleridir.

**Kapanan şirket ve kooperatifler:** Takvim yılı içinde ticaret sicilinden silinmek suretiyle kapanan ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan olunan ticaret şirketleridir.

**Ekonomik faaliyet kolları:** Ticaret şirketlerinin kuruluş amacı ve faaliyet konularının gösterildiği alandır.

**Sermaye :** Ticaret şirketlerinin ortakları tarafından taahhüt edilen; para, alacak, kıymetli evrak, taşınır ve taşınmaz mallar, ticari itibar ile işletme vb. toplam değerlerdir. Taahhüt edilen nakdi sermayenin %25'inin tescilden önce, kalanının ise 24 ay içerisinde ödenmesi gerekmektedir.

**Gayri safi sermaye artışı:** Yeni kurulan şirket ve kooperatiflerin sermayeleri ile sermayeleri artırılan şirketlerin sermaye artışları toplamıdır.

**Sermaye artışı ve azalışı::** Esas sermayelerini arttırmak veya azaltmak suretiyle değiştirdiğini ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan ettiren ticaret şirketlerinin sermayelerinde meydana gelen olumlu veya olumsuz farklardır.

**Gerçek Kişi Ticari İşletmesi:** Gerçek kişi tacirlerin kısmen de olsa kendi adlarına işlettikleri işletmelerdir.

**Re'sen kayıt silme:** Yapılan tebliğatlarla ticari faaliyeti bulunmadığı tespit edilen gerçek kişi ticari işletmelerinin kayıtlarının ilgili Ticaret Sicili Müdürlükleri tarafından Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 51. maddesine istinaden re'sen silinmesi ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilmesine ilişkin işlemdir.

**General partnership::** A trade partnership operating as a trade company under a trade name. The responsibilities of the partners are not limited to the credits of the partnership.

**Limited partnership:** A trade partnership operating as a trade company under a trade name: The responsibilities of some of the partners are limited to the partnerships responsibilities but others are limited by its capitals.

**Joint - stock company:** : A company operating under a trade name whose capital is divided in to shares and whose responsibilities are limited to total assets chargeable to dept or legacies.

**Limited liability company:** A trade company established by two or more real for legal persons under a trade name restricted in liability by the amount of capital invested.

**Cooperatives:** A legal entity operating without fixed capital that may be established by public institutions, provincial special administrations, municipalities, associations or societies whose aim is to provide certain economic benefits to its shareholders, especially in relation to their occupation and livelihood through aid and solidarity.

**Newly established companies and cooperatives:** : Companies and cooperatives established during the year, and the establishment of those announced in the Turkish Trade Register Gazette.

**Liquidated companies and cooperatives:** Companies and cooperatives liquidated because of debt or any of the conditions indicated in the Turkish Commercial and Cooperatives Codes announced in the Turkish Trade Register Gazette.

**Economic activity:** Indicates the purpose for which the companies, cooperatives and firms are established and the economic activity in which they are engaged.

**Capital:** : Company and cooperative assets in the form of cash, receivables, securities, machinery, office equipment and other properties, real estate, goodwill and holdings in other establishments etc. 25% of the committed capital in cash must be paid prior to registry with the rest to be paid within 24 months.

**Gross increase in capital:** The total capital of newly established companies and cooperatives and the capital increase of existing companies.

**Increase or decrease of capital:** Shows the total increase or decrease in registered capital of the company and cooperatives which have announced said change by recording it into their registration via the Turkey Trade Registry Gazette.

**Name Sole proprietorship:** Business establishments excluding companies and cooperatives.

**Closed ex officially business establishments excluding companies and cooperatives:** Closed ex officially by related trade registry offices according to item 51 of the Trade Register Directive by investigating their trade activities, which are not continued.

**20.1 İi özel idareleri bütçe gerçekleşmeleri, 2009-2013**  
Special provincial administrations budget realizations, 2009-2013

(Bin TL - Thousand TL)

Türkiye - Turkey	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Harcamalar - Expenditures</b>	7 553 284	8 652 767	10 216 828	11 517 481	14 973 608
<b>Personel giderleri - Compensation of employees</b>	1 791 003	1 952 187	2 201 255	2 358 647	2 771 632
<b>Sosyal güvenlik kur. devlet primi</b>					
Government premiums to social security agencies	277 157	369 675	342 807	354 071	420 642
<b>Mal ve hizmet alımları - Good and service purchase</b>	1 630 338	1 794 492	2 376 501	2 837 221	3 577 110
<b>Faiz harcamaları - Interest expenditures</b>	7 880	7 363	10 469	17 736	22 333
<b>Cari transferler - Current transfers</b>	404 544	807 586	408 264	513 346	621 964
<b>Sermaye giderleri - Capital expenditures</b>	3 228 875	3 486 920	4 583 170	5 209 291	7 232 444
<b>Sermaye transferleri - Capital transfers</b>	205 961	229 489	294 116	226 065	324 498
<b>Borç verme - Lending</b>	7 526	5 055	246	1 104	2 985
<b>Gelirler - Revenues</b>	7 299 672	9 752 093	11 678 259	12 440 479	15 835 022
<b>Vergi gelirleri - Taxes</b>	112 821	42 491	16 814	15 509	16 795
<b>Teşebbüb ve mülkiyet gelirleri - Property income</b>	225 387	272 848	331 679	357 299	393 336
<b>Alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler</b>					
Grants, aids and special revenues	4 646 911	6 694 942	8 003 367	8 306 379	10 992 317
<b>Faizler, paylar ve cezalar - Interest, shares and fines</b>	2 271 836	2 708 334	3 276 131	3 741 682	4 348 692
<b>Sermaye gelirleri - Capital revenues</b>	40 063	33 383	50 268	20 053	81 491
<b>Alacaklardan tahsilatlar - Collections from loans</b>	2 654	95	-	- 443	2 391
<b>Bütçe dengesi - Budget balance</b>	-253 612	1 099 326	1 461 431	922 998	861 414

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü

Source: Ministry of Finance, General Directorate of Public Accounts

**20.2 Belediyeler bütçe gerçekleşmeleri, 2009-2013**  
Municipalities budget realizations, 2009-2013

(Bin TL - Thousand TL)

Türkiye - Turkey	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Harcamalar - Expenditures</b>	31 012 132	34 474 935	41 132 755	46 988 113	59 964 440
<b>Personel giderleri - Compensation of employees</b>	6 429 912	6 961 389	7 579 178	8 212 752	9 083 774
<b>Sosyal güvenlik kur. devlet primi</b>					
Government premiums to social security agencies	978 137	1 191 385	1 289 262	1 329 199	1 465 719
<b>Mal ve hizmet alımları - Good and service purchase</b>	10 486 169	12 247 627	15 296 432	18 552 457	22 969 162
<b>Faiz harcamaları - Interest expenditures</b>	1 004 952	1 043 586	1 074 701	1 189 199	1 129 888
<b>Cari transferler - Current transfers</b>	1 619 737	1 967 553	1 887 236	1 861 478	2 269 259
<b>Sermaye giderleri - Capital expenditures</b>	8 650 100	9 548 125	11 398 589	13 849 438	20 346 776
<b>Sermaye transferleri - Capital transfers</b>	519 968	115 196	849 903	527 250	671 802
<b>Borç verme - Lending</b>	1 323 157	1 400 074	1 757 454	1 466 340	2 028 060
<b>Gelirler - Revenues</b>	26 844 961	34 233 863	40 740 227	45 131 525	53 931 284
<b>Vergi gelirleri - Taxes</b>	3 631 028	5 854 566	6 878 140	7 232 437	8 196 251
<b>Teşebbüb ve mülkiyet gelirleri - Property income</b>	4 123 985	4 824 058	5 365 883	6 505 295	7 997 458
<b>Alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler</b>					
Grants, aids and special revenues	375 120	444 597	626 713	645 662	817 549
<b>Faizler, paylar ve cezalar - Interest, shares and fines</b>	16 787 113	20 408 332	24 391 216	27 437 036	31 879 490
<b>Sermaye gelirleri - Capital revenues</b>	1 243 331	2 533 815	3 351 272	2 988 174	4 954 769
<b>Alacaklardan tahsilatlar - Collections from loans</b>	684 384	168 495	127 003	322 921	85 767
<b>Bütçe dengesi - Budget balance</b>	-4 167 171	-241 072	-392 528	-1 856 588	-6 033 156

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü

Source: Ministry of Finance, General Directorate of Public Accounts

## 20.3 İBBS'ye göre belediye ve il özel idareleri bütçe gerçekleştirmeleri, 2013

Municipalities budget realizations and special provincial administrations by SR, 2013

(Bin TL - Thousand TL)

İBBS - 2. Düzey SR - Level 2	Belediye Municipalities		İl özel idareleri Special provincial administrations	
	Harcamalar Expenditures	(%)	Harcamalar Expenditures	(%)
TR - Türkiye - Turkey	59 964 440	100,0	14 973 608	100,0
TR10 İstanbul	16 565 903	27,6	1 087 755	7,3
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	1 058 238	1,8	285 363	1,9
TR22 Balıkesir, Çanakkale	951 065	1,6	349 599	2,3
TR31 İzmir	3 998 797	6,7	394 096	2,6
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	2 027 241	3,4	582 291	3,9
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	1 724 934	2,9	612 978	4,1
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	2 805 829	4,7	398 690	2,7
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	3 063 013	5,1	587 964	3,9
TR51 Ankara	7 432 689	12,4	559 456	3,7
TR52 Konya, Karaman	2 082 166	3,5	534 965	3,6
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	2 188 819	3,7	472 421	3,2
TR62 Adana, Mersin	2 347 145	3,9	530 926	3,5
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	1 528 489	2,5	643 502	4,3
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	921 932	1,5	462 605	3,1
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	1 539 719	2,6	580 624	3,9
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	566 742	0,9	199 900	1,3
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	336 373	0,6	329 584	2,2
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	1 434 260	2,4	660 595	4,4
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	1 314 814	2,2	856 816	5,7
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	515 642	0,9	380 428	2,5
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	348 551	0,6	476 699	3,2
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	828 283	1,4	645 771	4,3
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	592 080	1,0	920 674	6,1
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	1 952 458	3,3	568 911	3,8
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	1 188 004	2,0	1 111 051	7,4
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	651 254	1,1	739 944	4,9

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü

Source: Ministry of Finance, General Directorate of Public Accounts

## 20.4 Merkezi Yönetim bütçe gerçekleştirmeleri, 2009-2013

Realization of Central Government budget, 2009-2013

(Bin TL - Thousand TL)

	2009	2010	2011	2012	2013
Harcamalar - Expenditures	268 219 185	294 358 724	314 606 792	361 886 686	407 889 625
Gelirler - Revenues	215 458 341	254 277 435	296 823 602	332 474 895	389 440 772
Bütçe dengesi - Budget balance	- 52 760 844	- 40 081 289	- 17 783 190	- 29 411 791	- 18 448 853
Faiz dışı bütçe dengesi					
Balance excluding interest expenditures	440 050	8 217 473	24 448 368	19 004 256	31 537 197

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü

Source: Ministry of Finance, General Directorate of Public Accounts

## 20.5 Türkiye brüt dış borç stoku (Borçlu dağılımı), 2009-2013

Gross external debt of Turkey (By borrower), 2009-2013

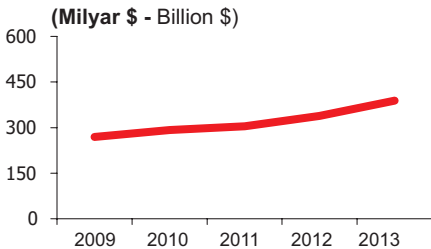
	(Milyon \$ - Million \$)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Türkiye brüt dış borç stoku - Gross external debt of Turkey</b>	269 130	291 810	303 884	338 309	388 243
<b>Kısa vadeli borçlar - Short term</b>	48 990	77 294	81 841	100 540	129 107
<b>Kamu - Public sector</b>	3 598	4 290	7 013	11 040	17 605
<b>Genel Yönetim - General Government</b>	0	0	0	0	0
<b>Merkezi Yönetim - Central Government</b>	0	0	0	0	0
<b>Mahalli idareler - Local administrations</b>	0	0	0	0	0
<b>Fonlar - Funds</b>	0	0	0	0	0
<b>Finansal kuruluşlar - Financial institutions</b>	3 598	4 290	7 013	11 040	17 605
<b>Kamu bankaları - Banks</b>	3 598	4 290	7 013	11 040	17 605
<b>Finansal olmayan kuruluşlar - Non-financial institutions</b>	0	0	0	0	0
<b>KİT'ler - SOE's</b>	0	0	0	0	0
<b>Diğer - Other</b>	0	0	0	0	0
<b>TCMB - CBRT</b>	1 764	1 553	1 239	1 036	833
<b>Özel - Private sector</b>	43 628	71 451	73 589	88 464	110 669
<b>Finansal kuruluşlar - Financial institutions</b>	21 858	47 630	46 555	59 214	74 553
<b>Bankalar - Banks</b>	21 587	46 576	45 228	57 145	72 048
<b>Bankacılık dışı - Non-banking institutions</b>	271	1 054	1 327	2 069	2 505
<b>Finansal olmayan kuruluşlar - Non-financial institutions</b>	21 770	23 821	27 034	29 250	36 116
<b>Uzun vadeli borçlar - Long term</b>	220 140	214 516	222 043	237 769	259 136
<b>Kamu - Public sector</b>	79 884	84 791	87 268	92 983	98 371
<b>Genel yönetim - General government</b>	77 139	81 721	82 949	85 440	89 279
<b>Merkezi Yönetim - Central Government</b>	74 054	78 085	79 185	81 710	85 662
<b>Mahalli idareler - Local administrations</b>	2 993	3 589	3 748	3 727	3 616
<b>Fonlar - Funds</b>	91	47	17	3	0
<b>Finansal kuruluşlar - Financial institutions</b>	1 118	1 745	3 018	6 211	7 863
<b>Kamu bankaları - Banks</b>	1 118	1 745	3 018	6 211	7 863
<b>Finansal olmayan kuruluşlar - Non-financial institutions</b>	1 627	1 324	1 301	1 333	1 229
<b>KİT'ler - SOE's</b>	1 437	1 183	1 162	1 214	1 108
<b>Diğer - Other</b>	190	141	140	119	121
<b>TCMB - CBRT</b>	11 398	10 012	8 095	6 052	4 401
<b>Özel sektör - Private sector</b>	128 858	119 714	126 681	138 734	156 364
<b>Finansal kuruluşlar - Financial institutions</b>	44 655	40 416	47 113	54 722	70 769
<b>Bankalar - Banks</b>	28 446	28 961	35 109	41 131	55 263
<b>Bankacılık dışı - Non-banking institutions</b>	16 208	11 455	12 004	13 591	15 507
<b>Finansal olmayan kuruluşlar - Non-financial institutions</b>	84 204	79 298	79 569	84 012	85 594

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü

Source: Undersecretariat of Treasury, General Directorate of Public Finance

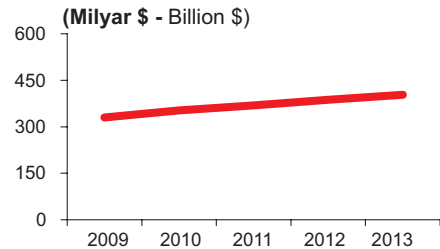
## 20.1 Brüt dış borç stoku

Gross external debt

Veri için tablo 20.6'ya bakınız.  
For data, see table 20.6.

## 20.2 Merkezi Yönetim iç borç stoku

Central Government domestic debt stock

Veri için tablo 20.7'ye bakınız.  
For data, see table 20.7.

## 20.6 Türkiye brüt dış borç stoku (Alacaklı dağılımı), 2009-2013

Gross external debt of Turkey (By lender), 2009-2013

	(Milyon \$ - Million \$)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Türkiye brüt dış borç stoku - Gross external debt of Turkey</b>	269 130	291 810	303 884	338 309	388 243
<b>Kısa vadeli borçlar - Short term</b>	48 990	77 294	81 841	100 540	129 107
<b>Özel alacaklılar - Private creditors</b>	48 990	77 294	81 841	100 540	129 107
<b>Parasal kuruluşlar - Monetary institutions</b>	20 435	47 982	47 763	64 010	84 137
<b>Parasal olmayan kuruluşlar - Non-monetary institutions</b>	28 555	29 312	34 078	36 530	44 970
<b>Resmi alacaklılar - Official creditors</b>	0	0	0	0	0
<b>Uzun vadeli borçlar - Long term</b>	220 140	214 516	222 043	237 769	259 136
<b>Özel alacaklılar - Private creditors</b>	139 486	126 660	127 762	128 168	133 610
<b>Parasal kuruluşlar - Monetary institutions</b>	116 246	104 415	107 827	108 626	114 838
<b>Bankacılık dışı finansman kuruluşları</b>					
Non-bank financial institutions	6 370	6 640	7 568	9 646	10 699
<b>Özel yatırım ve kalkınma bankaları</b>					
Private investment and development banks	36	7	5	3	0
<b>Yabancı ticari bankalar - Foreign commercial banks</b>	71 675	66 217	72 137	72 296	77 628
<b>Yerli ticari bankaların yurt dışı şubeleri ve diğer</b>					
Foreign branches of domestic banks and others	38 165	31 551	28 117	26 681	26 511
<b>Parasal olmayan kuruluşlar - Non-monetary institutions</b>	23 240	22 245	19 935	19 542	18 771
<b>Resmi alacaklılar - Official creditors</b>	39 755	42 472	43 751	44 577	46 220
<b>Hükümet kuruluşları - Governmental organizations</b>	8 204	9 046	9 015	8 560	7 751
<b>Kamu finansman kuruluşları - Public finance institutions</b>	2 121	2 093	2 295	2 191	2 129
<b>Merkez bankaları - Central banks</b>	0	0	0	0	0
<b>Merkezi hükümetler - Central governments</b>	497	365	276	214	162
<b>Resmi kalkınma bankaları - Official development banks</b>	5 585	6 589	6 444	6 154	5 459
<b>Uluslararası kuruluşlar - Multilateral organizations</b>	31 551	33 426	34 736	36 017	38 469
<b>IMF Uluslararası Para Fonu - IMF International Monetary Fund</b>	9 434	7 107	4 361	2 338	1 477
<b>IMF SDR tahsisatı - IMF SDR allocation</b>	1 499	1 478	1 476	1 474	1 477
<b>IBRD Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası - IBRD</b>	9 917	11 671	12 412	13 353	14 130
<b>Diğer uluslararası kuruluşlar - Other multilateral institutions</b>	12 200	14 647	17 963	20 326	22 863
<b>Tahvil<sup>(1)</sup> - Bonds<sup>(1)</sup></b>	40 899	45 385	50 531	65 024	79 306

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü

Source: Undersecretariat Of Treasury, General Directorate of Public Finance

(1) Yurt dışına ihraç edilen senetlerin ilk ihraç bilgilerine göre alacaklı sınıflaması "parasal kuruluşlar"dır.

(1) The lender class of all bonds issued in foreign markets is "financial institutions" according to the primary market issuance.

## 20.7 Merkezi Yönetim iç borç stoku, 2009-2013

Central Government domestic debt stock, 2009-2013

	(Milyon TL - Million TL)				
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>	330 005	352 841	368 778	386 542	403 007
<b>Tahviller - Bonds</b>	315 969	343 317	368 778	382 858	403 007
<b>Hazine Bonoları - Treasury Bills</b>	14 036	9 525	0	3 684	0

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, Kamu finansmanı Genel Müdürlüğü

Source: Undersecretariat Of Treasury, General Directorate of Public Finance

20.8 Ödemeler dengesi, 2009-2013  
Balance of payments, 2009-2013

(Milyon \$ - Million \$)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>I - Cari işlemler hesabı - Current account</b>	-12 124	-45 420	-75 082	-48 497	-65 025
<b>Mal, hizmet ve gelir dengesi (A+B+C)</b>					
Goods, services and income (A+B+C)	-14 533	-46 943	-76 840	-49 930	-66 225
<b>Mal ve hizmet dengesi (A+B)</b>					
Goods and services (A+B)	-6 225	-39 729	-68 985	-42 769	-56 876
<b>A. Dış ticaret dengesi - Goods</b>	-24 850	-56 413	-89 137	-65 331	-79 931
<b>Toplam mal ihracatı - Exports</b>	109 647	120 902	143 396	163 221	163 374
<b>Toplam mal ithalatı - Imports</b>	-134 497	-177 315	-232 533	-228 552	-243 305
<b>Genel mal ticareti - General merchandise</b>	-27 803	-55 996	-84 175	-70 896	-67 952
İhracat f.o.b.- Exports f.o.b.	104 338	117 919	140 704	148 428	158 428
İthalat f.o.b.- Imports f.o.b.	-132 141	-173 915	-224 879	-219 324	-226 380
<b>Parasal olmayan altın (net)</b>					
Non-monetary gold (net)	3 007	-453	-4 778	5 709	-11 781
<b>Limanlarda sağlanan mallar (net)</b>					
Goods procured in ports by carriers	-54	36	-184	-144	-198
<b>B. Hizmetler dengesi - Services</b>	18 625	16 684	20 152	22 562	23 055
<b>Taşımacılık - Transportation</b>	1 815	1 308	2 276	3 611	3 244
<b>Turizm - Travel</b>	18 405	17 391	20 171	21 251	23 180
<b>İnşaat hizmetleri - Construction services</b>	1 090	859	838	1 029	671
<b>Sigorta hizmetleri - Insurance services</b>	-554	-541	-468	-425	-741
<b>Finansal hizmetler - Financial services</b>	-355	-234	-690	-642	-555
<b>Diğer ticari hizmetler - Other business services</b>	-1 286	-1 340	-1 427	-1 618	-1 988
<b>Resmi hizmetler - Government services</b>	-846	-869	-1 059	-965	-888
<b>Diğer hizmetler - Other services</b>	356	110	511	321	132
<b>C. Gelir dengesi - Income</b>	-8 308	-7 214	-7 855	-7 161	-9 349
<b>Ücret ödemeleri - Compensation of employees</b>	-105	-123	-163	-215	-288
<b>Yatırım geliri - Investment income</b>	-8 203	-7 091	-7 692	-6 946	-9 061
<b>Doğrudan yatırımlar - Direct investment</b>	-2 747	-2 187	-2 708	-2 541	-3 736
<b>Portföy yatırımları - Portfolio investment</b>	267	-491	-899	-628	-1 327
<b>Diğer yatırımlar - Other investment</b>	-5 723	-4 413	-4 085	-3 777	-3 998
<b>D. Cari transferler - Current transfers</b>	2 409	1 523	1 758	1 433	1 200
<b>Genel Hükümet - General Government</b>	1 190	563	794	558	643
<b>Diğer sektörler - Other sectors</b>	1 219	960	964	875	557
<b>İşçi gelirleri - Workers remittances</b>	1 014	948	1 045	975	877
<b>Diğer transferler - Other transfers</b>	205	12	-81	-100	-320
<b>II - Sermaye ve finans hesapları</b>					
Capital and financial account	9 046	44 492	65 947	47 438	61 879
<b>A. Sermaye hesabı - Capital account</b>	-43	-51	-25	-52	-92
<b>B. Finans hesapları - Financial account</b>	9 089	44 543	65 972	47 490	61 971
<b>Doğrudan yatırımlar - Direct investment</b>	7 076	7 594	13 822	9 150	9 751
<b>Portföy yatırımları - Portfolio investment</b>	227	16 073	21 986	40 789	23 709
<b>Diğer yatırımlar - Other investment</b>	1 897	33 685	28 351	18 365	38 422
<b>Rezerv varlıklar - Reserve assets</b>	-111	-12 809	1 813	-20 814	-9 911
<b>III - Net hata noksan - Net errors and omissions</b>	3 078	928	9 135	1 059	3 146

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Source: Central Bank of the Republic of Turkey

**20.9 Kurulan, statü ve sermayesi değişen ve kapanan şirket/kooperatiflerin sayı ve sermayeleri, 2009-2013**

Numbers and capitals of established and liquidated companies/cooperatives and those changing their legal status and capitals, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Sayı - Number</b>					
<b>Yeni kurulan - Newly established</b>	44 472	51 967	54 442	39 764	49 943
<b>Statüsü değişen - Changing their legal status</b>	314	666	674	839	2 131
<b>Sermayesi artan - Capital increase</b>	28 868	48 890	26 508	32 647	20 384
<b>Sermayesi azalan - Capital decrease</b>	103	185	190	201	397
<b>Kapanan - Liquidated</b>	10 395	13 442	14 991	16 063	17 400
<b>Sermaye (Bin TL) - Capital (Thousand TL)</b>					
<b>Yeni kurulan - Newly established</b>	10 208 570	12 954 536	27 407 526	13 838 248	12 767 617
<b>Statüsü değişen - Changing their legal status</b>	681 065	2 112 152	2 194 807	3 409 811	7 376 311
<b>Artan sermaye - Capital increase</b>	59 407 690	125 987 265	80 338 695	210 791 860	190 741 982
<b>Azalan sermaye - Capital decrease</b>	504 701	1 238 908	1 832 682	2 395 691	6 588 064

Not: Bu istatistikler, 2010 yılından itibaren Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından yayımlanmaktadır.

Note: These statistics have been published by The Union Of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey since 2010.

**20.10 Türlerine göre kurulan, statü ve sermayesi değişen ve kapanan şirket/kooperatiflerin sayı ve sermayeleri, 2013**

Numbers and capitals of established, liquidated companies/cooperatives and those changing their legal status and capitals by type, 2013

	Kollektif Collective	Komandit Limited partnership	Anonim Joint stock	Limited	Kooperatif Cooperatives
<b>Sayı - Number</b>					
<b>Yeni kurulan - Newly established</b>	36	2	8 703	40 287	915
<b>Statüsü değişen - Changing their legal status</b>	-	-	2 089	42	-
<b>Sermayesi artan - Capital increase</b>	36	4	4 828	15 476	40
<b>Sermayesi azalan - Capital decrease</b>	-	-	223	174	-
<b>Kapanan - Liquidated</b>	74	3	1 820	13 641	1 862
<b>Sermaye (Bin TL) - Capital (Thousand TL)</b>					
<b>Yeni kurulan - Newly established</b>	4 481	101	8 071 878	4 691 157	-
<b>Statüsü değişen - Changing their legal status</b>	-	-	7 324 203	52 109	-
<b>Artan sermaye - Capital increase</b>	48 257	904	172 398 270	18 291 745	2 806
<b>Azalan sermaye - Capital decrease</b>	-	-	6 189 109	398 955	-

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Source: The Union Of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey



## 20.11 Ekonomik faaliyete göre kurulan ve kapanan şirket ve kooperatiflerin sayısı, 2012-2013

Number of established and liquidated companies and cooperatives by economic activity, 2012-2013

NACE Rev.2	2012		2013	
	Kurulan Established	Kapanan Liquidated	Kurulan Established	Kapanan Liquidated
<b>Toplam-Total</b>	39 764	16 063	49 943	17 400
<b>Tarım, ormancılık ve balıkçılık - Agriculture, forestry and fishing</b>	868	261	1 002	272
<b>Madencilik ve taş ocakçılığı - Mining and quarrying</b>	515	124	516	112
<b>İmalat - Manufacturing</b>	6 218	2 863	7 208	2 601
<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı - Electricity, gas, steam and air conditioning supply</b>	632	127	989	172
<b>Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri - Water supply, sewerage, waste management and remediation activities</b>	138	19	191	29
<b>İnşaat - Construction</b>	6 558	3 129	8 197	3 365
<b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı - Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles</b>	10 880	5 097	13 668	5 929
<b>Ulaştırma ve depolama - Transportation and storage</b>	2 255	720	2 352	765
<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri - Accommodation and food service activities</b>	1 783	457	2 488	485
<b>Bilgi ve iletişim - Information and communication</b>	1 659	440	1 829	429
<b>Finans ve sigorta faaliyetleri - Finance and insurance activities</b>	577	239	770	239
<b>Gayrimenkul faaliyetleri - Real estate activities</b>	662	227	910	262
<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler - Professional, scientific and technical activities</b>	3 061	995	4 640	1 207
<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri - Administrative and support service activities</b>	1 738	371	2 156	492
<b>Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik - Public administration and defence; compulsory social security</b>	27	12	110	33
<b>Eğitim - Education</b>	726	258	1 093	254
<b>İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri - Human health and social service activities</b>	862	495	1 143	500
<b>Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor - Arts, entertainment and recreation</b>	313	93	342	104
<b>Diğer hizmet faaliyetleri - Other service activities</b>	292	134	338	149
<b>Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri; hanehalkları tarafından kendi kullarımlarına yönelik olarak ayırım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri - Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities by households for own use</b>	-	-	-	-
<b>Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri - Activities of international organizations and bodies</b>	-	2	1	1

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Source: The Union Of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey

## 20.12 Ekonomik faaliyete göre kurulan ve kapanan ticaret ünvanlı işyerleri sayısı, 2012-2013

Number of established and liquidated trade name by economic activity, 2012-2013

NACE Rev.2	2012		2013	
	Kurulan Established	Kapanan Liquidated	Kurulan Established	Kapanan Liquidated
<b>Toplam-Total</b>	67 455	(1)20 636	58 987	(2)19 873
<b>Tarım, ormancılık ve balıkçılık - Agriculture, forestry and fishing</b>	512	107	345	106
<b>Madencilik ve taş ocaklığı - Mining and quarrying</b>	130	52	117	37
<b>İmalat - Manufacturing</b>	7 827	2 057	7 077	1 820
<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım</b>				
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	47	13	47	10
<b>Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri</b>				
Water supply, sewerage, waste management and remediation activities	103	13	94	19
<b>İnşaat - Construction</b>	13 989	3 700	11 225	2 650
<b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı</b>				
Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles	23 960	9 491	22 527	9 657
<b>Ulaştırma ve depolama - Transportation and storage</b>	7 235	1 391	4 985	1 349
<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri - Accommodation and food service activities</b>	4 689	1 190	4 174	1 293
<b>Bilgi ve iletişim - Information and communication</b>	1 227	291	944	282
<b>Finans ve sigorta faaliyetleri - Finance and insurance activities</b>	384	394	312	359
<b>Gayrimenkul faaliyetleri - Real estate activities</b>	1 191	255	1 140	535
<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler - Professional, scientific and technical activities</b>	2 247	602	2 401	703
<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri - Administrative and support service activities</b>	1 215	263	1 187	295
<b>Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik</b>				
Public administration and defence; compulsory social security	9	7	13	8
<b>Eğitim - Education</b>	781	200	819	185
<b>İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri - Human health and social service activities</b>	251	95	201	75
<b>Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor - Arts, entertainment and recreation</b>	606	227	454	182
<b>Diğer hizmet faaliyetleri - Other service activities</b>	1 051	288	925	306
<b>Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri; hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak ayırım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri - Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities by households for own use</b>	1	-	-	2
<b>Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri</b>				
Activities of international organizations and bodies	-	-	-	-

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

(1) Re'sen kapanan 11 279 işyerini kapsamaz. (Revize edilmiştir.)

(2) Re'sen kapanan 45 443 işyerini kapsamaz. (Revize edilmiştir.)

Source: The Union Of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey

(1) Excludes 11 279 establishment closed ex officio. (Revised)

(2) Excludes 45 443 establishment closed ex officio. (Revised)

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>352</b>	<b>Explanation</b>
<b>Harita</b>		<b>Map</b>
21.1 Kişi Başına Bölgesel Gayri Safi Katma Değer Endeksi (Türkiye=100), İBBS 2.Düzey, 2007-2011	<b>364</b>	21.1 Regional Gross Value Added Per Capita Index (Turkey=100), Level 2, 2007-2011
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
21.1 Gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013	<b>354</b>	21.1 Gross domestic product, 2009-2013
21.2 GSYH büyüme hızı, 2009-2013	<b>355</b>	21.2 GDP growth rate, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
21.1 Gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013	<b>353</b>	21.1 Gross domestic product, 2009-2013
21.2 Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013 [İktisadi faaliyet kollarına göre temel fiyatlarla]	<b>353</b>	21.2 Gross domestic product in current prices, 2009-2013 [By kind of economic activity in basic prices]
21.3 Sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013 [İktisadi faaliyet kollarına ve 1998 temel fiyatlarına göre]	<b>354</b>	21.3 Gross domestic product in constant prices, 2009-2013 [By kind of economic activity at basic prices at 1998]
21.4 Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları, 2009-2013 [İktisadi faaliyet kollarına göre temel fiyatlarla]	<b>355</b>	21.4 Growth rates of gross domestic product in current prices, 2009-2013 [By kind of economic activity at basic prices]
21.5 Sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları, 2009-2013 [İktisadi faaliyet kollarına ve 1998 temel fiyatlarına göre]	<b>356</b>	21.5 Growth rates of gross domestic product in constant prices, 2009-2013 [By kind of economic activity at basic prices at 1998]
21.6 Cari fiyatlarla sektörlerin gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payları, 2009-2013 [İktisadi faaliyet kollarına göre temel fiyatlarla]	<b>357</b>	21.6 Sectoral share of gross domestic product at current prices, 2009-2013 [By kind of economic activity in basic prices]
21.7 Sabit fiyatlarla sektörlerin gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payları, 2009-2013 [İktisadi faaliyet kollarına ve 1998 temel fiyatlarına göre]	<b>358</b>	21.7 Sectoral share of gross domestic product in constant prices, 2009-2013 [By kind of economic activity at basic prices at 1998]
21.8 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013 [Cari fiyatlarla]	<b>359</b>	21.8 Expenditure on the gross domestic product, 2009-2013 [At current prices]
21.9 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013 [1998 fiyatlarıyla]	<b>359</b>	21.9 Expenditure on the gross domestic product, 2009-2013 [At 1998 prices]
21.10 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları, 2009-2013 [Cari fiyatlarla]	<b>360</b>	21.10 Growth rate of expenditure on the gross domestic product, 2009-2013 [At current prices]
21.11 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları, 2009-2013 [1998 fiyatlarıyla]	<b>360</b>	21.11 Growth rate of expenditure on the gross domestic product, 2009-2013 [At 1998 prices]
21.12 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla payları, 2009-2013 [Cari fiyatlarla]	<b>361</b>	21.12 Share of expenditure on the gross domestic product, 2009-2013 [At current prices]
21.13 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla payları, 2009-2013 [1998 fiyatlarıyla]	<b>361</b>	21.13 Share of expenditure on the gross domestic product, 2009-2013 [At 1998 prices]
21.14 Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi, 2009-2013 [Cari fiyatlarla]	<b>362</b>	21.14 Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory, 2009-2013 [At current prices]
21.15 Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi, 2009-2013 [1998 fiyatlarıyla]	<b>362</b>	21.15 Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory, 2009-2013 [At 1998 prices]
21.16 İBBS 2'ye göre kişi başına Bölgesel Gayri Safi Katma Değer Endeksi (Türkiye=100), 2007-2011	<b>363</b>	21.16 Regional Gross Value Added per capita Index by SR 2 (Turkey=100), 2007-2011
21.17 İBBS 2'ye göre kişi başına Bölgesel Gayri Safi Katma Değer Endeksi (2004=100), 2007-2011	<b>363</b>	21.17 Regional Gross Value Added per capita Index by SR 2 (2004=100), 2007-2011

## AÇIKLAMA

## ULUSAL HESAPLAR

Türkiye için Millî Gelir tahminleri, 1951 yılında İstatistik Genel Müdürlüğü'nün bünyesinde bir Millî Gelir Etüt Grubu oluşturulana kadar özel çalışmalar halinde yapılmıştır. Bu etüt grubunun kuruluşu ile daha sonra geliştirilen hesaplama metodolojilerine uyularak 1938 ve 1948-1970 yılları için periyodik tahminler yapılmıştır. Böylece, Birleşmiş Milletler İstatistik Dairesi'nin önerdiği o zamanki ulusal hesaplar sistemi standardına kısmen uyularak, iktisadi faaliyet kollarına göre millî hasıla, yatırım malı çeşitlerine göre sabit sermaye oluşumu ve harcama kalemlerine göre millî harcamalar hesaplanmıştır.

1971 yılında bir taraftan Devlet Planlama Teşkilatı'nın ayrı olarak hesapladığı millî gelir serisi ile Türkiye İstatistik Kurumu'nun adı geçen serisinin birleştirilmesi, diğer taraftan daha gelişmiş bir metodolojinin ortaya konması ve böylece yapılacak yeni tahminlerin Birleşmiş Milletler'in yeni standardize sistemine uydurulması için yapılan çalışmalar sonunda ortaya yeni bir millî gelir zaman serisi çıkarılmıştır. Kurumumuz Üretim Hesapları Şubesinde bu yönetime göre 1990 yılına kadar cari ve 1968 yılı fiyatlarıyla olmak üzere yıllık Gayri Safi Millî Hasıla (GSMH) hesaplanmıştır.

1990 yılında başlatılan çalışmalarla GSMH hesapları üçer aylık dönemler itibarıyla hesaplanmaya başlanmış ve 1968 olan temel yıl 1987 yılına kaydırılmıştır. Eski GSMH serisi yeni kapsama göre revize edilerek 1968 yılına kadar geriye dönük yeni bir seri elde edilmiştir. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH), 1993 yılından itibaren harcamalar yöntemiyle ve 1996 yılından itibaren ise gelir yöntemiyle hesaplanmaya başlanmıştır. Tüm bu seriler 1968 SNA serilerine uygun olarak hazırlanmıştır. 1998 bazlı GSYH serisine yönelik çalışmalar 2004 yılında başlamış ve Mart 2008 tarihinde 1998-2007 olarak yayımlanmıştır. Bu çalışmada SNA 93 ve ESA 95 tavsiyeleri dikkate alınmıştır. 1998 bazlı güncelleme çalışmaları kapsamında gerek güncel verilerin kullanımı, gerekse metodolojik yenilikler sisteme dahil edilmiştir.

2009 yılında ise 1998 bazlı GSYH serisi temel alınarak bölgesel gayrisafi katma değer hesaplama çalışmaları başlatılmış, 2004-2011 yılları için İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 2 (26 bölge)'de gayrisafi katma değer hesapları oluşturulmuştur.

## EXPLANATION

## NATIONAL ACCOUNTS

Until the establishment of a National Income Study Group in the General Directorate of Statistics in 1951, the estimates of national income accounts consisted of some private studies. After the establishment of the Study Group, periodical estimates for the years 1938 and 1948-1970 were prepared according to the specified methodologies, which were improved from time to time. In this way, national products according to the types of industrial activity, fixed capital formation according to the types of investment goods and national expenditure according to its sub-items, were calculated with regard to the former system of national income accounts of the United Nations' Statistical Office.

In 1971, in order to integrate the separate national income series of the Turkish Statistical Institute and the State Planning Organization, an improved estimation methodology was set up to adapt to the standards of the new U.N. system of national accounts. Certain studies were then carried out with the outcome of a new time series of national income. Until 1990, annual Gross National Product (GNP) was calculated in current and 1968 fixed prices by the Production Account Department of the Institute.

With the studies which were initiated in 1990, GNP accounts began to be calculated quarterly and the base year was shifted from 1968 to 1987. By revising the old GNP series to 1968, a new series has been prepared. Gross Domestic Product (GDP) has begun to be calculated according to expenditure approach b since 1993 and income approach since 1996. These series have been estimated by the recommendation of SNA-68. The revision studies for new GDP series of 1998 base year was started in 2004 and the new quarterly GDP series covering the 1998-2007 period were released in March of 2008. SNA 93 and ESA 95 recommendation have been taken into account in the revision studies. The new data sources and methods have been integrated to the new system.

Studies on regional gross value added estimation based on GDP series with 1998 base year was started in 2009. Regional gross value added have been estimated for the period 2004-2011 on Statistical Region Level 2 (26 regions).

**21.1 Gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013**  
Gross domestic product, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Cari fiyatlarla (Milyon TL)</b>					
At current prices (Million TL)	952 559	1 098 799	1 297 713	1 416 798	1 561 510
<b>Gelişme hızı - Growth rate (%)</b>	0,2	15,4	18,1	9,2	10,2
<b>Cari fiyatlarla (Milyon \$)</b>					
At current prices (Million \$)	616 703	731 608	773 980	786 283	820 012
<b>Gelişme hızı - Growth rate (%)</b>	-16,9	18,6	5,8	1,6	4,3
<b>Sabit fiyatlarla (Milyon TL)</b>					
Constant prices (Million TL)	97 003	105 886	115 175	117 625	122 388
<b>Gelişme hızı - Growth rate (%)</b>	-4,8	9,2	8,8	2,1	4,0

**21.2 Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013**  
Gross domestic product in current prices, 2009-2013

[İktisadi faaliyet kollarna göre temel fiyatlarla - By kind of economic activity in basic prices]

	2009	2010	2011	2012	2013
	(Bin TL - Thousand TL)				
<b>Tarım, avcılık ve ormancılık</b>					
Agriculture, hunting and forestry	76 997 468	90 721 877	101 300 415	108 824 694	112 687 600
<b>Balıkçılık - Fishing</b>	1 778 418	2 017 144	2 334 837	2 865 402	3 261 824
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	14 235 361	15 785 419	19 132 941	21 200 360	21 889 461
<b>İmalat sanayi - Manufacturing</b>	144 992 162	172 112 147	210 674 183	221 198 988	240 842 095
<b>Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtımı</b>					
Electricity, gas and water supply	22 818 051	25 454 991	28 767 958	32 486 122	36 114 288
<b>İnşaat - Construction</b>	36 577 637	45 669 500	57 751 314	62 156 828	68 929 507
<b>Toptan ve perakende ticaret - Wholesale and retail trade</b>	103 452 320	120 869 437	155 908 297	169 667 149	189 281 152
<b>Otel ve lokantalar - Hotels and restaurants</b>	23 714 131	25 589 583	30 027 794	33 367 303	39 411 605
<b>Ulaştırma, depolama, haberleşme</b>					
Transport, storage, communication	127 283 537	144 427 539	175 665 163	198 558 562	216 437 866
<b>Mali aracı kuruluşların faaliyetleri</b>					
Financial intermediation	42 687 806	40 501 622	40 575 763	46 538 356	52 483 386
<b>Konut sahipliği - Ownership and dwelling</b>	117 287 009	123 028 927	129 264 974	138 321 259	149 472 957
<b>Gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetleri</b>					
Real estate, renting and business activities	45 167 515	52 742 758	60 939 380	70 691 507	80 974 040
<b>Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik</b>					
Public administration and defence; compulsory social security	41 270 555	46 090 339	52 248 858	60 931 338	65 980 449
<b>Eğitim - Education</b>	31 813 406	36 802 652	42 717 217	49 416 871	55 561 000
<b>Sağlık işleri ve sosyal hizmetler - Health and social work</b>	16 448 847	17 939 458	19 384 533	21 870 880	23 482 329
<b>Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri</b>					
Other community, social and personal service activities	16 078 191	18 696 622	21 379 890	22 160 278	23 825 476
<b>Ev içi personel çalıştıran hanehalkları</b>					
Private household with employed persons	1 847 272	2 097 000	2 379 620	2 717 507	3 078 126
<b>Sektörler toplamı - Sectoral total</b>	864 449 686	980 547 016	1 150 453 139	1 262 973 403	1 383 713 160
<b>Dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri</b>					
Financial intermediation services indirectly measured	21 708 092	19 419 336	17 323 639	21 925 706	25 195 305
<b>Vergi-sübvansiyon - Taxes-subsidies</b>	109 816 985	137 671 668	164 583 710	175 750 793	202 992 160
<b>GSYH (alıcı fiyatlarıyla)</b>					
Gross domestic product (purchaser's price)	952 558 579	1 098 799 348	1 297 713 210	1 416 798 490	1 561 510 015

## 21.3 Sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013

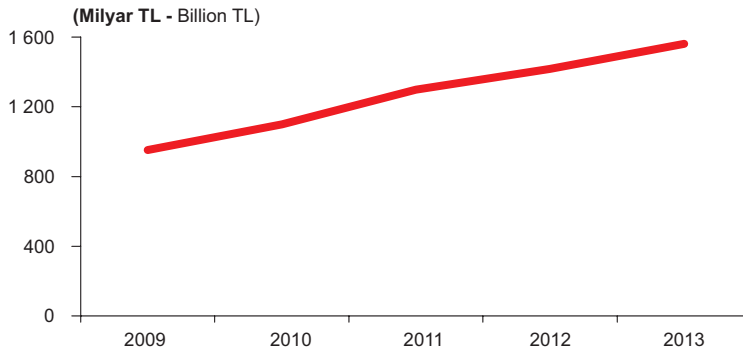
Gross domestic product in constant prices, 2009-2013

[İktisadi faaliyet kollarına ve 1998 temel fiyatlarına göre]

[By kind of economic activity at basic prices at 1998]

(Bin TL - Thousand TL)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Tarım, avcılık ve ormancılık</b>					
Agriculture, hunting and forestry	9 477 479	9 703 312	10 303 391	10 619 526	10 948 976
<b>Balıkçılık - Fishing</b>					
Fishing	291 158	296 117	301 389	316 500	328 282
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>					
Mining and quarrying	759 220	795 179	826 026	832 457	803 243
<b>İmalat sanayi - Manufacturing</b>					
Manufacturing	22 538 467	25 606 668	28 156 849	28 629 408	29 712 378
<b>Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtım</b>					
Electricity, gas and water supply	2 034 945	2 184 157	2 376 320	2 460 432	2 495 033
<b>İnşaat - Construction</b>					
Construction	5 067 196	5 996 258	6 688 257	6 726 224	7 202 169
<b>Toptan ve perakende ticaret</b>					
Wholesale and retail trade	11 863 006	13 480 057	14 988 441	14 988 105	15 718 460
<b>Oteller ve lokantalar - Hotels and restaurants</b>					
Hotels and restaurants	1 952 631	1 958 749	2 149 068	2 213 482	2 416 308
<b>Ulaştırma, depolama, haberleşme</b>					
Transport, storage, communication	13 936 885	15 414 012	17 039 210	17 564 379	18 134 375
<b>Mali aracı kuruluşların faaliyetleri</b>					
Financial intermediation	11 722 407	12 521 036	13 722 619	14 155 055	15 548 907
<b>Konut sahipliği - Ownership and dwelling</b>					
Ownership and dwelling	5 018 694	5 111 048	5 202 722	5 291 284	5 373 194
<b>Gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetleri</b>					
Real estate, renting and business activities	3 625 686	3 902 456	4 267 187	4 547 424	4 847 660
<b>Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik</b>					
Public administration and defence; compulsory social security	3 197 580	3 213 346	3 338 781	3 455 713	3 604 324
<b>Eğitim - Education</b>					
Education	2 047 582	2 059 719	2 164 283	2 257 323	2 359 889
<b>Sağlık işleri ve sosyal hizmetler - Health and social work</b>					
Health and social work	1 268 643	1 283 421	1 351 168	1 422 715	1 497 809
<b>Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri</b>					
Other community, social and personal service activities	1 592 251	1 607 462	1 634 631	1 644 295	1 676 730
<b>Ev içi personel çalıştıran hanehalkları</b>					
Private household with employed persons	159 180	167 832	180 966	190 900	201 888
<b>Sektörler toplamı - Sectoral total</b>					
Sectoral total	96 553 011	105 300 829	114 691 307	117 315 223	122 869 626
<b>Dolaylı ölçülen mali aracılar hizmetleri</b>					
Financial intermediation services indirectly measured	7 429 415	8 323 627	9 359 556	9 675 179	10 879 822
<b>Vergi-sübvansiyon - Taxes-subsidies</b>					
Taxes-subsidies	7 879 518	8 908 442	9 842 973	9 984 977	10 398 662
<b>GSYH (alıcı fiyatlarıyla)</b>					
Gross domestic product (purchaser's price)	97 003 114	105 885 644	115 174 724	117 625 021	122 388 466

21.1 Gayri safi yurtiçi hasıla - Gross domestic product  
[Cari fiyatlarla - At current prices]

Veri için tablo 21.1'e bakınız.  
For data, see table 21.1.

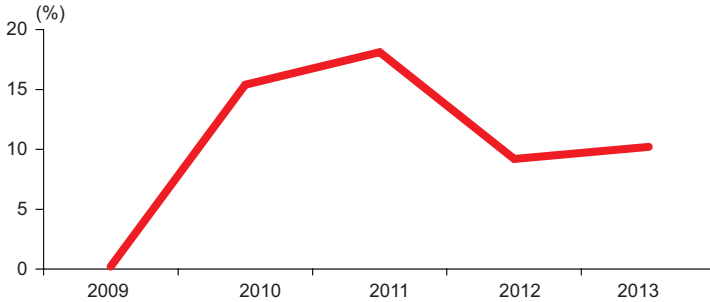
## 21.4 Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları, 2009-2013

Growth rates of gross domestic product in current prices, 2009-2013

[İktisadi faaliyet kollarına göre temel fiyatlarla - By kind of economic activity at basic prices]

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Tarım, avcılık ve ormancılık</b>					
Agriculture, hunting and forestry	8,8	17,8	11,7	7,4	3,5
<b>Balıkçılık - Fishing</b>	16,0	13,4	15,7	22,7	13,8
<b>Madencilik ve taşocakçılığı - Mining and quarrying</b>	5,8	10,9	21,2	10,8	3,3
<b>İmalat sanayi - Manufacturing</b>	-5,7	18,7	22,4	5,0	8,9
<b>Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtımı</b>					
Electricity, gas and water supply	10,6	11,6	13,0	12,9	11,2
<b>İnşaat - Construction</b>	-18,1	24,9	26,5	7,6	10,9
<b>Toptan ve perakende ticaret</b>					
Wholesale and retail trade	-11,0	16,8	29,0	8,8	11,6
<b>Oteller ve lokantalar - Hotels and restaurants</b>	12,7	7,9	17,3	11,1	18,1
<b>Ulaştırma, depolama, haberleşme</b>					
Transport, storage, communication	-5,7	13,5	21,6	13,0	9,0
<b>Mali aracı kuruluşların faaliyetleri</b>					
Financial intermediation	29,2	-5,1	0,2	14,7	12,8
<b>Konut sahipliği - Ownership and dwelling</b>	10,5	4,9	5,1	7,0	8,1
<b>Gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetleri</b>					
Real estate, renting and business activities	11,1	16,8	15,5	16,0	14,5
<b>Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik</b>					
Public administration and defence; compulsory social security	13,3	11,7	13,4	16,6	8,3
<b>Eğitim - Education</b>	14,1	15,7	16,1	15,7	12,4
<b>Sağlık işleri ve sosyal hizmetler - Health and social work</b>	5,6	9,1	8,1	12,8	7,4
<b>Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri</b>					
Other community, social and personal service activities	0,3	16,3	14,4	3,7	7,5
<b>Ev içi personel çalıştıran hanehalkları</b>					
Private household with employed persons	8,3	13,5	13,5	14,2	13,3
<b>Sektörler toplamı - Sectoral total</b>	1,2	13,4	17,3	9,8	9,6
<b>Dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri</b>					
Financial intermediation services indirectly measured	45,4	-10,5	-10,8	26,6	14,9
<b>Vergi-sübvansiyon - Taxes-subsidies</b>	-1,0	25,4	19,5	6,8	15,5
<b>GSYH (alıcı fiyatlarıyla)</b>					
Gross domestic product (purchaser's price)	0,2	15,4	18,1	9,2	10,2

21.2 GSYH büyüme hızı - GDP growth rate  
[Cari fiyatlarla - At current prices]

Veri için tablo 21.1'e bakınız.  
For data, see table 21.1.

## 21.5 Sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları, 2009-2013

Growth rates of gross domestic product in constant prices, 2009-2013

[İktisadi faaliyet kollarına ve 1998 temel fiyatlarına göre - By kind of economic activity at basic prices at 1998]

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Tarım, avcılık ve ormancılık</b>					
Agriculture, hunting and forestry	3,7	2,4	6,2	3,1	3,1
<b>Balıkçılık - Fishing</b>	-0,3	1,7	1,8	5,0	3,7
<b>Madencilik ve taşocakçılığı</b>					
Mining and quarrying	-6,7	4,7	3,9	0,8	-3,5
<b>İmalat sanayi - Manufacturing</b>	-7,2	13,6	10,0	1,7	3,8
<b>Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtım</b>					
Electricity, gas and water supply	-3,4	7,3	8,8	3,5	1,4
<b>İnşaat - Construction</b>	-16,1	18,3	11,5	0,6	7,1
<b>Toptan ve perakende ticaret</b>					
Wholesale and retail trade	-10,4	13,6	11,2	0,0	4,9
<b>Oteller ve lokantalar - Hotels and restaurants</b>	3,7	0,3	9,7	3,0	9,2
<b>Ulaştırma, depolama, haberleşme</b>					
Transport, storage, communication	-7,2	10,6	10,5	3,1	3,2
<b>Mali aracı kuruluşların faaliyetleri</b>					
Financial intermediation	8,5	6,8	9,6	3,2	9,8
<b>Konut sahipliği - Ownership and dwelling</b>	2,6	1,8	1,8	1,7	1,5
<b>Gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetleri</b>					
Real estate, renting and business activities	4,4	7,6	9,3	6,6	6,6
<b>Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik</b>					
Public administration and defence; compulsory social security	2,9	0,5	3,9	3,5	4,3
<b>Eğitim - Education</b>	2,0	0,6	5,1	4,3	4,5
<b>Sağlık işleri ve sosyal hizmetler - Health and social work</b>	3,1	1,2	5,3	5,3	5,3
<b>Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri</b>					
Other community, social and personal service activities	-1,2	1,0	1,7	0,6	2,0
<b>Ev içi personel çalıştıran hanehalkları</b>					
Private household with employed persons	2,3	5,4	7,8	5,5	5,8
<b>Sektörler toplamı - Sectoral total</b>	-3,6	9,1	8,9	2,3	4,7
<b>Dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri</b>					
Financial intermediation services indirectly measured	9,7	12,0	12,4	3,4	12,5
<b>Vergi-sübvansiyon - Taxes-subsidies</b>	-8,2	13,1	10,5	1,4	4,1
<b>GSYH (alıcı fiyatlarıyla)</b>					
Gross domestic product (purchaser's price)	-4,8	9,2	8,8	2,1	4,0



## 21.6 Cari fiyatlarla sektörlerin gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payları, 2009-2013

Sectoral share of gross domestic product at current prices, 2009-2013

[İktisadi faaliyet kollarına göre temel fiyatlarla - By kind of economic activity in basic prices]

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Tarım, avcılık ve ormancılık</b>					
Agriculture, hunting and forestry	8,1	8,3	7,8	7,7	7,2
<b>Balıkçılık - Fishing</b>	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
<b>Madencilik ve taşocakçılığı</b>					
Mining and quarrying	1,5	1,4	1,5	1,5	1,4
<b>İmalat sanayi - Manufacturing</b>	15,2	15,7	16,2	15,6	15,4
<b>Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtım</b>					
Electricity, gas and water supply	2,4	2,3	2,2	2,3	2,3
<b>İnşaat - Construction</b>	3,8	4,2	4,5	4,4	4,4
<b>Toptan ve perakende ticaret</b>					
Wholesale and retail trade	10,9	11,0	12,0	12,0	12,1
<b>Oteller ve lokantalar - Hotels and restaurants</b>	2,5	2,3	2,3	2,4	2,5
<b>Ulaştırma, depolama, haberleşme</b>					
Transport, storage, communication	13,4	13,1	13,5	14,0	13,9
<b>Mali aracı kuruluşların faaliyetleri</b>					
Financial intermediation	4,5	3,7	3,1	3,3	3,4
<b>Konut sahipliği - Ownership and dwelling</b>	12,3	11,2	10,0	9,8	9,6
<b>Gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetleri</b>					
Real estate, renting and business activities	4,7	4,8	4,7	5,0	5,2
<b>Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik</b>					
Public administration and defence; compulsory social security	4,3	4,2	4,0	4,3	4,2
<b>Eğitim - Education</b>	3,3	3,3	3,3	3,5	3,6
<b>Sağlık işleri ve sosyal hizmetler - Health and social work</b>	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5
<b>Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri</b>					
Other community, social and personal service activities	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5
<b>Ev içi personel çalıştıran hanehalkları</b>					
Private household with employed persons	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
<b>Sektörler toplamı - Sectoral total</b>	90,8	89,2	88,7	89,1	88,6
<b>Dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri</b>					
Financial intermediation services indirectly measured	2,3	1,8	1,3	1,5	1,6
<b>Vergi-sübvansiyon - Taxes-subsidies</b>	11,5	12,5	12,7	12,4	13,0
<b>GSYH (alıcı fiyatlarıyla)</b>					
Gross domestic product (purchaser's price)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

## 21.7 Sabit fiyatlarla sektörlerin gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payları, 2009-2013

Sectoral share of gross domestic product in constant prices, 2009-2013

[İktisadi faaliyet kollarına ve 1998 temel fiyatlarına göre - By kind of economic activity at basic prices at 1998]

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Tarım, avcılık ve ormancılık</b>					
Agriculture, hunting and forestry	9,8	9,2	8,9	9,0	8,9
<b>Balıkçılık - Fishing</b>	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
<b>Madencilik ve taşocakçılığı</b>					
Mining and quarrying	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
<b>İmalat sanayi - Manufacturing</b>	23,2	24,2	24,4	24,3	24,3
<b>Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtım</b>					
Electricity, gas and water supply	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0
<b>İnşaat - Construction</b>	5,2	5,7	5,8	5,7	5,9
<b>Toptan ve perakende ticaret</b>					
Wholesale and retail trade	12,2	12,7	13,0	12,7	12,8
<b>Otel ve lokantalar - Hotels and restaurants</b>	2,0	1,8	1,9	1,9	2,0
<b>Ulaştırma, depolama, haberleşme</b>					
Transport, storage, communication	14,4	14,6	14,8	14,9	14,8
<b>Mali aracı kuruluşların faaliyetleri</b>					
Financial intermediation	12,1	11,8	11,9	12,0	12,7
<b>Konut sahipliği - Ownership and dwelling</b>	5,2	4,8	4,5	4,5	4,4
<b>Gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetleri</b>					
Real estate, renting and business activities	3,7	3,7	3,7	3,9	4,0
<b>Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik</b>					
Public administration and defence; compulsory social security	3,3	3,0	2,9	2,9	2,9
<b>Eğitim - Education</b>	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9
<b>Sağlık işleri ve sosyal hizmetler - Health and social work</b>	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
<b>Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri</b>					
Other community, social and personal service activities	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4
<b>Ev içi personel çalıştıran hanehalkları</b>					
Private household with employed persons	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
<b>Sektörler toplamı - Sectoral total</b>	99,5	99,4	99,6	99,7	100,4
<b>Dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri</b>					
Financial intermediation services indirectly measured	7,7	7,9	8,1	8,2	8,9
<b>Vergi-sübvansiyon - Taxes-subsidies</b>	8,1	8,4	8,5	8,5	8,5
<b>GSYH (alıcı fiyatlarıyla)</b>					
Gross domestic product (purchaser's price)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

## 21.8 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013

Expenditure on the gross domestic product, 2009-2013

[Cari fiyatlarla - At current prices]

(Bin TL - Thousand TL)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gayri safi yurtiçi hasıla - Gross domestic product</b>	952 558 579	1 098 799 348	1 297 713 210	1 416 798 490	1 561 510 015
<b>Yerleşik hanehalklarının tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident households	680 768 339	787 752 785	923 836 192	994 395 754	1 107 099 286
<b>Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory	714 245 241	819 223 624	965 772 137	1 044 049 275	1 165 985 004
<b>Yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi (Eksi)</b>					
Final consumption expenditure of non-resident households on the economic territory (Less)	39 888 549	38 723 122	50 108 683	57 032 438	68 076 165
<b>Yerleşik hanehalklarının yurtdışı tüketimi - Final consumption expenditure of resident households in the rest of the world</b>	6 411 648	7 252 283	8 172 738	7 378 917	9 190 447
<b>Devletin nihai tüketim harc. - Gov. final consumption expenditure</b>	140 028 924	157 513 643	180 707 807	210 309 693	235 574 927
<b>Maaş, ücret - Compensation of employees</b>	75 829 979	87 344 368	100 906 381	117 676 133	129 024 532
<b>Mal ve hizmet alımları - Purchases of goods and services</b>	64 198 944	70 169 275	79 801 427	92 633 560	106 550 395
<b>Gayri safi sabit sermaye oluşumu-Gross fixed capital formation</b>	160 718 033	207 815 565	283 163 196	287 121 164	317 445 713
<b>Kamu sektörü - Public sector</b>	35 335 252	43 406 876	49 075 197	55 424 010	73 150 678
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	6 222 501	6 656 300	7 347 602	10 423 895	11 897 132
<b>İnşaat - Construction</b>	29 112 751	36 750 576	41 727 595	45 000 115	61 253 546
<b>Özel sektör - Private sector</b>	125 382 781	164 408 689	234 087 999	231 697 154	244 295 035
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	80 423 027	108 677 222	157 848 369	149 588 853	163 850 133
<b>İnşaat - Construction</b>	44 959 753	55 731 467	76 239 630	82 108 302	80 444 903
<b>Stok değişimleri <sup>(1)</sup>- Change in stocks<sup>(1)</sup></b>	- 18 427 286	6 707 721	22 528 412	- 1 884 299	4 063 153
<b>Mal ve hizmet ihracatı - Exports of goods and services</b>	222 102 643	233 045 907	311 148 042	372 562 907	401 428 668
<b>Mal ve hizmet ithalatı (Eksi)-Imports of goods and services (Less)</b>	232 632 073	294 036 273	423 670 438	445 706 730	504 101 732

## 21.9 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla, 2009-2013

Expenditure on the gross domestic product, 2009-2013

[1998 fiyatlarıyla - At 1998 prices]

(Bin TL - Thousand TL)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gayri safi yurtiçi hasıla - Gross domestic product</b>	97 003 114	105 885 644	115 174 724	117 625 021	122 388 466
<b>Yerleşik hanehalklarının tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident households	68 597 603	73 174 350	78 796 580	78 425 017	82 068 957
<b>Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory	72 348 575	76 651 527	82 518 321	82 746 921	86 797 700
<b>Yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi (Eksi)</b>					
Final consumption expenditure of non-resident households on the economic territory (Less)	4 427 934	4 208 987	4 357 465	4 862 847	5 374 178
<b>Yerleşik hanehalklarının yurtdışı tüketimi - Final consumption expenditure of resident households in the rest of the world</b>	676 962	731 810	635 723	540 943	645 435
<b>Devletin nihai tüketim harc. - Gov. final consumption expenditure</b>	11 105 788	11 325 193	11 854 890	12 583 586	13 331 685
<b>Maaş, ücret - Compensation of employees</b>	5 112 949	5 172 463	5 376 746	5 569 524	5 785 895
<b>Mal ve hizmet alımları - Purchases of goods and services</b>	5 992 839	6 152 730	6 478 144	7 014 061	7 545 790
<b>Gayri safi sabit sermaye oluşumu-Gross fixed capital formation</b>	19 358 027	25 270 576	29 826 287	29 021 682	30 273 811
<b>Kamu sektörü - Public sector</b>	3 755 945	4 419 507	4 321 032	4 767 103	5 858 999
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	790 100	886 697	821 969	1 170 301	1 216 078
<b>İnşaat - Construction</b>	2 965 845	3 532 810	3 499 063	3 596 802	4 642 921
<b>Özel sektör - Private sector</b>	15 602 082	20 851 069	25 505 255	24 254 579	24 414 811
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	9 921 673	14 165 993	17 705 531	16 462 655	16 677 405
<b>İnşaat - Construction</b>	5 680 409	6 685 076	7 799 724	7 791 925	7 737 406
<b>Stok değişimleri <sup>(1)</sup> - Change in stocks<sup>(1)</sup></b>	- 2 140 473	281 357	21 150	- 1 698 793	169 165
<b>Mal ve hizmet ihracatı - Exports of goods and services</b>	24 660 528	25 500 932	27 509 654	31 997 795	32 039 210
<b>Mal ve hizmet ithalatı (Eksi)-Imports of goods and services (Less)</b>	24 578 358	29 666 764	32 833 837	32 704 266	35 494 361

(1) Stok değişimleri kalıntı yöntemiyle hesaplanmış olup istatistik hatayı da içermektedir.

(1) Change in stocks is estimated as residual between production and expenditure accounts and also includes statistical discrepancy.

## 21.10 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları, 2009-2013

Growth rate of expenditure on the gross domestic product, 2009-2013

[Cari fiyatlarla - At current prices]

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gayri safi yurtiçi hasıla - Gross domestic product</b>	0,2	15,4	18,1	9,2	10,2
<b>Yerleşik hanehalklarının tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident households	2,5	15,7	17,3	7,6	11,3
<b>Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory	2,7	14,7	17,9	8,1	11,7
<b>Yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi (Eksi)</b>					
Final consumption expenditure of non-resident households on the economic territory (Less)	10,1	-2,9	29,4	13,8	19,4
<b>Yerleşik hanehalklarının yurtdışı tüketimi - Final consumption expenditure of resident households in the rest of the world</b>	40,4	13,1	12,7	-9,7	24,6
<b>Devletin nihai tüketim harc. - Government final consumption expenditure</b>	15,1	12,5	14,7	16,4	12,0
<b>Maaş, ücret - Compensation of employees</b>	13,2	15,2	15,5	16,6	9,6
<b>Mal ve hizmet alımları - Purchases of goods and services</b>	17,4	9,3	13,7	16,1	15,0
<b>Gayri safi sabit sermaye oluşumu - Gross fixed capital formation</b>	-15,0	29,3	36,3	1,4	10,6
<b>Kamu sektörü - Public sector</b>	-3,8	22,8	13,1	12,9	32,0
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	-6,5	7,0	10,4	41,9	14,1
<b>İnşaat - Construction</b>	-3,2	26,2	13,5	7,8	36,1
<b>Özel sektör - Private sector</b>	-17,7	31,1	42,4	-1,0	5,4
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	-12,7	35,1	45,2	-5,2	9,5
<b>İnşaat - Construction</b>	-25,3	24,0	36,8	7,7	-2,0
<b>Mal ve hizmet ihracatı - Exports of goods and services</b>	-2,3	4,9	33,5	19,7	7,7
<b>Mal ve hizmet ithalatı (Eksi) - Imports of goods and services (Less)</b>	-13,6	26,4	44,1	5,2	13,1

## 21.11 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları, 2009-2013

Growth rate of expenditure on the gross domestic product, 2009-2013

[1998 fiyatlarıyla - At 1998 prices]

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gayri safi yurtiçi hasıla - Gross domestic product</b>	-4,8	9,2	8,8	2,1	4,0
<b>Yerleşik hanehalklarının tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident households	-2,3	6,7	7,7	-0,5	4,6
<b>Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory	-2,0	5,9	7,7	0,3	4,9
<b>Yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi (Eksi)</b>					
Final consumption expenditure of non-resident households on the economic territory (Less)	8,4	-4,9	3,5	11,6	10,5
<b>Yerleşik hanehalklarının yurtdışı tüketimi - Final consumption expenditure of resident households in the rest of the world</b>	40,2	8,1	-13,1	-14,9	19,3
<b>Devletin nihai tüketim harc. - Government final consumption expenditure</b>	7,8	2,0	4,7	6,1	5,9
<b>Maaş, ücret - Compensation of employees</b>	1,4	1,2	3,9	3,6	3,9
<b>Mal ve hizmet alımları - Purchases of goods and services</b>	13,9	2,7	5,3	8,3	7,6
<b>Gayri safi sabit sermaye oluşumu - Gross fixed capital formation</b>	-19,0	30,5	18,0	-2,7	4,3
<b>Kamu sektörü - Public sector</b>	-0,6	17,7	-2,2	10,3	22,9
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	-13,3	12,2	-7,3	42,4	3,9
<b>İnşaat - Construction</b>	3,4	19,1	-1,0	2,8	29,1
<b>Özel sektör - Private sector</b>	-22,5	33,6	22,3	-4,9	0,7
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	-22,9	42,8	25,0	-7,0	1,3
<b>İnşaat - Construction</b>	-21,9	17,7	16,7	-0,1	-0,7
<b>Mal ve hizmet ihracatı - Exports of goods and services</b>	-5,0	3,4	7,9	16,3	0,1
<b>Mal ve hizmet ithalatı (Eksi) - Imports of goods and services (Less)</b>	-14,3	20,7	10,7	-0,4	8,5

## 21.12 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla payları, 2009-2013

Share of expenditure on the gross domestic product, 2009-2013

[Cari fiyatlarla - At current prices]

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gayri safi yurtiçi hasıla - Gross domestic product</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>Yerleşik hanehalklarının tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident households	71,5	71,7	71,2	70,2	70,9
<b>Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory	75,0	74,6	74,4	73,7	74,7
<b>Yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi (Eksi)</b>					
Final consumption expenditure of non-resident households on the economic territory (Less)	4,2	3,5	3,9	4,0	4,4
<b>Yerleşik hanehalklarının yurtdışı tüketimi - Final consumption expenditure of resident households in the rest of the world</b>	0,7	0,7	0,6	0,5	0,6
<b>Devletin nihai tüketim harc. - Government final consumption expenditure</b>	14,7	14,3	13,9	14,8	15,1
<b>Maas, ücret - Compensation of employees</b>	8,0	7,9	7,8	8,3	8,3
<b>Mal ve hizmet alımları - Purchases of goods and services</b>	6,7	6,4	6,1	6,5	6,8
<b>Gayri safi sabit sermaye oluşumu-Gross fixed capital formation</b>	16,9	18,9	21,8	20,3	20,3
<b>Kamu sektörü - Public sector</b>	3,7	4,0	3,8	3,9	4,7
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8
<b>İnşaat - Construction</b>	3,1	3,3	3,2	3,2	3,9
<b>Özel sektör - Private sector</b>	13,2	15,0	18,0	16,4	15,6
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	8,4	9,9	12,2	10,6	10,5
<b>İnşaat - Construction</b>	4,7	5,1	5,9	5,8	5,2
<b>Stok değişimleri <sup>(1)</sup> - Change in stocks <sup>(1)</sup></b>	-1,9	0,6	1,7	-0,1	0,3
<b>Mal ve hizmet ihracatı - Exports of goods and services</b>	23,3	21,2	24,0	26,3	25,7
<b>Mal ve hizmet ithalatı (Eksi) - Imports of goods and services (Less)</b>	24,4	26,8	32,6	31,5	32,3

## 21.13 Harcamalar yöntemiyle gayri safi yurtiçi hasıla payları, 2009-2013

Share of expenditure on the gross domestic product, 2009-2013

[1998 fiyatlarıyla - At 1998 prices]

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Gayri safi yurtiçi hasıla - Gross domestic product</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>Yerleşik hanehalklarının tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident households	70,7	69,1	68,4	66,7	67,1
<b>Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi</b>					
Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory	74,6	72,4	71,6	70,3	70,9
<b>Yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi (Eksi)</b>					
Final consumption expenditure of non-resident households on the economic territory (Less)	4,6	4,0	3,8	4,1	4,4
<b>Yerleşik hanehalklarının yurtdışı tüketimi - Final consumption expenditure of resident households in the rest of the world</b>	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5
<b>Devletin nihai tüketim harc. - Government final consumption expenditure</b>	11,4	10,7	10,3	10,7	10,9
<b>Maas, ücret - Compensation of employees</b>	5,3	4,9	4,7	4,7	4,7
<b>Mal ve hizmet alımları - Purchases of goods and services</b>	6,2	5,8	5,6	6,0	6,2
<b>Gayri safi sabit sermaye oluşumu-Gross fixed capital formation</b>	20,0	23,9	25,9	24,7	24,7
<b>Kamu sektörü - Public sector</b>	3,9	4,2	3,8	4,1	4,8
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	0,8	0,8	0,7	1,0	1,0
<b>İnşaat - Construction</b>	3,1	3,3	3,0	3,1	3,8
<b>Özel sektör - Private sector</b>	16,1	19,7	22,1	20,6	19,9
<b>Makine-teçhizat - Machinery-equipment</b>	10,2	13,4	15,4	14,0	13,6
<b>İnşaat - Construction</b>	5,9	6,3	6,8	6,6	6,3
<b>Stok değişimleri <sup>(1)</sup> - Change in stocks <sup>(1)</sup></b>	-2,2	0,3	0,0	-1,4	0,1
<b>Mal ve hizmet ihracatı - Exports of goods and services</b>	25,4	24,1	23,9	27,2	26,2
<b>Mal ve hizmet ithalatı (Eksi) - Imports of goods and services (Less)</b>	25,3	28,0	28,5	27,8	29,0

(1) Stok değişimleri kalıntı yöntemiyle hesaplanmış olup istatistikî hatayı da içermektedir.

(1) Change in stocks is estimated as residual between production and expenditure accounts and also includes statistical discrepancy.

**21.14 Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi, 2009-2013**

Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory, 2009-2013

[Cari fiyatlarla - At current prices]

(Bin TL - Thousand TL)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi</b> - Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory	714 245 241	819 223 624	965 772 137	1 044 049 275	1 165 985 004
<b>Gıda, içki ve tütün</b> - Food, beverages and tobacco	187 803 397	221 393 936	255 577 859	278 698 916	289 665 553
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	36 995 705	43 747 710	52 044 920	52 226 494	57 315 377
<b>Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar</b> - Housing, water, electricity, gas and other fuels	157 021 656	168 482 765	180 939 417	197 443 187	212 082 692
<b>Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri</b> - Furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	49 182 999	59 091 022	75 854 701	80 171 001	86 255 520
<b>Sağlık</b> - Health	27 875 079	29 628 997	31 088 480	32 592 892	34 396 037
<b>Ulaştırma ve haberleşme</b> - Transport and communication	124 478 178	152 490 478	187 773 730	203 238 324	235 619 063
<b>Eğlence ve kültür</b> - Recreation and culture	29 282 381	31 288 427	37 254 328	40 716 892	43 271 038
<b>Eğitim</b> - Education	9 340 585	9 979 200	11 518 410	13 027 184	14 681 759
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	46 034 919	50 418 899	60 028 297	66 148 441	77 855 923
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Miscellaneous goods and services	46 230 342	52 702 189	73 691 995	79 785 946	114 842 043

**21.15 Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi, 2009-2013**

Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory, 2009-2013

[1998 fiyatlarıyla - At 1998 prices]

(Bin TL - Thousand TL)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi</b> - Final consumption expenditure of resident and non-resident households on the economic territory	72 348 575	76 651 527	82 518 321	82 746 921	86 797 700
<b>Gıda, içki ve tütün</b> - Food, beverages and tobacco	20 214 496	20 648 574	22 007 062	22 584 538	23 015 024
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	4 073 329	4 656 773	5 028 772	4 727 067	4 972 390
<b>Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar</b> - Housing, water, electricity, gas and other fuels	7 968 281	8 209 459	8 413 653	8 440 533	8 459 521
<b>Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri</b> - Furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	7 913 119	8 805 342	9 992 555	9 674 192	10 035 493
<b>Sağlık</b> - Health	3 874 085	4 217 376	4 210 325	4 600 922	4 466 484
<b>Ulaştırma ve haberleşme</b> - Transport and communication	11 514 916	12 938 290	14 055 582	13 704 842	15 005 419
<b>Eğlence ve kültür</b> - Recreation and culture	3 779 451	3 738 230	3 926 602	3 962 306	4 070 295
<b>Eğitim</b> - Education	642 425	648 284	708 364	757 991	798 926
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	3 582 346	3 593 569	3 942 733	4 060 908	4 433 018
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Miscellaneous goods and services	8 786 126	9 195 630	10 232 675	10 233 623	11 541 130

## 21.16 İBBS 2'ye göre kişi başına Bölgesel Gayri Safi Katma Değer Endeksi (Türkiye=100), 2007-2011

Regional Gross Value Added per capita Index by SR 2 (Turkey=100), 2007-2011

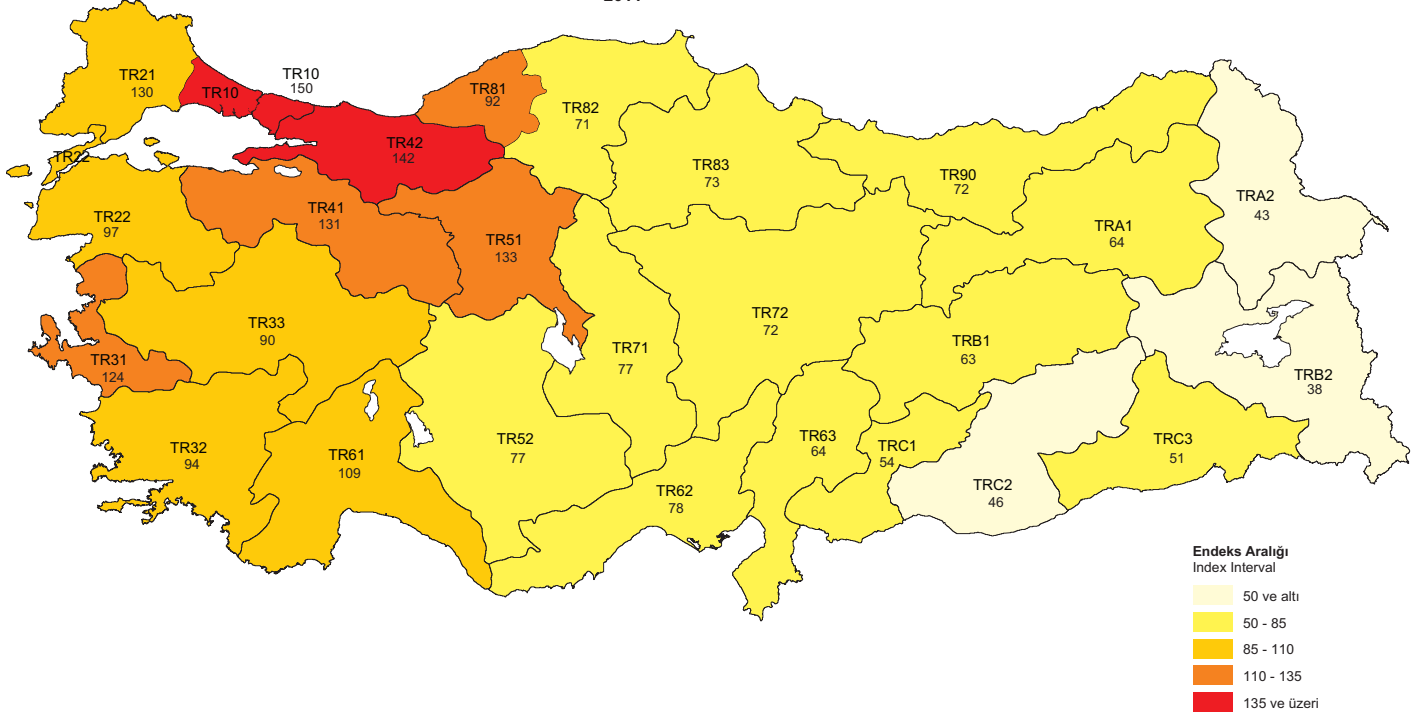
İBBS - 2.Düzye SR - Level 2		Kişi Başına GSKD Endeksi (Türkiye=100) Per Capita GVA Index (Türkiye=100)				
		2007	2008	2009	2010	2011
TR	Türkiye-Turkey	100	100	100	100	100
TR10	İstanbul	156	155	153	150	150
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	128	130	125	129	130
TR22	Balikesir, Çanakkale	90	96	98	97	97
TR31	İzmir	125	123	121	121	124
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	98	97	96	95	94
TR33	Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	85	88	90	90	90
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	142	138	133	129	131
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	140	141	137	136	142
TR51	Ankara	135	134	138	134	133
TR52	Konya, Karaman	76	77	79	76	77
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	115	110	112	113	109
TR62	Adana, Mersin	80	78	79	80	78
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	60	63	63	64	64
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	72	72	74	75	77
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	73	73	74	74	72
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	98	93	92	89	92
TR82	Kastamonu, Çankırı, Sinop	72	71	73	74	71
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	70	74	72	72	73
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	73	75	75	76	72
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	57	59	64	65	64
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	38	38	42	45	43
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	59	59	63	63	63
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	35	36	40	42	38
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	50	49	51	55	54
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	41	40	44	47	46
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	41	41	46	51	51

## 21.17 İBBS 2'ye göre kişi başına Bölgesel Gayri Safi Katma Değer Endeksi (2004=100), 2007-2011

Regional Gross Value Added per capita Index by SR 2 (2004=100), 2007-2011

İBBS - 2.Düzye SR - Level 2		Kişi Başına GSKD Endeksi (2004=100) Per Capita GVA Index (2004=100)				
		2007	2008	2009	2010	2011
TR	Türkiye-Turkey	147	164	164	183	212
TR10	İstanbul	148	164	161	177	204
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	152	174	166	192	224
TR22	Balikesir, Çanakkale	149	178	181	201	232
TR31	İzmir	142	157	153	171	203
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	138	153	152	168	191
TR33	Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	157	183	186	208	240
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	153	168	161	174	205
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	146	165	160	177	214
TR51	Ankara	145	161	165	180	206
TR52	Konya, Karaman	146	166	170	183	214
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	143	153	155	175	196
TR62	Adana, Mersin	147	162	163	184	208
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	144	168	168	190	219
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	147	165	168	190	226
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	150	168	171	192	215
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	141	150	148	160	192
TR82	Kastamonu, Çankırı, Sinop	130	143	146	166	185
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	148	174	170	190	223
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	155	178	177	200	220
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	144	166	181	205	232
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	141	157	171	208	229
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	146	164	176	196	226
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	142	163	180	207	219
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	141	154	158	192	217
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	130	140	153	184	211
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	167	184	207	257	296

21.1 Kişi başına bölgesel Gayri Safi Katma Değer Endeksi, (Türkiye=100), İBBS Düzey 2  
Regional Gross Value Added per capita Index (Turkey=100), SR Level 2  
2011





İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>366</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graph</b>
22.1 Hanehalkı fertlerinin esas işteki durumlarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, 2012	<b>377</b>	22.1 Average annual main job incomes of individuals by employment status at main job, 2012
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
22.1 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirin dağılımı, 2008-2012	<b>370</b>	22.1 Distribution of annual equivalised household disposable incomes by quintiles ordered by equivalised household disposable income, 2008-2012
22.2 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerin dağılımı, (İBBS 1. Düzey) 2012	<b>372</b>	22.2 Distribution of annual equivalised household disposable incomes by quintiles ordered by equivalised household disposable income, (SR Level 1) 2012
22.3 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 20'lik gruplar ve gelir türlerine göre yıllık gelirlerin oransal dağılımı (dikey %), 2008-2012	<b>373</b>	22.3 Quintiles ordered by equivalised household disposable income and proportional distribution of annual incomes by types of income (vertical %), 2008-2012
22.4 Hanehalkı fertlerinin esas işteki meslek gruplarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, 2008-2011	<b>375</b>	22.4 Average annual main job incomes of individuals by occupation groups at main job, 2008-2011
22.5 Hanehalkı fertlerinin esas işteki meslek gruplarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, 2012	<b>376</b>	22.5 Average annual main job incomes of individuals by occupation groups at main job, 2012
22.6 Hanehalkı fertlerinin esas işteki durumlarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, 2008-2012	<b>377</b>	22.6 Average annual main job incomes of individuals by employment status at main job, 2008-2012
22.7 Gelire dayalı görece yoksulluk sınırlarına göre yoksul sayıları, yoksulluk oranı ve yoksulluk açığı, 2010-2012	<b>378</b>	22.7 Number of poors, poverty rate and poverty gap by relative poverty thresholds based on income, 2010-2012
22.8 Gelire dayalı görece yoksulluk sınırlarına göre bölgesel yoksul sayıları ve yoksulluk oranı, 2010-2012	<b>379</b>	22.8 Number of poors and regional poverty rates by relative poverty thresholds based on income, 2010-2012
22.9 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir median gelir grupları ve seçilmiş yaşam koşulları göstergelerine göre fertlerin dağılımı, 2011-2012	<b>380</b>	22.9 Distribution of individuals by equivalised household disposable median income groups and specified living condition indicators, 2011-2012

## AÇIKLAMA

## GELİR VE YAŞAM KOŞULLARI

Ülke ekonomisini ve insanların yaşama seviyelerini belirleyebilmek, çeşitli sosyal sistemlerin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesini yapabilmek için (sosyal adalet ve eşitlik kriterlerine göre) sadece ekonomik açıdan değil sosyal açıdan da gelir dağılımı göstergelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Gelir dağılımındaki adaletsizlik ve yoksulluk dünyanın karşılaştığı en önemli sorunlardan biri olup, gelir dağılımı sorunu artık sadece sıradan bir ekonomi sorunu olmaktan ziyade politik ve sosyal bir sorun olarak görülmeye başlanmıştır. Gelir eşitsizliğinin değişimini izlemeye yönelik çalışmalar yanında, gelir dağılımı sorununun yoksulluk sorununa indirgenmiş olmasıyla "gelir yoksulluğu", "sosyal imkan yoksulluğu" gibi yeni kavramlara ilişkin veri üretme ihtiyacı da doğmuştur.

Kurumumuz ilki 1987 yılında olmak üzere, 2005 yılına kadar gelir dağılımı istatistiklerini "Hanehalkı Bütçe Araştırması"ndan (HBA) üretmiştir. 1994 yılında gerçekleştirilen ikinci uygulamanın ardından 2002 yılından itibaren yıllık düzenli anket uygulamasına geçilmiştir. HBA sonuçlarını içeren son gelir dağılımı haber bülteni 2005 yılına aittir.

2006 yılından itibaren, Türkiye'de gelirin hanehalkları ve fertler arasındaki dağılımını ortaya koymak, insanların yaşam koşulları, sosyal dışlanma ve yoksulluğu gelir boyutu ile ölçmek ve profilini belirlemek üzere periyodik olarak her yıl uygulanan ve "panel anket" tekniğinin kullandığı "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması" uygulanmaya başlanmıştır. Avrupa Birliği uyum çalışmaları kapsamında uygulanmaya başlanan araştırma ile Avrupa Birliği ülkeleri ile karşılaştırılabilir gelir dağılımı, gelire göre göreceli yoksulluk, yaşam koşulları ve sosyal dışlanma konularında veri üretmek amaçlanmaktadır.

Alan uygulamasının her yıl düzenli olarak gerçekleştirildiği ve panel anket yönteminin kullanıldığı araştırmada, örnek fertler 4 yıl boyunca izlenmektedir. Yıllık yaklaşık 12 800 hanehalkı ile görüşme yapılan araştırmadan kesit ve panel veri olmak üzere her yıl iki veri seti elde edilmektedir. Araştırmanın tahmin boyutu, kesit veri için Türkiye, kentsel ve kırsal yerler ile İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey 1, panel veri için ise Türkiye, kentsel ve kırsal yerlerdir.

## Tanım ve Kavramlar

**Hanehalkı:** Aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın aynı konutta veya aynı konutun bir bölümünde yaşayan, temel ihtiyaçlarını birlikte karşılayan, hanehalkı hizmet ve yönetimine iştirak eden bir veya birden fazla kişiden oluşan topluluktur.

**Hanehalkı ferdi:** Hanehalkını meydana getiren topluluğun bir üyesidir. Daimi ikamet örnek hanehalkı adresi olan fertler, görüşme anında geçici olarak hanede bulunmasalar da hanehalkı ferdi olarak kabul edilirler. Bununla birlikte, kurumsal nüfus kapsamında yer alan fertler (zorunlu askerlik görevini yapmakta olan er ve erbaşlar, hapiste olanlar, huzurevinde kalan yaşlılar ve yurttan kalan öğrenciler vb.) hanehalkı ferdi olarak kabul edilmezler.

**Daimi ikamet:** 12 ay ve daha uzun süredir oturlan veya oturulma niyetinde olunan adrestir.

**Kurumsal olmayan nüfus:** Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikli hastane, hapishane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

## EXPLANATION

## INCOME AND LIVING CONDITIONS

Income distribution indicators are needed for not only just the economic reasons but also to enable to make a good evaluation (according to the social justice and equivalence) of the various social systems. Inequality and poverty on income distribution are the most serious problems of the world and the income distribution problems are started to appear not only just the economic but also the political and social problems anymore. With the studies on monitoring the income inequality variation, it has needed to produce data for new notions like "Poverty of social opportunity" by reducing the income distribution problem to the poverty problem (income poverty).

TurkStat has produced income distribution statistics by using Household Budget Survey (HBS) from 1987 till 2005. After the second survey application which was in 1994, from 2002 on the survey has carried out yearly. Last income distribution news bulletin which includes HBS results was in 2005.

"Income and Living Conditions Survey" has been started to carried out yearly by using panel survey technic for displaying the income distribution between individuals and households, measuring the living conditions of the people, social exclusion and poverty with the income dimension, and determining the profile for 2006. The aim of the survey which is started to apply in the frame of European Union Compliance Programme, is to produce data on income distribution comparable with the EU Countries, relative poverty by income, living conditions and social exclusion.

Respondents in the sample are monitored during four years in this survey where the panel survey technic is used and field application is carried out regularly in every year. It is aimed to get two kind of data set from the survey namely cross-sectional and panel and is interviewed with approximately 12 800 households on the yearly basis. Estimation level of the survey is Turkey, SRE Level-1, urban and rural areas for the cross-sectional data and Turkey, urban and rural areas for panel data.

## Definitions and Concepts

**Household:** The community which is comprised by one or more than one members living together in the same housing or part of the housing unit, either with blood relationship or not, meeting the basic needs together, participating the services and management of the household.

**Household member:** Members whose permanent residence is address of the sample household are accepted as household member even though they are not temporarily in the household at the time of the interview. Additionally, those living in institutional units (soldiers and ranks doing compulsory military service, persons in prison, elderly people in nursing homes, students in dormitories, etc.) are not regarded as the household members.

**Permanent:** residence is the address that has been being resided or is intended to be resided for 12 or more months.

**Non-institutional civilian population:** Comprises all the population excluding the residents of schools, dormitories, kindergartens, rest homes for elderly persons, special hospitals, military barracks and recreation quarters for officers.

**Referans kişi:** Hanehalkının sosyo-ekonomik durumu ve hanede yaşayan tüm fertlerin kişisel özellikleri hakkında en doğru bilgiye sahip, hanenin yönetim veya geçiminden sorumlu yetişkin hanehalkı üyesidir.

#### Konutun Mülkiyet Şekli

**Ev sahibi:** Hanehalkı fertlerinden birinin sahip olduğu (mülkiyetinde bulunan) konutta oturan hanelerin konuta tasarruf şeklidir.

**Kiracı:** Mülkiyeti kendilerine ait olmayan bir konutta aynı veya nakdi bir bedel ödeyerek oturan hanelerin konuta tasarruf şeklidir.

**Lojman:** Mülkiyeti devlete veya çalıştığı işyerine ait olan veya kirası işyeri tarafından ödenen bir konutta oturan hanelerin konuta tasarruf şeklidir.

**Diğer:** Hanehalkının oturduğu konuta hiç bir bedel ödemedi ya da piyasanın altında çok az bir değer ödeyerek baba evi, akraba evi vb. şekilde oturduğu konuta tasarruf şeklidir.

**Esas iş:** Çalışan kişinin referans döneminde çalıştığı temel işidir. Kişinin birden fazla işi varsa süreklilik arz eden iş esas iş olarak alınacaktır.

**İşteki durum:** İstihdamda olan kişinin işteki durumu beş grup altında sınıflandırılmıştır.

**a) Ücretli, maaşlı:** Bir başkasının işinde nakdi veya aynı gelir elde etmek amacıyla ücret karşılığı çalışan kişilerdir.

**b) Yevmiyeli:** Bir işverene bağlı olarak, düzenli ve sürekli olmadan işine göre mevsimlik ya da geçici olarak ya da iş buldukça çalışan kişilerdir.

**c) İşveren:** Kendi işinde en az bir kişiyi ücretli veya yevmiyeli olarak çalıştıran kişilerdir.

**d) Kendi hesabına:** Kendi işinde yalnız olarak veya ücretsiz aile fertleri ile birlikte nakdi ve aynı gelir elde etmek amacıyla çalışan kişilerdir.

**e) Ücretsiz aile işçisi:** Hanehalkının yapmakta olduğu işte bir ücret almaksızın çalışan aile fertleridir.

#### Hanehalkı Geliri

**Hanehalkı kullanılabilir net geliri:** Hanehalkındaki her bir ferdin elde ettiği kişisel yıllık kullanılabilir gelirlerin (maaş-ücret, yevmiye, müteşebbis geliri ile emekli maaşı, dul-yetim aylıkları ve yaşlılara yapılan ödemeler, karşılıksız burs vb. aynı veya nakdi gelirlerin toplamı) toplamı ile hane bazında elde edilen yıllık gelirlerin (gayrimenkul kira geliri, haneye yapılan karşılıksız yardımlar, 15 yaşın altındaki fertlerin elde ettiği gelirler vb.) toplamından, gelir referans döneminde ödenen vergiler ve diğer hane veya kişilere yapılan düzenli transferler düşüldükten sonra hanehalkı kullanılabilir gelirine ulaşılmaktadır.

**Reference person:** He/she is an adult household member who is responsible for managing and providing sustenance of the household and who knows better knowledge about socio-economic status of the household and the characteristics of other members of the household.

#### Ownership Status of the Dwelling

**Owner:** It is an ownership status of household who live in house which is belong to one of the members of the household.

**Tenant:** It is an ownership status of households who live in house which is not belong to them by paying rent in kind or in cash.

**Lodging:** It is an ownership status of households who live in a house which belongs to government or workplace or whose rent is paid by workplace of one of the members of household.

**Other:** It is an ownership status of households who live in house like family house, relative house etc. without any payment or paying a small amount of money.

**Main job:** The job which is done in the reference period is the main job. For the persons who have more than one job, the permanent job is the main job.

**Employment status:** The employment status of a person in his work is classified in 5 groups.

**Salary or wage earner:** A salary or wage earner is a person employed by another against a remuneration in cash or in kind.

**Casual employee:** A person who is depending upon employer not orderly and not out of orderly according to job are working seasonal and temporarily.

**Employer:** An employer is a person who employees at least one person in his field of activity.

**Self employed:** A self employed person is a person working in his own business by himself or together with unpaid family workers to obtain income in cash and or in kind.

**Unpaid family workers:** The unpaid family workers are household members employed in the family business without receiving a salary.

#### Household Income

**Household net annual disposable income:** It is calculated as the total of individual usable income of all members of the household (total of the income in cash or in kind such as salary-wage, daily wage, enterprises income, pension, widowed-orphan salary, old-age salary, unpaid grants, etc.), adding the total of yearly income for the household (such as real property income, unreturned benefits, incomes gained by household members less than age 15, etc.) and subtracting taxes paid during the reference period of income and regular transfers to the other households or persons.

**Eşdeğerlik ölçüğü/eşdeğer hanehalkı geliri:** Günümüzde gelir eşitsizliği bireysel gelirler arasındaki farklardan yola çıkılarak ölçülmektedir. Bu nedenle de hanehalkı düzeyinde toplanan gelirlerin bireysel gelirlerle dönüştürülmesi gerekmektedir. Bunu, toplam hane gelirini, haneyi oluşturan fert sayısına bölerek yapmak doğru olmayacaktır. Bu hesaplamada, hanelerin yetişkin-çocuk bileşimindeki farklılıkları dikkate almak gerekmektedir. Çünkü, bilimsel olarak çocuklar yetişkinlere göre daha az tüketmektedirler. Buna göre, eşdeğerlik ölçüğü olarak adlandırılan katsayılar kullanılarak her bir hanehalkı büyüklüğünün kaç yetişkine (eşdeğer fert sayısına) denk olduğu hesaplanmaktadır. Hanehalkı toplam yıllık kullanılabilir geliri hanehalkının eşdeğer hanehalkı büyüklüğüne bölünerek, o hanehalkı için eşdeğer fert başına düşen diğer ifadeyle eşdeğer hanehalkı kullanılabilir geliri hesaplanmaktadır.

Bu araştırmada, hanehalkındaki referans kişi için "1", 14 yaş ve üzerindeki tüm fertler için "0,5" ve 14 yaşın altındaki tüm fertler için "0,3" katsayısı ile çarpılarak hesaplandığı OECD ölçüğü kullanılmıştır.

**Ortalama gelir:** Gelirlerin toplamlarının örneklem büyüklüğüne bölünmesi ile elde edilen değerdir. Yani, belli bir gruba ait gelirlerin aritmetik ortalamasını ifade etmektedir.

**Medyan gelir:** Gelirler küçükten büyüğe sıralandığında ortaya düşen değer medyan geliri ifade etmektedir.

**Gini katsayısı:** Kişisel gelir dağılımını ölçmek için, yaygın olarak kullanılan dağılım ölçüsüdür. Gini katsayısı, Lorenz eğrisine bağlı ve eğri ile köşegen arasında kalan alanın, köşegenin altında kalan toplam alan oranına eşittir. Bu oran büyüdükçe, dağılımdaki eşitsizlik artıyor demektir. Gini ölçüsü "0 ile 1" arasında değişir. Bir toplumda, gelir adaletli olarak paylaşılmışsa, gini katsayısı "0"a eşit, toplumdaki gelirleri yalnız bir kişi almışsa, gini katsayısı "1" e eşit olmaktadır.

**Yüzdeler hanehalkı/fert grupları:** Hanehalkları kullanılabilir hanehalkı gelirine veya hanedeki tüm fertler eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak; 20 gruba bölünerek yüzde 5'lik, 10 gruba bölünerek yüzde 10'luk veya 5 gruba bölünerek yüzde 20'lik hanehalkı/fert grupları oluşturulmaktadır. Bu grupların toplam gelirlerden aldıkları paylar gelir dağılımı eşitsizliği hakkında bilgi vermektedir.

#### Gelir Türleri

**Maaş, ücret, yevmiye gelirleri:** Gelir referans dönemi içerisinde ücret karşılığı bir işte çalışma sonucunda elde edilen nakdi veya aynı gelirlerdir. Gelir referans dönemi içerisinde alınan ikramiye, iş riski, iş gücünün teminindeki güçlük zammı, fazla mesai, prim ve temettüleri ve ek görevlerden elde edilen gelirler maaş, ücret veya yevmiye gelirine dahil edilmiştir.

**Müteşebbis gelirleri:** Gelir referans dönemi içerisinde müteşebbis olarak çalışan fertlerin (işteki durumu kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar) faaliyetleri sonucu elde ettiği gayri safi hasılatından, gelir referans dönemi içerisinde yaptığı tüm giderler (işyeri masrafları, vergiler, sosyal güvenlik kesintileri vb.) düşüldükten sonra elde edilen gelir müteşebbis geliridir.

**Gayrimenkul kira geliri:** Apartman dairesi, dükkan, depo vb. gayrimenkuller ile tarla, bağ, bahçe, arsa gibi mülklerin referans dönemi içerisinde kiraya verilmesi sonucu elde edilen hasılatın, bu hasılatın sağlanması için yapılan tüm giderler (sigorta, vergi, tamir ve bakım giderleri vb.) düşülerek elde edilen gelirdir.

**Equivalence scale/equivalence household income:** Today, income disparities are measured by taking into account the differences between individual incomes. Therefore, total income of the household should be transferred to the individual income. It is not correct way to calculate the individual income as total income divided by number of household members. In this calculation, it is necessary to take into account the adult-child structure of the households. Because, the consumption of the children is scientifically less than the consumption of the adults. In this context, number of adults for each household size is calculated by using the constants which are called as equivalence scale. Equivalised individual income to the specific household in other words, equivalised household disposable income, can be calculated total of household income divided by equivalised household size.

In this survey, OECD measure which is 1 for the reference person of the household, 0,5 for household members aged 14 and over, 0,3 for household members less than age 14 is used.

**Average income:** This is the value that is obtained by dividing total of incomes to sample size. It means, it refers to an arithmetic means which belongs to a specific group.

**Median income:** When the income values listed in the form of ascending order, then the value at the middle is called median income.

**Gini coefficient:** To measure personnel income distribution, widely used distribution criteria. Gini coefficient depends on Lorenz curve and equal to the proportion of the area between the curve and diagonal to the area under the diagonal. If the value is getting close to 1, then the inequality in the distribution is getting bigger. The gini coefficient varies between "0" and "1". If the income is distributed fairly in a society, then the gini coefficient is equal to "0". If the income is received by only one person, then the gini coefficient is equal to "1".

**Percentage household/individual groups:** The households are listed from the least amount to the most amount by disposable household income and all individuals in the households is listed by equivalent disposable income in the same way. Household/individuals quintile groups is formed by dividing the number of the households in 5 equal parts and deciles is formed by dividing the number of the households in 10 equal parts and 5% groups is formed by dividing the households in 20 equal parts. Share from total incomes of these groups informs about income distribution inequality.

#### Types of Income

**Salary, wage, daily wage incomes:** In the reference period of the income, it is the income in cash or in kind that is obtained by working as an employee. Incomes related to premium, risk of business, extra for job-hazards, over time working, capital bonus, extra work are also included in salary, wage or daily wage.

**Entrepreneur incomes:** In the reference period of income, it is the gross national product obtained with working as entrepreneur (status in employment is an employer or own-account workers) subtracting all expenditures (such as expenditures of the workplace, takes, social insurance deduction) in the same period of income.

**Rental income:** It is the incomes gained by renting the real property like apartment, shop, store and the properties like field, garden, land in the reference period subtracting all expenditures (such as insurance, tax, renewal, maintenance) which are made to provide this income.

**Menkul kıymet geliri:** Banka hesabından elde edilen faiz, finans kurumlarından veya sermaye şirketlerinden elde edilen temettü veya kar payı vb. gelirlerdir. Menkul kıymet gelirlerinde, vergiler gelir elde edilmeden kaynaktan kesilmektedir. Ancak, menkul kıymet geliri elde eden hanehalkı fertlerinin, bu geliri elde etmek için, menkul kıymetlerin korunması ile ilgili sigorta, kiralık kasa, tahvil giderleri, vergi vb. giderler olarak düşülerek, elde ettikleri net gelirler menkul kıymet geliri olarak kayıt edilmiştir.

**Karşılıksız (transfer) gelirler:** Gelir referans dönemi içerisinde devlet, özel kurum/kuruluş veya başka kişi/hanehalklarından alınan karşılıksız transferlerdir (emekli maaşı, yaşlılık maaşı, işsizlik maaşı, karşılıksız burslar, düzenli olarak alınan aynı veya nakdi yardımlar vb. şeklindeki ödemelerdir). İki gruba ayrılabilir;

**a. Sosyal transferler:** Hanelerin bazı ihtiyaçlarını karşılamak veya parasal sıkıntılarından dolayı bazı risklerle karşı karşıya kalmaları durumunda gelir referans döneminde devletten veya çeşitli kurum/kuruluşlardan aldıkları aynı veya nakdi karşılıksız yardımlar olarak nitelendirilmektedir (Aile-çocuk yardımı, konut yardımı (kira vb.), yoksul hanehalklarına yapılan diğer sosyal yardımlar).

**b. Hanelerarası transferler:** Hanelerin başka kişi veya hanehalklarından düzenli olarak aldıkları karşılıksız aynı ya da nakdi yardımlardır.

#### Yoksulluk Tanımları

**Görelî yoksulluk:** Toplumun genel düzeyine göre belli bir sınırdan altında gelir veya harcamaya sahip olan birey veya hanehalkı görelî anlamda yoksul sayılmaktadır. Refah ölçüsü olarak amaca göre harcama veya gelir düzeyi seçilebilir.

**Yoksulluk sınırı:** Eşdeğer fert başına medyan gelirin (bireysel eşdeğer medyan gelirin) belirli bir oranı (%40, %50, %60 veya %70'i) kullanılarak oluşturulan sınırdır.

**Yoksulluk oranı:** Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir geliri yoksulluk sınırının altında olanların (yoksulluk riski altında olan nüfusun) toplam nüfus içindeki oranıdır.

**Yoksulluk riski, %40:** Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelirlerinin %40'ı yoksulluk sınırı olarak tanımlanmaktadır.

**Yoksulluk riski, %50:** Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelirlerinin %50'si yoksulluk sınırı olarak tanımlanmaktadır.

**Yoksulluk riski, %60:** Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelirlerinin %60'ı yoksulluk sınırı olarak tanımlanmaktadır.

**Yoksulluk riski, %70:** Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelirlerinin %70'i yoksulluk sınırı olarak tanımlanmaktadır.

**Yoksulluk açığı:** Yoksulluğun derecesi hakkında bilgi verir. Bir kişinin yoksulluk açığı, yoksulluk çizgisi ile geliri arasındaki farka eşittir. Yoksulluk açığı, toplumdaki ortalama yoksulluk açığının, yoksulluk çizgisine oranına eşittir. Yoksulluk açığının 100'e yaklaşması, yoksulluğun derecesinin çok fazla olduğunu, küçülmesi ise yoksulluk risk derecelerinin daha az olduğunu ifade etmektedir.

**Property income:** It is the incomes gained by the interest of the bank account, share of profits from financial institutions or company and etc. Taxes for transferable incomes are deducted before gaining incomes. However, the net income which is determined by subtracting expenditures which are made by the household members to protect the transferable values like insurance, deposit box, debenture and taxes, from the transferable value income, is considered as transferable value incomes.

**Transfer incomes:** It is unrequited transfers (payments such as for pension, old age salary, unemployment salary, unpaid grants, regular benefits in kind or cash, etc.) which are taken from the government, private sectors or person/households in the reference period of income. It can be divided into two groups;

**a. Social transfers:** It is defined as unreturned benefits in cash or in kind given by the government or other institutions/organizations to the households to provide their needs or solving the problems due to the financial pressure in the reference period of income (social benefits like family-child benefits, housing allowance, rent, etc. for poor households).

**b. Inter-household transfers:** It is the benefits that households receive from other persons or households as unreturned benefits in cash or kind.

#### Poverty Definitions

**Relative poverty:** The households having incomes and expenditures below a specified line compared to the general population shall be defined to be the poor in a relative meaning. As a welfare measure, consumption or income level may be selected according to the situation.

**Poverty threshold:** It is a threshold which is formed by using specific ratio (40%, 50%, 60% or 70%) of equivalised household median income.

**Poverty rate:** It is defined as the proportion of population at-risk-of-poverty within the total population.

**Risk of poverty rate, 40%:** 40% of equivalised household disposable median income is defined as poverty threshold.

**Risk of poverty rate, 50%:** 50% of equivalised household disposable median income is defined as poverty threshold.

**Risk of poverty rate, 60%:** 60% of equivalised household disposable median income is defined as poverty threshold.

**Risk of poverty rate, 70%:** 70% of equivalised household disposable median income is defined as poverty threshold.

**Poverty gap ratio:** It informs about severity of poverty. Poverty gap of an individual is equal to difference between poverty lines and income of whom. Poverty gap ratio informs about poverty level. It represents the degree of poverty (poverty level) is too much if it approaches to "100" and it represents the poverty risk degree (poverty risk level) is lower if it reduces.

**22.1 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibariyle eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirin dağılımı, 2008-2012**

Distribution of annual equivalised household disposable incomes by quintiles ordered by equivalised household disposable income, 2008-2012

(TL)

	Yüzde 20'lik gruplar - Quintiles						Gini katsayısı Gini coefficient
	Toplam Total	İlk %20 <sup>(1)</sup> The first 20% <sup>(1)</sup>	İkinci %20 Second 20%	Üçüncü %20 Third 20%	Dördüncü %20 Fourth 20%	Son %20 <sup>(1)</sup> The last 20% <sup>(1)</sup>	
2008							
<b>Türkiye - Turkey</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	5,8	10,4	15,2	21,9	46,7	0,405
<b>Ortalama - Average</b>	8 372	2 427	4 342	6 347	9 185	19 560	
<b>Medyan - Median</b>	6 328	2 523	4 354	6 329	9 059	15 637	
<b>Kent - Urban</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	6,1	10,7	15,3	21,9	46,0	0,395
<b>Ortalama - Average</b>	9 542	2 917	5 128	7 296	10 425	21 959	
<b>Medyan - Median</b>	7 265	3 074	5 122	7 267	10 260	17 324	
<b>Kır - Rural</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	6,5	10,8	15,6	22,5	44,5	0,378
<b>Ortalama - Average</b>	5 952	1 930	3 240	4 643	6 706	13 250	
<b>Medyan - Median</b>	4 589	2 006	3 230	4 596	6 636	11 052	
2009							
<b>Türkiye - Turkey</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	5,6	10,3	15,1	21,5	47,6	0,415
<b>Ortalama - Average</b>	9 396	2 617	4 832	7 083	10 085	22 368	
<b>Medyan - Median</b>	7 044	2 730	4 815	7 044	9 939	17 690	
<b>Kent - Urban</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	6,0	10,7	15,0	21,1	47,3	0,405
<b>Ortalama - Average</b>	10 738	3 210	5 712	8 076	11 329	25 365	
<b>Medyan - Median</b>	8 050	3 360	5 753	8 050	11 218	19 875	
<b>Kır - Rural</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	6,1	10,9	15,9	23,1	44,0	0,380
<b>Ortalama - Average</b>	6 369	1 949	3 468	5 061	7 339	14 050	
<b>Medyan - Median</b>	5 016	2 064	3 454	5 025	7 310	11 712	
2010							
<b>Türkiye - Turkey</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	5,8	10,6	15,3	21,9	46,4	0,402
<b>Ortalama - Average</b>	9 735	2 841	5 151	7 457	10 658	22 573	
<b>Medyan - Median</b>	7 429	2 924	5 131	7 429	10 511	17 927	
<b>Kent - Urban</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	6,3	11,0	15,3	21,6	45,7	0,389
<b>Ortalama - Average</b>	11 076	3 510	6 091	8 498	11 970	25 316	
<b>Medyan - Median</b>	8 451	3 598	6 089	8 451	11 878	19 907	
<b>Kır - Rural</b>							
<b>Yüzde - Percentage</b>	100,0	6,2	11,0	15,7	22,8	44,3	0,379
<b>Ortalama - Average</b>	6 762	2 105	3 698	5 327	7 707	14 983	
<b>Medyan - Median</b>	5 285	2 173	3 663	5 289	7 639	12 646	

**22.1 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirin dağılımı, 2008-2012 (devam)**

Distribution of annual equivalised household disposable incomes by quintiles ordered by equivalised household disposable income, 2008-2012 (continued)

(TL)

	Yüzde 20'lik gruplar - Quintiles						Gini katsayısı Gini coefficient
	Toplam Total	İlk %20 <sup>(1)</sup> The first 20% <sup>(1)</sup>	İkinci %20 Second 20%	Üçüncü %20 Third 20%	Dördüncü %20 Fourth 20%	Son %20 <sup>(1)</sup> The last 20% <sup>(1)</sup>	
2011							
<b>Türkiye - Turkey</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	5,8	10,6	15,2	21,7	46,7	0,404
Ortalama - Average	10 774	3 129	5 698	8 178	11 693	25 172	
Medyan - Median	8 139	3 247	5 692	8 139	11 533	20 039	
<b>Kent - Urban</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,2	10,8	15,2	21,5	46,2	0,394
Ortalama - Average	12 120	3 781	6 570	9 234	13 013	28 006	
Medyan - Median	9 201	3 928	6 542	9 201	12 893	22 095	
<b>Kır - Rural</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,1	10,9	15,7	22,5	44,8	0,385
Ortalama - Average	7 803	2 376	4 253	6 115	8 783	17 493	
Medyan - Median	6 045	2 455	4 253	6 045	8 671	14 253	
2012							
<b>Türkiye - Turkey</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	5,9	10,6	15,3	21,7	46,6	0,402
Ortalama - Average	11 859	3 468	6 301	9 055	12 850	27 624	
Medyan - Median	9 030	3 619	6 294	9 030	12 772	22 042	
<b>Kent - Urban</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,4	10,9	15,3	21,3	46,1	0,391
Ortalama - Average	13 496	4 289	7 384	10 325	14 378	31 118	
Medyan - Median	10 276	4 418	7 375	10 279	14 126	24 605	
<b>Kır - Rural</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,1	11,2	15,9	22,8	44,0	0,377
Ortalama - Average	8 304	2 548	4 632	6 597	9 456	18 291	
Medyan - Median	6 564	2 682	4 628	6 564	9 351	15 441	

Kaynak: TÜİK, 2008,2009,2010,2011 ve 2012 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması

Source: TurkStat 2008, 2009,2010,2011 and 2012 Income and Living Conditions Survey

Not. Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.

Note. Reference periods of income information is the previous calendar year.

(1) Fertler eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak 5 gruba ayrıldığında; "İlk yüzde 20'lik grup geliri en düşük olan gruba, "Son yüzde 20'lik grup" ise geliri en yüksek olan gruba tanımlanmaktadır.

(1) When the individuals are listed from the least amount to the most amount by equivalised household disposable income and divided in 5 parts, the bottom income group is defined as "the first quintiles" and the top income group is defined as "the last quintiles".

**22.2 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirin dağılımı, 2012**

Distribution of annual equivalised household disposable incomes by quintiles ordered by equivalised household disposable income, 2012

İBBS 1. Düzey SR Level 1	Yüzde 20'lik gruplar - Quintiles						Gini katsayısı Gini coefficient
	Toplam Total	İlk %20 <sup>(1)</sup> The first 20% <sup>(1)</sup>	İkinci %20 Second 20%	Üçüncü %20 Third 20%	Dördüncü %20 Fourth 20%	Son %20 <sup>(1)</sup> The last 20% <sup>(1)</sup>	
<b>TR1 İstanbul - Istanbul</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	7,2	11,2	14,9	20,3	46,4	0,384
Ortalama (TL) - Average (TL)	16 126	5 826	9 002	12 017	16 357	37 462	
Medyan (TL) - Median (TL)	12 036	6 057	9 010	12 036	16 050	28 342	
<b>TR2 Batı Marmara - West Marmara</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,9	11,9	16,3	22,3	42,6	0,356
Ortalama (TL) - Average (TL)	12 050	4 154	7 154	9 805	13 465	25 687	
Medyan (TL) - Median (TL)	9 644	4 436	7 068	9 644	13 422	20 422	
<b>TR3 Ege - Aegean</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,8	11,0	15,2	21,4	45,5	0,382
Ortalama (TL) - Average (TL)	13 947	4 744	7 657	10 620	14 973	31 766	
Medyan (TL) - Median (TL)	10 642	5 043	7 578	10 643	14 714	26 113	
<b>TR4 Doğu Marmara - East Marmara</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	7,6	12,3	16,3	21,3	42,5	0,344
Ortalama (TL) - Average (TL)	12 758	4 843	7 871	10 365	13 597	27 166	
Medyan (TL) - Median (TL)	10 346	5 100	7 863	10 346	13 440	21 507	
<b>TR5 Batı Anadolu - West Anatolia</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,8	11,5	15,4	21,9	44,4	0,369
Ortalama (TL) - Average (TL)	14 160	4 822	8 045	11 037	15 438	31 547	
Medyan (TL) - Median (TL)	10 957	5 156	8 038	10 982	15 221	27 229	
<b>TR6 Akdeniz - Mediterranean</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,4	10,3	14,7	21,0	47,7	0,407
Ortalama (TL) - Average (TL)	10 798	3 433	5 584	7 911	11 316	25 779	
Medyan (TL) - Median (TL)	7 878	3 577	5 611	7 878	11 137	20 357	
<b>TR7 Orta Anadolu - Central Anatolia</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,9	11,5	15,8	22,4	43,3	0,360
Ortalama (TL) - Average (TL)	10 786	3 734	6 207	8 542	12 059	23 435	
Medyan (TL) - Median (TL)	8 557	3 819	6 156	8 566	11 956	20 217	
<b>TR8 Batı Karadeniz - West Black Sea</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	7,4	12,4	16,6	22,1	41,6	0,338
Ortalama (TL) - Average (TL)	10 511	3 842	6 530	8 740	11 612	21 851	
Medyan (TL) - Median (TL)	8 796	4 161	6 557	8 796	11 545	18 278	
<b>TR9 Doğu Karadeniz - East Black Sea</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	8,2	12,8	17,1	23,2	38,7	0,309
Ortalama (TL) - Average (TL)	10 407	4 177	6 701	8 939	12 104	20 178	
Medyan (TL) - Median (TL)	8 907	4 268	6 725	8 907	12 000	17 570	
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu - North East Anatolia</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,4	10,5	15,0	21,9	46,2	0,393
Ortalama (TL) - Average (TL)	7 338	2 353	3 864	5 478	8 043	17 000	
Medyan (TL) - Median (TL)	5 444	2 522	3 833	5 444	7 950	14 565	
<b>TRB Ortadoğu Anadolu - Central East Anatolia</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,5	10,9	15,2	21,7	45,8	0,386
Ortalama (TL) - Average (TL)	6 999	2 269	3 832	5 276	7 607	16 048	
Medyan (TL) - Median (TL)	5 261	2 276	3 799	5 270	7 497	13 275	
<b>TRC Güneydoğu Anadolu - South East Anatolia</b>							
Yüzde - Percentage	100,0	6,6	11,2	15,7	21,9	44,6	0,375
Ortalama (TL) - Average (TL)	5 870	1 940	3 277	4 614	6 411	13 142	
Medyan (TL) - Median (TL)	4 528	2 007	3 246	4 528	6 278	11 128	

Kaynak: TÜİK, 2012 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması

Not. Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.

(1) Fertil eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak 5 gruba ayrıldığında; "ilk yüzde 20'lik grup" geliri en düşük olan grubu, "son yüzde 20'lik grup" ise geliri en yüksek olan grubu tanımlamaktadır.

Source: TurkStat, 2012 Income and Living Conditions Survey

Note. Reference periods of income information is the previous calendar year.

(1) When the individuals are listed from the least amount to the most amount by equivalised household disposable income and divided in 5 parts, the bottom income group is defined as "the first quintiles" and the top income group is defined as "the last quintiles".



**22.3 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 20'lik gruplar ve gelir türlerine göre yıllık gelirlerin oransal dağılımı (dikey %), 2008-2012**

Quintiles ordered by equivalised household disposable income and propotional distribution of annual incomes by types of income (vertical %), 2008-2012

Gelir türleri - Types of income	Yüzde 20'lik gruplar - Quintiles					
	Toplam	İlk %20 <sup>(1)</sup>	İkinci %20	Üçüncü %20	Dördüncü %20	Son %20 <sup>(1)</sup>
	Total	The first 20% <sup>(1)</sup>	Second 20%	Third 20%	Fourth 20%	The last 20% <sup>(1)</sup>
<b>2008</b>						
<b>Toplam - Total</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>Maaş-ücret - Wage and salary</b>	41,9	23,1	39,0	42,6	45,1	42,6
<b>Yevmiye - Casual</b>	4,1	23,9	11,5	5,4	3,1	0,9
<b>Müteşebbis - Entrepreneurial</b>	22,4	26,7	22,8	18,1	18,0	25,0
<b>Tarım - Agricultural</b>	6,2	16,4	11,2	8,3	6,7	3,5
<b>Tarım dışı - Non-agricultural</b>	16,1	10,3	11,6	9,9	11,3	21,4
<b>Gayrimenkul - Rental income</b>	4,4	1,7	1,8	2,3	3,6	6,1
<b>Menkul kıymet - Property income</b>	4,2	2,7	2,8	2,7	3,5	5,4
<b>Sosyal transferler<sup>(2)</sup> - Social transfers<sup>(2)</sup></b>	19,1	14,0	16,7	23,8	22,6	17,2
<b>Emekli ve dul-yetim aylıkları</b>						
Pensions and survivors' benefits	18,1	8,2	14,6	22,5	21,7	16,8
<b>Diğer sosyal transferler</b>						
Other social transfers	1,1	5,8	2,1	1,3	0,9	0,4
<b>Hanelerarası transferler (alınan)</b>						
Inter-household transfers (received)	3,1	6,6	4,6	4,0	3,2	2,1
<b>Diğer gelirler - Other incomes</b>	0,9	1,3	1,0	1,0	0,9	0,8
<b>2009</b>						
<b>Toplam-Total</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>Maaş-ücret-Wage and salary</b>	42,9	25,5	40,0	42,8	45,8	43,8
<b>Yevmiye-Casual</b>	3,5	21,5	9,7	5,1	2,7	0,8
<b>Müteşebbis - Entrepreneurial</b>	20,4	23,4	20,9	18,7	16,0	22,3
<b>Tarım-Agricultural</b>	5,4	14,5	10,1	7,1	5,7	3,1
<b>Tarım dışı-Non-agricultural</b>	15,0	8,9	10,8	11,6	10,3	19,3
<b>Gayrimenkul-Rental income</b>	5,0	1,9	1,7	2,5	3,6	7,1
<b>Menkul kıymet-Property income</b>	5,3	2,8	3,2	3,8	4,7	6,7
<b>Sosyal transferler-Social transfers</b>	19,6	15,9	19,3	22,9	23,6	17,3
<b>Emekli ve dul-yetim aylıkları-Pensions and survivors' benefits</b>						
Pensions and survivors' benefits	18,3	9,1	16,4	21,4	22,6	16,8
<b>Diğer sosyal transferler-Other social transfers</b>						
Other social transfers	1,3	6,8	2,8	1,5	1,0	0,5
<b>Hanelerarası transferler (Alınan) - Inter-household transfers (Received)</b>						
Inter-household transfers (Received)	3,1	8,0	4,8	4,0	3,4	2,0
<b>Diğer gelirler<sup>(3)</sup>-Other incomes<sup>(3)</sup></b>	0,2	1,1	0,4	0,2	0,1	0,0
<b>2010</b>						
<b>Toplam-Total</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>Maaş-ücret-Wage and salary</b>	43,7	25,3	37,5	43,7	44,0	46,6
<b>Yevmiye-Casual</b>	3,6	20,6	10,2	5,4	2,7	0,6
<b>Müteşebbis - Entrepreneurial</b>	20,2	23,6	21,7	17,1	18,2	21,3
<b>Tarım-Agricultural</b>	6,3	14,7	10,8	7,2	6,9	4,2
<b>Tarım dışı-Non-agricultural</b>	13,8	8,9	10,9	9,9	11,3	17,1
<b>Gayrimenkul-Rental income</b>	4,2	1,3	1,7	2,0	3,2	6,0
<b>Menkul kıymet-Property income</b>	4,5	2,9	3,0	3,2	3,7	5,6
<b>Sosyal transferler-Social transfers</b>	20,5	18,8	20,4	24,4	24,8	17,6
<b>Emekli ve dul-yetim aylıkları-Pensions and survivors' benefits</b>						
Pensions and survivors' benefits	18,6	9,1	16,3	22,2	23,3	17,0
<b>Diğer sosyal transferler-Other social transfers</b>						
Other social transfers	1,8	9,6	4,2	2,2	1,5	0,7
<b>Hanelerarası transferler (Alınan) - Inter-household transfers (Received)</b>						
Inter-household transfers (Received)	3,1	6,4	5,0	3,9	3,2	2,2
<b>Diğer gelirler<sup>(3)</sup>-Other incomes<sup>(3)</sup></b>	0,2	1,1	0,4	0,3	0,2	0,0

**22.3 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 20'lik gruplar ve gelir türlerine göre yıllık gelirlerin oransal dağılımı (dikey %), 2008-2012 (devam)**

Quintiles ordered by equivalised household disposable income and propotional distribution of annual incomes by types of income (vertical %), 2008-2012 (continued)

Gelir türleri - Types of income	Yüzde 20'lik gruplar - Quintiles					
	Toplam Total	İlk %20 <sup>(1)</sup> The first 20% <sup>(1)</sup>	İkinci %20 Second 20%	Üçüncü %20 Third 20%	Dördüncü %20 Fourth 20%	Son %20 <sup>(1)</sup> The last 20% <sup>(1)</sup>
2011						
Toplam-Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Maaş-ücret-Wage and salary	44,8	26,4	42,3	43,3	46,4	46,7
Yevmiye-Casual	3,6	22,4	9,5	4,8	2,7	0,7
Müteşebbis - Entrepreneurial	21,4	24,7	20,7	17,9	18,3	23,6
Tarım-Agricultural	6,8	14,4	10,0	7,5	7,2	5,1
Tarım dışı-Non-agricultural	14,6	10,3	10,6	10,4	11,1	18,4
Gayrimenkul-Rental income	3,9	1,2	1,4	2,0	3,2	5,4
Menkul kıymet-Property income	3,8	2,0	2,3	2,9	3,1	4,8
Sosyal transferler-Social transfers	19,4	16,1	18,5	24,9	23,2	16,7
Emekli ve dul-yetim aylıkları-Pensions and survivors' benefits	17,8	9,5	15,6	23,0	21,8	15,9
Diğer sosyal transferler-Other social transfers	1,5	6,6	2,9	1,9	1,3	0,8
Hanelerarası transferler (Alınan) - Inter-household transfers (Received)	3,0	6,2	4,8	3,9	3,0	2,1
Diğer gelirler <sup>(3)</sup> -Other incomes <sup>(3)</sup>	0,2	0,9	0,4	0,3	0,2	0,0
2012						
Toplam-Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Maaş-ücret-Wage and salary	46,5	31,3	42,7	44,8	47,1	48,9
Yevmiye-Casual	3,4	21,5	9,7	4,6	2,5	0,6
Müteşebbis - Entrepreneurial	20,4	20,1	20,8	17,6	17,4	22,5
Tarım-Agricultural	6,8	12,5	10,8	8,0	6,6	5,2
Tarım dışı-Non-agricultural	13,6	7,5	9,9	9,6	10,7	17,2
Gayrimenkul-Rental income	3,5	1,1	1,2	1,7	2,6	5,1
Menkul kıymet-Property income	3,3	2,1	2,1	2,2	2,3	4,4
Sosyal transferler-Social transfers	20,0	16,7	19,3	25,4	25,0	16,7
Emekli ve dul-yetim aylıkları-Pensions and survivors' benefits	18,4	9,3	16,4	23,4	23,7	16,0
Diğer sosyal transferler-Other social transfers	1,6	7,5	2,9	2,0	1,4	0,7
Hanelerarası transferler (Alınan) - Inter-household transfers (Received)	2,7	6,0	3,7	3,5	2,9	1,8
Diğer gelirler <sup>(3)</sup> -Other incomes <sup>(3)</sup>	0,2	1,2	0,5	0,3	0,2	0,0

Kaynak: TÜİK, 2008, 2009, 2010,2011 ve 2012 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması

Source: TurkStat, 2008, 2009,2010,2011 and 2012 Income and Living Conditions Survey

Not. 1. Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.  
2. Toplam gelire izafi kira dahil değildir.

Not. 1. Reference periods of income information is the previous calendar year.  
2. Imputed rent is not included to total incomes.

- (1) Fertler eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak 5 gruba ayrıldığında; "İlk yüzde 20'lik grup" geliri en düşük olan grubu, "Son yüzde 20'lik grup" ise geliri en yüksek olan grubu tanımlamaktadır.  
(2) Sosyal transferlere 2008 yılından itibaren emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatları dahil edilmiştir.  
(3) 2009 yılından itibaren "Diğer gelirler"e vergi iadesi geliri dahil değildir.

- (1) When the individuals are listed from the least amount to the most amount by equivalised household disposable income and divided in 5 parts, the bottom income group is defined as "the first quintiles" and the top income group is defined as "the last quintiles".  
(2) Pensions and severance pay are included in the social transfers beginning from 2008.  
(3) Tax refund is not included in other incomes onwards 2009.

## 22.4 Hanehalkı fertlerinin esas işteki meslek gruplarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, 2008-2011

Average annual main job incomes of individuals by occupation groups at main job, 2008-2011

Meslek grubu - Classification of occupation ISCO 88	(TL)							
	Toplam Total	Türkiye - Turkey		Kır - Rural		Kent - Urban		
		Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	
2008								
<b>Toplam - Total</b>	10 922	11 542	8 400	8 692	5 214	12 875	9 558	
<b>Kanun yapıcılar, üst düzey yöneticiler ve müdürler</b> Legislators, senior officials and managers	21 222	21 177	21 656	15 119	16 228	23 018	22 874	
<b>Profesyonel meslek mensupları - Professionals</b>	19 075	20 881	15 576	14 938	14 518	22 062	15 717	
<b>Yardımcı profesyonel meslek mensupları</b> Technicians and associate professionals	13 890	14 977	11 394	12 252	11 332	15 363	11 402	
<b>Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar</b> Clerks	10 755	11 674	9 329	10 824	8 398	11 796	9 450	
<b>Hizmet ve satış elemanları</b> Service workers, shop and market sales workers	8 899	9 438	6 684	8 244	5 558	9 742	6 895	
<b>Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünleri çalışanları-Skilled agricultural and fishery workers</b>	7 064	7 984	3 050	7 935	3 219	8 400	1 770	
<b>Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar</b> Craft and related trade workers	8 428	9 018	3 436	7 564	3 944	9 413	3 289	
<b>Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar</b> Plant and machine operators and assemblers	9 814	10 148	6 751	9 197	5 087	10 461	7 201	
<b>Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar</b> Elementary occupations	5 817	6 365	4 243	5 040	2 436	7 100	4 926	
2009								
<b>Toplam</b>	11 967	12 614	9 446	8 997	5 226	14 172	10 717	
<b>Kanun yapıcılar, üst düzey yöneticiler ve müdürler</b> Legislators, senior officials and managers	22 531	22 962	19 101	14 268	13 894	25 326	20 158	
<b>Profesyonel meslek mensupları-Professionals</b>	21 463	23 807	17 400	20 014	16 807	24 381	17 451	
<b>Yardımcı profesyonel meslek mensupları</b> Technicians and associate professionals	15 478	16 453	13 142	14 167	11 382	16 785	13 338	
<b>Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar</b> Clerks	11 512	12 273	10 436	11 985	9 073	12 309	10 578	
<b>Hizmet ve satış elemanları-Service workers,shop and market sales workers</b>	10 083	10 931	6 907	9 140	5 405	11 333	7 192	
<b>Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünleri çalışanları-Skilled agricultural and fishery workers</b>	6 937	7 668	2 969	7 657	3 029	7 743	2 489	
<b>Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar</b> Craft and related trade workers	9 323	9 902	3 955	8 257	3 974	10 286	3 949	
<b>Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar</b> Plant and machine operators and assemblers	10 599	10 795	8 298	9 431	6 834	11 158	8 521	
<b>Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar</b> Elementary occupations	6 435	7 165	4 624	5 954	2 503	7 692	5 292	
2010								
<b>Toplam</b>	12 558	13 202	10 034	9 894	6 022	14 624	11 097	
<b>Kanun yapıcılar, üst düzey yöneticiler ve müdürler</b> Legislators, senior officials and managers	22 922	23 390	19 165	14 679	13 994	25 683	20 013	
<b>Profesyonel meslek mensupları-Professionals</b>	22 386	24 495	19 194	20 979	19 016	25 045	19 213	
<b>Yardımcı profesyonel meslek mensupları</b> Technicians and associate professionals	15 888	16 848	13 083	13 905	15 379	17 301	12 951	
<b>Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar</b> Clerks	12 599	13 695	11 082	14 118	7 658	13 648	11 364	
<b>Hizmet ve satış elemanları-Service workers,shop and market sales workers</b>	10 431	11 356	6 904	9 284	7 030	11 825	6 881	
<b>Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünleri çalışanları-Skilled agricultural and fishery workers</b>	8 604	9 416	3 571	9 260	3 620	10 580	3 215	
<b>Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar</b> Craft and related trade workers	9 360	10 064	3 389	8 375	3 275	10 425	3 418	
<b>Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar</b> Plant and machine operators and assemblers	10 883	11 131	8 003	9 924	7 709	11 475	8 051	
<b>Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar</b> Elementary occupations	6 709	7 458	4 912	5 921	2 834	8 102	5 493	

**22.4 Hanehalkı fertlerinin esas işteki meslek gruplarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, 2008-2011 (devam)**  
Average annual main job incomes of individuals by occupation groups at main job,2008-2011 (continued)

Meslek grubu - Classification of occupation ISCO 88	(TL)						
	Toplam Total	Türkiye - Turkey		Kır - Rural		Kent - Urban	
		Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
	2011						
<b>Toplam</b>	14 159	14 899	11 355	11 429	7 087	16 344	12 467
<b>Kanun yapıcılar, üst düzey yöneticiler ve müdürler</b> Legislators, senior officials and managers	26 406	27 064	21 132	15 940	17 412	29 897	21 848
<b>Profesyonel meslek mensupları-Professionals</b>	24 427	26 875	20 876	20 294	19 788	28 056	20 975
<b>Yardımcı profesyonel meslek mensupları</b> Technicians and associate professionals	17 868	19 297	14 571	15 306	13 924	19 856	14 615
<b>Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar</b> Clerks	14 316	15 260	12 922	13 119	11 769	15 595	12 993
<b>Hizmet ve satış elemanları-Service workers,shop and market sales workers</b>	11 604	12 797	7 746	11 197	6 445	13 123	8 028
<b>Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünleri çalışanları-Skilled agricultural and fishery workers</b>	10 417	11 225	5 450	11 359	5 365	10 220	5 853
<b>Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar</b> Craft and related trade workers	10 516	11 231	3 867	9 658	3 695	11 576	3 914
<b>Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar</b> Plant and machine operators and assemblers	12 030	12 368	8 284	11 158	6 582	12 667	8 488
<b>Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar</b> Elementary occupations	7 460	8 307	5 341	6 600	3 546	9 016	5 974
<b>Kaynak: TÜİK, 2008,2009,2010 ve 2011 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması</b>	Source: TurkStat, 2008, 2009,2010 and 2011 Income and Living Conditions Survey						
<b>Not. Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.</b>	Note. Reference periods of income information is the previous calendar year.						

**22.5 Hanehalkı fertlerinin esas işteki meslek gruplarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, 2012**  
Average annual main job incomes of individuals by occupation groups at main job, 2012

Meslek grubu - Classification of occupation ISCO 08	(TL)						
	Toplam Total	Türkiye - Turkey		Kır - Rural		Kent - Urban	
		Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>Toplam - Total</b>	15 157	15 962	12 363	12 261	7 128	17 532	13 766
<b>Yöneticiler- Managers</b>	35 452	36 080	30 690	22 244	22 018	38 545	31 738
<b>Profesyonel meslek mensupları - Professionals</b>	26 866	29 624	23 285	27 041	18 257	30 013	23 877
<b>Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları-Technicians and associate professionals</b>	18 286	19 119	15 370	15 450	14 111	19 500	15 437
<b>Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar</b> Clerical support workers	15 537	16 614	13 888	15 479	11 867	16 832	14 009
<b>Hizmet ve satış elemanları</b> Service and sales workers	13 513	15 192	8 343	12 014	6 667	15 916	8 746
<b>Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünleri çalışanları-Skilled agricultural and fishery workers</b>	11 103	12 021	5 472	12 078	5 106	11 647	7 330
<b>Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar</b> Craft and related trades workers	11 131	11 822	6 122	9 685	4 128	12 357	6 632
<b>Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar</b> Plant and machine operators and assemblers	12 595	13 043	8 164	11 907	7 494	13 349	8 255
<b>Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar</b> Elementary occupations	8 073	8 937	6 062	7 495	3 929	9 576	6 757
<b>Kaynak: TÜİK, 2012 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması</b>	Source: TurkStat, 2012 Income and Living Conditions Survey						
<b>Not. Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.</b>	Note. Reference periods of income information is the previous calendar year.						

## 22.6 Hanehalkı fertlerinin esas işteki durumlarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, 2008-2012

Average annual main job incomes of individuals by employment status at main job, 2008-2012

İşteki durum Status in employment (ICSE)	Toplam Total	Türkiye - Turkey		Kır - Rural		Kent - Urban	
		Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
2008							
Toplam - Total	10 922	11 542	8 400	8 692	5 214	12 875	9 558
Ücretli, maaşlı - Regular employee	11 471	11 770	10 422	9 685	8 652	12 242	10 696
Yevmiyeli - Casual employee	4 511	5 071	2 496	4 171	1 566	5 664	3 007
İşveren - Employer	26 846	27 450	19 765	19 701	14 678	29 575	22 425
Kendi hesabına - Self employed	8 344	9 224	3 724	8 176	3 419	10 960	4 314
2009							
Toplam - Total	11 967	12 614	9 446	8 997	5 226	14 172	10 717
Ücretli, maaşlı - Regular employee	13 014	13 409	11 732	11 329	9 536	13 813	11 996
Yevmiyeli - Casual employee	4 437	4 994	2 446	4 160	1 682	5 458	2 932
İşveren - Employer	27 236	27 977	17 821	17 417	8 459	31 013	23 055
Kendi hesabına - Self employed	8 553	9 407	3 935	7 785	3 373	11 837	4 709
2010							
Toplam - Total	12 558	13 202	10 034	9 894	6 022	14 624	11 097
Ücretli, maaşlı - Regular employee	13 707	14 080	12 470	11 892	10 451	14 487	12 704
Yevmiyeli - Casual employee	4 960	5 730	2 472	4 634	1 646	6 405	2 852
İşveren - Employer	26 522	27 363	16 956	19 979	9 946	29 438	20 623
Kendi hesabına - Self employed	9 508	10 369	4 616	9 001	4 009	12 476	5 286
2011							
Toplam - Total	14 159	14 899	11 355	11 429	7 087	16 344	12 467
Ücretli, maaşlı - Regular employee	14 904	15 355	13 488	12 491	10 748	15 894	13 826
Yevmiyeli - Casual employee	5 420	6 168	2 652	4 897	2 298	6 882	2 869
İşveren - Employer	33 465	33 917	27 123	25 470	15 524	36 015	30 912
Kendi hesabına - Self employed	10 980	11 970	5 628	10 946	5 303	13 588	5 960
2012							
Toplam - Total	15 157	15 962	12 363	12 261	7 128	17 532	13 766
Ücretli, maaşlı - Regular employee	15 928	16 478	14 328	13 413	10 524	17 094	14 879
Yevmiyeli - Casual employee	5 861	6 669	3 126	5 542	2 592	7 497	3 454
İşveren - Employer	35 680	35 671	35 781	27 748	19 648	37 472	38 115
Kendi hesabına - Self employed	11 834	12 959	6 179	11 964	4 910	14 518	7 443

Kaynak: TÜİK, 2008, 2009, 2010, 2011 ve 2012 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması

Not. Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.

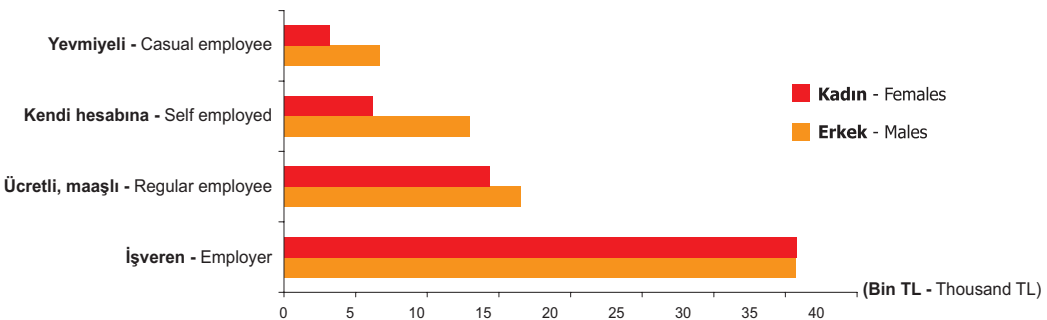
Source: TurkStat, 2008, 2009, 2010, 2011 and 2012 Income and Living Conditions Survey

Note. Reference periods of income information is the previous calendar year.

## 22.1 Hanehalkı fertlerinin esas işteki durumlarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri

Average annual main job incomes of individuals by employment status at main job

2012



**22.7 Gelire dayalı göreceli yoksulluk sınırlarına göre yoksul sayıları, yoksulluk oranı ve yoksulluk açığı, 2010-2012**  
Number of poors, poverty rate and poverty gap by relative poverty thresholds based on income, 2010-2012

Yoksulluk riski Risk of poverty	Yoksulluk sınırı Poverty threshold (TL)			Yoksul sayısı Number of poors (Bin kişi - Thousand )			Yoksulluk oranı Poverty rate (%)			Yoksulluk açığı <sup>(1)</sup> Poverty gap <sup>(1)</sup>		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
<b>Türkiye - Turkey</b>												
%40 - 40%	2 972	3 255	3 611	7 355	7 288	7 344	10,3	10,1	10,0	24,0	25,4	23,7
%50 - 50%	3 714	4 069	4 515	12 025	11 670	11 998	16,9	16,1	16,3	26,6	26,3	26,9
%60 - 60%	4 457	4 883	5 418	16 963	16 569	16 741	23,8	22,9	22,7	28,7	29,2	29,2
%70 - 70%	5 200	5 697	6 320	21 816	21 730	22 252	30,6	30,0	30,2	31,9	31,0	31,2
<b>Kent - Urban</b>												
%40 - 40%	3 380	3 680	4 102	4 158	4 182	4 110	8,5	8,4	8,2	20,0	22,9	21,4
%50 - 50%	4 225	4 600	5 138	7 034	6 945	6 972	14,3	13,9	13,8	24,1	25,3	24,7
%60 - 60%	5 071	5 521	6 163	10 410	10 527	10 621	21,2	21,1	21,1	26,9	27,1	26,8
%70 - 70%	5 916	6 441	7 191	13 970	14 434	14 434	28,4	29,0	28,6	28,7	27,5	27,6
<b>Kır - Rural</b>												
%40 - 40%	2 114	2 418	2 623	1 954	2 200	2 196	8,8	9,7	9,5	22,2	22,3	24,7
%50 - 50%	2 643	3 023	3 278	3 691	3 533	3 775	16,6	15,7	16,3	21,3	25,2	25,6
%60 - 60%	3 171	3 627	3 938	5 101	5 110	5 309	23,0	22,6	22,9	27,6	28,6	27,9
%70 - 70%	3 700	4 232	4 594	6 743	6 691	6 882	30,4	29,6	29,7	31,5	30,9	31,5

**Kaynak:** TÜİK, 2010,2011 ve 2012 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması  
**Not. 1.** Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.

2. Türkiye, kentsel ve kırsal yerler için ayrı ayrı yoksulluk sınırları hesaplandığından kent ve kır toplamı Türkiye sonuçlarını vermemektedir.

(1) Yoksulluk açığı, yoksulluğun derecesi hakkında bilgi verir. Yoksulluk açığının 100'e yaklaşması, yoksulluğun derecesinin çok fazla olduğunu, küçülmesi ise yoksulluk risk derecelerinin daha az olduğunu ifade etmektedir.

Yoksulluk açığı = ((Yoksulluk sınırı - Yoksulların EFB medyan geliri) / Yoksulluk sınırı) \* 100 formülüne göre hesaplanmıştır.

Source: TurkStat, 2010,2011 and 2012 Income and Living Conditions Survey  
Note. 1. Reference periods of income information is the previous calendar year.

2. Due to separate poverty thresholds are calculated for Turkey, urban and rural areas, sum of urban and rural doesn't give Turkey.

(1) Poverty gap ratio informs about poverty level. It represents the severity of poverty is too much if it approaches to "100" and it represents the poverty risk degree is lower if it reduces.

Poverty gap is calculated as this formula:

Poverty gap = ((Poverty threshold - Median income of poors by EII) / Poverty threshold) \* 100

**22.8 Gelire dayalı göreceli yoksulluk sınırlarına göre bölgesel yoksul sayıları ve yoksulluk oranı, 2010-2012**  
Number of poors and regional poverty rates by relative poverty thresholds based on income, 2010-2012

Yoksulluk riski Risk of poverty İBBS - 1.Düzyer	Yoksulluk sınırı Poverty threshold (TL)			Yoksul sayısı Number of poors (Bin kişi - Thousand)			Yoksulluk oranı Poverty rate (%)		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
SR - Level 1									
<b>TR1 İstanbul</b>									
%50 - 50%	5 161	5 741	6 016	1 454	1 499	1 247	11,5	11,7	9,6
%60 - 60%	6 193	6 889	7 215	2 377	2 318	2 269	18,7	18,0	17,4
<b>TR2 Batı Marmara-West Marmara</b>									
%50 - 50%	3 878	4 135	4 789	451	361	417	14,6	11,6	13,0
%60 - 60%	4 654	4 961	5 775	624	550	605	20,2	17,7	18,8
<b>TR3 Ege-Aegean</b>									
%50 - 50%	4 196	4 714	5 319	1 121	1 124	1 101	12,1	11,9	11,6
%60 - 60%	5 035	5 657	6 369	1 913	1 823	1 888	20,6	19,4	19,8
<b>TR4 Doğu Marmara-East Marmara</b>									
%50 - 50%	4 087	4 401	5 167	663	614	766	9,9	9,0	10,8
%60 - 60%	4 905	5 282	6 200	1 224	1 065	1 225	18,3	15,6	17,3
<b>TR5 Batı Anadolu-West Anatolia</b>									
%50 - 50%	4 387	4 863	5 474	973	933	896	14,5	13,7	12,9
%60 - 60%	5 264	5 835	6 571	1 411	1 513	1 441	21,0	22,2	20,7
<b>TR6 Akdeniz-Mediterranean</b>									
%50 - 50%	3 558	3 818	3 938	1 140	1 134	1 298	12,6	12,3	13,7
%60 - 60%	4 269	4 581	4 725	1 796	1 945	2 062	19,8	21,1	21,8
<b>TR7 Orta Anadolu-Central Anatolia</b>									
%50 - 50%	3 332	3 694	4 263	456	503	468	12,2	13,3	12,4
%60 - 60%	3 999	4 433	5 133	705	700	732	18,9	18,5	19,4
<b>TR8 Batı Karadeniz-West Black Sea</b>									
%50 - 50%	3 424	3 870	4 389	630	609	526	14,4	13,8	12,0
%60 - 60%	4 109	4 644	5 277	911	852	833	20,8	19,3	19,0
<b>TR9 Doğu Karadeniz-East Black Sea</b>									
%50 - 50%	3 621	3 946	4 432	336	271	280	13,4	10,7	11,1
%60 - 60%	4 345	4 735	5 333	517	445	423	20,7	17,6	16,8
<b>TRA Kuzeydoğu Anadolu-North East Anatolia</b>									
%50 - 50%	2 387	2 668	2 719	323	310	274	15,3	14,7	13,2
%60 - 60%	2 864	3 202	3 250	486	451	428	23,1	21,3	20,6
<b>TRB Ortadoğu Anadolu-Central East Anatolia</b>									
%50 - 50%	2 128	2 240	2 614	413	483	500	11,5	13,2	13,4
%60 - 60%	2 553	2 688	3 140	742	808	743	20,6	22,0	20,0
<b>TRC Güneydoğu Anadolu- South East Anatolia</b>									
%50 - 50%	1 817	2 019	2 257	863	1 155	1 012	11,5	15,1	12,8
%60 - 60%	2 180	2 422	2 715	1 495	1 694	1 581	20,0	22,2	20,1

Kaynak: TÜİK, 2010, 2011 ve 2012 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması

Not. 1. Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.

2. Her bölge için eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirin

medyan değeri kullanılarak ayrı ayrı yoksulluk sınırı hesaplanmıştır.

Source: TurkStat, 2010, 2011 and 2012 Income and Living Conditions Survey

Note. 1. Reference periods of income information is the previous calendar year.

2. Separate poverty threshold is calculated for each region by using median value of equivalised household disposable income.

## 22.9 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelir grupları ve seçilmiş yaşam koşulları göstergelerine göre fertlerin dağılımı, 2011-2012

Distribution of individuals by equivalised household disposable median income groups and specified living condition indicators, 2011-2012

Yaşam koşulları göstergeleri Living conditions indicators	Gelir grubu - Income group							
	Toplam - Total		Medyan gelirin %60'ının altında olanlar Below 60% of median income		Medyan gelirin %60 ile %120'si arasında olanlar Between 60% and 120% of median income		Medyan gelirin %120'sinden daha fazla olanlar Above 120% of median income	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
<b>Kurumsal olmayan nüfus (Bin kişi)</b> Non-institutional population (in thousand)	72 377	73 604	16 569	16 741	27 301	28 124	28 506	28 738
<b>Konuta mülkiyet durumu - Tenure status (%)</b>								
Ev sahibi - Owner	59,6	60,6	58,4	59,8	54,3	55,7	65,3	65,9
Kiracı - Tenant	22,2	20,9	23,9	22,3	24,8	22,8	18,7	18,2
Lojman - Lodging	1,4	1,5	0,3	0,2	0,9	0,8	2,5	2,8
Diğer - Other	16,9	17,0	17,4	17,8	20,0	20,6	13,6	13,0
<b>Konut ve çevre problemleri</b> Problems with the dwelling and environment (%)								
<b>Sızdıran çatı, nemli duvarlar, çürümüş pencere çerçeveleri vb. problem</b> Leaking roof, damp walls, floors or foundation, or rot in window frames of floor and etc.								
Var - Exist	41,6	40,6	63,4	64,0	45,9	44,0	24,8	23,7
Yok - Absent	58,4	59,4	36,6	36,0	54,1	56,0	75,2	76,3
<b>Konutun izolasyonundan dolayı ısınma sorunu</b> Heating problem due to isolation of dwelling								
Var - Exist	41,7	46,6	59,4	65,9	45,6	51,3	27,6	30,8
Yok - Absent	58,3	53,4	40,6	34,1	54,4	48,7	72,4	69,2
<b>Odaların karanlık olması veya yeterli ışık alamaması gibi bir sorun</b> Problem with rooms: too dark and not enough light								
Var - Exist	26,7	27,4	35,3	32,6	28,5	29,1	19,8	22,8
Yok - Absent	73,3	72,6	64,7	67,4	71,5	70,9	80,2	77,2
<b>Komşulardan veya sokaktan gelen gürültü problemi</b> Noise from neighbours or from the street								
Var - Exist	16,3	16,0	15,9	13,9	15,4	15,5	17,5	17,7
Yok - Absent	83,7	84,0	84,1	86,1	84,6	84,5	82,5	82,3
<b>Trafik veya endüstrinin neden olduğu hava kirliliği, çevre kirliliği veya diğer çevresel sorunlar</b> Pollution, grime due to traffic or industry or other environmental problems								
Var - Exist	26,6	25,5	25,4	26,2	26,9	24,2	27,0	26,3
Yok - Absent	73,4	74,5	74,6	73,8	73,1	75,8	73,0	73,7
<b>Suç veya şiddet olayları ile yoğun bir şekilde karşılaşma sorunu - Crime violence or vandalism intensively in the area</b>								
Var - Exist	10,7	8,5	10,1	7,6	10,9	8,4	10,8	9,2
Yok - Absent	89,3	91,5	89,9	92,4	89,1	91,6	89,2	90,8
<b>Konut masrafları - Housing costs (%)</b>								
Çok yük getiriyor - A heavy burden	23,2	22,2	41,2	40,4	25,4	24,5	10,7	9,2
Biraz yük getiriyor - A slight burden	61,1	62,6	50,1	52,3	62,8	63,9	65,7	67,2
Yük getirmiyor - Not burden at all	15,7	15,3	8,7	7,2	11,7	11,6	23,6	23,5



**22.9 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelir grupları ve seçilmiş yaşam koşulları göstergelerine göre fertlerin dağılımı, 2011-2012 (devam)**

Distribution of individuals by equivalised household disposable median income groups and specified living condition indicators, 2011-2012 (continued)

Yaşam koşulları göstergeleri Living conditions indicators	Toplam - Total		Gelir grubu - Income group						
			Medyan gelirin %60'ının altında olanlar Below 60% of median income		Medyan gelirin %60 ile %120'si arasında olanlar Between 60% and 120% of median income		Medyan gelirin %120'sinden daha fazla olanlar Above 120% of median income		
			2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
<b>Borç ve taksit ödemeleri (Konut alımı ve konut masrafları dışında)</b> Installments and loans (Other than mortgage for the main dwelling-and housing cost) (%)									
<b>Çok yük getiriyor - A heavy burden</b>	26,2	25,1	28,7	27,6	27,3	26,8	23,8	21,9	
<b>Biraz yük getiriyor - A slight burden</b>	31,4	32,2	21,7	19,8	32,1	32,0	36,3	39,6	
<b>Yük getirmiyor - Not burden at all</b>	4,2	4,0	0,5	0,7	3,0	2,7	7,4	7,1	
<b>Borç/taksiti olmayanlar</b> Haven't any installment/loan	38,2	38,8	49,1	51,9	37,6	38,5	32,6	31,4	
<b>İhtiyaçların karşılanma durumu</b> Capacity to meet the needs (%)									
<b>Evden uzakta bir haftalık tatili karşılama durumu - Capacity to afford paying for one week annual holiday away from home</b>									
<b>Karşılanabiliyor - Afford</b>	13,5	14,1	0,8	0,8	4,9	4,7	29,1	31,0	
<b>Karşılanamıyor - Can not afford</b>	86,5	85,9	99,2	99,2	95,1	95,3	70,9	69,0	
<b>İki günde bir et, tavuk ya da balık içeren yemek yeme durumu - Capacity to afford a meal with meat, chicken or fish every second day</b>									
<b>Yiyebiliyor - Eat</b>	39,8	43,9	13,6	17,0	30,6	34,7	63,9	68,4	
<b>Yiyemiyor - Can not eat</b>	60,2	56,1	86,4	83,0	69,4	65,3	36,1	31,6	
<b>Beklenmedik harcamaların karşılanma durumu</b> Capacity to afford unexpected financial expenses									
<b>Karşılanabiliyor - Afford</b>	32,4	38,2	8,6	13,9	24,5	28,5	53,8	61,9	
<b>Karşılanamıyor - Can not afford</b>	67,6	61,8	91,4	86,1	75,5	71,5	46,2	38,1	
<b>Evin ısınma ihtiyacının yeterince karşılanabilme durumu</b> Ability to keep home adequately warm									
<b>Karşılanabiliyor - Afford</b>	64,6	62,8	42,1	39,1	63,1	58,7	79,0	80,5	
<b>Karşılanamıyor - Can not afford</b>	35,4	37,2	57,9	60,9	36,9	41,3	21,0	19,5	
<b>Yıpranmış ve eskimiş mobilyaların yenilenebilme durumu</b> Replacing worn furniture									
<b>Yenilenebiliyor - Replace</b>	19,7	21,2	3,6	3,6	11,6	13,6	37,0	38,9	
<b>Yenilenemiyor - Can not replace</b>	80,3	78,8	96,4	96,4	88,4	86,4	63,0	61,1	
<b>Yeni giysiler alabilme durumu</b> Replacing old clothes with new									
<b>Alınabiliyor - Receiving</b>	64,2	64,9	38,2	38,6	61,6	62,7	81,8	82,2	
<b>Alınamıyor - Not receiving</b>	35,8	35,1	61,8	61,4	38,4	37,3	18,2	17,8	

Kaynak: TÜİK, 2011, 2012 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması  
Not. Gelir referans dönemleri bir önceki takvim yılıdır.

Source: TurkStat, 2011, 2012 Income and Living Condition Survey  
Note. Reference periods of income information is the previous calendar year.

İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>384</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graph</b>
23.1 Türlerine göre aylık ortalama tüketim harcamalarının oransal dağılımı, 2012	<b>396</b>	23.1 Percentage of distribution of monthly average consumption expenditures, 2012
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
23.1 Hanehalkı büyüklüğüne göre tüketim harcamasının dağılımı, 2011-2012	<b>387</b>	23.1 Distribution of consumption expenditures by household size, 2011-2012
23.2 Konut mülkiyet şekline göre tüketim harcamasının dağılımı, Türkiye, 2011-2012	<b>387</b>	23.2 Distribution of consumption of expenditures by ownership status of the dwelling, Turkey, 2011-2012
23.3 Gelire göre sıralı %20'lik gruplar ayırımında hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, 2011	<b>388</b>	23.3 Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by income, 2011
23.4 Gelire göre sıralı %20'lik gruplar ayırımında hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, 2012	<b>389</b>	23.4 Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by income, 2012
23.5 Tüketim harcamasına göre sıralı %20'lik hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, 2011	<b>390</b>	23.5 Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by household consumption expenditures, 2011
23.6 Tüketim harcamasına göre sıralı %20'lik hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, 2012	<b>391</b>	23.6 Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by household consumption expenditures, 2012
23.7 İBBS'ye göre harcama gruplarının dağılımı, 2011	<b>392</b>	23.7 Distribution of expenditure groups by SR, 2011
23.8 İBBS'ye göre harcama gruplarının dağılımı, 2012	<b>394</b>	23.8 Distribution of expenditure groups by SR, 2012
23.9 Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fertlerin yoksulluk oranları, 2008-2012	<b>396</b>	23.9 The poverty rates of individuals according to poverty line methods, 2008-2012

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## TÜKETİM HARCAMASI

Gelişen ve sürekli değişen bir sosyo-ekonomik yapı içinde bulunan ülkemizde, bireylerin ve bunların oluşturduğu hanehalkının tüketim harcamalarını sosyo-ekonomik kesimler ve bölgelere göre ortaya çıkaran çalışmalar "Hanehalkı Bütçe Anketleri"dır. Bu anketlerle, hanehalkı büyüklükleri, hanehalkı fertlerinin işgücü ve çalışma durumları, hanehalkının toplam geliri ve tüketim harcaması türleri hakkında bilgiler derlenmektedir.

Bu bölümde 2010, 2011 ve 2012 yıllarında uygulanan Hanehalkı Bütçe Anketi sonuçlarından elde edilen bazı veriler sunulmaktadır. Hanehalkı bütçe anketinden elde edilen tüketim harcamaları bilgileri ile; tüketici fiyat endekslerinde kullanılacak maddelerin seçimi ve temel yıl ağırlıklarının elde edilmesi; hanelerin tüketim kalıplarında zaman içinde meydana gelen değişikliklerin izlenmesi; milli gelir hesaplamalarında özel nihai tüketim harcamaları tahminlerine yardımcı olacak verilerin derlenmesi; yoksulluk sınırının belirlenmesi vb. diğer sosyo-ekonomik analizler ile; asgari ücret tespit çalışmaları için gerekli verilerin elde edilmesi amaçlanmaktadır.

2003 Hanehalkı Bütçe Anketi, 1 Ocak-31 Aralık 2003 tarihleri arasında bir yıl süre ile, kentsel kesimden her ay değişen yaklaşık 1 512 ve kırsal kesimden yine her ay değişen yaklaşık 648 hanehalkı olmak üzere aylık 2 160, yıllık ise 25 920 örnek hanehalkına uygulanarak, Türkiye geneli, kentsel ve kırsal yerler ile İstatistik Bölge Birim Sınıflaması Düzey 1 ve Düzey 2 ayrımında tüketim harcaması ve gelir dağılımı göstergeleri elde edilmiştir. 2004-2008 Hanehalkı Bütçe Anketleri, bir yıl süre ile her ay değişen yaklaşık 720, yıllık ise 8 640 örnek hanehalkına uygulanmıştır. 2009 Hanehalkı Bütçe Anketi 12 600 hanede; 2010, 2011 ve 2012 Hanehalkı Bütçe Anketleri ise yıllık 13 248 hanede uygulanmıştır. Anketlerden, Türkiye geneli ile kentsel ve kırsal yerler ayrımında tüketim harcaması ve yoksullukla ilgili göstergeler elde edilmiştir.

Anketten istatistikî bölge birimleri bazında tahmin üretmek üzere; 2010, 2011 ve 2012 Hanehalkı Bütçe Anketlerinin uygulandığı örnek hanelerin tamamı birleştirilerek, 2010-2011-2012 yıllarına ait hanehalkı harcamaları elde edilmiş; 2010 ve 2011 yıllarındaki harcama değerleri 2012 yılının ilgili ayındaki fiyatlarına çekilmiştir.

## Tanım ve Kavramlar

**Hanehalkı:** Aralarında akrabalık bağı bulunsun veya bulunmasın aynı konutta veya aynı konutun bir bölümünde yaşayan, temel ihtiyaçlarını birlikte karşılayan, hanehalkı hizmet ve yönetimine iştirak eden bir veya birden fazla kişiden oluşan topluluktur.

**Hanehalkı ferdi:** Anket ayı içerisinde hanehalkını meydana getiren topluluğun bir üyesidir. Misafirler, askerde, hapiste, yurt dışında olan fertler hanehalkı fertlerine dahil edilmemiştir. Hanehalkı ferdi olup devamlı olarak hanehalkı dışında başka bir yerleşim yerine yerleşmek amacıyla gidenler hanehalkı ferdi olarak kapsamamıştır.

## CONSUMPTION EXPENDITURES

Turkey being in a process of development and having an ever-changing socio-economic structure, the consumption expenditures of the households are determined through the "Household Budget Surveys" for each socio-economic sector and region. Through these surveys information on the household size, employment conditions of the individuals in the household, the total household income and consumption expenditure types are gathered.

In this section, some results are presented which were obtained from the 2010, 2011 and 2012 Household Budget Surveys. With information about consumption expenditures obtained from Household Budget Survey it is aimed; to determine the items to be included in consumer price indices and the base year weights; to monitor the changes of households' consumption patterns within the time; to compile the data which will help in forecasting private final consumption expenditures used in the national income calculation; to obtain required data for the determination of poverty line, minimum wage and other socio-economic analysis.

2003 Household Budget Survey was conducted during one year between 1 January-31 December 2003 for total 2 160 households in each month (approximately 1 512 households for urban and 648 households for rural areas) and 25 920 sample households yearly total. From this survey it is possible to have indicators on income distribution and consumption expenditure for whole Turkey at urban and rural discrimination and Statistical Classifications of Regions at Level 1 and Level 2. The 2004-2008 Household Budget Surveys were conducted during one year for total 720 households in each month and 8 640 sample households yearly total. The 2009 Household Budget Survey was conducted to 12 600 households and 2010, 2011 and 2012 surveys were carried out 13 248 sample households yearly. Indicators on consumption expenditure and poverty for whole Turkey at urban and rural discrimination have been obtained from these surveys.

About to produce estimates at the level of classification of statistical regional units, whole sample households of 2010, 2011 and 2012 Household Budget Surveys and are combined so as to obtain household expenditures for years 2010-2011-2012. Then monthly expenditure values of 2010 and 2011 have been pulled over related months' price level of 2012.

## Definitions and Concepts

**Household:** Group of people composed of one or more than one members living in the same dwelling or in a part of the same dwelling and meet their basic needs together and participating the services and management of the household.

**Household member:** He/she is the member of the group which constitutes the household in the survey month. Guests and members who are in the army, in prison, in abroad were excluded. The ones who left the household to settle down another place were not recorded as a household member.

**Hanehalkı tüketim harcaması:** Hanehalklarının anket ayı içinde gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içecekler, sigara ve tütün, giyim ve ayakkabı, konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar, mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri, sağlık, ulaştırma, haberleşme, eğlence ve kültür, eğitim hizmetleri, lokanta ve oteller ile çeşitli mal ve hizmetler ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak için yapmış olduğu peşin veya vadeli mal ve hizmet satın alışları, hanehalkı fertlerinin kendi ekonomik faaliyetleri sonucu elde ettiği ürünlerden tükettikleri, hanede iktisaden faal olan fertlerin çalıştığı işyerinde üretilen ya da satışa sunulan mal ve hizmetlerden hanede tüketilenler, hanehalkının özel kişi ve kuruluşlara vermek üzere hediye veya yardım amacıyla satın aldığı mal ve hizmetlerin değeri ve izafi kira değerini kapsamaktadır.

**Household consumption expenditure:** Household consumption covers the purchases paid cash or on installments for food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages, cigarette and tobacco, clothing and shoe expenditures, housing, water supply, electricity, fuels, house furnishings, oteller ile çeşitli mal ve hizmetler ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak için yapmış olduğu peşin veya vadeli mal ve hizmet satın alışları, hanehalkı fertlerinin kendi ekonomik faaliyetleri sonucu elde ettiği ürünlerden tükettikleri, hanede iktisaden faal olan fertlerin çalıştığı işyerinde üretilen ya da satışa sunulan mal ve hizmetlerden hanede tüketilenler, hanehalkının özel kişi ve kuruluşlara vermek üzere hediye veya yardım amacıyla satın aldığı mal ve hizmetlerin değeri ve izafi kira değerini kapsamaktadır.

#### Konutun Mülkiyet Şekli

**Ev sahibi:** Hanehalkı fertlerinden birinin sahip olduğu (mülkiyetinde bulunan) konutta oturan hanelerin konuta tasarruf şeklidir.

**Kiracı:** Mülkiyeti kendilerine ait olmayan bir konutta aynı veya nakdi bir bedel ödeyerek oturan hanelerin konuta tasarruf şeklidir.

**Lojman:** Mülkiyeti devlete veya çalıştığı işyerine ait olan veya kirası işyeri tarafından ödenen bir konutta oturan hanelerin konuta tasarruf şeklidir.

**Diğer:** Hanehalkının oturduğu konuta hiç bir bedel ödemedi ya da piyasanın altında çok az bir değer ödeyerek baba evi, akraba evi vb. şekilde oturduğu konuta tasarruf şeklidir.

#### %20'lik Hanehalkı Gruplarının Belirlenmesi

**Hanehalkı kullanılabilir gelirin göre sıralı %20'lik gruplar:** Anket kapsamında görüşme yapılan tüm hanelerin son bir yılda elde ettiği toplam kullanılabilir hanehalkı gelirleri; uygulama aylık gerçekleştirildiği için (Ocak-Aralık) tüm gelirlerin karşılaştırılabilir olması amacıyla endekslenerek yıl sonuna (Aralık ayına) çekilmiş, hanehalkı kullanılabilir gelirleri küçükten büyüğe doğru sıralanmış ve haneler 5 eşit parçaya bölünmek suretiyle %20'lik gruplar oluşturulmuştur.

**Hanehalkı tüketim harcamasına göre sıralı %20'lik gruplar:** Ay bazında, haneler toplam tüketim harcamalarına göre küçükten büyüğe sıralanmış ve haneler yine 5 eşit parçaya bölünerek aylık %20'lik gruplar oluşturulmuştur. Anket çalışmasının tamamı için kullanılacak %20'lik gruplara ulaşmak yani aylık ortalama değerlerin bulunabilmesi için her ayın ilgili %20'lik gruplarının toplamının basit ortalaması alınmıştır.

%20'lik hanehalkı grupları yerleşim yerlerine göre ayrı ayrı sıralama düzeni çerçevesinde oluşturulduğundan, kent ve kırsal değerlerinin toplamı alınarak Türkiye değerine ulaşamaz. Çünkü her yerleşim düzeyi bağımsız ele alınarak sıralanmakta ve %20'lik hanehalkı grupları oluşturularak bu gruplar içerisindeki alt özellikler ayrı ayrı hesaplanmaktadır.

#### Ownership Status of the Dwelling

**Owner:** It is an ownership status of household who live in house which is belong to one of the members of the household.

**Tenant:** It is an ownership status of households who live in house which is not belong to them by paying rent in kind or in cash.

**Lodging:** It is an ownership status of households who live in a house which belongs to government or workplace or whose rent is paid by workplace of one of the members of household.

**Other:** It is an ownership status of households who live in house like family house, relative house etc. without any payment or paying a small amount of money.

#### Determining the Quintiles of Household Groups

**Quintiles ordered by household disposable income:** Because of the application of the survey was on a monthly basis (January-December), total monthly household disposable income were inflated to make yearly disposable income comparable. After this operation, disposable incomes of all households surveyed were ordered from less to more separately and quintiles were constituted by dividing the households to 5 equal parts.

**Quintiles ordered by household consumption expenditures:** In this method, households were ordered by their total consumption expenditures for each month independently. All quintiles were constituted by dividing the households to 5 equal parts. After this operation, the simple average of quintile totals of each month was calculated to find the monthly average values.

In this survey, it is not possible to reach total values of Turkey by taking the sum of values for rural and urban areas by using quintiles. Because settlements were ordered by taking them independently and quintiles were constituted and sub-characteristics of these groups are calculated separately.

**YOKSULLUK ÇALIŞMASI**

Hanehalkı bütçe anketi verileri kullanılarak yürütülen yoksulluk çalışması kapsamında 2002-2009 yılları için mutlak yoksulluk, harcamaya dayalı göreceli yoksulluk ve satın alma gücü paritesine göre kişi başı dolar cinsinden yoksulluk sınırları ve yoksul fert oranlarına ilişkin göstergeler üretilmiştir.

2002-2009 döneminde yayımlanan harcamaya dayalı mutlak yoksulluk göstergelerinin, ülkemizin sosyo-ekonomik yapısını ortaya koyacak ve uluslararası kıyaslamalara imkan verecek şekilde revize edilmesi amacıyla, TÜİK bünyesinde ulusal ve uluslararası uzmanlarla birlikte değerlendirme çalışmalarına başlanmıştır. Bu çalışmalar sonuçlanıncaya kadar, sadece uluslararası karşılaştırmalarda önem taşıyan yıllar itibarıyla cari satın alma gücü paritesine göre kişi başı dolar cinsinden yoksulluk oranları açıklanmaktadır.

Çalışmada cari satın alma gücü paritesine göre günlük kişi başına 2,15 dolar ve 4,3 dolar değerleri yoksulluk sınırları olarak tanımlanmıştır. Eşdeğer fert başına tüketim harcaması, satın alma gücü paritesine göre günlük kişi başına 2,15 dolar ve 4,3 doların altında kalanlar yoksul olarak belirlenmiştir.

**POVERTY STUDY**

For the period of 2002-2009; the "absolute poverty", "relative poverty based on expenditures" and "dollar dominated per capita poverty lines according to purchasing power parity" and ratio of poor individuals were produced in the coverage of the poverty study using household budget survey data.

To revise the poverty indicators based on consumption expenditures which are published for the period 2002-2009, detailed evaluation studies together with national and international experts has started at Turstat so as to reveal the socio-economic structure of the country and to allow international comparisons. Until the completion of these studies; only poverty rates, which are important in international comparisons, based on poverty line defined as dollar per capita in terms of current purchasing power parity values has been announced.

In the study, \$ 2,15 and \$ 4,3 per capita per day according to current PPP were defined as the poverty lines. The consumption expenditures per equivalent individual, were determined as \$ 2,15 and \$ 4,3 per capita per day according to PPP, and those below this level were defined to be the poor.

## 23.1 Hanehalkı büyüklüğüne göre tüketim harcamasının dağılımı, 2011-2012

Distribution of consumption expenditures by household size, 2011-2012

(Aylık ortalama - Monthly average)

Hanehalkı büyüklüğü - Household size	Toplam tüketim harcaması - Total consumption expenditure (%)					
	Türkiye-Turkey			Türkiye-Turkey		
	Kent-Urban	Kır-Rural	Kent-Urban	Kır-Rural	Kent-Urban	Kır-Rural
	2011			2012		
<b>Toplam - Total</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
(%)						
1	3,8	3,9	3,5	4,3	4,2	4,8
2	17,6	17,2	19,1	16,8	15,9	19,7
3	24,7	26,5	18,4	25,6	27,2	20,0
4	27,8	29,4	22,1	28,5	30,3	22,4
5	13,3	12,8	15,2	12,5	12,4	12,8
6	6,2	5,2	9,7	6,0	5,3	8,3
7	2,6	2,2	4,0	2,6	2,0	4,5
8	1,7	1,4	2,5	1,5	1,3	2,2
9	1,0	0,6	2,3	0,6	0,5	1,3
10+	1,4	0,9	3,3	1,5	0,8	4,1

## 23.2 Konut mülkiyet şekline göre tüketim harcamasının dağılımı, Türkiye, 2011-2012

Distribution of consumption of expenditures by ownership status of the dwelling, Turkey, 2011-2012

(Aylık ortalama - Monthly average)

Hanehalkı sayısı (Bin) - Number of household (Thousand)	Konut mülkiyet şekli - Ownership status of the dwelling				
	Toplam	Ev sahibi	Kiracı	Lojman	Diğer
	Total	Home owner	Tenant	Lodging	Other
	2011				
<b>Toplam tüketim harcaması - Total consumption expenditure</b>	19 312	11 627	4 620	394	2 672
(%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<b>Gıda ve alkolü içecekler - Food and non-alcoholic beverages</b>	20,7	22,3	17,3	19,3	19,9
<b>Alkolü içecekler, sigara, tütün</b>					
Alcoholic beverages, cigarette, tobacco	4,1	3,7	5,1	3,2	4,9
<b>Giyim ve ayakkabı - Clothing and footwear</b>	5,2	5,1	5,3	5,5	5,2
<b>Konut ve kira - Housing and rent</b>	25,8	25,4	26,4	22,3	27,3
<b>Ev eşyası, ev bakım hiz. - House furnishing, home care services</b>	6,4	6,7	5,9	5,6	6,0
<b>Sağlık - Health</b>	1,9	1,9	1,8	1,2	2,0
<b>Ulaştırma - Transportation</b>	17,2	17,1	18,0	21,4	15,9
<b>Haberleşme - Communication</b>	4,0	3,8	4,4	4,8	4,2
<b>Eğlence ve kültür - Entertainment and culture</b>	2,7	2,6	2,9	3,3	2,8
<b>Eğitim - Education</b>	2,0	2,0	1,9	3,3	1,9
<b>Lokanta ve oteller - Restaurants and hotels</b>	5,7	5,1	7,3	4,9	6,1
<b>Çeşitli mal ve hizmetler - Various goods and services</b>	4,3	4,4	3,8	5,3	4,0
	2012				
<b>Hanehalkı sayısı (Bin) - Number of household (Thousand)</b>	20 051	11 538	4 991	464	3 059
<b>Toplam tüketim harcaması - Total consumption expenditure</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
(%)					
<b>Gıda ve alkolü içecekler - Food and non-alcoholic beverages</b>	19,6	20,7	17,1	17,2	19,7
<b>Alkolü içecekler, sigara, tütün</b>					
Alcoholic beverages, cigarette, tobacco	4,2	3,7	5,0	3,0	5,0
<b>Giyim ve ayakkabı - Clothing and footwear</b>	5,4	5,3	5,4	6,1	5,7
<b>Konut ve kira - Housing and rent</b>	25,8	25,8	26,0	20,8	26,7
<b>Ev eşyası, ev bakım hiz. - House furnishing, home care services</b>	6,7	7,2	6,0	6,9	5,6
<b>Sağlık - Health</b>	1,8	1,8	1,5	2,1	2,2
<b>Ulaştırma - Transportation</b>	17,2	17,1	17,7	23,1	15,0
<b>Haberleşme - Communication</b>	3,9	3,7	4,4	4,5	4,0
<b>Eğlence ve kültür - Entertainment and culture</b>	3,2	3,1	3,5	3,3	3,4
<b>Eğitim - Education</b>	2,3	2,4	2,2	3,0	1,8
<b>Lokanta ve oteller - Restaurants and hotels</b>	5,8	5,2	7,1	5,0	6,1
<b>Çeşitli mal ve hizmetler - Various goods and services</b>	4,2	4,0	4,1	4,8	4,8

## 23.3 Gelire göre sıralı %20'lik gruplar ayırımında hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, 2011

Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by income, 2011

Tüketim harcaması türü Types of consumption expenditures COICOP	(Aylık ortalama - Monthly average)					
	Toplam Total	Gelir grubu - Income groups (%)				
		1.%20 1 <sup>st</sup> 20%	2.%20 2 <sup>nd</sup> 20%	3.%20 3 <sup>rd</sup> 20%	4.%20 4 <sup>th</sup> 20%	5.%20 5 <sup>th</sup> 20%
<b>Türkiye - Turkey</b>	100,0	9,1	13,8	17,6	22,8	36,7
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	13,6	16,5	19,3	22,2	28,4
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	12,0	16,1	20,3	23,5	28,2
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	7,7	12,4	16,3	23,5	40,2
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	11,0	16,1	19,1	22,3	31,6
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	7,7	12,4	17,4	22,5	40,1
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	10,0	13,0	17,3	19,9	39,7
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	4,5	10,0	15,2	24,7	45,6
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	7,2	12,6	18,0	24,7	37,6
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	4,5	9,9	15,2	22,8	47,6
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	3,3	5,2	11,0	18,2	62,3
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	6,9	11,9	16,5	23,8	40,9
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	5,8	13,4	15,3	20,6	44,9
<b>Kent - Urban</b>	100,0	9,8	14,2	17,5	22,5	36,0
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	13,3	16,5	19,6	22,3	28,4
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	13,4	17,3	20,2	23,7	25,4
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	7,9	12,6	15,9	23,8	39,8
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	12,9	16,6	18,8	21,0	30,7
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	8,6	13,2	16,9	21,9	39,4
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	9,5	11,8	17,1	19,3	42,4
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	4,8	11,2	15,2	24,1	44,7
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	8,1	13,7	18,1	24,9	35,2
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	5,7	10,6	15,5	22,6	45,6
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	3,7	6,1	11,9	18,2	60,1
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	8,1	12,8	16,9	23,7	38,5
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	7,7	11,2	15,3	22,8	43,0
<b>Kır - Rural</b>	100,0	9,7	13,6	18,4	23,9	34,5
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	12,9	16,5	19,9	22,2	28,6
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	10,4	13,4	19,3	23,2	33,8
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	8,5	12,7	19,3	23,1	36,4
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	12,1	16,1	19,3	23,7	28,7
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	8,4	11,8	17,5	24,7	37,6
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	10,8	17,7	18,2	24,6	28,7
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	5,0	8,8	14,7	27,1	44,5
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	7,6	12,4	17,4	25,2	37,4
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	4,6	10,5	14,4	23,8	46,7
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	4,4	8,0	10,9	18,8	57,9
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	6,9	11,5	15,8	23,7	42,1
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	5,6	7,9	24,6	23,7	38,3

## 23.4 Gelire göre sıralı %20'lik gruplar ayırımında hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, 2012

Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by income, 2012

(Aylık ortalama - Monthly average)

Tüketim harcaması türü Types of consumption expenditures COICOP	Toplam Total	Gelir grubu - Income groups (%)				
		1.%20 1 <sup>st</sup> 20%	2.%20 2 <sup>nd</sup> 20%	3.%20 3 <sup>rd</sup> 20%	4.%20 4 <sup>th</sup> 20%	5.%20 5 <sup>th</sup> 20%
<b>Türkiye - Turkey</b>	100,0	8,7	13,5	17,8	22,2	37,8
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	12,9	16,9	19,9	22,6	27,7
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	10,3	16,6	21,3	23,3	28,5
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	7,0	11,1	17,6	23,1	41,3
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	11,3	16,0	19,2	21,7	31,8
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	7,5	11,6	17,4	22,3	41,2
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	9,0	12,8	16,3	20,9	41,0
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	4,6	10,1	15,0	22,3	48,0
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	6,7	12,6	18,0	24,7	38,1
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	4,2	8,7	15,0	21,8	50,4
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	2,3	5,6	9,0	16,3	66,8
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	5,3	10,9	16,1	22,5	45,2
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	6,6	12,5	17,0	21,9	42,1
<b>Kent - Urban</b>	100,0	9,6	13,6	17,6	22,0	37,1
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	13,5	16,5	20,3	22,5	27,2
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	12,1	17,5	21,1	22,2	27,1
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	7,8	11,5	17,5	22,8	40,3
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	12,6	16,5	19,0	21,1	30,8
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	8,2	12,7	17,0	23,2	38,9
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	8,5	13,5	16,7	19,2	42,1
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	5,4	10,0	15,3	22,4	46,9
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	7,7	13,0	18,4	23,7	37,3
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	4,5	9,4	14,1	23,2	48,7
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	3,2	5,3	9,6	16,9	64,9
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	6,7	11,8	15,6	21,8	44,0
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	8,8	11,2	15,7	23,5	40,8
<b>Kır - Rural</b>	100,0	8,4	14,3	17,6	23,6	36,2
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	11,3	16,3	19,6	23,5	29,4
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	8,6	13,3	19,8	25,4	32,8
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	6,1	12,8	14,7	23,9	42,4
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	11,3	17,7	19,4	22,2	29,5
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	6,4	12,8	14,1	23,1	43,6
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	11,8	14,5	15,5	23,8	34,4
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	4,1	10,9	14,2	23,0	47,9
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	6,5	12,7	17,7	25,4	37,7
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	2,9	10,1	14,2	32,5	40,4
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	3,7	6,2	11,8	21,7	56,6
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	4,2	11,5	16,3	22,2	45,7
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	5,1	9,5	20,4	27,5	37,6



## 23.5 Tüketim harcamasına göre sıralı %20'lik hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, 2011

Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by household consumption expenditures, 2011

(Aylık ortalama - Monthly average)

Tüketim harcaması türü Types of consumption expenditures COICOP	Toplam Total	Harcama grubu - Expenditure groups (%)				
		1.%20 1 <sup>st</sup> 20%	2.%20 2 <sup>nd</sup> 20%	3.%20 3 <sup>rd</sup> 20%	4.%20 4 <sup>th</sup> 20%	5.%20 5 <sup>th</sup> 20%
<b>Türkiye - Turkey</b>	100,0	7,1	11,9	16,2	22,1	42,8
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	10,9	15,7	19,4	23,8	30,2
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	9,1	15,2	20,3	25,0	30,5
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	4,6	10,1	15,4	23,3	46,7
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	10,1	15,3	19,1	23,0	32,6
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	4,7	10,0	14,6	23,7	47,0
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	6,5	10,4	15,5	23,4	44,2
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	2,6	5,5	9,4	16,3	66,2
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	5,6	11,5	18,6	24,1	40,2
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	3,0	8,0	12,3	21,6	55,1
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	1,7	4,6	10,4	18,7	64,6
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	5,3	11,3	17,1	24,3	42,1
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	3,6	7,9	11,3	20,6	56,6
<b>Kent - Urban</b>	100,0	7,8	12,3	16,2	21,8	41,9
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	11,1	15,6	19,4	23,9	30,0
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	10,2	16,5	20,4	24,5	28,4
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	4,9	10,2	15,4	23,5	45,9
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	12,0	16,3	19,0	22,1	30,8
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	5,1	9,8	15,4	24,3	45,5
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	6,0	10,9	14,3	23,5	45,3
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	2,5	5,7	9,1	16,3	66,4
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	6,4	12,8	18,6	24,5	37,8
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	3,6	8,5	12,8	22,7	52,4
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	2,0	5,5	11,1	18,5	62,9
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	6,7	13,1	17,5	23,7	39,0
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	4,6	8,3	12,8	20,9	53,5
<b>Kır - Rural</b>	100,0	7,0	12,0	16,2	22,4	42,5
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	9,3	15,2	18,8	24,4	32,4
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	6,7	14,1	19,0	23,5	36,8
<b>Giyim ve ayakkabı</b> - Clothing and footwear	100,0	4,0	9,4	16,3	24,1	46,3
<b>Konut ve kira</b> - Housing and rent	100,0	11,0	15,0	18,9	22,7	32,3
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	4,9	10,0	14,5	24,6	45,9
<b>Sağlık</b> - Health	100,0	7,0	11,6	14,9	26,1	40,4
<b>Ulaştırma</b> - Transportation	100,0	2,3	6,5	9,9	17,0	64,4
<b>Haberleşme</b> - Communication	100,0	5,4	11,6	16,9	26,7	39,4
<b>Eğlence ve kültür</b> - Entertainment and culture	100,0	2,8	7,2	14,9	22,1	53,0
<b>Eğitim</b> - Education	100,0	2,1	5,2	13,1	20,4	59,1
<b>Lokanta ve oteller</b> - Restaurants and hotels	100,0	4,7	11,3	16,4	22,1	45,5
<b>Çeşitli mal ve hizmetler</b> - Various goods and services	100,0	2,7	6,0	10,7	16,2	64,4

## 23.6 Tüketim harcamasına göre sıralı %20'lik hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, 2012

Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by household consumption expenditures, 2012

(Aylık ortalama - Monthly average)

Tüketim harcaması türü Types of consumption expenditures COICOP/HBS	Harcama grubu - Expenditure groups (%)					
	Toplam Total	1.%20 1 <sup>st</sup> 20%	2.%20 2 <sup>nd</sup> 20%	3.%20 3 <sup>rd</sup> 20%	4.%20 4 <sup>th</sup> 20%	5.%20 5 <sup>th</sup> 20%
<b>Türkiye - Turkey</b>	100,0	6,7	11,6	15,9	22,0	43,7
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	10,8	15,9	19,5	23,7	30,2
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	7,9	15,3	21,3	25,4	30,2
<b>Giyim ve ayakkabı - Clothing and footwear</b>	100,0	4,0	8,4	14,4	24,1	49,1
<b>Konut ve kira - Housing and rent</b>	100,0	10,1	15,6	19,1	22,8	32,5
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	4,3	9,2	14,1	23,4	49,0
<b>Sağlık - Health</b>	100,0	6,2	9,7	15,4	21,0	47,7
<b>Ulaştırma - Transportation</b>	100,0	2,2	5,7	9,4	16,8	65,9
<b>Haberleşme - Communication</b>	100,0	5,7	11,7	17,5	25,3	39,7
<b>Eğlence ve kültür - Entertainment and culture</b>	100,0	1,9	5,9	11,0	21,1	60,1
<b>Eğitim - Education</b>	100,0	1,3	4,2	8,5	16,7	69,3
<b>Lokanta ve oteller - Restaurants and hotels</b>	100,0	3,9	10,4	16,0	24,5	45,2
<b>Çeşitli mal ve hizmetler - Various goods and services</b>	100,0	3,6	7,6	12,0	20,7	56,1
<b>Kent - Urban</b>	100,0	7,6	12,0	16,0	21,9	42,6
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	11,1	16,1	19,7	23,7	29,5
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	10,3	16,1	21,2	24,3	28,1
<b>Giyim ve ayakkabı - Clothing and footwear</b>	100,0	4,4	9,1	15,1	24,5	46,9
<b>Konut ve kira - Housing and rent</b>	100,0	11,9	16,3	18,9	21,9	30,9
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	5,0	9,8	14,7	23,8	46,6
<b>Sağlık - Health</b>	100,0	5,8	10,3	15,3	20,9	47,8
<b>Ulaştırma - Transportation</b>	100,0	2,6	5,7	9,5	17,5	64,8
<b>Haberleşme - Communication</b>	100,0	6,5	12,4	18,2	24,9	37,9
<b>Eğlence ve kültür - Entertainment and culture</b>	100,0	2,7	6,1	11,7	21,7	57,8
<b>Eğitim - Education</b>	100,0	1,7	4,9	8,8	16,6	67,9
<b>Lokanta ve oteller - Restaurants and hotels</b>	100,0	5,7	10,9	16,5	23,9	43,0
<b>Çeşitli mal ve hizmetler - Various goods and services</b>	100,0	4,5	8,5	12,5	21,4	53,1
<b>Kır - Rural</b>	100,0	6,3	11,3	16,0	22,1	44,3
<b>Gıda ve alkolsüz içecekler</b> Food and non-alcoholic beverages	100,0	8,7	15,2	19,4	23,4	33,4
<b>Alkollü içecekler, sigara ve tütün</b> Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	5,2	12,6	19,1	25,9	37,1
<b>Giyim ve ayakkabı - Clothing and footwear</b>	100,0	3,2	7,8	13,9	22,6	52,6
<b>Konut ve kira - Housing and rent</b>	100,0	9,9	15,3	18,8	23,2	32,8
<b>Ev eşyası, ev bakım hizmetleri</b> House furnishing, home care services	100,0	3,4	8,3	12,7	21,8	53,9
<b>Sağlık - Health</b>	100,0	7,7	11,0	16,6	24,5	40,2
<b>Ulaştırma - Transportation</b>	100,0	2,3	4,8	9,9	16,5	66,5
<b>Haberleşme - Communication</b>	100,0	5,9	10,9	17,0	24,7	41,4
<b>Eğlence ve kültür - Entertainment and culture</b>	100,0	1,6	4,3	11,7	21,2	61,3
<b>Eğitim - Education</b>	100,0	1,3	5,2	10,3	21,9	61,3
<b>Lokanta ve oteller - Restaurants and hotels</b>	100,0	3,3	8,6	14,8	25,4	47,9
<b>Çeşitli mal ve hizmetler - Various goods and services</b>	100,0	2,5	6,4	10,9	18,5	61,7

23.7 İBBS'ye göre harcama gruplarının dağılımı, 2011  
(Aylık ortalama)

İBBS 2. Düzey SR Level 2	Toplam Total	Gıda ve alkolsüz içecekler - Food and non-alcoholic beverages	Alkollü içecekler, sigara ve tütün Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	Giyim ve ayakkabı Clothing and footwear	Konut ve kira Housing and rent
TR10 İstanbul	100,0	17,6	3,6	4,1	32,6
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	100,0	20,8	5,4	4,8	25,7
TR22 Balıkesir, Çanakkale	100,0	21,4	5,0	5,3	25,6
TR31 İzmir	100,0	20,1	4,9	4,7	30,4
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	100,0	22,3	5,3	5,4	23,9
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	100,0	24,3	4,8	6,5	23,5
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	100,0	20,1	4,5	4,9	27,1
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	100,0	21,7	4,7	5,1	26,8
TR51 Ankara	100,0	18,4	4,1	4,6	27,7
TR52 Konya, Karaman	100,0	22,1	4,4	5,5	24,3
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	100,0	23,1	3,7	5,5	24,4
TR62 Adana, Mersin	100,0	22,6	4,4	5,4	25,4
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	100,0	26,3	3,3	5,6	22,4
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	100,0	27,5	5,0	4,4	24,6
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	100,0	23,7	4,5	5,3	24,7
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	100,0	24,7	4,9	4,4	23,0
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	100,0	27,7	4,9	4,9	23,2
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	100,0	26,2	4,3	4,9	23,5
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	100,0	26,8	3,8	5,2	23,4
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	100,0	26,6	6,2	6,2	20,8
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	100,0	32,9	5,4	6,0	21,7
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	100,0	21,8	3,7	6,6	25,2
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	100,0	29,1	4,0	8,3	18,3
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	100,0	24,5	2,9	6,1	24,2
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	100,0	29,3	5,1	6,8	22,5
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	100,0	33,6	4,2	8,5	21,0

Not. 2009, 2010 ve 2011 Hanehalkı Bütçe Anketlerinden oluşan birleşik veri seti kullanılmıştır.

23.7 Distribution of expenditure groups by SR, 2011  
(Monthly average)

Ev eşyası ve ev bakım hizmetleri House furnishing and home care services	(%)						
	Sağlık Health	Ulaştırma Transportation	Haberleşme Communication	Eğlence ve kültür Entertainment and culture	Eğitim Education	Lokanta ve oteller Restaurants and hotels	Çeşitli mal ve hizmetler Various goods and services
5,5	2,0	14,1	4,2	2,9	2,6	6,7	4,0
6,7	2,1	16,5	4,3	2,4	0,9	6,5	3,8
5,4	2,1	17,3	4,4	2,4	1,4	5,8	3,8
5,9	1,9	14,1	4,0	3,0	2,0	5,5	3,5
6,3	2,0	16,4	4,4	3,1	1,5	5,7	3,6
6,6	2,5	14,4	3,5	2,8	1,4	5,1	4,5
6,4	2,1	15,8	4,3	2,8	2,3	6,4	3,2
6,6	2,3	15,2	4,6	2,4	1,4	4,6	4,6
6,0	1,7	17,7	4,3	3,1	2,6	6,1	3,6
7,3	2,1	17,2	3,7	2,8	2,3	5,4	3,0
5,6	1,8	17,2	4,4	3,0	2,0	5,6	3,9
7,3	1,9	15,7	3,8	2,7	2,1	4,6	4,1
6,4	2,0	18,1	3,5	2,1	1,1	5,1	4,2
6,4	1,5	16,7	3,8	2,1	1,5	3,9	2,5
6,7	1,6	18,6	3,9	2,3	1,9	3,7	3,1
7,8	2,6	15,3	4,0	2,3	2,1	4,9	4,1
7,2	2,2	15,1	4,6	2,3	1,2	3,6	3,2
7,0	1,7	14,9	4,2	2,5	1,8	4,1	5,0
6,8	2,1	15,3	4,6	2,3	1,2	3,5	5,1
7,5	1,9	15,3	4,0	2,2	1,4	3,8	4,1
5,7	2,1	12,3	3,7	1,7	0,9	2,9	4,9
7,0	1,9	15,2	4,2	2,5	1,9	6,0	4,0
6,8	1,8	12,1	4,1	2,2	0,6	5,0	7,7
6,0	1,7	16,5	3,9	2,9	1,9	4,5	5,0
6,7	1,6	11,5	3,7	1,9	0,9	3,0	7,2
7,7	2,4	10,2	3,8	1,9	1,2	1,8	3,7

Note. The combined data set, consists of 2009, 2010 and 2011 Household Budget Surveys, has been used.

23.8 İBBS'ye göre harcama gruplarının dağılımı, 2012  
(Aylık ortalama)

İBBS 2. Düzey SR Level 2	Toplam Total	Gıda ve alkolsüz içecekler - Food and non-alcoholic beverages	Alkollü içecekler, sigara ve tütün Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	Giyim ve ayakkabı Clothing and footwear	Konut ve kira Housing and rent
TR10 İstanbul	100,0	16,6	3,7	4,6	30,9
TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	100,0	19,9	5,6	4,8	23,8
TR22 Balıkesir, Çanakkale	100,0	19,1	5,1	5,3	25,9
TR31 İzmir	100,0	18,4	4,6	5,0	29,4
TR32 Aydın, Denizli, Muğla	100,0	20,0	4,9	5,1	23,3
TR33 Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak	100,0	22,7	4,7	6,5	24,4
TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik	100,0	19,1	4,2	5,4	25,3
TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	100,0	20,8	4,7	5,1	26,0
TR51 Ankara	100,0	17,6	4,1	4,8	26,8
TR52 Konya, Karaman	100,0	21,3	4,4	5,3	23,4
TR61 Antalya, Isparta, Burdur	100,0	21,2	3,5	5,4	24,5
TR62 Adana, Mersin	100,0	21,0	4,7	5,3	24,5
TR63 Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	100,0	25,2	3,1	5,6	22,7
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	100,0	24,5	4,9	4,4	24,6
TR72 Kayseri, Sivas, Yozgat	100,0	22,9	4,5	5,2	24,5
TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın	100,0	23,7	5,2	4,3	23,7
TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop	100,0	25,9	4,7	4,7	24,6
TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	100,0	25,7	4,2	4,6	24,4
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	100,0	25,1	3,7	5,3	23,4
TRA1 Erzurum, Erzincan, Bayburt	100,0	25,6	5,7	6,1	21,1
TRA2 Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	100,0	30,6	4,9	6,2	22,7
TRB1 Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	100,0	21,6	3,6	6,3	25,6
TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	100,0	28,5	4,4	8,2	19,8
TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis	100,0	24,8	3,4	5,7	25,3
TRC2 Şanlıurfa, Diyarbakır	100,0	28,3	5,1	6,8	23,6
TRC3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	100,0	30,2	3,5	8,4	21,8

Not. 2010, 2011 ve 2012 Hanehalkı Bütçe Anketlerinden oluşan birleşik veri seti kullanılmıştır.

23.8 Distribution of expenditure groups by SR, 2012  
(Monthly average)

Ev eşyası ve ev bakım hizmetleri House furnishing and home care services	(%)						
	Sağlık Health	Ulaştırma Transportation	Haberleşme Communication	Eğlence ve kültür Entertainment and culture	Eğitim Education	Lokanta ve oteller Restaurants and hotels	Çeşitli mal ve hizmetler Various goods and services
5,6	2,0	15,4	4,1	3,2	3,0	6,9	4,0
6,7	2,0	18,8	4,5	2,8	1,2	6,6	3,4
5,8	2,1	17,7	4,0	3,4	1,5	5,6	4,3
6,6	2,0	15,0	3,8	3,5	2,2	5,9	3,6
6,7	2,1	18,7	4,3	3,3	1,9	6,1	3,5
6,9	1,8	16,5	3,6	2,8	1,6	4,7	3,9
6,5	2,0	17,9	4,3	3,2	2,2	6,7	3,2
6,8	2,1	15,8	4,3	2,9	1,9	4,8	4,8
6,4	1,6	18,1	4,2	3,3	2,9	6,3	3,9
7,5	2,2	18,5	3,6	2,6	2,1	5,9	3,1
5,8	2,2	18,8	4,3	3,0	1,6	5,9	3,7
7,0	1,9	17,8	3,7	2,5	2,1	5,1	4,4
6,8	2,0	19,1	3,3	2,1	1,3	4,8	4,0
7,0	1,6	18,1	3,7	2,3	1,6	4,3	3,0
7,1	1,5	19,0	3,7	2,5	1,8	4,0	3,2
7,6	2,5	14,4	4,0	3,1	1,6	4,8	5,0
7,3	2,2	16,2	4,2	2,6	1,1	3,0	3,5
7,1	1,5	15,8	4,0	2,5	1,9	3,7	4,6
7,0	2,1	16,3	4,5	2,3	1,2	4,0	5,2
7,7	1,1	17,0	3,8	2,5	1,1	4,0	4,3
5,6	2,4	14,9	3,7	1,9	0,9	2,6	3,8
6,5	1,8	14,7	4,0	3,5	1,8	5,9	4,7
6,3	1,6	13,7	4,6	2,4	0,5	5,4	4,6
5,5	1,8	15,6	3,7	2,6	1,9	5,0	4,8
7,1	1,6	9,9	3,2	2,3	0,9	2,8	8,4
7,9	2,3	11,6	3,8	2,3	1,3	2,4	4,4

Note. The combined data set, consists of 2010, 2011 and 2012 Household Budget Surveys, has been used.

## 23.9 Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fertlerin yoksulluk oranları, 2008-2012

The poverty rates of individuals according to poverty line methods, 2008-2012

Yöntemler - Methods	2008	2009	2010	2011	2012
(%)					
<b>Türkiye - Turkey</b>					
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı - Below 2,15 \$ per capita per day	0,47	0,22	0,21	0,14	0,06
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı - Below 4,3 \$ per capita per day	6,83	4,35	3,66	2,79	2,27
<b>Kent - Urban</b>					
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı - Below 2,15 \$ per capita per day	0,19	0,04	0,04	0,02	0,02
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı - Below 4,3 \$ per capita per day	3,07	0,96	0,97	0,94	0,60
<b>Kır - Rural</b>					
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı - Below 2,15 \$ per capita per day	1,11	0,63	0,57	0,42	0,14
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı - Below 4,3 \$ per capita per day	15,33	11,92	9,61	6,83	5,88

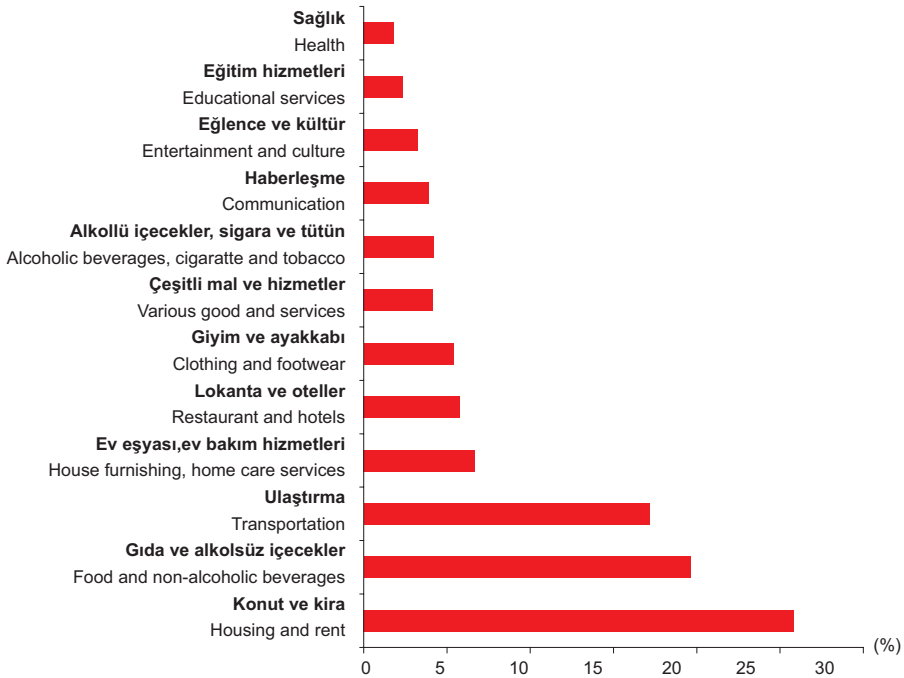
Not. 1 \$'ın satın alma gücü paritesi (SGP) üzerinden karşılığı olarak 2008 yılı için 0,983 TL, 2009 yılı için 0,917 TL, 2010 yılı için 0,990 TL, 2011 yılı için 1,004 TL ve 2012 yılı için de 1,04 TL kullanılmıştır.

Note. Here, 0,983 TL, 0,917 TL, 0,990 TL, 1,004 TL and 1,04 TL which are the equivalents of 1 \$ purchasing power parity (PPP), are used for, 2008, 2009, 2010, 2011 and 2012 respectively.

### 23.1 Türlerine göre aylık ortalama tüketim harcamalarının oransal dağılımı

Percentage of distribution of monthly average consumption expenditures

2012



Veri için tablo 23.2'ye bakınız.  
For data, see table 23.2.

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>398</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
24.1 Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri, 2013	402	24.1 Seasonally adcasted sectoral confidence indice index, 2013
24.2 Tüketici güven endeksi, 2009-2013	402	24.2 Consumer confidence index, 2009-2013
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
24.1 Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri ve alt endeksler, 2013	399	24.1 Seasonally adjusted sectoral confidence indices and sub-indices, 2013
24.2 Tüketici güven endeksi ve bir önceki aya göre değişim oranı, 2009-2013	400	24.2 Consumer confidence index and percentage change over the previous month, 2009-2013
24.3 Tüketici güven endeksi ve alt endeksleri, 2013	401	24.3 Consumer confidence index and sub-indices, 2013



## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## GÜVEN ENDEKSLERİ

## CONFIDENCE INDICES

## Tüketici Güven Endeksi

## Consumer Confidence Index

TCMB ve TÜİK işbirliği ile 2003 yılından itibaren aylık olarak yürütülmekte olan Tüketici Eğilim Anketi 2012 yılından itibaren Avrupa Birliği Uyumlaştırılmış İşyeri ve Tüketici Anketleri Ortak Programı esaslarına göre uygulanmaktadır.

Consumer Tendency Survey which has been carried out monthly with cooperation of Turkish Statistical Institute and Central Bank since 2003 is implemented according to the Joint Harmonized European Union Programme of Business and Consumer Surveys since 2012 .

Ankette, Türkiye genelinde ve kent-kır ayrımında örneğe çıkan haneyi temsil eden 16 ve daha yukarı yaştaki tesadüfi seçilen bir fert kapsamaktadır.

The survey covers as sample randomly selected one person at 16 age and above representing the household in urban and rural areas of Turkey.

Anket; tüketicilerin, kişisel mali durumlarına ve genel ekonomiye ilişkin mevcut durum değerlendirilmesi ile yakın gelecek dönem için beklentilerinin, harcama ve tasarruf eğilimlerinin saptanmasına olanak sağlamaktadır.

Consumer Tendency Survey provides the data for consumers present situation assessments and near future expectations concerning their personal financial standing and general economic course as well as their expenditure and saving tendencies.

Anket sonuçlarından yararlanılarak hesaplanan Tüketici güven endeksi; tüketicilerin çeşitli konulardaki değerlendirmeleri ve beklentileri sonucunda edindikleri genel izlenimi yansıtan özet bir göstergedir. Endeks; tüketicilerin ekonomik faaliyete ilişkin güvenindeki durumu göstermektedir. 2012 yılı için endeks Avrupa Birliğine uyumlaştırılmış olup, yeni endeks serisine modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanarak 2004-2011 dönemi için endeks değerleri üretilmiştir.

Consumer Confidence Index is calculated by using the survey findings summarizing assesments and expectations of consumers in different areas in general and indicates consumer confidence concernig economic activity. The index has been harmonized with European Union in 2012 and through applying backcasting method with model-based approach to the new index series the index values for the period 2004-2011 has been produced.

Endeks 0-200 aralığında değerlendirilmektedir. Tüketici Güven Endeksi'nin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durum, 100'den küçük olması tüketici güveninde kötümser durum olduğunu göstermektedir.

The index is evaluated between 0 and 200. If it is above 100, it means consumer confidence is optimistic. If it is below 100, consumer confidence is pessimistic. 100 refers to neutral opinion in consumer confidence.

## Sektörel Güven Endeksleri

## Sectoral Confidence Indices

Hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerinde 2011 yılında işyeri eğilim anketleri aylık olarak uygulanmaya başlamıştır.

Business Tendency Surveys has been conducted on a monthly basis in services, retail trade and construction sectors in 2011.

Özel sektörde 10 ve daha fazla çalışana sahip girişimler örnekte kapsamaktadır. Anketlerin coğrafi kapsamı Türkiye'dir.

Private sector enterprises with 10+ employees are covered in the sample. The geographical coverage of the surveys is Turkey.

Anketler, belirtilen sektörlerde girişim yöneticilerinin; girişimin mevcut duruma ilişkin değerlendirmelerini ve yakın gelecek için beklentilerini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Surveys aim to find out current business situation and near future expectations of enterprises' managers in the mentioned sectors.

Anketlerin seçilmiş sorularına verilen cevaplardan yararlanılarak hesaplanan Sektörel Güven Endeksleri; belirtilen sektörlerin ekonomik faaliyete ilişkin mevcut durum değerlendirmelerini ve gelecekteki eğilimlerini özetleyen göstergelerdir.

Sectoral Confidence Indices calculated by using the responses for the selected survey questions summarize the current business situation and expectations for the near future of enterprises concerning economic activity in the stated sectors.

Mevsim etkilerinden arındırılmış Sektörel Güven Endeksleri dolaylı yaklaşım kullanılarak üretilmektedir. Hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerinin alt kalemleri mevsimsellikten arındırıldıktan sonra hizmet , perakende ticaret ve inşaat sektörlerine ait güven endekslerini elde etmek için toplanmıştır. Sektörel Güven Endekslerinde takvimden kaynaklanan etkiler istatistiksel olarak anlamlı olmadığından endeksler yalnızca mevsimsellikten arındırılmaktadır. Mevsimsel düzeltme prosedürü, seriye yeni gözlemler eklendiğinde mevsimsel bileşenin yeniden tahmin edilmesini gerektirdiğinden veri her ay revize edilmektedir.

Seasonally adjusted figures of Sectoral Confidence Indices have been produced by indirect approach, the subdivisions of services, retail trade and construction sectors are firstly seasonally adjusted and then aggregated to derive seasonally adjusted confidence indices for services, retail trade and construction sectors. Sectoral Confidence Indices are not calendar adjusted since the calendar related effects are not statistically significant. Since seasonal adjustment procedure is subject to revisions over time because of the re-estimation of seasonal component as new observations are added, the data is revised monthly.

Endeksler 0-200 aralığında değer alabilmekte, endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.

Indices can take value between 0 and 200. It indicates an optimistic outlook when the index is above 100, but it indicates pessimistic outlook when it is below 100.

24.1 Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri ve alt endeksler, 2013  
Seasonally adjusted sectoral confidence indices and sub-indices, 2013

	Yıllık ortalama Yearly average	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June
<b>Hizmet sektörü güven endeksi</b>							
Services confidence index	103,61	102,90	104,70	103,40	105,09	104,40	102,40
<b>Son 3 ayda iş durumu</b>							
Business situation over the past 3 months	97,66	96,10	98,70	96,20	100,30	98,70	94,60
<b>Son 3 ayda hizmetlere olan talep</b>							
Demand (turnover) over the past 3 months	96,62	95,60	97,80	95,70	97,40	98,50	95,60
<b>Gelecek 3 ayda hizmetlere olan talep beklentisi</b>							
Demand (turnover) over the next 3 months	116,57	117,10	117,50	118,20	117,60	116,10	117,10
<b>Perakende ticaret sektörü güven endeksi</b>							
Retail trade confidence index	105,80	106,30	108,40	109,40	105,70	103,70	104,50
<b>Son 3 ayda iş hacmi (satışlar)</b>							
Business activity (sales) over the past 3 months	98,62	95,80	100,03	102,90	99,10	98,43	97,70
<b>Mevcut mal stok seviyesi<sup>(1)</sup></b>							
Current volume of stock <sup>(1)</sup>	99,74	108,33	104,19	98,91	96,53	93,96	93,90
<b>Gelecek 3 ayda iş hacmi (satışlar) beklentisi</b>							
Business activity (sales) over the next 3 months	119,10	114,80	121,10	126,20	121,40	118,80	122,10
<b>İnşaat sektörü güven endeksi</b>							
Construction confidence index	84,13	81,70	83,24	88,64	84,20	84,50	83,30
<b>Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi</b>							
Current overall order books	68,69	68,43	66,28	68,33	68,90	71,10	67,72
<b>Gelecek 3 ayda toplam çalışan sayısı beklentisi</b>							
Total employment over the next 3 months	99,57	95,10	100,10	108,80	99,35	97,90	99,00
		<b>Temmuz</b> July	<b>Ağustos</b> August	<b>Eylül</b> September	<b>Ekim</b> October	<b>Kasım</b> November	<b>Aralık</b> December
<b>Hizmet sektörü güven endeksi</b>							
Services confidence index		99,90	104,00	103,10	104,30	105,00	104,50
<b>Son 3 ayda iş durumu</b>							
Business situation over the past 3 months		91,60	99,00	97,13	99,10	100,60	99,80
<b>Son 3 ayda hizmetlere olan talep</b>							
Demand (turnover) over the past 3 months		91,10	95,40	96,30	97,70	98,80	99,40
<b>Gelecek 3 ayda hizmetlere olan talep beklentisi</b>							
Demand (turnover) over the next 3 months		116,90	117,50	115,80	116,00	115,50	114,30
<b>Perakende ticaret sektörü güven endeksi</b>							
Retail trade confidence index		102,60	105,10	106,40	105,40	106,20	106,20
<b>Son 3 ayda iş hacmi (satışlar)</b>							
Business activity (sales) over the past 3 months		94,30	97,90	100,70	99,60	98,95	98,00
<b>Mevcut mal stok seviyesi<sup>(1)</sup></b>							
Current volume of stock <sup>(1)</sup>		95,81	94,40	102,73	100,80	102,17	105,23
<b>Gelecek 3 ayda iş hacmi (satışlar) beklentisi</b>							
Business activity (sales) over the next 3 months		117,70	123,10	115,90	115,70	117,50	115,20
<b>İnşaat sektörü güven endeksi</b>							
Construction confidence index		83,20	84,63	82,83	85,40	84,73	83,44
<b>Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi</b>							
Current overall order books		70,14	66,93	68,82	70,12	69,46	68,04
<b>Gelecek 3 ayda toplam çalışan sayısı beklentisi</b>							
Total employment over the next 3 months		96,20	102,33	96,83	100,60	99,90	98,70

Not. Mayıs 2014 sonuçlarıdır.

(1) Mevcut mal stok seviyesi yayılma endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

Note. May 2014 results.

(1) The increase in the volume of stock index indicates the decrease of volume of stock, the decrease in the index indicates the increase of volume of stock.

## 24.2 Tüketici güven endeksi ve bir önceki aya göre değişim oranı, 2009-2013

Consumer confidence index and percentage change over the previous month, 2009-2013

(%)

		Yıllık ortalama Yearly average	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June
<b>Tüketici güven endeksi</b>	2009	66,18	58,33	60,78	61,55	67,53	70,05	72,05
Consumer confidence index	2010	73,68	66,01	68,63	71,52	72,57	73,36	74,82
	2011	79,62	78,06	80,34	80,18	80,24	79,63	83,19
	2012	75,64	79,03	79,65	79,34	75,75	78,11	76,76
	2013	76,04	75,79	76,66	74,91	75,62	77,46	76,23
<b>Tüketici güven endeksi bir önceki aya göre değişim oranı</b>	2009		2,9	4,2	1,3	9,7	3,7	2,8
Consumer confidence Index and percentage change over the previous month	2010		0,7	4,0	4,2	1,5	1,1	2,0
	2011		0,4	2,9	-0,2	0,1	-0,8	4,5
	2012		0,3	0,8	-0,4	-4,5	3,1	-1,7
	2013		3,0	1,2	-2,3	0,9	2,4	-1,6
			<b>Temmuz July</b>	<b>Ağustos August</b>	<b>Eylül September</b>	<b>Ekim October</b>	<b>Kasım November</b>	<b>Aralık December</b>
<b>Tüketici güven endeksi</b>	2009		69,15	68,08	68,70	67,24	65,16	65,57
Consumer confidence index	2010		74,25	74,13	77,18	75,79	78,12	77,77
index	2011		81,61	78,52	80,47	76,51	77,82	78,82
	2012		77,01	74,33	72,12	69,34	72,60	73,59
	2013		78,47	77,18	72,11	75,54	77,50	74,97
<b>Tüketici güven endeksi bir önceki aya göre değişim oranı</b>	2009		-4,0	-1,5	0,9	-2,1	-3,1	0,6
Consumer confidence Index and percentage change over the previous month	2010		-0,7	-0,2	4,1	-1,8	3,1	-0,4
	2011		-1,9	-3,8	2,5	-4,9	1,7	1,3
	2012		0,3	-3,5	-3,0	-3,8	4,7	1,4
	2013		2,9	-1,6	-6,6	4,8	2,6	-3,3

Not. 2009-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmıştır. 2012 yılından itibaren değerler anket sonuçlarıdır.

Note. It is applied backcasting method with model-based approach for 2009-2011 period. Values since 2012 are survey results.

## 24.3 Tüketici güven endeksi ve alt endeksleri, 2013

Consumer confidence index and sub-indices, 2013

	Yıllık ortalama Yearly average	Ocak January	Şubat February	Mart March	Nisan April	Mayıs May	Haziran June
<b>Tüketici güven endeksi</b> Consumer confidence index	76,04	75,79	76,66	74,91	75,62	77,46	76,23
<b>Hanenin maddi durum beklentisi</b> Financial situation expectation of household	92,23	91,82	90,86	90,79	91,11	94,43	92,45
<b>Genel ekonomik durum beklentisi</b> General economic situation expectation	101,43	97,41	99,05	98,05	101,27	104,74	101,97
<b>İşsiz sayısı beklentisi<sup>(1)</sup></b> Number of people unemployed expectation <sup>(1)</sup>	85,99	90,98	91,62	85,94	87,36	85,41	84,06
<b>Tasarruf etme ihtimali</b> The probability of saving	24,50	22,93	25,12	24,87	22,75	25,27	26,44
		<b>Temmuz July</b>	<b>Ağustos August</b>	<b>Eylül September</b>	<b>Ekim October</b>	<b>Kasım November</b>	<b>Aralık December</b>
<b>Tüketici güven endeksi</b> Consumer confidence index		78,47	77,18	72,11	75,54	77,50	74,97
<b>Hanenin maddi durum beklentisi</b> Financial situation expectation of household		94,32	93,14	90,32	92,23	92,91	92,43
<b>Genel ekonomik durum beklentisi</b> General economic situation expectation		105,07	102,99	95,81	101,57	107,30	101,89
<b>İşsiz sayısı beklentisi<sup>(1)</sup></b> Number of people unemployed expectation <sup>(1)</sup>		85,74	86,80	82,20	84,04	85,92	81,76
<b>Tasarruf etme ihtimali</b> The probability of saving		28,75	25,77	20,12	24,32	23,88	23,81

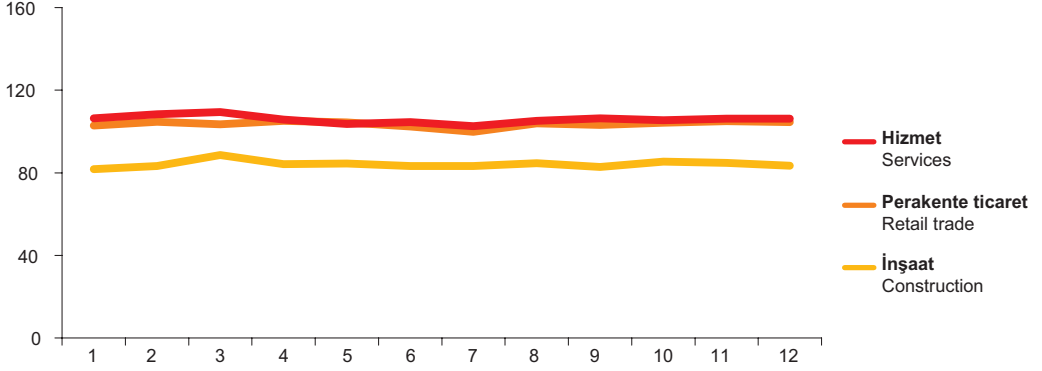
Not. Beklentiler gelecek 12 aylık dönem için sorgulanmaktadır.

(1) İşsiz sayısı beklentisi endeksinin artması işsiz sayısı beklentisinde azalışı, azalması ise işsiz sayısı beklentisinde artışı göstermektedir.

Note. Expectations are examined over the next twelve months.

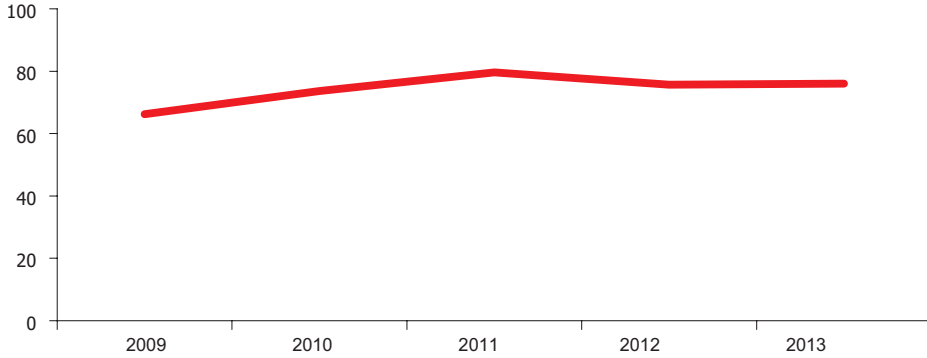
(1) The increase in number of people unemployed expectation index indicates the decrease of number of people unemployed expectation, decrease in number of people unemployed expectation index indicates the increase of number of people unemployed expectation.

**24.1 Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri**  
Seasonally adcasted sectoral confidence index  
**2013**



Veri için tablo 24.1'e bakınız.  
For data, see table 24.1.

**24.2 Tüketici güven endeksi**  
Consumer confidence index



Veri için tablo 24.2'ye bakınız.  
For data, see table 24.2.

İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>404</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
25.1 Ekonomik faaliyete göre aylık ortalama işgücü maliyeti, 2012	<b>412</b>	25.1 Monthly average labour cost by economic activity, 2012
25.2 Ekonomik faaliyete göre işgücü maliyeti bileşenleri, 2012	<b>414</b>	25.2 Components of labour cost by economic activity, 2012
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
25.1 Haftalık fiili çalışma süresi ve aylık ortalama işgücü maliyeti, 2012	<b>408</b>	25.1 Actual weekly working hours and monthly average labour cost, 2012
25.2 Aylık ortalama brüt kazanç ve bileşenleri, 2012	<b>409</b>	25.2 Monthly average gross earnings and components, 2012
25.3 Aylık ortalama işgücü maliyeti ve bileşenleri, 2012	<b>410</b>	25.3 Monthly average labour cost and components, 2012
25.4 Aylık ortalama sosyal güvenlik ödemeleri ve bileşenleri, 2012	<b>411</b>	25.4 Monthly average social security payments and components, 2012
25.5 Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış saatlik işgücü maliyeti endeksi, 2009-2013	<b>412</b>	25.5 Seasonally and calendar adjusted hourly labour cost index, 2009-2013
25.6 Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış saatlik kazanç endeksi, 2009-2013	<b>413</b>	25.6 Seasonally and calendar adjusted hourly earnings index, 2009-2013
25.7 Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış saatlik kazanç dışı işgücü maliyeti endeksi, 2009-2013	<b>413</b>	25.7 Seasonally and calendar adjusted hourly labour cost excluding earnings index, 2009-2013

## AÇIKLAMA

## EXPLANATION

## İŞGÜCÜ MALİYETİ

İşgücü maliyeti araştırması ile, ülkemizde istihdam edilenlerin işverene toplam maliyetini ve bu maliyet unsurlarının toplam içindeki payını belirlemek amaçlanmaktadır. Bu amaç ile işgücü maliyeti araştırması, dört yıllık periyotlarla Avrupa Birliği ülkeleri ile eş anlı olarak 2004 yılından bu yana uygulanmaktadır. Yayımlanan tablolar homojenliğin sağlanması için çırak ve stajyerler kapsamaksızın hazırlanmıştır.

2012 İşgücü Maliyeti Araştırması'nda Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflamasına (NACE Rev.2) göre B-N ve P-S arası tüm sektörler kapsamıştır. Araştırma, 10 ve daha fazla çalışana sahip işletmelere bağlı işyerlerinde uygulanmıştır.

2012 İşgücü Maliyeti Araştırması ile derlenen bilgiler işyerindeki kayıtlara dayanmaktadır. Araştırmada kapsanan bilgiler işyerlerinde söz konusu yıllarda ücret karşılığı çalışan kişilerin elde ettiği ücret ve kazanç ile işverenin ücretli çalıştırdığı kişiler adına katlandığı diğer maliyetlere ilişkindir.

## Tanım ve Kavramlar

**İşletme (girişim):** Birinci derecede karar alma özergliğini kullanarak mal ve hizmet üreten bir organizasyon biçimidir. İşletme bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir. İşletme ve işyeri arasındaki ilişki şu tanımla ifade edilebilir: Bir işletme, kendisine bağlı olan işyerlerinin birleşimine karşılık gelmektedir. İşletmeye bağlı işyerleri olmaması durumunda işyeri ile işletme aynı organizasyonel yapıyı ifade etmektedir.

**İşyeri (yerel birim):** Coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir birimdir. İşyeri; işletmenin büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerde yerleşik olan bölümdür. İşyeri, bu yerde bir veya daha çok kişinin, tam süreli veya kısmi süreli olarak çalışması yolu ile işletmesi için ekonomik faaliyet yürütür. İşletme merkezinin bulunduğu yer ile yardımcı faaliyet yürüten birimler de işyeridir.

**Ücretli çalışanlar:** İş sahibi ve ortakları ile ücretsiz çalışan aile fertleri dışında işyerindeki sıfatı ne olursa olsun, emeği karşılığında maaş, ücret, yevmiye vb. adı altında para almak suretiyle çalışanları kapsar.

**Fıili çalışma süresi:** Temel ücrete konu olan normal çalışma süresi ne olursa olsun işyerinde fiilen çalışılan süredir. Ücret karşılığı olan ve olmayan fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma süreleri dahil, yıllık izin, resmi tatil gibi ücreti ödendiği halde çalışılmayan süreler hariçtir.

**Aylık ücret:** Brüt temel ücret ve maaş ödemeleri ile her ay yapılan ücret niteliğindeki diğer düzenli ödemeleri ve fazla çalışma ödemelerini kapsar. İşveren tarafından ücretli maaşlı çalışanlara referans yılında yapılan bu kapsamdaki ödemelerin aylık ortalamasıdır.

## LABOUR COST

The purpose of the labour cost surveys is to give information on total labour cost of employment to the employer and shares of these cost items within total labour cost. Therefore, labour cost survey has been simultaneously conducted with European Union countries in four yearly intervals since 2004. Publication tables correspond to the employees other than apprentices and trainees to ensure the homogeneity.

In the 2012 Labour Cost Survey, all sectors between B-N and P-S sectors of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2) were covered. The surveys were implemented in establishments of enterprises employing 10 and more employees.

Information gathered through Labour Cost Survey 2012 was based on the record of establishments. It pertained to wages and earnings and other cost of employees, worked in the establishments within the coverage of the survey, incurred by the employer.

## Definitions and Concepts

**Enterprise:** Enterprise is an organization producing commodity and rendering services by exploiting its first level of authority on decision making. Enterprise may have one or more activities. The relationship between an enterprise and an establishment may be defined as follows. An enterprise corresponds to the combination of local units. In case there is no establishment associated with an enterprise, the establishment and the enterprise refer to the same organizational structure.

**Establishment (local unit):** It is a unit which is discharged with the activities pertaining to goods and services or a part of these activities in a geographically defined location. It is a settled part of an enterprise such as bureau, store, buffet, factory, workshop, mine, construction yard, hotel, restaurant, cafe, school, hospital etc. An establishment carries out the economic activity in this place on behalf of the associated enterprise through employing one or more persons as full-time or part-time employees. The centre of an enterprise as well as each of the units which fulfills the auxiliary activities also represents one establishment.

**Employees:** Regardless of their title comprise all persons in the establishment, who work for pay in the form of wages, salaries etc. Owners, partners and unpaid family workers are excluded.

**Actual working hours:** Regardless of the contractual working hours pertaining to basic wage, corresponds to the hours actually worked in the establishment. Paid and unpaid overtime working hours are included and paid but not worked days like annual vocations or public holidays are excluded.

**Monthly wage:** Include the sum of basic gross wages, over time payments and other regular payments paid to employees. The monthly wage is the monthly average of these kind of payments made to employee by employer in the reference year.

**Aylık kazanç:** Brüt ücret ödemeleri ile düzensiz ödemeleri, aynı yardım ödemelerini ve ücretli çalışanların tasarruf sandıklarına yapılan ödemeleri kapsar. İşveren tarafından ücretli maaşlı çalışanlara referans yılında yapılan bu kapsamdaki ödemelerin aylık ortalamasıdır.

**Düzensiz ödemeler:** Düzenli periyotlarla olsa dahi her ay yapılmayan ikramiye, prim, sosyal yardım vb. ödemelerden oluşur. Aşağıdaki ödeme türlerini kapsar.

- Yılın belirli dönemlerinde ödenen ikramiyeler
- Düzensiz olarak ödenen kar payı, prim vb. ödemeler
- Tatil yardımı olarak yapılan ödemeler
- Dini bayramlarda yapılan ödemeler
- Bu kapsamda yapılan diğer düzensiz ödemeler

**Aynı yardım ödemeleri:** İşverenin ücretli maaşlı çalışanlara aynı olarak (işyerinde verilen yemek, ulaşım için verilen toplu taşıma kartı, kömür olarak verilen yakacak yardımı gibi) yaptığı ödemelerin işverene maloluş değeridir.

**Tasarruf sandıklarına yapılan ödemeler:** Ücretli çalışanlar tarafından kurulan tasarruf veya yardım sandıklarına işverenin katkısıdır.

**Aylık işgücü maliyeti:** İşverenin ücretli çalışanlara yaptığı toplam ödemelere (kazanç) ek olarak sosyal güvenlik ödemeleri ve diğer işgücü maliyeti ödemelerini kapsar. İşveren tarafından ücretli çalışan istihdamına ilişkin olarak referans yılında katılan maliyetin aylık ortalamasıdır.

**Sosyal güvenlik ödemeleri:** Sosyal güvenlik kurumlarına yapılan zorunlu ve gönüllü ödemelerin işveren payı, kıdem ve ihbar tazminatı ödemeleri ile geçici iş göremezlik döneminde yapılan ödemeler gibi diğer sosyal güvenlik ödemelerini kapsar. İşveren tarafından referans yılında yapılan bu kapsamdaki ödemelerin aylık ortalamasıdır. Zorunlu sosyal güvenlik ödemesi işveren payı, varsa Hazine tarafından karşılanan tutar hariç tutularak hesaplanır.

**Zorunlu sosyal güvenlik ödemeleri:** İşverenin Sosyal Güvenlik Kurumu'na yaptığı SGK, SGDP ve işsizlik sigortası ödemeleri işveren payıdır.

**Gönüllü sosyal güvenlik ödemeleri:** İşverenin toplu iş sözleşmesi ile belirlenmiş veya gönüllü olarak özel sigorta kurumlarının sağlık ve/veya emeklilik fonlarına yaptığı ödemelerdir.

**Kıdem ve ihbar tazminatı ödemeleri:** İşverenin işten ayrılanlar, çıkartılanlar ve emekli olanlar için yaptığı ödemelerdir. Geçersiz fesh tazminatı ödemeleri dahildir.

**Diğer sosyal güvenlik ödemeleri:** Ücretli çalışanın hastalık vb. nedenlerle geçici iş göremezlik döneminde (SGK'nın yaptığı ödeme dışında) işverenin yaptığı ödemeler ve ücretli çalışanlara işveren tarafından yapılan evlenme, doğum, ölüm yardımları ile çocuklarının eğitim masraflarına yapılan ödemelerdir.

**Monthly earnings:** Include the sum of gross wage, irregular payments, in kind payments and payments made to employee's saving schemes. The monthly earnings is the monthly average of these kind of payments made to employee by employer in the reference year.

**Irregular payments:** Include the total of payments made to employees like bonuses, premiums etc. which are not paid regularly every month. Include following payments.

- Bonuses paid in the determined periods during the year
- Irregular payments like profit shares, premiums etc.
- Vacation allowances
- Payments made in religious festivals
- Other irregular payments not defined above

**In kind payments:** Include the total cost of in kind payments (cost of expenses such as lunch, transport etc.) which are provided to employees.

**Payments made to employee's saving schemes:** The contribution of employer to the saving schemes of employees.

**Monthly labour cost:** Include the total payments made to employees by employer (earnings), social security payments and other labour cost expenses. Monthly labour cost is the monthly average of total employment costs of employer in the reference year.

**Social security payments:** Include the employer's part of statutory and voluntary social security payments made to social security institutions, severance and termination payments and other social security payments like guaranteed remuneration in the event of short term working. Social security payments are the monthly average of these kinds of contributions of employer in the reference year.

**Statutory social security payments:** Contributions paid to Social Security Institution payable by employer and made compulsory by law. The amount of such contributions is net of any subsidies.

**Voluntary social security payments:** Contributions paid by the employer to social security schemes (retirement or health care) in accordance with collective agreements or on voluntary basis.

**Severance and termination payments:** Payments made by employer to the employees leaving the enterprise.

**Other social security payments:** Other social security contributions of employer like study grants for employees and their families, marriage, birth and death contributions, guaranteed remunerations in the event of short time working etc.



**Diğer işgücü maliyeti ödemeleri:** Mesleki eğitim maliyetleri, iş alma maliyetleri, gazete ilanları, aracı kurumlara ödenen ücretler, iş elbisesi maliyetleri gibi ödemeler ve istihdama ilişkin cezai ödemeler toplamından istihdama konu olan sübvansiyonlar düşülerek hesaplanır.

#### Sınıflamalar

**Ekonomik faaliyet:** Tüm ekonomik faaliyetler, Avrupa Topluluğu'nda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflamasına (NACE Rev.2) göre kodlanmaktadır. Araştırmada kapsanan sektörler aşağıda verilmiştir.

- B: Madencilik ve taş ocaklığı
- C: İmalat
- D: Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
- E: Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
- F: İnşaat
- G: Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
- H: Ulaştırma ve depolama
- I: Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
- J: Bilgi ve iletişim
- K: Finans ve sigorta faaliyetleri
- L: Gayrimenkul faaliyetleri
- M: Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
- N: İdari ve destek hizmet faaliyetleri
- P: Eğitim
- Q: İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
- R: Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor
- S: Diğer hizmet faaliyetleri

#### İŞGÜCÜ MALİYETİ ENDEKSİ

İşgücü Maliyeti Endeksi ücretli çalışan istihdam etmenin işverene saat başı maliyetindeki nominal değişimi ölçen kısa dönemli bir göstergedir. İşgücü maliyeti endeksi, işgücü maliyetinin çalışılan saate bölümü ile hesaplandığından hem işgücü maliyeti hem de fiili çalışma süresi değişkenlerinde meydana gelen değişimler endeks değerini etkilemektedir. Türkiye İstatistik Kurumu, Avrupa Birliği uyum çalışmaları kapsamında 2010 temel yıllı işgücü maliyeti endeksinin üçer aylık dönemler itibarıyla yayımlamayı hedeflemiştir.

İşgücü maliyeti endeksinin amacı, saatlik işgücü maliyeti ve temel bileşenlerinde meydana gelen gelişmelerin üçer aylık dönemler itibarıyla nominal olarak izlenebilmesini sağlamaktır. Bu amaçla; işgücü maliyeti, kazanç ve kazanç dışı işgücü maliyeti endeksleri saatlik olarak hesaplanmaktadır.

Zaman serilerindeki eğilimlerin daha iyi analiz edilebilmesi amacıyla, İşgücü Maliyeti Endeksi 2013 I. çeyreğinden itibaren mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış olarak da yayımlanmaya başlanmıştır.

#### Tanım ve Kavramlar

**İşgücü maliyeti:** İşveren tarafından ücretli çalışan istihdamına ilişkin olarak katılanan kazanç ve kazanç dışı işgücü maliyetini kapsar. Mesleki eğitim, işe alma, iş elbisesi maliyetleri gibi diğer işgücü maliyeti kalemlerini kapsamaz.

**Other labour cost payments:** Cover other labour cost expenses like vocational training cost, recruitment cost, cost of working clothes provided by the employer etc. This amount includes taxes paid by the employer on employment and exclude subsidies received by the employer.

#### Classifications

**Economic activity:** All economic activities are coded according to the International Standards of Economic Activities in the European Union (NACE Rev. 2). The sections covered in the survey are placed are given below.

- B: Mining and quarrying
- C: Manufacturing
- D: Electricity, gas, steam and air conditioning supply
- E: Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
- F: Construction
- G: Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
- H: Transportation and storage
- I: Accommodation and food service activities
- J: Information and communication
- K: Financial and insurance activities
- L: Real estate activities
- M: Professional, scientific and technical activities
- N: Administrative and support service activities
- P: Education
- Q: Human health and social work activities
- R: Arts, entertainment and recreation
- S: Other service activities

#### LABOUR COST INDEX

The Labour Cost Index, is a short-term indicator showing the nominal development of hourly labour costs incurred by employers as a result of engaging the labour work force. It is calculated dividing the labour cost by the number of hours worked, therefore the development of variables, labour cost and hours worked affect the evolution of the index. TurkStat aims to publish quarterly labour cost index with the base year of 2010 in the context of European Union harmonization studies.

The objective of the Labour Cost Index is to ensure monitoring quarterly developments in the hourly labour costs and its main components in nominal terms. For this purpose; labor costs, earnings and labour cost excluding earnings indices are calculated on hourly basis.

In order to analyze trends in time series accurately, labour cost indices are also started to publish seasonally and calendar adjusted.

#### Definitions and Concepts

**Labour cost:** Labour cost is the cost incurred by the employer in relation to employment as earnings and labour cost excluding earnings. It does not include vocational training cost or other expenditures such as recruitment cost, spending on working clothes etc.

**Kazanç:** Brüt temel ücret ve maaş ödemeleri ile ücret niteliğindeki düzenli ödemeleri (her ay yapılan ikramiye, sosyal yardım vb.) fazla çalışma ödemelerini, düzensiz ödemeleri (her ay yapılmayan ikramiye, prim vb.) ve aynı yardım ödemelerini kapsar.

**Kazanç dışı işgücü maliyeti:** Sosyal güvenlik kurumlarına yapılan zorunlu ve gönüllü ödemelerin işveren payı, kıdem ve ihbar tazminatı ödemeleri ile geçici iş göremezlik döneminde yapılan ödemeler gibi diğer sosyal güvenlik ödemelerini kapsar.

**Fiili çalışma süresi:** Temel ücrete konu olan normal çalışma süresi ne olursa olsun işyerinde fiilen çalışılan süredir. Ücret karşılığı olan ve olmayan fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma süreleri dahil, yıllık izin, resmi tatil gibi ücreti ödendiği halde çalışılmayan süreler hariçtir.

#### Sınıflamalar

**Ekonomik faaliyet:** Tüm ekonomik faaliyetler, Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması (NACE) Rev.2'ye göre sınıflandırılmıştır. Hizmet sektörü için veri kaynağı aynı sınıflamanın Rev.1.1 sürümüne göre olduğundan, bu sektöre ilişkin endeks rakamları, 2008 İşgücü Maliyeti Araştırması'ndan işgücü maliyeti değişkeni için elde edilen dönüşüm matrisi kullanılarak elde edilmiştir. Endekste kapsanan sektörler aşağıda verilmiştir.

B: Madencilik ve taş ocakçılığı

C: İmalat

D: Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı

E: Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri

F: İnşaat

G: Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı

H: Ulaştırma ve depolama

I: Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri

J: Bilgi ve iletişim

K: Finans ve sigorta faaliyetleri

M: Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler

N: İdari ve destek hizmet faaliyetleri

**Kapsanmayan faaliyetler:** NACE Rev.2'de yer alan 37, 38 ve 39 faaliyetleri ile NACE Rev.1.1'de yer alan 66, 67, 70 ve 73 faaliyetleri kapsamamaktadır (hizmet sektörü için veri kaynağı NACE Rev.1.1'e göre olduğundan hizmet sektöründe kapsanmayan ikili faaliyetler bu sınıflamaya göre verilmiştir).

**Toplaştırma:** Endeks NACE Rev.2 sınıflamasının kapsanan tüm sektörleri (L hariç B-N), sanayi sektörü (B-E) ile hizmet sektörü (G-N) için ağırlıklı zincirleme Laspeyres yöntemi ile toplulaştırılmaktadır.

**Earnings:** Includes; gross basic wage and salary payments, regular payments in the form of the wage, overtime payments, irregular payments (bonuses and premiums etc. not paid regularly) and payments in kind.

**Labour cost excluding earnings:** Include the employer's part of statutory and voluntary social security payments made to social security institutions, severance and termination payments and other social security payments like guaranteed remuneration in the event of short term working.

**Actual working hours:** Regardless of the contractual working hours pertaining to basic wage, corresponds to the hours actually worked in the establishment. Paid and unpaid overtime working hours are included and paid but not worked days like annual vacations or public holidays are excluded.

#### Classifications

**Economic activity:** Data is classified according to Classification of Economic Activities in the European Community (NACE) Rev.2. Since data source for the service sectors is classified according to NACE Rev. 1.1, the index figures corresponding to these sectors are calculated through using transmission matrix obtained by 2008 Labour Cost Survey for labour cost variable. The sections covered in the survey are placed are given below.

B: Mining and quarrying

C: Manufacturing

D: Electricity, gas, steam and air conditioning supply

E: Water supply; sewerage, waste management and remediation activities

F: Construction

G: Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

H: Transportation and storage

I: Accommodation and food service activities

J: Information and communication

K: Financial and insurance activities

M: Professional, scientific and technical activities

N: Administrative and support service activities

**Non-covered activities:** 37, 38 and 39 activities of NACE Rev.2 and 66, 67, 70 and 73 activities of NACE Rev.1.1 are not covered (since data source for service sector is classified according to NACE Rev.1.1, non-covered 2-digits economic activities are given by NACE Rev. 1.1 for this sector).

**Aggregation:** Index is aggregated with chain Laspeyres method for all covered sectors of NACE Rev.2 (B\_N excluding L), industry (B\_E) and services (G\_N).

**25.1 Haftalık fiili çalışma süresi ve aylık ortalama işgücü maliyeti, 2012**  
Actual weekly working hours and monthly average labour cost, 2012

Ekonomik faaliyet - Economic activity NACE Rev.2	Ücretli çalışanların oranı The distribution of employees (%)	Haftalık fiili çalışma süresi Actual weekly working hours (saat - hours)	Aylık ortalama	Aylık ortalama	Aylık ortalama
			brüt ücret Monthly average gross wage	brüt kazanç Monthly average gross earnings	işgücü maliyeti Monthly average labour cost
			(TL)		
<b>Toplam - Total</b>	100,0	42,5	2 053	2 245	2 680
<b>B Madencilik ve taşocaklığı - Mining and quarrying</b>	1,1	41,2	2 417	2 739	3 455
<b>C İmalat- Manufacturing</b>	34,1	43,2	1 766	1 945	2 356
<b>D Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı - Electricity, gas, steam and air conditioning supply</b>	0,6	40,6	3 651	4 453	5 546
<b>E Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri - Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</b>	0,8	39,6	2 542	3 014	3 777
<b>F İnşaat- Construction</b>	5,9	43,6	1 493	1 555	1 874
<b>G Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</b>	19,1	42,5	1 643	1 786	2 121
<b>H Ulaştırma ve depolama - Transportation and storage</b>	5,6	42,5	1 993	2 116	2 524
<b>I Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b> Accommodation and food service activities	5,8	43,7	1 482	1 582	1 907
<b>J Bilgi ve iletişim- Information and communication</b>	1,7	40,2	4 285	5 179	6 032
<b>K Finans ve sigorta faaliyetleri - Financial and insurance activities</b>	4,3	38,1	4 529	5 485	6 418
<b>L Gayrimenkul faaliyetleri - Real estate activities</b>	0,3	43,5	2 198	2 357	2 831
<b>M Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler- Professional, scientific and technical activities</b>	2,9	41,6	3 480	3 806	4 481
<b>N İdari ve destek hizmet faaliyetleri - Administrative and support service activities</b>	5,5	43,0	1 369	1 427	1 716
<b>P Eğitim-Education</b>	4,3	39,3	2 428	2 466	2 914
<b>Q İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri-Human health and social work activities</b>	6,7	42,4	3 014	3 057	3 541
<b>R Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor</b> Arts,entertainment and recreation	0,4	42,4	2 572	2 754	3 253
<b>S Diğer hizmet faaliyetleri - Other service activities</b>	1,2	41,2	1 867	2 015	2 438

25.2 Aylık ortalama brüt kazanç ve bileşenleri, 2012  
Monthly average gross earnings and components, 2012

Ekonomik faaliyet - Economic activity NACE Rev.2	Kazanç bileşenleri - Components of earnings				
	Aylık ortalama brüt kazanç	Brüt ücret	Düzensiz	Aynı yardım	Tasarruf
	Monthly average gross earnings		Irregular	Ödemeleri	Ödemeleri
	(TL)	Gross wage	payments	In kind payments	Savings schemes payments
<b>Toplam - Total</b>	2 245	91,4	6,3	2,1	0,2
<b>B Madencilik ve taşocaklığı- Mining and quarrying</b>	2 739	88,2	9,6	2,0	0,2
<b>C İmalat- Manufacturing</b>	1 945	90,8	6,0	3,1	0,1
<b>D Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım- Electricity, gas, steam and air conditioning</b>	4 453	82,0	13,0	4,9	0,1
<b>E Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri- Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</b>	3 014	84,3	13,2	2,5	0,0
<b>F İnşaat - Construction</b>	1 555	96,0	2,5	1,5	0,0
<b>G Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı- Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</b>	1 786	92,0	6,4	1,5	0,1
<b>H Ulaştırma ve depolama- Transportation and storage</b>	2 116	94,2	4,6	1,1	0,1
<b>I Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri- Accommodation and food service activities</b>	1 582	93,6	3,1	3,2	0,0
<b>J Bilgi ve iletişim- Information and communication</b>	5 179	82,7	15,3	1,9	0,1
<b>K Finans ve sigorta faaliyetleri- Financial and insurance activities</b>	5 485	82,6	14,2	2,4	0,8
<b>L Gayrimenkul faaliyetleri- Real estate activities</b>	2 357	93,2	4,7	2,1	0,0
<b>M Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler- Professional, scientific and technical activities</b>	3 806	91,4	6,8	1,7	0,1
<b>N İdari ve destek hizmet faaliyetleri- Administrative and support service activities</b>	1 427	96,0	2,0	2,0	0,0
<b>P Eğitim- Education</b>	2 466	98,5	1,0	0,5	0,1
<b>Q İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri- Human health and social work activities</b>	3 057	98,6	0,4	1,0	0,0
<b>R Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor- Arts, entertainment and recreation</b>	2 754	93,4	5,6	1,0	0,0
<b>S Diğer hizmet faaliyetleri- Other service activities</b>	2 015	92,7	5,9	1,3	0,1

25.3 Aylık ortalama işgücü maliyeti ve bileşenleri, 2012  
Monthly average labour cost and components, 2012

Ekonomik faaliyet - Economic activity NACE Rev.2	Aylık ortalama işgücü maliyeti Monthly average labour cost (TL)	İşgücü maliyeti bileşenleri Components of labour cost		
		Brüt kazanç Gross earnings	Sosyal güvenlik ödemeleri Social security payments	Diğer işgücü maliyeti ödemeleri Other labour cost payments
			(%)	(%)
<b>Toplam - Total</b>	2 680	83,8	15,7	0,5
<b>B Madencilik ve taşocaklığı- Mining and quarrying</b>	3 455	79,3	20,0	0,7
<b>C İmalat- Manufacturing</b>	2 356	82,5	16,7	0,8
<b>D Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım</b> Electricity, gas, steam and air conditioning supply	5 546	80,3	19,3	0,4
<b>E Su temini;kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri</b> -Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	3 777	79,8	19,7	0,5
<b>F İnşaat- Construction</b>	1 874	83,0	16,5	0,5
<b>G Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</b>	2 121	84,2	15,5	0,3
<b>H Ulaştırma ve depolama- Transportation and storage</b>	2 524	83,9	15,6	0,6
<b>I Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri- Accommodation and food service activities</b>	1 907	83,0	16,5	0,6
<b>J Bilgi ve iletişim- Information and communication</b>	6 032	85,9	13,5	0,6
<b>K Finans ve sigorta faaliyetleri- Financial and insurance activities</b>	6 418	85,5	13,9	0,6
<b>L Gayrimenkul faaliyetleri- Real estate activities</b>	2 831	83,3	15,8	0,9
<b>M Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler- Professional, scientific and technical activities</b>	4 481	84,9	14,7	0,4
<b>N İdari ve destek hizmet faaliyetleri- Administrative and support service activities</b>	1 716	83,1	16,5	0,4
<b>P Eğitim-Education</b>	2 914	84,6	15,0	0,3
<b>Q İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri-Human health and social work activities</b>	3 541	86,3	13,6	0,1
<b>R Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor- Arts,entertainment and recreation</b>	3 253	84,7	15,2	0,2
<b>S Diğer hizmet faaliyetleri- Other service activities</b>	2 438	82,7	17,1	0,2

25.4 Aylık ortalama sosyal güvenlik ödemeleri ve bileşenleri, 2012  
Monthly average social security payments and components, 2012

Ekonomik faaliyet - Economic activity NACE Rev. 2	Sosyal güvenlik ödemeleri bileşenleri Components of social security payments				
	Aylık ortalama sosyal güvenlik ödemeleri Monthly average social security payments (TL)	Kıdem ve ihbar tazminatı ödemeleri Severance and termination payments (%)			Diğer sosyal güvenlik ödemeleri Other social security payments
		Zorunlu ödemeler Statutory payments	Gönüllü ödemeler Voluntary payments	Ödemeler Payments	
<b>Toplam - Total</b>	420	82,4	1,7	14,1	1,8
<b>B Madencilik ve taşocaklığı- Mining and quarrying</b>	692	67,0	1,0	28,2	3,7
<b>C İmalat- Manufacturing</b>	394	78,5	1,6	17,6	2,3
<b>D Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı Electricity, gas, steam and air conditioning supply</b>	1 073	71,1	1,3	19,7	7,9
<b>E Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri- Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</b>	744	67,3	0,0	22,5	10,1
<b>F İnşaat- Construction</b>	309	89,9	0,6	9,0	0,6
<b>G Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı- Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</b>	329	83,8	1,5	14,1	0,5
<b>H Ulaştırma ve depolama- Transportation and storage</b>	393	81,6	1,3	14,8	2,3
<b>I Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri Accommodation and food service activities</b>	314	85,9	0,2	13,4	0,6
<b>J Bilgi ve iletişim- Information and communication</b>	815	80,5	3,5	15,3	0,6
<b>K Finans ve sigorta faaliyetleri- Financial and insurance activities</b>	893	77,5	5,9	13,2	3,4
<b>L Gayrimenkul faaliyetleri- Real estate activities</b>	448	76,1	1,9	21,8	0,2
<b>M Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler- Professional, scientific and technical activities</b>	659	81,9	2,3	14,3	1,4
<b>N İdari ve destek hizmet faaliyetleri- Administrative and support service activities</b>	282	91,7	0,4	6,2	1,8
<b>P Eğitim-Education</b>	438	91,6	0,2	7,4	0,8
<b>Q İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri-Human health and social work activities</b>	481	94,9	0,1	4,9	0,1
<b>R Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor- Arts, entertainment and recreation</b>	494	84,8	0,4	11,9	2,8
<b>S Diğer hizmet faaliyetleri- Other service activities</b>	417	87,6	0,5	11,5	0,4

## 25.5 Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış saatlik işgücü maliyeti endeksi, 2009-2013

Seasonally and calendar adjusted hourly labour cost index, 2009-2013

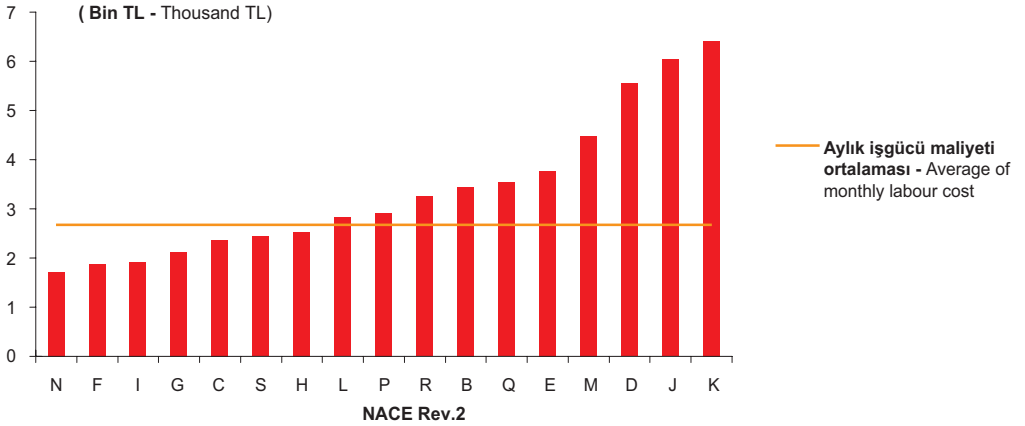
2010=100

Ekonomik faaliyet - Economic activity						
NACE Rev.2		2009	2010	2011	2012	2013
<b>B - N</b>	<b>Toplam - Total</b>	91,89	99,78	109,15	120,55	135,58
<b>B - E</b>	<b>Sanayi - Industry</b>	92,30	99,87	108,33	118,55	130,35
<b>B</b>	<b>Madencilik ve taş ocakçılığı - Mining and quarrying</b>	99,20	100,03	111,13	126,67	140,12
<b>C</b>	<b>İmalat - Manufacturing</b>	92,26	99,78	108,60	118,78	130,12
<b>D</b>	<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı</b>					
	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	90,83	99,48	102,30	107,42	118,28
<b>E</b>	<b>Su temini; kanalizasyon atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri</b>					
	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	86,30	98,45	114,63	128,47	140,25
<b>F</b>	<b>İnşaat - Construction</b>	91,08	100,00	112,98	120,93	139,11
<b>G - N</b>	<b>Hizmet - Services</b>	90,79	100,00	108,99	121,49	138,77
<b>G</b>	<b>Topptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</b>					
		87,21	99,87	108,93	122,21	140,76
<b>H</b>	<b>Ulaştırma ve depolama - Transportation and storage</b>	85,46	99,49	110,23	124,90	139,65
<b>I</b>	<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri - Accommodation and food service activities</b>					
		88,55	99,75	110,57	124,70	141,59
<b>J</b>	<b>Bilgi ve iletişim - Information and communication</b>	96,32	100,00	106,18	118,02	139,20
<b>K</b>	<b>Finans ve sigorta faaliyetleri - Financial and insurance activities</b>	92,63	100,01	108,45	117,27	131,05
<b>M</b>	<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler - Professional, scientific and technical activities</b>					
		84,50	99,98	108,13	112,76	132,91
<b>N</b>	<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri - Administrative and support service activities</b>					
		94,09	100,00	110,27	126,23	140,23

## 25.1 Ekonomik faaliyete göre aylık ortalama işgücü maliyeti

Monthly average labour cost by economic activity

2012



Veri için tablo 25.1'e bakınız.

For data, see table 25.1.

## 25.6 Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış saatlik kazanç endeksi, 2009-2013

Seasonally and calendar adjusted hourly earnings index, 2009-2013

(2010=100)

Ekonomik faaliyet - Economic activity						
NACE Rev.2		2009	2010	2011	2012	2013
<b>B - N</b>	<b>Toplam - Total</b>	91,25	99,78	109,22	120,54	134,85
<b>B - E</b>	<b>Sanayi - Industry</b>	91,50	99,75	108,80	118,78	129,96
B	<b>Madencilik ve taş ocakçılığı - Mining and quarrying</b>	99,18	99,79	110,82	124,71	138,63
C	<b>İmalat - Manufacturing</b>	90,91	99,76	108,84	118,77	130,07
D	<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım</b>					
	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	93,66	99,83	104,17	109,23	118,29
E	<b>Su temini; kanalizasyon atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri</b>					
	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	85,41	98,46	112,38	127,45	137,07
F	<b>İnşaat - Construction</b>	90,87	100,00	113,00	120,95	138,72
<b>G - N</b>	<b>Hizmet - Services</b>	90,62	100,00	108,94	121,42	137,61
G	<b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</b>	86,31	99,99	108,81	121,71	139,62
H	<b>Ulaştırma ve depolama - Transportation and storage</b>	84,93	99,54	110,34	123,94	138,84
I	<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri - Accommodation and food service activities</b>	87,66	100,00	110,80	124,80	141,13
J	<b>Bilgi ve iletişim - Information and communication</b>	94,77	100,00	105,88	120,14	136,12
K	<b>Finans ve sigorta faaliyetleri - Financial and insurance activities</b>	92,84	100,00	108,03	117,52	129,75
M	<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler - Professional, scientific and technical activities</b>	84,60	99,97	108,91	113,30	132,80
N	<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri - Administrative and support service activities</b>	94,59	100,00	109,88	125,47	138,94

## 25.7 Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış saatlik kazanç dışı işgücü maliyeti endeksi, 2009-2013

Seasonally and calendar adjusted hourly labour cost excluding earnings index, 2009-2013

(2010=100)

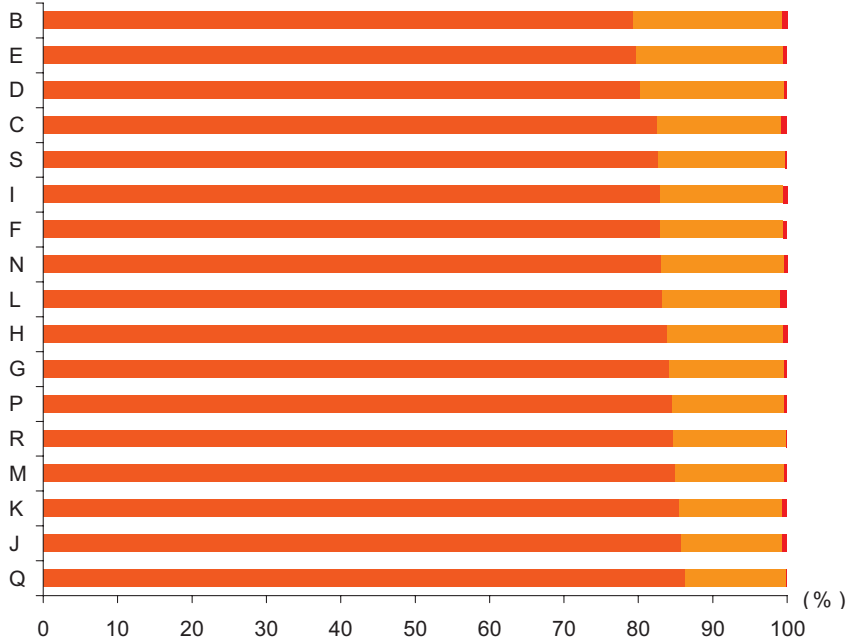
Ekonomik faaliyet - Economic activity						
NACE Rev.2		2009	2010	2011	2012	2013
<b>B - N</b>	<b>Toplam - Total</b>	94,47	100,00	108,47	120,24	138,98
<b>B - E</b>	<b>Sanayi - Industry</b>	96,39	99,50	107,10	118,42	131,08
B	<b>Madencilik ve taş ocakçılığı - Mining and quarrying</b>	101,44	98,42	114,30	137,37	143,64
C	<b>İmalat - Manufacturing</b>	98,11	99,85	107,12	118,32	131,18
D	<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım</b>					
	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	77,16	100,00	95,94	99,61	120,36
E	<b>Su temini; kanalizasyon atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri</b>					
	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	86,22	100,00	125,43	133,29	148,74
F	<b>İnşaat - Construction</b>	91,96	100,01	112,89	120,88	140,79
<b>G - N</b>	<b>Hizmet - Services</b>	91,77	100,00	109,18	121,77	144,46
G	<b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</b>	90,88	100,00	109,42	123,77	147,69
H	<b>Ulaştırma ve depolama - Transportation and storage</b>	88,03	99,12	108,41	128,83	143,56
I	<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri - Accommodation and food service activities</b>	88,73	99,94	111,30	124,98	143,41
J	<b>Bilgi ve iletişim - Information and communication</b>	101,40	100,98	109,34	110,86	153,90
K	<b>Finans ve sigorta faaliyetleri - Financial and insurance activities</b>	91,81	100,09	110,31	115,68	136,69
M	<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler - Professional, scientific and technical activities</b>	83,56	100,00	103,95	109,85	133,56
N	<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri - Administrative and support service activities</b>	90,95	100,00	112,16	129,97	146,56



## 25.2 Ekonomik faaliyete göre işgücü maliyeti bileşenleri

Components of labour cost by economic activity

2012



- Brüt kazanç - Gross earnings
- Sosyal güvenlik ödemeleri - Social security payments
- Diğer işgücü maliyeti ödemeleri - Other labour cost payments

Veri için tablo 25.3'e bakınız.  
For data, see table 25.3.

## İÇİNDEKİLER

## CONTENTS

	Sayfa Page	
<b>Açıklama</b>	<b>416</b>	<b>Explanation</b>
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
26.1 AR-GE harcaması / GSYH, 2008-2012	419	26.1 GERD / GDP, 2008-2012
26.2 Öğrenim durumuna göre AR-GE insan gücü (sayı), 2012	420	26.2 R&D personnel by education level (headcount), 2012
26.3 Cinsiyete göre bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2013	429	26.3 Proportion of computer and internet use by gender, 2013
26.4 Girişimlerde organizasyon ve pazarlama yeniliği faaliyetleri, 2010-2012	436	26.4 Organisation and/or marketing innovative enterprises, 2010-2012
26.5 Yenilikçi girişimler ve yenilik türleri, 2010-2012	437	26.5 Innovative enterprises and types of innovation activities, 2010-2012
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
26.1 Gayri safi yurtiçi AR-GE harcaması, 2008-2012	418	26.1 Gross domestic expenditures on R&D, 2008-2012
26.2 Meslek grubu ve sektöre göre AR-GE insan gücü, 2008-2012	418	26.2 R&D personnel by sector of performance (employment) and occupation, 2008-2012
26.3 Harcama grubu ve finans kaynağına göre sektörlerin AR-GE harcaması, 2011-2012	419	26.3 Gross domestic expenditure on R&D by type of expenditure and source of funds, 2011-2012
26.4 Öğrenim durumu ve sektöre göre AR-GE insan gücü, 2011-2012	420	26.4 R&D personnel by sectors and education level, 2011-2012
26.5 İktisadi faaliyet kolu ve harcama grubuna göre ticari kesim AR-GE harcamaları, 2011	421	26.5 Business enterprise expenditure on R&D by economic activities and type of costs, 2011
26.6 İktisadi faaliyet kolu ve harcama grubuna göre ticari kesim AR-GE harcamaları, 2012	424	26.6 Business enterprise expenditure on R&D by economic activities and type of costs, 2012
26.7 İktisadi faaliyet kolu ve meslek grubuna göre ticari kesim AR-GE insan gücü, 2011	427	26.7 Business enterprises R&D personnel by economic activity and occupation, 2011
26.8 İktisadi faaliyet kolu ve meslek grubuna göre ticari kesim AR-GE insan gücü, 2012	430	26.8 Business enterprises R&D personnel by economic activity and occupation, 2012
26.9 Seçilmiş ülkelerde AR-GE harcaması, 2008-2012	432	26.9 Gross domestic expenditure on R&D in selected countries, 2008-2012
26.10 Cinsiyete göre bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2013	433	26.10 Proportion of computer and internet use by gender, 2013
26.11 Son üç ay içinde (Ocak-Mart) bilgisayar ve internet kullanımı, 2013	433	26.11 Individuals using the computer and internet in the last 3 months (January-March), 2013
26.12 Hanelerde bilişim teknolojileri bulunma oranı, 2013	434	26.12 Availability of ICT equipments in households, 2013
26.13 Son üç ay içinde internet kullanan bireylerin interneti kişisel kullanma amaçları, 2013	434	26.13 Internet activities of individuals who have accessed the internet in the last 3 months, by private purposes, 2013
26.14 2012 yılı Ocak ayında bilgisayar kullanılan ve İnternet erişimine sahip girişimlerin oranı	435	26.14 Proportion of enterprises which have access to internet and use computer by economic activity and size group in January 2012
26.15 2013 yılı Ocak ayında bilgisayar kullanılan ve internet erişimine sahip girişimlerin oranı	435	26.15 Proportion of enterprises which have access to internet and use computer by economic activity and size group in January 2013
26.16 İktisadi faaliyet kolu ve büyüklük grubuna göre yenilikçi girişimler ve yenilik türleri, 2010-2012	436	26.16 Innovative enterprises and types of innovation activities by economic activities and size, 2010-2012

## AÇIKLAMA

## ARAŞTIRMA - GELİŞTİRME

1990 yılında, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından, bilim ve teknoloji göstergeleri alanında gerekli çalışmaların yürütülmesi, geliştirilmesi ve araştırma-geliştirme alanında uluslararası standart ve yöntemlerle uyumlu yeni serilerin oluşturulması çalışmalarına başlanmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu, 1990 yılı için yapılan ilk çalışmadan itibaren AR-GE verilerini bu konuda standart OECD metodolojisi (Bilimsel ve Teknolojik Faaliyetlerin Ölçülmesi: AR-GE Anketleri için Önerilen Standartlar-Frascati) klavuzuna uygun olarak yıllık anketler ile derlemektedir.

AR-GE istatistikleri çalışmasında, kamu kesimi, ticari kesim ve yükseköğretim kesimleri kapsamaktadır. Kamu kesimi ve ticari kesimde AR-GE verileri anketler ile doğrudan AR-GE yapan birimlerden derlenmektedir. Yükseköğretim kesiminde ise bu veriler devlet üniversiteleri için AR-GE yapan birimlerin merkezi kayıtları kullanılarak yapılan detaylı çalışmalarla vakıf üniversiteleri için ise anketler ile elde edilmektedir.

## Tanım ve Kavramlar

**Araştırma ve Deneysel Geliştirme (AR-GE):** Araştırma ve deneysel geliştirme, toplum, kültür ve insan bilgisini de içeren, bilgi birikimini artırmak ve bunu yeni uygulamalarda kullanmak için yapılan, düzenli yaratıcı çalışmalardan oluşur.

AR-GE'yi ilgili benzer etkinliklerden ayıran temel ölçüt, AR-GE'de dikkate değer ölçüde yenilik (özgünlük) bulunmasıdır.

**Ticari kesim:** Birincil faaliyetleri, mal ve hizmet üretmekten azından üretim maliyetlerini karşılayacak bir fiyatla halka satmak olan tüm firma, örgüt ve kurumlar ile esas olarak, bunlara hizmet eden ve kar amaçlamayan özel kuruluşlardır.

Bu kesimin çekirdeğini kar dağıtım ya da dağıtımın özel kuruluşlar oluşturur. Bu kesime ticari kuruluşların ürettiği türden mal ve hizmetleri üretip satan kamu kuruluşları da dahildir. (Kamu İktisadi Teşebbüsleri).

**Kamu kesimi:** Başka şekilde uygun ve ekonomik olarak sağlanamayan ortak hizmetleri veren, fakat bunları normal olarak satmayan, devlet ve toplumun ekonomik ve sosyal piyasasını yöneten, bütün kuruluş, daire ve benzeri organlardır.

**Yükseköğretim kesimi:** Tüm üniversiteler, teknoloji enstitüleri ve ortaöğretim sonrası kurumlardan oluşur. Ayrıca, yüksek öğretim kurumlarının doğrudan kontrolünde bulunan, bunlar tarafından yönetilen ya da bu kurumlara bağlı tüm araştırma kuruluşları, deneme istasyonları ve klinikleri de kapsar.

**Araştırmacı:** Yeni bilgi, ürün, süreç, yöntem ve sistemler bulunması ya da geliştirilmesi ile uğraşan mühendis ve bilim adamlarıdır. Bir araştırmacının işinin bilimsel ve teknik yanlarının planlanıp yönetilmesi ile uğraşan işletmeciler ve yöneticiler de bu tanım içine alınır.

**Teknisyen:** Araştırmacıların gözetiminde, bilimsel ve teknik nitelikte çalışmalarla AR-GE projelerine katılan kişiler, öğrenimlerine bakılmaksızın teknisyen olarak alınır.

## EXPLANATION

## RESEARCH - DEVELOPMENT

In 1990, Turkish Statistical Institute started to establish its own structures for developing and implementing studies on Science and Technology Indicators and to re-establish new series on research and development which are in a well-defined grounds conforming with the international standards and methodologies.

Since 1990, R&D data have been compiled with annual surveys in line with the standard OECD methodology for R&D statistics entitled the Measurement of Scientific and Technological Activities: Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development-Frascati Manual.

Studies on R&D statistics cover government sector, business enterprise sector and higher education sector. In government and business enterprise sectors R&D data are collected by two separate questionnaires directed to the units actually performing R&D activities. In higher education sector, R&D data are derived from the unit's registers by detailed studies and by survey.

## Definitions and Concepts

**Research and Experimental Development (R&D):** Research and experimental development comprises creative works undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge, including knowledge of human being, culture and society and the use of this stock of knowledge to devise new applications.

The basic criterion for distinguishing R&D from related activities is the presence in R&D of an appreciable element of novelty.

**Business enterprise sector:** All firms, organizations and institutions whose primary activity is the production of goods or services for sale to the general public at a price intended approximately to cover at least the cost of production and the private non-profit institutes mainly serving them.

The core of the sector is made up of private enterprises whether or not they distribute profit. In addition, it includes public enterprises mainly engaged in selling the kind of goods and services which are often produced by business enterprises. (State Economic Enterprises).

**Government sector:** All department offices, and other bodies which are administering the economic and social policy of the state and community and those providing common services which are otherwise can not be provided conveniently economically, but normally not selling these common services.

**Higher education sector:** The sector is comprised of all universities, colleges of technology and other institutes of post secondary education. It also includes all research institutes, experimental stations, and clinics operating under the direct control of or administered by or associated with higher education establishments.

**Researchers:** Researchers are scientists or engineers engaged in the conception or creation of new knowledge, products, processes, methods and systems. Managers and administrators engaged in the planning and management of the scientific and technical aspects of a researcher's work are also included.

**Technicians:** Technicians participate in R&D projects by performing scientific and technical tasks under the supervision of researchers.

**Diğer destek personeli:** AR-GE projelerine (çalışmalarına) katılan ya da projelerle doğrudan ilgili vasıflı ve vasıfsız sanatkar, sekreter ve büro hizmetlilerinden oluşur.

**Tam Zaman Eşdeğeri (TZE):** AR-GE'de çalışan insan gücünün AR-GE faaliyetlerinin kişi-yıl olarak tam zaman eşdeğeri bulunur. Bir TZE bir kişi-yıl olarak düşünülebilir. Böylelikle; çalışma zamanının %30'unu AR-GE'ye, kalanını başka işlere ayıran kişi, 0,3 TZE olarak alınmaktadır.

#### GİRİŞİMLERDE VE HANELERDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI ARAŞTIRMALARI

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından, ilki 2004 yılında olmak üzere AB normlarına uygun olarak Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması gerçekleştirilmektedir. Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması ise ilk defa 2005 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalar ile eAvrupa ve eAvrupa+ girişi kapsamında bilgi toplumu oluşturmaya yönelik çalışmaların mevcut durumunu ve zaman içerisindeki değişimlerini izleme ve değerlendirmede karar alıcılara faydalı olacak veriler derlenmektedir.

#### Tanım ve Kavramlar

**Bilgi ve İletişim (Bilişim) Teknolojileri:** Bilişim teknolojileri; bilginin elektronik yollarla görüntülenmesi, işlenmesi, depolanması ve dağıtımına katkıda bulunan faaliyetlerdir. Bilişim teknolojileri, bilgi teknolojileri (bilgisayar yazılım ve donanımı; son kullanıcılar, ofis, ağı ve veri iletişim ekipmanları) ve iletişim araç ve hizmetlerini kapsamaktadır.

#### YENİLİK

Yenilik istatistikleri; tüm sektörlerde yapılan çalışmaların saptanarak, sektörlerin yenilik yapma, yeni ürün ve proses geliştirme, yeni teknolojiyi kullanma, yayma ve yenilik yapabilme yeteneklerinin tespiti amacıyla bu konuda standart bir metodoloji olan "Oslo El Kitabı" na uygun olarak derlenmektedir.

#### Tanım ve Kavramlar

**Yenilik:** Girişim içi uygulamalarda, girişimin organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş bir ürün (mal veya hizmet), veya süreç, yeni bir pazarlama yöntemi ya da yeni bir organizasyonel yöntemin gerçekleştirilmesidir.

**Yenilik faaliyetleri:** Yeniliklerin uygulanmasına yol açan veya yol açması öngörülen tüm bilimsel, teknolojik, organizasyonel, finansal ve ticari adımlardır. Bazı yenilik faaliyetleri kendi başlarına yenilikçi iken, diğerleri yeni faaliyetler olmamakla birlikte yeniliklerin gerçekleştirilmesi için gereklidir. Yenilik faaliyetleri aynı zamanda, özel bir yeniliğin geliştirilmesi ile doğrudan ilişkili olmayan AR-GE'yi de içermektedir.

**Pazarlama yeniliği:** Ürün tasarımı veya ambalajlaması, ürün konumlandırması, ürün tanıtımı (promosyonu) veya fiyatlandırmasında önemli değişiklikleri kapsayan yeni bir pazarlama yöntemidir.

**Organizasyonel yenilik:** Firmanın ticari uygulamalarında, girişimin organizasyonunda veya dış ilişkilerinde yeni bir organizasyonel yöntem uygulanmasıdır.

**Other supporting staff:** Includes skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

**Full-Time Equivalence (FTE):** R&D activities of personnel employed on R&D are measured in full-time equivalence. A FTE may be thought as one person-year. Thus a person who normally spends 30 percent of his or her time in R&D and the rest on other activities should be considered as 0.3 FTE.

#### INFORMATION COMMUNICATION TECHNOLOGY (ICT) USAGE IN ENTERPRISES AND HOUSEHOLDS

"ICT usage survey for households and individuals" has been carried out since 2004 and "ICT usage survey for enterprises" has been carried out since 2005 according to EU norms. Data which would be useful for decision makers for monitoring and evaluating the current situation of the studies on developing Information Society within the frame of eEurope and eEurope+ initiatives, and the changes of them in time has been collected with those survey.

#### Definitions and Concepts

**Information Communication Technologies:** Activities which contribute to the display, processing, storing and transmission of information through electronic means. ICT covers information technology (computer hardware and software; end user, office, network and data communications equipment) and telecommunications equipment and services.

#### INNOVATION

Innovation statistics aim at compiling information for product and process innovation activities, use of new technology and diffusion of the technology. Innovation data have been compiled through surveys in compliance with the standard methodology for innovation statistics entitled "Oslo Manual".

#### Definitions and Concepts

**Innovation:** The implementation of a new or significantly improved product (good or service), or process, a new marketing method, or a new organisational method in business practices, workplace organisation or external relations.

**Innovation activities:** All scientific, technological, organisational, financial and commercial steps which actually, or are intended to, lead to the implementation of innovations. Some innovation activities are themselves innovative, others are not novel activities but are necessary for the implementation of innovations. Innovation activities also include R&D that is not directly related to the development of a specific innovation.

**Marketing innovation:** The implementation of a new marketing method involving significant changes in product design or packaging, product placement, product promotion or pricing.

**Organisational innovation:** The implementation of a new organisational method in the firm's business practices, workplace organisation or external relations.

## 26.1 Gayri safi yurtiçi AR-GE harcaması, 2008-2012

Gross domestic expenditures on R&amp;D, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Gayri safi yurtiçi AR-GE harcaması</b>					
Gross domestic expenditure on R&D (GERD)					
<b>Cari fiyatlarla (Milyon TL) - In current prices (Million TL)</b>	6 893	8 087	9 268	11 154	13 062
<b>Ticari - Business enterprises</b>	3 048	3 235	3 943	4 817	5 891
<b>Kamu - Government</b>	824	1 017	1 061	1 264	1 437
<b>Yükseköğretim - Higher education</b>	3 021	3 836	4 264	5 073	5 734
<b>Satınalma gücü paritesi ile (Milyon ABD \$)</b>					
Purchasing power parity (Million US \$)	7 034	8 819	9 359	11 101	12 518
<b>Dolar (Milyon ABD \$)<sup>(1)</sup> - US Dollar (Million US \$)<sup>(1)</sup></b>	5 381	5 235	6 171	6 653	7 249
<b>Gayri safi yurtiçi AR-GE harcaması / GSYH</b>					
GERD/GDP (%)	7,3	8,5	8,4	8,6	9,2
<b>Kişi başına düşen Gayri Safi Yurtiçi AR-GE harcaması - GERD per capita</b>					
<b>Türk Lirası - Turkish Liras</b>	96,4	111,5	125,7	149,3	172,7
<b>Satınalma gücü paritesi</b>					
Purchasing power parity (\$)	98,4	121,5	127,0	148,6	165,5
<b>Dolar<sup>(1)</sup> - US Dollar<sup>(1)</sup></b>	75,2	72,1	83,7	89,0	95,9

(1) İthalat ağırlıklı ortalama dolar kuru

(1) Import weighted average exchange rate (US \$)

## 26.2 Meslek grubu ve sektöre göre AR-GE insangücü, 2008-2012

R&amp;D personnel by sector of performance (employment) and occupation, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Sayı - Headcount</b>	125 142	135 043	147 417	164 287	184 301
<b>Ticari - Business enterprises sector</b>	33 066	38 657	45 922	55 023	61 378
<b>Araştırmacı - Researcher</b>	20 548	24 523	29 800	35 191	39 296
<b>Teknisyen ve eşdeğeri - Technician</b>	8 465	9 949	11 589	14 531	16 196
<b>Diğer destek personeli - Other</b>	4 053	4 185	4 533	5 301	5 886
<b>Kamu - Government sector</b>	11 893	13 105	13 598	14 076	14 445
<b>Araştırmacı - Researcher</b>	5 692	6 632	7 099	7 073	7 359
<b>Teknisyen ve eşdeğeri - Technician</b>	1 478	1 567	1 733	1 862	1 765
<b>Diğer destek personeli - Other</b>	4 723	4 906	4 766	5 141	5 321
<b>Yükseköğretim - Higher education sector</b>	80 183	83 281	87 897	95 188	108 478
<b>Araştırmacı - Researcher</b>	80 183	83 281	87 897	95 188	108 478
<b>Teknisyen ve eşdeğeri - Technician</b>	-	-	-	-	-
<b>Diğer destek personeli - Other</b>	-	-	-	-	-
<b>Tam Zaman Eşdeğeri (TZE) - Full Time Equivalent (FTE)</b>	67 244	73 521	81 792	92 801	105 122
<b>Ticari - Business enterprises sector</b>	27 462	31 476	37 522	45 408	52 233
<b>Araştırmacı - Researcher</b>	18 025	21 019	25 342	30 404	35 034
<b>Teknisyen ve eşdeğeri - Technician</b>	6 550	7 597	9 035	11 259	12 861
<b>Diğer destek personeli - Other</b>	2 886	2 860	3 145	3 745	4 338
<b>Kamu - Government sector</b>	9 871	11 007	11 357	11 749	12 088
<b>Araştırmacı - Researcher</b>	4 874	5 703	6 087	6 060	6 288
<b>Teknisyen ve eşdeğeri - Technician</b>	1 061	1 176	1 317	1 391	1 325
<b>Diğer destek personeli - Other</b>	3 936	4 129	3 954	4 297	4 476
<b>Yükseköğretim - Higher education sector</b>	29 912	31 037	32 913	35 644	40 801
<b>Araştırmacı - Researcher</b>	29 912	31 037	32 913	35 644	40 801
<b>Teknisyen ve eşdeğeri - Technician</b>	-	-	-	-	-
<b>Diğer destek personeli - Other</b>	-	-	-	-	-

## 26.3 Harcama grubu ve finans kaynağına göre sektörlerin AR-GE harcaması, 2011-2012

Gross domestic expenditure on R&amp;D by type of expenditure and source of funds, 2011-2012

(TL)

	Toplam Total	Ticari - Business enterprises	Kamu Government	Yükseköğretim Higher education
2011				
Harcama grubu - Type of expenditure	11 154 149 797	4 817 272 485	1 263 503 530	5 073 373 782
Cari harcama - Current expenditure	9 414 607 412	4 090 761 505	1 007 507 244	4 316 338 663
Personel - Labour	5 726 332 115	2 310 950 262	624 537 278	2 790 844 574
Diğer cari - Other	3 688 275 297	1 779 811 243	382 969 966	1 525 494 088
Yatırım harcaması - Capital expenditure	1 739 542 386	726 510 980	255 996 286	757 035 120
Makine teçhizat - Instrument and equipment	1 301 597 275	603 645 471	169 974 611	527 977 193
Sabit tesis - Land and buildings	437 945 110	122 865 509	86 021 675	229 057 926
Finans kaynağı - Source of funds	11 154 149 797	4 817 272 485	1 263 503 530	5 073 373 782
Yurt içi - Domestic	11 077 576 362	4 780 434 149	1 253 541 861	5 043 600 352
Ticari - Business enterprises	5 111 385 582	4 347 215 430	24 953 082	739 217 071
Kamu - Government	3 262 526 900	429 306 730	1 228 012 920	1 605 207 250
Yükseköğretim <sup>(1)</sup> - Higher education	2 325 466 802	1 424 140	40 055	2 324 002 607
Diğer <sup>(2)</sup> - Other	378 197 077	2 487 849	535 804	375 173 424
Yurt dışı - Foreign	76 573 436	36 838 336	9 961 669	29 773 431
2012				
Harcama grubu - Type of expenditure	13 062 263 394	5 891 214 749	1 436 923 417	5 734 125 228
Cari harcama - Current expenditure	11 305 311 628	5 171 323 990	1 212 079 956	4 921 907 681
Personel - Labour	6 892 626 906	2 937 207 043	701 021 702	3 254 398 160
Diğer cari - Other	4 412 684 722	2 234 116 947	511 058 254	1 667 509 521
Yatırım harcaması - Capital expenditure	1 756 951 767	719 890 759	224 843 461	812 217 547
Makine teçhizat - Instrument and equipment	1 349 081 512	620 179 426	158 361 666	570 540 420
Sabit tesis - Land and buildings	407 870 255	99 711 333	66 481 795	241 677 127
Finans kaynağı - Source of funds	13 062 263 394	5 891 214 749	1 436 923 417	5 734 125 228
Yurt içi - Domestic	12 984 930 293	5 846 706 093	1 426 679 302	5 711 544 898
Ticari - Business enterprises	6 109 763 761	5 280 266 457	30 809 806	798 687 498
Kamu - Government	3 682 630 666	554 202 537	1 395 727 703	1 732 700 425
Yükseköğretim <sup>(1)</sup> - Higher education	2 750 589 453	1 977 411	10 971	2 748 601 071
Diğer <sup>(2)</sup> - Other	441 946 413	10 259 688	130 822	431 555 903
Yurt dışı - Foreign	77 333 101	44 508 656	10 244 115	22 580 330

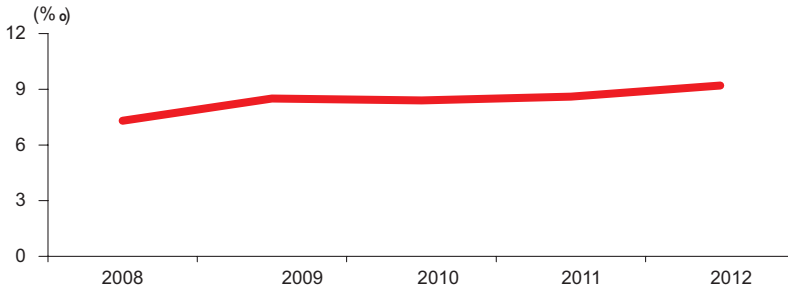
(1) Devlet ve vakıf üniversitelerini kapsar.

(1) Includes public and foundation universities.

(2) Kar amacı gütmeyen kuruluşları kapsar.

(2) Includes private non profit sectors, etc.

## 26.1 AR-GE harcaması / GSYH - GERD / GDP



Veri için tablo 26.1'e bakınız.

For data, see table 26.1.

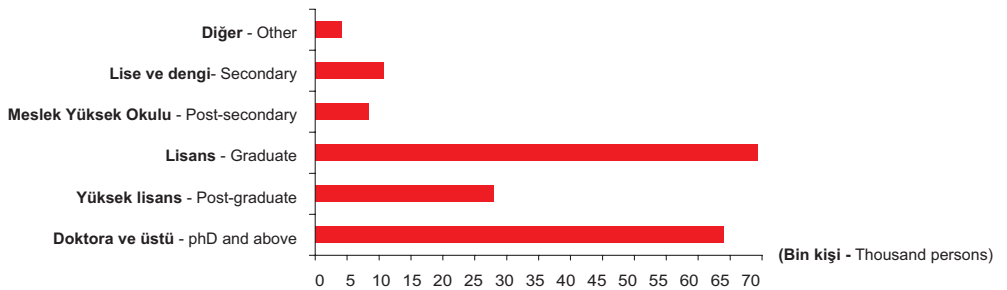
**26.4 Öğrenim durumu ve sektöre göre AR-GE insangücü, 2011-2012**  
R&D personnel by sectors and education level, 2011-2012

	Toplam Total	Ticari - Business enterprises	Kamu Government	Yükseköğretim Higher education
2011				
<b>Sayı - Headcount</b>	164 287	55 023	14 076	95 188
<b>Doktora ve üstü - PhD and above</b>	58 276	1 688	1 468	55 120
<b>Yüksek lisans - Post-graduate</b>	23 399	9 137	2 946	11 316
<b>Lisans - Graduate</b>	60 734	28 241	3 741	28 752
<b>Meslek Yüksekokulu - Post-secondary</b>	7 403	6 217	1 186	-
<b>Lise ve dengi - Secondary</b>	10 270	8 055	2 215	-
<b>Diğer - Other</b>	4 205	1 685	2 520	-
<b>Tam Zaman Eşdeğeri (TZE) - Full Time Equivalent (FTE)</b>	92 801	45 408	11 749	35 644
<b>Doktora ve üstü - PhD and above</b>	22 193	1 465	1 207	19 520
<b>Yüksek lisans - Post-graduate</b>	15 197	8 139	2 625	4 433
<b>Lisans - Graduate</b>	38 562	23 692	3 179	11 692
<b>Meslek Yüksekokulu - Post-secondary</b>	5 997	5 024	973	-
<b>Lise ve dengi - Secondary</b>	7 833	5 982	1 852	-
<b>Diğer - Other</b>	3 019	1 106	1 913	-
2012				
<b>Sayı - Headcount</b>	184 301	61 378	14 445	108 478
<b>Doktora ve üstü - PhD and above</b>	63 887	1 803	1 523	60 561
<b>Yüksek lisans - Post-graduate</b>	27 860	10 006	3 177	14 677
<b>Lisans - Graduate</b>	69 247	32 162	3 845	33 240
<b>Meslek Yüksekokulu - Post-secondary</b>	8 400	7 126	1 274	-
<b>Lise ve dengi - Secondary</b>	10 735	8 543	2 192	-
<b>Diğer - Other</b>	4 172	1 738	2 434	-
<b>Tam Zaman Eşdeğeri (TZE) - Full Time Equivalent (FTE)</b>	105 122	52 233	12 088	40 801
<b>Doktora ve üstü - PhD and above</b>	24 369	1 594	1 284	21 491
<b>Yüksek lisans - Post-graduate</b>	17 717	9 047	2 777	5 894
<b>Lisans - Graduate</b>	44 684	27 959	3 309	13 416
<b>Meslek Yüksekokulu - Post-secondary</b>	6 877	5 846	1 031	-
<b>Lise ve dengi - Secondary</b>	8 412	6 570	1 842	-
<b>Diğer - Other</b>	3 063	1 217	1 846	-

**26.2 Öğrenim durumuna göre AR-GE insangücü (Sayı)**

R&D personnel by education level (Headcount)

2012



## 26.5 İktisadi faaliyet kolu ve harcama grubuna göre ticari kesim AR-GE harcamaları, 2011

Business enterprise expenditure on R&amp;D by economic activities and type of costs, 2011

(TL)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity	Toplam Total	Cari harcama Current costs		Yatırım harcaması Capital costs	
			Personel Labour	Diğer Other	Makine teçhizat Instruments and equipment	Sabit tesis Land and buildings
	<b>Toplam-Total</b>	4 817 272 485 2 310 950 262 1 779 811 243			603 645 471	122 865 509
1-3	<b>Tarım, ormancılık ve balıkçılık</b> Agriculture, forestry and fishing	12 828 103	3 577 846	6 937 149	1 345 587	967 521
5-9	<b>Madencilik ve taş ocaklığı</b> Mining and quarrying	19 151 740	5 229 802	5 207 611	7 721 280	993 047
10-33	<b>İmalat</b> Manufacturing	2 569 482 039 1 106 534 217 1 012 707 554			397 897 156	52 343 112
10	<b>Gıda ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of food products	74 392 093	36 982 583	24 915 916	11 280 272	1 213 322
11	<b>İçeceklerin imalatı</b> Manufacture of beverages	1 341 411	800 426	457 085	83 900	0
13	<b>Tekstil ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of textiles	80 164 467	29 069 131	23 807 813	25 928 755	1 358 768
14	<b>Giyim eşyalarının imalatı</b> Manufacture of wearing apparel	13 276 456	7 467 337	4 811 287	982 832	15 000
15	<b>Deri ve ilgili ürünlerin imalatı</b> Manufacture of leather and related products	2 496 050	1 560 222	585 816	345 012	5000
16	<b>Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı</b> - Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials	3 418 480	1 158 861	758 506	1 401 113	100000
17	<b>Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of paper and paper products	4 360 727	1 890 308	2 276 478	184 868	9 073
18	<b>Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b> Printing and reproduction of recorded media	3 183 872	2 541 590	542 640	99 642	0
19-20	<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b> Manufacture of coke and refined petroleum products, chemicals and chemical products	196 160 066	89 252 973	75 392 437	24 067 818	7 446 838
21	<b>Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı</b> -Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	194 227 005	48 941 094	88 252 440	54 697 547	2 335 924
22	<b>Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of rubber and plastic products	77 372 520	36 718 170	26 528 131	13 523 716	602 503
23	<b>Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b> Manufacture of other non-metallic mineral products	63 895 176	23 269 634	17 173 803	11 277 920	12 173 819
24	<b>Ana metal sanayii</b> Manufacture of basic metals	53 159 464	25 654 284	16 470 777	9 997 138	1 037 265
25	<b>Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b> Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment	146 512 691	63 780 253	60 244 396	19 353 014	3 135 028
26	<b>Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of computer, electronic and optical products	148 520 942	78 534 762	44 742 227	22 690 540	2 553 413



26.5 İktisadi faaliyet kolu ve harcama grubuna göre ticari kesim AR-GE harcamaları, 2011 (devam)  
Business enterprise expenditure on R&D by economic activities and type of costs, 2011 (continued)

(TL)

NACE İktisadi faaliyet Rev.2 Economic activity	Toplam Total	Cari harcama Current costs		Yatırım harcaması Capital costs	
		Personel Labour	Diğer Other	Makine teçhizat Instruments and equipment	Sabit tesis Land and buildings
27 Elektrikli teçhizat imalatı Manufacture of electrical equipment	311 771 636	137 772 975	129 849 311	40 254 878	3 894 472
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	234 239 922	96 275 736	105 905 052	29 951 038	2 108 096
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı- Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	653 799 411	279 058 230	290 221 368	78 099 503	6 420 310
30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı Manufacture of other transport equipment	250 100 787	115 659 709	83 166 736	43 971 439	7 302 903
31 Mobilya imalatı Manufacture of furniture	15 408 667	7 814 157	5 056 263	2 353 247	185 000
32 Diğer imalatlar Other manufacturing	25 868 185	11 395 957	7 918 119	6 220 831	333 278
33 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı Repair and installation of machinery and equipment	15 812 011	10 935 825	3 630 953	1 132 133	113 100
35 Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı Electricity, gas, steam and air conditioning supply	11 721 311	6 332 309	4 267 389	945 888	175 725
36-39 Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri-Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	5 196 689	1 440 176	1 132 994	648 499	1 975 020
36 Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması Water collection, treatment and supply	661 710	401 732	172 728	87 250	0
37 Kanalizasyon Sewerage	1 044 257	451 345	531 965	58 947	2 000
38 Atığın toplanması, işleme ve bertarafı faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı-Waste collection, treatment and disposal activities;materials recovery	3 490 722	587 099	428 301	502 302	1 973 020
41-43 İnşaat Construction	29 258 276	15 993 937	11 466 851	1 496 868	300 620
41 Bina inşaatı Construction of buildings	1 785 596	828 879	699 790	256 927	0
42 Bina dışı yapıların inşaatı Civil engineering	19 058 296	13 306 712	4 880 587	615 997	255 000
43 Özel inşaat faaliyetleri Specialised construction activities	8 414 384	1 858 346	5 886 474	623 944	45 620
45-47 Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı- Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	177 224 480	62 180 861	78 792 661	27 484 483	8 766 475
45 Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı- Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	1 313 595	366 934	466 136	475 525	5 000
46 Toptan ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç) Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	153 440 262	50 799 769	72 417 119	21 792 656	8 430 718
47 Perakende ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)-Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	22 470 623	11 014 158	5 909 406	5 216 302	330 757
49-53 Ulaştırma ve Depolama Transportation and storage	9 997 543	2 864 738	6 107 287	1 025 518	0
55-56 Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri Accommodation and food services activities	0	0	0	0	0
58-63 Bilgi ve iletişim Information and communication	1 137 010 087	766 919 151	309 505 687	56 056 136	4 529 113

## 26.5 İktisadi faaliyet kolu ve harcama grubuna göre ticari kesim AR-GE harcamaları, 2011 (devam)

Business enterprise expenditure on R&amp;D by economic activities and type of costs, 2011 (continued)

					(TL)	
NACE	İktisadi faaliyet Rev.2 Economic activity	Toplam Total	Cari harcama Current costs		Yatırım harcaması Capital costs	
			Personel Labour	Diğer Other	Makine teçhizat Instruments and equipment	Sabit tesis Land and buildings
58-61	<b>Yayıncılık, sinema filmi, video ve televizyon programları yapımıcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama, programcılık ve yayıncılık faaliyetleri, telekomünikasyon</b> Publishing activities, motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities, programming and broadcasting activities telecommunications	274 406 406	189 094 092	59 498 188	24 515 439	1 298 687
62	<b>Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler</b> -Computer programming, consultancy and related activities	851 938 882	570 127 455	247 238 461	31 342 540	3 230 426
63	<b>Bilgi hizmet faaliyetleri</b> Information service activities	10 664 799	7 697 604	2 769 038	198 157	0
64-66	<b>Finans ve sigorta faaliyetleri</b> Financial and insurance activities	93 581 106	33 807 834	30 502 819	29 270 453	0
64	<b>Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)</b> -Financial service activities, except insurance and pension funding	83 973 745	31 727 825	22 975 467	29 270 453	0
65-66	<b>Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç), finansal hizmetler ile sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler</b> Insurance, reinsurance and pension funding, except compulsory social security, activities auxiliary to financial services and insurance activities	9 607 361	2 080 009	7 527 352	0	0
69-75	<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> Professional, scientific and technical activities	735 198 508	296 124 171	308 794 602	77 593 059	52 686 676
69	<b>Hukuk ve muhasebe faaliyetleri</b> Legal and accounting activities	1 311 507	752 564	500 679	58 264	0
70	<b>İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri</b> -Activities of head offices; management consultancy activities	5 399 471	3 839 684	1 398 301	161 486	0
71-72	<b>Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri, bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri</b> Architectural and engineering activities; technical testing and analysis, scientific research and development	707 736 454	278 889 508	300 384 085	75 806 185	52 656 676
73	<b>Reklamcılık ve piyasa araştırması</b> Advertising and market research	11 481 632	8 207 777	2 648 179	620 676	5 000
74	<b>Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> Other professional, scientific and technical activities	4 097 587	2 508 012	992 400	572 175	25 000
75	<b>Veterinerlik hizmetleri</b> Veterinary activities	65 066	25 066	25 000	15 000	0
77-82	<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b> Administrative and support services activities	2 109 765	1 320 423	517 342	247 000	25 000
84	<b>Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik</b> - Public administration and defence; compulsory social security	4 903 815	2 955 282	1 710 191	238 342	0
85	<b>Eğitim</b> Education	3 317 890	2 233 402	677 127	389 361	18 000
86-93	<b>İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor</b> Human health and social work activities	3 260 801	1 573 414	801 153	830 534	55 700
94-96	<b>Diğer hizmet faaliyetleri</b> Other services activities	3 030 332	1 862 699	682 826	455 307	29 500

26.6 İktisadi faaliyet kolu ve harcama grubuna göre ticari kesim AR-GE harcamaları, 2012  
Business enterprise expenditure on R&D by economic activities and type of costs, 2012

(TL)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity	Toplam Total	Cari harcama Current costs		Yatırım harcaması Capital costs	
			Personel Labour	Diğer Other	Makine teçhizat and equipment	Sabit tesis buildings
	<b>Toplam-Total</b>	5 891 214 749	2 937 207 043	2 234 116 947	620 179 426	99 711 333
1-3	<b>Tarım, ormancılık ve balıkçılık</b> Agriculture, forestry and fishing	12 634 510	4 030 985	5 281 177	2 066 170	1 256 178
5-9	<b>Madencilik ve taş ocaklığı</b> Mining and quarrying	17 418 712	6 139 496	5 296 595	5 398 815	583 806
10-33	<b>İmalat</b> Manufacturing	3 124 160 038	1 322 948 063	1 287 333 018	443 772 780	70 106 177
10	<b>Gıda ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of food products	81 026 886	39 247 074	26 278 443	14 380 117	1 121 252
11	<b>İçeceklerin imalatı</b> Manufacture of beverages	1 407 061	797 683	555 119	54 259	0
13	<b>Tekstil ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of textiles	90 364 471	37 940 704	36 963 403	14 389 436	1 070 928
14	<b>Giyim eşyalarının imalatı</b> Manufacture of wearing apparel	15 603 333	9 582 052	5 390 381	271 000	359 900
15	<b>Deri ve ilgili ürünlerin imalatı</b> Manufacture of leather and related products	2 934 952	1 674 771	424 807	835 374	0
16	<b>Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı</b> - Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials	3 298 743	1 279 851	693 892	1 325 000	0
17	<b>Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of paper and paper products	5 801 352	2 214 687	2 798 415	788 250	0
18	<b>Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b> Printing and reproduction of recorded media	3 624 832	2 846 939	550 088	215 805	12 000
19-20	<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b> Manufacture of coke and refined petroleum products, chemicals and chemical products	242 228 332	106 049 069	98 604 476	30 043 671	7 531 116
21	<b>Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı</b> -Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	191 498 784	54 661 335	96 893 476	35 881 526	4 062 447
22	<b>Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of rubber and plastic products	100 160 189	41 356 064	37 524 090	16 573 072	4 706 963
23	<b>Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b> Manufacture of other non-metallic mineral products	79 244 283	29 028 795	37 553 052	11 833 738	828 698
24	<b>Ana metal sanayii</b> Manufacture of basic metals	60 550 143	27 432 192	14 465 822	15 240 925	3 411 204
25	<b>Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b> Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment	190 687 954	81 342 797	64 437 505	39 764 751	5 142 901
26	<b>Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of computer, electronic and optical products	200 438 685	93 224 659	49 896 790	54 839 418	2 477 818
27	<b>Elektrikli teçhizat imalatı</b> Manufacture of electrical equipment	335 307 630	172 534 658	125 596 560	34 280 603	2 895 809
28	<b>Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</b> Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	301 438 937	121 425 093	129 937 816	45 510 722	4 565 306

26.6 İktisadi faaliyet kolu ve harcama grubuna göre ticari kesim AR-GE harcamaları, 2012 (devam)  
Business enterprise expenditure on R&D by economic activities and type of costs, 2012 (continued)

(TL)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity	Toplam Total	Cari harcama Current costs		Yatırım harcaması Capital costs	
			Personel Labour	Diğer Other	Makine teçhizat and equipment	Sabit tesis Land and buildings
29	<b>Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı-</b> Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	788 756 613	336 043 186	342 265 902	89 686 100	20 761 425
30	<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b> Manufacture of other transport equipment	357 774 966	127 326 943	194 853 959	25 440 986	10 153 078
31	<b>Mobilya imalatı</b> Manufacture of furniture	13 836 663	7 995 797	4 470 874	1 043 600	326 392
32	<b>Diğer imalatlar</b> Other manufacturing	37 613 862	15 279 325	12 974 639	8 719 958	639 940
33	<b>Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı</b> Repair and installation of machinery and equipment	20 561 367	13 664 389	4 203 509	2 654 469	39 000
35	<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı</b> Electricity, gas, steam and air conditioning supply	24 616 179	8 435 460	6 611 651	9 256 170	312 898
36-39	<b>Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri-</b> Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	6 071 550	1 981 520	1 414 248	2 618 661	57 121
36	<b>Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması</b> Water collection, treatment and supply	836 681	728 748	92 933	15 000	0
37	<b>Kanalizasyon</b> Sewerage	1 033 076	478 587	280 344	217 024	57 121
38	<b>Atığın toplanması, ıslahı ve bertarafı faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı-</b> Waste collection, treatment and disposal activities;materials recovery	4 201 793	774 185	1 040 971	2 386 637	0
41-43	<b>İnşaat</b> Construction	42 377 586	16 972 728	20 540 137	3 052 621	1 812 100
41	<b>Bina inşaatı</b> Construction of buildings	1 952 243	890 620	641 921	149 702	270 000
42	<b>Bina dışı yapıların inşaatı</b> Civil engineering	18 552 565	12 862 281	4 665 983	776 801	247 500
43	<b>Özel inşaat faaliyetleri</b> Specialised construction activities	21 872 778	3 219 827	15 232 233	2 126 118	1 294 600
45-47	<b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı-</b> Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	156 697 020	73 554 722	58 645 132	23 548 028	949 138
45	<b>Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı-</b> Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	3 265 591	837 692	1 015 636	1 212 263	200 000
46	<b>Toptan ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	121 346 608	59 719 876	46 410 787	14 715 817	500 128
47	<b>Perakende ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)-</b> Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	32 084 821	12 997 154	11 218 709	7 619 948	249 010
49-53	<b>Ulaştırma ve Depolama</b> Transportation and storage	17 925 507	4 650 320	9 711 185	3 554 002	10 000
55-56	<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b> Accommodation and food services activities	485 713	179 733	46 065	183 915	76 000
58-63	<b>Bilgi ve iletişim</b> Information and communication	1 478 267 349	1 029 302 319	379 410 853	62 658 316	6 895 861
58	<b>Yayıncılık faaliyetleri</b> Publishing activities	21 506 604	14 531 000	6 099 919	859 485	16 200
59-60	<b>Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımıcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama, programcılık ve yayıncılık faaliyetleri-</b> Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities,programming and broadcasting activities	1 689 369	1 144 250	486 199	55 420	3 500

26.6 İktisadi faaliyet kolu ve harcama grubuna göre ticari kesim AR-GE harcamaları, 2012 (devam)  
Business enterprise expenditure on R&D by economic activities and type of costs, 2012 (continued)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity	Toplam Total	Cari harcama Current costs		Yatırım harcaması Capital costs	
			Personel Labour	Diğer Other	Makine teçhizat Instruments and equipment	Sabit tesis Land and buildings
61	Telekomünikasyon Telecommunications	316 285 497	226 748 565	64 013 885	25 378 478	144 569
62	Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler-Computer programming, consultancy and related activities	1 122 020 333	774 284 446	305 319 944	35 956 152	6 459 791
63	Bilgi hizmet faaliyetleri Information service activities	16 765 546	12 594 058	3 490 906	408 781	271 801
64-66	Finans ve sigorta faaliyetleri Financial and insurance activities	95 781 112	59 169 602	29 417 960	7 193 550	0
64	Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)-Financial service activities, except insurance and pension funding	84 985 471	54 101 880	24 580 412	6 303 179	0
65	Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç)- Insurance, reinsurance and pension funding, except	9 783 605	4 436 657	4 810 935	536 013	0
66	Finansal hizmetler ile sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler -Activities auxiliary to financial services and insurance activities	1 012 036	631 065	26 613	354358	0
69-75	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler Professional, scientific and technical activities	889 801 712	397 020 372	421 930 987	53 974 499	16 875 854
69	Hukuk ve muhasebe faaliyetleri Legal and accounting activities	628 825	460 333	116 492	52 000	0
70	İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri -Activities of head offices; management consultancy activities	18 232 274	8 467 560	6 526 335	3 114 290	124 089
71-72	Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri, bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri Architectural and engineering activities; technical testing and analysis, scientific research and development	857 518 458	379 228 055	412 483 317	49 065 502	16 741 584
73	Reklamcılık ve piyasa araştırması Advertising and market research	7 034 956	6 084 942	787 290	161 974	750
74-75	Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler veterinerlik hizmetleri- Other professional, scientific and technical activities, veterinary activities	6 387 199	2 779 482	2 017 553	1 580 733	9431
77-82	İdari ve destek hizmet faaliyetleri Administrative and support services activities	2 662 947	1 888 567	396 631	327 749	50 000
84	Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik- Public administration and defence; compulsory social security	6 820 207	4 586 564	1 156 989	491 304	585 350
85	Eğitim Education	8 473 959	3 370 543	4 917 263	170 153	16 000
86-93	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri Human health and social work activities	3 860 995	1 585 959	919 289	1 254 897	100 850
94-96	Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor faaliyetleri- Arts, entertainment, recreation and other service activities	3 159 653	1 390 090	1 087 767	657 796	24 000

## 26.7 İktisadi faaliyet kolu ve meslek grubuna göre ticari kesim AR-GE insan gücü, 2011

Business enterprises R&amp;D personnel by economic activity and occupation, 2011

A. Sayı - Headcount B. Tam zaman eşdeğeri - Full time equivalent (FTE)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity	Toplam Total	Araştırmacı Researchers	Teknisyen ve eşdeğeri Technicians	Diğer destek personeli Other
	<b>Toplam-Total</b>	A 55 023	35 191	14 531	5 301
		B 45 408	30 404	11 259	3 745
1-3	<b>Tarım, ormancılık ve balıkçılık</b> Agriculture, forestry and fishing	A 255	136	80	39
		B 152	91	40	21
5-9	<b>Madencilik ve taş ocakçılığı</b> Mining and quarrying	A 181	84	65	32
		B 141	69	40	32
10-33	<b>İmalat</b>	A 28 781	16 036	9 348	3 397
	Manufacturing	B 23 079	13 706	7 101	2 272
10	<b>Gıda ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of food products	A 1 039	474	449	116
		B 765	382	309	74
11	<b>İçeceklerin imalatı</b> Manufacture of beverages	A 19	5	6	8
		B 15	3	6	6
13	<b>Tekstil ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of textiles	A 947	583	221	143
		B 726	460	158	109
14	<b>Giyim eşyalarının imalatı</b> Manufacture of wearing apparel	A 316	123	107	86
		B 286	114	97	75
15	<b>Deri ve ilgili ürünlerin imalatı</b> Manufacture of leather and related products	A 81	54	19	8
		B 49	32	16	1
16	<b>Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı - Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</b>	A 66	25	40	1
		B 29	10	19	0
17	<b>Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of paper and paper products	A 77	29	33	15
		B 50	23	18	9
18	<b>Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b> Printing and reproduction of recorded media	A 51	29	20	2
		B 46	26	18	2
19-20	<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b> Manufacture of coke and refined petroleum products, chemicals and chemical products	A 2 051	1 215	648	188
		B 1 779	1 059	562	158
21	<b>Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı- Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</b>	A 932	652	195	85
		B 784	567	169	48
22	<b>Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of rubber and plastic products	A 1 087	495	439	153
		B 778	356	308	113
23	<b>Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b> Manufacture of other non-metallic mineral products	A 882	386	366	130
		B 657	300	289	68
24	<b>Ana metal sanayii</b> Manufacture of basic metals	A 1 107	466	416	225
		B 579	252	186	141
25	<b>Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b> Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment	A 1 973	1 132	605	236
		B 1 534	964	452	118
26	<b>Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of computer, electronic and optical products	A 1 924	1 318	505	101
		B 1 681	1 206	411	64
27	<b>Elektrikli teçhizat imalatı</b> Manufacture of electrical equipment	A 3 166	1 856	1 149	161
		B 2 845	1 694	1 019	132
28	<b>Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</b> Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	A 4 767	2 054	1 892	821
		B 3 009	1 498	1 114	398
29	<b>Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı- Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</b>	A 5 366	3 158	1 589	619
		B 4 899	2 927	1 427	545
30	<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b> Manufacture of other transport equipment	A 1 742	1 408	181	153
		B 1 638	1 366	150	123

## 26.7 İktisadi faaliyet kolu ve meslek grubuna göre ticari kesim AR-GE insangücü, 2011 (devam)

Business enterprises R&amp;D personnel by economic activity and occupation, 2011 (continued)

A. Sayı - Headcount

B. Tam zaman eşdeğeri - Full time equivalent (FTE)

NACE	İktisadi faaliyet	Toplam	Araştırmacı	Teknisyen ve eşdeğeri	Diğer destek personeli	
Rev.2	Economic activity	Total	Researchers	Technicians	Other	
31	<b>Mobilya imalatı</b>	A	363	103	207	53
	Manufacture of furniture	B	307	89	182	36
32	<b>Diğer imalatlar</b>	A	496	280	153	63
	Other manufacturing	B	358	215	108	35
33	<b>Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı</b>	A	329	191	108	30
	Repair and installation of machinery and equipment	B	263	163	82	18
35	<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı</b>	A	260	146	96	18
	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	B	113	75	30	8
36-39	<b>Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri</b> -Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	A	99	65	31	3
		B	52	33	18	0
36	<b>Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması</b>	A	18	12	6	0
	Water collection, treatment and supply	B	12	8	4	0
37	<b>Kanalizasyon</b>	A	32	21	9	2
	Sewerage	B	13	9	3	0
38	<b>Atığın toplanması, ıslahı ve bertarafı faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı</b> -Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	A	49	32	16	1
		B	27	16	11	0
41-43	<b>İnşaat</b>	A	396	317	42	37
	Construction	B	246	200	23	23
41	<b>Bina inşaatı</b>	A	38	22	3	13
	Construction of buildings	B	33	21	1	11
42	<b>Bina dışı yapıların inşaatı</b>	A	254	238	12	4
	Civil engineering	B	145	136	5	4
43	<b>Özel inşaat faaliyetleri</b>	A	104	57	27	20
	Specialised construction activities	B	68	43	16	8
45-47	<b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı</b> - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	A	1 987	1 223	554	210
		B	1 524	939	440	145
45	<b>Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı</b> - Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	A	26	13	7	6
		B	18	9	4	4
46	<b>Toptan ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b>	A	1 589	993	433	163
	Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	B	1 210	759	338	113
47	<b>Perakende ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> -Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	A	372	217	114	41
		B	297	171	98	28
49-53	<b>Ulaştırma ve Depolama</b>	A	117	98	2	17
	Transportation and storage	B	83	77	1	4
55-56	<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b> - Accommodation and food services activities	A	0	0	0	0
		B	0	0	0	0
58-63	<b>Bilgi ve iletişim</b>	A	15 769	11 729	3 158	882
	Information and communication	B	13 873	10 605	2 537	732
58-61	<b>Yayıncılık, sinema filmi, video ve televizyon programları yapıcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama, programcılık ve yayıncılık faaliyetleri, telekomünikasyon</b>	A	2 594	2 289	220	85
	Publishing activities, motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities, programming and broadcasting activities	B	2 507	2 216	210	81
62	<b>Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler</b>	A	12 979	9 298	2 889	792
	Computer programming, consultancy and related activities	B	11 213	8 264	2 299	650
63	<b>Bilgi hizmet faaliyetleri</b>	A	196	142	49	5
	Information service activities	B	153	124	27	1
64-66	<b>Finans ve sigorta faaliyetleri</b>	A	845	621	69	155
	Financial and insurance activities	B	443	242	56	145

## 26.7 İktisadi faaliyet kolu ve meslek grubuna göre ticari kesim AR-GE insangücü, 2011 (devam)

Business enterprises R&amp;D personnel by economic activity and occupation, 2011 (continued)

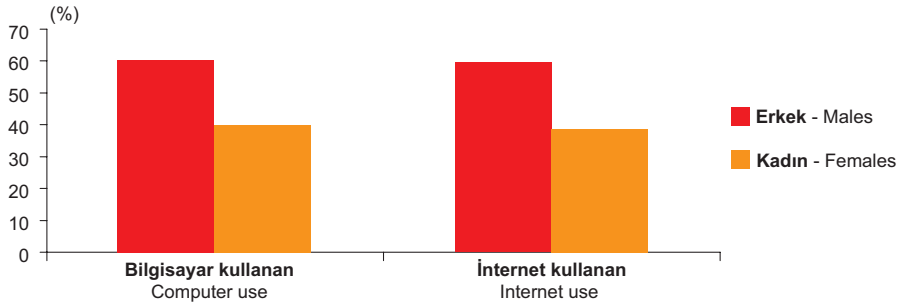
A. Sayı - Headcount B. Tam zaman eşdeğeri - Full time equivalent (FTE)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity		Toplam Total	Araştırmacı Researchers	Teknisyen ve eşdeğeri Technicians	Diğer destek personeli Other
64	<b>Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)</b> Financial service activities, except insurance and pension funding	A	797	590	52	155
		B	400	216	39	145
65-66	<b>Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç), finansal hizmetler ile sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler</b> - Insurance, reinsurance and pension funding, except compulsory social security, activities auxiliary to financial services and insurance activities	A	48	31	17	0
		B	43	26	17	0
69-75	<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> Professional, scientific and technical activities	A	5 983	4 504	1 022	457
		B	5 441	4 186	928	327
69	<b>Hukuk ve muhasebe faaliyetleri</b> Legal and accounting activities	A	45	33	5	7
		B	33	29	3	2
70	<b>İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri</b> Activities of head offices; management consultancy activities	A	175	144	22	9
		B	158	134	20	5
71-72	<b>Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri, bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri</b> Architectural and engineering activities; technical testing and analysis, scientific research and development	A	5 271	3 926	950	395
		B	4 795	3 643	862	290
73	<b>Reklamcılık ve piyasa araştırması</b> Advertising and market research	A	413	348	27	38
		B	390	339	27	24
74	<b>Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> Other professional, scientific and technical activities	A	75	49	18	8
		B	62	40	17	6
75	<b>Veterinerlik hizmetleri</b> Veterinary activities	A	4	4	0	0
		B	2	2	0	0
77-82	<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri-</b> Administrative and support services activities	A	64	32	28	4
		B	43	21	21	1
84	<b>Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik</b> Public administration and defence; compulsory social security	A	88	67	4	17
		B	66	49	1	16
85	<b>Eğitim</b> Education	A	61	51	9	1
		B	52	43	9	1
86-93	<b>İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor-</b> Human health and social work activities	A	69	47	10	12
		B	49	38	5	6
94-96	<b>Diğer hizmet faaliyetleri-</b> Other services activities	A	68	35	13	20
		B	53	32	11	10

## 26.3 Cinsiyete göre bilgisayar ve internet kullanım oranları

Proportion of computer and internet use by gender

2013



Veri için tablo 26.10'a bakınız.

For data, see table 26.10.



## 26.8 İktisadi faaliyet kolu ve meslek grubuna göre ticari kesim AR-GE insan gücü, 2012

Business enterprises R&amp;D personnel by economic activity and occupation, 2012

A. Sayı - Headcount B. Tam zaman eşdeğeri - Full time equivalent (FTE)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity		Toplam Total	Araştırmacı Researchers	Teknisyen ve eşdeğeri Technicians	Diğer destek personeli Other
	<b>Toplam-Total</b>	A	61 378	39 296	16 196	5 886
		B	52 233	35 034	12 861	4 338
1-3	<b>Tarım, ormancılık ve balıkçılık</b> Agriculture, forestry and fishing	A	218	102	79	37
		B	150	69	62	19
5-9	<b>Madencilik ve taş ocaklığı</b> Mining and quarrying	A	200	121	63	16
		B	148	95	40	13
10-33	<b>İmalat</b>	A	31 334	17 433	10 309	3 592
	Manufacturing	B	25 640	15 090	8 035	2 515
10	<b>Gıda ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of food products	A	1 025	593	290	142
		B	752	470	213	69
11	<b>İçeceklerin imalatı</b> Manufacture of beverages	A	20	6	8	6
		B	15	3	7	4
13	<b>Tekstil ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of textiles	A	1 152	707	317	128
		B	826	484	246	96
14	<b>Giyim eşyalarının imalatı</b> Manufacture of wearing apparel	A	349	125	136	88
		B	305	110	114	81
15	<b>Deri ve ilgili ürünlerin imalatı</b> Manufacture of leather and related products	A	72	31	41	0
		B	51	22	30	0
16	<b>Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı - Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</b>	A	44	16	23	5
		B	31	13	15	3
17	<b>Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı</b> Manufacture of paper and paper products	A	73	43	15	15
		B	52	31	14	7
18	<b>Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması</b> Printing and reproduction of recorded media	A	58	27	23	8
		B	51	23	21	7
19-20	<b>Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı</b> Manufacture of coke and refined petroleum products, chemicals and chemical products	A	2 234	1 266	760	208
		B	1 900	1 097	653	150
21	<b>Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı- Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</b>	A	984	725	190	69
		B	851	632	169	50
22	<b>Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of rubber and plastic products	A	1 219	475	530	214
		B	880	346	384	150
23	<b>Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı</b> Manufacture of other non-metallic mineral products	A	941	374	450	117
		B	695	288	330	77
24	<b>Ana metal sanayi</b> Manufacture of basic metals	A	1 023	354	437	232
		B	620	218	241	161
25	<b>Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)</b> Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment	A	2 096	1 160	707	229
		B	1 679	1 017	531	132
26	<b>Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı</b> Manufacture of computer, electronic and optical products	A	2 089	1 401	589	99
		B	1 807	1 273	454	80
27	<b>Elektrikli teçhizat imalatı</b> Manufacture of electrical equipment	A	3 656	2 109	1 281	266
		B	3 296	1 978	1 128	189
28	<b>Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</b> Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	A	4 952	2 205	1 992	755
		B	3 212	1 588	1 222	402
29	<b>Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı- Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</b>	A	6 293	3 675	1 866	752
		B	5 896	3 515	1 720	662
30	<b>Diğer ulaşım araçlarının imalatı</b> Manufacture of other transport equipment	A	1 767	1 493	138	136
		B	1 695	1 466	116	114
31	<b>Mobilya imalatı</b> Manufacture of furniture	A	332	106	180	46
		B	290	91	161	38
32	<b>Diğer imalatlar</b> Other manufacturing	A	572	313	215	44
		B	440	247	170	23

## 26.8 İktisadi faaliyet kolu ve meslek grubuna göre ticari kesim AR-GE insan gücü, 2012 (devam)

Business enterprises R&amp;D personnel by economic activity and occupation, 2012 (continued)

A. Sayı - Headcount B. Tam zaman eşdeğeri - Full time equivalent (FTE)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity	Toplam Total	Araştırmacı Researchers	Teknisyen ve eşdeğeri Technicians	Diğer destek personeli Other
33	<b>Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı</b> Repair and installation of machinery and equipment	383	229	121	33
		297	178	97	21
35	<b>Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım</b> Electricity, gas, steam and air conditioning supply	230	114	100	16
		162	97	51	14
36-39	<b>Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri</b> -Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	85	56	24	5
		65	46	15	5
36	<b>Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması</b> Water collection, treatment and supply	25	20	5	0
		22	19	3	0
37	<b>Kanalizasyon</b> Sewerage	17	8	9	0
		13	8	5	0
38	<b>Atığın toplanması, islahı ve bertarafı faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı</b> -Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	43	28	10	5
		31	20	6	5
41-43	<b>İnşaat</b> Construction	455	341	81	33
		287	220	41	26
41	<b>Bina inşaatı</b> Construction of buildings	38	23	6	9
		36	21	6	9
42	<b>Bina dışı yapıların inşaatı</b> Civil engineering	272	231	33	8
		151	131	15	5
43	<b>Özel inşaat faaliyetleri</b> Specialised construction activities	145	87	42	16
		100	67	21	12
45-47	<b>Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı</b> - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	2 023	1 231	527	265
		1 614	1 009	398	206
45	<b>Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı</b> - Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	55	28	16	11
		33	23	7	2
46	<b>Toptan ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	1 592	988	392	212
		1 275	805	296	174
47	<b>Perakende ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)</b> Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	376	215	119	42
		306	181	95	30
49-53	<b>Ulaştırma ve Depolama</b> Transportation and storage	173	102	45	26
		133	86	33	15
55-56	<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri</b> Accommodation and food services activities	27	13	5	9
		10	6	2	2
58-63	<b>Bilgi ve iletişim</b> Information and communication	18 906	13 957	3 657	1 292
		16 938	12 910	2 998	1 030
58	<b>Yayıncılık faaliyetleri</b> Publishing activities	426	324	76	26
		363	281	67	14
59-60	<b>Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama, programcılık ve yayıncılık faaliyetleri</b> -Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities, programming and broadcasting activities	58	41	17	0
		53	36	17	0
61	<b>Telekomünikasyon</b> Telecommunications	2 587	2 419	87	81
		2 553	2 395	83	75
62	<b>Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler</b> Computer programming, consultancy and related activities	15 541	10 930	3 435	1 176
		13 703	9 972	2 797	934
63	<b>Bilgi hizmet faaliyetleri</b> Information service activities	294	243	42	9
		267	226	34	7
64-66	<b>Finans ve sigorta faaliyetleri</b> Financial and insurance activities	696	481	154	61
		615	433	133	50
64	<b>Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)</b> -Financial service activities, except insurance and pension funding	608	393	154	61
		539	356	133	50
65	<b>Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç)</b> - Insurance, reinsurance and pension funding, except	74	74	0	0
		66	66	0	0

## 26.8 İktisadi faaliyet kolu ve meslek grubuna göre ticari kesim AR-GE insangücü, 2012 (devam)

Business enterprises R&amp;D personnel by economic activity and occupation, 2012 (continued)

A. Sayı - Headcount

B. Tam zaman eşdeğeri - Full time equivalent (FTE)

NACE Rev.2	İktisadi faaliyet Economic activity	Toplam Total	Araştırmacı Researchers	Teknisyen ve eşdeğeri Technicians	Diğer destek personeli Other
66	<b>Finansal hizmetler ile sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler</b> -Activities auxiliary to financial services and insurance activities	A 14 B 11	14 11	0 0	0 0
69-75	<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler</b> Professional, scientific and technical activities	A 6 636 B 6 179	5 084 4 768	1 067 995	485 416
69	<b>Hukuk ve muhasebe faaliyetleri</b> Legal and accounting activities	A 30 B 20	24 17	0 0	6 4
70	<b>İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri</b> -Activities of head offices;management consultancy activities	A 269 B 249	184 173	55 49	30 27
71-72	<b>Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri, bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri</b> Architectural and engineering activities; technical testing and analysis, scientific research and development	A 5 965 B 5 575	4 567 4 299	964 903	434 373
73	<b>Reklamcılık ve piyasa araştırması</b> Advertising and market research	A 271 B 263	235 230	28 27	8 7
74-75	<b>Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler veterinerlik hizmetleri</b> - Other professional, scientific and technical activities, veterinary activities	A 101 B 71	74 50	20 16	7 6
77-82	<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri</b> - Administrative and support services activities	A 56 B 36	26 18	23 13	7 5
84	<b>Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik</b> - Public administration and defence; compulsory social security	A 130 B 106	87 70	22 21	21 14
85	<b>Eğitim</b> Education	A 86 B 73	79 67	2 2	5 4
86-88	<b>İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri</b> Human health and social work activities	A 68 B 41	41 31	21 8	6 1
90-96	<b>Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor faaliyetleri</b> - Arts, entertainment, recreation and other service activities	A 55 B 37	28 19	17 13	10 5

## 26.9 Seçilmiş ülkelerde AR-GE harcaması, 2008-2012

Gross domestic expenditure on R&amp;D in selected countries, 2008-2012

[Satınalma gücü paritesi - Purchasing power parity]

(Milyon ABD \$ - Million current PPP US \$)

	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye - Turkey	(4)7744,5	(4)8900,5	(4)9853,6	(4)11301,8	(4)12517,5
ABD - United States	(2)407 238	(2)406 000	(2)409 599	(2)429 143	(2)453 544
Almanya - Germany	81 970,7	83 133,7	87 831,8	96 971,5	(1)100 247,6
Avusturya - Austria	(1)8 854,1	8 893,8	(1)9 484,5	9 971,2	(1)10 549,9
Fransa - France	46 547,8	49 944,2	(5)50 735,6	53 310,7	(3)54 679,9
İngiltere - United Kingdom	(1)39 396,9	(1)39 581,2	(1)38 143,5	39 217,4	(1)39 109,8
İspanya - Spain	(5)20 414,9	20 632,1	20 338,5	20 107	19 555,7
İtalya - Italy	24 076,1	24 741,5	25 154,4	25 780,8	(3)26 320,5
Japonya - Japan	(5)148 719,2	137 016,8	140 656,9	148 389,2	(1)151 837,2
Hollanda - Netherlands	12 467,8	12 416,7	12 823,6	(5)14 597,9	(3)15 661,2
Kanada - Canada	24 916,8	25 051,8	24 703,4	24 756,8	(3)24 801,1
Norveç - Norway	4 630,5	4 694,5	4 744,4	5 064,4	5 492,6

Kaynak: OECD, Temel Bilim ve Teknoloji Göstergeleri, Cilt 2012/2

Source: OECD, Main Science and Technology Indicators, Volume 2012/2

(1) Ulusal tahmin veya projeksiyon

(1) National estimate or projection

(2) Sermaye harcamalarının çoğu veya tümü hariç tutulmuştur.

(2) Excludes most or all capital expenditures.

(3) Geçici

(3) Provisional

## 26.10 Cinsiyete göre bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2013

Proportion of computer and internet use by gender, 2013

	Bilgisayar - Computer						İnternet - Internet		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females			
<b>Bilgisayar ve İnternet kullananlar</b> Computer and Internet users	49,9	60,2	39,8	48,9	59,3	38,7			
<b>Son üç ay içerisinde (Ocak - Mart)</b> Within the last three months (January - March)	44,3	54,4	34,4	43,2	53,1	33,4			
<b>Üç ay ile bir yıl arasında</b> Between 3 months and a year ago	2,6	2,8	2,3	3,1	3,5	2,6			
<b>Bir yıldan çok oldu</b> More than one year	3,0	3,0	3,1	2,7	2,7	2,6			
<b>Hiç kullanmadı - Never used it</b>	50,1	39,8	60,2	51,1	40,7	61,3			

## 26.11 Son üç ay içinde (Ocak-Mart) bilgisayar ve internet kullanımı, 2013

Individuals using the computer and Internet in the last 3 months (January-March), 2013

	Bilgisayar kullanan Computer use			İnternet kullanan Internet use		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
<b>Yaş grubu - Age group</b>						
16-24	70,6	82,0	59,5	68,7	80,1	57,5
25-34	59,6	70,0	49,1	58,8	69,1	48,4
35-44	47,0	58,2	35,6	45,6	56,7	34,4
45-54	26,1	36,2	15,9	24,9	34,7	15,1
55-64	11,9	18,2	5,8	11,1	16,8	5,7
65-74	4,4	7,8	1,7	4,2	7,5	1,5
<b>Eğitim durumu - Education level</b>						
<b>Bir okul bitirmedir - Literate without a diploma</b>	3,0	6,8	1,9	2,6	6,1	1,5
<b>İlkokul - Primary school</b>	19,0	24,0	14,2	17,9	22,5	13,4
<b>İlköğretim/Ortaokul ve dengi</b> Secondary and vocational secondary school	61,3	67,3	53,3	59,4	65,9	50,7
<b>Lise ve dengi - High and vocational high school</b>	75,9	78,2	72,5	74,5	76,5	71,6
<b>Yükseköğretim, fakülte ve daha üstü</b> Higher education	92,4	92,6	92,1	91,7	91,9	91,4
<b>İşgücüne dahil olanlar - Labour force status</b>						
<b>Ücretli, maaşlı, yevmiyeli - Regular or casual employee</b>	58,9	59,2	58,2	57,8	57,9	57,2
<b>İşveren - Employer</b>	69,0	67,2	74,7	67,5	65,6	73,4
<b>İşveren - Employer</b>	78,0	77,7	80,1	78,6	78,5	80,1
<b>Kendi hesabına çalışan - Self employed</b>	34,7	34,3	38,8	33,8	33,3	38,3
<b>Ücretsiz aile işçisi - Unpaid family worker</b>	21,1	48,7	7,9	20,8	48,8	7,5
<b>İşsiz - Unemployed</b>	56,8	51,0	72,5	55,6	49,7	71,5
<b>İşgücüne dahil olmayanlar - Not in labour force</b>	30,8	41,9	26,8	29,6	40,3	25,8
<b>Ev işleriyle meşgul - Houseworks</b>	20,0	22,2	19,9	19,1	18,5	19,1
<b>Emekli - Retired</b>	20,0	18,0	27,0	18,9	16,9	26,1
<b>Eğitim/öğretimine devam ediyor - Student</b>	90,1	92,9	87,0	87,6	90,5	84,3
<b>Ailevi ve kişisel nedenler - Private and family reasons</b>	43,3	37,4	50,2	43,2	36,3	51,2
<b>Özürü veya hasta - Disabled</b>	7,7	9,7	5,7	7,1	9,2	5,0

Not. İşgücü durumu için referans periyodu 25 - 31 Mart 2013 tarihleri arasındaki anketin uygulandığı dönemdir.

Note. Reference period for the labour force status is 25 - 31 March 2013.

**26.12 Hanelerde bilişim teknolojileri bulunma oranı, 2013**  
Availability of ICT equipments in households, 2013

	(%)	
	Bilişim teknolojilerine sahip olan hane oranı Proportion of households having ICT equipments	İnternete bağlı araçlara sahip olan hane oranı Proportion of households having equipments for internet access
<b>Masaüstü bilgisayar (PC)</b> - Desktop computer	30,5	21,8
<b>Taşınabilir bilgisayar (Dizüstü, tablet vb.)</b> Portable computer (Laptop, notebook, tablet)	33,2	25,6
<b>Cep telefonu</b> - Mobile phone	93,7	29,9
<b>İnternete bağlanabilen TV</b> - Smart TV	7,3	2,9
<b>Oyun konsolu (Playstation, vb.)</b> - Games console	5,0	1,0

**26.13 Son üç ay içinde internet kullanan bireylerin interneti kişisel kullanma amaçları, 2013**

Internet activities of individuals who have accessed the internet in the last 3 months, by private purposes, 2013

	(%)		
Amaçlar - Activities	Türkiye - Turkey	Kent - Urban	Kır - Rural
<b>E - Posta gönderme/alma</b> - Sending / receiving e-mails	62,5	63,8	56,1
<b>İnternet üzerindeki sosyal gruplara katılma</b> - Participating in social networks	73,2	72,1	78,3
<b>Online haber, gazete ya da dergi okuma</b> - Reading online news / newspapers / news magazines	75,6	76,4	71,8
<b>Düzenli olarak bilgi almak için haber servis ya da ürünlerine abone olma</b> Subscribed to news services or products to receive them regularly	21,3	21,8	18,7
<b>Sağlıkla ilgili bilgi arama (yaralanma, hastalık, beslenme, vb.)</b> - Seeking health-related information (e.g. injury, disease, nutrition, improving health, etc.)	59,6	62,4	46,2
<b>Eğitim ve kurslarla ilgili bilgi arama</b> - Looking for information about education, training or course offers	45,9	47,7	37,5
<b>Mal ve hizmetler hakkında bilgi arama</b> - Finding information about goods or services	59,9	62,7	46,3
<b>Yazılım indirme (oyun yazılımları hariç)</b> - Downloading software (other than games software)	19,1	20,0	14,7
<b>Web siteleri aracılığıyla toplumsal veya siyasal konular ile ilgili görüşleri okuma veya paylaşma</b> - Posting opinions on civic or political issues via websites	28,7	28,9	28,0
<b>Toplumsal veya siyasal bir konuda online bir oylamaya katılma</b> - Taking part in on-line consultations or voting to define civic or political issues	12,8	13,6	9,1
<b>Herhangi bir konuda online (çevrimiçi) eğitim alma (yabancı dil, bilgisayar vb.)</b> Doing an online course (in any subject)	8,4	9,0	5,5
<b>Herhangi bir konu ile ilgili bilgi almak için Wikipedia, On-line ansiklopedi vb. kullanma</b> - Consulting wikis to obtain knowledge on any subject	32,6	33,8	26,2
<b>İş arama ya da iş başvurusu yapma</b> - Looking for a job or sending a job application	12,9	13,8	8,4
<b>Profesyonel bir gruba katılma</b> - Participating in professional networks	4,2	4,7	1,7
<b>Seyahat veya seyahat ile ilgili konaklama için online hizmetleri kullanma</b> - Using services related to travel and accommodation	26,6	27,4	25,5
<b>Mal veya hizmet satışı</b> - Selling goods or services	9,3	10,0	6,0
<b>İnternet üzerinden telefonla görüşme / video görüşmesi (webcam ile)</b> Telephoning over the Internet / video calls (via webcam) over the Internet	55,1	56,6	47,4
<b>İnternet bankacılığı</b> - Internet Banking	24,8	26,8	15,4

Not.1. Ocak-Mart 2013

2. 16-74 yaş

Note. 1. January-March 2013

2. 16-74 age

## 26.14 2012 yılı Ocak ayında bilgisayar kullanılan ve internet erişimine sahip girişimlerin oranı

Proportion of enterprises which have access to internet and use computer by economic activity and size group in January 2012

İktisadi faaliyet - Economic activity (NACE Rev. 2)	Büyükük grubu - Size group	
	Toplam (10+) - Total (10+)	
	Bilgisayar kullanımı Computer usage	İnternet erişimi Internet access
<b>Genel - General</b>	93,5	92,5
<b>İmalat sanayi (Kısım C) - Manufacturing (Section C)</b>	94,4	93,3
<b>Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri (Kısım D, E)</b>		
Electricity, gas and steam, water supply, sewerage and waste management (Section D, E)	97,8	97,8
<b>İnşaat (Kısım F) - Construction (Section F)</b>	89,0	88,0
<b>Toptan ve perakende ticaret; Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı (Kısım G)</b>		
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles (Section G)	95,5	94,6
<b>Ulaştırma ve depolama (Kısım H) - Transportation and storage (Section H)</b>	93,1	92,0
<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (Kısım I)</b>		
Accommodation and food service activities (Section I)	87,2	85,0
<b>Bilgi ve iletişim (Kısım J) - Information and communication (Section J)</b>	99,3	98,9
<b>Gayrimenkul faaliyetleri (Kısım L) - Real estate activities (Section L)</b>	95,9	95,9
<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler (Bölüm 69 ve 74)</b>		
Professional, scientific and support activities (Division 69-74)	98,1	97,6
<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri (Kısım N) - Administrative and support activities (Section N)</b>	91,9	91,4
<b>Bilgisayarların ve iletişim araç ve gereçlerinin onarımı (Grup 95.1)</b>		
Repair of computers (Group 95.1)	100,0	100,0

## 26.15 2013 yılı Ocak ayında bilgisayar kullanılan ve internet erişimine sahip girişimlerin oranı

Proportion of enterprises which have access to internet and use computer by economic activity and size group in January 2013

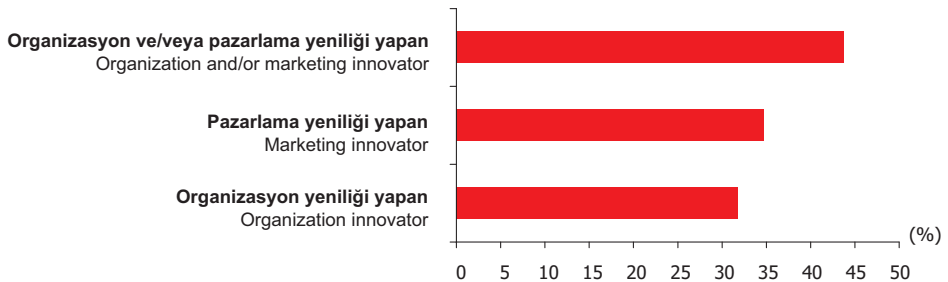
İktisadi faaliyet - Economic activity (NACE Rev. 2)	Büyükük grubu - Size group	
	Toplam (10+) - Total (10+)	
	Bilgisayar kullanımı Computer usage	İnternet erişimi Internet access
<b>Genel - General</b>	92,0	90,8
<b>İmalat sanayi (Kısım C) - Manufacturing (Section C)</b>	90,0	88,4
<b>Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım ile su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri (Kısım D, E) - Electricity, gas and steam, water supply, sewerage and waste management (Section D,E)</b>		
Electricity, gas and steam, water supply, sewerage and waste management (Section D,E)	95,8	93,6
<b>İnşaat (Kısım F) - Construction (Section F)</b>	91,4	90,3
<b>Toptan ve perakende ticaret; Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı (Kısım G)</b>		
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles (Section G)	96,3	95,7
<b>Ulaştırma ve depolama (Kısım H) - Transportation and storage (Section H)</b>	90,5	89,7
<b>Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (Kısım I) - Accommodation and food service activities (Section I)</b>		
Accommodation and food service activities (Section I)	84,7	83,4
<b>Bilgi ve iletişim (Kısım J) - Information and communication (Section J)</b>	98,1	97,0
<b>Gayrimenkul faaliyetleri (Kısım L) - Real estate activities (Section L)</b>	94,4	91,8
<b>Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler (Bölüm 69-74) - Professional, scientific and support activities (Division 69-74)</b>		
Professional, scientific and support activities (Division 69-74)	93,0	91,1
<b>İdari ve destek hizmet faaliyetleri (Kısım N) - Administrative and support activities (Section N)</b>	89,5	87,8
<b>Bilgisayarların ve iletişim araç ve gereçlerinin onarımı (Grup 95.1) - Repair of computers (Group 95.1)</b>	97,3	97,3

## 26.16 İktisadi faaliyet kolu ve büyüklük grubuna göre yenilikçi girişimler ve yenilik türleri, 2010-2012

(%)

NACE Rev.2 ve büyüklük grubu (Kişi)	Yenilikçi girişimler Innovative enterprises	Organizasyon ve/veya pazarlama yeniliği yapan Organization and/or marketing innovator	Organizasyon yeniliği yapan Organization innovator	Pazarlama yeniliği yapan Marketing innovator
Genel	48,5	43,7	31,7	34,7
Sanayi	49,8	44,4	31,2	37,1
5-9 Madencilik ve taşocaklığı	37,7	30,7	26,0	18,8
10-33 İmalat sanayi	50,4	45,1	31,5	38,1
35 Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	39,1	34,2	31,3	19,8
36-39 Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	35,5	30,4	24,2	13,6
Hizmet	50,3	42,9	32,3	31,6
46 Toptan ticaret	49,7	47,0	32,7	38,1
49-53 Ulaştırma ve depolama	40,1	33,6	27,4	19,2
58-63 Bilgi ve iletişim	67,0	60,9	51,2	49,8
64-66 Finans ve sigorta faaliyetleri	45,2	41,9	36,7	25,1
71 Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri teknik test ve analiz faaliyetleri	39,8	35,0	30,4	19,9
72 Bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri	88,1	76,2	66,7	61,9
73 Reklamcılık ve piyasa araştırması	50,5	47,9	40,8	38,5
Büyüklük grubu (çalışan sayısına göre)				
Toplam	48,5	43,7	31,7	34,7
10-49	46,5	41,9	30,0	33,5
50-249	56,1	50,2	37,5	39,0
250+	66,3	61,0	49,6	45,1

26.4 Girişimlerde organizasyon ve pazarlama yeniliği faaliyetleri  
Organisation and/or marketing innovative enterprises  
2010 - 2012



26.16 Innovative enterprises and types of innovation activities by economic activities and size, 2010-2012

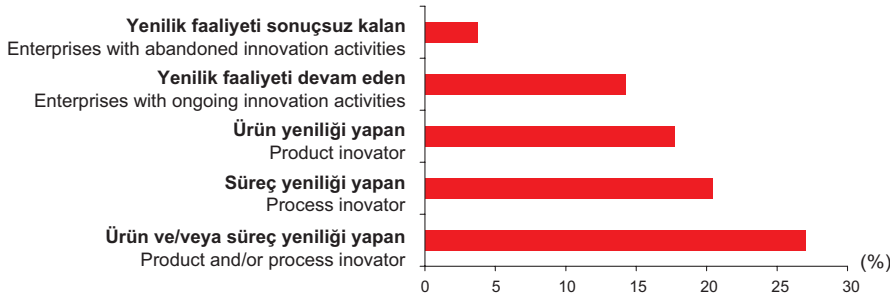
(%)

Ürün ve/veya süreç yeniliği yapan Product and/or process innovator	Ürün yeniliği yapan Product innovator	Süreç yeniliği yapan Process innovator	Yenilik faaliyeti sonuçsuz kalan Enterprises with abandoned innovation activities	Yenilik faaliyeti devam eden Enterprises with ongoing innovation activities	NACE Rev. 2 and size (Person)
27,0	17,7	20,4	3,7	14,2	General
29,5	19,2	21,9	3,9	15,6	Industry
24,6	12,8	17,1	4,4	14,9	Mining and quarrying 5-9
29,8	19,6	22,2	3,9	15,8	Manufacturing 10-33
					Electricity, gas steam and air conditioning supply 35
21,3	10,0	15,3	3,5	10,0	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities 36-39
17,2	7,9	12,2	0,9	7,5	Services
23,9	15,8	18,6	3,4	12,6	Wholesale trade 46
23,4	15,6	17,7	3,3	12,0	Transportation and storage 49-53
21,0	12,5	17,2	1,9	9,8	Information and communication 58-63
49,1	38,8	37,1	9,3	32,2	Financial and insurance activities 64-66
24,0	14,6	20,5	2,7	14,8	Architectural and engineering activities; technical testing and analysis 71
21,8	14,8	17,3	4,6	11,5	Scientific research and development 72
81,0	57,1	64,3	4,8	61,9	Advertising and market research 73
24,5	16,4	18,3	5,5	16,6	Size groups
27,0	17,7	20,4	3,7	14,2	Total
24,8	16,4	18,7	3,5	12,9	10-49
34,4	21,6	26,0	3,8	18,8	50-249
46,4	32,7	37,5	7,4	27,9	250+

## 26.5 Yenilikçi girişimler ve yenilik türleri

Innovative enterprises and types of innovation activities

2010 - 2012





İÇİNDEKİLER	Sayfa Page	CONTENTS
<b>Açıklama</b>	<b>440</b>	<b>Explanation</b>
<b>Harita</b>		<b>Map</b>
27.1 İllere göre mutluluk düzeyi, 2013	451	27.1 Level of happiness by province, 2013
<b>Grafik</b>		<b>Graphs</b>
27.1 Genel mutluluk düzeyi, 2013	443	27.1 General level of happiness, 2013
27.2 2014 yılından hayata ilişkin beklentiler	451	27.2 Expectations for life for 2014
<b>Tablo</b>		<b>Tables</b>
27.1 Genel mutluluk düzeyi, 2009-2013	441	27.1 General level of happiness, 2009-2013
27.2 Gelecekte umut düzeyi, 2009-2013	441	27.2 Level of hope, 2009-2013
27.3 Bir yıl sonrası için genel olarak yaşama ilişkin beklentiler, 2009-2013	442	27.3 General life expectations for the next year, 2009-2013
27.4 Beş yıl sonrası için kişisel gelişim tahmini, 2009-2013	442	27.4 Personal development estimate for five years later, 2009-2013
27.5 Genel mutluluk düzeyi, 2013	443	27.5 General level of happiness, 2013
27.6 İllere ve cinsiyete göre mutluluk düzeyi, 2013	444	27.6 Level of happiness by province and sex, 2013
27.7 Mutluluk kaynağı kişi ve değerler, 2013	446	27.7 Persons and values that are sources of happiness, 2013
27.8 Memnuniyet, 2013	446	27.8 Satisfaction, 2013
27.9 Kamu hizmetlerinden memnuniyet, 2013	447	27.9 Satisfaction from public services, 2013
27.10 Umut düzeyi, 2013	447	27.10 Level of hope, 2013
27.11 Beş yıl öncesine göre gelişmişlik değerlendirmesi, 2013	448	27.11 Personal development assessment with respect to five years ago, 2013
27.12 Beş yıl sonrası için gelişme beklentisi, 2013	449	27.12 Personal development expectation for five years later, 2013
27.13 2014 yılından beklentiler	450	27.13 Expectations for year 2014

## AÇIKLAMA

## YAŞAM MEMNUNİYETİ

**Yaşam Memnuniyeti Araştırması'nın amacı:** Türkiye'deki bireylerin genel mutluluk düzeyine ilişkin algısını, temel yaşam alanlarındaki genel memnuniyetini ve kamu hizmetlerinden memnuniyetini ölçmek ve bunların zaman içindeki değişimini takip etmektir.

**Coğrafi kapsam:** Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan tüm yerleşim yerleri kapsama dahil edilmiştir. Bu yerleşim yerleri, Kurumun diğer anket çalışmalarında da kullanılmakta olan kent-kır tanımı dikkate alınarak iki tabakaya ayrılmıştır.

**Kapsanan kitle:** Anket çalışmasında Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan 18 ve daha yukarı yaştaki tüm hanehalkı fertleri kapsama alınmıştır.

**Örneklem birimi:** Nihai örneklem birimi olarak hanehalkı ve örnek hanehalklarındaki 18+ yaşta tüm bireylerdir.

## Tanım ve Kavramlar

**Mutluluk:** Acı, keder ve ızdırabın yokluğu ve bunların yerine sevinç, neşe ve tatmin duygularının varlığıyla karakterize edilen durum; hayattan genel olarak memnun olma hali.

**Memnuniyet:** İhtiyaçların ve isteklerin karşılanmasından doğan tatmin duygusu.

**Umut düzeyi:** Anket kapsamında görüşülen bireylerin "çok umutlu", "umutlu", "umutlu değil" ve "hiç umutlu değil" kategorileri itibarıyla umut düzeylerini derecelendirmeleri.

## EXPLANATION

## LIFE SATISFACTION

**The purpose of Life Satisfaction Survey:** To measure the general happiness level perception of the individuals and, the general satisfaction of the individuals from main life areas and from public services, and to follow up the changes in this satisfaction in time.

**Geographic scope:** All the localities within the borders of Turkish Republic have been covered. These localities are divided into two parts considering the rural area and urban area definitions, that are used in other surveys of the Institute.

**Covered mass:** Citizens living in the households within the borders of Turkish Republic, and who are 18 years of age and over have been covered.

**Sampling unit:** Households and individuals who are 18 years of age and over at the sample households has been defined to be the final sampling unit.

## Definitions and Concepts

**Happiness:** The situation characterized by the lack of pain, sorrow and persecution and by presence of joy, cheerfulness and satisfaction; that is, being satisfied in generally with life.

**Satisfaction:** The feeling of satisfaction arising from meeting the needs and desires.

**Level of hope:** The grading of the hope of individuals interviewed within the scope of the survey, as "very hopeful", "hopeful", "not hopeful" and "not hopeful at all".

## 27.1 Genel mutluluk düzeyi, 2009-2013

General level of happiness, 2009-2013

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>					
<b>Çok mutlu - Very happy</b>	7,7	9,2	8,5	8,5	9,6
<b>Mutlu - Happy</b>	46,6	52,0	53,6	52,5	49,5
<b>Orta - Neither happy, nor unhappy</b>	31,1	28,1	28,0	28,9	30,2
<b>Mutsuz - Unhappy</b>	11,5	8,8	8,0	8,3	8,2
<b>Çok mutsuz - Very unhappy</b>	3,1	2,0	1,9	1,8	2,6
<b>Kadın - Females</b>					
<b>Çok mutlu - Very happy</b>	8,9	9,7	9,2	9,1	10,1
<b>Mutlu - Happy</b>	49,2	53,0	55,3	53,7	51,8
<b>Orta - Neither happy, nor unhappy</b>	29,6	27,3	26,2	28,1	28,5
<b>Mutsuz - Unhappy</b>	9,5	7,6	7,3	7,2	7,3
<b>Çok mutsuz - Very unhappy</b>	2,8	2,4	2,0	1,9	2,4
<b>Erkek - Males</b>					
<b>Çok mutlu - Very happy</b>	6,4	8,6	7,8	7,9	9,1
<b>Mutlu - Happy</b>	43,9	51,0	51,6	51,2	47,0
<b>Orta - Neither happy, nor unhappy</b>	32,7	28,9	30,0	29,7	32,0
<b>Mutsuz - Unhappy</b>	13,7	9,9	8,8	9,5	9,1
<b>Çok mutsuz - Very unhappy</b>	3,4	1,6	1,8	1,8	2,8

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

## 27.2 Gelecekte umut düzeyi, 2009-2013

Level of hope, 2009-2013

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>					
<b>Çok umutlu - Very hopeful</b>	4,6	6,8	7,0	6,8	6,5
<b>Umutlu - Hopeful</b>	60,9	66,0	68,2	69,8	70,6
<b>Umutlu değil - Not hopeful</b>	26,8	22,5	19,6	18,9	16,7
<b>Hiç umutlu değil - Not hopeful at all</b>	7,8	4,8	5,2	4,5	6,3
<b>Kadın - Females</b>					
<b>Çok umutlu - Very hopeful</b>	4,0	5,0	5,0	6,0	5,2
<b>Umutlu - Hopeful</b>	64,0	67,9	69,9	70,9	72,3
<b>Umutlu değil - Not hopeful</b>	24,7	22,2	20,3	18,7	16,6
<b>Hiç umutlu değil - Not hopeful at all</b>	7,4	4,9	4,8	4,4	5,9
<b>Erkek - Males</b>					
<b>Çok umutlu - Very hopeful</b>	5,2	8,7	9,2	7,6	7,8
<b>Umutlu - Hopeful</b>	57,6	64,0	66,4	68,7	68,8
<b>Umutlu değil - Not hopeful</b>	29,1	22,8	18,9	19,1	16,8
<b>Hiç umutlu değil - Not hopeful at all</b>	8,1	4,6	5,6	4,6	6,6

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

## 27.3 Bir yıl sonrası için genel olarak yaşama ilişkin beklentiler, 2009-2013

General life expectations for the next year, 2009-2013

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>					
<b>Daha iyi olacak</b> - Will be better	23,5	32,8	32,4	33,7	33,8
<b>Aynı olacak</b> - Will be the same	48,5	43,6	43,5	44,9	39,2
<b>Daha kötü olacak</b> - Will be worse	14,7	9,2	9,3	10,0	11,2
<b>Fikri yok</b> - No idea	13,4	14,4	14,8	11,4	15,9
<b>Kadın - Females</b>					
<b>Daha iyi olacak</b> - Will be better	23,6	29,0	30,7	32,9	32,3
<b>Aynı olacak</b> - Will be the same	49,2	45,0	43,9	44,9	39,7
<b>Daha kötü olacak</b> - Will be worse	11,4	7,9	7,6	8,0	9,2
<b>Fikri yok</b> - No idea	15,7	18,0	17,8	14,1	18,7
<b>Erkek - Males</b>					
<b>Daha iyi olacak</b> - Will be better	23,2	36,8	34,2	34,5	35,3
<b>Aynı olacak</b> - Will be the same	47,7	42,1	43,1	44,9	38,7
<b>Daha kötü olacak</b> - Will be worse	18,3	10,6	11,1	12,0	13,1
<b>Fikri yok</b> - No idea	10,8	10,5	11,6	8,6	12,9

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

## 27.4 Beş yıl sonrası için kişisel gelişim tahmini, 2009-2013

Personal development estimate for five years later, 2009-2013

(%)

	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Toplam - Total</b>					
<b>Gelişecek</b> - Will develop	26,9	35,8	35,0	37,3	35,2
<b>Aynı seviyede kalacak</b> - Will remain same	34,8	31,7	32,7	32,7	31,5
<b>Gerileyecek</b> - Will be worse	21,5	14,9	14,2	15,5	16,6
<b>Fikri yok</b> - No idea	16,7	17,7	18,0	14,5	16,7
<b>Kadın - Females</b>					
<b>Gelişecek</b> - Will develop	27,1	32,4	33,0	35,6	33,4
<b>Aynı seviyede kalacak</b> - Will remain same	34,8	32,2	33,4	32,9	32,5
<b>Gerileyecek</b> - Will be worse	18,4	13,4	12,7	13,7	14,4
<b>Fikri yok</b> - No idea	19,7	22,1	20,9	17,8	19,7
<b>Erkek - Males</b>					
<b>Gelişecek</b> - Will develop	26,8	39,3	37,2	39,0	37,1
<b>Aynı seviyede kalacak</b> - Will remain same	34,9	31,1	31,9	32,6	30,5
<b>Gerileyecek</b> - Will be worse	24,9	16,5	15,8	17,3	18,9
<b>Fikri yok</b> - No idea	13,5	13,1	15,1	11,1	13,5

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

## 27.5 Genel mutluluk düzeyi, 2013

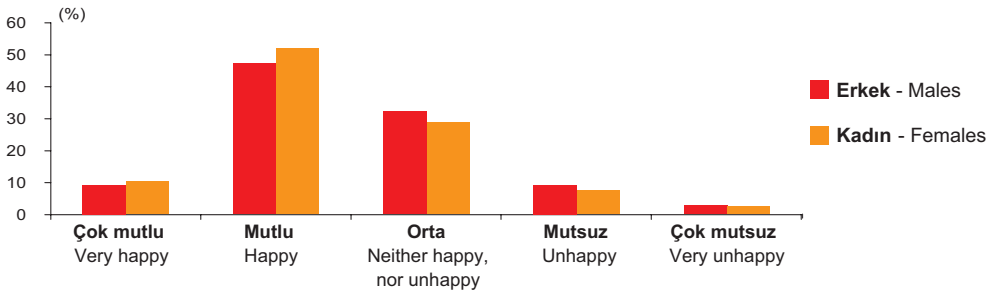
General level of happiness, 2013

(%)

	Mutlu - Happy		Orta - Neither happy, nor unhappy		Mutsuz - Unhappy	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
	Males	Females	Males	Females	Males	Females
<b>Genel mutluluk düzeyi - Level of happiness</b>	56,1	61,9	32,0	28,5	11,9	9,6
<b>Yaş gruplarına göre - By age groups</b>						
18-24	60,9	69,2	29,6	24,1	9,5	6,7
25-34	56,0	64,6	33,1	28,7	10,9	6,7
35-44	52,5	57,8	34,9	32,6	12,5	9,7
45-54	52,2	56,8	34,1	32,3	13,7	11,0
55-64	55,7	60,5	31,3	26,5	13,0	12,9
65+	64,1	62,8	23,9	23,4	12,1	13,7
<b>Öğrenim durumuna göre - By educational status</b>						
<b>Bir okul bitirmeyen</b> -Not completed a school	55,6	60,9	25,8	24,1	18,6	15,0
<b>İlkokul mezunu</b> - Primary school	54,2	60,1	32,8	31,1	13,1	8,8
<b>İlköğretim+Ortaokul mezunu</b> -Primary education, middle school and equivalent	53,9	64,6	34,4	28,4	11,7	6,8
<b>Lise / dengi mezunu</b> - Secondary education and equivalent	56,6	64,5	32,6	29,1	10,8	6,4
<b>Y.Okul / Üniversite mezunu</b> - College, university, master, Ph.D	61,8	63,7	29,8	29,0	8,5	7,3
<b>Medeni duruma göre - By marital status</b>						
<b>Halen evli olan</b> - Married	57,9	64,4	31,0	27,7	11,1	7,9
<b>Evli olmayan</b> - Not married	52,1	55,2	34,3	30,6	13,7	14,2
<b>Sosyal güvenlik kapsamında olma durumuna göre</b>						
By status of being covered by social security						
<b>Sosyal güvenlik kapsamında</b> - Covered by social security	58,1	63,4	32,1	28,5	9,8	8,1
<b>Sosyal güvenlik kapsamında değil</b> - Not covered by social security	47,1	54,7	31,7	28,4	21,2	16,9
<b>Hanehalkı gelir grubuna göre (TL) - By household income intervals</b>						
0-1080	51,1	57,9	31,7	28,5	17,2	13,6
1081-1550	54,7	62,1	34,0	29,0	11,3	8,9
1551-2170	57,6	62,6	32,8	29,8	9,6	7,6
2171-3180	58,7	65,7	33,0	28,6	8,3	5,7
3181+	66,0	69,0	27,7	25,8	6,3	5,3

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

27.1 Genel mutluluk düzeyi - General level of happiness  
2013Veri için tablo 27.1'e bakınız.  
For data, see table 27.1

## 27.6 İllere ve cinsiyete göre mutluluk düzeyi, 2013

Level of happiness by province and sex, 2013

İl Provinces	Mutluluk düzeyi - Level of happiness									(%)
	Mutlu Happy			Orta Neither happy nor unhappy			Mutsuz Unhappy			
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	
<b>Türkiye-Turkey</b>	59,0	56,1	61,9	30,2	32,0	28,5	10,8	11,9	9,6	
Adana	53,0	50,5	55,5	32,5	34,4	30,6	14,5	15,1	14,0	
Adıyaman	65,0	64,2	65,8	23,8	23,9	23,7	11,2	12,0	10,5	
Afyonkarahisar	76,4	69,8	82,7	13,8	17,5	10,3	9,8	12,7	7,0	
Ağrı	60,1	54,2	66,1	23,5	29,8	17,0	16,4	16,0	16,9	
Amasya	66,0	60,2	71,5	27,1	32,4	22,2	6,9	7,3	6,4	
Ankara	56,2	52,8	59,5	33,8	35,4	32,3	10,0	11,8	8,2	
Antalya	49,8	45,3	54,3	38,5	41,1	35,9	11,7	13,5	9,9	
Artvin	62,7	57,5	67,9	27,9	34,0	21,8	9,4	8,5	10,4	
Aydın	53,5	49,0	57,8	34,8	37,7	31,9	11,8	13,3	10,3	
Balıkesir	70,7	68,5	72,8	21,8	23,2	20,6	7,4	8,3	6,6	
Bilecik	63,6	59,5	67,5	30,7	33,0	28,4	5,8	7,5	4,1	
Bingöl	59,5	54,9	63,9	27,2	29,4	25,0	13,4	15,7	11,2	
Bitlis	59,1	56,5	61,7	23,0	22,5	23,5	17,9	21,1	14,8	
Bolu	70,2	67,4	72,8	24,2	26,8	21,8	5,6	5,8	5,5	
Burdur	56,8	54,4	59,1	35,2	36,1	34,5	8,0	9,5	6,5	
Bursa	61,1	59,4	62,7	30,0	31,0	29,0	8,9	9,6	8,3	
Çanakkale	63,6	61,3	65,9	28,6	30,7	26,6	7,7	8,0	7,5	
Çankırı	73,5	72,5	74,4	18,2	18,3	18,1	8,3	9,2	7,5	
Çorum	56,6	54,1	58,9	34,4	36,8	32,0	9,1	9,1	9,1	
Denizli	56,7	54,1	59,3	33,9	35,7	32,1	9,4	10,2	8,6	
Diyarbakır	48,7	43,9	53,3	26,6	27,7	25,5	24,8	28,5	21,2	
Edirne	54,1	48,7	59,3	35,6	39,2	32,0	10,4	12,1	8,8	
Elazığ	51,7	48,4	54,8	32,8	33,7	31,9	15,5	17,9	13,3	
Erzincan	64,6	66,7	62,5	23,4	21,5	25,1	12,1	11,7	12,4	
Erzurum	65,7	63,1	68,2	23,7	25,2	22,3	10,6	11,8	9,5	
Eskişehir	62,7	59,6	65,7	28,0	29,9	26,1	9,3	10,5	8,2	
Gaziantep	58,1	57,1	59,1	28,2	29,8	26,7	13,7	13,1	14,2	
Giresun	65,5	61,5	69,3	27,0	29,9	24,3	7,5	8,6	6,4	
Gümüşhane	61,1	60,0	62,1	31,3	31,2	31,4	7,7	8,8	6,6	
Hakkari	70,6	68,1	73,0	16,2	15,3	17,1	13,2	16,6	9,9	
Hatay	50,3	45,7	54,8	38,0	41,1	35,0	11,7	13,3	10,3	
Isparta	70,4	68,4	72,3	24,1	24,7	23,5	5,6	7,0	4,2	
Mersin	52,8	50,1	55,5	33,7	34,7	32,7	13,5	15,2	11,8	
İstanbul	58,4	55,8	60,9	32,5	34,7	30,3	9,1	9,5	8,8	
İzmir	58,2	57,0	59,5	31,1	31,8	30,5	10,7	11,3	10,0	
Kars	56,5	52,3	60,8	27,8	29,2	26,3	15,7	18,5	12,9	
Kastamonu	60,0	54,2	65,3	32,2	37,4	27,3	7,9	8,4	7,4	
Kayseri	58,1	55,4	60,7	31,4	32,9	30,0	10,5	11,7	9,3	
Kırklareli	53,2	45,4	61,0	34,6	40,1	29,1	12,2	14,5	9,9	
Kırşehir	67,2	67,1	67,3	24,7	25,7	23,8	8,1	7,2	8,9	
Kocaeli	57,2	56,2	58,2	34,0	33,7	34,3	8,8	10,1	7,5	
Konya	65,6	60,4	70,5	25,8	28,1	23,7	8,6	11,5	5,8	
Kütahya	73,8	68,6	78,7	19,1	21,9	16,3	7,2	9,5	5,0	

## 27.6 İllere ve cinsiyete göre mutluluk düzeyi, 2013 (devam)

Level of happiness by province and pex, 2013 (continued)

İl Provinces	Mutluluk düzeyi - Level of happiness								
	Mutlu Happy			Orta Neither happy nor unhappy			Mutsuz Unhappy		
	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females
Malatya	53,9	49,1	58,5	31,5	34,3	28,8	14,6	16,6	12,7
Manisa	63,9	64,7	63,2	27,8	26,8	28,8	8,3	8,5	8,1
Kahramanmaraş	68,2	67,1	69,3	23,3	23,9	22,6	8,6	9,0	8,1
Mardin	51,6	49,0	54,1	30,0	30,8	29,3	18,4	20,2	16,7
Muğla	52,4	48,0	56,8	37,8	41,0	34,6	9,8	10,9	8,6
Muş	54,7	49,9	59,4	27,0	30,2	23,8	18,3	19,9	16,8
Nevşehir	64,5	59,7	69,1	27,0	30,1	23,9	8,5	10,2	6,9
Niğde	64,9	63,9	66,0	25,8	26,7	25,0	9,2	9,5	9,0
Ordu	58,2	54,1	62,1	33,1	34,7	31,5	8,8	11,2	6,4
Rize	61,6	55,7	67,1	30,8	34,9	26,9	7,6	9,4	6,0
Sakarya	69,6	66,0	73,2	23,4	24,6	22,1	7,0	9,4	4,6
Samsun	61,0	58,2	63,7	29,3	31,8	26,9	9,7	10,0	9,4
Siirt	71,7	67,9	75,4	17,4	18,4	16,4	10,9	13,7	8,2
Sinop	77,7	76,9	78,4	15,6	14,8	16,4	6,7	8,4	5,2
Sivas	59,5	56,9	62,0	29,1	29,0	29,2	11,4	14,1	8,8
Tekirdağ	56,5	54,0	59,1	33,6	35,0	32,2	9,9	11,0	8,7
Tokat	59,3	51,9	66,4	31,5	37,9	25,4	9,2	10,2	8,3
Trabzon	57,6	54,5	60,5	31,2	33,7	28,9	11,2	11,9	10,6
Tunceli	42,0	40,6	43,4	33,8	32,9	34,8	24,2	26,4	21,8
Şanlıurfa	57,3	53,7	60,8	21,6	23,4	20,0	21,0	23,0	19,2
Uşak	72,3	72,4	72,3	20,4	22,2	18,7	7,3	5,4	9,0
Van	58,7	53,5	63,9	26,9	30,0	23,8	14,4	16,6	12,3
Yozgat	60,7	55,0	66,2	25,8	29,7	22,0	13,5	15,3	11,9
Zonguldak	51,1	47,5	54,5	36,8	38,1	35,5	12,1	14,4	10,0
Aksaray	67,8	66,5	69,1	23,4	23,7	23,1	8,8	9,8	7,8
Bayburt	75,9	78,9	72,9	17,1	14,2	20,1	7,0	6,9	7,0
Karaman	63,0	57,9	68,0	26,0	29,3	22,8	11,0	12,9	9,2
Kırıkkale	75,5	73,4	77,5	16,1	17,5	14,7	8,4	9,2	7,8
Batman	52,3	47,9	56,4	30,6	31,1	30,0	17,2	21,0	13,5
Şirnak	71,4	70,5	72,2	20,9	21,9	19,9	7,8	7,6	7,9
Bartın	60,4	57,9	62,7	30,1	32,0	28,4	9,5	10,1	8,9
Ardahan	60,7	54,9	66,7	25,1	28,9	21,2	14,2	16,2	12,1
Iğdır	59,6	61,7	57,5	26,0	28,1	23,8	14,4	10,3	18,7
Yalova	63,7	63,2	64,2	28,2	27,7	28,7	8,1	9,1	7,1
Karabük	56,4	52,3	60,3	33,1	34,2	32,0	10,5	13,5	7,7
Kilis	60,9	61,0	60,7	23,6	21,6	25,5	15,6	17,4	13,8
Osmaniye	45,8	42,6	48,9	37,3	36,0	38,6	16,9	21,4	12,6
Düzce	72,8	73,7	71,8	17,2	16,4	18,0	10,1	9,9	10,2

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

## 27.7 Mutluluk kaynağı kişi ve değerler, 2013

Persons and values that are sources of happiness, 2013

(%)

	Toplam - Total		Evli olmayan - Not married		Evli olan - Married	
	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>Mutluluk kaynağı kişiler</b>						
Persons that are sources of happiness						
<b>Kendisi</b> - Herself / himself	3,1	1,9	8,0	5,1	0,9	0,7
<b>Çocuklar</b> - Children	7,7	17,9	3,9	16,7	9,3	18,4
<b>Anne / baba</b> - Mother / father	3,4	2,4	9,9	7,5	0,5	0,4
<b>Torunlar</b> - Granddaughters / grandsons	1,4	1,9	0,8	2,8	1,7	1,6
<b>Eş</b> - Spouse	4,4	6,0	0,2	0,1	6,3	8,2
<b>Tüm aile</b> - All of the family	77,6	68,6	71,0	64,3	80,5	70,3
<b>Arkadaşlar</b> - Friends	1,2	0,4	3,3	1,3	0,2	0,1
<b>Diğer</b> - Other	1,3	0,9	3,0	2,2	0,6	0,4
<b>Mutluluk kaynağı olan değerler</b>						
Values that are sources of happiness						
<b>Başarı</b> - Success	11,5	5,7	19,6	11,1	8,0	3,7
<b>İş</b> - Work	3,4	1,3	4,6	2,1	2,8	1,0
<b>Sağlık</b> - Health	63,7	72,2	52,0	66,4	68,9	74,4
<b>Sevgi</b> - Love	14,0	16,4	14,2	15,3	13,9	16,8
<b>Para</b> - Money	5,3	3,0	7,2	3,5	4,4	2,9
<b>Diğer</b> - Other	2,2	1,4	2,4	1,5	2,1	1,3

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

## 27.8 Memnuniyet, 2013

Satisfaction, 2013

(%)

	Memnun - Satisfied		Orta - Neither satisfied nor unsatisfied		Memnun değil Not satisfied	
	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>Genel sağlık durumundan</b> -From own health	78,7	65,7	10,9	16,3	10,4	18,0
<b>İşten</b> - From work	78,8	78,8	9,8	11,1	11,4	10,1
<b>İşyeri ilişkilerinden</b> -From work relations	89,1	87,9	7,6	8,7	3,3	3,5
<b>İşten elde edilen kazançtan</b> - From earning obtained from work	47,7	47,7	19,2	20,3	33,1	31,9
<b>Evlilikten</b> - From marriage	96,4	91,6	2,5	5,8	1,1	2,7
<b>Akraba ilişkilerinden</b> -From relationships with relatives	83,3	87,4	9,2	7,2	7,5	5,4
<b>Arkadaş ilişkilerinden</b> -From relationships with friends	90,5	92,2	6,5	5,1	3,0	2,7
<b>Komşuluk ilişkilerinden</b> -From relationships with neighbors	85,5	88,3	8,7	7,0	5,8	4,7

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey



**27.9 Kamu hizmetlerinden memnuniyet, 2013**  
 Satisfaction from public services, 2013

(%)

	Memnun Satisfied		Orta-Neither satisfied nor unsatisfied		Memnun değil Not satisfied		Fikri yok No idea	
	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>Eğitim hizmetlerinden</b> - From educational services	67,9	71,4	13,4	13,6	18,7	15,0	-	-
<b>Sosyal güvenlik kurumunun hizmetlerinden</b> From the services of social security institution	71,1	68,2	9,1	7,5	11,7	7,5	8,2	16,7
<b>Sağlık hizmetlerinden</b> - From health services	73,7	75,6	10,7	10,5	15,6	13,9	-	-
<b>Asayiş hizmetlerinden</b> - From public security services	76,4	82,4	9,9	9,1	13,7	8,5	-	-
<b>Adli sistemin verdiği hizmet.</b> - From judicial services	55,9	49,7	7,6	5,5	12,4	6,7	24,1	38,1
<b>Ulaştırma hizmetlerinden</b> - From transport services	76,0	76,8	8,4	7,7	13,8	11,4	1,8	4,2

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

**27.10 Umut düzeyi, 2013**

Level of hope, 2013

(%)

	Çok umutlu Very hopeful		Umutlu Hopeful		Umutlu değil Not hopeful		Hiç umutlu değil Not hopeful at all	
	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>Genel umut düzeyi</b> - Level of hope	7,8	5,2	68,8	72,3	16,8	16,6	6,6	5,9
<b>Yaş gruplarına göre</b> - By age groups								
18-24	15,2	11,5	68,2	72,9	11,5	11,3	5,1	4,3
25-34	9,1	6,0	66,6	72,9	16,7	15,2	7,6	6,0
35-44	6,6	4,4	66,9	71,2	18,7	17,1	7,8	7,3
45-54	5,3	3,4	70,4	72,6	17,3	17,3	6,9	6,6
55-64	4,9	3,1	71,6	73,5	17,8	18,2	5,8	5,1
65+	3,6	1,7	72,7	70,6	19,1	22,2	4,6	5,4
<b>Öğrenim durumuna göre</b> - By educational status								
<b>Bir okul bitirmeyen</b> Not completed a school	3,6	2,8	65,3	70,6	23,1	20,8	8,0	5,9
<b>İlkokul mezunu</b> - Primary school	5,6	3,9	69,1	73,8	18,3	15,9	7,0	6,4
<b>İlköğretim+Ortaokul mezunu</b> Primary education, middle school and equivalent	8,8	7,3	67,0	73,2	16,8	13,8	7,4	5,7
<b>Lise / dengi mezunu</b> - Secondary education and equivalent	9,7	8,8	69,0	72,0	15,0	13,7	6,4	5,6
<b>Y.Okul / üniversite mezunu</b> - College, university, master, Ph.D	10,6	8,0	70,9	70,2	13,7	16,5	4,9	5,3
<b>Medeni duruma göre</b> - By marital status								
<b>Halen evli olan</b> - Married	6,2	4,5	69,9	73,9	17,4	15,9	6,4	5,6
<b>Evli olmayan</b> - Not married	11,4	6,9	66,1	68,1	15,4	18,3	7,1	6,7
<b>Sosyal güvenlik kapsamında olma durumuna göre</b> By status of being covered by social security								
<b>Sosyal güvenlik kapsamında</b> - Covered by social security	8,0	5,5	70,7	73,8	15,6	15,3	5,7	5,3
<b>Sosyal güvenlik kapsamında değil</b> - Not covered by social security	6,7	3,6	60,4	65,0	22,2	22,6	10,6	8,9
<b>Hanehalkı gelir grubuna göre (TL)</b> By household income intervals (TL)								
0-1080	5,5	3,5	65,0	69,2	20,8	19,9	8,7	7,4
1081-1550	8,2	5,1	68,5	73,3	16,6	15,9	6,7	5,7
1551-2170	8,0	5,7	70,9	74,6	15,2	14,6	5,9	5,2
2171-3180	9,8	7,4	71,4	74,5	13,8	13,4	5,0	4,7
3181+	10,6	7,4	73,0	75,0	12,3	13,7	4,2	4,0

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

## 27.11 Beş yıl öncesine göre gelişmişlik değerlendirmesi, 2013

Personal development assessment with respect to five years ago, 2013

(%)

	Aynı seviyede							
	Gelişmiş		kalmış		Gerilemiş		Fikri yok	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females
<b>Genel gelişmişlik değerlendirmesi</b>	38,6	39,6	31,8	33,8	28,4	24,1	1,2	2,5
General level of development assessment								
<b>Yaş gruplarına göre - By age groups</b>								
18-24	54,4	53,9	27,7	28,5	16,1	15,0	1,7	2,6
25-34	45,9	48,1	30,2	31,2	23,0	19,4	0,9	1,4
35-44	36,8	40,0	31,9	34,3	30,5	24,4	0,8	1,3
45-54	30,7	34,6	32,6	35,4	35,7	28,2	1,1	1,9
55-64	27,9	29,9	33,8	37,1	37,3	30,4	1,0	2,7
65+	27,2	21,9	38,1	39,3	32,2	31,9	2,6	6,9
<b>Öğrenim durumuna göre - By educational status</b>								
<b>Bir okul bitirmeyen</b>	27,2	29,7	35,5	37,3	33,8	27,6	3,6	5,4
Not completed a school								
<b>İlkokul mezunu - Primary school</b>	31,7	38,1	34,9	35,9	32,2	24,3	1,2	1,7
<b>İlköğretim+Ortaokul mezunu</b>	39,5	46,0	30,9	32,2	28,3	20,1	1,2	1,7
Primary education, middle school and equivalent								
<b>Lise / dengi mezunu - Secondary education and equivalent</b>	43,9	47,7	30,1	29,1	25,1	22,1	1,0	1,1
<b>Y.Okul / üniversite mezunu - College, university, master, Ph.D</b>	49,8	50,7	27,0	26,4	22,6	22,2	0,5	0,7
<b>Medeni duruma göre - By marital status</b>								
<b>Halen evli olan - Married</b>	35,8	40,0	32,5	34,2	30,7	23,9	1,0	2,0
<b>Evli olmayan - Not married</b>	45,0	38,6	30,3	32,9	23,1	24,8	1,6	3,7
<b>Sosyal güvenlik kapsamında olma durumuna göre</b>								
By status of being covered by social security								
<b>Sosyal güvenlik kapsamında-Covered by social security</b>	40,5	41,6	31,4	33,4	27,3	23,0	0,9	1,9
<b>Sosyal güvenlik kapsamında değil</b>	30,3	30,1	33,8	35,9	33,3	29,1	2,5	4,9
Not covered by social security								
<b>Hanehalkı gelir grubuna göre (TL)</b>								
By household income intervals (TL)								
0-1080	29,8	31,2	34,2	36,6	34,0	28,5	2,0	3,6
1081-1550	37,1	39,8	32,4	33,7	29,5	24,5	0,9	2,0
1551-2170	42,0	43,7	31,1	33,2	26,0	20,9	0,9	2,2
2171-3180	45,2	47,4	30,1	30,9	24,0	20,5	0,7	1,3
3181+	51,3	51,5	27,6	29,2	20,6	18,3	0,5	1,0

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

## 27.12 Beş yıl sonrası için gelişme beklentisi, 2013

Personal development expectation for five years later, 2013

(%)

	Gelişecek		Aynı seviyede kalacak		Gerileyecek		Fikri yok	
	Will develop		Will remain same		Will be worse		No idea	
	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females	Erkek Males	Kadın Females
<b>Genel gelişme beklentisi</b> General level of development expectation	37,1	33,4	30,5	32,5	18,9	14,4	13,5	19,7
<b>Yaş gruplarına göre - By age groups</b>								
18-24	55,9	53,5	24,0	25,2	10,1	7,1	10,0	14,2
25-34	43,7	42,2	29,3	30,2	15,6	11,2	11,5	16,5
35-44	34,8	32,4	31,1	33,5	21,2	15,6	12,9	18,5
45-54	30,4	27,2	31,5	33,9	23,9	17,4	14,3	21,6
55-64	26,4	21,3	32,5	36,4	24,5	18,7	16,6	23,5
65+	22,3	14,1	37,6	38,4	20,2	19,0	20,0	28,5
<b>Öğrenim durumuna göre - By educational status</b>								
<b>Bir okul bitirmeyen</b> Not completed a school	21,6	20,0	33,9	34,7	21,2	15,5	23,4	29,8
<b>İlkokul mezunu - Primary school</b>	29,6	29,8	33,2	34,7	20,4	14,3	16,8	21,2
<b>İlköğretim+Ortaokul mezunu</b> Primary education, middle school and equivalent	38,6	42,4	29,4	30,9	17,8	11,5	14,2	15,2
<b>Lise / dengi mezunu - Secondary education and equivalent</b>	44,4	47,8	28,2	27,5	17,7	14,0	9,7	10,7
<b>Y.Okul / üniversite mezunu - College, university, master, Ph.D</b>	47,9	48,3	27,4	28,0	17,7	15,7	7,1	8,0
<b>Medeni duruma göre - By marital status</b>								
<b>Halen evli olan - Married</b>	32,9	32,6	31,9	33,1	20,8	14,4	14,5	20,0
<b>Evli olmayan - Not married</b>	46,7	35,5	27,3	31,0	14,7	14,3	11,3	19,1
<b>Sosyal güvenlik kapsamında olma durumuna göre</b> By status of being covered by social security								
<b>Sosyal güvenlik kapsamında</b> Covered by social security	38,1	35,0	30,5	32,6	18,6	14,1	12,7	18,3
<b>Sosyal güvenlik kapsamında değil</b> Not covered by social security	32,7	25,5	30,3	32,1	20,1	15,8	16,8	26,6
<b>Hanehalkı gelir grubuna göre (TL)</b> By household income intervals (TL)								
0-1080	28,9	25,2	31,9	34,6	21,7	16,0	17,5	24,3
1081-1550	37,0	34,0	31,1	33,0	18,1	13,7	13,8	19,3
1551-2170	40,5	37,9	29,7	31,3	17,4	12,4	12,4	18,3
2171-3180	43,3	40,2	29,4	30,0	16,9	13,9	10,4	15,9
3181+	46,9	44,4	28,0	29,9	17,2	13,6	7,9	12,0

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

27.13 2014 yılından beklentiler  
Expectations for year 2014

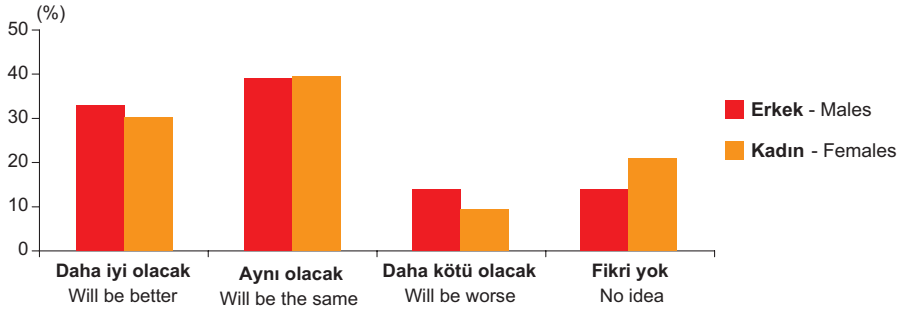
(%)

	Daha iyi olacak		Aynı olacak		Daha kötü olacak		Fikri yok	
	Will be better		Will be the same		Will be worse		No idea	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females
<b>Türkiye - Turkey</b>								
<b>Genel olarak hayata ilişkin beklentiler</b>	35,3	32,3	38,7	39,7	13,1	9,2	12,9	18,7
Expectations for life in general								
<b>Kişisel iş durumuna ilişkin</b>	31,3	26,9	46,8	49,2	9,9	6,2	12,0	17,6
Expectations for the personal work								
<b>Hanelerinin mali durumuna ilişkin</b>	30,6	26,6	45,5	46,8	12,8	9,4	11,2	17,2
Expectations for the financial conditions of the household								
<b>Türkiye'deki iş durumuna ilişkin</b>	34,0	26,3	26,3	23,5	26,3	22,9	13,4	27,3
Expectations for work conditions of Turkey								
<b>Türkiye'nin ekonomik durumuna ilişkin</b>	39,3	28,8	24,9	23,2	22,0	18,6	13,8	29,3
Expectations for the economic conditions of Turkey								

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Source: Life Satisfaction Survey

27.2 2014 yılından hayata ilişkin beklentiler  
Expectations for life for 2014





**VERİ KAYNAKLARI**  
DATA SOURCES

<b>Adalet Bakanlığı</b> Ministry of Justice	<a href="http://www.adalet.gov.tr">http://www.adalet.gov.tr</a>
<b>Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of Family and Community Services	<a href="http://www.athgm.gov.tr">http://www.athgm.gov.tr</a>
<b>Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu</b> Information and Communication Technologies Authority	<a href="http://www.tk.gov.tr">http://www.tk.gov.tr</a>
<b>Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı</b> Ministry of Science, Industry and Technology	<a href="http://www.sanayi.gov.tr">http://www.sanayi.gov.tr</a>
<b>Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.</b> Petroleum Pipeline Corporation	<a href="http://www.botas.gov.tr">http://www.botas.gov.tr</a>
<b>Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</b> Ministry of Labour and Social Security	<a href="http://www.csgb.gov.tr">http://www.csgb.gov.tr</a>
<b>Çevre ve Şehircilik Bakanlığı</b> Ministry of Environment and Urbanization	<a href="http://www.csb.gov.tr">http://www.csb.gov.tr</a>
<b>Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of Child Services	<a href="http://www.cocukhizmetleri.gov.tr">http://www.cocukhizmetleri.gov.tr</a>
<b>Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü</b> Turkish State Railways	<a href="http://www.tcdd.gov.tr">http://www.tcdd.gov.tr</a>
<b>Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of State Airports	<a href="http://www.dhmi.gov.tr">http://www.dhmi.gov.tr</a>
<b>Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of State Opera and Ballet	<a href="http://www.dobgm.gov.tr">http://www.dobgm.gov.tr</a>
<b>Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of State Hydraulic Works	<a href="http://www.dsi.gov.tr">http://www.dsi.gov.tr</a>
<b>Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of State Theaters	<a href="http://www.devtiyatro.gov.tr">http://www.devtiyatro.gov.tr</a>
<b>Emniyet Genel Müdürlüğü</b> Turkish National Police	<a href="http://www.egm.gov.tr">http://www.egm.gov.tr</a>
<b>Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı</b> Ministry of Energy and Natural Resources	<a href="http://www.enerji.gov.tr">http://www.enerji.gov.tr</a>
<b>Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of Services for Elderly Persons and	<a href="http://www.eyh.gov.tr">http://www.eyh.gov.tr</a>
<b>Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı</b> Ministry of Food, Agriculture and Livestock	<a href="http://www.tarim.gov.tr">http://www.tarim.gov.tr</a>
<b>Harita Genel Komutanlığı</b> General Command of Mapping	<a href="http://www.hgk.msb.gov.tr">http://www.hgk.msb.gov.tr</a>
<b>Hazine Müsteşarlığı</b> Undersecretariat of Treasury	<a href="http://www.hazine.gov.tr">http://www.hazine.gov.tr</a>
<b>Jandarma Genel Komutanlığı</b> General Command of Gendarmerie	<a href="http://www.jandarma.gov.tr">http://www.jandarma.gov.tr</a>
<b>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü</b> General Directorate on the Status of Women	<a href="http://www.kadininstatusu.gov.tr">http://www.kadininstatusu.gov.tr</a>
<b>Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü</b> Kandilli Observatory and Earthquake Research Institute	<a href="http://www.koeri.boun.edu.tr">http://www.koeri.boun.edu.tr</a>
<b>Karayolları Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of Highways	<a href="http://www.kgm.gov.tr">http://www.kgm.gov.tr</a>

<b>Kültür ve Turizm Bakanlığı</b> Ministry of Culture and Tourism	<a href="http://www.kultur.gov.tr">http://www.kultur.gov.tr</a>
<b>Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of Cultural Heritage and Museums	<a href="http://www.kulturvarliklari.gov.tr">http://www.kulturvarliklari.gov.tr</a>
<b>Maliye Bakanlığı</b> Ministry of Finance	<a href="http://www.maliye.gov.tr">http://www.maliye.gov.tr</a>
<b>Meteoroloji Genel Müdürlüğü</b> Turkish State Meteorological Service	<a href="http://www.mgm.gov.tr">http://www.mgm.gov.tr</a>
<b>Milli Eğitim Bakanlığı</b> Ministry of National Education	<a href="http://www.meb.gov.tr">http://www.meb.gov.tr</a>
<b>Milli Kütüphane</b> National Library of Turkey	<a href="http://www.mkutup.gov.tr">http://www.mkutup.gov.tr</a>
<b>Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of Civil Registration and Nationality	<a href="http://www.nvi.gov.tr/NVI.html">http://www.nvi.gov.tr/NVI.html</a>
<b>Orman ve Su İşleri Bakanlığı</b> Ministry of Forestry and Water Affairs	<a href="http://www.ormansu.gov.tr">http://www.ormansu.gov.tr</a>
<b>Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi</b> Assessment Selection and Placement Centre	<a href="http://www.osym.gov.tr">http://www.osym.gov.tr</a>
<b>Sağlık Bakanlığı</b> Ministry of Health	<a href="http://www.saglik.gov.tr">http://www.saglik.gov.tr</a>
<b>Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of Civil Aviation	<a href="http://web.shgm.gov.tr">http://web.shgm.gov.tr</a>
<b>Sosyal Güvenlik Kurumu</b> Social Security Institute	<a href="http://www.sgk.gov.tr">http://www.sgk.gov.tr</a>
<b>TC. Anayasa Mahkemesi</b> Constitutional Court of the Republic of Turkey	<a href="http://www.anayasa.gov.tr">http://www.anayasa.gov.tr</a>
<b>TC. Danıştay Başkanlığı</b> Republic of Turkey Presidency of the Council of State	<a href="http://www.danistay.gov.tr">http://www.danistay.gov.tr</a>
<b>TC. Yargıtay Başkanlığı</b> Republic of Turkey Supreme Court	<a href="http://www.yargitay.gov.tr">http://www.yargitay.gov.tr</a>
<b>Türk Hava Yolları Genel Müdürlüğü</b> General Directorate of Turkish Airlines	<a href="http://www.thy.com.tr">http://www.thy.com.tr</a>
<b>Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası</b> Central Bank of Turkey	<a href="http://www.tcmb.gov.tr">http://www.tcmb.gov.tr</a>
<b>Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ)</b> Turkish Electricity Distribution Company	<a href="http://www.tedas.gov.tr">http://www.tedas.gov.tr</a>
<b>Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ)</b> Turkish Electricity Transmission Company	<a href="http://www.teias.gov.tr">http://www.teias.gov.tr</a>
<b>Türkiye İş Kurumu</b> Turkish Employment Organization	<a href="http://www.iskur.gov.tr">http://www.iskur.gov.tr</a>
<b>Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği</b> The Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey	<a href="http://www.tobb.org.tr">http://www.tobb.org.tr</a>
<b>Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı</b> Turkish Petroleum Corporation	<a href="http://www.tpao.gov.tr">http://www.tpao.gov.tr</a>
<b>Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı</b> Ministry of Transport, Maritime Affairs and Communications	<a href="http://www.ubak.gov.tr">http://www.ubak.gov.tr</a>
<b>Ziraat Bankası</b> Agricultural Bank of the Turkish Republic	<a href="http://www.ziraatbank.com.tr">http://www.ziraatbank.com.tr</a>